ตัวบทและคำแปลภาษาไทย

متن البخاري مشكول

หะดีษบุคอรี

เล่ม 1

ซารีก เต็มเจริญ , มุฮัมหมัด หาบิบ แปล

ตัวบทและคำแปลภาษาไทย

متن البخاري مشكول

หะดีษบุคอรี

เล่ม 1

อบีอับดุลลอฮฺ มุฮัมมัด บินอิสมาอีล อัลบุคอรี เขียน
จารึก เฮ็นเจริญ , มุฮัมมัด พายิบ แปล

ชื่อหนังสือ หะดีษบุคอรี เล่ม 1
ตัวบทและคำแปลภาษาไทย

ผู้แปล จารีก เซ็นเจริญ, มุฮัมมัด พายิบ

ผู้จัดพิมพ์ สำนักพิมพ์อัล-อีหม่าน

จำนวนพิมพ์ พิมพ์ครั้งที่ 2

ราคา 300 บาท

วันที่จัดพิมพ์ กันยายน 2539

بسم الله الرحمن الرحيم

ด้วยพระนามแห่งเอกองค์อัลลอฮฺ (ซ.บ.) ผู้ทรงกรุณา ผู้ทรงเมตตา ผู้ทรงปราณีเสมอ

จารึกบนหน้าแผ่นดิน

(เล่มที่ 1 พิมพ์ครั้งที่ 1)

นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณอันใหญ่หลวงจากเอกองค์อัลลอฮฺ (ซ.บ.) แด่มวลมุสลิมผู้ศรัทธาทั้งหลายที่อิคายะฮฺให้ สำนักพิมพ์อัล-อีหม่านจัดพิมพ์งานชิ้นเอกทางประวัติศาสตร์ของ อิมามบุคอรี ซึ่งถือได้ว่าเป็นหะดีษที่สมบูรณ์ที่สุด และเป็นที่ยอมรับอย่างไม่มีที่สงสัยจากนักวิชาการมุสลิมทั่วทุกมุมโลก

หะดีษบุคอรีได้รับการถ่ายทอดเป็นภาษาไทยรวมกันทั้งสิ้น 9 เล่ม โดยอาจารย์จารึก เซ็นเจริญ และอาจารย์มุฮัมมัด พายิบ เป็นที่เรียบร้อยแล้ว เล่มที่กำลังเผยแพร่สู่สายตาท่านผู้อ่าน ในขณะนี้เป็นเล่มที่ 1 ซึ่งทางสำนักพิมพ์ อัล-อีหม่าน จะทยอยจัดพิมพ์ผลงานลำดับต่อๆ ไปตามโอกาสอันสมควร

สำนักพิมพ์อัล-อีหม่าน มีเจตนาอันแนวแน่ที่จะเสนอผลงานทางวิชาการศาสนาที่ยังขาดแคลนอีกมากในสังคมไทยมุสลิม ทั้งนี้เพื่อให้เป็นบรรทัดฐานในการพิจารณาปัญหาและข้อขัดแย้งต่างๆ ภายใต้สภาพสังคมปัจจุบันที่สลับซับซ้อน ไร้พรมแดน ให้ความสำคัญกับวัตถุมากกว่าจิตใจ จนบางครั้งไร้ซึ่งคุณธรรมหวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือเล่มนี้จะเป็นดั่งดวงประทีปดวงน้อยที่ทอแสงแห่งวุฒิปัญญาแด่มวลมุสลิมผู้ศรัทธาทั้งหลายให้หันหน้าเข้าหากันและช่วยกันถักทอสายใยแห่งความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันให้ยืนยงตลอดไป

นอกเหนือจากการจัดพิมพ์หนังสือทางวิชาการศาสนา สำนักพิมพ์ อัล-อีหม่าน ยังมีโครงการจัดตั้งศูนย์แปลเอกสารและห้องสมุด เพื่อรวบรวมผลงานทางวิชาการศาสนาสำหรับผู้สนใจได้มีโอกาสค้นคว้าอีกต่อไป

ขอดุอาอฺจากเอกองค์อัลลอฮฺ (ซ.บ.) โปรดประทานแนวทางที่ถูกต้องด้วยเทอญ อามีน

สำนักพิมพ์ อัล-อีหม่าน

ซะอฺบาน ฮ.ศ. 1416

(ธันวาคม พ.ศ. 2538)

สำนักพิมพ์ อัล-อีหม่าน 99/245 หมู่บ้านอยู่สบาย ถนนกรุงเทพกรีฑา แขวงประเวศ เขตประเวศ กทม. 10250
โทรศัพท์ 3683313 โทรสาร 3683295 ติดต่อ คาน บุญพันธ์, สมาน อู่งามสิน

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

ด้วยพระนามแห่งเอกองค์อัลลอฮฺ (ซ.บ.) ผู้ทรงกรุณา ผู้ทรงเมตตา ผู้ทรงปรานีเสมอ

จารึกบนหน้าแผ่นดิน

(เล่มที่ 1 พิมพ์ครั้งที่ 2)

นับเป็นความโปรดปราณยิ่งจากเอกองค์อัลลอฮฺ(ซ.บ.)ที่หะดีษบุคอรีฉบับที่ท่านถืออยู่นี้ ได้รับการต้อนรับอย่างกว้างขวางจากผู้สนใจทั้งหลาย เป็นเหตุให้สำนักพิมพ์ อัล-อีหม่านต้องตัดสินใจพิมพ์ครั้งที่ 2

สิ่งที่จะต้องระบุไว้ประการหนึ่งก็คือข้อติจากผู้อ่านเกี่ยวกับอักขระภาษาอาหรับ ซึ่งมีบางส่วนไม่ชัดเจน ซึ่งในการพิมพ์ครั้งที่ 2 นี้ทางสำนักพิมพ์อัล-อีหม่านได้ทำการปรับปรุงใหม่ทั้งหมด อีกประการหนึ่งก็คือ การสนับสนุนและคำชมเชยซึ่งเปรียบประดุจน้ำผึ้งชโลมใจที่จะผลักดันให้เราเสนอผลงานทางวิชาการอย่างไม่หยุดยั้งตราบเท่าที่มีความสามารถพอ

สำนักพิมพ์อัล-อีหม่านหวังเป็นอย่างยิ่งว่าความพยายามของเราในครั้งนี้จะเป็นกุญแจดอกสำคัญที่จะไขไปสู่การขยายโอกาสทางการศึกษาศาสนาอิสลามของผู้สนใจทั้งหลาย ทั้งที่เป็นมุสลิมและไม่ใช่มุสลิม

ขอดุอาอฺจากเอกองค์อัลลอฮฺ(ซ.บ.) โปรดประทานแนวทางที่ถูกต้องด้วยเทอญ อามีน

สำนักพิมพ์ อัล-อีหม่าน

ญุมาด-เอาวัล ฮ.ศ. 1417

(กันยายน พ.ศ. 2539)

สำนักพิมพ์ อัล-อีหม่าน 99/245 หมู่บ้านอยู่สบาย ถนนกรุงเทพกรีฑา แขวงประเวศ เขตประเวศ กทม. 10250

โทรศัพท์ 3683313 โทรสาร 3683295 ติดต่อ คาน บุญพันธ์, สมาน อู่งามสิน

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِيْنَ، وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ خَاتَمِ الْاَنْبِيَاءِ وَالْمُرْسَلِيْنَ، وَعَلَى اٰلِهِ وَاَصْحَابِهِ اَجْمَعِيْنَ، وَالتَّابِعِيْنَ لَهُمْ بِاِحْسَانٍ اِلَى يَوْمِ الدِّيْنِ.

ความนำ

ด้วยความบริสุทธิ์ใจเป็นอย่างยิ่ง ที่อยากมีส่วนในการเผยแพร่คำสอนของอิสลามอย่างเป็นรูปธรรมในหมู่มุสลิมด้วยกัน และผู้ต่างศาสนิก อัลหะดีษที่ได้รับความเชื่อถือที่สุดที่กำหนดไว้ทั้งในแง่ของการศรัทธา(عقيدة) การอิบาดะฮฺ عبادة และระบบในการดำรงชีวิตنظام الحياة จึงได้ช่วยกันแปลขึ้นทั้งๆที่มีความรู้จำกัด แต่ด้วยเจตนาแน่วแน่ต่อศาสนาอันเป็นที่รักยิ่ง จะพยายามทำให้สำเร็จจนได้ตามความสามารถที่พระองค์ทรงมอบหมายและความสำเร็จอยู่ที่พระองค์ทรงกำหนด

การแปลครั้งนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการแก้ไขปรับปรุงให้ดีตรงตามเจตนารมณ์เดิมมากที่สุด จากผู้รู้ในโอกาสต่อไปหรืออาจจะมีผลกระตุ้นให้ผู้รู้ทั้งหลายจัดแปลและขยายความในโอกาสต่อไปตามมิติของเวลาก็ถือว่าเป็นความพอใจอย่างยิ่ง

การแปลได้อาศัย เศาะหิฮฺอัลบุคคอรี ฉบับแปลของดร.มุหัมมัด มุหฺสินคาน แห่งมหาวิทยาลัยอิสลามอัลมะดีนะฮฺ อัลมุเนาะวะเราะฮฺ เป็นฉบับแนวทำให้การแปลตัวบทภาษาไทยสอดคล้องกันยิ่งขึ้นอีกส่วนหนึ่ง นอกเหนือจาก ฟัตหุลบารี ของอิมาม อัลหะฟิซ อะหฺมัด อิบนุ อลี อิบนุ หะญัร อัลอัสกอลานี ดังได้ระบุไว้แล้ว

ขอสุโกรต่ออัลลอฮฺด้วยความนอบน้อมยิ่งและขอความเมตตาจากพระองค์ได้โปรดชี้ทางนำ และขอได้ปกปักรักษาจิตใจให้เป็นผู้บริสุทธิ์ต่อพระองค์ในการทำงานศาสนาครั้งนี้ด้วยเถิด

ในส่วนของบุคคลที่เคารพนับถือได้ให้กำลังใจต่อการแปลครั้งนี้ซึ่งมีมากมายไม่อาจจะระบุชื่อได้ ต้องขอขอบคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ด้วย

จารึก เซ็นเจริญ

มุฮัมมัด พายิบ

ปากน้ำบางนรา

25 กุมภาพันธ์ 2534

แนวการจัดทำและแนวศึกษา

1. เครื่องมือประกอบการแปลเศาะหิฮฺอัลบุคอรีทั้งชุด จำนวน 9 เล่มนี้ คือ ฟัตหุลบารี ซึ่งพิมพ์ในอียิปต์ โดยสำนักพิมพ์ มุสตอฟา อัลหะละบี 1959 รวมทั้ง อัลกอสฏอลานี (ฮ.ศ. 1304) ใช้เป็นเครื่องขยายความเป็นบางเรื่อง

2. คำในภาษาอาหรับเป็นจำนวนมากมิอาจเทียบความหมายกับภาษาอื่นชนิดต่อคำได้ แต่ก็พยายามแปลเป็นภาษาไทยเพื่อสื่อความหมายกันได้ในระดับหนึ่ง อีกทั้งได้อธิบายความเมื่อปรากฏเป็นครั้งแรกในหนังสือแต่ละเล่ม ในลักษณะของอภิธานศัพท์ ทั้งนี้ทำเฉพาะคำที่สำคัญบางคำมีการขยายความไว้ที่เชิงอรรถ

3. ชื่อคน ชื่อสถานที่ ที่ไม่คุ้นหูไม่ได้ขยายความหรือทำให้รู้จักมากขึ้น ทั้งนี้เห็นว่าเป็นพละความ ไม่ใช่สาระของเรื่อง เว้นแต่ที่สำคัญจริงๆ เท่านั้น จะบอกความสำคัญความเกี่ยวพัน และตำแหน่งของสถานที่ตามสมควร

4. ประโยคภาษาอาหรับที่เป็นการยกย่อง สรรเสริญ ทั้งอัลลอฮฺ รสูลและเศาะฮาบะฮฺ เช่นคำว่า ﷻ ﷺ رضي الله عنه หรืออื่นๆ ทั้งในรูปของเอกพจน์ ทวิพจน์ และพหูพจน์ บางครั้งในภาษาไทยไม่ได้เขียนไว้ ซึ่งให้ผู้อ่านหมายรู้โดยมารยาทอันดีงามในอิสลามที่กล่าวถึงจะต้องระบุวลีสรรเสริญนั้นๆลงไปด้วย

5. ในแง่ของการแปลพยายามเลี่ยงหลักไวยากรณ์และนิรุขติศาสตร์ ทางภาษาอาหรับเพื่อให้ประโยคเป็นภาษาไทยมากขึ้น แต่ทำได้เฉพาะเท่าที่ความสามารถจะพึงมี จึงหวังว่าผู้รู้อื่นๆ จะได้ทำให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นในแต่ละมิติของเวลาต่อไป ประโยคบรรยายส่วนใหญ่จะตัดออกหากเห็นว่า ไม่เสียความ แต่บางครั้งก็จะปรากฏเป็นครั้งแรกของตัวบทหะดีษเท่านั้น

6. อิมามบุคอรี ได้จัดหมวดหมู่หะดีษต่างๆที่สัมพันธ์กันไว้ด้วยกัน ทั้งได้กำหนดบทและส่วนไว้พร้อมทั้งได้นำหะดีษทั้งหมดที่สัมพันธ์กันมารวมไว้ด้วยกัน การกำหนดเช่นนี้ทำให้หะดีษต้นเดียวกันปรากฏหลายครั้งและบางครั้งหะดีษที่ปรากฏในบทและส่วนที่หนึ่งจะไปปรากฏในบทและส่วนอื่นๆ ก็ได้

7. ส่วนบางส่วนไม่มีรายละเอียดกำหนดไว้ในส่วนนั้นรวมทั้งไม่มีเลขกำกับส่วน ทั้งนี้ตามต้นฉบับเดิม แต่ส่วนในสารบัญจะระบุไว้ครบโดยพิจารณาว่าส่วนนั้นๆ เกี่ยวกับเรื่องอะไรและกำกับเลขไว้ด้วย

8. ส่วนและตัวบทหะดีษจะมีเลขลำดับ ส่วนในแต่ละเรื่องกำกับแต่ละหะดีษก็จะมีตัวเลขกำกับตลอดเล่มนั้นๆ และขึ้นลำดับหะดีษที่หนึ่งใหม่ในเล่มใหม่ ทั้งนี้เพื่อสะดวกในการอ้างอิงหรือค้นหาตรวจสอบ

9. คำแปลภาษาไทยจะมีเฉพาะผู้รายงานต้น ไม่มีรายละเอียดของสายรายงาน แต่จะระบุเฉพาะที่จำเป็นในบางหะดีษ ทั้งนี้เพื่อสะดวกในการแปล ส่วนสายรายงานแต่ละหะดีษจะมีปรากฏในภาษาอาหรับอย่างชัดเจนตามต้นฉบับเดิมของอิมามบุคอรี

10. ภายใต้ส่วนแต่ละส่วนจะมีข้อความนำเรื่องทุกส่วนซึ่งข้อความเหล่านี้อาจไม่ตรงกับสารบัญก็ได้ แต่จะมีสาระเหมือนกัน เพราะส่วนในสารบัญจะระบุอย่างย่อเท่านั้น และมีบางส่วนในหนังสือที่ส่วนนั้นๆมีเลขกำกับ แต่ไม่ปรากฏข้อความนำเรื่อง แต่จะไปปรากฏอยู่ในสารบัญอย่างย่อๆ ทั้งที่เป็นตามต้นฉบับเดิม

11. วิชาการที่เกี่ยวกับหะดีษนั้นมีหลายแขนง หากจะใช้เวลาตลอดชีวิตศึกษาเพียงแขนงเดียว ก็ไม่สามารถที่จะทำได้แล้ว การนำเอาหะดีษไปใช้หรือไปวินิจจัยปัญหาอย่างหนึ่งอย่างใดจำเป็นต้องระมัดระวังเป็นอย่างยิ่ง ใช้แต่เพียงตัวบทหะดีษนั้นเป็นเรื่องที่ไม่เหมาะสม และไม่เพียงพอจำเป็นต้องอาศัยการขยายความ(ชะรอห)

ประกอบหรืออาศัยผู้รู้ขยายความในแต่ละเรื่อง เพราะไม่ว่าจะเป็นอัลกุรอาน หรือหะดีษก็มีศาสตร์เฉพาะที่จะนำไปสู่ความเข้าใจที่ลึกซึ้ง หากทึกทักเอาแต่เพียงตัวบทจะผิดพลาดได้ง่ายจึงขอให้พึงระมัดระวัง

12. วรรณกรรมทางศาสนาอิสลามที่เป็นภาษาไทยของนักเขียนท่านอื่นๆ ที่มีมาแล้วถือเป็นครูในการแปลครั้งนี้ทั้งสิ้น บางครั้งหยิบยืมสำนวนที่เคยปรากฏมาก่อนมาใช้ประกอบ ไม่อาจจะกำหนดรายละเอียดได้ เพราะอาศัยเพียงผู้แปลได้เคยอ่านเคยศึกษาเท่านั้นจึงนับเป็นพระคุณอย่างสูง

13. คำแนะนำและความเห็นของท่านผู้อ่าน ผู้ศึกษา เพื่อนำมาปรับปรุงงานแปลชิ้นนี้จะได้รับความขอบคุณอย่างสูง

ประวัติอิมามบุคอรี

เป็นที่ยอมรับอย่างเอกฉันท์ว่า งานค้นคว้าและเขียนของอิมามบุคอรี เป็นงานค้นคว้าและเขียนหะดีษที่สมบูรณ์ที่สุด ความสมบูรณ์ของงานนี้มีคำกล่าวของนักวิชาการศาสนาอิสลามระบุว่า "สมบูรณ์รองจากอัลกุรอานคือ เศาะหิฮฺอัลบุคอรี"

อิมามบุคอรี ถือกำเนิดเมื่อวันที่ 13 เดือนเชาวาล ฮ.ศ. 191 ที่เมืองบุคอรี ในแคว้น คูรอซาน (ภาคตะวันตกของตรุกี) ท่านมีนามจริงว่า มุหัมมัด อิบนุ อิสมาอีล อิบนุ อัลมุฆีเราะฮฺ อัลบุคอรี

บิดาของท่านถึงแก่ชีวิต ขณะที่ท่านยังเล็กมาก ท่านได้รับการเลี้ยงดูจากมารดาเมื่ออายุได้ 10 ปี ท่านเริ่มสนใจและประสงค์ที่จะศึกษาวิชาหะดีษ เมื่ออายุได้ 16 ปี อิมามบุคอรีพร้อมด้วยมารดาและพี่ชายของท่านได้เดินทางไปยังมักกะฮฺ ท่านชอบมักกะฮฺและรับการศึกษาที่มักกะฮฺ เมื่อถึงคราวที่มารดาจะกลับท่านได้ของอนุญาตมารดาเพื่อพำนักและศึกษาวิชา ณ มักกะฮฺ ส่วนมารดาได้เดินทางกลับกับพี่ชาย ท่านศึกษาวิชาที่มักกะฮฺ 2 ปี ต่อมาได้เดินทางไปยังมะดีนะฮฺ ที่หิญาซท่านใช้ชีวิต 6 ปี ซึ่งที่หิญาซนี้เป็นที่ชุมนุมของนักวิชาการทั้งมาจากมักกะฮฺและมะดีนะฮฺ ต่อมาท่านได้เดินทางไปยังบัศเราะฮฺ กูฟะฮฺ แบกแดด และเมืองสำคัญอื่นๆ อีกมากรวมทั้งอียิปต์และซีเรีย ท่านได้ย้อนกลับไปแบกแดดอีกหลายครั้งและได้มีโอกาสพบกับผู้คงแก่เรียนหลายท่านรวมทั้งอะหฺมัด อิบนุ หัมบัล

ความที่ท่านเป็นคนซื่อสัตย์ และโอบอ้อมอารีท่านจึงหลีกห่างเจ้าเมืองและผู้ครองนครในยุคนั้น เพราะความเป็นผู้อารี ท่านเกรงว่าจะกลายเป็นเครื่องมือของผู้ปกครองในการลงความเห็นตามความพึงพอใจของผู้ปกครอง

มีผู้เล่าว่าในการต่อสู้เพื่อรวมบรวมหะดีษท่านได้ใช้ความพากเพียรอย่างยิ่ง

ท่านได้เดินทางไปยังทุกหนทุกแห่ง เพื่อรวมคำพูดที่หลุดออกจากปากท่านรสูล ﷺ ซึ่งเปรียบประหนึ่งอัญมณีอันสูงค่ายิ่งนัก ท่านได้รวบรวมหะดีษมากกว่า 300,000 หะดีษ ในจำนวนนี้ท่านท่องจำจำนวน 200,000 หะดีษ ซึ่งมีทั้งเชื่อถือได้ และเชื่อถือไม่ได้ ช่วงที่อิมามบุคอรีถือกำเนิดนั้น เป็นช่วงที่มีการปลอมแปลงหะดีษมากมาย ทั้งนี้เพื่อสร้างความพึงพอใจแก่บรรดาสุลต่านและผู้ปกครอง ซึ่งประสงค์จะปรับบทบัญญัติอิสลามเพื่อประโยชน์แห่งตน

การแยกหะดีษเทียมออกจากหะดีษแท้ นับเป็นภารกิจที่หนักมาก ท่านได้ปฏิบัติภารกิจหนักอันนี้อย่างกระตือรือร้น ท่านใช้เวลาทั้งกลางวันและกลางคืน แม้ท่านจะจำหะดีษมากมายแต่เมื่อแยกแยะแล้วมีเพียง 7,275 หะดีษ เท่านั้นที่ท่านเห็นว่าปราศจากข้อคลางแคลงใจ

ก่อนที่อิมามบุคอรีจะบันทึกหะดีษ ท่านจะอาบน้ำละหมาดและละหมาดเพื่ออ้อนวอนต่อพระผู้เป็นเจ้า นักวิชาการหลายท่านได้ใช้ความพยายามในการค้นหาความบกพร่องของ "เศาะหิฮฺ อัลบุคอรี" แต่ไม่มีผู้ใดพบ ด้วยเหตุนี้นักวิชาการต่างลงความเห็นเป็นเอกฉันท์ว่า หลักฐานที่มีความสมบูรณ์รองจากอัลกุรอานคือ "เศาะหิฮฺ อัลบุคอรี"

อิมามบุคอรีได้ถึงแก่ชีวิตในวันที่ 1 เดือนเชาวาล ปีฮิจเราะฮฺศักราชที่256 " และ ฝังที่คอทังค์ "หมู่บ้านเล็กๆ ใกล้เมืองสะมารคานภ์ ขออัลลอฮฺได้ประทานความเมตตาแด่ท่านด้วยเถิด

อามีน.

สารบัญทั่วไป

เล่ม 1 - 9

เล่มที่ 1

เล่มที่ 2

เล่มที่ 3

สารบัญเฉพาะ เล่มที่ 1

หน้า

หน้า

หน้า

บทที่ 5 ว่าด้วยการอาบน้ำ

หน้า

		หน้า
ส่วนที่ 12	บันทึกที่กล่าวถึงขาอ่อน	258
ส่วนที่ 13	อาภรณ์ของหญิงขณะละหมาด	261
ส่วนที่ 14	การสวมผ้าละหมาดที่มีลวดลาย	261
ส่วนที่ 15	การสวมผ้าที่มีลวดลาย กากบาทหรือรูปภาพ	262
ส่วนที่ 16	การละหมาดด้วยผ้าคลุมผ่าหลัง	263
ส่วนที่ 17	การละหมาดโดยใช้อาภรณ์สีแดง	263
ส่วนที่ 18	การละหมาดบนหลังคามิมบรหรือท่อนไม้	264
ส่วนที่ 19	เมื่อผ้าที่ใช้ละหมาดสัมผัสกับภริยาขณะละหมาด	266
ส่วนที่ 20	การละหมาดบนเสื่อ	267
ส่วนที่ 21	การละหมาดบนที่นอน	268
ส่วนที่ 22	การละหมาดบนเสื่อเล็กๆ	268
ส่วนที่ 23	การสุญูดลงบนผ้าขณะที่ร้อนจัด	269
ส่วนที่ 24	การละหมาดโดยสวมร้องเท้าแตะ	270
ส่วนที่ 25	การละหมาดโดยสวมร้องเท้าหุ้มส้น	270
ส่วนที่ 26	การสุญูดที่อวัยวะไม่ครบ	271
ส่วนที่ 27	ขณะสุญูดควรให้เห็นรักแร้และกางแขนออก	271
ส่วนที่ 28	การหันหน้าไปทางกิบลัต	271
ส่วนที่ 29	กิบลัตของชาวมะดีนะฮฺ	273
ส่วนที่ 30	“และพวกท่านจงถือเอาบริเวณ....” (2:125)	274
ส่วนที่ 31	การหันหน้าไปทางกิบลัต	276
ส่วนที่ 32	เกี่ยวกับกิบลัต	278
ส่วนที่ 33	การขูดเสมหะออกจากมัสยิดด้วยมือ	280
ส่วนที่ 34	ผู้ที่ขูดน้ำมูกด้วยก้อนหินออกจากมัสยิด	282
ส่วนที่ 35	อย่าบ้วนน้ำลายไปทางขวาขณะละหมาด	282
ส่วนที่ 36	ถ่มน้ำลายไปทางซ้ายหรือใต้เท้า	283
ส่วนที่ 37	การลบล้างโทษบ้วนน้ำลายในมัสยิด	284
ส่วนที่ 38	การกลบน้ำลายในมัสยิด	284
ส่วนที่ 39	เมื่อเกิดภาวะที่ต้องบ้วนน้ำลาย	284

หน้า

หน้า

บทที่ 11 ว่าด้วยอะซาน

หน้า

บทที่ 12 ว่าด้วยลักษณะของการละหมาด

หน้า

คุมุส	หนึ่งในห้าของทรัพย์สินที่ยึดได้ในสงครามอนุญาตให้ใช้ได้ในหนทางของอัลลอฮฺ อัลกุรอาน 8:41
คอมีเศาะฮฺ	ผ้าห่มที่ทำด้วยขนสัตว์รูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส มีลายหรือหมายถึงเสื้อก็ได้
คอลีลฺ	เป็นคำที่มีความหมายลึกซึ่งกว่าคำว่า "เพื่อน" หรือคู่รักคำนี้มีความหมายถึงความรักที่ผูกพันทางจิตใจและวิญญาณท่านรสูล ﷺ มีคอลีลฺ เพียงหนึ่งคืออัลลอฮฺ แต่ท่านมีเพื่อนมากมาย
ญิมาร - อัล	เป็นพหูพจน์ของ ญัมเราะฮฺ หมายถึงเสาหินที่มินาสำหรับขว้างซึ่งเป็นกิจกรรมหนึ่ง ของการบำเพ็ญหัจญ์ และเป็นสัญลักษณ์ของมารร้าย
ญุนุบ	ผู้ที่มีภาวะมลทินจากการมีเพศสัมพันธ์หรือฝันเปียก ฯลฯ มุสลิมที่อยู่ในภาวะดังกล่าว ไม่อนุญาตให้ละหมาดหรือทำอิบาดะฮฺใดๆ จนกว่าจะได้อาบน้ำตามหลักเกณฑ์ หรือทำตะยัมมุมตามเงื่อนไข
ฏอวาฟอิฟาเฎาะฮฺ	การที่ผู้บำเพ็ญหัจญ์เวียนรอบกะอฺบะฮฺเมื่อกลับจากมินา หลังวันที่ 10 เดือนซุลหิจญ์ ฏอวาฟนี้ถือเป็นรุก่น (องค์ประกอบหนึ่ง) ของการบำเพ็ญหัจญ์
ตะยัมมุม	การใช้ฝ่ามือตะปบเบาๆ บนดินฝุ่นที่สะอาดแล้วใช้ฝ่ามือข้างหนึ่งลูบบนหลังมืออีกข้างหนึ่งสลับกัน จากนั้นตะปบ

ฝุ่นอีกครั้งใช้ลูบใบหน้าพร้อมกันจากนั้นตะปนฝุ่นอีกครั้งใช้ลูบใบหน้า ก่อนลูบให้เปาฝุ่นออกให้เหลือบางๆ กรณี อนุญาตให้ทำแทนอาบน้ำละหมาดเมื่อหาน้ำไม่ได้

เตาฮีด (แบ่งได้เป็น 4 ลักษณะ) คือ

1. ผูกผันในพระผู้เป็นเจ้า เรียกว่า "เตาฮีด อัรซูบูบียะฮฺ" หมายถึงศรัทธามั่นในพระเจ้าองค์เดียวในสากลจักรวาล คือ พระองค์อัลลอฮฺ

2. ผูกพันต่อการศรัทธามั่น เรียกว่า "เตาฮีด อัลอุลูฮียะฮฺ"หมายถึงการมุ่งมั่นว่าไม่มีสิ่งอื่นที่ควรแก่การศรัทธาเว้นแต่อัลลอฮฺ

3. ผูกพันในบรรดาพระนามและคุณานุลักษณ์ของอัลลอฮฺเรียกว่า "เตาฮีด อัลอัสมาอฺวัศศิฟาต" หมายถึงศรัทธามั่นว่า

ก. เราต้องไม่เรียกพระนามและกำหนดคุณสมบัติเป็นอย่างอื่น นอกจากที่พระองค์และศาสนทูตของพระองค์ได้กำหนดไว้

ข. ไม่มีสิ่งใดจะถูกกำหนดเรียกพระนามหรือคุณสมบัติของพระองค์ได้ เช่น อัลกะรีม

ค. เราต้องยืนยันอย่างมั่นใจ ถึงคุณานุลักษณ์ของอัลลอฮฺ ตามที่ปรากฏในอัลกุรอานหรือท่านรสูล ﷺ กล่าวถึง โดยไม่ไขว้เขว

4. ผูกพันที่ต้องปฏิบัติตามศาสนทูตแห่งอัลลอฮฺ เรียกว่า "เตาฮีด อัลอิตติบาฮฺ" ข้อนี้รวมถึงคำว่า "ข้าฯ ขอปฏิญาณว่ามุหัมมัดเป็นศาสนทูตแห่งอัลลอฮฺด้วย" กล่าวคือไม่มีบุคคลใดที่จะทรงสิทธิในการชี้นำตามอัลกุรอานเว้นแต่มุหัมมัดเท่านั้น

ริบาอฺ	แบ่งออกเป็นสองประเภท คือริบาอฺ อันนะซีอะฮฺ หมายถึงการเรียกดอกเบี้ยจากเงินกู้และริบาอฺ อัลฟัฎลฺ หมายถึงการให้ยืมสิ่งของแต่เมื่อจ่ายคืนจะต้องจ่ายที่มีคุณภาพหรือปริมาณที่เหนือกว่า อิสลามบัญญัติห้ามอย่างเด็ดขาด
รอมัล	การเดินอย่างเร็วโดยให้ร่างกายเคลื่อนไหวทั้งมือทั้งเท้าเพื่อแสดงความเข้มแข็งของร่างกาย ซึ่งปฏิบัติในสามรอบแรกของฏอวาฟ แต่อนุญาตเฉพาะชายเท่านั้น
ลิอาน	คำสาบานของสามีต่อภริยา โดยกล่าวว่า ภริยาละเมิดประเวณี (ดูอัลกุรอาน 34:6-9)
ลุกเฏาะฮฺ	เงิน สิ่งของ หรือแม้กระทั้งสัตว์ที่ตกหล่นจากที่ใส่หรือหายหรือหลงจากการเลี้ยงการดูแลรักษา ซึ่งพบโดยบุคคลอื่นที่มิใช่เจ้าของเดิม
วะลาอฺ	เป็นความสัมพันธ์ระหว่างนายที่ปลดปล่อยทาสกับตัวทาส ที่ได้รับการปลดปล่อย
สวีค	อาหารชนิดหนึ่งที่ทำจากข้าวสาลี หรือข้าวบาร์เลย์ นำมาปิ้งแล้วนำมาบด รับประทานกับน้ำตาลหรือ อินทผลัม
สะรียะฮฺ	หน่วยรบเล็กๆ ที่ท่านรสูล ﷺ ส่งออกไปทำศึกหรือญิฮาดโดยที่ท่านรสูล ﷺ ไม่ได้รวมไปกับหน่วย
สุตเราะฮฺ	เป็นสิ่งกั้นระหว่างผู้ละหมาดกับบุคคลอื่น เช่น หมอน กระดาน ไม้เท้า หอกฯลฯ

สุบหานัลลอฮฺ	เป็นการเชิดชูอัลลอฮฺเหนือสิ่งที่พระองค์ทรงสร้างสรรค์ บริสุทธิ์ยิ่งสำหรับอัลลอฮฺ
หะดัษ อักบัร	หมายถึงภาวะหลังการร่วมเพศหรือมีฝันเปียกไม่ว่าชาย หรือหญิง
หะดัษ อัซฆอร	หมายถึงภาวะที่มีสิ่งออกจากทวารทั้งสอง เช่นปัสสาวะ อุจจาระ และลม เป็นต้น
หะยาอฺ - อัล	หมายถึงการถ่อมตน การทำตนให้น่านับถือ การรู้จักละอาย การมีความระมัดระวังเป็นหะยาอฺ มีทั้งดีและไม่ดี ที่ดีคือ มีความละอายใจที่จะปฏิบัติในสิ่งที่อัลลอฮฺทรงห้ามหะยาอฺจึงมีความหมายนัยตามหะดีษที่ 6 เล่มที่1
อะหฺกาม - อัล	บทบัญญัติตามกฎหมาย อิสลามแบ่งเป็น 5 ระดับ 1. ระดับบังคับ เรียกว่า วาญิบ 2. ระดับไม่บังคับ เรียกว่า มุสตะหับ 3. ระดับต้องห้าม เรียกว่า หะราม 4. ระดับน่ารังเกียจ เรียกว่า มักรูหฺ 5. ระดับถูกต้องอนุมัติ เรียกว่า หะล้าล
อิกอมะฮฺ	การกล่าวข้อความของอะซานอีกครั้งหนึ่ง แต่กล่าวย่อลงจากข้อความที่กล่าวสองครั้ง ให้กล่าวเพียงครั้งเดียวในอิกอมะฮฺ ยกเว้นการกล่าว อัลลอฮุอักบัรในครั้งหลังเมื่อกล่าวแล้วผู้ร่วมละหมาดต้องลุกขึ้นเพื่อละหมาดโดยทันที

เอียะหฺราม	ภาวะที่ห้ามบุคคลประกอบกิจกรรมบางอย่างซึ่งอนุมัติในโอกาสอื่น หัจญ์และอุมเราะอฺกระทำในภาวะเอียะหฺ-ราม เมื่อบุคคลใดครองเอียะหฺรามแล้วจะต้องตั้งเจตนามั่นทั้งด้านจิตใจและวาจาที่ครองโดยมุ่งเพื่อทำอุมเราะอฺหรือหัจญ์จากนั้นให้กล่าวตัลบียะฮฺ ให้ใช้ผ้าที่ไม่ได้เย็บ 2 ชิ้นสวมใต้เอวและส่วนบนของร่างกาย รวมทั้งข้อห้ามอื่นๆอีก
เอียะอฺติกาฟ	การสงบนิ่งในมัสยิดเพื่ออิบาดะอฺต่ออัลลอฮฺเท่านั้น บุคคล ที่เอียะอฺติกาฟจะต้องไม่ร่วมเพศกับภริยา และไม่อนุญาตให้ออกนอกมัสยิดเว้นแต่ระยะสั้นๆ เมื่อมีความจำเป็นเช่นถ่ายทุกข์ ทั้งนี้รวมทั้งการหยุดในมัสยิดรอละหมาดหรืออื่นๆหากจะตั้งใจเอียะอฺติกาฟด้วยก็จะเป็นการดี

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

บทที่ 1 ว่าด้วยเรื่องวะหฺยู

ชัยคฺ อัลอิมาม อัลหาฟิซ อบู อับดุลลอฮฺ มุหัมมัด อิบนุ อิสมาอีล อิบนุ อิบรอฮีม อิบนุ อัลมุฆีเราะฮฺ อัลบุคอรี ขอพระองค์อัลลอฮฺผู้ทรงยิ่งด้วยความสูงส่งได้โปรดเมตตาท่านเถิด อามีน กล่าวว่า วะหฺยูเริ่มมีมาแก่ท่านรสูล ﷺ ได้อย่างไร อัลกุรอานระบุว่า “แท้จริงเราได้ดลโองการแก่ท่านประดุจดังเราได้ดลแก่นูหฺ และบรรดาศาสดาหลังจากเขา...” (4 : 163)

قالَ الشَّيْخُ الإمامُ الحافِظُ أبُو عَبْدِ اللهِ مُحَمَّدُ بْنُ إسْماعِيلَ بْنِ إبْراهِيمَ بْنِ الْمُغِيرَةِ الْبُخارِيُّ رَحِمَهُ اللهُ تَعالى آمِينَ: كَيْفَ كانَ بَدْءُ الوَحْيِ إلى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عليهِ وسَلَّمَ. وَقَوْلُ اللهِ جَلَّ ذِكْرُهُ. إنّا أوْحَيْنا إلَيْكَ كَما أوْحَيْنا إلى نُوحٍ والنَّبِيِّينَ مِنْ بَعْدِهِ.

(1) ฉัน(อุมัร) เคยได้ยินท่านรสูล ﷺ กล่าวว่า แท้จริงมวลการงานทั้งหลายนั้นต้องประกอบด้วยการตั้งใจมั่น และแท้จริงบุคคลทั้งหลายเป็นไปตามที่เขาปรารถนา ดังนั้นบุคคลใดประสงค์ต่อโลกนี้ เขาก็ได้โลกนี้ หรือเขาประสงค์ต่อสตรีเพศ เขาก็จะได้สมรส ดังนั้นการอพยพของเขาจะเป็นไปตามที่เขาประสงค์[1]

١ ـ حَدَّثَنا الْحُمَيْدِيُّ عَبْدُ اللهِ بْنُ الزُّبَيْرِ قالَ: حَدَّثَنا سُفْيانُ قالَ: حَدَّثَنا يَحْيى بْنُ سَعِيدٍ الأنْصارِيُّ قالَ: أخْبَرَنِي مُحَمَّدُ بْنُ إبْراهِيمَ التَّيْمِيُّ أنَّهُ سَمِعَ عَلْقَمَةَ بْنَ وَقّاصٍ اللَّيْثِيَّ يَقُولُ: سَمِعْتُ عُمَرَ بْنَ الْخَطّابِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ. عَلى الْمِنْبَرِ قالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسَلَّمَ يَقُولُ: (إنَّما الأعْمالُ بِالنِّيّاتِ، وإنَّما

---

(1) ท่านรสูล ﷺ กล่าวในโอกาส ที่ประชาชนได้อพยพจากมักกะฮฺไปมะดีนะฮฺ กรณีผู้ไม่ศรัทธาต่ออิสลามจริง ๆ แต่ไปเพื่อหาสาวงาม แต่งงาน หรือเพื่อหาสามี อย่างไรก็ตาม หะดีษนี้เป็นหลักสำคัญในเรื่องของเจตนาทั้งส่วนตัวและส่วนรวม

لِكُلِّ امْرِئٍ مَا نَوَى، فَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ إِلَى دُنْيَا يُصِيبُهَا أَوْ إِلَى امْرَأَةٍ يَنْكِحُهَا فَهِجْرَتُهُ إِلَى مَا هَاجَرَ إِلَيْهِ).

٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ: أَخْبَرَنَا مَالِكٌ، عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَائِشَةَ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا: أَنَّ الْحَارِثَ بْنَ هِشَامٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ سَأَلَ رَسُولَ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللهِ كَيْفَ يَأْتِيكَ الْوَحْيُ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صلى اللهُ عَلَيْهِ وسَلَّمَ: (أَحْيَانًا يَأْتِينِي مِثْلَ صَلْصَلَةِ الْجَرَسِ، وَهُوَ أَشَدُّهُ عَلَيَّ، فَيَفْصِمُ عَنِّي، وَقَدْ وَعَيْتُ عَنْهُ مَا قَالَ، وَأَحْيَانًا يَتَمَثَّلُ لِيَ الْمَلَكُ رَجُلًا فَيُكَلِّمُنِي فَأَعِي مَا يَقُولُ) - قَالَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا: وَلَقَدْ رَأَيْتُهُ يَنْزِلُ عَلَيْهِ الْوَحْيُ فِي الْيَوْمِ الشَّدِيدِ الْبَرْدِ فَيَفْصِمُ عَنْهُ وَإِنَّ جَبِينَهُ لَيَتَفَصَّدُ عَرَقًا.

(2) จากอาอิชะฮฺ อุมมุล-มุมินีน (มารดาของปวงผู้ศรัทธา) [1] รายงานว่า อัลหาริษ อิบนุ ฮิชาม ได้ถามท่านรสูล ﷺ ว่า โอ้ท่านรสูล ﷺ ท่านได้รับวะหฺยูมาอย่างไร ท่านรสูล ﷺ ตอบว่า บางครั้งมีมาเหมือนเสียงสั่นกระดิ่งสภาพเช่นนี้ฉันรู้สึกอื้อเป็นที่สุดแล้วก็คลายไปและฉันก็จดจำได้ บางครั้งมะลาอิกะฮฺมาปรากฏในรูปร่างของคนผู้ชาย เขาพูดกับฉัน ฉันก็จดจำที่เขาพูดไว้ได้ อาอิชะฮฺกล่าวว่า ฉันเคยเห็นท่านรสูล ﷺ ครั้งที่วะหฺยูประทานลงมาเมื่อวันที่เย็นจัด เมื่อคลายไปจากท่านแล้ว ที่หน้าผากของท่านมีเหงื่อออกโชกชุ่ม

٣(١) - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ قَالَ: حَدَّثَنَا اللَّيْثُ، عَنْ عُقَيْلٍ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ، عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ، عَنْ عَائِشَةَ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا أَنَّهَا قَالَتْ: أَوَّلُ مَا بُدِئَ بِهِ رَسُولُ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسَلَّمَ مِنَ الْوَحْيِ الرُّؤْيَا الصَّالِحَةُ فِي النَّوْمِ، فَكَانَ لَا يَرَى رُؤْيَا إِلَّا جَاءَتْ

(3) จากอาอิชะฮฺ อุมมุลมุมินีน รายงานว่า วะหฺยูครั้งแรกที่มีมาที่ท่านรสูล ﷺ คือการฝันดีในขณะนอนหลับ เพราะฉะนั้นท่านจะไม่เห็นในฝันเลย เว้นแต่ท่านเห็นเหมือนแสงเงินในตอนเช้า

---

(1) อัลลอฮฺทรงเรียกภริยาของท่านรสูล ﷺ ว่ามารดาของปวงผู้ศรัทธา ในลักษณะนี้ชี้ให้เห็นว่าเป็นการให้เกียรติและเป็นสภาพที่ไม่อาจจะสมรสใหม่ได้หลังจากท่านรสูล ﷺ ได้ถึงแก่ชีวิตแล้ว

แล้วท่านก็ชอบอยู่ตามลำพัง ท่านจึงอยู่ตามลำพังที่ถ้ำหิรออฺ ที่นั่นท่านได้นมัสการภักดีหลายคืนก่อนที่จะกลับมาเตรียมเสบียงใหม่กับครอบครัวของท่าน โดยที่ท่านกลับมาที่คอดีญะฮฺ มานำเสบียงไปเช่นแต่ก่อน จนกระทั่งสัจธรรมได้ปรากฏแก่ท่านขณะที่ท่านอยู่ที่ถ้ำหิรออฺ มะลาอิกะฮฺมาหาท่านแล้วพูดว่า จงอ่านซี ฉันก็บอกว่าฉันอ่านไม่เป็น เขาจับฉันและบีบฉันอย่างแรงเป็นครั้งที่สองจนฉันทนไม่ไหว แล้วเขาจึงปล่อยฉันพลางพูดว่า จงอ่านซี ฉันบอกว่า ฉันอ่านไม่เป็น ท่านรสูลﷺกล่าวอีกว่า เขาจับฉันและบีบเป็นครั้งที่สามแล้วจึงปล่อยพลางพูดว่า “จงอ่านด้วยพระนามของพระผู้เป็นเจ้าของท่าน พระผู้สร้าง พระองค์ได้ทรงสร้างมนุษย์จากก้อนเลือด จงอ่านเถิด และพระผู้เป็นเจ้าของเจ้าทรงเอื้อเฟื้อยิ่ง” (96 : 1-3)

ครั้นแล้วท่านรสูลﷺจึง กลับมาด้วยความตระหนกตกใจ ได้เข้าไปหาคอดีญะฮฺ บินติ คุวัยลิด พลางพูดว่าคลุมผ้าให้ฉันที คลุมผ้าให้ฉันที แล้วพวกเขาก็คลุมผ้าให้ท่านจนความตระหนกตกใจหายไป แล้วท่านก็เล่าเรื่องดังกล่าว

مِثْلَ فَلَقِ الصُّبْحِ، ثُمَّ حُبِّبَ إِلَيْهِ الخَلاءُ
وكَانَ يَخْلُو بِغَارِ حِرَاءٍ فَيَتَحَنَّثُ فِيهِ :
وَهُوَ التَّعَبُّدُ اللَّيَالِيَ ذَوَاتِ العَدَدِ قَبْلَ
أَنْ يَنْزِعَ إِلَى أَهْلِهِ وَيَتَزَوَّدُ لِذَلِكَ،
ثُمَّ يَرْجِعُ إِلَى خَدِيجَةَ فَيَتَزَوَّدُ لِمِثْلِهَا،
حَتَّى جَاءَهُ الحَقُّ وَهُوَ فِي غَارِ حِرَاءٍ،
فَجَاءَهُ المَلَكُ فَقَالَ : اقْرَأْ، قَالَ : مَا أَنَا
بِقَارِئٍ، قَالَ: فَأَخَذَنِي فَغَطَّنِي حَتَّى بَلَغَ
مِنِّي الجَهْدَ ثُمَّ أَرْسَلَنِي فَقَالَ : اقْرَأْ،
قُلْتُ : مَا أَنَا بِقَارِئٍ، فَأَخَذَنِي فَغَطَّنِي
الثَّانِيَةَ حَتَّى بَلَغَ مِنِّي الجَهْدَ ثُمَّ
أَرْسَلَنِي فَقَالَ: اقْرَأْ، فَقُلْتُ: مَا أَنَا
بِقَارِئٍ، فَأَخَذَنِي فَغَطَّنِي الثَّالِثَةَ ثُمَّ
أَرْسَلَنِي فَقَالَ : اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي
خَلَقَ خَلَقَ الإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ اقْرَأْ وَرَبُّكَ
الأَكْرَمُ . فَرَجَعَ بِهَا رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه
وسلم يَرْجُفُ فُؤَادُهُ، فَدَخَلَ عَلَى
خَدِيجَةَ بِنْتِ خُوَيْلِدٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا،
فَقَالَ : زَمِّلُونِي ؛ زَمِّلُونِي فَزَمَّلُوهُ حَتَّى
ذَهَبَ عَنْهُ الرَّوْعُ، فَقَالَ لِخَدِيجَةَ
وَأَخْبَرَهَا الخَبَرَ : لَقَدْ خَشِيتُ عَلَى نَفْسِي.

ให้คอดีญะฮฺฟัง ท่านเล่าว่าฉันกลัวว่าจะมีอะไรเกิดขึ้นกับตัวฉัน

คอดีญะฮฺ จึงกล่าวว่า จงอย่าได้กลัว ด้วยพระนามของอัลลอฮฺ พระองค์จะไม่ทรงให้ท่านตกต่ำเป็นอันขาดเพราะท่านเป็นผู้เชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างเครือญาติ ท่านรับภาระคนยากจน ท่านแสวงหาให้แก่คนอนาถา ท่านให้เกียรติแก่ผู้มาเยือน และท่านช่วยคนที่ตกทุกข์ได้ยาก คอดีญะฮฺได้นำท่านรสูล ﷺ ไปหาวะเราะเกาะฮฺ อิบนุ เนาฟัล อิบนุ อะซัด อิบนุ อับดุอุซซึ่งเป็นบุตรชายของน้าเธอ (ลูกพี่ลูกน้อง) เขานับถือศาสนาคริสต์ในสมัยอนารยชน (ญาฮิลียะฮ)ของอรับ เคยเขียนหนังสือเป็นภาษาฮิบรู ทั้งยังเคยเขียนคัมภีร์ไบเบิ้ลเป็นภาษาฮิบรู ตามที่พระองค์อัลลอฮฺทรงประสงค์ให้เขาเขียน เขาเป็นคนชราภาพมากตาก็บอด คอดีญะฮฺจึงกล่าวกับท่านว่า ท่านพี่เอ๋ย จงได้ฟังหลานของท่านบ้างซี วะเราะเกาะฮฺจึงได้กล่าวกับท่านรสูล ﷺ ว่า หลายเอ๋ย หลานเห็นอะไรบ้างท่านรสูล ﷺ จึงได้เล่าให้ฟังตามที่ได้เห็นมา วะเราะเกาะฮฺ จึงได้กล่าวอีกว่า นั่นคือนามูส ซึ่งอัลลอฮฺได้ทรงส่งมาหา

.... فَقَالَتْ خَدِيجَةُ : كَلَّا، وَاللهِ مَا يُخْزِيكَ اللهُ أَبَدًا، إِنَّكَ لَتَصِلُ الرَّحِمَ، وَتَحْمِلُ الكَلَّ، وَتَكْسِبُ المَعْدُومَ، وَتَقْرِي الضَّيْفَ. وَتُعِينُ عَلَى نَوَائِبِ الحَقِّ، فَانْطَلَقَتْ بِهِ خَدِيجَةُ حَتَّى أَتَتْ بِهِ وَرَقَةَ بْنَ نَوْفَلِ بْنِ أَسَدِ بْنِ عَبْدِ العُزَّى ابْنَ عَمِّ خَدِيجَةَ، وَكَانَ امْرَأً تَنَصَّرَ فِي الجَاهِلِيَّةِ، وَكَانَ يَكْتُبُ الكِتَابَ العِبْرَانِيَّ، فَيَكْتُبُ مِنَ الإِنْجِيلِ بِالعِبْرَانِيَّةِ مَا شَاءَ اللهُ أَنْ يَكْتُبَ، وَكَانَ شَيْخًا كَبِيرًا قَدْ عَمِيَ. فَقَالَتْ لَهُ خَدِيجَةُ: يَا ابْنَ عَمِّ اسْمَعْ مِنَ ابْنِ أَخِيكَ، فَقَالَ لَهُ وَرَقَةُ: يَا ابْنَ أَخِي مَا ذَا تَرَى؟ فَأَخْبَرَهُ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم خَبَرَ مَا رَأَى، فَقَالَ لَهُ وَرَقَةُ: هَذَا النَّامُوسُ الَّذِي نَزَّلَ اللهُ عَلَى مُوسَى، يَالَيْتَنِي فِيهَا جَذَعًا، لَيْتَنِي أَكُونُ حَيًّا إِذْ يُخْرِجُكَ قَوْمُكَ. فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صلى اللهُ عليه وسلَّمَ: أَوَمُخْرِجِيَّ هُمْ؟ قَالَ: نَعَمْ، لَمْ يَأْتِ رَجُلٌ قَطُّ بِمِثْلِ مَا جِئْتَ بِهِ إِلَّا عُودِيَ. وَإِنْ يُدْرِكْنِي يَوْمُكَ أَنْصُرْكَ نَصْرًا مُؤَزَّرًا. ثُمَّ لَمْ يَنْشَبْ وَرَقَةُ أَنْ تُوُفِّيَ وَفَتَرَ الوَحْيُ:

มูซา ฉันอยากเป็นหนุ่มอีก ในตอนนี้ ฉันอยากมีชีวิตอยู่ถึงช่วงที่กลุ่มชนเผ่าของเจ้าจะขับไล่ไสส่งเจ้า ท่านรสูลﷺ จึงพูดขึ้นว่าพวกเขาจะขับไล่ฉันกระนั้นหรือ วะเราะเกาะฮฺตอบว่า ใช่แล้ว ไม่มีบุคคลใดที่จะได้มาเหมือนที่ท่านได้มา นอกจากเป็นศัตรูกัน ถ้าเจ้ายังเห็นฉันมีชีวิตอยู่ในสมัยของเจ้า ฉันจะช่วยเจ้าอย่างสุดความสามารถหลังจากนี้วะเราะเกาะฮฺก็อยู่ไม่ได้นานก็สิ้นชีวิตลงและวะหฺยูก็ได้ขาดตอนชั่วระยะหนึ่ง

ท่านอิบนุ ชิฮาบเล่าว่า อบูสะละมะฮฺ อิบนุ อับดุรเราะฮฺมาน ได้บอกกับฉันว่า ญาบิรฺ อิบนุ อับดุลลอฮฺ อัลอันศอรีกล่าวถึงช่วงขาดตอนของวะหฺยูโดยเล่าในหะดีษของท่าน จากท่านนบีﷺว่า ขณะที่ฉัน (นบี)เดินอยู่ ได้ยินเสียงมาจากฟากฟ้าเบื้องบน จึงทอดสายตาเงยขึ้นดู บังเอิญพบกับมะลาอิกะฮฺซึ่งเหมือนกับที่เคยพบฉันที่ถ้ำหิรออฺสภาพที่นั่งอยู่บนเก้าอี้ระหว่างฟ้าและพื้นดิน ฉันเกิดความกลัวจึงได้กลับไปบ้าน แล้วกล่าวว่า พวกท่านจงห่มผ้าให้ฉัน อัลลอฮฺจึงได้ทรงประทานอายะฮฺมาว่า “โอ้ผู้ที่ห่มผ้า (มุหัมมัด) ท่านจงยืนขึ้นและจงประกาศ

(٣)قال ابن شهاب : وأخبرني أبوسلمة ابن عبد الرحمن أن جابر بن عبد الله الانصاري قال وهو يحدث عن فترة الوحي فقال في حديثه : بينا أنا أمشي إذ سمعت صوتا من السماء فرفعت بصري فإذا الملك الذي جاءني بحراء جالس على كرسي بين السماء والارض، فرعبت منه فرجعت فقلت : زملوني، فأنزل الله تعالى : - يا أيها المدثر قم فأنذر - الى قوله - والرجز فاهجر - فحمي الوحي وتتابع. تابعه عبد الله ابن يوسف وأبو صالح. وتابعه هلال ابن رداد عن الزهري. وقال يونس ومعمر (بوادره) .

เถิดว่า.....และความชั่วช้าเลวทรามนั้นท่านจงออกห่างเถิด” (74 : 1-5) ต่อจากนั้นวะหฺยูได้ลงมาจำนวนมากอย่างต่อเนื่อง

(4) จากอิบนุ อับบาสรายงานคำดำรัสของอัลลอฮฺที่ว่า “ท่านอย่ากระดกลิ้นเนื่องด้วยการท่องอัล-กุรอาน เพื่อท่านจะเร่งรีบจดจำมัน (75 : 16)

อิบนุ อับบาส กล่าวอีกว่า ท่านรสูลﷺออกแรงมากและจะขมุบริมฝีปาก (เพื่อท่องจำ)

อิบนุ อับบาสเล่าอีกว่า ฉันกำลังขบุบขมิบริมฝีปากอย่างที่ท่านรสูลﷺเคยทำ สะอีดขมุบขมิบริมฝีปากอย่างที่เห็นอิบนุ อับบาสทำเหมือนกัน ดังนั้นอัลลอฮฺจึงได้ทรงประทานวะหฺยูว่า “ท่านอย่าเคลื่อนไหวลิ้นเนื่องด้วยการท่องจำอัล-กุรอาน เพื่อท่านจะเร่งรีบจดจำมัน แท้จริงการรวบรวมอัลกุรอาน(ไว้ในจิตใจ-จำ) และการที่สามารถอ่านมัน(อย่างชัดเจน)เป็นหน้าที่ของเราที่จะบันดาลให้ (75 : 16-17) เขา (อิบนุ อับบาส) กล่าวอีกว่าการรวบรวม เรื่องนี้อยู่ในความทรงจำของท่านและท่านก็ได้อ่านมัน”ดังนั้นเมื่อเราได้สื่อคำอ่าน(แก่ท่านโดยญิบรีล) ท่านจงปฏิบัติตามระเบียบของการอ่าน

٤ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ قَالَ: حَدَّثَنَا مُوسَى ابْنُ أَبِي عَائِشَةَ قَالَ: حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ جُبَيْرٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ فِي قَوْلِهِ تَعَالَى:- لَا تُحَرِّكْ بِهِ لِسَانَكَ لِتَعْجَلَ بِهِ - قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم يُعَالِجُ مِنَ التَّنْزِيلِ شِدَّةً، وَكَانَ مِمَّا يُحَرِّكُ شَفَتَيْهِ، فَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ: فَأَنَا أُحَرِّكُهُمَا لَكُمْ كَمَا كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم يُحَرِّكُهُمَا. وَقَالَ سَعِيدٌ: أَنَا أُحَرِّكُهُمَا كَمَا رَأَيْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ يُحَرِّكُهُمَا فَحَرَّكَ شَفَتَيْهِ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى - لَا تُحَرِّكْ بِهِ لِسَانَكَ لِتَعْجَلَ بِهِ إِنَّ عَلَيْنَا جَمْعَهُ وَقُرْآنَهُ - قَالَ جَمْعُهُ لَهُ فِي صَدْرِكَ وَتَقْرَأَهُ - فَإِذَا قَرَأْنَاهُ

นั้นทุกประการเถิด" (75 : 18) เขากล่าวว่า ดังนั้นจงฟังและจงนิ่งเงียบ" หลังจากนั้นเป็นหน้าที่ของเราที่จะจัดแจงมันให้ชัดเจน (75 : 19) และเป็นหน้าที่ของเราที่ท่านต้องอ่านเพราะฉะนั้นหลังจากนี้เมื่อญิบรีลมาหาท่าน ท่านรสูลﷺจะฟัง ครั้นเมื่อญิบรีลกลับไปท่านจะอ่านมันเหมือนที่ญิบรีลอ่าน

فاتَّبِعْ قُرْآنَهُ - قالَ فاسْتَمِعْ لَهُ وَأَنْصِتْ - ثُمَّ إنَّ عَلَيْنا بَيانَهُ - ثُمَّ إنَّ عَلَيْنا أنْ تَقْرَأهُ، فَكانَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عَلَيْهِ وسلَّمَ بَعْدَ ذلكَ إذَا أتاهُ جِبْرِيلُ اسْتَمَعَ، فإذَا انْطَلَقَ جِبْرِيلُ قَرَأهُ النَّبِى صَلى الله عَلَيْهِ وسلَّمَ كما قَرَأهُ -

(5) จากอิบนุ อับบาสเล่าว่า ท่านรสูลﷺใจบุญมากในหมู่ประชาชน และท่านจะใจบุญมากเมื่อญิบรีลมาพบท่านในเดือนรอมะฎอน เขามาพบท่านทุกคืนในเดือนรอมะฎอน และสอนท่านอ่านกุรอาน แน่นอนท่านรสูลﷺจะใจดียิ่งกว่าลมที่พัดพามา

٥ - حدَّثَنا عَبْدَانُ قالَ : أخْبَرَنا عَبْدُاللهِ قال : أخْبَرَنا يُونُسُ، عَنِ الزُّهْرِىِّ ح، وَحَدَّثَنا بِشْرُ بنُ مُحَمَّدٍ قالَ : أخْبَرَنا عَبْدُاللهِ قالَ : أخْبَرَنا يُونُسُ وَمَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِىِّ نَحْوَهُ قالَ : أخْبَرَنِى عُبَيْدُاللهِ بنُ عَبْدِاللهِ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قالَ : (كانَ رَسُولُ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم أجْوَدَ النَّاسِ، وكانَ أجْوَدُ ما يكُونُ فى رَمَضَانَ حِينَ يَلْقاهُ جِبْرِيلُ، وكانَ يَلْقاهُ فى كُلِّ لَيْلَةٍ مِنْ رَمَضَانَ فَيُدَارِسُهُ القُرْآنَ، فَلَرَسُولُ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وَسلَّمَ أجْوَدُ بالخيرِ مِنَ الرِّيحِ المُرْسَلَةِ) -

(6) จากอับดุลลอฮฺ อิบนุ อับบาสรายงานว่า หิรบฺเล่าให้เขาฟังว่าเฮอร์คิวเลียส(ผู้เป็นจักรพรรดิ์แห่งโรมันตะวันออก ค.ศ.610-614) เมื่อครั้งเสด็จมายังกรุงเยรูซาเล็มมีรับสั่งให้สุฟยานและพ่อค้าชาวกุเรชเข้าเฝ้าหลังทรงรับสาส์นจากท่านนบี ﷺ แล้วทรงมีรับสั่งให้เขาและ

٦ - حدَّثَنا أبواليمانِ الحكَمُ بنُ نافع قالَ : أخْبَرَنا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهرِىِّ قال : أخْبَرَنِى عُبَيْدُاللهِ بنُ عَبْدِاللهِ بنُ عُتْبَةَ ابنِ مَسْعُود أنَّ عَبْدَاللهِ بنَ عَبَّاسٍ أخْبَرَهُ أنَّ أبَاسُفْيَانَ بنَ حَرْبٍ أخْبَرَهُ

พ่อค้าที่มาค้าขายที่ชาม (ซีเรีย ปาเลสไตน์เลบานอนจอร์แดน) เข้าเฝ้าในช่วงเวลาทำสัญญาฮุดัยบียะฮฺ (ฮ.ศ.6) ที่ท่านรสูลﷺ ได้ลงนามไว้กับอบู สุฟยานและพวกกุเรชที่ปฏิเสธหลักธรรม พวกเขาจึงมาเข้าเฝ้าขณะที่เขาและพวกเขาอยู่ที่เมืองอิลิยาท (เยรูซาเล็ม) พระองค์ได้ทรงเชื้อเชิญให้พวกเขามาที่ท้องพระโรง ขณะนั้นมีบุคคลสำคัญของโรมันเฝ้าเสด็จอยู่จึงทรงเรียกเขาพร้อมล่ามพลางรับสั่งว่า ในหมู่พวกท่านมีใครมีเชื้อสายใกล้ชิดกับบุคคลที่อ้างว่าเขาเป็นนบี อบู สุฟยาน ทูลว่าฉันนี่แหละ เป็นญาติสนิทที่สุด พระองค์รับสั่งอีกว่าให้นำ (อบู สุฟยาน) มาใกล้ๆ และให้พวกเขายืนอยู่ด้านหลัง และมีรับสั่งกับล่ามว่าจงบอกพวกเขาว่า ข้าฯจะถามชายคนนี้ถึงบุคคลคนนั้น ถ้าเขาพูดปดกับข้าฯก็ให้คนทั้งหลายบอกว่าพูดปด อบู สุฟยานกล่าวว่า สาบานด้วยพระนามของอัลลอฮฺ ถ้ามิใช่เพราะความอายที่พวกเขานั้นก็อยากจะพูดโกหกกับชายผู้นี้ แล้วคำถามข้อแรกที่พระองค์ ทรงถามคือตระกูลของเขาในหมู่พวกท่านเป็นอย่างไร ฉันทูลตอบว่า เป็นคนที่มีชาติตระกูลสูง

أنْ هِرَقْلَ أرْسَلَ إليهِ في رَكْبٍ مِنْ قُرَيْشٍ وكانوا تجاراً بالشَّامِ في المدة التي كانَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلَّمَ مادَّ فيها أبا سُفْيانَ وكُفَّارَ قُرَيْشٍ ؛ فأتَوْهُ وَهُمْ بإيلياءَ، فَدَعاهُمْ في مَجْلِسِهِ وَحَوْلَهُ عُظَماءُ الرُّومِ ، ثُمَّ دَعاهُمْ وَدَعا بِتَرْجُمانِهِ ، فقال: أيُّكُمْ أقْرَبُ نَسَباً بِهَذا الرَّجُلِ الَّذِي يَزْعُمُ أنَّهُ نَبِي، فقالَ أبو سُفْيانَ: فَقُلْتُ أنا أقْرَبُهُمْ نَسَبا ، فقالَ أدْنُوهُ مِنِّي وَقَرِّبُوا أصْحابَهُ فاجْعَلُوهم عِنْدَ ظَهْرِهِ، ثُمَّ قالَ لِتَرْجُمانه : قُلْ لَهُمْ إنِّي سائِلٌ هذا عَنْ هذا الرَّجُلِ ، فإنْ كَذَبَنِي فَكَذِّبُوهُ، فَوَاللهِ لَوْلا الحَياءُ مِنْ أنْ يأثِرُوا عَلَيَّ كَذِباً لَكَذَبْتُ عَنْهُ، ثُمَّ كانَ أوَّلَ ما سألَنِي عَنْهُ أنْ قالَ : كَيْفَ نَسَبُهُ فِيكُمْ؟ قُلْتُ : هُوَ فِينا ذو نَسَبٍ ، ....

قَالَ : فَهَلْ قَالَ هٰذَا الْقَوْلَ مِنْكُمْ أَحَدٌ قَطُّ قَبْلَهُ ؟ قُلْتُ : لَا ، قَالَ : فَهَلْ كَانَ مِنْ آبَائِهِ مِنْ مَلِكٍ ؟ قُلْتُ لَا ، قَالَ : فَأَشْرَافُ النَّاسِ يَتَّبِعُونَهُ أَمْ ضُعَفَاؤُهُمْ ؟ فَقُلْتُ : بَلْ ضُعَفَاؤُهُمْ ، قَالَ : أَيَزِيدُونَ أَمْ يَنْقُصُونَ ؟ قُلْتُ : بَلْ يَزِيدُونَ ، قَالَ : فَهَلْ يَرْتَدُّ أَحَدٌ مِنْهُمْ سَخْطَةً لِدِينِهِ بَعْدَ أَنْ يَدْخُلَ فِيهِ ؟ قُلْتُ : لَا ، قَالَ : فَهَلْ كُنْتُمْ تَتَّهِمُونَهُ بِالْكَذِبِ قَبْلَ أَنْ يَقُولَ مَا قَالَ ؟ قُلْتُ لَا ، قَالَ : فَهَلْ يَغْدِرُ ؟ قُلْتُ لَا ، وَنَحْنُ مِنْهُ فِى مُدَّةٍ لَا نَدْرِى مَا هُوَ فَاعِلٌ فِيهَا ، قَالَ : وَلَمْ تُمْكِنِّى كَلِمَةٌ أُدْخِلُ فِيهَا شَيْئًا غَيْرُ هٰذِهِ الْكَلِمَةِ :

พระองค์ทรงมีรับสั่งว่า มีใครในหมู่พวกท่านอ้างคำพูดเช่นนี้ก่อนหน้านี้ไหม ฉันทูลตอบว่า ไม่มี พระองค์ทรงมีรับสั่งอีกว่า ในบรรพบุรุษของเขามีใครเป็นกษัตริย์บ้างไหม ฉันทูลว่า ไม่มี พระองค์ทรงรับสั่งอีกว่า ในหมู่ผู้เชื่อฟังและตามเขาเป็นคนร่ำรวยหรือยากจน ฉันทูลตอบว่า เป็นเพียงผู้ที่ยากจน พระองค์ทรงรับสั่งอีกว่า พวกดังกล่าวเพิ่มหรือลดจำนวนลง ฉันทูลตอบว่า เพิ่มจำนวนขึ้น พระองค์ทรงรับสั่งว่า มีคนใดในหมู่พวกเขากลับกลอกนอกศาสนาบ้างไหม อันเนื่องมาจากไม่สบอารมณ์ในศาสนาของเขาเมื่อได้ศรัทธาในศาสนานั้นๆ แล้วฉันทูลตอบว่า ไม่มี พระองค์ทรงรับสั่งว่าเคยมีผู้กล่าวหาว่า เขานี้ปดมดเท็จบ้างไหมในช่วงก่อนที่เขาพูดถึงเรื่องนี้ (กล่าวคือความเป็นนบี)ฉันทูลตอบว่า ไม่มี พระองค์ทรงรับสั่งอีกว่า เขาเคยบิดพริ้วต่อสัญญาไหม ฉันทูลตอบว่า ไม่เคยขณะนี้เราได้ลงนามในสัญญาพักรบกับเขา (สัญญาหุดัยบียะฮฺ ฮ.ศ.6) ซึ่งช่วงก่อนเราไม่รู้ว่าเขาได้ทำอะไร อบูสุฟยานกล่าวว่าฉันไม่มีโอกาสที่จะ

กราบทูลคำใดๆ อีกนอกจาก คำกราบทูลที่ได้กราบทูลมาแล้ว

พระองค์ทรงรับสั่งว่าพวกท่านเคยทำศึกกับเขาไหม ฉันทูลตอบว่า เคย พระองค์ทรงรับสั่งอีกว่า ผลแห่งการทำศึกเป็นอย่างไร ฉันทูลตอบว่า การทำศึกระหว่างเรากับเขามีผลผลัดกัน บางครั้งเขาทำให้เราแพ้ บางครั้งเราทำให้เขาแพ้ พระองค์ทรงรับสั่งอีกว่า เขาสั่งใช้อะไรกับพวกท่านบ้าง ฉันทูลตอบว่า เขาสั่งให้เคารพภักดีอัลลอฮฺ องค์เดียวเท่านั้น และไม่ให้ตั้งภาคีใด ๆ ต่อพระองค์ รวมทั้งให้เลิก (เคารพ-กราบไหว้) ตามที่บรรพบุรุษได้เคยสั่งใช้ไว้ เขาได้สั่งใช้ให้เราละหมาด ให้มีสัจจะ ให้งดเว้นผิดประเวณีและให้รักษาสายสัมพันธ์อันดีกับเครือญาติ

ครั้นแล้วพระองค์ก็ทรงรับสั่งกับล่ามว่า ที่ฉันถามเกี่ยวกับสายตระกูลและท่านได้บอกว่า เขาอยู่ในสายตระกูลสูงในหมู่พวกท่านนั้นเพราะเหตุเดิมบรรดารสูลทั้งหลายจะได้รับการแต่งตั้งจากผู้มีสายตระกูลดีในหมู่สายตระกูลของพวกเขา

และการที่ฉันถามพวกท่านว่ามีผู้ใดในหมู่พวกท่านอ้างคำกล่าวเช่นนี้บ้างไหม ซึ่งเจ้าบอกว่า ไม่มี

.... قالَ : فَهَلْ قاتَلْتُمُوهُ، قُلْتُ : نَعَمْ؟ قالَ : فَكَيْفَ كانَ قِتالُكُمْ إيّاهُ؟ قُلْتُ : الحَرْبُ بَيْنَنا وَ بَيْنَهُ سِجالٌ يَنالُ مِنّا وَ نَنالُ مِنْهُ، قالَ : ما ذا يَأْمُرُكُمْ؟ قُلْتُ : يَقُولُ اعْبُدُوا اللهَ وَحْدَهُ وَلاتُشْرِكُوا بِهِ شَيْئاً وَ اتْرُكُوا ما يَقُولُ آباؤُكُمْ، وَ يَأْمُرُنا بِالصَّلاةِ وَالصِّدْقِ وَالعَفافِ وَالصِّلَةِ فَقالَ لِلتَّرْجُمانِ : قُلْ لَهُ سَأَلْتُكَ عَنْ نَسَبِهِ فَذَكَرْتَ أَنَّهُ فِيكُمْ ذُو نَسَبٍ، فَكَذلِكَ الرُّسُلُ تُبْعَثُ فِي نَسَبِ قَوْمِها، وَسَأَلْتُكَ : هَلْ قالَ أَحَدٌ مِنْكُمْ هذا القَوْلَ؟ فَذَكَرْتَ أَنْ لا، فَقُلْتُ : لَوْ كانَ أَحَدٌ قالَ هذا القَوْلَ قَبْلَهُ لَقُلْتُ رَجُلٌ يَأْتَسِي بِقَوْلٍ قِيلَ قَبْلَهُ، وَسَأَلْتُكَ : هَلْ كانَ مِنْ آبائِهِ مِنْ مَلِكٍ؟ فَذَكَرْتَ أَنْ لا، قُلْتُ : فَلَوْ كانَ مِنْ آبائِهِ مِنْ مَلِكٍ، قُلْتُ رَجُلٌ يَطْلُبُ مُلْكَ أَبِيهِ،

ฉันจึงคิดว่า ถ้ามีใครพูดเช่นนั้นมาก่อนเขา ฉันก็อาจพูดได้ว่า บุคคลคนนี้อยากเลียนแบบคำสมอ้างที่เคยสมอ้างมาก่อนเขาแล้ว ฉันถามท่านว่าก่อนหน้าเขานั้น มีใครในชาติตระกูลเป็นกษัตริย์บ้างไหม ท่านบอกว่าไม่มี ฉันก็คิดว่าถ้าในหมู่สายตระกูลของเขามีผู้ได้เป็นกษัตริย์ ฉันก็อาจพูดได้ว่า บุคคลผู้นี้อยากครอบครองอาณาจักรจากสายตระกูลของเขา

ฉันถามท่านว่า พวกท่านเคยกล่าวหาว่า เขานี้มดเท็จบ้างไหม ก่อนที่เขาจะอ้างคำพูดนี้ (การอ้างเป็นนบี) ท่านบอกว่า ไม่เคยกล่าวหา ดังนี้แล้ว ฉันจึงทราบว่า บุคคลที่ไม่ได้มดเท็จต่อมนุษย์ จะมดเท็จต่ออัลลอฮฺ (ได้อย่างไร) ฉันกล่าวถามว่า คนรวยหรือคนจนที่เชื่อฟังปฏิบัติตามเขา โดยที่พวกเขาได้รับคำตอบว่า คนจนซึ่งตามข้อเท็จจริงในอดีตจะมีเพียงคนยากจนเท่านั้นเชื่อฟังนบี ﷺ ฉันถามท่านว่า จำนวนคนที่เชื่อฟังและปฏิบัติตามเพิ่มขึ้นหรือลดลง ท่านก็ตอบว่า เพิ่มขึ้น ด้วยเหตุดังกล่าวนี้คือเรื่องการศรัทธา จนกระทั่งเขาบรรลุวัตถุประสงค์อย่างสมบูรณ์ ฉันถามท่านว่า มีบุคคลใดออกนอก

وَسَأَلْتُكَ : هَلْ كُنْتُمْ تَتَّهِمُونَهُ بِالْكَذِبِ قَبْلَ أَنْ يَقُولَ مَا قَالَ؟ فَذَكَرْتَ أَنْ لَا ، فَقَدْ أَعْرِفُ أَنَّهُ لَمْ يَكُنْ لِيَذَرَ الْكَذِبَ عَلَى النَّاسِ وَيَكْذِبَ عَلَى اللهِ، وَسَأَلْتُكَ : أَشْرَافُ النَّاسِ اتَّبَعُوهُ أَمْ ضُعَفَاؤُهُمْ؟ فَذَكَرْتَ أَنَّ ضُعَفَاءَ هُمُ اتَّبَعُوهُ وَهُمْ أَتْبَاعُ الرُّسُلِ، وَسَأَلْتُكَ : أَيَزِيدُونَ أَمْ يَنْقُصُونَ ؟ فَذَكَرْتَ أَنَّهُمْ يَزِيدُونَ وَكَذَلِكَ أَمْرُ الْإِيمَانِ حَتَّى يَتِمَّ ، وَسَأَلْتُكَ: أَيَرْتَدُّ أَحَدٌ سَخْطَةً لِدِينِهِ بَعْدَ أَنْ يَدْخُلَ فِيهِ؟ فَذَكَرْتَ أَنْ لَا وَكَذَلِكَ الْإِيمَانُ حِينَ تُخَالِطُ بَشَاشَتُهُ الْقُلُوبَ ،

ศาสนา ด้วยเหตุที่ไม่สบอารมณ์ในศาสนาของเขาหลังจากที่ได้รับศาสนาแล้วบ้างไหม ท่านก็บอกว่า ไม่มี ดังนี้แหละคือการศรัทธาเมื่อความสุขสมหวังซาบซึมเข้าไปในจิตใจ ฉันถามท่านว่าเขาคิดกบฏทรยศบ้างไหม ท่านก็บอกว่า ไม่มี ดังนี้แหละบรรดารสูล จะต้องไม่ทรยศ (ต่อสัญญา-คำพูด) ฉันถามท่านว่า เขาสั่งใช้อะไรกับท่าน ท่านบอกว่า เขาสั่งใช้ให้เคารพภักดีอัลลอฮฺและอย่าตั้งภาคีใดๆ เขาได้ห้ามไม่ให้ท่านกราบไหว้รูปปั้น เขาสั่งใช้ให้พวกท่านละหมาด เขาสั่งใช้ให้มีความสัตย์ซื่อ และสั่งใช้ให้งดการละเมิดประเวณี ถ้าที่ท่านพูดมานี้เป็นความจริง ในไม่ช้าเขาก็จะได้ครอบครองแผ่นดินที่ฉันยืนอยู่นี้และฉันรู้ว่า(สัจธรรม) ของเขาจะประจักษ์อย่างแน่นอน แต่ฉันเองก็ไม่คิดว่าจะมาจากกลุ่มของท่าน ดังนี้หากฉันรู้ฉันจะไปหาเขา หากฉันอยู่กับเขา (ที่นครมะดีนะฮฺ) ฉันก็จะล้างเท้าทั้งสองให้เขา

وَسَأَلْتُكَ: هَلْ يَغْدِرُ؟ فَذَكَرْتَ أَنْ لَا، وَكَذَلِكَ الرُّسُلُ لَا تَغْدِرُ، وَسَأَلْتُكَ: بِمَا يَأْمُرُكُمْ؟ فَذَكَرْتَ أَنَّهُ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَعْبُدُوا اللهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا، وَيَنْهَاكُمْ عَنْ عِبَادَةِ الأَوْثَانِ، وَيَأْمُرُكُمْ بِالصَّلَاةِ وَالصِّدْقِ وَالعَفَافِ، فَإِنْ كَانَ مَا تَقُولُ حَقًّا فَسَيَمْلِكُ مَوْضِعَ قَدَمَيَّ هَاتَيْنِ، وَقَدْ كُنْتُ أَعْلَمُ أَنَّهُ خَارِجٌ، لَمْ أَكُنْ أَظُنُّ أَنَّهُ مِنْكُمْ، فَلَوْ أَنِّي أَعْلَمُ أَنِّي أَخْلُصُ إِلَيْهِ لَتَجَشَّمْتُ لِقَاءَهُ، وَلَوْ كُنْتُ عِنْدَهُ لَغَسَلْتُ عَنْ قَدَمِهِ.........

ต่อมาพระองค์ได้ทรงรับสั่งให้เอาสาส์นของท่านรสูลﷺออกมาซึ่งดิหยะฮฺได้ส่งไปให้เจ้าเมืองบุศรอ ผู้ยิ่งใหญ่แล้วเจ้าเมืองบุศรอส่งต่อให้เฮอร์คิวเลียสแล้วพระองค์ได้ทรงอ่าน

.....................................ثُمَّ دَعَا بِكِتَابِ رَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم الَّذِي بَعَثَ بِهِ دِحْيَةُ إِلَى عَظِيمِ بُصْرَى فَدَفَعَهُ إِلَى هِرَقْلَ فَقَرَأَهُ فَإِذَا فِيهِ:

มีข้อความดังต่อไปนี้

ด้วยพระนามของอัลลอฮฺผู้ทรงซึ่งด้วยเมตตาและซึ่งด้วยกรุณา จากมุหัมมัดบ่าวของอัลลอฮฺและผู้เป็นรสูลﷺของอัลลอฮฺถึงเฮอร์คิวเลียส เจ้าผู้ครองอาณาจักรไบเซนไตน์ สันติสุขแด่ผู้ทรงปฏิบัติตามทางนำและต่อไปนี้ฉันขอเชิญชวนท่านรับอิสลาม ท่านจงรับอิสลามท่านจะได้รับความสันติสุขซึ่งอัลลอฮฺจะตอบแทนให้ท่านถึงสองเท่า แต่ถ้าท่านปฏิเสธแล้วบาปโทษของประชาชนของท่านนั้นท่านต้องรับผิดชอบ

และ....โอ้ชาวคัมภีร์ทั้งหลาย พวกท่านจงเข้ามาสู่ถ้อยคำแห่งความเสมอภาคในระหว่างเราและระหว่างพวกท่านเถิด นั่นคือเราจะไม่นมัสการอื่นใดนอกจากอัลลอฮฺ เราจะไม่ตั้งสิ่งใดขึ้นเป็นภาคีกับพระองค์ทั้งสิ้น และเราจะไม่ตั้งบางคนจากพวกเรามาเป็นเจ้าผู้อภิบาลแก่อีกบางคนนอกจากอัลลอฮฺแต่ถ้าพวกเขาหันปฏิเสธเจ้าทั้งหลายจงกล่าว(แก่พวกนั้น)เถิดว่าท่านทั้งหลายจงเป็นสักขีพยานว่าแท้จริงพวกเราล้วนเป็นผู้สวามิภักดิ์ (ในอัลลอฮฺองค์เดียว) (3 : 64)

อบู สุฟยานกล่าวต่อไปว่า เมื่อพระองค์ได้รับสั่งตามที่เขาได้กล่าวมาจบแล้วมีเสียงอึกทึกอื้ออึงต่อหน้า

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ مِنْ مُحَمَّدٍ عَبْدِ اللهِ وَرَسُولِهِ إِلَى هِرَقْلَ عَظِيمِ الرُّومِ، سَلَامٌ عَلَى مَنِ اتَّبَعَ الْهُدَى، أَمَّا بَعْدُ: فَإِنِّي أَدْعُوكَ بِدِعَايَةِ الْإِسْلَامِ، أَسْلِمْ تَسْلَمْ يُؤْتِكَ اللهُ أَجْرَكَ مَرَّتَيْنِ، فَإِنْ تَوَلَّيْتَ فَإِنَّ عَلَيْكَ إِثْمَ الْأَرِيسِيِّينَ، وَيَا أَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا إِلَى كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ، أَنْ لَا نَعْبُدَ إِلَّا اللهَ، وَلَا نُشْرِكَ بِهِ شَيْئًا، وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضًا أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللهِ، فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُولُوا اشْهَدُوا بِأَنَّا مُسْلِمُونَ - قَالَ أَبُو سُفْيَانَ: فَلَمَّا قَالَ مَا قَالَ وَفَرَغَ مِنْ قِرَاءَةِ الْكِتَابِ كَثُرَ عِنْدَهُ الصَّخَبُ وَارْتَفَعَتِ الْأَصْوَاتُ، وَأُخْرِجْنَا فَقُلْتُ لِأَصْحَابِي حِينَ أُخْرِجْنَا: لَقَدْ أَمِرَ أَمْرُ ابْنِ أَبِي كَبْشَةَ إِنَّهُ يَخَافُهُ

พระองค์และเสียงนั้นก็ดังขึ้นพวกเราจึงถูกบัญชาให้ออกไปข้างนอก ฉันจึงได้พูดกับเพื่อน ๆ ของฉันขณะที่กำลังจะออกไปข้างนอกว่างานของอิบนุ อบู กับชะฮฺ [1] สำคัญขึ้นแล้วเพราะจักรพรรดิ์ของโรมันกลัวเขา ดังนั้นฉันจึงมั่นใจเสมอว่าเขาจะชนะจนกระทั่ง อัลลอฮฺทรงให้ฉัน เข้ารับนับถือศาสนาอิสลาม

อิบนุ อันนาฏูรเจ้าเมืองเยรูซาเล็ม เฮอร์คิวเลียสทรงเป็นประมุขของชาวคริสเตียนแห่งประเทศ ชาม อิบนุ อันนาฏูรเล่าว่า ครั้งหนึ่งเมื่อเฮอร์คิวเลียสเสด็จมาที่เมืองเยรูซาเล็มตื่นขึ้นในช่วงเช้าวันหนึ่งด้วยอารมณ์ที่เศร้าสร้อย บาทหลวงบางคนได้ทักทายว่าเราได้สังเกตว่าบางส่วนในตัวท่านเปลี่ยนแปลงไป อิบนุ อัน-นาฏูรกล่าวว่า เฮอร์คิวเลียสเป็นโหรผู้เชี่ยวชาญสังเกต ดวงดาวเมื่อพวกเขาทูลถามพระองค์ก็ตอบว่าตอนกลางคืนฉันสังเกตดวงดาวหลายดวงบ่งบอกว่าผู้ที่ปกครองที่ขลิบปลายหนังอวัยวะเพศจะปรากฏตนขึ้น ดังนั้นพวกที่ขลิบหนังปลายอวัยวะเพศเป็นกลุ่มพวกไหน

พวกเขาทูลตอบว่าไม่มีใคร

مَلِكُ بَنِي الأصْفَرِ. فما زلتُ مُوقِنًا أنَّهُ سَيَظْهَرُ حتى أدْخَلَ اللهُ عَلَيَّ الإسْلامَ، وكانَ ابنُ النَّاطُورِ صَاحِبُ إيلِيَاءَ وَهِرَقْل سُقُفًّا عَلَى نَصَارَى الشَّأْمِ يُحَدِّثُ أنَّ هِرَقْلَ حِينَ قَدِمَ إيلِيَاءَ أصْبَحَ يَوْمًا خَبِيثَ النَّفْسِ، فَقَالَ بَعْضُ بَطَارِقَتِهِ قَدِ اسْتَنْكَرْنَا هَيْئَتَكَ، قالَ ابنُ النَّاطُورِ: وكانَ هِرَقْلُ حَزَّاءً يَنْظُرُ في النُّجُومِ، فَقَالَ لَهُمْ حِينَ سَأَلُوهُ: إنِّي رَأَيْتُ اللَّيْلَةَ حِينَ نَظَرْتُ في النُّجُومِ مَلِكَ الخِتَانِ قَدْ ظَهَرَ، فَمَنْ يَخْتَتِنُ مِنْ هذهِ الأمَّةِ؟ قالُوا: لَيْسَ يَخْتَتِنُ إلاَّ اليَهُودُ فَلا يُهِمَّنَّكَ شَأْنُهُمْ ـ واكْتُبْ إلى مَدَايِنِ مُلْكِكَ فَيَقْتُلُوا مَنْ فِيهِمْ مِنَ اليَهُودِ ـ فَبَيْنَمَا هُمْ عَلَى أمْرِهِمْ أُتِيَ هِرَقْلُ بِرَجُلٍ أرْسَلَ بِهِ مَلِكُ غَسَّانَ يُخْبِرُ عَنْ خَبَرِ رَسُولِ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّمَ،

---

(1) อบูกับชะฮฺเป็นฉายาของอัลหาริษสามีของฮาลีมะฮฺผู้เป็นแม่นมของท่านนบี ﷺ ใช้เรียกถากถางท่าน

ขลิบปลายหนังอวัยวะเพศนอกจากพวกยะฮูดีเพราะฉะนั้นจงอย่าทำให้เรื่องของพวกเขาเป็นกังวลสำหรับพระองค์เลย

ขอได้โปรดให้พระองค์ได้ทรงอักษรสาส์นไปถึงบรรดาเจ้าเมืองทั้งในราชอาณาจักรของพระองค์ที่มีพวกยะฮูดีอยู่แล้ว ให้ฆ่าพวกมันให้หมดสิ้น

ขณะที่กำลังสนทนาธุระกันอยู่นั้นก็มีผู้นำชายคนหนึ่งเข้ามาซึ่งชายผู้นั้นถือสาส์นจากผู้ปกครองแคว้นฆ๊อสสานซึ่งส่งมาเพื่อทูลเรื่องของท่านรสูลﷺแก่เฮอร์คิวเลียส เมื่อเฮอร์คิวเลียสทรงรับคำบอกกล่าวแล้วก็มีรับสั่งให้ไปดูว่า บุคคลผู้นี้ขลิบหนังหุ้มปลายอวัยวะเพศ หรือไม่ พวกเขาจึงดูแล้วทูลตอบว่า ได้รับการขลิบแล้ว พระองค์จึงรับสั่งการเกี่ยวกับชาวอรับเขาก็บอกว่าพวกนั้น ทั้งหมดขลิบปลายหนังอวัยวะเพศ(เมื่อพระองค์ทรงได้ยินดังนั้น) จึงทรงรับสั่งว่าผู้ปกครองของพวกนั้นปรากฏขึ้นแล้ว ต่อจากนั้นพระองค์ได้ทรงมีพระอักษรถึงพระสหายคนหนึ่งในโรมัน ผู้มีความรู้เชี่ยวชาญเหมือนพระองค์ เฮอร์คิวเลียสได้เสด็จพระราชดำเนินไปยังเมืองหิมฌฺ (เมืองหนึ่งในซีเรีย)

.. .. فلمَّا استخبَرَهُ هِرَقلُ قالَ : اذهبُوا فانظرُوا أمُختَتِنٌ هُوَ أمْ لا، فنظرُوا إليهِ فحدَّثُوهُ أنَّهُ مُختَتِنٌ وسَألَهُ عنِ العَرَبِ فقالَ هُمْ يختَتِنُونَ، فقالَ هِرَقلُ : هذا مُلْكُ هذهِ الأُمَّة قدْ ظهَرَ، ثُمَّ كتَبَ هِرَقلُ إلى صاحِبٍ لَهُ بِرُومِيَةَ وكانَ نَظيرَهُ في العِلمِ، وسَارَ هِرَقلُ إلى حِمْصَ فلَمْ يَرِمْ حِمْصَ حتى أتاهُ كِتابٌ مِنْ صاحِبِهِ يُوَافِقُ رَأيَ هِرَقلَ علَى خُرُوجِ النَّبِيِّ صلى الله عليهِ وسلَّم وأنَّهُ نَبِيٌّ، فأذِنَ هِرَقلُ لِعُظَماءِ الرُّومِ في دَسْكَرَةٍ لَهُ بِحِمْصَ ثُمَّ أمَرَ بِأبْوَابِها فغُلِّقَتْ

แต่ยังไม่ทันเสด็จออกจากเมืองหิมฌ ก็ทรงได้รับจดหมายจากพระสหายซึ่งให้ความเห็นเช่นเดียวกับเฮอร์คิวเลียส เกี่ยวกับการปรากฏของท่านนบีﷺว่าจะต้องเป็นท่านนบีﷺตัวจริงแน่ๆ ดังนั้นเฮอร์คิวเลียสจึงทรงเรียกประชุมบุคคลสำคัญของไบเซนไตน์ที่ตำหนักของพระองค์ในเมืองหิมฌ แล้วทรงรับสั่งให้ปิดประตูทั้งหมด แล้วพระองค์เสด็จออกมารับสั่งว่า “หมู่ชนชาวโรมันทั้งหลายหากพวกท่านทั้งหลายต้องการความสำเร็จ และทางนำที่ถูกต้องที่ทำให้อาณาจักรของท่านคงอยู่ตลอดไปก็จงเชื่อฟังและปฏิบัติตามนบีท่านนี้ (ขณะที่พวกเขาได้ยินคำพูดเช่นนั้น) พวกเขาก็วิ่งไปที่ประตู ประหนึ่ง ลาป่า แต่ก็พบกับประตูปิดสนิท ครั้นเมื่อเฮอร์คิวเลียสเห็นความรังเกียจ และความถดถอยในการศรัทธาของพวกเขา พระองค์จึงมีรับสั่งว่าจงไปนำพวกเขากลับมาหาข้า พระองค์ทรงรับสั่งต่อไปอีกว่า ฉันพูดไปเมื่อสักครู่นี้เพื่อทดสอบความมั่นคงในศาสนาของพวกท่าน ฉันได้รู้แล้ว ดังนั้นพวกเขาจึงได้ลงกราบพระองค์แล้วปรีดาปราโมทย์ในพระองค์และนี่คือเรื่องครั้งสุดท้ายของเฮอร์คิวเลียส

ثُمَّ اطَّلَعَ فَقَالَ: يَا مَعْشَرَ الرُّومِ هَلْ لَكُمْ فِى الْفَلَاحِ وَالرُّشْدِ وَأَنْ يَثْبُتَ مُلْكُكُمْ فَتُبَايِعُوا هٰذَا النَّبِيَّ؟ فَحَاصُوا حَيْصَةَ حُمُرِ الْوَحْشِ إِلَى الْأَبْوَابِ فَوَجَدُوهَا قَدْ غُلِّقَتْ، فَلَمَّا رَأَى هِرَقْلُ نَفْرَتَهُمْ وَأَيِسَ مِنَ الْإِيمَانِ قَالَ: رُدُّوهُمْ عَلَيَّ، وَقَالَ: إِنِّى قُلْتُ مَقَالَتِى آنِفًا أَخْتَبِرُ بِهَا شِدَّتَكُمْ عَلَى دِينِكُمْ فَقَدْ رَأَيْتُ فَسَجَدُوا لَهُ وَرَضُوا عَنْهُ، فَكَانَ ذٰلِكَ آخِرَ شَأْنِ هِرَقْلَ رَوَاهُ صَالِحُ بْنُ كَيْسَانَ وَيُونُسُ وَمَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ -

بسم الله الرحمن الرحيم

บทที่ 2 ว่าด้วยการศรัทธา

ส่วนที่ 1 การศรัทธา

คำของท่านนบีﷺ มีว่าอิสลามตั้งอยู่บนหลัก 5 ประการ[1] กล่าวคือ ทั้งคำพูด การกระทำ มีทั้งส่วนที่เพิ่มและส่วนที่ลด อัลลอฮฺตรัสว่า"....เมื่อพวกเขาจะได้เพิ่มพูนศรัทธา พร้อมกับการศรัทธาของพวกเขา".... (48 : 4)

".....และเราได้เพิ่มพูนสิ่งชี้นำกับพวกเขา" (18 : 13)

".....และอัลลอฮฺทรงเพิ่มพูนสิ่งชี้นำ (อัลกุรอาน) แก่บรรดาผู้รับการชี้นำ" ...(19 : 76)

"บรรดาผู้ที่ได้รับการชี้นำนั้นอัลลอฮฺจะทรงเพิ่มพูนสิ่งชี้นำแก่พวกเขายิ่งขึ้นและทรงประทานแก่พวกเขา ซึ่งความยำเกรงของพวกเขา(47:17)

"....และทำให้บรรดาผู้มีศรัทธาได้เพิ่มพูนศรัทธายิ่งขึ้น..." (74: 31) และคำดำรัสอีกว่า"....(บทอัลกุรอาน)

بابُ الايمانِ وقَوْلِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلَّمَ: بُنِيَ الاسْلامُ على خَمْسٍ، وهُوَ قَوْلٌ وفِعْلٌ وَيَزِيدُ وَيَنْقُصُ، قالَ اللهُ تَعالى- لِيَزْدادُوا إيماناً مَعَ إيمانِهِمْ- وزِدْناهُمْ هُدًى- ويَزِيدُ اللهُ الَّذِينَ اهْتَدَوْا هُدًى- والَّذِينَ اهْتَدَوْا زادَهُمْ هُدًى وآتاهُمْ تَقْواهُمْ- وَيَزْدادَ الَّذِينَ آمَنُوا إيماناً- وَقَوْلُهُ: أَيُّكُمْ زادَتْهُ هذِهِ إيماناً فأمَّا الَّذِينَ آمَنُوا فزادَتْهُمْ إيماناً- وقَوْلُهُ جَلَّ ذِكْرُهُ- فاخْشَوْهُمْ فزادَهُمْ إيماناً- وقَوْلُهُ تَعالى- وَما زادَهُمْ إلاَّ إيماناً وَتَسْليماً- والحُبُّ فى اللهِ والبُغْضُ فى اللهِ مِنَ الايمانِ- وكَتَبَ عُمَرُ بن عَبْدِ العَزِيزِ إلى عَدِيِّ بْنِ عَدِيٍّ: إنَّ لِلايمانِ فَرائِضَ وَشَرائِعَ وَحُدُوداً وسُنَناً،

فَمَنِ اسْتَكْمَلَها اسْتَكْمَلَ الايمانَ، ومَنْ لمْ يَسْتَكْمِلْها لمْ يَسْتَكْمِلِ الايمانَ، فإنْ أعِشْ فَسأُبَيِّنُها لَكُمْ حتى تَعْمَلُوا بِها، وإنْ أمُتْ فما أنا عَلى صُحْبَتِكُمْ بِحَرِيصٍ، وَقالَ إبْراهِيمُ:

---

(1) ดูหะดีษที่ 7

นี้ได้เพิ่มพูนศรัทธาแก่ผู้ใดใน
หมู่บ้านบ้าง ส่วนบรรดาผู้ศรัทธา
บทดังกล่าวย่อมเพิ่มพูนศรัทธาแก่
พวกเขาอย่างแน่นอน..(9 : 124)
และคำดำรัสอีกว่า“.....ดังนั้นจงกลัว
พวกนั้นเถิด แต่ก็ได้เพิ่มพูนศรัทธา
แก่พวกเขายิ่งขึ้น.....”(3:173)
และคำดำรัสอีกว่า“..... และมิได้เพิ่ม
พูนแก่พวกเขา นอกจากการศรัทธา
และ การยอมรับสวามิภักดิ์เท่านั้น”
(33 : 22)

ความรักและความเกลียดใน
อัลลอฮฺถือเป็นส่วนหนึ่งของการศรัทธา
อุมัร อิบนุ อับดุลอะซีซ มีหนังสือ
ไปถึงอะดี้ อิบนุ อะดี้ว่า การศรัทธา
นั้นมีข้อบังคับ หลักการ คำสั่งให้
ปฏิบัติ รวมทั้งข้องดเว้นและแบบ
อย่างบุคคลใดปฏิบัติครบถ้วนสมบูรณ์
ถือว่ามีศรัทธาที่สมบูรณ์ หากบุคคล
ใดไม่ปฏิบัติให้สมบูรณ์ถือว่ามีศรัทธา
ยังไม่สมบูรณ์ด้วยดังนั้นหากฉันยัง
มีชีวิตอยู่ก็จะทำความกระจ่างให้
พวกท่าน เพื่อพวกท่านจะได้ปฏิบัติ
ตามนั้นถ้าฉัน ตายก็ไม่ตั้งความหวัง
อยากอยู่ในหมู่พวกท่าน

และท่านนบีอิบรอฮีม เคย
กล่าวว่า “...แต่เพื่อจิตใจของข้าพเจ้า
จะได้สุขสงบมั่นยิ่งขึ้น...” (2:260)

ولَكِنْ لِيَطْمَئِنَّ قَلْبِى - وَقَالَ مُعَاذٌ :
اجْلِسْ بِنَا نُؤْمِنْ سَاعَةً - وَقَالَ ابْنُ
مَسْعُودٍ : اليَقِينُ الايمانُ كُلُّهُ وَقَالَ ابنُ
عُمَرَ : لا يَبْلُغُ العَبْدُ حَقِيقَةَ التَّقْوَى
حَتَّى يَدَعَ مَا حَاكَ فى الصَّدْرِ - وَقَالَ
مُجَاهِدٌ : شَرَعَ لَكُمْ : أَوْصَيْنَاكَ يا
مُحَمَّدُ و إِيَّاهُ دِيناً وَاحِداً ، وَقَالَ ابنُ
عَبَّاسٍ : شِرْعَةً و مِنْهاجاً : سَبِيلاً وَ
سُنَّةً -

มุอาซกล่าวแก่อัสวัด อิบนุ หิลาลว่า จงนั่งกับพวกเราซิ จะได้สนทนาแลกเปลี่ยนกันในเรื่องของศรัทธาสักชั่วโมง อิบนุ มัสอูด กล่าวว่า การเชื่อมั่นอย่างจริงใจนั้นถือเป็นการศรัทธาที่สมบูรณ์ อิบนุ อุมัร กล่าวว่าจะไม่มีบุคคลใดบรรลุถึงสัจจะของการยำเกรงที่แท้จริงจนกว่าจะละทิ้งสิ่งที่เคลือบแคลงในใจ

มุญาฮิดได้อธิบายอายะฮฺที่ว่า "พระองค์ทรงบัญญัติไว้เกี่ยวกับศาสนาอิสลาม เหมือนที่ทรงบัญญัติไว้ แก่นูฮฺ..." (42 : 13) หมายความว่า โอ้มุหัมมัดเราได้สั่งแก่เจ้าและแก่เขา(นูหฺ)ในเรื่องศาสนาเดียวกัน

อิบนุ อับบาส กล่าวว่า ชิรอะตันวะ มินฮาญา หมายถึงแนวทางและแบบอย่าง

باب : دُعاؤكُمْ إيمانُكُمْ -

ส่วนที่ 2 การวอนขอของพวกท่านก็คือการศรัทธาของพวกท่าน

การขอหมายถึง ความเชื่อ ข้อพิจารณาหะดีษของอิมาม นะวะวี ส่วนนี้ระบุไว้ผิดที่

٧ - حدَّثنا عُبَيْدُ اللهِ بنُ مُوسَى قالَ: أخبرَنا حَنْظَلَةُ بنُ أبي سُفْيانَ عَنْ عِكْرِمَةَ بنِ خالِدٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُما قالَ: قالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عليهِ وَسَلَّمَ

(7) จากอิบนุ อุมัรรายงานว่า ท่านรสูลﷺ กล่าวว่า อิสลามตั้งอยู่บนหลัก 5 ประการ

(1) การกล่าวปฏิญาณว่าไม่มีพระ

เจ้าอื่นใดเว้นแต่อัลลอฮฺและมุหัมมัด
เป็นรสูลของพระองค์จริง
(2)การดำรงละหมาด
(3)การบริจาคซะกาต
(4)การบำเพ็ญหัจญ์
(5)การถือศีลอดในเดือนรอมะฎอน

(بُنِيَ الاسْلَامُ عَلَى خَمْسٍ : شَهَادَةِ أَنْ لَا إِلٰهَ إِلَّا اللهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللهِ، وَإِقَامِ الصَّلَاةِ، وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ، وَالْحَجِّ، وَصَوْمِ رَمَضَانَ)-

ส่วนที่ 3 งานของการศรัทธา

بَاب أُمُورِ الايمان - وَقَوْلِ اللهِ تَعَالى - لَيْسَ الْبِرَّ أَنْ تُوَلُّوا وُجُوهَكُمْ قِبَلَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَلٰكِنَّ الْبِرَّ مَنْ آمَنَ بِاللهِ وَالْيَوْمِ الاخِرِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالْكِتَابِ وَالنَّبِيِّينَ وَآتَى الْمَالَ عَلَى حُبِّهِ ذَوِي الْقُرْبَى وَالْيَتَامَى وَالْمَسَاكِينَ وَابْنَ السَّبِيلِ وَالسَّائِلِينَ وَفِي الرِّقَابِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى الزَّكَاةَ وَالْمُوفُونَ بِعَهْدِهِمْ اذَا عَاهَدُوا وَالصَّابِرِينَ فِي الْبَأْسَاءِ وَالضَّرَّاءِ وَحِينَ الْبَأْسِ، أُولٰئِكَ الَّذِينَ صَدَقُوا وَأُولٰئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ - قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ - الاية

คำดำรัสของอัลลอฮฺที่ว่า "หาใช่ว่าคุณธรรมความดีนั้นจะคงอยู่ที่ท่านทั้งหลายด้วยเพียงแต่ผินหน้าไปทางทิศตะวันออกและทิศตะวันตก(ละหมาด)ไม่ แต่คุณธรรมความดี (ที่เที่ยงแท้)นั้นย่อมมีได้กับบุคคลที่ศรัทธามั่นในอัลลอฮฺ ในวันสุดท้าย ในมะลาอิกะฮฺ ในบรรดาคัมภีร์และเขาได้เอื้อเฟื้อทรัพย์สินทั้งหลายโดยเสน่หาของเขาแก่เหล่าวงศ์ญาติแก่ลูกกำพร้าแก่คนอนาถาแก่ผู้พลัดถิ่นและในการปลดปล่อยทาสให้เป็นอิสระ ตลอดจนเขาได้ดำรงละหมาดบริจาคซะกาต และเขาปฏิบัติตามพันธสัญญา เมื่อให้คำมั่นสัญญากับผู้อื่น และบรรดาผู้มีขันติธรรมทั้งหลายในยามที่ตนเองขัดสนและเดือดร้อน พวกเขาล้วนเป็นพวกมีสัจจะจริงและพวกเขาเป็นกลุ่มที่มีความยำเกรง

อย่างแท้จริง (2 : 177)

บรรดาศรัทธาชนทั้งมวลประสบชัยชนะแล้วอย่างแน่นอน (23 : 1)

(8) จากอบู ฮุรอยเราะฮฺ จากนบีﷺซึ่งท่านได้กล่าวว่าการศรัทธามีมากกว่าหกสิบประเภท และการละอาย[1]เป็นประเภทหนึ่งของการศรัทธา

٨ ـ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ : حَدَّثَنَا أَبُو عَامِرٍ العَقَدِيُّ قَالَ : حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ بِلَالٍ ، عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ دِينَارٍ ، عَنْ أَبِي صَالِحٍ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ ، عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلَّمَ قَالَ (الإِيمَانُ بِضْعٌ وَسِتُّونَ شُعْبَةً ، وَالحَيَاءُ شُعْبَةٌ مِنَ الإِيمَانِ) ـ

ส่วนที่4 มุสลิมคือบุคคลที่บรรดามุสลิมทั้งมวลได้รับความปลอดภัยจากลิ้นและมือของเขา

باب المُسْلِمُ مَنْ سَلِمَ المُسْلِمُونَ مِنْ لِسَانِهِ وَيَدِهِ ـ

(9) จากอับดุลลอฮฺ อิบนุ อุมัร จากท่านนบี ﷺ ซึ่งท่านกล่าวว่ามุสลิมคือ บุคคลที่บรรดามุสลิมทั้งมวลได้รับความปลอดภัยจากลิ้นและมือของเขา ส่วนมุฮาญิรคือบุคคลที่ละทิ้งสิ่งที่อัลลอฮฺ ทรงห้าม

٩ ـ حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ قَالَ : حَدَّثَنَا شُعْبَةُ ، عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ أَبِي السَّفَرِ وَإِسْمَاعِيلَ ، عَنِ الشَّعْبِيِّ ، عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا ، عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلَّمَ قَالَ (المُسْلِمُ مَنْ سَلِمَ المُسْلِمُونَ مِنْ لِسَانِهِ وَيَدِهِ ، وَالمُهَاجِرُ مَنْ هَجَرَ مَا نَهَى اللهُ عَنْهُ : وَقَالَ أَبُو مُعَاوِيَةَ : حَدَّثَنَا دَاوُدُ عَنْ عَامِرٍ قَالَ : سَمِعْتُ عَبْدَ اللهِ عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلَّمَ وَقَالَ عَبْدُ الأَعْلَى : عَنْ دَاوُدَ ، عَنْ عَامِرٍ ، عَنْ عَبْدِ اللهِ ، عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلَّمَ ـ

---

(1) ดูอภิธานศัพท์ อัลหะยาอุ

ส่วนที่ 5 อิสลามอย่างใดประเสริฐเลิศที่สุด

باب أيُّ الإسلامِ أفضلُ -

(10) จากอบู มูซา กล่าวว่า มีประชาชนบางส่วนถามท่านรสูล ﷺ ว่าอิสลามประเภทใดที่ประเสริฐเลิศที่สุด ท่านรสูล ﷺ ตอบว่า คือความเป็นอิสลามของบุคคลที่มวลมุสลิมทั้งมวล ได้รับความปลอดภัยจากลิ้น และมือของเขา

١٠ - حدَّثنا سعيدُ بنُ يحيى بنِ سعيدٍ القرشيُّ قالَ: حدَّثنا أبي قال: حدَّثنا أبو بُردةَ بنُ عبدِ اللهِ ابنِ أبي بُردةَ، عن أبي بُردةَ، عن أبي موسى رضيَ اللهُ عنه قالَ: (قالوا: يا رسولَ اللهِ أيُّ الإسلامِ أفضلُ؟ قالَ مَن سلِمَ المسلمونَ مِن لسانِه ويدِه) -

ส่วนที่ 6 การให้อาหารแก่บุคคลอื่นถือเป็นส่วนหนึ่งของอิสลาม

باب إطعامُ الطعامِ مِنَ الإسلامِ -

(11) จากอัลดุลลอฮฺ อิบนุ อุมัรว่ามีชายคนหนึ่งได้ถามท่านรสูล ﷺ ว่าอิสลามประเภทใดที่ดีที่สุด ท่านรสูล ﷺ ตอบว่า คือการที่ท่านให้อาหารแก่คนอื่น และท่านกล่าวสลามกับบุคคลที่รู้จักและไม่รู้จัก

١١ - حدَّثنا عمرُو بنُ خالدٍ قالَ: حدَّثنا الليثُ، عن يزيدَ عن أبي الخيرِ، عن عبدِ اللهِ بنِ عمرٍو رضيَ اللهُ عنهما (أنَّ رجلًا سألَ النبيَّ صلى اللهُ عليه وسلَّم: أيُّ الإسلامِ خيرٌ؟ قالَ: تُطعِمُ الطعامَ، وتقرأُ السلامَ على مَن عرفتَ ومَن لم تعرِفْ) -

ส่วนที่ 7 ข้อที่เป็นส่วนของการศรัทธาคือการที่รักพี่น้องของเขาด้วยสิ่งที่เขารักเพื่อตัวของเขาเอง

باب مِنَ الإيمانِ أن يُحبَّ لأخيهِ ما يُحبُّ لنفسِه -

(12) จากอนัส จาก ท่านนบี ﷺ ซึ่งท่านกล่าวว่าไม่มีใครในหมู่พวกท่านที่จะถือว่าเป็นผู้ศรัทธา

١٢ - حدَّثنا مُسدَّدٌ قالَ: حدَّثنا يحيى، عن شعبةَ، عن قتادةَ، عن أنسٍ رضيَ اللهُ عنه، عن النبيِّ صلى اللهُ عليه وسلَّم وعن حسينٍ المعلمِ قالَ: حدَّثنا

قتادة، عن انس، عن النبي صلى الله عليه وسلم قال (لا يؤمن احدكم حتى يحب لاخيه ما يحب لنفسه).

จนกว่าเขาจะประสงค์ให้พี่น้องของเขาได้รับในสิ่งที่ตัวเขาอยากได้

باب حب الرسول صلى الله عليه وسلم من الايمان.

ส่วนที่8 การรักท่านรสูลﷺเป็นส่วนหนึ่งของการศรัทธา

١٣ - حدثنا ابو اليمان قال: اخبرنا شعيب قال: حدثنا ابو الزناد، عن الاعرج، عن ابي هريرة رضي الله عنه أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال (فوالذي نفسي بيده لا يؤمن احدكم حتى اكون احب اليه من والده وولده).

(13) จากอบู ฮุรอยเราะฮฺ เล่าว่าท่านรสูลﷺเคยกล่าวว่า สาบานด้วยอัลลอฮฺซึ่งชีวิตของฉันอยู่ในอาณัติของพระองค์ว่า ไม่มีใครในหมู่พวกท่านศรัทธามั่น จนกว่า ฉันนี้จะเป็นที่รักยิ่งกว่าบิดาของเขาและบุตรของเขา

١٤ - حدثنا يعقوب بن إبراهيم قال: حدثنا ابن علية، عن عبد العزيز بن صهيب، عن أنس، عن النبي صلى الله عليه وسلم ح وحدثنا آدم قال: حدثنا شعبة، عن قتادة، عن أنس قال: قال النبي صلى الله عليه وسلم (لا يؤمن أحدكم حتى أكون أحب إليه من والده وولده والناس أجمعين).

(14) จากอนัสกล่าวว่า ท่านนบีﷺเคยกล่าวว่าไม่มีใครในกลุ่มพวกท่านเป็นผู้ศรัทธามั่นจนกว่าฉันนี้จะเป็นที่รักยิ่งกว่าบิดาของเขาบุตรของเขาตลอดจนมนุษยชาติทั้งมวล

باب حلاوة الايمان.

ส่วนที่ 9 ความหวานหอมของรสศรัทธา

١٥ - حدثنا محمد بن المثنى قال: حدثنا عبد الوهاب الثقفي قال: حدثنا أيوب، عن أبي قلابة، عن أنس، عن النبي صلى الله عليه وسلم قال (ثلاث

(15) จากอนัส จากท่านนบีﷺซึ่งกล่าวว่ามีสิ่งสามประการผู้ใดมีในตัวเขาก็ถือได้ว่าพบกับรสหวานของการศรัทธาแล้วคือการ

ที่อัลลอฮฺและรสูลเป็นที่รักยิ่งของเขาเหนือสิ่งอื่นใด การที่เขารักคนใดคนหนึ่งก็มิใช่อื่นใด นอกจากเพื่ออัลลอฮฺและการที่เขาจงเกลียดที่จะกลับไปสู่ความเป็นผู้นอกศาสนาเช่นที่เขาจงเกลียดที่จะถูกโยนลงในนรก

مَنْ كُنَّ فِيهِ وَجَدَ حَلاوَةَ الإيمانِ : أنْ يَكُونَ اللهُ وَرَسُولُهُ أحَبَّ إلَيْهِ مِمَّا سِوَاهُمَا، وأنْ يُحِبَّ المَرْءَ لا يُحِبُّهُ إلاّ للهِ، وأنْ يَكْرَهَ أنْ يَعُودَ فى الكُفْرِ كما يَكْرَهُ أنْ يُقْذَفَ فى النّارِ) -

ส่วนที่ 10 สัญลักษณ์ของคนศรัทธาคือความรักที่มีต่อชาวอันศอรฺ

بابٌ عَلامَةُ الايمانِ حُبُّ الانصارِ

(16) อับดุลลอฮฺ อิบนุ อับดุลลอฮฺ อิบนุ ญับรฺ เล่าว่า ฉันได้ยินอนัส จากท่านนบีﷺซึ่ง กล่าวว่า เครื่องหมายของการศรัทธาคือการที่มีความรักต่อชาวอันศอรฺ และเครื่องหมายของพวกกลับกลอกคือการเกลียดชัง ชาวอันศอรฺ

١٦ - حدَّثنا أبُوالوَليدِ قالَ : حدَّثنا شُعْبَةُ قالَ : أخْبرَنى عَبْدُالله بْنُ عَبْدِالله ابْنِ جَبْرٍ قالَ : سَمِعْتُ أنَساً، عَنِ النَّبِىِّ صلى الله عليهِ وسلَّم قالَ (آيَةُ الايمانِ حُبُّ الانصارِ، وآيَةُ النِّفاقِ بُغْضُ الانصارِ)

ส่วนที่ 11

باب

(17) จากอุบาดะฮฺ อิบนุ อัศศอมิตซึ่งร่วมศึกในสงครามบะดัรฺ และเป็นผู้นำหมู่ทหาร (พวกทหาร6คน) ในคืนอะเกาะบะฮฺ ท่านรสูลﷺกล่าวขณะที่มีกลุ่มเศาะฮาบะฮฺล้อมฟังท่านอยู่ว่า จงให้คำมั่นกับฉันว่า

١٧ - حدَّثنا أبُو اليَمانِ قالَ : أخبَرَنا شُعَيْبٌ، عَنِ الزُّهْرِىِّ قالَ : أخبَرَنى أبو إدْرِيسَ عائِذُ اللهِ بْنُ عَبْدِ الله أنَّ عُبادَةَ بنَ الصّامتِ رَضِىَ اللهُ عَنْهُ وكانَ شَهِدَ بَدْرًا وَهُوَ أحَدُ النُّقَباءِ لَيْلَةَ العَقَبَةِ انَّ رسُولَ الله صلى الله عليه وسلَّم قالَ وحَوْلَهُ عِصابَةٌ مِنْ اصحابِهِ

1. จะไม่ตั้งภาคีใด ๆ กับอัลลอฮฺ
2. จะไม่มีการลักขโมย
3. จะไม่ละเมิดประเวณี
4. จะไม่ฆ่าลูก ๆ ของพวกท่าน
5. จะไม่ใส่ร้ายกันโดยกุขึ้นทั้งต่อหน้าและลับหลัง
6. จะไม่ฝ่าฝืนในเรื่องที่เป็นการดี

(ท่านนบีﷺกล่าวต่อไปว่า) เมื่อบุคคลใดในกลุ่มพวกท่านปฏิบัติได้ครบแล้ว การตอบแทนเป็นสิทธิ์แห่งอัลลอฮฺส่วนผู้ใดที่ทำผิดข้อหนึ่งข้อใดตามที่กล่าวนี้เขาจะถูกลงโทษในโลกนี้ กล่าวคือเป็นการถ่ายค่าปรับความผิดของเขา ส่วนบุคคลที่ทำผิดข้อใดตามที่กล่าวนี้แล้วอัลลอฮฺทรงปกปิดความลับของเขาไว้ดังนี้ อัลลอฮฺจะทรงจัดการเอง หากพระองค์ทรงประสงค์ที่จะให้อภัยเขาหากพระองค์ประสงค์จะลงโทษเขา

(بَايِعُونِى عَلَى انْ لاَ تُشْرِكُوا بِاللهِ شَيْئًا ، ولا تَسْرِقُوا ، ولا تَزْنُوا ولا تَقْتُلُوا أوْلادَكُمْ ، وَلاتَأْتُوا بِبُهْتَانٍ تَفْتَرُونَهُ بَيْنَ أيْدِيكُمْ وَأرْجُلِكُمْ ، وَلا تَعْصُوا فى مَعْرُوفٍ ، فَمَنْ وَفَى مِنْكُمْ فَأجْرُهُ عَلَى اللهِ ، وَمَنْ أصَابَ مِنْ ذلكَ شَيْئًا فَعُوقِبَ فى الدُّنْيَا فَهُوَ كَفَّارَةٌ لَهُ ومَنْ أصَابَ مِنْ ذَلكَ شَيْئًا ثُمَّ سَتَرَهُ اللهُ فَهُوَ إلى اللهِ ، إنْ شَاءَ عَفَا عَنْهُ ، و إنْ شَاءَ عَاقَبَهُ ، فَبَايَعْنَاهُ عَلَى ذَلكَ) -

ส่วนที่ 12 การหลบหนีจากการกดขี่เป็นส่วนหนึ่งของศาสนา

باب مِنَ الدِّينِ الفِرَارُ مِنَ الفِتَنِ -

(18) จากอบู สะอีด อัลคุดรี จากบิดาของเขาเล่าว่า ท่านรสูลﷺ กล่าวว่า และจะมียุคหนึ่งที่ทรัพย์สินที่ดีสุดของมุสลิมคือฝูงแกะ

١٨ - حدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ بنِ مُسْلَمَةَ ، عَنْ مَالِكٍ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمنِ بنِ عَبْدِ اللهِ بنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ابْنِ أبى صَعْصَعَةَ عَنْ أبِيهِ ، عَنْ أبى سَعِيدٍ الخُدْرِىِّ أنَّهُ قالَ : قالَ رَسُولُ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم (يوشِكُ أنْ يَكُونَ خَيْرَ

ซึ่งเขาจะนำไปเลี้ยงบนยอดเขาและณสถานที่มีฝนตก (คือหุบเขา) ทั้งนี้เพื่อนำศาสนาให้รอดพ้นจากการ กดขี่

مالِ المُسلِمِ غَنَمٌ يَتْبَعُ بِها شَعَفَ الجِبالِ وَمَواقِعَ القَطْرِ، يَفِرُّ بِدِينِهِ مِنَ الفِتَنِ) -

ส่วนที่ 18

คำกล่าวของท่านนบีﷺที่ว่า "ฉันเองรู้เกี่ยวกับอัลลอฮฺดีกว่าพวกท่าน" และการรู้จักนั้นเป็นการแสดงออกทางจิตใจตามคำดำรัสของอัลลอฮฺที่ว่าแต่พระองค์ ทรงเอาผิดพวกท่านตามที่จิตใจของพวกท่าน ได้เพียรพยายามไว้(2 : 225)

باب قَوْلِ النَّبِيِّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم (أنا أعلَمُكُمْ باللهِ) وأنَّ المَعْرِفَةَ فِعْلُ القَلْبِ لِقَوْلِ اللهِ تَعالى - وَلَكِنْ يُؤاخِذُكُمْ بِما كَسَبَتْ قُلُوبُكُمْ -

(19) จากอาอิชะฮฺเธอกล่าวว่าเมื่อท่านรสูลﷺมีคำสั่งกับพวกเขาในมวลกิจการทั้งหลายแล้ว (ท่านจะสั่ง) ในสิ่งที่พวกเขาทั้งหลายสามารถปฏิบัติได้

เหล่าเศาะฮาบะฮฺกล่าวว่า โอ้ท่านรสูลﷺพวกเรานี้ไม่เหมือนท่านเพราะท่านนั้นอัลลอฮฺทรงให้ความคุ้มครองความผิดในอดีต และที่จะมีในอนาคตแก่ท่าน ประเด็นนี้ท่านโกรธจนความโกรธปรากฏบนใบหน้าของท่านอย่างชัดเจน ท่านจึงกล่าวว่า แท้จริงในหมู่ผู้ยำเกรงและรู้จักจากพวกท่านเกี่ยวกับอัลลอฮฺนั้นคือ ฉันเอง

١٩ - حدَّثَنا مُحَمَّدُ بنُ سَلامٍ قال: أخبَرَنا عَبْدَةُ، عَنْ هِشامٍ عَنْ أبيهِ، عَنْ عائِشَةَ قالَتْ: (كانَ رَسُولُ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم إذا أمَرَهُمْ أمَرَهُمْ مِنَ الأعمالِ بِما يُطِيقُونَ، قالُوا: إنّا لَسْنا كَهَيْئَتِكَ يا رَسُولَ اللهِ، إنَّ اللهَ قَدْ غَفَرَ لَكَ ما تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَما تَأَخَّرَ، فَيَغْضَبُ حَتّى يُعْرَفَ الغَضَبُ في وَجْهِهِ ثُمَّ يَقُولُ: إنَّ أتقاكُمْ وأعلَمَكُمْ باللهِ أنا) -

ส่วนที่ 14 ผู้เกลียดชังต่อการกลับไปสู่ผู้นอกศาสนาเหมือนกับที่เกลียดชังที่จะถูกโยนไปในไฟนรกนั้นถือเป็นส่วนหนึ่งของการศรัทธา

باب من كره أن يعود فى الكفر كما يكره أن يلقى فى النار من الايمان -

(20) จากอนัส จากท่านนบี ﷺ ซึ่งกล่าวว่าบุคคลที่มีสิ่งสามประการนี้ถือว่าเป็นผู้พบความหวานของการศรัทธาคือ

1-บุคคลที่ถือว่าอัลลอฮฺ และ รสูลเป็นที่รักเหนือสิ่งอื่นใด

2-บุคคลที่ไม่ได้รักใครเว้นแต่รักนั้นเพื่ออัลลอฮฺ

3-ผู้ที่เกลียดชังการกลับไปสู่นอกศาสนาเหมือน ๆ กับที่เขาเกลียดชังที่จะถูกลงโยนลงไปในไฟนรกและอัลลอฮฺได้ทรงนำเขาขึ้นมาจากขุมนรก

٢٠ - حدثنا سليمان بن حرب قال: حدثنا شعبة، عن قتادة، عن أنس رضي الله عنه، عن النبي صلى الله عليه وسلم قال (ثلاث من كن فيه وجد حلاوة الايمان: من كان الله ورسوله أحب إليه مما سواهما، ومن أحب عبدا لا يحبه إلا لله، ومن يكره أن يعود فى الكفر بعد إذ أنقذه الله كما يكره أن يلقى فى النار) -

ส่วนที่ 15 ความลดหลั่นกันของกลุ่มผู้ศรัทธาในกิจการทั้งหลาย

باب تفاضل أهل الايمان فى الاعمال

(21) จากอบู สะอีด อัลคุดรี จากท่านนบี ﷺ ซึ่งกล่าวว่าชาวสวรรค์จะได้เข้าสวรรค์ ชาวนรกจะได้เข้านรก ครั้นแล้วอัลลอฮฺดำรัสว่าพวกท่านจงนำพวกที่มีจิตใจศรัทธาแม้เพียงเท่าเม็ดผักกาดออกมา (จากนรก) ดังนั้น พวกเขาก็ถูกนำออกมาในสภาพที่เนื้อตัว

٢١ - حدثنا إسماعيل قال: حدثني مالك، عن عمرو بن يحيى المازنى، عن أبيه، عن أبي سعيد الخدرى رضي الله عنه، عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: (يدخل أهل الجنة الجنة وأهل النار النار ثم يقول الله تعالى:

คำมะเมื่อมแล้วพวกเขาก็ถูกโยนลงไปในลำธารน้ำฝนหรือลำธารแห่งชีวิต(ความดี)มาลิก (ผู้รายงานหะดีษนี้คนหนึ่ง) สงสัย ต่อมาพวกเขาก็จะเติบโตเฉกเช่นเม็ดพืชที่งอกงามอยู่ตามริมลำธารน้ำท่านไม่เห็นดอกหรือว่ามันงอกออกมาเป็นสีเหลือง ในสภาพชูลำต้นขึ้นมาบิดเบี้ยว

اخرجوا من كان في قلبه مثقال حبة من خردل من إيمان، فيخرجون منها قد اسودوا فيلقون في نهر الحيا أو الحياة، شك مالك، فينبتون كما تنبت الحبة في جانب السيل، ألم تر أنها تخرج صفراء ملتوية؟ قال وهيب: حدثنا عمرو: الحياة، وقال: خردل من خير) -

(22) จากอบู อุมามะฮฺ อิบนุ ซะฮฺลุเล่าว่า เขาได้ยิน อบูสะอีด อัลคุดรี เล่าว่าท่านรสูล ﷺ กล่าวว่า ขณะที่ฉันนอนหลับอยู่ฝันว่าผู้คนทั้งหลายถูกนำมาต่อหน้าฉันโดยสวมเสื้อสั้นเกือบถึงหน้าอก บางคนสั้นกว่านั้นเสียอีก รวมทั้งอุมัร อิบนุ อัลคอฏฏอบ ก็ถูกนำมาต่อหน้าฉัน โดยสวมเสื้อยาวลากดิน

เหล่าเศาะฮาบะฮฺจึงกล่าวขึ้นว่าท่านจะทำนายฝันเช่นนี้อย่างไร

ท่านรสูล ﷺ ตอบว่า ศาสนา (ความศรัทธา)

٢٢ - حدثنا محمد بن عبيد الله قال: حدثنا إبراهيم بن سعد، عن صالح، عن ابن شهاب، عن أبي أمامة ابن سهل أنه سمع أبا سعيد الخدري يقول: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم (بينا أنا نائم رأيت الناس يعرضون علي وعليهم قمص منها ما يبلغ الثدي، ومنها مادون ذلك، وعرض علي عمر بن الخطاب وعليه قميص يجره، قالوا: فما أولت ذلك يا رسول الله؟ قال الدين) -

ส่วนที่ 16 ความละอายเป็นส่วนหนึ่งของการศรัทธา(ดูหะดีษหมายเลข 8 ความหมายของคำว่า อัล หะยาอฺ)

باب الحياء من الإيمان -

(23) จากบิดาของเขา (อับดุลลอฮฺ อิบนุ อุมัร) รายงานว่า ท่านรสูล ﷺ ผ่านไปที่ชายชาวอันศอรฺคนหนึ่ง ซึ่งกำลังตักเตือนพี่น้องของเขาในเรื่องความละอาย (ต่อการทำบาป) ดังนั้นท่านรสูล ﷺ จึงกล่าวว่า จงปล่อยเขาไว้เถิดเพราะแท้จริงความละอาย (ต่อการทำบาป) เป็นส่วนหนึ่งของการศรัทธา(ดูหะดีษหมายเลข 8)

٢٣ - حدَّثنا عبدُ اللهِ بنُ يوسفَ قالَ: أخبرَنا مالكُ بنُ أنسٍ، عنِ ابنِ شهابٍ، عنْ سالمِ بنِ عبدِ اللهِ، عنْ أبيهِ (أنَّ رسولَ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم مرَّ على رجُلٍ مِنَ الأنصارِ وهُوَ يعظُ أخاهُ في الحياءِ، فقالَ رسولُ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم: دعْهُ فإنَّ الحياءَ مِنَ الإيمانِ) -

ส่วนที่ 17 ถ้าพวกเขาสารภาพผิด ดำรงละหมาด และบริจาคซะกาต เช่นนี้แล้วพวกท่านก็จงเปิดทางของเขา (ผ่านไปโดยอิสระ) (9 : 5)

باب فإنْ تابوا وأقاموا الصَّلاةَ وآتوا الزَّكاةَ فخلُّوا سبيلَهُمْ -

(24)จากอิบนุ อุมัรว่าท่านรสูล ﷺ กล่าวว่าฉันได้รับคำสั่งให้ต่อสู้กับประชาชน จนกว่าพวกเขาจะปฏิญาณว่า ไม่มีพระเจ้าอื่นใดเว้นแต่อัลลอฮฺและมุหัมมัดเป็นรสูลของอัลลอฮฺจริง ให้พวกเขาดำรงละหมาด ให้พวกเขาจ่ายซะกาต หากพวกเขาปฏิบัติเช่นนี้ แล้วชีวิตและทรัพย์สินของเขาจะได้รับการคุ้มครองจากฉัน นอกจากเพื่อความยุติธรรมในระบบอิสลามส่วนการสอบสวนของพวกเขาเป็นสิทธิแห่งอัลลอฮฺ

٢٤ - حدَّثنا عبدُ اللهِ بنُ محمَّدٍ المُسْنَدِيُّ قالَ: حدَّثنا أبو رَوْحٍ الحَرَمِيُّ ابنُ عُمارةَ قالَ: حدَّثنا شُعْبةُ، عنْ واقدِ بنِ محمَّدٍ قالَ: سمعتُ أبي يُحدِّثُ عنِ ابنِ عُمرَ أنَّ رسولَ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم قالَ (أُمِرْتُ أنْ أقاتِلَ النَّاسَ حتَّى يشهَدُوا أنْ لا إلهَ إلَّا اللهُ وأنَّ محمَّدًا رسولُ اللهِ، ويُقيموا الصَّلاةَ، ويُؤْتوا الزَّكاةَ، فإذا فعلُوا ذلكَ عصمُوا منِّي دماءَهُمْ وأموالَهُمْ إلَّا بحقِّ الإسلامِ وحسابُهُمْ على اللهِ) -

بابٌ مَنْ قالَ إنَّ الايمانَ هُوَ العَمَلُ لقولِ اللهِ تعالى - وَتِلْكَ الجَنَّةُ الَّتى أُورِثْتُمُوها بِما كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ - وقالَ عِدَّةٌ مِنْ أهْلِ العِلْمِ فى قوله تعالى - فوَرَبِّكَ لَنَسْأَلَنَّهُمْ أجمَعِينَ عمَّا كانُوا يَعْمَلُونَ - عَنْ قَولِ لا إلهَ إلاَّ اللهُ - وقال: لمِثْلِ هذا فلْيَعْمَلِ العامِلُونَ -

ส่วนที่ 18 บุคคลที่กล่าวว่าการศรัทธาการกระทำตามคำดำรัสของอัลลอฮฺ ที่ว่า "และสวรรค์นั้นเป็นที่ถูกสืบทอดแก่พวกเขาเพราะ(ความดี) ที่พวกท่านได้ประพฤติไว้ (43:72) และนักปราชญ์อีกมากมายก็กล่าวตามคำดำรัสของอัลลอฮฺที่ว่า"ดังนั้นขอสาบานต่อองค์พระผู้อภิบาลเราจะต้องสอบถามเขาอย่างแน่นอน (สอบถาม)ถึงสิ่งที่พวกเขาได้ประพฤติไว้ (15 :92 - 93) จึงหมายถึงการกล่าวว่า ไม่มีพระเจ้าอื่นใด นอกจากอัลลอฮและพระองค์ดำรัส มีความหมายดุจเดียวกันคือ"เพื่อความสำเร็จเช่นนี้ ดังนั้นผู้ที่ทำงานได้จงทำไปเถิด" (37: 61)

٢٥ - حدَّثنا أحمدُ بنُ يُونُسَ، وَمُوسَى بنُ إسماعيلَ قالا: حدَّثنا إبراهيمُ بنُ سعدٍ قالَ: حدَّثنا ابنُ شِهابٍ، عَنْ سَعِيدِ بنِ المُسَيَّبِ، عَنْ أبى هُرَيْرَةَ أنَّ رَسُولَ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّمَ سُئِلَ أىُّ العَمَلِ أفضلُ؟ فقال: «إيمانٌ باللهِ وَرَسُولِهِ»، قيلَ: «ثُمَّ ماذا؟» قال: «الجهادُ فى سَبِيلِ اللهِ»، قيلَ: «ثُمَّ ماذا؟» قالَ: «حَجٌّ مَبْرُورٌ».

(25)จากอบู ฮุรอยเราะฮฺว่า ท่านรสูลﷺได้เคยถูกถามว่าการกระทำใดประเสริฐเลิศสุด ท่านตอบว่าคือการศรัทธาในอัลลอฮฺและรสูลของพระองค์ ผู้ถามถามอีกว่าหลังจากนั้นมีอะไร อีกท่านตอบว่าการต่อสู้ในทางแห่งอัลลอฮฺ ผู้ถามถามอีกว่าหลังจากนั้นมีอะไรอีก ท่านตอบว่า คือการหัจญ์มับรูร (หมายถึงการบำเพ็ญหัจญ์ที่อัลลอฮฺทรงรับ และบำเพ็ญไปด้วยความ

หวังในความโปรดปรานของอัลลอฮฺ ไม่หวังที่จะอวดอ้าง หรือมีการกระทำบาปใดๆระหว่างหัจญ์ ทั้งนี้ปฏิบัติไปตามเงื่อนไขในแบบอย่างของท่านรสูล ﷺ ตลอด)

ส่วนที่ 19 หากบุคคลใดเข้ารับอิสลามเพราะถูกบังคับหรือกลัวถูกฆ่า(เขาจึงไม่ใช่ศรัทธาชน)

ดังคำของอัลลอฮฺที่ว่า "ชาวอรับชนบทได้กล่าวว่า เราศรัทธาแล้ว จงประกาศ(แก่พวกนั้น)เถิดว่า พวกท่านทั้งหลายยังไม่ได้ศรัทธาหรอก แต่พวกท่านจงพูดว่า เรายอมสวามิภักดิ์แล้ว (49 : 14)

หากพวกเขายอมรับอิสลามอย่างจริงใจ ความเป็นมุสลิมของเขาก็ผูกพันกับคำดำรัสของอัลลอฮฺว่า "แท้จริง ศาสนา ณ ที่อัลลอฮฺนั้นคือศาสนาอิสลาม" (3 : 19)

بَابٌ إذا لَمْ يَكُنِ الاسْلامُ على الحَقِيقَةِ وكانَ على الاسْتِسْلامِ أو الخَوْفِ مِنَ القَتْلِ لِقَوْلِهِ تَعالى :ـ قَالَتِ الاعْرَابُ آمَنَّا قُلْ لَمْ تُؤْمِنُوا ولَكِنْ قُولُوا أسْلَمْنا فإذا كانَ على الحَقِيقَةِ فَهُوَ على قَوْلِهِ ـ جَلَّ ذِكْرُهُ ـ إنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللهِ الاسْلامُ ـ

(26) จากสะอัด เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ จ่ายซะกาตแก่บุคคลกลุ่มหนึ่งขณะที่สะอัดนั่งร่วมอยู่ด้วยท่านรสูล ﷺ ได้เว้นชายคนหนึ่งที่ฉันเห็นว่าเป็นคนดีมากไว้ฉันจึงกล่าวว่าโอ้ท่านรสูล ﷺ มีอะไรเกิดขึ้นกับชายคนนี้ สาบานด้วยอัลลอฮฺ ฉันเห็นว่าเขาเป็นผู้ศรัทธา

٢٦ ـ حدَّثَنا أبُو اليَمانِ قالَ : أخبَرَنا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قالَ : أخبَرَنِي عامِرُ بْنُ سَعْدِ بْنِ أبي وَقَّاصٍ ، عَنْ سَعْدٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ (أنَّ رَسُولَ اللهِ صلى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أعْطَى رَهْطاً وسَعْدٌ جالِسٌ فَتَرَكَ رَسُولُ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّمَ رَجُلاً هُوَ أعْجَبُهُمْ إلَيَّ ، فَقُلْتُ : يا رَسُولَ اللهِ ، مالَكَ عَنْ فُلانٍ ؟ فَوَاللهِ

ท่านกล่าวว่า หรือน่าจะเป็นมุสลิม ฉันจึงนั่งเงียบสักครู่หนึ่ง แต่ฉันก็รู้จักชายคนนี้เป็นอย่างดีฉันจึงได้พูดอีกตามที่ได้พูดไว้แล้วว่ามีอะไรเกิดขึ้นกับชายคนนั้นขอสาบานด้วยอัลลอฮฺ ฉันเห็นเขาเป็นผู้ที่ศรัทธา

ท่านรสูลﷺ กล่าวอีกว่า หรือน่าจะเป็นมุสลิมแต่ฉันก็รู้จักชายผู้นี้อย่างมีความลึกซึ้งของฉัน ฉันจึงกล่าวซ้ำอีกท่านรสูล ﷺ ก็กล่าวซ้ำอีกเช่นเดียวกัน แล้วกล่าวเพิ่มเติมอีกว่า สะอัดเอ๋ย ที่ฉันให้ซะกาตกับชายคนนี้แต่ไม่ได้ให้กับชายอีกคนนั้นซึ่งเป็นที่รักยิ่งของฉันด้วยความกลัวว่าอัลลอฮฺจะทรงกลับหน้าของเขาในไฟนรก

إني لأراه مؤمنا ؟ فقال : أو مسلما ، فسكت قليلا ثم غلبني ما أعلم منه فعدت لمقالتي فقلت : مالك عن فلان ؟ فوالله إني لأراه مؤمنا، فقال : أو مسلما ، ثم غلبني ما أعلم منه فعدت لمقالتي ، وعاد رسول الله صلى الله عليه وسلم ثم قال : يا سعد إني لأعطي الرجل ، وغيره أحب إلي منه خشية أن يكبه الله في النار)
ورواه يونس وصالح ومعمر وابن أخي الزهري عن الزهري .

ส่วนที่ 20 การเผยแพร่การให้สลามถือเป็นส่วนหนึ่งของอิสลาม

อัมมาร กล่าวว่า มีอยู่ 3 ประการหากบุคคลใดรวมมันไว้ถือว่าบุคคลนั้นได้รวบรวมการศรัทธา(สมบูรณ์) กล่าวคือ

1-ให้ปฏิบัติกับผู้อื่น เช่น เดียวกับที่ประสงค์ให้คนอื่นปฏิบัติต่อตน

2-ให้สลามกับคนทั่วไป (จะรู้จักหรือไม่ก็ตาม)

3-ให้บริจาค แม้ตัวเองขัดสน

باب إفشاء السلام من الإسلام ،

وقال عمار : ثلاث من جمعهن فقد جمع الإيمان : الإنصاف من نفسك ، وبذل السلام للعالم ، والإنفاق من الإقتار .

(27) จากอับดุลลอฮฺ อิบนุ อัมรฺซึ่งกล่าวว่า มีชายคนหนึ่งถามรสูลﷺว่าการกระทำใดที่ถือว่าเป็นสิ่งดีในอิสลาม ท่านตอบว่า คือการที่ท่านให้อาหารแก่คนยากจนและการที่ท่านให้สลามกับคนที่รู้จักหรือไม่รู้จักก็ดาม

٢٧ - حدثنا قتيبة قال : حدثنا الليث ، عن يزيد بن أبي حبيب ، عن أبي الخير ، عن عبد الله ابن عمرو (أن رجلا سأل رسول الله صلى الله عليه وسلم : أي الاسلام خير ؟ قال : تطعم الطعام ، وتقرأ السلام على من عرفت ومن لم تعرف) -

ส่วนที่ 21 การอกตัญญูต่อสามีและการอกตัญญูหนึ่ง (อุฟรู)มีระดับชั้นต่างกับอีกอกตัญญูหนึ่ง จากอบูสะอีด อัลคุดรี มีหลักฐานจากท่านรสูลﷺซึ่งจะได้กล่าวในส่วนนี้

باب كفران العشير وكفر بعد كفر - فيه عن أبي سعيد الخدري عن النبي صلى الله عليه وسلم -

(28) จากอิบนุ อับบาส รายงานว่า ท่านนบีﷺกล่าวว่า ฉันเห็นกองไฟซึ่งในกองไฟมีแต่หญิงจำนวนมากที่อกตัญญูมีผู้พูดขึ้นว่าพวกเธออกตัญญูต่ออัลลอฮฺ หรือท่านรสูลﷺกล่าวว่าพวกเธออกตัญญูต่อสามีและเนรคุณต่อความดีงามทั้งมวลหากว่าท่านได้ทำความดี กับพวกเธอคนใดคนหนึ่งในชั่วชีวิตแล้วเธอเห็นสิ่งใด (ซึ่งเธอไม่ชอบ) ในตัวท่านสักสิ่งหนึ่งเธอก็จะกล่าวว่าฉันไม่เคยเห็นความดีใด ๆ ที่ตัวท่านเลย

٢٨ - حدثنا عبد الله بن مسلمة عن مالك ، عن زيد بن أسلم ، عن عطاء بن يسار عن ابن عباس قال : قال النبي صلى الله عليه وسلم (أريت النار فاذا أكثر أهلها النساء يكفرن ، قيل : أيكفرن بالله ؟ قال : يكفرن العشير ، ويكفرن الاحسان , لو أحسنت إلى إحداهن الدهر ثم رأت منك شيئا قالت : ما رأيت منك خيرا قط) -

ส่วนที่ 22 การละเมิดเป็นส่วนหนึ่งของงานกลุ่มอนารยะ (ญาฮิลียะฮฺ) กลุ่มชนที่ประพฤติเชิงละเมิดยังไม่ถูกประนามว่าเป็นกาเฟร นอกจากได้มีการตั้งภาคีตามที่ท่านนบี ﷺ กล่าวว่า แท้จริงในตัวของท่านนั้นมีแต่กิจกรรมที่งมงายและคำดำรัสของอัลลอฮฺที่ว่า"แท้จริงอัลลอฮฺไม่อภัยให้กรณีที่พระองค์ถูกตั้งภาคี แต่จะอภัยให้ในกรณีอื่นจากนี้"สำหรับบุคคลที่พระองค์ทรงประสงค์ (4 : 48)

باب المعاصي من أمر الجاهلية، ولا يكفر صاحبها بارتكابها إلا بالشرك، لقول النبي صلى الله عليه وسلم (إنك امرؤ فيك جاهلية) وقول الله تعالى - إن الله لا يغفر أن يشرك به ويغفر ما دون ذلك لمن يشاء -

(29) จากมะอฺรูร รายงานว่าฉันพบอบู ซัรรฺที่อัซเราะบะซะฮฺ ขณะที่สวมเสื้อคลุมยาวและทาสของเขาก็เช่นเดียวกันฉันถามเขา (ถึงเหตุผลที่สวมเสื้อผ้าเช่นเดียวกับทาส) เขากล่าวว่า ฉันนี้ได้ด่าชายคนหนึ่งโดยกระทบไปถึงมารดาของเขา ท่านนบี ﷺ กล่าว กับฉันว่าอบูซัรรฺเอ๋ย ท่านด่าคนนั้นกระทบถึงมารดาของเขาหรือแน่นอนในตัวของท่านนั้น มีความเป็นอนารยชนอยู่ ทาสของพวกท่านก็เป็นพี่น้องของพวกท่าน อัลลอฮฺทรงให้พวกเขาอยู่ในความอุปการะของพวกท่าน ดังนั้นบุคคลใดมีพี่น้องของเขาอยู่ใต้อำนาจของเขา ก็จงให้กินตามสิ่งที่

٢٩ - حدثنا سليمان بن حرب قال: حدثنا شعبة عن واصل الأحدب عن المعرور قال: لقيت أبا ذر بالربذة وعليه حلة وعلى غلامه حلة فسألته عن ذلك؟ فقال: إني ساببت رجلا فعيرته بأمه، فقال لي النبي صلى الله عليه وسلم: يا أبا ذر أعيرته بأمه؟ إنك امرؤ فيك جاهلية، إخوانكم خولكم جعلهم الله تحت أيديكم، فمن كان أخوه تحت يده فليطعمه مما يأكل، وليلبسه مما يلبس، ولا تكلفوهم ما يغلبهم، فإن كلفتموهم فأعينوهم) -

พวกเขาได้กิน ให้เขาสวมใส่เสื้อผ้าอย่างที่ตัวเขาสวมใส่และอย่าให้พวกเขาทำงานหนักเกินความสามารถของเขา หากให้ทำงานหนักก็จงช่วยพวกเขา

ส่วนที่ 23 "ถ้ามีผู้ศรัทธาสองกลุ่มเป็นศัตรูกันพวกท่านจงไปประนีประนอมระหว่างทั้งสองฝ่าย" (49 : 19) ดังนี้พระองค์จะทรง เรียกพวกเขาว่า เหล่าผู้ศรัทธา

بابٌ وإنْ طائفتانِ مِن المُؤْمِنينَ اقتتلُوا فأصلِحُوا بينَهُما - فسمَّاهُمُ المُؤْمِنِينَ -

(30) จากอัลอะหฺนัฟ อิบนุกอยซฺ รายงานว่า ฉันได้ออกไปเพื่อช่วยชายผู้นี้ (อลี อิบนุอบีฏอลิบ) บังเอิญอบู บักเราะฮฺ ได้พบฉันจึงกล่าวกับฉันว่าท่านจะไปไหน ฉันจึงบอกว่าฉันจะไปช่วยชายผู้นี้ ท่านก็กล่าวอีกว่าจงกลับไปเถิด เพราะฉันได้ยินท่านรสูลﷺกล่าวว่าเมื่อมุสลิมสองคนชักดาบปะกันแล้วคนที่ฆ่า และคนที่ถูกฆ่าอยู่ในนรกฉันจึงกล่าวว่า โอ้ท่านรสูลﷺ ผู้ที่ฆ่านั้นก็เหมาะแล้วแต่ผู้ถูกฆ่าจะเหมาะหรือท่านรสูลﷺตอบว่า เพราะว่าผู้ถูกฆ่านั้นเจตนาจะฆ่าพี่น้องของเขา

٣٠ - حدَّثنا عبدُ الرَّحمنِ بنُ المُباركِ ، قال : حدَّثنا حمَّادُ بنُ زيدٍ ، قال: حدَّثنا أيوبُ ويُونُسُ ، عنِ الحسنِ ، عنِ الاحنفِ بنِ قيسٍ ، قالَ : ذَهبْتُ لانصُرَ هذا الرَّجلَ فلقِيَنِي أبُوبكرةَ فقالَ : أينَ تُريدُ ؟ قُلْتُ : أنصُرُ هذا الرَّجُلَ ، قالَ : ارْجِعْ فإنِّي سمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم يقُولُ : إذا التقَى المُسلِمانِ بِسيفَيْهِما فالقاتِلُ والمَقْتُولُ في النَّارِ ، فقُلْتُ : يا رَسُولَ اللهِ هذا القاتِلُ فما بالُ المَقتُولِ ؟ قالَ : إنَّهُ كانَ حَرِيصاً على قتْلِ صاحِبِهِ) -

ส่วนที่ 24 ความอธรรมหนึ่งมีระดับต่างจากความอธรรมอื่น

بابٌ ظُلْمٌ دُونَ ظُلْمٍ -

(31) จากอับดุลลอฮฺ รายงานว่าเมื่ออายะฮฺ "บรรดาผู้ศรัทธาและไม่นำความอธรรมเข้าผสมผสานกับการศรัทธาของเขา" (6:82) ประทานลงมาแล้ว เศาะฮาบะฮฺได้ กล่าวว่าในหมู่พวกเขามีใครบ้างที่ไม่มีอธรรมอัลลอฮฺจึงประทานมาอีกว่า "แท้จริงการตั้งภาคีถือเป็นความผิดฉกรรจ์" (31 : 13)

٣١ ـ حدَّثنا أبو الوَليدِ قال : حدَّثنا شُعْبَةُ ح قالَ : وَ حدَّثني بِشْرٌ قالَ : حدَّثنا مُحمَّدٌ ، عَنْ شُعْبَةَ ، عَنْ سُلَيْمانَ ، عَنْ إبْرَاهيمَ ، عَنْ عَلْقَمَةَ ، عَنْ عَبْدِ الله قالَ ، لمَّا نَزَلَتْ الَّذينَ آمَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا إيمانَهُمْ بِظُلْمٍ ـ قالَ أصْحابُ رَسُولِ الله صلى اللهُ عليهِ وَسلَّمَ : أيُّنا لمْ يَظْلِمْ ، فأنزَلَ الله ـ إنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظيمٌ ـ

ส่วนที่ 25 สัญลักษณ์ของผู้กลับกลอก

بابُ عَلامَةِ المُنافِقِ ـ

(32) จากอบู ฮุรอยเราะฮฺ จากท่านนบีﷺซึ่งกล่าวว่าเครื่องหมายของผู้กลับกลอกมี 3 ลักษณะ
1-เมื่อสนทนาก็จะโกหก
2-เมื่อเขาสัญญาก็จะบิดพริ้ว
3-เมื่อเขาได้รับการไว้วางใจก็จะหักหลัง

٣٢ ـ حدَّثنا سُلَيْمانُ أبُو الرَّبيعِ قال : حدَّثنا إسماعيلُ بْنُ جعفَرٍ قالَ : حدَّثنا نافِعُ بْنُ مالِكِ بنِ أبي عامِرٍ أبُو سُهَيْلٍ ، عَنْ أبيهِ ، عَنْ أبي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبيِّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم قالَ) آيَةُ المُنافِقِ ثَلاثٌ : إذَا حَدَّثَ كَذَبَ ـ وإذَا وَعَدَ أخْلَفَ ـ و إذَا اؤْتُمِنَ خانَ) ـ

(33)จากอับดุลลอฮฺ อิบนุ อัมรุรายงานว่าท่านนบีﷺได้ กล่าวว่า บุคคลที่มีลักษณะ 4 ลักษณะนี้ถือเป็นผู้กลับกลอกอย่างเด่นชัด และลักษณะประการหนึ่ง ประการใดมีที่เขาแล้วเขาก็มีลักษณะเช่นนั้นจนกว่าจะได้สลัดทิ้งกล่าว คือ

٣٣ ـ حدَّثنا قَبيصَةُ بنُ عُقْبَةَ قالَ : حدَّثنا سُفْيانُ ، عَنِ الاعْمَشِ ، عَنْ عَبْدِ الله بْنِ مُرَّةَ ، عَنْ مَسْرُوقٍ ، عَنْ عَبْدِ الله بنِ عَمْرٍو أنَّ النَّبيَّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم قالَ (أرْبَعٌ مَنْ كُنَّ فيهِ كانَ

1-เมื่อได้รับความไว้วางใจก็จะหักหลัง
2-เมื่อสนทนาก็จะโกหก
3-เมื่อสัญญาใดเขาก็จะทรยศ
4-เมื่อเขาโต้เถียงก็จะหยาบคาย

مُنافِقًا خالِصًا ، ومَنْ كانَتْ فِيهِ خَصْلَةٌ مِنهُنَّ كانَتْ فِيهِ خَصْلَةٌ مِنَ النِّفاقِ حَتَّى يَدَعَها: إِذا اؤْتُمِنَ خانَ، وإِذا حَدَّثَ كَذَبَ ، وإِذا عاهَدَ غَدَرَ ، وإِذا خاصَمَ فَجَرَ) تابَعَهُ شُعْبَةُ عَنِ الاعمشِ -

ส่วนที่ 26 การปฏิบัติละหมาดในคืนอัลกอดัร ถือเป็นส่วนหนึ่งของการศรัทธา

بابٌ قِيامُ لَيْلَةِ القَدْرِ مِنَ الايمانِ -

(34) จากอบู ฮุรอยเราะฮฺ รายงานว่า ท่านรสูลﷺกล่าวว่าบุคคลใดปฏิบัติละหมาดในคืนอัลกอดัรด้วยความศรัทธาอย่างแท้จริง และหวังการตอบแทนจากอัลลอฮฺแล้วจะได้รับการ อภัยโทษในบาปต่างๆที่ผ่านพ้นมา

٣٤ - حدَّثنا أبو اليَمانِ قالَ: أخبرنا شُعَيْبٌ قالَ: حدَّثنا أبو الزِّنادِ، عَنِ الاعرَجِ ، عَنْ أبي هُرَيْرَةَ قالَ: قالَ رَسُولُ اللهِ صلى اللهُ عليه وسلَّم (مَنْ يَقُمْ لَيْلَةَ القَدرِ إيمانًا و احتِسابًا غُفِرَ لَهُ ما تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ) -

ส่วนที่ 27 การญิฮาด ถือเป็นส่วนหนึ่งของการศรัทธา

بابٌ الجِهادُ مِنَ الايمانِ -

(35) จาก อบูฮุรอยเราะฮฺ รายงานจากท่านนบีﷺซึ่งกล่าวว่า อัลลอฮฺทรงรับผิดชอบบุคคลที่ออกไปต่อสู้ในทางของอัลลอฮฺ ซึ่งเขามิได้ออกไปเพื่ออื่นใด นอกจากการศรัทธาที่มั่นคงในอัลลอฮฺ และการสัจจะในการเป็นรสูลﷺของฉัน

٣٥ - حدثنا حَرَمِيُّ بنُ حَفْصٍ قالَ: حدَّثنا عَبْدُ الواحِدِ قالَ: حدَّثنا عُمارَةُ قالَ: حدَّثنا أبو زُرْعَةَ بنُ عمرِو بنِ جَرِيرٍ قالَ: سَمِعْتُ أبا هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم قالَ:

(انتدب الله لمن خرج في سبيله لا يخرجه إلا إيمان بي وتصديق برسلي أن أرجعه بما نال من أجر أو غنيمة أو أدخله الجنة، ولولا أن أشق على أمتي ما قعدت خلف سرية، ولوددت أني أقتل في سبيل الله، ثم أحيا، ثم أقتل ثم أحيا ثم أقتل) .

พระองค์จะให้เขากลับมาด้วยผลการตอบแทนหรือทรัพย์สงครามหรือจะให้เขาเข้าสวรรค์ และหากไม่เป็นความยากลำบากแก่ประชาชาติของฉันแล้วไซร้ ฉันจะไม่อยู่ในกองสะรียะฮฺ[1] ใดๆ จึงเป็นความประสงค์ของฉันที่จะได้ถูกฆ่าในทางของอัลลอฮฺ แล้วชีวิตถูกทำให้ฟื้นขึ้นมาอีก แล้วฆ่าอีกแล้วถูกทำให้ฟื้นขึ้นมาอีกแล้วถูกฆ่าอีก

باب تطوع قيام رمضان من الإيمان .

ส่วนที่ 28 การละหมาดในคืนเดือนรอมะฎอนถือเป็นส่วนหนึ่งของการศรัทธา

٣٦ ـ حدثنا إسماعيل قال: حدثني مالك، عن ابن شهاب، عن حميد بن عبد الرحمن، عن أبي هريرة أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: (من قام رمضان إيمانا واحتسابا غفر له ما تقدم من ذنبه) .

(36) จากอบู ฮุรอยเราะฮฺ รายงานว่าท่านรสูลﷺกล่าวว่า บุคคลใดละหมาดสุนัตในเดือนรอมะฎอนด้วยศรัทธาอย่างแท้จริงและหวังในความโปรดปรานจากอัลลอฮฺ ได้รับอภัยสิ้นในบรรดาโทษแต่เก่าก่อน

باب صوم رمضان احتسابا من الإيمان .

ส่วนที่ 29 การถือศีลอดในเดือนรอมะฎอนโดยหวังความโปรดปรานจากอัลลอฮฺ ถือเป็นส่วนหนึ่งของการศรัทธา

---

(1) ดูอภิธานศัพท์ สะรียะฮฺ

(37) จากอบู ฮุรอยเราะฮฺ รายงานว่า ท่านรสูลﷺกล่าวว่า บุคคลใดถือศีลอดเดือนรอมะฎอน ด้วยศรัทธาอย่างแท้จริงและหวัง ความโปรดปรานจากอัลลอฮฺแล้ว โทษของเขาแต่เก่าก่อนได้รับการ อภัยสิ้น

٣٧ ـ حدثنا ابن سلام قال: أخبرنا محمد بن فضيل قال: حدثنا يحيى بن سعيد، عن أبى سلمة، عن أبى هريرة قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم (من صام رمضان إيمانًا واحتسابًا غفر له ما تقدم من ذنبه)

ส่วนที่ 30 ศาสนานั้นเป็นเรื่องง่ายๆ ท่านนบีﷺกล่าวว่าศาสนาอันเป็นโปรดปรานยิ่ง ณ อัลลอฮฺ คือ ความเที่ยงตรง และง่าย ๆ

باب الدين يسر وقول النبى صلى الله عليه وسلم (أحب الدين إلى الله الحنيفية السمحة) ـ

(38) จากอบู ฮุรอยเราะฮฺ จากท่านนบีﷺซึ่งกล่าวว่าศาสนานั้น คือเรื่องง่าย และไม่มีผู้ใดหักโหม ในเรื่องของศาสนาได้ นอกจากจะ พ่ายแพ้ไปด้วยตัวของเขาเอง ดัง นั้นพวกท่านทั้งหลายจงอย่าได้ หักโหมในเรื่องศาสนาแต่ให้ใกล้ ความถูกต้องและความสมบูรณ์และ ยึดแนวทางที่ดีงามซึ่งท่านจะได้รับ การตอบแทนและจงเสริมพลังให้ สามารถวิงวอนต่ออัลลอฮฺ ทั้งเช้า และเย็นและรวมทั้งส่วนหนึ่งของ ยามกลางคืนที่ดึกสงัด (ดูฟัตหุลบารี หน้า 102 เล่ม1)

٣٨ ـ حدثنا عبد السلام بن مطهر قال: حدثنا عمر بن على، عن معن بن محمد الغفارى، عن سعيد بن أبى سعيد المقبرى، عن أبى هريرة، عن النبى صلى الله عليه وسلم قال (إن الدين يسر، ولن يشاد الدين أحد إلا غلبه، فسددوا وقاربوا، وأبشروا، واستعينوا بالغدوة والروحة وشىء من الدلجة) ـ

ส่วนที่ 31 การปฏิบัติละหมาดเป็นส่วนหนึ่งของการศรัทธาอัลลอฮฺ

ดำรัสว่า"และอัลลอฮฺหาใช่จะทำลาย(ผลกุศล)แห่งการศรัทธาของพวกเขาก็หาไม่" (2:143) กล่าวคือขณะที่การละหมาดของพวกท่านหันหน้าไปทางบัยตุ้ลมักดิส (เยรูซาเล็ม)

باب الصلاة من الايمان وقول
الله تعالى وما كان الله ليضيع ايمانكم
يعني صلاتكم عند البيت.

(39) จากอบู อัลบัรรออฺรายงานว่าเมื่อท่านนบีﷺไปนครมะดีนะฮฺครั้งแรกท่านพักอาศัยอยู่กับกลุ่มชาวอันศอรฺซึ่งเป็นญาติทางสายปู่ หรือลุงของท่านโดยละหมาดหันหน้าไปทางบัยตุ้ลมักดิสประมาณ 16 หรือ 17 เดือนแต่ท่านหวังจะหันหน้าไปยังกะอฺบะฮฺ

ละหมาดแรกที่ท่านหันหน้าไปทางอัลบัยตฺคือละหมาดอศัร โดยมีกลุ่มหนึ่งร่วมละหมาดกับท่าน ต่อมามีชายคนหนึ่งที่ร่วมละหมาดกับท่านเดินออกมาข้างนอกผ่านคนกลุ่มหนึ่งในมัสยิดขณะที่ก้มรุกัวะอฺเขาจึงประกาศว่า ฉันขอสาบานด้วยอัลลอฮฺว่าที่จริงแล้วฉันได้ละหมาดกับท่านรสูล ﷺ โดยหันหน้าไปทางมักกะฮฺ (กะอฺบะฮฺ)พวกนั้นจึงหันไปทางกะอฺบะฮฺในอากัปกริยาเดิม(รุกัวะอฺ) ส่วนกลุ่มชาวยิวและบรรดาพวก

٣٩ - حدثنا عمرو بن خالد قال:
حدثنا زهير قال: حدثنا أبو إسحاق
عن البراء أن النبي صلى الله عليه وسلم
كان أول ما قدم المدينة نزل على
أجداده أو قال: أخواله من الانصار،
وأنه صلى قبل بيت المقدس ستة
عشر شهرا أو سبعة عشر شهرا،
وكان يعجبه أن تكون قبلته قبل
البيت، وأنه صلى أول صلاة صلاها
صلاة العصر وصلى معه قوم،
فخرج رجل ممن صلى معه فمر
على أهل مسجد وهم راكعون فقال:
أشهد بالله لقد صليت مع رسول الله
صلى الله عليه وسلم قبل مكة فداروا
كما هم قبل البيت وكانت اليهود قد
أعجبهم إذ كان يصلي قبل بيت
المقدس وأهل الكتاب، فلما ولى
وجهه قبل البيت أنكروا ذلك، قال

زُهَيْرٌ : حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ ، عَنِ الْبَرَاءِ فِي حَدِيثِهِ هَذَا، أَنَّهُ مَاتَ عَلَى الْقِبْلَةِ قَبْلَ أَنْ تُحَوَّلَ رِجَالٌ وَقُتِلُوا فَلَمْ نَدْرِ مَا نَقُولُ فِيهِمْ ، فَأَنْزَلَ اللهُ تَعَالَى - وَمَا كَانَ اللهُ لِيُضِيعَ إِيمَانَكُمْ -

อะฮฺลุลกิตาบพอใจเมื่อท่านรสูลﷺ ละหมาดโดยหันไปทางบัยตุ้ลมักดิส ครั้นเมื่อท่านหันกลับมาทางกะอฺบะฮฺ พวกนั้นก็ไม่พอใจ

บัรรออฺเพิ่มเติมในหะดีษเดียวกันว่าบางคนตายลงหรือไม่ก็ถูกฆ่าก่อนที่จะเปลี่ยนทิศกิบลัตใหม่ เราจึงไม่ทราบว่าจะพูดถึงเขาเหล่านั้นว่าอย่างไร ดังนั้นอัลลอฮฺจึงประทานอายะฮฺที่ว่า " และอัลลอฮฺหาใช่จะทำลาย (ผลกุศล) แห่งการศรัทธาของพวกเขาทั้งหลายก็หาไม่" (2 : 143)

بَابُ حُسْنِ إِسْلَامِ الْمَرْءِ ، قَالَ مَالِكٌ : أَخْبَرَنِي زَيْدُ بْنُ أَسْلَمَ أَنَّ عَطَاءَ بْنَ يَسَارٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم يَقُولُ (إِذَا أَسْلَمَ الْعَبْدُ فَحَسُنَ إِسْلَامُهُ يُكَفِّرُ اللهُ عَنْهُ كُلَّ سَيِّئَةٍ كَانَ زَلَفَهَا ، وَكَانَ بَعْدَ ذَلِكَ الْقِصَاصُ الْحَسَنَةُ بِعَشْرِ أَمْثَالِهَا إِلَى سَبْعِمِائَةِ ضِعْفٍ وَالسَّيِّئَةُ بِمِثْلِهَا إِلَّا أَنْ يَتَجَاوَزَ اللهُ عَنْهَا -

ส่วนที่ 32 ความประเสริฐเลิศของผู้ที่เข้ารับอิสลาม

อบู สะอีด อัลคุดรี รายงานว่า ท่านรสูลﷺกล่าวว่า เมื่อบุคคลใดได้รับนับถืออิสลามด้วยความสุจริตใจแล้ว อิสลามของเขาก็เป็นที่ดีงามแก่เขา อัลลอฮฺจะทรงลบล้างทุกๆ ความผิดที่เขาได้กระทำไว้สิ้น หลังจากนั้นแล้วเขาก็จะได้รับการตอบแทนความดีงามสิบเท่าถึงเจ็ดร้อยเท่า ส่วนความชั่วนั้นจะถูกบันทึกเท่าการกระทำ นอกจากอัลลอฮฺจะทรงมองข้าม(อภัย) เท่านั้น

(40) จากอบู ฮุรอยเราะฮฺ รายงานว่า ท่านรสูลﷺกล่าวว่าเมื่อบุคคลหนึ่งบุคคลใดจากพวกท่านได้เข้ารับนับถืออิสลาม แล้วทุกๆ ความดีที่เขาได้ทำไว้จะได้รับการบันทึกสำหรับเขาถึงสิบเท่าจนถึงเจ็ดร้อยเท่า ส่วนความชั่วก็ถูกบันทึกเท่าการกระทำของเขา

٤٠ - حدثنا إسحاق بن منصور قال: حدثنا عبد الرزاق قال: أخبرنا معمر، عن همام، عن أبي هريرة قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم (إذا أحسن أحدكم إسلامه فكل حسنة يعملها تكتب له بعشر أمثالها إلى سبعمائة ضعف، وكل سيئة يعملها تكتب له بمثلها).

ส่วนที่ 33 การกระทำดีอันเป็นที่โปรดปรานยิ่ง ณ อัลลอฮฺ นั้นคือการปฏิบัติสม่ำเสมอ(อีกนัยหนึ่งอาจกล่าวได้ว่า ศาสนาที่ประเสริฐสุด ณ อัลลอฮฺคืออิสลาม)

باب أحب الدين إلى الله أدومه.

(41) จากอาอิชะฮฺ รายงานว่าขณะที่ท่านนบีﷺเข้ามาหาเธอ มีหญิงคนหนึ่งอยู่กับฉัน ท่านรสูลﷺกล่าวว่า หล่อนเป็นใคร[1] เธอตอบว่าเป็นหญิงคนหนึ่งแล้วเธอ(อาอิชะฮฺ)ก็ได้กล่าวยกย่องถึงเรื่องการละหมาดของเธอ ท่านรสูลﷺกล่าวว่าพอแล้ว ที่พวกท่านต้องทำนั้นคือสิ่งที่พวกท่านมีความสามารถจะทำได้ ขอสาบานด้วยอัลลอฮฺ อัลลอฮฺจะไม่ถึงขนาดทรงเหน็ดเหนื่อย(ให้รางวัล) แต่พวกเธอจะเหน็ดเหนื่อยเอง(การปฏิบัติ)การกระทำดีอันเป็นที่โปรด

٤١ - حدثنا محمد بن المثنى، حدثنا يحيى عن هشام قال: أخبرني أبي، عن عائشة (أن النبي صلى الله عليه وسلم دخل عليها وعندها امرأة قال: من هذه؟ قالت: فلانة، تذكر من صلاتها قال: مه، عليكم بما تطيقون، فو الله لا يمل الله حتى تملوا وكان أحب الدين إليه ما دام عليه صاحبه).

1. ดูฟัตหุลบารี หน้า 108 เล่มที่ 1 (ศาสนาคือแนวปฏิบัติ)

ปรานยิ่ง ณ อัลลอฮฺคือผู้ปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ

ส่วนที่ 34 การเพิ่มขึ้นและการลดลงของการศรัทธา

باب زيادة الايمان ونقصانه

وقول الله تعالى ـ وزدناهم هدى ، ويزداد الذين آمنوا إيمانا ـ وقال ـ اليوم أكملت لكم دينكم فاذا ترك شيئا من الكمال فهو ناقص ـ

อัลลอฮฺดำรัสว่า"และเราได้เพิ่มพูนการชี้นำแก่พวกเขา" (18 : 13) และ "และทำให้บรรดาผู้ศรัทธา ทั้งหลายได้เพิ่มพูนศรัทธายิ่งขึ้น (74 : 31) และ "ในวันนี้ข้าได้ทำความสมบูรณ์แก่ศาสนาของพวกท่านแล้ว (5 : 4) ดังนั้นบุคคลที่งดเว้น หรือละทิ้งข้อสมบูรณ์ใดก็จะ ถือว่าเป็นผู้มีการศรัทธาที่ลดลง

٤٢ ـ حدثنا مسلم بن إبراهيم قال : حدثنا هشام قال : حدثنا قتادة عن أنس : عن النبي صلى الله عليه وسلم قال (يخرج من النار من قال : لا إله إلا الله وفي قلبه وزن شعيرة من خير ، ويخرج من النار من قال : لا إله إلا الله وفي قلبه وزن برة من خير ، ويخرج من النار من قال لا إله إلا الله وفي قلبه وزن ذرة من خير) قال أبو عبد الله : قال أبان : حدثنا قتادة ، حدثنا أنس عن النبي صلى الله عليه وسلم (من إيمان) مكان (من خير) ـ

(42) จากอนัส จากท่านนบีﷺกล่าวว่าบุคคลใดกล่าวว่า ไม่มีพระเจ้าอื่นใดเว้นแต่อัลลอฮฺ พร้อมหัวใจของเขามีความดีเท่าเมล็ดข้าวบาร์เลย์ก็จะได้ออกจากนรกและบุคคลใดกล่าวว่า ไม่มีพระเจ้าอื่นใดเว้นแต่อัลลอฮฺพร้อมหัวใจของเขามีความดีเท่าเมล็ดข้าวสาลี ก็จะได้ออกจากนรกและบุคคลใด กล่าวว่าไม่มีพระเจ้าอื่นใดเว้นแต่อัลลอฮฺ พร้อมหัวใจของเขามีความดีเพียงนิดเดียวก็จะได้ออกจากนรก

(มีบางสำนวน من ايمان ใช้แทน من خير)

(43) จากอุมัร อิบนุ อัล-คอฏฏอบ รายงานว่า มีชายชาวยะฮูดีคนหนึ่ง กล่าวแก่เขาว่า แด่ท่านผู้นำแห่งผู้ศรัทธาทั้งมวล มีโองการในคัมภีร์ของพวกท่านที่พวกท่านได้อ่านอยู่นั้น ซึ่งหากถูกประทานมายังเราชาวยะฮูดีแล้วพวกเราจะถือว่าวันนั้น (วันประทาน)เป็นวันดรุษ อุมัรจึงถามเขาว่าโองการไหน ยะฮูดีตอบว่า"วันนี้ข้าได้ทำให้ความสมบูรณ์แก่ศาสนาของพวกท่านเพื่อพวกท่านทั้งมวล และข้าได้ให้ความโปรดปรานของข้ามีครบแก่ท่านทั้งหลายและข้าได้ยินยอมให้อิสลามเป็นศาสนาสำหรับพวกท่าน"(5:4)

อุมัรกล่าวว่า ไม่ต้องสงสัยใด ๆเรารู้ทั้งวันและสถานที่ที่โองการนี้ได้ประทานแก่ท่านนบีﷺคือวันศุกร์ขณะที่ท่านยืนอยู่ที่ทุ่งอะเราะฟะฮฺ (วันทำหัจญ์)

٤٣ ـ حدَّثنا الحسَنُ بنُ الصبَّاحِ سَمِعَ جَعْفرَ بنَ عَونٍ ، حدَّثنا ابو العُمَيْسِ ، أخبرَنا قَيْسُ بنُ مُسْلِمٍ عنْ طارقِ بنِ شِهابٍ ، عنْ عُمَرَ بنِ الخطَّابِ (أنَّ رَجُلاً مِنَ اليهودِ قالَ لهُ : يا أميرَ المُؤْمِنينَ ، آيَةٌ في كِتابِكُمْ تَقْرَؤُنَها لَوْ عَلَيْنا مَعْشَرَ اليَهُودِ نَزَلَتْ لاتَّخذْنا ذلكَ اليَوْمَ عِيدًا ، قالَ : أيُّ آيَةٍ ؟ قالَ : اليَوْمَ أكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وأتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الاسْلامَ دِينا ، قالَ عُمَرُ : قدْ عرَفْنا ذَلِكَ اليَوْمَ وَالمكانَ الذي نَزَلَتْ فيهِ عَلى النَّبِي صلى اللهُ عليهِ وسلَّمَ وهُوَ قائِمٌ بِعَرَفَةَ يَوْمَ جُمُعَةٍ) .

ส่วนที่ 35 ซะกาตเป็นส่วนหนึ่งของอิสลาม

คำดำรัสของพระองค์ที่ว่า "และพวกเขามิได้ถูกบัญชามา(เพื่ออื่นใด)นอกจากเพื่อทำการนมัสการต่ออัลลอฮฺ โดยพวกเขามีความบริสุทธิ์ใจแท้จริงต่อพระองค์ในการนมัสการอีกทั้งพวกเขาเป็นผู้ทรงภูมิ

باب الزَّكاةُ مِنَ الاسْلامِ ، وقَوْلُهُ .

وَما أُمِرُوا إلاَّ لِيَعْبُدُوا اللهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفاءَ وَيُقِيمُوا الصَّلاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكاةَ وَذلكَ دِينُ القَيِّمَةِ .

ธรรม ไม่เอนเอียงไปจากหลักอิสลามและเพื่อพวกเขาทำละหมาดบริจาคซะกาตและนี่แหละคือศาสนาแห่งความเที่ยงตรง" (98 : 5)

(44) จากฏอลหะฮฺ อิบนุอุบัยดุลลอฮฺ รายงานว่าชายชาวนัจดฺ คนหนึ่งได้ไปหาท่านรสูล ﷺ สภาพที่ผมยุ่งเหยิง เราได้ยินเขาพูดซุบซิบ แต่ไม่เข้าใจสิ่งที่เขาพูดจนกระทั่งเขาเข้ามาใกล้ (จึงรู้ว่า) เขาถามเกี่ยวกับเรื่องของอิสลาม ท่านรสูล ﷺ ตอบว่า ละหมาด 5 เวลาในวันหนึ่งกับคืนหนึ่ง เขากล่าวอีกว่า มีละหมาดอะไร นอกเหนือจากนี้อีกไหม ท่านรสูล ﷺ ตอบว่าไม่มีนอกจากการละหมาดที่เป็นสุนัต (สมัครใจทำเอง) ท่านรสูล ﷺ กล่าวเพิ่มเติมว่า และมีการถือศีลอดในเดือนรอมะฎอน เขากล่าวอีกว่ามีการถือศีลอดอะไรนอกเหนือจากนี้อีกไหม ท่านรสูล ﷺ ตอบว่าไม่มีนอกจากการถือศีลอดที่เป็นสุนัต

ฏอลหะฮฺรายงานอีกว่า ท่านรสูล ﷺ ได้กล่าวถึงเรื่องซะกาต เขาก็กล่าวอีกว่ามีอะไรนอกเหนือนี้อีกที่ต้องจ่ายไหม ท่านรสูล ﷺ ตอบว่าไม่มีนอกจากเป็นทานที่สุนัต ฏอล-

٤٤ ـ حدَّثنا إسماعيلُ قالَ : حدَّثني مالكُ بنُ أنسٍ ، عن عمِّه أبي سُهَيلِ بنِ مالكٍ ، عن أبيهِ أنَّهُ سَمِعَ طلحةَ بنَ عُبَيْدِ اللهِ يقولُ (جاءَ رجلٌ إلى رسولِ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّمَ مِن أهلِ نجدٍ ثائرُ الرأسِ يُسْمَعُ دَوِيُّ صوتِهِ ولا يُفْقَهُ ما يقولُ حتى دنا فإذا هوَ يسألُ عنِ الإسلامِ ، فقالَ رسولُ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم : خمسُ صلواتٍ في اليومِ والليلةِ ، فقالَ هلْ عليَّ غيرُها؟ قالَ : لا إلاَّ أنْ تطوَّعَ ، قالَ رسولُ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّمَ وصيامُ رمضانَ ، قالَ : هلْ عليَّ غيرُهُ ؟ قالَ : لا إلاَّ أنْ تطوَّعَ ، قالَ : وذكرَ لهُ رسولُ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّمَ الزَّكاةَ ، قالَ : هلْ عليَّ غيرُها ؟ قالَ : لا ، إلاَّ أن تطوَّعَ ، قالَ : فأدبرَ الرَّجلُ وهوَ يقولُ : واللهِ لا أزيدُ على هذا ولا أنقصُ ، قالَ رسولُ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم : أفلحَ إنْ صدقَ) ـ

หะอฺรายงานต่อไปว่า ชายคนนั้นจึงหันหลังกลับพร้อมกับกล่าวว่าสาบานด้วยพระนามของ อัลลอฮ ฉันไม่เพิ่มหรือลดตามนี้อีก ท่านรสูลﷺ กล่าวว่า เขาจะประสบชัยชนะหากเขามีสัจจะ (ต่อคำพูด)

ส่วนที่ 36 การเดินตามส่งผู้ที่ตายถือเป็นส่วนของการศรัทธา

بابُ اتِّبَاعُ الجَنَائِزِ مِنَ الأيمانِ ـ

(45) จากอบู ฮุรอยเราะฮฺ รายงานว่าท่านรสูลﷺกล่าวว่าบุคคลใดที่เดินตามส่งผู้ตายที่เป็นมุสลิมด้วยศรัทธามั่นและหวังในความโปรดปรานจากอัลลอฮฺ และอยู่จนได้ละหมาดให้ผู้ตายและฝังเสร็จเรียบร้อยแล้ว แน่นอนเขาจะกลับไปพร้อมกับรางวัลสองส่วน ซึ่งแต่ละส่วนเท่ากับภูเขาอุฮุด แต่ถ้าเขาได้ละหมาดให้ผู้ตายเสร็จแล้วกลับก่อนที่จะฝังแน่นอน เขาจะกลับไปพร้อมกับรางวัลหนึ่งส่วนเท่านั้น

٤٥ ـ حدثنا أحمد بن عبد الله بن علي المنجوفي ، قال حدثنا روح قال حدثنا عوف عن الحسن ومحمد عن أبي هريرة أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال : (من اتبع جنازة مسلم إيمانا واحتسابا وكان معه حتى يصلى عليها ويفرغ من دفنها فانه يرجع من الاجر بقيراطين ؛ كل قيراط مثل أحد . ومن صلى عليها ثم رجع قبل أن تدفن فانه يرجع بقيراط) ؛ تابعه عثمان المؤذن قال : حدثنا عوف ، عن محمد عن أبي هريرة عن النبي صلى الله عليه وسلم نحوه ـ

ส่วนที่ 37 ความหวาดหวั่นของผู้ศรัทธาต่อการกระทำที่ไร้ผล โดยที่ไม่รู้สึก

باب خوف المؤمن من أن يحبط عمله وهو لا يشعر

อิบรอฮีม อัตตัยมีกล่าวว่า ฉันไม่เคยเปรียบเทียบคำพูดของฉันต่อการกระทำของฉันเลย

وقال إبراهيم التيمي : ما عرضت قولي على عملي إلا خشيت أن أكون مكذبا ،

เพราะ(ที่ไม่ทำเว้นแต่)ฉันหวาดหวั่นว่า ฉันจะเป็นเช่นผู้โกหกหลอกลวง (ปฏิเสธ) และอิบนุ อบี มุลัยกะฮฺ กล่าวว่า ฉันเคยพบเศาะฮาบะฮฺถึง 30 คน ต่างคนหวั่นเกรงกับการกลับกลอกที่จะเกิดขึ้นกับตัวของเขา ไม่มีใครสักคนที่จะพูดว่า เขาเองศรัทธามั่นคงเหมือนญิบรีลและมีกาอีล รายงานของอัลหะซัน อัลบัศรีระบุว่า ผู้ศรัทธากับการกลับกลอก แต่การกลับกลอกไม่กลัวผู้ศรัทธา ตามสาระนี้ (บรรดาผู้ศรัทธา) จึงได้รับคำตักเตือนเกี่ยวกับความดื้อดึงต่อการกลับกลอกและการทรยศโดยมิได้ขออภัยโทษสมดังคำดำรัสของพระองค์ที่ว่า"และพวกเขามิได้หมกมุ่นในพฤติกรรมที่พวกเขาได้กระทำมาก่อนนั้น ซึ่งพวกเรารู้ดีว่า เป็นความผิด" (3 : 135)

وَقَالَ ابْنُ أَبِي مُلَيْكَةَ: أَدْرَكْتُ ثَلاثِينَ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم كُلُّهُمْ يَخَافُ النِّفَاقَ عَلَى نَفْسِهِ، مَا مِنْهُمْ أَحَدٌ يَقُولُ إِنَّهُ عَلَى إِيمَانِ جِبْرِيلَ وَمِيكَائِيلَ؛ وَيُذْكَرُ عَنِ الحسنِ: مَا خَافَهُ إِلاَّ مُؤْمِنٌ وَلا أَمِنَهُ إِلاَّ مُنَافِقٌ وَمَا يُحْذَرُ مِنَ الاصْرَارِ عَلَى النِّفَاقِ وَالعِصْيَانِ مِنْ غَيْرِ تَوْبَةٍ لِقَوْلِ اللهِ تَعَالَى - وَلَمْ يُصِرُّوا عَلَى مَا فَعَلُوا وَهُمْ يَعْلَمُونَ -

(46) จากอับดุลลอฮฺ รายงานว่า ท่านนบีﷺกล่าวว่าการด่ามุสลิมถือเป็นการทำบาป และการฆ่ามุสลิมถือว่าปฏิเสธหลักธรรมอิสลาม อุบัยดะฮฺ อิบนุ อัศศอมิต รายงานว่าท่านรสูลﷺได้ออกไปข้างนอกเพื่อแจ้งข่าวดีของคืนอัลกอดัร พลันพบกับชายมุสลิมสองคนโต้เถียงกัน ท่านรสูลﷺ จึงกล่าวว่า

٤٦ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بنُ عَرْعَرَةَ قَالَ: حَدَّثَنَا شُعْبَةُ، عَنْ زُبَيْدٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا وَائِلٍ عَنِ المُرْجِئَةِ، فَقَالَ: حَدَّثَنِي عَبْدُ اللهِ أَنَّ النَّبِيَّ صلى اللهُ عليه وسلَّمَ قَالَ (سِبَابُ المُسْلِمِ فُسُوقٌ وَقِتَالُهُ كُفْرٌ) أَخْبَرَنَا قُتَيْبَةُ بنُ سَعِيدٍ، حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بنُ جَعْفَرٍ عَنْ حُمَيْدٍ، عَنْ أَنَسٍ قَالَ: أَخْبَرَنِي عُبَادَةُ بنُ

ฉันออกมาข้างนอกเพื่อจะแจ้งข่าวแก่พวกท่านทั้งหลายของคืนอัลกอดัร แต่ปรากฏว่าคนนั้นกับคนนี้โต้เถียงกันอยู่ ดังนั้นข่าวนั้นก็ถูกยกไป เพราะการโต้เถียงกันอาจเป็นสิ่งดีสำหรับพวกท่านเพราะฉะนั้นจงได้ติดตามวันดัง กล่าวในวันที่เจ็ด ที่เก้า และที่ห้า(สิบคืนสุดท้ายของเดือนรอมะฎอน)

الصامت ان رسول الله صلى الله عليه وسلم
خرج يخبر بليلة القدر فتلاحى رجلان
من المسلمين فقال : إنى خرجت
لأخبركم بليلة القدر ، وانه تلاحى
فلان وفلان فرفعت وعسى ان يكون
خيرا لكم ، التمسوها فى السبع
والتسع والخمس -

ส่วนที่38 คำถามของญิบรีลต่อท่านนบีﷺในเรื่องการศรัทธา อิสลาม การทำความดีและความรู้เกี่ยวกับวันกียามะฮฺและคำบรรยายของท่านนบีﷺสำหรับเขาซึ่งท่านกล่าวว่าญิบรีลได้มาและสอนศาสนาแก่พวกท่านซึ่งท่านนบีเองได้ยืนยันว่าสิ่งดังกล่าวนั้นเป็นศาสนาทั้งหมดและท่านนบีﷺได้อธิบายต่อในกลุ่มของอับดุลกอยสุในบางเรื่องของการศรัทธาและคำดำรัสของพระองค์ ที่ว่า"และผู้ใดแสวงหาอื่นจากอิสลามมาเป็นศาสนาของตน แน่นอนเขาจะถูกตอบสนอง"(3:85)

**باب سؤال جبريل النبى صلى الله
عليه وسلم عن الايمان والاسلام والاحسان ،
وعلم الساعة وبيان النبى صلى الله عليه
وسلم له ثم قال : جاء جبريل عليه
السلام يعلمكم دينكم فجعل ذلك
كله دينا وما بين النبى صلى الله عليه
وسلم لوفد عبد القيس من الايمان
وقوله تعالى - ومن يبتغ غير
الاسلام دينا فلن يقبل منه -**

(47) จากอบู ฮุรอยเราะฮฺ รายงานว่า วันหนึ่งท่านนบีﷺได้นั่งอยู่กลางแจ้งพร้อมกับประชาชนพลันญิบรีล มาหาท่านกล่าวกับท่านว่า

٤٧ - حدثنا مسدد قال : حدثنا
إسماعيل بن إبراهيم . أخبرنا أبو حيان
التيمى ، عن أبى زرعة . عن أبى
هريرة قال : كان النبى صلى الله عليه

อิมาน[1] คืออะไร ท่านรสูลﷺตอบว่าอิมานหมายถึงการศรัทธามั่นในอัลลอฮฺและมะลาอิกะฮฺของพระองค์ และในการพบกับพระองค์ **รสูลทั้ง**หลายของพระองค์และท่านต้องศรัทธาในเรื่องของการเกิดใหม่ ญิบรีล กล่าวอีกว่าอิสลาม คืออะไร ท่านตอบว่า อิสลามคือการที่ท่านต้องภักดีต่ออัลลอฮฺ และท่านต้องไม่สร้างส่วนภาคีใดๆ กับพระองค์ ปฏิบัติละหมาด บริจาคซะกาตที่ถือเป็นบทบังคับ และการที่ท่านต้องถือศีลอดในเดือนรอมะฎอน ญิบรีลกล่าวอีกว่าเอี๊ยะหฺซานคืออะไร ท่านรสูลﷺตอบว่า คือท่านต้องเคารพภักดีอัลลอฮฺประหนึ่งว่าท่านเห็นพระองค์แม้จะไม่เห็นก็ตามเพราะพระองค์ทรงเห็นท่าน ญิบรีลกล่าวอีกว่าวันกิยามะฮฺจะมีมาเมื่อไร ท่านรสูลﷺตอบว่า ผู้ถูกถามไม่รู้ดีไปกว่าผู้ถามแต่จะบอกถึงเงื่อนไขต่างๆ ของมันกับท่าน กล่าวคือ

(1) เมื่อทาสหญิงคลอดบุตรให้กับนายของตน

(2) เมื่อคนเลี้ยงอูฐสีดำแข่งขันกับคนอื่นๆในการสร้างตึกมหึมา และมีอีก 5 เงื่อนไขไม่มีผู้ใดรู้ นอกจาก

وسلم بارزا يوما للناس فأتاه جبريل
فقال: ما الايمان؟ قال: الايمان أن
تؤمن بالله وملائكته وبلقائه
ورسله. وتؤمن بالبعث، قال:
ما الاسلام؟ قال: الاسلام أن تعبد الله
ولا تشرك به، وتقيم الصلاة،
وتؤدي الزكاة المفروضة. وتصوم
رمضان. قال: ما الاحسان؟ قال: أن
تعبد الله كأنك تراه، فان لم تكن تراه
فانه يراك قال: متى الساعة؟ قال:
ما المسئول عنها بأعلم من السائل.
وسأخبرك عن أشراطها: إذا ولدت
الامة ربها، وإذا تطاول رعاة الابل
البهم في البنيان في خمس لا يعلمهن
إلا الله، ثم تلاالنبي صلى الله عليه وسلم:
إن الله عنده علم الساعة - الاية،
ثم أدبر فقال: ردوه، فلم يروا
شيئا، فقال هذا جبريل جاء يعلم
الناس دينهم. قال أبو عبد الله جعل
ذلك كله من الايمان.

---

1. ในหะดีษมีข้อความเพียง 4ข้อแต่มีหะดีษอื่นจะมีถึง 6 ข้อในเรื่องหลักศรัทธา

อัลลอฮฺ แล้วท่านรสูลﷺก็อ่านอายะฮฺที่ว่า "แท้จริงอัลลอฮฺ ณ พระองค์คือ ความรู้ในเรื่องกาลปวสานของโลกนี้" (31 : 34) และญิบรีลก็กลับไป ท่านจึงสั่งเศาะ-ฮาบะฮฺให้เรียกเขากลับมาอีก แต่พวกเขาก็ไม่เห็นสิ่งใด ท่านรสูลﷺจึงกล่าวว่า นี่แหละญิบรีลมาเพื่อสั่งสอนประชาชนในเรื่องศาสนาของพวกเขา อบู อัลดุลลอฮฺ (อัลบุคอรี) กล่าวว่าท่านรสูลﷺถือว่าทั้งหมดนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศรัทธา

ส่วนที่ 39

(48) จากอับดุลลอฮฺ อิบนุ อับบาสรายงานว่าอบู สุฟยานได้บอกกับฉันว่าเฮอร์คิวเลียสกล่าวแก่เขาว่า จำนวนผู้ศรัทธาในมุหัมมัดเพิ่มขึ้นหรือลดลง ท่านก็ยืนยันว่าเพิ่มขึ้น และนี่คือการศรัทธาที่แท้จริง จนกว่าจะสมบูรณ์

และพระองค์ก็ได้ถามอีกว่ามีใครบ้างไหมที่หันกลับไปด้วยความโกรธแค้นหลังจากที่ได้นับถือแล้ว เขา(อบู สุฟยาน) ก็ยืนยันว่าไม่มี และนี่แหละคือความศรัทธาเมื่อความสุขใจได้เข้าไปในหัวใจก็จะไม่มีใครสักคนเกลียดชังเขาได้

باب —:

٤٨- حدثنا إبراهيم بن حمزة قال: حدثنا إبراهيم بن سعد عن صالح عن ابن شهاب عن عبيد الله بن عبد الله، أن عبد الله ابن عباس أخبره قال: أخبرني أبو سفيان أن هرقل قال له: سألتك: هل يزيدون أم ينقصون، فزعمت أنهم يزيدون، وكذلك الايمان حتى يتم، وسألتك هل يرتد أحد سخطة لدينه بعد أن يدخل فيه، فزعمت أن لا، وكذلك الايمان حين تخالط بشاشته القلوب لا يسخطه أحد.

ส่วนที่ 40 ความเลอเลิศของผู้สลัดความคลางแคลงใจ

بابُ فَضْلِ مَنِ اسْتَبْرَأَ لِدِينِهِ -

(49) จากอันนุอฺมาน อิบนุ บะชีรรายงานว่า ฉันเคยได้ยินท่านรสูลฯ กล่าวว่า สิ่งอนุมัตินั้นแจ้งชัด และสิ่งที่ต้องห้ามก็ชัดแต่สิ่งอยู่ระหว่างทั้งสองนั้นยังเคลือบแคลงอยู่ โดยที่คนส่วนมากยังไม่รู้ ดังนั้น บุคคลใดปกป้องตัวเขาในสิ่งที่เคลือบแคลงอยู่ถือได้ว่า เขาเป็นผู้ปกป้องศาสนาของเขาและเกียรติยศของเขาแล้ว บุคคลใดล่วงล้ำเข้าไปในสิ่งเคลือบแคลงสงสัยอยู่ก็ประหนึ่งคนเลี้ยงแกะ เลี้ยงแกะใกล้ๆเขตหวงห้ามซึ่งอาจล่วงล้ำเข้าไปในบริเวณนั้นขณะใดก็ได้ ได้รับรู้เถิดว่าผู้ปกครองทุกคน ย่อมมีเขตสงวนส่วนตนจงได้รับรู้เถิดว่าเขตสงวนของอัลลอฮฺในแผ่นดินของพระองค์คือสิ่งที่พระองค์ได้ทรงห้ามไว้ จงรับรู้เถิดว่า ในร่างกายของมนุษย์นั้นมีเนื้ออยู่ก้อนหนึ่ง หากดี ร่างกายก็ดีไปด้วยหากเสียร่างกายทั้งมวลก็เสียไปด้วย จงรับรู้ไว้ด้วยว่า เนื้อก้อนนั้นคือหัวใจ

٤٩ - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ، حَدَّثَنَا زَكَرِيَّاءُ، عَنْ عَامِرٍ، قَالَ: سَمِعْتُ النُّعْمَانَ بْنَ بَشِيرٍ يَقُولُ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم يَقُولُ: الحَلاَلُ بَيِّنٌ وَالحَرَامُ بَيِّنٌ. وَبَيْنَهُمَا مُشَبَّهَاتٌ لا يَعْلَمُهَا كَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ. فَمَنِ اتَّقَى المُشَبَّهَاتِ اسْتَبْرَأَ لِدِينِهِ وَعِرْضِهِ ؛ وَمَنْ وَقَعَ فِى الشُّبُهَاتِ كَرَاعٍ يَرْعَى حَوْلَ الحِمَى ؛ يُوشِكُ أَنْ يُوَاقِعَهُ، أَلاَ وَإِنَّ لِكُلِّ مَلِكٍ حِمًى، أَلاَ إِنَّ حِمَى اللهِ فِى أَرْضِهِ مَحَارِمُهُ، أَلاَ وَإِنَّ فِى الجَسَدِ مُضْغَةً إِذَا صَلَحَتْ صَلَحَ الجَسَدُ كُلُّهُ ؛ وَإِذَا فَسَدَتْ فَسَدَ الجَسَدُ كُلُّهُ، أَلاَ وَهِيَ القَلْبُ -

ส่วนที่ 41 การจ่ายหนึ่งในห้าของทรัพย์ในสงครามถือเป็นส่วนหนึ่งของการศรัทธา

بابٌ أَدَاءُ الخُمُسِ مِنَ الإِيمَانِ -

(50) จากอบูญัมเราะฮฺ รายงานว่า ฉันได้นั่งร่วมอยู่กับอิบนุ อับบาส และเขาให้ฉันนั่งบนเตียงของเขาพลางพูดขึ้นว่าจงอยู่กับฉันที่นี่เพื่อว่าจะแบ่งส่วนของสมบัติของฉันให้แก่ท่าน ฉันจึงอยู่กับเขาถึงสองเดือนแล้วเขากล่าวว่าเมื่อครั้งที่คณะผู้แทนของอับดุลกอยสฺมาพบท่านรสูลﷺ ท่านรสูลกล่าวถามว่าเป็นกลุ่มไหนหรือเป็นคณะผู้แทนจากใคร พวกเขาบอกว่า เราะบีอะฮฺ ท่านจึงกล่าวอีกว่ายินดีต้อนรับกลุ่มนั้นหรือคณะผู้แทนนี้โดยจะไม่ได้รับความอัปยศหรือเศร้าใจแต่ประการใด พวกเขาจึงกล่าวว่า โอ้ท่านรสูลﷺ พวกเราไม่สามารถมาหาท่านได้นอกจากในเดือนต้องห้ามในเมื่อเส้นทางเดินระหว่างท่านกับพวกเรามีกลุ่มมุฎอรฺซึ่งกลุ่มนี้ปฏิเสธการเข้ารับนับถืออิสลามดังนั้นได้กรุณาสั่งการกับเราด้วยคำสั่งที่ชัดแจ้งเพื่อพวกเราจะได้ขยายผลแก่กลุ่มของเราซึ่งไม่ได้ร่วมเดินทางมาและที่จะให้เราได้เข้าสวรรค์ ด้วยเรื่องนี้พวกเราถามท่านรสูลﷺด้วยเกี่ยวกับน้ำเมา ท่านรสูลﷺจึงสั่งพวกเขา ให้ปฏิบัติตาม สี่ประการ และสั่งห้ามปฏิบัติสี่ประการ ท่านได้สั่งให้มีการศรัทธาในอัลลอฮฺองค์เดียว ท่านพูด

٥٠ ـ حدثنا عليُّ بنُ الجعدِ قالَ: أخبرنا شعبةُ عن أبي جمرةَ قالَ: كنتُ أقعدُ معَ ابنِ عباسٍ يجلسني على سريرِه فقال: أقم عندي حتى أجعلَ لكَ سهمًا من مالي، فأقمتُ معه شهرين، ثم قالَ: إنَّ وفدَ عبدِ القيسِ لما أتوا النبيَّ صلى الله عليه وسلم قالَ: منِ القومُ أو منِ الوفدُ؟ قالوا: ربيعةُ. قالَ: مرحبًا بالقومِ، أو بالوفدِ، غيرَ خزايا ولا ندامى، فقالوا: يا رسولَ اللهِ، إنا لا نستطيعُ أن نأتيكَ إلا في شهرِ الحرامِ، وبيننا وبينكَ هذا الحيُّ من كفارِ مضرَ، فمرنا بأمرٍ فصلٍ نخبرْ به من وراءَنا وندخلْ به الجنةَ: وسألوه عنِ الأشربةِ، فأمرهم بأربعٍ ونهاهم عن أربعٍ، أمرهم بالإيمانِ باللهِ وحدَه. قالَ: أتدرونَ ما الإيمانُ باللهِ وحدَه؟ قالوا: اللهُ ورسولُه أعلمُ؛ قالَ: شهادةُ

أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللهِ؛
وَإِقَامُ الصَّلَاةِ، وَإِيتَاءُ الزَّكَاةِ وَصِيَامُ
رَمَضَانَ وَأَنْ تُعْطُوا مِنَ الْمَغْنَمِ الْخُمُسَ
وَنَهَاهُمْ عَنْ أَرْبَعٍ، عَنِ الْحَنْتَمِ وَالدُّبَّاءِ
وَالنَّقِيرِ وَالْمُزَفَّتِ، وَرُبَّمَا قَالَ الْمُقَيَّرِ:
وَقَالَ: احْفَظُوهُنَّ وَأَخْبِرُوا بِهِنَّ
مَنْ وَرَاءَكُمْ.

ต่ออีกว่าพวกท่านทราบไหมว่าการศรัทธาในอัลลอฮฺ หมายความว่าอย่างไร พวกเขาตอบว่า อัลลอฮฺและรสูลของพระองค์รู้ยิ่ง ท่านจึงบอกมันหมายถึง

(1) การปฏิญาณตนว่าไม่มีพระเจ้าอื่นใดเว้นแต่อัลลอฮฺ และมุหัมมัดเป็นรสูลของอัลลอฮฺจริง

(2) การดำรงละหมาด

(3) การบริจาคซะกาต

(4)การถือศีลอดในเดือนรอมะฎอน

(5)ให้ท่านจ่ายคุมุส [1] (หนึ่งในห้า) จากทรัพย์ที่ยึดได้ในสงคราม

ส่วนสิ่งที่ห้าม สี่ ประการ คือ อัลหันตัม อัดดุบาอฺ อันนะกีรและอัลมุซัฟฟัตบางครั้งเรียกว่าอัลมุกอยยัรฺ (ทั้งหมดเป็นชื่อภาชนะสำหรับผลิตน้ำเมา) ท่านรสูล ﷺ กล่าวอีกว่า พวกท่านจงจดจำสิ่งเหล่านี้ไว้แล้วนำไปบอกกับบุคคลที่เบื้องหลังท่าน (ไม่ได้มาในวันนี้)

بَابُ مَا جَاءَ إِنَّ الْأَعْمَالَ بِالنِّيَّةِ
وَالْحِسْبَةِ؛ وَلِكُلِّ امْرِئٍ مَا نَوَى فَدَخَلَ
فِيهِ الْإِيمَانُ وَالْوُضُوءُ؛ وَالصَّلَاةِ،
وَالزَّكَاةُ؛ وَالْحَجُّ، وَالصَّوْمُ، وَالْأَحْكَامُ؛

ส่วนที่ 42 กิจการต่าง ๆ ผลเนื่องจากเจตนาและความสุจริตใจ ทุก ๆ คนจะได้ตามที่เขาเจตนาไว้อันหมายรวมถึงการศรัทธา การอาบน้ำละหมาด การละหมาด ซะกาต หัจญ์ การถือศีลอดและอะหุกามต่าง ๆ [2]

(1) ดูอภิธานศัพท์ คุมุส
(2) ดูอภิธานศัพท์ อะหุกาม

อัลลอฮฺได้ดำรัสว่า " จงประกาศเถิดทุกคนย่อมกระทำไปตามทัศนะของพวกเขา" (17 : 48)กล่าวคือตามเจตนาของพวกเขา

และการใช้จ่ายของบุคคลหนึ่งต่อครอบครัวของเขาเพื่อความโปรดปรานจากอัลลอฮฺนั้น เป็นกุศลทานอย่างหนึ่ง และท่านนบีกล่าวอีกว่า นอกเหนือการต่อสู้ในทางของศาสนาและการตั้งใจมั่น (ซึ่งหมายความว่า เมื่อไม่มีการเชิญชวนสู่ญิฮาดให้ทุกคนตั้งเจตนามั่นว่า หากมีโอกาสจะร่วมญิฮาด)

وقال الله تعالى: قل كل يعمل على شاكلته - على نيته، ونفقة الرجل على أهله يحتسبها، صدقة. وقال النبي صلى الله عليه وسلم: ولكن جهاد ونية -

(51) จากอุมัร อิบนุอัลคอฏฏอบรายงานว่า ท่านรสูลﷺได้กล่าวว่า การกระทำต่าง ๆ ต้องประกอบด้วยการตั้งใจมั่น ทุก ๆคนจะได้ตามที่ได้เจตนาไว้ดังนั้นบุคคลใดอพยพไปเพื่ออัลลอฮฺและรสูลแล้ว การอพยพของเขาก็ได้ผลเพื่ออัลลอฮฺและรสูล หากบุคคลใดอพยพเพื่อโลกนี้ เขาก็ได้พบกับโลกนี้ หรือการอพยพเพื่อสตรีที่เขาจะแต่งงานด้วยการอพยพของเขาก็ได้ตามที่เขาได้อพยพไปเพื่อสิ่งนั้น

٥١ - حدثنا عبد الله بن مسلمة قال: أخبرنا مالك عن يحيى بن سعيد، عن محمد بن إبراهيم، عن علقمة بن وقاص، عن عمر أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: (الأعمال بالنية ولكل امرئ ما نوى، فمن كانت هجرته إلى الله ورسوله فهجرته إلى الله ورسوله، ومن كانت هجرته لدنيا يصيبها أو امرأة يتزوجها فهجرته إلى ما هاجر إليه) -

(52) จาก อบู มัสอูด จากท่านนบีﷺกล่าวว่า เมื่อชายคนหนึ่ง

٥٢ - حدثنا حجاج بن منهال قال: حدثنا شعبة قال: أخبرني عدي

بن ثابت قال : سمعت عبد الله بن
يزيد، عن أبي مسعود، عن النبي صلى الله
عليه وسلم قال (إذا أنفق الرجل على
أهله يحتسبها فهو له صدقة) -

ได้ใช้จ่ายไปในครอบครัวเพื่อความโปรดปรานของอัลลอฮฺแล้ว ดังนั้นสำหรับเขาแล้วถือเป็นกุศลทาน

٥٣ - حدثنا الحكم بن نافع قال :
أخبرنا شعيب عن الزهري قال : حدثني
عامر بن سعد عن سعد بن أبي وقاص
أنه أخبره أن رسول الله صلى الله عليه
وسلم قال : (إنك لن تنفق نفقة
تبتغي بها وجه الله إلا أجرت عليها
حتى ما تجعل في في امرأتك) -

53) จากสะอัด อิบนุ อบูวักกอซว่า ท่านรสูลﷺกล่าวว่า อันที่จริงท่านจะไม่ใช้จ่ายไปเพื่อหวังความโปรดปรานจากอัลลอฮฺ หากมี (ประเภทตรงข้ามแล้ว) เขาจะได้รับรางวัลตอบแทนเพื่อการนั้น แม้เพียงการป้อนเข้าไปในปากภรรยาของท่านกล่าวคือการให้อาหาร

باب قول النبي صلى الله عليه وسلم
(الدين النصيحة لله ولرسوله ولأئمة
المسلمين وعامتهم) - وقوله تعالى :-
إذا نصحوا لله ورسوله -

ส่วนที่ 43 คำกล่าวของท่านนบีﷺที่ว่า ศาสนาคือการตักเตือนกัน เพื่ออัลลอฮฺเพื่อรสูล เพื่อผู้นำมุสลิมทั้งมวล ตลอดจนบุคคลทั่วไปในหมู่ของเขาและคำดำรัสของอัลลอฮฺที่ว่า "เมื่อพวกเขาภักดีต่ออัลลอฮฺและรสูลของพระองค์" (9 : 91)

٥٤ - حدثنا مسدد قال : حدثنا
يحيى : عن إسماعيل ، قال : حدثني
قيس بن أبي حازم ، عن جرير بن
عبد الله ، قال : بايعت رسول الله صلى الله
عليه وسلم على إقام الصلاة ، وإيتاء الزكاة ،
والنصح لكل مسلم -

(54) จากญะรีรฺ อิบนุ อับดุลลอฮฺ รายงานว่า ฉันได้ให้สัญญากับท่านรสูลﷺว่า

1. จะตั้งอยู่บนการละหมาด
2. จะตั้งอยู่บนการบริจาคซะกาต
3. จะตั้งมั่นในความหวังดีต่อมุสลิมทุกคน

(55) จากซิยาต อิบนุ อิลาเกาะฮฺรายงานว่า เคยได้ยิน ญะรีรฺ อิบนุ อับดุลลอฮฺกล่าวในวันที่อัลมุฆีเราะฮฺ อิบนุ ชัวะบะฮฺ สิ้นชีวิตว่าโดยที่เขายืน (บนมิมบัร) สรรเสริญอัลลอฮฺและสดุดีในพระองค์ว่า สำหรับพวกท่านแล้วจะต้องมีหน้าที่สำรวมตนต่ออัลลอฮฺองค์เดียว ไม่มีการตั้งภาคีใด ๆ กับพระองค์ มีความหนักแน่น สุขุม จนกว่าจะมีผู้นำบังเกิดขึ้นกับพวกท่าน เขาจะมาหาพวกท่านในไม่ช้านี้แล้วเขากล่าวอีกว่า พวกท่านจงได้ขออภัยโทษให้แก่ผู้นำของพวกท่าน (ที่สิ้นชีวิตแล้ว) เพราะแน่นอนเขาพึงใจในการอภัยโทษแล้วท่านกล่าวต่ออีกว่า หลังจากนี้ (ที่ต้องการพูดต่อไป) ก็คือ ฉันได้ไปหาท่านนบี ﷺ ฉันกล่าวกับท่านว่าฉันขอให้สัญญาต่อท่านนบีﷺเพื่อรับอิสลาม ดังนั้น ท่านจึงได้กำหนดเงื่อนไขกับฉันว่า ฉันต้องเป็นผู้ที่มีความหวังดีต่อมุสลิมทุกคน ฉันจึงได้ยอมรับสัญญาในเรื่องนี้ ฉันจึงได้สาบานในนามของพระผู้อภิบาลแห่งมัสยิดนี้ว่า ฉันนี้เป็นผู้หวังดีด้วยความบริสุทธิ์ใจสำหรับพวกท่าน แล้วเขา (ญะรีรฺ)ได้ขออภัยโทษจากอัลลอฮฺ แล้วลงมาจากมิมบัรฺ

٥٥ - حدَّثنا أبُو النُّعمانِ قال : حدَّثنا أبُو عَوانَةَ عَنْ زيادِ بنِ عِلاقَةَ قال : سَمِعْتُ جَرِيرَ بنَ عَبْدِاللهِ يَقُولُ : يَوْمَ ماتَ المُغِيرَةُ بنُ شُعْبَةَ قامَ فَحَمِدَ اللهَ وأَثْنَى عليهِ وَقالَ : عَلَيْكُمْ بِاتِّقاءِ اللهِ وَحْدَهُ لاشَرِيكَ لَهُ ، وَالوَقارِ والسَّكِينَةِ حتى يَأتِيَكُمْ أميرٌ ، فإنَّما يَأتِيكُمُ الآنَ ، ثُمَّ قالَ : اسْتَعْفُوا لأميرِكُمْ فإنَّهُ كانَ يُحِبُّ العَفْوَ ، ثُمَّ قالَ : أمَّا بَعْدُ فإنِّي أتَيْتُ النَّبِيَّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم قُلْتُ : أُبايِعُكَ عَلَى الإسْلامِ ، فَشَرَطَ عَلَيَّ : والنُّصْحِ لِكُلِّ مُسْلِمٍ ، فَبايَعْتُهُ عَلَى هذا ، وَرَبِّ هذا المَسْجِدِ إنِّي لَناصِحٌ لَكُمْ ، ثُمَّ اسْتَغْفَرَ وَنَزَلَ .

بسم الله الرحمن الرحيم

บทที่ 3 ว่าด้วยวิชาการ

ส่วนที่ 1 ความเลอเลิศของวิชาการ

คำดำรัสของอัลลอฮฺที่ว่า "แน่นอนอัลลอฮฺทรงยกย่องบรรดาผู้ศรัทธาทั้งหลายของพวกท่าน และบรรดาผู้ได้รับความรู้หลายฐานันดร และอัลลอฮฺทรงตระหนักยิ่งในสิ่งที่พวกท่านประพฤติ" (58 : 11) และ "โอ้องค์พระผู้อภิบาล ขอได้โปรดเพิ่มพูนความรู้แก่ข้าพเจ้าด้วยเถิด" (20 : 114)

بَابُ فَضْلِ الْعِلْمِ وَقَوْلُ اللهِ تَعَالَى: ـ يَرْفَعِ اللهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ وَاللهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ـ وَقَوْلِهِ عَزَّ وَجَلَّ ـ رَبِّ زِدْنِي عِلْمًا ـ

ส่วนที่ 2 บุคคลที่ถูกถามปัญหาขณะที่มีธุระยุ่งอยู่กับการสนทนา ก็ให้สนทนาให้เสร็จแล้วตอบคำถามของผู้ถาม

بَابُ مَنْ سُئِلَ عِلْمًا وَهُوَ مُشْتَغِلٌ فِي حَدِيثِهِ فَأَتَمَّ الْحَدِيثَ ثُمَّ أَجَابَ السَّائِلَ ـ

(56) จากอบู ฮุรอยเราะฮฺ รายงานว่า ขณะที่ท่านนบี ﷺ ได้นั่งสนทนาอยู่กับชนกลุ่มหนึ่งพร้อมกับพวกเรา อรับชนบทรายหนึ่ง ได้เข้ามาหาท่านนบี ﷺ พลางถามว่า วันกิยามะฮฺจะมีมาเมื่อไร ท่านรสูล ﷺ

٥٦ ـ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سِنَانٍ قَالَ: حَدَّثَنَا فُلَيْحٌ ح، وحَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فُلَيْحٍ قَالَ: حَدَّثَنِي أَبِي قَالَ: حَدَّثَنِي هِلَالُ بْنُ عَلِيٍّ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ

قال: بينما النبي صلى الله عليه وسلم في مجلس يحدث القوم جاءه أعرابي فقال: متى الساعة؟ فمضى رسول الله صلى الله عليه وسلم يحدث، فقال بعض القوم: سمع ما قال فكره ما قال، وقال بعضهم: بل لم يسمع، حتى إذا انقضى حديثه قال: أين أراه السائل عن الساعة؟ قال: ها أنا يا رسول الله، قال: فإذا ضيعت الأمانة فانتظر الساعة، قال: كيف إضاعتها؟ قال: إذا وسد الأمر إلى غير أهله فانتظر الساعة.

ได้แต่ฟังผ่านแล้วสนทนาต่อบางคนในกลุ่มนั้นได้ยินตามที่ชายคนนั้นถามรู้สึกรังเกียจคำถามนั้นแต่มีบางคนในกลุ่มระบุว่าท่านไม่ได้ยินคำถามจนกระทั่งท่านรสูลﷺได้สนทนาเสร็จท่านจึงกล่าวว่า ผู้ถามเกี่ยวกับวันกิยามะฮฺอยู่ไหน ชายคนที่ถามตอบว่านี่-ฉัน โอ้ท่านรสูล ﷺ ท่านรสูล ﷺ จึงกล่าวตอบว่า เมื่อความไว้วางใจถดถอยลงไป ท่านก็จงระวังวันกิยามะฮฺเถิด ชายคนนั้นถามต่อไปว่า แล้วความไว้วางใจถดถอยได้อย่างไร ท่านรสูล ﷺ ตอบว่า เมื่ออำนาจอยู่ในมือของผู้ไม่เหมาะสมเมื่อไรก็ให้ท่านระวังวันกิยามะฮฺ

باب من رفع صوته بالعلم.

ส่วนที่ 3 บุคคลที่ใช้เสียงดังเพื่อเป็นสื่อวิชาความรู้

٥٧ - حدثنا أبو النعمان عارم بن الفضل قال: حدثنا أبو عوانة عن أبي بشر، عن يوسف ابن ماهك، عن عبد الله بن عمرو قال: تخلف عنا النبي صلى الله عليه وسلم في سفرة سافرناها، فأدركنا وقد أرهقتنا الصلاة ونحن نتوضأ، فجعلنا نمسح على أرجلنا، فنادى بأعلى صوته: (ويل للأعقاب من النار، مرتين أو ثلاثا).

(57) จากอับดุลลอฮฺ อิบนุอัมรฺ รายงานว่า ในการเดินทางครั้งหนึ่งท่านนบี ﷺ อยู่ข้างหลังพวกเรา ท่านนบี ﷺ เดินทางไปพร้อมพวกเราขณะที่พวกเราอาบน้ำละหมาดเพื่อละหมาดซึ่งบกพร่องโดยเอามือที่เปียกลูบไปที่เท้าของพวกเรา ท่านจึงใช้เสียงเรียกอย่างดังว่า ให้รักษาเท้าของท่านจากไฟนรก (พูดสองครั้งหรือสามครั้ง)

ส่วนที่ 4 เป็นเรื่องเกี่ยวเนื่องกับคำหลายคำที่นักวิชาการหะดีษใช้ ซึ่งมีนัยที่แตกต่างกัน มีความสำคัญเฉพาะนักวิชาการด้านหะดีษเท่านั้น

بابُ قولِ المحدِّثِ : حدَّثنا ، أو أخبرَنا، وأنبأَنا، وقالَ لنا الحُمَيْدِي : كانَ عِنْدَ ابنِ عُيَيْنَةَ حدَّثنا وأخبرَنا وأنبأَنا ، وسمعتُ واحداً ، وقالَ ابنُ مسعودٍ : حدَّثنا رسولُ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم وهُوَ الصادِقُ المصدُوقُ ، وقالَ شقيقٌ عَنْ عبدِ اللهِ : سمعتُ النَّبيَّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم كلمةً ، وقالَ حُذَيْفَةُ : حدَّثنا رسُولُ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم حديثَيْنِ ، وقالَ أبُو العاليةِ : عَنْ ابنِ عبَّاسٍ عَنِ النَّبيِّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم فيما يَرْوِي عَنْ رَبِّهِ عزَّ وجلَّ ، وقالَ أنسٌ عَنِ النَّبيِّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم يَرْوِيهِ عَنْ ربِّهِ عزَّ وجلَّ ، وقالَ أبُوهُرَيْرَةَ : عَنِ النَّبيِّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم يَرْوِيهِ عَنْ رَبِّكُم عزَّ وجلَّ -

(58) จากอิบนุ อุมัรรายงานว่า ท่านรสูล ﷺ กล่าวว่า ในบรรดาต้นไม้ต่าง ๆนั้น มีต้นไม้ชนิดหนึ่งที่ใบของมันไม่ร่วงเปรียบได้ประหนึ่งมุสลิม พวกเขาได้สนทนา(ถาม) ฉันว่า มันเป็นต้นไม้อะไร ทุกคนจะคิดถึงต้นไม้ในทะเลทรายอับดุลลอฮฺเล่าว่า ในความคิดของฉันมันควรเป็นต้นอินทผลัม แต่ฉันก็ละอายที่จะตอบเช่นนั้น ภายหลังพวกเขายังถามท่านรสูล ﷺ ว่า โอ้ท่านรสูล ﷺ มันคือต้นอะไรท่านตอบว่า ต้นอินทผลัม

٥٨ - حدَّثنا قُتَيْبَةُ ، حدَّثنا إسماعيلُ بنُ جعفرٍ ، عَنْ عبدِ اللهِ بنِ دينارٍ ، عَنِ ابنِ عمرَ قالَ : قالَ رسُولُ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم : (إنَّ مِنَ الشجرِ شجرةً لا يَسقُطُ ورَقُها ، وإنَّها مَثَلُ المُسلِمِ فحدِّثُوني ماهيَ ؟ فوقعَ الناسُ في شجرِ البَوادِي ، قالَ عبدُ اللهِ : ووقعَ في نفسِي أنَّها النَّخلةُ ، فاستحْيَيْتُ ، ثُمَّ قالُوا : ماهيَ يا رسُولَ اللهِ ؟ قالَ : هِيَ النَّخلةُ)-

ส่วนที่ 5 คำถามของผู้นำเพื่อทดสอบความรู้เพื่อนของเขา

باب طرح الامام المسئلة على اصحابه ليختبر ما عندهم من العلم

(59) จากอิบนุ อุมัร รายงานว่า ท่านรสูล ﷺ กล่าวว่า ในบรรดาต้นไม้ต่าง ๆ นั้น มีต้นไม้อยู่ชนิดหนึ่งที่ใบไม่ร่วงเปรียบได้ประหนึ่งมุสลิม ท่านให้บอกว่าหมายถึงต้นอะไรทุกคนจะคิดว่าเป็นต้นไม้ในทะเลทราย อับดุลลอฮฺกล่าวว่า ในความคิดของฉันมันควรจะเป็นต้นอินทผลัม พวกเขาจึงกล่าวว่า โอ้ท่านรสูล ﷺ ได้โปรดบอกฉันหน่อยว่ามันเป็นต้นอะไร ท่านรสูล ﷺ กล่าวว่า ต้นอินทผลัม

٥٩ - حدثنا خالد بن مخلد، حدثنا سليمان، حدثنا عبد الله بن دينار عن ابن عمر عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: إن من الشجر شجرة لا يسقط ورقها، وإنها مثل المسلم، حدثوني ما هي؟ قال: فوقع الناس في شجر البوادي، قال عبد الله: فوقع في نفسي أنها النخلة، ثم قالوا: حدثنا ما هي يا رسول الله؟ قال: هي النخلة.

ส่วนที่ 6 เรื่องที่เกี่ยวกับวิชาการ

คำดำรัสของอัลลอฮฺที่ว่า "โอ้พระผู้เจ้าของฉัน ได้โปรดเพิ่มพูนความรู้ให้แก่ฉัน" (20 : 114)

باب ما جاء في العلم وقوله تعالى: وقل رب زدني علما.

ส่วนที่ 7 ข้ออธิบายเล็ก ๆ น้อย ๆ เกี่ยวกับวิชาหะดีษ

ในที่นี้ไม่ได้แปลไว้เพราะไม่มีประโยชน์สำหรับผู้อ่านทั่วไป

باب القراءة والعرض على المحدث، ورأى الحسن، والثوري، ومالك القراءة جائزة. قال أبو عبد الله: سمعت أبا عاصم يذكر عن سفيان الثوري ومالك الامام أنهما كانا يريان القراءة والسماع جائزة.

(60) หะดีษหมายเลข 60, 61 และ 62 ได้ระบุไว้เป็นภาษาอรับเท่านั้น

٦٠ - حدثنا عبيد الله بن موسى عن سفيان، قال: إذا قرئ على المحدث فلا بأس أن يقول: حدثني وسمعت، واحتج بعضهم في القراءة على العالم بحديث ضمام بن ثعلبة أنه قال للنبي صلى الله عليه وسلم: آلله أمرك أن تصلي الصلوات؟ قال: نعم، قال فهذه قراءة على النبي صلى الله عليه وسلم، أخبر ضمام قومه بذلك فأجازوه - واحتج مالك بالصك يقرأ على القوم فيقولون: أشهدنا فلان، ويقرأ ذلك قراءة عليهم، ويقرأ على المقرئ فيقول القارئ: أقرأني فلان -

٦١ - حدثنا محمد بن سلام، قال: حدثنا محمد بن الحسن الواسطي، عن عوف، عن الحسن قال: لا بأس بالقراءة على العالم-

٦٢ - حدثنا عبيد الله، وأخبرنا محمد بن يوسف الفربري، وحدثنا محمد بن إسماعيل البخاري قال: حدثنا عبيد الله بن موسى بن باذام عن سفيان قال: إذا قرئ على المحدث فلا بأس أن يقول حدثني، قال: وسمعت أبا عاصم يقول عن مالك وسفيان: القراءة على العالم وقراءته سواء-

(63) จากอนัส อิบนุ มาลิก เล่าว่าขณะที่พวกเรานั่งอยู่ในมัสยิดพร้อมกับท่านรสูล ﷺ มีชายคนหนึ่งขี่อูฐเข้ามาหาให้อูฐคุกเข่าลงในมัสยิด แล้วผูกขาหน้าของมัน ชายคนนั้นจึงกล่าวกับพวกเรา (บุคคลทั้งหลายที่อยู่พร้อมกับท่านนบี ﷺ) ว่า ในหมู่พวกท่านนี้ใครคือมุหัมมัด ขณะนั้นท่านนบี ﷺ นั่งเท้าแขนอยู่กับพวกเรา พวกเราจึงกล่าวตอบไปว่าคนขาวที่นั่งเอกเขนกอยู่นั่นนะ ชายคนนั้นจึงกล่าวกับท่านว่าโอ้บุตรของอิบนุ อับดุลมุฏฏอเล็บ ท่านนบี ﷺ จึงกล่าวกับเขาว่า (ฉันอยู่ที่นี่) พร้อมที่จะตอบคำถามของท่าน ชายคนนั้นจึงกล่าวกับท่านนบี ﷺ ว่า ฉันจะถามท่านเอง ชายคนนั้นกล่าวถามว่าฉันจะเป็นผู้ถามท่านด้วยคำถามหนักๆ ท่านอย่าได้โกรธ ท่านรสูล ﷺ ตอบว่า จงถามมาเถอะตามที่ท่านประสงค์ ชายคนนั้นกล่าว ฉันจะถามท่านในนามของพระผู้เป็นเจ้าของท่านและพระผู้เป็นเจ้าของบุคคลก่อนท่านว่า อัลลอฮฺ ทรงแต่งตั้งท่านมาเพื่อมวลมนุษย์ทั้งมวลหรือไร ท่านตอบว่า ด้วยพระนามแห่งอัลลอฮฺ ใช่! เขาถามอีกว่า อัลลอฮฺ ไช่ไหมที่ทรงมีคำสั่งให้ท่านละหมาดวันละ 5 เวลา ท่าน

٦٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ سَعِيدٍ هُوَ الْمَقْبُرِيُّ، عَنْ شَرِيكِ ابْنِ عَبْدِ اللهِ ابْنِ أَبِي نَمِرٍ. أَنَّهُ سَمِعَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يَقُولُ: بَيْنَمَا نَحْنُ جُلُوسٌ مَعَ النَّبِيِّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم فِي الْمَسْجِدِ دَخَلَ رَجُلٌ عَلَى جَمَلٍ فَأَنَاخَهُ فِي الْمَسْجِدِ ثُمَّ عَقَلَهُ، ثُمَّ قَالَ لَهُمْ: أَيُّكُمْ مُحَمَّدٌ؟ وَالنَّبِيُّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم مُتَّكِئٌ بَيْنَ ظَهْرَانَيْهِمْ. فَقُلْنَا: هَذَا الرَّجُلُ الأَبْيَضُ الْمُتَّكِئُ، فَقَالَ لَهُ الرَّجُلُ: ابْنَ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ. فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم: قَدْ أَجَبْتُكَ. فَقَالَ الرَّجُلُ لِلنَّبِيِّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم: إِنِّي سَائِلُكَ فَمُشَدِّدٌ عَلَيْكَ فِي الْمَسْأَلَةِ فَلَا تَجِدْ عَلَيَّ فِي نَفْسِكَ، فَقَالَ: سَلْ عَمَّا بَدَا لَكَ، فَقَالَ: أَسْأَلُكَ بِرَبِّكَ وَرَبِّ مَنْ قَبْلَكَ، آللهُ أَرْسَلَكَ إِلَى النَّاسِ كُلِّهِمْ؟ فَقَالَ: اللَّهُمَّ نَعَمْ، قَالَ أَنْشُدُكَ بِاللهِ، آللهُ أَمَرَكَ أَنْ تُصَلِّيَ الصَّلَوَاتِ الْخَمْسَ فِي الْيَوْمِ وَاللَّيْلَةِ؟

قال: اللهم نعم، قال: أنشدك بالله، آلله أمرك أن تصوم هذا الشهر من السنة؟ قال: اللهم نعم؟ قال: أنشدك بالله، آلله أمرك أن تأخذ هذه الصدقة من أغنيائنا فتقسمها على فقرائنا؟ فقال النبي صلى الله عليه وسلم: اللهم نعم، فقال الرجل: آمنت بما جئت به، وأنا رسول من ورائي من قومي وأنا ضمام بن ثعلبة أخو بني سعد بن بكر، رواه موسى وعلي بن عبد الحميد عن سليمان، عن ثابت عن أنس، عن النبي صلى الله عليه وسلم بهذا۔

ตอบว่าด้วยพระนามแห่งอัลลอฮฺ ใช่! เขาถามอีกว่า อัลลอฮฺใช่ไหมที่ทรงมีคำสั่งให้ท่านถือศีลอดในเดือนนี้ของแต่ละปีท่านตอบว่า ด้วยพระนามของอัลลอฮฺ ใช่! เขาถามอีกว่า อัลลอฮฺใช่ไหมที่ทรงมีคำสั่งให้รวบรวมซะกาตโดยแบ่งจากคนร่ำรวยไปสู่คนจน ท่านตอบว่า ด้วยพระนามของอัลลอฮฺ ใช่!ชายคนนั้นจึงกล่าวว่า ฉันศรัทธาต่อสิ่งที่ท่านทำมาและฉันจะทำหน้าที่ ประหนึ่งทูตกับบุคคลที่อยู่ข้างหลังจากกลุ่มของฉัน ฉัน คือ ฎิมาม อิบนุ ษะอฺละบะฮฺ พี่น้องของบนู สะอัด อิบนุ บะกัร

باب ما يذكر في المناولة وكتاب أهل العلم بالعلم إلى البلدان، وقال أنس: نسخ عثمان المصاحف فبعث بها إلى الآفاق، ورأى عبد الله بن عمر، ويحيى بن سعيد ومالك ذلك جائزا، واحتج بعض أهل الحجاز في المناولة بحديث النبي صلى الله عليه وسلم حيث كتب لأمير السرية كتابا وقال: لا تقرأه حتى تبلغ مكان كذا وكذا، فلما بلغ ذلك المكان قرأه على الناس وأخبرهم بأمر النبي صلى الله عليه وسلم۔

ส่วนที่ 8 การให้ของขวัญ การแลกเปลี่ยนทัศนะกันระหว่างนักวิชาการและหนังสือความรู้ของนักวิชาการผู้คงแก่เรียนในแต่ละเมืองแลกเปลี่ยนกันอนัสกล่าวว่า เคาะลีฟะฮฺอุษมานได้สั่งให้รวบรวมอัลกุรอานเป็นฉบับแล้วส่งสำเนาไปยังเมืองไกล อับดุลลอฮฺ อิบนุ อุมัร, ยะหฺยา อิบนุ สะอีด และมาลิกก็เห็นด้วยชาวเมืองหิญาซส่วนหนึ่งเห็นด้วยโดยอ้างหลักฐานหะดีษของท่านนบี ﷺ ที่รายงานว่า เมื่อมีบันทึกถึงผู้บังคับการกองทหาร ท่านจะกล่าวเพิ่มเติมว่า ท่านอย่าอ่านจนกว่าจะถึงที่ที่นั้น ๆ

ครั้นเมื่อถึงที่นั้นๆ แล้วเขาจึงได้อ่านให้ประชาชนทั้งหลายฟัง พร้อมทั้งบอกถึงคำสั่งต่างๆ ของท่านนบี ﷺ

(64) จากอับดุลลอฮฺ อิบนุ อับบาส รายงานว่า ท่านรสูล ﷺ ได้มอบสาส์นฉบับหนึ่งกับบุคคลหนึ่งโดยให้นำไปให้ผู้ว่าการเมืองบาเรนท่านก็ได้ส่งต่อไปให้กิสรอ ครั้นเมื่อกิสรออ่านแล้วก็ฉีกเป็นชิ้นๆ ฉัน (อิบนุ ชิฮาบ ผู้รายงานหะดีษลำดับต่อมา) คิดว่า อิบนุ อัลมุซัยยบฺ กล่าวว่า ท่านรสูล ﷺ วิงวอนต่ออัลลอฮฺโดยกล่าวว่า ขอพระองค์ได้ทำลายพวกเขาด้วยเถิด

(65) จากอนัส อิบนุ มาลิก รายงานว่า ท่านรสูล ﷺ ได้ร่างสาส์นฉบับหนึ่งหรือดำริว่า จะเขียนสาส์นฉบับหนึ่ง ท่านรสูล ﷺ ได้รับทราบว่าผู้ว่าการเมืองทั้งหลายจะไม่อ่านสาส์นใด หากไม่ประทับตรา ท่านจึงใช้แหวนเงินที่สลักข้อความว่า " มุหัมมัด ศาสนทูตแห่งอัลลอฮฺ " ซึ่งหากฉันสังเกตุจะเห็นประกายขาวจากนิ้วของท่านรสูล ﷺ

ส่วนที่ 9 บุคคลที่นั่งสนทนา ก็ให้นั่งให้ครบเต็มสมบูรณ์ (อย่าปล่อยที่ว่างไว้) และบุคคลที่เห็นช่องว่างในวง (สนทนา) ก็ให้นั่งลงให้เต็ม

٦٤ - حدثنا إسماعيل بن عبد الله قال: حدثني إبراهيم بن سعد، عن صالح، عن ابن شهاب، عن عبيد الله بن عبد الله بن عتبة بن مسعود: أن عبد الله بن عباس أخبره أن رسول الله صلى الله عليه وسلم بعث بكتابه رجلا، وأمره أن يدفعه إلى عظيم البحرين، فدفعه عظيم البحرين إلى كسرى، فلما قرأه مزقه، فحسبت أن ابن المسيب قال: فدعا عليهم رسول الله صلى الله عليه وسلم أن يمزقوا كل ممزق -

٦٥ - حدثنا محمد بن مقاتل أبو الحسن، أخبرنا عبد الله قال: أخبرنا شعبة، عن قتادة، عن أنس بن مالك قال: كتب النبي صلى الله عليه وسلم كتابا أو أراد أن يكتب، فقيل له إنهم لا يقرؤون كتابا إلا مختوما، فاتخذ خاتما من فضة نقشه (محمد رسول الله) كأني أنظر إلى بياضه في يده، فقلت لقتادة: من قال نقشه محمد رسول الله؟ قال: أنس -

باب من قعد حيث ينتهي به المجلس، ومن رأى فرجة في الحلقة فجلس فيها -

(66) จากอบู วากิด อัลลัยษี รายงานว่า ระหว่างที่พวกเรานั่งร่วมอยู่กับท่านรสูลﷺที่มัสยิด มีชายสามคนเข้ามาหาท่านรสูล ﷺ สองคน อีกคนหนึ่งหายไป เมื่อทั้งสองมาหยุดอยู่เบื้องหน้าท่านรสูล ﷺ หนึ่งในสองนั้นเห็นที่ว่างในวงสนทนาก็นั่งลง อีกคนหนึ่งนั่งข้างหลังคนที่สามออกไปเลย ครั้นเมื่อท่านแสดงธรรมเสร็จแล้ว ท่านก็กล่าวว่าควรทราบไว้ด้วยเกี่ยวกับบุคคลทั้งสามคน คนที่หนึ่งหาที่พักพิงเพื่ออัลลอฮฺ อัลลอฮฺก็จะทรงหาให้เขา คนอื่น (คนที่สอง) ขี้อาย อัลลอฮฺก็จะทรงให้เขาอยู่ในความโปรดปรานของพระองค์ (ไม่ทำโทษเขา) ขณะที่คนอื่น (คนที่สาม) หันหลังต่ออัลลอฮฺ อัลลอฮฺก็จะทรงหันหลังให้เขา

٦٦ ـ حدثنا إسماعيل قال: حدثني مالك عن إسحاق بن عبد الله بن أبي طلحة: أن أبا مرة مولى عقيل بن أبي طالب أخبره عن أبي واقد الليثي أن رسول الله صلى الله عليه وسلم بينما هو جالس في المسجد والناس معه إذ أقبل ثلاثة نفر، فأقبل اثنان إلى رسول الله صلى الله عليه وسلم وذهب واحد قال: فوقفا على رسول الله صلى الله عليه وسلم فأما أحدهما فرأى فرجة في الحلقة فجلس فيها، وأما الآخر فجلس خلفهم، وأما الثالث فأدبر ذاهبا فلما فرغ رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: ألا أخبركم عن النفر الثلاثة: أما أحدهم فأوى إلى الله فآواه الله إليه، وأما الآخر فاستحيا فاستحيا الله منه، وأما الآخر فأعرض فأعرض الله عنه.

ส่วนที่ 10 คำของท่านนบีﷺ "บางทีผู้ที่ฟังข่าวต่อ เข้าใจดีกว่าผู้ฟังเดิมเสียอีก"

باب: قول النبي صلى الله عليه وسلم، رب مبلغ أوعى من سامع.

(67) จากบิดาของอับดุรเราะหฺมาน อิบนุ อบู บักเราะฮฺ รายงานว่า ครั้งหนึ่งนบี ﷺ อยู่บนหลังอูฐของท่าน มีคนถือบังเหียนไว้ ท่านจึงถามว่า วันนี้วันอะไร พวกเรา

٦٧ ـ حدثنا مسدد قال: حدثنا بشر قال: حدثنا ابن عون، عن ابن سيرين، عن عبد الرحمن ابن أبي بكرة عن أبيه: ذكر النبي صلى الله

عليه وسلم قعد على بعيره وأمسك إنسان بخطامه أو بزمامه ثم قال: أي يوم هذا؟ فسكتنا حتى ظننا أنه سيسميه سوى اسمه، قال: أليس يوم النحر؟ قلنا: بلى، قال: فأي شهر هذا؟ فسكتنا حتى ظننا أنه سيسميه بغير اسمه فقال: أليس بذي الحجة؟ قلنا: بلى، قال: فإن دماءكم وأموالكم وأعراضكم بينكم حرام كحرمة يومكم هذا، في شهركم هذا، في بلدكم هذا، ليبلغ الشاهد الغائب، فإن الشاهد عسى أن يبلغ من هو أوعى له منه.

นิ่งจนรู้สึกว่าถ้าจะตอบไปก็จะผิด ท่านจึงกล่าวว่า ใช่วันนะหัรไหม พวกเราจึงกล่าวว่าใช่แล้ว ท่านถามต่อไปอีกว่า เดือนนี้เดือนอะไร พวกเราก็นิ่งจนรู้สึกว่าถ้าจะตอบไปก็จะผิด ท่านจึงกล่าวว่า เป็นเดือนซุลหิจญะฮฺใช่ไหม พวกเราตอบว่า ใช่แล้ว ท่านจึงกล่าวว่า ชีวิตของท่าน ทรัพย์สินของท่าน และเกียรติยศของท่านได้รับความปลอดภัยสิ้น ประหนึ่งว่า วันนี้ เดือนนี้ และเมืองนี้ เป็นของท่าน

จงให้ผู้ที่อยู่ที่นี่ไปเล่าต่อกับผู้ไม่อยู่ เพราะผู้ที่อยู่เพียงพอที่จะนำไปถึงบุคคลฟังข่าวต่ออาจเข้าใจดีกว่า

باب العلم قبل القول والعمل،

لقول الله تعالى - فاعلم أنه لا إله إلا الله - فبدأ بالعلم، وأن العلماء هم ورثة الأنبياء، ورثوا العلم، من أخذه أخذ بحظ وافر، ومن سلك طريقا يطلب به علما سهل الله له طريقا إلى الجنة، وقال جل ذكره - إنما يخشى الله من عباده العلماء - وقال - وما يعقلها إلا العالمون - وقالوا لو كنا نسمع أو نعقل ما كنا في أصحاب

ส่วนที่ 11 มีความจำเป็นต้องมีความรู้ก่อนที่จะพูด ก่อนที่จะทำ

ตามคำดำรัสของอัลลอฮฺที่ว่า "ดังนั้นท่านจงรู้เถิดว่า แท้จริงไม่มีเจ้าอื่นใดนอกจากอัลลอฮฺ" (47:19) ดังนั้นอัลลอฮฺจึงทรงเริ่มด้วยความรู้ และบรรดาปวงปราชญ์ทั้งหลายเป็นทายาท ของบรรดานบีได้รับมรดกเป็นความรู้ บุคคลใดสนใจเรื่องความรู้ก็เป็นผู้มีส่วนแบ่งอย่างเต็มบริบูรณ์ และผู้ใดมุ่งในทางแสวงหาความรู้ อัลลอฮฺจะทรง

السَّعِيرِ - وَ قَالَ - هَلْ يَسْتَوِى الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لا يَعْلَمُونَ - وَ قَالَ النَّبِيُّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم (مَنْ يُرِدِ اللهُ بِهِ خيراً يُفَقِّهْهُ فى الدِّينِ وَ إِنَّما العِلْمُ بالتَّعَلُّمِ) - وَ قالَ أبُوذرٍّ : لَوْ وَضَعْتُمُ الصَّمْصَامَةَ عَلَى هَذِهِ، و أشارَ إلى قَفاهُ، ثُمَّ ظَنَنْتُ أنِّى أُنْفِذُ كَلِمَةً سَمِعْتُها مِنَ النَّبِيِّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم قَبْلَ أنْ تُجِيزُوا عَلَيَّ لأنْفَذْتُها ،.و قالَ ابنُ عبَّاسٍ : كُونُوا رَبَّانِيِّينَ حُلَمَاءَ فُقَهاءَ ، عُلَمَاءَ، وَ يُقالُ : الرَّبَّانِيُّ الَّذِى يُرَبِّى النَّاسَ بِصِغارِ العِلْمِ قَبْلَ كِبارِهِ -

ให้เขาง่ายต่อทางที่จะไปสวรรค์ อัลลอฮฺดำรัสว่า "บรรดาผู้ที่มีความรู้เท่านั้นที่เกรงกลัวอัลลอฮฺ" (5:28) และ "แต่ไม่มีผู้ใดตริตรองมันได้หรอก นอกจากบรรดาผู้ทรงภูมิรู้ทั้งหลาย" (29:43) และ "และพวกเขากล่าว (ต่อ) ว่า มาดแม้นพวกเรารับฟัง หรือใส่ปัญญา ไตร่ตรอง (คำสอนศาสนทูต) แน่นอนพวกเราก็ไม่ต้องมาอยู่ในกลุ่มชาวนรก เช่นนี้เป็นแน่ " (67 : 10) และ"จงประกาศเถิด บรรดาผู้รู้กับผู้ไม่รู้นั้นจะเทียบกันละหรือ อันที่จริง บรรดาผู้มีวิจารณญาณทั้งหลายย่อมสำนึกแน่ " (39 : 9) และท่านนบี ﷺ กล่าวว่า บุคคลใดที่อัลลอฮฺประสงค์ให้เขาได้รับความดี อัลลอฮฺก็ทรงให้เขาเข้าใจศาสนา และความรู้นั้นอยู่คู่การศึกษาเล่าเรียน อบู ซัรรฺชี้ไปที่ต้นคอแล้วกล่าวว่า หากท่านฟันดาบมาที่นี่ แล้วฉันคิดได้ก่อนที่ดาบจะทำงานว่า ฉันจะขอพูดเพียงประโยคเดียวที่ได้ยินมาจากท่านรสูล ﷺ อิบนุ อับบาสกล่าวว่าพวกท่านจงเป็นกลุ่มรอบบานี ซึ่งมีความอดทนเข้าใจในนิติศาสตร์อิสลามเป็นอย่างดี และเป็นผู้รู้ซึ่งมีระบุอีกว่ารอบบานีคือผู้ที่ทำความเข้าใจกับประชาชนเรื่องเล็กก่อนเรื่องใหญ่

ส่วนที่ 12 ท่านนบี ﷺ แบ่งเวลาเป็นช่วงๆ และแบ่งความรู้เป็นระดับๆ โดยที่ไม่ให้ผู้ฟังเบื่อหน่าย

بابُ ما كانَ النَّبيُّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم يتخوَّلُهُمْ بالموْعِظةِ والعلمِ كيْ لا ينفِروا -

(68) จากอิบนุ มัสอูด รายงานว่าท่านนบี ﷺ จะแบ่งเวลาเป็นช่วงๆ ให้พวกเรา เพื่อป้องกันไม่ให้พวกเราเกิดการเบื่อหน่ายในแต่ละวัน

٦٨ - حدَّثنا مُحمَّدُ بنُ يُوسُفَ قالَ: أخبرَنا سُفْيانُ، عنِ الاعمشِ، عنْ أبي وائِلٍ، عنِ ابنِ مسْعُودٍ قالَ: كانَ النَّبيُّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم يتخوَّلُنا بالموْعِظةِ في الأيَّامِ كَراهةَ السَّآمةِ علَيْنا -

(69) จากอนัส อิบนุมาลิก รายงานว่า ท่านนบี ﷺ กล่าวว่า ท่านทั้งหลายจงทำให้ง่ายอย่าทำให้ยุ่งยาก ท่านทั้งหลายจงนำข่าวดีๆออกเผยแพร่แต่อย่าให้ถึงกับต้องหน่ายหนี

٦٩ - حدَّثنا مُحمَّدُ بنُ بشَّارٍ قالَ: حدَّثنا يحْيى بنُ سعِيدٍ قالَ: حدَّثنا شُعْبةُ قالَ: حدَّثني أبُو التَّيَّاحِ، عنْ أنسٍ، عنِ النَّبيِّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم قالَ (يسِّرُوا ولا تُعسِّرُوا، وبشِّرُوا ولا تُنفِّرُوا) -

ส่วนที่ 13 กำหนดวันให้แน่นอนเพื่อทำความเข้าใจอธิบายเรื่องวิชาการกับนักเรียน

بابُ منْ جعَلَ لاهْلِ العِلْمِ أيَّاماً معْلُومةً -

(70) จากอบู วาอีล รายงานว่าอับดุลลอฮฺได้อบรมศาสนากับประชาชนทุกๆ วันพฤหัสบดี มีบุคคลหนึ่งกล่าวกับท่านว่า โอ้บิดาของอับดุรเราะหฺมาน ความจริงฉันปรารถนาที่จะให้ท่านอบรมพวกเราทุก ๆ วัน ท่านจึงกล่าวว่า ความจริงไม่อาจทำเช่นนั้นได้ เพราะฉันไม่ต้องการให้พวกท่านเกิดความเบื่อหน่าย และเองก็ได้แบ่งเวลาอบรมเป็นบาง

٧٠ - حدَّثنا عُثْمانُ بنُ أبي شيْبةَ قالَ: حدَّثنا جرِيرٌ، عنْ منْصُورٍ، عنْ أبي وائِلٍ قالَ: كانَ عبْدُ اللهِ يُذكِّرُ النَّاسَ في كُلِّ خمِيسٍ، فقالَ لهُ رجُلٌ: يا أبا عبْدِ الرحْمنِ، لوَدِدْتُ أنَّكَ ذكَّرْتنا كُلَّ يوْمٍ، قالَ: أما إنَّهُ يمْنعُني منْ ذلكَ أنِّي أكْرهُ أنْ أُملَّكُمْ، وإنِّي أتخوَّلُكُمْ بالموْعظةِ كما كانَ النَّبيُّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم يتخوَّلُنا بِها مخافةَ السَّآمةِ علَيْنا -

เวลาเหมือนกับที่ท่านนบี ﷺ แบ่งเวลาอบรมพวกฉันเป็นบางเวลาเพราะเกรงว่าพวกเราจะเบื่อท่าน

ส่วนที่ 14 หากอัลลอฮฺประสงค์ให้บุคคลใดได้รับความดีงามแล้วอัลลอฮฺจะทรงให้เขาเข้าใจในเรื่องศาสนา (กุรอาน , หะดีษ)

بابٌ مَنْ يُرِدِ اللهُ بِهِ خَيراً يُفَقِّهْهُ فى الدِّينِ -

(71) จากมุอาวิยะฮฺ (กล่าวแสดงธรรมในวันศุกร์) ว่า ฉันเคยได้ยินท่านนบี ﷺ กล่าวว่า หากอัลลอฮฺประสงค์ให้บุคคลใดได้รับความดีงามแล้ว อัลลอฮฺจะทรงให้เขาเข้าใจศาสนาตามความจริงแล้วฉันเป็นแต่เพียงผู้ขยายความและอัลลอฮฺทรงเป็นผู้ให้ความเข้าใจ ประชาชาตินี้จะยังคงยืนหยัดต่อสู้เพื่อศาสนาของอัลลอฮฺ โดยที่ฝ่ายตรงข้ามไม่อาจทำอันตรายเขาได้จนกว่าคำดำรัสของอัลลอฮฺจะมีมา

٧١ - حدّثنا سَعِيدُ بنُ عُفَيرٍ قالَ: حدّثنا ابنُ وَهْبٍ، عَنْ يُونُسَ، عَنِ ابنِ شِهابٍ قالَ: قالَ حُمَيْدُ بنُ عَبْدِ الرَّحمَنِ: سَمِعْتُ مُعاوِيَةَ خَطِيبا يَقُولُ: سَمِعْتُ النَّبِىَّ صلى الله عليه وسلّم يَقُولُ (مَنْ يُرِدِ اللهُ بِهِ خَيْراً يُفَقِّهْهُ فى الدِّينِ، وإنَّما أنا قاسِمٌ وَاللهُ يُعْطِى، وَلَنْ تَزالَ هذهِ الأمَّةُ قائِمَةً عَلَى أمْرِ اللهِ لا يَضُرُّهُم مَنْ خالَفَهُمْ حَتّى يَأتِىَ أمْرُ اللهِ) -

ส่วนที่ 15 ความเข้าใจในวิชาการ

بابُ الفَهْمِ فى العِلْمِ -

(72) จากอิบนุ อุมัร รายงานว่า พวกเราอยู่กับท่านนบี ﷺ มีคนนำต้นไม้ในตระกูลปาล์มมาให้ท่าน ท่านจึงกล่าวว่า อันที่จริงจากต้นไม้ต่างๆ มีต้นไม้อยู่ต้นหนึ่งเปรียบ

٧٢ - حدّثنا عَلِىٌّ، قالَ: حدّثنا سُفْيانُ قالَ، قالَ لى ابنُ أبى نَجِيحٍ، عَنْ مُجاهِدٍ قالَ: صَحِبْتُ ابنَ عُمَرَ إلى المَدِينَةِ فَلَمْ أسْمَعْهُ يُحَدِّثُ عَنْ رَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلّم إلاّ حَدِيثا واحِداً قالَ (كُنّا

ได้ประดุจมุสลิม ในความคิดของฉันมันควรจะเป็นต้นอินทผลัม แต่ฉันก็ยังเกรงว่าเป็นเด็กอยู่ในกลุ่มนี้ จึงได้แต่นิ่งเสีย ท่านนบีﷺจึงกล่าวว่า ต้นอินทผลัม

عِنْدَ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم فَأُتِيَ بِجُمَّارٍ فَقَالَ: إِنَّ مِنَ الشَّجَرِ شَجَرَةً مَثَلُهَا كَمَثَلِ الْمُسْلِمِ، فَأَرَدْتُ أَنْ أَقُولَ هِيَ النَّخْلَةُ، فَإِذَا أَنَا أَصْغَرُ الْقَوْمِ فَسَكَتُّ، قَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم: هِيَ النَّخْلَةُ) -

ส่วนที่ 16 ความปิติยินดีในวิชาการและความรู้

بَابُ الاغْتِبَاطِ فِي الْعِلْمِ وَالْحِكْمَةِ

อุมัรกล่าวว่าให้ทำความเข้าใจเกี่ยวกับศาสนาก่อนที่เป็นผู้นำ

وَقَالَ عُمَرُ: تَفَقَّهُوا قَبْلَ أَنْ تُسَوَّدُوا:

(73) จากอับดุลลอฮฺ อิบนุมัสอูด รายงานว่า ท่านนบี ﷺ กล่าวว่า จะไม่มีการอิจฉากันนอกจากในสองลักษณะ[1] ในลักษณะที่ชายคนหนึ่งอัลลอฮฺได้ประทานทรัพย์ให้เขา เขาได้ดูแลใช้จ่ายไปในทางที่เที่ยงธรรม และในลักษณะที่ชายคนหนึ่งอัลลอฮฺทรงประทานความรู้แก่เขา (อัลกุรอาน) เขาชี้ขาดตามนั้นและสั่งสอนอบรมผู้อื่น

(ฟัตหุลบารี หน้า 177 เล่ม 1)

٧٣ - حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ قَالَ: حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ: حَدَّثَنِي إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي خَالِدٍ عَلَى غَيْرِ مَا حَدَّثَنَاهُ الزُّهْرِيُّ قَالَ: سَمِعْتُ قَيْسَ بْنَ أَبِي حَازِمٍ قَالَ: سَمِعْتُ عَبْدَ اللهِ بْنَ مَسْعُودٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم (لَا حَسَدَ إِلَّا فِي اثْنَتَيْنِ: رَجُلٌ آتَاهُ اللهُ مَالًا فَسُلِّطَ عَلَى هَلَكَتِهِ فِي الْحَقِّ، وَرَجُلٌ آتَاهُ اللهُ الْحِكْمَةَ فَهُوَ يَقْضِي بِهَا وَيُعَلِّمُهَا -

ส่วนที่ 17 เรื่องเกี่ยวกับนบีมูซาเดินทางในทะเลจนไปพบ อัล-คะฎิรฺ

بَابُ مَا ذُكِرَ فِي ذَهَابِ مُوسَى صلى الله عليه وسلم فِي الْبَحْرِ إِلَى الْخَضِرِ

وَقَوْلِهِ تَعَالَى - هَلْ أَتَّبِعُكَ عَلَى أَنْ تُعَلِّمَنِي مِمَّا عُلِّمْتَ رُشْدًا -

---

(1) หมายถึงทุกคนควรแสวงหาสิ่งนี้เพื่อตัวเอง

คำดำรัสของอัลลอฮฺว่า "ข้าพเจ้าจะติดตามท่านโดยไม่มีเงื่อนไข ท่านต้องสอนข้าพเจ้าจากความรู้อันถูกต้องที่ท่านถูกสอนไว้จะได้ไหม" (18 : 66)

(74) จากอิบนุ อับบาส รายงานว่า เขาและหุรรฺ อิบนุกอยซฺ อิบนุ หิศนฺ อัลฟะซารี ได้โต้เถียงกันถึงสหายของท่านนบีมูซา อิบนุ อับบาสกล่าวว่า สหายในที่นี้คือ คะฎิรฺ (ขณะที่โต้เถียงกันนั้น) อุบัย อิบนุ กะอฺบผ่านมา อิบนุ อับบาส จึงเรียกเข้ามาแล้วกล่าวว่า ฉันและเพื่อนของฉันได้โต้เถียงกันถึงเรื่องสหายของท่านนบีมูซา ซึ่งสหายผู้นี้ท่านนบีมูซาได้ถามหาทางที่จะไปพบเขาว่า เรื่องนี้ท่านเคยได้ยินนบี ﷺ กล่าวถึงบ้างไหม อุบัยกล่าวว่า เคยได้ยิน ท่านรสูล ﷺ กล่าวถึงว่า ขณะที่ท่านนบีมูซาอยู่ในกลุ่มของพวกนบีอิสรออีล มีชายคนหนึ่งเข้ามาหาพลางกล่าวว่า ท่านรู้จักใครที่มีความรอบรู้มากกว่าฉันไหม ท่านนบีมูซาตอบว่าไม่รู้จัก อัลลอฮฺจึงได้ทรงลงวะหฺยูมาให้แก่ท่านนบีมูซา ใช่-บ่าวของเราคือ คะฎิรฺ ท่านนบีมูซาจึงถามหาทางไปหาเขาอัลลอฮฺ จึงทรงดลให้ปลาประหนึ่งเครื่องนำ

٧٤ ـ حدَّثني مُحَمَّدُ بنُ غُرَيْرٍ الزُّهْرِيُّ قالَ : حدَّثنا يَعْقُوبُ بنُ إبْرَاهِيمَ قالَ: حَدَّثَني أبي، عَنْ صَالِحٍ، عَنِ ابنِ شِهابٍ، حدَّثَ أنَّ عُبَيْدَ اللهِ بنَ عَبْدِ اللهِ، أخْبَرَهُ عَنِ ابنِ عَبَّاسٍ أنَّهُ تَمارَى هُوَ وَالحُرُّ بنُ قَيْسِ بنِ حِصْنٍ الفَزَارِيُّ في صَاحِبِ مُوسَى: فَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ : هُوَ خَضِرٌ، فَمَرَّ بِهِما أُبَيُّ بنُ كَعْبٍ، فدعاهُ ابنُ عَبَّاسٍ، فَقَالَ إنِّي تَمارَيْتُ أنا وَصَاحِبِي هذَا في صاحِبِ مُوسَى الَّذِي سأَلَ مُوسَى السَّبِيلَ إلى لُقِيِّهِ هَلْ سَمِعْتَ النَّبِيَّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم يَذْكُرُ شَأْنَهُ؟ قالَ : نعَمْ، سَمِعْتُ رَسُولَ الله صلى اللهُ عليهِ وسلَّم يَقُولُ : بَيْنَما مُوسَى في مَلاءٍ مِنْ بَنِي إسرَائِيلَ، جاءَهُ رَجُلٌ، فَقَالَ : هَلْ تَعْلَمُ أحَدًا أعْلَمَ مِنْكَ؟ قالَ موسَى : لا، فأوْحَى اللهُ إلى مَوسَى: بَلَى عَبْدُنا خَضِرٌ، فَسَأَلَ مُوسَى السَّبِيلَ إلَيْهِ، فَجَعَلَ اللهُ لهُ الحُوتَ آيَةً وَقِيلَ لَهُ إذَا فَقَدْتَ الحُوتَ فارْجِعْ

ทางให้เขา เมื่อปลาหายไป เขาเอง ต้องกลับมาที่จุดปลาหาย แล้วท่านก็จะพบกับคะฎิรฺ ท่านนบีมูซาจึงออกไปตามหาปลาในทะเล เด็กรับใช้กล่าวกับท่านนบีมูซาว่า ท่านไม่ทราบหรือว่าเมื่อเราได้พักผ่อนอยู่ที่โขดหินนั้น ข้าพเจ้าได้ลืมปลาตัวหนึ่งสนิทและไม่มีผู้ใดทำให้ข้าพเจ้าลืมนึกถึงมันนอกจากมารร้ายเท่านั้น" (18 : 63) และมูซากล่าวว่า "นั่นแหละ (คือสภาพและสถานที่ที่ปลาโดดลงทะเลได้) คือสิ่งที่เรากำลังแสวงหาดังนั้นคนทั้งสองจึงย้อนกลับไปสู่รอยทางเดิมทั้งสอง"(18 :64)แล้วทั้งสองก็พบกับคะฎิรฺ เป็นไปตามประวัติที่อัลลอฮฺทรงระบุไว้ในอัลกุรอาน (ดู 18 : 54-82)

فإنك ستلقاه، وكان يتبع أثر الحوت
في البحر، فقال لموسى فتاه: أرأيت
إذ أوينا إلى الصخرة فإني نسيت الحوت
وما أنسانيه إلا الشيطان أن أذكره، قال
ذلك ما كنا نبغ فارتدا على آثارهما
قصصا فوجدا خضرا فكان من شأنهما
الذي قص الله عز وجل في كتابه -

ส่วนที่ 18 คำของนบี ﷺ ที่ว่า โอ้ อัลลอฮฺได้โปรดอบรมสั่งสอนเขา (อิบนุ อับบาส)ถึงความรู้ในอัลกุรอาน

باب قول النبي صلى الله عليه وسلم: (اللهم علمه الكتاب) -

(75) จากอิบนุ อับบาส รายงานว่าท่านรสูล ﷺ ได้กอดฉันแล้วกล่าวว่าโอ้ อัลลอฮฺ ได้โปรดอบรมสั่งสอนเขา ในเรื่องอัลกุรอาน

٧٥ - حدثنا أبو معمر قال: حدثنا
عبد الوارث قال: حدثنا خالد، عن
عكرمة، عن ابن عباس قال: (ضمني
رسول الله صلى عليه وسلم وقال: اللهم
علمه الكتاب) -

باب متى يصح سماع الصغير -

ส่วนที่ 19 รายงานหะดีษของเด็กในวัยใดจึงถือว่าใช้ได้

٧٦ - حدثنا إسماعيل بن أبي أويس قال: حدثني مالك، عن ابن شهاب، عن عبيد الله بن عبد الله بن عتبة، عن عبد الله بن عباس قال: أقبلت راكبا على حمار أتان وأنا يومئذ قد ناهزت الاحتلام ورسول الله صلى الله عليه وسلم يصلي بمنى إلى غير جدار فمررت بين يدي بعض الصف، وأرسلت الأتان ترتع، ودخلت في الصف فلم ينكر ذلك علي أحد -

(76) จากอิบนุ อับบาส รายงานว่า ฉันขี่ลาตัวเมียเข้ามาขณะที่ฉันอายุเกือบจะฝันเปียก (บรรลุศาสนภาวะ) แล้ว ขณะท่านรสูล ﷺ ละหมาดที่มีนาโดยไม่มีอะไรกั้นนั้น ฉันได้เข้าผ่านหน้าบางแถวของผู้ละหมาดโดยปล่อยลาให้กินหญ้า ฉันเข้าไปในแถวละหมาด ไม่มีใครสักคนที่ห้ามฉัน

٧٧ - حدثني محمد بن يوسف قال: حدثنا أبو مسهر قال: حدثني محمد ابن حرب حدثني الزبيدي عن الزهري، عن محمود بن الربيع قال: عقلت من النبي صلى الله عليه وسلم مجة مجها في وجهي وأنا ابن خمس سنين من دلو -

(77) จากมะหฺมูด อิบนุ อัรรอเบียะอฺ รายงานว่า เมื่อฉันยังเด็ก ๆ อยู่ฉันจำได้ว่า ท่านนบี ﷺ ได้เอาน้ำจากถังใส่ปากแล้วพ่นมาที่ฉัน ฉันเองมีอายุราว 5 ขวบ

باب الخروج في طلب العلم، ورحل جابر بن عبد الله مسيرة شهر، إلى عبد الله بن أنيس في حديث واحد -

ส่วนที่ 20 การเดินทางไปหาความรู้

ญาบิรฺ อิบนุ อับดุลลอฮฺได้เดินทางถึงหนึ่งเดือนเต็มเพื่อตรวจสอบหะดีษเพียงหะดีษเดียวจากอับดุลลอฮฺ อิบนุ อุนัยสฺ

٧٨ - حدثنا أبو القاسم خالد بن خلي قال: حدثنا محمد بن حرب قال: قال الأوزاعي: أخبرنا الزهري، عن

(78) จากอิบนุ อับบาส รายงานว่า เขาและหุรรฺ อิบนุกอยซฺ หิศนฺ อัลฟะซารี ได้โต้เถียงกันถึง

สหายของท่านนบีมูซา อิบนุอับบาส กล่าวว่า สหายของท่านนบีมูซา ในที่นี้คือ คะฎิรฺ (ขณะโต้เถียงกันนั้น) อุบัยฺ อิบนุ กะอฺบ อิบนุ อับบาส ได้เรียกเข้ามาหาแล้วกล่าวว่า ฉันและเพื่อนของฉันได้โต้เถียงกันถึงเรื่องสหายของนบีมูซา ซึ่งสหายผู้นี้ท่านนบีมูซาได้ถามหาทางที่จะไปพบเขาว่า เรื่องนี้ท่านเคยได้ยินท่านนบี ﷺ กล่าวถึงบ้างไหม อุบัยฺกล่าวว่าเคยได้ยินท่านรสูล ﷺ กล่าวถึง ขณะที่ท่านนบีมูซาอยู่ในกลุ่มของพวกบนีอิสรออีล มีชายคนหนึ่งมาหาพลางกล่าวว่า ท่านรู้จักใครที่มีความรู้มากกว่าฉันไหม ท่านนบีมูซากล่าวว่า ไม่รู้จัก อัลลอฮฺจึงได้ทรงลงวะหฺยูมาให้แก่ท่านนบีมูซาว่าใช่บ่าวของเราคือ คะฎิรฺ ท่านนบีมูซาจึงได้ถามทางจากเขา อัลลอฮฺจึงทรงให้ปลาประหนึ่งเป็นเครื่องนำทางกับเขา มีคนกล่าวกับเขาว่า เมื่อปลาหายไปเขาต้องกลับมาที่จุดปลายทาง แล้วท่านจะพบกับ คะฎิรฺ ท่านนบีมูซาจึงออกไปตามหาปลาในทะเล สหายของนบีมูซา กล่าวกับมูซาว่า เด็กรับใช้กล่าวตอบว่า ท่านไม่ทราบหรือว่าเมื่อเราได้พักผ่อนอยู่ที่โขดหินนั้น ข้าพเจ้าได้ลืมปลาตัว

عبيد الله بن عبد الله بن عتبة بن مسعود، عن ابن عباس أنه تمارى هو والحر ابن قيس ابن حصن الفزاري في صاحب موسى، فمر بهما أبي بن كعب فدعاه ابن عباس فقال: إني تماريت أنا وصاحبي هذا في صاحب موسى الذي سأل السبيل إلى لقيه، هل سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يذكر شأنه؟ فقال أبي: نعم، سمعت النبي صلى الله عليه وسلم يذكر شأنه، يقول: بينما موسى في ملاء من بني إسرائيل إذ جاءه رجل فقال: أتعلم أحدا أعلم منك؟ قال موسى: لا، فأوحى الله عز وجل إلى موسى: بلى، عبدنا خضر، فسأل السبيل إلى لقيه، فجعل الله له الحوت آية: وقيل له إذا فقدت الحوت فارجع فإنك ستلقاه: فكان موسى صلى الله عليه وسلم يتبع أثر الحوت في البحر. فقال فتى موسى لموسى: أرأيت إذ أوينا إلى الصخرة فإني نسيت الحوت وما أنسانيه إلا الشيطان أن أذكره: قال موسى ذلك ما كنا نبغ فارتدا على آثارهما قصصا، فوجدا خضرا، فكان من شأنهما ما قص الله في كتابه،

หนึ่งสนิทและไม่มีผู้ใดทำให้ข้าพเจ้าลืมนึกถึงมันนอกจากมารร้ายเท่านั้น (18 : 63) และมูซากล่าวนั่นแหละ (คือสภาพและสถานที่ที่โดดลงทะเลได้) คือสิ่งที่เรากำลังแสวงหา ดังนั้นคนทั้งสองจึงย้อนไปสู่รอยทางเดิมทั้งสอง(18 : 64) แล้วทั้งสองก็พบกับคะฎิรฺ เป็นไปตามประวัติที่ทรงระบุไว้ในกุรอาน (18 : 54-82)

ส่วนที่ 21 ความเลอเลิศของผู้ที่เรียนและผู้ที่สอน

بابُ فَضْلِ مَنْ عَلِمَ وَعَلَّمَ

(79) จากอบูมูซา รายงานว่าท่านนบีﷺกล่าวว่าอุทาหรณ์ที่อัลลออฺทรงแต่งตั้งมาเพื่อทางนำและวิชาการนั้นประดุจดังน้ำฝนมากมายที่โปรยลงมาบนพื้นพิภพ ซึ่งบางแห่งดินดีร่วนซุย เก็บน้ำไว้ได้ และเป็นที่กำเนิดงอกงามแก่พืชพันธุ์ทั้งหลาย และบางส่วนเป็นดินแข็งไม่ร่วนซุยเก็บน้ำไว้ได้ แต่ไม่ทำให้พืชพันธุ์เจริญงอกงาม อัลลอฮฺทรงให้มนุษย์ได้รับประโยชน์จากที่ดินแปลงนี้ ซึ่งใช้เป็นแหล่งน้ำดื่ม รดต้นไม้และทำเกษตรอื่น ๆและมีอีกเป็นดินแข็งและราบเรียบไม่สามารถกักเก็บน้ำไว้ได้ และไม่ทำให้พืชพันธุ์เจริญงอกงาม การที่ดินมีหลาย

٧٩ - حدَّثنا مُحَمَّدُ بنُ العَلاءِ، قالَ: حدَّثنا حمَّادُ بنُ أُسامةَ، عَنْ بُرَيْدِ بنِ عَبْدِ اللهِ، عَنْ أبي بُرْدَةَ، عَنْ أبي مُوسَى: عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلَّم قالَ: (مَثَلُ ما بَعَثَنِي اللهُ مِنَ الهُدَى والعِلْمِ كَمَثَلِ الغَيْثِ الكَثِيرِ أصابَ أرْضًا، فَكانَ مِنْها نَقِيَّةٌ قَبِلَتِ الماءَ فأنْبَتَتِ الكَلأَ والعُشْبَ الكَثِيرَ. وكانَتْ مِنْها أجادِبُ أمْسَكَتِ الماءَ فَنَفَعَ اللهُ بِها النَّاسَ فَشَرِبُوا وسَقَوْا وزَرَعُوا، وأصابَتْ مِنْها طائِفَةً أُخْرَى إنَّما هِيَ قِيعانٌ لا تُمْسِكُ ماءً ولا تُنْبِتُ كَلأً، فَذَلِكَ مَثَلُ مَنْ فَقُهَ في دِينِ اللهِ ونَفَعَهُ ما بَعَثَنِي اللهُ بِهِ فَعَلِمَ وعَلَّمَ، ومَثَلُ مَنْ لَمْ يَرْفَعْ بِذَلِكَ رَأْسًا ولَمْ يَقْبَلْ هُدَى اللهِ الَّذِي

ชนิดนี้ ประหนึ่งผู้มีความเข้าใจศาสนาอัลลอฮฺ และสิ่งที่อัลลอฮฺทรงแต่งตั้งฉันมา ก็เพื่อการนั้นได้เกิดประโยชน์แก่เขา เขามีความรู้นำไปสั่งสอนอบรม และประหนึ่งคนที่ไม่เงยหัวรับรู้ใด ๆ ไม่ยอมรับแนวทางของอัลลอฮฺซึ่งฉันถูกแต่งตั้งมา

أُرْسِلْتُ بِهِ): قَالَ أَبُو عَبْدِ اللهِ: قَالَ إِسْحَاقُ: وَكَانَ مِنْهَا طَائِفَةٌ قَيَّلَتِ الْمَاءَ، قَاعٌ: يَعْلُوهُ الْمَاءُ، وَالصَّفْصَفُ الْمُسْتَوِي مِنَ الأَرْضِ.

ส่วนที่ 22 กรณีที่ผู้รู้ศาสนาเลือนหาย(ผู้รู้ถึงแก่ชีวิต)และความโง่เขลาปรากฏชัด(มีการละเมิดข้อบัญญัติ)

เราะบีอะฮฺกล่าวว่า ถือว่าไม่เป็นความฉลาดเลยที่จะใช้ส่วนใดของวิชาการทำลายตัวของเขา (โดยไม่สอนคนอื่นๆ)

بَابُ رَفْعِ الْعِلْمِ وَظُهُورِ الْجَهْلِ.

وَقَالَ رَبِيعَةُ: لاَ يَنْبَغِي لأَحَدٍ عِنْدَهُ شَيْءٌ مِنَ الْعِلْمِ أَنْ يُضَيِّعَ نَفْسَهُ.

(80) จากอนัส รายงานว่า ท่านรสูลﷺกล่าวว่าเป็นที่แน่นอนว่า ส่วนหนึ่งของเงื่อนไขวันกิยามะฮฺคือ

1. ความรู้ทางศาสนาเลือนหายไป (ผู้รู้ถึงแก่ชีวิต)
2. ความเขลาปรากฏชัด (มีการละเมิดข้อบัญญัติ)
3. มีการดื่มน้ำเมากันทั่วไป
4. มีการละเมิดประเวณีกัน อย่างเปิดเผย

٨٠ - حَدَّثَنَا عِمْرَانُ بْنُ مَيْسَرَةَ قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ، عَنْ أَبِي التَّيَّاحِ، عَنْ أَنَسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم (إِنَّ مِنْ أَشْرَاطِ السَّاعَةِ أَنْ يُرْفَعَ الْعِلْمُ: وَيَثْبُتَ الْجَهْلُ: وَيُشْرَبَ الْخَمْرُ: وَيَظْهَرَ الزِّنَا).

(81) จากอนัส กล่าวว่า ฉันจะรายงานหะดีษหนึ่ง ซึ่งจะไม่

٨١ - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى، عَنْ شُعْبَةَ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ أَنَسٍ، قَالَ:

มีใครรายงานหะดีษนี้อีกเลยหลังจากฉัน กล่าวคือฉันได้ยินท่านรสูล ﷺ กล่าวว่า ส่วนหนึ่งเงื่อนไขของวันกิยามะฮฺคือ

1. ผู้รู้ทางศาสนาลดลงด้วยเสียชีวิต
2. ความเขลาปรากฏชัด(มีการละเมิดข้อบัญญัติ)
3. มีการละเมิดประเวณี อย่างเปิดเผย
4. หญิงจะเพิ่มจำนวนมากกว่าชาย ขนาด 1 : 50

لا يُحَدِّثُكُمْ حَدِيثًا لا يُحَدِّثُكُمْ أَحَدٌ بَعْدِي، سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم يَقُولُ (مِنْ أَشْرَاطِ السَّاعَةِ : أن يَقِلَّ العِلْمُ، وَيَظْهَرَ الجَهْلُ، وَيَظْهَرَ الزِّنَا، وتَكْثُرَ النِّسَاءُ، ويَقِلَّ الرِّجَالُ، حَتَّى يَكُونَ لِخَمْسِينَ امْرَأَةً القَيِّمُ الوَاحِدُ) ـ

ส่วนที่ 23 ความเลอเลิศของวิชาการ

بابُ فَضْلِ العِلْمِ ـ

(82) จากอิบนุ อุมัร รายงานว่า ท่านรสูล ﷺ กล่าวว่า

ขณะที่ฉันนอนหลับอยู่ (ฝันว่า) มีนมใส่แก้วถูกนำมาให้ฉัน ฉันดื่มเรื่อยไปจนรู้สึกว่า น้ำนมไหลออกมาจากเล็บของฉัน ฉันนำส่วนที่เกินให้กับอุมัร อิบนุ คอฏฏอบ เศาะฮาบะฮฺ จึงกล่าวถามว่า (ความฝันนั้น)ทำนายว่าอย่างไรโอ้ท่านรสูล ﷺ ท่านรสูล ﷺ จึงตอบว่า ความรู้

٨٢ ـ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ قالَ : حَدَّثَنِي اللَّيْثُ قالَ : حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ، عَنْ حَمْزَةَ بْنِ عَبْدِ اللهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ قال: سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم قالَ (بَيْنَا أَنَا نَائِمٌ أُتِيتُ بِقَدَحِ لَبَنٍ فَشَرِبْتُ حَتَّى إِنِّي لأَرَى الرِّيَّ يَخْرُجُ فِي أَظْفَارِي : ثُمَّ أَعْطَيْتُ فَضْلِي عُمَرَ بْنَ الخَطَّابِ : قالُوا : فَمَا أَوَّلْتَهُ يا رَسُولَ اللهِ قالَ : العِلْمَ) ـ

ส่วนที่ 24 ให้ตอบปัญหาไม่ว่าผู้ตอบจะหยุดอยู่บนหลังพาหนะหรือที่อื่นๆ ก็ตาม

بابُ الفُتْيَا وَهُوَ وَاقِفٌ عَلَى الدَّابَّةِ وَغَيْرِهَا ـ

(83) จากอับดุลลอฮฺ อิบนุ อัมรฺ อิบนุ อาศ รายงานว่าท่านนบี ﷺ ได้หยุดอยู่ที่(ขณะหนึ่งใกล้กับญิมารฺ)ที่มินาในระหว่างบำเพ็ญหัจญ์อำลา(บำเพ็ญหัจญ์ครั้งสุดท้าย)เพื่อให้ประชาชนได้สอบถามปัญหาต่างๆมีชายคนหนึ่งเข้ามาแล้วถามว่าฉันลืม คือได้ขลิบผมก่อนเชือดสัตว์ ท่านรสูล ﷺ จึงกล่าวว่า จงเชือดสัตว์เดี๋ยวนี้แล้วจะไม่มีข้อเสียหายใดๆ ชายอีกคนหนึ่งเข้ามาแล้วกล่าวว่า ฉันจะไม่โกนผมแต่จะเชือดสัตว์ก่อนที่จะขว้างเสาหิน ท่านรสูล ﷺ จึงกล่าวว่า จงขว้างเสาหินเดี๋ยวนี้ แล้วจะไม่มีข้อเสียหายใดๆ ซึ่งท่านนบี ﷺ ก็ไม่ได้ถูกถามอีกทั้งก่อนนี้และหลังจากนี้ นอกจากท่านจะกล่าวว่า จงได้ปฏิบัติเดี๋ยวนี้ แล้วจะไม่มีข้อน่าตำหนิ

٨٣ - حدثنا إسماعيل قال : حدثني مالك، عن ابن شهاب ، عن عيسى بن طلحة بن عبيد الله ، عن عبد الله بن عمرو بن العاص (أن رسول الله صلى الله عليه وسلم وقف في حجة الوداع بمنى للناس يسألونه، فجاءه رجل فقال : لم أشعر فحلقت قبل أن أذبح، فقال : اذبح ولا حرج ، فجاء آخر فقال : لم أشعر فنحرت قبل أن أرمي قال : ارم ولا حرج ، فما سئل النبي صلى الله عليه وسلم عن شيء قدم ولا أخر إلا قال : افعل ولا حرج) -

ส่วนที่ 25 ผู้ตอบคำถามโดยใช้นิ้วและศีรษะเป็นเครื่องหมายตอบ (มือสูงต่ำ , ศีรษะผงกรับ)

باب من أجاب الفتيا بإشارة اليد والرأس -

(84) จากอิบนุ อับบาสรายงานว่า มีคนหนึ่งได้ถามนบี ﷺ ขณะที่ทำหัจญ์อำลาว่า ฉันได้เชือดสัตว์

٨٤ - حدثنا موسى بن إسماعيل قال : حدثنا وهيب قال : حدثنا أيوب

ก่อนที่จะขว้างเสาหิน [1] ท่านนบี ﷺ ได้ทำท่าภาษามือ(คือยกมือพลาง) กล่าวว่า ไม่เสียหายใดๆ และมีคนอื่นกล่าวอีกว่า ฉันเองก็โกนศีรษะก่อนที่จะเชือด ท่านนบี ﷺ ได้ยกมืออีกเช่นเดียวกันว่าไม่เสียหายใดๆ

عَنْ عِكْرِمَةَ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ (أَنَّ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم سُئِلَ فِي حَجَّتِهِ فَقَالَ: ذَبَحْتُ قَبْلَ أَنْ أَرْمِيَ، فَأَوْمَأَ بِيَدِهِ، قَالَ: لَا حَرَجَ، وَقَالَ: حَلَقْتُ قَبْلَ أَنْ أَذْبَحَ، فَأَوْمَأَ بِيَدِهِ: وَلَا حَرَجَ) -

(85) จากอบู ฮุรอยเราะฮฺ รายงานว่า ท่านนบี ﷺ กล่าวว่าความรู้จะถูกลบเลือนไป (ผู้รู้เสียชีวิต) ความเขลาปรากฏชัด (ไม่เคารพข้อบัญญัติ) และมีการหัจญ์กันมากมีคนกล่าวถามว่า โอ้ท่านรสูล ﷺ หัจญ์คืออะไร ท่านนบี ﷺ ทำท่าภาษามือหมุนไปมาคล้ายกับลักษณะการฆ่ากัน (ดูฟัตหุลบารี หน้า 192 เล่ม 1)

٨٥ . حَدَّثَنَا الْمَكِّيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ: أَخْبَرَنَا حَنْظَلَةُ بْنُ أَبِي سُفْيَانَ، عَنْ سَالِمٍ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم قَالَ: (يُقْبَضُ الْعِلْمُ، وَيَظْهَرُ الْجَهْلُ وَالْفِتَنُ، وَيَكْثُرُ الْهَرْجُ، قِيلَ: يَا رَسُولَ اللهِ وَمَا الْهَرْجُ؟ فَقَالَ: هَكَذَا بِيَدِهِ، فَحَرَّفَهَا كَأَنَّهُ يُرِيدُ الْقَتْلَ) -

(86) จากอัสมาอฺรายงานว่า ฉันเองได้มาหาอาอิชะฮฺขณะที่เธอกำลังละหมาดอยู่ (เมื่อเลิกละหมาดแล้ว) ฉันจึงถามเธอว่ามีอะไรเกิดขึ้นกับประชาชน เธอได้ชี้ไปบนฟ้า (ฉันก็มองตามออกไปที่มัสยิด) และเห็นประชาชนกำลังละหมาด (ละหมาดสุริยคราส) เธอ

٨٦ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ قَالَ: حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ قَالَ: حَدَّثَنَا هِشَامٌ، عَنْ فَاطِمَةَ، عَنْ أَسْمَاءَ قَالَتْ: (أَتَيْتُ عَائِشَةَ وَهِيَ تُصَلِّي فَقُلْتُ: مَا شَأْنُ النَّاسِ؟ فَأَشَارَتْ إِلَى السَّمَاءِ، فَإِذَا النَّاسُ قِيَامٌ، فَقَالَتْ: سُبْحَانَ اللهِ: قُلْتُ: آيَةٌ؛ فَأَشَارَتْ بِرَأْسِهَا أَيْ نَعَمْ، فَقُمْتُ حَتَّى

(1) อภิธานศัพท์ รอมัย

กล่าวว่า สุบหานัลลอฮฺ [1] ฉันได้กล่าวกับเธอว่า มีอายะฮฺประทานลงมาหรือ เธอพยักหน้า ใช่

ดังนั้นฉันจึงยืน (ละหมาดสุริยคราส)จนเกือบจะหน้ามืด ฉันจึงเอาน้ำมาลูบศีรษะ ท่านรสูล ﷺ ได้กล่าวสรรเสริญและสดุดีอัลลอฮฺผู้ทรงเดชานุภาพและสูงส่งยิ่ง แล้วกล่าวว่า ในที่นี้ไม่มีสิ่งใดที่ฉันไม่เคยเห็นเลย นอกจากเห็นมาก่อนแล้วทั้งสิ้น แม้กระทั่งสวรรค์และนรก อัลกุรอานได้ประทานมาให้ฉันว่าไม่ต้องสงสัยเลยว่า พวกท่านจะได้รับความทุกข์ทรมานในหลุมศพเหมือน ๆ กันหรือใกล้เคียงกันกับความทุกข์ทรมานของมะซีฮฺอัดดัญญาล (ผู้รายงานหะดีษกล่าวว่า) ฉันไม่ทราบว่า ข้อความไหนที่อับบาสได้พูดมีผู้ถามว่า ท่านรู้อะไรเกี่ยวกับชายผู้นี้ (ท่านนบี ﷺ) บ้าง ดังนั้นผู้ศรัทธามั่นหรือผู้เชื่อมั่น (ผู้รายงานหะดีษกล่าวว่า) ฉันเองก็ไม่ทราบว่าคำไหน (ผู้ศรัทธา-ผู้เชื่อมั่น) ที่อับบาสตอบว่า เขาคือมุหัมมัด ศาสนทูตแห่งอัลลอฮฺ ซึ่งเป็นผู้นำหลักฐานและทางนำอันชัดแจ้งมาให้เรา พวกเราก็ตอบรับและปฏิบัติตามเขาคือมุหัมมัด ตอบย้ำ

لاني الغشي ، فجعلت أصب على
رأسي الماء، فحمد الله عز وجل النبي
صلى الله عليه وسلم وأثنى عليه ، ثم قال :
ما من شيء لم أكن أريته إلا رأيته
في مقامي حتى الجنة والنار : فأوحي إلى
أنكم تفتنون في قبوركم مثل أو
قريبا - لا أدري أي ذلك : قالت أسماء -
من فتنة المسيح الدجال : يقال : ما
علمك بهذا الرجل ؟ فأما المؤمن
أو الموقن لا أدري بأيهما قالت أسماء -
فيقول : هو محمد رسول الله ، جاءنا
بالبينات والهدى، فأجبنا واتبعنا ، هو
محمد ثلاثا ، فيقال : نم صالحا ، قد
علمنا أن كنت لموقنا به ، وأما المنافق
أو المرتاب - لا أدري أي ذلك قالت
أسماء - فيقول : لا أدري ، سمعت
الناس يقولون شيئا فقلته) -

(1) ดูอภิธานศัพท์ สุบหานัลลอฮฺ

อย่างนี้สามครั้ง มะลาอิกะฮฺจึงกล่าวกับเขาว่า จงนอนให้สบายเถิด ความจริง เราทราบว่า ท่านเชื่อเช่นนั้น ส่วนผู้กลับกลอกหรือผู้สงสัย (ผู้รายงานหะดีษได้กล่าวว่า)ฉันไม่ทราบเหมือนกับว่าคำไหน (ผู้กลับกลอก-ผู้สงสัย) จะตอบว่าฉันไม่รู้เพราะฉันได้ยินคำพูดสิ่งนั้นฉันก็พูดตามด้วย

ส่วนที่ 26 การตักเตือนของท่านนบี ﷺ ต่อผู้แทนของชนเผ่าอับดุล-กอยซฺ ให้ปกปักรักษาความศรัทธาและความรู้และให้ไปบอกต่อบุคคลที่ไม่ได้มา

มาลิก อิบนุ หุวัยริษ กล่าวว่า ท่านนบี ﷺ ได้กล่าวกับพวกเราว่า จงกลับไปยังครอบครัวของเจ้า แล้วจงสั่งสอนพวกเขา

بابُ تحريضِ النَّبِيِّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم وفدَ عَبْدِ القَيْسِ علَى أنْ يَحْفَظُوا الايمانَ وَالعِلْمَ وَيُخْبِرُوا مَنْ وَرَاءَهُمْ

وَقالَ مالِكُ بنُ الحُوَيْرِثِ : قالَ لَنَاالنَّبِيُّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم : ارْجِعُوا إلى أهْلِيكُمْ فَعَلِّمُوهُمْ .

(87) จากอบูญัมเราะฮฺ รายงานว่า ฉันเคยเป็นล่ามให้อิบนุอับบาส ท่านได้กล่าวว่า เมื่อผู้แทนของเผ่าอับดุลกอยซฺ มาหาท่านนบี ﷺ ท่านนบี ﷺได้ถามว่าผู้แทนนี้กลุ่มนี้เป็นใคร พวกเขาตอบว่า"รอบีอะฮฺ" ท่านนบี ﷺ จึงกล่าวตอบว่ายินดีต้อนรับผู้แทนนี้กลุ่มนี้โดยไม่ต้องอัปยศ หรือเสียใจ แล้ว

٨٧ ـ حدثنا مُحَمَّدُ بنُ بَشَّارٍ ، قالَ : حدَّثنا غُنْدَرٌ ، قالَ : حدَّثنا شُعْبَةُ ، عنْ أبي جَمْرَةَ قالَ : كُنْتُ أُتَرْجِمُ بَيْنَ ابنِ عبَّاسٍ وَبَيْنَ النَّاسِ ، فقالَ : إنَّ وَفْدَ عَبْدِ القَيْسِ أتَوُا النَّبِيَّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم فقالَ ، مَنِ الوَفْدُ؟ أوْ مَنِ القَوْمُ؟ قالُوا : رَبِيعَةُ ، فقالَ : مَرْحَباً بِالقَوْمِ أوْ بِالوَفْدِ غَيْرَ خَزَايا ولا نَدَامَى ، قالُوا :

إنّا نأتيك من شُقّة بعيدة، وبيننا وبينك هذا الحيّ من كفّار مُضَرَ، ولا نستطيع أن نأتيك إلّا في شهر حرام، فمرنا بأمر نُخبِر به من وراءنا، ندخل به الجنّة، فأمرهم بأربع ونهاهم عن أربع، أمرهم بالإيمان بالله عزّ وجلّ وحده، قال: هل تدرون ما الإيمان بالله وحده؟ قالوا: الله ورسوله أعلم، قال: شهادة أن لا إله إلّا الله وأنّ محمّدا رسول الله، وإقام الصّلاة، وإيتاء الزّكاة، وصوم رمضان، وتعطوا الخمس من المغنم، ونهاهم عن الدّبّاء، والحنتم، والمزفّت، قال: شعبة: ربّما قال: النّقير، وربّما قال: المقيّر قال: احفظوه وأخبروا به من وراءكم. -

พวกนั้นได้กล่าวว่าพวกเรามาหาท่านด้วยหนทางที่ยากลำบากและไกล ระหว่างทางมีชนเผ่าหนึ่งคือเผ่ามุฎอรฺ ผู้ซึ่งปฏิเสธหลักธรรมอิสลามอาศัยอยู่ จึงทำให้พวกเราไม่สามารถมาหาท่านได้นอกจากเดือนที่ต้องห้าม ดังนั้นขอได้โปรดให้บอกกล่าวเรื่องต่าง ๆ แก่พวกเราแล้วพวกเราจะนำไปบอกต่ออีกทีหนึ่ง เพื่อพวกเราจักได้เข้าสวรรค์ ท่านนบี ﷺ ได้กำชับไว้ให้ปฏิบัติ 4 ประการ และสั่งห้ามปฏิบัติ 4 ประการ กล่าวคือสั่งใช้ให้เราศรัทธามั่นต่ออัลลอฮฺ ผู้ทรงอนุภาพและสูงส่งยิ่ง เพียงพระองค์เดียว ท่านกล่าวอีกว่าพวกท่านทราบไหมว่าการศรัทธามั่นต่ออัลลอฮฺองค์เดียวนั้นอย่างไร พวกเขาตอบว่า อัลลอฮฺและรสูล ทรงรู้ยิ่ง ท่านจึงกล่าวว่า(หมายถึง)การปฏิญาณว่า ไม่มีพระเจ้าอื่นใดเว้นแต่อัลลอฮฺ และมุหัมมัดเป็นศาสนทูตแห่งอัลลอฮฺจริง การดำรงละหมาด การบริจาคซะกาตการถือศีลอดเดือนรอมะฎอน และการที่พวกท่าน ต้องจัดจ่ายหนึ่งในห้า [1] ในส่วนทรัพย์ที่ได้จากการทำสงคราม ข้อสั่งห้ามพวกเขาก็คือ เหล้าที่หมักในอัดดุบาอฺ

(1) ดูอภิธานศัพท์ คุมุส

อัลหันตัม อับมุซัฟฟัต (เป็นชื่อภาชนะที่ใช้หมักเหล้า) อัลมุซัฟฟัต (ทั้งหมดเป็นภาชนะเพื่อผลิตน้ำเมาผสมแอลกอฮอล์) ชัวะบะฮฺกล่าวว่า บางทีท่านก็เรียกว่า อันนะกีร บางทีท่านก็เรียกว่า อัลมุกอยยัร ท่านกล่าวอีกว่า พวกท่านจงจดจำสิ่งเหล่านี้ แล้วไปบอกต่อบุคคลที่ไม่ได้มา

ส่วนที่ 27 การเดินทางรอนแรมหาคำตอบในปัญหา และการแนะนำสั่งสอนครอบครัว

بَابُ الرِّحْلَةِ فِي الْمَسْأَلَةِ النَّازِلَةِ وَتَعْلِيمِ أَهْلِهِ -

(88) จากอับดุลลอฮฺ อบูมุลัยกะฮฺ ได้รายงานว่า อุกบะฮฺ อิบนุ อัล-หาริษ ซึ่งเขาเองได้แต่งงานกับบุตรสาวของ อบูอิฮาบ อิบนุ อะซีซ แล้วมีสตรีนางหนึ่งมาหาเขาแล้วกล่าวกับเขาว่า ที่จริงฉันเป็นผู้ให้นมแก่อุกบะฮฺ และหญิงที่เขาแต่งงานด้วย อุกบะฮฺจึงได้กล่าวกับสตรีผู้นั้นว่า ฉันเองไม่รู้ว่าเธอเป็นผู้ให้นมแก่ฉัน ซึ่งเธอเองก็ไม่เคยบอกกับฉัน ดังนั้นอุกบะฮฺจึงได้เดินทางไปหาท่านรสูล ﷺ แล้วถามท่านรสูล ﷺ ท่านรสูล ﷺ ได้กล่าวกับเขาว่ารับไว้เป็นภริยาได้อย่างไรในเมื่อมีผู้ยืนยันว่าท่านเป็น

٨٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ قَالَ: أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللهِ قَالَ: أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ سَعِيدِ بْنِ أَبِي حُسَيْنٍ قَالَ: حَدَّثَنِي عَبْدُ اللهِ بْنُ أَبِي مُلَيْكَةَ، عَنْ عُقْبَةَ بْنِ الْحَارِثِ، أَنَّهُ تَزَوَّجَ ابْنَةً لِأَبِي إِهَابِ ابْنِ عَزِيزٍ، فَأَتَتْهُ امْرَأَةٌ فَقَالَتْ: إِنِّي قَدْ أَرْضَعْتُ عُقْبَةَ، وَالَّتِي تَزَوَّجَ بِهَا، فَقَالَ لَهَا عُقْبَةُ: مَا أَعْلَمُ أَنَّكِ أَرْضَعْتِنِي وَلَا أَخْبَرْتِنِي، فَرَكِبَ إِلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْمَدِينَةِ فَسَأَلَهُ، فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: كَيْفَ وَقَدْ قِيلَ؟ فَفَارَقَهَا عُقْبَةُ وَنَكَحَتْ زَوْجاً غَيْرَهُ -

พี่น้องร่วมนมกับนาง อุกบะฮฺ จึงได้แยกทางกับเธอ และเธอก็ได้แต่งงานใหม่กับชายอื่น

ส่วนที่ 28 การสับเปลี่ยนหน้าที่เพื่อหาความรู้

باب التناوب في العلم -

(89) จากอุมัร เล่าว่า ฉันและเพื่อนชาวอันศอรฺ เผ่า อุมัยยะฮฺ อิบนุซัยดฺ ซึ่งเป็นเผ่าที่อาศัยอยู่ชานเมืองมะดีนะฮฺ พวกเราได้สับเปลี่ยนกันไปหาท่านรสูล ﷺ เขาไปวันหนึ่ง ฉันไปวันหนึ่ง เมื่อฉันไปฉันจะนำข่าวในวันนั้นเกี่ยวกับเรื่องวะหฺยู และเรื่องอื่นๆมาบอก หากเขาไปก็ทำเช่นนี้เหมือนกัน มีอยู่วันหนึ่งซึ่งเป็นเวรของเพื่อนฉันชาวอันศอรฺได้ไปหานบี ﷺ (แล้วกลับมา)มาเคาะที่ประตูบ้าน ด้วยเสียงดังและถามว่าฉันอยู่บ้านไหม ฉันเองรู้สึกไม่พอใจจึงได้ออกมาพบเขา เขาจึงได้กล่าวว่า มีเรื่องใหญ่เกิดขึ้นแล้ว (เมื่อทราบดังนี้) ฉันจึงเข้าไปหาฮัฟเซาะฮฺ ก็ปรากฏว่า เธอกำลังร้องไห้อยู่ ฉันจึงกล่าวถามว่า ท่านรสูล ﷺ ได้หย่าพวกภริยาแล้วรึ เธอตอบว่า ฉันยังไม่รู้ หลังจากนี้ฉันจึงได้เข้าไปหาท่านรสูล ﷺ กล่าวถามท่านรสูล ﷺ ขณะที่ฉันกำลัง

٨٩ - حدثنا أبو اليمان، قال: أخبرنا شعيب، عن الزهري ح، قال أبو عبد الله، وقال ابن وهب: أخبرنا يونس، عن ابن شهاب: عن عبيد الله ابن عبد الله بن أبي ثور، عن عبد الله بن عباس، عن عمر قال: كنت أنا وجار لي من الأنصار في بني أمية بن زيد، وهي من عوالي المدينة، وكنا نتناوب النزول على رسول الله صلى الله عليه وسلم ينزل يوما وأنزل يوما، فإذا نزلت جئته بخبر ذلك اليوم من الوحي وغيره، وإذا نزل فعل مثل ذلك فنزل صاحبي الانصاري يوم نوبته، فضرب بابي ضربا شديدا فقال: أثم هو؟ ففزعت فخرجت إليه، فقال: قد حدث أمر عظيم، فدخلت على حفصة فإذا هي تبكي، فقلت: أطلقكن رسول الله صلى الله عليه وسلم؟ قالت: لا أدري، ثم دخلت على النبي صلى الله عليه وسلم فقلت وأنا قائم: أطلقت نساءك؟ قال: لا: فقلت: الله أكبر -

ยืนอยู่ (กล่าวในทันใด) ว่า ท่านได้หย่ากับภริยาแล้วหรือ ท่านรสูล ﷺ ตอบว่า ไม่ได้หย่า ฉันจึงได้กล่าว อัลลอฮุอักบัร (ดูหะดีษที่ 119 เล่ม 7)

ส่วนที่ 29 การตักเตือนและการสั่งสอนอบรมด้วยความโกรธเมื่อรู้สิ่งที่น่ารังเกียจ

بابُ الغضبِ في الموعظةِ والتعليمِ إذا رأى ما يكرهُ ـ

(90) จากอบูมัสอูด อัลอันศอรี เล่าว่า มีชายคนหนึ่งกล่าวปรารภกับท่านรสูล ﷺ ว่า ฉันอาจจะไม่ได้ละหมาด(ฟัรฎูแบบญะมาอะฮฺ) ด้วยเหตุที่อิมามนำพวกเราละหมาดนานเหลือเกิน ฉันไม่เคยเห็นท่านนบี ﷺ ให้คำแนะนำด้วยความโกรธยิ่งไปกว่านี้เลย ท่านกล่าวว่า โอ้มนุษย์ทั้งหลาย พวกท่านเป็นพวกที่ทำให้ผู้คนออกห่างศาสนา ดังนั้นบุคคลใดนำมนุษย์ละหมาด ก็จงให้รวดเร็ว เพราะในหมู่ผู้ตามนั้นมีทั้งคนป่วยคนอ่อนแอและคนมีธุระ

٩٠ ـ حدثنا محمدُ بنُ كثيرٍ قالَ: أخبرنا سفيانُ عن ابنِ أبي خالدٍ، عن قيسِ بنِ أبي حازمٍ، عن أبي مسعودٍ الأنصاريّ قالَ: (قالَ رجلٌ: يا رسولَ الله، لا أكادُ أُدركُ الصلاةَ مما يُطوّلُ بنا فلانٌ، فما رأيتُ النبيَّ صلى اللهُ عليه وسلّم في موعظةٍ أشدَّ غضباً من يومئذٍ، فقالَ: يا أيها الناسُ، إنكم منفّرونَ، فمن صلّى بالناسِ فليخفّفْ، فإنّ فيهم المريضَ والضعيفَ وذا الحاجةِ).

(91) จากซัยดู อิบนุ คอลิด อัลญุหานีรายงานว่า มีชายคนหนึ่งได้ถามท่านนบี ﷺ เกี่ยวกับเรื่องของที่ตกหล่นหาย[1]ท่านนบี ﷺ ได้

٩١ ـ حدثنا عبدُ الله بنُ محمّدٍ قالَ: حدثنا أبو عامرٍ، قالَ: حدثنا سليمانُ ابنُ بلالٍ المدينيّ، عن ربيعةَ بنِ أبي

(1) ดูอภิธานศัพท์ ลุกเฏาะฮฺ

กล่าวแนะนำว่าจงจำเชือกที่ใช้ผูกของนั้นหรือภาชนะที่บรรจุของนั้น หลังจากนั้นให้ประกาศให้ทราบทั่วกันหนึ่งปี หลังจากนั้นให้เอาไปใช้ประโยชน์ได้ หากมีเจ้าของก็ให้คืนให้เจ้าของ ชายคนเดิมได้ถามขึ้นว่าแล้วหากเป็นอูฐพลัดหลงละ ท่านรสูล ﷺ โกรธจนแก้มแดงก่ำหรือไม่ก็ใบหน้าแดงก่ำพลางกล่าวว่า มันไม่เกี่ยวข้องอะไรกับท่าน เป็นเรื่องของมันมันมีเท้า เมื่อมันกระหาย มันก็ดื่มน้ำและกินใบไม้จึงปล่อยไว้เช่นนั้นจนกว่าเจ้าของจะพบมัน ชายคนนั้นถามอีกว่าหากเป็นแกะหลงล่ะ ท่านตอบว่าเป็นของท่าน หรือคนอื่นหรือแม้กระทั่งเป็นของหมาป่า(ที่จะจับมันกิน)

عَبْدِ الرَّحْمَنِ، عَنْ يَزِيدَ مَوْلَى الْمُنْبَعِثِ عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدٍ الْجُهَنِيِّ (أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَأَلَهُ رَجُلٌ عَنِ اللُّقَطَةِ، فَقَالَ: اعْرِفْ وِكَاءَهَا، أَوْ قَالَ: وِعَاءَهَا وَعِفَاصَهَا، ثُمَّ عَرِّفْهَا سَنَةً ثُمَّ اسْتَمْتِعْ بِهَا، فَإِنْ جَاءَ رَبُّهَا فَأَدِّهَا إِلَيْهِ، قَالَ: فَضَالَّةُ الإِبِلِ؟ فَغَضِبَ حَتَّى احْمَرَّتْ وَجْنَتَاهُ أَوْ قَالَ احْمَرَّ وَجْهُهُ، فَقَالَ: وَمَا لَكَ وَلَهَا؟ مَعَهَا سِقَاؤُهَا وَحِذَاؤُهَا، تَرِدُ الْمَاءَ وَتَرْعَى الشَّجَرَ، فَذَرْهَا حَتَّى يَلْقَاهَا رَبُّهَا، قَالَ: فَضَالَّةُ الْغَنَمِ؟ قَالَ: لَكَ أَوْ لِأَخِيكَ أَوْ لِلذِّئْبِ) -

(92) จากอบู มูซา เล่าว่า เมื่อท่านนบี ﷺ ถูกถามในบางเรื่องที่น่ารังเกียจ เมื่อถูกถามมากท่านจะโกรธแล้วจึงกล่าวกับประชาชนว่า จงได้ถามตามที่พวกท่านต้องการเถิด

จึงมีชายคนหนึ่ง ถามว่าพ่อของฉันเป็นใคร ท่านตอบว่า หุซาฟะฮฺและมีชายอีกคนถามอีกพ่อของฉันคือใคร ท่านตอบว่า ก็คือซาเล็มผู้เป็นทาสของชัยบะฮฺ ครั้น

٩٢- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ بُرَيْدٍ، عَنْ أَبِي بُرْدَةَ، عَنْ أَبِي مُوسَى قَالَ: سُئِلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ أَشْيَاءَ كَرِهَهَا، فَلَمَّا أُكْثِرَ عَلَيْهِ غَضِبَ ثُمَّ قَالَ لِلنَّاسِ: (سَلُونِي عَمَّا شِئْتُمْ: قَالَ رَجُلٌ: مَنْ أَبِي؟ قَالَ: أَبُوكَ حُذَافَةُ، فَقَامَ آخَرُ فَقَالَ: مَنْ أَبِي يَا رَسُولَ اللهِ؟ فَقَالَ: أَبُوكَ سَالِمٌ

مَوْلَى شَيْبَةَ، فَلَمَّا رَأَى عُمَرُ مَا فِي وَجْهِهِ قَالَ: يَا رَسُولَ اللهِ، إِنَّا نَتُوبُ إِلَى اللهِ عَزَّ وَجَلَّ) -

เมื่ออุมัรได้สังเกตเห็นสีหน้าของท่านรสูล ﷺ ท่านจึงกล่าวว่า โอ้ท่านรสูล ﷺ พวกเราขอลุกโทษต่ออัลลอฮฺผู้ทรงอานุภาพและสูงส่งยิ่ง

بَابُ مَنْ بَرَكَ عَلَى رُكْبَتَيْهِ عِنْدَ الْإِمَامِ أَوِ الْمُحَدِّثِ -

ส่วนที่ 30 บุคคลที่นั่งคุกเข่าทั้งสองเบื้องหน้าอิมาม และผู้รายงานหะดีษ

٩٣ - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ قَالَ: أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ، عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ: أَخْبَرَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ (أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم خَرَجَ فَقَامَ عَبْدُ اللهِ بْنُ حُذَافَةَ فَقَالَ مَنْ أَبِي فَقَالَ: أَبُوكَ حُذَافَةُ، ثُمَّ أَكْثَرَ أَنْ يَقُولَ سَلُونِي، فَبَرَكَ عُمَرُ عَلَى رُكْبَتَيْهِ فَقَالَ: رَضِينَا بِاللهِ رَبًّا، وَبِالْإِسْلَامِ دِينًا، وَبِمُحَمَّدٍ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم نَبِيًّا، فَسَكَتَ) -

(93) จากอนัส อิบนุ มาลิก เล่าว่าวันหนึ่งได้ออกมา (ก่อนประชาชน)แล้วอับดุลลอฮฺ อิบนุ หุซาฟะฮฺ ได้ถามท่านว่า ใครเป็นบิดาของฉัน ท่านตอบว่า หุซาฟะฮฺ หลังจากนี้มีผู้คนถามท่านมาก ท่านจึงกล่าวว่า ถามฉันมาเถอะ เมื่อเป็นดังนี้ อุมัรจึงได้คุกเข่าทั้งสองลงพลาง กล่าวว่า พวกเรายอมรับในอัลลอฮฺเป็นผู้อภิบาล อัลอิสลามเป็นศาสนาและมุหัมมัดเป็นนบีท่านรสูล ﷺ ได้แต่นิ่ง

بَابُ مَنْ أَعَادَ الْحَدِيثَ ثَلَاثًا لِيُفْهَمَ، فَقَالَ: (أَلَا وَقَوْلُ الزُّورِ، فَمَا زَالَ يُكَرِّرُهَا وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ: قَالَ النَّبِيُّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم: هَلْ بَلَّغْتُ؟ ثلاثا)

ส่วนที่ 31 ผู้ที่กล่าวหะดีษซ้ำไปมา 3 ครั้ง เพื่อให้ผู้อื่นได้เข้าใจ

ท่านรสูล ﷺ กล่าวว่า พึงระวังคำพูดที่หลอกลวง ท่านกล่าวคำนี้ซ้ำๆ และอิบนุ อุมัรเล่า ท่านนบี ﷺ ได้กล่าว 3 ครั้งว่า ฉันได้ประกาศเผยแพร่แล้วมิใช่หรือ

(94) จากอนัส จากท่านนบี ﷺ ว่า ท่านนบี ﷺ จะให้สลาม (เพื่อขออนุญาตเข้าบ้านผู้ใด) ท่านจะกล่าวถึงสามครั้ง (ดูหะดีษที่ 261 เล่ม 8)

٩٤ - حدثنا عبدة قال: حدثنا عبد الصمد قال: حدثنا عبد الله بن المثنى قال: حدثنا ثمامة ابن عبد الله، عن أنس عن النبي صلى الله عليه وسلم (أنه كان إذا سلم سلم ثلاثا، وإذا تكلم بكلمة أعادها ثلاثا) -

(95) จากอนัส จากท่านนบี ﷺ ว่า ท่านนบี ﷺ จะพูดย้ำถึงสามครั้งจนกระทั่งเกิดความเข้าใจ และเมื่อท่านจะเข้าไปที่กลุ่มชนใด ท่านจะ (เคาะประตู) และให้สลามแก่พวกเขาสามครั้ง

٩٥ - حدثنا عبدة بن عبد الله: حدثنا عبد الصمد قال: حدثنا عبد الله بن المثنى قال: حدثنا ثمامة بن عبد الله، عن أنس عن النبي صلى الله عليه وسلم (أنه كان إذا تكلم بكلمة أعادها ثلاثا حتى تفهم عنه، وإذا أتى على قوم فسلم عليهم سلم عليهم ثلاثا) -

(96) จากอับดุลลอฮฺ อิบนุ อัมรฺ เล่าว่า ในการเดินทางครั้งหนึ่งกับพวกเรา ท่านรสูล ﷺ อยู่ข้างหลังจนกระทั่งท่านได้มาทันพวกเรา พวกเราก็รีบละหมาดอศัรฺ จึงได้อาบน้ำละหมาด ขณะที่พวกเรากำลังเช็ดด้วยการ(ใช้มือเปียกน้ำลูบไปที่)เท้า พลันมีเสียง ตะโกนว่า ความหายนะจากไฟนรก จงไปประสบกับเจ้าของส้นเท้า(ท่านพูดเช่นนี้ย้ำ)

٩٦ - حدثنا مسدد قال: حدثنا أبو عوانة، عن أبي بشر، عن يوسف ابن ماهك، عن عبد الله بن عمرو قال: (تخلف رسول الله صلى الله عليه وسلم في سفر سافرناه، فأدركنا وقد أرهقنا الصلاة، صلاة العصر، ونحن نتوضأ، فجعلنا نمسح على أرجلنا، فنادى بأعلى صوته: ويل للأعقاب من النار مرتين أو ثلاثا) -

ส่วนที่ 32 การสอบทาสหญิงและครอบครัวสำหรับผู้ปกครองทาสหญิง

باب تعليم الرجل أمته وأهله -

(97/1) จากบิดาของ อบูบุรดะฮฺ เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ กล่าวว่า

٩٧(١) - أخبرنا محمد هو ابن سلام، حدثنا المحاربي قال: حدثنا صالح بن

حَيَّانَ قالَ: قالَ عامِرٌ الشَّعْبِيُّ: حدَّثَنِي أبُوبُرْدَةَ، عَنْ أبِيهِ قالَ: قالَ رَسُولُ اللهِ صلى اللهُ عليه وسلَّم (ثَلاثَةٌ لَهُمْ أجْرَانِ رَجُلٌ مِنْ أهْلِ الكِتابِ آمَنَ بِنَبِيِّهِ وآمَنَ بِمُحَمَّدٍ صلى اللهُ عليه وسلَّم، والعَبْدُ المَمْلُوكُ إذا أدَّى حَقَّ اللهِ وحَقَّ مَوالِيهِ، ورَجُلٌ كانَتْ عِنْدَهُ أمَةٌ فأدَّبَها فأحْسَنَ تَأدِيبَها وعَلَّمَها فأحْسَنَ تَعْلِيمَها ثُمَّ أعْتَقَها فتَزَوَّجَها فلَهُ أجْرانِ) ثُمَّ قالَ عامِرٌ أعْطَيْناكَها بِغَيْرِ شَيْءٍ، قَدْ كانَ يُرْكَبُ فِيما دُونَها إلى المَدِينَةِ).

บุคคลสามประเภทที่มีผลตอบแทนกับพวกเขาถึงสองเท่ากล่าวคือ
1-บุคคลที่เป็นชาวคัมภีร์ศรัทธามั่นต่อนบีของเขาและศรัทธามั่นในนบีมุฮัมมัดﷺ
2-ทาสที่อยู่ภายใต้การปกครองดูแลของนาย เมื่อได้ปฏิบัติหน้าที่ต่ออัลลอฮฺและผู้เป็นนายของเขาหนึ่ง
3-นายที่มีทาสหญิงอยู่ในปกครองดูแลได้ให้การอบรมนางอย่างดีหลังจากนี้ได้ปลดปล่อย แล้วขอแต่งงานกับนาง

بابُ عِظَةِ الإمامِ النِّساءَ وتَعْلِيمِهِنَّ.

ส่วนที่ 33 การตักเตือนและการให้วิชาความรู้แก่สตรี

٩٧(ب) - حدَّثَنا سُلَيْمانُ بْنُ حَرْبٍ قالَ: حدَّثَنا شُعْبَةُ عَنْ أيُّوبَ قالَ: سَمِعْتُ عَطاءً، قالَ: سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ قالَ: أشْهَدُ عَلَى النَّبِيِّ صلى اللهُ عليه وسلَّم، أوْ قالَ عَطاءٌ أشْهَدُ عَلَى ابْنِ عَبَّاسٍ (أنَّ رَسُولَ اللهِ صلى اللهُ عليه وسلَّم خَرَجَ ومَعَهُ بِلالٌ فظَنَّ أنَّهُ لَمْ يُسْمِعِ النِّساءَ فوَعَظَهُنَّ وأمَرَهُنَّ بالصَّدَقَةِ، فجَعَلَتِ المَرْأةُ تُلْقِي القُرْطَ والخاتَمَ، وبِلالٌ يَأخُذُ فِي طَرَفِ ثَوْبِهِ) وقالَ إسْماعِيلُ عَنْ أيُّوبَ، عَنْ عَطاءٍ، وقالَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ (أشْهَدُ عَلَى النَّبِيِّ صلى اللهُ عليه وسلَّم).

(97/2) จากอิบนุ อับบาสรายงานว่า ฉันขอยืนยันต่อท่านนบีﷺหรืออะฏออ์กล่าวว่า ฉันขอยืนยันต่ออิบนุ อับบาสว่า ท่านรสูลﷺได้ไป (พบเหล่าสตรี) โดยมีบิล้าลตามไปพร้อมด้วยซึ่งท่านคิดว่า ท่านเองไม่สามารถทำให้เหล่าสตรีได้ยินได้ ดังนั้นท่านจึงตักเตือนพวกนางและสั่งใช้ให้นางทำทาน มีสตรีนางหนึ่งได้รวบรวมตุ้มหูและแหวนและบิล้าลได้เอามาใส่ไว้ที่ผ้าของเขา

ส่วนที่ 34 การกระหายอยากที่จะศึกษาหะดีษ

بَابُ الحِرْصِ عَلَى الحَدِيثِ

(98) จากอบู ฮุรอยเราะฮฺ ซึ่งเขากล่าวว่า ผู้มีกล่าวว่า โอ้ท่านรสูล ﷺ ใครมีความสุขที่สุดในบรรดาผู้ที่ได้รับความช่วยเหลือจากท่านในวันกิยามะฮฺ ท่านรสูล ﷺ ตอบว่า อบู ฮุรอยเราะฮฺเอ๋ยความจริง ฉันคิดว่า คงไม่มีใครถามฉันเกี่ยวกับเรื่องนี้ ท่าน (อบู ฮุรอยเราะฮฺ) เป็นคนแรก ด้วยเหตุที่ฉันเห็นว่าท่านเอาใจใส่ศึกษาเกี่ยวกับหะดีษ ผู้ที่มีความสุขที่สุด โดยการช่วยเหลือของฉันในวันกิยามะฮฺ คือผู้ที่กล่าวว่า ไม่มีพระเจ้าอื่นใดเว้นแต่อัลลอฮฺด้วยความบริสุทธิ์จากหัวใจของเขา

٩٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ العَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللهِ قَالَ: حَدَّثَنِي سُلَيْمَانُ عَنْ عَمْرِو بْنِ أَبِي عَمْرٍو، عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ المَقْبُرِيِّ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّهُ قَالَ قِيلَ: يَا رَسُولَ اللهِ، مَنْ أَسْعَدُ النَّاسِ بِشَفَاعَتِكَ يَوْمَ القِيَامَةِ؟ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: (لَقَدْ ظَنَنْتُ يَا أَبَا هُرَيْرَةَ أَنْ لَا يَسْأَلَنِي عَنْ هَذَا الحَدِيثِ أَحَدٌ أَوَّلُ مِنْكَ لِمَا رَأَيْتُ مِنْ حِرْصِكَ عَلَى الحَدِيثِ. أَسْعَدُ النَّاسِ بِشَفَاعَتِي يَوْمَ القِيَامَةِ مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ خَالِصًا مِنْ قَلْبِهِ أَوْ نَفْسِهِ).

ส่วนที่35 ศาสตร์จะถูกเก็บอย่างไร

بَابٌ كَيْفَ يُقْبَضُ العِلْمُ؟

อุมัร อิบนุ อับดุลอะซีซได้มีบันทึกไปถึงอบู บะกัร อิบนุ หัซมฺ มีข้อความตามบันทึกว่าจงพิจารณาดูหะดีษของท่านรสูล ﷺ แล้วจงบันทึกไว้เพราะฉันเกรงว่า วิชาความรู้จะมลายหายไปและปวงปราชญ์จะสูญหายไป (ตาย) และจะต้องไม่รับนอกจากเป็นหะดีษท่านนบี ﷺ

وَكَتَبَ عُمَرُ بْنُ عَبْدِ العَزِيزِ إِلَى أَبِي بَكْرِ بْنِ حَزْمٍ: انْظُرْ مَا كَانَ مِنْ حَدِيثِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاكْتُبْهُ، فَإِنِّي خِفْتُ دُرُوسَ العِلْمِ وَذَهَابَ العُلَمَاءِ، وَلَا يُقْبَلُ إِلَّا حَدِيثُ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَلْيُفْشُوا العِلْمَ، وَلْيَجْلِسُوا حَتَّى يُعَلَّمَ مَنْ لَا يَعْلَمُ، فَإِنَّ العِلْمَ لَا يَهْلِكُ حَتَّى يَكُونَ سِرًّا.

(พวกท่าน) ต้องทำให้ความรู้นั้นเผยแพร่ออกไป และสอนผู้ไม่มีความรู้จนกระทั่งรู้ เพราะความรู้จะไม่หายไปไหน เว้นแต่จะเก็บไว้เป็นความลับอยู่กับผู้รู้

٩٩ ـ حدثنا العلاء بن عبد الجبار قال: حدثنا عبد العزيز بن مسلم، عن عبد الله بن دينار بذلك، يعني حديث عمر بن عبد العزيز إلى قوله ذهاب العلماء.

(99) จากอับดุลลอฮฺอิบนุดีนารฺ รายงานเช่นเดียวกับ อุมัรอิบนุอับดุลอะซีซ จนถึงคำพูด ที่ว่า "ปวงปราชญ์จะสูญหายไป"(ตาย)

١٠٠ ـ حدثنا إسماعيل بن أبي أويس قال: حدثني مالك عن هشام بن عروة عن أبيه عن عبد الله بن عمرو ابن العاص قال: سمعت رسول الله صلى الله عليه و سلم يقول: (إن الله لا يقبض العلم انتزاعا ينتزعه من العباد، و لكن يقبض العلم بقبض العلماء حتى إذا لم يبق عالما اتخذ الناس رؤوسا جهالا: فسئلوا فأفتوا بغير علم فضلوا و أضلوا)، قال الفربري: حدثنا عباس قال: حدثنا قتيبة: حدثنا جرير عن هشام نحوه.

(100) จากอัลดุลลอฮฺ อิบนุอัมรฺอิบนุอัลอาศ เล่าว่า ฉันเคยได้ยินท่านรสูล ﷺ กล่าวว่า อัลลอฮฺจะไม่ทรงให้ความรู้หายไป(หมดความจำ) แต่จะให้ปวงปราชญ์หายไปสิ้น(ตาย) จนกระทั่งไม่มีเหลืออยู่เลย เมื่อเป็นดังนี้ ประชาชนทั้งหลายก็จะเลือกคนเขลาเป็นผู้นำ ครั้นเมื่อพวกนี้ถูกซักถามปัญหาก็จะตอบไปโดยขาดความรู้ จึงเป็นเรื่องที่พวกเขาเองหลงทาง และทำให้ผู้อื่นหลงทางอีกด้วย

باب هل يجعل للنساء يوما على حدة في العلم؟

ส่วนที่ 36 จะต้องกำหนดการหาความรู้สำหรับสตรีโดยเฉพาะหรือไม่

١٠١ ـ حدثنا آدم قال: حدثنا شعبة قال: حدثني ابن الأصبهاني قال:

(101) จากอบู สะอีด อัล-คุดรี เล่าว่า พวกผู้หญิงได้ร้องขอ

ต่อท่านรสูล ﷺ ให้กำหนดวันแก่พวกนางเพราะพวกผู้ชายได้แย่งเวลาของท่านรสูล ﷺ ทั้งหมดแล้ว ท่านจึงได้สัญญากับบรรดาสตรีโดยที่ให้มีหนึ่งวันที่ท่านจะพบกับพวกเธอดังนี้ ท่านจึงได้ตักเตือนครั้งหนึ่งท่านกล่าวกับพวกเธอว่า หญิงใดที่มีบุตรได้ตายไปแล้วสามคน เป็นผลให้นาง (ผู้เป็นแม่) ได้รับการปกป้องคุ้มครองจากไฟนรก ผู้หญิงคนหนึ่งถามท่านว่า สองคนได้ไหม ท่านตอบว่า สองคนก็ได้

سَمِعْتُ أَبا صالح ذَكْوانَ يحَدِّثُ عَنْ أَبي سَعِيدٍ الخُدْرِيِّ قال: قال النِّساءُ لِلنَّبِيِّ صلى اللهُ عليه وسلَّم غَلَبَنا عليكَ الرِّجالُ فاجْعَلْ لنا يوْماً مِنْ نَفْسِكَ، فوَعَدَهُنَّ يوْماً لَقِيَهُنَّ فِيهِ فوَعَظَهُنَّ وأَمَرَهُنَّ، فكانَ فيما قالَ لهُنَّ: (ما مِنْكُنَّ امْرَأَةٌ تُقَدِّمُ ثَلاثَةً مِنْ وَلَدِها إلا كانَ لها حِجاباً مِنَ النَّارِ، فقالَتِ امْرَأَةٌ: واثْنَتَيْنِ؟ فقالَ: واثْنَتَيْنِ) -

(102) จากอบู สะอี๊ด อัล-คุดรี เล่ามีสำนวนเหมือนหะดีษที่ 101 จากอับดุรเราะหฺมาน อัล-อัศบะฮานี เล่าว่า ฉันได้ยิน อบู-ฮาซิม จาก อบู ฮุรอยเราะฮฺ เล่าว่า บุตรที่กล่าวนั้น เป็นบุตรที่ยังไม่บรรลุศาสนภาวะ

١٠٢ - حدَّثنا مُحَمَّدُ بنُ بَشَّارٍ قالَ: حدَّثنا غُنْدَرٌ قالَ: حدَّثنا شُعْبَةُ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بنِ الأَصْبَهانِيِّ، عَنْ ذَكْوانَ، عَنْ أَبي سَعِيدٍ الخُدْرِيِّ، عَنِ النَّبِيِّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم بِهذا - وعَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بنِ الأَصْبَهانِيِّ قال: سَمِعْتُ أَبا حازِمٍ، عَنْ أَبي هُرَيْرَةَ قالَ: ثَلاثَةٌ لمْ يَبْلُغُوا الحِنْثَ -

ส่วนที่ 37 บุคคลที่รับฟังสิ่งใดแล้วนำกลับมาถามอีก จนกระทั่งเกิดความเข้าใจแท้ในสิ่งนั้นๆ

بابُ مَنْ سَمِعَ شَيْئاً فَراجَعَ حتَّى يَعْرِفَهُ -

(103) จากอบู มุลัยกะฮฺ เล่าว่า อาอิชะฮฺ ซึ่งเป็นภริยาของท่านนบี ﷺ นั้นไม่มีเลยที่เธอฟังสิ่ง

١٠٣ - حدَّثنا سَعِيدُ بنُ أَبي مَرْيَمَ قالَ: أَخْبَرَنا نافِعُ بنُ عُمَرَ قالَ: حدَّثني ابنُ أَبي مُلَيْكَةَ أنَّ عائِشَةَ زَوْجَ

ใดแล้วไม่เข้าใจจริง หากมีกรณีนี้ เธอจะกลับมาถามจนกระทั่งเข้าใจจริง ครั้งหนึ่งท่านนบี ﷺ กล่าวว่า บุคคลใดถูกสอบสวนก็จะถูกลงทัณฑ์ อาอิชะฮฺจึงได้กล่าวถามว่า อัลลอฮฺมิได้ดำรัสว่า “ข้างหน้าต่อไปเขาจะถูกสอบสวนเพียงเล็กน้อยมิใช่หรือ” (84 : 8) เธอกล่าวว่าท่านนบี ﷺ ได้ตอบว่า สิ่งนั้นเป็นการนำขึ้นตาชั่งแต่บุคคลที่ถูกนำมาสอบสวนนั้นพินาศ

النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم كانَتْ لا تَسْمَعُ شَيْئًا لا تَعْرِفُهُ إلاَّ رَاجَعَتْ فيهِ حَتَّى تَعْرِفَهُ، وأنَّ النَّبِيَّ صلى الله عَلَيْهِ وسلم قالَ: (مَنْ حُوسِبَ عُذِّبَ، قالَتْ عائِشَةُ: فَقُلْتُ: أوَ لَيْسَ يَقُولُ اللهُ تَعَالَى - فَسَوْفَ يُحَاسَبُ حِسَابًا يَسِيرًا؟ قالَتْ: فقالَ: إنَّما ذلكِ العَرْضُ، ولكِنْ مَنْ نُوقِشَ الحِسابَ يَهْلِكْ) -

ส่วนที่ 38 ผู้ที่มารับฟังจงเผยแพร่ความรู้ให้แก่ผู้ไม่อยู่ อิบนุอับบาส ได้กล่าวเช่นนี้ ตามรายงานจากท่านนบี ﷺ

بابٌ لِيُبَلِّغِ العِلْمَ الشَّاهِدُ الغائِبَ، قالَهُ ابنُ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّمْ -

(104) จากสะอีด รายงานว่า อบู ชุรอยฮฺ ขณะที่ อัมรฺ อิบนุสะอีด ส่งกองทหารไปยังมักกะฮฺ (เพื่อทำสงครามกับอัลดุลลอฮฺ อิบนุอัซซุบัยรฺ) ฉันได้กล่าวกับอัมรฺว่า โอ้ ผู้นำ ได้โปรดอนุญาตให้ฉันพูดกับท่านถึงคำพูดของท่านนบี ﷺ ในวันถัดจากวันที่ปลดปล่อยมักกะฮฺ สองหูของฉันได้ยิน จิตใจของฉันเข้าใจ ดวงตาทั้งสองของฉันเห็น ขณะที่ท่านกล่าวสรรเสริญและสดุดีอัลลอฮฺ หลังจากนั้นท่านก็กล่าวว่า

١٠٤ - حدَّثنا عَبْدُ اللهِ بنُ يُوسُفَ قالَ: حدَّثني اللَّيْثُ قالَ: حدَّثني سَعِيدٌ عَنْ أبي شُرَيْحٍ أنه قالَ لِعَمْرِو بنِ سَعِيدٍ، وهُوَ يَبْعَثُ البُعُوثَ إلى مَكَّةَ: ائْذَنْ لي أيُّها الأميرُ أُحَدِّثْكَ قَوْلاً قامَ بِهِ النَّبِيُّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّمْ الغَدَ مِنْ يَوْمِ الفَتْحِ سَمِعَتْهُ أُذُنايَ، وَوَعاهُ قَلْبِي، وأَبْصَرَتْهُ عَيْنايَ، حِينَ تَكَلَّمَ بِهِ حَمِدَ اللهَ وأَثْنى عَلَيْهِ، ثُمَّ قالَ: إنَّ مَكَّةَ حَرَّمَها اللهُ: ولَمْ يُحَرِّمْها النَّاسُ، فَلا يَحِلُّ لامْرِئٍ يُؤْمِنُ باللهِ واليَوْمِ الآخِرِ أنْ يَسْفِكَ بِها دَمًا، ولا يَعْضِدَ

อัลลอฮฺได้ทรงให้นครมักกะฮฺ เป็นเมืองต้องห้าม มนุษย์มิใช่เป็นผู้ห้าม ดังนั้นจึงไม่อนุมัติให้บุคคลใดที่ศรัทธามั่นในอัลลอฮฺและวันอาคิเราะฮฺที่จะหลั่งเลือดที่นี่ ตัดต้นไม้ที่นี่ หากมีผู้หนึ่งผู้ใดโต้แย้งว่า การทำสงครามในมักกะฮฺเป็นสิ่งที่กระทำได้เพราะท่านรสูล ﷺ ก็ทำสงครามในมักกะฮฺ พวกท่านจงกล่าวเถิดว่า แท้จริงอัลลอฮฺได้ทรงอนุมัติสำหรับท่านรสูล ﷺ แต่มิได้ทรงอนุมัติให้ก็เป็นเพียงชั่วขณะหนึ่งเพื่อปลดปล่อยมักกะฮฺเท่านั้น หลังจากนั้นก็เป็นที่ต้องห้ามเช่นที่เคยเป็นที่ต้องห้ามเมื่อก่อนหน้านี้ ผู้ที่มามีหน้าที่เผยแพร่ความรู้กับผู้ที่ไม่ได้มา มีคนกล่าวกับอบู ชุรอยฮฺว่า อัมรฺว่าอย่างไร อบู ชุรอยฮฺตอบว่า โอ้-อบูชุรอยฮฺ ฉันรู้ดียิ่งกว่าท่าน มักกะฮฺไม่ใช่สถานที่ปกป้องคนชั่วฆาตรกรและขโมย

بِهَا شَجَرَةً ، فَإِنْ أَحَدٌ تَرَخَّصَ لِقِتَالِ رَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم فِيهَا فَقُولُوا : إِنَّ اللهَ قَدْ أَذِنَ لِرَسُولِهِ ، وَلَمْ يَأْذَنْ لَكُمْ ، وَإِنَّمَا أَذِنَ لِي فِيهَا سَاعَةً مِنْ نَهَارٍ ، ثُمَّ عَادَتْ حُرْمَتُهَا الْيَوْمَ كَحُرْمَتِهَا بِالْأَمْسِ ، وَلْيُبَلِّغِ الشَّاهِدُ الْغَائِبَ ، فَقِيلَ لِأَبِي شُرَيْحٍ مَا قَالَ عَمْرٌو ، قَالَ أَنَا أَعْلَمُ مِنْكَ يَا أَبَا شُرَيْحٍ ، إِنَّ مَكَّةَ لَا تُعِيذُ عَاصِيًا وَلَا فَارًّا بِدَمٍ وَلَا فَارًّا بِخَرْبَةٍ

(105) จากอบู บักเราะฮฺ ได้เล่าโดยกล่าวถึงท่านนบี ﷺ ว่า ท่านนบี ﷺ กล่าวว่า ชีวิตและทรัพย์สินของพวกเจ้ามุหัมมัด(อิบนุ ซีรีน)ได้กล่าวว่า ฉันคิดว่า ว่าท่านกล่าวว่า และเกียรติยศของพวกท่านเป็นที่ต้องห้าม ดังที่เป็นต้อง

١٠٥ ـ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ قَالَ : حَدَّثَنَا حَمَّادٌ ، عَنْ أَيُّوبَ ، عَنْ مُحَمَّدٍ ، عَنِ ابْنِ أَبِي بَكْرَةَ عَنْ أَبِي بَكْرَةَ ذُكِرَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم قَالَ : فَإِنَّ دِمَاءَكُمْ وَأَمْوَالَكُمْ ، قَالَ مُحَمَّدٌ : وَأَحْسِبُهُ قَالَ : وَأَعْرَاضَكُمْ عَلَيْكُمْ حَرَامٌ ، كَحُرْمَةِ يَوْمِكُمْ هَذَا

في شهركم هذا، ألا ليبلغ الشاهد منكم الغائب، وكان محمد يقول: صدق رسول الله صلى الله عليه وسلم كان ذلك: ألا هل بلغت؟ مرتين -

ห้ามกับพวกท่านในวันนี้ ในเดือนนี้ของพวกท่าน พึงทราบเถิดว่า ผู้ที่มาปรากฏตัวในที่นี้จงได้นำไปบอกกล่าวกับผู้ที่ไม่ได้มา (ให้รู้ด้วย) และปรากฏว่ามุหัมมัด(อิบนุ ซีรีน)กล่าวว่า ท่านรสูล ﷺ กล่าวจริงเช่นนั้น พึงทราบเถิดว่าฉันได้ประกาศเผยแพร่ให้ทั่วถึงกันแล้ว (ท่านกล่าวซ้ำคำพูดนี้สองครั้ง)

باب إثم من كذب على النبي صلى الله عليه وسلم -

ส่วนที่ 39 ความผิดของผู้กล่าวเท็จในเรื่องของท่านนบี ﷺ

١٠٦ - حدثنا علي بن الجعد قال: أخبرنا شعبة قال: أخبرني منصور قال: سمعت ربعي بن حراش يقول: سمعت عليا يقول: قال النبي صلى الله عليه وسلم (لا تكذبوا علي فإنه من كذب علي فليلج النار) -

(106) จาก อลี ท่านนบี ﷺ กล่าวว่า พวกท่านทั้งหลายอย่ากล่าวเท็จในเรื่องของฉัน เพราะบุคคลใดกล่าวเท็จในเรื่องของฉันแล้วเขาได้เข้านรกแน่

١٠٧ - حدثنا أبو الوليد قال: حدثنا شعبة عن جامع بن شداد، عن عامر بن عبد الله بن الزبير، عن أبيه قال: قلت للزبير: إني لا أسمعك تحدث عن رسول الله صلى الله عليه وسلم كما يحدث فلان وفلان، قال: أما إني لم أفارقه ولكن سمعته يقول: (من كذب علي فليتبوأ مقعده من النار)

(107) จาก อับดุลลอฮฺ อิบนุ ซุบัยรฺ จากบิดาของเขาเล่าว่า ฉันเคยกล่าวกับอัซซุบัยรฺว่า ฉันไม่เคยได้ยินท่านเล่าหะดีษ เหมือนกับที่คนอื่น ๆ กล่าวถึงเลย อัซซุบัยรฺกล่าวว่า โดยปกติฉันก็อยู่กับท่าน ยังเคยได้ยินท่านกล่าวว่า บุคคลใดกล่าวเท็จในเรื่องของฉัน เขาก็จงตระเตรียมที่นั่งในไฟนรกเถิด

(108) จาก อนัส กล่าวว่า ข้อที่ทำให้ฉันไม่ได้เล่าหะดีษอย่างมากมายคือ คำกล่าวของท่านนบี ﷺ ที่ว่า "ผู้ใดจงใจกล่าวเท็จเกี่ยวกับฉันก็จงเตรียมที่นั่งจากนรกเถิด"

١٠٨ - حدثنا أبو معمر قال: حدثنا عبد الوارث، عن عبد العزيز، قال أنس: إنه ليمنعني أن أحدثكم حديثا كثيرا: أن النبي صلى الله عليه وسلم قال: (من تعمد علي كذبا فليتبوأ مقعده من النار) -

(109) จาก สะละมะฮฺ เล่าว่า ฉันเคยได้ยินท่านรสูล ﷺ กล่าวว่า บุคคลใดกล่าวเกี่ยวกับฉัน ในสิ่งที่ฉันไม่เคยพูด ก็จงเตรียมที่นั่งจากไฟนรกเถิด

١٠٩ - حدثنا مكي بن إبراهيم قال: حدثنا يزيد بن أبي عبيد عن سلمة قال: سمعت النبي صلى الله عليه وسلم يقول (من يقل علي ما لم أقل فليتبوأ مقعده من النار) -

(110) จาก อบู ฮุรอยเราะฮฺ จากท่านนบี ﷺ กล่าวว่า พวกท่านจงตั้งชื่ออย่างชื่อฉันได้ แต่อย่าตั้งชื่อเป็นกุนยะฮฺ (เช่น อบูกอเซ็ม) และบุคคลใดฝันเห็นฉันแน่แท้เขาเห็นฉัน เพราะมารร้ายจะไม่สามารถจำแลงเป็นตัวฉันได้ และบุคคลใดกล่าวเท็จในเรื่องของฉันโดยจงใจ ก็จงเตรียมที่นั่งจากนรกเถิด

١١٠ - حدثنا موسى قال: حدثنا أبو عوانة عن أبي حصين، عن أبي صالح، عن أبي هريرة عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: (تسموا باسمي ولا تكتنوا بكنيتي، ومن رآني في المنام فقد رآني، فإن الشيطان لا يتمثل في صورتي، ومن كذب علي متعمدا فليتبوأ مقعده من النار)،

ส่วนที่ 40 การบันทึกวิชาความรู้

باب كتابة العلم -

(111) จากอบู ญุฮัยฟะฮฺ เล่าว่า ฉันเคยถามอลี (อิบนุ อบูฏอเล็บ)ว่า ที่ท่านมีบันทึกอะไรบ้างไหม อลีตอบว่า ไม่มี นอกจาก

١١١ - حدثنا محمد بن سلام قال: أخبرنا وكيع، عن سفيان، عن مطرف، عن الشعبي، عن أبي جحيفة قال: قلت لعلي: هل عندكم كتاب؟

قالَ: لا، إلاَّ كِتابُ اللهِ، أوْ فَهْمٌ أُعْطِيَهُ رَجُلٌ مُسْلِمٌ، أوْ ما فِي هذِهِ الصَّحِيفَةِ. قالَ: قُلْتُ: فَما فِي هذِهِ الصَّحِيفَةِ؟ قالَ: العَقْلُ، وَفَكاكُ الأسِيرِ، وَلا يُقْتَلُ مُسْلِمٌ بِكافِرٍ.

อัลกุรอาน หรือไม่ก็พลังแห่งความเข้าใจของชายมุสลิมคนหนึ่ง หรือสิ่งที่เขียนไว้ในกระดาษแผ่นหนึ่ง อบู ญุอัยฟะฮฺได้เล่าอีกว่า ฉันได้ถามว่า มีอะไรที่บันทึกไว้ในกระดาษแผ่นนี้ อลีตอบว่า เกี่ยวกับค่าปรับชดเชย (ผู้ฆ่าจ่ายให้ผู้ถูกฆ่า) การปล่อยทาสที่จับมาได้ และข้อบัญญัติที่มุสลิมจะไม่ถูกฆ่าตกตามกันกรณีฆ่ากาเฟร

١١٢ - حَدَّثَنا أبُو نُعَيْمٍ الفَضْلُ بنُ دُكَيْنٍ قالَ: حَدَّثَنا شَيْبانُ عَنْ يَحْيَى، عَنْ أبِي سَلَمَةَ، عَنْ أبِي هُرَيْرَةَ أنَّ خُزاعَةَ قَتَلُوا رَجُلاً مِنْ بَنِي لَيْثٍ عامَ فَتْحِ مَكَّةَ بِقَتِيلٍ مِنْهُمْ قَتَلُوهُ، فَأُخْبِرَ بِذَلِكَ النَّبِيُّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّمَ فَرَكِبَ راحِلَتَهُ فَخَطَبَ فَقالَ: إنَّ اللهَ حَبَسَ عَنْ مَكَّةَ القَتْلَ أوِ الفِيلَ: قالَ أبُو عَبْدِ اللهِ: كَذا قالَ أبُو نُعَيْمٍ - وَسَلَّطَ عَلَيْهِمْ رَسُولُ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّمَ والمُؤْمِنُونَ، ألا وَإنَّها لَمْ تَحِلَّ لأحَدٍ قَبْلِي، وَلا تَحِلُّ لأحَدٍ بَعْدِي، ألا وَإنَّها حَلَّتْ لِي ساعَةً مِنْ نَهارٍ. ألا وَإنَّها ساعَتِي هذِهِ: حَرامٌ لا يُخْتَلَى شَوْكُها، وَلا يُعْضَدُ شَجَرُها.

(112) จากอบู ฮุรอยเราะฮฺ เล่าว่า ในปีที่ได้ปลดปล่อยมักกะฮฺ ชนเผ่าคุซามะฮฺได้ร่วมกันฆ่าชายคนหนึ่งจากเผ่าบนูลัยษฺ เนื่องจากมีคนหนึ่งจากเผ่าบนูลัยษฺได้ฆ่าคนในเผ่าคุซามะฮฺคนหนึ่งครั้นเมื่อท่านนบี ﷺ ได้ทราบเรื่องดังกล่าว ท่านจึงได้ขี่พาหนะของท่านไปแล้วได้กล่าวคำปาฐกถาว่า แท้จริงอัลลอฮฺได้ทรงปกป้องมักกะฮฺให้ปลอดภัยจากการฆ่ากันหรือให้พ้นจากช้าง อบู อับดุลลอฮฺ สงสัย (ในรายงานว่าเป็นช้างหรือการฆ่ากัน) เพราะคำอรับสองคำนี้ออกเสียงเร็ว ๆ จะคล้ายกัน อัลลอฮฺจึงได้ประทานพลังอำนาจแก่ท่านรสูล ﷺ และบรรดาผู้ศรัทธามั่นถูกประทานพลกำลังให้เหนือไปกว่าพวกผู้ปฏิเสธ พึงทราบเถิดว่า

นครมักกะฮฺ ไม่เป็นที่อนุมัติแก่ผู้ใดก่อนจากฉัน และไม่เป็นที่อนุมัติให้แก่ผู้ใดหลังจากฉัน พึงทราบเถิดว่านครมักกะฮฺนี้เป็นที่อนุมัติทำศึกสำหรับฉันเพียงชั่วขณะหนึ่งในวันหนึ่งเท่านั้น (การสู้รบ) พึงทราบเถิดว่านครมักกะฮฺ ในช่วงเวลานี้เป็นที่ต้องห้าม (การสู้รบ) การตัดต้นไม้ที่มีหนามจะไม่ถูกถอน ต้นไม้ในมักกะฮฺก็ไม่ถูกตัด ของที่ตกหล่นก็จะไม่ถูกเก็บ นอกจากเก็บไปเพื่อประกาศหาเจ้าของ ดังนั้นบุคคลที่ถูกฆ่าจะได้รับการพิจารณาส่วนดี2 ประการ กล่าวคือ ได้รับค่าปรับชดเชยหรือนำฆาตรกรไปฆ่าตาม ได้มีชายชาวเยเมนคนหนึ่ง (อบู ชาฮฺ) ได้เข้ามาพลางกล่าวว่า โอ้ท่านรสูล ﷺ จงบันทึกให้ฉันด้วย ท่านรสูล ﷺ จึงกล่าวว่า พวกท่านจงจดบันทึกให้ชายคนนั้นด้วย ครั้นต่อมามีชายชาวกุรอยชฺคนหนึ่ง (อับบาส อิบนุ อับดุลมุฏฏอเล็บ) ได้กล่าวยกเว้นต้นหญ้าหอมใช่ไหมท่าน ซึ่งความจริงพวกเรานำเอาไว้ในบ้านและในกุโบรของพวกเราท่านนบี ﷺ จึงกล่าวว่า ยกเว้นหญ้าหอม ยกเว้นหญ้าหอม

อบู อับดุลลอฮฺ กล่าวว่า ยุกอดฺตัวอักษร กอฟ มีคนถามอบู อับดุลลอฮฺว่าเขาเขียนสิ่งใด ให้กับ

ولا تُلْتَقَطُ ساقِطَتُها إلاَّ لِمُنْشِدٍ، فَمَنْ
قُتِلَ فَهُوَ بِخَيْرِ النَّظَرَيْنِ: إمَّا أنْ
يُعْقَلَ وَإمَّا أنْ يُقَادَ أهْلُ الْقَتِيلِ، فَجَاءَ
رَجُلٌ مِنْ أهْلِ الْيَمَنِ فَقَالَ: اكْتُبْ لِي
يَارَسُولَ اللهِ، فَقَالَ: اكْتُبُوا لِأبِي فُلانٍ،
فَقَالَ رَجُلٌ مِنْ قُرَيْشٍ: إلاَّ الإذْخِرَ
يَارَسُولَ اللهِ، فَإنَّا نَجْعَلُهُ فِي بُيُوتِنَا
وَقُبُورِنَا. فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:
إلاَّ الإذْخِرَ إلاَّ الإذْخِرَ، قَالَ أبُو
عَبْدِ اللهِ: يُقَالُ يُقَادُ بِالْقَافِ، فَقِيلَ لِأبِي
عَبْدِ اللهِ أيُّ شَيْءٍ كَتَبَ لَهُ؟ قَالَ: كَتَبَ
لَهُ هَذِهِ الْخُطْبَةَ) .

ชายคนนั้น เขาตอบว่า เขาเขียนปาฐกถานี้ให้กับชายคนนั้น

١١٣- حدثنا علي بن عبد الله قال: حدثنا سفيان قال: حدثنا عمرو قال: أخبرني وهب بن منبه عن أخيه قال: سمعت أبا هريرة يقول: ما من أصحاب النبي صلى الله عليه وسلم أحد أكثر حديثا عنه مني إلا ما كان من عبد الله بن عمرو، فإنه كان يكتب ولا أكتب، تابعه معمر، عن همام، عن أبي هريرة.

(113) จาก อบู ฮุรอยเราะฮฺเล่าว่า ไม่มีเศาะฮาบะฮฺผู้ใดที่จะจดจำหะดีษได้มากกว่าฉัน นอกจากอับดุลลอฮฺ อิบนุ อัมรฺ จดจำเพราะเขาบันทึกไว้แต่ฉันไม่ได้บันทึก

١١٤- حدثنا يحيى بن سليمان قال: حدثني ابن وهب قال: أخبرني يونس عن ابن شهاب، عن عبيد الله بن عبد الله، عن ابن عباس قال: لما اشتد بالنبي صلى الله عليه وسلم وجعه قال: ائتوني بكتاب أكتب لكم كتابا لا تضلوا بعده، قال عمر: إن النبي صلى الله عليه وسلم غلبه الوجع وعندنا كتاب الله حسبنا، فاختلفوا وكثر اللغط، قال: قوموا عني ولا ينبغي عندي التنازع، فخرج ابن عباس يقول: إن الرزية كل الرزية ما حال بين رسول الله صلى الله عليه وسلم وبين كتابه.

(114) จากอุบัยดุลลอฮฺ อิบนุ อับดุลลอฮฺ รายงานว่า อิบนุ อับบาสเล่าว่า ครั้นเมื่ออาการป่วยของท่านรสูล ﷺ รุนแรงขึ้นท่านกล่าวว่า จงนำกระดาษมาให้ฉัน ฉันจะเขียนบันทึกให้ท่าน ซึ่งจะทำให้ท่านไม่หลงทางหลังจากฉัน (สิ้นชีวิต) อุมัรกล่าวว่า อันที่จริงขณะนั้นท่านนบี ﷺ กำลังป่วยหนัก และที่พวกเราก็มีคัมภีร์อัลกุรอานเป็นการเพียงพอแล้ว กลุ่มเศาะฮาบะฮฺจึงได้โต้เถียงกัน และรุนแรงในเรื่องนี้ ท่านนบี ﷺ จึงกล่าวว่า พวกท่านจงลุกออกไปข้างนอก ไม่บังควรจะมาโต้แย้งกันต่อหน้าฉัน อิบนุ อับบาสจึงได้ออกไป พลางกล่าวขึ้นว่า แท้จริงมีเพทภัยอย่างใหญ่หลวงที่สกัดกั้นท่านนบี ﷺ จากการบันทึกข้อสังเกตเพราะความที่ไม่ลงรอยและเสียงอึกทึก (ข้อสังเกตหะดีษนี้ว่า อิบนุ

อับบาส เห็นด้วยตาตนเองแต่ความจริงมิได้เป็นเช่นนั้น เพราะอิบนุ อับบาสเคยกล่าวประโยคนี้ในการรายงานหะดีษและเขาเองก็ไม่ได้เห็นเหตุการณ์ด้วยตนเอง ดูฟัตหุลบารี เล่มที่1หน้า220ในเชิงอรรถ ดูหะดีษที่ 288 เล่มที่ 4)

ส่วนที่ 41 วิชาความรู้และการตัก-เตือนในเวลาค่ำคืน

باب العلم والعظة بالليل -

(115) จากอุมมุ สะละมะฮฺ เล่าว่า คืนหนึ่งท่านรสูล ﷺ ตื่นจากนอนท่านกล่าวว่าสุบหานัลลอฮฺ [1] คืนนี้ พระองค์อัลลอฮฺได้ให้ได้พบกับความทุกข์ยากทรมานมากมายเช่นนี้ และทรงให้ได้พบกับคลังมหาสมบัติมากมายเช่นนี้ จงปลุกบรรดาเจ้าของห้อง(ภริยาให้ละหมาด)เพราะบางทีผู้ที่สวมใส่อาภรณ์ที่สวยงามในวันนี้กลับกลายเป็นผู้เปลือยกายมาในวันกิยามะฮฺ

١١٥ - حدثنا صدقة : قال أخبرنا ابن عيينة، عن معمر، عن الزهري، عن هند، عن أم سلمة، وعمرو، ويحيى بن سعيد، عن الزهري، عن هند، عن أم سلمة، قالت: (استيقظ النبي صلى الله عليه وسلم ذات ليلة فقال: سبحان الله! ماذا أنزل الليلة من الفتن؟ وماذا فتح من الخزائن؟ أيقظوا صواحب الحجر، فرب كاسية في الدنيا عارية في الآخرة) -

ส่วนที่ 42 การสนทนาความรู้ก่อนนอน

باب السمر في العلم -

(116) จาก อับดุลลอฮฺ อิบนุ อัมรฺ ได้เล่าว่า ท่านนบี ﷺ ได้ร่วมละหมาดอิชาอฺพร้อมกับพวกเราในช่วงสุดท้ายของชีวิต เมื่อท่านให้สลาม ท่านก็ยืนขึ้นกล่าวว่า

١١٦ - حدثنا سعيد بن عفير قال: حدثني الليث قال: حدثني عبد الرحمن بن خالد، عن ابن شهاب، عن سالم، وأبي بكر بن سليمان بن أبي حثمة: أن عبد الله بن عمر قال: صلى بنا النبي

1.ดูอภิธานศัพท์ สุบหานัลลอฮฺ

صلى الله عليه وسلم العشاء في آخر حياته ، فلما سلم قام فقال : (أرأيتكم ليلتكم هذه ، فإن رأس مائة سنة منها لا يبقى ممن هو على ظهر الأرض أحد) -

พวกท่านเห็นความสำคัญของคืนที่พวกท่านอยู่ที่นี่แล้วใช่ไหม ณ ที่นี้จะไม่มีใครอยู่ในแผ่นดินนี้ถึงหนึ่งร้อยปีสักคนเดียว

١١٧ - حدثنا آدم قال: حدثنا شعبة قال: حدثنا الحكم قال: سمعت سعيد بن جبير ، عن ابن عباس قال : بت في بيت خالتي ميمونة بنت الحارث زوج النبي صلى الله عليه وسلم وكان النبي صلى الله عليه وسلم عندها في ليلتها ، فصلى النبي صلى الله عليه وسلم العشاء ثم جاء إلى منزله فصلى أربع ركعات ثم نام ، ثم قام ، ثم قال : نام الغليم ، أو كلمة تشبهها ، ثم قام فقمت عن يساره فجعلني عن يمينه فصلى خمس ركعات ، ثم صلى ركعتين ثم نام حتى سمعت غطيطه ، أو خطيطه ، ثم خرج إلى الصلاة -

(117) จากอิบนุ อับบาส เล่าว่า ฉันเคยนอนที่บ้านน้าสาวของฉันคือมัยมูนะฮฺ บินติ อัลหาริษ ซึ่งเป็นภริยาคนหนึ่งของท่านนบี ﷺ ซึ่งคืนนั้นท่านพำนักอยู่ที่นั่นด้วย ท่านนบี ﷺ ได้ละหมาดอิชาอฺ (ที่มัสยิด)เสร็จแล้วท่านได้กลับบ้านแล้วท่านก็ละหมาดอีกสี่รอกาอัต แล้วจึงนอนหลังจากนั้นท่านได้ลุกขึ้นแล้วกล่าวว่าเด็กนอนหลับกันหรือ (หมายถึงอิบนุ อับบาส) มิฉะนั้นท่านก็กล่าวคำที่คล้ายๆ กัน หลังจากกล่าวแล้ว ท่านก็ยืนขึ้นละหมาด ฉันก็ละหมาดอยู่ข้างซ้าย ท่านจึงดึงตัวฉันมาอยู่ข้างขวาของท่านแล้วจึงละหมาดถึงห้ารอกาอัต แล้วทำต่ออีกสองรอกาอัตแล้วจึงเข้านอน (อีก)จนกระทั่งฉันเองได้ยินเสียงกรนของท่าน ง่อฏีฏ้อฮูหรือผู้รายงานว่า ฆ่อฏี ฏอฮู (มีความหมายเหมือนกัน) หลังจากนอนไปสักครู่ ท่านก็ออกไปละหมาดซุบฮิที่มัสยิด

ส่วนที่ 43 การจดจำความรู้

باب حفظ العلم -

(118) จากอบู ฮุรอยเราะฮฺ เล่าว่า ผู้คนเล่าลือกันว่า (เขา) อบูฮุรอยเราะฮฺเล่าหะดีษไว้มาก หากว่าไม่มีอายะฮฺทั้งสองประทานลงมาแล้ว ฉันก็จะไม่เล่าหะดีษเลย หลังจากนั้นเขาก็ได้อ่านอัลกุรอาน สองอายะฮฺ (มีความหมาย)คือ "แท้จริงบรรดาผู้ปกปิด (หลักฐานต่างๆ)ที่ชัดแจ้งและสิ่งนำทางจนถึงอีกทั้งเป็นผู้เมตตายิ่ง" (2: 159-160) แท้จริงบรรดาพี่น้องของเราชาวมุฮาญิรีนก็ยุ่งอยู่กับธุรกิจการค้าขายในตลาด ส่วนพี่น้องชาวอันศอรฺก็สาละวนอยู่กับการเกษตรกรรม ส่วนฉันก็ประจำอยู่กับท่านรสูล ﷺ เพื่อให้ท้องอิ่ม และฟังคำสั่งสอนของรสูล ﷺ ขณะที่ผู้อื่นไม่ได้ฟังและเฝ้าจดจำขณะที่ผู้อื่นไม่ได้จดจำ

١١٨ - حدثنا عبد العزيز بن عبد الله قال: حدثني مالك، عن ابن شهاب، عن الأعرج، عن أبي هريرة قال: إن الناس يقولون: أكثر أبو هريرة، ولولا آيتان في كتاب الله ما حدثت حديثا، ثم يتلو - إن الذين يكتمون ما أنزلنا من البينات - إلى قوله الرحيم - إن إخواننا من المهاجرين كان يشغلهم الصفق بالأسواق، وإن إخواننا من الأنصار كان يشغلهم العمل في أموالهم، وإن أبا هريرة كان يلزم رسول الله صلى الله عليه وسلم لشبع بطنه ويحضر ما لا يحضرون، ويحفظ ما لا يحفظون) -

(119) จากอบู ฮุรอยเราะฮฺ เล่าว่า ฉันได้กล่าวกับท่านรสูล ﷺ ว่า โอ้ท่านรสูล ﷺ ฉันเองจดจำหะดีษไว้มายมายแต่ก็ลืมมัน ท่านรสูล ﷺ จึงกล่าวว่า จงผายเสื้อ[1] ของท่านออก ฉันก็ผายออก อบูฮุรอยเราะฮฺ เล่าต่อไปว่า แล้วท่าน

١١٩ - حدثنا أحمد بن أبي بكر أبو مصعب قال: حدثنا محمد بن إبراهيم بن دينار، عن ابن أبي ذئب، عن سعيد المقبري، عن أبي هريرة قال: (قلت يا رسول الله إني أسمع منك حديثا كثيرا أنساه، قال: ابسط

---

(1) ริดาอฺ หมายถึงเสื้อคลุมชั้นนอก

รสูล ﷺ ก็เอามือทั้งสองวางลงไป พลางกล่าวว่า จงรวบเสื้อเข้ามาไว้ ฉันจึงได้รวบเสื้อ หลังจากนั้น ฉันก็ไม่ลืมอีกเลย

رِدَاءَكَ، فَبَسَطْتُهُ، قَالَ: فَغَرَفَ بِيَدَيْهِ، ثُمَّ قَالَ: ضُمَّ، فَضَمَمْتُهُ، فَمَا نَسِيتُ شَيْئًا بَعْدُ).

(120) จากอิบรอฮีม อิบนุ อัลมุนซิร เล่าให้เราฟังว่า อิบนุ อบูฟุดัยก฿ ก็ได้เล่าให้เราฟังเช่นเดียวกัน (หะดีษที่ 119) หรือ อบู ฮุรอยเราะฮฺ ได้เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ ได้ใช้มือลูบไปมาประหนึ่งใส่อะไรลงไปแล้วเอาออกมา(จากเสื้อ)

١٢٠ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ قَالَ: أَخْبَرَنَا ابْنُ أَبِي فُدَيْكٍ بِهَذَا، أَوْ قَالَ غَرَفَ بِيَدِهِ فِيهِ.

(121) จากอบู ฮุรอยเราะฮฺ เล่าว่า ฉันได้จดจำวิชาความรู้จากท่านรสูล ﷺ สองประเภท หนึ่งในสองประเภทนั้นฉันได้เผยแพร่ออกไป อีกประเภทหนึ่ง หากฉันเผยแพร่ออกไปแล้ว คอหอยนี้จะถูกตัด (ถูกฆ่า)

١٢١ - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ: حَدَّثَنِي أَخِي، عَنِ ابْنِ أَبِي ذِئْبٍ، عَنْ سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: (حَفِظْتُ عَنْ رَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم وِعَاءَيْنِ، فَأَمَّا أَحَدُهُمَا فَبَثَثْتُهُ، وَأَمَّا الْآخَرُ فَلَوْ بَثَثْتُهُ قُطِعَ هَذَا الْبُلْعُومُ).

ส่วนที่ 44 การสงบนิ่งและฟังผู้มีความรู้

بَابُ الْإِنْصَاتِ لِلْعُلَمَاءِ.

(122) จากญะรีร์ เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ กล่าวกับเขาเมื่อครั้งบำเพ็ญหัจญ์อำลาว่าจงวิงวอนให้ประชาชนนิ่งและฟังแล้วท่านจึงกล่าวปาฐกถาต่อไปว่า หลังจากฉัน (สิ้น

١٢٢ - حَدَّثَنَا حَجَّاجٌ قَالَ: حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ: أَخْبَرَنِي عَلِيُّ بْنُ مُدْرِكٍ، عَنْ أَبِي زُرْعَةَ، عَنْ جَرِيرٍ، أَنَّ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم قَالَ لَهُ فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ (اسْتَنْصِتِ النَّاسَ)، فَقَالَ: لَا تَرْجِعُوا بَعْدِي كُفَّارًا يَضْرِبُ بَعْضُكُمْ رِقَابَ بَعْضٍ).

ชีวิตแล้ว) พวกท่านอย่าได้กลับศรัทธาไปสู่ความกุฟฟารฺอีก โดยที่ส่วนหนึ่งจากพวกท่านจะบั่นคออีกบางส่วน

ส่วนที่ 45 เมื่อผู้รู้ถูกถามว่าใครเป็นผู้มีความรู้ที่สุด กรณีนี้ให้เขามอบหมายในเรื่องความรู้ (ว่าพระองค์ผู้ทรงรู้ยิ่งกว่าทุกคน)

بابُ ما يُسْتَحَبُّ لِلعالِمِ إذا سُئِلَ: أيُّ النّاسِ أعْلَمُ ؟ فَيَكِلُ العِلْمَ إلى اللهِ -

(123) จากสะอีด อิบนุ ญุบัยรฺ เล่าว่า ฉันเคยกล่าวกับอิบนุ อับบาสฟังว่าแท้จริง เนาฟฺ อัลบะกาลีคิดว่า มูซา มิใช่มูซาในกลุ่มบนูอิสราอีล (แต่เป็นอีกคนหนึ่ง) อิบนุ อับบาสตอบว่า ศัตรูของอัลลอฮฺผู้นี้มดเท็จ [1]

١٢٣ - حدَّثنا عبْدُ اللهِ بنُ مُحمَّدٍ قالَ: حدَّثنا سُفْيانُ قالَ: حدَّثنا عمْرٌو قالَ: أخْبَرَنى سَعيدُ بنُ جُبَيْرٍ قالَ: (قُلْتُ لابنِ عبَّاسٍ: إنَّ نَوْفًا البَكالِىَّ يَزْعُمُ أنَّ مُوسَى لَيْسَ بِموسَى بَنِى إسْرائيلَ، فقالَ: كَذَبَ عدوُّ اللهِ) -

(124) จาก อุบัยยฺ อิบนุ กะอับจากท่านนบี ﷺ กล่าวว่า ขณะที่มูซายืนขึ้นกล่าวปฐกถากับกลุ่มบนูอิสรออีลอยู่นั้น ท่านถูกถามว่า ผู้ใดมีความรอบรู้ที่สุด ท่านกล่าวว่า ฉันมีความรอบรู้ที่สุด อัลลอฮฺจึงทรงตำหนิท่าน ด้วยเหตุที่ท่านไม่ได้มอบหมายความรู้กลับไปสู่อัลลอฮฺ อัลลอฮฺจึงประทานวะหฺยูมาให้ท่านว่า

١٢٤ - حدَّثنا أُبَىُّ بنُ كَعْبٍ عنِ النَّبِىِّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم قالَ (قامَ موسَى النَّبِىُّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم خطيبًا فى بَنِى إسْرائيلَ، فَسُئِلَ أىُّ النَّاسِ أعْلَمُ؟ فقالَ: أنا أعْلَمُ، فَعَتَبَ اللهُ عَلَيْهِ، إذْ لمْ يَرُدَّ العِلْمَ إليْهِ، فأوْحَى اللهُ إليْهِ أنَّ عبْدًا مِنْ عِبادى بِمَجْمَعِ البَحْرَيْنِ هُوَ أعْلَمُ مِنْكَ، قالَ: يارَبِّ، وكَيْفَ

(1)อิบนุ อับบาส กล่าวว่า ด้วยความโกรธโดยไม่ได้จงใจจะกล่าวหาเนาฟฺ แต่เพื่อยืนยันว่าเขาไม่ได้พูดความจริง(ไม่จำเป็นต้องระบุเจตนา)

ที่จริงมีบุคคลหนึ่งจากบ่าวของฉันที่อยู่ ณ รอยต่อของสองทะเลมาบรรจบกันเป็นผู้มีความรอบรู้ยิ่งกว่าท่าน ท่าน(นบีมูซา)ได้ถามว่า โอ้ผู้ปกป้องอภิบาลฉันจะพบเขาด้วยวิธีใด เขาได้รับคำตรัสตอบจากพระเจ้าว่า จงเอาปลาใส่ตะข้องหิ้วนำไปเมื่อปลาหายที่ไหน ก็ที่นั่น หลังจากนั้นเขาได้ออกเดินทางโดยเดินทางไปพร้อมกับคนรับใช้ชื่อ ยูชะอฺ อิบนุ นูน พร้อมปลาใส่ตะข้องไปด้วย จนถึงชะง่อนหินแห่งหนึ่ง แล้วเอนศีรษะลงนอนหลับไปทั้งสองคน ปลาได้โดดจากตะข้องหนีลงทะเลไป ทั้งสองประหลาดใจอย่างยิ่ง ทั้งสองจึงออกเดินทางไปในคืนนั้นและวันต่อมา ครั้นเมื่อรุ่งสางมูซาจึงกล่าวกับคนรับใช้ว่า เอาอาหารมาร่วมรับประทานกันดีกว่า เพราะเราได้รับความยากลำบากในการเดินทางมามากแล้ว แต่ตัวมูซาเองไม่ได้เหน็ดเหนื่อยเลย จนกระทั่งถึงสถานที่ที่ได้รับบัญชาสั่งมา ต่อมาคนรับใช้ก็ได้กล่าวกับเขาว่า เอาไหมฉันจะบอกให้ท่านทราบ ขณะที่เราพักอยู่ที่ชะง่อนหิน ฉันได้ลืมปลา (ไว้ที่นั่น) มูซาจึงกล่าวว่า นี่แหละเป็นสิ่งที่เราต้องการ ทั้งสองจึงออกเดิน

لى بِهِ ؟ فَقِيلَ لَهُ احْمِلْ حُوتًا فى مِكْتَلٍ ، فإذَا فَقَدْتَهُ فَهُوَ ثَمَّ ، فانْطَلَقَ وانْطَلَقَ بِفَتَاهُ يُوشَعَ بنِ نُونٍ وحَمَلا حُوتًا فى مِكْتَلٍ حتّى كانا عِنْدَ الصَّخْرَةِ وَضَعا رُؤوسَهُما وناما، فانْسَلَّ الحوتُ مِنَ المِكْتَلِ فاتَّخَذَ سَبِيلَهُ فى البَحْرِ سَرَبًا. وكانَ لِمُوسَى وفَتاهُ عَجَبًا، فانْطَلَقا بِقِيَّةَ لَيْلَتِهِما وَيَوْمَهُما ، فَلَمَّا أَصْبَحَ قالَ مُوسَى لِفَتاهُ آتِنا غَدَاءَنا لَقَدْ لَقِينا مِنْ سَفَرِنا هذَا نَصَبًا ، وَلَمْ يَجِدْ مُوسَى مَسًّا مِنَ النَّصَبِ حتّى جاوَزَ المَكانَ الَّذِى أُمِرَ بِهِ : فَقالَ لَهُ فَتاهُ : أَرَأَيْتَ إِذْ أَوَيْنا إلى الصَّخْرَةِ فإنّى نَسِيتُ الحوتَ. قالَ مُوسَى : ذَلِكَ ما كُنَّا نَبْغِ فارْتَدَّا عَلَى آثارِهِما قَصَصًا ، فَلَمَّا أَتَيا إلى الصَّخْرَةِ إذَا رَجُلٌ مُسَجًّى بِثَوْبٍ . أَوْ قالَ

ย้อนรอยเท้ากลับไป ครั้นเมื่อถึงชะง่อนหินทั้งสองได้พบกับชายคนหนึ่งสวมเสื้อผ้า (หรือบางรายงาน) ชายคนนั้นได้คลุมร่างด้วยเสื้อผ้าของเขา มูซาจึงให้สลาม อัลคะฎิรฺจึงกล่าวว่า ในแผ่นดินของท่านมีการทักทายอย่างไร มูซาจึงตอบว่า ฉันก็คือมูซา ชายคนนั้นจึงถามต่อไปอีกว่า ที่ว่ามูซานี้คือวงศ์วานของอิสรออีลใช่หรือไม่ มูซาตอบว่าใช่แล้วและกล่าวต่อไปว่า ฉันจะขอติดตามท่านไป และให้ท่านสอนความรู้ให้จะได้ไหม ชายคนนั้นตอบว่า โอ้-มูซาเอ๋ย แน่แท้ท่านคงไม่อดทนอยู่พร้อมกับฉันได้ ความจริง ฉันเองมีความรู้จากที่อัลลอฮฺทรงสอนให้ฉันซึ่งท่านเองก็คงไม่รู้ และท่านเองก็ต้องมีความรู้ตามที่อัลลอฮฺทรงสอนให้กับท่านซึ่งฉันเองก็คงไม่รู้ มูซาจึงกล่าวว่า อินชาอัลลอฮฺ ท่านเองจะพบว่า ฉันมีความอดทนและจะไม่ขัดคำสั่งของท่าน ท่านจึงได้ออกเดินทางไปตามชายฝั่งทะเล เพราะทั้งสองไม่มีเรือเป็นพาหนะ ขณะนั้นมีเรือลำหนึ่งผ่านมา จึงขอร้องพวกในเรือขอโดยสารไปด้วย (ขณะนั้นพวกในเรือจำอัลคะฎิรฺได้) พวกลูกเรือจึงให้เขาทั้งสองโดยสารไปได้

مُسَجًّى بِثَوْبِهِ، فَسَلَّمَ مُوسَى فَقَالَ
الخَضِرُ: وَأَنَّى بِأَرْضِكَ السَّلَامُ؟ فَقَالَ:
أَنَا مُوسَى. فَقَالَ: مُوسَى بَنِي إِسْرَائِيلَ؟
قَالَ: نَعَمْ، قَالَ هَلْ أَتَّبِعُكَ عَلَى أَنْ
تُعَلِّمَنِي مِمَّا عُلِّمْتَ رُشْدًا؛ قَالَ: إِنَّكَ
لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا، يَا مُوسَى إِنِّي
عَلَى عِلْمٍ مِنْ عِلْمِ اللهِ عَلَّمَنِيهِ لَا تَعْلَمُهُ
أَنْتَ، وَأَنْتَ عَلَى عِلْمٍ عَلَّمَكَهُ اللهُ لَا
أَعْلَمُهُ. قَالَ: سَتَجِدُنِي إِنْ شَاءَ اللهُ
صَابِرًا وَلَا أَعْصِي لَكَ أَمْرًا، فَانْطَلَقَا
يَمْشِيَانِ عَلَى سَاحِلِ البَحْرِ، لَيْسَ لَهُمَا
سَفِينَةٌ فَمَرَّتْ بِهِمَا سَفِينَةٌ، فَكَلَّمُوهُمْ
أَنْ يَحْمِلُوهُمَا بِغَيْرِ نَوْلٍ، فَجَاءَ
عُصْفُورٌ فَوَقَعَ عَلَى حَرْفِ السَّفِينَةِ
فَنَقَرَ نَقْرَةً أَوْ نَقْرَتَيْنِ فِي البَحْرِ، فَقَالَ

โดยไม่คิดค่าโดยสารขณะนั้นมีนก
กระจอกตัวหนึ่งมาเกาะที่แคมเรือ
มันเอาปากจิกลงในทะเลครั้งหนึ่ง
หรือสองครั้ง คะฎิรฺ จึงกล่าวว่า โอ้-
มูซา ความรู้ของฉันและของท่านไม่
ได้ทำให้ความรู้ของอัลลอฮุลดน้อย
ลงเลย นอกจากจะเป็นเพียงประ
หนึ่งนกกระจอกจิบน้ำทะเล ดังนั้น
คะฎิรจึงไปที่กระดานที่ทำเรือแล้ว
ถอดมันออก (เพื่อให้เรือพายจมลง)
มูซาจึงกล่าวว่า กลุ่มลูกเรือให้เรา
โดยสารโดยไม่คิดมูลค่า แต่ท่าน
ยังจงใจทำลายเรือ เพื่อให้ลูกเรือ
จมน้ำละหรือ แต่ท่านยังจงใจ
ทำลายเรือ อัลคะฎิรฺตอบกลับมาว่า
ฉันไม่ได้บอกท่านหรือว่า ท่านจะไม่
สามารถอดทนต่อฉันได้ มูซาจึง
กล่าวว่า ขอได้โปรดอย่าเอาโทษ
ทัณฑ์ตัวฉันเลย ในข้อสัญญาที่ฉัน
ลืมไป ซึ่งปรากฏว่าเป็นครั้งแรกที่
มูซาได้ลืม ทั้งสองได้เดินทางต่อไป
พบเด็กคนหนึ่งกำลังเล่นอยู่กับเด็ก
อื่นๆ คะฎิรฺ จึงได้จับศีรษะส่วนบน
แล้วดึงด้วยมือของเขา (หมายถึงฆ่า)
มูซาจึงกล่าวขึ้นว่า ท่านได้ฆ่าชีวิต
หนึ่งที่บริสุทธิ์ปราศจากบาป อัล-
คะฎิรฺจึงตอบว่า ฉันได้บอกกับท่าน
หรือว่า ท่านจะไม่สามารถอดทน
ต่อฉันได้ อิบนุ อุยนะฮฺ กล่าวว่า

الخضر: يا موسى ما نقص علمي
وعلمك من علم الله إلا كنقرة
هذا العصفور في البحر، فعمد الخضر
إلى لوح من ألواح السفينة فنزعه،
فقال موسى: قوم حملونا بغير نول
عمدت إلى سفينتهم فخرقتها لتغرق
أهلها، قال: ألم أقل إنك لن
تستطيع معي صبرا، قال: لا تؤاخذني
بما نسيت، فكانت الأولى من موسى
نسيانا، فانطلقا فإذا غلام يلعب
مع الغلمان، فأخذ الخضر برأسه من
أعلاه فاقتلع رأسه بيده، فقال موسى:
أقتلت نفسا زكية بغير نفس؟ قال:
ألم أقل لك إنك لن تستطيع معي
صبرا، قال ابن عيينة: وهذا أوكد،
فانطلقا حتى إذا أتيا أهل قرية
استطعما أهلها فأبوا أن يضيفوهما،
فوجدا فيها جدارا يريد أن ينقض،

นี่เป็นความแน่นอน ต่อมาทั้งสองได้เดินทางต่อไปจนพบกับกลุ่มชนในหมู่บ้านหนึ่งทั้งสองขออาหารจากชาวหมู่บ้าน ก็ไม่ยอมรับทั้งสองเป็นแขกมาเยือน ต่อมาทั้งสองพบว่าในหมู่บ้านมีกำแพงที่จวนเจียนจะพังอยู่แล้ว คะฎิรฺจึงกล่าวว่าต้องใช้มือของเขาดันให้ตรง ซึ่งเขาก็ได้ดันให้กำแพงตรงจริงๆ มูซากล่าวกับคะฎิรฺว่า หากท่านประสงค์ท่านก็เอาค่าจ้างได้คะฎิรฺจึงกล่าวว่านี่เองระหว่างฉันกับท่านเห็นจะต้องแยกทางกัน ท่านนบีﷺได้กล่าวว่า ขอพระองค์อัลลอฮฺ ได้โปรดประทาน ความเมตตาแก่มูซาด้วยเถิด เราเองพอใจหากเขาได้อดทนจนพวกเราได้เรียนรู้ประวัติของเขาทั้งสอง

قال الخضر بيده ، فاقامه، قال موسى:
لو شئت لاتخذت عليه أجرا، قال هذا
فراق بيني وبينك ، قال النبي صلى
الله عليه وسلم (يرحم الله موسى، لوددنا
لو صبر حتى يقص علينا من أمرهما)-

ส่วนที่ 46 บุคคลใดเป็นผู้ถามก็ให้ยืนส่วนผู้รู้ให้นั่ง(ตอบ)

باب من سأل وهو قائم عالما
جالسا -

(125) จากอบู มูซา เล่าว่า มีชายคนหนึ่งมาหาท่านนบี ﷺ แล้วกล่าวถามว่า โอ้-ท่านรสูล ﷺ การต่อสู้ชนิดใดที่เป็นแนวทางของอัลลอฮฺ เพราะหนึ่งในบรรดาพวกเราได้ฆ่าเพราะโกรธและบางคนก็ฆ่าด้วยความหยิ่งยะโส ท่านรสูล ﷺ

١٢٥ - حدثنا عثمان قال: أخبرني
جرير ، عن منصور ، عن أبي وائل ،
عن أبي موسى قال: جاء رجل إلى النبي
صلى الله عليه وسلم فقال : يا رسول الله :
ما القتال في سبيل الله ؟ فان أحدنا يقاتل
غضبا، ويقاتل حمية ، فرفع إليه
رأسه قال : وما رفع إليه رأسه إلا

إِنَّهُ كَانَ قَائِماً فَقَالَ: (مَنْ قَاتَلَ لِتَكُونَ كَلِمَةُ اللهِ هِيَ العُلْيَا، فَهُوَ فِي سَبِيلِ اللهِ عَزَّ وَجَلَّ) -

จะไม่เงยศีรษะขึ้น นอกจาก (ผู้ถาม) จะยืน แล้วท่านกล่าวว่า บุคคลใดที่ต่อสู้เพื่อดำรงคำพูดที่ว่า อัลลอฮฺคือผู้สูงส่งยิ่งแล้ว เขาผู้นั้นก็คือผู้ต่อสู้ในหนทางของอัลลอฮฺ ผู้ทรงอานุภาพและสูงยิ่ง

بَابُ السُّؤَالِ وَالفُتْيَا عِنْدَ رَمْيِ الجِمَارِ -

ส่วนที่ 47 การถามและการตอบปัญหาขณะขว้างเสาหิน (ที่มินา) ขณะบำเพ็ญหัจญ์ และขณะที่ขว้างเสาหิน [1]

١٢٦ - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ العَزِيزِ بْنُ أَبِي سَلَمَةَ عَنِ الزُّهْرِيِّ، عَنْ عِيسَى بْنِ طَلْحَةَ عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ عَمْرٍو، قَالَ: رَأَيْتُ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم عِنْدَ الجَمْرَةِ وَهُوَ يُسْأَلُ فَقَالَ رَجُلٌ: يَا رَسُولَ اللهِ، نَحَرْتُ قَبْلَ أَنْ أَرْمِيَ قَالَ: ارْمِ وَلَا حَرَجَ، قَالَ آخَرُ: يَا رَسُولَ اللهِ حَلَقْتُ قَبْلَ أَنْ أَنْحَرَ، قَالَ: انْحَرْ وَلَا حَرَجَ، فَمَا سُئِلَ عَنْ شَيْءٍ قُدِّمَ وَلَا أُخِّرَ إِلَّا قَالَ: افْعَلْ وَلَا حَرَجَ -

(126) จาก อับดุลลอฮฺ อิบนุ อัมรฺ เล่าว่า ฉันเคยเห็นท่านนบี ﷺ ที่เสาหินและได้ถูกถามโดยชายคนหนึ่งถามว่า โอ้ท่านรสูล ﷺ ฉันเชือดสัตว์ทำกุรบานก่อนที่จะขว้างเสาหินจะได้ไหม ท่านตอบว่า จะขว้างเสาหินก่อนและก็ไม่เป็นบาปผิดใดๆ มีคนอื่น ถามอีกว่า โอ้ท่านรสูล ﷺ ฉันโกนก่อนที่จะเชือดสัตว์ทำกุรบ่านจะได้ไหม ท่านตอบว่าจงเชือดสัตว์เดี๋ยวนี้เลยและไม่เป็นบาปผิดใดๆ ทั้งก่อนและหลังจากนี้ไม่ว่าคำถามใดๆ ท่านจะตอบว่า จงปฏิบัติไปและไม่เป็นบาปผิดใดๆ

---

(1) ดูอภิธานศัพท์ อัลญิมารฺ

ส่วนที่ 48 คำดำรัสของอัลลอฮฺที่ว่า " และพวกท่านไม่มีความรู้ในเรื่องนั้นๆ เว้นแต่เพียงน้อยนิด " (17 : 85)

باب قول الله تعالى: وما أوتيتم من العلم إلا قليلا ـ

(127) จากอับดุลลอฮฺ เล่าว่า ขณะที่พวกเราเดินร่วมกับท่านนบีﷺไปที่ปรักหักพังของเมืองมะดีนะฮฺ โดยที่ท่านถือไม้เท้าพยุงอยู่ ได้มีชาวยิวกลุ่มหนึ่งผ่านมา พวกเขาพูดกันในกลุ่มว่า ลองถามท่านเกี่ยวกับเรื่องวิญญาณทีซิ แต่มีบางคนกล่าวว่า อย่าถามท่านเลย เพราะเกรงว่า หากมีคำตอบออกมาแล้วพวกชาวยิวก็จะไม่สบายใจ แต่กระนั้นก็ดียังมีบางคนกล่าวว่า เราลองถามดูซิ มีชายคนหนึ่งในหมู่พวกเขายืนขึ้นแล้ว ถามว่า โอ้-อบู กอเซ็ม วิญญาณคืออะไร ท่านนบี ﷺ นิ่ง ฉันจึงกล่าวต่อไปว่า อันที่จริงการวะหฺยูกำลังประทานมายังท่าน ฉันจึงได้ยืนขึ้น

ครั้นเมื่อความงงได้หายไป (จากเหตุที่รับวะหฺยู)แล้ว ท่านได้กล่าว (อัล-กุรอาน) ว่า " และพวกเขา (ยะฮูดี) จะถามท่านถึงเรื่องวิญญาณ จงตอบไปว่า อันวิญญาณนั้นเป็นกิจกรรมแห่งองค์ผู้อภิบาลของฉัน

١٢٧ ـ حدثنا قيس بن حفص قال: حدثنا عبد الواحد قال: حدثنا الأعمش سليمان، عن إبراهيم، عن علقمة، عن عبد الله قال: بينا أنا أمشي مع النبي صلى الله عليه وسلم في خرب المدينة وهو يتوكأ على عسيب معه فمر بنفر من اليهود، فقال بعضهم لبعض: سلوه عن الروح، وقال بعضهم: لا تسألوه لا يجيء فيه بشيء تكرهونه، فقال بعضهم لنسألنه، فقام رجل منهم، فقال: يا أبا القاسم، ما الروح؟ فسكت، فقلت: إنه يوحى إليه، فقمت، فلما انجلى عنه، فقال ـ ويسألونك عن الروح قل الروح من أمر ربي وما أوتوا من العلم إلا قليلا ـ قال الأعمش هي كذا في قراءتنا ـ

และพวกท่านไม่มีความรู้ในเรื่องนั้นๆ เว้นแต่เพียงเล็กน้อย " (17:85) อัลอะอฺมัสได้กล่าวเช่นนี้ ตามการอ่านของเรา

ส่วนที่ 49 บุคคลที่ละทิ้งการกระทำบางอย่างด้วยเกรงว่าบางคนจะไม่เข้าใจ ดังนั้นพวกเขาก็จะตกอยู่ในฐานะลำบากยิ่ง

بَابُ مَنْ تَرَكَ بَعْضَ الاخْتِيَارِ مَخَافَةَ أنْ يَقْصُرَ فَهْمُ بَعْضِ النَّاسِ عَنْهُ فَيَقَعُوا فى أشَدَّ مِنْهُ -

(128) จาก อัสวัด เล่าว่า อิบนุ ซุบัยรฺ อาอิชะฮฺได้กล่าวแก่ฉันว่า ได้บอกสิ่งต่างๆกับฉันในทางลับๆเธอได้บอกกับท่านในเรื่องกะอฺบะฮฺไว้อย่างไร ฉันได้ตอบว่า เธอบอกว่า มีอยู่ครั้งหนึ่งที่ท่านนบี ﷺ กล่าวว่า โอ้-อาอิชะฮฺ หากกลุ่มชนของเธอไม่ใกล้ชิดกับสมัยของพวกปฏิเสธการศรัทธา (ของพวกญาฮิลิยะฮฺ) แล้วละก็ฉันจำเป็นต้องรื้อถอนกะอฺบะฮฺแล้วจัดสร้างใหม่ให้มีสองทาง ทางหนึ่งเข้า อีกทางหนึ่งออกหลังจากนั้น อิบนุ ซุบัยรฺ ก็ได้ทำเช่นนั้น (เช่นที่กล่าว)

١٢٨ - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللهِ بنُ مُوسَى، عَنْ إسْرَائِيلَ، عَنْ أبى إسحاقَ، عَنِ الأسْوَدِ قالَ: قالَ لى ابنُ الزُّبَيْرِ: كانَتْ عائِشَةُ تُسِرُّ إلَيْكَ كَثِيرًا، فَمَا حَدَّثَتْكَ فى الكَعْبَةِ؟ قُلْتُ: قالَتْ لى قالَ النَّبِىُّ صلى اللهُ عليه وسلَّم (يا عائِشَةُ لَوْلا قَوْمُكِ حَدِيثٌ عَهْدُهُمْ - قالَ ابنُ الزُّبَيرِ بِكُفْرٍ - لَنَقَضْتُ الكَعْبَةَ فَجَعَلْتُ لها بابَيْنِ: باباً يَدْخُلُ النَّاسُ وبَاباً يَخْرُجُونَ) فَفَعَلَهُ ابنُ الزُّبَيْرِ -

ส่วนที่ 50 บุคคลที่ให้ความรู้เฉพาะเจาะจงกับกลุ่มบุคคลหนึ่งโดยเกรงว่าเขาจะไม่มีความเข้าใจ

بَابُ مَنْ خَصَّ بالعِلْمِ قَوْماً دُونَ قَوْمٍ كَرَاهِيَةَ أنْ لا يَفْهَمُوا، وقالَ عَلِىٌّ: حَدِّثُوا النَّاسَ بِمَا يَعْرِفُونَ أتُحِبُّونَ أنْ يُكَذَّبَ اللهُ وَرَسُولُهُ -

อลี ได้กล่าวว่า พวกท่านจงพูด กับกลุ่มคนด้วยสิ่งที่เขาเข้าใจ พวกท่านพอใจที่จะให้อัลลอฮฺและรสูลกล่าวอย่างเท็จ ๆหรือ

(129) จาก อบู อัฏฏุฟัยลฺ จากอลี ด้วยเรื่องดังกล่าว

١٢٩ - حدّثنا عُبَيْدُ الله بنُ مُوسَى، عَنْ مَعْرُوفِ بنِ خَرَّبُوذ، عَنْ أَبِي الطُّفَيْلِ، عَنْ عَلِيٍّ بِذَلِكَ.

(130) จากอนัส อิบนุ มาลิก เล่าว่า ท่านนบี ﷺ ได้ขี่ลาโดยมีมุอาซฺอยู่ด้านหลัง ท่านได้กล่าวว่า โอ้-มุอาซฺ อิบนุ ญะบัล เขาตอบว่า โอ้-ท่านรสูล ﷺ ฉันขอสนองรับท่าน และขอรับใช้ท่าน ท่านได้กล่าวอีกว่า โอ้ - มุอาซฺ เขาตอบว่า โอ้ท่านรสูล ﷺ ฉันขอสนองรับท่านและขอรับใช้ท่าน (กล่าวเช่นนี้) สามครั้ง ท่านได้กล่าวว่า ไม่มีบุคคลใดที่ได้ปฏิญาณว่าไม่มีพระเจ้าอื่นใดเว้นแต่อัลลอฮฺและมุหัมมัดเป็นรสูล ﷺ จริง ด้วยหัวใจที่สัจจะจริง นอกจากว่า (มี) อัลลอฮฺจะทรงห้ามไฟนรกจากเขา มุอาซฺกล่าวว่า โอ้-ท่านรสูล ﷺ ฉันจะบอกเรื่องนี้ให้ผู้อื่นทราบได้ไหม เพื่อพวกเขาจะได้รับข่าวดีด้วย ท่านตอบว่า เมื่อท่านบอกกับพวกเขา (พวกเขาก็จะทำเมินเฉยไม่รับรู้) มุอาซฺจึงได้บอกเรื่องนี้ขณะที่เขาใกล้จะสิ้นใจ (เพราะเกรงจะมีความผิดดังกล่าว)

١٣٠ - حدّثنا إسحاقُ بنُ إبراهيم قال: حدّثنا مُعاذُ بنُ هِشامٍ قال: حدّثني أبي عَنْ قَتادةَ قال: حدّثنا أنسُ بنُ مالكٍ أنَّ رسولَ الله صلى اللهُ عليه وسلَّم ومُعاذٌ رَدِيفُهُ على الرَّحْلِ قال: (يا مَعاذُ بنَ جَبَلٍ، قال: لَبَّيْكَ يا رسولَ الله وسَعْدَيْكَ، قال: يا مَعاذُ، قال: لَبَّيْكَ يا رسولَ الله وسَعْدَيْكَ ثلاثاً، قال: ما مِنْ أحدٍ يَشْهَدُ أنْ لا إلهَ إلاّ اللهُ وأنَّ مُحَمَّداً رسولُ الله، صِدْقاً مِنْ قَلْبِهِ إلاّ حَرَّمَهُ اللهُ على النّارِ، قال: يا رسولَ الله، أفلا أُخْبِرُ بِهِ النّاسَ فَيَسْتَبْشِرُوا، قال: إذاً يَتَّكِلُوا) وأَخْبَرَ بِها مُعاذٌ عِنْدَ مَوْتِهِ تَأَثُّماً.

(131) จากอนัส เล่าว่า มีผู้มาบอกกับฉันว่า ท่านนบี ﷺ ได้กล่าวกับมุอาซฺว่า บุคคลใดกลับไปหาอัลลอฮฺ ในสภาพที่ไม่ได้ตั้งภาคีใดๆ ต่อพระองค์เลยนั้นได้เข้าสวรรค์ มุอาซฺกล่าวว่า ฉันจะกระจายเรื่องให้ประชาชนรู้ได้ไหม ท่านตอบว่า ไม่-ไม่ควร (เพราะเมื่อพวกเขารู้) เกรงว่า จะทำเมินเฉย

١٣١ - حدثنا مسدد قال: حدثنا معتمر قال: سمعت أبي قال: سمعت أنسا قال: ذكر لي أن النبي صلى الله عليه وسلم قال لمعاذ (من لقي الله لا يشرك به شيئا دخل الجنة، قال: ألا أبشر الناس؟ قال: لا، أخاف أن يتكلوا) -

ส่วนที่ 51 ความละอาย (อัลหะยาอฺ)[1] ในเรื่องของความรู้ และมุญาฮิดกล่าวว่า ผู้ที่มีความอายและผู้ที่ยะโสจะไม่ได้รับความรู้ และอาอิชะฮฺกล่าวว่าสตรีที่ดีคือสตรีชาวอันศอรฺ ด้วยเหตุที่ความอายไม่ใช่ก็คือสตรีชาวอันศอรฺ ด้วยเหตุที่ความอายไม่ใช่เป็นปัจจัยที่ทำให้พวกเขาขาดความเข้าใจในเรื่องศาสนา

باب الحياء في العلم، وقال مجاهد: لا يتعلم العلم مستحي ولا مستكبر. وقالت عائشة: نعم النساء نساء الأنصار لم يمنعهن الحياء أن يتفقهن في الدين -

(132) จากอุมมุ สะละมะฮฺ เล่าว่า อุมมุสุลิมได้มาหาท่านรสูล ﷺ พลางกล่าวกับท่านรสูล ﷺ ว่า โอ้ท่านรสูล ﷺ อัลลอฮฺนั้นไม่อายต่อความสัจจะจริง (จึงอยากทราบว่า) เมื่อหญิงฝันเปียก[2] จำเป็นต้อง

١٣٢ - حدثنا محمد بن سلام قال: أخبرنا أبو معاوية قال: حدثنا هشام، عن أبيه، عن زينب ابنة أم سلمة عن أم سلمة قالت: جاءت أم سليم إلى رسول الله صلى الله عليه وسلم فقالت:

(1) ดูอภิธานศัพท์ อัล-หะยาอฺ

(2) ระหว่างมนุษย์กับพระเจ้าจะไม่มีความอายในเรื่องที่เป็นสัจจธรรมโดยปกติจะไม่มีคนถามเกี่ยวกับเรื่องนี้ เพราะว่าหญิงจะต้องละอายต่อชายในเรื่องทำนองนี้

يا رَسُولَ اللهِ ، إنَّ اللهَ لا يَسْتَحيِي مِنَ الحقِّ ، فَهَلْ عَلَى المرأةِ مِنْ غُسْلٍ إذَا احْتَلَمَتْ ؟ قَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه و سلَّم : (إذا رَأَتِ الماءَ) فَغَطَّتْ أُمُّ سَلَمَةَ ، تَعْنِي وَجْهَهَا وَ قَالَتْ : يا رَسُولَ اللهِ وتَحْتَلِمُ المرْأةُ؟ قال : (نَعَمْ ؛ تَرِبَتْ يَمِينُكِ ، فَبِمَ يُشْبِهُهَا وَلَدُهَا) -

อาบน้ำไหม ท่านนบี ﷺ ตอบว่า เมื่อเธอเห็นน้ำ(ฝันร่วมเพศมีกำหนัด) อุมมุสะลามะฮฺได้ปิด กล่าวคือ เธอปิดหน้าของเธอ และอุมมุสุลีม ได้ถามท่านรสูล ﷺ อีกว่า โอ้ท่านรสูล ﷺ หญิงจะมีการฝันเปียกไหม ท่านรสูล ﷺ ตอบว่า มีขอให้มือขวาของเธอจงเปื้อนเปรอะไปด้วยฝุ่น (สำนวนตำหนิ) ด้วยเหตุนี้ลูกที่เกิดมาจึงเหมือนแม่

١٣٣ - حدَّثَنا إسمَاعِيلُ قال: حدَّثَنِي مالِكٌ ، عَنْ عَبْدِ اللهِ بنِ دِينارٍ ، عَنْ عَبْدِ اللهِ بنِ عُمَرَ أنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه و سلَّم قالَ : إنَّ مِنَ الشَّجَرِ شَجَرَةً لا يَسْقُطُ وَرَقُها وَ هِيَ مَثَلُ المُسْلِمِ ، حدِّثُونِي ما هِيَ؟) فَوَقَعَ النَّاسُ في شَجَرِ البادِيَةِ ، وَ وَقَعَ في نَفْسِي أنَّها النَّخْلَةُ ، قالَ عَبْدُ اللهِ فاسْتَحْيَيْتُ ، فَقالُوا : يارَسُولَ اللهِ أخْبِرْنا بِها، فَقالَ رَسُولُ اللهِ صلى اللهُ عليهِ و سلَّم (هِيَ النَّخْلَةُ) قالَ عَبْدُ اللهِ : فَحَدَّثْتُ أبي بِما وَقَعَ في نَفْسِي فَقال : لَأنْ تَكُونَ قُلْتَها أحَبُّ إلَيَّ مِنْ أنْ يَكونَ لِي كَذَا وَكَذَا -

(133) จากอับดุลลอฮฺ อิบนุอุมัรเล่าว่า ท่านรสูล ﷺ กล่าวว่า อันที่จริงในบรรดาต้นไม้ทั้งหมดนั้นมีอยู่บางชนิดที่ใบไม่ร่วงและเช่นนี้เหมือนกับมุสลิม พวกท่านจะบอกให้ฉันทราบได้ไหมว่า เป็นต้นอะไร ผู้คนพากันคิดว่าเป็นต้นไม้ที่อยู่ตามหุบเขา แต่ในใจส่วนตัวของฉัน(อับดุลลอฮ) มั่นใจว่าเป็นต้นอินทผลัม

อับดุลลอฮฺกล่าวว่า ฉันมีความละอาย (ที่จะกล่าวเช่นนั้น) ต่อมาพวกเขาได้กล่าวอีกว่า โอ้ - ท่านรสูล ﷺ กรุณาบอกพวกเราหน่อยถึงชื่อต้นไม้นี้ ท่านรสูล ﷺ จึงตอบว่า ต้นอินทผลัม อับดุลลอฮฺ กล่าวอีกว่า ฉันได้เล่าให้บิดาของฉันฟังในคำตอบที่ฉันมั่นใจ

บิดากล่าวว่า หากเธอพูดไปเลยว่าเป็นอะไร ฉันจะยิ่งพอใจกว่าที่เธอมาบอกแก่ฉันเป็นอย่างนั้นเป็นอย่างนี้

ส่วนที่ 52 บุคคลที่ละอายก็ให้ผู้อื่นถาม

بابُ مَنِ اسْتَحْيا فأمَرَ غَيْرَهُ بالسُّؤال -

(134) จากอลี กล่าวว่า ฉันเป็นบุคคลที่มีน้ำหล่อลื่นขณะมีกำหนดมาก ฉันจึงได้ใช้ให้มิกดาดถามท่านรสูล ﷺ ซึ่งอัลมิกดาดก็ได้ถามท่านนบี ﷺ ท่านก็ตอบว่า ในเรื่องดังกล่าวให้เพียงอาบน้ำละหมาดเท่านั้น

١٣٤ - حدَّثنا مُسَدَّدٌ قالَ : حدَّثنا عَبْدُ اللهِ بنُ دَاوُدَ ، عَنِ الأعْمَشِ ، عَنْ مُنْذِرٍ الثَّوريِّ ، عَنْ مُحَمَّدِ بنِ الحَنَفِيَّةِ ، عَنْ عَلِيٍّ قالَ : كُنْتُ رَجُلاً مَذَّاءً ، فأمَرْتُ المِقْدادَ أنْ يَسْأَلَ النَّبِيَّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم فَسَأَلَهُ فقالَ : فيهِ الوُضُوءُ -

ส่วนที่ 53 การกล่าวถึงความรู้และการตอบปัญหาในมัสยิด

بابُ ذِكْرِ العِلْمِ والفُتْيا فى المَسْجِدِ -

(135) จากนาฟิอฺ จากอับดุลลอฮฺ อิบนุอุมัรกล่าวว่า มีชายคนหนึ่งได้ยืนขึ้นในมัสยิด (มัสยิดนะบะวี) แล้วถามท่านรสูล ﷺ ว่า โอ้-ท่านรสูล ﷺ สถานที่ใดที่ท่านใช้ในการครองเอิยะหฺราม[1]

ท่านรสูล ﷺ ตอบว่า ให้ชาวมะดีนะฮฺครองเอิยะหฺรามที่ซุลหุลัยฟะฮฺ ชาวซีเรีย ที่ญุหฺฟะฮฺ ชาว

١٣٥ - حدَّثنا قُتَيْبَةُ قالَ : حدَّثنا اللَّيْثُ بنُ سَعْدٍ قالَ : حدَّثنا نافِعٌ مَوْلَى عَبْدِ اللهِ بنِ عُمَرَ ابنِ الخَطَّابِ ، عَنْ عَبْدِ اللهِ بنِ عُمَرَ أنَّ رَجُلاً قامَ فِي المَسْجِدِ فَقالَ : يا رَسُولَ اللهِ ، مِنْ أيْنَ تأمُرُنا أنْ نُهِلَّ ؟ فَقالَ رَسُولُ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم (يُهِلُّ أهْلُ المَدِينَةِ مِنْ ذِي الحُلَيْفَةِ ، وَيُهِلُّ أهْلُ الشَّامِ

(1) ดูอภิธานศัพท์ เอิยะหฺรอม

นัจดุที่กอรนฺ และอิบนุ อุมัร กล่าวว่า พวกเขา (คนทั่ว ๆไปที่มาบำเพ็ญหัจญ์) คิดว่า ท่านรสูล ﷺ กล่าวว่า ชาวเยเมนให้ครองเอิยะหฺรามที่ยะลัมลัม และปรากฏต่อมาว่า อิบนุ อุมัรกล่าวว่า ฉันไม่เคยรับรู้เรื่องนี้จากท่านรสูล ﷺ เลย

من الجحفة، ويهل أهل نجد من قرن) - وقال ابن عمر: ويزعمون أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: ويهل أهل اليمن من يلملم - وكان ابن عمر يقول: لم أفقه هذه من رسول الله صلى الله عليه وسلم -

ส่วนที่ 54 ผู้ตอบปัญหามากกว่าสิ่งที่มีผู้ถาม

باب من أجاب السائل بأكثر مما سأله -

(136) จาก อิบนุ อุมัร จาก ท่านนบี ﷺ มีชายคนหนึ่งถามท่านนบี ﷺ ว่า ผู้ครองเอิยะฮฺรามจะสวมใส่อะไร ท่านรสูล ﷺ ตอบว่า เขาไม่ต้องสวมเสื้อไม่โพกศีรษะไม่สวมกางเกง ไม่สวมหมวกและไม่สวมผ้าที่ประพรมน้ำหอม หรืออบกลิ่นหญ้าฝรั่น หากไม่มีรองเท้าแตะ (เปิดส้น) ก็ให้สวมรองเท้าหุ้มส้น แต่ต้องตัดส่วนที่หุ้มส้นทั้งสองออก หรือไม่ก็พับส่วนส้นทั้งสองให้อยู่ใต้เท้าทั้งสอง(ดูหะดีษที่ 615 เล่ม 2)

١٣٦ - حدثنا آدم قال: حدثنا ابن أبي ذئب، عن نافع، عن ابن عمر عن النبي صلى الله عليه وسلم وابن أبي ذئب عن الزهري، عن سالم، عن ابن عمر، عن النبي صلى الله عليه وسلم أن رجلا سأله: ما يلبس المحرم؟ فقال: لا يلبس القميص ولا العمامة ولا السراويل ولا البرنس ولا ثوبا مسه الورس أو الزعفران، فإن لم يجد النعلين فليلبس الخفين وليقطعهما حتى يكونا تحت الكعبين -

بسم الله الرحمن الرحيم

บทที่4 การอาบน้ำละหมาด

ส่วนที่ 1 ส่วนที่เกี่ยวข้องกับการอาบน้ำละหมาด ดำรัสของอัลลอฮฺที่ว่า "เมื่อท่านประสงค์จะละหมาดพวกท่านจงทำ (วุฎูอฺ) ก่อนโดยล้างหน้าของพวกท่าน มือของพวกท่านจนถึงสองข้อศอก และพวกท่านจงเช็ดศีรษะของพวกท่านและจง (ล้าง) เท้าของพวกท่านจนถึงสองตาตุ่ม" (5 ; 7)

อบู อับดุลลอฮฺ กล่าวว่า ท่านนบีﷺได้ให้ความกระจ่างว่า ข้อที่จำเป็น (ฟัรฎู)ของการอาบน้ำละหมาดนั้นคือ ครั้งเดียว ครั้งเดียว และท่านก็เคยอาบน้ำละหมาดอีกเหมือนกันด้วย สองครั้ง สองครั้ง ซึ่งไม่เกินไปกว่าสามครั้ง และกลุ่มนักวิชาการรังเกียจที่มีการใช้ (น้ำ) อย่างฟุ่มเฟือยเกินพอดี และรังเกียจที่จะทำเกินไปกว่าการกระทำของท่านนบี ﷺ

بابُ ماجاءَ فى الوُضُوءِ وَقَوْلِ الله عزَّ وجلَّ - إذا قُمْتُمْ إلى الصَّلاةِ فاغْسِلُوا وُجُوهَكُمْ وأيْدِيَكُمْ إلى المَرافِقِ وامْسَحوا بِرُؤُسِكُمْ وأرْجُلَكُمْ إلى الكَعْبَيْنِ ، قالَ أبُو عَبْدِالله وَبَيَّنَ النَّبِي صلى الله عليهِ وسلَّم أنَّ فَرْضَ الوُضُوءِ مَرَّةً مَرَّةً ، وتَوَضَّأ أيْضاً مَرَّتَينِ وَثَلاثاً ، ولم يَزِدْ على ثَلاثٍ وَكَرِهَ أهْلُ العِلْمِ الاِسْرافَ فيهِ ، وأنْ يُجاوِزُوا فِعْلَ النَّبِي صلى الله عليهِ وسلَّم -

ส่วนที่ 2 ละหมาดไม่ถูกรับหากไม่อยู่ในสภาพที่สะอาด (ทั้งหะดัษเล็ก

بابٌ لاتُقْبَلُ صَلاةٌ بِغَيرِ طُهُورٍ -

และหะดัษใหญ่) (1)

(137) จากอบู ฮุรอยเราะฮฺ เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ กล่าวว่าละหมาดจะไม่ถูกรับสำหรับบุคคลที่มีหะดัษ (เล็ก) จนกว่าจะได้อาบน้ำละหมาดเสียก่อน มีชายชาวหัฎรอเมาตฺกล่าวถาม อบู ฮุรอยเราะฮฺว่า หะดัษคืออะไร อบู ฮุรอยเราะฮฺ ตอบว่า คือการผายลม (ภาษาอรับใช้ได้สองคำ)

١٣٧ - حدَّثنا إسحاقُ بنُ إبراهيمَ الحنظليُّ قال: أخبرَنا عبدُ الرزَّاقِ قال: أخبرَنا مَعْمَرٌ عنْ همَّامِ ابنِ مُنَبِّهٍ أنَّهُ سَمِعَ أبا هُرَيْرَةَ يقولُ: قالَ رسولُ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّمَ (لا تُقْبَلُ صلاةُ مَنْ أحدثَ حتَّى يتوضَّأ)، قالَ رجلٌ مِنْ حضرَموتَ: ما الحدَثُ يا أبا هُرَيْرَةَ؟ قالَ: فُساءٌ أوْ ضُراطٌ -

ส่วนที่ 3 ความประเสริฐของการอาบน้ำละหมาด และความขาวนวลของอวัยวะ ที่ได้รับการอาบน้ำละหมาดในวันกิยามะฮฺ

بابُ فضلِ الوُضوءِ والغُرُّ المُحَجَّلُونَ مِنْ آثارِ الوُضوءِ -

(138) จากนุอัยมฺ อัลบุจมิรฺ เล่าว่า ครั้งหนึ่งฉันได้ขึ้นไปบนหลังคามัสยิดพร้อมกับ อบู ฮุรอยเราะฮฺ อบู ฮุรอยเราะฮฺ ได้อาบน้ำละหมาด แล้วท่านยังกล่าวอีกว่า ฉันเคยได้ยินท่านนบี ﷺ กล่าวว่า ในวันกิยามะฮฺนั้น ประชาชาติของฉันจะถูกเรียกมาในสภาพที่อวัยวะอาบน้ำละหมาดขาวนวล อันเนื่องมาจากร่องรอยของการอาบน้ำละหมาด

١٣٨ - حدَّثنا يحيى بنُ بُكَيْرٍ قالَ: حدَّثنا اللَّيْثُ، عَنْ خالدٍ، عَنْ سعيدِ ابنِ أبي هلالٍ، عَنْ نُعَيْمٍ المُجْمِرِ قالَ: رَقِيتُ مَعَ أبي هُرَيْرَةَ على ظَهْرِ المَسْجِدِ فتوضَّأَ فقالَ: إنِّي سَمِعْتُ النَّبيَّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّمَ يقولُ: (إنَّ أُمَّتي يُدْعَوْنَ يومَ القيامةِ غُرًّا مُحَجَّلِينَ مِنْ آثارِ الوُضوءِ، فمَنِ استطاعَ مِنْكُمْ أنْ يُطيلَ غُرَّتَهُ فليَفْعَلْ) -

---

(1) ดูอภิธานศัพท์ หะดัษเล็ก หะดัษใหญ่

ดังนั้นบุคคลใดในกลุ่มพวกท่านสามารถที่จะให้ความขาวนวลแผ่กว้างออกไปก็จงได้ทำ (กล่าวคือเพิ่มเกินกว่าที่กำหนด) (1)

ส่วนที่ 4 ไม่จำเป็นต้องอาบน้ำละหมาดสำหรับผู้ที่อยู่ในสภาพสังสัยจนกว่าจะแน่ใจว่าเสีย

بابٌ لا يَتَوَضَّأُ مِنَ الشَّكِّ حتَّى يَسْتَيْقِنَ -

(139) จากอับบาด อิบนุ ตะมีม จากลุงของเขาว่า เขาได้ไปบอกท่านรสูล ﷺ ถึงเรื่องที่ชายคนหนึ่งคิดว่า ตนเองผายลมในเวลาละหมาด ท่านได้ตอบว่า จงอย่าเลิกละหมาดหรือจงอย่าละจากละหมาดจนกว่าจะได้ยินเสียงหรือได้รับกลิ่น

١٣٩ - حدَّثَنا علىٌّ قالَ : حدَّثَنا سُفْيانُ قالَ : حدَّثَنا الزُّهْرِىُّ ، عَنْ سَعِيدِ بنِ المُسَيَّبِ ، عَنْ عَبَّادِ بنِ تَمِيمٍ ، عَنْ عَمِّهِ ، أنَّهُ شَكا إلى رَسُولِ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّمَ الرَّجُلُ الَّذِى يُخَيَّلُ إلَيْهِ أنَّهُ يَجِدُ الشَّىءَ فى الصَّلاةِ ؟ فقالَ لا يَنْفَتِلْ ، أوْ (لا يَنْصَرِفْ ، حتَّى يَسْمَعَ صَوْتاً أوْ يجدَ رِيحاً) -

ส่วนที่ 5 การอาบน้ำละหมาดแบบเร็วๆ

بابُ التَّخْفيفِ فى الوُضُوءِ -

(140) จากกุรอยบฺ จากอิบนุ อับบาส เล่าว่า ท่านนบี ﷺ ได้นอนจนกรนแล้วลุกขึ้นมาละหมาด และบางทีเขา (สุฟยาน) รายงานว่า ท่านนบี ﷺ นอนตะแคงจนกรนแล้วตื่นขึ้นแล้วละหมาด หลังจากนี้

١٤٠ - حدَّثَنا علىُّ بنُ عَبْدِاللهِ قالَ : حدَّثَنا سُفْيانُ عَنْ عمْرٍو قالَ : أخبرَنى كُرَيْبٌ عَنِ ابنِ عَبَّاسٍ أنَّ النَّبىَّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّمَ نامَ حتَّى نَفَخَ ثُمَّ صَلَّى ، وَرُبَّما قال : اضْطَجَعَ حتَّى نَفَخَ ثُمَّ قامَ

(1) ท่านรสูล ﷺ ไม่ได้เพิ่มพื้นที่สำหรับการอาบน้ำละหมาดเกินไปกว่าส่วนที่อัลลอฮฺได้มีคำสั่ง ใช้ไว้ในอัล-กุรอานตามซูเราะฮฺอัล-มาอิดะฮฺ อายะฮฺที่ 7

สุฟยานได้สนทนากับเราในเรื่องนี้ครั้งหนึ่งแล้วอีกครั้งหนึ่ง จากอัมรฺ จากอัมรฺ จากกุร็ยบฺ จากอิบนุอับบาสว่า มีอยู่คืนหนึ่งที่ฉันไปนอนค้างที่บ้านมัยมูนะฮฺซึ่งเป็นน้าสาวของฉัน เมื่อท่านรสูล ﷺ นอนได้ช่วงหนึ่งของคืน (ดูฟัตหุลบารีหน้า 249 เล่ม1) ท่านได้ลุกขึ้นมาแล้วอาบน้ำละหมาดจากน้ำในถุงหนังที่แขวนอยู่ โดยท่านอาบน้ำละหมาดเร็ว(ใช้น้ำน้อยๆ) ซึ่งอัมรฺได้ทำลักษณะเบาและน้อย ๆ (ให้ดู) แล้วท่านก็ได้ละหมาด ฉันเองก็ได้อาบน้ำละหมาดเหมือนที่ท่านอาบแล้วมายืนทางซ้ายของท่าน บางทีสุฟยานก็กล่าวว่า ทางซ้ายของท่าน (ใช้คำอรับต่างกัน แต่มีความหมายเหมือนกัน) แล้วท่านก็ให้ฉันมาอยู่ข้างขวาของท่าน หลังจากนั้นท่านก็ละหมาดตามที่อัลลอฮฺทรงประสงค์ เมื่อเสร็จละหมาดท่านก็นอนตะแคงหลับจนกรน ต่อมามุอัซซินได้มาที่ท่าน ได้เชิญชวนท่านให้ละหมาด ท่านก็ได้ไปละหมาดพร้อมกับเขา ท่านได้ละหมาดโดยที่ไม่ได้อาบน้ำละหมาดใหม่ เราได้กล่าวกับอุมัรว่า มีคนกล่าวกันว่า ท่านรสูล ﷺ นั้นดวงตาของท่านหลับ แต่หัวใจของ

فَصَلَّى، ثُمَّ حَدَّثَنَا بِهِ سُفْيَانُ مَرَّةً بَعْدَ مَرَّةٍ، عَنْ عَمْرٍو، عَنْ كُرَيْبٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: بِتُّ عِنْدَ خَالَتِي مَيْمُونَةَ لَيْلَةً فَقَامَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم مِنَ اللَّيْلِ، فَلَمَّا كَانَ فِي بَعْضِ اللَّيْلِ قَامَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم فَتَوَضَّأَ مِنْ شَنٍّ مُعَلَّقٍ وُضُوءًا خَفِيفًا، يُخَفِّفُهُ عَمْرٌو وَيُقَلِّلُهُ، وَقَامَ يُصَلِّي فَتَوَضَّأْتُ نَحْوًا مِمَّا تَوَضَّأَ، ثُمَّ جِئْتُ فَقُمْتُ عَنْ يَسَارِهِ، وَرُبَّمَا قَالَ سُفْيَانُ: عَنْ شِمَالِهِ فَحَوَّلَنِي فَجَعَلَنِي عَنْ يَمِينِهِ، ثُمَّ صَلَّى مَا شَاءَ اللَّهُ، ثُمَّ اضْطَجَعَ فَنَامَ حَتَّى نَفَخَ ثُمَّ أَتَاهُ الْمُنَادِي فَآذَنَهُ بِالصَّلاَةِ، فَقَامَ مَعَهُ إِلَى الصَّلاَةِ، فَصَلَّى وَلَمْ يَتَوَضَّأْ، قُلْنَا لِعَمْرٍو: إِنَّ نَاسًا يَقُولُونَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم تَنَامُ

عَيْنُهُ وَلا يَنامُ قَلْبُهُ، قالَ عَمْرٌو: سَمِعْتُ عُبَيْدَ بْنَ عُمَيْرٍ يَقُولُ: رُؤْيا الأَنْبِياءِ وَحْيٌ، ثُمَّ قَرَأَ - إِنِّي أَرَى فِي الْمَنامِ أَنِّي أَذْبَحُكَ -

ท่านไม่หลับ อัมรฺจึงกล่าวว่า ฉันได้ยินอุบัยดฺ อิบนุ อุมัยรฺกล่าวว่า ความฝันของท่านนบี ﷺ เป็นวะหฺยู หลังจากนั้นเขาได้อ่านกุรอานว่า "ความจริงฉัน (อิบรอฮีม) ได้ฝันว่าฉันเชือดเธอ (อิสมาอีล)" (37 : 102) ดู หะดีษที่ 183

بابُ إِسْباغِ الوُضُوءِ، وقالَ ابْنُ عُمَرَ: إِسْباغُ الوُضُوءِ الإِنْقاءُ -

ส่วนที่ 6 การอาบน้ำละหมาดให้สมบูรณ์อิบนุ อุมัร กล่าวว่า ความสมบูรณ์ของการอาบน้ำละหมาดคือความสะอาดหมดจด

١٤١ - حدَّثنا عَبْدُ اللهِ بنُ مَسْلَمَةَ: عَنْ مالِكٍ. عَنْ مُوسَى بنِ عُقْبَةَ. عَنْ كُرَيْبٍ مَوْلَى ابْنِ عَبَّاسٍ، عَنْ أُسامَةَ بنِ زَيْدٍ، أَنَّهُ سَمِعَهُ يَقُولُ (دَفَعَ رَسُولُ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم مِنْ عَرَفَةَ حَتَّى إِذا كانَ بالشِّعْبِ نَزَلَ فَبالَ. ثُمَّ تَوَضَّأَ وَلَمْ يُسْبِغِ الوُضُوءَ فَقُلْتُ: الصَّلاةَ يا رَسُولَ اللهِ. فقالَ: الصَّلاةُ أَمامَكَ فَرَكِبَ فَلَمَّا جاءَ المُزْدَلِفَةَ نَزَلَ فَتَوَضَّأَ فَأَسْبَغَ الوُضُوءَ. ثُمَّ أُقِيمَتِ الصَّلاةُ فَصَلَّى المَغْرِبَ ثُمَّ أَناخَ كُلُّ إِنْسانٍ بَعِيرَهُ فِي مَنْزِلِهِ: ثُمَّ أُقِيمَتِ العِشاءُ فَصَلَّى وَلَمْ يُصَلِّ بَيْنَهُما) -

(141) จากอุสามะฮฺ อิบนุ ซัยดฺ เล่าว่าเขาได้ยินกุรัยนุกล่าวว่าท่านรสูล ﷺ ได้เดินทางออกจากอะรอฟะฮฺจนกระทั่งเมื่อมาถึงหุบเขาหนึ่งท่านได้ลงจากพาหนะไปปัสสาวะ แล้วจึงอาบน้ำละหมาด แต่ก็ไม่ได้อาบน้ำละหมาดอย่างสมบูรณ์ ฉันจึงได้กล่าวว่า (ท่านต้องการ) ละหมาดหรือ ท่านกลับตอบว่าการละหมาดอยู่ข้างหน้าท่านจึงได้ขึ้นพาหนะจนมาถึง มุซดะลีฟะฮฺ ลงจากพาหนะอาบน้ำละหมาด โดยอาบอย่างสมบูรณ์ หลังจากนั้นการละหมาดก็ได้รับการอิกอมะฮฺ ท่านจึงได้ละหมาดมัฆริบ ผู้คนทั้ง

หลายก็เอาอูฐผูกไว้ที่ที่ของมัน ต่อมาละหมาดอิชาอฺ ก็ได้รับการอิกอมะฮฺอีก ท่านก็ได้ละหมาด โดยที่ท่านไม่ได้อาบน้ำละหมาดใหม่ในช่วงเวลาทั้งสองเลย (มัฆริบ-อิชาอฺ)

ส่วนที่ 7 การล้างหน้าด้วยน้ำที่เต็มฝ่ามือทั้งสอง (วักครั้งเดียว)

باب غسل الوجه باليدين من غرفة واحدة.

(142) จากอะฏออฺ อิบนุ ยะซารฺ จากอิบนุ อับบาส เล่าว่า เขาได้อาบน้ำละหมาดโดยล้างหน้าของเขาเสร็จแล้ววักน้ำมาหนึ่งวักใช้บ้วนปากพร้อมสูดน้ำเข้าจมูก แล้วได้วักน้ำอีกวักหนึ่ง ทำอย่างนั้นด้วยน้ำวักนั้น กล่าวคือถ่ายน้ำไปหามืออื่นแล้วนำมาล้างหน้าของเขา แล้วเอาอีกวักหนึ่งมาล้างที่มือข้างขวา แล้วอีกวักหนึ่งล้างไปที่มือข้างซ้าย หลังจากนี้เขาก็เช็ดที่ศีรษะ แล้วเอาน้ำอีกวักหนึ่งราดลงที่เท้าขวาของเขา แล้วล้างเท้า และได้เอาน้ำอีกวักหนึ่งล้างเท้าซ้าย พลางกล่าวว่า วิธีเช่นนี้แหละฉันเห็นท่านรสูลﷺ อาบน้ำละหมาด

١٤٢ - حدثنا محمد بن عبد الرحيم قال: أخبرنا أبو سلمة الخزاعي منصور بن سلمة قال: أخبرنا ابن بلال (يعني سليمان) عن زيد بن أسلم: عن عطاء بن يسار. عن ابن عباس: أنه توضأ فغسل وجهه، أخذ غرفة من ماء فمضمض بها واستنشق، ثم أخذ غرفة من ماء فجعل بها هكذا أضافها إلى يده الأخرى، فغسل بهما وجهه، ثم أخذ غرفة من ماء فغسل بها يده اليمنى، ثم أخذ غرفة من ماء فغسل بها يده اليسرى، ثم مسح برأسه، ثم أخذ غرفة من ماء فرش على رجله اليمنى حتى غسلها، ثم أخذ غرفة أخرى فغسل بها رجله يعني اليسرى، ثم قال: هكذا رأيت رسول الله صلى الله عليه وسلم يتوضأ.

ส่วนที่8 การกล่าวบิสมิลลาฮฺ ทุกๆ กิจกรรมและขณะจะร่วมเพศ

باب التسمية على كل حال وعند الوقاع.

١٤٣ ـ حدثنا علي بن عبد الله قال: حدثنا جرير، عن منصور، عن سالم بن أبي الجعد، عن كريب، عن ابن عباس: يبلغ النبي صلى الله عليه وسلم قال: (لو أن أحدكم إذا أتى أهله قال: بسم الله اللهم جنبنا الشيطان، وجنب الشيطان ما رزقتنا؛ فقضي بينهما ولد لم يضره).

(143) จากอิบนุ อับบาส เล่าว่า เขาได้รับจากท่านนบี ﷺ โดยท่านกล่าวว่า หากผู้ใดจะร่วมเพศให้กล่าวว่า

بسم الله اللهم جنبناالشيطان وجنب الشيطان مارزقتنا

แล้วบุตรจะได้รับการกำหนดให้กับเขาทั้งสองโดยที่มารร้ายจะไม่ทำร้ายบุตรได้

باب ما يقول عند الخلاء

ส่วนที่ 9 คำกล่าวขณะเข้าส้วมถ่ายทุกข์

١٤٤ ـ حدثنا آدم قال: حدثنا شعبة، عن عبد العزيز بن صهيب قال: سمعت أنسا يقول: كان النبي صلى الله عليه وسلم إذا دخل الخلاء قال: (اللهم إني أعوذ بك من الخبث والخبائث) تابعه ابن عرعرة، عن شعبة، وقال غندر، عن شعبة: إذا أتى الخلاء. وقال موسى عن حماد: إذا دخل: وقال سعيد بن زيد: حدثنا عبد العزيز: إذا أراد أن يدخل.

(144) จากอนัสเล่าว่าเมื่อท่านนบี ﷺ จะเข้าส้วม ท่านกล่าวดุอาอฺ ว่า

اللهم اني اعوذبك من الخبث والخبائث

มีรายงานที่แตกต่างกันในประโยคที่ว่า اذاارادان يدخل

باب وضع الماء عند الخلاء

ส่วนที่ 10 การอาบน้ำในห้องน้ำ

١٤٥ ـ حدثنا عبد الله بن محمد قال: حدثنا هاشم بن القاسم قال: حدثنا ورقاء، عن عبيد الله ابن أبي يزيد.

(145) จากอิบนุ อับบาส เล่าว่า เมื่อท่านนบี ﷺ เข้าห้องน้ำ ฉันได้เอาน้ำมาให้ท่านเพื่ออาบน้ำละหมาด ท่านกล่าวว่า ใครเอาน้ำมาวางไว้นี่ เมื่อท่านได้รับการบอกกล่าวไปตามนั้นแล้ว ท่านจึงกล่าว

عن ابن عباس أن النبي صلى الله عليه وسلم دخل الخلاء فوضعت له وضوءا: قال: من وضع هذا؟ فأخبر، فقال: اللهم فقهه في الدين.

ว่า โอ้ อัลลอฮุขอพระองค์ได้ประทานความเข้าใจ ในเรื่องศาสนาอิสลามให้กับเขาด้วยเถิด

باب لا تستقبل القبلة ببول ولا غائط إلا عند البناء، جدار أو نحوه.

ส่วนที่ 11 ไม่ควรหันหน้าไปทางกิบลัตขณะที่อุจจาระหรือ ปัสสาวะ เว้นแต่ในสิ่งที่ก่อสร้างที่มีฝากั้นหรือสิ่งปิดกั้น

١٤٦ - حدثنا آدم قال: حدثنا ابن أبي ذئب قال: حدثنا الزهري، عن عطاء بن يزيد الليثي، عن أبي أيوب الأنصاري قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم (إذا أتى أحدكم الغائط فلا يستقبل القبلة ولا يولها ظهره. شرقوا أو غربوا).

(146) จากอบู อัยยูบ อัลอันศอรี เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ กล่าวว่า เมื่อบุคคลใดจะถ่ายทุกข์(ในที่โลง) อย่าได้หันหน้าไปทางกิบลัต และอย่าหันหลังไปทางนั้น แต่ให้พวกท่านหันไปทางทิศตะวันออก หรือทิศตะวันตก (พิจารณาที่นครมะดีนะฮฺ)

باب من تبرز على لبنتين.

ส่วนที่ 12 บุคคลที่ถ่ายทุกข์ระหว่างก้อนอิฐ

١٤٧ - حدثنا عبد الله بن يوسف قال: أخبرنا مالك، عن يحيى بن سعيد، عن محمد بن يحيى بن حبان، عن عمه واسع بن حبان، عن عبد الله بن عمر أنه كان يقول إن ناسا يقولون إذا قعدت على حاجتك فلا

(147) จากอับดุลลอฮฺ อิบนุ อุมัรเล่าว่า อันที่จริงมีผู้คนกลุ่มหนึ่งกล่าวว่า เมื่อท่านนั่งถ่ายทุกข์ ท่านอย่าได้หันหน้าไปทางกิบลัตและบัยตุลมักดิส เมื่อเป็นดังนี้อับดุลลอฮฺ อิบนุ อุมัรจึงกล่าวว่า ที่จริงมีอยู่วันหนึ่งฉันขึ้นไปบนหลังบ้านพวกเขา ฉันเห็นท่านรสูล ﷺถ่ายทุกข์โดยนั่ง

تستقبل القبلة ولا بيت المقدس ، فقال عبد الله ابن عمر لقد ارتقيت يوما على ظهر بيت لنا فرأيت رسول الله صلى الله عليه وسلم على لبنتين مستقبلا بيت المقدس لحاجته ، وقال : لعلك من الذين يصلون على أوراكهم ، فقلت : لا أدري والله ، قال مالك يعني الذي يصلي ولا يرتفع عن الارض يسجد وهو لاصق بالارض -

บนอิฐสองก้อนหันหน้าไปทางบัยตุลมักดิส (ฟัตหุลบารี หน้า 258 เล่ม 1 กล่าวว่ามีสิ่งกั้น) และอิบนุ อุมัร กล่าวว่า ท่าน (อาซียะฮ์) เป็นคนหนึ่งในบรรดาผู้ละหมาดบนโคนขาอ่อน (นบีสุญูดโดยท้องติดขาอ่อน) ฉัน (อาซียะฮ์) จึงกล่าวว่า ฉันไม่รู้เลยขอสาบานต่ออัลลอฮฺ มาลิกได้กล่าวขึ้นว่า มันหมายถึงผู้ละหมาดแต่ไม่ทำให้ท้องสูงจากพื้นโดยเขาสุญูดหมอบติดกับพื้น

باب خروج النساء إلى البراز -

ส่วนที่ 13 การออกของสตรีไปถ่ายทุกข์

١٤٨ - حدثنا يحيى بن بكير ، قال : حدثنا الليث قال : حدثني عقيل ، عن ابن شهاب ، عن عروة ، عن عائشة : أن أزواج النبي صلى الله عليه وسلم كن يخرجن بالليل إذا تبرزن إلى المناصع . وهو صعيد أفيح فكان عمر يقول للنبي صلى الله عليه وسلم احجب نساءك ، فلم يكن رسول الله صلى الله عليه وسلم يفعل ، فخرجت سودة بنت زمعة زوج النبي صلى الله عليه وسلم ليلة من الليالي عشاء ، وكانت امرأة طويلة ، فناداها عمر : ألا قد عرفناك يا سودة ، حرصا على أن ينزل الحجاب : فأنزل الله الحجاب -

(148) จากอาอิชะฮฺ เล่าว่า บรรดาของภริยาท่านนบี ﷺ ได้เคยออกไปถ่ายทุกข์ในเวลากลางคืนที่ อัลมะนาเศียะอฺ (ชื่อสถานที่อยู่ทางบะเกี๊ยะอฺที่มะดีนะฮฺ) ซึ่งเป็นที่ราบกว้างใหญ่ไพศาลเป็นเหตุให้ท่านอุมัรฺ กล่าวกับท่านนบี ﷺ ว่าให้พวกเธอใช้ฮิญาบแต่ท่านรสูล ﷺ ก็ไม่ปฏิบัติตาม เซาดะฮฺบุตรีของซัมอะฮฺ ซึ่งเป็นภริยาของท่านนบี ﷺ ก็ได้ออกไปในคืนหนึ่งช่วงเวลาอิชาอฺ เธอเป็นหญิงที่ร่างสูง อุมัรฺจึงเรียกเธอ (แล้วกล่าวกับเธอว่า) เซาดะฮฺ พึงรู้ไว้เถิดฉันยังจำเธอได้ โดยที่

อุมัรฺจะให้บทบัญญัติเกี่ยวกับเรื่องฮิญาบประทานลงมาดังนั้น อัลลอฮฺจึงได้ประทานอายะฮฺฮิญาบลงมา

(149)จากอาอิชะฮฺ รายงานจากท่านนบี ﷺ โดยท่านนบี ﷺ กล่าวแก่บรรดาภริยาว่าพวกเธอได้รับอนุญาตให้ออกไปทำธุระต่างๆ ของพวกเธอได้ ฮิชามกล่าวว่า หมายถึงออกไปถ่ายอุจจาระ

١٤٩ - حدثنا زكريا قال: حدثنا أبو أسامة، عن هشام بن عروة عن أبيه، عن عائشة، عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: (قد أذن أن تخرجن في حاجتكن) قال هشام: يعني البراز -

ส่วนที่ 14 การถ่ายทุกข์ในบ้าน

باب التبرز في البيوت -

(150) จากอับดุลลอฮฺ อิบนุ อุมัรเล่าว่า ครั้งหนึ่ง ฉันได้ขึ้นไปบนหลังคาบ้านของฮัฟเศาะฮฺ เพื่อทำธุระบางอย่างของฉัน พลันเห็นท่านรสูล ﷺ กำลังถ่ายทุกข์อยู่ โดยหันหลังไปทางกิบลัต และหันหน้าไปทางเมืองชาม (ซึ่งแต่เดิมรวมทั้ง ซีเรีย จอร์แดน ปาเลสไตน์และเลบานอน) ดูหะดีษที่ 147

١٥٠ - حدثني إبراهيم بن المنذر قال: حدثنا أنس بن عياض، عن عبيد الله، عن محمد بن يحيى بن حبان، عن واسع بن حبان، عن عبد الله بن عمر، قال: ارتقيت فوق ظهر بيت حفصة لبعض حاجتي، فرأيت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقضي حاجته مستدبر القبلة مستقبل الشام -

(151)จากอับดุลลอฮฺ อิบนุ อุมัรฺ เล่าว่า ความจริงวันหนึ่งฉันได้ขึ้นไปบนหลังคาบ้านของเราแล้ว พลันฉันเห็นท่านนบี ﷺ นั่งถ่ายทุกข์อยู่บนอิฐสองก้อน โดยหันหน้าไป

١٥١ - حدثنا يعقوب بن إبراهيم قال: حدثنا يزيد بن هارون قال: أخبرنا يحيى عن محمد بن يحيى بن حبان: أن عمه واسع بن حبان أخبره: أن عبد الله بن عمر أخبره، قال: لقد ظهرت ذات يوم على ظهر بيتنا

فرأيتُ رسولَ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم قاعداً على لبنتينِ، مستقبلَ بيتِ المقدسِ -

ทางบัยตุ้ลมักดิส (ดูหะดีษที่ 147)

بابُ الاستنجاءِ بالماءِ -

ส่วนที่ 15 การใช้น้ำชำระล้างหลังถ่ายทุกข์

١٥٢ - حدَّثنا أبو الوليدِ هشامُ بنُ عبدِ الملكِ قالَ : حدَّثنا شعبةُ عنْ أبي معاذٍ ، واسمهُ عطاءُ بنُ أبي ميمونةَ قالَ سمعتُ أنسَ بنَ مالكٍ يقولُ : كانَ النَّبيُّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم إذا خرجَ لحاجتهِ أجيءُ أنا وغلامٌ معنا إداوةٌ منْ ماءٍ ؛ يعني يستنجي بهِ -

(152) จาก อนัส อิบนุ มาลิก เล่าว่าปรากฏว่าท่านบีﷺเมื่อจะไปถ่ายทุกข์ ฉันพร้อมกับเด็กอีกคนหนึ่งได้ตามท่านไป พร้อมภาชนะมีน้ำเต็มไปด้วยกล่าวคือท่านชำระล้างด้วยน้ำ

بابُ منْ حملَ معهُ الماءَ لطهورهِ

وقالَ أبو الدرداءِ : أليسَ فيكمْ صاحبُ النعلينِ والطهورِ والوسادِ ؟ -

ส่วนที่ 16 บุคคลที่ให้คนอื่นเอาน้ำติดตัวไปเพื่อทำความสะอาด

อบูดัรดาอฺ กล่าวว่า ในหมู่พวกท่านไม่มีคนชื่อรองว่า ศอหิบ อัลนะอฺลัยนฺ อัฏฏะฮูรฺและอัลวิซาดบ้างหรือ (หมายถึง อับดุลลอฮฺ อิบนุ มัสอูด ซึ่งเคยเป็นผู้เตรียมรองเท้า น้ำสะอาดและเครื่องปูนั่งหรือนอนให้แก่ท่านนบี ﷺ)

١٥٣ - حدَّثنا سليمانُ بنُ حربٍ قالَ : حدَّثنا شعبةُ ، عنْ أبي معاذٍ هوَ عطاءُ بنُ أبي ميمونةَ ، قالَ : سمعتُ أنساً يقولُ كانَ رسولُ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم إذا خرجَ لحاجتهِ تبعتهُ أنا وغلامٌ منّا معنا إداوةٌ منْ ماءٍ -

(153) จากอนัส เล่าว่า ปรากฏว่าท่านรสูลﷺจะออกถ่ายทุกข์ ฉันและเด็กอีกคนหนึ่งในหมู่พวกเราได้ออกไปพร้อมกับภาชนะใส่น้ำไปด้วย

بابُ حملِ العنزةِ معَ الماءِ في الاستنجاءِ -

ส่วนที่ 17 การนำหอกสั้นและน้ำเพื่อใช้ทำความสะอาด

(154) จากอนัส อิบนุ มาลิก เล่าว่าปรากฏว่า เมื่อท่านรสูล ﷺ เข้าส้วมฉันและเด็กอีกคนหนึ่งได้เอาภาชนะใส่น้ำเต็มพร้อมกับหอกสั้นไปด้วย ท่านได้ชำระล้างด้วยน้ำ

١٥٤ - حدثنا محمد بن بشار قال: حدثنا محمد بن جعفر قال: حدثنا شعبة، عن عطاء بن أبي ميمونة، سمع أنس بن مالك يقول: كان رسول الله صلى الله عليه وسلم يدخل الخلاء فأحمل أنا وغلام إداوة من ماء وعنزة يستنجي بالماء، تابعه النضر وشاذان عن شعبة، العنزة: عصا عليه زج -

ส่วนที่ 18 ห้ามชำระล้างด้วยมือขวา

بابُ النهيِ عنِ الاستنجاءِ باليمين -

(155) จากอบู กอตาดะฮฺ จากบิดาของเขา เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ กล่าวว่า เมื่อบุคคลใดดื่มน้ำอย่าได้หายใจลงในภาชนะและเมื่อเข้าส้วมก็อย่าได้สัมผัสอวัยวะเพศ ด้วยมือขวา อย่าชำระล้างด้วยมือขวา

١٥٥ - حدثنا معاذ بن فضالة قال: حدثنا هشام هو الدستوائي، عن يحيى بن أبي كثير، عن عبد الله بن أبي قتادة، عن أبيه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم (إذا شرب أحدكم فلا يتنفس في الإناء، وإذا أتى الخلاء فلا يمس ذكره بيمينه، ولا يتمسح بيمينه) -

ส่วนที่ 19 อย่าจับต้องอวัยวะเพศด้วยมือขวาขณะปัสสาวะ

بابُ لا يُمسكُ ذكرَهُ بيمينهِ إذا بالَ -

(156) จากอับดุลลอฮฺ อิบนุ อบู กอตาดะฮฺจากบิดาของเขา จากท่านนบี ﷺ ซึ่งท่านนบี ﷺ กล่าวว่า เมื่อบุคคลใดปัสสาวะอย่าล้างอวัยวะด้วยมือขวา อย่าทำความสะอาดด้วยมือขวา และอย่าหายใจรดน้ำขณะที่ดื่ม

١٥٦ - حدثنا محمد بن يوسف قال: حدثنا الأوزاعي، عن يحيى بن أبي كثير، عن عبد الله ابن أبي قتادة، عن أبيه عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: (إذا بال أحدكم فلا يأخذن ذكره بيمينه، ولا يستنجي بيمينه ولا يتنفس في الإناء) -

ส่วนที่ 20 การทำความสะอาดด้วยหิน

بابُ الاستنجاء بالحجارة -

(157) จากอบู ฮุรอยเราะฮฺ เล่าว่า ฉันได้ตามท่านนบี ﷺ ไปขณะที่ท่านออกไปถ่ายทุกข์ ท่านไม่ได้หันมามอง ครั้นเมื่อฉันเข้าไปใกล้ท่าน ท่านจึงกล่าวว่า จงเองก้อนหินหรือสิ่งที่คล้ายกันให้ฉันด้วย เพื่อจะทำความสะอาดแต่อย่าเอากระดูกหรือมูลสัตว์แห้ง [1] ดังนั้นฉันจึงได้เอาก้อนหินห่อปลายผ้าของฉันมา แล้ววางไว้ข้างตัวท่าน แล้วฉันจึงออกมา ครั้นเมื่อท่านถ่ายเสร็จท่านได้ใช้ก้อนหินชำระ

١٥٧ - حدثنا أحمد بن محمد المكي قال: حدثنا عمرو بن يحيى ابن سعيد بن عمرو المكي، عن جده، عن أبي هريرة قال: اتبعت النبي صلى الله عليه وسلم وخرج لحاجته فكان لا يلتفت، فدنوت منه فقال: ابغني أحجارا أستنفض بها أو نحوه - ولا تأتني بعظم ولا روث، فأتيته بأحجار بطرف ثيابي فوضعتها إلى جنبه وأعرضت عنه، فلما قضى أتبعه بهن -

ส่วนที่ 21 อย่าใช้มูลสัตว์แห้ง [1] ทำความสะอาด

بابُ لا يستنجى بروث -

(158) จากอับดุลลอฮฺ เล่าว่า เมื่อท่านนบี ﷺ ออกไปถ่ายทุกข์ ท่านสั่งฉันให้นำหินไปสามก้อน แต่ฉันหาพบเพียงสองก้อน ก้อน ที่สามหาไม่พบ ฉันจึงได้เอามูลสัตว์แห้งไปให้ท่าน ท่านได้ใช้หินสองก้อนทำความสะอาด ส่วน

١٥٨ - حدثنا أبو نعيم قال: حدثنا زهير عن أبي إسحاق قال: ليس أبو عبيدة ذكره، ولكن عبد الرحمن ابن الأسود عن أبيه: أنه سمع عبد الله يقول: أتى النبي صلى الله عليه وسلم الغائط فأمرني أن آتيه بثلاثة أحجار. فوجدت حجرين، والتمست الثالث فلم أجد، فأخذت روثة فأتيته بها

---

(1) ภาษาอารับคำว่า เราษฺ หมายถึง มูลของม้า ลา ล่อ แต่มูลของอูฐ เรียกว่า บารฺ ส่วนมูลวัวเรียกว่า ฆอษี

มูลสัตว์แห้งท่านโยนทิ้งพลางกล่าวว่า สิ่งนี้เป็นของสกปรก

وقال: وأتى الروثة، وقال:
إبراهيم بن يوسف، عن أبيه، عن أبي إسحاق: حدثني عبد الرحمن.
وقال إبراهيم بن يوسف، عن أبيه، عن أبي إسحاق: حدثني عبد الرحمن -

ส่วนที่ 22 การอาบน้ำละหมาดอวัยวะละ 1 ครั้ง

باب الوضوء مرة مرة -

(159) จากอิบนุ อับบาส เล่าว่า ท่านนบี ﷺ ได้อาบน้ำละหมาดอวัยวะละหนึ่งครั้ง

١٥٩ - حدثنا محمد بن يوسف قال: حدثنا سفيان عن زيد بن أسلم، عن عطاء بن يسار: عن ابن عباس قال: توضأ النبي صلى الله عليه وسلم مرة مرة -

ส่วนที่ 23 การอาบน้ำละหมาดอวัยวะละสองครั้ง

باب الوضوء مرتين مرتين -

(160) จากอับดุลลอฮฺ อิบนุ ซัยดฺเลาว่า ท่านนบี ﷺ ได้อาบน้ำละหมาดอวัยวะละสองครั้ง

١٦٠ - حدثنا الحسين بن عيسى قال: حدثنا يونس بن محمد قال: حدثنا فليح بن سليمان، عن عبد الله ابن أبي بكر بن عمرو بن حزم، عن عباد بن تميم: عن عبد الله بن زيد أن النبي صلى الله عليه وسلم توضأ مرتين مرتين -

ส่วนที่ 24 การอาบน้ำละหมาดอวัยวะละสามครั้ง

باب الوضوء ثلاثا ثلاثا -

(161) จากฮุมราน ซึ่งเป็นทาสของอุษมานเล่าว่า เขาเห็นอุษมาน อิบนุ อัฟฟาน ได้เรียกให้เอาภาชนะใส่น้ำมา ท่านได้เอาน้ำใส่ฝ่ามือทั้งสอง แล้วล้างสามครั้ง หลังจากนั้นได้เอามา มือขวาวักน้ำในภาชนะนำเอามาบ้วนปากและสูดน้ำ

١٦١ - حدثنا عبد العزيز بن عبد الله الأويسي قال: حدثني إبراهيم بن سعد، عن ابن شهاب أن عطاء بن يزيد أخبره، أن حمران مولى عثمان أخبره أنه رأى عثمان بن عفان دعا بإناء، فأفرغ على كفيه ثلاث مرار فغسلهما، ثم أدخل يمينه في الإناء

فَمَضْمَضَ وَاسْتَنْثَرَ ثُمَّ غَسَلَ وَجْهَهُ
ثَلَاثًا وَيَدَيْهِ إِلَى الْمِرْفَقَيْنِ ثَلَاثَ مِرَارٍ ،
ثُمَّ مَسَحَ بِرَأْسِهِ ، ثُمَّ غَسَلَ رِجْلَيْهِ
ثَلَاثَ مِرَارٍ إِلَى الْكَعْبَيْنِ ، ثُمَّ قَالَ : قَالَ
رَسُولُ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم (مَنْ تَوَضَّأَ
نَحْوَ وُضُوئِي هَذَا ثُمَّ صَلَّى رَكْعَتَيْنِ
لا يُحَدِّثُ فِيهِمَا نَفْسَهُ غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ
مِنْ ذَنْبِهِ) وَعَنْ إِبْرَاهِيمَ قَالَ : قَالَ
صَالِحُ بْنُ كَيْسَانَ ، قَالَ ابْنُ شِهَابٍ :
وَلَكِنْ عُرْوَةُ يُحَدِّثُ عَنْ حُمْرَانَ .
فَلَمَّا تَوَضَّأَ عُثْمَانُ قَالَ أَلَا أُحَدِّثُكُمْ
حَدِيثًا لَوْلَا آيَةٌ مَا حَدَّثْتُكُمُوهُ ،
سَمِعْتُ النَّبِيَّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم يَقُولُ :
(لَا يَتَوَضَّأُ رَجُلٌ يُحْسِنُ وُضُوءَهُ ،
وَيُصَلِّي الصَّلَاةَ إِلَّا غُفِرَ لَهُ مَا بَيْنَهُ
وَبَيْنَ الصَّلَاةِ حَتَّى يُصَلِّيَهَا . قَالَ
عُرْوَةُ : الآيَةُ - إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ
مَا أَنْزَلْنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ -

เข้าจมูก แล้วจึงล้างหน้าสามครั้ง แล้วล้างมือจนถึงสองข้อศอกสามครั้งแล้วเช็ดศีรษะ แล้วล้างเท้าทั้งสองจนถึงตาตุ่มสามครั้ง เมื่อเสร็จแล้วท่าน (อุษมาน) กล่าวว่า ท่านนบี ﷺ กล่าวว่า บุคคลใดอาบน้ำละหมาดเหมือนที่ฉันอาบน้ำละหมาดนี้แล้ว จึงละหมาดสองรอกาอัต โดยไม่พูดถึงตัวเขา (โอ้อวด) แล้วเขาจะได้รับการอภัยโทษความผิดในอดีต จากรายงานของอิบรอฮีมมีระบุว่า ศอและฮฺ อิบนุ กัยซาน ได้กล่าวว่า อิบนุ ชิฮาบ กล่าวว่า แต่ถ้าว่า อุรวะฮฺ ได้เล่าหะดีษจาก ฮุมรานว่า ครั้งเมื่ออุษมานได้อาบน้ำละหมาดเสร็จแล้ว อุษมานกล่าวว่า จงทราบเถิดว่า ฉันจะเล่าหะดีษหนึ่งในพวกท่านฟัง แม้ไม่มีอายะฮฺหนึ่งจากอัลกุรอาน ฉันก็จะไม่เล่าให้ฟัง ฉันได้ยินท่านนบี ﷺ กล่าวว่า บุคคลใดอาบน้ำละหมาดอย่างดีและไปละหมาด(สุนัต) แล้วโทษที่จะมีมาระหว่างละหมาดนั้นและละหมาดที่จะละหมาดต่อไปได้รับการอภัย อุรวะฮฺ กล่าวว่า อายะฮฺที่ว่าคือ " แท้จริงบรรดาผู้ปิดบังอายะฮฺต่าง ๆ อันชัดเจนที่เราได้ประทานลง.."(2:159)

ส่วนที่ 25 การสั่งน้ำออกจากจมูกขณะที่อาบน้ำละหมาด อุษมาน และอับดุลลอฮฺ อิบนุ ซัยดฺ ได้กล่าวถึงเรื่องนี้รวมทั้ง อิบนุ อับบาส ก็ได้รายงานจากท่านนบี ﷺ

بابُ الاستنثار في الوضوء. ذكره عثمان، وعبد الله بن زيد، وابن عباس رضي الله عنهم، عن النبي صلى الله عليه وسلم.

(162) จากอบู ฮุรอยเราะฮฺ จากท่านนบี ﷺ ว่า บุคคลใดอาบน้ำละหมาด จงได้สั่งน้ำออกจากจมูก และผู้ใดชำระด้วยก้อนหินก็จงชำระด้วยจำนวนคี่

١٦٢ - حدثنا عبدان قال: أخبرنا عبد الله قال: أخبرنا يونس عن الزهري قال: أخبرني أبو إدريس أنه سمع أبا هريرة عن النبي صلى الله عليه وسلم أنه قال: (من توضأ فليستنثر، ومن استجمر فليوتر).

ส่วนที่ 26 การใช้หินชำระอุจจาระและปัสสาวะด้วยจำนวนคี่

بابُ الاستجمار وترا.

(163) จากอบู ฮุรอยเราะฮฺ เล่าว่า ท่านนบี ﷺ กล่าวว่า เมื่อบุคคลใดอาบน้ำละหมาด ก็จงเอาน้ำเข้าจมูกและสั่งออก บุคคลใดชำระด้วยหินก็จงชำระด้วยจำนวนคี่ และเมื่อบุคคลใดตื่นจากที่นอนก็จงล้างมือก่อนที่ (จะจุ่มลง) อาบน้ำละหมาดเพราะว่าคนใดๆในหมู่พวกท่านไม่มีทางรู้ได้ว่ามือของท่าน วางอยู่ที่ใดในช่วงที่หลับ

١٦٣ - حدثنا عبد الله بن يوسف قال: أخبرنا مالك عن أبي الزناد، عن الأعرج، عن أبي هريرة أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: (إذا توضأ أحدكم فليجعل في أنفه ماء ثم لينثر، ومن استجمر فليوتر، وإذا استيقظ أحدكم من نومه فليغسل يده قبل أن يدخلها في وضوئه فإن أحدكم لا يدري أين باتت يده).

ส่วนที่ 27 การล้างเท้าทั้งสอง

بابُ غسل الرجلين.

(164) จากอับดุลลอฮฺ อิบนุ อัมรฺ เล่าว่า ในการเดินทางครั้งหนึ่ง ท่านนบีﷺเดินทางอยู่ข้างหลังพวกเรา แล้วท่านได้มากับพวกเรา ซึ่งขณะนั้นเวลาละหมาดอศัรฺมีเวลากระชั้นชิดมาก พวกเราจึงได้อาบน้ำละหมาด และล้างเท้า (โดยที่ล้างไม่ทั่ว) ท่านจึงได้กล่าวด้วยเสียงดังว่า ประสบกับความหายนะจากไฟนรกแน่นอน สำหรับส้นเท้า (ล้างไม่ทั่ว) กล่าวสองครั้งหรือสามครั้ง

١٦٤ ـ حدثنى موسى قال: حدثنا أبو عوانة عن أبى بشر، عن يوسف بن ماهك، عن عبد الله ابن عمرو قال: تخلف النبى صلى الله عليه وسلم عنا فى سفرة فأدركنا وقد أرهقنا العصر فجعلنا نتوضأ ونمسح على أرجلنا فنادى بأعلى صوته (ويل للأعقاب من النار مرتين أو ثلاثا) ـ

ส่วนที่ 28 การบ้วนปากขณะอาบน้ำละหมาด อิบนุ อับบาส และอับดุลลอฮฺ อิบนุ ซัยดฺ ได้รายงานเรื่องนี้จากท่านนบี ﷺ

باب المضمضة فى الوضوء، قاله ابن عباس، وعبد الله بن زيد رضى الله عنهم عن النبى صلى الله عليه وسلم.

(165) จากฮุมราน ซึ่งเป็นทาสของอุษมาน อิบนุ อัฟฟาน ว่า เขาเห็นอุษมานเรียกเอาน้ำจากภาชนะเพื่ออาบน้ำละหมาดท่านได้เอาน้ำใส่มือของท่านแล้วล้างมือทั้งสองสามครั้ง แล้วท่านได้เอามือจุ่มลงในภาชนะใส่น้ำแล้ว ท่านเอาน้ำบ้วนปากสูดน้ำเข้าจมูกแล้วสั่งออกมา แล้วจึงล้างหน้าสามครั้ง ล้างสองมือจนถึงสองข้อศอกสามครั้ง แล้วเช็ดศีรษะสามครั้ง ล้างเท้า

١٦٥ ـ حدثنا أبو اليمان قال: أخبرنا شعيب، عن الزهرى، قال: أخبرنى عطاء بن يزيد، عن حمران مولى عثمان بن عفان أنه رأى عثمان دعا بوضوء فأفرغ على يديه من إنائه فغسلهما ثلاث مرات، ثم أدخل يمينه فى الوضوء، ثم تمضمض واستنشق واستنثر، ثم غسل وجهه ثلاثا، ويديه إلى المرفقين ثلاثا، ثم مسح برأسه ثم غسل كل رجل ثلاثا، ثم قال: رأيت النبى صلى الله

สามครั้ง แล้วจึงกล่าวว่า ฉันเห็นท่านนบี ﷺ อาบน้ำละหมาดเหมือนกับที่ฉันอาบนี้ และท่านนบี ﷺ กล่าวว่า บุคคลใด อาบน้ำละหมาดเหมือนการอาบน้ำละหมาดของฉันนี้ แล้วละหมาดสุนัต (วุฎูอฺ) สองรอกาอัตโดยไม่กล่าวถึงตัวเขา (โอ้อวด) โทษทัณฑ์ในอดีตจะได้รับการอภัย

عليه وسلم يتوضأ نحو وضوئي هذا، وقال (من توضأ نحو وضوئي هذا ثم صلى ركعتين لا يحدث فيهما نفسه، غفر الله له ما تقدم من ذنبه) -

ส่วนที่ 29 การล้างส้นเท้ามีปรากฏว่า อิบนุ ซิรีน ได้ล้างบริเวณที่สวมแหวนเมื่ออาบน้ำละหมาด

بابُ غسلِ الأعقابِ، وكانَ ابنُ سيرين يَغسِلُ موضعَ الخاتمِ إذا توضَّأ -

(166) จากมุหัมมัด อิบนุ ซิยาด เล่าว่า อบู ฮุรอยเราะฮฺ เดินผ่านมาที่พวกเรา ขณะที่ประชาชนกำลังอาบน้ำละหมาด จากถังที่ใส่น้ำ ท่านกล่าวว่า พวกท่านจงอาบน้ำละหมาดให้ทั่วถึงทุกส่วน เพราะอบู กอเซ็ม (ท่านรสูล ﷺ) กล่าวว่า ประสบกับความหายนะจากไฟนรกสำหรับส้นเท้า

١٦٦ - حدَّثنا آدمُ بنُ أبي إياسٍ قالَ: حدَّثنا شعبةُ قالَ: حدَّثنا محمَّدُ ابنُ زيادٍ قالَ: سمعتُ أبا هريرةَ وكانَ يمرُّ بنا والنَّاسُ يتوضَّئونَ من المِطهرةِ، قالَ: أسبِغوا الوضوءَ، فإنَّ أبا القاسمِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم قال (ويلٌ للأعقابِ من النَّار) -

ส่วนที่ 30 การล้างเท้าทั้งสองขณะสวมแตะ และอย่าเช็ดเท้าขณะสวมแตะ

بابُ غسلِ الرِّجلينِ في النَّعلينِ ولا يَمسحُ على النَّعلينِ -

(167) จากอุบัยดฺ อิบนุ ญุรัยจฺ เล่าว่า เขาได้เคยกล่าวกับ

١٦٧ - حدَّثنا عبدُ اللهِ بنُ يوسفَ قال: أخبرنا مالكٌ عن سعيدٍ المقبُريِّ،

عَنْ عُبَيْدِ بْنِ جُرَيْجٍ أَنَّهُ قَالَ لِعَبْدِ اللهِ
ابْنِ عُمَرَ : يَا أَبَا عَبْدِ الرَّحْمٰنِ رَأَيْتُكَ
تَصْنَعُ أَرْبَعًا لَمْ أَرَ أَحَدًا مِنْ أَصْحَابِكَ
يَصْنَعُهَا، قَالَ : وَمَا هِيَ يَا ابْنَ جُرَيْجٍ ؟ قَالَ :
رَأَيْتُكَ لَا تَمَسُّ مِنَ الْأَرْكَانِ إِلَّا
الْيَمَانِيَّيْنِ . وَرَأَيْتُكَ تَلْبَسُ النِّعَالَ
السِّبْتِيَّةَ . وَرَأَيْتُكَ تَصْبُغُ بِالصُّفْرَةِ ،
وَرَأَيْتُكَ إِذَا كُنْتَ بِمَكَّةَ أَهَلَّ النَّاسُ
إِذَا رَأَوُا الْهِلَالَ وَلَمْ تُهِلَّ أَنْتَ حَتَّى
كَانَ يَوْمُ التَّرْوِيَةِ ، قَالَ عَبْدُ اللهِ : أَمَّا
الْأَرْكَانُ فَإِنِّي لَمْ أَرَ رَسُولَ اللهِ صلى الله
عليه وسلم يَمَسُّ إِلَّا الْيَمَانِيَّيْنِ ، وَأَمَّا
النِّعَالُ السِّبْتِيَّةُ فَإِنِّي رَأَيْتُ رَسُولَ اللهِ
صلى اللهُ عليه وسلم يَلْبَسُ النَّعْلَ الَّتِي
لَيْسَ فِيهَا شَعَرٌ وَيَتَوَضَّأُ فِيهَا، فَإِنِّي
أُحِبُّ أَنْ أَلْبَسَهَا، وَأَمَّا الصُّفْرَةُ فَإِنِّي
رَأَيْتُ رَسُولَ اللهِ صلى اللهُ عليه وسلم يَصْبُغُ
بِهَا، فَإِنِّي أُحِبُّ أَنْ أَصْبُغَ بِهَا ، وَأَمَّا
الْإِهْلَالُ فَإِنِّي لَمْ أَرَ رَسُولَ اللهِ صلى اللهُ عليه
وسلم يُهِلُّ حَتَّى تَنْبَعِثَ بِهِ رَاحِلَتُهُ .

อับดุลลอฮฺ อิบนุ อุมัร ว่า โอ้ อบูอับดุลเราะหฺมาน ฉันเห็นท่านทำสี่ประการ แต่ฉันไม่เคยเห็นเพื่อนของท่านทำเช่นนี้ อับดุลลอฮฺกล่าวว่า อิบนุ ญุรัยจฺเอย มันคืออะไร อิบนุ ญุรัยจฺ ตอบว่า ฉันเห็นว่าท่านไม่ได้ลูบมุมใดของอัลกะอฺบะฮฺสักครั้งเลย เว้นแต่มุมยะมานีทั้งสอง ฉันเห็นท่านสวมรองเท้าแตะหนังปราศจากขน ฉันเห็นท่านย้อมผม ด้วยหญ้าฝรั่น และฉันเห็นท่านเมื่อครั้งที่อยู่มักกะฮฺ ผู้คนได้กล่าวตัลบียะฮฺเมื่อพวกเขาเห็นเดือนเสี้ยว และท่านก็ไม่กล่าวตัลบียะฮฺจนกว่าจะถึงวันตัรวียะฮฺ อับดุลลอฮฺ ตอบว่า เรื่องมุมทั้งสี่ของอัลกะอฺบะฮฺ ฉันไม่เคยเห็นท่านรสูล ﷺ สัมผัสเลย นอกจากมุมยะมานีทั้งสองเท่านั้น ส่วนรองเท้าแตะที่ไม่มีขนนั้น ฉันเคยเห็นท่านรสูล ﷺ ใส่ซึ่งไม่มีขนใด ๆ แล้วอาบน้ำละหมาดพร้อม ๆ กับรองเท้านั้น(กล่าวคือล้างเท้าเสร็จแล้วจึงสวมรองเท้า) ดังนั้นฉันจึงพอใจที่จะใส่มัน ส่วนการย้อมสีฉันก็เคยเห็นท่านรสูล ﷺ ย้อมผม ฉันก็พึงพอใจที่จะย้อมผมและการตัรวียะฮฺนั้น ฉันไม่เคยเห็น ท่านรสูล ﷺ กล่าวจนกว่า

พาหนะของท่านจะออกเดินทางไปหัจญ์ (ที่มินา)

ส่วนที่ 31 ให้เริ่มทำข้างขวาก่อนในการอาบน้ำและการอาบน้ำละหมาด

بَابُ التَّيَمُّنِ فِي الوُضُوءِ وَالغَسْلِ -

(168) จากอุมมุ อะฏียะฮฺ เธอเล่าว่า ท่านรสูล ﷺ ได้กล่าวกับพวกเธอ ขณะที่อาบน้ำศพบุตรีของท่านว่า จงเริ่มอาบทางขวาของศพก่อน และตำแหน่งของการอาบน้ำละหมาดก็เช่นเดียวกัน

١٦٨ - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ : حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ : حَدَّثَنَا خَالِدٌ ، عَنْ حَفْصَةَ بِنْتِ سِيرِينَ ، عَنْ أُمِّ عَطِيَّةَ قَالَتْ : قَالَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم لَهُنَّ فِي غَسْلِ ابْنَتِهِ (ابْدَأْنَ بِمَيَامِنِهَا وَمَوَاضِعِ الوُضُوءِ مِنْهَا) -

(169) จากอาอิชะฮฺ เล่าว่า ปรากฏว่าท่านนบี ﷺ ชอบที่จะทำด้านขวาก่อน ในการสวมรองเท้า หวีผม ทำความสะอาดและกิจกรรมทุก ๆ อย่าง

١٦٩ - حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ قَالَ : حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ : أَخْبَرَنِي أَشْعَثُ بْنُ سُلَيْمٍ قَالَ : سَمِعْتُ أَبِي ، عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ : كَانَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم يُعْجِبُهُ التَّيَمُّنُ فِي تَنَعُّلِهِ ، وَتَرَجُّلِهِ ، وَطُهُورِهِ وَفِي شَأْنِهِ كُلِّهِ -

ส่วนที่ 32 การแสวงหาน้ำอาบน้ำละหมาดขณะที่ใกล้เวลาละหมาด

بَابُ التِمَاسِ الوَضُوءِ إِذَا حَانَتِ الصَّلَاةُ ، وَقَالَتْ عَائِشَةُ : حَضَرَتِ الصُّبْحُ فَالْتُمِسَ المَاءُ فَلَمْ يُوجَدْ فَنَزَلَ التَّيَمُّمُ -

อาอิชะฮฺกล่าวว่า มีอยู่ครั้งหนึ่งขณะที่เวลาละหมาดศุบฺฮฺใกล้เข้ามาจึงได้ออกแสวงหาน้ำแต่ไม่พบบทบัญญัติเรื่องตะยัมมุม[1]จึงได้ประทานลงมา

---

(1) ดูอภิธานศัพท์ ตะยัมมุม

(170) จากอนัส อิบนุ มาลิก เล่าว่าฉันได้เห็นท่านรสูล ﷺ ขณะเมื่อใกล้เวลาละหมาดอศัร ประชาชนได้แสวงหาน้ำเพื่ออาบน้ำละหมาดกัน แต่ไม่พบ ครั้นต่อมามีผู้นำน้ำใส่ภาชนะหนึ่งมาให้ท่าน ท่านได้เอามือจุ่มภาชนะ แล้วท่านจึงให้ประชาชนอาบน้ำละหมาดในน้ำนั้น อนัสได้เล่าต่อไปว่า ฉันเห็นน้ำไหลพุ่งมาจากนิ้วมือของท่าน จนกลุ่มประชาชน ได้อาบน้ำละหมาดกันทั้งหมด

١٧٠ ـ حدَّثنا عَبْدُ الله بنُ يُوسُفَ قالَ : أخبرَنا مالكٌ ، عَنْ إسحاقَ بنِ عَبْدِ الله بنِ أبي طَلْحَةَ ، عَنْ أنسِ ابنِ مالكٍ قال : رأيتُ رسُولَ الله صلى الله عليه وسلَّم، وحانَتْ صلاةُ العَصْرِ فالتمَسَ النَّاسُ الوَضُوءَ فلَمْ يَجِدُوا ، فأُتِيَ رَسُولُ الله صلى اللهُ عليه وسلَّم بوَضُوءٍ فوَضَعَ رَسُولُ الله صلى اللهُ عليه وسلَّم في ذَلكَ الإناءِ يدَهُ ، وأمرَ النَّاسَ أنْ يتوَضَّئُوا منْهُ ، قالَ : فرَأيْتُ الماءَ يَنْبُعُ مِنْ تَحْتِ أصابِعِه حتَّى توَضَّئُوا منْ عنْدِ آخرِهِمْ .

ส่วนที่ 33 น้ำซึ่งใช้ล้างผมของประชาชน (เมื่อได้โกนผมที่มินา ขณะบำเพ็ญหัจญ์) อะฏออฺมีความเห็นว่า ถือว่าไม่เป็นไรหากด้ายหรือเชือกที่ทำมาจากผมของประชาชน การใช้สิ่งของวัตถุต่างๆที่สุนัขเลีย และการที่สุนัขเดินผ่านมัสยิด และ อัซซุฮรีได้กล่าวว่า เมื่อสุนัขได้เลียน้ำในภาชนะใดให้ใช้อาบน้ำละหมาดได้หากไม่มีน้ำอื่นใด (ดูหะดีษที่173) ส่วนสุฟยาน ได้กล่าวว่า หลักนี้นับว่าเป็นการวินิจฉัยที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ อัลลอฮฺตำรัสว่า "ดังนั้นเมื่อพวกท่านไม่พบน้ำก็จงทำตะยัมมุม" (5 : 7 และ 4 : 43) นี่คือน้ำและในตัวของมันมีสิ่งหนึ่ง (ความสงสัย)

بابُ الماءِ الذي يُغْسَلُ بهِ شَعَرُ الإنسانِ ، وكانَ عَطاءٌ لا يرَى بهِ بأساً أنْ يُتَّخَذَ منها الخُيُوطُ والحِبالُ ، وسُؤْرِ الكلابِ ومَمَرِّها في المَسْجِد. وقالَ الزُّهْرِيُّ إذا وَلَغَ الكَلْبُ في إناءٍ ليْسَ لَه وَضُوءٌ غيْرُهُ يتوَضَّأُ بهِ . وقالَ سُفْيانُ : هذا الفِقْهُ بعَيْنِه ، يقُولُ الله تعالى ـ فلَمْ تجِدُوا ماءً فتَيَمَّمُوا ـ وهذا ماءٌ وفي النَّفْسِ منْهُ شيْءٌ يتوَضَّأُ بهِ ويتَيَمَّمُ .

เมื่อใช้น้ำนั้นอาบน้ำละหมาดแล้ว ก็ให้ตะยัมมุมด้วย

(171) จากอิบนุ ซีรีน เล่าว่า ฉันได้กล่าวกับอะบีดะฮฺว่า ที่ฉัน มีผมของท่านรสูล ﷺ ที่ได้มาจากอนัส หรือไม่ก็ครอบครัวของอนัสอะบีดะฮฺ จึงกล่าวว่า หากที่ฉันมีผมของท่านรสูล ﷺ แม้เพียงเส้นเดียว ก็ดีกว่าโลกนี้และสรรพสิ่งที่อยู่ในโลกนี้

١٧١ - حدثنا مالك بن إسماعيل قال: حدثنا إسرائيل، عن عاصم، عن ابن سيرين قال: قلت لعبيدة: عندنا من شعر النبي صلى الله عليه وسلم أصبناه من قبل أنس، أو من قبل أهل أنس، فقال: لأن تكون عندي شعرة منه أحب إلي من الدنيا وما فيها.

(172) จากอนัส เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ นั้นท่านได้โกนศีรษะของท่านแล้วอบู ฏอลฮะฮฺเป็นบุคคลแรกที่เอาผมของท่านไว้

١٧٢ - حدثنا محمد بن عبد الرحيم قال: حدثنا سعيد بن سليمان قال: حدثنا عباد عن ابن عون، عن ابن سيرين، عن أنس أن رسول الله صلى الله عليه وسلم لما حلق رأسه كان أبو طلحة أول من أخذ من شعره.

ส่วนที่ 34 เมื่อสุนัขได้กินน้ำในภาชนะใด ๆ ของพวกท่านก็ให้ล้างเจ็ดครั้ง

باب إذا شرب الكلب في إناء أحدكم فليغسله سبعا.

(173) จากอบู ฮุรอยเราะฮฺ เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ กล่าวว่า เมื่อสุนัขได้กินน้ำในภาชนะใดของพวกท่านให้ล้างเจ็ดครั้ง

١٧٣ - حدثنا عبد الله بن يوسف، عن مالك، عن أبي الزناد، عن الأعرج، عن أبي هريرة أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: إذا شرب الكلب في إناء أحدكم فليغسله سبعا.

(174) จากอบู ฮุรอยเราะฮฺ จากท่านนบี ﷺ ว่ามีชายคนหนึ่ง เห็นสุนัขกำลังเลียน้ำค้าง

١٧٤ - حدثنا إسحاق قال أخبرنا عبد الصمد قال: حدثنا عبد الرحمن

ที่ดินด้วยความกระหาย ชายคนนั้นจึงถอด รองเท้าหุ้มส้นของเขาแล้วเอาไปตักน้ำให้สุนัขกิน จนกระทั่งมันหมดความกระหาย อัลลอฮฺจะทรงขอบใจเขา และทรงให้เขาเข้าสวรรค์ มีรายงานหะดีษต่อมาจากหัมซะฮฺ อิบนุ อับดุลลอฮฺ จากบิดาของเขาเล่าว่า ในสมัยท่านรสูล ﷺ ปรากฏว่า มีสุนัขตัวหนึ่งเยี่ยวและ เข้า-ออกมัสยิด กลุ่มเศาะฮาบะฮฺ ก็ไม่ได้เอาอะไรมาราดล้างเลย

ابن عبد الله بن دينار قال: سمعت أبي، عن أبي صالح، عن أبي هريرة، عن النبي صلى الله عليه وسلم أن رجلا رأى كلبا يأكل الثرى من العطش، فأخذ الرجل خفه فجعل يغرف له به حتى أرواه، فشكر الله له فأدخله الجنة)، وقال أحمد بن شبيب: حدثنا أبي، عن يونس، عن ابن شهاب قال: حدثني حمزة بن عبد الله، عن أبيه قال: كانت الكلاب تبول وتقبل وتدبر في المسجد في زمان رسول الله صلى الله عليه وسلم فلم يكونوا يرشون شيئا من ذلك.

(175) จาก อะดี อิบนุ ฮาเต็ม เล่าว่า ฉันได้เคยถามท่านนบี ﷺ (เกี่ยวกับสุนัขล่าสัตว์) ท่านตอบว่า เมื่อท่านได้ส่ง(ด้วยพระนามของอัลลอฮฺ บิสมิลลาฮฺ) สุนัขแสนรู้ของท่านแล้วมันได้ฆ่า (สัตว์อื่น) ท่านจงรับประทานสัตว์นั้นได้ แต่หากมันกิน ท่านก็อย่ารับประทานมัน เพราะมันจับมาเพื่อตัวมันเอง ฉันจึงได้กล่าวว่า ฉันส่งสุนัขของฉันออกไปแต่พบว่าพร้อมๆ กับมันมีสุนัขอื่นอีก (สัตว์ที่ถูกล่าอยู่ที่อีกตัวหนึ่ง) ท่านตอบว่า ท่านอย่ารับประทาน เพราะว่าท่านได้กล่าว บิสมิลลาฮฺ สำหรับสุนัขของท่าน แต่ไม่ได้กล่าวเพื่อสุนัขตัวอื่น

١٧٥ - حدثنا حفص بن عمر قال: حدثنا شعبة، عن ابن أبي السفر، عن الشعبي، عن عدي بن حاتم قال: سألت النبي صلى الله عليه وسلم فقال: (إذا أرسلت كلبك المعلم فقتل فكل، وإذا أكل فلا تأكل فإنما أمسكه على نفسه، قلت: أرسل كلبي فأجد معه كلبا آخر؟ قال: فلا تأكل، فإنما سميت على كلبك ولم تسم على كلب آخر).

ส่วนที่ 35 ไม่จำเป็นต้องอาบน้ำละหมาดใหม่ นอกจากมีสิ่งที่ออกมาจากสองทวาร กล่าวคือทวารหน้าและทวารหลัง

ตามคำดำรัสของอัลลอฮฺที่ว่า "หรือว่าคนหนึ่งคนใดจากพวกท่านมาจากการถ่ายทุกข์ (5:7) อะฏออฺกกล่าวถึงผู้ที่มีพยาธิออกมาจากทางหนักหรือออกมาจากอวัยวะตามขนาดเท่าตัวเหาก็ตามให้กลับไปอาบน้ำละหมาดใหม่ ญาบิรฺ อิบนุ อับดุลลอฮฺ กล่าวว่า เมื่อใครหัวเราะในละหมาด ก็ให้กลับไปละหมาดใหม่โดยไม่ต้องอาบน้ำละหมาด หะซันกล่าวว่า ใครตัดผม ตัดเล็บหรือถอดรองเท้าหุ้มส้นก็ไม่ต้องอาบน้ำละหมาดใหม่ อบู ฮุรอยเราะฮฺ กล่าวว่า ไม่จำเป็นต้องอาบน้ำละหมาดใหม่เว้นแต่ผู้ที่มีหะดัษ และญาบิรฺได้กล่าวถึงท่านนบีﷺ ขณะที่อยู่ในระหว่างการทำศึกซาติรฺกออฺ มีชายคนหนึ่งถูกธนูทำให้เลือดไหลมาก แต่เขาก็รุกัวะอฺ สุญูด และละหมาดต่อไป อัลหะซันได้กล่าวว่า มุสลิมทั้งหลายยังคงละหมาดต่อไป ขณะที่มีบาดแผล ฏอวูส มุหัมมัด อิบนุ อลี อะฏออฺ และชาวหิญาซ กล่าวว่า กรณีเลือดไหลไม่จำเป็นต้องอาบน้ำละหมาดใหม่ อิบนุ อุมัร เคยบีบหัวฝีจน

باب من لم ير الوضوء إلا من المخرجين القبل والدبر، لقوله تعالى - أو جاء أحد منكم من الغائط - وقال عطاء فيمن يخرج من دبره الدود، أو من ذكره نحو القملة: يعيد الوضوء. وقال جابر بن عبد الله: إذا ضحك في الصلاة أعاد الصلاة لا الوضوء. وقال الحسن: إن أخذ من شعره أو أظفاره أو خلع خفيه فلا وضوء عليه، وقال أبو هريرة: لا وضوء إلا من حدث، ويذكر عن جابر أن النبي صلى الله عليه وسلم كان في غزوة ذات الرقاع فرمي رجل بسهم فنزفه الدم، فركع وسجد. ومضى في صلاته. وقال الحسن: ما زال المسلمون يصلون في جراحاتهم، وقال طاوس. ومحمد بن علي، وعطاء وأهل الحجاز: ليس في الدم وضوء. وعصر ابن عمر بثرة فخرج منها الدم ولم يتوضأ، وبزق ابن أبي أوفى دما فمضى في صلاته، وقال ابن عمر والحسن فيمن يحتجم: ليس عليه إلا غسل محاجمه -

เลือดไหล แต่ท่านก็ไม่ได้อาบน้ำละหมาดใหม่ อิบนุ อบี อาวฟา บ้วนน้ำลายปนเลือดออกมาเขาก็ยังละหมาด ต่อไป อิบนุ อุมัร และอัลหะซัน ได้กล่าวถึงบุคคลที่กรอกเลือดว่าไม่จำเป็นต้องอาบน้ำละหมาด นอกจากจะล้างที่รอยแผลกรอกเลือดเท่านั้น

(176) จากอบู ฮุรอยเราะฮฺ เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ กล่าวว่า บ่าวจะคงสภาพอยู่ในละหมาด ตราบเมื่อเขารอคอยละหมาดอยู่ในมัสยิด หากเขายังไม่มีหะดัษ ชนที่มิใช่ชาวอรับคนหนึ่งกล่าวถามว่า โอ้อบู ฮุรอยเราะฮฺ คำว่าหะดัษหมายถึงอะไร เขาตอบว่า หมายถึงเสียง กล่าวคือการผายลม

١٧٦ ـ حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذِئْبٍ . قَالَ: حَدَّثَنَا سَعِيدٌ الْمَقْبُرِيُّ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم (لا يَزالُ العَبْدُ فِي صَلاةٍ مَا كَانَ فِي الْمَسْجِدِ يَنْتَظِرُ الصَّلاةَ مَا لَمْ يُحْدِثْ) فَقَالَ رَجُلٌ أَعْجَمِيٌّ: مَا الْحَدَثُ يَا أَبَا هُرَيْرَةَ؟ قَالَ: الصَّوْتُ . يَعْنِي الضَّرْطَةَ ـ

(177) จากอับบาส อิบนุ ตะมีม จากลุงของเขาเล่าว่า ท่านนบี ﷺ กล่าวว่า อย่าเลิกละหมาดจนกว่าจะได้ยินเสียงหรือได้กลิ่น

١٧٧ ـ حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ ، عَنِ الزُّهْرِيِّ ، عَنْ عَبَّادِ ابْنِ تَمِيمٍ عَنْ عَمِّهِ عَنِ النَّبِيِّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم قَالَ: (لا يَنْصَرِفْ حَتَّى يَسْمَعَ صَوْتًا أَوْ يَجِدَ رِيحًا) ـ

(178) จากอลี เล่าว่า ฉันเองเป็นคนที่มีความกำหนัด (มีน้ำใสหลั่งก่อนน้ำอสุจิ)มาก แต่ตัวฉันเองอายที่จะถามท่านรสูล ﷺ จึงได้ใช้ให้มิกดาด อิบนุ อัสวัด ซึ่งเขา

١٧٨ ـ حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ قَالَ: حَدَّثَنَا جَرِيرٌ ، عَنِ الأَعْمَشِ ، عَنْ مُنْذِرٍ أَبِي يَعْلَى الثَّوْرِيِّ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَنَفِيَّةِ ، قَالَ: قَالَ عَلِيٌّ: كُنْتُ رَجُلاً مَذَّاءً فَاسْتَحْيَيْتُ أَنْ أَسْأَلَ رَسُولَ اللهِ

ได้ถามแล้วท่านรสูล ﷺ ตอบว่าให้อาบน้ำละหมาดก็พอ (ไม่จำเป็นต้องอาบน้ำหะดัษใหญ่)

صلى الله عليه وسلم فأمرت المقداد بن الأسود فسأله فقال: فيه الوضوء. ورواه شعبة عن الأعمش.

(179) จากซัยดฺ อิบนุ คอลิด ได้เล่าให้เขาฟังว่า ที่จริงเขาได้ถามอุษมาน อิบนุ อัฟฟานโดยกล่าวว่า ท่านมีความเห็นอย่างไร กรณีที่บุคคลร่วมประเวณีแต่ไม่หลั่ง อุษมาน ตอบว่า ให้อาบน้ำละหมาดเหมือนกับที่อาบน้ำละหมาดเพื่อละหมาดทั้งนี้ให้ล้างอวัยะเพศเสียก่อน อุษมานได้กล่าวเพิ่มเติมอีกว่า ฉันเองเคยได้ยินเรื่องนี้จากท่านรสูล ﷺ ต่อมาได้ถาม อลี อัซซุบัยรฺ ฏอลหะฮฺ และอุบัยยฺ อิบนุ กะอับ พวกเขาเหล่านี้ก็ใช้ให้ทำเช่นนั้นเหมือนกัน (หมายเหตุแนวปฏิบัติเช่นนี้ถูกยกเลิกในเวลาต่อมา อิมาม นะวะวี กล่าวว่า บรรดาปวงปราชญ์ทางศาสนาเห็นสอดคล้องกัน เมื่อร่วมเพศอสุจิจะหลั่งหรือไม่ก็ตาม จำเป็นต้องอาบน้ำ ถึงแม้จะไม่ร่วมแต่หลั่งออกมาจำเป็นต้องอาบน้ำ)

١٧٩ - حدثنا سعد بن حفص قال: حدثنا شيبان. عن يحيى. عن أبي سلمة أن عطاء بن يسار. أخبره أن زيد بن خالد أخبره أنه سأل عثمان بن عفان رضي الله عنه قلت: أرأيت إذا جامع فلم يمن؟ قال عثمان: يتوضأ كما يتوضأ للصلاة. ويغسل ذكره. قال عثمان: سمعته من رسول الله صلى الله عليه وسلم فسألت عن ذلك عليا. والزبير. وطلحة. وأبي بن كعب رضي الله عنهم: فأمروه بذلك.

(180) จากอบู สะอีด อัลคุดรี เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ ได้ส่งชายคนหนึ่งไปตามหาชายชาวอันศอรฺคนหนึ่ง ชายคนนั้นก็มาขณะที่ศีรษะยังมีน้ำหยดเป็นหยดอยู่ท่าน

١٨٠ - حدثنا إسحاق هو ابن منصور: قال: أخبرنا النضر قال: أخبرنا شعبة عن الحكم. عن ذكوان أبي صالح. عن أبي سعيد الخدري (أن رسول الله صلى الله عليه وسلم أرسل إلى رجل من الأنصار.

กล่าวว่า เราหวังว่า ..เราทำให้ท่านต้องรีบ ชายคนนั้นตอบว่า จริง แล้วท่านรสูล ﷺ จึงกล่าวว่า หากท่านถูกทำให้ต้องรีบหรือถูกทำให้ยังไม่หลั่งอสุจิ (การร่วมเพศ) ก็จำเป็นสำหรับท่านเพียงอาบน้ำละหมาดเท่านั้น (ดูหมายเหตุหะดีษที่ 179) ในรายงานที่ วะฮับติดตามหะดีษระบุว่า ชัวะบะฮฺได้เล่าให้เราฟังว่า ฆุนดัร และยะหฺยามิได้เล่าหะดีษนี้จากชัวะบะฮฺได้เล่าให้เราฟังว่า ฆุนดัร และยะหฺยามิได้เล่าหะดีษนี้จากชัวะบะฮฺในประโยคที่ว่า "ให้อาบน้ำละหมาด"

فجاء ورأسه يقطر، فقال النبي صلى الله عليه وسلم لعلنا أعجلناك. فقال: نعم. فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم: إذا أعجلت أو قحطت فعليك الوضوء) تابعه وهب قال: حدثنا شعبة قال أبو عبد الله ولم يقل غندر ويحيى عن شعبة الوضوء.

ส่วนที่ 36 ผู้ที่ช่วยเพื่อนอาบน้ำละหมาด

بابُ الرَّجُلِ يُوضِّئُ صاحِبَهُ.

(181) จาก อุสามะฮฺ อิบนุ ซัยดฺ เล่าว่าเมื่อท่านรสูล ﷺ ออกเดินทางจากอะรอฟะฮฺ ท่านได้มุ่งหน้าไปที่หุบเขาแห่งหนึ่งเพื่อถ่ายทุกข์ อุสามะฮฺเล่าต่อไปว่า ฉันได้เอาน้ำรดให้ท่าน และท่านก็อาบน้ำละหมาด ฉันได้กล่าวว่า ท่านจะละหมาดใช่หรือไม่ ท่านตอบว่า สถานที่ละหมาดอยู่ข้างหน้าของท่านโน้นแล้ว (จะเดินทางไปที่มุซดะลิฟะฮฺ)

١٨١ - حدثنا محمد بن سلام قال: أخبرنا يزيد بن هارون، عن يحيى، عن موسى بن عقبة، عن كريب مولى ابن عباس، عن أسامة ابن زيد: (أن رسول الله صلى الله عليه وسلم لما أفاض من عرفة عدل إلى الشعب فقضى حاجته؛ قال أسامة ابن زيد: فجعلت أصب عليه ويتوضأ، فقلت: يا رسول الله. أتصلي؟ فقال: المصلى أمامك).

(182) จากอัลมุฆีเราะฮฺ อิบนุ ชัวะบะฮฺ เล่าว่า ในการเดินทางครั้งหนึ่งร่วมกับท่านรสูล ﷺ แล้วท่านรสูล ﷺ ก็ออกไป ถ่ายทุกข์ เขาได้เอาน้ำรดที่ท่านโดยที่ท่านอาบน้ำละหมาด ด้วยการล้างหน้า สองมือเช็ดศีรษะ และเช็ดรองเท้าหุ้มส้นทั้งสอง

١٨٢ - حدثنا عمرو بن علي قال: حدثنا عبد الوهاب قال: سمعت يحيى بن سعيد قال: أخبرني سعد بن إبراهيم أن نافع بن جبير بن مطعم أخبره أنه سمع عروة بن المغيرة بن شعبة يحدث عن المغيرة بن شعبة. أنه كان مع رسول الله صلى الله عليه وسلم في سفر، وأنه ذهب لحاجة له وأن مغيرة جعل يصب الماء عليه وهو يتوضأ. فغسل وجهه ويديه ومسح برأسه ومسح على الخفين -

ส่วนที่ 37 การอ่านอัลกุรอานและอื่นๆหลังมีหะดัษ มันศูรเล่าจากอิบรอฮีมว่า ไม่เป็นไรที่จะอ่านอัลกุรอานในห้องน้ำ(กรณีในห้องน้ำไม่มีส้วม) หรือเขียนจดหมาย (มีข้อความระบุถึงอัลกุรอาน) โดยไม่มีน้ำละหมาด ฮัมมาดเล่าจากอิบรอฮีม (อีกเช่นกัน) ว่า แม้ว่าพวกเขาสวมเสื้อผ้าอยู่ก็ให้รีบสลามได้นอกจากว่าจะไม่สวมเสื้อผ้า

باب قراءة القرآن بعد الحدث وغيره. وقال منصور عن إبراهيم: لا بأس بالقراءة في الحمام ويكتب الرسالة على غير وضوء. وقال حماد عن إبراهيم: إن كان عليهم إزار فسلم وإلا فلا تسلم -

(183) จากอับดุลลอฮฺ อิบนุ อับบาส ท่านได้เล่าว่ามีอยู่คืนหนึ่ง เขาได้ไปนอนด้วยที่บ้านของมัยมูนะฮฺ ภริยาของท่านรสูล ﷺ ซึ่งเธอเป็นน้าสาวของเขาด้วยฉันได้นอนตะแคงขวางที่นอน และท่านรสูล ﷺ และภริยานอนตะแคงตามยาวของที่นอน ท่านรสูล ﷺ

١٨٣ - حدثنا إسماعيل قال: حدثني مالك، عن مخرمة بن سليمان، عن كريب مولى ابن عباس: أن عبد الله بن عباس أخبره أنه بات ليلة عند ميمونة زوج النبي صلى الله عليه وسلم وهي خالته. فاضطجعت في عرض الوسادة، واضطجع رسول الله صلى الله عليه وسلم وأهله في طولها. فنام رسول الله صلى الله

นอนอยู่กระทั่งเที่ยงคืน หรือก่อนหลังนี้เล็กน้อย ท่านตื่นลุกขึ้นนั่งเอามือลูบที่หน้าเพื่อประสงค์ให้หายง่วง แล้วอ่านสิบอายะฮฺสุดท้าย ของสูเราะฮฺอาลิอิมรอน เสร็จแล้วท่านลุกขึ้นเดินไปที่ภาชนะใส่น้ำที่แขวนอยู่ ท่านได้อาบน้ำละหมาดจากภาชนะใส่น้ำนั้นโดยอาบอย่างหมดจด เสร็จแล้วก็ยืนขึ้นละหมาด อิบนุอับบาส เล่าว่า ฉันเองก็ลุกขึ้นทำอย่างที่ท่านทำแล้วไปยืนข้าง ๆ ท่าน ท่านได้เอามือขวาแตะที่ศีรษะฉัน แล้วเลื่อนมาจับหูขวาของฉันบิด ท่านได้ละหมาดสองรอกาอัต แล้วอีกสองรอกาอัต เสร็จแล้วได้ละหมาดวิติร (หนึ่งรอกาอัต) แล้วลงนอนตะแคง จนกระทั่งผู้อะซานมา ท่านจึงได้ลุกขึ้นละหมาดสองรอกาอัตอย่างเร็วๆ แล้วจึงออกไปละหมาดศุบฺฮฺ

عليه وسلم حتى إذا انتصف الليل، أو قبله بقليل أو بعده بقليل، استيقظ رسول الله صلى الله عليه وسلم فجلس يمسح النوم عن وجهه بيده، ثم قرأ العشر الآيات الخواتيم من سورة آل عمران، ثم قام إلى شن معلقة فتوضأ منها فأحسن وضوءه ثم قام يصلي. قال ابن عباس: فقمت فصنعت مثل ما صنع، ثم ذهبت فقمت إلى جنبه فوضع يده اليمنى على رأسي وأخذ بأذني اليمنى يفتلها فصلى ركعتين، ثم ركعتين، ثم ركعتين، ثم ركعتين، ثم ركعتين، ثم ركعتين، ثم أوتر، ثم اضطجع حتى أتاه المؤذن، فقام فصلى ركعتين خفيفتين ثم خرج فصلى الصبح.

ส่วนที่ 38 ไม่จำเป็นต้องอาบน้ำละหมาดใหม่ นอกจากบุคคลที่นอนหลับโดยไม่รู้สึกตัว

باب من لم يتوضأ إلا من الغشي المثقل.

(184) จากอัสมาอฺ บินติ อบีบักรฺ เธอเล่าว่า ฉันได้ไปหาอาอิชะฮฺ ภริยาของท่านนบี ﷺ ขณะที่เกิดสุริยคราส ประชาชน

١٨٤ - حدثنا إسماعيل قال: حدثني مالك، عن هشام بن عروة، عن امرأته فاطمة، عن جدتها أسماء بنت أبي بكر أنها قالت: أتيت

กำลังจะละหมาดกันอยู่ ซึ่งอาอิชะฮฺก็ละหมาดด้วย ฉันได้กล่าวถามเธอ (หลังเสร็จละหมาด) ว่าประชาชนเป็นอะไรกันเธอได้ใช้มือชี้ไปที่บนฟ้าพลางกล่าวว่า มหาบริสุทธิ์ยิ่งแห่งอัลลอฮฺ[1] และฉันได้กล่าวต่อไปว่า (มันเป็น) สัญญานหนึ่งใช่ไหม เธอก็ให้สัญญานว่าใช่แล้ว ฉันจึงได้ยืนขึ้น(เพื่อละหมาดสุริยคราส)จนเกือบหน้ามืด ฉันจึงเองน้ำราดที่ศีรษะของฉันเอง ครั้นเมื่อท่านรสูล ﷺ (ละหมาดเสร็จ)ได้กล่าว(กับประชาชน)ว่าฉันได้เห็นสิ่งต่าง ๆที่ฉันเองก็ไม่เคยเห็นมาก่อน แม้กระทั่งสวรรค์หรือนรก ฉันได้รับวะหฺยูมาว่า พวกท่านทั้งหลายจะได้รับความวุ่นวายในหลุมฝังศพเหมือน ๆกับหรือใกล้เคียงกับความวุ่นวายที่พวกดัจญาลได้รับ ผู้รายงานหะดีษกล่าว ฉันไม่ทราบแน่ชัดในคำรายงานของอัสมาอฺว่าเหมือนหรือใกล้เคียงแล้วท่านจะได้พบกับมะลาอิกะฮฺซึ่งถามท่านว่าท่านทราบอะไรบ้างเกี่ยวกับชายคนนี้ (ท่านนบี ﷺ) และผู้ศรัทธาหรือเชื่อมั่น (ฉัน ผู้รายงานหะดีษ)ก็ไม่ทราบแน่ว่าอัสมาอฺใช้คำว่า ผู้ศรัทธาหรือผู้เชื่อมั่นจะตอบว่า เขาผู้นั้นคือ มุหัมมัด ﷺ

عائشة زوج النبي صلى الله عليه وسلم
حين خسفت الشمس فإذا الناس قيام
يصلون. وإذا هي قائمة تصلي
فقلت: ما للناس؟ فأشارت بيدها
نحو السماء، وقالت: سبحان الله
فقلت: آية؟ فأشارت: أن نعم.
فقمت حتى تجلاني الغشي وجعلت
أصب فوق رأسي ماء. فلما انصرف
رسول الله صلى الله عليه وسلم حمد الله
وأثنى عليه. ثم قال: (ما من شيء
كنت لم أره إلا قد رأيته في مقامي
هذا حتى الجنة والنار. ولقد أوحي
إلي أنكم تفتنون في القبور مثل أو
قريبا من فتنة الدجال - لا أدري أي
ذلك قالت أسماء - يؤتى أحدكم
فيقال له: ما علمك بهذا الرجل؟
فأما المؤمن أو الموقن - لا أدري أي
ذلك قالت أسماء - فيقول: هو
محمد رسول الله جاءنا بالبينات
والهدى فأجبنا وآمنا واتبعنا. فيقال

(1) ดูอภิธานศัพท์ สุบหานัลลอฮฺ

نَمْ صَالِحًا فَقَدْ عَلِمْنَا إِنْ كُنْتَ لَمُوقِنًا.
وَأَمَّا الْمُنَافِقُ أَوِ الْمُرْتَابُ - لَا أَدْرِي أَيَّ
ذَلِكَ قَالَتْ أَسْمَاءُ . فَيَقُولُ: لَا أَدْرِي.
سَمِعْتُ النَّاسَ يَقُولُونَ شَيْئًا فَقُلْتُهُ) -

ผู้เป็นรสูลแห่งอัลลอฮฺ เขาได้นำเอาทางนำมาให้พวกเราดังนั้นพวกเรายอมรับเชื่อฟังและปฏิบัติตามมะลาอิกะฮฺจะกล่าวกับเขาว่า จงนอนให้สบายเถิด อันที่จริงเรารู้ว่า ท่านเป็นผู้ศรัทธาในกลุ่มผู้ศรัทธา สำหรับผู้กลับกลอกหรือผู้สงสัย ฉัน (ผู้รายงานหะดีษ) ไม่ทราบแน่ชัดว่าอัสมาอฺ พูดว่า ผู้กลับกลอกหรือผู้ศรัทธาจะตอบว่า ฉันไม่ทราบ แต่ฉันได้ยินประชาชนพูดถึงสิ่งหนึ่ง ฉันเองก็ได้พูดถึงสิ่งนั้นด้วย

بَابُ مَسْحِ الرَّأْسِ كُلِّهِ لِقَوْلِ اللهِ
تَعَالَى - وَامْسَحُوا بِرُؤُوسِكُمْ - وَقَالَ
ابْنُ الْمُسَيَّبِ : الْمَرْأَةُ بِمَنْزِلَةِ الرَّجُلِ ،
تَمْسَحُ عَلَى رَأْسِهَا ، وَسُئِلَ مَالِكٌ :
أَيُجْزِىءُ أَنْ يَمْسَحَ بَعْضَ الرَّأْسِ؟
فَاحْتَجَّ بِحَدِيثِ عَبْدِ اللهِ بْنِ زَيْدٍ -

ส่วนที่ 39 การเช็ดที่ศีรษะ

คำดำรัสของอัลลอฮฺ “และพวกท่านจงเช็ดศีรษะของพวกท่าน” (5 : 7) อิบนุ อัลมุซัยบฺ กล่าวว่า คำบัญชาในเรื่องนี้ใช้กับทั้งหญิงและชาย กล่าวคือเธอต้องเช็ดศีรษะของเธอ (เช่นกัน) มาลิกได้เคยถูกถามว่าจะใช้ได้ไหมหากเช็ดเป็นเพียงบางส่วน ท่านได้ชี้ขาดโดยถือตามหะดีษของอับดุลลอฮฺ อิบนุ ซัยดฺ

١٨٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ بْنُ يُوسُفَ
قَالَ : أَخْبَرَنَا مَالِكٌ ، عَنْ عَمْرِو بْنِ
يَحْيَى الْمَازِنِيِّ ، عَنْ أَبِيهِ أَنَّ رَجُلًا قَالَ
لِعَبْدِ اللهِ بْنِ زَيْدٍ ، وَهُوَ جَدُّ عَمْرِو
ابْنِ يَحْيَى أَتَسْتَطِيعُ أَنْ تُرِيَنِي كَيْفَ

(185) จากยะหฺยา อัลมาซินว่า ชายคนหนึ่งได้กล่าวกับอับดุลลอฮฺ อิบนุ ซัยดฺ ซึ่งเป็นปู่ของ อัมรฺ อิบนุ ยะหฺยา ท่านสามารถสาธิตให้ฉันดูได้ไหมว่าท่านรสูล ﷺ อาบน้ำ

كان رسول الله صلى الله عليه وسلم يتوضأ؟
فقال عبد الله بن زيد : نعم : فدعا
بماء فأفرغ على يديه فغسل يده
مرتين ، ثم تمضمض واستنثر ثلاثا ،
ثم غسل وجهه ثلاثا ، ثم غسل يديه
مرتين مرتين إلى المرفقين . ثم
مسح رأسه بيديه فأقبل بهما وأدبر .
بدأ بمقدم رأسه حتى ذهب بهما إلى
قفاه ، ثم ردهما إلى المكان الذي بدأ
منه ، ثم غسل رجليه -

ละหมาดอย่างไร เขา(อับดุลลอฮฺ) ตอบว่าได้ซิแล้วเขาได้ขอน้ำมาเทน้ำลงบนมือทั้งสอง ล้างสองครั้ง บ้วนปาก (แล้วสูดเข้าจมูก) แล้วจึงสั่งออกสามครั้ง ล้างหน้าสามครั้ง ล้างมือทั้งสองข้างจนถึงข้อศอกข้างละสองครั้ง แล้วเช็ดศีรษะด้วยสองมือ โดยเริ่มด้านหน้าศีรษะลูบกลับไปกลับมา จนถึงต้นคอและล้างเท้าทั้งสองจนถึงตาตุ่ม

باب غسل الرجلين إلى الكعبين -

ส่วนที่ 40 การล้างเท้าทั้งสองจนถึงตาตุ่ม

١٨٦ - حدثنا موسى بن إسماعيل
قال : حدثنا وهيب ، عن عمرو ، عن
أبيه : شهدت عمرو ابن أبي حسن
سأل عبد الله بن زيد عن وضوء النبي
صلى الله عليه وسلم فدعا بتور من ماء .
فتوضأ لهم وضوء النبي صلى الله عليه
وسلم فأكفأ على يده من التور فغسل
يديه ثلاثا ، ثم أدخل يده في التور
فمضمض واستنشق واستنثر ثلاث
غرفات ، ثم أدخل يده فغسل وجهه
ثلاثا . ثم غسل يديه مرتين
إلى المرفقين : ثم أدخل يده فمسح
رأسه ، فأقبل بهما وأدبر مرة
واحدة . ثم غسل رجليه إلى الكعبين -

(186) จากอัมรฺ จากบิดาของเขาเล่าว่า ฉันได้เห็นอัมรฺ อิบนุอบี หะซัน ถามอับดุลลอฮฺ อิบนุ ซัยดฺ เกี่ยวกับเรื่องการอาบน้ำละหมาดของท่านนบี ﷺ เขาจึงได้เรียกให้เอาอ่างดินใส่น้ำมาแล้วอาบน้ำละหมาดเหมือนที่ท่านนบี ﷺ อาบให้พวกเขาดู เขาได้เทน้ำใส่มือล้างมือทั้งสองสามครั้ง แล้วเอามือวักน้ำขึ้นมาบ้วนปากสูดน้ำเข้าจมูกและสั่งออกโดยวักน้ำสามครั้ง แล้วเอามือวักน้ำมาล้างหน้าสามครั้ง แล้วจึงล้างมือทั้งสองถึงข้อศอกสองครั้งแล้ววักน้ำอีกมาเช็ดศีรษะโดย

เช็ดกลับไปกลับมาเพียงครั้งเดียว แล้วล้างเท้าทั้งสองจนถึงตาตุ่ม

ส่วนที่ 41 การใช้น้ำที่เหลือจากการอาบน้ำละหมาดของบุคคลอื่น ญะรีรฺ อิบนุ อับดุลลอฮฺ ได้เคยสั่งใช้ให้คนในครอบครัวของเขาอาบน้ำละหมาดจากน้ำที่เขาได้ใส่ไม้สิวาก (คือกิ่งหรือรากของไม้อะรอกซึ่งใช้สำหรับถูฟัน)

بَابُ اسْتِعْمَالِ فَضْلِ وَضُوءِ النَّاسِ، وَأَمَرَ جَرِيرُ بْنُ عَبْدِ اللهِ أَهْلَهُ أَنْ يَتَوَضَّئُوا بِفَضْلِ سِوَاكِهِ -

(187) จากอบู ญุหัยฟะฮฺ เล่าว่าในตอนเที่ยงวัน ท่านรสูล ﷺ ได้ออกมาที่พวกเรา มีน้ำนำมาให้ท่านเพื่ออาบน้ำละหมาด ท่านได้อาบน้ำละหมาด ประชาชนก็นำเอาน้ำที่เหลือมาเช็ดตามตัว (โดยถือว่าเป็นความจำเริญ) ท่านนบี ﷺ ได้ละหมาดซุฮฺรสองรอกาอัต และอศัรฺสองรอกาอัต โดยที่ข้างหน้าท่านมีหอกสั้น ๆ ปักอยู่

อบู มูสา เล่าต่อไปว่า ท่านนบี ﷺ ได้เรียกหาน้ำมาแก้วหนึ่ง ท่านได้ล้างมือทั้งสองและหน้าในนั้น และก็ได้บ้วนปากลงไปในนั้น พลางท่านได้กล่าวแก่บุคคลทั้งสอง (อบูมูสา,และบิล้าล) ว่า ท่านทั้งสองจงดื่มและวักมาลูบหน้าและที่หน้าอกเถิด

١٨٧ - حَدَّثَنَا آدَمُ قَالَ: حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ: حَدَّثَنَا الْحَكَمُ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا جُحَيْفَةَ يَقُولُ: (خَرَجَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم بِالْهَاجِرَةِ فَأُتِيَ بِوَضُوءٍ، فَتَوَضَّأَ فَجَعَلَ النَّاسُ يَأْخُذُونَ مِنْ فَضْلِ وَضُوئِهِ فَيَتَمَسَّحُونَ بِهِ، فَصَلَّى النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم الظُّهْرَ رَكْعَتَيْنِ وَالْعَصْرَ رَكْعَتَيْنِ وَبَيْنَ يَدَيْهِ عَنَزَةٌ. وَقَالَ أَبُو مُوسَى: دَعَا النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم بِقَدَحٍ فِيهِ مَاءٌ فَغَسَلَ يَدَيْهِ وَوَجْهَهُ فِيهِ وَمَجَّ فِيهِ ثُمَّ قَالَ لَهُمَا اشْرَبَا مِنْهُ، وَأَفْرِغَا عَلَى وُجُوهِكُمَا وَنُحُورِكُمَا) -

(188) จาก อิบนุ ชิฮาบ เล่าว่า มะหฺมูด อิบนุอัรรอเบียะอฺ เล่าให้ฉันฟังว่า เขาคือบุคคลที่ท่านรสูล ﷺ เคยบ้วนน้ำรดหน้า ขณะเขาเป็นเด็กประจำอยู่ที่บ่อน้ำของครอบครัวเขา อุรวะฮฺ ได้กล่าวโดยได้รับรายงานมาจากมิสวารฺและคนอื่นๆว่า เมื่อท่านนบี ﷺ อาบน้ำละหมาด เศาะฮะบะฮฺก็เกือบจะต่อสู้กัน(เพื่อรับน้ำเหลือ) จากการอาบน้ำละหมาดของท่าน

١٨٨ - حدَّثنا عَلِيُّ بنُ عَبْدِ اللهِ قالَ : حدَّثنا يَعْقُوبُ بنُ إبرَاهِيمَ بنِ سَعْدٍ قال : حدَّثنا أبِي، عَنْ صَالِحٍ، عَنِ ابنِ شِهابٍ. قالَ : أخْبَرَنِي مَحْمُودُ بنُ الرَّبِيعِ قالَ : وهُوَ الَّذِي مَجَّ رَسُولُ اللهِ صلى اللهُ عليه وسلَّمَ في وَجْهِهِ وهُوَ غُلامٌ مِنْ بِئرِهِمْ. وقالَ عُرْوَةُ عَنِ المِسْوَرِ وغَيْرِهِ يُصَدِّقُ كُلُّ وَاحِدٍ مِنهُمَا صَاحِبَهُ : وإذَا تَوَضَّأَ النَّبِيُّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّمَ كادُوا يَقْتَتِلُونَ عَلَى وَضُوئِهِ -

ส่วนที่ 42

بابٌ :-

(189) จาสาอิบ อิบนุ ยะซีด เล่าว่า น้าสาวของฉันได้พาฉันไปหาท่านนบี ﷺ น้าของฉันกล่าวว่า โอ้ท่านรสูล ﷺ หลานของฉันเท้าเจ็บ ท่านรสูล ﷺ จึงได้ลูบศีรษะฉันและขอดุอาอฺให้ฉันรับความเพิ่มพูนเป็นมงคลแล้วท่านได้อาบ-น้ำละหมาด ฉันจึงได้ดื่มน้ำจากส่วนเหลือจากการอาบน้ำละหมาดของท่าน ฉันได้ยืนขึ้นข้างหลังท่านเห็นตราประทับความเป็นนบีขนาดเท่าไข่นกพิราบอยู่ระหว่างบ่าทั้งสองของท่าน

١٨٩ - حدَّثنا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بنُ يُونُسَ قالَ : حدَّثنا حاتِمُ بنُ إسمَاعِيلَ عَنِ الجَعْدِ قالَ : سَمِعْتُ السَّائِبَ بنَ يَزِيدَ يَقُولُ : ذَهَبَتْ بِي خالَتِي إلى النَّبِيِّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّمَ فقالَتْ : يا رَسُولَ اللهِ. إنَّ ابنَ أُخْتِي وَقِعٌ، فَمَسَحَ رَأْسِي وَدَعَا لِي بالبَرَكَةِ، ثُمَّ تَوَضَّأَ فَشَرِبْتُ مِنْ وَضُوئِهِ، ثُمَّ قُمْتُ خَلْفَ ظَهْرِهِ. فَنَظَرْتُ إلى خاتَمِ النُّبُوَّةِ بَيْنَ كَتِفَيْهِ. مِثْلَ زِرِّ الحَجَلَةِ -

ส่วนที่ 43 บุคคลที่บ้วนปากและสูดน้ำเข้าจมูกด้วยน้ำวักเดียวกัน

بَابُ مَنْ مَضْمَضَ وَاسْتَنْشَقَ مِنْ غَرْفَةٍ وَاحِدَةٍ -

(190) จากอัมรฺ อิบนุ ยะหฺยา จากบิดาของเขา จากอับดุลลอฮฺ อิบนุ ซัยดฺว่าเขาได้วักน้ำจากภาชนะมาใส่มือแล้วล้างมือทั้งสอง เสร็จแล้วล้างหรือบ้วนปาก สูดน้ำเข้าจมูก . ด้วยน้ำในวักเดียวกันนั้น ทำเช่นนี้โดยวักน้ำสามครั้ง เสร็จแล้วเอามือวักน้ำในภาชนะมาล้างมือทั้งสองจนถึงข้อศอกสองครั้ง สองครั้ง แล้ววักน้ำมาเช็ดศีรษะ ลูบกลับไปกลับมา แล้วล้างเท้าทั้งสองจนถึงตาตุ่ม แล้วจึงกล่าวว่า เช่นนี้แหละเป็นการอาบน้ำละหมาดของท่านรสูล ﷺ

١٩٠ - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ، قَالَ: حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ عَبْدِ اللهِ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ يَحْيَى عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ زَيْدٍ: أَنَّهُ أَفْرَغَ مِنَ الْإِنَاءِ عَلَى يَدَيْهِ فَغَسَلَهُمَا، ثُمَّ غَسَلَ أَوْ مَضْمَضَ وَاسْتَنْشَقَ مِنْ كَفَّةٍ وَاحِدَةٍ، فَفَعَلَ ذَلِكَ ثَلَاثًا فَغَسَلَ يَدَيْهِ إِلَى الْمِرْفَقَيْنِ مَرَّتَيْنِ مَرَّتَيْنِ، وَمَسَحَ بِرَأْسِهِ مَا أَقْبَلَ وَمَا أَدْبَرَ، وَغَسَلَ رِجْلَيْهِ إِلَى الْكَعْبَيْنِ، ثُمَّ قَالَ: هَكَذَا وُضُوءُ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ -

ส่วนที่ 44 การเช็ดศีรษะเพียงครั้งเดียว

بَابُ مَسْحِ الرَّأْسِ مَرَّةً -

(191) จากอัมรฺ อิบนุ ยะหฺยา จากบิดาของเขาว่า ฉันได้มาที่อัมรฺ อิบนุ อบี หะซัน และได้ถามอับดุลลอฮฺ อิบนุ ซัยดฺ เกี่ยวกับการอาบน้ำละหมาดของท่านนบี ﷺ เขาจึงได้ขอน้ำมาหนึ่งอ่างดิน อาบน้ำละหมาดให้พวกเขาดู

١٩١ - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ قَالَ: حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ قَالَ: حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ يَحْيَى عَنْ أَبِيهِ قَالَ: شَهِدْتُ عَمْرَو بْنَ أَبِي حَسَنٍ سَأَلَ عَبْدَ اللهِ بْنَ زَيْدٍ عَنْ وُضُوءِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَدَعَا بِتَوْرٍ مِنْ مَاءٍ فَتَوَضَّأَ لَهُمْ. فَكَفَأَ عَلَى يَدَيْهِ فَغَسَلَهُمَا ثَلَاثًا ثُمَّ

เขาได้เอาน้ำในอ่างดินใส่ในมือทั้งสอง แล้วล้างมันทั้งสองสามครั้ง แล้วจึงเอามือวักน้ำในภาชนะมาบ้วนปาก สูดน้ำเข้าจมูกและสั่งออก สามครั้ง โดยใช้น้ำสามวักแล้วจึงเอามือวักน้ำล้างหน้าสามครั้ง แล้ววักน้ำมาล้างมือทั้งสองจนถึงข้อศอกสองครั้งสองครั้ง แล้ววักน้ำมาเช็ดศีรษะเอามือลูกกลับไปกลับมา แล้ววักน้ำล้างเท้าทั้งสอง

أدخل يده في الإناء ، فمضمض واستنشق واستنثر ثلاثا بثلاث غرفات من ماء ، ثم أدخل يده فغسل وجهه ثلاثا ، ثم أدخل يده في الإناء فغسل يده إلى المرفقين مرتين مرتين ، ثم أدخل يده في الإناء فمسح برأسه ، فأقبل بيديه وأدبر بهما ، ثم أدخل يده فغسل رجليه -

(192) วุฮัยบฺได้เล่าว่า (ตามหะดีษที่191) เขาได้เช็ดศีรษะของเขาเพียงครั้งเดียวเท่านั้น

١٩٢ - حدثنا موسى قال : حدثنا وهيب قال : مسح رأسه مرة -

ส่วนที่ 45 สามีอาบน้ำละหมาดร่วมกับภริยาและน้ำที่เหลือจากการอาบน้ำละหมาดของสตรี

อุมัรเคยอาบน้ำละหมาดด้วยน้ำองุ่น และเคยอาบน้ำละหมาดด้วยน้ำที่นำมาจากบ้านของสตรีชาวคริสเตียน

باب وضوء الرجل مع امرأته ، وفضل وضوء المرأة ، وتوضأ عمر بالحميم ومن بيت نصرانية -

อับดุลลอฮฺ อิบนุ ยูซุฟ ได้เล่าให้เราฟังว่า มาลิกได้บอกให้เราทราบจากนาเฟียะอฺ จากอับดุลลอฮฺ อิบนุ อุมัรว่า ในสมัยของท่านรซูล ﷺ ทั้งผู้ชายและผู้หญิงเคยอาบน้ำละหมาดร่วมกัน

حدثنا عبد الله بن يوسف قال : أخبرنا مالك عن نافع ، عن عبد الله بن عمر ، أنه قال : كان الرجال والنساء يتوضئون في زمان رسول الله صلى الله عليه وسلم جميعا -

باب صَبِّ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم وَضُوءَهُ عَلَى المُغْمَى عَلَيْهِ -

ส่วนที่ 46 ท่านนบี ﷺ ได้รดน้ำ (ส่วนที่เหลือ) จากอาบน้ำละหมาดของท่านกับคนที่เป็นลม

١٩٣ - حدَّثنا أبُو الوَلِيدِ قال: حدَّثنا شُعْبَةُ، عَنْ مُحمَّدِ بنِ المُنْكَدِرِ، قالَ: سَمِعْتُ جابِرًا يَقُولُ: جاءَ رَسُولُ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم يَعُودُنِي وأنا مَرِيضٌ لا أعْقِلُ، فَتَوَضَّأَ وَصَبَّ عَلَيَّ مِنْ وَضُوئِهِ فَعَقَلْتُ فَقُلْتُ: يا رَسُولَ اللهِ لِمَنِ المِيراثُ؟ إنما يَرِثُنِي كَلالَةٌ، فَنَزَلَتْ آيَةُ الفَرائِضِ -

(193) จากญาบิร เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ ได้มาเยี่ยมฉันขณะที่ฉันป่วยหมดสติ ท่านได้อาบน้ำละหมาดและเอาน้ำละหมาดที่เหลือรดที่ตัวฉัน เมื่อฉันได้สติก็ถามท่านว่า โอ้ท่านรสูล ﷺ ทรัพย์มรดกเป็นสิทธิแก่ใคร ในเมื่อฉันไม่มีทายาทจะรับมรดก อายะฮฺเรื่องมรดกจึงได้ประทานลงมา

بابُ الغُسْلِ والوُضُوءِ في المِخْضَبِ والقَدَحِ، والخَشَبِ، والحِجارَةِ -

ส่วนที่ 47 การอาบน้ำและการอาบน้ำละหมาดในถังย้อมผ้า อ่างแก้ว ถังไม้ และอ่างหิน

١٩٤ - حدَّثنا عَبْدُ اللهِ بنُ مُنِيرٍ، سَمِعَ عَبْدَ اللهِ بنَ بَكْرٍ قالَ: حدَّثنا حُمَيْدٌ عَنْ أنَسٍ قالَ: حَضَرَتِ الصَّلاةُ فَقامَ مَنْ كانَ قَرِيبَ الدَّارِ إلى أهْلِهِ، وبَقِيَ قَوْمٌ فأُتِيَ رَسُولُ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم بِمِخْضَبٍ مِنْ حِجارَةٍ فيهِ ماءٌ، فَصَغُرَ المِخْضَبُ أنْ يَبْسُطَ فيهِ كَفَّهُ، فَتَوَضَّأَ القَوْمُ كُلُّهُمْ قُلْنا: كَمْ كُنْتُمْ؟ قالَ: ثَمانِينَ وَزِيادَةً -

(194) จากอนัส เล่าว่า เมื่อเข้าเวลาละหมาด (อศัร) บุคคลที่อยู่ใกล้กับบ้านพักก็ลุกขึ้นกลับไป (เพื่ออาบน้ำละหมาด) มีกลุ่มหนึ่งยังเหลืออยู่ มีผู้นำอ่างย้อมผ้าที่ทำด้วยหินใส่น้ำมาให้ท่านรสูล ﷺ แต่อ่างเล็กเกินไปที่จะเอามือแบลงไปแต่คนกลุ่มนั้นก็ได้อาบน้ำละหมาดกันทุกคนเราถาม (อนัส) ว่า กลุ่มนั้นมีกี่คน อนัสตอบว่า 80 กว่าคน

(เป็นหนึ่งในปรากฏการณ์พิเศษของท่านรสูล ﷺ)

(195) จากอบู มูสาเล่าว่า ท่านนบี ﷺ ได้ขอแก้วน้ำที่มีน้ำ แล้วท่านได้ล้างมือสองมือ และใบหน้าในนั้น แล้วท่านก็บ้วนน้ำในปากลงในนั้น

١٩٥ - حدثنا محمد بن العلاء قال: حدثنا أبو أسامة، عن بريد، عن أبي بردة، عن أبي موسى أن النبي صلى الله عليه وسلم دعا بقدح فيه ماء فغسل يديه ووجهه فيه، ومج فيه.

(196) จาก อับดุลลอฮฺ อิบนุ ซัยดฺ เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ ได้มา (ที่พวกเรา) พวกเราได้เอาน้ำใส่ภาชนะอ่างทองเหลืองมาให้ท่านได้อาบน้ำละหมาด โดยล้างหน้าสามครั้ง แล้วล้างมือสองครั้ง สองครั้งเช็ดศีรษะ โดยเช็ดกลับไปกลับมา และจึงล้างสองเท้า

١٩٦ - حدثنا أحمد بن يونس قال: حدثنا عبد العزيز بن أبي سلمة قال: حدثنا عمرو بن يحيى، عن أبيه، عن عبد الله بن زيد قال: أتى رسول الله صلى الله عليه وسلم فأخرجنا له ماء في تور من صفر، فتوضأ فغسل وجهه ثلاثا، ويديه مرتين مرتين، ومسح برأسه، فأقبل به وأدبر، وغسل رجليه.

(197) จากอาอิชะฮฺ เธอเล่าว่า ครั้งเมื่อท่านนบี ﷺ ป่วยหนักและอาการป่วยหนักยิ่งขึ้น ท่านจึงได้ขออนุญาตบรรดาภริยาของท่านที่จะพักรักษาที่บ้านของฉันขณะที่ท่านป่วย บรรดาภริยาทั้งหลายก็อนุญาตท่านจึงได้เดินออกมาด้วยการพยุงของชายสองคน คือ อับบาสและชายคนหนึ่ง อุบัยดุลลอฮฺ กล่าวว่า ฉันได้บอกให้อับดุลลอฮฺ อิบนุ อับบาสทราบ

١٩٧ - حدثنا أبو اليمان قال: أخبرنا شعيب عن الزهري قال: أخبرني عبيد الله بن عبد الله بن عتبة، أن عائشة قالت: لما ثقل النبي صلى الله عليه وسلم واشتد به وجعه استأذن أزواجه في أن يمرض في بيتي فأذن له، فخرج النبي صلى الله عليه وسلم بين رجلين تخط رجلاه في الأرض، بين عباس ورجل آخر، قال عبيد الله: فأخبرت عبد الله بن عباس فقال:

أَتَدْرِى مَنِ الرَّجُلُ الآخَرُ؟ قُلْتُ : لا ، قَالَ : هُوَ عَلِىٌّ ، وَكَانَتْ عَائِشَةُ رَضِىَ اللهُ عَنْهَا تُحَدِّثُ أَنَّ النَّبِىَّ صلى اللهُ عليه وسلَّم قالَ بَعْدَ ما دَخَلَ بَيْتَهُ وَاشْتَدَّ وَجَعُهُ : هَرِيقُوا عَلَىَّ مِنْ سَبْعِ قِرَبٍ لَمْ تُحْلَلْ أَوْكِيَتُهُنَّ ، لَعَلِّى أَعْهَدُ إلى النَّاسِ ، وَأُجْلِسَ فِى مِخْضَبٍ لِحَفْصَةَ زَوْجِ النَّبِىِّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم ثُمَّ طَفِقْنَا نَصُبُّ عَلَيْهِ تِلْكَ القِرَبِ حَتَّى طَفِقَ يُشِيرُ إِلَيْنَا أَنْ قَدْ فَعَلْتُنَّ ، ثُمَّ خَرَجَ إلى النَّاسِ -

เขาก็กล่าวขึ้นว่า ชายอีกคน (ที่พยุงท่านนบี ﷺ) เป็นใคร ฉันตอบว่า ไม่ทราบได้ เขา (อิบนุ อับบาส) จึงกล่าวว่า ชายผู้นั้นคือ อลี

อาอิชะฮฺ ได้เล่าต่อไปอีกว่า ท่านนบี ﷺ ได้กล่าวหลังจากเขาไปในบ้านของท่าน (บ้านที่อาอิชะฮฺอยู่) ขณะนั้นอาการป่วยก็หนักมากยิ่งขึ้นว่า จงไปเอาน้ำมาเจ็ดถุงหนัง มีฝาปิดแน่นมาราดบนตัวฉัน เพื่อฉันจะได้มอบหมายกับประชาชน ท่านได้ถูกจับให้นั่งในอ่างทองเหลืองของฮัฟเศาะฮฺ ภริยาของท่านนบี ﷺ แล้วพวกเราก็ได้เริ่มรดน้ำไปที่ตัวท่านโดยใช้น้ำจากถุงหนังนั้น จนกระทั่งท่านได้ชี้มาที่พวกเราเป็นสัญญาณให้พวกเราหยุด หลังจากนั้นท่านก็ออกไปพบประชาชน

بابُ الوُضُوءِ مِنَ التَّوْرِ -

ส่วนที่ 48 การอาบน้ำละหมาดในอ่างดิน

١٩٨ - حدَّثنا خالدُ بنُ مَخْلَدٍ قالَ : حدَّثنا سُلَيْمانُ قالَ : حدَّثَنِى عَمْرُو بن يَحْيَى ، عَنْ أَبِيهِ ، قالَ : كانَ عَمِّى يُكْثِرُ مِنَ الوُضُوءِ ، قالَ لِعَبْدِ اللهِ بنِ زَيْدٍ : أَخْبِرْنِى كَيْفَ رَأَيْتَ النَّبِىَّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم يَتَوَضَّأُ؟ فَدَعَا بِتَوْرٍ

(198) จากอัมรฺ อิบนุ ยะหฺยา จากบิดาของเขาเล่าว่า ลุงของฉันอาบน้ำละหมาดบ่อยครั้ง เขาจึงได้ไปพูดกับอัลดุลลอฮฺ อิบนุ ซัยดฺ ว่า ท่านพอจะบอกวิธีอาบน้ำละหมาดของท่านรสูล ﷺให้ฉัน

ได้ไหม เขาจึงเรียกให้เอาน้ำใส่อ่างดินมา เขาได้เทน้ำลงใส่มือทั้งสองแล้ว ล้างมันสามครั้งแล้วเอามือวักในอ่างมาบ้วนปาก(รวมทั้งสูดน้ำเข้าจมูก) แล้วสั่งออกมาสามครั้งด้วยน้ำวักน้ำเดียวกันในแต่ละครั้ง แล้วจึงวักมาล้างหน้าสามครั้ง แล้วจึงล้างมือทั้งสองจนถึงข้อศอก แล้วจึงวักน้ำอีกมาเช็ดศีรษะ เช็ดกลับไปกลับมา แล้วจึงล้างเท้าทั้งสอง พลางกล่าวว่า นี่แหละสิ่งที่ฉันเห็นท่านนบี ﷺ อาบน้ำละหมาด

مِنْ مَاءٍ ، فَكَفَأَ عَلَى يَدَيْهِ فَغَسَلَهُمَا ثَلَاثَ مَرَّاتٍ ، ثُمَّ أَدْخَلَ يَدَهُ فِي التَّوْرِ فَمَضْمَضَ وَاسْتَنْثَرَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ مِنْ غَرْفَةٍ وَاحِدَةٍ ، ثُمَّ أَدْخَلَ يَدَهُ فَاغْتَرَفَ بِهَا فَغَسَلَ وَجْهَهُ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ ، ثُمَّ غَسَلَ يَدَيْهِ إِلَى الْمِرْفَقَيْنِ مَرَّتَيْنِ مَرَّتَيْنِ ، ثُمَّ أَخَذَ بِيَدِهِ مَاءً فَمَسَحَ بِهِ رَأْسَهُ فَأَدْبَرَ بِهِ وَأَقْبَلَ ، ثُمَّ غَسَلَ رِجْلَيْهِ ، فَقَالَ ، هَكَذَا رَأَيْتُ النَّبِيَّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم ـ

(199) จากษาเบต จากอนัส เล่าว่า ท่านนบี ﷺ ได้เรียกภาชนะพร้อมน้ำมา เขาได้นำแก้วน้ำปากกว้างมีน้ำอยู่มาให้ท่าน ท่านได้เอานิ้วมือจุ่มลงไป อนัสเล่าต่อไปว่า ฉันเฝ้ามองดูน้ำที่ไหลจากนิ้วมือของท่าน อนัสกล่าวอีกว่า (เมื่อได้เฝ้าดูแล้ว) ฉันประมาณบุคคลที่ใช้อาบน้ำละหมาดครั้งนั้นมีถึง 70 - 80 คน

١٩٩ ـ حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ : حَدَّثَنَا حَمَّادٌ ، عَنْ ثَابِتٍ ، عَنْ أَنَسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّمَ دَعَا بِإِنَاءٍ مِنْ مَاءٍ ، فَأُتِيَ بِقَدَحٍ رَحْرَاحٍ فِيهِ شَيْءٌ مِنْ مَاءٍ فَوَضَعَ أَصَابِعَهُ فِيهِ . قَالَ : أَنَسٌ فَجَعَلْتُ أَنْظُرُ إِلَى الْمَاءِ يَنْبُعُ مِنْ بَيْنِ أَصَابِعِهِ . قَالَ أَنَسٌ : فَحَزَرْتُ مَنْ تَوَضَّأَ مَا بَيْنَ السَّبْعِينَ إِلَى الثَّمَانِينَ ـ

ส่วนที่49 การอาบน้ำละหมาดด้วยน้ำเพียงหนึ่งมุด (1 มุดได้น้ำหนักของน้ำประมาณสองในสามกิโลกรัม)

بَابُ الْوُضُوءِ بِالْمُدِّ ـ

(200) จากอนัส เล่าว่า ปรากฏว่าท่านนบี ﷺ เคยล้างหรืออาบน้ำด้วยน้ำหนึ่งศออฺ (1 ศออฺ 4 มุด) จนถึงห้ามุดแต่ใช้อาบน้ำละหมาดเพียงหนึ่งมุด

٢٠٠ - حدثنا أبو نعيم قال: حدثنا مسعر قال: حدثني ابن جبر قال: سمعت أنسا يقول: كان النبي صلى الله عليه وسلم يغسل أو كان يغتسل بالصاع إلى خمسة أمداد و يتوضأ بالمد -

ส่วนที่ 50 การเช็ดรองเท้าหุ้มส้นทั้งสอง

باب المسح على الخفين -

(201) จากอับดุลลอฮฺ อิบนุ อุมัร จากสะอดฺ อิบนุ อบี วักกอศ เล่าว่า ท่านนบี ﷺได้เช็ดรองเท้าหุ้มส้นทั้งสอง ความจริงเรื่องนี้อับดุลลอฮฺ อิบนุ อุมัร ได้เคยถามอุมัรแล้ว อิบนุ อุมัร กล่าวว่า ใช่! ท่านเคยเช็ดเมื่อสะอุดได้เล่าเรื่องต่างๆ ให้ท่านฟังเกี่ยวกับท่านนบี ﷺ แล้วท่านไม่จำเป็นเอาเรื่องนี้ถามใครอื่นอีก

٢٠١ - حدثنا اصبغ بن الفرج عن ابن وهب قال: حدثني عمرو، قال حدثني أبو النضر، عن أبي سلمة بن عبد الرحمن، عن عبد الله ابن عمر، عن سعد بن أبي وقاص، عن النبي صلى الله عليه وسلم أنه مسح على الخفين. و أن عبد الله بن عمر سأل عمر عن ذلك فقال: نعم. إذا حدثك شيئا سعد عن النبي صلى الله عليه وسلم فلا تسأل عنه غيره، وقال موسى بن عقبة: أخبرني أبو النضر أن أبا سلمة أخبره أن سعدا حدثه فقال عمر لعبد الله نحوه -

(202) จากอัลมุฆีเราะฮฺ อิบนุ ชัวะบะฮฺ จากท่านรสูล ﷺว่า เมื่อท่านรสูล ﷺ ออกไปถ่ายทุกข์ อัลมุฆีเราะฮฺได้นำภาชนะใส่น้ำไปด้วย เขาได้รดน้ำให้ท่านเมื่อท่านรสูล ﷺ ได้ถ่ายเสร็จแล้ว ได้อาบน้ำละหมาดโดยเช็ดรองเท้าหุ้มส้นทั้งสอง

٢٠٢ - حدثنا عمرو بن خالد الحراني قال: حدثنا الليث عن يحيى بن سعيد، عن سعد ابن ابراهيم، عن نافع بن جبير، عن عروة بن المغيرة، عن أبيه المغيرة بن شعبة، عن رسول الله صلى الله عليه وسلم، أنه خرج لحاجته. فاتبعه المغيرة بإداوة فيها ماء، فصب عليه حين فرغ من حاجته. فتوضأ و مسح على الخفين -

(203) จากยะอฺฟัร อิบนุ อัมรฺ อิบนุ อุมัยยะฮฺ อัฎฎอมรี ว่า บิดาของเขาได้บอกเขาว่า เขาเคยเห็นท่านนบี ﷺ เช็ดรองเท้าหุ้มส้นทั้งสอง

٢٠٣ - حدثنا أبو نعيم قال: حدثنا شيبان، عن يحيى، عن أبي سلمة، عن جعفر بن عمرو بن أمية الضمري، أن أباه أخبره أنه رأى النبي صلى الله عليه وسلم يمسح على الخفين. وتابعه حرب بن شداد، وأبان عن يحيى.

(204) จากยะอฺฟัร อิบนุ อัมรฺ จากบิดาของเขาเล่าว่า ฉันเคยเห็นท่านนบี ﷺ เช็ดบนผ้าโพกศีรษะ และบนรองเท้าหุ้มส้นทั้งสองของท่าน

٢٠٤ - حدثنا عبدان قال: أخبرنا عبد الله قال: أخبرنا الأوزاعي، عن يحيى، عن أبي سلمة، عن جعفر بن عمرو، عن أبيه قال: رأيت النبي صلى الله عليه وسلم يمسح على عمامته وخفيه. وتابعه معمر، عن يحيى، عن أبي سلمة، عن عمرو، قال: رأيت النبي صلى الله عليه وسلم.

ส่วนที่ 51 เมื่อสวมรองเท้า (หุ้มส้น) เท้าทั้งสองต้องสะอาด (กล่าวคือเมื่อได้อาบน้ำละหมาดแล้ว)

باب إذا أدخل رجليه وهما طاهرتان.

(205) จากอุรวะฮฺ อิบนุ อัลมุฆีเราะฮฺ จากบิดาของเขาเล่าว่า ในการเดินทางร่วมกับท่านรสูล ﷺ ครั้งหนึ่ง ฉันจะช่วยถอดรองเท้าให้ท่าน ท่านนบี ﷺ กล่าวว่า ไม่ต้องถอด เพราะฉันสวมมันขณะที่เท้าทั้งสองสะอาด (และอาบน้ำละหมาดแล้ว) ท่านก็ได้เช็ดบนรองเท้าทั้งสองนั้น

٢٠٥ - حدثنا أبو نعيم قال: حدثنا زكريا، عن عامر، عن عروة بن المغيرة، عن أبيه قال: كنت مع النبي صلى الله عليه وسلم في سفر، فأهويت لأنزع خفيه فقال: دعهما فإني أدخلتهما طاهرتين. فمسح عليهما.

ส่วนที่ 52 การรับประทานเนื้อแกะและสวีค[1] (อาหารจากแป้ง)

باب من لم يتوضأ من لحم الشاة والسويق، وأكل أبو بكر وعمر وعثمان رضي الله عنهم فلم يتوضؤوا.

(1) ดูอภิธานศัพท์ สวีค

ไม่เป็นเหตุให้ต้องอาบน้ำละหมาดใหม่ อบู บะกัร , อุมัรและอุษมานได้รับประทานอาหารดังกล่าว แต่ก็ไม่ได้อาบน้ำละหมาดใหม่

٢٠٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ: أَخْبَرَنَا مَالِكٌ، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ، عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم أَكَلَ كَتِفَ شَاةٍ ثُمَّ صَلَّى وَلَمْ يَتَوَضَّأْ.

(206) จากอับดุลลอฮฺ อิบนุ อับบาส เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ เคยรับประทานซี่โครงแกะเสร็จก็ละหมาดโดยไม่ได้อาบน้ำละหมาดใหม่

٢٠٧ - حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ قَالَ: حَدَّثَنَا اللَّيْثُ، عَنْ عُقَيْلٍ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ، قَالَ: أَخْبَرَنِي جَعْفَرُ بْنُ عَمْرِو بْنِ أُمَيَّةَ، أَنَّ أَبَاهُ عَمْرًا أَخْبَرَهُ: أَنَّهُ رَأَى رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم يَحْتَزُّ مِنْ كَتِفِ شَاةٍ، فَدُعِيَ إِلَى الصَّلَاةِ، فَأَلْقَى السِّكِّينَ فَصَلَّى وَلَمْ يَتَوَضَّأْ.

(207) จากยะอฺฟัร อิบนุ อัมรฺ อิบนุ อุมัยยะฮฺ เล่าว่าบิดาของเขาเล่าให้เขาฟังว่าเขาเคยเห็นท่านรสูล ﷺ ขณะที่กำลังรับประทานเนื้อแกะ บังเอิญเข้าเวลาละหมาดพอดี ท่านจึงได้วางมีด และไปละหมาด โดยไม่ได้อาบน้ำละหมาดใหม่

بَابُ مَنْ مَضْمَضَ مِنَ السَّوِيقِ وَلَمْ يَتَوَضَّأْ.

ส่วนที่ 53 บุคคลที่รับประทานสวีค แล้วให้บ้วนปากเสียโดยไม่ต้องอาบน้ำละหมาดใหม่

٢٠٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ: أَخْبَرَنَا مَالِكٌ، عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ، عَنْ بُشَيْرِ بْنِ يَسَارٍ مَوْلَى بَنِي حَارِثَةَ أَنَّ سُوَيْدَ بْنَ النُّعْمَانِ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ خَرَجَ مَعَ رَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم

(208) จากสุวัยดฺ อิบนุ อันนัวะอฺมานได้เล่าให้เขาฟังว่า เขาเคยออกไปกับท่านรสูล ﷺ ในปีที่ทำศึกคอยบัรฺ จนมาถึงตำบลอัศเศาะฮฺบาอฺ ซึ่งอยู่ใกล้ ๆ คอยบัรฺ

นั้นเอง ท่านได้ละหมาดอศัรฺ เมื่อละหมาดเสร็จแล้วท่านได้บอกให้เอาอาหารออกมา ซึ่งอาหารที่นำมามีเฉพาะสวีคเท่านั้น ท่านได้บอกให้ราดน้ำพอเปียก แล้วท่านก็รับประทานพร้อมทั้งพวกเราก็รับประทานเสร็จแล้ว ท่านจึงลุกขึ้นไปละหมาดมัฆริบ โดยบ้วนปาก แล้วท่านละหมาดโดยไม่ได้อาบน้ำละหมาดใหม่

عامَ خيبرَ حتى إذا كانوا بالصهباءِ . وهى أدنى خيبرَ، فصلّى العصرَ . ثمّ دعا بالأزوادِ فلم يؤتَ إلاّ بالسويقِ ، فأمرَ به فثُرّى فأكلَ رسولُ الله صلى الله عليه وسلّمَ وأكلنا. ثمّ قامَ إلى المغربِ فمضمضَ ومضمضنا، ثمّ صلّى ولم يتوضّأ -

(209) จากมัยมูนะฮฺ เล่าว่า ท่านนบี ﷺ รับประทานซี่โครงแกะที่บ้านของเธอ แล้วท่านนบี ﷺ ละหมาดโดยไม่ได้อาบน้ำละหมาดใหม่

٢٠٩ - حدّثنا أصبغُ قالَ : أخبرَنى ابن وهب : قالَ أخبرَنى عمرٌو عن بكيرٍ، عنْ كُرَيبٍ ، عنْ ميمونةَ أنّ النّبىَّ صلى اللهُ عليهِ وسلّمَ أكلَ عندَها كتِفا ثمّ صلّى ولمْ يتوضّأْ -

ส่วนที่ 54 เมื่อดื่มน้ำนมจะต้องบ้วนปากหรือไม่ เมื่อจะละหมาด

بابٌ هلْ يُمَضْمِضُ مِنَ اللّبنِ -

(210) จากอิบนุ อับบาส เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ ดื่มน้ำนมเสร็จแล้วบ้วนปาก โดยท่านรสูล ﷺ กล่าวว่า ที่จริงในน้ำนมมีไขมัน

٢١٠ - حدّثنا يحيَى بنُ بُكيرٍ وقُتيبةُ قالا : حدّثنا اللّيثُ، عنْ عُقيلٍ، عنِ ابنِ شهابٍ عنْ عُبيدِ اللهِ بنِ عبدِاللهِ بنِ عُتبةَ ، عنِ ابنِ عبّاسٍ أنّ رسولَ اللهِ صلى اللهُ عليه وسلّم شرِبَ لبنًا فمضمضَ وقالَ : إنّ لهُ دسمًا ، تابعَهُ يونُسُ وصالحُ بنُ كيسانَ عنِ الزّهرىِّ -

ส่วนที่ 55 เมื่อนอนหลับให้อาบน้ำละหมาดใหม่ มีบางคนเห็นว่า ไม่ต้องอาบน้ำละหมาดใหม่

بابُ الوُضوءِ مِنَ النّومِ . ومَنْ لمْ يرَ مِنَ النّعسةِ والنّعستينِ أوِ الخفقةِ وُضوءًا -

เมื่อหาวนอนหรือมีสภาพสัปหงกเล็กน้อย

(211) จาก อาอิชะฮฺ เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ เคยกล่าวว่า เมื่อบุคคลใดมีอาการง่วงนอนขณะที่ละหมาด ก็ให้นอนเสียก่อนจนกว่าความง่วงจะหายไป เพราะว่าคนที่มีอาการง่วงนอน ในขณะที่ละหมาดจะไม่รู้หรอกว่าเขาทำหน้าที่ขออภัยโทษหรือว่าด่าทอตนเอง

(212) จากอนัส เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ กล่าวว่า เมื่อบุคคลใดง่วงนอนในขณะละหมาดก็ให้นอนเสียก่อน จนกว่าจะรู้ในสิ่งที่อ่าน

ส่วนที่ 56 การอาบน้ำละหมาดใหม่ขณะที่ยังไม่เสียน้ำละหมาด

(213) จากอัมรฺ อิบนุ อามิรฺ จากอนัส เล่าว่า ท่านนบีﷺจะอาบน้ำละหมาดทุกครั้งที่ละหมาด ฉันถามอนัสว่า ท่านทำอย่างไร อนัสตอบว่า การอาบน้ำละหมาดนั้นเป็นการเพียงพอแก่พวกเรา ตราบที่ยังไม่มีหะดัษ (เสียน้ำละหมาด)

٢١١ - حدَّثنا عبدُ اللهِ بنُ يوسفَ قالَ: أخبرَنا مالكٌ، عنْ هشامٍ، عنْ أبيهِ، عنْ عائشةَ أنَّ رسولَ اللهِ صلى الله عليهِ وسلَّم قالَ: إذا نعسَ أحدُكمْ وهوَ يُصلِّي فلْيرقُدْ حتَّى يذهبَ عنهُ النَّومُ، فإنَّ أحدَكمْ إذا صلَّى وهوَ ناعسٌ لا يدري لعلَّهُ يستغفرُ فيسبُّ نفسَهُ.

٢١٢ - حدَّثنا أبو معمرٍ قالَ: حدَّثنا عبدُ الوارثِ قالَ: حدَّثنا أيوبُ، عنْ أبي قلابةَ، عنْ أنسٍ، عنِ النَّبيِّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم قالَ (إذا نعسَ أحدُكمْ في الصَّلاةِ فلْينمْ حتَّى يعلمَ ما يقرأُ).

بابُ الوُضوءِ مِنْ غيرِ حدَثٍ.

٢١٣ - حدَّثنا محمَّدُ بنُ يوسفَ قالَ: حدَّثنا سفيانُ، عنْ عمرِو بنِ عامرٍ قالَ: سمعتُ أنسًا ح، وحدَّثنا مسدَّدٌ قالَ: حدَّثنا يحيى عنْ سفيانَ قالَ: حدَّثني عمرُو بنُ عامرٍ، عنْ أنسٍ قالَ: كانَ النَّبيُّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم يتوضَّأُ عندَ كلِّ صلاةٍ، قلتُ: كيفَ كنتُمْ تصنعونَ؟ قالَ: يُجزِئُ أحدَنا الوُضوءُ ما لمْ يُحدِثْ.

(214) จากสุวัยด อิบนุ อันนัวะอุมาน เล่าว่า เขาเคยออกไปกับท่านรสูล ﷺ ในปีที่ทำศึกคอยบัรฺจนมาถึงตำบลอัศเศาะฮฺบาอฺ ท่านรสูล ﷺ ได้ละหมาดอศัรฺร่วมกับเรา ครั้นเมื่อเสร็จละหมาดท่านได้บอกให้นำอาหารมา ซึ่งก็ไม่มีอะไรนอกจากสวีคเท่านั้น ดังนั้นพวกเราจึงได้รับประทานแล้ว ได้ดื่มหลังจากเสร็จท่านก็ลุกขึ้นไปละหมาดมัฆริบ โดยบ้วนปากก่อน ท่านได้ละหมาดมัฆริบร่วมกับพวกเรา โดยไม่ได้อาบน้ำละหมาดใหม่

٢١٤ - حدثنا خالد بن مخلد قال: حدثنا سليمان قال: حدثني يحيى بن سعيد قال: أخبرني بشير ابن يسار قال: أخبرني سويد بن النعمان قال: خرجنا مع رسول الله صلى الله عليه وسلم عام خيبر حتى إذا كنا بالصهباء صلى بنا رسول الله صلى الله عليه وسلم العصر فلما صلى دعا بالأطعمة فلم يؤت إلا بالسويق فأكلنا وشربنا ثم قام النبي صلى الله عليه وسلم إلى المغرب فمضمض ثم صلى لنا المغرب ولم يتوضأ.

ส่วนที่ 57 การปล่อยปละละเลยต่อการเปอะเปื้อนของปัสสาวะถือเป็นโทษสถานหนัก

باب من الكبائر أن لا يستتر من بوله.

(215) จากอิบนุ อับบาส เล่าว่า ครั้งหนึ่งท่านนบี ﷺ ได้ผ่านไปที่กุโบรหนึ่ง จากบรรดากุโบรทั้งหมดที่มะดีนะฮฺหรือที่มักกะฮฺ ท่านได้ยินเสียงคนสองคนกำลังถูกลงโทษ ท่านนบี ﷺ ได้กล่าวว่า ไม่ใช่โทษหนักอะไร แล้วท่านกล่าวอีกว่า ใช่หนึ่งในสองถูกทำโทษด้วยเหตุที่ไม่ชำระปัสสาวะให้สะอาด อีกคนหนึ่ง คอยยุแยงให้ผู้คนทะเลาะกันแล้วท่านได้เรียกใบอินทผลัม

٢١٥ - حدثنا عثمان قال: حدثنا جرير، عن منصور، عن مجاهد، عن ابن عباس، قال: مر النبي صلى الله عليه وسلم بحائط من حيطان المدينة أو مكة، فسمع صوت إنسانين يعذبان في قبورهما فقال النبي صلى الله عليه وسلم: يعذبان وما يعذبان في كبير. ثم قال: بلى. كان أحدهما لا يستتر من بوله، وكان الآخر: يمشي بالنميمة. ثم دعا بجريدة فكسرها كسرتين:

فَوَضَعَ عَلَى كُلِّ قَبْرٍ مِنْهُمَا كِسْرَةً، فَقِيلَ لَهُ: يَا رَسُولَ اللهِ لِمَ فَعَلْتَ هَذَا؟ قَالَ صلى الله عليه وسلم: لَعَلَّهُ أَنْ يُخَفَّفَ عَنْهُمَا مَا لَمْ تَيْبَسَا -

มาใบหนึ่ง ฉีกออกเป็นสองส่วน ท่านเอาวางที่กุโบรฺของคนทั้งสองกุโบรละซีก มีผู้ถามท่านว่า โอ้ท่านรสูล ﷺ ทำไมท่านจึงทำเช่นนี้ ท่านรสูล ﷺ กล่าวว่า หวังว่าใบอินทผลัมนี้ จะทำให้ทุเลาโทษของบุคคลทั้งสอง ตราบใดที่ที่มันยังไม่แห้ง [1]

بَابُ مَا جَاءَ فِي غَسْلِ الْبَوْلِ ۔ وَقَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم لِصَاحِبِ الْقَبْرِ: كَانَ لَا يَسْتَتِرُ مِنْ بَوْلِهِ، وَلَمْ يَذْكُرْ سِوَى بَوْلِ النَّاسِ -

ส่วนที่ 58 เกี่ยวกับการล้างปัสสาวะ ท่านรสูล ﷺ ได้กล่าวถึงผู้ตายว่า เขาไม่ล้างปัสสาวะของเขาให้สะอาด ท่านไม่ได้กล่าวถึงปัสสาวะอื่นใดเลย นอกจากปัสสาวะของมนุษย์

٢١٦ - حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ: حَدَّثَنِي رَوْحُ بْنُ الْقَاسِمِ قَالَ: حَدَّثَنِي عَطَاءُ ابْنُ أَبِي مَيْمُونَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم إِذَا تَبَرَّزَ لِحَاجَتِهِ أَتَيْتُهُ بِمَاءٍ فَيَغْتَسِلُ بِهِ -

(216) จากอนัส อิบนุ มาลิก เล่าว่า เมื่อท่านรสูล ﷺ ออกไปถ่ายทุกข์ ฉันจะนำน้ำไปให้ท่าน ท่านก็ได้เอาน้ำนั้นล้าง

بَابٌ :-

ส่วนที่ 59

٢١٧ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ خَازِمٍ قَالَ: حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ، عَنْ مُجَاهِدٍ، عَنْ طَاوُسٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: مَرَّ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم بِقَبْرَيْنِ فَقَالَ: إِنَّهُمَا لَيُعَذَّبَانِ وَمَا يُعَذَّبَانِ فِي كَبِيرٍ، أَمَّا أَحَدُهُمَا فَكَانَ

(217) จากอิบนุ อับบาส เล่าว่า เมื่อท่านรสูล ﷺ ผ่านไปที่หลุมศพสองหลุม ท่านกล่าวว่า แท้จริงคนทั้งสองกำลังถูกลงโทษ ซึ่งก็ไม่ใช่โทษหนักอะไร คนหนึ่งไม่ชำระปัสสาวะให้สะเด็ด อีกคนหนึ่งคอย

---

(1) เป็นเรื่องที่ท่านนบี ﷺ ขอความทุเลาโทษทัณฑ์ของผู้ตาย ซึ่งท่านทำเป็นประจำ (ฟัตหุลบารี เล่ม 1 หน้า 232)

ยุแยงให้ผู้คนทะเลาะกัน ท่านจึงได้เอาใบอินทผลัมมาแล้วแบ่งออกเป็นสองส่วน ปักไปที่หลุมละส่วน เหล่าเศาะฮาบะฮฺได้ถามว่า ทำไมท่านจึงทำเช่นนี้ท่านตอบว่า หวังว่าใบอินทผลัมจะช่วยให้ทุเลาโทษของบุคคลทั้งสอง ตราบที่มันยังไม่แห้ง

لا يَسْتَتِرُ مِنَ البَوْلِ، وأمَّا الآخَرُ فكانَ
يَمْشِي بالنَّمِيمَةِ، ثُمَّ أخَذَ جَرِيدَةً رَطْبَةً
فَشَقَّها بِنِصْفَيْنِ فَغَرَزَ في كُلِّ قَبْرٍ
واحِدَةً، قالُوا يا رَسُولَ اللهِ: لِمَ فَعَلْتَ
هذا؟ قالَ لَعَلَّهُ يُخَفِّفُ عَنْهُما ما لَمْ
يَيْبَسا. قالَ ابنُ المُثَنَّى: وحَدَّثَنا وكِيعٌ
قالَ: حَدَّثَنا الأعمَشُ قالَ: سَمِعْتُ
مُجاهِدًا مِثْلَهُ -

ส่วนที่ 60 การที่ท่านนบี ﷺ และประชาชนปล่อยให้อรับชนบทปัสสาวะในมัสยิด(ดูเชิงอรรถหะดีษที่215)

بابُ تَرْكِ النَّبِيِّ صلى اللهُ عليه وسلَّم والنَّاسِ الأعرابِيَّ حتَّى فَرَغَ مِنْ بَوْلِهِ في المَسْجِدِ -

(218) จาก อนัส อิบนุ มาลิก เล่าว่า เมื่อท่านนบี ﷺ เห็นอรับชนบทคนหนึ่งกำลังปัสสาวะในมัสยิด ท่านก็กล่าวว่า ปล่อยเขาไว้จนกว่าจะปัสสาวะเสร็จ จนกว่าจะสุดครั้นเมื่อสุดแล้ว ท่านเรียกเอาน้ำมาแล้วท่านก็รดไป ณ ที่นั้น

٢١٨ - حدَّثَنا مُوسَى بنُ إسماعِيلَ
قالَ: حدَّثَنا هَمَّام، قالَ أخبَرَنا إسحاقُ،
عَنْ أنَسِ بنِ مالِكٍ أنَّ النَّبِيَّ صلى اللهُ
عليه وسلَّم رَأى أعرابِيًّا يَبُولُ في المَسْجِدِ
فقالَ: دَعُوهُ حتَّى إذا فَرَغَ، دَعا بِماءٍ
فَصَبَّهُ عَلَيْهِ -

ส่วนที่ 61 การราดน้ำล้างปัสสาวะในมัสยิด

بابُ صَبِّ الماءِ عَلَى البَوْلِ في المَسْجِدِ -

(219) จาก อบู ฮุรอยเราะฮฺ เล่าว่า ครั้งหนึ่งมีอรับชนบทนายหนึ่ง ยืนปัสสาวะในมัสยิด ประชาชนก็วิ่งกรูเข้าไปหา (เพื่อห้าม) ท่านนบี ﷺ จึงได้กล่าวกับพวกเขาว่า ปล่อยเขาไว้และจง

٢١٩ - حدَّثَنا أبُو اليَمانِ قالَ: أخبَرَنا
شُعَيْبٌ، عَنِ الزُّهْرِيِّ، قالَ: أخبَرَنِي
عُبَيْدُ اللهِ بنُ عُتْبَةَ ابنِ مَسْعُودٍ: أنَّ أبا
هُرَيْرَةَ قالَ: قامَ أعرابِيٌّ، فَبالَ
في المَسْجِدِ، فَتَناوَلَهُ النَّاسُ. فقالَ لَهُمُ
النَّبِيُّ صلى اللهُ عليه وسلَّم: دَعُوهُ وهَرِيقُوا

ช่วยกันเอาน้ำหนึ่งที่หรือหนึ่งที่ใหญ่ เพราะเหตุว่า พวกท่านทั้งหลายถูกส่งมาให้เป็นผู้รับความสะดวกสบาย ไม่ได้ถูกส่งเพื่อให้เกิดความยากลำบาก

عَلَى بَوْلِهِ سَجْلاً مِنْ ماءٍ، أوْ ذَنُوبًا مِنْ ماءٍ، فإنَّمَا بُعِثْتُمْ مُيَسِّرِينَ وَلَمْ تُبْعَثُوا مُعَسِّرِينَ -

(220) จากอนัส อิบนุ มาลิก เล่าว่า ท่านได้ยินท่านนบี ﷺ กล่าวเช่นเดียวกับ หะดีษที่ 219

٢٢٠ - حدَّثنا عَبْدَانُ قالَ : أخْبَرَنا عَبْدُ اللهِ قالَ : أخْبَرَنا يَحْيَى بنُ سَعِيدٍ قالَ : سَمِعْتُ أنَسَ بنَ مالِكٍ عَنِ النَّبِيِّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم -

ส่วนที่ 62 ให้รดน้ำที่ที่ปัสสาวะ

بابٌ يُهرِيقُ الماءَ عَلَى البَوْلِ -

(221) จากอนัส อิบนุ มาลิก เล่าว่า มีอรับชนทบนายหนึ่ง (เข้ามาในมัสยิด) แล้วปัสสาวะลงที่มุมหนึ่งของมัสยิด ประชาชนทั้งหลายตะโกนใส่เขา (เพื่อห้าม) ท่านรสูล ﷺ จึงได้ห้ามพวกเขา ครั้นเมื่อเขาปัสสาวะสุดแล้ว ท่านรสูล ﷺ ใช้ให้เอาที่ใส่น้ำนำน้ำมารดไปบนที่ปัสสาวะนั้น

٢٢١ - وحدَّثنا خالِدٌ قال : وحدَّثنا سُلَيمانُ، عَنْ يَحْيَى بنِ سَعِيدٍ قالَ : سَمِعْتُ أنَسَ بنَ مالِكٍ قالَ : جاءَ أعْرابِيٌّ فَبالَ في طائِفَةِ المَسْجِدِ. فَزَجَرَهُ النَّاسُ، فَنَهاهُمُ النَّبِيُّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم فلَمَّا قَضَى بَوْلَهُ، أمَرَ النَّبِيُّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم بِذَنُوبٍ مِنْ ماءٍ فَهُرِيقَ عَلَيْهِ -

ส่วนที่ 63 ปัสสาวะของเด็กชาย

بابٌ بَوْلِ الصِّبْيانِ -

(222) จากอาอิชะฮฺ อุมมุล มุมินีน เธอได้กล่าวว่า มีเด็กชายคนหนึ่งถูกนำมาที่ท่านรสูล ﷺ ต่อมาได้ปัสสาวะรดที่ผ้าของท่าน ท่านได้เรียกเอาน้ำมา แล้วราดลงไปเฉพาะผ้าส่วนที่เปื้อน

٢٢٢ - حدَّثنا عَبْدُ اللهِ بنُ يُوسُفَ قالَ : أخْبَرَنا مالِكٌ، عَنْ هِشامِ بنِ عُرْوَةَ، عَنْ أبِيهِ، عَنْ عائِشَةَ أمِّ المُؤْمِنِينَ، أنَّها قالَتْ : أُتِيَ رَسُولُ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم بِصَبِيٍّ فَبالَ عَلَى ثَوْبِهِ، فَدَعا بِماءٍ فَأتْبَعَهُ إيَّاهُ -

(223) จาก อุมมุ กอยซฺ บินติ เมียะหฺศอน เล่าว่า ครั้งหนึ่ง เธอได้นำบุตรชายที่ยังไม่สามารถรับประทานอาหาร (นอกจากนมแม่) ไปหาท่านรสูล ﷺ ท่านรสูล ﷺ ได้ให้เด็กนั้นมานั่งที่ตักของท่าน ต่อมาเด็กนั้นได้ปัสสาวะรดที่ผ้าของท่าน ท่านก็ได้เรียกหาน้ำมา แล้วพรมน้ำลงไปที่รอยนั้น โดยที่ท่านไม่ได้ล้างใดๆ

٢٢٣ - حدثنا عبد الله بن يوسف قال: أخبرنا مالك عن ابن شهاب، عن عبيد الله بن عبد الله ابن عتبة، عن أم قيس بنت محصن: أنها أتت بابن لها صغير لم يأكل الطعام إلى رسول الله صلى الله عليه وسلم فأجلسه رسول الله صلى الله عليه وسلم في حجره، فبال على ثوبه، فدعا بماء فنضحه، ولم يغسله.

ส่วนที่ 64 การปัสสาวะโดยยืนหรือนั่ง

باب البول قائما وقاعدا.

(224) จาก หุซัยฟะฮฺ เล่าว่า ท่านนบี ﷺ ได้เคยไปที่ที่สำหรับทิ้งขยะของกลุ่มชนหนึ่ง ท่านปัสสาวะโดยยืน แล้วจึงเรียกหาน้ำ ฉันจึงได้นำน้ำไปให้เสร็จแล้วท่านได้อาบน้ำละหมาด

٢٢٤ - حدثنا آدم قال: حدثنا شعبة، عن الأعمش، عن أبي وائل، عن حذيفة قال: أتى النبي صلى الله عليه وسلم سباطة قوم، فبال قائما، ثم دعا بماء فجئته بماء فتوضأ.

ส่วนที่ 65 ปัสสาวะใกล้เคียงกับผู้อื่นโดยมีกำแพงกั้น

باب البول عند صاحبه والتستر بالحائط.

(225) จาก หุซัยฟะฮฺ เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ และฉันกำลังเดินอยู่ ท่านก็เดินไปที่ทิ้งขยะของชนกลุ่มหนึ่ง ซึ่งอยู่ข้างหลังกำแพง

٢٢٥ - حدثنا عثمان بن أبي شيبة قال: حدثنا جرير عن منصور، عن أبي وائل، عن حذيفة قال: رأيتني أنا والنبي صلى الله عليه وسلم نتماشى.

ท่านยืนเหมือนกับที่บุคคลอื่นยืน แล้วท่านก็ปัสสาวะ ฉันเองยืนหลบอยู่ห่างๆ ท่านได้ทำท่ากวักมือเรียกฉัน ฉันจึงได้ไปที่ท่านยืนถัดจากท่านไป จนกระทั่งท่านถ่ายปัสสาวะสุด

فأتى سُباطةَ قومٍ خَلْفَ حائطٍ فقامَ كما يَقُومُ أحَدُكُمْ فبالَ ، فانْتَبَذْتُ مِنْهُ ، فأشارَ إليَّ فجِئْتُهُ فقُمْتُ عِنْدَ عَقِبِهِ حتّى فَرَغَ -

ส่วนที่ 66 ปัสสาวะในสถานที่ทิ้งขยะของประชาชน

بابُ البَوْلِ عِنْدَ سُباطَةِ قَوْمٍ -

(226) จากอบู วาอิล เล่าว่า อบู มูสา อัชอะรี เป็นบุคคลที่พิถีพิถัน ในเรื่องปัสสาวะมาก และท่านเคยกล่าวว่า เมื่อชาวยิวปัสสาวะกระเซ็นไปถูกผ้าของพวกเขาแล้ว เขาก็จะตัดส่วนที่ปัสสาวะกระเซ็นถูกออกไป พลันหุซัยฟะฮฺกล่าวกับวาอิลขึ้นว่า แต่เชื่อว่าเขา (อบู มูสา)คงไม่ทำอย่างจริงจังนัก ท่านรสูล ﷺ เคยไปปัสสาวะที่บริเวณทิ้งขยะของชนกลุ่มหนึ่งโดยท่านปัสสาวะยืน

٢٢٦ - حدَّثنا مُحَمَّدُ بنُ عَرْعَرَةَ قالَ : حدَّثنا شُعْبَةُ ، عَنْ مَنْصُورٍ ، عَنْ أبِي وائِلٍ قالَ : كانَ أبُو مُوسَى الأشْعَرِيُّ يُشَدِّدُ في البَوْلِ ويَقُولُ : إنَّ بَنِي إسرائيلَ كانَ إذا أصابَ ثَوْبَ أحَدِهِمْ قَرَضَهُ . فقالَ حُذَيْفَةُ : لَيْتَهُ أمْسَكَ ، أتى رَسُولُ اللهِ عليهِ وسلَّمَ سُباطَةَ قَوْمٍ فبالَ قائمًا -

ส่วนที่ 67 การชำระเลือด

بابُ غَسْلِ الدَّمِ -

(227) จาก อัสมาอฺ เธอเล่าว่า มีหญิงคนหนึ่งได้มาหาท่านนบี ﷺ เธอกล่าวกับท่านนบี ﷺ ว่า

٢٢٧ - حدَّثنا مُحَمَّدُ بنُ المُثَنَّى قالَ : حدَّثنا يَحْيَى ، عَنْ هِشامٍ ، قالَ : حدَّثتني فاطِمَةُ ، عَنْ أسْماءَ قالَتْ : جاءَتِ امْرأةٌ النَّبِيَّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم

ท่านเห็นสตรีควรทำอย่างไร หากหญิงในหมู่พวกเรามีเลือดประจำเดือนเปื้อนผ้า ท่านรสูล ﷺ กล่าวว่า ขูดก่อนแล้วถูโดยเอาน้ำราดด้วยแล้วน้ำราดลงไปอีก แล้วจึงนำ(ผ้านั้น) สวมละหมาดได้

فقالت: أرأيتَ إحدانا تحيضُ في الثوبِ كيفَ تصنعُ؟ قالَ: تحتُّه ثمَّ تقرُصُه بالماءِ وتنضحُه وتصلِّي فيهِ -

(228) จากอาอิชะฮฺ เล่าว่า ฟาติมะฮฺ ลูกสาวของอบูฮุบัยช ไปหาท่านนบี ﷺ กล่าวถามท่านว่า โอ้ท่านรสูล ﷺ ฉันเป็นหญิงที่มีเลือดออกอยู่เสมอ ฉันจึงมีสภาพร่างกายที่ไม่สะอาด ฉันจะงดละหมาดไหม ท่านรสูล ﷺ ตอบว่า ไม่ต้องงด เพราะนับเป็นเรื่องเลือดใหญ่ (ตกเลือด) ไม่ใช่เลือดประจำเดือน แต่หากมีประจำเดือน ก็ให้งดละหมาด เมื่อหมดไป (ช่วงมีประจำเดือน) ก็ให้ทำความสะอาดเลือดแล้วก็ละหมาด ฮิชาม(ผู้รายงานอีกลำดับหนึ่ง) เล่าว่า บิดาของฉันได้กล่าวว่า ให้อาบน้ำละหมาดทุกครั้งที่ละหมาด จนกระทั่งช่วงมีประจำเดือนมาอีก

٢٢٨ - حدَّثنا مُحمَّدٌ قالَ: حدَّثنا أبو معاويةَ: قالَ: حدَّثنا هِشامُ بنُ عُروةَ، عَنْ أبيهِ. عَنْ عائشةَ قالَتْ: جاءَتْ فاطمةُ ابنةُ أبي حُبَيْشٍ إلى النَّبيِّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم فقالَتْ: يا رسولَ اللهِ، إنِّي امرأةٌ أُستَحاضُ فلا أطْهُرُ، أفأدَعُ الصَّلاةَ؟ فقالَ رسولُ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم: لا، إنَّما ذلكَ عِرْقٌ وليسَ بِحَيْضٍ؛ فإذا أقبلَتْ حَيْضَتُكِ فدَعِي الصَّلاةَ؛ وإذا أدبرَتْ فاغسِلي عنكِ الدَّمَ ثمَّ صلِّي، قالَ: وقالَ أبي: ثمَّ توضَّئي لِكُلِّ صلاةٍ حتَّى يجيءَ ذلكَ الوقتُ -

ส่วนที่ 68 การล้างอสุจิ การเอาเล็บขูดอสุจิแห้งและการชำระล้างสิ่งที่หลั่งจากสตรี

بابُ غسلِ المنيِّ وفركِهِ، وغسلِ ما يُصيبُ مِنَ المرأةِ -

(229) อาอิชะฮฺ เล่าว่า ฉันเองเคยล้างรอยอสุจิที่ผ้าของท่านนบี ﷺ แล้วท่านก็ได้นำผ้าผืนนั้นไปละหมาด ขณะที่รอยเปียกๆ ยังปรากฏที่ผ้านั้น

٢٢٩ - حدثنا عبدان قال: أخبرنا عبد الله قال: أخبرنا عمرو بن ميمون الجزري، عن سليمان ابن يسار، عن عائشة قالت: كنت أغسل الجنابة من ثوب النبي صلى الله عليه وسلم فيخرج إلى الصلاة وإن بقع الماء في ثوبه -

(230) จาก อาอิชะฮฺ เล่าเช่นเดียวกับหะดีษที่ 229

٢٣٠ - حدثنا قتيبة قال: حدثنا يزيد قال: حدثنا عمرو عن سليمان قال: سمعت عائشة ح -

(231) จาก สุไลมาน อิบนุ ยะซารฺ เล่าว่า ฉันเคยถามอาอิชะฮฺถึงน้ำอสุจิที่เปื้อนผ้าเธอ เธอตอบว่า ฉันเองเคยล้างที่ผ้าของท่านรสูล ﷺ แล้วท่านรสูล ﷺ นำผ้าผืนนี้สวมไปละหมาด โดยที่รอยล้างที่ผ้ายังมีน้ำเปียกๆ อยู่

٢٣١ - و حدثنا مسدد قال: حدثنا عبد الواحد قال: حدثنا عمرو بن ميمون عن سليمان بن يسار قال: سألت عائشة عن المني يصيب الثوب؟ فقالت: كنت أغسله من ثوب رسول الله صلى الله عليه وسلم فيخرج إلى الصلاة وأثر الغسل في ثوبه بقع الماء -

ส่วนที่ 69 เมื่อล้างอสุจิหรืออื่น ๆ แต่ยังมีร่องรอยอยู่

باب إذا غسل الجنابة أو غيرها فلم يذهب أثره -

(232) จาก อัมรฺ อิบนุ มัยมูน เล่าว่า ฉันเคยได้ยินสุไลมาน อิบนุ ยะซารฺ ได้ตอบเกี่ยวกับเรื่องรอยอสุจิที่มาเปื้อนผ้า เขาตอบว่า (เรื่องนี้) อาอิชะฮฺเองก็เคยล้างรอยอสุจิที่เปื้อนผ้าท่านรสูล ﷺ แล้วท่านรสูล ﷺ ได้สวมผืนนี้ไปละหมาด โดยยังมีรอยน้ำเปียกๆ อยู่

٢٣٢ - حدثنا موسى بن إسماعيل المنقري قال: حدثنا عبد الواحد قال: حدثنا عمرو بن ميمون قال: سمعت سليمان بن يسار في الثوب تصيبه الجنابة قال: قالت عائشة: كنت أغسله من ثوب رسول الله صلى الله عليه وسلم ثم يخرج إلى الصلاة وأثر الغسل فيه بقع الماء -

(233) จาก อาอิชะฮฺ เล่าว่า ฉันเองเคยล้างรอยอสุจิที่ผ้าของท่านรสูล ﷺ แล้วฉันก็ยังเห็นรอยเปียกน้ำเป็นหย่อมๆ อยู่

٢٣٣ - حدثنا عمرو بن خالد قال: حدثنا زهير قال: حدثنا عمرو بن ميمون بن مهران، عن سليمان بن يسار، عن عائشة: أنها كانت تغسل المني من ثوب النبي صلى الله عليه وسلم ثم أراه فيه بقعة أو بقعا.

ส่วนที่ 70 เยี่ยวอูฐหรือสัตว์อื่นที่ใช้เป็นพาหนะ เช่นแกะและบริเวณคอก อบู มูซา เคยละหมาดที่ศูนย์สื่อสารโดยที่มีมูลสัตว์อยู่ที่นั่นและมีพื้นเป็นทรายอยู่ใกล้ๆ และท่านก็กล่าวว่า ทั้งที่นี่และที่นั่นมีผลเท่ากัน (คือละหมาดได้)

باب أبوال الإبل والدواب والغنم ومرابضها. وصلى أبو موسى في دار البريد والسرقين والبرية إلى جنبه، فقال: هاهنا وثم سواء.

(234) จาก อบู กิลาบะฮฺ จากอนัส เล่าว่า ชาวเผ่าอุกลฺ หรือเผ่าอุรัยนะฮฺ ได้เดินทางมาที่มะดีนะฮฺเกิดอาการแพ้อากาศอย่างรุนแรง ท่านรสูล ﷺ จึงสั่งให้พวกเขาไปที่ฝูงอูฐที่เป็นแม่นมและให้ดื่มปัสสาวะและนมอูฐ พลันพวกเขาก็หายเป็นปกติ ครั้นเมื่อพวกเขาตื่นขึ้นในตอนเช้า ได้ฆ่าคนเลี้ยงอูฐของท่านนบี ﷺ พร้อมทั้งขโมยอูฐไปด้วย เมื่อถึงช่วงเช้านั่นเองข่าวนี้เพิ่งจะได้ทราบกันท่านนบี ﷺ จึงได้ส่งคนไปตามรอย พอตกสายเล็กน้อย ก็สามารถจับพวกเขาได้นำมาให้ท่านนบี ﷺ ท่านจึงสั่งตัดมือและเท้าพวกเขา ซ้ำตาก็ถูก

٢٣٤ - حدثنا سليمان بن حرب قال: حدثنا حماد بن زيد عن أيوب، عن أبي قلابة، عن أنس قال: قدم أناس من عكل أو عرينة فاجتووا المدينة فأمرهم النبي صلى الله عليه وسلم بلقاح وأن يشربوا من أبوالها وألبانها فانطلقوا فلما صحوا قتلوا راعي النبي صلى الله عليه وسلم واستاقوا النعم فجاء الخبر في أول النهار فبعث في آثارهم فلما ارتفع النهار جيء بهم، فأمر بقطع أيديهم وأرجلهم، وسمرت أعينهم، وألقوا في الحرة يستسقون فلا يسقون قال أبو قلابة: فهؤلاء سرقوا وقتلوا وكفروا بعد إيمانهم، وحاربوا الله ورسوله.

แทงด้วยเหล็กเผาไฟและถูกลากไปทิ้งไว้นอกเมืองพวกเขาได้ขอน้ำดื่ม แต่ก็ไม่มีใครหาให้ อบู กิลาบะฮฺ เล่าอีกว่า พวกนี้เป็นทั้งขโมย และฆาตกรและพวกเขาได้ปฏิเสธ หลังจากที่ได้ศรัทธาแล้ว อีกทั้งยังทำสงครามกับอัลลอฮฺและรสูลของพระองค์

(235) จากอนัส เล่าว่า ท่านนบี ﷺ เคยละหมาดที่คอกแกะ ก่อนที่จะสร้างมัสยิด

٢٣٥ ـ حدثنا آدم قال: حدثنا شعبة قال: أخبرنا أبو التياح، عن أنس قال: كان النبي صلى الله عليه وسلم يصلي قبل أن يبنى المسجد في مرابض الغنم ـ

ส่วนที่ 71 นะญิสตกลงในเนยและน้ำ

อัซซุฮฺรีกล่าวว่า ไม่เป็นไรตราบที่น้ำนั้นไม่เปลี่ยนรส กลิ่น สี ฮัมมาด ได้กล่าวว่า ขนของนกที่ตายก็ถือว่าไม่เป็นไร และอัซซุฮฺรี กล่าวเกี่ยวกับกระดูกของสัตว์ที่ตายแล้ว เช่นกระดูกของช้าง หรือสัตว์อื่น ๆ ว่า ฉันเองเห็นปวงปราชญ์ในสมัยก่อนหวีผมด้วยหวีที่ทำจากกระดูก รวมทั้งใช้ทำภาชนะใส่ไขมันมาใช้ โดยไม่มีข้อบัญญัติห้ามไว้ ส่วน อิบนุ สีรีน และอิบรอฮีม กล่าวว่า ถือว่าไม่เป็นไรในการค้าขายงาช้าง

باب ما يقع من النجاسات في السمن والماء

وقال الزهري: لا بأس بالماء ما لم يغيره طعم أو ريح أو لون. وقال حماد: لا بأس بريش الميتة، وقال الزهري، في عظام الموتى نحو الفيل وغيره: أدركت ناسا من سلف العلماء يمتشطون بها، ويدهنون فيها، لا يرون به بأسا. وقال ابن سيرين وإبراهيم: لا بأس بتجارة العاج ـ

(236) จาก มัยมูนะฮฺ เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ เคยถูกถามถึง

٢٣٦ ـ حدثنا إسماعيل قال: حدثني مالك، عن ابن شهاب، عن عبيد الله بن عبد الله، عن ابن عباس، عن ميمونة أن رسول الله صلى الله عليه وسلم

เรื่องหนูที่ตกลงไปในเนย ท่านตอบว่า เอาตัวหนูทิ้งไป รวมทั้งบริเวณรอบตัวหนู แล้วให้รับประทานส่วนที่เหลือได้

(237) จากมัยมูนะฮฺ เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ เคยถูกถามถึงเรื่องที่หนูตกลงไปในเนย ท่านตอบว่า เอาตัวหนูทิ้งไปรวมทั้งบริเวณรอบตัวหนู

(238) จากอบู ฮุรอยเราะฮฺ เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ กล่าวว่า ทุกๆ บาดแผลที่มุสลิมได้รับ เนื่องในกิจกรรมของอัลลอฮฺแล้ว ในวันกิยามะฮฺจะมีสภาพเช่นเดิม ขณะที่เขาถูกแทงเลือดไหล สีก็จะเป็นสีเลือดและจะมีกลิ่นเช่นกลิ่นชมดเชียง

ส่วนที่ 72 การปัสสาวะลงในน้ำนิ่ง

(239) จากอบู ฮุรอยเราะฮฺ เล่าว่า เขาเคยได้ยินท่านรสูล ﷺ กล่าวว่า พวกเราเป็นกลุ่มชนหลังสุด (ในโลกดุนยา) แต่ก็เป็นกลุ่มชนแรก (ที่เข้าสวรรค์)และด้วยสายรายงานของเขารายงานว่า ไม่ว่าใครในหมู่พวกท่านต้องไม่ปัสสาวะลงในน้ำนิ่ง กล่าวคือเป็นน้ำที่หยุดไหล หลังจากนั้นอาบในน้ำนั้น ๆ

سُئِلَ عَنْ فَارَةٍ سَقَطَتْ فِي سَمْنٍ، فَقَالَ: (أَلْقُوهَا وَمَا حَوْلَهَا فَاطْرَحُوهُ، وَكُلُوا سَمْنَكُمْ).

٢٣٧ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللهِ قَالَ: حَدَّثَنَا مَعْنٌ قَالَ: حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ، عَنْ عُبَيْدِ اللهِ بْنِ عَبْدِ اللهِ بْنِ عُتْبَةَ بْنِ مَسْعُودٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ مَيْمُونَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم سُئِلَ عَنْ فَارَةٍ سَقَطَتْ فِي سَمْنٍ فَقَالَ (خُذُوهَا وَمَا حَوْلَهَا فَاطْرَحُوهُ). قَالَ مَعْنٌ: حَدَّثَنَا مَالِكٌ مَا لَا أُحْصِيهِ يَقُولُ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، عَنْ مَيْمُونَةَ.

٢٣٨ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ: أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللهِ قَالَ: أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ، عَنْ هَمَّامِ بْنِ مُنَبِّهٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم قَالَ: (كُلُّ كَلْمٍ يُكْلَمُهُ الْمُسْلِمُ فِي سَبِيلِ اللهِ يَكُونُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كَهَيْئَتِهَا إِذَا طُعِنَتْ تَفَجَّرُ دَمًا، اللَّوْنُ لَوْنُ الدَّمِ، وَالْعَرْفُ عَرْفُ الْمِسْكِ).

بَابُ الْبَوْلِ فِي الْمَاءِ الدَّائِمِ

٢٣٩ - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ قَالَ: أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ قَالَ: أَخْبَرَنَا أَبُو الزِّنَادِ أَنَّ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ هُرْمُزَ الْأَعْرَجَ حَدَّثَهُ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ، أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم يَقُولُ (نَحْنُ الْآخِرُونَ السَّابِقُونَ). وَبِإِسْنَادِهِ قَالَ: لَا يَبُولَنَّ أَحَدُكُمْ فِي الْمَاءِ الدَّائِمِ، الَّذِي لَا يَجْرِي، ثُمَّ يَغْتَسِلُ فِيهِ.

ส่วนที่ 78 เมื่อโยนสิ่งสกปรกไปที่หลังของผู้ละหมาดการละหมาดนั้นก็เป็นโมฆะ

ปรากฏว่า อิบนุ อุมัร ได้เห็นเลือดเปื้อนผ้าที่สวมละหมาดขณะที่กำลังละหมาด อิบนุ อุมัรได้ (ทำตัวอย่างคือ) เปลื้องผ้าออก (โดยเปลี่ยนใหม่) และทั้งละหมาดต่อไปด้วยผ้าผืนนั้น อิบนุ อัลมุซัยบฺ และชะอฺบี กล่าวว่า เมื่อบุคคลใดละหมาดโดยที่ผ้าเปื้อนเลือดหรือเปื้อนรอยญะนาบะฮฺหรือ(ขาดเจตนา) ผินไปทิศอื่นจากทิศกิบลัต หรือละหมาดด้วยการตะยัมมุมแต่ภายหลังพบน้ำก่อนที่จะหมดเวลา ละหมาดแล้ว ดังนี้เขาไม่ต้องกลับมาละหมาดใหม่

بابٌ إذا أُلْقِيَ عَلَى ظَهْرِ المُصَلِّي قَذَرٌ أوْ جِيفَةٌ لَمْ تَفْسُدْ عَلَيْهِ صَلاتُهُ، وكانَ ابنُ عُمَرَ إذا رَأَى فِي ثَوْبِهِ دَماً وَهُوَ يُصَلِّي وَضَعَهُ وَمَضَى فِي صَلاتِهِ. وَقالَ ابنُ المُسَيَّبِ والشَّعْبِيُّ: إذا صَلَّى وَفِي ثَوْبِهِ دَمٌ أوْ جَنابَةٌ، أوْ لِغَيْرِ القِبْلَةِ أوْ تَيَمَّمَ صَلَّى ثُمَّ أدْرَكَ الماءَ فِي وَقْتِهِ لا يُعِيدُ.

(240) จาก อับดุลลอฮฺ เล่าว่า ในระหว่างพวกเรานั้น (ข้างต้น)ขณะที่ท่านรสูล ﷺ กำลังสุญูด

٢٤٠ - حَدَّثَنا عَبْدانُ: قالَ أخْبَرَنِي أبِي، عَنْ أبِي إسْحاقَ، عَنْ عَمْرِو بنِ مَيْمُونٍ، عَنْ عَبْدِ اللهِ قالَ: بَيْنا رَسُولُ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّمَ ساجِدٌ ح -

(241) จาก อัลดุลลอฮฺ อิบนุ มัสอูด เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ เคยละหมาดทีบัยตุลลอฮฺ ขณะที่ อบูญะฮัลและกลุ่มของเขากำลังนั่งอยู่คนหนึ่งในหมู่นั้นก็กล่าวอีกคนว่า ใครจะสามารถไปเอาไส้อูฐของตระกูลนั้น ตระกูลนั้นมาได้ แล้วเอามา

٢٤١ - وَحَدَّثَنِي أحْمَدُ بنُ عُثْمانَ قالَ: حَدَّثَنا شُرَيْحُ بنُ مَسْلَمَةَ قالَ: حَدَّثَنا إبراهيمُ بنُ يُوسُفَ، عَنْ أبِيهِ، عَنْ أبِي إسْحاقَ قالَ: حَدَّثَنِي عَمْرُو بنُ مَيْمُونٍ: أنَّ عَبْدَ اللهِ بنَ مَسْعُودٍ حَدَّثَهُ أنَّ النَّبِيَّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّمَ كانَ يُصَلِّي عِنْدَ البَيْتِ، وأبُو جَهْلٍ وأصْحابٌ لَهُ جُلُوسٌ، إذْ قالَ بَعْضُهُمْ

วางบนหลังมุหัมมัด ขณะที่เขากราบ คนที่อับโชคที่สุดในหมู่พวกเขา (อุกบะฮฺ อิบนุ อบีมุอีฏ) จัดแจงรีบนำมา เขาคอยจนกระทั่งท่านนบี ﷺ สุญูดเขาจึงเอาวางบนหลังระหว่างไหล่ทั้งสองของท่าน ซึ่งขณะนั้นฉันก็มองดูอยู่แต่ไม่สามารถทำอะไรได้ทั้งที่จริงแล้ว อยากจะเข้าไปห้ามปราม อับดุลลอฮฺเล่าต่อไปอีกว่า กลุ่มพวกนี้เริ่มหัวเราะ และหัวเราะประสานกันไป โดยที่ท่านรสูล ﷺ ยังสุญูดอยู่จนกระทั่งฟาติมะฮฺ (บุตรสาวท่านรสูล ﷺ) มาดึงเธอได้จับ (ไส้อูฐ) โยนออกไป ท่านรสูล ﷺ จึงได้เงยศีรษะขึ้นแล้วท่านกล่าวว่า โอ้-อัลลอฮฺ! ขอความพินาศจงประสบแก่ชาวกุเรชด้วยเถิด กล่าวสามครั้ง พลันความยากลำบากก็เกิดขึ้นแก่พวกเขาเมื่อท่านได้ขอวอนขอให้พวกเขาได้รับความพินาศ ผู้รายงานหะดีษเล่าอีกว่า พวกเขาเองรู้ดีว่า การวอนขอในเมืองนี้ (มักกะฮฺ) ได้รับตอบสนองสิ้นจากอัลลอฮฺ แล้วท่านก็เอ่ยคำพูดอีกว่า โอ้ อัลลอฮฺ ขอ (ความพินาศ) จงประสบ แก่อบู ญะฮัล, อุตบะฮฺ อิบนุ รอบีอะฮฺ, ชัยบะฮฺ อิบนุ รอบีอะฮฺ อัลวะลีด อิบนุ อุตบะฮฺ, อุมัยยะฮฺ อิบนุ คอลัฟ และอุกบะฮฺ

بِبَعْضٍ : أَيُّكُمْ يَجِيءُ بِسَلَى جَزُورِ بَنِي فُلَانٍ فَيَضَعُهُ عَلَى ظَهْرِ مُحَمَّدٍ إِذَا سَجَدَ؟ فَانْبَعَثَ أَشْقَى الْقَوْمِ، فَجَاءَ بِهِ فَنَظَرَ حَتَّى إِذَا سَجَدَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم وَضَعَهُ عَلَى ظَهْرِهِ بَيْنَ كَتِفَيْهِ وَأَنَا أَنْظُرُ . لَا أُغْنِي شَيْئًا لَوْ كَانَتْ لِي مَنَعَةٌ . قَالَ : فَجَعَلُوا يَضْحَكُونَ وَيُحِيلُ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ . وَرَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم سَاجِدٌ لَا يَرْفَعُ رَأْسَهُ ، حَتَّى جَاءَتْهُ فَاطِمَةُ فَطَرَحَتْهُ عَنْ ظَهْرِهِ ؛ فَرَفَعَ رَأْسَهُ ثُمَّ قَالَ : اللَّهُمَّ عَلَيْكَ بِقُرَيْشٍ . ثَلَاثَ مَرَّاتٍ . فَشَقَّ عَلَيْهِمْ إِذْ دَعَا عَلَيْهِمْ . قَالَ : وَكَانُوا يَرَوْنَ أَنَّ الدَّعْوَةَ فِي ذَلِكَ الْبَلَدِ مُسْتَجَابَةٌ ، ثُمَّ سَمَّى اللَّهُمَّ عَلَيْكَ بِأَبِي جَهْلٍ ، وَعَلَيْكَ بِعُتْبَةَ بْنِ رَبِيعَةَ . وَشَيْبَةَ ابْنِ رَبِيعَةَ . وَالْوَلِيدِ بْنِ عُتْبَةَ . وَأُمَيَّةَ ابْنِ خَلَفٍ . وَعُقْبَةَ بْنِ أَبِي مُعَيْطٍ . وَعَدَّ السَّابِعَ فَلَمْ نَحْفَظْهُ . قَالَ فَوَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَقَدْ رَأَيْتُ الَّذِينَ عَدَّ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم صَرْعَى فِي الْقَلِيبِ قَلِيبِ بَدْرٍ .

อิบนุ อบี มุอัยฏด้วยเถิด กรณีที่ท่านระบุชื่อบุคคลที่เจ็ดนั้น ฉันจำไม่ได้ ผู้เล่าหะดีษยังเล่าเสริมอีกว่า ขอให้สัตย์สาบานต่อผู้ที่มีชีวิตของฉันอยู่ในอำนาจของพระองค์ ที่จริงฉันเห็นบุคคลที่ท่านรสูล ﷺ นับจำนวนนั้น(ตาย) อยู่ที่บ่อร้างในบริเวณสงครามบะดัร

ส่วนที่ 74 กรณีน้ำลาย น้ำมูก หรือสิ่งที่มีลักษณะคล้าย ๆ กับกรณีทั้งสองถูกเสื้อผ้า

อุรวะฮฺ ได้เล่าจากอัล มิสวัร และมัรวานว่า ในครั้งที่ได้ลงนามในสัญญาหุดัยบียะฮฺแล้ว ท่านนบี ﷺ ได้ออกไป เขาได้เล่าหะดีษจนถึงข้อความที่ว่า ท่านนบี ﷺ ไม่บ้วนเสมหะ นอกจากตกลงไปที่ฝ่ามือของชายคนหนึ่ง ชายคนนั้นได้เอามา(เช็ด)ที่หน้าและผิวหนังของเขา

بابُ البُصاقِ والمُخاطِ ونحوِهِ في الثَّوبِ. وقالَ عُروةُ عن المِسوَرِ ومَروانَ: خرَجَ النَّبيُّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم زمنَ حُدَيبيةَ فذكرَ الحديثَ. وما تنخَّمَ النَّبيُّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم نُخامةً إلا وقعتْ في كفِّ رجُلٍ منهُم فدلَكَ بها وجهَهُ وجِلدَهُ.

(242) จากอนัส เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ ได้บ้วนน้ำลายบนผ้าของท่าน

٢٤٢ - حدثنا مُحمَّدُ بنُ يُوسُفَ قالَ: حدثنا سُفيانُ، عن حُمَيدٍ، عن أنسٍ قالَ: بزَقَ النَّبيُّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم في ثوبِهِ. قالَ أبو عبدِ اللهِ: طوَّلهُ ابنُ أبي مريمَ، قالَ: أخبَرَنا يحيى بنُ أيُّوبَ قالَ: حدَّثني حُمَيدٌ قالَ: سمِعتُ أنسًا عن النَّبيِّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم.

ส่วนที่ 75 ไม่อนุญาตให้อาบน้ำละหมาดด้วยน้ำองุ่นหมัก และน้ำที่ทำให้มันเมา

بابٌ لا يجُوزُ الوُضُوءُ بالنَّبيذِ ولا المُسكِرِ: وكرِهَهُ الحسَنُ وأبو العاليةِ، وقالَ عَطاءٌ التَّيمُّمُ أحبُّ إليَّ مِنَ الوُضُوءِ بالنَّبيذِ واللَّبنِ،

อัลหะซันและอบู อาลิยะฮฺ ถือว่าเป็นเรื่องน่าเกลียด อะฏออฺ กล่าวว่า ฉันชอบทำตะยัมมุมมากกว่าการอาบน้ำละหมาด ด้วยน้ำองุ่นหมักหรือน้ำนม

(243) จากอะอิชะฮฺ เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ กล่าวว่า เครื่องดื่มทุกชนิดที่ทำให้มึนเมาถือเป็นสิ่งต้องห้ามที่จะใช้ดื่ม

٢٤٣ - حدثنا علي بن عبد الله قال: حدثنا سفيان قال: حدثنا الزهري، عن أبي سلمة، عن عائشة، عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: كل شراب أسكر فهو حرام -

ส่วนที่ 76 หญิงที่ชำระล้างเลือดที่หน้าของบิดา อบู อาลิยะฮฺ กล่าวว่า จงเช็ดที่เท้าของฉันด้วย เพราะมันเจ็บ

باب غسل المرأة أباها الدم عن وجهه، و قال أبو العالية: امسحوا على رجلي فإنها مريضة -

(244) จาก อบู ฮาเซ็ม เล่าว่า เขาเคยได้ยินซะฮัล อิบนุ สะอัด อัสซาอิดี ซึ่งประชาชนได้ถามเขา ขณะที่ไม่มีใครอื่นร่วมอยู่ด้วยเลยว่า บาดแผลของท่านนบีﷺ รักษาอย่างไรเขา ตอบว่า ไม่มีใคร (ที่ยังมีชีวิตอยู่) รู้เรื่องดีไปกว่าฉัน กล่าวคือ อลี ได้นำอ่างใส่น้ำมา โดยฟาติมะฮฺเป็นคนล้าง ทั้งนี้เอาเถ้าถ่านจากการเผาไหม้ของเสื่อฟางมาโรยที่บาดแผล

٢٤٤ - حدثنا محمد قال: حدثنا سفيان بن عيينة عن أبي حازم، سمع سهل بن سعد الساعدي وسأله الناس وما بيني وبينه أحد: بأي شيء دووي جرح النبي صلى الله عليه وسلم فقال: ما بقي أحد أعلم به مني، كان علي يجيء بترسه فيه ماء، و فاطمة تغسل عن وجهه الدم، فأخذ حصير فأحرق فحشي به جرحه -

ส่วนที่ 77 การแปรงฟัน

อิบนุ อับบาส กล่าวว่า ครั้งหนึ่งฉันได้นอนค้างที่บ้านของท่านนบี ﷺ เห็นท่านนบี ﷺ แปรงฟัน

بابُ السِّواكِ وقالَ ابنُ عبّاسٍ. بتُّ عندَ النَّبيِّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم فاستَنَّ -

(245) จาก อบู บุรดะฮฺ จากบิดาของเขาเล่าว่า ฉันได้ไปหาท่านนบี ﷺ พบท่านกำลังแปรงฟัน ด้วยมือของท่านอยู่ มีเสียงดัง อ้วะ อ้วะ ขณะที่แปรงฟันอยู่ในปาก ของท่านคล้ายกับท่านจะอาเจียร

٢٤٥ - حدَّثنا أبُو النُّعمانِ قالَ: حدَّثنا حمَّادُ بنُ زيدٍ، عنْ غيلانَ بنِ جريرٍ، عنْ أبي بُردةَ، عنْ أبيهِ قالَ: أتيتُ النَّبيَّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم فوجدتُهُ يستَنُّ بسِواكٍ بيدِهِ. يقولُ: أُعْ أُعْ، والسِّواكُ في فيهِ كأنَّهُ يتهوَّعُ -

(246) จากฮุซัยฟะฮฺ เล่าว่า เมื่อท่านนบี ﷺ ตื่นนอนช่วงกลางคืน ท่านจะทำความสะอาดด้วยการแปรงฟัน

٢٤٦ (ا) - حدَّثنا عُثمانُ قالَ: حدَّثنا جريرٌ، عنْ منصورٍ عنْ أبي وائلٍ، عنْ حُذيفةَ قالَ: كانَ النَّبيُّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم إذا قامَ منَ اللَّيلِ يشُوصُ فاهُ بالسِّواكِ -

ส่วนที่ 78 การหยิบยื่นเครื่องมือแปรงฟันให้กับผู้ที่อาวุโสกว่า

อัฟฟานกล่าวว่า ศ็อครฺ อิบนุ ญุวัยรียะฮฺ จากนาเฟียะ จาก อิบนุ อุมัร เล่าให้ฟังว่า ท่านนบี ﷺ กล่าวว่า ฉันฝันไปว่าฉันกำลังแปรงฟัน มีชายสองคนมาหาฉัน คนหนึ่งอาวุโสกว่าอีกคน ฉันได้หยิบที่แปรงฟัน ให้แก่ผู้ที่อาวุโสน้อยกว่า ก็มีเสียงกล่าวแก่ฉันว่า ให้กับผู้

بابُ دفعِ السِّواكِ إلى الأكبرِ

٢٤٦ (ب) - وقالَ عفَّانُ: حدَّثنا صخرُ بنُ جُويريةَ، عنْ نافعٍ، عنِ ابنِ عُمرَ أنَّ النَّبيَّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم قالَ: أرانِي أتسوَّكُ بسِواكٍ فجاءَني رجُلانِ: أحدُهما أكبرُ منَ الآخرِ، فناولتُ السِّواكَ الأصغرَ منهُما. فقيلَ لي كبِّرْ فدفعتُهُ إلى الأكبرِ منهُما. قالَ أبُو عبدِ اللهِ: اختصرَهُ نُعيمٌ عنِ ابنِ المُباركِ، عنْ أُسامةَ، عنْ نافعٍ عنِ ابنِ عُمرَ -

อาวุโสกว่าก่อน ฉันจึงได้ยื่นให้กับผู้อาวุโสกว่า

ส่วนที่ 79 ความประเสริฐของการเข้านอน ในสภาพที่มีน้ำละหมาด

باب فضل من بات على الوضوء

(247) จาก บะรออฺ อิบนุ อาซิบ เล่าว่า ท่านนบีﷺได้เคยกล่าวกับ ฉันว่า เมื่อท่านประสงค์จะเข้านอน ก็ให้อาบน้ำละหมาด เสร็จแล้วให้นอน ตะแคงขวา กล่าวดุอาอฺว่า اللهم اسلمت

จนถึง ماتتكلم به

เขาได้กล่าวว่า ฉันได้กล่าว (ดุอาอฺ) ซ้ำต่อหน้าท่านนบีﷺ เมื่อกล่าวถึง اللهم امنت بكتابك الذى انزلت ฉันก็กล่าว (เพิ่มว่า) ورسولك

ท่านนบีﷺกล่าวว่า "ไม่ใช่" (โดยให้กล่าวว่า) ونبيك الذى ارسلت

٢٤٧ - حدثنا محمد بن مقاتل قال: أخبرنا عبد الله قال: أخبرنا سفيان، عن منصور، عن سعد بن عبيدة، عن براء بن عازب قال: قال لي النبي صلى الله عليه وسلم (إذا أتيت مضجعك فتوضأ وضوءك للصلاة، ثم اضطجع على شقك الأيمن، ثم قل: اللهم أسلمت وجهي إليك، وفوضت أمري إليك، وألجأت ظهري إليك رغبة ورهبة إليك. لا ملجأ ولا منجا منك إلا إليك، اللهم آمنت بكتابك الذي أنزلت، وبنبيك الذي أرسلت: فإن مت من ليلتك، فأنت على الفطرة، واجعلهن آخر ما تتكلم به. قال: فرددتها على النبي صلى الله عليه وسلم. فلما بلغت: اللهم آمنت بكتابك الذي أنزلت: قلت: ورسولك، قال: لا ونبيك الذي أرسلت).

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

บทที่ 5 ว่าด้วยการอาบน้ำ

ส่วนที่ 1 คำดำรัสของอัลลอฮฺ ที่ว่า "และหากพวกท่านมีภาวะญุนุบ (1) พวกท่านจงทำให้ร่างกายสะอาดก่อน และหากท่านป่วยหรืออยู่สภาพเดินทางหรือเสร็จจากถ่ายทุกข์ (ปัสสาวะหรืออุจจาระหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งออกจากทวาร) หรือสัมผัสหญิง (ที่แต่งงานได้) แล้วต่อมาพวกท่านหาน้ำไม่ได้ พวกท่านจงตะยัมมุมด้วยดินฝุ่นที่ดี (สะอาด) โดยเช็ดใบหน้าของพวกท่านและมือของพวกท่านด้วยดินฝุ่นนั้น อัลลอฮฺไม่ทรงประสงค์ที่จะสร้างความคับแค้นใด ๆ กับพวกท่านเลย แต่ทรงประสงค์ที่จะทำความสะอาดพวกท่าน และเพื่อทำความสมบูรณ์แก่สิ่งโปรดปรานที่ประทานแก่พวกท่าน เพื่อพวกท่านจักได้ขอบคุณ" (5 : 7)

และดำรัสอีกว่า "โอ้บรรดาผู้ศรัทธาทั้งหลายพวกท่านอย่าเข้าใกล้การละหมาด(อย่าทำละหมาดเป็นอันขาด) ในขณะที่พวกท่านมึนเมา

وَقَوْلِ اللهِ تَعَالَى - وَإِنْ كُنْتُمْ جُنُبًا
فَاطَّهَّرُوا وَإِنْ كُنْتُمْ مَرْضَى أَوْ عَلَى سَفَرٍ
أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِنْكُمْ مِنَ الْغَائِطِ أَوْ
لَامَسْتُمُ النِّسَاءَ فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُوا
صَعِيدًا طَيِّبًا فَامْسَحُوا بِوُجُوهِكُمْ
وَأَيْدِيكُمْ مِنْهُ، مَا يُرِيدُ اللهُ لِيَجْعَلَ
عَلَيْكُمْ مِنْ حَرَجٍ وَلَكِنْ يُرِيدُ
لِيُطَهِّرَكُمْ وَلِيُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكُمْ
لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ - وَقَوْلِهِ جَلَّ ذِكْرُهُ -
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْرَبُوا الصَّلَاةَ
وَأَنْتُمْ سُكَارَى حَتَّى تَعْلَمُوا مَا تَقُولُونَ
وَلَا جُنُبًا إِلَّا عَابِرِي سَبِيلٍ حَتَّى تَغْتَسِلُوا
وَإِنْ كُنْتُمْ مَرْضَى أَوْ عَلَى سَفَرٍ أَوْ جَاءَ
أَحَدٌ مِنْكُمْ مِنَ الْغَائِطِ أَوْ لَامَسْتُمُ
النِّسَاءَ فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا
طَيِّبًا فَامْسَحُوا بِوُجُوهِكُمْ وَأَيْدِيكُمْ
إِنَّ اللهَ كَانَ عَفُوًّا غَفُورًا -

---

(1)ดูอภิธานศัพท์ ญุนุบ

จนกว่าพวกท่านจะรู้ในสิ่งที่พวกท่านพูด (เมื่อสร่างเมา)และอย่า(ทำละหมาดและเข้ามัสยิด)ขณะที่พวกท่านมีสภาพญุนุบ ยกเว้นผู้เดินผ่าน จนกว่าจะได้อาบน้ำชำระ (ร่างกายให้สะอาด) และหากพวกท่านป่วยหรือในสภาพเดินทางหรือเสร็จจากถ่ายทุกข์ (ปัสสาวะหรืออุจจาระหรือสิ่งหนึ่งสิ่งใดออกจากทวาร) หรือสัมผัสหญิง (ที่แต่งงานได้) แล้วต่อมาพวกท่านหาน้ำไม่ได้ พวกท่านจงตะยัมมุมด้วยดินฝุ่นที่(สะอาด) โดยเช็ดใบหน้าของพวกท่านและมือของพวกท่าน ด้วยดินฝุ่นนั้น แท้จริงอัลลอฮฺทรงยกโทษให้ และทรงอภัยให้" (4 : 43)

ส่วนที่ 2 การอาบน้ำละหมาดก่อนอาบน้ำ

بابُ الوُضُوءِ قَبْلَ الغُسْلِ -

(248) จากอาอิชะฮฺ ภริยาของท่านนบี ﷺ เล่าว่า เมื่อท่านนบี ﷺ อาบน้ำญะนาบะฮฺ จะเริ่มด้วยการล้างมือทั้งสองข้าง แล้วอาบน้ำละหมาดเหมือนกับที่อาบน้ำละหมาดเพื่อละหมาด แล้วเอานิ้วมือจุ่มวักน้ำรดศีรษะสามครั้ง แล้วจึงให้น้ำทั่วทั้งร่างกาย

٢٤٨ - حدَّثَنا عَبْدُ اللهِ بنُ يُوسُفَ قالَ: أخبَرَنا مالِكٌ، عَنْ هِشامٍ، عَنْ أبيهِ، عَنْ عائِشَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم أنَّ النَّبِيَّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم كانَ إذَا اغْتَسَلَ مِنَ الجنَابَةِ بَدَأَ فغَسَلَ يَدَيْهِ، ثُمَّ تَوَضَّأَ كما يَتَوَضَّأُ للصَّلاةِ، ثُمَّ يُدْخِلُ أصابِعَهُ في الماءِ فَيُخَلِّلُ بِها أُصُولَ الشَّعرِ ثُمَّ يَصُبُّ عَلى رَأسِهِ ثَلاثَ غُرَفٍ بِيَدَيْهِ، ثُمَّ يُفِيضُ الماءَ عَلى جِلْدِهِ كُلِّهِ -

(249) จากมัยมูนะฮฺ ภริยาของท่านนบี ﷺ เล่าว่าท่านรสูล ﷺ อาบน้ำละหมาดอย่างอาบน้ำละหมาดทั่วๆ ไปเพื่อละหมาด แต่ยังไม่ได้ล้างเท้าทั้งสอง

ต่อมาท่านได้ล้างอวัยวะเพศของท่านรวมทั้งสิ่งเปรอะเปื้อนอื่นๆ เสร็จแล้วท่านได้เอาน้ำรดแล้วท่านก็ได้ถอยเท้าของท่านออกมา (จากที่อาบน้ำ) แล้วล้างเท้าทั้งสอง นี่แหละเป็นการอาบน้ำญะนาบะฮฺของท่าน

٢٤٩ - حدثنا محمد بن يوسف قال: حدثنا سفيان، عن الأعمش، عن سالم بن أبي الجعد، عن كريب، عن ابن عباس، عن ميمونة زوج النبي صلى الله عليه وسلم قالت: توضأ رسول الله صلى الله عليه وسلم وضوءه للصلاة غير رجليه، وغسل فرجه وما أصابه من الأذى، ثم أفاض عليه الماء، ثم نحى رجليه فغسلهما. هذه غسله من الجنابة -

ส่วนที่ 3 ชายอาบน้ำร่วมกับภริยา

بابُ غُسْلِ الرَّجُلِ مَعَ امْرَأَتِهِ -

(250) จากอาอิชะฮฺ เล่าว่า ฉันและท่านรสูล ﷺ ได้อาบน้ำร่วมกันภายในภาชนะเดียวกันเป็นภาชนะที่เรียกว่าอัลฟะเราะกฺ

٢٥٠ - حدثنا آدم بن أبي إياس قال: حدثنا ابن أبي ذئب، عن الزهري، عن عروة، عن عائشة قالت: كنت أغتسل أنا والنبي صلى الله عليه وسلم من إناء واحد، من قدح يقال له الفرق -

ส่วนที่ 4 การอาบน้ำโดยใช้น้ำหนึ่งศออฺหรือปริมาณที่ใกล้เคียงกัน (1 ศออฺ 3 กิโลกรัม)

بابُ الغُسْلِ بالصَّاعِ ونَحْوِهِ -

(251) จากอบู สะละมะฮฺ เล่าว่า ฉันและลูกพี่ลูกน้องของอาอิชะฮฺ และญาติของอาอิชะฮฺ

٢٥١ - حدثنا عبد الله بن محمد، قال: حدثني عبد الصمد قال: حدثني شعبة قال: حدثني أبو بكر بن حفص قال: سمعت أبا سلمة

ถามอาอิชะฮฺ เกี่ยวกับการอาบน้ำของท่านนบี ﷺ อาอิชะฮฺจึงได้นำน้ำใส่ภาชนะมาประมาณ 1 ศออฺ แล้วเธอก็อาบน้ำแล้วเอาน้ำรดบนศีรษะ โดยที่ระหว่างพวกเราและเธอมีม่านกั้นอยู่

يقول : دخلت أنا وأخو عائشة على
عائشة فسألها أخوها عن غسل النبي
صلى الله عليه وسلم فدعت بإناء نحو
من صاع فاغتسلت وأفاضت على
رأسها وبيننا وبينها حجاب ، قال أبو
عبد الله : قال يزيد بن هارون ، وبهز
والجدي عن شعبة : قدر صاع -

(252) จาก อบู ยะอฺฟัร เล่าว่า เขาเคยไปหา ญาบิรฺ อิบนุ อัลดุลลอฮฺ โดยมีทั้งเขาและบิดาของเขาอยู่ด้วย ขณะมีชนกลุ่มหนึ่งอยู่กับญาบิรฺ และพวกนี้ได้ถามญาบิรฺเกี่ยวกับเรื่องการอาบน้ำ ญาบิรฺได้ตอบว่า 1 ศออฺก็พอแล้วสำหรับท่าน มีชายคนหนึ่งกล่าวขึ้นว่า สำหรับฉันไม่พอแน่ ญาบิรฺจึงกล่าวว่า ผู้ที่มีผมมากกว่าท่านและดีกว่าท่านยังพอใช้เลย (รสูล ﷺ) หลังจากนี้ ญาบิรฺจึงแต่งตัว (เพื่อไปละหมาด)

٢٥٢ - حدثنا عبد الله بن محمد
قال : حدثنا يحيى بن آدم قال : حدثنا
زهير عن أبي إسحاق قال : حدثنا
أبو جعفر أنه كان عند جابر بن
عبد الله هو وأبوه ، وعنده قوم
فسألوه عن الغسل فقال : يكفيك
صاع ، فقال رجل : ما يكفيني ،
فقال جابر : كان يكفي من هو أوفى
منك شعرا ، وخير منك ، ثم أمنا
في ثوب -

(253) จากอิบนุอับบาส เล่าว่า ท่านนบี ﷺ และมัยมูนะฮฺ ภริยาของท่านอาบน้ำในภาชนะเดียวกัน

٢٥٣ - حدثنا أبو نعيم قال : حدثنا
ابن عيينة ، عن عمرو ، عن جابر
بن زيد ، عن ابن عباس أن النبي
صلى الله عليه وسلم وميمونة كانا
يغتسلان من إناء واحد ، قال أبو
عبد الله : كان ابن عيينة يقول أخيرا
عن ابن عباس عن ميمونة ، والصحيح
ما رواه أبو نعيم -

ส่วนที่ 5 บุคคลที่ใช้น้ำรดศีรษะสามครั้ง

بَابُ مَنْ أَفَاضَ عَلَى رَأْسِهِ ثَلاثًا -

(254) จาก ญุบัยร อิบนุ มุฏอิม เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ กล่าวว่า สำหรับฉันแล้ว ฉันจะใช้น้ำรดศีรษะสามครั้ง ท่านใช้มือทั้งสองแสดงท่าทางให้ดู

٢٥٤ - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ قَالَ: حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ: عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ: حَدَّثَنِي سُلَيْمَانُ بْنُ صُرَدٍ قَالَ: حَدَّثَنِي جُبَيْرُ بْنُ مُطْعِمٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم (أَمَّا أَنَا فَأُفِيضُ عَلَى رَأْسِي ثَلاثًا، وَأَشَارَ بِيَدَيْهِ كِلْتَيْهِمَا)-

(255) จาก ญาบิร อิบนุ อับดุลลอฮฺ เล่าว่า ท่านนบี ﷺ จะวักน้ำรดศีรษะสามครั้ง

٢٥٥ - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ قَالَ: حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ قَالَ: حَدَّثَنَا شُعْبَةُ، عَنْ مِخْوَلِ بْنِ رَاشِدٍ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم يُفْرِغُ عَلَى رَأْسِهِ ثَلاثًا -

(256) จาก อบู ยะอฺฟัร เล่าว่า ญาบิร อิบนุ อัลดุลลอฮฺ เคยกล่าวกับฉันว่า ลูกชายของลุงของท่าน ได้มาหาฉันโดยได้เสนอเรื่องของอัลหะซัน อิบนุ มุหัมมัด อัลหะนะฟียะฮฺ ซึ่งเขาถามถึงวิธีอาบน้ำญะนาบะฮฺ ฉันตอบว่า ท่านนบี ﷺ เอามือวักน้ำสามวักมารดที่ศีรษะ แล้วจึงรดทั่วร่างกาย อัลหะซันได้กล่าวกับฉัน (ญาบิร) ว่าฉันเป็นคนที่มีผมดก ฉันจึงกล่าวอีกว่า ท่านนบี ﷺ มีผมดกมากกว่าท่านเสียอีก

٢٥٦ - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ قَالَ: حَدَّثَنَا مَعْمَرُ بْنُ يَحْيَى بْنِ سَامٍ قَالَ: حَدَّثَنِي أَبُو جَعْفَرٍ قَالَ: قَالَ لِي جَابِرٌ، أَتَانِي ابْنُ عَمِّكَ يُعَرِّضُ بِالْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَنَفِيَّةِ قَالَ: كَيْفَ الْغُسْلُ مِنَ الْجَنَابَةِ؟ فَقُلْتُ: كَانَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم يَأْخُذُ ثَلاثَةَ أَكُفٍّ وَيُفِيضُهَا عَلَى رَأْسِهِ، ثُمَّ يُفِيضُ عَلَى سَائِرِ جَسَدِهِ، فَقَالَ لِي الْحَسَنُ: إِنِّي رَجُلٌ كَثِيرُ الشَّعَرِ، فَقُلْتُ: كَانَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم أَكْثَرَ مِنْكَ شَعَرًا -

ส่วนที่6 การอาบน้ำเพียงครั้งเดียว

بَابُ الْغُسْلِ مَرَّةً وَاحِدَةً -

(257) จากมัยมูนะฮฺ เล่าว่า ฉันได้วางน้ำที่จะอาบให้ท่านนบี ﷺ ท่านได้เอาล้างมือสองครั้ง หรือสามครั้งแล้วท่านเทน้ำบนมือซ้ายของท่าน นำมาล้างอวัยวะเพศ แล้วเอามือของท่านเช็ดกับพื้นดิน เสร็จแล้วจึงบ้วนปากและสูดน้ำเข้าจมูก แล้วท่านก็ล้างหน้าและมือทั้งสองเสร็จแล้วเอาน้ำรดที่ร่างกาย หลังจากนี้ก็ย้ายที่แล้วล้างเท้าทั้งสองข้าง

٢٥٧ - حَدَّثَنَا مُوسَى قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ، عَنِ الأَعْمَشِ، عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ، عَنْ كُرَيْبٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَتْ مَيْمُونَةُ، وَضَعْتُ لِلنَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم مَاءً لِلْغُسْلِ، فَغَسَلَ يَدَيْهِ مَرَّتَيْنِ أَوْ ثَلاَثًا، ثُمَّ أَفْرَغَ عَلَى شِمَالِهِ فَغَسَلَ مَذَاكِيرَهُ، ثُمَّ مَسَحَ يَدَهُ بِالأَرْضِ، ثُمَّ مَضْمَضَ وَاسْتَنْشَقَ وَغَسَلَ وَجْهَهُ وَيَدَيْهِ، ثُمَّ أَفَاضَ عَلَى جَسَدِهِ، ثُمَّ تَحَوَّلَ مِنْ مَكَانِهِ فَغَسَلَ قَدَمَيْهِ -

ส่วนที่ 7 บุคคลที่เริ่มอาบน้ำโดยใช้เครื่องหอมหิลาบหรือเครื่องหอมอื่นๆ

بَابُ مَنْ بَدَأَ بِالْحِلاَبِ أَوِ الطِّيبِ عِنْدَ الْغُسْلِ -

(258) จาก อาอิชะฮฺเล่าว่า เมื่อท่านรสูล ﷺ อาบน้ำญะนาบะฮฺ ท่านจะเรียกหาสิ่งหนึ่งคล้ายเครื่องหอมหิลาบ ท่านได้หยิบใส่ฝ่ามือแล้วนำไปขยี้ที่ศีรษะด้านขวา ต่อมาจึงมาขยี้ด้านซ้าย และผู้รายงานเล่าต่อไปว่า แล้วมาขยี้ส่วนกลางของศีรษะ

٢٥٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ، عَنْ حَنْظَلَةَ عَنِ الْقَاسِمِ، عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: كَانَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم إِذَا اغْتَسَلَ مِنَ الْجَنَابَةِ، دَعَا بِشَيْءٍ نَحْوَ الْحِلاَبِ، فَأَخَذَ بِكَفِّهِ، فَبَدَأَ بِشِقِّ رَأْسِهِ الأَيْمَنِ، ثُمَّ الأَيْسَرِ، فَقَالَ بِهِمَا عَلَى وَسَطِ رَأْسِهِ -

ส่วนที่8 การบ้วนปากและสูดน้ำเข้าจมูกในการอาบน้ำญะนาบะฮฺ

بَابُ الْمَضْمَضَةِ وَالاِسْتِنْشَاقِ فِي الْجَنَابَةِ -

(259) จากมัยมูนะฮฺ เล่าว่า ฉันเคยรดน้ำให้ท่านนบี ﷺ

٢٥٩ - حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصِ بْنِ غِيَاثٍ قَالَ: حَدَّثَنَا أَبِي قَالَ: حَدَّثَنَا

อาบ ท่านวักน้ำด้วยมือขวา แล้วมาใส่ที่มือซ้ายแล้วล้างมือทั้งสอง แล้วล้างอวัยวะเพศและผู้รายงานเล่าต่อไปอีกว่า เสร็จแล้วท่านเอามือเช็ดที่ดินแล้วล้างมือ บ้วนปาก สูดน้ำเข้าจมูก แล้วล้างหน้ารดศีรษะ เสร็จแล้วถอยออกมาล้างเท้าทั้งสอง เสร็จแล้วได้มีผู้นำผ้าเช็ดตัวมาให้แต่ท่านก็ไม่ได้ใช้เช็ด

الاعمش قال: حدثني سالم، عن كريب، عن ابن عباس قال: حدثتنا ميمونة قالت: صببت للنبي صلى الله عليه وسلم غسلا فأفرغ بيمينه على يساره، فغسلهما، ثم غسل فرجه، ثم قال بيده الارض فمسحها بالتراب، ثم غسلها ثم تمضمض واستنشق، ثم غسل وجهه، وأفاض على رأسه، ثم تنحى فغسل قدميه، ثم أتي بمنديل فلم ينفض بها -

ส่วนที่ 9 การเอามือถูกับดินเพื่อทำความสะอาด

باب مسح اليد بالتراب لتكون أنقى -

(260) จากมัยมูนะฮฺ เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ ได้อาบน้ำญะนาบะฮฺ ท่านได้ล้างอวัยวะเพศด้วยมือของท่านก่อน เสร็จแล้วเอามือถูกับฝาแล้วจึงล้างมือ ต่อมาอาบน้ำละหมาดเหมือนอาบน้ำละหมาดเพื่อจะละหมาด เมื่อเสร็จแล้วท่านก็ล้างเท้าทั้งสอง

٢٦٠ - حدثنا الحميدي قال: حدثنا سفيان قال: حدثنا الاعمش، عن سالم بن أبي الجعد، عن كريب، عن ابن عباس، عن ميمونة أن النبي صلى الله عليه وسلم اغتسل من الجنابة فغسل فرجه بيده، ثم دلك بها الحائط، ثم غسلها، ثم توضأ وضوءه للصلاة، فلما فرغ من غسله غسل رجليه -

ส่วนที่ 10 หากไม่มีสิ่งสกปรกใดๆ มีเพียงภาวะญุนุบเท่านั้น ผู้มีญะนาบะฮฺ จะใช้มือจุ่มไปในภาชนะก่อนล้างได้ไหม อิบนุ อุมัร และอัลบัรรอฮฺ อิบนุ อาซิบ ทั้งสองได้ใช้มือที่สะอาดจุ่มลงในน้ำโดยไม่ได้ล้างมือก่อน แล้วจึงอาบน้ำละหมาด

باب هل يدخل الجنب يده في الاناء قبل أن يغسلها إذا لم يكن على يده قذر غير الجنابة؟ وأدخل ابن عمر والبراء بن عازب يده في الطهور ولم يغسلها، ثم توضأ، ولم ير ابن عمر وابن عباس بأسا بما ينتضح من غسل الجنابة -

ทั้งอิบนุ อุมัร และอิบนุ อับบาสก็เห็นว่า ไม่มีข้อเสียหายใด ๆ จากผลที่น้ำญะนาบะฮฺกระเซ็น(ใส่ในภาชนะที่กำลังอาบ)

(261) จากอาอิชะฮฺ เล่าว่า ฉันและท่านนบี ﷺเคยอาบน้ำในภาชนะเดียวกัน โดยที่มือของเขาสลับกัน เขา(วักน้ำ) สลับกันอาบ

٢٦١ - حدثنا عبدُ الله بنُ مَسلمةَ قال: أخبرَنا أفلحُ، عن القاسمِ، عن عائشةَ قالت: كنتُ أغتسلُ أنا والنبيُّ صلى الله عليه وسلم من إناءٍ واحدٍ تختلفُ أيدينا فيه -

(262) จาก อาอิชะฮฺ เล่าว่า เมื่อท่านรสูล ﷺ อาบน้ำญะนาบะฮฺ ท่านจะล้างมือของท่านก่อน

٢٦٢ - حدثنا مُسَدَّدٌ قال: حدثنا حمَّادٌ، عن هشامٍ، عن أبيه، عن عائشةَ قالت: كانَ رسولُ الله صلى الله عليه وسلم إذا اغتسلَ من الجنابةِ غسلَ يدَه -

(263) จาก อาอิชะฮฺ เล่าว่า ฉันและท่านนบี ﷺ อาบน้ำญะนาบะฮฺ จากภาชนะเดียวกัน

٢٦٣ - حدثنا أبو الوليدِ قال: حدثنا شعبةُ، عن أبي بكرِ بنِ حفصٍ، عن عروةَ، عن عائشةَ قالت: كنتُ أغتسلُ أنا والنبيُّ صلى الله عليه وسلم من إناءٍ واحدٍ من جنابةٍ - وعن عبدِ الرحمنِ بنِ القاسمِ عن أبيه، عن عائشةَ مثلَه -

(264) จากอนัส อิบนุ มาลิก เล่าว่า ปรากฏว่า ท่านนบี ﷺ และภริยาของท่านเคยอาบน้ำจากภาชนะเดียวกัน มุสลิมและวะฮับได้เพิ่มเติมสำนวนจากชัวะบะฮฺ ว่า "จากการอาบน้ำญะนาบะฮฺ"

٢٦٤ - حدثنا أبو الوليدِ قال: حدثنا شعبةُ، عن عبدِ الله بنِ عبدِ الله بنِ جبرٍ قال: سمعتُ أنسَ بنَ مالكٍ يقولُ: كانَ النبيُّ صلى الله عليه وسلم والمرأةُ من نسائه يغتسلانِ من إناءٍ واحدٍ، زادَ مسلمٌ ووهبٌ عن شعبةَ: من الجنابةِ -

ส่วนที่ 11 การแยกระหว่างการอาบน้ำและการอาบน้ำละหมาด

بابُ تفريقِ الغسلِ والوضوءِ ،

ويذكر عن ابن عمر أنه غسل قدميه بعد ما جف وضوءه -

มีคำกล่าวจาก อิบนุ อุมัรว่า เขาเองล้างเท้าทั้งสอง หลังจากที่ทิ้งช่วงการอาบน้ำละหมาดแห้งแล้ว

٢٦٥ - حدثنا محمد بن محبوب قال : حدثنا عبد الواحد قال : حدثنا الاعمش ، عن سالم بن أبي الجعد ، عن كريب مولى ابن عباس ، عن ابن عباس قال : قالت ميمونة : وضعت لرسول الله صلى الله عليه وسلم ماء يغتسل به فأفرغ على يديه فغسلهما مرتين مرتين ، أو ثلاثا ، ثم أفرغ بيمينه على شماله فغسل مذاكيره ، ثم دلك يده في الارض ثم مضمض واستنشق ، ثم غسل وجهه ويديه . وغسل رأسه ثلاثا ؛ ثم أفرغ على جسده ثم تنحى من مقامه فغسل قدميه -

(265) จาก มัยมูนะฮฺ เล่าว่า ท่านได้เอาน้ำมาวางให้ท่านรสูล ﷺ ท่านได้วักน้ำมาใส่มือทั้งสอง แล้วล้างสองครั้ง สองครั้งหรือสามครั้ง,แล้วเอามือขวาวักน้ำใส่มือซ้ายเพื่อล้างอวัยวะเพศแล้วจึงใช้มือถูกับดิน เสร็จแล้วบ้วนปากสูดน้ำเข้าจมูกแล้วจึงล้างหน้า และมือทั้งสองรวมทั้งล้างศีรษะสามครั้ง เสร็จแล้ววักน้ำมาล้างทั่วร่างกาย ต่อมาถอยออกมาจากที่เดิมแล้วล้างเท้าทั้งสอง

باب من أفرغ بيمينه على شماله في الغسل -

ส่วนที่ 12 บุคคลที่วักน้ำด้วยมือขวาใส่มือซ้ายเพื่อการล้าง

٢٦٦ - حدثنا موسى بن إسماعيل قال : حدثنا أبو عوانة قال : حدثنا الاعمش ، عن سالم بن أبي الجعد ، عن كريب مولى ابن عباس ، عن ابن عباس ، عن ميمونة بنت الحارث قالت : وضعت لرسول الله صلى الله عليه وسلم غسلا وسترته ، فصب على يده فغسلها مرة أو مرتين . قال سليمان : لا أدري أذكر الثالثة أم لا ، ثم أفرغ بيمينه على شماله فغسل

(266) จากมัยมูนะฮฺ บินติ อัลหาริษ เล่าว่า ฉันเคยเอาน้ำมาวางให้ท่านรสูล ﷺ เพื่ออาบน้ำ โดยที่ฉันปิดกั้นม่าน ท่านได้รดน้ำที่มือแล้วล้างมือทั้งสองครั้งเดียว หรือสองครั้ง สุลัยมาน กล่าวว่า ฉันไม่รู้แน่ว่า ผู้รายงานกล่าวครั้งที่สามหรือเปล่า เสร็จแล้วท่านเอามือขวาวักน้ำไปใส่มือซ้ายแล้วล้าง

อวัยวะเพศ แล้วจึงใช้มือถูกับดินหรือไม่ก็กำแพง แล้วจึงบ้วนปากสูดน้ำเข้าจมูก ล้างหน้าล้างมือทั้งสองและศีรษะ แล้วจึงราดน้ำทั่วร่างกายของท่าน เสร็จแล้วได้ถอยห่างออกมา แล้วล้างเท้าทั้งสอง ฉันได้หยิบผ้าเช็ดตัวให้ท่าน ท่านกล่าวด้วยมือ (ทำท่า) ปฏิเสธสิ่งนี้ (ผ้า) ซึ่งท่านก็ไม่ได้ใช้

فَرْجَهُ، ثُمَّ دَلَكَ يَدَهُ بِالأَرْضِ أَوْ بِالحَائِطِ، ثُمَّ تَمَضْمَضَ وَاسْتَنْشَقَ، وَغَسَلَ وَجْهَهُ وَيَدَيْهِ، وَغَسَلَ رَأْسَهُ، ثُمَّ صَبَّ عَلَى جَسَدِهِ، ثُمَّ تَنَحَّى فَغَسَلَ قَدَمَيْهِ. فَنَاوَلْتُهُ خِرْقَةً فَقَالَ بِيَدِهِ هَكَذَا وَلَمْ يُرِدْهَا۔

ส่วนที่ 13 บุคคลที่ร่วมเพศแล้วกลับมาซ้ำอีกหรือบุคคลที่ร่วมเพศกับภริยาหลายคน โดยอาบน้ำญะนาบะฮฺเพียงครั้งเดียว

بَابٌ إِذَا جَامَعَ ثُمَّ عَادَ. وَمَنْ دَارَ عَلَى نِسَائِهِ فِي غُسْلٍ وَاحِدٍ۔

(267) จากมุหัมมัด อิบนุ อัลมุนตะชิรจากบิดาของเขาเล่าว่า ฉันได้เล่าหะดีษของอิบนุ อุมัรให้อาอิชะฮฺฟัง แล้วเธอได้กล่าวว่า ขออัลลอฮฺได้ทรงเมตตากับบิดาของอับดุรเราะหฺมานด้วยเถิดว่า ฉันเองเคยใส่น้ำหอมให้ท่านรสูล ﷺ ท่านรสูล ﷺ ก็เวียนไปร่วมเพศกับบรรดาภริยาของท่าน ครั้งเวลาเช้าท่านอยู่ในชุดเอียะหฺราม ขณะที่กลิ่นหอมโชยอยู่

٢٦٧ ـ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ وَيَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ، عَنْ شُعْبَةَ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مُحَمَّدِ ابْنِ المُنْتَشِرِ، عَنْ أَبِيهِ قَالَ: ذَكَرْتُهُ لِعَائِشَةَ فَقَالَتْ: يَرْحَمُ اللهُ أَبَا عَبْدِ الرَّحْمَنِ كُنْتُ أُطَيِّبُ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلّم فَيَطُوفُ عَلَى نِسَائِهِ ثُمَّ يُصْبِحُ مُحْرِمًا يَنْضَخُ طِيبًا۔

(268) จากกอตาดะฮฺเล่าว่า อนัส อิบนุ มาลิก กล่าวว่า

٢٦٨ ـ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ قَالَ: حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ هِشَامٍ قَالَ: حَدَّثَنِي أَبِي

ท่านรสูล ﷺ เคยเวียนไปร่วมเพศกับบรรดาภริยาของท่านรอบหนึ่งภายในหนึ่งวันหนึ่งคืน โดยมีภริยาถึง 11 คน เขาได้เล่าต่อไปว่า ฉันได้ถามอนัสว่า ท่านรสูล ﷺ ทำได้เช่นนั้นหรือ เขาตอบว่า พวกเราก็พูดว่า ท่านได้รับพลังเท่ากับชายสามสิบคน และสะอีดได้กล่าวจากรายงานของกอตาดะฮฺว่า จริงๆ แล้วภรรยาที่พวกเขาพูดถึงมี 9 คนเท่านั้น

عَنْ قَتَادَةَ قَالَ : حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ قَالَ : كَانَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم يَدُورُ عَلَى نِسَائِهِ فِي السَّاعَةِ الْوَاحِدَةِ مِنَ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَهُنَّ إِحْدَى عَشْرَةَ . قَالَ : قُلْتُ لِأَنَسٍ أَوَكَانَ يُطِيقُهُ ؟ قَالَ : كُنَّا نَتَحَدَّثُ أَنَّهُ أُعْطِيَ قُوَّةَ ثَلَاثِينَ . وَقَالَ سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ : إِنَّ أَنَسًا حَدَّثَهُمْ تِسْعُ نِسْوَةٍ .

ส่วนที่ 14 การล้างน้ำมะซีและการอาบน้ำละหมาดหลังจากนั้น

بَابُ غَسْلِ الْمَذْيِ وَالْوُضُوءِ مِنْهُ .

(269) จาก อลี เล่าว่า ฉันเป็นคนหนึ่งที่มีน้ำมะซี(น้ำหล่อลื่น) มาก ฉันจึงได้ใช้ให้อีกคนหนึ่งถามท่านนบี ﷺ เพราะฉันอยู่ในฐานะลูกเขยของท่านรสูล ﷺ ชายคนนั้นจึงไปถามท่านนบี ﷺ ท่านนบี ﷺ ได้ตอบว่า ให้อาบน้ำละหมาดและล้างอวัยวะตามก็พอ

٢٦٩ - حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ قَالَ : حَدَّثَنَا زَائِدَةُ ، عَنْ أَبِي حَصِينٍ ، عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، عَنْ عَلِيٍّ قَالَ : كُنْتُ رَجُلًا مَذَّاءً فَأَمَرْتُ رَجُلًا أَنْ يَسْأَلَ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم لِمَكَانِ ابْنَتِهِ . فَسَأَلَ فَقَالَ : تَوَضَّأْ وَاغْسِلْ ذَكَرَكَ .

ส่วนที่ 15 บุคคลที่ใช้ของหอมแล้วอาบน้ำโดยที่กลิ่นหอมยังติดตัวอยู่

بَابُ مَنْ تَطَيَّبَ ثُمَّ اغْتَسَلَ وَبَقِيَ أَثَرُ الطِّيبِ .

(270) จากมุหัมมัด อิบนุอัลมุนตะษิร จากบิดาของเขา เล่าว่า

٢٧٠ - حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ قَالَ : حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْتَشِرِ ، عَنْ أَبِيهِ قَالَ :

ฉันได้ถามอาอิชะฮฺ โดยเล่าให้เธอฟังถึงหะดีษของอิบนุ อุมัรว่า ฉันไม่ชอบที่มีสภาพครองเอียะหฺรามในตอนเช้าขณะที่ยังมีกลิ่นน้ำหอมอยู่ อาอิชะฮฺกล่าวว่า ท่านเคยใส่น้ำหอมท่านรสูล ﷺ แล้วท่านรสูล ﷺ เวียนร่วมเพศกับภริยาของท่านจนรุ่งเช้า(หลังอาบน้ำ) ท่านอยู่ในสภาพครองเอียะหฺราม

سألت عائشة، فذكرت لها قول ابن عمر: ما أحب أن أصبح محرما أنضخ طيبا. فقالت عائشة: أنا طيبت رسول الله صلى الله عليه وسلم ثم طاف في نسائه ثم أصبح محرما.

(271) จากอาอิชะฮฺ เล่าว่า ฉันเห็นคล้ายรอยน้ำหอมที่ปลายผมตรงหน้าผากของท่านรสูล ﷺ ขณะที่รสูล ﷺ ครองเอียะหฺราม

٢٧١ - حدثنا آدم قال: حدثنا شعبة قال: حدثنا الحكم، عن إبراهيم عن الأسود، عن عائشة قالت: كأني أنظر إلى وبيص الطيب في مفرق النبي صلى الله عليه وسلم وهو محرم.

ส่วนที่ 16 การสางผมจนแน่ใจว่าได้ทำให้ผิวหนังเปียกแล้วจึงรดน้ำ

باب تخليل الشعر، حتى إذا ظن أنه قد أروى بشرته أفاض عليه.

(272) จากฮิชาม อิบนุ อุรวะฮฺ จากบิดาของเขาเล่าว่าเมื่อท่านรสูล ﷺ อาบน้ำญะนาบะฮฺท่านจะล้างมือทั้งสองและอาบน้ำละหมาดเหมือนอาบน้ำละหมาดเพื่อจะละหมาด เสร็จแล้วอาบน้ำ เอามือสางผมจนรู้สึกว่าหนังศีรษะเปียกทั่ว แล้วจึงราดน้ำสามครั้งแล้วรดน้ำทั่วหมดตัว และเธอกล่าวอีกว่า ฉันได้อาบน้ำพร้อมกับท่านรสูล ﷺ จากภาชนะเดียวกัน ต่างคนต่างก็ตักน้ำอาบ

٢٧٢ - حدثنا عبدان قال: أخبرنا عبد الله قال: أخبرنا هشام بن عروة، عن أبيه، عن عائشة قالت: كان رسول الله صلى الله عليه وسلم إذا اغتسل من الجنابة غسل يديه، وتوضأ وضوءه للصلاة، ثم اغتسل، ثم يخلل بيده شعره، حتى إذا ظن أنه قد أروى بشرته أفاض عليه الماء ثلاث مرات، ثم غسل سائر جسده، وقالت: كنت أغتسل أنا ورسول الله صلى الله عليه وسلم من إناء واحد نغرف منه جميعا.

ส่วนที่ 17 บุคคลที่อาบน้ำละหมาดในเมื่ออาบน้ำญะนาบะฮฺเสร็จแล้วเอาน้ำรดทั่วตัวโดยไม่กลับไปรดอวัยวะที่อาบน้ำละหมาดอีกครั้ง

باب مَنْ تَوَضَّأَ فِي الْجَنَابَةِ ثُمَّ غَسَلَ سَائِرَ جَسَدِهِ وَلَمْ يُعِدْ غَسْلَ مَوَاضِعِ الْوُضُوءِ مِنْهُ مَرَّةً أُخْرَى -

(273) จากมัยมูนะฮฺ เธอเล่าว่า ท่านรสูล ﷺ ได้เตรียมน้ำสำหรับอาบน้ำละหมาดในการอาบน้ำญะนาบะฮฺ ท่านได้เอามือขวารดน้ำมือซ้ายสองหรือสามครั้ง ล้างอวัยวะเพศแล้วเอามือถูดินหรือไม่ก็กำแพงสองครั้งหรือสามครั้ง เสร็จแล้วบ้วนปาก สูดน้ำเข้าจมูก แล้วล้างหน้าและล้างแขนทั้งสอง แล้วจึงเอาน้ำรดศีรษะ แล้วจึงล้างที่ร่างกายของท่านเสร็จแล้วถอยออกมาจึงได้ล้างเท้าทั้งสอง เธอกล่าวอีกว่า ฉันได้นำผ้าเช็ดตัวมาให้ท่าน แต่ท่านก็ไม่เอาโดยท่านเช็ดน้ำบนตัวของท่านด้วยมือ

٢٧٣ - حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ عِيسَى قَالَ: أَخْبَرَنَا الْفَضْلُ بْنُ مُوسَى قَالَ: أَخْبَرَنَا الأَعْمَشُ، عَنْ سَالِمٍ، عَنْ كُرَيْبٍ مَوْلَى ابْنِ عَبَّاسٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، عَنْ مَيْمُونَةَ قَالَتْ: وَضَعَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم وَضُوءَ الْجَنَابَةِ فَأَكْفَأَ بِيَمِينِهِ عَلَى يَسَارِهِ مَرَّتَيْنِ أَوْ ثَلاثًا. ثُمَّ غَسَلَ فَرْجَهُ، ثُمَّ ضَرَبَ يَدَهُ بِالأَرْضِ أَوِ الْحَائِطِ مَرَّتَيْنِ أَوْ ثَلاثًا، ثُمَّ مَضْمَضَ وَاسْتَنْشَقَ، وَغَسَلَ وَجْهَهُ وَذِرَاعَيْهِ، ثُمَّ أَفَاضَ عَلَى رَأْسِهِ الْمَاءَ، ثُمَّ غَسَلَ جَسَدَهُ، ثُمَّ تَنَحَّى فَغَسَلَ رِجْلَيْهِ. قَالَتْ: فَأَتَيْتُهُ بِخِرْقَةٍ فَلَمْ يُرِدْهَا فَجَعَلَ يَنْفُضُ الْمَاءَ بِيَدِهِ -

ส่วนที่ 18 ขณะที่อยู่ในมัสยิดแล้วนึกได้ว่ามีสภาพเป็นญะนาบะฮฺให้ออกจากมัสยิดและไม่ต้องทำตะยัมมุม

باب إِذَا ذَكَرَ فِي الْمَسْجِدِ أَنَّهُ جُنُبٌ يَخْرُجُ كَمَا هُوَ وَلَا يَتَيَمَّمُ

(274) จากอบู ฮุรอยเราะฮฺ เล่าว่าครั้งหนึ่งเมื่อมีการอิกอมะฮฺให้ละหมาด แล้วละหมาดก็จัดแถวเรียง ท่านรสูล ﷺ ได้ออก

٢٧٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ: حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ عُمَرَ قَالَ: أَخْبَرَنَا يُونُسُ، عَنِ الزُّهْرِيِّ، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رض: أُقِيمَتِ الصَّلَاةُ

มาที่พวกเราขณะที่ท่านยืนอยู่ที่ที่ละหมาด ท่านนึกได้ว่า ท่านมีญะนาบะฮฺ ท่านกล่าวกับพวกเราว่า อยู่ที่ที่เดิม แล้วท่านก็กลับออกไป (นอกมัสยิด) ไปอาบน้ำเสร็จแล้วก็กลับมาที่พวกเราอีก โดยที่ผมของท่านยังมีน้ำหยดอยู่ ท่านได้ตักบีร และได้ละหมาดร่วมกับพวกเรา

وعُدِّلَتِ الصُّفُوفُ قِيَامًا فَخَرَجَ إِلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم فَلَمَّا قَامَ فِي مُصَلاَّهُ ذَكَرَ أَنَّهُ جُنُبٌ. فَقَالَ لَنَا: مَكَانَكُمْ. ثُمَّ رَجَعَ فَاغْتَسَلَ، ثُمَّ خَرَجَ إِلَيْنَا وَرَأْسُهُ يَقْطُرُ، فَكَبَّرَ فَصَلَّيْنَا مَعَهُ - تَابَعَهُ عَبْدُ الأَعْلَى، عَنْ مَعْمَرٍ، عَنِ الزُّهْرِيِّ. وَرَوَاهُ الأَوْزَاعِيُّ عَنِ الزُّهْرِيِّ -

ส่วนที่ 19 การเช็ดน้ำออกจากตัวหลังอาบน้ำญะนาบะฮฺ

بَابٌ نَفْضِ الْيَدَيْنِ مِنَ الْغُسْلِ عَنِ الْجَنَابَةِ -

(275) จากมัยมูนะฮฺ เล่าว่า ฉันได้เตรียมน้ำอาบให้ท่านรสูล ﷺ แล้วฉันได้นำผ้ามากั้นให้ท่าน ท่านเทน้ำด้วยมือขวาใส่มือซ้ายนำมาล้างอวัยวะเพศ เสร็จแล้วเอามือถูกับดินถูกลับไปกลับมาแล้วจึงล้างมือขวา เสร็จแล้วบ้วนปากและสูดน้ำเข้าจมูก ล้างหน้า ล้างสองแขนแล้วเอาน้ำรดศีรษะ แล้วจึงรดทั่วตัวเสร็จแล้วถอยตัวออกมา แล้วล้างเท้าทั้งสอง เสร็จแล้วฉันได้ส่งผ้าเช็ดตัวให้ท่าน แต่ท่านก็ไม่เอา ท่านได้เดินออกมาพลางเช็ดด้วยมือของท่าน

٢٧٥ - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ قَالَ: أَخْبَرَنَا أَبُو حَمْزَةَ قَالَ: سَمِعْتُ الأَعْمَشَ عَنْ سَالِمٍ، عَنْ كُرَيْبٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ. قَالَ: قَالَتْ مَيْمُونَةُ: وَضَعْتُ لِلنَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم غُسْلاً فَسَتَرْتُهُ بِثَوْبٍ، وَصَبَّ عَلَى يَدَيْهِ فَغَسَلَهُمَا. ثُمَّ صَبَّ بِيَمِينِهِ عَلَى شِمَالِهِ فَغَسَلَ فَرْجَهُ، فَضَرَبَ بِيَدِهِ الأَرْضَ فَمَسَحَهَا، ثُمَّ غَسَلَهَا فَمَضْمَضَ وَاسْتَنْشَقَ، وَغَسَلَ وَجْهَهُ وَذِرَاعَيْهِ. ثُمَّ صَبَّ عَلَى رَأْسِهِ وَأَفَاضَ عَلَى جَسَدِهِ، ثُمَّ تَنَحَّى فَغَسَلَ قَدَمَيْهِ، فَنَاوَلْتُهُ ثَوْبًا فَلَمْ يَأْخُذْهُ، فَانْطَلَقَ وَهُوَ يَنْفُضُ يَدَيْهِ -

ส่วนที่ 20 บุคคลที่เริ่มอาบน้ำทางศีรษะด้านขวาก่อน

بَابٌ مَنْ بَدَأَ بِشِقِّ رَأْسِهِ الأَيْمَنِ فِي الْغُسْلِ -

(276) จากอาอิชะฮฺเล่าว่า เมื่อบุคคลใดในพวกเรามีญะนาบะฮฺ ขณะที่อาบน้ำจะใช้มือทั้งสองวักน้ำมารดศีรษะสามครั้ง โดยเอามือข้างหนึ่งขยี้ศีรษะด้านขวา และอีกข้างหนึ่งขยี้ที่ศีรษะด้านซ้าย

٢٧٦ - حدَّثنا خلاَّدُ بنُ يحيى قال: حدَّثنا إبراهيمُ بنُ نافعٍ، عن الحسنِ بنِ مُسلمٍ، عن صفيَّةَ بنتِ شيبةَ، عن عائشةَ قالت: كُنَّا إذا أصابَتْ إحدانا جنابةٌ أخذَتْ بيدَيْها ثلاثًا فوقَ رأسِها، ثمَّ تأخُذُ بيدِها على شقِّها الأيمنِ، وبيدِها الأُخرى على شقِّها الأيسرِ.

ส่วนที่ 21

ด้วยพระนามของอัลลอฮฺ ผู้ทรงเมตตาและกรุณายิ่ง บุคคลที่อาบน้ำเปลือยกายในที่มิดชิด และบุคคลที่อาบน้ำโดยไม่เปลือยกาย แต่การอาบน้ำโดยไม่เปลือยกายนั้นดีกว่า บะฮฺซุนรายงานจากบิดาของเขาจากปู่ของเขาจากนบี ﷺ ว่า อัลลอฮฺนั้นควรอายมากกว่าที่จะอายมนุษย์

بسمِ اللهِ الرَّحمنِ الرَّحيمِ

بابُ مَن اغتسلَ عُريانًا وحدَهُ في خَلوةٍ، ومَن تستَّرَ فالتَّستُّرُ أفضلُ. وقال بَهزٌ، عن أبيهِ، عن جدِّهِ، عن النَّبيِّ صلى الله عليه وسلَّم (اللهُ أحقُّ أن يُستحيا منهُ من النَّاسِ).

(277) จากอบู ฮุรอยเราะฮฺ เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ กล่าวว่า ชนชาติอิสรอเอลแต่เดิมจะเปลือยกายอาบน้ำร่วมกัน ซึ่งต่างคนก็ตามมองดูซึ่งกันได้ทั้ง ๆที่นบีมูซานั้นอาบน้ำคนเดียวแต่พวกเขาก็อ้างว่าขอสาบานต่ออัลลอฮฺว่า ไม่มีอะไรมาห้ามนบีมูซาอาบน้ำร่วมกับพวกเรานอกจากท่านนบีมูซาเป็นโรคไส้เลื่อน และมีอยู่ครั้งหนึ่งท่านนบีมูซาได้ไปอาบน้ำ โดยวางผ้าไว้บนหินก้อนหิน

٢٧٧ (١) - حدَّثنا إسحاقُ بنُ نصرٍ قال: حدَّثنا عبدُ الرَّزَّاقِ، عن معمرٍ، عن همَّامِ بنِ مُنبِّهٍ، عن أبي هُريرةَ عن النَّبيِّ صلى الله عليه وسلَّم قال: (كانت بنو إسرائيلَ يغتسلونَ عُراةً ينظُرُ بعضُهم إلى بعضٍ، وكانَ موسى يغتسلُ وحدَهُ، فقالوا: واللهِ ما يمنعُ موسى أن يغتسلَ معنا إلا أنَّهُ آدرُ، فذهبَ مرَّةً يغتسلُ فوضعَ ثوبَهُ على حجرٍ، ففرَّ الحجرُ بثوبِهِ، فجمحَ موسى في إثرِهِ يقولُ: ثوبي يا حجرُ، ثوبي

และก้อนหินได้พาผ้าหนีไป ท่านนบีมูซาได้ออกตามหาโดย กล่าวว่า หินเอ๋ยเอาผ้าของฉันมาจนกระทั่งพวกบนูอิสราอีลมองเห็นท่านนบีมูซา พวกเขาจึงได้กล่าวว่า ขอสาบานต่ออัลลอฮฺว่า ท่านนบีมูซาไม่ได้เป็นอะไร ท่านจึงเอาผ้าคืนมาและท่านตีก้อนหินนั้น อบู ฮุรอยเราะฮฺ เล่าเพิ่มเติมว่า ขอสาบานต่ออัลลอฮฺ ความจริงก้อนหินมีรอยตีหกหรือเจ็ดรอย จาก อบู ฮุรอยเราะฮฺ จากท่านนบี ﷺ ว่าขณะที่ท่านนบีอัยยูบอาบน้ำเปลือยกายอยู่นั่น ตั๊กแตนที่เป็นทองคำตกลงมาที่ท่าน ท่านนบีอัยยูบจึงจับรวบรวมขว้างไปที่ผ้าของท่าน พลันก็มีเสียงเรียกจากพระผู้เป็นเจ้าว่า โอ้อัยยูบ ข้าเองมิได้ให้ท่านร่ำรวยกว่าที่ท่านเห็นอยู่นี้หรือ ท่านนบีอัยยูบตอบว่าใช่ครับขอสาบานต่ออนุภาพของพระองค์ว่า จะไม่มีความร่ำรวยใดๆ สำหรับฉันมากไปกว่าความจำเริญของพระองค์เลย

بِالحَجَرِ حَتَّى نَظَرَتْ بَنُو إِسْرَائِيلَ إِلَى مُوسَى فَقَالُوا: وَاللهِ مَا بِمُوسَى مِنْ بَأْسٍ، وَأَخَذَ ثَوْبَهُ فَطَفِقَ بِالحَجَرِ ضَرْبًا) فَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ: وَاللهِ إِنَّهُ لَنَدَبٌ بِالحَجَرِ سِتَّةٌ أَوْ سَبْعَةٌ ضَرْبًا بِالحَجَرِ، ٢٧٧ (ب) وعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم قَالَ: (بَيْنَا أَيُّوبُ يَغْتَسِلُ عُرْيَانًا فَخَرَّ عَلَيْهِ جَرَادٌ مِنْ ذَهَبٍ، فَجَعَلَ أَيُّوبُ يَحْتَثِي فِي ثَوْبِهِ، فَنَادَاهُ رَبُّهُ: يَا أَيُّوبُ أَلَمْ أَكُنْ أَغْنَيْتُكَ عَمَّا تَرَى؟ قَالَ: بَلَى وَعِزَّتِكَ، وَلَكِنْ لَا غِنَى بِي عَنْ بَرَكَتِكَ)، وَرَوَاهُ إِبْرَاهِيمُ، عَنْ مُوسَى ابْنِ عُقْبَةَ، عَنْ صَفْوَانَ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم قَالَ: (بَيْنَا أَيُّوبُ يَغْتَسِلُ عُرْيَانًا)۔

ส่วนที่ 22 ขณะที่อาบน้ำต่อหน้าคนให้ปิดกั้นให้มิดชิด

بَابُ التَّسَتُّرِ فِي الغُسْلِ عِنْدَ النَّاسِ۔

(278) จาก อุมมุ ฮานี บินติ อบี ฏอเล็บ เธอเล่าว่า ในปีที่

٢٧٨ ـ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ بْنُ مَسْلَمَةَ، عَنْ مَالِكٍ، عَنْ أَبِي النَّضْرِ مَوْلَى عُمَرَ

ปลดปล่อยมักกะฮฺ ฉันได้ไปหาท่านรสูล ﷺ และพบท่านกำลังอาบน้ำอยู่ มีฟาฏิมะฮฺ (บุตรีของท่านรสูล ﷺ) กำลังจับม่านอยู่แล้ว ท่านรสูล ﷺ ก็ถามว่าใครมา ฉันตอบว่า ฉัน-อุมมุ ฮานี

(279) จากมัยมูนะฮฺเล่าว่า ฉันเคยปิดม่านกำบังท่านรสูล ﷺ ขณะที่ท่านรสูล ﷺ อาบน้ำญะนาบะฮฺ ท่านล้างมือ เอามือขวาวักน้ำใส่มือซ้ายมาล้างอวัยวะเพศและสิ่งเปรอะเปื้อนอื่นๆ แล้วเอามือถูกับกำแพงหรือดิน แล้วอาบน้ำละหมาดเหมือนเพื่อจะละหมาด แต่ยังไม่ได้ล้างเท้าทั้งสอง เสร็จแล้วเอาน้ำรดตัวแล้วจึงถอยห่างออกมาล้างเท้าทั้งสอง

ส่วนที่ 23 เมื่อสตรีฝันเปียก

(280) จากอุมมุ สะละมะฮฺ อุมมุล มุอฺมินีน เธอเล่าว่า อุมมุ สุลัยมฺ ซึ่งเป็นภริยาของอบู ฏอลหะฮฺ ได้มาหาท่านรสูล ﷺ พลางกล่าวว่า โอ้ท่านรสูล ﷺ แท้จริงอัลลอฮฺไม่ทรงละอายความจริงว่าหญิงจำเป็นต้องอาบน้ำหรือไม่ เมื่อเธอฝันเปียก ท่านรสูล ﷺ จึงตอบว่า ใช่ ! ต้องอาบเมื่อได้เห็นน้ำ (กำหนดว่าร่วมเพศ)

ابن عبيد الله . أن أبا مرة مولى أم هانىء بنت أبي طالب أخبره أنه سمع أم هانىء بنت أبي طالب تقول : ذهبت إلى رسول الله صلى الله عليه وسلم عام الفتح فوجدته يغتسل و فاطمة تستره . فقال : (من هذه) ؟ فقلت : أنا أم هانىء -

٢٧٩ - حدثنا عبدان قال : أخبرنا عبد الله قال : أخبرنا سفيان . عن الاعمش ، عن سالم بن أبي الجعد ، عن كريب ، عن ابن عباس عن ميمونة قالت : سترت النبي صلى الله عليه وسلم وهو يغتسل من الجنابة ، فغسل يديه . ثم صب بيمينه على شماله فغسل فرجه وما أصابه . ثم مسح بيده على الحائط أو الارض . ثم توضأ وضوءه للصلاة غير رجليه . ثم أفاض الماء على جسده . ثم تنحى فغسل قدميه تابعه أبو عوانة وابن فضيل في الستر -

باب إذا احتلمت المرأة -

٢٨٠ - حدثنا عبد الله بن يوسف قال : أخبرنا مالك عن هشام بن عروة عن أبيه ، عن زينب بنت أبي سلمة عن أم سلمة أم المؤمنين أنها قالت : جاءت أم سليم امرأة أبي طلحة إلى رسول الله صلى الله عليه وسلم فقالت : يا رسول الله : إن الله لا يستحيي من الحق . هل على المرأة من غسل إذا هي احتلمت ؟ فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم : نعم إذا رأت الماء) -

ส่วนที่ 24 น้ำเหงื่อของคนอยู่ในสภาวะญะนาบะฮฺและมุสลิมถือว่าไม่เป็นนะญิส

باب عرق الجنب وأن المسلم لا ينجس -

(281) จากอบู ฮุรอยเราะฮฺ เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ ได้พบเขา (อบู ฮุรอยเราะฮฺ) ที่ถนนสายหนึ่งของเมืองมะดีนะฮฺ ซึ่งขณะนั้นฉันมีญะนาบะฮฺ ฉันจึงได้หลีกห่างออกมาไปอาบน้ำแล้วจึงมาใหม่อีก ท่านนบี ﷺ ถามว่าไปไหนมาโอ้อบู ฮุรอยเราะฮฺ อบู ฮุรอยเราะฮฺกล่าวว่า ฉันมีญะนาบะฮฺ ซึ่งฉันรังเกียจที่จะยืนกับท่านขณะที่ฉันไม่สะอาดท่านรสูล ﷺ จึงกล่าวว่า มหาบริสุทธิ์แห่งอัลลอฮฺ [1] แท้จริงผู้ที่ศรัทธามั่นจะไม่ถือเป็นนะญิสเลย

٢٨١ - حدثنا علي بن عبد الله قال: حدثنا يحيى قال: حدثنا حميد قال: حدثنا بكر، عن أبي رافع، عن أبي هريرة أن النبي صلى الله عليه وسلم لقيه في بعض طريق المدينة وهو جنب، فانخنست منه، فذهب فاغتسل ثم جاء فقال: أين كنت يا أبا هريرة؟ قال: كنت جنبا فكرهت أن أجالسك وأنا على غير طهارة، فقال: سبحان الله، إن المؤمن لا ينجس -

ส่วนที่ 25 การที่ผู้มีญะนาบะฮฺจะออกไปข้างนอกเดินตามตลาดหรือที่อื่นๆ อะฏออฺ กล่าวว่า ผู้มีญะนาบะฮฺ กรอกเลือด ตัดเล็บ โกนหัว แม้จะยังไม่ได้อาบน้ำก็ตาม

باب الجنب يخرج ويمشي في السوق وغيره : وقال عطاء: يحتجم الجنب، ويقلم أظفاره، ويحلق رأسه وإن لم يتوضأ -

(282) จาก อนัส อิบนุ มาลิก เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ ได้เคยเวียนไปร่วมเพศกับภริยาของท่านในคืนเดียวกัน 9คน

٢٨٢ - حدثنا عبد الأعلى بن حماد قال: حدثنا يزيد بن زريع قال: حدثنا سعيد، عن قتادة أن أنس بن مالك حدثهم أن نبي الله صلى الله عليه وسلم كان يطوف على نسائه في الليلة الواحدة وله يومئذ تسع نسوة -

(1) ดูอภิธานศัพท์ สุบหานัลลอฮฺ

٢٨٣ - حدثنا عياش قال : حدثنا عبد الأعلى قال : حدثنا حميد : عن بكر ، عن أبي رافع : عن أبي هريرة قال : لقيني رسول الله صلى الله عليه وسلم و أنا جنب ، فأخذ بيدي فمشيت معه حتى قعد . فانسللت فأتيت الرحل فاغتسلت ، ثم جئت و هو قاعد فقال : أين كنت يا أبا هريرة ؟ فقلت له . فقال سبحان الله يا أبا هريرة . إن المؤمن لا ينجس -

(283) จากอบู ฮุรอยเราะฮฺ เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ ได้เคยพบฉัน ขณะที่ฉันมีญะนาบะฮฺ ท่านได้จับมือฉันเดินไปพร้อมกับท่านแล้วนั่งลง (ปล่อยมือ) ฉันจึงหลบออกมาอย่างเงียบมาที่ที่พักของผู้เดินทางแล้วมาอาบน้ำเสร็จแล้วฉันกลับมา (หาท่าน) อีกโดยที่ท่านยังนั่งอยู่ ท่านถามว่าไปไหนมา โอ้อบู ฮุรอยเราะฮฺ ฉันตอบว่า ฉันมีญะนะบะฮฺ และฉันเองรังเกียจที่จะนั่งร่วมกับท่านขณะที่ฉันไม่สะอาดท่านรสูล ﷺ จึงกล่าวว่า มหาบริสุทธิ์แห่งอัลลอฮฺ[1] แท้จริงผู้ศรัทธานั้นจะไม่เป็นนะญิส

باب كينونة الجنب في البيت إذا توضأ قبل أن يغتسل -

ส่วนที่ 26 ผู้มีญะนาบะฮฺหยุดอยู่ที่บ้านได้(นอน) โดยอาบน้ำละหมาดก่อนที่จะอาบน้ำ

٢٨٤ - حدثنا أبو نعيم قال : حدثنا هشام و شيبان . عن يحيى . عن أبي سلمة قال : سألت عائشة . أكان النبي صلى الله عليه وسلم يرقد و هو جنب ؟ قالت : نعم : و يتوضأ -

(284) จาก อบู สะละมะฮฺ เล่าว่าฉันได้ถามอาอิชะฮฺว่า ท่านนบี ﷺ เคยนอนขณะมีญะนาบะฮฺหรือไม่เธอตอบว่า ใช่-เคย แต่(ก่อนนอน) ท่านอาบน้ำละหมาดก่อน

باب نوم الجنب -

ส่วนที่ 27 การนอนของคนที่มีญะนาบะฮฺ

(1)ดูอภิธานศัพท์ สุบหานัลลอฮฺ

(285) จาก อิบนุ อุมัร เล่าว่า อุมัร อิบนุ อัลคอฏฏอบ เคยถามท่านรสูล ﷺ ว่า หากพวกเราคนใดคนหนึ่งมีญะนาบะฮฺ จะนอนได้หรือไม่ ท่านตอบว่าได้ เมื่อบุคคลผู้นั้นได้อาบน้ำละหมาดเสียก่อนเขาจงนอนทั้งๆที่มีญะนาบะฮฺอยู่ก็ได้

٢٨٥ - حدثنا قتيبة قال: حدثنا الليث، عن نافع، عن ابن عمر أن عمر بن الخطاب سأل رسول الله صلى الله عليه وسلم: أيرقد أحدنا وهو جنب؟ قال: نعم إذا توضأ أحدكم فليرقد وهو جنب.

ส่วนที่ 28 ผู้ที่มีญะนาบะฮฺให้อาบน้ำละหมาดเสียก่อนแล้วเข้านอน

باب الجنب يتوضأ ثم ينام.

(286) จากอาอิชะฮฺ เล่าว่า เมื่อท่านนบี ﷺ ประสงค์จะเข้านอนขณะที่มีญะนาบะฮฺ ท่านจะล้างอวัยวะเพศแล้วอาบน้ำละหมาดเหมือนอาบน้ำละหมาดเพื่อละหมาดเสียก่อน

٢٨٦ - حدثنا يحيى بن بكير قال: حدثنا الليث، عن عبيد الله بن أبي جعفر، عن محمد بن عبد الرحمن، عن عروة، عن عائشة قالت: كان النبي صلى الله عليه وسلم إذا أراد أن ينام وهو جنب غسل فرجه وتوضأ للصلاة.

(287) จากอับดุลลอฮฺ เล่าว่า อุมัร ได้ขอร้องให้ท่านนบี ﷺ ชี้แจงปัญหาว่า เมื่อบุคคลใดมีญะนาบะฮฺจะเข้านอนได้หรือไม่ ท่านตอบชี้แจงว่าได้ แต่ควรอาบน้ำละหมาดเสียก่อน

٢٨٧ - حدثنا موسى بن إسماعيل قال: حدثنا جويرية، عن نافع، عن عبد الله قال: استفتى عمر النبي صلى الله عليه وسلم: أينام أحدنا وهو جنب؟ قال: (نعم إذا توضأ).

(288) จากอับดุลลอฮฺ อิบนุ อุมัร เล่าว่า อุมัร อิบนุ

٢٨٨ - حدثنا عبد الله بن يوسف قال: أخبرنا مالك، عن عبد الله بن

دِينَارٍ ، عَنْ عَبْدِ اللهِ ابْنِ عُمَرَ أَنَّهُ قَالَ : ذَكَرَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ لِرَسُولِ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم بِأَنَّهُ تُصِيبُهُ الْجَنَابَةُ مِنَ اللَّيْلِ ، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم (تَوَضَّأْ وَاغْسِلْ ذَكَرَكَ ثُمَّ نَمْ) ـ

อัลคอฏฏอบได้เล่าให้ท่านรสูล ﷺ ทราบว่าเขาเองมีญะนาบะฮฺในเวลากลางคืน ท่านรสูล ﷺ จึงกล่าวกับเขาว่าให้อาบน้ำละหมาดล้างอวัยวะเพศแล้วก็จงนอน

بَابٌ إِذَا الْتَقَى الْخِتَانَانِ ـ

ส่วนที่ 29 เมื่ออวัยวะเพศของสองเพศพบกัน

٢٨٩ ـ حدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ فَضَالَةَ قَالَ : حدَّثَنَا هِشَامٌ ح ـ

(289) จาก ฮิชาม เล่าว่า สำนวนเหมือนหะดีษข้างล่าง (290) เป็นเพียงอีกรายงานหนึ่ง

٢٩٠ ـ وحدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ ، عَنْ هِشَامٍ ، عَنْ قَتَادَةَ ، عَنِ الْحَسَنِ عَنْ أَبِي رَافِعٍ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، عَنِ النَّبِيِّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم قَالَ : (إِذَا جَلَسَ بَيْنَ شُعَبِهَا الأَرْبَعِ ثُمَّ جَهَدَهَا فَقَدْ وَجَبَ الْغُسْلُ) تَابَعَهُ عَمْرٌو عَنْ شُعْبَةَ مِثْلَهُ ، وَقَالَ مُوسَى : حدَّثَنَا أَبَانُ قَالَ : حدَّثَنَا قَتَادَةُ قَالَ : أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ مِثْلَهُ ـ

(290) จาก อบู ฮุรอยเราะฮฺ เล่าว่า ท่านนบี ﷺ กล่าวว่า เมื่อได้นั่งระหว่างส่วนทั้งสี่ (หมายถึงแขนทั้งสองและขาอ่อนทั้งสอง) ของภริยา แล้วได้ใช้ความพยายาม[1] (ร่วมเพศ) การอาบน้ำก็ถือว่าจำเป็น

بَابُ غَسْلِ مَا يُصِيبُ مِنْ رُطُوبَةِ فَرْجِ الْمَرْأَةِ ـ

ส่วนที่ 30 การอาบน้ำเมื่อพบกับสิ่งเปียกในอวัยวะเพศหญิง

٢٩١ ـ حدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ : قَالَ : حدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ عَنِ الْحُسَيْنِ قَالَ يَحْيَى ، وَأَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ : أَنَّ عَطَاءَ

(291) จาก ซัยดฺ อิบนุ คอลิด อัลญุฮะนี เล่าว่า เขาได้ถาม

(1) หมายถึงต้องมีการล่วงล้ำของอวัยวะเพศเข้าไปในอวัยวะเพศหญิง

อุษมาน อิบนุ อัฟฟานโดยกล่าวว่า ท่านมีความเห็นอย่างไร เมื่อบุคคลหนึ่งได้ร่วมเพศกับภริยาของเขาแต่ไม่ได้หลั่งอสุจิ อุษมานตอบว่า ให้เขาอาบน้ำละหมาด เช่นเดียวกับอาบน้ำละหมาดเพื่อละหมาด แล้วล้างอวัยวะเพศด้วย อุษมานกล่าวว่า ฉันเคยถามเรื่องดังกล่าวกับ อลี อิบนุ อบี ฏอเล็บ,อัซซุบัยรฺ อิบนุ อัลอะวาม ฏอลหะฮฺ อิบนุ อับดุลลอฮฺ และอุบัยอฺ อิบนุ กะอฺบ ซึ่งบุคคลเหล่านี้ที่ใช้ให้ทำเช่นนั้น อบู อัยยูบได้บอกกับเขาว่า ความจริงเขาได้ยินเรื่องนี้จากท่านรสูล ﷺ (ดูหะดีษที่ 290)

أخبره أن زيد بن خالد الجهني أخبره أنه سأل عثمان بن عفان فقال: أرأيت إذا جامع الرجل امرأته فلم يمن؟ قال عثمان: يتوضأ كما يتوضأ للصلاة ويغسل ذكره، قال عثمان: سمعته من رسول الله صلى الله عليه وسلم فسألت عن ذلك علي بن أبي طالب، والزبير بن العوام، وطلحة بن عبيد الله، وأبي بن كعب رضي الله عنهم، فأمروه بذلك: قال يحيى: وأخبرني أبو سلمة أن عروة بن الزبير أخبره أن أبا أيوب أخبره أنه سمع ذلك من رسول الله صلى الله عليه وسلم -

(292) จากอุบัยอฺ อิบนุ กะอฺบ ถามว่า โอ้ท่านรสูล ﷺ หากมีชายคนหนึ่งร่วมเพศกับภริยา แต่ไม่หลั่ง (จะต้องอาบน้ำหรือไม่) ท่านรสูล ﷺตอบว่า ให้เขาล้างสิ่งเปรอะเปื้อนต่างๆ ขณะที่สัมผัสกับหญิง แล้วอาบน้ำละหมาดแล้วละหมาดได้

อบู อับดุลลอฮฺ กล่าวว่า การอาบน้ำนั้นปลอดภัยกว่า เรื่องเล่าดังกล่าวนี้ (หะดีษ) เป็นเรื่องสุดท้าย โดยความเป็นจริงในระหว่างพวกเรา มีข้อโต้แย้งกับพวกเขาอยู่ (ดูหะดีษที่ 290)

٢٩٢ - حدثنا مسدد قال: حدثنا يحيى عن هشام بن عروة قال: أخبرني أبي قال: أخبرني أبو أيوب قال: أخبرني أبي بن كعب أنه قال: يا رسول الله. إذا جامع الرجل المرأة فلم ينزل؟ قال: يغسل ما مس المرأة منه. ثم يتوضأ ويصلي) قال أبو عبد الله: الغسل أحوط، وذاك الآخر، إنما بينا لاختلافهم -

หมายเหตุ หะดีษที่ 291, 292 เป็นเรื่องที่นักวิชาการส่วนใหญ่ถือว่ายกเลิกไปแล้ว และเห็นพ้องต้องกันว่า เมื่อร่วมเพศจะหลั่งหรือไม่ก็ตามจำเป็นต้องอาบน้ำ

بسم الله الرحمن الرحيم

บทที่ 6 ว่าด้วยเลือดประจำเดือน

ส่วนที่ 1 คำดำรัสของอัลลอฮฺที่ว่า “และพวกเขาทั้งหลายจะถามท่านถึงเรื่องระดู ท่านจงตอบเถิดว่า ระดูคือความสกปรกอย่างหนึ่ง ดังนั้นท่านทั้งหลาย (จงแยกตัวออกห่างจากภริยา) ในช่วงมีระดูและพวกท่านจงอย่าเข้าใกล้พวกเธอจนกว่าพวกเธอจะสะอาด ดังนั้นเมื่อพวกเธอสะอาดแล้วพวกท่านก็จงเข้าหาเธอเถิดตามที่อัลลอฮฺทรงบัญชาแก่พวกท่าน แท้จริงอัลลอฮฺทรงรักผู้หมั่นสารภาพผิดและทรงรักผู้มีความสะอาดทั้งหลาย” (2:222)

وقول الله تعالى - ويسألونك عن
المحيض قل هو أذى فاعتزلوا النساء
في المحيض ولا تقربوهن حتى يطهرن
فإذا تطهرن فأتوهن من حيث
أمركم الله إن الله يحب التوابين
ويحب المتطهرين -

ส่วนที่ 2 ประจำเดือนเริ่มมีมาอย่างไร คำกล่าวของท่านนบี ﷺ ที่ว่า “นี่เป็นสิ่งหนึ่งที่อัลลอฮฺได้ทรงกำหนดแก่บุตรหญิงของอาดัม” บางคน ก็กล่าวว่า อัลลอฮฺได้ทรงกำหนดให้สตรีมีประจำเดือนครั้งแรกในกลุ่มสตรีที่เป็นวงศ์พันธ์ของอิสราอีล แต่กระนั้นคำกล่าวของท่านนบี ﷺ ก็หนักแน่นกว่า

باب كيف كان بدء الحيض
وقول النبي صلى الله عليه وسلم (هذا
شيء كتبه الله على بنات آدم) وقال
بعضهم: كان أول ما أرسل الحيض
على بني إسرائيل وقال أبو عبد الله
وحديث النبي صلى الله عليه وسلم
أكثر -

ส่วนที่ 3 คำแนะนำสำหรับผู้หญิงเมื่อมีประจำเดือน

باب الأمر بالنفساء إذا نفسن -

(293) จากอัลกอเซ็มเล่าว่า ฉันเคยได้ยินอาอิชะฮฺ กล่าวว่า พวกเราได้ออกไป โดยไม่ได้คิดถึงเรื่องใดๆนอกจากการบำเพ็ญหัจญ์ เมื่อพวกเราไปถึงซะริฟ (ชื่อสถานที่) ฉันเกิดมีประจำเดือน ท่านรสูล ﷺ ได้เข้ามาที่ฉัน ขณะที่ฉันร้องไห้ ท่านถามว่า เกิดอะไรขึ้นกับเธอ เธอมีประจำเดือนหรือ ฉันตอบว่า ใช่ ท่านจึงได้กล่าวว่า นี่เป็นสิ่งที่อัลลอฮฺได้ทรงกำหนดแก่บุตรหญิงของอาดัม จงปฏิบัติตนเหมือนๆกับที่ผู้บำเพ็ญฮัจญ์ ปฏิบัตินอกจากฏอวาฟบัยตุลเลาะฮฺ อาอิชะฮฺกล่าวว่า ท่านรสูล ﷺ ได้เชือดวัวทำกุรบานให้กับบรรดาภริยาของท่าน

٢٩٣ - حدثنا علي بن عبد الله قال : حدثنا سفيان قال : سمعت عبد الرحمن بن القاسم قال : سمعت القاسم يقول : سمعت عائشة تقول : (خرجنا لا نرى إلا الحج . فلما كنا بسرف حضت ، فدخل علي رسول الله صلى الله عليه وسلم وأنا أبكي ، فقال : مالك ؟ أنفست ؟ قلت : نعم ، قال : إن هذا أمر كتبه الله على بنات آدم فاقضي ما يقضي الحاج غير أن لا تطوفي بالبيت ، قالت : وضحى رسول الله صلى الله عليه وسلم عن نسائه بالبقر)-

ส่วนที่ 4 หญิงที่มีประจำเดือนสระผมและหวีผมให้สามี

باب غسل الحائض رأس زوجها وترجيله -

(294) จากอาอิชะฮฺเล่าว่า ฉันเคยหวีผมให้ท่านรสูล ﷺ ขณะที่ฉันมีประจำเดือน

٢٩٤ - حدثنا عبد الله بن يوسف قال : حدثنا مالك ، عن هشام بن عروة ، عن أبيه ، عن عائشة قالت : كنت أرجل رأس رسول الله صلى الله عليه وسلم وأنا حائض -

(295) จากอุรวะฮฺ เล่าว่า เขาเคยถูกถามว่า หญิงมีประจำเดือนจะเป็นคนรับใช้ฉันได้ไหม

٢٩٥ - حدثنا إبراهيم بن موسى قال : حدثنا هشام بن يوسف أن ابن

หรือหญิงที่มีญะนาบะฮฺ จะเข้าใกล้ฉันได้ไหม อุรวะฮฺตอบว่า เรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องง่ายสำหรับฉันแล้ว และหญิงในสภาพเช่นนั้นก็เป็นคนรับใช้ของฉันในเรื่องนี้ไม่มีข้อบัญญัติห้ามแต่ประการใด อาอิชะฮฺ เองก็ได้เคยบอกกับฉันว่า เธอเองเคยหวีผมให้ท่านรสูล ﷺ ขณะที่เธอมีญะนาบะฮฺ และขณะนั้นท่านรสูล ﷺ เอียะอฺติกาฟ[1]อยู่ในมัสยิดโดยท่านรสูล ﷺ โผล่ศีรษะออกมาและเธอเองอยู่ในห้องของเธอ เธอจึงได้หวีผมให้ท่านขณะที่เธอมีประจำเดือน

جُرَيْجٍ أَخْبَرَهُمْ قَالَ: أَخْبَرَنِي هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ، عَنْ عُرْوَةَ: أَنَّهُ سُئِلَ: أَتَخْدُمُنِي الْحَائِضُ أَوْ تَدْنُو مِنِّي الْمَرْأَةُ وَهِيَ جُنُبٌ؟ فَقَالَ عُرْوَةُ: كُلُّ ذَلِكَ عَلَيَّ هَيِّنٌ، وَكُلُّ ذَلِكَ تَخْدُمُنِي، وَلَيْسَ عَلَى أَحَدٍ فِي ذَلِكَ بَأْسٌ. أَخْبَرَتْنِي عَائِشَةُ أَنَّهَا كَانَتْ تُرَجِّلُ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم وَهِيَ حَائِضٌ وَرَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم حِينَئِذٍ مُجَاوِرٌ فِي الْمَسْجِدِ. يُدْنِي لَهَا رَأْسَهُ وَهِيَ فِي حُجْرَتِهَا. فَتُرَجِّلُهُ وَهِيَ حَائِضٌ -

ส่วนที่ 5 การอ่านอัลกุรอานขณะนอนหนุนตักภริยาซึ่งมีประจำเดือน

อบู วาอิล เคยจัดคนใช้หญิง ขณะมีประจำเดือนให้กับ อบูรอซีน เธอถืออัลกุรอานมาให้เขาโดยหยิบมาจากหิ้ง

بَابُ قِرَاءَةِ الرَّجُلِ فِي حَجْرِ امْرَأَتِهِ وَهِيَ حَائِضٌ. وَكَانَ أَبُو وَائِلٍ يُرْسِلُ خَادِمَهُ وَهِيَ حَائِضٌ إِلَى أَبِي رَزِينٍ لِتَأْتِيَهُ بِالْمُصْحَفِ فَتُمْسِكُهُ بِعِلاَقَتِهِ -

(296) จากอาอิชะฮฺ เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ เคยนอนพักที่ตักของฉัน อ่านอัลกุรอานขณะที่ฉันมีประจำเดือน

٢٩٦ - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ الْفَضْلُ بْنُ دُكَيْنٍ: سَمِعَ زُهَيْرًا عَنْ مَنْصُورِ ابْنِ صَفِيَّةَ أَنَّ أُمَّهُ حَدَّثَتْهُ أَنَّ عَائِشَةَ حَدَّثَتْهَا أَنَّ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم كَانَ يَتَّكِئُ فِي حَجْرِي وَأَنَا حَائِضٌ ثُمَّ يَقْرَأُ الْقُرْآنَ -

---

1. ดูอภิธานศัพท์ เอียะอฺติกาฟ

ส่วนที่ 6 การเรียกหญิงที่มีประจำเดือนว่า อัลนิฟาส

باب من سمّى النفاس حيضا -

(297) จากอุมมุ สะละมะฮฺ เล่าว่า ขณะที่เธอและท่านรสูล ﷺ นอนพักอยู่ห่มด้วยผ้าขนสัตว์ ขณะนั้นฉันมีประจำเดือน ฉันจึงลุกออกไป แล้วเปลี่ยนผ้าซับประจำเดือนใหม่ ท่านรสูล ﷺ จึงถามว่า เธอมีประจำเดือนหรือฉันตอบว่า ใช่ ท่านจึงเรียกฉันมาแล้วลงนอนห่มด้วยผ้าผืนเดียวกันนั้น

٢٩٧ - حدثنا المكي بن إبراهيم قال: حدثنا هشام، عن يحيى بن أبي كثير، عن أبي سلمة أن زينب ابنة أم سلمة حدثته أن أم سلمة حدثتها قالت: بينا أنا مع النبي صلى الله عليه وسلم مضطجعة في خميصة إذ حضت، فانسللت، فأخذت ثياب حيضتي، قال: أنفست؟ قلت: نعم. فدعاني فاضطجعت معه في الخميلة -

ส่วนที่ 7 การกอดสัมผัสภริยาขณะมีประจำเดือน

باب مباشرة الحائض -

(298) จากอาอิชะฮฺ เล่าว่า ฉันและท่านรสูล ﷺ เคยอาบน้ำจากภาชนะเดียวกันขณะที่เราทั้งสองมีญะนาบะฮฺ และท่านได้ใช้ให้ฉันกระชับผ้าช่วงกลางตัวให้แน่น ท่านได้กอดฉันขณะที่ฉันมีประจำเดือน และท่านก็เคยยื่นศีรษะออกมาหาฉัน ขณะที่ท่านรสูล ﷺ เอิยะฮฺติกาฟ โดยฉันสระศีรษะให้ท่าน ขณะที่ฉันเองก็ยังอยู่ในช่วงหลังประจำเดือน

٢٩٨ - حدثنا قبيصة قال: حدثنا سفيان، عن منصور، عن إبراهيم، عن الأسود، عن عائشة قالت: كنت أغتسل أنا والنبي صلى الله عليه وسلم من إناء واحد، كلانا جنب، وكان يأمرني فأتزر فيباشرني وأنا حائض، وكان يخرج رأسه إلي وهو معتكف فأغسله وأنا حائض -

(299) จากอับดุรเราะหฺมาน อิบนุ อัลอัสวัดจากบิดาของเขา จากอาอิชะฮฺ เล่าว่าเมื่อท่าน รสูลﷺ ประสงค์ที่จะสวมกอด ภริยาคนใดคนหนึ่งของท่านขณะที่มีประจำเดือน ท่านจะสั่งใช้ให้ภริยารัดผ้าให้แน่นๆ แล้วท่านจึงสวมกอด เธอเล่าต่อไปอีกว่า ในหมู่พวกท่าน (เศาะฮาบะฮฺหรือบุคคลอื่น) ไม่อาจจะควบคุมอารมณ์เพศเหมือนกับที่ท่านนบี ﷺ ควบคุมได้

٢٩٩ - حدّثنا إسماعيلُ بنُ خليلٍ قال: أخبرنا عليُّ بنُ مُسْهِرٍ قال: أخبرنا أبو إسحاقَ هو الشيبانيُّ، عن عبدِ الرحمنِ بنِ الأسودِ، عن أبيه، عن عائشةَ قالت: كانت إحدانا إذا كانت حائضاً فأراد رسولُ اللهِ صلى الله عليه وسلّم أن يباشرَها أمرَها أن تتّزرَ في فورِ حيضتِها ثم يباشرُها. قالت: وأيُّكم يملكُ إربَه كما كان النبيُّ صلى الله عليه وسلّم يملكُ إربَه. تابعه خالدٌ وجريرٌ عن الشيبانيِّ.

(300) จาก มัยมูนะฮฺ เล่าว่า เมื่อท่านรสูล ﷺ ประสงค์จะสวมกอดภริยาคนใดจากภริยาทั้งหลายขณะที่มีประจำเดือน ท่านจะสั่งใช้ให้รัดผ้าให้กระชับแน่นๆ

٣٠٠ - حدّثنا أبو النعمانِ قال: حدّثنا عبدُ الواحدِ قال: حدّثنا الشيبانيُّ قال: حدّثنا عبدُ اللهِ بنُ شدّادٍ قال: سمعتُ ميمونةَ تقولُ: كان رسولُ اللهِ صلى الله عليه وسلّم إذا أراد أن يباشرَ امرأةً من نسائِه أمرَها فاتّزرت وهي حائضٌ. رواه سفيانُ عن الشيبانيِّ.

ส่วนที่ 8 ให้งดถือศีลอดสำหรับผู้มีประจำเดือน

بابُ تركِ الحائضِ الصومَ.

(301) จาก อบู สะอีด อัลคุดรี เล่าว่า ครั้งหนึ่งท่านรสูลﷺ ได้ออกไปที่สถานที่ละหมาดในอีดอัฎฮา หรืออีดฟิตรฺ แล้วท่านผ่านบรรดาหญิงทั้งหลาย ท่านกล่าวว่า โอ้บรรดาผู้หญิงพวกเธอจงได้ทำทาน เพราะฉันเองรู้ดีว่า

٣٠١ - حدّثنا سعيدُ بنُ أبي مريمَ قال: أخبرنا محمّدُ بنُ جعفرٍ قال: أخبرني زيدٌ هو ابنُ أسلمَ، عن عياضِ بنِ عبدِ اللهِ، عن أبي سعيدٍ الخدريِّ قال: خرج رسولُ اللهِ صلى الله عليه وسلّم في أضحى أو فطرٍ إلى المصلّى فمرَّ على النساءِ فقال: يا معشرَ النساءِ

تَصَدَّقْنَ فَإِنِّي أُرِيتُكُنَّ أَكْثَرَ أَهْلِ النَّارِ. فَقُلْنَ: وَبِمَ يَا رَسُولَ اللهِ؟ قَالَ: تُكْثِرْنَ اللَّعْنَ، وَتَكْفُرْنَ الْعَشِيرَ. مَا رَأَيْتُ مِنْ نَاقِصَاتِ عَقْلٍ وَدِينٍ أَذْهَبَ لِلُبِّ الرَّجُلِ الْحَازِمِ مِنْ إِحْدَاكُنَّ قُلْنَ: وَمَا نُقْصَانُ دِينِنَا وَعَقْلِنَا يَا رَسُولَ اللهِ؟ قَالَ: أَلَيْسَ شَهَادَةُ الْمَرْأَةِ مِثْلَ نِصْفِ شَهَادَةِ الرَّجُلِ؟ قُلْنَ: بَلَى. قَالَ: فَذَلِكَ مِنْ نُقْصَانِ عَقْلِهَا، أَلَيْسَ إِذَا حَاضَتْ لَمْ تُصَلِّ وَلَمْ تَصُمْ؟ قُلْنَ: بَلَى. قَالَ: فَذَلِكَ مِنْ نُقْصَانِ دِينِهَا.

พวกเธอส่วนใหญ่เป็นชาวนรก บรรดาหญิงทั้งหลายจึงกล่าวว่า ด้วยเหตุใด โอ้ท่านรสูลﷺ ท่านรสูลﷺ กล่าวว่า บรรดาหญิงทั้งหลายชอบสาปแช่งผู้อื่นและเนรคุณต่อสามี ฉันเองไม่เคยเห็นข้อบกพร่องทางสติปัญญาและทางศาสนามีมากในพวกเธอ ทั้งๆที่บางคนก็ระมัดระวังอยู่แล้ว แต่ก็ถูกพวกเธอๆ ทำให้หลงทางได้ บรรดาหญิงทั้งหลายจึงถามว่า ข้อบกพร่องทั้งสองคือ ศาสนาของเราและสติปัญญาของเราบกพร่องอย่างไร โอ้ท่านรสูลﷺ ท่านตอบว่าการเป็นพยานของสตรี นั้นถือจำนวนครึ่งหนึ่งของชายมิใช่หรือ บรรดาหญิงตอบว่า ใช่ ท่านรสูลﷺ ตอบว่า เรื่องนี้ถือว่าเป็นข้อชี้ในเรื่องบกพร่องทางปัญญาของพวกเธอและเมื่อเธอมีประจำเดือน เธอก็ไม่ต้องละหมาด และไม่ต้องถือศีลอดมิใช่หรือ บรรดาหญิงตอบว่าใช่ ท่านรสูลﷺ ตอบว่า เรื่องนี้ถือในข้อนี้ในเรื่องบกพร่องทางศาสนาของพวกเธอ

بَابٌ تَقْضِي الْحَائِضُ الْمَنَاسِكَ كُلَّهَا إِلَّا الطَّوَافَ بِالْبَيْتِ: وَقَالَ إِبْرَاهِيمُ:

ส่วนที่ 9 ผู้มีประจำเดือนต้องปฏิบัติเงื่อนไขของหัจญ์ทุกอย่างนอกจากการฏอวาฟ

อิบรอฮีมกล่าวว่า ไม่เป็นไร ที่ผู้มีประจำเดือนจะอ่านอัลกุรอาน อิบนุอับบาสก็มีความเห็นว่า ไม่เห็นว่าจะเป็นไรที่ผู้มีญะนาบะฮฺจะอ่านอัลกุรอานและปรากฏว่า ท่านรสูล ﷺ จะระลึกถึงอัลลอฮฺทุกขณะจิต

อุมมุ อะฏียะฮฺ กล่าวว่า พวกเราที่มีประจำเดือน ก็เคยถูกใช้ให้ออกไป (ที่ละหมาดอีด) พวกเธอก็เคยกล่าวตักบีรเหมือนกับที่พวกผู้ชายกล่าวรวมทั้งขอดุอาอฺด้วย

อิบนุ อับบาสกล่าวว่า อบู สุฟยานบอกกับฉันว่า กษัตริย์ฮิราดิอุสได้ทรงมีรับสั่งให้เอาสาส์นของท่านนบี ﷺ มาและพระองค์ก็ได้ทรงอ่านสาส์นนั้นซึ่งมีข้อความว่า ด้วยพระนามแห่งอัลลอฮฺผู้ทรงเมตตาและกรุณายิ่ง โอ้-ชาวคัมภีร์ทั้งหลาย พวกท่านจงมาสู่ถ้อยคำแห่งความเสมอภาคระหว่างพวกเราและพวกท่าน จะไม่ทำนมัสการนอกจากอัลลอฮฺ" (3 : 64)

อะฏออฺรายงานจากญาบิรฺว่า อาอิชะฮฺมีประจำเดือนแต่เธอก็บำเพ็ญหัจญ์ นอกจากฏอวาฟและเธอไม่ได้ละหมาด อัลหะกัมกล่าวว่า ฉันเชือดสัตว์ขณะที่มีญะนาบะฮฺ อัลลอฮฺดำรัสว่า "พวกท่านทั้ง

لا بأس أن تقرأ الآية . ولم ير ابن
عباس بالقراءة للجنب بأسا ، وكان
النبي صلى الله عليه وسلم يذكر الله
على كل أحيانه : وقالت أم عطية :
كنا نؤمر أن يخرج الحيض فيكبرن
بتكبيرهم ويدعون . وقال ابن
عباس : أخبرني أبو سفيان أن هرقل
دعا بكتاب النبي صلى الله عليه وسلم
فقرأه فإذا فيه بسم الله الرحمن
الرحيم - يا أهل الكتاب تعالوا إلى
كلمة . - الآية ، وقال عطاء عن جابر :
حاضت عائشة فنسكت المناسك
كلها غير الطواف بالبيت ولا تصلي .
وقال الحكم : إني لأذبح وأنا جنب .
وقال الله عز وجل - ولا تأكلوا مما
لم يذكر اسم الله عليه -

หลายอย่ารับประทานเนื้อสัตว์ที่กล่าวนามอื่นจากอัลลอฮฺ" (6:122)

(302) จากอาอิชะฮฺกล่าวว่า เธอได้ออกไปพร้อมกับท่านนบี ﷺ โดยไม่มีความประสงค์อย่างอื่นนอกจากบำเพ็ญหัจญ์ ครั้นเมื่อถึงซะรีฟ (ชื่อสถานที่หนึ่ง) ฉันก็มีประจำเดือน ท่านนบี ﷺ จึงได้เข้ามาหาฉันขณะนั้นเองฉันร้องไห้ ท่านจึงกล่าวว่า มีอะไรที่ทำให้เธอร้องไห้ ฉันจึงกล่าวว่า ขอสาบานต่ออัลลอฮฺปีนี้ฉันไม่อยากทำหัจญ์เลย ท่านนบี ﷺ กล่าวว่า ฉันคาดว่าเธอคงจะมีประจำเดือน ฉันจึงกล่าวว่า ใช่ ท่านรสูล ﷺ จึงกล่าวว่า เรื่องนี้อัลลอฮฺได้ทรงกำหนดสำหรับลูกหญิงของอาดัม ดังนั้น เธอจงปฏิบัติอย่างที่ผู้บำเพ็ญหัจญ์ปฏิบัติ นอกจากการฏอวาฟให้หยุดไว้ก่อนจนกว่าเธอจะสะอาด

٣٠٢ - حدَّثنا أبُو نعَيْمٍ قالَ : حدَّثنا عَبْدُ العزيز بن أبِي سَلَمَةَ . عَنْ عبْدِ الرَّحْمَنِ بنِ القاسِمِ ، عَنِ القاسِمِ بنِ مُحَمَّدٍ . عَنْ عائِشَةَ قالَتْ : خرَجْنا مَعَ النَّبِيِّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم لا نَذْكُرُ إلاَّ الحَجَّ . فلَمَّا جِئْنا سَرِفَ طَمِثْتُ فدَخَلَ علَى النَّبِيُّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم وأنا أبْكي فقالَ : ما يُبْكيكِ ؟ قُلْتُ : لَوَدِدْتُ واللهِ أنِّي لم أحُجَّ العامَ . قالَ : لعَلَّكِ نُفِسْتِ . قُلْتُ : نعَمْ ، قالَ : فانَّ ذَلكِ شَيْءٌ كتَبَهُ اللهُ على بَناتِ آدَمَ : فافْعَلِي ما يَفْعَلُ الحاجُّ غيْرَ أنْ لا تَطُوفِي بالبَيْتِ حتَّى تَطْهُرِي -

ส่วนที่ 10 เลือดเสีย

باب الاستحاضة -

(303) จากอาอิชะฮฺเล่าว่า ฟาติมะฮฺ บินติ อบู ฮุบัยชฺ เคยกล่าวกับท่านนบี ﷺ ว่า โอ้ท่านรสูล ﷺ ฉันไม่สะอาด ฉันต้องงดละหมาดหรือไม่ เรื่องนี้เป็นการตกเลือด มิใช่เลือดประจำเดือน หาก

٣٠٣ - حدَّثنا عَبْدُ اللهِ بنُ يُوسُفَ قالَ : أخبرَنا مالكٌ . عَنْ هِشامِ بنِ عُرْوَةَ : عَنْ أبيهِ ، عَنْ عائِشَةَ أنَّها قالَتْ : قالَتْ فاطِمَةُ بِنْتُ أبِي حُبَيْشٍ لرَسُولِ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم : يارَسُولَ اللهِ إنِّي لا أطْهُرُ ، أفأدَعُ الصَّلاةَ ؟ فقالَ

ประจำเดือนมา เธอต้องงดละหมาด เมื่อกำหนดที่ควรมีหมดไป ก็ให้เธอล้างเลือดออก (อาบน้ำ) แล้วจึงละหมาด

رسول الله صلى الله عليه وسلم (إنما ذلك عرق وليس بالحيضة، فإذا أقبلت الحيضة فاتركي الصلاة، فإذا ذهب قدرها فاغسلي عنك الدم وصلي) -

ส่วนที่ 11 การล้างเลือดประจำเดือน

باب غسل دم المحيض -

(304) จากอัสมะฮฺ บินติ อบู บกัร เธอเล่าว่า มีหญิงคนหนึ่งถามท่านรสูลﷺว่า โอ้ท่านรสูลﷺ ท่านมีความเห็นอย่างไรหากหนึ่งในหมู่พวกเราพบเลือดประจำเดือนที่ผ้าแล้วจะทำอย่างไร ท่านรสูลﷺตอบว่าเมื่อพบเลือดประจำเดือนเปื้อนผ้าของเธอให้ขูดออกแล้วใช้น้ำล้างเสร็จแล้วเธอก็เอาผ้านั้นสวมละหมาดได้

٣٠٤ - حدثنا عبد الله بن يوسف قال: أخبرنا مالك، عن هشام، عن فاطمة بنت المنذر، عن أسماء بنت أبي بكر أنها قالت: سألت امرأة رسول الله صلى الله عليه وسلم فقالت: يا رسول الله، أرأيت إحدانا إذا أصاب ثوبها الدم من الحيضة كيف تصنع؟ فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم: (إذا أصاب ثوب إحداكن الدم من الحيضة فلتقرصه، ثم لتنضحه بماء، ثم لتصلي فيه) -

(305)จากอาอิชะฮฺเล่าว่า หนึ่งในพวกเรามีประจำเดือนได้ขูดออกเมื่อมันแห้งแล้วล้างมัน และรดน้ำให้ทั่วจึงเอาผ้านั้นสวมละหมาด

٣٠٥ حدثنا أصبغ قال: أخبرني ابن وهب قال: أخبرني عمرو بن الحارث، عن عبد الرحمن ابن القاسم، حدثه عن أبيه، عن عائشة قالت: كانت إحدانا تحيض ثم تقترص الدم من ثوبها عند طهرها فتغسله وتنضح على سائره ثم تصلي فيه -

ส่วนที่ 12 การเอียะอฺติกาฟสำหรับผู้มีเลือดเสีย

باب اعتكاف المستحاضة

(306) จากอาอิชะฮฺเล่าว่า ภรรยาคนหนึ่งของท่านรสูลﷺได้เอียะอฺติกาฟพร้อมกับท่านนบีﷺ ขณะที่ตัวเองมีเลือดเสียถึงขนาดเห็นได้ชัดบางครั้งภรรยาของท่านได้เอง

٣٠٦ - حدثنا إسحاق قال: حدثنا خالد بن عبد الله، عن خالد، عن عكرمة، عن عائشة أن النبي صلى الله

عليه وسلم اعتكف معه بعض نسائه وهي مستحاضة ترى الدم فربما وضعت الطست تحتها من الدم. وزعم عكرمة أن عائشة رأت ماء العصفر فقالت: كأن هذا شيء كانت فلانة تجده.

ถาดมารองเลือด อิกรอมะฮฺกล่าวว่า อาอิชะฮฺเองก็เคยเห็นน้ำสีเหลืองเธอกล่าวว่า คล้ายกับสิ่งที่หญิงคนนั้นเคยมีมา

٣٠٧ - حدثنا قتيبة قال: حدثنا يزيد بن زريع، عن خالد، عن عكرمة، عن عائشة قالت: اعتكفت مع رسول الله صلى الله عليه وسلم امرأة من أزواجه فكانت ترى الدم والصفرة والطست تحتها وهي تصلي.

(307) จากอาอิชะฮฺ เล่าว่า ครั้งหนึ่งภรรยา (คนหนึ่ง) ของท่านรสูลﷺ ได้เอียะอฺติกาฟ พร้อมกับท่านรสูลﷺ อาอิชะฮฺได้เห็นเลือดสีเหลืองไหลออกมาโดยมีถาดรองรับอยู่ ขณะที่เธอละหมาด

٣٠٨ - حدثنا مسدد قال: حدثنا معتمر، عن خالد، عن عكرمة، عن عائشة أن بعض أمهات المؤمنين اعتكفت وهي مستحاضة.

(308) จากอาอิชะฮฺ เล่าว่า ครั้งหนึ่งภรรยาของท่านนบีﷺ ได้เอียะอฺติกาฟ ขณะที่มีเลือดเสีย

باب هل تصلي المرأة في ثوب حاضت فيه.

ส่วนที่ 13 หญิงจะละหมาดโดยผ้าที่เคยใช้ขณะมีประจำเดือนได้หรือไม่

٣٠٩ - حدثنا أبو نعيم قال: حدثنا إبراهيم بن نافع، عن ابن أبي نجيح، عن مجاهد قال: قالت عائشة: ما كان لإحدانا إلا ثوب واحد تحيض فيه، فإذا أصابه شيء من دم قالت بريقها فمصعته بظفرها.

(309) จากอาอิชะฮฺ เล่าว่า ในหมู่พวกเราไม่มีใครมีผ้าเกินหนึ่งผืน (ผ้าที่สวมอยู่) ก็เคยมีเลือดประจำเดือน ดังนั้นเมื่อมีเลือดประจำเดือนเปื้อนผ้า เธอกล่าวว่า ก็ใช้น้ำลายถูมัน แล้วขูดออกด้วยเล็บของเธอ

ส่วนที่ 14 เมื่อหญิงอาบน้ำด้วยเหตุหมดประจำเดือนให้ใช้เครื่องหอมได้

(310) จาก อุมมุ อะฏียะฮฺ เล่าว่า พวกเราเคยถูกห้ามไว้ทุกข์แก่ผู้ตายเกิน 3 วัน นอกจากให้กับสามีเป็นเวลา 4 เดือน กับ 10 วัน โดยไม่ใส่ยาตาไม่ใช้เครื่องหอม ไม่สวมเสื้อผ้าที่มีลวดลายสีสรร นอกจากผ้าหยาบชนิดหนึ่ง (ที่ทำจากประเทศเยเมน) ต่อมาพวกเราก็ได้รับการผ่อนผันให้ใช้น้ำหอมกลิ่นจางๆ เมื่อได้อาบน้ำหมดประจำเดือนแล้ว (และยิ่งกว่านั้น) พวกเรายังถูกห้ามเดินตามหลังศพ

ส่วนที่ 15 เมื่อหมดประจำเดือนแล้วให้อาบน้ำทั้งตัวจะอาบน้ำและถูบริเวณที่เปรอะเปื้อนเลือด ด้วยสำลีที่พรมน้ำหอมหรือไม่

(311) จากอาอิชะฮฺ เล่าว่า มีหญิงหนึ่งถามท่านนบีﷺถึงเรื่องการอาบน้ำเมื่อหมดประจำเดือน ท่านนบีﷺ ได้บอกเธอว่าจะต้องอาบน้ำอย่างไร โดยกล่าวว่า เธอจงเอาสำลีพรมน้ำหอมนำมาทำ

بابُ الطيبِ للمرأةِ عندَ غسلِها من المحيضِ

٣١٠ - حدثنا عبدُ الله بنُ عبدِ الوهاب قال: حدثنا حمادُ بنُ زيد، عن أيوب، عن حفصةَ عن أمِّ عطيةَ قالت: كنا نُنهى أن نحدَّ على ميتٍ فوقَ ثلاثٍ إلا على زوجٍ أربعةَ أشهرٍ وعشرًا، ولا نكتحلَ، ولا نتطيبَ، ولا نلبسَ ثوبًا مصبوغًا إلا ثوبَ عصبٍ. وقد رُخِّصَ لنا عندَ الطهرِ إذا اغتسلتْ إحدانا من محيضِها في نبذةٍ من كُستِ أظفارٍ، وكنا نُنهى عن اتباعِ الجنائزِ. قال: وروى هشامُ بنُ حسانَ، عن حفصةَ، عن أمِّ عطيةَ عن النبيِّ صلى الله عليه وسلم.

بابُ دلكِ المرأةِ نفسَها إذا تطهرتْ من المحيضِ، وكيفَ تغتسلُ، وتأخذُ فرصةً ممسَّكةً فتتبعُ بها أثرَ الدمِ.

٣١١ - حدثنا يحيى قال: حدثنا ابنُ عيينةَ، عن منصورِ بنِ صفيةَ، عن أمِّه، عن عائشةَ: أن امرأةً سألتِ النبيَّ صلى الله عليه وسلم عن غسلِها من المحيضِ فأمرَها كيفَ

ความสะอาด บริเวณนั้นของเธอ เธอกล่าวถามอีกว่า ฉันจะทำความสะอาดอย่างไร ท่านรสูลﷺ จึงกล่าวว่า มหาบริสุทธิ์ยิ่งแห่งอัลลอฮฺ[1] เธอจงทำความสะอาดเถิด

ฉัน (อาอิชะฮฺ)จึงดึงตัวเธอ (เข้ามาใกล้ ๆ) แล้วบอกว่าจงใช้สำลีที่พรมน้ำหอมทำความสะอาดรอยเลือดทั้งหมด

تَغْتَسِلُ، قَالَ: خُذِي فِرْصَةً مِنْ مِسْكٍ فَتَطَهَّرِي بِهَا. قَالَتْ: كَيْفَ أَتَطَهَّرُ بِهَا؟ قَالَ: سُبْحَانَ اللهِ، تَطَهَّرِي. فَاجْتَبَذْتُهَا إِلَيَّ فَقُلْتُ: تَتَبَّعِي بِهَا أَثَرَ الدَّمِ.

ส่วนที่ 16 การอาบน้ำหลังหมดประจำเดือน

بَابُ غَسْلِ الْمَحِيضِ.

(312) จากอาอิชะฮฺ เล่าว่า มีหญิงคนหนึ่งจากชาวอันศอรฺ ถามท่านนบีﷺ ว่าจะอาบน้ำอย่างไรเมื่อหมดประจำเดือน ท่านรสูลﷺ ตอบว่า เอาสำลีที่พรมน้ำหอมแล้วเช็ดบริเวณ สามครั้ง (เมื่อตอบแล้ว) ท่านรสูลﷺ รู้สึกอาย ท่านจึงได้หันหน้าไปทางอื่น หรือท่านกล่าวว่า จงทำความสะอาดมัน ฉัน(อาอิชะฮฺ) จึงดึงเธอเข้ามาใกล้พลางบอกถึงจุดประสงค์ที่ท่านนบีﷺต้องการ(ให้เธอปฏิบัติ)

٣١٢ - حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ قَالَ: حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ قَالَ: حَدَّثَنَا مَنْصُورٌ، عَنْ أُمِّهِ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ امْرَأَةً مِنَ الأَنْصَارِ قَالَتْ لِلنَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم كَيْفَ أَغْتَسِلُ مِنَ الْمَحِيضِ؟ قَالَ: خُذِي فِرْصَةً مُمَسَّكَةً وَتَوَضَّئِي ثَلَاثًا، ثُمَّ إِنَّ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم: اسْتَحْيَا فَأَعْرَضَ بِوَجْهِهِ أَوْ قَالَ تَوَضَّئِي بِهَا فَأَخَذْتُهَا فَجَذَبْتُهَا، فَأَخْبَرْتُهَا بِمَا يُرِيدُ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم.

1. ดูอภิธานศัพท์ สุบหานัลลอฮฺ

ส่วนที่ 17 เมื่ออาบน้ำหมดประจำเดือนแล้วให้หวีผมได้

(313) จากอาอิชะฮฺ เล่าว่า ฉันได้เอิยะฮฺรามพร้อมกับท่านรสูลﷺ ในครั้งที่ทำหัจญ์อำลา โดยที่ฉันเป็นคนหนึ่ง ที่ทำหัจญ์แบบตะมัตตัวะอฺ (หมายถึงเอิยะหฺรามอุมเราะฮฺ อย่างเดียว) และไม่ได้เชือดสัตว์ ที่ทำเช่นนี้ แน่ใจว่าฉันอาจจะมีประจำเดือนและคงจะอยู่ในสภาพที่ไม่สะอาดจนกว่าจะถึงคืนอะระฟะฮฺ เธอกล่าว (ถามท่านรสูลﷺ) ว่า โอ้ท่านรสูลﷺ นี่เข้าคืนอะระฟะฮฺ และฉันก็เอิยะหฺรามอุมเราะฮฺ (ตะมัตตัวะอฺ) มาแล้วจะทำอย่างไร ท่านรสูลﷺ กล่าวกับเธอว่า จงแก้ผมออกและหวีผมได้แล้วหยุดเรื่องอุมเราะฮฺไว้ก่อนฉันจึงได้ปฏิบัติตามนั้น ครั้นเมื่อหัจญ์ผ่านพ้นไปแล้วและมาพักค้างคืน ที่ปัญบะฮฺ (ซึ่งเป็นสถานที่) ท่านรสูลﷺ ได้ใช้ให้อับดุรเราะหฺมานนำฉันมาเอิยะหฺรามอุมเราะฮฺที่ตันอีมชดเชยอุมเราะฮฺที่ฉันยังค้างอยู่

باب امتشاط المرأة عند غسلها من المحيض -

٣١٢ - حدثنا موسى بن إسماعيل قال : حدثنا إبراهيم قال : حدثنا ابن شهاب ، عن عروة أن عائشة قالت : أهللت مع رسول الله صلى الله عليه وسلم في حجة الوداع فكنت ممن تمتع ولم يسق الهدي . فزعمت أنها حاضت ولم تطهر حتى دخلت ليلة عرفة فقالت : يا رسول الله . هذه ليلة عرفة وإنما كنت تمتعت بعمرة ، فقال لها رسول الله صلى الله عليه وسلم: انقضي رأسك وامتشطي وأمسكي عن عمرتك ففعلت ، فلما قضيت الحج أمر عبد الرحمن ليلة الحصبة فأعمرني من التنعيم مكان عمرتي التي نسكت -

ส่วนที่ 18 ขณะที่อาบน้ำหมดประจำเดือน ให้แก้ปอยผมออก

باب نقض المرأة شعرها عند غسل المحيض -

(314) จากอาอิชะฮฺ เล่าว่า พวกเราให้ออกไปเมื่อเห็นดวงจันทร์เดือนซุลหิจญ์ (วันที่ 1 เดือนซุล หิจญ์) ท่านรสูล ﷺ ได้กล่าวว่า บุคคลใดพอใจที่จะเอียะหฺรามก็ให้ทำได้ ส่วนตัวฉันได้นำสัตว์มาเชือดชดเชย แล้วฉันก็จะเอียะหฺรามอุมเราะฮฺด้วย ดังนั้น(จึงมีเหตุการณ์เกิดขึ้น)ว่าบางคนเอียะหฺรามอุมเราะฮฺ บางคนเอียะหฺรามหัจญ์ ฉันเป็นคนหนึ่งในกลุ่มเอียะหฺรามอุมเราะฮฺ แล้วในวันอาระฟะฮฺนั้นเองฉันก็เกิดมีประจำเดือน ฉันไปเรียนให้ท่านนบีﷺ ทราบ ท่านจึงกล่าวว่า จงยุติอุมเราะฮฺของเธอเสียแล้วแก้ปอยผมออกหวีผมได้ และจงเอียะหฺรามหัจญ์เสียด้วย ฉันจึงได้ปฏิบัติตาม จนกระทั่งมาถึงที่พักที่ฮัศยะฮฺ (ชื่อสถานที่) ท่านจึงส่งฉันไปกับพี่ชายของฉันคืออับดุลเราะหฺมาน อิบนุอบีบะกัร ออกไปที่ตันอีมทำเอียะหฺรามอุมเราะฮฺชดเชยอุมเราะฮฺของฉันที่ผ่านมา ฮิชามกล่าวว่า ไม่มีข้อขัดข้องใด ๆ ในการยกเลิกอุมเราะฮฺไปทำหัจญ์ และไม่ต้องถือศีลอด และทำทานชดเชย

٣١٤ - حدَّثَنَا عُبَيْدُ بنُ إسْماعِيلَ ، قالَ : حدَّثَنَا أبُو أُسامَةَ ، عَنْ هِشامٍ ، عَنْ أبِيهِ ، عَنْ عائِشَةَ قالَتْ : خَرَجْنا مُوَافِينَ لِهِلالِ ذِي الحجَّةِ ، فقالَ رَسُولُ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم: مَنْ أحَبَّ أنْ يُهِلَّ بِعُمْرَةٍ فَلْيُهْلِلْ ، فإنِّي لَوْلا أنِّي أهْدَيْتُ لأَهْلَلْتُ بِعُمْرَةٍ . فأهَلَّ بَعْضُهُمْ بِعُمْرَةٍ ، وأهَلَّ بَعْضُهُمْ بِحَجٍّ ، وكُنْتُ أنا مِمَّنْ أهَلَّ بِعُمْرَةٍ فأدْرَكَنِي يَوْمُ عَرَفَةَ وأنا حائِضٌ فَشَكَوْتُ إلى النَّبِيِّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم فقالَ : دَعِي عُمْرَتَكِ ، وانْقُضِي رَأْسَكِ ، وامْتَشِطِي وأهِلِّي بِحَجٍّ . فَفَعَلْتُ حتَّى إذا كانَ لَيْلَةُ الحَصْبَةِ أرْسَلَ مَعِي أخِي عَبْدَ الرَّحْمَنِ بنَ أبِي بَكْرٍ ، فَخَرَجْتُ إلى التَّنْعِيمِ ، فأهْلَلْتُ بِعُمْرَةٍ مَكانَ عُمْرَتِي - قالَ هِشامٌ : وَلَمْ يَكُنْ فِي شَيْءٍ مِنْ ذلكَ هَدْيٌ وَلا صَوْمٌ وَلا صَدَقَةٌ -

ส่วนที่ 19 สิ่งที่ถูกบันดาลและสิ่งที่ยังไม่ถูกบันดาล

باب مخلقة وغير مخلقة.

(315) จากอนัส อิบนุ มาลิก เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ กล่าวว่า แท้จริงอัลลอฮฺ ผู้ทรงเดชานุภาพและสูงส่งยิ่งได้ทรงมอบหมายให้มะลาอิกะฮฺหนึ่ง รับผิดชอบในเรื่องของมดลูกหญิง เขากล่าวว่า

โอ้-พระผู้อภิบาล อสุจิ

โอ้-พระผู้อภิบาล ก้อนเลือด

โอ้-พระผู้อภิบาล ก้อนเนื้อ

เมื่อพระองค์มีพระประสงค์ในการสร้างสิ่งสร้างสรรค์ของพระองค์ มะลาอิกะฮฺก็กล่าวว่าจะให้บังเกิดเป็นเพศชายหรือหญิง จะให้เป็นคนดี(1) หรือเลว(2) ปัจจัยยังชีพมีเท่าไร อายุมากน้อยแค่ไหน สิ่งต่าง ๆ ทั้งมวลได้ถูกบันทึกไว้แล้วตั้งแต่อยู่ในครรภ์ของมารดา

٣١٥ - حدثنا مسدد قال: حدثنا حماد عن عبيد الله بن أبي بكر، عن أنس بن مالك، عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: (إن الله عز وجل وكل بالرحم ملكا يقول: يا رب نطفة، يا رب علقة، يا رب مضغة، فإذا أراد أن يقضي خلقه قال: أذكر أم أنثى؟ شقي أم سعيد؟ فما الرزق والأجل؟ فيكتب في بطن أمه.

ส่วนที่ 20 หญิงที่มีประจำเดือนจะครองเอิยะหฺรามหัจญ์และอุมเราะฮฺอย่างไร

باب كيف تهل الحائض بالحج والعمرة.

---

(1) คนดี คือบุคคลที่เลือกแนวทางตนเองไปสู่สวรรค์

(2) คนชั่ว คือบุคคลที่เลือกแนวทางของตนไปสู่นรก

(316) จากอุรวะฮฺ จากอาอิชะฮฺ เล่าว่า พวกเราได้ออกไปพร้อมกับท่านนบีﷺ ในครั้งที่ทำหัจญ์อำลา ในหมู่พวกเรามีทั้งผู้ที่เอิยะหฺรามอุมเราะฮฺและเอิยะหฺรามหัจญ์ ครั้นเมื่อพวกเราถึงมักกะฮฺ ท่านรสูลﷺ กล่าวว่า ใครที่เอิยะหฺรามอุมเราะฮฺแต่ไม่ได้นำสัตว์มาเชือดเสียค่าชดเชยก็จงยุติอุมเราะฮฺเสีย แต่ถ้าผู้ใดเอิยะหฺรามอุมเราะฮฺ และนำสัตว์มาเชือดชดเชย ก็จงอย่าเปลื้องเอิยะหฺรามจนกว่าจะอนุญาตให้เปลื้องได้ในวันที่เขาเชือดสัตว์ชดเชย ผู้ใดเอิยะหฺรามหัจญ์มาก็จงทำฮัจญ์ให้สมบูรณ์ต่อไป

เธอกล่าวอีกว่า บังเอิญฉันมีประจำเดือนและคงจะมีต่อไปจนถึงวันอะระฟะฮฺ ซึ่งฉันไม่ได้เอิยะหฺรามนอกจากเอิยหฺรามอุมเราะฮฺ ท่านรสูลﷺ จึงใช้ให้ฉันแก้ปอยผมออก หวีผมและให้เอิยะหฺรามหัจญ์ยุติเอิยะหฺรามอุมเราะฮฺเสีย ซึ่งฉันก็ปฏิบัติตามจนเสร็จพิธีหัจญ์ โดยท่านส่งอับดุรเราะหฺมาน อิบนุ อบีบะกัรเพื่อนำให้ฉันทำอุมเราะฮฺโดยทำเอิยะหฺรามจากตันอีมแทนอุมเราะฮฺเดิม

٣١٦ - حدثنا يحيى بن بكير قال: حدثنا الليث، عن عقيل، عن ابن شهاب، عن عروة، عن عائشة قالت: خرجنا مع النبي صلى الله عليه وسلم في حجة الوداع فمنا من أهل بعمرة، ومنا من أهل بحج، فقدمنا مكة فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم: من أحرم بعمرة ولم يهد فليحلل، ومن أحرم بعمرة وأهدى فلا يحل بنحر هديه، ومن أهل بحج فليتم حجه، قالت: فحضت فلم أزل حائضا حتى كان يوم عرفة ولم أهلل إلا بعمرة، فأمرني النبي صلى الله عليه وسلم أن أنقض رأسي وأمتشط وأهل بحج، وأترك العمرة: ففعلت ذلك حتى قضيت حجتي. فبعث معي عبد الرحمن بن أبي بكر، وأمرني أن أعتمر مكان عمرتي من التنعيم.

ส่วนที่ 21 การเริ่มการหมดประจำเดือน

بابُ إقبالِ المحيضِ وإدبارِهِ.

وكُنَّ نساءٌ يبعثنَ إلى عائشةَ بالدُّرَجةِ فيها الكُرسُفُ، فيهِ الصُّفرةُ، فتقولُ: لا تَعجَلنَ حتى تَرَيْنَ القَصَّةَ البيضاءَ. تُريدُ بذلكَ الطُّهرَ مِنَ الحيضةِ. وبلَغَ ابنةَ زيدِ بنِ ثابتٍ أنَّ نساءً يدعونَ بالمصابيحِ مِن جوفِ الليلِ، يَنظُرْنَ إلى الطُّهرِ فقالتْ: ما كانَ النساءُ يَصنعنَ هذا، وعابتْ عليهِنَّ.

มีหญิงบางคนส่งกล่องมีสำลีที่เช็ดรอยประจำเดือนสีเหลืองๆ ไปให้อาอิชะฮฺ แล้วอาอิชะฮฺกล่าวว่า พวกเธออย่าได้รีบร้อนจนกว่าสำลีที่เช็ดจะมีรอยสีขาวเหมือนเดิม ซึ่งอาอิชะฮฺ หมายถึงความสะอาดปราศจากประจำเดือน และมีเรื่องมาถึงบุตรสาวของ ซัยดฺ อิบนุษาเบ็ต ว่ามีหญิงบางคนเรียกหาตะเกียงในช่วงกลางดึกเพื่อจะตรวจรอยความสะอาดประจำเดือนเกี่ยวกับเรื่องนี้บุตรสาวษาเบ็ดกล่าวอีกว่า ภรรยาของเศาะฮาบะฮฺ ไม่ได้ปฏิบัติเช่นนี้ เธอจึงกล่าวตำหนิหญิงที่กล่าวเช่นนั้น

٣١٧ - حدَّثنا عبدُ اللهِ بنُ محمَّدٍ قالَ: حدَّثنا سُفيانُ، عن هشامٍ، عن أبيهِ، عن عائشةَ أنَّ فاطمةَ بنتَ أبي حُبَيشٍ كانتْ تُستحاضُ. فسألتِ النبيَّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّمَ فقالَ: ذلكِ عِرقٌ وليستْ بالحيضةِ. فإذا أقبلتِ الحيضةُ فدَعي الصلاةَ، وإذا أدبرتْ فاغتسلي وصلِّي.

(317) จากอาอิชะฮฺ เล่าว่า ฟาติมะฮฺ บินติ อบี ฮุบัยซฺ เป็นหญิงที่มีเลือดเสียบ่อย เธอจึงได้ถามท่านนบีﷺ ท่านนบีﷺ กล่าวว่า เลือดดังกล่าวเป็นการตกเลือดมิใช่เลือดประจำเดือนเมื่อประจำเดือนมาก็ให้งดละหมาด เมื่อประจำเดือนหมดแล้ว ก็ให้อาบน้ำและละหมาดได้

ส่วนที่ 22 สำหรับหญิงที่มีประจำเดือน (เมื่องดละหมาด)ไม่จำเป็นต้องละหมาดใช้ ญาบิรฺและอบูสะอีดฺรายงานจากท่านนบีﷺว่าหญิงจะต้องงดละหมาด (เมื่อมีประจำเดือน)

بابٌ لا تَقْضِي الحائضُ الصَّلاةَ . وقالَ جابِرٌ و أبُو سَعِيدٍ عَنِ النَّبِيِّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّمَ تَدَعُ الصَّلاةَ -

(318) จากมุอาซฺ เล่าว่า มีหญิงคนหนึ่งกล่าวกับอาอิชะฮฺว่า หนึ่งในพวกเรานี้หากหมดประจำเดือนแล้วต้องละหมาดชดใช้หรือไม่ อาอิชะฮฺถามกลับไปว่า เธอเป็นพวกหะรูรียะฮฺ [1](เป็นเมืองๆ หนึ่งในอิรัก) หรือพวกเรามีประจำเดือนในสมัยท่านนบีﷺ ท่านก็ไม่เคยใช้ให้เราละหมาดเลย หรือกล่าวว่า เราจะไม่ทำเช่นนั้น

٣١٨ - حدَّثنا مُوسَى بنُ إسماعيلَ قالَ: حدَّثنا هَمَّامٌ قالَ: حدَّثنا قَتادَةُ. قالَ: حدَّثتني مُعاذَةُ أنَّ امْرأةً قالتْ لِعائِشَةَ: أتَجْزِي إحْدانا صَلاتَها إذا طَهُرَتْ؟ فقالتْ: أحَرُورِيَّةٌ أنْتِ؟ كُنَّا نَحِيضُ مَعَ النَّبِيِّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّمَ فلا يَأمُرُنا بِهِ، أوْ قالتْ: فلا نَفْعَلُهُ -

ส่วนที่ 23 การนอนร่วมกับหญิงที่มีประจำเดือนโดยที่หญิงสวมผ้า (ที่ใช้นุ่งสำหรับผู้มีประจำเดือน)

بابُ النَّوْمِ مَعَ الحائضِ وَهِيَ في ثِيابِها -

(319) จากซัยนับ บินติ อบี สะละมะฮฺ เธอได้เล่าถึงเรื่องที่อุมมุสุลีมกล่าวว่า เธอมีประจำเดือน ทั้งฉันและท่านนบีﷺ นอน

٣١٩ - حدَّثنا سَعْدُ بنُ حَفْصٍ قالَ: حدَّثنا شَيْبانُ عَنْ يَحْيَى، عَنْ أبي سَلَمَةَ، عَنْ زَيْنَبَ ابْنَةِ أبي سَلَمَةَ. حدَّثَتْهُ أنَّ أُمَّ سَلَمَةَ قالتْ: حِضْتُ وأنا مَعَ النَّبِيِّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّمَ

---

(1) เป็นชื่อหมู่บ้านหนึ่งใกล้ ๆ กูฟะฮฺในอิรัก และเป็นสถานที่ที่เป็นแหล่งกำเนิดแนวคิดที่ว่า หญิงที่มีประจำเดือนวาญิบต้องละหมาดชดเชย

ห่มผ้าขนสัตว์ผืนเดียวกัน ฉันจึงลุกออกมาเงียบ ๆ และได้เอาผ้าสำหรับนุ่งประจำเดือนมาสวม ท่านรสูลﷺ ได้กล่าวกับฉันว่า เธอมีประจำเดือนหรือฉันตอบว่าใช่ มีประจำเดือน ท่านก็ได้เรียกฉันแล้วให้ฉันนอนห่มผ้าผืนนั้นร่วมกับท่านอีก

อุมมฺ สะละมะฮฺ กล่าวอีกว่า ท่านนบีﷺเคยจูบฉันขณะที่ท่านถือศีลอดและฉันกับท่านนบี ﷺ ก็เคยอาบน้ำญะนาบะฮฺจากภาชนะเดียวกัน

فى الخميلة فانسللت فخرجت منها . فأخذت ثياب حيضتى فلبستها، فقال لى رسول الله صلى الله عليه وسلم أنفست ؟ قلت: نعم، فدعانى فأدخلنى معه فى الخميلة . قالت: وحدثتنى أن النبى صلى الله عليه وسلم كان يقبلها و هو صائم . وكنت أغتسل أنا والنبى صلى الله عليه وسلم من إناء واحد من الجنابة .

ส่วนที่ 24 นอกจากผ้าที่สะอาดแล้วให้ผู้มีประจำเดือนสวมผ้าซับประจำเดือนด้วย

باب من اتخذ ثياب الحيض سوى ثياب الطهر .

(320) จาก อุมมฺ สะละมะฮฺ เล่าว่า ขณะที่ฉันนอนห่มผ้าขนสัตว์หนึ่งร่วมกับท่านรสูลﷺ บังเอิญฉันมีประจำเดือน ฉันจึงลุกออกไปเงียบๆ ไปหาผ้าซับประจำเดือนสวม ท่านนบีﷺกล่าวถามว่า เธอมีประจำเดือนหรือ ฉันตอบว่าใช่ ท่านจึงเรียกฉัน และฉันก็ได้นอนห่มผ้าผืนนั้นรวมกับท่านอีก

٣٢٠ - حدثنا معاذ بن فضالة قال: حدثنا هشام، عن يحيى، عن أبى سلمة، عن زينب ابنة أبى سلمة، عن أم سلمة، قالت: بينا أنا مع النبى صلى الله عليه وسلم مضطجعة فى خميلة حضت، فانسللت فأخذت ثياب حيضتى فقال: أنفست؟ فقلت: نعم، فدعانى فاضطجعت معه فى الخميلة .

ส่วนที่ 25 ผู้มีประจำเดือนมาร่วมในวันอีดทั้งสองและร่วมขอดุอาอฺให้กับมุสลิมทั้งหลายแต่ให้อยู่ห่างจากที่ละหมาด

بابُ شهودِ الحائضِ العيدَينِ ودعوةَ المسلمينَ . ويعتزلنَ المصلَّى -

(321) จาก อัยยูบจาก ฮัฟเศาะฮฺเล่าว่า เราเคยห้ามพวกสาวๆในหมู่พวกเราออกไปละหมาดในวันอีดทั้งสอง มีหญิงคนหนึ่งได้มาและพักอยู่ที่ปราสาทของตระกูลคอลัฟหญิงผู้นี้ ได้เล่าถึงพี่สาวของพวกเธอ ซึ่งสามีเคยออกร่วมทำศึกพร้อมกับท่านนบีﷺ 12 ครั้ง และพี่สาวของหญิงนี้ก็เคยร่วมไปกับเขาถึง 6 ครั้ง หญิงคนนี้เล่าต่อไปว่า พวกเราเคยดูแลรักษาจ่ายยาให้คนเจ็บ และคนป่วยและพี่สาวของฉันเอง ถามท่านนบีﷺ ว่าคนใดในพวกเราจะมีโทษบาปไหม ที่จะหยุดอยู่กับบ้าน (ไม่ออกไปในวันอีด) เมื่อไม่มีผ้าคลุมศีรษะ ท่านนบี ﷺ ตอบว่า ให้สวมออกไป เพื่อไปรับการทำดีและการรวมตัวของบรรดามุสลิม

เมื่ออุมมุ อะฏียะฮฺเข้ามา ฉันจึงได้ถามเธอว่า เธอเคยได้ยินท่านนบีﷺ พูดเช่นนี้ไหม เธอกล่าวว่า เคยได้ยินโดยเอาบิดาเป็นพลี เธอจะไม่กล่าวถึงนบีﷺ หากเมื่อใด

٣٢١ - حدَّثنا مُحمَّدٌ هوَ ابنُ سلامٍ قال : اخبرَنا عبدُ الوهَّابِ . عنْ أيُّوبَ . عنْ حفْصةَ ، قالتْ : كُنَّا نمنعُ عوَاتقَنا انْ يخرُجْنَ في العيدَينِ . فقدِمتِ امرأةٌ فنزلتْ قصرَ بني خلَفٍ فحدَّثتْ عنْ أُختِها ، وكانَ زوجُ أُختِها غزَا معَ النَّبيِّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم ثِنتَي عشرةَ ، وكانتْ أُختي معَهُ في ستٍّ . قالتْ : كُنَّا نُداوي الكَلْمَى ونقُومُ على المرضَى ، فسألتْ أُختي النَّبيَّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم أعلَى إحدَانا بأسٌ إذَا لم يكُنْ لها جِلبابٌ أنْ لا تخرُجَ ؟ قالَ : لِتُلبِسْها صاحبتُها منْ جِلبابِها . ولتَشهدِ الخيرَ : ودعوةَ المسلمينَ . فلمَّا قدِمتْ أُمُّ عطيَّةَ سألتُها : أسمعتِ النَّبيَّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم؟ قالتْ : بِأبي نعمْ ، وكانتْ لا تذكُرهُ إلاَّ قالتْ : بِأبي سمعتُهُ يقُولُ تخرُجُ العوَاتقُ وذوَاتُ الخُدُورِ . أو العوَاتقُ ذوَاتُ الخُدُورِ ، والحُيَّضُ . وليَشهدْنَ الخيرَ ودعوَةَ المؤمنينَ . ويعتزِلُ الحُيَّضُ المصلَّى ، قالتْ حفصةُ : فقُلتُ : الحُيَّضُ ؟ فقالتْ : أليسَ تشهدُ عرفةَ وكذَا وكذَا ؟

เธอกล่าวถึงท่านนบี ﷺ เธอจะกล่าวว่า โดยเอาบิดาเป็นพลี ฉันเคยได้ยินมาท่านนบี ﷺ กล่าวว่า หญิงสาวโสดและสาวใหญ่ที่อยู่ในการดูแล หรือกล่าวว่า หญิงสาวโสดที่เป็นวัยรุ่นและหญิงที่มีประจำเดือน ก็ให้ออกไปเพื่อร่วมทำดี และมารับการขอดุอาอฺของมุสลิมทั้งหลาย แต่หญิงที่มีประจำเดือนให้ออกห่างจากที่ละหมาด

ฮัฟเศาะฮฺ ถาม อุมมุ อะฏียะฮฺว่า ที่เธอพูดเธอหมายถึงหญิงที่มีประจำเดือนใช่ไหม เธอกล่าวว่าหญิงที่มีประจำเดือนไม่ต้องวุกูฟที่อะรอฟะฮฺและไม่ต้องทำอย่างนี้ อย่างนี้ใช่ไหม

ส่วนที่ 26 เมื่อหญิงมีประจำเดือนเดือนละสามครั้ง เราจะเชื่อได้ไหมว่าเธอมีประจำเดือนหรือเธอมีครรภ์ และสิ่งที่เกี่ยวกับประจำเดือน ดำรัสของอัลลอฮฺที่ว่า "และไม่เป็นที่อนุมัติแก่พวกเธอที่เธอจะปิดบังสิ่งที่อัลลอฮฺทรงบันดาลไว้ในมดลูกของพวกเธอ" (2 : 228) และมีรายงานจากอลี และชุรัยหฺ อีกว่า หญิงคนหนึ่งได้นำพยานซึ่งเป็น

بَابٌ إِذَا حَاضَتْ فِي شَهْرٍ ثَلَاثَ حِيَضٍ ، وَمَا يُصَدَّقُ النِّسَاءُ فِي الْحَيْضِ وَالْحَمْلِ : وَفِيمَا يُمْكِنُ مِنَ الْحَيْضِ لِقَوْلِ اللهِ تَعَالَى - وَلَا يَحِلُّ لَهُنَّ أَنْ يَكْتُمْنَ مَا خَلَقَ اللهُ فِي أَرْحَامِهِنَّ - وَيُذْكَرُ عَنْ عَلِيٍّ وَشُرَيْحٍ إِنْ جَاءَتْ بِبَيِّنَةٍ مِنْ بِطَانَةِ أَهْلِهَا مِمَّنْ يُرْضَى دِينُهُ أَنَّهَا حَاضَتْ فِي شَهْرٍ ثَلَاثًا صُدِّقَتْ ،

หญิงที่เชื่อถือได้จากตระกูลของเธอ และหญิงนั้นเชื่อมั่นในศาสนาว่า เธอมีประจำเดือนสามครั้งในหนึ่งเดือน ก็ถือว่าเป็นจริงเชื่อถือได้ อะฏออฺกล่าวอีกว่ารอบเดือนของเธอในเดือนก่อนๆ (ก็ต้องนำมาพิจารณาด้วย) ซึ่งอิบรอฮีมก็เคยกล่าวเช่นนั้น อะฏออฺกล่าวอีกว่า ระยะประจำเดือนนั้น จะมีช่วง 1 วัน ถึง 15 วัน รายงานจากบิดาของเขาว่า ฉันเคยถามอิบนุ สิรีน ในเรื่องที่หญิงเห็นเลือดหลังจากเกินเวลาปกติ5วัน ว่าจะมีผลอย่างไร เขาตอบว่า "หญิงเองย่อมรู้ดีในเรื่องดังกล่าว"

وَقَالَ عَطَاءٌ: أَقْرَاؤُهَا مَا كَانَتْ، وَبِهِ قَالَ إِبْرَاهِيمُ وَقَالَ عَطَاءٌ: الْحَيْضُ يَوْمٌ إِلَى خَمْسَ عَشْرَةَ، وَقَالَ مُعْتَمِرٌ عَنْ أَبِيهِ: سَأَلْتُ ابْنَ سِيرِينَ عَنِ الْمَرْأَةِ تَرَى الدَّمَ بَعْدَ قُرْئِهَا بِخَمْسَةِ أَيَّامٍ، قَالَ: النِّسَاءُ أَعْلَمُ بِذَلِكَ -

(322) จากอาอิชะฮฺ เล่าว่า ฟาติมะฮฺ บินติ อบี ฮุบัยชฺ ซึ่งถามท่านรสูลﷺ ว่า ฉันหลั่งเลือดอย่างต่อเนื่อง (แม้ในช่วงปลอดประจำเดือน) จนไม่สะอาดตลอดเวลาฉันต้องงดละหมาดไหม ท่านตอบว่า เลือดดังกล่าวเป็นการตกเลือดไม่ใช่เลือดประจำเดือน ดังนั้นให้งดละหมาดเฉพาะช่วงที่มีรอบเดือน เมื่อพ้นช่วงรอบเดือนให้อาบน้ำและละหมาดได้

٣٢٢ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَبِي رَجَاءٍ قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ قَالَ: سَمِعْتُ هِشَامَ بْنَ عُرْوَةَ قَالَ: أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ فَاطِمَةَ بِنْتَ أَبِي حُبَيْشٍ سَأَلَتِ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم قَالَتْ: إِنِّي أُسْتَحَاضُ فَلَا أَطْهُرُ، أَفَأَدَعُ الصَّلَاةَ؟ فَقَالَ: لَا، إِنَّ ذَلِكِ عِرْقٌ وَلَكِنْ دَعِي الصَّلَاةَ قَدْرَ الْأَيَّامِ الَّتِي كُنْتِ تَحِيضِينَ فِيهَا، ثُمَّ اغْتَسِلِي وَصَلِّي -

ส่วนที่ 27 เลือดที่เป็นสีเหลืองขุ่นหลังจากวันหมดประจำเดือน

باب الصفرة والكدرة في غير أيام الحيض.

(323) จากอุมมุ อะฏิยะฮฺ เล่าว่าพวกเราไม่เคยคิดว่าการหลั่งสารสีเหลืองขุ่นเป็นสิ่งสำคัญ (เช่นรอบเดือน)

٣٢٣ - حدثنا قتيبة بن سعيد قال: حدثنا إسماعيل، عن أيوب، عن محمد، عن أم عطية، قالت: كنا لا نعد الكدرة والصفرة شيئا.

ส่วนที่ 28 เลือดอิสติฮาเฎาะฮฺ

باب عرق الاستحاضة.

(324) จากอาอิชะฮฺ ภรรยา ของท่านนบีﷺ เล่าว่า อุมมุ ฮะบีบะฮฺ มีเลือดอิสติฮาเฎาะฮฺถึง 7 ปี เธอได้ถามท่านรสูลﷺ ถึงเรื่องดังกล่าว ท่านรสูลﷺ ใช้ให้เธออาบน้ำแล้วกล่าวว่า กรณีนี้เป็นการตกเลือด เมื่อมีมากก็ให้เธอชำระล้างให้สะอาดทุกครั้งที่จะละหมาด (ดูฟัดหุลบารี)

٣٢٤ - حدثنا إبراهيم بن المنذر قال: حدثنا معن قال: حدثني ابن أبي ذئب، عن ابن شهاب، عن عروة، وعن عمرة، عن عائشة زوج النبي صلى الله عليه وسلم أن أم حبيبة استحيضت سبع سنين، فسألت رسول الله صلى الله عليه وسلم عن ذلك، فأمرها أن تغتسل، فقال: هذا عرق، فكانت تغتسل لكل صلاة.

ส่วนที่ 29 หญิงที่มีประจำเดือนหลังฏอวาฟ อิฟาเฎาะฮฺ[1]

باب المرأة تحيض بعد الإفاضة.

(325) จากอาอิชะฮฺ ภรรยา ของท่านนบีﷺเล่าว่า เธอได้กล่าว กับท่านรสูลﷺว่า โอ้ท่านรสูล ﷺ เศาะฟียะฮฺ บินติ หุยัยยฺ

٣٢٥ - حدثنا عبد الله بن يوسف قال: أخبرنا مالك، عن عبد الله بن أبي بكر بن محمد بن عمرو بن حزم، عن أبيه، عن عمرة بنت عبد الرحمن،

(1) ดูอภิธานศัพท์ ฏอวาฟอิฟาเฎาะฮฺ

عَنْ عائِشَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صلى اللهُ عليه وسلَّم أنَّها قالَتْ لِرَسُولِ اللهِ صلى اللهُ عليه وسلَّم: يا رَسُولَ اللهِ إنَّ صَفِيَّةَ بِنْتَ حُيَيٍّ قَدْ حاضَتْ، قالَ رَسُولُ اللهِ صلى اللهُ عليه وسلَّم: لَعَلَّها تَحْبِسُنا، ألَمْ تَكُنْ طافَتْ مَعَكُنَّ: فَقالُوا بَلَى، قالَ فاخْرُجِي -

มีประจำเดือน ท่านรสูลﷺ จึงกล่าวว่าเธอ (เศาะฟียะฮฺ) อาจจะทำให้พวกเราช้าออกไป เพราะเธอฏอวาฟอิฟาเฎาะฮฺ ร่วมกับพวกเราแล้วมิใช่หรือ เศาะฮาบะฮฺที่ร่วมอยู่ด้วยกล่าวว่า ใช่ ท่านรสูลﷺ จึงกล่าวว่า ให้เธอออกจากมักกะฮฺได้โดยไม่จำเป็นต้องฏอวาฟอำลาอีก

٣٢٦ - حدَّثَنا مُعَلَّى بنُ أسَدٍ، قالَ: حدَّثَنا وُهَيْبٌ، عَنْ عَبْدِ اللهِ بنِ طاوُسٍ، عَنْ أبِيهِ، عَنِ ابنِ عَبَّاسٍ قالَ: رُخِّصَ لِلْحائِضِ أنْ تَنْفِرَ إذا حاضَتْ. وكانَ ابنُ عُمَرَ يَقُولُ في أوَّلِ أمْرِهِ: إنَّها لا تَنْفِرُ، ثُمَّ سَمِعْتُهُ يَقُولُ: تَنْفِرُ، إنَّ رَسُولَ اللهِ صلى اللهُ عليه وسلَّم رَخَّصَ لَهُنَّ -

(326) จากอิบนุ อับบาส เล่าว่า ได้รับการผ่อนผันสำหรับสตรีที่มีประจำเดือนให้เดินทางออกไปได้โดยไม่ต้องฏอวาฟวิดะฮฺ และอิบนุ อุมัรเคยได้กล่าวไว้ก่อนหน้านี้ว่า เธอจะต้องไม่ออกไปก่อนหลังจากที่ฉันได้ยินเขากล่าวว่า ให้เธอออกไปได้ เพราะท่านรสูลﷺ ได้ผ่อนผันให้กับหญิงประเภทนี้ (หลังจากได้ฏอวาฟอิฟาเฎาะฮฺแล้ว)

بابٌ إذا رَأتِ المُسْتَحاضَةُ الطُّهْرَ

قالَ ابنُ عَبَّاسٍ تَغْتَسِلُ وتُصَلِّي ولَوْ ساعَةً، ويَأْتِيها زَوْجُها إذا صَلَّتْ الصَّلاةُ أعْظَمُ -

ส่วนที่ 30 เมื่อหญิงที่มีอิสติฮาเฎาะฮฺสังเกตว่าประจำเดือนหมดแล้ว

อิบนุ อับบาส กล่าวว่า ให้ชำระล้าง (และอาบน้ำละหมาด) แล้วละหมาด แม้จะเป็นช่วงว่างสั้นๆ ก็ตาม สามีจะร่วมเพศได้ เมื่อเธอได้ละหมาดแล้ว เพราะการละหมาดนั้นยิ่งใหญ่ที่สุด

(327) จากอาอิชะฮฺ เล่าว่า ท่านรสูลﷺ กล่าวกับฉันว่า เมื่อประจำเดือนมาก็ให้งดละหมาด เมื่อหมดก็ให้อาบน้ำชำระล้างให้สะอาด แล้วทำละหมาดได้

٣٢٧ - حدَّثنا أحمدُ بنُ يونسَ عن زهيرٍ، قال: حدَّثنا هشامٌ، عن عروةَ: عن عائشةَ قالت: قال النبيُّ صلى الله عليه وسلم: إذا أقبلتِ الحيضةُ فدعي الصلاةَ، وإذا أدبرتْ فاغسلي عنكِ الدمَ وصلِّي.

ส่วนที่ 31 การละหมาดญะนาซะฮฺให้กับหญิงเสียชีวิตเพราะคลอดบุตร และแนวสุนนะฮฺที่ปฏิบัติ

بابُ الصلاةِ على النفساءِ وسُنَّتِها.

(328) จากสะมุเราะฮฺ อิบนุ ญุนดับ เล่าว่า มีหญิงหนึ่งเสียชีวิตเพราะคลอดบุตร ท่านนบีﷺได้ละหมาดญะนาซะฮฺให้โดยยืนตรงช่วงเอวผู้ตาย

٣٢٨ - حدَّثنا أحمدُ بنُ أبي سُرَيجٍ قال: أخبرنا شَبابةُ قال: أخبرنا شُعبةُ. عن حُسينٍ المعلِّمِ. عن ابنِ بُرَيدةَ. عن سَمُرةَ بنِ جُندبٍ: أنَّ امرأةً ماتت في بطنٍ، فصلَّى عليها النبيُّ صلى الله عليه وسلم فقامَ وسطَها.

ส่วนที่ 32

بابٌ:

(329) จาก มัยมูนะฮฺ ภรรยาของท่านนบีﷺ ขณะที่เธอมีประจำเดือนเธองดละหมาด ขณะที่เธอนั่งอยู่ที่เสื่อข้าง ๆ มัสยิดของท่านรสูลﷺ แล้วท่านรสูลﷺ กำลังละหมาดอยู่บนผ้าปูละหมาดที่ติดกันอยู่ เมื่อท่านรสูลﷺ สุญูด ผ้าบางส่วนที่ท่านสวมอยู่ก็มาถูกตัวฉัน

٣٢٩ - حدَّثنا الحسنُ بنُ مُدْرِكٍ قال: حدَّثنا يحيى بنُ حمّادٍ قال: أخبرنا أبو عَوانةَ، اسمُهُ الوضّاحُ، من كتابِهِ قال: أخبرنا سليمانُ الشيبانيُّ. عن عبدِ اللهِ بنِ شدّادٍ قال: سمعتُ خالتي ميمونةَ زوجَ النبيِّ صلى الله عليه وسلم أنها كانت تكونُ حائضًا لا تصلِّي وهي مفترشةٌ بحذاءِ مسجدِ رسولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم وهو يصلِّي على خُمرتِهِ إذا سجدَ أصابني بعضُ ثوبِهِ.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

บทที่7 ว่าด้วยตะยัมมุม(1)

ส่วนที่ 1 คำดำรัสของอัลลอฮฺที่ว่า "ดังนั้นเมื่อพวกท่านไม่พบน้ำก็จงทำตะยัมมุมด้วยดินฝุ่นที่ดี(สะอาด)โดยเช็ดหน้าของพวกท่านและสองมือของพวกท่าน" (5 : 7)

قَوْلُ اللهِ تَعَالَى - فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا طَيِّبًا فَامْسَحُوا بِوُجُوهِكُمْ وَأَيْدِيكُمْ مِنْهُ -

(330) จาก อาอิชะฮฺ ภริยาของท่านนบีﷺ เล่าว่า ในการเดินทางของท่านนบีﷺ ครั้งหนึ่งฉันร่วมเดินทางไป ด้วยจนกระทั่งมาถึงอัลบัยดาอฺหรือซาตุลญัยชฺ ปรากฏว่าสร้อยจี้ของฉันหล่นหาย ท่านรสูลﷺ ได้ออกค้นหาและประชาชนก็ได้ช่วยค้นหาพร้อม ๆ กับท่านรสูลﷺ พวกเขาไม่มีน้ำเลยประชาชนทั้งหลายจึงได้ไปหาอบู บะกัร อัศศิดดีกพลาง กล่าวร้องทุกข์ว่า ท่านไม่เห็นหรือว่าอาอิชะฮฺได้ทำอะไร เธอได้ทำให้ท่านรสูลﷺ และประชาชนต้องหยุดอยู่ที่นี่โดยไม่มีน้ำเลย

٣٣٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ: أَخْبَرَنَا مَالِكٌ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْقَاسِمِ، عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم قَالَتْ: خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم فِي بَعْضِ أَسْفَارِهِ حَتَّى إِذَا كُنَّا بِالْبَيْدَاءِ - أَوْ بِذَاتِ الْجَيْشِ - انْقَطَعَ عِقْدٌ لِي، فَأَقَامَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم عَلَى الْتِمَاسِهِ وَأَقَامَ النَّاسُ مَعَهُ، وَلَيْسُوا عَلَى مَاءٍ فَأَتَى النَّاسُ إِلَى أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ فَقَالُوا: أَلَا تَرَى مَا صَنَعَتْ عَائِشَةُ؟ أَقَامَتْ بِرَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم وَالنَّاسِ، وَلَيْسُوا عَلَى مَاءٍ، وَلَيْسَ مَعَهُمْ مَاءٌ، فَجَاءَ أَبُو بَكْرٍ وَرَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم وَاضِعٌ رَأْسَهُ عَلَى فَخِذِي قَدْ نَامَ،

(1) ดูอภิธานศัพท์ ตะยัมมุม

และพวกเขาก็ไม่มีน้ำติดตัวมาเลย อบู บะกัรก็เข้าไปหาขณะที่ท่านรสูลﷺ วางศีรษะบนขาอ่อนของฉัน

อบู บะกัร กล่าวว่า เธอกักขังท่านรสูลﷺและประชาชนไว้โดยไม่มีน้ำ และพวกเขาก็ไม่ได้นำน้ำมาด้วย

อาอิชะฮฺเล่าต่อไปว่า อบู บะกัร ตำหนิฉันโดยท่านพูดตามที่อัลลอฮฺประสงค์ให้ท่านพูด แล้วเอามือจี้ที่สะโพกของฉัน ความเจ็บไม่อาจห้ามฉันขยับเขยื้อนได้ นอกจากว่าท่านรสูลﷺทับอยู่บนขาอ่อนของฉันอยู่ ครั้นรุ่งเช้าท่านรสูลﷺได้ลุกขึ้น โดยที่ไม่มีน้ำ อายะฮฺ เกี่ยวกับตะยัมมุมได้ถูกประทานลงมาพวกเขาทั้งหลายก็เริ่มทำตะยัมมุมกัน

อุซัยดฺ อิบนุ หุฎอยรฺ กล่าวว่า นี่ไม่ใช่ เป็นเพียงความเจริญครั้งแรกของพวกท่าน โอ้วงศ์วานของอบู บะกัร

อาอิชะฮฺ เล่าอีกว่า แล้วเราได้ให้อูฐตัวที่ฉันขี่ลุกขึ้นยืน พลันเราก็พบสร้อยจื้ออยู่ใต้ที่ที่ฉันนอน

قال: حبست رسول الله صلى الله عليه وسلم والناس وليسوا على ماء، وليس معهم ماء فقالت عائشة: فعاتبني أبوبكر، وقال ما شاء الله أن يقول، وجعل يطعنني بيده في خاصرتي فلا يمنعني من التحرك إلا مكان رسول الله صلى الله عليه وسلم على فخذي، فقام رسول الله صلى الله عليه وسلم حين أصبح على غير ماء، فأنزل الله آية التيمم، فتيمموا، فقال أسيد بن الحضير: ما هي بأول بركتكم يا آل أبي بكر؟ قالت: فبعثنا البعير الذي كنت عليه فأصبنا العقد تحته.

(331) จากญาบิรฺ อิบนุ อับดุลลอฮฺเล่าว่า ท่านนบีﷺ

٣٣١ - حدثنا محمد بن سنان، قال: حدثنا هشيم ح قال: وحدثني سعيد

بنُ النَّضرِ، قالَ: أخبَرَنا هشيم قالَ:
أخبَرَنا سيَّارٌ، قالَ: حدَّثنا يزيدُ هُوَ
ابنُ صُهَيبٍ الفقيرُ، قالَ: أخبَرَنا جابِرُ
ابنُ عَبدِ الله أنَّ النَّبيَّ صلى اللهُ عليهِ
وسلَّم قالَ: أُعطيتُ خَمسًا لم يُعطَهُنَّ
أحَدٌ قبلي: نُصِرتُ بالرُّعبِ مَسيرَةَ
شَهرٍ، وجُعِلَت لِيَ الأرضُ مَسجِدًا و
طَهُورًا، فَأيُّما رَجُلٍ مِن أُمَّتي
أدرَكَتهُ الصَّلاةُ فَليُصَلِّ، وأُحِلَّت لي
الغَنائِمُ ولم تَحِلَّ لأحَدٍ قَبلي، وأُعطيتُ
الشَّفاعَةَ؛ وكانَ النَّبيُّ يُبعَثُ إلى قَومِهِ
خاصَّةً وبُعِثتُ إلى النَّاسِ عامَّةً.

กล่าวว่า ฉันได้รับมา 5 ประการที่ก่อนหน้านี้ไม่มีใครเคยได้รับเลย

1. ฉันได้รับความช่วยเหลือให้ศัตรูเกรงกลัวในช่วงระยะทางเดินเท้ากำหนด 1 เดือน

2. แผ่นดินนี้เป็นที่สุญูดและทำความสะอาด(ตะยัมมุม)ดังนั้นบุคคลใดก็ตามจากประชาชาติของฉันเมื่อได้เวลาละหมาดแล้วก็จงละหมาด

3. ทรัพย์ที่อนุมัติแก่ฉันในทรัพย์สินที่ได้จากสงคราม ซึ่งยังไม่เคยได้รับอนุมัติแก่ใครก่อนฉัน

4. ฉันได้รับสิทธิ์พิเศษต่อความช่วยเหลือ (วันกิยามะฮฺ)

5. ฉันได้รับแต่งตั้งมาเพื่อมนุษย์ทั้งมวลแต่ท่านนบีก่อนๆได้รับแต่งตั้งเฉพาะกลุ่มชนของเขาเท่านั้น

بابٌ إذا لم يَجِد ماءً ولا تُرابًا.

ส่วนที่ 2 เมื่อไม่มีทั้งน้ำและฝุ่นจะทำอย่างไร

٣٣٢ - حدَّثنا زَكَرِيَّا بنُ يَحيَى
قالَ: حدَّثنا عَبدُ اللهِ بنُ نُمَيرٍ قالَ:
حدَّثنا هِشامُ بنُ عُروَةَ. عَن أبيهِ:
عَن عائِشَةَ أنَّها استَعارَت مِن أسماءَ
قِلادَةً فَهَلَكَت، فَبَعَثَ رَسُولُ اللهِ
صلى اللهُ عليهِ وسلَّمَ رَجُلًا فَوَجَدَها؛

(332) จากบิดาของอุรวะฮฺ เล่าว่า อาอิชะฮฺเล่าว่า เธอได้เคยยืมสร้อยจี้ของอัสมะอฺมาแล้วทำหายท่านรสูลﷺจึงได้ให้คนหนึ่งค้นหาที่สุดก็พบ เวลาละหมาดก็เริ่มขึ้นแต่พวกเขาก็ไม่มีน้ำ พวกเขาจึงได้ละหมาด (โดยไม่มีน้ำละหมาด)

فأدركتهم الصلاة وليس معهم
ماء، فصلوا فشكوا ذلك إلى رسول
الله صلى الله عليه وسلم فأنزل الله آية
التيمم. فقال أسيد بن حضير لعائشة:
جزاك الله خيرا: فوالله ما نزل بك
أمر تكرهينه إلا جعل الله ذلك لك
وللمسلمين فيه خيرا.

พวกเขาจึงได้นำเรื่องนี้ไปหารือท่านรสูลﷺ อายะฮฺเกี่ยวกับตะยัมมุม จึงได้ถูกประทานลงมา อุซัยดฺ อิบนุ หุฎอยรฺได้กล่าวกับอาอิชะฮฺว่า ขออัลลอฮฺได้ทรงตอบแทนความดีให้เธอด้วย ขอสาบานต่ออัลลอฮฺ จะไม่มีสิ่งใดประสบกับเธอ ด้วยสิ่งนั้นเป็นสิ่งน่ารังเกียจ นอกจากเป็นเรื่องที่อัลลอฮฺทรงประสงค์ให้เป็นความดีแก่เธอและมุสลิมทั้งหลาย

باب التيمم في الحضر إذا لم
يجد الماء وخاف فوت الصلاة. وبه
قال عطاء، وقال الحسن في المريض
عنده الماء ولا يجد من يناوله:
يتيمم. وأقبل ابن عمر من أرضه
بالجرف فحضرت العصر بمربد
النعم فصلى ثم دخل المدينة والشمس
مرتفعة فلم يعد.

ส่วนที่ 3 การตะยัมมุมขณะ อยู่บ้าน กรณีที่ไม่พบน้ำหรือกลัวจะหมดเวลา

ในเรื่องนี้ที่อะฏออฺได้กล่าวสนับสนุนแนวคิดดังกล่าว แต่อัลหะซันได้กล่าวว่า เป็นเรื่องของคนป่วยที่มีน้ำอยู่ แต่ไม่มีใครส่งน้ำให้เขา กรณีนี้ให้ตะยัมมุม ครั้งหนึ่งอิบนุ อุมัรเดินทางมาจากอัล ญุรฟฺ(ชื่อสถานที่) เมื่อถึงคอกอูฐก็ได้เวลาละหมาดอศัรเขาก็ (ตะยัมมุม) แล้วละหมาดเสร็จแล้วก็เข้ามะดีนะฮฺ ขณะที่ดวงอาทิตย์ยังสูงโดยไม่ได้กลับมาละหมาดใหม่อีก (หมายถึงอาบน้ำละหมาดใหม่)

٣٣٣ - حدثنا يحيى بن بكير قال: حدثنا الليث عن جعفر بن ربيعة عن الاعرج قال: سمعت عميرا مولى ابن عباس قال: اقبلت انا و عبد الله بن يسار مولى ميمونة زوج النبي صلى الله عليه وسلم حتى دخلنا على أبي جهيم بن الحارث بن الصمة الانصاري فقال أبو جهيم: أقبل النبي صلى الله عليه وسلم من نحو بئر جمل فلقيه رجل فسلم عليه فلم يرد عليه النبي صلى الله عليه وسلم حتى أقبل على الجدار فمسح بوجهه و يديه ثم رد عليه السلام -

(333) จากอบู ญุฮัยมฺ เล่าว่า ท่านนบีﷺได้เดินทางมาจากทุ่งญะมัล มีชายคนหนึ่งพบท่านแล้วกล่าวสลามกับท่าน แต่ท่านนบีﷺไม่ได้ตอบสลาม จนกระทั่งท่านได้เดินไปที่กำแพงดิน ท่านได้ทำตะยัมมุม เช็ดหน้า และ สองมือแล้วจึงมาตอบรับสลามแก่ ชายคนนั้น

باب المتيمم هل ينفخ فيهما؟

ส่วนที่ 4 การทำตะยัมมุมจะต้องเป่าฝุ่นที่มือทั้งสองหรือไม่ (ก่อนที่จะนำไปเช็ดที่หน้า)

٣٣٤ - حدثنا آدم قال: حدثنا شعبة قال: حدثنا الحكم عن ذر عن سعيد بن عبد الرحمن ابن أبزى عن أبيه قال: جاء رجل إلى عمر بن الخطاب فقال: إني أجنبت فلم أصب الماء، فقال عمار بن ياسر لعمر ابن الخطاب: اما تذكر أنا كنا في سفر انا و أنت؟ فأما أنت فلم تصل، و أما أنا فتمعكت فصليت، فذكرت ذلك للنبي صلى الله عليه وسلم فقال النبي صلى الله عليه وسلم (إنما كان يكفيك هكذا، فضرب النبي صلى الله عليه وسلم بكفيه الارض، و نفخ فيهما، ثم مسح بهما وجهه و كفيه) -

(334) จากอับดุรเราะหฺมาน เล่าว่า มีชายคนหนึ่งไปหา อุมัร อิบนุ อัลคอฏฏอบแล้วกล่าวว่า ฉันมีญะนาบะฮฺและไม่สามารถจะหาน้ำมา อาบน้ำ อัมมารฺ อิบนุ ยาสิรฺได้กล่าวกับอุมัร อิบนุ อัลคอฏฏอบว่า ท่านจำไม่ได้หรือ ขณะที่พวกเราเดินทางมีทั้งฉันและท่าน (และเราทั้งสองมีญุนุบ) ท่านไม่ได้ละหมาดส่วนฉันเอาตัวคลุกฝุ่น แล้วฉันจึงละหมาด ฉันได้เล่าเรื่องนี้ให้ท่านนบีﷺ ท่านนบีﷺจึง กล่าวว่า ที่จริงการกระทำดังนี้ก็เป็นการเพียงพอสำหรับท่านแล้ว ท่านนบีﷺ เอาฝ่ามือของท่านตบไปที่ดินฝุ่นแล้ว เป่ามือทั้งสองแล้วเอา มือมาลูบหน้า

และมือทั้งสอง

ส่วนที่ 5 การตะยัมมุมก็คือที่ใบหน้าและมือทั้งสอง

بَابُ التَّيَمُّمِ لِلْوَجْهِ وَالْكَفَّيْنِ -

(335) จากสะอีด อิบนุ อับดุรเราะหฺมาน อิบนุ อับซา จากบิดาของเขาเล่าว่า อัมมารได้กล่าวเช่นนี้ (หะดีษที่ 334) และ ชัวะอฺบะฮฺ ได้เอามือทั้งสองตบที่ดินฝุ่นแล้วเอามาใกล้ๆกับปากของเขา (เป่า) แล้วนำมาเช็ดที่ใบหน้าและมือทั้งสองของเขา

อัมมารกล่าวว่า (ดินที่สะอาด) ก็เป็นการเพียงพอสำหรับมุสลิมที่จะทำการตะยัมมุม กรณีที่ไม่มีน้ำ

٣٣٥ - حَدَّثَنَا حَجَّاجٌ قَالَ : أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ : عَنِ الْحَكَمِ ، عَنْ ذَرٍّ . عَنْ سَعِيدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ابْنِ أَبْزَى، عَنْ أَبِيهِ ؛ قَالَ عَمَّارٌ بِهَذَا ، وَضَرَبَ شُعْبَةُ بِيَدَيْهِ الأَرْضَ ؛ ثُمَّ أَدْنَاهُمَا مِنْ فِيهِ، ثُمَّ مَسَحَ بِهِمَا وَجْهَهُ وَكَفَّيْهِ . وَقَالَ النَّضْرُ: أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنِ الْحَكَمِ قَالَ : سَمِعْتُ ذَرًّا يَقُولُ عَنِ ابْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبْزَى : قَالَ الْحَكَمُ وَقَدْ سَمِعْتُهُ مِنَ ابْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، عَنْ أَبِيهِ قَالَ عَمَّارٌ : وُضُوءُ الْمُسْلِمِ. بِكَفِيهِ مِنَ الْمَاءِ -

(336) จากอับดุรเราะหฺมาน อิบนุ อับซา จากบิดาของเขาขณะที่เขาอยู่ร่วมกับอุมัร เขาได้เห็นอุมัรทำเช่นนี้

อัมมารฺได้กล่าวกับอุมัรว่า พวกเราเคยออกศึกโดยที่พวกเรามีญะนาบะฮฺ ฉันได้เป่าฝุ่นออกจากมือ (คือ กลิ้งตัวบนดินแล้วจึงละหมาด)

٣٣٦ - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ قَالَ : حَدَّثَنَا شُعْبَةُ ، عَنِ الْحَكَمِ عَنْ ذَرٍّ، عَنِ ابْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ابْنِ أَبْزَى، عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ شَهِدَ عُمَرَ ، وَقَالَ لَهُ عَمَّارٌ : كُنَّا فِي سَرِيَّةٍ فَأَجْنَبْنَا وَقَالَ: تَفَلَ فِيهِمَا -

(337) จากอับดุรเราะหฺมาน อิบนุ อับซา จากบิดาของเขากล่าวว่า อัมมารฺได้กล่าวกับอุมัรว่า ฉันได้กลิ้งตัวคลุกดินฝุ่นแล้วจึงไปหาท่านนบีﷺ ท่านนบีﷺ กล่าวว่า เอา(ฝุ่นเช็ด) แต่เพียงใบหน้าและมือทั้งสองก็เพียงพอสำหรับท่านแล้ว

٣٣٧ - حدثنا محمد بن كثير ، قال : أخبرنا شعبة عن الحكم عن ذر عن ابن عبد الرحمن بن أبزى ، عن أبيه قال : قال عمار لعمر : تمعكت فأتيت النبي صلى الله عليه وسلم فقال : (يكفيك الوجه والكفان) -

(338) จากอัมมารฺเหมือนหะดีษที่ 337

٣٣٨ - حدثنا مسلم ، عن شعبة . عن الحكم ، عن ذر : عن ابن عبد الرحمن بن أبزى ، عن عبد الرحمن قال : شهدت عمر قال له عمار ، وساق الحديث -

(339) จากอัมมารฺเล่าว่า ท่านนบี ﷺ ใช้มือตบที่ดินฝุ่นแล้วนำมาเช็ดที่ใบหน้าและมือทั้งสองของท่าน

٣٣٩ - حدثنا محمد بن بشار قال : حدثنا غندر قال : حدثنا شعبة ، عن الحكم ، عن ذر ، عن ابن عبد الرحمن بن أبزى ، عن أبيه قال : قال عمار : فضرب النبي صلى الله عليه وسلم بيده الارض فمسح وجهه وكفيه -

ส่วนที่ 6 ดินฝุ่นที่ดี (สะอาด) ใช้แทนน้ำในการอาบน้ำละหมาดของมุสลิมได้

باب الصعيد الطيب وضوء المسلم ، يكفيه عن الماء ، وقال الحسن يجزئه التيمم مالم يحدث ، وأم ابن عباس وهو متيمم ، وقال يحيى بن سعيد : لا بأس بالصلاة على السبخة والتيمم بها -

อัลหะซันกล่าวว่า การตะยัมมุมนั้นใช้ได้ตราบที่ยังไม่มีหะดัษ และอิบนุ อับบาสเคยทำตะยัมมุมแล้วเป็นอิมามทำการละหมาด ยะหฺยา อิบนุสะอีดกล่าวว่า ไม่มีข้อห้ามใดที่จะละหมาดบนดินเค็มและใช้ฝุ่นดินดังกล่าว ตะยัมมุม

(340) จากอิมรอนเล่าว่า ครั้งหนึ่ง พวกเราร่วมเดินทางไปกับท่านรสูล ﷺ จนกระทั่งช่วงท้าย ๆ ของกลางคืน พวกเรานอนหลับไป ตื่นหนึ่ง สำหรับผู้เดินทางแล้วไม่มีช่วงไหนที่จะหลับสบายท้ายของคืน ไม่มีผู้ใดมาปลุกพวกเรานอกจากความร้อนของดวงอาทิตย์ เมื่อมีคนแรกตื่นขึ้นมาคนหนึ่งก็อีกคนเรื่อย ๆ ซึ่งอาวฟฺ รายงานว่า อบู รอญะอฺ ได้บอกชื่อพวกเขา แต่อาวฟฺลืมไป จำได้แต่เพียงว่า อุมัร อิบนุ คอฏฏอบ ตื่นขึ้นเป็นลำดับที่สี่ สำหรับท่านรสูล ﷺ เมื่อได้นอนจะไม่มีใครไปปลุกท่าน เพราะไม่มีใครรู้ว่าขณะหลับท่านกำลังทำอะไรอยู่ (อาจรับวะหฺยู) ครั้นเมื่ออุมัรตื่นขึ้นก็เห็นสิ่งที่เกิดขึ้นกับประชาชนซึ่งท่านก็เป็นคนที่เคร่งครัดจึงได้กล่าวว่า อัลลอฮุ อักบัร ด้วยเสียงดังและเขายังกล่าวอัลลอฮุ อักบัรด้วยเสียงดังอยู่ จนกระทั่งนบี ﷺ ตื่นขึ้นจากพลังเสียงของเขา ครั้นเมื่อท่านนบี ﷺ ตื่นขึ้น แล้วประชาชนทั้งหลายที่ประสบปัญหาก็ได้ร้องเรียนต่อท่านนบี ﷺ จึงกล่าวว่า ไม่มีอันตราย ใด ๆ หรือจะไม่มีอันตรายใด ๆ พวกท่านจงได้

٣٤٠ - حدثنا مسدد قال: حدثني يحيى بن سعيد قال: حدثنا عوف قال: حدثنا أبو رجاء عن عمران قال: كنا في سفر مع النبي صلى الله عليه وسلم وإنا أسرينا حتى إذا كنا في آخر الليل وقعنا وقعة، ولا وقعة أحلى عند المسافر منها، فما أيقظنا إلا حر الشمس، فكان أول من استيقظ فلان ثم فلان ثم فلان يسميهم أبو رجاء فنسي عوف ثم عمر بن الخطاب الرابع، وكان النبي صلى الله عليه وسلم إذا نام لم يوقظ حتى يكون هو يستيقظ، لأنا لا ندري ما يحدث له في نومه، فلما استيقظ عمر ورأى ما أصاب الناس وكان رجلا جليدا. فكبر ورفع صوته بالتكبير، فما زال يكبر ويرفع صوته بالتكبير حتى استيقظ بصوته النبي صلى الله عليه وسلم، فلما استيقظ شكوا إليه الذي أصابهم، قال: لا ضير أو لا يضير:

ออกเดินทางแล้วพวกประชาชนก็ได้ออกเดินทางไปไม่ไกลนัก ท่านนบีﷺ ได้สั่งให้หยุดพาหนะเรียกหาน้ำอาบน้ำละหมาด มีเสียงอะซานให้ละหมาด ท่านนบีﷺ เป็นผู้นำละหมาด เมื่อเสร็จละหมาดท่านนบีﷺ เห็นชายคนหนึ่งที่แยกตัวออกไปไม่ได้ละหมาดร่วมกับกลุ่ม ท่านนบีﷺจึงถามว่ามีอะไรที่เป็นอุปสรรคที่ท่านไม่ได้ละหมาดร่วมกับกลุ่ม ชายคนดังกล่าวตอบว่า ฉันมีญะนาบะฮฺ และ ไม่อาจหาน้ำได้

ท่านนบีﷺจึงกล่าวว่า เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับท่านที่จะใช้ดินฝุ่น มันเพียงพอสำหรับท่าน

ท่านนบีﷺ ได้เดินทางต่อไปมีประชาชนมาร้องเรียน ท่านเนื่องจากกระหายน้ำ ท่านจึงหยุดแล้วเรียกชายคนหนึ่ง (อบู รอญาอฺ ได้บอกชื่อของชายคนนั้นแต่อาวฟฺ ลืมชื่อเขาสนิท) และอลี (เมื่อชายดังกล่าวและอลี) มาท่านจึงกล่าวว่า ท่านทั้งสองจงไปหาน้ำมา ทั้งสองจึงเดินหาน้ำพบกับหญิงคนหนึ่งขี่อูฐมามีถุงน้ำสองถุงขนาบเธอ ทั้งสองจึงได้ถามหญิงนั้นว่า เอาน้ำนั้นมาจากไหน หญิงนั้นตอบว่า เวลาเดียวกันนี้แต่เป็นเมื่อวานฉันยังอยู่ที่โน้น และ

ارْتَحِلُوا، فارْتَحَلُوا فَسَارَ غَيْرَ بَعِيدٍ ثُمَّ نَزَلَ فَدَعَا بِالْوَضُوءِ فَتَوَضَّأَ، وَنُودِيَ بِالصَّلاةِ فَصَلَّى بِالنَّاسِ، فَلَمَّا انْفَتَلَ مِنْ صَلاتِهِ إِذَا هُوَ بِرَجُلٍ مُعْتَزِلٍ لَمْ يُصَلِّ مَعَ الْقَوْمِ. قَالَ: مَا مَنَعَكَ يَا فُلانُ أَنْ تُصَلِّيَ مَعَ الْقَوْمِ؟ قَالَ: أَصَابَتْنِي جَنَابَةٌ وَلا مَاءَ.

قَالَ: عَلَيْكَ بِالصَّعِيدِ، فَإِنَّهُ يَكْفِيكَ. ثُمَّ سَارَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم فَاشْتَكَى إِلَيْهِ النَّاسُ مِنَ الْعَطَشِ. فَنَزَلَ فَدَعَا فُلانًا، كَانَ يُسَمِّيهِ أَبُو رَجَاءٍ. نَسِيَهُ عَوْفٌ. وَدَعَا عَلِيًّا فَقَالَ: اذْهَبَا فَابْتَغِيَا الْمَاءَ. فَانْطَلَقَا فَتَلَقَّيَا امْرَأَةً بَيْنَ مَزَادَتَيْنِ أَوْ سَطِيحَتَيْنِ مِنْ مَاءٍ عَلَى بَعِيرٍ لَهَا: فَقَالا لَهَا: أَيْنَ الْمَاءُ؟ قَالَتْ: عَهْدِي بِالْمَاءِ أَمْسِ هَذِهِ السَّاعَةَ، وَنَفَرُنَا

พรรคพวกของฉันก็จะตามหลังมา ทั้งสองได้กล่าวกับหญิงคนนั้นอีกว่า จงได้เดินทางไปกับเราเถิด หญิงนั้นกล่าวว่า ไปไหน ทั้งสองก็กล่าวว่า ไปหาท่านรสูล ﷺ หญิงนั้นก็ถามว่า ผู้ที่ได้รับการกล่าวขานว่าได้ออกจากศาสนาเดิมของตนใช่ไหม ทั้งสองตอบว่าใช่แล้ว คือบุคคลที่เธอหมายถึงนั่นเองออกเดินทางร่วมกับฉันเถิด และแล้วทั้งสองคนผู้นำหญิงนั้นมาที่ท่านนบี ﷺ (และเล่าเรื่องทั้งหมดให้ท่านฟัง) ท่านนบี ﷺ จึงกล่าวว่า จงช่วยให้เธอลงจากหลังอูฐ (ท่านรสูล ﷺ เรียกให้เอา) ภาชนะใส่น้ำ ท่านได้เทน้ำออกจากปากถุงใส่ลงภาชนะแล้วผูกปากไว้ดังเดิมและให้เปิดภาชนะใส่น้ำ ประชาชนถูกเรียกมาให้ดื่มน้ำ รวมทั้งให้สัตว์พาหนะดื่ม ดังนั้นผู้ใดประสงค์จะดื่มก็ให้ดื่มได้ ผู้ใดประสงค์จะให้สัตว์ก็ให้กินได้ ปรากฏในช่วงสุดท้ายท่านได้ให้น้ำใส่ภาชนะกับคนที่มีญะนาบะฮฺ แล้วท่านกล่าวว่า จงไปและวักอาบโดยที่หญิงเจ้าของน้ำยืนดูสิ่งที่ท่านรสูล ﷺ ทำกับน้ำ ขอสาบานต่ออัลลอฮฺที่จริงก็เป็นการเพียงพอ ทำให้เกิดความรู้สึกว่าน้ำยังเต็มเหมือนเมื่อแรก แล้วท่านนบี ﷺ ก็กล่าวว่า จงรวบรวม

خُلُوفًا ، قالا لها : انطلقي إذاً ، قالت :
إلى أين ؟ قالا : إلى رسول الله صلى الله عليه
وسلم ، قالت : الذي يقال له الصابئ ،
قالا : هو الذي تعنين ، فانطلقي .
فجاءا بها إلى النبي صلى الله عليه وسلم
بإناء ففرغ فيه من أفواه المزادتين
أو السطيحتين ، وأوكأ أفواههما وأطلق
العزالي ، ونودي في الناس : اسقوا
واستقوا ، فسقى من سقى ، واستقى من
شاء ، وكان آخر ذلك أن أعطى الذي
أصابته الجنابة إناء من ماء ، قال :
اذهب فأفرغه عليك ، وهي قائمة
تنظر إلى ما يفعل بمائها ، وايم الله لقد

(บางอย่าง) ให้เธอ พวกเราได้รวบรวมผลอินทผลัม,แป้งสาลี,และสวีคเพียงพอที่จะให้เป็นอาหารสำหรับเธอมื้อหนึ่ง รวบรวมใส่ห่อผ้าแล้วแบกไว้บนหลังอูฐ โดยวางห่อผ้านี้ที่ตักของเธอ ท่านรสูลﷺได้กล่าวกับเธอว่า เธอคงทราบแล้ว เราไม่ได้ทำให้น้ำของเธอลดน้อยลงไปเลย แต่อัลลอฮฺเป็นผู้ประทานน้ำให้แก่พวกเราต่างหาก แล้วเธอก็กลับมาบ้านของเธอ ซึ่งล่าช้ากว่าพวกเธอที่ตามหลังมา พวกเขาจึงถามเธอว่าทำไมจึงล่าช้า เธอตอบว่ามีเรื่องแปลกเกิดขึ้นกับฉันพบชายสองคนนำฉันไปหาคนที่ กล่าวกันว่าออกจากศาสนาเดิม แล้วเขา (รสูลﷺ) ก็ทำอย่างนั้น อย่างนั้น ขอสาบานต่ออัลลอฮฺ ถ้าเขาไม่เป็นนักมายากลที่ยิ่งใหญ่ ในระหว่างนี่กับนี่ เธอชี้นิ้วกลางและนิ้วชี้ไปบนท้องฟ้า และแผ่นดินแล้วเขาต้องเป็นรสูลของอัลลอฮฺอย่างแน่นอน

ปรากฏว่าในช่วงนั้นมุสลิมได้เคยทำศึกกับพวกมุชริก รอบๆ หมู่บ้านที่เธออาศัยอยู่ แต่ความเสียหายก็ไม่ได้เกิดขึ้นกับชุมชนของเธอ วันหนึ่งเธอได้กล่าวกับคนกลุ่มของเธอว่า ฉันเห็นว่าพวกนี้เจตนาปล่อยพวกท่านไว้ พวก

أُقْلِعَ عَنْهَا، وَإِنَّهُ لَيُخَيَّلُ إِلَيْنَا أَنَّهَا أَشَدُّ مِلْأَةً مِنْهَا حِينَ ابْتَدَأَ فِيهَا، فَقَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم اجْمَعُوا لَهَا، فَجَمَعُوا لَهَا مِنْ بَيْنِ عَجْوَةٍ، وَدَقِيقَةٍ وَسَوِيقَةٍ، حَتَّى جَمَعُوا لَهَا طَعَامًا فَجَعَلُوهُ فِي ثَوْبٍ وَحَمَلُوهَا عَلَى بَعِيرِهَا، وَوَضَعُوا الثَّوْبَ بَيْنَ يَدَيْهَا، قَالَ لَهَا: تَعْلَمِينَ مَا رَزِئْنَا مِنْ مَائِكِ شَيْئًا، وَلَكِنَّ اللهَ هُوَ الَّذِي أَسْقَانَا، فَأَتَتْ أَهْلَهَا وَقَدِ احْتَبَسَتْ عَنْهُمْ. فَقَالُوا: مَا حَبَسَكِ يَا فُلَانَةُ؟ قَالَتْ: الْعَجَبُ، لَقِيَنِي رَجُلَانِ فَذَهَبَا بِي إِلَى هَذَا الَّذِي يُقَالُ لَهُ الصَّابِئُ، فَفَعَلَ كَذَا وَكَذَا، فَوَاللهِ إِنَّهُ لَأَسْحَرُ النَّاسِ مِنْ بَيْنِ هَذِهِ وَهَذِهِ، وَقَالَتْ بِإِصْبَعَيْهَا الْوُسْطَى وَالسَّبَّابَةِ: فَرَفَعَتْهُمَا إِلَى السَّمَاءِ (تَعْنِي السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ) أَوْ إِنَّهُ لَرَسُولُ اللهِ حَقًّا، فَكَانَ الْمُسْلِمُونَ بَعْدَ ذَلِكَ يُغِيرُونَ عَلَى مَنْ حَوْلَهَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ، وَلَا يُصِيبُونَ الصِّرْمَ الَّذِي هِيَ مِنْهُ، فَقَالَتْ يَوْمًا لِقَوْمِهَا: مَا أَرَى هَؤُلَاءِ الْقَوْمَ يَدَعُونَكُمْ عَمْدًا:

ท่านไม่สนใจอิสลามหรือ ต่อมาพวกนี้ก็เชื่อเธอพากันรับอิสลาม อบู อับดุลลอฮฺ กล่าวว่า คำว่า ศอบาอฺ หมายถึง เขาออกจากศาสนาเดิมไปสู่ศาสนาใหม่ อบู อาลิยะฮฺ กล่าวว่า กลุ่มศอบิอูน เป็นกลุ่มหนึ่งจากชาวคัมภีร์ซึ่งพวกนี้อ่านคัมภีร์ซะบูร

فَهَلْ لَكُمْ فِي الإِسْلَامِ؟ فَأَطَاعُوهَا فَدَخَلُوا فِي الإِسْلَامِ، قَالَ أَبُو عَبْدِ اللهِ: صَبَأَ: خَرَجَ مِنْ دِينٍ إِلَى غَيْرِهِ وَقَالَ أَبُو الْعَالِيَةِ: الصَّابِئُونَ فِرْقَةٌ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ يَقْرَءُونَ الزَّبُورَ -

ส่วนที่ 7 เมื่อผู้มีญะนาบะฮฺเกรงว่าตัวเองจะป่วยหรือตาย หรือกระหายน้ำหากอาบน้ำก็ให้ตะยัมมุม มีกล่าวกันว่า อัมรฺ อิบนุ อัลอาศมีญะนาบะฮฺในคืนที่หนาวจัด เขาได้ทำตะยัมมุมและอ่านอายะฮฺ ที่ว่า "และพวกท่านอย่าได้ฆ่าตัวของพวกท่านเอง แท้จริงอัลลอฮฺ ทรงเมตตาต่อพวกท่านอย่างยิ่ง"(4:29) และเรื่องนี้ถูกนำไปเล่าให้ท่านนบี ﷺ ทราบ ท่านก็ไม่ได้ ว่าอะไร

بَابٌ إِذَا خَافَ الْجُنُبُ عَلَى نَفْسِهِ الْمَرَضَ أَوِ الْمَوْتَ، أَوْ خَافَ الْعَطَشَ تَيَمَّمَ، وَيُذْكَرُ أَنَّ عَمْرَو بْنَ الْعَاصِ أَجْنَبَ فِي لَيْلَةٍ بَارِدَةٍ فَتَيَمَّمَ وَتَلَا (وَلَا تَقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ إِنَّ اللهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا) فَذُكِرَ لِلنَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم فَلَمْ يُعَنِّفْ -

(341) จาก อบู วาอิล เล่าว่า อบู มูซากล่าวกับอับดุลลอฮฺ อิบนุ มัสอูดว่า เมื่อท่านไม่พบน้ำท่านก็ไม่ต้องละหมาดหรืออับดุลลอฮฺ กล่าวว่า หากฉันผ่อนผันให้กับพวกเขา แม้มีน้ำยามหนาวพวกเขาจะตะยัมมุม อบู มูซา ตอบว่า

٣٤١ - حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ خَالِدٍ قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ (هُوَ غُنْدَرٌ) عَنْ شُعْبَةَ، عَنْ سُلَيْمَانَ، عَنْ أَبِي وَائِلٍ قَالَ: قَالَ أَبُو مُوسَى لِعَبْدِ اللهِ بْنِ مَسْعُودٍ: إِذَا لَمْ تَجِدِ الْمَاءَ لَا تُصَلِّي؟ قَالَ عَبْدُ اللهِ: لَوْ رَخَّصْتُ لَهُمْ فِي هَذَا كَانَ إِذَا وَجَدَ

أحدهم البرد، قال هكذا: يعني تيمم وصلى و قال: قلت فأين قول عمار لعمر؟ قال: إني لم أر عمر قنع بقول عمار.

ก็อย่างนี้กล่าวคือ ให้ตะยัมมุมแล้วละหมาด และ เขาเล่าว่า ฉันถามอีกว่า คำกล่าวของอัมมารที่กล่าวกับอุมัรจะอยู่ที่ไหนละ เขาตอบว่าอันที่จริงแล้วไม่เห็นว่าอุมัรจะยอมรับคำของอัมมารที่พูดเลย

٣٤٢ - حدثنا عمر بن حفص قال: حدثنا أبي قال: حدثنا الاعمش قال: سمعت شقيق بن سلمة قال: كنت عند عبد الله وأبي موسى فقال له أبو موسى: أرأيت يا أبا عبد الرحمن إذا أجنب فلم يجد ماء. كيف يصنع؟ فقال عبد الله: لا يصلي حتى يجد الماء. فقال أبو موسى: فكيف تصنع بقول عمار حين قال له النبي صلى الله عليه وسلم كان يكفيك؟ قال: ألم تر عمر لم يقنع بذلك؟ فقال أبو موسى: فدعنا من قول عمار. كيف تصنع بهذه الآية؟ فما درى عبد الله ما يقول، فقال: إنا لو رخصنا لهم في

(342) จาก สะกีก อิบนุ สะละมะฮฺ เล่าว่า ฉันเคยอยู่ร่วมกับอับดุลลอฮฺและอบู มูซา (มีอยู่ครั้งหนึ่ง) อบู มูซากล่าวกับเขาว่า อับดุลลอฮฺ ท่านมีความเห็นอย่างไร หากมีคนหนึ่งเกิดญะนาบะฮฺและหาน้ำไม่ได้ อับดุลลอฮฺ ตอบว่า ก็ไม่ต้องละหมาดจนกว่าจะพบน้ำ

อบู มูซา ถามอีกว่า แล้วท่าน จะว่าอย่างไร ในคำกล่าวของอัมมาร เมื่อท่านนบีﷺ กล่าวกับเขาว่าสิ่งนั้นเพียงพอกับท่านแล้วเขาตอบว่าท่านไม่รู้หรือว่า อุมัรเองไม่ได้ยอมรับคำกล่าวเช่นนั้นอบู มูซาจึงกล่าวขึ้นว่า พวกเราหยุดเรื่องคำพูดของอัมมารไว้ก่อน แล้วท่านจะทำอย่างไร กับอายะฮฺที่เกี่ยวกับตะยัมมุมนี้ อับดุลลอฮฺนิ่งเงียบอยู่ครู่หนึ่งแล้วจึงกล่าวขึ้นว่า หากเราผ่อนผันให้พวกเขาในเรื่องเหล่านี้แล้วด้วยที่ว่า เขาเห็นว่าน้ำมีสภาพเย็น

เขาจะละทิ้งการอาบน้ำละหมาดทันทีและทำตะยัมมุมแทน ผู้รายงานเล่าอีกว่า ฉันจึงได้กล่าว กับสะกีกว่า ตะยัมมุมเป็นสิ่งที่อับดุลลอฮฺไม่ชอบใช่ไหม เขาตอบว่า ใช่ซิ

هذا الأوشك إذا برد على أحدهم الماء أن يدعه ويتيمم ، فقلت لشقيق : فإنما كره عبد الله لهذا . قال : نعم .

ส่วนที่ 8 การตะยัมมุมคือการตีดินฝุ่นครั้งเดียว

باب التيمم ضربة -

(343) จาก อัล อะอฺมัช จากสะกีก เล่าว่าขณะที่ฉันนั่งร่วมวงอยู่กับอับดุลลอฮฺ และอบู มูซา อัชอารี อบู มูซากล่าวกับอับดุลลอฮฺว่า หากคนหนึ่งมีญะนาบะฮฺ โดยไม่พบน้ำเป็นเวลาหนึ่งเดือน เขาจะทำตะยัมมุม และละหมาดได้ไหม (ได้รับคำตอบปฏิเสธ) อบู มูซา จึงกล่าวต่อไปว่า และท่านจะทำอย่างไรกับอายะฮฺ ตะยัมมุมนี้ในสูเราะฮฺอัลมาอิดะฮฺที่ว่า หาก พวกท่านไม่พบน้ำ พวกท่านก็จงตะยัมมุมด้วยดินฝุ่นที่ดี (สะอาด)

อับดุลลอฮฺ กล่าวว่า หากพวกเราได้รับการผ่อนผันอย่างนี้แล้ว จะทำให้คนที่กลัวน้ำที่เย็น ฉวยโอกาสทำตะยัมมุมด้วยดินฝุ่นทันทีมิใช่หรือ ฉันจึงกล่าวกับสะกีกว่า ความจริงพวกท่านก็ไม่ชอบวิธีนี้ใช่ไหม เขา (สะกีก) ตอบว่า ใช่ซิ

٣٤٣ ـ حدثنا محمد بن سلام قال : أخبرنا أبو معاوية ، عن الأعمش ، عن شقيق قال : كنت جالسا مع عبد الله و أبي موسى الأشعري ، فقال له أبو موسى : لو أن رجلا أجنب فلم يجد الماء شهرا ، أما كان يتيمم و يصلي؟ فكيف تصنعون بهذه الآية في سورة المائدة ؟ فلم تجدوا ماء فتيمموا صعيدا طيبا) فقال عبد الله : لو رخص لهم في هذا لأوشكوا إذا برد عليهم الماء أن يتيمموا الصعيد ؟ قلت : وإنما كرهتم هذا لذا ، قال : نعم .

فقال أبو موسى: ألم تسمع قول عمار لعمر: بعثني رسول الله صلى الله عليه وسلم في حاجة فأجنبت فلم أجد الماء فتمرغت في الصعيد كما تمرغ الدابة فذكرت ذلك للنبي صلى الله عليه وسلم فقال: إنما كان يكفيك أن تصنع هكذا، فضرب بكفيه ضربة على الأرض، ثم نفضها، ثم مسح بها ظهر كفه بشماله، أو ظهر شماله بكفه، ثم مسح بهما وجهه، فقال عبد الله: ألم تر عمر لم يقنع بقول عمار؟ زاد يعلى. عن الأعمش. عن شقيق قال: كنت مع عبد الله و أبي موسى فقال أبو موسى: ألم تسمع قول عمار لعمر إن رسول الله صلى الله عليه وسلم بعثني أنا وأنت فأجنبت فتمعكت بالصعيد، فأتينا رسول الله صلى الله عليه وسلم فأخبرناه فقال: إنما كان يكفيك هكذا، و مسح وجهه و كفيه واحدة.

สะกีกเล่าต่ออีกว่า อบู มูซา กล่าวว่า ท่านไม่เคยได้ยินคำของอัมมารที่พูดกับอุมัรบ้างหรือ ที่ว่า ท่านรสูล ﷺ ได้มอบหมายให้ฉันไปทำธุระหนึ่ง แล้วฉันก็มีญานาบะฮฺ และไม่พบน้ำ ฉันจึงได้กลิ้งตัวกับดินฝุ่นเหมือนกับสัตว์ ฉันได้เล่าเรื่องนี้ให้ท่านนบี ﷺ ฟัง ท่านกับกล่าวว่า เป็นการเพียงพอสำหรับท่านแล้วที่จะทำเช่นนั้น แล้วท่านรสูล ﷺ ก็ตีลงไปที่ดินฝุ่นครั้งเดียวแล้ว เป่าที่ฝ่ามือนั้น หลังจากนั้นใช้ฝ่ามือซ้ายลูบหลังมือขวาหรือหลังมือซ้ายด้วยฝ่ามือขวา เสร็จแล้วมาเช็ดในหน้าของท่าน ดังนี้อับดุลลอฮฺจึงกล่าวกับ อบู มูซา ว่า ท่านไม่เห็นหรือว่า อุมัรเองไม่เห็นด้วยกับคำบอกเล่าของอัมมาร ยะหฺยาได้เพิ่มเติม จากการบอกเล่าของอะอฺมัช จากสะกีกว่า ฉันอยู่ร่วมกับอับดุลลอฮฺและอบู มูซาและอบู มูซา กล่าวว่า ท่านนั้นไม่ได้ยินคำพูดของอัมมารที่กล่าวกับอุมัรหรือ ที่กล่าวว่า ท่านรสูล ﷺ ได้มอบหมายให้ฉันกับท่านไป (ทำธุระอย่างหนึ่ง) แล้วฉันมีญะนาบะฮฺ ฉันจึงได้กลิ้งตัวบนดินฝุ่น เมื่อพวกเรากลับมาเล่าให้ท่านนบี ﷺ ท่านกล่าวว่า วิธีเช่นนี้เพียงพอสำหรับท่านแล้ว และท่าน

ได้ลูบที่ใบหน้าและฝ่ามือทั้งสองของท่านเพียงครั้งเดียวเท่านั้น

ส่วนที่ 9

(344) จาก อิมรอน อิบนุ ฮุศัยน อัลกุซาอีว่า ท่านรสูล ﷺ เห็นชายคนหนึ่งปลีกตัวออกไป โดยไม่ได้ละหมาดร่วมกับกลุ่ม ท่านรสูล ﷺ จึง กล่าวว่ามีอุปสรรคใดที่ทำให้ท่านไม่ร่วมละหมาดกับกลุ่ม ชายคนนั้นตอบว่า โอ้ ท่านรสูล ﷺ ฉันมีญะนาบะฮฺและไม่มีน้ำ ท่านรสูล ﷺ จึงกล่าวกับเขาว่า จำเป็นสำหรับท่านที่จงตะยัมมุมด้วยดินฝุ่นเพราะเช่นนี้เป็นการเพียงพอกับท่านแล้ว

بَابٌ :-

٣٤٤ - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ قَالَ : أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللهِ قَالَ : أَخْبَرَنَا عَوْفٌ ، عَنْ أَبِي رَجَاءٍ قَالَ : حَدَّثَنَا عِمْرَانُ بْنُ حُصَيْنٍ الْخُزَاعِيُّ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم رَأَى رَجُلًا مُعْتَزِلًا لَمْ يُصَلِّ فِي الْقَوْمِ ، فَقَالَ : يَا فُلَانُ مَا مَنَعَكَ أَنْ تُصَلِّيَ فِي الْقَوْمِ ؟ فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللهِ أَصَابَتْنِي جَنَابَةٌ وَلَا مَاءَ ، قَالَ : عَلَيْكَ بِالصَّعِيدِ فَإِنَّهُ يَكْفِيكَ -

---

بسم الله الرحمن الرحيم

บทที่ 8 ว่าด้วยการละหมาด

ส่วนที่ 1 การละหมาดบัญญัติมาอย่างไรใน คืนอัลอิสรอฮฺ

باب كيف فرضت الصلاة في الإسراء، وقال ابن عباس: حدثني أبو سفيان في حديث هرقل فقال: يأمرنا، يعني النبي صلى الله عليه وسلم بالصلاة والصدق والعفاف.

อิบนุ อับบาสกล่าวว่า อบูสุฟยานได้เล่าให้ฉันฟังถึงเรื่องที่เกี่ยวกับฮิราคิอุสโดยกล่าวว่า ท่านนบีﷺใช้ให้พวกเราละหมาด ให้มีสัจจะ และให้มีการสงวนตัวไว้

٣٤٥ - حدثنا يحيى بن بكير قال: حدثنا الليث، عن يونس، عن ابن شهاب، عن أنس بن مالك قال: كان أبو ذر يحدث أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: (فرج عن سقف بيتي وأنا بمكة، فنزل جبريل ففرج صدري ثم غسله بماء زمزم، ثم جاء بطست من ذهب ممتلىء حكمة وإيمانا فأفرغه في صدري، ثم أطبقه، ثم أخذ بيدي فعرج بي إلى السماء الدنيا، فلما جئت إلى السماء الدنيا قال جبريل لخازن السماء: افتح، قال: من هذا؟ قال: جبريل: قال: هل معك أحد؟ قال: نعم، معي محمد صلى الله عليه وسلم

(345) จาก อบู ซัรฺ เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ กล่าวว่า ขณะที่ฉันอยู่ที่มักกะฮฺ หลังคาบ้านของฉันเปิดออก ญิบรีลได้ลงมาแล้วเปิดอกของฉันออกล้างด้วยน้ำซัมซัมแล้วเอาถาดที่ทำจากทองคำเต็มไปด้วยความรู้และ การศรัทธากอบใส่ในอกของฉันแล้วปิดอย่างเดิม พลันก็จับมือฉันนำฉันขึ้นไปยังฟ้าชั้นที่หนึ่ง เมื่อถึง ญิบรีลกล่าวกับผู้เฝ้าฟ้าว่า กรุณาเปิดประตูด้วย เขาได้ถามว่าใคร ญิบรีลตอบว่า ญิบรีล เขาถามต่อไปอีกว่า มากับใครญิบรีลตอบว่า มากับมุหัมมัด

فَقَالَ: أَ أُرْسِلَ إِلَيْهِ؟ قَالَ: نَعَمْ، فَلَمَّا فَتَحَ عَلَوْنَا السَّمَاءَ الدُّنْيَا فَإِذَا رَجُلٌ قَاعِدٌ عَلَى يَمِينِهِ أَسْوِدَةٌ وَعَلَى يَسَارِهِ أَسْوِدَةٌ، إِذَا نَظَرَ قِبَلَ يَمِينِهِ ضَحِكَ، وَإِذَا نَظَرَ قِبَلَ يَسَارِهِ بَكَى، فَقَالَ: مَرْحَبًا بِالنَّبِيِّ الصَّالِحِ، وَالاِبْنِ الصَّالِحِ. قُلْتُ لِجِبْرِيلَ: مَنْ هَذَا؟ قَالَ: هَذَا آدَمُ، وَهَذِهِ الأَسْوِدَةُ عَنْ يَمِينِهِ وَشِمَالِهِ نَسَمُ بَنِيهِ، فَأَهْلُ الْيَمِينِ مِنْهُمْ أَهْلُ الْجَنَّةِ، وَالأَسْوِدَةُ الَّتِي عَنْ شِمَالِهِ أَهْلُ النَّارِ، فَإِذَا نَظَرَ عَنْ يَمِينِهِ ضَحِكَ، وَإِذَا نَظَرَ قِبَلَ شِمَالِهِ بَكَى حَتَّى عَرَجَ بِي إِلَى السَّمَاءِ الثَّانِيَةِ، فَقَالَ لِخَازِنِهَا: افْتَحْ، فَقَالَ لَهُ خَازِنُهَا مِثْلَ مَا قَالَ الأَوَّلُ فَفَتَحَ، قَالَ أَنَسٌ: فَذَكَرَ أَنَّهُ وَجَدَ فِي السَّمَوَاتِ آدَمَ، وَإِدْرِيسَ، وَمُوسَى وَعِيسَى، وَإِبْرَاهِيمَ صَلَوَاتُ اللهِ عَلَيْهِمْ، وَلَمْ يُثْبِتْ

เขาถามอีกว่า เขาถูกเรียกพบแล้วหรือ ญิบรีลตอบว่า ใช่ ประตูจึงได้เปิด เราก็ได้เข้าไป ทันใดนั้นก็เห็นชายคนหนึ่งนั่งอยู่ทั้งด้านขวาและซ้ายของเขามีคนกลุ่มหนึ่งล้อมอยู่ เมื่อเขามองไปทางขวาเขาก็หัวเราะ และเมื่อมองไปทางด้านซ้ายเขาก็ร้องไห้ แล้วเขาก็กล่าวว่า ขอต้อนรับนบี ﷺ ที่มีคุณธรรมและเป็นลูกที่มีคุณธรรม ฉันจึงได้กล่าวกับญิบรีลว่าเป็นใคร ญิบรีลตอบว่า เขาคือนบีอาดัม ส่วนกลุ่มคนที่อยู่ทางขวาและซ้ายของเขา คือลูกหลานของเขาซึ่งเป็นชาวสวรรค์ กลุ่มที่อยู่ทางซ้ายเป็นชาวนรก เมื่อมองไปทางขวาเขาจึงหัวเราะ แต่เมื่อเขามองไปทางซ้ายของเขาจึงร้องไห้ ต่อมาญิบรีลได้นำฉันไปฟ้าชั้นที่สอง ญิบรีลได้กล่าวกับผู้เฝ้าประตูว่า กรุณาเปิดประตูด้วย ผู้เฝ้าประตูก็ได้กล่าวกับญิบรีลเหมือนครั้งแรก ประตูก็ได้เปิด

อนัสเล่าว่า อบู ซัรฺ ระบุอีกว่า ท่านนบีﷺได้กล่าวว่า ท่านได้พบ นบีอาดัม อิดรีส มูซา อีซา และอิบรอฮีม บนชั้นฟ้าชั้นต่าง ๆ ขออัลลอฮฺ ได้โปรดเมตตาพวกเขาด้วยเถิด ในคำกล่าวของ

ท่านไม่ได้ระบุถึงตำแหน่งที่พบ ณ ชั้นฟ้าใด นอกจากว่าพบท่านนบีอาดัมชั้นฟ้าที่หนึ่ง และพบนบีอิบรอฮีม ชั้นฟ้าที่หก

อนัสเล่าอีกว่า (ท่านนบี ﷺ เล่าว่า) เมื่อญิบรีลได้พาท่านนบี ﷺ ผ่านมาที่นบีอิดริส นบีอิดรีสกล่าวว่าขอต้อนรับนบี ﷺ ที่มีคุณธรรม และพี่น้องที่มีคุณธรรม ฉันจึงถามญิบรีลว่า ใคร ญิบรีลตอบว่า นบีอิดริสแล้วท่านนบี ﷺ ก็ผ่านไปที่นบีมูซา นบีมูซา ก็กล่าวว่าขอต้อนรับนบีที่มีคุณธรรม และพี่น้องที่มีคุณธรรม ฉันจึงถามว่าใคร ญิบรีลตอบว่า นบีมูซา แล้วฉันผ่านไปถึงนบีอีซา ท่านก็กล่าวว่า ขอต้อนรับนบี ﷺ ที่มีคุณธรรม และพี่น้องที่มีคุณธรรม ฉันจึงถามว่าใคร ญิบรีลตอบว่า นบีอีซา ครั้นผ่านไปที่นบีอิบรอฮีม ท่านกล่าวว่าขอต้อนรับนบี ﷺ ที่มีคุณธรรม และหลานที่มีคุณธรรม ฉันจึงถามอีกว่าใคร ญิบรีลตอบว่า นบีอิบรอฮีม อิบนุชิฮาบกล่าวว่า อิบนุหัซมฺ ได้เล่าให้ฉันฟังว่า อิบนุ อับบาส และอบูหับบะฮฺ อัลอันศอรี เล่าว่า ท่านนบี ﷺ กล่าวว่า หลังจากนั้นฉันได้ถูกนำขึ้นไปจนกระทั่งสูงๆพอที่จะได้ยินเสียง(มะลาอิกะฮฺบันทึก)ด้วยปากกา

أَنَّهُ ذَكَرَ أَنَّهُ
كَيْفَ مَنَازِلُهُمْ غَيْرَ أَنَّهُ ذَكَرَ أَنَّهُ
وَجَدَ آدَمَ فِي السَّمَاءِ الدُّنْيَا، وَإِبْرَاهِيمَ
فِي السَّمَاءِ السَّادِسَةِ قَالَ أَنَسٌ: فَلَمَّا مَرَّ
جِبْرِيلُ بِالنَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
بِإِدْرِيسَ قَالَ: مَرْحَبًا بِالنَّبِيِّ الصَّالِحِ
وَالأَخِ الصَّالِحِ، فَقُلْتُ: مَنْ هَذَا؟ قَالَ:
هَذَا إِدْرِيسُ، ثُمَّ مَرَرْتُ بِمُوسَى،
فَقَالَ، مَرْحَبًا بِالنَّبِيِّ الصَّالِحِ وَالأَخِ
الصَّالِحِ؛ قُلْتُ: مَنْ هَذَا؟ قَالَ: هَذَا
مُوسَى، ثُمَّ مَرَرْتُ بِعِيسَى فَقَالَ: مَرْحَبًا
بِالأَخِ الصَّالِحِ وَالنَّبِيِّ الصَّالِحِ؛ قُلْتُ:
مَنْ هَذَا؟ قَالَ: هَذَا عِيسَى، ثُمَّ مَرَرْتُ
بِإِبْرَاهِيمَ فَقَالَ: مَرْحَبًا بِالنَّبِيِّ الصَّالِحِ
وَالابْنِ الصَّالِحِ، قُلْتُ: مَنْ هَذَا: قَالَ:
هَذَا إِبْرَاهِيمُ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ ابْنُ
شِهَابٍ: فَأَخْبَرَنِي ابْنُ حَزْمٍ أَنَّ ابْنَ
عَبَّاسٍ، وَأَبَا حَبَّةَ الأَنْصَارِيَّ، كَانَا
يَقُولاَنِ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:
ثُمَّ عُرِجَ بِي حَتَّى ظَهَرْتُ لِمُسْتَوًى
أَسْمَعُ فِيهِ صَرِيفَ الأَقْلاَمِ،

อิบนุ ฮัซมฺ และ อนัส อิบนุ มาลิก เล่าอีกว่า ท่านนบีﷺกล่าวว่า ดังนั้นอัลลอฮฺจึงได้ทรงบัญญัติแก่ประชาชาติของฉันด้วยละหมาด 50 เวลา ฉันจึงได้นำบัญญัตินั้นกลับลงมาจนมาพบกับนบีมูซา นบีมูซาถามว่า อัลลอฮฺได้ทรงบัญญัติอะไรสำหรับประชาชาติของท่าน ฉันตอบว่าบัญญัติละหมาด 50 เวลา นบีมูซาจึงกล่าวว่า จงได้กลับไปหาพระผู้อภิบาลของท่านอีกเพราะประชาชาติของท่านไม่สามารถที่จะทำเช่นนั้นได้ ฉันจึงได้กลับไปอีกจนกระทั่งข้อบัญญัติลดเหลือครึ่งหนึ่ง แล้วฉันก็กลับมาพบกับนบีมูซาอีก ฉันได้กล่าวกับนบีมูซาว่า เหลือข้อบัญญัติเพียงครึ่งหนึ่งเท่านั้น นบีมูซาก็กล่าวว่า จงกลับไปหาพระผู้อภิบาลของท่านอีก เพราะประชาชาติของท่านไม่สามารถที่จะทำเช่นนั้นได้ ฉันจึงได้กลับไปอีกแล้วกล่าวว่า ลดลงอีกครึ่งหนึ่ง นบีมูซากล่าวว่า จงกลับไปหาพระผู้อภิบาลของท่านอีกเพราะประชาชาติของท่านไม่สามารถปฏิบัติได้ ฉันจึงได้กลับไป ก็ได้ลดลงอีกครึ่ง ฉันจึงกลับลงมาหานบีมูซาอีก นบีมูซาก็กล่าวว่า จงกลับไปหาพระผู้อภิบาลของท่าน เพราะประชา

قالَ ابنُ حزمٍ ، وانسُ ابنُ مالكٍ ، قالَ النّبي صلى الله عليه وسلّم : فَفَرَضَ اللهُ عَلى أُمّتي خمسين صلاةً ، فرجعتُ بذلكَ حتى مررتُ على موسَى ، فقالَ : ما فرضَ اللهُ لكَ على أُمّتِكَ ؟ قلتُ : فرضَ خمسينَ صلاةً ، قالَ موسَى : فارْجعْ إلى ربّكَ ، فإنّ أُمّتكَ لا تُطيقُ ذلكَ ، فراجعَني فوَضَعَ شطرَها ، فرجعتُ إلى موسَى ، قلتُ : وَضَعَ شطرَها ، قالَ : راجعْ ربّكَ فإنّ أُمّتَكَ لا تُطيقُ ، فراجعتُ ، فوَضَعَ شطرَها ؛ فرجعتُ إليهِ فقالَ : ارْجعْ إلى ربّكَ فإنّ أمّتكَ لا تُطيقُ ذلكَ ، فراجعتُهُ ، فقالَ : هنّ خمسٌ وهُنّ خمسونَ ، لا يُبدّلُ القولُ لدَيّ ،

ชาติของท่าน ไม่สามารถปฏิบัติได้ ฉันจึงได้กลับไปหาพระผู้อภิบาล อัลลอฮฺตรัสว่า นี่ห้าเวลาเท่ากับห้าสิบเวลา และจะไม่มีการเปลี่ยนแปลงใดๆ อีกแล้ว

ฉันจึงได้กลับลงมาหานบีมูซา นบีมูซาก็กล่าวอีกว่า จงกลับไปหาพระผู้อภิบาลของท่าน ฉันจึงกล่าวว่า ฉันเองรู้สึกละอายต่อพระผู้อภิบาลของฉัน ครั้นแล้วจึงมีผู้นำฉันเดินทางต่อไปสิ้นสุดที่ซิดรอตุลมุมตะฮา ณ ที่นั้นมีหลากหลายสีปกคลุมไปทั่ว จนฉันไม่รู้ว่าอะไรเป็นอะไร

ต่อมาฉันได้ถูกนำเข้าสวรรค์ ณ ที่นั้น มีม่านไข่มุกกั้นอยู่ และพื้นของสวรรค์อบอวลด้วยกลิ่นชมดเชียง

فَرَجَعْتُ إِلَى مُوسَى، فَقَالَ: رَاجِعْ رَبَّكَ، فَقُلْتُ: اسْتَحْيَيْتُ مِنْ رَبِّي، ثُمَّ انْطَلَقَ بِي حَتَّى انْتَهَى بِي إِلَى سِدْرَةِ الْمُنْتَهَى، وَغَشِيَهَا أَلْوَانٌ لَا أَدْرِي مَا هِيَ، ثُمَّ أُدْخِلْتُ الْجَنَّةَ، فَإِذَا فِيهَا حَبَايِلُ اللُّؤْلُؤِ، وَإِذَا تُرَابُهَا الْمِسْكُ -

(346) จากอาอิชะฮฺ อุมมุลมุอฺมินีน เล่าว่า อัลลอฮฺ ได้บัญญัติละหมาดในช่วงแรกเป็นสองรอกาอัต สองรอกาอัตทั้งที่อยู่ในสภาพปกติและเดินทาง ละหมาดสำหรับผู้เดินทางได้กำหนดอย่างนั้น แต่มีการเพิ่มเติมในละหมาดสภาพปกติ (ไม่ได้เดินทางเว้นละหมาดศุบฺฮฺและมัฆริบ)

٣٤٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ: أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ صَالِحِ بْنِ كَيْسَانَ، عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ قَالَتْ: فَرَضَ اللهُ الصَّلَاةَ حِينَ فَرَضَهَا رَكْعَتَيْنِ رَكْعَتَيْنِ فِي الْحَضَرِ وَالسَّفَرِ فَأُقِرَّتْ صَلَاةُ السَّفَرِ وَزِيدَ فِي صَلَاةِ الْحَضَرِ -

ส่วนที่ 2 ข้อจำเป็นที่เกี่ยวกับการสวมเสื้อผ้าละหมาดคำดำรัสของอัลลอฮฺที่ว่า "พวกท่านจงสวมใส่เครื่องนุ่งห่มของพวกท่าน ณ ทุก (ครั้งที่ทำละหมาด) มัสยิด (7 : 31)

และผู้ที่ละหมาดด้วยผ้าพันกายผืนเดียว มีรายงานจากสะละมะฮฺ อิบนุ อักวะอฺ ว่าท่านนบี ﷺ กล่าวว่า "ให้ดึงรั้งผ้าไว้แม้จะต้องเย็บด้วยหนาม" สายรายงานของส่วนว่านี้มีข้อพิจารณาว่าบุคคลที่ละหมาดโดยใช้ผ้าที่นุ่งร่วมเพศก็ใช้ได้ เมื่อไม่มีสิ่งเปรอะเปื้อนติดอยู่ ท่านรสูล ﷺ สั่งห้ามผู้ที่เปลือยกายฏอวาฟรอบบัยตุลลอฮฺ

بابُ وُجوبِ الصَّلاةِ في الثِّيابِ، وقولِ اللهِ تعالى - خُذُوا زِينَتَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ - ومَنْ صَلَّى مُلْتَحِفًا في ثَوْبٍ واحِدٍ، ويُذْكَرُ عَنْ سَلَمَةَ بنِ الأكْوَعِ أنَّ النَّبِيَّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم قالَ: (يَزُرُّهُ ولَوْ بِشَوْكَةٍ)، في إسْنادِهِ نَظَرٌ، ومَنْ صَلَّى في الثَّوْبِ الذي يُجامِعُ فيهِ ما لَمْ يَرَ فيهِ أذًى، وأمَرَ النَّبِيُّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم أنْ لا يَطُوفَ بالبَيْتِ عُرْيانٌ -

(347) จาก อุมมุ อะฏิยะฮฺ เล่าว่า พวกเราได้ถูกใช้ ให้นำเอาหญิงที่มีประจำเดือน และหญิงที่เป็นสาวรุ่นออกไปร่วมกับมวลมุสลิมในวันอีดทั้งสองและเพื่อรับการขอดุอาอฺของพวกเขาแต่ให้ผู้มีประจำเดือนออกห่างจากที่ละหมาด มีหญิงหนึ่งถามท่านรสูล ﷺ ว่า โอ้ท่านรสูล ﷺ หากหนึ่งในพวกเราไม่มีเสื้อยาว (จะทำอย่างไร) ท่านตอบว่า ให้ยืมเสื้อยาวของคนอื่น

٣٤٧ - حدَّثَنا مُوسَى بنُ إسْماعِيلَ قالَ: حدَّثَنا يَزِيدُ بنُ إبْراهِيمَ، عَنْ مُحَمَّدٍ، عَنْ أُمِّ عَطِيَّةَ قالَتْ: أُمِرْنا أنْ نُخْرِجَ الحُيَّضَ يَوْمَ العِيدَيْنِ وذَواتِ الخُدُورِ فَيَشْهَدْنَ جَماعَةَ المُسْلِمِينَ ودَعْوَتَهُمْ، ويَعْتَزِلُ الحُيَّضُ عَنْ مُصَلَّاهُنَّ، قالَتِ امْرَأةٌ: يا رَسُولَ اللهِ إحْدانا لَيْسَ لَها جِلْبابٌ، قالَ: لِتُلْبِسْها صاحِبَتُها مِنْ جِلْبابِها، وقالَ عَبْدُ اللهِ بنُ رَجاءٍ: حدَّثَنا عِمْرانُ قالَ: حدَّثَنا مُحَمَّدُ بنُ سِيرِينَ قالَ: حدَّثَتْنا أُمُّ عَطِيَّةَ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم بِهَذا -

باب عقد الإزار على القفا في الصلاة، وقال أبو حازم عن سهل: صلوا مع النبي صلى الله عليه وسلم عاقدي أزرهم على عواتقهم -

ส่วนที่ 3 การทำปมผ้าไว้บนบ่าขณะละหมาด

อบู ฮาเต็ม กล่าวรายงานจากซะอัลว่า พวกเขาได้ละหมาดพร้อมกับท่านนบี ﷺ โดยผูกปมผ้าของพวกเขาไว้ที่คอ

٣٤٨ - حدثنا أحمد بن يونس قال: حدثنا عاصم بن محمد قال: حدثني واقد بن محمد، عن محمد بن المنكدر، قال: صلى جابر في إزار قد عقده من قبل قفاه، وثيابه موضوعة على المشجب، قال له قائل: تصلي في إزار واحد؟ فقال: إنما صنعت ذلك ليراني أحمق مثلك وأينا كان له ثوبان على عهد النبي صلى الله عليه وسلم-

(348) จาก มุหัมมัด อิบนุ อัลมุงกะดิร เล่าว่า ครั้งหนึ่ง ญาบิรฺได้ละหมาดด้วยผ้าซึ่ง เขาผูกปมผ้าไว้ที่คอของเขา ส่วนเสื้อก็แขวนไว้ในที่ที่แขวน กออิลกล่าวกับเขาว่าท่านละหมาด ด้วยผ้าผืนเดียวหรือ เขาตอบว่า อันที่จริงที่ฉันทำเช่นนี้ก็เพื่อให้คนเขลาเช่นท่านได้เห็นฉันเพราะยุคท่านรสูล ﷺ ไม่มีใครที่จะมีผ้าสองผืน

٣٤٩ - حدثنا مطرف أبو مصعب قال: حدثنا عبد الرحمن بن أبي الموالي، عن محمد بن المنكدر قال: رأيت جابر بن عبد الله يصلي في ثوب واحد، وقال: رأيت النبي صلى الله عليه وسلم يصلي في ثوب -

(349) จากมุหัมมัด อิบนุ อัลมุงกะดิร เล่าว่า ฉันเคยเห็นญาบิรฺ อิบนุ อับดุลลอฮฺละหมาดโดยใช้ผ้าผืนเดียว เขากล่าวอีกว่า ฉันก็เคยเห็นท่านนบี ﷺ ละหมาดด้วยผ้าผืนเดียว

باب الصلاة في الثوب الواحد ملتحفا به،

ส่วนที่ 4 การละหมาดด้วยการใช้ผ้าผืนเดียวพันกาย

อัลซุฮฺรี ได้กล่าวไว้ในหะดีษของเขาว่า อัลมุลตะหิฟ คือการเอาผ้าพันแล้วผูกปมไว้ข้างหนึ่งกล่าวคือ เอาปลายทั้งสองของผ้ามาผูกไว้ที่คอ ต่ำมาทางไหล่ทั้งสอง และเขาเล่าว่า อุมมุ ฮานี กล่าวว่า ท่านนบีﷺได้เอาผ้ามาพันแล้วเอาปลายของทั้งสองผูกสลับไว้ที่คอ

قال الزهري في حديثه : الملتحف المتوشح، وهو المخالف بين طرفيه على عاتقيه، وهو الاشتمال على منكبيه، قال : وقالت أم هانىء : التحف النبي صلى الله عليه وسلم بثوب، وخالف بين طرفيه على عاتقيه -

(350) จากอุมัร อิบนุ อบู สะละมะฮฺ เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ ละหมาดด้วยผ้าผืนเดียว โดยปลายผ้าทั้งสองผูกสลับกันไว้

٣٥٠ - حدثنا عبيد الله بن موسى قال : حدثنا هشام بن عروة، عن أبيه عن عمر بن أبي سلمة أن النبي صلى الله عليه وسلم صلى في ثوب واحد قد خالف بين طرفيه -

(351) จากอุมัร อิบนุ อบู สะละมะฮฺ เล่าว่า ฉันเคย เห็นท่านนบี ﷺ ละหมาดด้วยผ้าผืนเดียวที่ บ้านของอุมมุ สะละมะฮฺ โดยเอาปลายผ้าทั้งสองผูกติดไว้ที่บ่า

٣٥١ - حدثنا محمد بن المثنى قال : حدثنا يحيى قال : حدثنا هشام قال : حدثني أبي عن عمر بن أبي سلمة أنه رأى النبي صلى الله عليه وسلم يصلي في ثوب واحد في بيت أم سلمة، قد ألقى طرفيه على عاتقيه -

(352) จากอุมัร อิบนุ อบู สะละมะฮฺ เล่าว่า ในบ้านของ อุมมุ สะละมะฮฺ ท่านนบีﷺได้ละหมาด ด้วยผ้าผืนเดียวพันรอบตัวแล้วเอา ปลายทั้งสองผูกไว้ที่บ่าของท่าน

٣٥٢ - حدثنا عبيد بن إسماعيل قال : حدثنا أبو أسامة، عن هشام، عن أبيه أن عمر بن أبي سلمة أخبره قال : رأيت رسول الله صلى الله عليه وسلم يصلي في ثوب واحد مشتملا به في بيت أم سلمة واضعا طرفيه على عاتقيه -

(353) จาก อบู มัรเราะฮฺ ซึ่งเป็นทาสของอุมมุ ฮานี บินติ อบี ฏอเล็บ เธอเล่าว่าในปีที่ปลดปล่อยมักกะฮฺ ฉันได้ไปหาท่านรสูล ﷺ ฉันพบท่านกำลังอาบน้ำ โดยมีฟาฏิมะฮฺกำลังทำฉากกั้นอยู่ เธอเล่าต่อไปอีกว่า ฉันได้ให้สลามท่าน แล้วท่านกล่าวว่า ใคร ฉันตอบว่า ฉันคือ อุมมุ ฮานี บุตรสาวของอบู ฏอเล็บ ท่านจึงกล่าวว่า ยินดีต้อนรับ อุมมุ ฮานี ครั้นเมื่อท่านเสร็จจากการอาบน้ำแล้ว ท่านก็ไปละหมาด 8 รอกาอัต โดยมีผ้าพันตัวเพียงผืนเดียว เมื่อท่านละหมาดเสร็จ ฉันจึงถามว่า โอ้ ท่านรสูล ﷺ ลูกของแม่ฉัน (คืออลี อิบนุ อบี ฏอเล็บ) คิดจะสังหารคนๆ หนึ่งที่ฉันดูแลปกครองอยู่ คือคนนั้นคนนี้ซึ่งเป็นบุตรของฮุบัยเราะฮฺ ท่านรสูล ﷺ ตอบว่า อุมมุ ฮานีเอย แท้จริงเราได้ให้ความคุ้มครองกับบุคคลที่ท่านดูแลและคุ้มครองอยู่ อุมมุ ฮานี กล่าวว่า เหตุการณ์นี้เกิดขึ้นในตอนสายของวัน

٣٥٣ - حدثنا إسماعيل بن أبي أويس قال: حدثني مالك بن أنس، عن أبي النضر مولى عمر بن عبيد الله أن أبا مرة مولى أم هانئ بنت أبي طالب أخبره أنه سمع أم هانئ بنت أبي طالب تقول: ذهبت إلى رسول الله صلى الله عليه وسلم عام الفتح فوجدته يغتسل وفاطمة ابنته تستره، قالت: فسلمت عليه، فقال: من هذه؟ فقلت أنا أم هانئ بنت أبي طالب، فقال: مرحبا بأم هانئ، فلما فرغ من غسله قام فصلى ثماني ركعات ملتحفا في ثوب واحد، فلما انصرف قلت: يا رسول الله زعم ابن أمي أنه قاتل رجلا قد أجرته، فلان بن هبيرة، فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم قد أجرنا من أجرت يا أم هانئ، قالت أم هانئ وذاك ضحى -

(354) จาก อบู ฮุรอยเราะฮฺ เล่าว่า มีผู้ถามรายหนึ่งถาม ท่านรสูล ﷺ ถึงเรื่องการละหมาด โดยมีผ้าพันเพียงผืนเดียวท่านรสูล ﷺ

٣٥٤ - حدثنا عبد الله بن يوسف قال: أخبرنا مالك، عن ابن شهاب، عن سعيد بن المسيب، عن أبي هريرة أن سائلا سأل رسول الله صلى الله عليه

وسلم عن الصلاة في ثوب واحد، فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم (أو لكلكم ثوبان) ؟

ตอบว่า พวกท่านแต่ละคนมีผ้าสองผืนเชียวหรือ

باب إذا صلى في الثوب الواحد فليجعل على عاتقيه -

ส่วนที่ 5 เมื่อละหมาดด้วยผ้าผืนเดียวให้เอาปลายไว้ที่ไหล่ทั้งสอง

٣٥٥ - حدثنا أبو عاصم، عن مالك، عن أبي الزناد، عن عبد الرحمن الأعرج، عن أبي هريرة قال: قال النبي صلى الله عليه وسلم (لا يصلي أحدكم في الثوب الواحد ليس على عاتقيه شيء) -

(355) จากอบู ฮุรอยเราะฮฺ เล่าว่า ท่านนบี ﷺ กล่าวว่า คนใดในหมู่พวกท่าน จะต้องปฏิบัติละหมาดด้วยผ้าผืนเดียว โดยไม่มีอะไรปิดที่ไหล่ทั้งสองเลย

٣٥٦ - حدثنا أبو نعيم قال: حدثنا شيبان، عن يحيى بن أبي كثير، عن عكرمة قال: سمعته أو كنت سألته: قال: سمعت أبا هريرة يقول: أشهد أني سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول، (من صلى في ثوب واحد فليخالف بين طرفيه) -

(356) จาก อบู ฮุรอยเราะฮฺ เล่าว่า ฉันเองขอยืนยันได้ว่า ฉันเคยได้ยินท่านรสูล ﷺ กล่าวว่าบุคคลใดละหมาดด้วยผ้าผืนเดียว ให้เอาปลายผ้าทั้งสองผูกสลับกัน (บนไหล่)

باب إذا كان الثوب ضيقا -

ส่วนที่ 6 เมื่อมีผ้าแคบ ๆ

٣٥٧ - حدثنا يحيى بن صالح قال: حدثنا فليح بن سليمان، عن سعيد بن الحارث قال: سألنا جابر بن عبد الله عن الصلاة في الثوب الواحد فقال: خرجت مع النبي صلى الله عليه وسلم في بعض أسفاره فجئت ليلة لبعض أمري، فوجدته يصلي وعلي ثوب واحد، فاشتملت به وصليت إلى جانبه،

(357) จากสะอีด อิบนุ อัลหาริษ เล่าว่า พวกเราได้เคยถามญาบิรฺ อิบนุ อับดุลลอฮฺ ถึงเรื่องละหมาดด้วยผ้าผืนเดียว ญาบิรฺตอบว่า ในการเดินทางบางครั้งของท่านรสูล ﷺ ฉันได้ออกไปพร้อมกับท่าน ในคืนหนึ่ง ๆ ฉันได้ไปหาท่านรสูล ﷺ เพื่อกิจการบางอย่างของฉัน เห็นท่านกำลังละหมาด และฉันเอง

فَلَمَّا انْصَرَفَ قَالَ : مَا السُّرَى يَا جَابِرُ ؟ فَأَخْبَرْتُهُ بِحَاجَتِي فَلَمَّا فَرَغْتُ قَالَ : مَا هَذَا الاشْتِمَالُ الَّذِي رَأَيْتُ ؟ قُلْتُ : كَانَ ثَوْبٌ قَالَ : فَإِنْ كَانَ وَاسِعًا فَالْتَحِفْ بِهِ ، وَإِنْ كَانَ ضَيِّقًا فَاتَّزِرْ بِهِ

ก็สวมผืนเดียวมาผูกปมที่ไหล่และได้ละหมาดข้าง ๆ ท่าน ครั้นเมื่อเสร็จละหมาด ท่านรสูล ﷺ ถามว่ามีธุระอะไรหรือญาบิร ฉันจึงได้บอกให้ท่านทราบถึงธุระของฉัน ผ้าอะไรที่ฉันเห็นเอามาคลุมที่ไหล่ ฉันตอบว่า เป็นผ้าผืนเดียวท่านกล่าวว่า หากผ้านั้นกว้างก็ให้พันรอบตัวมาคลุมไหล่ หากมันแคบก็ให้พันรอบเอวเสีย

٣٥٨ - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ : حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ سُفْيَانَ قَالَ : حَدَّثَنِي أَبُوحَازِمٍ ، عَنْ سَهْلٍ قَالَ : كَانَ رِجَالٌ يُصَلُّونَ مَعَ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم عَاقِدِي أُزْرِهِمْ عَلَى أَعْنَاقِهِمْ كَهَيْئَةِ الصِّبْيَانِ وَقَالَ لِلنِّسَاءِ : لَا تَرْفَعْنَ رُؤُوسَكُنَّ حَتَّى يَسْتَوِيَ الرِّجَالُ جُلُوسًا -

(358) จาก ซะอัล เล่าว่า เคยมีผู้ชายกลุ่มหนึ่งละหมาดพร้อมกับท่านนบี ﷺ โดยเอาผ้าผูกปมห้อยไว้ที่คอของพวกเขาคล้าย ๆ การกระทำของเด็ก ๆ มีคำสั่งถึงบรรดาผู้หญิง (ที่ละหมาดอยู่ข้างหลัง) ว่าพวกเธออย่าได้เงยศีรษะขึ้นจากสุญูดจนกว่ากลุ่มผู้ชายจะได้นั่งเรียบร้อยแล้ว

بَابُ الصَّلَاةِ فِي الْجُبَّةِ الشَّامِيَّةِ :

وَقَالَ الْحَسَنُ فِي الثِّيَابِ يَنْسُجُهَا الْمَجُوسِيُّ لَمْ يَرَ بِهَا بَأْسًا ، وَقَالَ مَعْمَرٌ : رَأَيْتُ الزُّهْرِيَّ يَلْبَسُ مِنْ ثِيَابِ الْيَمَنِ مَا صُبِغَ بِالْبَوْلِ ، وَصَلَّى عَلِيٌّ فِي ثَوْبٍ غَيْرِ مَقْصُورٍ -

ส่วนที่ 7 การละหมาดด้วยผ้าญุบบะฮฺจากเมืองชาม อัลหะซันกล่าวถึงผ้าที่พวกมะญูสีทอว่า ไม่เห็นว่าจะมีข้อห้ามใด ๆ มะอฺมัรกล่าวว่า ฉันเคยเห็นอัซซุฮฺรีสวมผ้าที่ทอจากเยเมน ซึ่งแช่ปัสสาวะ (ทำความสะอาดแล้วนำมาสวมละหมาด) อลีเคยละหมาดโดยใช้ผ้าใหม่ที่ยังไม่ได้ซัก

(359) จาก อัล มุฆีเราะฮฺ อิบนุ ชัวะอุบะฮฺเล่าว่า ครั้งหนึ่งฉันร่วมเดินทางไปกับท่านนบีﷺ ในการเดินทางครั้งหนึ่ง ท่านกล่าวว่า อัลมุฆีเราะฮฺ ถือภาชนะใส่น้ำนี้ซิ ฉันก็รับมันมาแล้วท่านรสูล ﷺ ก็เดินออกไปจนกระทั่งลับตาฉัน แล้วท่านได้ถ่ายทุกข์ขณะที่ท่านยังสวมเสื้อญุบบะฮฺ ที่ทำจากเมืองชามอยู่ ท่านต้องการที่จะเอามือของท่านออกจากแขนเสื้อ แต่มันแคบ ท่านจึงเอามือออกทางล่าง ฉันได้เอาน้ำมารดให้ท่าน ท่านอาบน้ำละหมาดเพื่อที่จะละหมาด โดยเช็ดรองเท้าหุ้มส้น แล้วจึงละหมาด

٣٥٩ - حدثنا يحيى قال: حدثنا أبو معاوية، عن الأعمش، عن مسلم، عن مسروق، عن المغيرة بن شعبة قال: كنت مع النبي صلى الله عليه وسلم في سفر فقال: (يا مغيرة، خذ الإداوة، فأخذتها فانطلق رسول الله صلى الله عليه وسلم حتى توارى عني فقضى حاجته، وعليه جبة شامية، فذهب ليخرج يده من كمها فضاقت، فأخرج يده من أسفلها فصببت عليه فتوضأ وضوءه للصلاة ومسح على خفيه ثم صلى).

ส่วนที่ 8 น่าเกลียดที่จะเปลือยกายในละหมาดหรือนอกละหมาด

باب كراهية التعري في الصلاة.

(360) จากญาบิรฺ อิบนุ อับดุลลอฮฺ เล่าว่าท่านรสูลﷺเคยขนหินพร้อมกับประชาชนเพื่อซ่อมแซมกะอฺบะฮฺ ซึ่งท่านสวมผ้าถุงอยู่ อับบาสซึ่งเป็นลุงของท่านกล่าวกับท่านว่า หลานเอย หลานแก้ผ้าออกแล้วเอาไปวางที่บ่าไว้รองรับหิน ผู้รายงานหะดีษเล่าต่อไปว่า ท่านจึงได้แก้เอาผ้าออกไปรองบ่าทันที

٣٦٠ - حدثنا مطر بن الفضل قال: حدثنا روح قال: حدثنا زكريا بن إسحاق قال: حدثنا عمرو بن دينار قال: سمعت جابر بن عبد الله يحدث أن رسول الله صلى الله عليه وسلم كان ينقل معهم الحجارة للكعبة وعليه إزاره، فقال له العباس عمه: يا ابن أخي، لو حللت إزارك فجعلت على منكبيك دون الحجارة، قال: فحله فجعله على منكبيه، فسقط مغشيا

عَلَيْهِ، فَمَا رُؤِيَ بَعْدَ ذَلِكَ عُرْيَانًا صلى الله عليه وسلم -

ทันใดนั้นท่านก็หมดสติตั้งแต่นั้นมา ท่านก็ไม่เคยเปลือยกายอีกเลย

بَابُ الصَّلَاةِ فِي الْقَمِيصِ وَالسَّرَاوِيلِ وَالتُّبَّانِ وَالْقَبَاءِ -

ส่วนที่ ๙ การละหมาดโดยสวมเสื้อ กางเกงยาว กางเกงขาสั้นคลุมเข่า และเสื้อคลุม

٣٦١ - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ قَالَ: حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ، عَنْ مُحَمَّدٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَامَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم فَسَأَلَهُ عَنِ الصَّلَاةِ فِي الثَّوْبِ الْوَاحِدِ، فَقَالَ (أَوَكُلُّكُمْ يَجِدُ ثَوْبَيْنِ)، ثُمَّ سَأَلَ رَجُلٌ عُمَرَ: فَقَالَ: إِذَا وَسَّعَ اللهُ فَأَوْسِعُوا، جَمَعَ رَجُلٌ عَلَيْهِ ثِيَابَهُ: صَلَّى رَجُلٌ فِي إِزَارٍ وَرِدَاءٍ - فِي إِزَارٍ وَقَمِيصٍ، فِي إِزَارٍ وَقَبَاءٍ، فِي سَرَاوِيلَ وَرِدَاءٍ، فِي سَرَاوِيلَ وَقَمِيصٍ، فِي سَرَاوِيلَ وَقَبَاءٍ، فِي تُبَّانٍ وَقَبَاءٍ، فِي تُبَّانٍ وَقَمِيصٍ، قَالَ: وَأَحْسِبُهُ قَالَ: فِي تُبَّانٍ وَرِدَاءٍ -

(361) จากอบู ฮุรอยเราะฮฺ เล่าว่า มีชายคนหนึ่งยืนขึ้นถามท่านนบี ﷺ เกี่ยวกับการละหมาดด้วยผ้าผืนเดียว

ท่านกล่าวว่า แต่ละคนในหมู่พวกท่านมีผ้าสองผืนหรือและชายคนหนึ่งได้ถามอุมัรด้วยคำถามเดียวกัน อุมัรได้กล่าวว่า เมื่ออัลลอฮฺทรงให้มีฐานะร่ำรวยขึ้นพวกท่านก็จงสวมอาภรณ์ให้เหมาะสมในละหมาด หากชายคนหนึ่งรวมหลายชิ้น(ใช้อาภรณ์หลายๆชิ้นก็ดีกว่า) ที่ชายคนหนึ่งละหมาด โดยนุ่งผ้าและผ้าคลุมหรือผ้านุ่งและเสื้อหรือผ้านุ่งและเสื้อคลุมหรือกางเกงยาวและเสื้อคลุมหรือกางเกงคลุมเข่าและเสื้อคลุมหรือกางเกงคลุมเข่าและเสื้อ และผู้รายงานเล่าต่ออีกว่า ฉันคิดว่า เขากล่าวว่า หรือกางเกงคลุมเข่าและผ้าคลุม

(362) จาก อิบนุ อุมัร เล่าว่า มีชายคนหนึ่งถามท่านรสูล ﷺ ว่าผู้ครองเอียะฮฺรามสวมใส่อะไร ท่านตอบว่า จะไม่สวมเสื้อ กางเกงยาว หมวก และไม่สวมผ้าที่มีกลิ่นหญ้าฝรั่นหรือน้ำหอม ดังนั้นหากผู้ใดไม่มีรองเท้าแตะให้สวมรองเท้าหุ้มส้นแต่ให้ตัดส่วนหุ้มส้นทั้งสองออก

٣٦٢ - حدثنا عاصم بن علي قال: حدثنا ابن أبي ذئب، عن الزهري، عن سالم، عن ابن عمر، قال: سأل رجل رسول الله صلى الله عليه وسلم فقال: ما يلبس المحرم؟ فقال: لا يلبس القميص، ولا السراويل، ولا البرنس، ولا ثوبا مسه زعفران ولا ورس، فمن لم يجد النعلين فليلبس الخفين، وليقطعهما حتى يكونا أسفل من الكعبين - وعن نافع عن ابن عمر عن النبي صلى الله عليه وسلم مثله -

ส่วนที่ 10 สิ่งที่อาจใช้ปิดอาวเราะฮฺ

باب ما يستر من العورة -

(363) จาก อบู สะอีด อัลคุดรี เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ ห้ามใช้ผ้าพันกายแน่นจนไม่อาจเอามือออกมาได้ และห้ามที่ใครจะนั่งกอดเข่ามีผ้าพันตัวเพียงผืนเดียว โดยไม่อาจจะปกปิดอาวเราะฮฺได้

٣٦٣ - حدثنا قتيبة بن سعيد قال: حدثنا ليث، عن ابن شهاب، عن عبيد الله بن عبد الله ابن عتبة، عن أبي سعيد الخدري أنه قال: نهى رسول الله صلى الله عليه وسلم عن اشتمال الصماء، وأن يحتبي الرجل في ثوب واحد ليس على فرجه منه شيء -

(364) จากอบู ฮุรอยเราะฮฺ เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ ห้ามการขายสองประเภท กล่าวคือการขายที่ผู้ซื้อไม่เห็นวัตถุที่ซื้อขายและการขายที่ผู้ขายโยนวัตถุที่ขายให้ผู้ซื้อ และห้ามใช้ผ้าพันตัวแน่นและนั่งกอดเข่าเปิดอาวเราะฮฺด้วยผ้าผืนเดียว

٣٦٤ - حدثنا قبيصة بن عقبة قال: حدثنا سفيان، عن أبي الزناد، عن الأعرج، عن أبي هريرة قال: نهى النبي صلى الله عليه وسلم عن بيعتين، عن اللماس والنباذ، وأن يشتمل الصماء، وأن يحتبي الرجل في ثوب واحد -

(365) จาก อบู ฮุรอยเราะฮฺ เล่าว่า ครั้งหนึ่ง อบู บะกัร ได้แต่งตั้ง

٣٦٥ - حدثنا إسحاق قال: حدثنا يعقوب بن إبراهيم قال: حدثنا ابن

ฉันไป (ดูแล) ผู้ทำหัจญ์ (ท่านรสูล ﷺ ได้แต่งตั้งอบู บะกัร เป็นผู้ดูแล แล้ว อบู บะกัรได้แต่งตั้งตัวแทนย่อยอีกครั้งหนึ่งซึ่งเป็นปีที่ 9 ก่อนทำหัจญ์วิดาอฺ หนึ่งปี) ให้ทำหน้าที่ประกาศในวันเชือดสัตว์กุรบาน เราได้ประกาศที่ตำบลมินาว่า พวกมุชริก ไม่ได้รับสิทธิให้มาทำหัจญ์ หลังจากปีนี้ไปแล้วและไม่อนุญาตให้ฏอวาฟโดยเปลือยกายอีกต่อไป หุมัยดฺ อิบนุ อับดุรเราะหฺมาน เล่าต่อไปอีกว่า ต่อมาท่านรสูล ﷺ ได้แต่งตั้งให้อลี นำสูเราะฮฺอัลบะรออะฮฺ ไปประกาศ อบู ฮุรอยเราะฮฺ กล่าวว่า ในวันเชือดกุรบาน อลี ก็ได้ประกาศสูเราะฮฺ ต่อชาวมินาร่วมกับเราว่า พวกมุชริกจะไม่ได้รับสิทธิให้ทำหัจญ์หลังจากปีนี้เป็นต้นไปและไม่อนุญาตให้เปลือยกายฏอวาฟ

أخي ابنِ شِهابٍ، عَنْ عَمِّهِ قالَ: أخبرَني حُمَيْدُ بنُ عَبْدِ الرَّحمنِ بنِ عَوْفٍ أنَّ أبا هُرَيْرَةَ قالَ: بَعَثَني أبُو بكرٍ في تِلْكَ الحَجَّةِ في مُؤَذِّنِينَ يومَ النَّحْرِ نُؤَذِّنُ بِمِنًى: أنْ لايَحُجَّ بَعْدَ العامِ مُشْرِكٌ، ولايَطُوفُ بالبَيْتِ عُرْيانٌ، قالَ حُمَيْدُ بنُ عَبْدِ الرَّحمنِ: ثُمَّ أرْدَفَ رَسُولُ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم عَلِيًّا فأمَرَهُ أنْ يُؤَذِّنَ بِبَراءَةَ، قالَ أبُو هُرَيْرَةَ: فَأذَّنَ مَعَنا عَلِيٌّ في أهْلِ مِنًى يومَ النَّحْرِ: لايَحُجُّ بَعْدَ العامِ مُشْرِكٌ ولايَطُوفُ بالبَيْتِ عُرْيانٌ -

ส่วนที่ 11 การละหมาดโดยไม่มีผ้าคลุม (ช่วงบน)

بابُ الصَّلاةِ بِغَيْرِ رِداءٍ -

(366) จาก มุหัมมัด อิบนุ อัลมุงกะดิร เล่าว่า ฉันได้เข้าไปหาญาบิรฺ อิบนุ อับดุลลอฮฺ ขณะที่เขากำลังละหมาดด้วยผ้าคลุมที่นำเอาปลายทั้งสองมาผูกปมไว้ที่ต้นคอ โดยมีเสื้อคลุม

٣٦٦ - حدَّثنا عَبْدُ العزيزِ بنُ عَبْدِ اللهِ قالَ: حدَّثنا ابنُ أبي المَوالي، عَنْ مُحَمَّدِ بنِ المُنْكَدِرِ قالَ: دَخَلْتُ عَلى جابِرِ بنِ عَبْدِ اللهِ وَهُوَ يُصَلِّي في ثَوْبٍ مُلْتَحِفًا بِهِ، ورِداؤُهُ مَوْضُوعٌ، فَلَمَّا انْصَرَفَ قُلْنا: ياأبا عَبْدِ اللهِ، تُصَلِّي ورِداؤُكَ

مَوْضُوعٌ؟ قَالَ: نَعَمْ، أَحْبَبْتُ أَنْ يَرَانِى الْجُهَّالُ مِثْلُكُمْ، رَأَيْتُ النَّبِيَّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم يُصَلِّى هَكَذَا -

แขวนอยู่ข้าง ๆ เขา เมื่อเขาละหมาดเสร็จ ฉันก็กล่าวว่า อับดุลลอฮฺท่านละหมาดโดยที่เอาเสื้อแขวนไว้หรือ เขาตอบว่าใช่แล้ว ฉันพอใจที่จะให้คนเขลาเช่นพวกท่านได้เห็น ฉันเห็นท่านนบี ﷺ เคยละหมาดอย่างนี้เหมือนกัน

بَابُ مَا يُذْكَرُ فِى الْفَخِذِ، وَيُرْوَى عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، وَجَرْهَدٍ، وَمُحَمَّدِ بْنِ جَحْشٍ، عَنِ النَّبِيِّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم، الْفَخِذُ عَوْرَةٌ، وقَالَ أَنَسٌ: حَسَرَ النَّبِيُّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم عَنْ فَخِذِهِ، وحَدِيثُ أَنَسٍ أَسْنَدُ، وحَدِيثُ جَرْهَدٍ أَحْوَطُ حَتَّى يُخْرَجَ مِنِ اخْتِلَافِهِمْ، وقَالَ أَبُو مُوسَى: غَطَّى النَّبِيُّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم رُكْبَتَيْهِ حِينَ دَخَلَ عُثْمَانُ، وقَالَ زَيْدُ بْنُ ثَابِتٍ: أَنْزَلَ اللهُ عَلَى رَسُولِهِ صلى الله عليهِ وسلَّم وَفَخِذُهُ عَلَى فَخِذِى، فَثَقُلَتْ عَلَىَّ حَتَّى خِفْتُ أَنْ تَرُضَّ فَخِذِى -

ส่วนที่ 12 บันทึกที่กล่าวถึงขาอ่อน

ได้มีรายงานจาก อิบนุ อับบาส ญัรฮัด และมุหัมมัด อิบนุ ญะหชฺจากท่านนบี ﷺ ว่าขาอ่อนถือเป็นอาวเราะฮฺ

อนัสกล่าวว่า ท่านนบี ﷺ เคยเปลือยขาอ่อนของท่าน หะดีษที่รายงานโดยอนัสมีสายรายงานที่ดีกว่า ส่วนหะดีษที่รายงานโดยญัรฮัดนั้น เป็นเรื่องป้องกันไว้ก่อน (ให้ปิด) เพื่อให้พ้นข้อโต้แย้งของปวงปราชญ์ อบู มูซากล่าวว่า ท่านนบี ﷺ ได้ปิดบริเวณหัวเขาขณะที่อุษมานเข้ามา ซัยดฺ อิบนุษาเบ็ต กล่าวว่า อัลลอฮฺได้ประทานวะหฺยูให้ท่านรสูล ﷺ ของพระองค์ขณะที่ขาอ่อนของท่านทับขาอ่อนของฉัน ขณะนั้นฉันรู้สึกว่ารับน้ำหนักมากจนเกรงว่า ขาอ่อนของฉันจะหัก

٣٦٧ - حدَّثنا يَعْقُوبُ بنُ إبرَاهيمَ قالَ : حدَّثنا إسَاعِيلُ بنُ عُلَيَّةَ قالَ : حدَّثنا عَبْدُ العَزِيزِ بنُ صُهَيْبٍ عَنْ أَنَسٍ أنَّ رَسُولَ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم غَزَا خَيْبَرَ فَصَلَّيْنا عِنْدَها صَلاةَ الغَدَاةِ بِغَلَسٍ فرَكِبَ نَبِىَ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم و رَكِبَ أبو طَلْحَةَ و أنا رَدِيفُ أبى طَلْحَةَ ، فأجْرَى نَبِىُّ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم فى زُقاقِ خَيْبَرَ و إنَّ رُكْبَتِى لَتَمَسُّ فَخِذَ نَبِىِ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم، ثُمَّ حَسَرَ الإزَارَ عَنْ فَخِذِهِ حتَّى أنى أنْظُرُ إلى بَيَاضِ فَخِذِ نَبِىَ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم فلَمَّا دَخَلَ القَرْيَةَ قالَ : (اللهُ أكبرُ خَرِبَتْ خَيْبرُ ، إنَّا إذَا نَزَلْنا بِساحَةِ قَوْمٍ فَساءَ صَبَاحُ المُنْذَرِينَ ، قالَها ثلاثا) ، قالَ : وَخَرَجَ القَوْمُ إلى أعمالِهِمْ فَقَالُوا: مُحَمَّدٌ، قالَ : عَبْدُ العزِيزِ ، وقالَ بَعْضُ أصْحابِنا: وَالخَمِيسَ يَعْنِى الجَيْشَ قالَ فأصَبْناها عَنْوَةً فَجُمِعَ السَّبْىُ فَجاءَ دِحْيَةُ فقالَ : يا نَبِىَّ اللهِ ، أعْطِنِى جارِيَةً مِنَ السَّبْىِ ، قالَ : اذْهَبْ فَخُذْ جارِيَةً فأخَذَ صَفِيَّةَ بِنْتَ حُيَىٍ ،

(367) จาก อับดุลอะซีซ อิบนุ ซุฮัยบฺ เล่าว่า อนัสได้กล่าวว่า ท่านรสูล ﷺ ได้ออกไปทำศึกที่คอยบัรฺ พวกเราได้ละหมาดศุบฺฮฺ ที่นั่นในช่วงเช้ามืด ท่านนบี ﷺ ได้ขึ้นขี่พาหนะ อบู ฏอลหะฮฺก็ขึ้นขี่ฉันอยู่ช่วงหลังของอบู ฏอลหะฮฺ ท่านนบี ﷺ ได้บังคับพาหนะไปทางคอยบัรฺ หัวเข่าของฉันกระทบกับหัวเข่าของท่านนบี ﷺ โดยหัวเข่าของท่านเปลือยอยู่จนมองเห็นขาว ครั้นเมื่อไปถึงตำบลหนึ่งท่านกล่าวว่า อัลลอฮฺผู้ทรงเกรียงไกรยิ่ง คอยบัรฺถูกทำลายแล้ว แท้จริงพวกเราได้ไปถึงที่ที่ของคนกลุ่มหนึ่งเพื่อต่อสู้ แล้วมันเป็นเวลาเช้าที่สับสนเลวร้ายที่สุดของผู้ที่ถูกตักเตือน ท่านพูดเช่นนี้ถึงสามครั้ง ผู้รายงานหะดีษเล่าอีกว่าประชาชน (ในหมู่บ้านนั้น) ได้ออกไปประกอบอาชีพปกติและพากันกล่าวว่า มุหัมมัด (มาแล้ว) อับดุล อะซีซ เล่าว่า บางคนในหมู่เพื่อนของเราจะกล่าวว่า อัลคอมีส หมายถึงหมู่ทหาร ผู้รายงานหะดีษเล่าว่า พวกเราได้ยึดคอยบัรฺด้วยกำลัง เชลยถูกจับทรัพย์สินต่าง ๆ ถูกรวบรวม ครั้นแล้วเดียะหฺยะฮฺ ก็ได้มากล่าวกับท่านนบี ﷺ ว่า โอ้ท่านนบี ﷺ ของอัลลอฮฺ ฉันขอเชลยหญิง

สักคนเถิด ท่านรสูลﷺตอบว่าไปแล้วเลือกเอาไปคนหนึ่งเขาเลือกเอาศอฟียะฮฺ บินติ ฮุยัย ต่อมามีชายคนหนึ่งได้เข้ามาหาท่านนบี ﷺ แล้วกล่าวว่า โอ้ท่านนบีﷺของอัลลอฮฺ ท่านได้มอบศอฟียะฮฺ บินติ อุยัย ซึ่งแต่เดิมเธอมีตำแหน่งถึงหัวหน้าฝ่ายหญิงของชนเผ่ากุรอยเซาะฮฺ และนะฎีรให้กับเดียะหฺยะฮฺนั้นไม่เหมาะสมใดๆ เลยนอกจากท่านจะเอาไว้เอง ท่านนบี ﷺ จึงกล่าวว่า จงไปบอกเขาให้เอาเธอมานี่ซิ เขาก็ได้นำเธอมา เมื่อท่านนบี ﷺ พิจารณาดูแล้วท่านจึงกล่าวกับเดียะหฺยะฮฺว่า ให้เลือกหาทาสหญิงคนอื่นเถิด

อนัสกล่าวอีกว่า ต่อมาท่านนบีﷺได้ปล่อยเธอ (ศอฟียะฮฺ) ให้เป็นไท และแต่งงานกับเธอ ษาเบ็ตได้กล่าวกับอนัสว่า โอ้ อบูฮัมซะฮฺ ท่านนบี ﷺ ได้ให้อะไรเธอเป็นส่วนสินสอดเธอตอบว่า ใช้ตัวของเธอเองนั่นแหละ กล่าวคือท่านปล่อยให้เธอเป็นอิสระ แล้วแต่งงานกับเธอระหว่างเดินทางกลับ อุมมุ สุลีมได้เตรียมเธอไว้ให้กับท่านนบี ﷺ ในช่วงกลางคืนได้มอบเธอให้กับท่าน รุ่งเช้าท่านรสูล ﷺ ได้จัดเลี้ยง ท่านกล่าวว่า

فَجَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم فَقَالَ: يَا نَبِيَّ اللهِ أَعْطَيْتَ دِحْيَةَ صَفِيَّةَ بِنْتَ حُيَيٍّ سَيِّدَةَ قُرَيْظَةَ وَالنَّضِيرِ، لَا تَصْلُحُ إِلَّا لَكَ، قَالَ: ادْعُوهُ بِهَا، فَجَاءَ بِهَا فَلَمَّا نَظَرَ إِلَيْهَا النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم قَالَ: خُذْ جَارِيَةً مِنَ السَّبْيِ غَيْرَهَا، قَالَ: فَأَعْتَقَهَا النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم وَتَزَوَّجَهَا، فَقَالَ لَهُ ثَابِتٌ: يَا أَبَا حَمْزَةَ، مَا أَصْدَقَهَا؟ قَالَ نَفْسَهَا، أَعْتَقَهَا وَتَزَوَّجَهَا، حَتَّى إِذَا كَانَ بِالطَّرِيقِ جَهَّزَتْهَا لَهُ أُمُّ سُلَيْمٍ، فَأَهْدَتْهَا لَهُ مِنَ اللَّيْلِ، فَأَصْبَحَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم عَرُوسًا، فَقَالَ: مَنْ كَانَ عِنْدَهُ شَيْءٌ فَلْيَجِئْ بِهِ، وَبَسَطَ نِطَعًا، فَجَعَلَ الرَّجُلُ يَجِيءُ بِالتَّمْرِ، وَجَعَلَ الرَّجُلُ يَجِيءُ بِالسَّمْنِ، قَالَ: وَأَحْسِبُهُ قَدْ ذَكَرَ السَّوِيقَ، قَالَ: فَحَاسُوا حَيْسًا، فَكَانَتْ وَلِيمَةَ رَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم.

ใครมีของกินเหลืออยู่บ้าง ก็ให้นำมาโดยท่านได้ปูเสื่อหนังมีชายคนหนึ่งนำเอาอินทผลัมมาวางอีกคนหนึ่งเอาเนยมา

ผู้รายงานหะดีษเล่าว่า ฉันคิดในใจว่าท่านคงกล่าวถึงสะวีก เขาเล่าต่ออีกว่า ในหมู่พวกเราได้ทำอาหารชนิดหนึ่ง ดังนั้นจึงเป็นการเลี้ยงแต่งงานของท่านรสูล ﷺ

بابٌ فى كمْ تُصَلِّى المَرْأَةُ فى الثِّياب ؟ و قالَ عِكْرِمَةُ : لَوْ وَارَتْ جَسَدَها فى ثَوْبٍ جازَ -

ส่วนที่ 13 หญิงจะละหมาดโดยให้ผ้ากี่ชิ้น อิกริมะฮฺ กล่าวว่า หาก หญิงปกปิดร่างกายด้วยผ้าผืนเดียวก็ใช้ได้แล้ว[1]

٣٦٨ - حدَّثنا أبو اليمانِ قالَ : أخبرَنا شُعَيْبٌ ، عَنِ الزُّهْرِىِّ ، قالَ : أخبرَنى عُرْوَةُ أنَّ عائِشَةَ قالَتْ : لَقَدْ كانَ رَسُولُ اللهِ صلى اللهُ عليه وسلَّم يُصَلِّى الفَجْرَ فَيَشْهَدُ مَعَهُ نِساءٌ مِنَ المُؤْمِناتِ مُتَلَفِّعاتٍ فى مُرُوطِهِنَّ ثُمَّ يَرْجِعْنَ إلى بُيُوتِهِنَّ ، ما يَعْرِفُهُنَّ أحَدٌ -

(368) จากอาอิชะฮฺ เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ ได้ละหมาดศุบฮฺ มีหญิงศรัทธามั่นในศาสนามาละหมาดร่วมกับท่านเป็นจำนวนมากโดยพวกเขามีผ้าคลุมศีรษะและเรือนกาย เมื่อละหมาดเสร็จพวกเธอก็กลับบ้านไม่มีใครจำหน้าเธอได้เลย

بابٌ إذا صَلَّى فى ثَوْبٍ لَهُ أعْلامٌ وَنَظَرَ إلى عَلَمِها -

ส่วนที่ 14 หากละหมาดโดยสวมผ้าที่มีลวดลายและเฝ้ามองดูลวดลายบนผ้า

---

(1) เป็นมติเอกฉันท์ของนักวิชาการว่า เมื่อหญิงละหมาดจะต้องปกปิดทุกส่วนของร่างกายเว้นใบหน้าและจะเป็นการดียิ่ง หากปกปิดมือด้วยถุงมือส่วนเท้าจะต้องปกปิดผ้ายาวหรือถุงเท้าทั้งหมดนี้ยึดคำกล่าวของท่านนบี ﷺ ตามรายงานของอบู ดาวูด

(369) จาก อาอิชะฮฺ เล่าว่า ท่านนบีﷺละหมาดโดยสวมเสื้อคลุมที่มีลวดลายดอก ท่านได้มองดูครั้งเดียว เมื่อเสร็จละหมาด ท่านนบี ﷺ กล่าวว่า พวกท่านจงไปเอาเสื้อคลุมตัวนี้ให้กับอบู ญะฮฺมา และให้เอาเสื้อคลุมขนสัตว์ที่ปราศจากลวดลายของอบู ญะฮฺมา ให้กับฉันด้วย เพราะเมื่อสักครู่นี้มันทำให้จิตใจไขว้เขวขณะละหมาด

٣٦٩ - حدّثنا أحمدُ بنُ يُونس قالَ: حدّثنا إبراهيمُ بنُ سَعْد قالَ: حدّثنا ابنُ شِهاب عَنْ عُرْوَةَ، عَنْ عائشةَ: أنّ النّبيّ صلى الله عليه وسلّم صَلَّى في خَميصَةٍ لَها أعلامٌ، فَنَظَرَ إلى أعلامِها نَظْرَةً، فَلَمّا انصَرَفَ قالَ: اذْهَبوا بخَميصَتي هذِه إلى أبي جَهْم، وائتُوني بأنْبِجانِيّةِ أبي جَهْم، فإنّها ألْهَتْني آنِفاً عَنْ صَلاتي -

(370) จากอาอิชะฮฺ เล่าว่า ท่านนบี ﷺ กล่าวว่า เมื่อฉันมองลวดลายของมันในขณะละหมาด แล้วฉันเกรงว่าจะทำให้จิตใจฉันพะว้าพะวังใจ

٣٧٠ - وقالَ هِشامُ بنُ عُرْوَةَ، عَنْ أبيهِ، عَنْ عائشةَ: قالَ النّبيّ صلى الله عليهِ وسلّم: كُنْتُ أنْظُرُ إلى عَلَمِها وأنا في الصّلاةِ فأخافُ أنْ تَفْتِنَني -

ส่วนที่ 15 หากละหมาดโดยสวมผ้าที่มีลายกากบาทหรือรูปภาพละหมาดจะเสียหรือไม่และสิ่งที่ห้ามในเรื่องดังกล่าว

بابٌ إنْ صَلّى في ثَوْبٍ مُصَلَّبٍ أو تَصاويرَ: هَلْ تَفْسُدُ صَلاتُهُ؟ وما يُنْهَى عَنْ ذلكَ -

(371) จากอนัส เล่าว่า ที่บ้านของอาอิชะฮฺมีม่านที่เธอทำกั้นไว้ด้านหนึ่ง ท่านนบี ﷺ จึงกล่าวว่า เธอจงเอาม่านของเธอออกเสียเถิด เพราะภาพที่ม่านนั้นทำให้ฉันพะวงในขณะละหมาด

٣٧١ - حدّثنا أبو مَعْمَرٍ عَبْدُ اللهِ ابنُ عَمْرٍو قالَ: حدّثنا عَبْدُ الوارِثِ قالَ: حدّثنا عَبْدُ العَزيزِ ابنُ صُهَيْبٍ، عَنْ أنَسٍ قالَ: كانَ قِرامٌ لِعائشةَ سَتَرَتْ بِهِ جانِبَ بَيْتِها، فقالَ النّبيّ صلى الله عليهِ وسلّم: أميطي عَنّا قِرامَكِ هذا، فإنّهُ لا تَزالُ تَصاويرُهُ تَعْرِضُ في صَلاتي -

ส่วนที่ 16 บุคคลที่ละหมาดด้วยผ้าคลุมและผ่าหลังทำด้วยไหมเสร็จแล้วก็ถอดมันออก

بابُ مَنْ صَلَّى فى فَرُّوجِ حَرِيرٍ ثُمَّ نَزَعَهُ.

(372) จาก อุกบะฮฺ อิบนุ อามิร เล่าว่า ฉันได้เคยมอบเสื้อผ้าหลังที่ทำด้วยไหมเป็นของขวัญแด่ท่านนบี ﷺ ท่านใช้สวมละหมาด เมื่อเสร็จจากละหมาดท่านก็รีบถอดมันออกเหมือนกับว่าจงเกลียดจงชังมันและกล่าวว่า สิ่งนี้ไม่เหมาะสมสำหรับผู้ยำเกรงอัลลอฮฺ

٣٧٢ ـ حدَّثنا عَبْدُ اللهِ بنُ يُوسُفَ قالَ: حدَّثنا اللَّيْثُ ، عَنْ يَزِيدَ ، عَنْ أبى الخَيْرِ ، عَنْ عُقْبَةَ ابنِ عامِرٍ قالَ: أُهْدِيَ إلى النَّبِيِّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم فَرُّوجُ حريرٍ فَلَبِسَهُ فَصَلَّى فيهِ ثُمَّ انصَرَفَ فَنَزَعَهُ نَزْعا شَدِيدًا كالكارِهِ لَهُ ، و قالَ: لا يَنْبَغِي هذا لِلْمُتَّقِينَ.

ส่วนที่ 17 การละหมาดโดยสวมอาภรณ์สีแดง

بابُ الصَّلاةِ فى الثَّوْبِ الاحْمَرِ.

(373) จาก อบู ญุหัยฟะฮฺ เล่าว่า ฉันเคยเห็นท่านรสูล ﷺ อยู่ในเต้นท์ที่ทำด้วยหนังสีแดงและยังเห็นบิล้าลเอาน้ำที่เหลือจากการอาบน้ำละหมาดของท่านรสูล ﷺ รวมทั้งได้เห็นประชาชนได้เอาน้ำดังกล่าว คนที่ได้มาเล็กน้อยก็เอามาลูบร่างกายคนที่ไม่ได้ก็จะจับมือที่เปียกของเพื่อ(แล้วเอามาลูบร่างกาย) หลังจากนั้น ฉันก็ยังเห็นตัวบิล้าลเอาหอกปักไปบนดินท่านนบี ﷺ ก็ออกมาในชุดเสื่อคลุมแดงเรียบร้อยที่จะละหมาด แล้วท่านก็นำละหมาด

٣٧٣ ـ حدَّثنا مُحَمَّدُ بنُ عَرْعَرَةَ قالَ: حدَّثَنِي عُمَرُ بنُ أبى زائِدَةَ ، عَنْ عَوْنِ بنِ أبى جُحَيْفَةَ ، عَنْ أبِيهِ قالَ: رَأيْتُ رَسُولَ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم فى قُبَّةٍ حَمْرَاءَ مِنْ أدَمٍ ، ورَأيْتُ بِلالاً أخَذَ وَضُوءَ رَسُولِ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم ورَأيْتُ النَّاسَ يَبْتَدِرُونَ ذاكَ الوَضُوءَ ، فَمَنْ أصابَ مِنْهُ شَيْئًا تَمَسَّحَ بِهِ ، و مَنْ لَمْ يُصِبْ مِنْهُ شَيْئًا أخَذَ مِنْ بَلَلِ يَدِ صاحِبِهِ ، ثُمَّ رَأيْتُ بِلالاً أخَذَ عَنَزَةً فَرَكَزَها ، و خَرَجَ النَّبِيُّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم فى حُلَّةٍ حَمْرَاءَ

مُسْتَمِرًّا صَلَّى إِلَى الْعَنَزَةِ بِالنَّاسِ رَكْعَتَيْنِ ، وَرَأَيْتُ النَّاسَ وَالدَّوَابَّ يَمُرُّونَ بَيْنَ يَدَيِ الْعَنَزَةِ -

สองรอกาอัตหันหน้าไปทางหอกนั้น และยังเคยเห็นทั้งคนและสัตว์เดินผ่านไปมาหน้าหอก

بَابُ الصَّلَاةِ فِي السُّطُوحِ ، وَالْمِنْبَرِ ، وَالْخَشَبِ ، قَالَ أَبُو عَبْدِ اللهِ : وَلَمْ يَرَ الْحَسَنُ بَأْسًا أَنْ يُصَلَّى عَلَى الْجَمْدِ وَالْقَنَاطِيرِ وَإِنْ جَرَى تَحْتَهَا بَوْلٌ أَوْ فَوْقَهَا أَوْ أَمَامَهَا إِذَا كَانَ بَيْنَهُمَا سُتْرَةٌ وَصَلَّى أَبُو هُرَيْرَةَ عَلَى ظَهْرِ الْمَسْجِدِ بِصَلَاةِ الْإِمَامِ ، وَصَلَّى ابْنُ عُمَرَ عَلَى الثَّلْجِ -

ส่วนที่ 18 การละหมาดบนหลังคา บนมิมบัรและบนแท่นไม้

อบู อับดุลลอฮฺ ได้กล่าวว่า อัลหะซันเห็นว่า ไม่น่าจะมีข้อห้ามใดๆที่จะละหมาดบนหิมะบนสะพานแม้ว่าจะมีปัสสาวะไหลอยู่ทั้งข้างล่างข้างบนหรือแม้แต่ข้างหน้าตราบที่ยังมีที่กั้นอยู่ อบู ฮุรอยเราะฮฺเคยละหมาดบนหลังคามัสยิดพร้อมกับอิมาม(ตัวเองในฐานะมะอฺมูม)และอิบนุอุมัรละหมาดบนหิมะ

٣٧٤ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللهِ قَالَ : حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ : حَدَّثَنَا أَبُو حَازِمٍ قَالَ : سَأَلُوا سَهْلَ بْنَ سَعْدٍ : مِنْ أَيِّ شَيْءٍ الْمِنْبَرُ ؟ فَقَالَ : مَا بَقِيَ بِالنَّاسِ أَعْلَمُ مِنِّي ، هُوَ مِنْ أَثْلِ الْغَابَةِ - عَمِلَهُ فُلَانٌ مَوْلَى فُلَانَةَ لِرَسُولِ اللهِ صلى اللهُ عليه وسلَّم ، وَقَامَ عَلَيْهِ رَسُولُ اللهِ صلى اللهُ عليه وسلَّم حِينَ عُمِلَ وَوُضِعَ ؛ فَاسْتَقْبَلَ الْقِبْلَةَ ، كَبَّرَ وَقَامَ النَّاسُ خَلْفَهُ فَقَرَأَ وَرَكَعَ ، وَرَكَعَ النَّاسُ خَلْفَهُ ، ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ ثُمَّ رَجَعَ الْقَهْقَرَى فَسَجَدَ عَلَى الْأَرْضِ ، ثُمَّ عَادَ إِلَى الْمِنْبَرِ ثُمَّ قَرَأَ

(374)จากอบู ฮาซิมเล่าว่า พวกเราได้เคยถามสะฮฺล อิบนุ สะอฺดว่า มิมบัร(ของท่านนบี ﷺ) ทำมาจากอะไร เขากล่าวว่า ประชาชนที่เหลืออยู่นี้ไม่มีใครรู้ดีไปกว่าฉัน กล่าวคือมันทำมาจากไม้ในป่าโดยที่ชายคนหนึ่ง(ชื่อมัยมูน)ซึ่งเป็นทาสของหญิงคนหนึ่ง(ชื่ออาอิชะฮฺ)เป็นผู้จัดทำมาให้ท่านรสูล ﷺ และท่านรสูล ﷺ ได้ลองยืนบนนั้น ขณะที่ทำเสร็จและนำมาวาง ท่านยืนหันหน้าไปทางกิบลัตท่านกล่าวตักบีร ประชาชนก็ได้มายืน(ละหมาด)ตาม ท่านรุกัวะอฺก็รุกัวะอฺ

ตามท่าน เสร็จแล้วท่านเงยศีรษะขึ้น แล้วกลับลงมาจากมิมบัรลงมาสุญูดที่พื้นดินแล้วกลับขึ้นไปบนมิมบัรอีก แล้วท่านได้อ่านอีกแล้วรุกัวะอฺแล้วเงยศีรษะขึ้นแล้วถอยหลังออกมาสุญูดกับพื้นดิน นี่แหละสิ่งที่ฉันรู้เกี่ยวกับมิมบัร อบู อับดุลลอฮฺกล่าวว่า อลี อิบนุ มุดัยนี กล่าวว่า อะหฺมัด อิบนุ ฮัมบัล ได้เคยถามฉันเกี่ยวกับหะดีษบทนี้ เขาตอบว่า ความจริงฉันหมายความว่า ท่านนบี ﷺ อยู่สูงกว่าคนอื่นๆ ซึ่งไม่มีข้อห้ามใดที่อิมามจะอยู่สูงกว่ามะอฺมูม โดยมีหะดีษนี้เป็นข้อยืนยันเขา(อลี)เล่าว่า ฉันเคยกล่าวกับอะหฺมัด อิบนุ ฮัมบัลว่า สุฟยาน อิบนุ อุยัยนะฮฺ เคยถามเกี่ยวกับเรื่องนี้หลายต่อหลายครั้ง ท่านไม่เคยได้ยินเรื่องนี้จากเขาบ้างหรือ เขาตอบว่า ไม่เคยได้ยินเลย

ثُمَّ رَكَعَ ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ ثُمَّ رَجَعَ القَهْقَرَى حَتَّى سَجَدَ بِالأَرْضِ ، فَهَذَا شَأْنُهُ ـ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللهِ : قَالَ عَلِيُّ ابنُ المَدِينِي : سَأَلَنِي أَحْمَدُ بنُ حَنْبَلٍ رَحِمَهُ اللهُ عَنْ هذَا الحديثِ قالَ : فإنَّمَا أَرَدْتُ أنَّ النَّبِيَّ صلى اللهُ عليه وسلَّم كانَ أعلى مِنَ النَّاسِ ، فَلا بأسَ أنْ يَكُونَ الإِمامُ أعلى مِنَ النَّاسِ بِهذا الحَدِيثِ ، قالَ : فَقُلْتُ إنَّ سُفْيانَ بنَ عُيَيْنَةَ كانَ يُسْأَلُ عَنْ هذَا كَثِيرًا فَلَمْ تَسْمَعْهُ مِنْهُ ؟ قالَ : لا ؛

(375) จาก อนัส อิบนุ มาลิก เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ เคยตกหลังม้าไม่หน้าแข้งก็ไหล่ถลอกปลอกเปลือกหมด ต่อมาท่านสาบานว่าจะไม่ยุ่งเกี่ยวกับภรรยาของท่านเป็นเวลาหนึ่งเดือน

ท่านได้นั่งอยู่ในห้องซึ่งใต้เพดานมีขั้นบันไดที่ทำจากต้นอินทผลัม เหล่าเศาะฮาบะฮฺจึงได้

٣٧٥ ـ حدَّثنا مُحَمَّدُ بنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ قالَ : حدَّثنا يَزِيدُ بنُ هارُونَ قالَ : أخبرَنا حُمَيْدٌ الطَّوِيلُ ، عَنْ أنَسِ ابنِ مالكٍ : أنَّ رَسُولَ اللهِ صلى اللهُ عليه وسلَّم سقَطَ عَنْ فَرَسٍ فَجُحِشَتْ ساقُهُ أو كَتِفُهُ ، وآلَى مِنْ نِسائِهِ شَهْرًا فَجَلَسَ في مَشْرُبَةٍ لَهُ دَرَجَتُها مِنْ جُذُوعٍ ، فأتاهُ أصْحابُهُ يَعُودُونَهُ ، فَصَلَّى بِهِم

جالساً وهم قيامٌ، فلمّا سلّم قال: إنّما جُعِلَ الإمامُ ليُؤتَمّ به فإذا كبّر فكبّروا، وإذا ركع فاركعوا، وإذا سجد فاسجدوا، وإن صلّى قائماً فصلّوا قياماً، ونزل لتسعٍ وعشرين، فقالوا: يا رسول الله، إنّك آليتَ شهراً، فقال: إنّ الشهر تسعٌ وعشرون.

มาเยี่ยมท่าน ท่านนำละหมาดโดยนั่ง โดยที่เศาะฮาบะฮฺยืน (ละหมาด) เมื่อท่านให้สลามแล้วท่านกล่าวว่า ที่ให้มีอิมามก็เพื่อให้มะอฺมูมตาม เมื่ออิมามตักบีรก็ให้กล่าวตักบีรตาม เมื่อรุกัวะอฺก็จงรุกัวะอฺตาม เมื่อสุญูดก็จงสุญูดตาม [1]เมื่อครบ 29 วัน ท่านได้ลง (มาจากห้อง) เหล่าเศาะฮาบะฮฺกล่าวว่า โอ้ ท่านรสูลﷺ ที่จริงท่านสาบานไว้1เดือนมิใช่หรือ ท่านตอบว่า 1 เดือนมี 29 วัน

بابٌ إذا أصاب ثوبُ المصلّي امرأتَه إذا سجد.

ส่วนที่ 19 เมื่อกรณีของผู้ละหมาดใดสัมผัสกับหญิง(ภรรยา)ขณะที่สุญูด

٣٧٦ - حدّثنا مُسدّدٌ، عن خالدٍ قال: حدّثنا سُليمانُ الشّيبانيُّ، عن عبدِ الله بنِ شدّادٍ، عن ميمونةَ قالت: كان رسولُ الله صلى الله عليه وسلّم يُصلّي وأنا حذاءَه وأنا حائضٌ، وربّما أصابني ثوبُه إذا سجد، قالت: وكان يُصلّي على الخُمْرة.

(376) จาก อับดุลลอฮฺ อิบนุ ซัดดาด จากมัยมูนะฮฺ เธอเล่าว่า ปรากฏว่า ท่านรสูล ﷺ กำลังละหมาด ขณะที่ฉันมีประจำเดือนและนั่งอยู่ข้างๆ บางครั้งผ้าของท่านมากระทบฉันขณะที่สุญูด เธอเล่าต่อไปอีกว่า ปรากฏว่าท่านก็ได้ละหมาดต่อไป(ไม่ได้หยุด) บนเสื่อปูนั้น

---

(1) ถือข้อวินิจฉัยตามหะดีษที่ 655 และ 657

ส่วนที่ 20 การละหมาดบนเสื่อ (ที่ทำจากใบพืช)

ญาบิรฺและอบู สะอีด เคยยืนละหมาดในเรือ อัลหะซันกล่าวว่า (ในเรือนั้น) ยืนละหมาดได้หากไม่ทำความลำบากไว้กับเพื่อนๆของท่าน (ข้างเคียง) หรือโอนเอนไปตามเรือ มิฉะนั้นแล้วก็ให้นั่งละหมาด

بابُ الصَّلاةِ عَلَى الحَصِيرِ، وَصَلَّى جابِرٌ وأَبُو سَعِيدٍ في السَّفِينَةِ قائِمًا، وقالَ الحَسَنُ: تُصَلِّي قائِمًا ما لَمْ تَشُقَّ عَلَى أَصْحابِكَ تَدُورُ مَعَها وإِلَّا فَقاعِدًا۔

(377) จาก อิสหาก จาก อนัส อิบนุ มาลิก เล่าว่า ย่าของเขาชื่อมุลัยกะฮฺได้เชิญท่านรสูลﷺ มารับประทานอาหารที่ย่าทำเลี้ยงท่าน ท่านก็ได้รับประทานเสร็จแล้ว ท่านกล่าวว่า พวกท่านจงยืนขึ้นเพื่อฉันจะได้นำพวกท่านละหมาด

อนัสกล่าวว่า ฉันจึงได้ไปยืนที่เสื่อสำหรับพวกเรา และเสื่อนั้นมีสภาพดำเป็นสายยาวด้วยเหตุที่ใช้นาน ฉันจึงได้เอาน้ำล้างมัน ท่านก็ไปยืน แล้วฉันก็จัดแถวตัวฉันและเด็กกำพร้าอยู่ข้างหลังท่านและหญิงชรา (มุลัยกะฮฺ) ยืนข้างหลังพวกเรา อีกครั้งหนึ่ง ท่านได้ละหมาดร่วมกับพวกเราสองรอกาอัต เสร็จแล้วท่านก็กลับไป

٣٧٧ ـ حدَّثنا عَبْدُ اللهِ قالَ: أَخْبَرَنا مالِكٌ عَنْ إِسْحاقَ بنِ عَبْدِ اللهِ بنِ أَبي طَلْحَةَ، عَنْ أَنَسِ بنِ مالِكٍ، أَنَّ جَدَّتَهُ مُلَيْكَةَ دَعَتْ رَسُولَ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم لِطَعامٍ صَنَعَتْهُ لَهُ، فَأَكَلَ مِنْهُ، ثُمَّ قالَ: قُومُوا فَلأُصَلِّ لَكُمْ، قالَ أَنَسٌ: فَقُمْتُ إِلى حَصِيرٍ لَنا قَدِ اسْوَدَّ مِنْ طُولِ ما لُبِسَ، فَنَضَحْتُهُ بِماءٍ، فَقامَ رَسُولُ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم وَصَفَفْتُ أَنا واليَتِيمُ وراءَه والعَجُوزُ مِنْ وَرائِنا فَصَلَّى لَنا رَسُولُ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ انْصَرَفَ۔

ส่วนที่ 21 การละหมาดบนเสื่อเล็กๆ

باب الصلاة على الخمرة -

(378) จากมัยมูนะฮฺ เธอเล่าว่า ปรากฏว่าท่านรสูล ﷺ เคยละหมาดบนเสื่อผืนเล็ก ๆ

٣٧٨ - حدثنا أبو الوليد قال: حدثنا شعبة قال: حدثنا سليمان الشيباني، عن عبد الله بن شداد، عن ميمونة قالت: كان النبي صلى الله عليه وسلم يصلى على الخمرة -

ส่วนที่ 22 การละหมาดบนที่นอน

อนัสเคยละหมาดบนที่นอนของเขา และเขากล่าวว่า พวกเราเคยละหมาดพร้อมกับท่านนบี ﷺ แล้วคนหนึ่งในพวกเราได้สุญูดลงบนผ้าของเขา

باب الصلاة على الفراش، وصلى أنس على فراشه وقال أنس كنا نصلى مع النبى صلى الله عليه وسلم فيسجد أحدنا على ثوبه -

(379) จากอบู สะละมะฮฺ อิบนุ อับดุรเราะหฺมานจากอาอิชะฮฺ ผู้เป็นภรรยาของท่านนบี ﷺ เล่าว่า ฉันเคยนอนอยู่ข้างหน้าท่านรสูล ﷺ โดยที่เท้าของฉันอยู่ในทางกิบลัตของท่าน เมื่อท่านสุญูดก็จะกระทบ (เท้า) ของฉัน ฉันจึงได้หดเท้าของฉันเข้ามา เมื่อท่านยืน (ขณะละหมาด) ฉันก็จะเหยียดเท้าของฉันทั้งสองอีก เธอเล่าต่อไปว่า ในขณะนั้นในบ้านไม่มีตะเกียง

٣٧٩ حدثنا إسماعيل قال: حدثنى مالك عن أبى النضر مولى عمر بن عبيد الله، عن أبى سلمة ابن عبد الرحمن، عن عائشة زوج النبى صلى الله عليه وسلم أنها قالت: كنت أنام بين يدى رسول الله صلى الله عليه وسلم ورجلاى فى قبلته، فإذا سجد غمزنى فقبضت رجلى، فإذا قام بسطتهما، قالت: والبيوت يومئذ ليس فيها مصابيح -

(380) จากอาอิชะฮฺ เล่าว่า ท่านรสูลﷺเคยละหมาดบนที่นอนภายในครอบครัวโดยมีฉันนอนเหมือนตายอยู่ระหว่างท่านและกิบลัต

٣٨٠ - حدَّثنا يحيى بن بُكَير قال: حدَّثنا اللَّيْثُ، عن عُقَيل، عن ابن شهاب قال: أخبرني عُروة أنَّ عائشة أخبرته أنَّ رسول الله صلى الله عليه وسلَّم كان يُصَلِّي وهي بينه وبين القبلة، على فراش أهله، اعتراض الجنازة -

(381) จากอุรวะฮฺ เล่าว่า ปรากฏว่า ท่านนบีﷺเคยละหมาดโดยมีอาอิชะฮฺอยู่ระหว่างท่านและกิบลัตบนที่นอนที่ทั้งสองใช้นอนเป็นประจำ

٣٨١ - حدَّثنا عبدُ الله بنُ يوسُفَ قال: حدَّثنا اللَّيْثُ، عن يزيدَ، عن عِراك، عن عُروةَ أنَّ النَّبيَّ صلى الله عليه وسلَّم كان يُصَلِّي وعائشةُ مُعترضةٌ بينَهُ وبين القبلة على الفراش الذي ينامان عليه -

ส่วนที่ 28 การสุญูดลงบนผ้าขณะที่ร้อนจัด

อัลหะซันกล่าวว่า มีคนกลุ่มหนึ่งเคยสุญูดบนผ้าโพกศีรษะและหมวกโดยที่มือทั้งสองของเขาอยู่ในแขนเสื้อ(เพราะร้อนจัด)

بابُ السُّجود على الثَّوب في شدَّة الحرِّ وقال الحسن: كان القومُ يَسجُدُون على العمامة والقَلَنسُوة ويداه في كُمِّه -

(382) จาก อนัส อิบนุ มาลิก เล่าว่า พวกเราเคยละหมาดพร้อมกับท่านรสูลﷺ บางคนในหมู่พวกเราได้วางปลายผ้าตรงที่บริเวณสุญูด (เพราะอากาศร้อนจัด)

٣٨٢ - حدَّثنا أبو الوليد هشامُ بنُ عبد الملك قال: حدَّثنا بِشْرُ بنُ المُفَضَّل قال: حدَّثنا غالبٌ القطَّان، عن بكر ابن عبد الله، عن أنس بن مالك قال: كُنَّا نُصَلِّي مع النَّبيِّ صلى الله عليه وسلَّم فيَضَعُ أحدُنا طرفَ الثَّوب من شدَّة الحرِّ في مكان السُّجود -

باب الصلاة في النعال -

ส่วนที่ 24 การละหมาดโดยสวมรองเท้าแตะ

٣٨٣ - حدثنا آدم بن أبي إياس قال: حدثنا شعبة قال: أخبرنا أبو مسلمة سعيد بن يزيد الأزدي قال: سألت أنس بن مالك: أكان النبي صلى الله عليه وسلم يصلي في نعليه؟ قال: نعم -

(383) จาก อบู มัสละมะฮฺ สะอีด อิบนุ ยะซีด อัลอัซดี เล่าว่า ฉันเคยถามอนัส อิบนุ มาลิกว่าท่านรสูลﷺเคยละหมาดโดยสวมรองเท้าไหม เขาตอบว่า เคย

باب الصلاة في الخفاف -

ส่วนที่ 25 การละหมาดโดยสวมรองเท้าหุ้มส้น

٣٨٤- حدثنا آدم قال: حدثنا شعبة عن الأعمش قال: سمعت إبراهيم يحدث عن همام بن الحارث قال: رأيت جرير بن عبد الله بال، ثم توضأ ومسح على خفيه، ثم قام فصلى، فسئل فقال: رأيت النبي صلى الله عليه وسلم صنع مثل هذا، قال إبراهيم: فكان يعجبهم لأن جريرا كان من آخر من أسلم -

(384) จาก อิบรอฮีม จากฮัมมาม อิบนุ อัลหาริษ เล่าว่า ฉันเคยเห็นญะรีรฺ อิบนุ อับดุลลอฮฺ ปัสสาวะเสร็จแล้วได้อาบน้ำละหมาด และเช็ดบนรองเท้าหุ้มส้นหลังจากนั้นยืนขึ้นละหมาด เขาเองได้ถูกถามถึงเรื่องดังกล่าว เขาก็ตอบว่า ฉันเองเคยเห็นท่านนบี ﷺ ทำเช่นนั้น อิบรอฮีมกล่าวว่า สิ่งนี้ทำให้พวกเขาประหลาดใจ เพราะญะรีรฺเองเป็นผู้เข้ารับอิสลามในช่วงท้ายๆ (ก่อนท่านรสูล ﷺ ถึงแก่ชีวิต)

٣٨٥(١)- حدثنا إسحاق بن نصر قال: حدثنا أبو أسامة، عن الأعمش، عن مسلم، عن مسروق، عن المغيرة ابن شعبة قال: وضأت النبي صلى الله عليه وسلم فمسح على خفيه وصلى -

(385) จากอัลมุฆีเราะฮฺ อิบนุ ชัวะอุบะฮฺ เล่าว่าฉันเคยช่วยท่านนบี ﷺ อาบน้ำละหมาด (และเคยเห็น) ท่านเช็ดรองเท้าหุ้มส้นแล้วละหมาด

ส่วนที่ 26 เมื่อบุคคลที่สุญูดยังไม่ครบอวัยวะทุกส่วน

جاكหุซัยฟะฮฺ

باب إذا لم يتم السجود، أخبرنا الصلت بن محمد، أخبرنا مهدي، عن واصل، عن أبي وائل، عن حذيفة، أنه رأى رجلا لا يتم ركوعه ولا سجوده، فلما قضى صلاته قال له حذيفة: ما صليت؟ قال: وأحسبه قال: لو مت مت على غير سنة محمد صلى الله عليه وسلم -

จากหุซัยฟะฮฺ เล่าว่า เขาได้เคยเห็นชายคนหนึ่งรุกัวะอฺ และสุญูดไม่ครบสมบูรณ์ ครั้นเมื่อละหมาดเสร็จ เขาจึงได้กล่าวกับชายคนนั้นว่า ท่านยังไม่ได้ละหมาด ผู้รายงานอีกคนหนึ่งกล่าวว่า ฉันคิดว่าหุซัยฟะฮฺ กล่าวอีกว่า หากท่านตายไป ก็ถือว่าท่านตายไปนอกแนวทางของมุหัมมัด

ส่วนที่ 27 ในขณะสุญูดควรให้เห็นรักแร้และควรกางแขนให้กว้าง

باب يبدي ضبعيه ويجافي في السجود،

٣٨٥(ب)- أخبرنا يحيى بن بكير قال: حدثنا بكر بن مضر، عن جعفر، عن ابن هرمز، عن عبد الله بن مالك ابن بحينة أن النبي صلى الله عليه وسلم كان إذا صلى فرج بين يديه حتى يبدو بياض إبطيه وقال الليث: حدثني جعفر بن ربيعة نحوه -

จากอับดุลลอฮฺ อิบนุ มาลิก อิบนุ บุหัยนะฮฺเล่าว่า เมื่อท่านนบี ﷺ ละหมาด ท่านได้กางแขนทั้งสองของท่านจนเห็นความขาวของรักแร้ท่าน

ส่วนที่ 28 ความประเสริฐของการหันหน้าไปทางกิบลัต

باب فضل استقبال القبلة، يستقبل بأطراف رجليه، قاله أبو حميد، عن النبي صلى الله عليه وسلم -

อบู หุมัยด เล่าจากท่านนบี ﷺ ว่า ให้ชี้นิ้วเท้าทั้งสองเท้าหันไปทางกิบลัต

٣٨٦ - حدثنا عمرو بن عباس قال: حدثنا ابن المهدي قال: حدثنا منصور بن سعد، عن ميمون بن سياه، عن أنس بن مالك، قال: قال رسول الله

(386) จาก อนัส อิบนุ มาลิก เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ กล่าวว่า บุคคลใดละหมาดเหมือนการละหมาดของเรา โดยหันหน้าไป

صلى الله عليه وسلم (مَنْ صَلَّى صَلاتَنَا واسْتَقْبَلَ قِبْلَتَنَا وَأَكَلَ ذَبِيحَتَنَا فذلكَ المُسْلِمُ الَّذى لَهُ ذِمَّةُ اللهِ و ذِمَّةُ رَسُولِهِ ، فَلا تُخْفِرُوا اللهَ فى ذِمَّتِهِ) ـ

ทางกิบลัตของเราและรับประทาน (เนื้อสัตว์ตามแนวการเชือดของเรา) กรณีดังกล่าวถือเป็นมุสลิมซึ่งสำหรับเขาอยู่ในความคุ้มครองของอัลลอฮฺและรสูล ดังนั้นพวกท่านทั้งหลายอย่าได้ผิดสัญญาของอัลลอฮฺในการคุ้มครองของพระองค์

٣٨٧ ـ حدَّثنا نُعَيمٌ قالَ: حدَّثنا ابنُ المُبَارَكِ ، عَنْ حُمَيْدٍ الطَّوِيلِ ، عَنْ أَنَسِ بنِ مالكٍ قالَ: قالَ رَسُولُ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم (أُمِرْتُ أَنْ أُقاتِلَ النَّاسَ حتَّى يَقُولُوا لا إلهَ إلاَّ اللهُ ، فإذا قالُوها و صَلَّوْا صَلاتَنا ، واسْتَقْبَلُوا قِبْلَتَنا ، و ذَبَحُوا ذَبِيحَتَنا فَقَدْ حَرُمَتْ عَلَيْنا دِماؤُهم و أَمْوالُهُمْ إلاَّ بِحَقِّها وحِسابُهُمْ عَلَى اللهِ) و قالَ ابنُ أبي مَرْيَمَ: أخبرَنا يَحْيَى قالَ: حدَّثنا حُمَيْدٌ قالَ: حدَّثنا أَنَسٌ عَنِ النَّبِيِّ صلى اللهُ عليه وسلَّم و قالَ عَلِيُّ بنُ عَبْدِ الله: حدَّثنا خالدُ بنُ الحارِثِ قالَ: حدَّثنا حُمَيْدٌ قالَ: سَأَلَ مَيْمُونُ بنُ سِياه أَنَسَ بْنَ مالك قالَ: يا أبا حَمْزَةَ . وما يُحَرِّمُ دَمَ العَبْدِ وما لَهُ؟ فَقالَ: مَنْ شَهِدَ أنْ لا إلهَ إلاَّ اللهُ واسْتَقْبَلَ قِبْلَتَنا ، و صَلَّى صَلاتَنا ، وأَكَلَ ذَبِيحَتَنا فَهُوَ المُسْلِمُ لَهُ ما لِلْمُسْلِمِ ، و عَلَيْهِ ما عَلَى المُسْلِمِ ـ

(387) จาก อนัส อิบนุ มาลิก เล่าว่า ท่านรสูลﷺได้รับบัญชาให้ต่อสู้กับมนุษย์จนกว่าพวกเขาจะกล่าวคำปฏิญาณว่า ไม่มีพระเจ้าอื่นใดเว้นแต่อัลลอฮฺ เมื่อได้กล่าวอย่างนั้นแล้วพร้อมทั้งได้ละหมาด เหมือนกับที่เราละหมาด และพวกเขาได้หันหน้าไปทางกิบลัตของเราและพวกเขา (เชือดสัตว์) ตามแบบอย่างการเชือดของเรา เมื่อเป็นดังนี้แล้ว เลือดของเขา (ทั้งชีวิตและบาดแผล) และทรัพย์สินของพวกเขาไม่เป็นที่อนุมัติสำหรับเราเว้นแต่สิทธิอันชอบธรรมของมันเท่านั้น และการสอบสวนของพวกเขาเป็นสิทธิแห่งอัลลอฮฺเท่านั้น มัยมูน อิบนุ ซิยาฮฺ ได้ถามอนัส อิบนุ มาลิกว่า โอ้ อบู ฮัมซะฮฺ ! อะไรที่เป็นผลให้เลือดของบ่าวและทรัพย์สินของเขาเป็นสิ่งที่ต้องห้ามเขาตอบว่า บุคคลที่ปฏิญาณว่า แท้จริงไม่มี

พระเจ้าอื่นใดเว้นแต่อัลลอฮฺ หันหน้าไปทางกิบลัตของเขา ละหมาดเหมือนละหมาดของเราและรับประทานตามแบบอย่างการเชือดของเรา ดังนี้เขาคือมุสลิม สำหรับเขาจะได้รับสิทธิและพันธะต่างๆ เฉกเช่นมุสลิมอื่นๆ

باب قِبْلَةِ أهلِ المَدِينَةِ و أهلِ الشَّام و المَشْرِقِ . لَيْسَ فى المَشْرِقِ ولا فىالمَغْرِبِ قِبْلَةٌ لِقَوْلِ النَّبِىِّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم (لا تَسْتَقْبِلُوا القِبْلَةَ بِغائِطٍ أوْ بَوْلٍ ، ولكِنْ شرِّقُوا أوْ غرِّبُوا) -

ส่วนที่ 29 กิบลัตของชาวมะดีนะฮฺ ชาวชาม และกลุ่มชนที่อาศัยทางทิศตะวันออก (สำหรับผู้อยู่ในนครมะดีนะฮฺแล้ว) กิบลัตไม่ใช่อยู่ทางทิศตะวันออกหรือตะวันตก ด้วยคำของท่านนบี ﷺ ที่ว่า พวกท่านทั้งหลายอย่าผินหน้าไปทางกิบลัตขณะอุจจาระหรือปัสสาวะ (ในที่โล่งแจ้ง) แต่จงหันไปทางทิศตะวันออกหรือตะวันตก

٣٨٨ ـ حدَّثَنا علىُّ بنُ عبدِ الله قالَ : حدَّثَنا سُفْيانُ قالَ : حدَّثَنا الزُّهْرِىُّ عَنْ عَطاءِ بنِ يَزِيدَ عَنْ أبى أيُّوبَ الانصارِىِّ أنَّ النَّبِىَّ صلىاللهُ عليهِ وسلَّم قال (إذَا أتَيْتُمُ الغائِطَ فَلا تَسْتَقْبِلُوا القِبْلَةَ وَلا تَسْتَدْبِرُوها، ولكِنْ شرِّقُوا أوْ غرِّبُوا) قالَ أبُو أيُّوبَ : فَقَدِمْنا الشَّامَ فَوَجَدْنا مَراحِيضَ بُنِيَتْ قِبَلَ القِبْلَةِ فَنَنْحَرِفُ ونَسْتَغْفِرُ اللهَ تَعالى ، وعَنِ الزُّهْرِىِّ ، عَنْ عَطاءٍ ، قالَ : سَمِعْتُ أبا أيُّوبَ ، عَنِ النَّبِىِّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم مِثْلَهُ ـ

(388) จาก อบู อัยยูบ อัลอันศอรี เล่าว่าท่านนบี ﷺ กล่าวว่า เมื่อพวกท่านถ่ายอุจจาระก็อย่าผินหน้าไปทางกิบลัต รวมทั้งอย่าหันหลังไปทางนั้น แต่จงผินหน้าไปทางทิศตะวันออกหรือตะวันตก

อบู อัยยูบรายงานเพิ่มเติมอีกว่า เมื่อพวกเราได้เดินทางมาถึงเมืองชาม ได้พบห้องส้วมสร้างโดยหันหน้าไปทางกิบลัต

เราจึงหันด้านข้างไปทางกิบลัต (เมื่อถ่ายทุกข์) และวอนขออภัยต่ออัลลอฮ (1)

ส่วนที่ 30 คำดำรัสของอัลลอฮฺ ที่ว่า " และพวกท่านจงถือเอาบริเวณบางส่วนของที่ยืนของนบีอิบรอฮีม เป็นสถานที่ละหมาด เถิด" (2 : 125)

بابُ قولِ اللهِ تعالى - واتَّخِذُوا مِنْ مَقامِ إبراهيمَ مُصَلًّى -

(389) จากอัมรฺ อิบนุ ดีนาร เล่าว่า พวกเราได้ถาม อิบนุ อุมัร ถึงเรื่องชายคนหนึ่งฏอวาฟบัยตุลลอฮฺเพื่ออุมเราะฮฺ แต่ชายผู้นี้ยังได้เดินสะแอระหว่างศอฟาและมัรวะฮฺว่า เขาจะร่วมเพศได้หรือไม่ อิบนุ อุมัรตอบว่า เมื่อท่านนบี ﷺ ได้เดินทางมามักกะฮฺ ท่านได้ฏอวาฟบัยตุลลอฮฺเจ็ดรอบและไปละหมาดสุนัตหลังที่ยืนของนบีอิบรอฮีมเสร็จ แล้วจึงไปเดินระหว่างศอฟาและมัรวะฮฺ (เจ็ดเที่ยว) ความจริงในตัวของท่านรสูล ﷺ มีแบบอย่างที่ดี สำหรับพวกท่าน พวกเราได้ถาม ญาบิรฺ อิบนุ อับดุลลอฮฺอีก เขาตอบว่า อย่าได้เข้าใกล้ภรรยา เพื่อร่วมเพศอย่าง

٣٨٩ - حدَّثنا الحُمَيْدِيُّ قالَ: حدَّثنا سُفْيانُ قالَ: حدَّثنا عَمْرُو بنُ دِينارٍ قالَ: سألْنا ابنَ عُمَرَ عنْ رَجُلٍ طافَ بالبَيْتِ العُمْرَةَ ولمْ يَطُفْ بَيْنَ الصَّفا والمَرْوَةِ، أيأتي امْرَأتَهُ؟ فقالَ: قَدِمَ النَّبيُّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم فَطافَ بالبَيْتِ سَبْعًا وصَلَّى خَلْفَ المَقامِ رَكْعَتَيْنِ، وطافَ بَيْنَ الصَّفا والمَرْوَةِ، وقدْ كانَ لكُمْ في رَسُولِ اللهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ، وسألْنا جابِرَ بنَ عَبْدِ اللهِ فقالَ: لا يَقْرَبَنَّها حتَّى يَطُوفَ بَيْنَ الصَّفا والمَرْوَةِ -

(1) ทัศนะนี้เป็นของอบู อัยยูบ อัลอันศอรี เท่านั้น แต่หากมีฝากั้นก็ไม่มีข้อห้ามใดๆ ที่จะหันหน้า หรือหลังไปทางทิศกิบลัตตามที่ระบุในหะดีษที่ 147

เด็ดขาด จนกว่าจะเดินสะแอระหว่างศอฟาและมัรวะฮฺ

(390) จากมุญาฮิด เล่าว่า ได้มีคนมาหา อิบนุ อุมัร แล้วกล่าวกับเขาว่า ขณะนี้ท่าน รสูลﷺ ได้เข้ามาที่กะอฺบะฮฺแล้ว อิบนุ อุมัร กล่าวว่า ฉันจึงไปดูขณะเดียวกับที่ท่านนบีﷺก็ได้ออกมาแล้ว ฉันพบบิล้าลยืนอยู่ระหว่างประตูทั้งสองจึงได้ถามบิล้าลว่า ท่านนบี ﷺละหมาดที่กะอฺบะฮฺหรือเปล่า บิล้าลตอบว่า ใช่ ละหมาดสองรอกาอัตระหว่างเสาสองต้นทางซ้ายของท่าน พิจารณาจากการที่ท่านเข้าไป เมื่อท่านออกมาท่านก็ได้ละหมาด ข้างหน้ากะอฺบะฮฺสองรอกาอัต

٣٩٠ - حدَّثنا مُسَدَّدٌ قالَ: حدَّثنا يَحْيَى، عَنْ سَيْفٍ، قالَ: سَمِعْتُ مُجَاهِدًا قالَ: أُتِيَ ابنُ عُمَرَ فَقِيلَ لَهُ: هذَا رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلَّم دَخَلَ الكَعْبَةَ، فَقَالَ ابنُ عُمَرَ: فَأَقْبَلْتُ والنَّبِيُّ صلى اللهُ عليه وسلَّم قَدْ خَرَجَ وأَجِدُ بِلالاً قائمًا بَيْنَ البَابَيْنِ، فَسَأَلْتُ بِلالاً فَقُلْتُ: أَصَلَّى النَّبِيُّ صلى اللهُ عليه وسلَّم فى الكَعْبَةِ؟ قالَ: نَعَمْ، رَكْعَتَيْنِ بَيْنَ السَّارِيَتَيْنِ اللَّتَيْنِ عَلَى يَسارِهِ إذَا دَخَلْتَ، ثُمَّ خَرَجَ فَصَلَّى فى وَجْهِ الكَعْبَةِ رَكْعَتَيْنِ -

(391) จากอิบนุ อับบาส เล่าว่า ขณะที่ท่านนบี ﷺ เข้ามาที่กะอฺบะฮฺ ท่านได้กล่าวดุอาอฺทุกๆ ด้านของกะอฺบะฮฺแต่จะยังไม่ละหมาด จนกระทั่งท่านออกแล้วจึงละหมาดสองรอกาอัตโดยผินหน้าไปทางกิบลัต แล้วท่านกล่าวว่า นี่คือ กิบลัต [1]

٣٩١ - حدَّثنا إسحاقُ بنُ نَصْرٍ قالَ: حدَّثنا عَبْدُالرَّزَّاقِ قالَ: أخْبَرَنا ابنُ جُرَيْجٍ، عَنْ عَطاءٍ قالَ: سَمِعْتُ ابنَ عَبَّاسٍ قالَ: لَمَّا دَخَلَ النَّبِيُّ صلى اللهُ عليه وسلَّم البَيْتَ دَعا فى نَوَاحِيهِ كُلِّها ولَمْ يُصَلِّ حتَّى خَرَجَ مِنْهُ فَلَمَّا خَرَجَ رَكَعَ رَكْعَتَيْنِ فى قُبُلِ الكَعْبَةِ وقالَ: هذِهِ القِبْلَةُ.

---

(1) รายงานของบิล้าลมีน้ำหนักมากกว่า เพราะขณะนั้น อิบนุ อับบาสไม่ได้เข้ามาที่กะอฺบะฮฺพร้อมกับท่านนบี ﷺ แต่เป็นรายงานที่นำมาจากเศาะฮาบะฮฺอื่น

بابُ التَّوَجُّهِ نَحْوَ القِبْلَةِ حَيْثُ كانَ وقالَ أبو هُرَيْرَةَ: قالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم: (اسْتَقْبِلِ القِبْلَةَ وكَبِّرْ) -

ส่วนที่ 31 ทุกคนต้องผินหน้าไปทางกิบลัตไม่ว่าจะอยู่ที่ไหน

อบู ฮุรอยเราะฮฺ เล่าว่า ท่านนบีﷺ กล่าวว่า จงผินหน้าไปทางกิบลัต แล้วกล่าวอัลลอฮุอักบัร

٣٩٢ - حدَّثنا عبدُ اللهِ بنُ رَجاءٍ قالَ: حدَّثنا إسرائيلُ، عن أبي إسحاقَ، عن البَراءِ بنِ عازِبٍ قالَ: كانَ رسولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم صلَّى نحوَ بيتِ المقدسِ ستةَ عشرَ أو سبعةَ عشرَ شهرًا، وكانَ رسولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم يُحِبُّ أنْ يُوَجَّهَ إلى الكعبةِ، فأنزلَ اللهُ عزَّ وجلَّ - قد نرى تقلُّبَ وجهِكَ في السماءِ - فتوجَّهَ نحوَ الكعبةِ وقالَ السُّفهاءُ من الناسِ، وهم اليهودُ، ما ولَّاهم عن قِبلتِهم التي كانوا عليها، قُلْ للهِ المشرقُ والمغربُ يهدي مَن يشاءُ إلى صراطٍ مستقيمٍ - فصلَّى مَعَ النبيِّ صلى الله عليه وسلم رجلٌ ثمَّ خرجَ بعدَما صلَّى فمرَّ على قومٍ من الأنصارِ في صلاةِ العصرِ نحوَ بيتِ المقدسِ فقالَ: هو يشهدُ أنَّهُ صلَّى مَعَ رسولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم وأنَّهُ توجَّهَ نحوَ الكعبةِ فتحرَّفَ القومُ حتى توجَّهوا نحوَ الكعبةِ -

(392) จาก อัลบัรรออฺ อิบนุ อาซิบ เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ เคยละหมาดโดยผินหน้าไปทางบัยตุลมักดิสประมาณ 16 หรือ 17 เดือน แต่ท่านชอบที่จะผินหน้าไปทางบัยตุลลอฮฺ อัลลอฮฺจึงประทานอัลกุรอานลงมาว่า

"แน่แท้ เราย่อมมองเห็นท่านแหงนหน้าขึ้นไปในทางฟากฟ้า (เพื่อรอรับวาฮีให้เปลี่ยนกิบลัตมาอย่างเดิม)"(2 : 144) แล้วท่านก็ได้ผินหน้าไปทางกะอฺบะฮฺ (เมื่อเวลาละหมาด) พวกปัญญาทรามบางคน เช่นยะฮูดี ก็กลับกล่าวว่า "มีอะไรที่ทำให้พวกเขาผินออกไปจากทิศทางที่พวกเขาเคยผินไปหรือ" (2 :142) อัลกุรอานจึงถูกประทานลงมาอีกว่า "ท่าน(มุหัมมัด) จงตอบแก่พวกนั้นว่า ทั้งทิศตะวันออกและทิศตะวันตกล้วนเป็นสิทธิของอัลลอฮฺทั้งสิ้น พระองค์ทรงชี้นำบุคคลที่พระองค์ทรงประสงค์สู่แนวทางอันเที่ยงตรง" (2 : 142) มีชาย

คนหนึ่งได้ละหมาดพร้อมกับท่านนบี ﷺ เมื่อละหมาดเขาก็ออกมาข้างนอกเดินผ่านกลุ่มชนชาวอันศอรฺ ซึ่งละหมาดอศัรฺ ผินหน้าไปทางบัยตุลมักดิส เขาจึงกล่าวว่า เขาเองยืนยันว่า เขาได้ละหมาดร่วมกับท่านรสูล ﷺ โดยที่ผินหน้าไปทางกะอฺบะฮฺ กลุ่มชนนั้นก็เลยเห็นตามจนกระทั่งว่าพวกเขาผินหน้าไปทางกะอฺบะฮฺทั้งหมด

(393) จาก ญาบิรฺ เล่าว่า ปรากฏว่าท่านรสูล ﷺ เคยละหมาดบนพาหนะของท่าน โดยผินหน้าไปทางทิศที่พาหนะมุ่งจะไป ครั้นเมื่อท่านประสงค์จะละหมาดฟัรฎู ท่านจะลงจากพาหนะแล้วผินหน้าไปทางกิบลัต

٣٩٣ - حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ قَالَ : حَدَّثَنَا هِشَامٌ قال : حَدَّثَنَا يَحْيَى بنُ أبي كَثِيرٍ ، عَنْ مُحَمَّدِ بنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، عَنْ جابِرٍ قالَ : كانَ رَسُولُ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسَلَّمَ يُصَلِّي عَلى راحِلَتِهِ حَيْثُ تَوَجَّهَتْ ، فإذَا أرادَ الفَرِيضَةَ نَزَلَ فَاسْتَقْبَلَ القِبْلَةَ -

(394) จากอับดุลลอฮฺ เล่าว่า ท่านนบี ﷺ ได้ละหมาดแล้ว อิบรอฮีมก็กล่าวว่า ฉันเองไม่ทราบชัดว่า ท่านละหมาดเกิน (รอกาอัต) หรือขาด (รอกาอัต) จากปกติครั้นเมื่อท่านให้สลามแล้ว มีคนกล่าวกับท่านว่า โอ้ ท่านรสูล ﷺ มีอะไรเกิดขึ้นในละหมาดหรือ ท่านกล่าวว่า อะไรละ พวกเขาตอบว่า

٣٩٤ - حَدَّثَنَا عُثْمانُ قالَ : حَدَّثَنا جَرِيرٌ ، عَنْ مَنْصُورٍ ، عَنْ إبراهيمَ ، عَنْ عَلْقَمَةَ قالَ : قالَ عَبْدُ اللهِ : صَلَّى النَّبِيُّ صلى اللهُ عليهِ وسَلَّمَ ، قالَ إبْرَاهِيمُ : لا أدْرِي زَادَ أوْ نَقَصَ فَلَمَّا سَلَّمَ قِيلَ لَهُ : يا رَسُولَ اللهِ أحَدَثَ فِي الصَّلاةِ شَيْءٌ؟ قالَ : وما ذَاكَ؟ قالُوا صَلَّيْتَ كَذَا وكَذَا ، فَثَنَى رِجْلَهُ

ท่านละหมาดอย่างนี้ อย่างนี้ (แล้วท่านนั่งลง)โดยเอาเท้าทั้งสองวางคู่กันแล้วผินหน้าไปทางกิบลัต ท่านก้มสุญูดสองครั้ง (ซะฮฺวี) แล้วจึงให้สลามเมื่อเสร็จแล้ว จึงได้หันหน้ามาหาพวกเราโดยกล่าวว่า อันที่จริงหากมีอะไรเกิดขึ้นในละหมาดฉันก็จะบอกให้พวกท่านทราบ แต่ฉันเองเป็นมนุษย์เหมือนๆ กับพวกท่าน มีลืมเหมือนๆพวกท่าน ดังนั้นเมื่อฉันลืมจงได้เตือนฉันเถิด และเมื่อคนใดในหมู่พวกท่านสงสัยในเรื่องละหมาดของเขา ก็ให้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนแล้วให้สลามเสร็จแล้วให้สุญูด (ซะฮฺวี) สองครั้ง

واستقبل القبلة وسجد سجدتين ثم سلم، فلما أقبل علينا بوجهه قال: إنه لو حدث في الصلاة شيء لنبأتكم به، ولكن إنما أنا بشر مثلكم، أنسى كما تنسون، فإذا نسيت فذكروني، وإذا شك أحدكم في صلاته فليتحر الصواب، فليتم عليه، ثم يسلم ثم يسجد سجدتين -

ส่วนที่ 32 เรื่องเกี่ยวกับกิบลัต และบุคคลที่เห็นว่า ต้องกลับมาละหมาดใหม่ กรณีที่เข้าใจผิดผินหน้าไปทางอื่นนอกกิบลัต

ท่านนบี ﷺ ได้ให้สลามเพียงหลังจากสองรอกาอัตแรกของละหมาดซุฮฺรฺ แล้วหันมาทางประชาชน หลังจากนั้นท่านก็ได้ทำครบสมบูรณ์ในส่วนที่ยังเหลืออยู่

باب ما جاء في القبلة، ومن لم ير الإعادة على من سها فصلى إلى غير القبلة، وقد سلم النبي صلى الله عليه وسلم في ركعتي الظهر وأقبل على الناس بوجهه ثم أتم ما بقي -

(395) จากอุมัร (อิบนุ อัลคอฏฏอบ) เล่าว่า ฉันมีทัศนะตรงกับพระเจ้าของฉันอยู่สามเรื่องคือ

٣٩٥ - حدثنا عمرو بن عون قال: حدثنا هشيم، عن حميد، عن أنس قال: قال عمر: وافقت ربي في ثلاث،

قُلْتُ: يا رَسُولَ اللهِ لَوِ اتَّخَذْنا مِنْ مَقامِ إبْراهيمَ مُصَلًّى، فَنَزَلَتْ: وَاتَّخِذُوا مِنْ مَقامِ إبْراهيمَ مُصَلًّى- وآيةُ الحِجابِ، قُلْتُ: يا رَسُولَ اللهِ لَوْ أمَرْتَ نِساءَكَ أنْ يَحْتَجِبْنَ فإنَّهُ يُكَلِّمُهُنَّ البَرُّ والفاجِرُ، فَنَزَلَتْ آيةُ الحِجابِ، واجْتَمَعَ نِساءُ النَّبِيِّ صلى اللهُ عليه وسلَّم في الغَيْرَةِ عَلَيْهِ، فَقُلْتُ لَهُنَّ - عَسَى رَبُّهُ إنْ طَلَّقَكُنَّ أنْ يُبَدِّلَهُ أزْواجاً خَيْراً مِنْكُنَّ - فَنَزَلَتْ هذِهِ الآيَةُ -

1. ฉันกล่าวว่าโอ้ท่านรสูล ﷺ หากพวกเราเอามะกอม (ที่ยืน) อิบรอฮีมเป็นที่ละหมาด (จะดีไหม) อัลกุรอานจึงถูกประทานความว่า "และพวกท่านจงเอาบางส่วนที่ยืนของท่านนบีอิบรอฮีมเป็นสถานที่ละหมาด" (2 : 125)

2. อายะฮฺที่เกี่ยวกับการคลุมหน้า ฉันกล่าวว่า โอ้ท่านรสูล ﷺ ฉันอยากให้ท่านใช้บรรดาภรรยาของท่านคลุมหน้า เพราะมีทั้งคนดีและคนชั่วมาสนทนากับพวกเธอ แล้วอายะฮฺ เกี่ยวกับการคลุมหน้าจึงถูกประทานลงมาคือ (33 :59)

3. บรรดาภรรยาของท่านได้มารวมกันเกี่ยวกับความอิจฉา ที่มีต่อตัวท่าน ฉันจึงกล่าวกับพวกเธอว่า หวังว่าพระเจ้าของท่านจะให้ท่านหย่าขาดพวกเธอ โดยพระองค์ทรงเปลี่ยนภรรยาที่ดีกว่าพวกเธอให้ท่าน แล้วอายะฮฺที่เกี่ยวกับคลุมก็ถูกประทานลงมาคือ(66:5)

٣٩٦ - وقالَ ابنُ أبي مَرْيَمَ: أخْبَرَنا يَحْيَى بنُ أيُّوبَ قالَ: حدَّثَني حُمَيْدٌ قالَ: سَمِعْتُ أنَساً بِهَذا -

(396) จากอนัส เล่าเหมือน หะดีษที่ 395

(397) จากอับดุลลอฮฺ อิบนุ อุมัรเล่าว่าระหว่างที่ประชาชนละหมาดศุบฺฮฺที่กุบาออยู่นั้น มีคนหนึ่งมาหาพวกเขาแล้วกล่าวว่า เมื่อคืนนี้อัลกุรอานได้ประทานลงมายังท่านรสูล ﷺ และท่านได้ถูกบัญชาใช้ให้ผินหน้าไปทางกิบลัต (ขณะที่ละหมาด) ดังนั้นพวกท่านจงได้ผินหน้าไปทางนั้นเถิด ปรากฏว่าที่กำลังกล่าวนี้หน้าของพวกเขาผินไปทางประเทศชาม แล้วพวกเขาก็หันผินกลับไปทางกะอฺบะฮฺ

٣٩٧ - حدَّثنا عَبْدُ اللهِ بنُ يُوسُفَ قالَ : أخبرَنا مالكُ بنُ أنسٍ ، عَنْ عَبْدِ اللهِ بنِ دِينارٍ ، عَنْ عَبْدِ اللهِ بنِ عُمَرَ قالَ : بَيْنا النَّاسُ بِقُباءٍ في صَلاةِ الصُّبْحِ إذْ جاءهم آتٍ فَقالَ : إنَّ رَسُولَ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّمَ قَدْ أُنْزِلَ عَلَيْهِ اللَّيْلَةَ قُرآنٌ ، وقَدْ أُمِرَ أنْ يَسْتَقْبِلَ الكَعْبَةَ فاسْتَقْبِلُوها، وكانَتْ وُجُوهُهُمْ إلى الشَّامِ فاسْتَدارُوا إلى الكَعْبَةِ -

(398) จาก อับดุลลอฮฺ เล่าว่า ท่านนบี ﷺ ได้ละหมาดซุฮรฺห้า (รอกาอัด) พวกเขาจึงกล่าวว่า ท่านได้ถูกบัญชาใช้ให้เพิ่มหรือท่านนบี ﷺ ตอบว่ามีอะไรเกิดขึ้นหรือ พวกเขากล่าวว่า ท่านละหมาดห้ารอกาอัด แล้วท่านก็นั่งลงนำเท้าทั้งสองมาคู่กันไว้ (ตะชะฮุด) แล้วท่านก็ได้ก้มลงสุญูด (ซะฮฺวี) สองครั้ง

٣٩٨ - حدَّثنا مُسَدَّدٌ قالَ : حدَّثنا يَحْيى ، عَنْ شُعْبَةَ ، عَنِ الحَكَمِ ، عَنْ إبراهِيمَ ، عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللهِ قالَ : صَلَّى النَّبِيُّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّمَ الظُّهْرَ خَمْسًا ، فَقالُوا أزِيدَ في الصَّلاةِ ؟ قالَ : وما ذاكَ ؟ قالُوا : صَلَّيْتَ خَمْسًا ، فَثَنَى رِجْلَيْهِ وسَجَدَ سَجْدَتَيْنِ -

ส่วนที่ 33 บุคคลที่ขูดเสมหะให้ออกจากมัสยิดด้วยมือ

بابُ حَكِّ البُزاقِ باليَدِ مِنَ المَسْجِدِ -

(399) จากอนัส (อิบนุ มาลิก) เล่าว่า ท่านนบี ﷺ ได้เห็นเสมหะอยู่ทิศกิบลัต ท่านไม่พอใจจน

٣٩٩ - حدَّثنا قُتَيْبَةُ قالَ : حدَّثنا إسْماعِيلُ بنُ جَعْفَرٍ عَنْ حُمَيْدٍ ، عَنْ أنَسٍ أنَّ النَّبِيَّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّمَ رَأى

نُخَامَةً فِي الْقِبْلَةِ فَشَقَّ ذَلِكَ عَلَيْهِ حَتَّى رُؤِيَ فِي وَجْهِهِ، فَقَامَ فَحَكَّهُ بِيَدِهِ - فَقَالَ: إِنَّ أَحَدَكُمْ إِذَا قَامَ فِي صَلَاتِهِ فَإِنَّهُ يُنَاجِي رَبَّهُ أَوْ إِنَّ رَبَّهُ بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْقِبْلَةِ فَلَا يَبْزُقَنَّ أَحَدُكُمْ قِبَلَ قِبْلَتِهِ وَلَكِنْ عَنْ يَسَارِهِ أَوْ تَحْتَ قَدَمِهِ، ثُمَّ أَخَذَ طَرَفَ رِدَائِهِ فَبَصَقَ فِيهِ، ثُمَّ رَدَّ بَعْضَهُ عَلَى بَعْضٍ، فَقَالَ: أَوْ يَفْعَلْ هَكَذَا -

เห็นได้ชัดทางสีหน้า ท่านจึงลุกขึ้นไปขูดด้วยมือของท่าน แล้วกล่าวว่า เมื่อคนใดในหมู่พวกท่านยืนละหมาด ก็ประหนึ่งเขากำลังพูดกับพระเจ้าของเขาหรือพระเจ้าของเขาอยู่ระหว่างเขากับกิบลัต ดังนั้นไม่ว่าใครจงอย่าได้ถ่มน้ำลายไปทางกิบลัต แต่ให้ถ่มไปทางซ้ายหรือไม่ก็ใต้เท้าของเขา หลังจากนั้นท่านก็จับปลายผ้าของท่านขึ้นมาแล้วบ้วนน้ำลายลงไปเสร็จแล้วเอาอีกด้านพับทับไว้แล้ว ท่านกล่าวว่าทำเช่นนี้ก็ได้

٤٠٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ: أَخْبَرَنَا مَالِكٌ، عَنْ نَافِعٍ، عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم رَأَى بُصَاقًا فِي جِدَارِ الْقِبْلَةِ فَحَكَّهُ، ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَى النَّاسِ فَقَالَ: إِذَا كَانَ أَحَدُكُمْ يُصَلِّي فَلَا يَبْصُقْ قِبَلَ وَجْهِهِ، فَإِنَّ اللهَ قِبَلَ وَجْهِهِ إِذَا صَلَّى -

(400) จาก อับดุลลอฮฺ อิบนุ อุมัร เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ เคยเห็นรอยน้ำลายติดอยู่ที่ฝาด้านกิบลัต ท่านก็ขูดมันออกแล้วท่านได้หันหน้ามาทางประชาชน พลางกล่าวว่า ไม่ว่าใครในหมู่พวกท่านละหมาด ก็จงอย่าถ่มน้ำลายไปข้างหน้าเพราะอัลลอฮฺทรงอยู่เบื้องหน้าเขา เมื่อเขาละหมาด

٤٠١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ: أَخْبَرَنَا مَالِكٌ، عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَائِشَةَ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى اللهُ عليه وسلَّم رَأَى فِي جِدَارِ الْقِبْلَةِ مُخَاطًا أَوْ بُصَاقًا أَوْ نُخَامَةً فَحَكَّهُ -

(401) จากอาอิชะฮฺ อุมมุล มุอฺมินีน เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ เห็นน้ำมูก น้ำลายหรือเสมหะติดอยู่บริเวณฝาผนังด้านกิบลัต แล้วท่านได้ขูดมันออก

ส่วนที่ 34 การขูดน้ำมูกด้วยก้อนหินออกจากมัสยิด

อิบนุ อับบาสกล่าวว่า หากท่านเดินเหยียบที่ที่เปียกสิ่งโสโครก ก็ให้ล้างออก หากแห้งก็ไม่จำเป็นต้องล้าง

بابُ حكِّ المخاطِ بالحصَى مِنَ المَسْجِدِ، وقالَ ابنُ عبَّاسٍ إنْ وَطِئْتَ على قَذَرٍ رَطْبٍ فاغْسِلْهُ وإنْ كانَ يابِسًا فلا ـ

(402) จากอบู ฮุรอยเราะฮฺ และอบู สะอีด เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ ได้เห็นเสมหะติดอยู่ที่ข้างฝามัสยิด ท่านจึงหยิบก้อนหินมาหนึ่งก้อน และขูดมัน แล้วท่านกล่าวว่า หากใครคนใดในหมู่พวกท่าน ถ่มเสมหะ ก็อย่าได้ถ่มไปข้างหน้าและด้านขวาของเขา แต่จงบ้วนไปทางซ้ายหรือไม่ก็ใต้เท้าซ้ายของเขา

٤٠٢ ـ حدَّثَنا مُوسَى بنُ إسماعِيلَ قالَ: أخبرَنا إبراهِيمُ بنُ سَعْدٍ قالَ: أخبرَنا ابنُ شِهابٍ، عَنْ حُمَيْدِ بنِ عبدِ الرَّحْمَنِ أنَّ أبا هُرَيْرَةَ وأبا سَعِيدٍ حدَّثاهُ أنَّ رَسُولَ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّمَ رَأى نُخامَةً في جِدارِ المَسْجِدِ فتَناوَلَ حَصاةً فحَكَّها، فقالَ: إذا تَنَخَّمَ أحَدُكُمْ فَلا يَتَنَخَّمَنَّ قِبَلَ وَجْهِهِ، ولا عَنْ يَمِينِهِ، ولْيَبْصُقْ عَنْ يَسارِهِ أوْ تَحْتَ قَدَمِهِ اليُسْرَى ـ

ส่วนที่ 35 อย่าบ้วนน้ำลายไปทางขวาขณะที่ละหมาด

بابٌ لا يَبْصُقُ عَنْ يَمِينِهِ في الصَّلاةِ ـ

(403) จาก อบู ฮุรอยเราะฮฺ และอบู สะอีด เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ ได้เห็นเสมหะอยู่ที่กำแพงมัสยิด ท่านจึงหยิบก้อนหินก้อนหนึ่งและถูมัน แล้วท่านกล่าวว่า หากใครคนใดในหมู่พวกท่านถ่มเสมหะแล้ว อย่าได้ถ่มไปทางข้างหน้าหรือทางด้านขวาของเขา แต่ให้ถ่มไปทางซ้ายหรือไม่ก็ใต้เท้าซ้าย

٤٠٣ ـ حدَّثَنا يَحْيَى بنُ بُكَيْرٍ قالَ: حدَّثَنا اللَّيْثُ، عَنْ عُقَيْلٍ عَنِ ابنِ شِهابٍ، عَنْ حُمَيْدِ بنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أنَّ أبا هُرَيْرَةَ وأبا سَعِيدٍ أخبَراهُ: أنَّ رَسُولَ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّمَ رَأى نُخامَةً في حائِطِ المَسْجِدِ فتَناوَلَ رَسُولُ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّمَ حَصاةً فحَتَّها، ثُمَّ قالَ: إذا تَنَخَّمَ أحَدُكُمْ فَلا يَتَنَخَّمْ قِبَلَ وجْهِهِ، ولا عَنْ يَمِينِهِ، ولْيَبْصُقْ عَنْ يَسارِهِ أوْ تَحْتَ قَدَمِهِ اليُسْرَى ـ

٤٠٤ - حدثنا حفص بن عمر قال: حدثنا شعبة قال: أخبرني قتادة قال: سمعت أنسا قال: قال النبي صلى الله عليه وسلم لا يتفلن أحدكم بين يديه ولا عن يمينه ولكن عن يساره أو تحت رجله -

(404) จาก อนัส เล่าว่า ท่านนบี ﷺ กล่าวว่า ไม่ว่าใครในหมู่พวกท่านอย่าได้ถ่มน้ำลายไปข้างหน้าหรือด้านขวาของเขา แต่จงถ่มไปทางซ้ายหรือไม่ก็ใต้เท้าของเขา

باب ليبصق عن يساره أو تحت قدمه اليسرى -

ส่วนที่ 36 จงถ่มน้ำลายไปทางซ้ายหรือใต้เท้าซ้าย

٤٠٥ - حدثنا آدم قال: حدثنا شعبة قال: حدثنا قتادة قال: سمعت أنس بن مالك قال: قال النبي صلى الله عليه وسلم (إن المؤمن إذا كان في الصلاة فإنما يناجي ربه، فلا يبزقن بين يديه ولا عن يمينه، ولكن عن يساره أو تحت قدمه) -

(405) จาก อนัส อิบนุ มาลิก เล่าว่า ท่านนบี ﷺ กล่าวว่า ผู้ศรัทธามั่นขณะที่อยู่ในละหมาดประหนึ่งเขากำลังพูดโดยตรงกับพระเจ้าของเขา ดังนั้นเขาจะต้องไม่ถ่มน้ำลายไปทางข้างหน้าและทางขวาของเขา แต่ให้ถ่มไปทางซ้ายหรือไม่ก็ใต้เท้าของเขา

٤٠٦ - حدثنا علي قال: حدثنا سفيان: حدثنا الزهري، عن حميد بن عبد الرحمن، عن أبي سعيد أن النبي صلى الله عليه وسلم أبصر نخامة في قبلة المسجد فحكها بحصاة، ثم نهى أن يبزق الرجل بين يديه أو عن يمينه، ولكن عن يساره أو تحت قدمه اليسرى، وعن الزهري سمع حميدا عن أبي سعيد نحوه -

(406) จากอบู สะอีด เล่าว่า ท่านนบี ﷺ ได้เห็นเสมหะอยู่ในทิศกิบลัตของมัสยิด ท่านได้ขูดมันด้วยก้อนหิน หลังจากนั้นแล้ว ท่านก็ได้ห้ามบุคคลที่จะถ่มน้ำลายไปข้างหน้า หรือทางขวาของเขา แต่ให้ถ่มไปทางซ้ายหรือไม่ก็ใต้เท้าซ้าย

ส่วนที่ 37 การลบล้างโทษอันเนื่องจากความผิดที่บ้วนน้ำลายลงในมัสยิด

بابُ كفّارةِ البزاقِ في المسجدِ -

(407) จากอนัส อิบนุ มาลิก เล่าว่า ท่านนบี ﷺ กล่าวว่า การถ่มน้ำลายในมัสยิดถือเป็นความผิด และการลบล้างความผิดก็คือการที่กลบมัน

٤٠٧ - حدَّثنا آدمُ قالَ: حدَّثنا شُعْبَةُ قالَ: حدَّثنا قتادةُ قالَ: سَمِعْتُ أنسَ ابنَ مالكٍ قالَ: قالَ النَّبيُّ صلى اللهُ عليه وسلَّم (البُزاقُ في المَسْجِدِ خَطيئةٌ وكفّارتُها دَفْنُها).

ส่วนที่ 38 การกลบน้ำลายในมัสยิด

بابُ دَفْنِ النُّخامةِ في المَسْجِدِ -

(408) จากอบู ฮุรอยเราะฮฺ เล่าว่า ท่านนบี ﷺ กล่าวว่า เมื่อใครคนใดในหมู่พวกท่านละหมาดก็อย่าถ่มน้ำลายไปข้างหน้าของเขา เพราะตามจริงแล้วเขากำลังพูดโดยตรงกับอัลลอฮฺตราบที่เขายังอยู่ในละหมาดของเขา และจงอย่าถ่มน้ำลายไปทางขวาของเขาเพราะทางขวามีมะลาอิกะฮฺ แต่จงถ่มไปทางซ้ายหรือไม่ก็ใต้เท้าแล้วกลบมัน

٤٠٨ - حدَّثنا إسحاقُ بنُ نصرٍ قالَ: حدَّثنا عبدُ الرَّزّاقِ، عنْ مَعْمَرٍ، عنْ همّامٍ: سَمِعَ أبا هُرَيْرَةَ عنِ النَّبيِّ صلى اللهُ عليه وسلَّم قالَ: (إذا قامَ أحدُكُمْ إلى الصَّلاةِ فلا يَبْصُقْ أمامَهُ فإنَّما يُناجي اللهَ ما دامَ في مُصلّاهُ، ولا عَنْ يَمينِهِ فإنَّ عَنْ يمينِهِ مَلَكًا، ولْيَبْصُقْ عَنْ يَسارِهِ، أوْ تحْتَ قدَمِهِ فيَدْفِنُها)-

ส่วนที่ 39 เมื่อเกิดภาวะที่ต้องบ้วนน้ำลายให้ใช้ชายผ้ารับไว้

بابٌ إذا بَدَرَهُ البُزاقُ فلْيأخُذْ بطرَفِ ثوْبِهِ -

(409) จากอนัส เล่าว่า ท่านนบี ﷺ เคยเห็นเสมหะในทาง

٤٠٩ - حدَّثنا مالكُ بنُ إسماعيلَ قالَ: حدَّثنا زُهيْرٌ قالَ: حدَّثنا حُمَيْدٌ عنْ أنسٍ (أنَّ النَّبيَّ صلى اللهُ عليه وسلَّم

กิบลัต ท่านจึงใช้มือของท่านขูดออก และดูคล้ายกับว่าเป็นที่น่าขยะแขยงสำหรับท่าน ความขยะแขยงของท่านปรากฏชัด ท่านได้กล่าวว่า ใครคนใดในพวกท่านได้ละหมาดก็เท่ากับว่าเขาพูดโดยตรงกับพระเจ้าของเขาหรือว่าพระเจ้าของเขาอยู่ระหว่างเขากับกิบลัต ดังนั้นจงอย่าได้ถ่มน้ำลายไปทางกิบลัตแต่ถ่มไปทางซ้ายหรือใต้เท้าของเขา ต่อจากนั้นท่านก็เอาชายผ้า (ขึ้นมา) แล้วท่านได้บ้วนน้ำลายลงไปเอาอีกด้านหนึ่งทับอีกด้านหนึ่งพลางกล่าวว่า ทำอย่างนี้

رَأى نُخامَةً فى القِبْلَةِ فَحَكَّها بِيَدِهِ ، وَرُؤِىَ مِنْهُ كَرَاهِيَةٌ أوْ رُؤِىَ كَرَاهِيَتُهُ لِذَلِكَ وشِدَّتُهُ عَلَيْهِ ، وقالَ : إنَّ أحَدَكُمْ إذا قامَ فى صَلاتِهِ فإنَّما يُناجِى رَبَّهُ ، أوْ رَبُّهُ بَيْنَهُ وَبَيْنَ قِبْلَتِهِ ، فَلا يَبْزُقَنَّ فى قِبْلَتِهِ ، ولَكِنْ عَنْ يَسارِهِ أوْ تَحْتَ قَدَمِهِ ، ثُمَّ أخَذَ طَرَفَ رِدائِهِ فَبَزَقَ فيهِ وَرَدَّ بَعْضَهُ عَلى بَعْضٍ ، قالَ : أوْ يَفْعَلُ هكَذا) -

ส่วนที่ 40 การตักเตือนของอิมามต่อประชาชนเพื่อให้ละหมาดครบสมบูรณ์ และกล่าวถึงเรื่องกิบลัต

بابُ عِظَةِ الإمامِ النّاسَ فى إتمامِ الصَّلاةِ وذِكْرِ القِبْلَةِ -

(410)จากอบู ฮุรอยเราะฮฺ เล่าว่า ท่านรสูลﷺกล่าวว่า พวกท่านเห็นหรือไม่ว่ากิบลัตของฉันอยู่ที่นี้ ขอสาบานต่ออัลลอฮฺว่า อาการสำรวมของพวกท่านและการรุกัวะอฺของพวกท่านนั้น ไม่เป็นที่ซ่อนเร้นสำหรับฉันเลยเพราะฉันเห็นจากด้านหลังของฉัน

٤١٠ - حدَّثنا عَبْدُ اللهِ بنُ يُوسُفَ قالَ : أخْبَرَنا مالِكٌ ، عَنْ أبِى الزِّنادِ ، عَنِ الأعْرَجِ ، عَنْ أبِى هُرَيْرَةَ أنَّ رَسُولَ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم قالَ : (هَلْ تَرَوْنَ قِبْلَتِى هاهُنا ؟ فَوَاللهِ ما يَخْفَى عَلَىَّ خُشُوعُكُمْ ولا رُكُوعُكُمْ إنِّى لأراكُمْ مِنْ وَراءِ ظَهْرِى) -

(411) จาก อนัส อิบนุ มาลิก เล่าว่า ในละหมาดหนึ่งครั้ง ท่านนบี ﷺ ได้นำพวกเราละหมาด (เมื่อท่านละหมาดเสร็จ)ท่านได้ขึ้นบนมิมบัร ท่านได้พูดถึงเรื่องละหมาดและการรุกัวะอฺว่า อันที่จริงฉันเห็นพวกท่านจากทางด้านหลังของฉันเหมือนกับที่เห็นพวกท่าน(ทางด้านหน้า)

٤١١ - حدثنا يحيى بن صالح قال: حدثنا فليح بن سليمان، عن هلال ابن علي، عن أنس ابن مالك قال: (صلى بنا النبي صلى الله عليه وسلم صلاة ثم رقى المنبر فقال في الصلاة وفي الركوع: إني لأراكم من ورائي كما أراكم) -

ส่วนที่ 41 จะอ้างได้หรือไม่ว่ามัสยิดหลังนี้เป็นของตระกูลนี้

باب هل يقال مسجد بني فلان -

(412) จากอับดุลลอฮฺ อิบนุ อุมัร เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ ได้สั่งให้ม้าที่ได้รับการฝึกแล้วเข้าแข่งกัน ในระยะทางจากอัลฮัฟยาอฺถึงอัลษะนียะตุลวะดาอฺ และยังสั่งให้ม้าที่ยังไม่ได้รับการฝึกซ้อมแข่งขันกันอีกในระยะทางตั้งแต่อัลษะนียะฮฺจนถึงมัสยิดของเผ่าซุรอยกฺและอับดุลลอฮฺ อิบนุ อุมัรก็ได้ (นำม้า)เข้าแข่งขันครั้งนี้ด้วย

٤١٢ - حدثنا عبد الله بن يوسف قال: أخبرنا مالك، عن نافع، عن عبد الله ابن عمر أن رسول الله صلى الله عليه وسلم سابق بين الخيل التي أضمرت من الحفياء، وأمدها ثنية الوداع، وسابق بين الخيل التي لم تضمر من الثنية إلى مسجد بني زريق، وأن عبد الله ابن عمر كان فيمن سابق بها -

ส่วนที่ 42 การแบ่งสินค้าหรือทรัพย์มีค่าอื่นใดในมัสยิดรวมทั้งการแขวนอินทผลัมในมัสยิด

باب القسمة وتعليق القنو في المسجد -

(413) จาก อนัส เล่าว่า ได้มีทรัพย์สินจำนวนหนึ่งจากเมือง

٤١٣ - قال أبو عبد الله: القنو: العذق والاثنان: قنوان، والجماعة أيضا:

บะหฺเรนถูกนำมาที่ท่านรสูล ﷺ ท่านจึงกล่าวว่า เทมันไว้ที่มัสยิดนี้แหละปรากฏว่า เป็นทรัพย์สินที่มากที่สุดเท่าที่เคยถูกนำมาให้ท่านรสูล ﷺ ท่านก็ได้ออกไปละหมาด โดยยังไม่มองดูเลย ครั้นเมื่อท่านละหมาดเสร็จ ท่านก็มาและนั่งลงข้างๆทรัพย์ดังกล่าว ท่านแจกให้ทุกคนที่ผ่านมา ครั้นเมื่ออับบาสมาถึงกล่าวกับท่านรสูล ﷺ ว่า โอ้ท่านรสูล ﷺ แจกฉันหน่อยซิ เพราะฉันได้จ่ายค่าไถ่ให้ตัวฉันรวมทั้งตัวอะกีลด้วย ท่านรสูล ﷺ จึงกล่าวกับอับบาสว่า เอาไปเลย เขาจึงได้หยิบใส่ผ้าของเขาแล้วยกขึ้นแบกแต่ก็ยกไม่ไหว เขาจึงกล่าวกับท่านรสูล ﷺว่าโอ้ท่านรสูล ﷺ ช่วยกรุณาสั่งให้ใครบางคนในหมู่ที่มาช่วยยกให้ฉันหน่อย ท่านกล่าวว่า ไม่หรอก อับบาสจึงกล่าวอีกว่า ไม่งั้นท่านแหละช่วยยกให้ฉันหน่อย ท่านรสูล ﷺ ก็ตอบว่า อย่าเลย เขาจึงได้เทมันออกมาบางส่วนแล้วจึงยกขึ้นแบกใหม่(แต่ยกไม่ไหว)แล้วจึงกล่าวกับท่านรสูล ﷺ ว่า ขอได้ช่วยสั่งใช้ให้คนอื่นช่วยยกให้ฉันหน่อย ท่านตอบว่า ไม่หรอก เขาจึงกล่าวว่า ท่านเองนั่นแหละ ช่วยยกให้ฉันหน่อย ท่านตอบว่า ไม่หรอก

قِنْوَانٌ مِثْلُ صِنْوٍ وَصِنْوَانٍ، وَقَالَ إِبْرَاهِيمُ - يَعْنِي ابْنَ طَهْمَانَ - عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ صُهَيْبٍ، عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: أُتِيَ رَسُولُ اللهِ صلى اللهُ عليه وسلَّم بِمَالٍ مِنَ الْبَحْرَيْنِ فَقَالَ: (انْثُرُوهُ فِي الْمَسْجِدِ - وَكَانَ أَكْثَرَ مَالٍ أُتِيَ بِهِ رَسُولُ اللهِ صلى اللهُ عليه وسلَّم فَخَرَجَ رَسُولُ اللهِ صلى اللهُ عليه وسلَّم إِلَى الصَّلاَةِ وَلَمْ يَلْتَفِتْ إِلَيْهِ - فَلَمَّا قَضَى الصَّلاَةَ جَاءَ فَجَلَسَ إِلَيْهِ، فَمَا كَانَ يَرَى أَحَدًا إِلاَّ أَعْطَاهُ إِذْ جَاءَهُ الْعَبَّاسُ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللهِ، أَعْطِنِي فَإِنِّي فَادَيْتُ نَفْسِي وَفَادَيْتُ عَقِيلاً، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللهِ صلى اللهُ عليه وسلَّم: خُذْ، فَحَثَا فِي ثَوْبِهِ ثُمَّ ذَهَبَ يُقِلُّهُ فَلَمْ يَسْتَطِعْ، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللهِ، مُرْ بَعْضَهُمْ يَرْفَعْهُ إِلَيَّ. قَالَ: لاَ، قَالَ: فَارْفَعْهُ أَنْتَ عَلَيَّ. قَالَ: لاَ، فَنَثَرَ مِنْهُ ثُمَّ ذَهَبَ يُقِلُّهُ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللهِ اؤْمُرْ بَعْضَهُمْ يَرْفَعْهُ عَلَيَّ. قَالَ: لاَ. قَالَ: فَارْفَعْهُ أَنْتَ عَلَيَّ. قَالَ: لاَ. فَنَثَرَ مِنْهُ ثُمَّ احْتَمَلَهُ فَأَلْقَاهُ عَلَى كَاهِلِهِ ثُمَّ انْطَلَقَ فَمَا زَالَ رَسُولُ اللهِ صلى اللهُ عليه وسلَّم يُتْبِعُهُ بَصَرَهُ حَتَّى خَفِيَ عَلَيْنَا عَجَبًا مِنْ حِرْصِهِ، فَمَا قَامَ رَسُولُ اللهِ صلى اللهُ عليه وسلَّم وَثَمَّ مِنْهَا دِرْهَمٌ) -

เขาจึงได้เทบางส่วนออกอีกแล้วจึงได้แบกขึ้นไปแล้วจึงเดินออกไปท่านรสูลﷺได้มองเขาไปจนพ้นสายตา ท่านรู้สึกประหลาดใจในความโลภของเขา ท่านรสูลﷺ ก็ไม่ได้ลุกออกไปไหนจนทรัพย์ไม่เหลือแม้เพียงดิรฮัมเดียว

ส่วนที่ 43 บุคคลที่ถูกเชื้อเชิญให้ร่วมรับประทานอาหารในมัสยิด และบุคคลที่ตอบรับคำเชิญ

بابُ مَنْ دُعِيَ لِطَعَامٍ فِى المَسْجِدِ وَمَنْ أجابَ مِنْهُ ـ

(414) จากอนัส เล่าว่า ฉันเคยพบท่านรสูล ﷺ ที่มัสยิดซึ่งท่านอยู่พร้อมกับประชาชน ท่านได้กล่าวกับฉันว่า อบู ฏอหะฮฺใช้ให้ท่านมาหรือ ฉันกล่าวว่า ใช่ ท่านกล่าวว่า เชิญไปรับประทานอาหารหรือฉันกล่าว ใช่ ท่านจึงกล่าวกับเหล่าเศาะฮาบะฮฺว่า ไปกันเถอะ ฉันก็ลุกเดินนำหน้าพวกเขาไป

٤١٤ ـ حدثنا عَبْدُ اللهِ بنُ يُوسُفَ: أخبرَنا مالكٌ، عَنْ إسحاقَ بنِ عَبْدِ الله، سمِعَ أنسا: وَجَدْتُ النَّبِيَّ صلى اللهُ عليه وسلَّم فى المَسْجِدِ مَعَهُ ناسٌ فقالَ لى: ألرْسَلكَ أبُو طَلْحَةَ؟ قُلْتُ: نَعَمْ قالَ: لِطَعامٍ؟ قُلْتُ: نَعَمْ، فقالَ لِمَنْ حَوْلَهُ: قُومُوا، فانْطلَقَ وانطَلَقْتُ بَيْنَ أيْدِيهِمْ ـ

ส่วนที่ 44 การพิพากษา,การกล่าวหาภริยาลอบชู้ (1) (ต่อหน้าชายหญิง) ในมัสยิด

بابُ القَضَاءِ واللِّعانِ فى المَسْجِدِ بَيْنَ الرِّجالِ والنِّساءِ ـ

(415) จากสะฮฺล อิบนุ สะอฺด เล่าว่า มีชายคนหนึ่งได้

٤١٥ ـ حدثنا يَحْيَى قالَ: أخبرَنا عَبْدُ الرَّزَّاقِ قالَ: أخبرَنا ابن جُرَيْجٍ

(1) ดูอภิธานศัพท์ ลิอาน

قال : أخبرني ابن شهاب عن سهل بن سعد أن رجلا قال : يا رسول الله ، أرأيت رجلا وجد مع امرأته رجلا أيقتله؟ فتلاعنا في المسجد و أنا شاهد ـ

กล่าวว่า โอ้ท่านรสูล ﷺ ท่านมีความเห็นอย่างไร ที่ชายคนหนึ่งพบว่า ชายอีกคนหนึ่งอยู่ร่วมกับภริยาของเขา เขาควรฆ่าชายคนนั้นได้หรือไม่ทั้งสองสามีภรรยาได้สาบานกล่าวหา-ปฏิเสธกันในมัสยิด โดยที่ฉันเป็นพยานรู้ในมัสยิด

باب إذا دخل بيتا يصلي حيث شاء أو حيث أمر ، ولا يتجسس ـ

ส่วนที่ 45 เมื่อบุคคลใดเข้าไปในบ้านก็ให้ละหมาดได้ตามที่ที่ประสงค์ หรือตามที่เขาถูกกำหนดใช้แต่อย่าได้แอบมองไปทั่วสถานที่หรือสืบเสาะความลับ

٤١٦ ـ حدثنا عبد الله بن مسلمة قال : حدثنا إبراهيم بن سعد ، عن ابن شهاب ، عن محمود بن الربيع ، عن عتبان بن مالك أن النبي صلى الله عليه وسلم أتاه في منزله فقال : أين تحب أن أصلي لك من بيتك ؟ قال : فأشرت له إلى مكان ، فكبر النبي صلى الله عليه وسلم وصففنا خلفه ، فصلى ركعتين ـ

(416) จากอินบาน อิบนุ มาลิก เล่าว่า ท่านนบี ﷺ ได้มาหาเขาที่บ้านท่านกล่าวว่าในบ้านของท่านนี้ท่านชอบที่จะให้ฉันละหมาดตรงไหน เขาเล่าต่อไปว่า ฉันจึงได้ชี้บริเวณหนึ่งให้ท่าน ท่านจึงได้ตักบีร พวกเราก็ได้เข้าแถวข้างหลังท่าน โดยท่านได้ละหมาดสองรอกาอัต

باب المساجد في البيوت ، وصلى البراء بن عازب في مسجده في داره جماعة ـ

ส่วนที่ 46 การทำบ้านให้เป็นมัสยิด อัลบัรรอฮฺ อิบนุ อาซิบ ได้ละหมาดร่วมกันในบ้านของเขาโดยให้มีสภาวะเป็นมัสยิด

(417) จากอิตบาน อิบนุมาลิกหนึ่งในบรรดาเศาะฮาบะฮฺของท่านรสูล ﷺ ซึ่งเป็นชาวอันศอรฺ และเป็นบุคคลที่ร่วมออกศึกบะดัรด้วย เล่าว่า เขาเคยมาหาท่านรสูล ﷺแล้ว กล่าวว่า โอ้ท่านรสูล ﷺ แท้จริงตาของฉันมืดมัว และฉันต้องละหมาดกับกลุ่มชนของฉัน ครั้นเมื่อถึงคราวฝนตกจะเกิดธารน้ำกั้นระหว่างฉันพวกเขา ฉันจึงไม่สามารถที่จะไปที่มัสยิดของพวกเขาได้ เพื่อละหมาดร่วมกับพวกเขาได้ โอ้ท่านรสูล ﷺ ฉันเองอยากให้ท่านมาที่(บ้าน)ฉัน แล้วละหมาดที่บ้านของฉันเพื่อจะได้ใช้สถานที่(ในบ้าน) เป็นสถานที่ละหมาด เขาเล่าต่ออีกว่าท่านรสูล ﷺได้กล่าวกับเขาว่า ฉันจะทำเช่นนั้น อินชาอัลลอฮฺ อิตบานกล่าวว่าวันต่อมาท่านรสูล ﷺ และอบู บะกัรได้มาถึงขณะที่ดวงอาทิตย์ขึ้นสูงแล้ว ท่านได้ขออนุญาตเข้าบ้าน ฉันก็อนุญาต ท่านไม่ได้นั่งขณะที่เข้ามาในบ้าน ท่านกล่าวว่าในบริเวณบ้านของท่านส่วนไหนที่พอใจจะให้ฉันละหมาด เขาเล่าว่า เขาได้ชี้ไปที่บริเวณมุมหนึ่งของบ้านท่านรสูล ﷺ ได้ลุกขึ้นละหมาดกล่าวตักบีร พวกเราก็ยืนแล้วจัดแถว ท่านละหมาด

٤١٧ - حدثنا سعيد بن عفير قال: حدثني الليث قال: حدثني عقيل، عن ابن شهاب قال: أخبرني محمود بن الربيع الأنصاري أن عتبان بن مالك، وهو من أصحاب رسول الله صلى الله عليه وسلم ممن شهد بدرا من الأنصار، أنه أتى رسول الله صلى الله عليه وسلم فقال: يا رسول الله، قد أنكرت بصري وأنا أصلي لقومي، فإذا كانت الأمطار سال الوادي الذي بيني وبينهم، لم أستطع أن آتي مسجدهم فأصلي بهم، ووددت يا رسول الله أنك تأتيني فتصلي في بيتي فأتخذه مصلى، قال: فقال له رسول الله صلى الله عليه وسلم: سأفعل إن شاء الله قال عتبان: فغدا رسول الله صلى الله عليه وسلم وأبو بكر حين ارتفع النهار فاستأذن رسول الله صلى الله عليه وسلم فأذنت له فلم يجلس حين دخل البيت، ثم قال: أين تحب أن أصلي من بيتك؟ قال: فأشرت

لَه إلى ناحيةٍ من البيتِ، فقامَ رسولُ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم فكبَّرَ، فقُمنا فصففنا فصلى ركعتينِ ثم سلَّمَ، قالَ: وحبسناه على خزيرةٍ صنعناها له، قالَ: فثابَ في البيتِ رجالٌ من أهلِ الدارِ ذوو عددٍ فاجتمعوا فقالَ قائلٌ منهم: أينَ مالكُ ابنُ الدُّخيشنِ أو ابنُ الدُّخشنِ؟ فقالَ بعضُهم: ذلكَ منافقٌ لا يحبُّ اللهَ ورسولَه، فقالَ رسولُ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم: لا تقلْ ذلكَ، ألا تراه قد قالَ لا إلهَ إلا اللهُ يريدُ بذلكَ وجهَ اللهِ؟ قالَ: اللهُ ورسولُه أعلمُ، قالَ: فإنا نرى وجهَه ونصيحتَه إلى المنافقينَ. قالَ رسولُ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم: فإنَّ اللهَ قد حرَّمَ على النارِ من قالَ لا إلهَ إلا اللهُ يبتغي بذلكَ وجهَ اللهِ، قالَ ابنُ شهابٍ: ثم سألتُ الحصينَ بنَ محمدٍ الأنصاريَّ وهو أحدُ بني سالمٍ، وهو من سراتِهم عن حديثِ محمودِ بنِ الربيعِ فصدَّقه بذلكَ.

สองรอกาอัต เสร็จแล้วให้สลาม เขาเล่าอีกว่า พวกเราได้เชิญท่านให้ร่วมรับประทานอาหารที่เรียกว่า คอซีเราะฮฺ ที่พวกเราได้เตียมไว้ให้ท่านรับประทาน เขาเล่าว่า มีบุคคลหลายคนในครอบครัวมานั่งร่วมวงด้วยคนหนึ่งในจำนวนนั้นกล่าวขึ้นว่า มาลิก อิบนุ ดุคอยชีนหรือ อิบนุ ดุคชุนไปไหนเสียละ มีบางคนก็กล่าวตอบว่า เจ้าหมอนี้เป็นคนกลับกลอก เขาไม่ได้รักอัลลอฮฺและรสูล ﷺ เลย ท่านรสูล ﷺ จึงกล่าวว่า อย่าพูดอย่างนั้นซิ ท่านไม่เห็นหรือว่าเขากล่าวคำว่า ไม่มีพระเจ้าอื่นใดเว้นแต่แต่อัลลอฮฺ เขาทำอย่างนั้นเพื่อหวังความโปรดปรานของอัลลอฮฺ หรือเขาเล่าว่า อัลลอฮฺและรสูล ﷺ ทรงทราบและรู้ดียิ่ง เขากล่าวอีกว่า พวกเราเห็นเขาช่วยเหลือและให้คำแนะนำแก่พวกกลับกลอกและท่านรสูล ﷺ กล่าวว่า แท้จริงอัลลอฮฺทรงห้ามไฟนรกกับบุคคลที่กล่าวว่า ไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากอัลลอฮฺ โดยมุ่งหวังในความโปรดปรานจากอัลลอฮฺ

بابُ التيمُّنِ في دخولِ المسجدِ

وغيرِه، وكانَ ابنُ عمرَ يبدأُ برجلِه اليُمنى، فإذا خرجَ بدأَ برجلِه اليُسرى.

ส่วนที่ 47 การก้าวเท้าขวาเข้ามัสยิดและเรื่องอื่น ปรากฏว่า อิบนุ อุมัรจะก้าวเท้าขวาก่อนเมื่อจะเข้า

มัสยิดและเมื่อกก็จะก้าวเท้าซ้ายออกก่อน

(418) จากอาอิชะฮฺ เล่าว่า ท่านนบี ﷺ รักที่จะเริ่มปฏิบัติ (สิ่งที่ดีงาม) ด้วยขวาก่อน เท่าที่สามารถจะทำได้ในกิจการทุกอย่าง เช่นการทำความสะอาด หวีผม ถอดรองเท้า

٤١٨ . حدثنا سليمان بن حرب قال : حدثنا شعبة ، عن الاشعث بن سليم ، عن أبيه ، عن مسروق ، عن عائشة قالت : كان النبي صلى الله عليه وسلم يحب التيمن ما استطاع في شانه كله ، في طهوره و ترجله و تنعله -

ส่วนที่ 48 หลุมศพของพวกมุชริกในสมัยญาฮิลียะฮฺจะต้องขุดขึ้นมาใหม่ไหม เพื่อใช้สถานที่นั้นทำมัสยิด คำกล่าวของท่านนบี ﷺ ที่ว่าอัลลอฮฺทรงสาปแช่งพวกยะฮูดีที่เอาบริเวณหลุมศพบรรดานบีของพวกเขาเป็นศาสนสถานเพื่อการสักการะและถือเป็นเรื่องน่ารังเกียรจที่จะละหมาดบนที่ฝังศพ อุมัร เคยเห็น อนัส อิบนุ มาลิกกำลังละหมาดที่หลุมศพแห่งหนึ่ง ท่านจึงกล่าวขึ้นว่า ที่ฝังศพที่ (หมายความว่าอย่าได้ละหมาดที่นั่น) แต่ก็ไม่มีใครสั่งให้เขาละหมาดใหม่

باب هل تنبش قبور مشركي الجاهلية و يتخذ مكانها مساجد لقول النبي صلى الله عليه وسلم (لعن الله اليهود ، اتخذوا قبور أنبيائهم مساجد) ، وما يكره من الصلاة في القبور ، ورأى عمر أنس بن مالك يصلي عند قبر فقال : القبر القبر ؛ ولم يأمره بالاعادة -

(419) จากอาอิชะฮฺเล่าว่า อุมมฺ หะบีบะฮฺและอุมมุ สะละมะฮฺ คนทั้งสองได้นึกถึงโบสถ์ที่เคยเห็นมาที่เอธิโอเปีย(เมื่อครั้งเศาะฮาบะฮฺอพยพครั้งแรก) ที่มีภาพวาดลวลายต่าง ๆ

٤١٩ - حدثنا محمد بن المثنى قال : حدثنا يحيى ، عن هشام قال : أخبرني أبي عن عائشة أن أم حبيبة و أم سلمة ذكرتا كنيسة رأينها بالحبشة فيها تصاوير فذكرتا للنبي صلى الله

ด้วย ทั้งสองได้เล่าให้ท่านนบี ﷺ ฟัง ท่านจึงกล่าวว่าความจริงในหมู่คนพวกนี้ หากว่ามีบุคคลสำคัญทางศาสนาของพวกเขาสิ้นชีวิตลง พวกเขาจะก่อฐานลักการะไว้ที่หลุมศพนั้นแล้วปั้นหรือวาดรูปบุคคลเหล่านั้นไว้ในวันกิยามะฮฺ ณ อัลลอฮฺแล้ว พวกเหล่านี้เป็นกลุ่มคนชั่วสิ้น

عليه وسلم فقال: (إنَّ أُولئكَ إذا كانَ فيهم الرَّجُلُ الصَّالحُ فماتَ بَنَوْا على قَبْرِه مَسْجِدًا وصَوَّروا فيه تلكَ الصُّوَرَ، فأُولئكَ شِرارُ الخَلْقِ عِنْدَ اللهِ يومَ القيامةِ).

(420) จากอนัส เล่าว่า เมื่อท่านนบี ﷺ ได้มาถึงเมื่อมะดีนะฮฺ ท่านได้พักอยู่ที่ด้านเหนือของเมือง ซึ่งมีชนกลุ่มหนึ่งอาศัยอยู่ที่เรียกชนกลุ่มนี้ว่า อัมรฺ อิบนุ อาวฟฺ ท่านนบี ﷺ ได้พักร่วมกับพวกนี้เป็นเวลา 14 คืนต่อจากนั้น ท่านได้ส่งคนไปที่เผ่านัจญาร พวกเขาสพายดาบเข้ามาหาคล้ายกับว่า ฉันเห็นท่านนบี ﷺ อยู่บนพาหนะโดยมีอบู บะกัร ขี่อยู่ด้านหลัง แล้วมีตระกูลนัจญารห้อมล้อมอยู่ จนกระทั่ง ท่านลงจากพาหนะที่บริเวณหน้าบ้านอบู อัยยูบ ปรากฏให้เห็นว่า ท่านนบี ﷺ พอใจที่จะละหมาดไม่ว่าที่ใดหากเข้าเวลาละหมาด ท่านได้เคยละหมาดแม้ในคอกแกะ ท่านได้สั่งให้ก่อสร้างมัสยิด ท่านเคยส่งคนไปเจรจากับเผ่านัจญาร โดยท่าน

٤٢٠ - حدَّثنا مُسَدَّدٌ قالَ: حدَّثنا عَبْدُ الوارِثِ، عَنْ أَبي التَّيَّاحِ، عَنْ أَنَسٍ، قالَ: قَدِمَ النَّبيُّ صلى اللهُ عليه وسلَّم المَدينةَ فَنَزَلَ أَعْلى المَدينةِ في حَيٍّ يُقالُ لهُمْ بَنُو عَمْرِو بنِ عَوْفٍ، فأَقامَ النَّبيُّ صلى اللهُ عليه وسلَّم فيهِمْ أَرْبَعَ عَشْرَةَ لَيْلَةً، ثُمَّ أَرْسَلَ إلى بَني النَّجَّارِ فَجاءُوا مُتَقَلِّدينَ السُّيُوفَ كأَنِّي أَنْظُرُ إلى النَّبيِّ صلى اللهُ عليه وسلَّم على راحِلَتِهِ وأَبُوبَكْرٍ رِدْفُهُ ومَلأُ بَني النَّجَّارِ حَوْلَهُ، حتَّى أَلْقى بِفِناءِ أَبي أَيُّوبَ، وكانَ يُحِبُّ أَنْ يُصَلِّيَ حَيْثُ أَدْرَكَتْهُ الصَّلاةُ، ويُصَلِّي في مَرابِضِ الغَنَمِ، وأَنَّهُ أَمَرَ بِبِناءِ المَسْجِدِ فأَرْسَلَ إلى مَلإٍ مِنْ بَني النَّجَّارِ، فقالَ: يابَني النَّجَّارِ، ثامِنُوني

กล่าวว่า ชาวเผ่านัจญารขอให้กำหนดราคาที่ดินบริเวณกำแพงของพวกท่านให้ฉันเถิด พวกเผ่านัจญารตอบกลับว่า ไม่ได้หรอกท่าน ขอสาบานต่ออัลลอฮฺว่า พวกเราไม่ต้องการราคาค่างวดใดๆนอกจากเพื่ออัลลอฮฺเท่านั้น อนัส เล่าว่า เรื่องที่จะบอกพวกท่านใน เรื่องนี้ก็คือ (บริเวณนี้) มีหลุมศพของพวกมุชริกอยู่ บางส่วนเป็นที่ (สูงๆต่ำๆ) ไม่ได้ระดับ บางส่วนก็มีต้นอินทผลัม ท่านนบี ﷺ จึงได้มีบัญชาเกี่ยวกับหลุมศพของพวกมุชริกโดยให้ขุด แล้วกลบหลุมที่ไม่ราบก็ทำให้ราบ ต้นอินทผลัมก็ให้ตัดนำไปกองไว้ให้เรียบร้อยทางทิศกิบลัตของมัสยิด (ไว้ทำฝามัสยิด) พวกเขาทำฝาด้านข้างสองด้านด้วยหินพวกเขา ช่วยกันเคลื่อนย้ายหินพลางกล่าวบทเพลงไปพร้อมๆกัน ท่านนบี ﷺ ก็กล่าวพร้อมๆกับพวกเขาด้วย โอ้อัลลอฮฺความดีงามมลายสิ้น นอกจากความดีในอาคิเราะฮฺ ข้าฯขอวอนขอต่อพระองค์ทรงลุโทษต่อชาวอันศอรฺและมุฮาญิรีนด้วยเถิด

حائطكم هذا، قالوا: لا والله لا نطلب ثمنه إلا إلى الله. فقال أنس: فكان فيه ما أقول لكم: قبور المشركين، وفيه خرب وفيه نخل، فأمر النبي صلى الله عليه وسلم بقبور المشركين فنبشت، ثم بالخرب فسويت، وبالنخل فقطع، فصفوا النخل قبلة المسجد وجعلوا عضادتيه الحجارة، وجعلوا ينقلون الصخر وهم يرتجزون والنبي صلى الله عليه وسلم معهم وهو يقول: اللهم لا خير إلا خير الآخره. فاغفر للأنصار والمهاجره.

ส่วนที่ 49 การละหมาดในคอกแกะ

باب الصلاة في مرابض الغنم -

٤٢١ - حدثنا سليمان بن حرب قال: حدثنا شعبة عن أبي التياح، عن أنس قال: كان النبي صلى الله عليه وسلم يصلي في مرابض الغنم، ثم سمعته بعد يقول: كان يصلي في مرابض الغنم قبل أن يبنى المسجد -

(412) จากอนัส เล่าว่า ท่านนบี ﷺ เคยละหมาดในคอกแกะต่อมาฉันได้ยินเขากล่าวอีกว่า ท่านนบี ﷺ เคยละหมาดในคอกแกะก่อนที่จะสร้างมัสยิด

باب الصلاة في مواضع الإبل -

ส่วนที่ 50 การละหมาดในคอกอูฐ

٤٢٢ - حدثنا صدقة بن الفضل قال: أخبرنا سليمان بن حيان قال: حدثنا عبيد الله، عن نافع قال: رأيت ابن عمر يصلي إلى بعيره، وقال: رأيت النبي صلى الله عليه وسلم يفعله -

(422) จากนาเฟียะฮฺเล่าว่า ฉันเคยเห็นอิบนุ อุมัร ละหมาดขณะที่อูฐนอนอยู่ข้างหน้า และเขาได้กล่าวว่า ฉันก็เคยเห็นท่านนบี ﷺ ทำอย่างนั้น (เหมือนกัน)

باب من صلى وقدامه تنور أو نار أو شيء مما يعبد فأراد به الله.

و قال الزهري أخبرني أنس قال: قال النبي صلى الله عليه وسلم: (عرضت علي النار وأنا أصلي) -

ส่วนที่ 51 บุคคลที่ละหมาดหน้าเตาไฟหรือไฟ หรือสิ่งที่ถือเป็นวัตถุบูชา แต่บุคคลนั้นก็ภักดีต่ออัลลอฮฺ

อัลซุฮฺรี เล่าว่า อนัสได้เล่าให้ฉันฟังโดยกล่าวว่า ท่านนบี ﷺ ได้กล่าวว่า ไฟ(นรก)ได้ถูกนำเสนอต่อฉัน (ให้ได้เห็น) ขณะที่ฉันละหมาด

٤٢٣ - حدثنا عبد الله بن مسلمة، عن مالك، عن زيد بن أسلم، عن عطاء بن يسار، عن عبد الله بن عباس قال: انخسفت الشمس فصلى رسول الله صلى الله عليه وسلم، ثم قال: (أريت النار فلم أر منظرا كاليوم قط أفظع) -

(423) จากอัลดุลลอฮฺ อิบนุ อับบาสเล่าว่า ขณะที่ดวงอาทิตย์จับคราส ท่านรสูล ﷺ ได้ละหมาดเสร็จแล้วท่านได้กล่าวว่า มีไฟปรากฏให้เห็น ฉันเองไม่เคยเห็นอะไรที่น่ากลัวเหมือนเช่นวันนี้เลย

باب كراهية الصلاة في المقابر.

ส่วนที่ 52 ความน่าเกลียดที่จะละหมาดในบริเวณที่ฝังศพ

٤٢٤ - حدثنا مسدد قال: حدثنا يحيى عن عبيد الله قال: أخبرني نافع عن ابن عمر، عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: (اجعلوا في بيوتكم من صلاتكم ولا تتخذوها قبورا) -

(424) จาก อิบนุ อุมัร เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ กล่าวว่า พวกท่านจงละหมาดบางโอกาส(สุนัต) ที่บ้านของท่านบ้าง จงอย่าให้บ้านเป็นเช่นสุสาน

باب الصلاة في مواضع الخسف والعذاب. ويذكر أن عليا رضي الله عنه كره الصلاة بخسف بابل -

ส่วนที่ 53 กล่าวถึงการละหมาดบริเวณที่ธรณีสูบและบริเวณสถานที่ที่ลงโทษ เล่ากันว่า อลี ไม่ชอบที่จะละหมาดบริเวณที่ธรณีสูบของเมืองบาบิโลน

٤٢٥ - حدثنا إسماعيل بن عبد الله قال: حدثني مالك، عن عبد الله بن دينار، عن عبد الله بن عمر رضي الله عنهما: أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: (لا تدخلوا على هؤلاء المعذبين إلا أن تكونوا باكين، فإن لم تكونوا باكين فلا تدخلوا عليهم، لا يصيبكم ما أصابهم) -

(425) จากอับดุลลอฮฺ อิบนุ อุมัรเล่าว่า ท่านรสูล ﷺ กล่าวว่า พวกท่านอย่าได้เข้า(บ้านสถานที่)ของผู้ที่ถูกลงโทษ เว้นแต่พวกท่านจะต้องร้องไห้ หากไม่อาจร้องไห้ได้ก็อย่าได้เข้าไปหาพวกเขา เช่นนี้แล้วพวกท่านก็ไม่มีวันที่จะถูกลงโทษเช่นที่พวกเขาถูกลงโทษ

باب الصلاة في البيعة. وقال عمر رضي الله عنه: إنا لا ندخل كنائسكم من أجل التماثيل التي فيها الصور، وكان ابن عباس يصلي في البيعة إلا بيعة فيها تماثيل -

ส่วนที่ 54 การละหมาดในโบสถ์ของคริสต์ อุมัรกล่าวว่า พวกเราจะไม่เข้าไปในโบสถ์ของพวกท่าน อันเนื่องจากรูปภาพ ซึ่งในที่นั้นมีรูปปั้นและอิบนุ อับบาสเคยละหมาด

ในโบสถ์คริสเตียน ซึ่งในโบสถ์นั้นไม่มีรูปปั้น

(426) จากอาอิชะฮฺ เล่าว่า อุมมุ สะละมะฮฺ ได้เคยเล่าให้ท่านรสูล ﷺ ทราบถึงเรื่องโบสถ์หลังหนึ่ง ที่เธอได้เคยเห็นมาในประเทศเอธิโอเปีย ซึ่งโบสถ์นั้นเรียกกันว่า มารียา เธอได้เล่าให้ท่านฟังถึงภาพวาดที่เธอได้เห็นมา ท่านรสูล ﷺ กล่าวว่า พวกเหล่านั้นเป็นกลุ่มชนกลุ่มหนึ่ง หากมีคนดีในพวกเขาเสียชีวิตลงพวกเขาจะสร้างสถานสักการะไว้บนหลุมศพ แล้วทำรูปของผู้นั้นไว้ คนพวกนี้เป็นคนเลวที่สุด ณ อัลลอฮฺ

٤٢٦ - حدَّثَنا مُحَمَّدٌ قالَ: أخبرَنا عَبْدَةُ، عَنْ هِشامِ بنِ عُرْوَةَ عَنْ أبيهِ، عَنْ عائشةَ أنَّ أُمَّ سَلَمَةَ ذَكَرَتْ لِرَسُولِ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّمَ كَنيسَةً رَأَتْها بِأَرْضِ الحَبَشَةِ يقالُ لَها مارِيَةُ، فَذَكَرَتْ لَهُ ما رَأَتْ فِيها مِنَ الصُّوَرِ، فَقالَ رَسُولُ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّمَ: (أُولَئِكَ قَوْمٌ إذا ماتَ فِيهِمُ العَبْدُ الصَّالِحُ أوِ الرَّجُلُ الصَّالِحُ بَنَوْا عَلى قَبْرِهِ مَسْجِدًا وصَوَّرُوا فِيهِ تِلْكَ الصُّوَرَ، أُولَئِكَ شِرارُ الخَلْقِ عِنْدَ اللهِ).

ส่วนที่ 55

باب:ـ

(427) จากอาอิชะฮฺและอับดุลลอฮฺ อิบนุ อับบาส ทั้งสองเล่าว่า เมื่อท่านรสูล ﷺ ใกล้จะสิ้นชีวิต ท่านได้เอาคอมีซะฮฺ [1]คลุมที่หน้า และเมื่อท่านรู้สึกร้อนและหายใจถี่ท่านก็จะเอาออก พลางกล่าวว่า การสาปแช่งของอัลลอฮฺ (จงประสพ) กับพวกยะฮูดีและนะศอรอที่พวกเขาได้เอาหลุมศพของ

٤٢٧ - حدَّثَنا أبُو اليَمانِ قالَ: أخبرَنا شُعَيْبٌ، عَنِ الزُّهْرِيِّ أخبرَني عُبَيْدُ اللهِ ابنُ عَبْدِ اللهِ بْنِ عُتْبَةَ أنَّ عائِشَةَ وعَبْدَ اللهِ بنَ عَبَّاسٍ قالا: لَمَّا نَزَلَ بِرَسُولِ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّمَ طَفِقَ يَطْرَحُ خَمِيصَةً لَهُ عَلى وَجْهِهِ، فإذا اغْتَمَّ بِها كَشَفَها عَنْ وَجْهِهِ فَقالَ: وهُوَ كَذلِكَ (لَعْنَةُ اللهِ عَلى اليَهُودِ والنَّصارَى اتَّخَذُوا قُبُورَ أنْبِيائِهِمْ مَساجِدَ) يُحَذِّرُ ما صَنَعُوا.

[1] ดูอภิธานศัพท์ คอมีซะฮฺ

บรรดานบีของพวกเขาเป็นเทวสถานสักการะ ท่านรสูล ﷺ ได้เตือน (มุสลิม) ไม่ให้ทำในสิ่งที่พวกนั้นทำ

(428) จากอบู ฮุรอยเราะฮฺ เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ กล่าวว่า อัลลอฮฺทรงเป็นศัตรูกับพวกยะฮูดีที่พวกเขาเอาหลุมศพบรรดานบีของพวกเขาเป็นเทวสถานสักการะ

٤٢٨ - حدَّثنا عَبْدُ اللهِ بنُ مَسْلَمَةَ، عَنْ مالكٍ، عَنِ ابنِ شِهابٍ، عَنْ سَعِيدِ ابنِ المُسَيَّبِ، عَنْ أبي هُرَيْرَةَ أنَّ رَسُولَ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم قالَ: (قاتَلَ اللهُ اليَهُودَ، اتَّخَذُوا قُبُورَ أنْبِيائِهِمْ مَساجِدَ) -

ส่วนที่ 56 คำของท่านนบี ﷺ ที่ว่า แผ่นดินได้ถูกกำหนดให้เป็นสถานที่สุญูด และเป็นสื่อทำความสะอาดสำหรับฉัน

بابُ قَوْلِ النَّبِيِّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم (جُعِلَتْ لِيَ الأرْضُ مَسْجِدًا وطَهُورًا) -

(429) จาก ญาบิรฺ อิบนุ อับดุลลอฮฺ เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ กล่าวว่า ฉันได้รับสิทธิห้าประการซึ่งบรรดานบีก่อนฉันไม่เคยได้รับสิทธินี้มาก่อนกล่าวคือ

(1) ฉันได้รับชัยชนะโดยที่ศัตรูหวั่นเกรงในระยะเดินทางหนึ่งเดือน

(2) แผ่นดินได้ถูกกำหนดให้เป็นที่สุญูดและเป็นสื่อในการทำความสะอาดสำหรับฉัน ดังนั้นไม่ว่าใครคนใดจากประชาชาติของฉันหากได้เวลาละหมาดก็ให้เขาละหมาด

(3) ทรัพย์สงครามเป็นที่อนุมัติ

٤٢٩ - حدَّثنا مُحَمَّدُ بنُ سِنانٍ قالَ: حدَّثنا هُشَيْمٌ قالَ: حدَّثنا سَيَّارٌ هُوَ أبُو الحَكَمِ قالَ: حدَّثنا يَزِيدُ الفَقِيرُ قالَ: حدَّثنا جابِرُ بنُ عَبْدِ اللهِ قالَ: قالَ رَسُولُ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم: (أُعْطِيتُ خَمْسًا لَمْ يُعْطَهُنَّ أحَدٌ مِنَ الأنْبِياءِ قَبْلِي. نُصِرْتُ بالرُّعْبِ مَسِيرَةَ شَهْرٍ وجُعِلَتْ لِيَ الأرْضُ مَسْجِدًا وطَهُورًا. وأيُّما رَجُلٍ مِنْ أُمَّتِي أدْرَكَتْهُ الصَّلاةُ فَلْيُصَلِّ، وأُحِلَّتْ لِيَ الغَنائِمُ، وكانَ النَّبِيُّ يُبْعَثُ إلى قَوْمِهِ خاصَّةً وبُعِثْتُ إلى النَّاسِ كافَّةً، وأُعْطِيتُ الشَّفاعَةَ) -

สำหรับฉัน

(4) นบีทุกท่านได้รับการแต่งตั้งมาเพื่อกลุ่มชนของท่านโดยเฉพาะ แต่ฉันได้รับการแต่งตั้งมาเพื่อมนุษย์ทั้งมวล

(5) ฉันได้รับอนุญาตให้เสนอความช่วยเหลือ(ประชาชาติของฉัน)ได้ (ในวันแห่งการพิพากษา)

ส่วนที่ 57 การนอนของหญิงในมัสยิด

بَابُ نَوْمِ الْمَرْأَةِ فِى الْمَسْجِدِ -

(430) จากอาอิชะฮฺ เล่าว่า มีทาสหญิงผิวดำเป็นของชาวอรับเผ่าหนึ่งซึ่งพวกเขาเองได้ปล่อยให้เธอเป็นไท แต่เธอก็ยังอยู่ร่วมในหมู่พวกเขา เธอเล่าว่า เด็กหญิงคนหนึ่งในหมู่พวกเขาได้ออกมาพร้อมด้วยผ้าพันคอที่ทำจากหนังแดงประดับด้วยพลอย เธอเล่าว่า เด็กคนนี้ได้ถอดหรือทำหล่นหายไปมีเหยี่ยวตัวหนึ่งบินผ่านมาเห็นอยู่ที่พื้นดิน มันคิดว่าคงเป็นเนื้อจึงได้โฉบเอาส่วนนั้นไป เธอเล่าว่า พวกของเขาติดตามหาสิ่งนั้น แต่ก็ไม่พบจึงมากล่าวหาฉัน (ว่าเป็นคนเอาไป) เธอเล่าว่า ดังนั้นพวกเขาจึงได้ค้นหาตัวเธอก็ถูกพวกเขาค้น แม้กระทั่งบริเวณอวัยวะเพศ เธอเล่าว่า ขอสาบานต่ออัลลอฮฺ

٤٣٠ - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ، عَنْ هِشَامٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَائِشَةَ: أَنَّ وَلِيدَةً كَانَتْ سَوْدَاءَ لِحَيٍّ مِنَ الْعَرَبِ فَأَعْتَقُوهَا فَكَانَتْ مَعَهُمْ. قَالَتْ: فَخَرَجَتْ صَبِيَّةٌ لَهُمْ عَلَيْهَا وِشَاحٌ أَحْمَرُ مِنْ سُيُورٍ، قَالَتْ: فَوَضَعَتْهُ أَوْ وَقَعَ مِنْهَا فَمَرَّتْ بِهِ حُدَيَّاةٌ وَهُوَ مُلْقًى فَحَسِبَتْهُ لَحْمًا فَخَطِفَتْهُ، قَالَتْ: فَالْتَمَسُوهُ فَلَمْ يَجِدُوهُ، قَالَتْ: فَاتَّهَمُونِى بِهِ. قَالَتْ: فَطَفِقُوا يُفَتِّشُونَ حَتَّى فَتَّشُوا قُبُلَهَا. قَالَتْ: وَاللهِ إِنِّى لَقَائِمَةٌ مَعَهُمْ إِذْ

ขณะที่ฉันเผชิญกับปัญหาอย่างนี้อยู่ เหยี่ยวตัวเดิม ก็บินผ่านมาแล้วปล่อยของนั้นลงมาของนั้นก็ตกลงมาในระหว่างพวกเขาพอดี เธอเล่าอีกว่า เธอได้กล่าวว่า นี่แหละสิ่งที่พวกท่านกล่าวหาฉันโดยพวกท่านคิดว่า ฉันเป็นคนเอาไป แต่ฉันยืนยันว่า ฉันบริสุทธิ์นี่ไงอยู่ที่นี่แล้ว เธอเล่าว่า ต่อมาเธอได้ไปหาท่านรสูล ﷺ แล้วเขารับอิสลาม อาอิชะฮฺกล่าวว่า เธอผู้นี้มีกระโจมเล็กๆ หรือห้องพักหลังคาต่ำภายในบริเวณมัสยิดเธอเคยมาหาฉันและมาคุยอยู่ที่นี่เธอเล่าว่า เมื่อหญิงนั้นมาหาฉัน เมื่อเธอนั่งลงเธอจะกล่าวว่า วันที่เกิดเรื่องผ้าพันคอหนังผืนนั้นเป็นหนึ่งในความประหลาดของพระเจ้าของเราได้โปรดทราบเถิดว่าพระองค์ทรงช่วยเหลือฉันให้ปลอดภัยจากแผ่นดินที่มีการปฏิเสธ อาอิชะฮฺเล่าเพิ่มเติมว่า เธอเองเคยถามหญิงคนนี้ว่าทำไมเธอจึงรำพึงรำพันถึงเรื่องนี้ทุกคนครั้งที่มาหาฉัน หญิงดังกล่าวจึงเล่าเรื่องทั้งหมดให้อาอิชะฮฺฟัง

مرّت الحُدَيّاةُ فالتقته ، قالت : فوقع بينهم، قالت : فقلت هذا الذي اتهمتموني به زعمتم وأنا منه بريئة وهو ذا هو، قالت : فجاءت إلى رسول الله صلى الله عليه وسلم فأسلمت ، قالت عائشة : فكان لها خباء في المسجد أو حفش . قالت : فكانت تأتيني فتحدث عندي، قالت فلا تجلس عندي مجلسا إلا قالت :

ويوم الوشاح من تعاجيب ربنا
الا إنه من بلدة الكفر أنجاني

قالت عائشة فقلت لها : ما شأنك لاتقعدين معي مقعدا إلا قلت هذا؟ قالت : فحدثتني بهذا الحديث .

ส่วนที่ 58 การนอนของชายในมัสยิด อบู กิลาบะฮฺเล่าจากอนัสว่า มีชนเผ่าอุกลฺ สองสามคนเดินทางมาหาท่านนบี ﷺ พวกนี้

باب نوم الرجال في المسجد .
وقال أبو قلابة عن أنس : قدم رهط من عكل على النبي صلى الله عليه وسلم

فكانوا في الصفة ؛ و قال عبد الرحمن ابن أبي بكر : كان أصحاب الصفة الفقراء -

ได้พักร่วมอยู่กับพวกศุฟฟะฮฺ (ทางตอนหลังของมัสยิด) อับดุรเราะหฺมาน อิบนุ อบู บะกัรกล่าวว่าพวกศุฟฟะฮฺเป็นกลุ่มคนที่ยากจน

٤٣١ - حدثنا مسدد قال : حدثنا يحيى ؛ عن عبيد الله قال : حدثني نافع قال : أخبرني عبد الله بن عمر أنه كان ينام وهو شاب أعزب لا أهل له في مسجد النبي صلى الله عليه وسلم -

(431) จากนาเฟียะฮฺ เล่าว่า อับดุลลอฮฺ อิบนุ อุมัร ได้เคยเล่าให้ฉันฟังว่า ขณะที่เขายังเป็นหนุ่มโสด ยังไม่ได้แต่งงาน เขาเคยนอนที่มัสยิดของท่านนบี ﷺ

٤٣٢ - حدثنا قتيبة بن سعيد قال : حدثنا عبد العزيز بن أبي حازم عن أبي حازم ، عن سهل بن سعد ، قال : جاء رسول الله صلى الله عليه وسلم بيت فاطمة فلم يجد عليا في البيت ، فقال أين ابن عمك ؟ قالت : كان بيني وبينه شيء فغاضبني فخرج فلم يقل عندي . فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم لإنسان انظر أين هو . فجاء فقال : يارسول الله هو راقد في المسجد . فجاء رسول الله صلى الله عليه وسلم وهو مضطجع قد سقط رداؤه عن شقه وأصابه تراب ، فجعل رسول الله صلى الله عليه وسلم يمسحه عنه ويقول : قم أبا تراب ، قم أبا تراب -

(432) จากสะฮฺล อิบนุ สะอัด เล่าว่า ครั้งหนึ่งท่านรสูล ﷺ ได้มาที่บ้านของฟาฏิมะฮฺ และไม่พบอลีอยู่ในบ้าน ท่านรสูล ﷺ จึงกล่าวว่า ลูกชายของลุงของเธออยู่ไหนละ เธอตอบว่า ระหว่างฉันและเขามีความไม่เข้าใจกันคือเขาโกรธฉันแล้วออกไปไม่ได้นอนพักกลางวันที่นี่ ท่านรสูล ﷺ จึงได้ขอร้องให้คนหนึ่งว่า ไปตามหาซิว่า เขาอยู่ที่ไหนคนนั้นกลับมาแล้วบอกกับท่านรสูล ﷺ ว่า นอนอยู่ในมัสยิด ท่านรสูล ﷺ จึงไปที่มัสยิดก็พบว่า เขานอนตะแคงพักอยู่มีผ้าห่มตกอยู่อีกข้างหนึ่งร่างกายมีแต่ฝุ่น ท่านจึงไปปัดฝุ่นจากตัวอลีพลางท่านกล่าวว่า ยืนขึ้นเถอะ เจ้าพ่อขี้ฝุ่น ยืนขึ้นเถอะเจ้าพ่อขี้ฝุ่น

(433) จากอบู ฮุรอยเราะฮฺ เล่าว่า ฉันเคยเห็นชนชาวศุฟฟะฮฺ เจ็ดสิบคน แต่ละคนไม่มีเสื้อใส่บางคนมีแต่ผ้านุ่ง บางคนมีแต่ผ้าคลุม โดยเอาปลายผ้าผูกติดที่คอ บางคนปล่อยผ้าขาวมาถึงครึ่งหน้าแข้ง บางคนก็ปล่อยมาถึงตาตุ่ม โดยใช้มือจับรวบถือไว้เกรงว่า อวัยวะที่ต้องปกปิกจะเปิดเผยออกมา

٤٣٣ - حدَّثنا يُوسُفُ بنُ عِيسَى قالَ: حدَّثنا ابنُ فُضَيْلٍ، عَنْ أبيهِ، عَنْ أبي حازِمٍ، عَنْ أبي هُرَيْرَةَ قالَ: رَأيْتُ سَبْعِينَ مِنْ أصْحابِ الصُّفَّةِ ما مِنْهُمْ رَجُلٌ عَلَيْهِ رِداءٌ، إمَّا إزارٌ و إمَّا كِساءٌ، قَدْ رَبَطُوا فى أعْناقِهِمْ، فَمِنْها ما يَبْلُغُ نِصفَ السَّاقَيْنِ، وَمِنْها ما يَبْلُغُ الكَعْبَيْنِ، فَيَجْمَعُهُ بِيَدِهِ كَراهِيَةَ أنْ تُرَى عَوْرَتُهُ -

ส่วนที่ 59 การละหมาดเมื่อกลับจากเดินทาง กะอฺบ อิบนุ มาลิก กล่าวว่า ปรากฏว่าเมื่อท่านนบี ﷺ กลับจากเดินทาง ท่านจะไปที่มัสยิด แล้วละหมาดที่นั้น

بابُ الصَّلاةِ إذا قَدِمَ مِنْ سَفَرٍ. وقالَ كَعْبُ بنُ مالكٍ: كانَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلَّم إذا قَدِمَ مِنْ سَفَرٍ بَدَأ بالمَسْجِدِ فَصَلَّى فِيهِ -

(434) จากญาบิรฺ อิบนุ อับ ดุลลอฮฺเล่าว่า ฉันเคยไปหาท่านนบี ﷺ ขณะที่ท่านอยู่ในมัสยิด มิสอัร (ผู้รายงานคนหนึ่ง) เล่าว่า ฉันคิดว่า ญาบิรฺกล่าวว่า เป็นเวลาสายๆ ท่าน รสูล ﷺ กล่าวว่า ท่านจงละหมาดสองรอกาอัตปรากฏว่า แต่เดิมท่านเป็นหนี้ฉันอยู่ ท่านใช้ให้ฉันพร้อมทั้งเพิ่มให้ฉันด้วย

٤٣٤ - حدَّثنا خَلَّادُ بنُ يَحْيَى قالَ: حدَّثنا مِسْعَرٌ قالَ: حدَّثنا مُحارِبُ بنُ دِثارٍ، عَنْ جابِرِ بنِ عَبْدِ الله قالَ: أتَيْتُ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلَّم وَهُوَ فى المَسْجِدِ. قالَ مِسْعَرٌ: أُراهُ قالَ ضُحًى. فَقالَ: صَلِّ رَكْعَتَيْنِ. وكانَ لِي عَلَيْهِ دَيْنٌ فَقَضانِي وَزادَنِي -

ส่วนที่ 60 เมื่อเข้ามัสยิดแล้ว จงรุกัวะอฺ (ละหมาด) สองรอกาอัต

بابٌ إذا دَخَلَ المَسْجِدَ فَلْيَرْكَعْ رَكْعَتَيْنِ -

٤٣٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ: أَخْبَرَنَا مَالِكٌ، عَنْ عَامِرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ ابْنِ الزُّبَيْرِ، عَنْ عَمْرِو بْنِ سُلَيْمٍ الزُّرَقِيِّ، عَنْ أَبِي قَتَادَةَ السَّلَمِيِّ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم قَالَ: (إِذَا دَخَلَ أَحَدُكُمُ الْمَسْجِدَ فَلْيَرْكَعْ رَكْعَتَيْنِ قَبْلَ أَنْ يَجْلِسَ) -

(435) จาก อบู กอตาดะฮฺ อัสสะละมี เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ กล่าวว่า เมื่อบุคคลใดเข้ามัสยิดให้เขาละหมาดสองรอกาอัตก่อนที่จะนั่ง

بَابُ الْحَدَثِ فِي الْمَسْجِدِ -

ส่วนที่ 61 การมีหะดัษในมัสยิด

٤٣٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ: أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ، عَنِ الأَعْرَجِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم قَالَ: (الْمَلاَئِكَةُ تُصَلِّي عَلَى أَحَدِكُمْ مَا دَامَ فِي مُصَلاَّهُ الَّذِي صَلَّى فِيهِ مَا لَمْ يُحْدِثْ. تَقُولُ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَهُ، اللَّهُمَّ ارْحَمْهُ) -

(436) จากอบู ฮุรอยเราะฮฺเล่าว่าท่านรสูล ﷺ กล่าวว่ามะลาอิกะฮฺจะขอดุอาอฺให้แก่ทุกคน ตราบที่เขายังอยู่ในที่ละหมาดของเขาและยังไม่เสียน้ำละหมาด โดยมะลาอิกะฮฺจะกล่าวว่า โอ้อัลลอฮฺจงได้โปรดอภัยให้แก่เขาด้วยเถิด โอ้อัลลอฮฺได้โปรดเมตตาเขาด้วยเถิด

بَابُ بُنْيَانِ الْمَسْجِدِ

وَقَالَ أَبُو سَعِيدٍ: كَانَ سَقْفُ الْمَسْجِدِ مِنْ جَرِيدِ النَّخْلِ، وَأَمَرَ عُمَرُ بِبِنَاءِ الْمَسْجِدِ وَقَالَ: أَكِنَّ النَّاسَ مِنَ الْمَطَرِ وَإِيَّاكَ أَنْ تُحَمِّرَ أَوْ تُصَفِّرَ فَتَفْتِنَ النَّاسَ. وَقَالَ أَنَسٌ: يَتَبَاهَوْنَ بِهَا ثُمَّ لاَ يَعْمُرُونَهَا إِلاَّ قَلِيلاً. وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ: لَتُزَخْرِفُنَّهَا كَمَا زَخْرَفَتِ الْيَهُودُ وَالنَّصَارَى -

ส่วนที่ 62 การก่อสร้างมัสยิด

อบูสะอีดกล่าวว่า หลังคามัสยิดทำด้วยใบอินทผลัม และอุมัรได้มีคำสั่งให้สร้างมัสยิดโดยท่านกล่าวว่า ให้สามารถป้องกันฝนที่จะถูกต้องผู้ละหมาดได้ และจงระมัดระวังอย่าให้เป็นสีแดงหรือเหลืองจนทำให้ผู้ละหมาดเกิดความว้าวุ่น อนัสกล่าวหะดีษที่ว่าพวกเขาจะโอ้อวดกันในเรื่องการสร้างมัสยิด อิบนุ อับบาสกล่าวว่าพวกท่าน(มุสลิม)จะตกแต่งมัสยิดประหนึ่งพวกยะฮูดีและนะศอรอเคย

โอ้อวดกันในการสร้างสถานโบสถ์

(437) จากอับดุลลอฮฺ (อิบนุ อุมัร) เล่าว่า มัสยิดในสมัยท่านรสูลﷺ นั้นสร้างด้วยอิฐ แต่มีหลังคาทำด้วยใบอินทผลัมเสาทำด้วยต้นอินทผลัมแล้วต่อมาอบู บะกัรก็ไม่ได้ก่อสร้างเพิ่มเติมใดๆ ครั้นล่วงมาในสมัยอุมัรท่านได้สร้างต่อเติมคล้ายในสมัยท่านรสูล ﷺ กล่าวคือสร้างด้วยอิฐและใบอินทผลัม ส่วนเสาใช้ไม้อื่น มาสมัยอุษมานได้เพิ่มเติมมากมาย กล่าวคือ ทำฝาด้วยอิฐมีลวดลาย และใช้ปูนขาวเสาก็ทำด้วยหินมีสลัก ลวดลายหลังคาใช้ไม้สัก

ส่วนที่ 63 การช่วยเหลือกันสร้างมัสยิด อัลลอฮฺมีดำรัสว่า "ไม่มีเลยที่พวกตั้งภาคีทั้งหลายพัฒนาบรรดามัสยิดของอัลลอฮฺ เมื่อพวกเขายังยืนยันต่อตนเองในความเนรคุณ พวกเหล่านั้นบรรดาผลงานของพวกเขาได้มลายสูญสิ้นไปแล้ว และพวกเขาต้องประจำอยู่ในนรกอย่างนิรันดร, อันที่จริงที่จะทำการพัฒนาบรรดามัสยิดของอัลลอฮฺ ก็เพียงผู้ศรัทธาในอัลลอฮฺและวันสุดท้าย อีกทั้งดำรงละหมาดบริจาคซะกาต และพวกเขาไม่กลัว

٤٣٧ - حدثنا علي بن عبد الله قال: حدثنا يعقوب بن إبراهيم قال: حدثني أبي، عن صالح بن كيسان قال: حدثنا نافع أن عبد الله أخبره أن المسجد كان على عهد رسول الله صلى الله عليه وسلم مبنيا باللبن، وسقفه الجريد، وعمده خشب النخل، فلم يزد فيه أبو بكر شيئا، وزاد فيه عمر وبناه على بنيانه فى عهد رسول الله صلى الله عليه وسلم باللبن والجريد، وأعاد عمده خشبا، ثم غيره عثمان فزاد فيه زيادة كثيرة وبنى جداره بالحجارة المنقوشة والقصة، وجعل عمده من حجارة منقوشة وسقفه بالساج -

باب التعاون فى بناء المسجد - ما كان للمشركين أن يعمروا مساجد الله شاهدين على أنفسهم بالكفر أولئك حبطت أعمالهم وفى النار هم خالدون. إنما يعمر مساجد الله من آمن بالله واليوم الآخر وأقام الصلاة وآتى الزكاة ولم يخش إلا الله فعسى أولئك أن يكونوا من المهتدين -

(ผู้ใดทั้งสิ้น) นอกจากอัลลอฮฺ ดังนั้นหวังได้ว่า พวกเขาจะเป็นผู้หนึ่งในกลุ่มชนที่ได้รับการชี้นำ" (9:17-18)

(438) จากอิกริมะฮฺ เล่าว่า อิบนุ อับบาสได้กล่าวกับฉันและลูกของเขาที่ชื่ออลีว่า ทั้งสองจงไปที่อบู สะอีด แล้วฟังเรื่องเล่าจากเขา เราทั้งสองก็ได้ไปขณะที่เขาอยู่ในสวนเขาได้เอาเสื้อคลุมสวมแล้วนั่งลง หลังจากนั้นเขาก็เล่าเรื่องให้พวกเราฟัง จนกระทั่งถึงเรื่องการสร้างมัสยิด โดยกล่าวว่า พวกเราเคยแบกอิฐครั้งละก้อน ส่วนอัมมารแบกครั้งละสองก้อน ท่านนบี ﷺ เห็นเขา ท่านจึงได้เป่าฝุ่นบนตัวเขาออกพลางกล่าวว่า ขออัลลอฮฺได้เมตตาสงสารท่าน(คืออัมมาร)ด้วยเถิด เขาเชิญชวน พวกกบฏไปสู่สวรรค์ (แต่พวกนั้นจะฆ่าเขา) และชี้พวกนั้นเชิญชวนเขาไปสู่นรก เขาเล่าอีกว่า อัมมารกล่าวว่า ฉันขอความคุ้มครองต่ออัลลอฮฺ ให้โลกได้พ้นจากความวุ่นวายอันเลวร้ายด้วยเถิด

٤٣٨ ـ حدَّثنا مُسَدَّدٌ قالَ: حدَّثنا عَبْدُ العَزِيزِ بنُ مُخْتارٍ قالَ: حدَّثنا خالِدٌ الحَذَّاءُ، عَنْ عِكْرِمَةَ: قالَ لِي ابنُ عبَّاسٍ ولابْنِهِ عَلِيٍّ: انْطَلِقا إلى أبي سَعِيدٍ فاسْمَعا مِنْ حَدِيثِهِ، فانْطَلَقنا فإذا هُوَ في حائِطٍ يُصْلِحُهُ، فأخَذَ رِداءَهُ فاحْتَبَى، ثُمَّ أنشأَ يُحَدِّثُنا حتَّى أتَى على ذِكْرِ بِناءِ المَسْجِدِ فَقالَ: كُنَّا نَحْمِلُ لَبِنَةً لَبِنَةً، وعَمَّارٌ لَبِنَتَيْنِ لَبِنَتَيْنِ، فرآهُ النَّبيُّ صلى اللهُ عليه وسلَّم فَيَنْفُضُ التُّرابَ عَنْهُ ويَقُولُ: وَيْحَ عَمَّارٍ، يَدْعُوهُمْ إلى الجَنَّةِ ويَدْعُونَهُ إلى النَّارِ. قالَ يَقُولُ عَمَّارٌ: أعُوذُ باللهِ مِنَ الفِتَنِ ـ

ส่วนที่ 64 การว่าจ้างช่างไม้และช่างศิลปะเพื่อทำเสามิมบัรและทำมัสยิด

بابُ الاسْتِعانَةِ بالنَّجَّارِ والصُّنَّاعِ في أعْوادِ المِنْبَرِ والمَسْجِدِ ـ

(439) จากสะฮฺลเล่าว่า ท่านรสูล ﷺ ได้ส่งคนไปหาหญิงคนหนึ่ง (ชื่ออาอิชะฮฺ อัลอันศอรียะฮฺให้บอกกับเธอว่า)ให้เธอบอกกับทาสในความปกครองของเธอซึ่งเป็นช่างไม้ว่า ให้ทำมิมบัรให้ฉันหน่อยเพื่อฉันจะได้นั่ง

٤٣٩ - حدَّثنا قُتَيْبَةُ قالَ: حدَّثنا عَبْدُالعَزِيزِ، عَنْ أبي حازِمٍ، عَنْ سَهْلٍ قالَ: بَعَثَ رَسُولُ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّمَ إلى امْرَأَةٍ أنْ مُرِي غُلامَكِ النَّجَّارَ يَعْمَلْ لي أعْوادًا أجْلِسُ عَلَيْهِنَّ -

(440) จากญาบิรฺ เล่าว่า มีหญิงคนหนึ่งกล่าวว่า โอ้ท่านรสูล ﷺ จะไม่ใช้ฉันให้ทำอะไรสักอย่างเพื่อท่านจะได้นั่งดอกหรือเพราะฉันมีทาสที่เป็นช่างไม้ ท่านรสูล ﷺ ตอบว่า เอาซิ หากเธอต้องการ ดังนั้นเธอจึงได้ทำมิมบัร(โดยใช้ทาสของเธอ)

٤٤٠ - حدَّثنا خَلَّادٌ قالَ: حدَّثنا عَبْدُالواحِدِ بنُ أيْمَنَ، عَنْ أبيهِ، عَنْ جابِرٍ: أنَّ امْرَأةً قالَتْ: يا رَسُولَ اللهِ، ألا أجْعَلُ لكَ شَيْئًا تَقْعُدُ عَلَيْهِ؟ فإنَّ لي غُلامًا نَجَّارًا. قالَ: إنْ شِئْتِ، فَعَمِلَتِ المِنْبَرَ

ส่วนที่ 65 บุคคลที่สร้างมัสยิด

بابُ مَنْ بَنَى مَسْجِدًا -

(441) จาก อุบัยดุลลอฮฺ อัลเคาลานี เล่าว่า เขาได้ยินอุษมาน อิบนุ อัฟฟานกล่าวว่า ขณะที่ประชาชนทั้งหลายต่างวิพากษ์วิจารย์ในเรื่องการสร้างมัสยิดของท่านรสูล ﷺ (ขึ้นใหม่) ว่าความจริงพวกท่านพูดมากไปเอง ฉันเองเคยได้ยินท่านรสูล ﷺ กล่าวว่า บุคคลใดสร้างมัสยิดบุกัยรฺ (ผู้รายงานคนหนึ่ง) กล่าวว่า ฉันคิดว่าอาศิม (ผู้รายงานคนหนึ่ง) กล่าวว่า เพื่อแสวงหาความโปรดปรานจากอัลลอฮฺ อัลลอฮฺก็จะทรงสร้างเช่นเดียวกันในสวรรค์

٤٤١ - حدَّثنا يَحْيَى بنُ سُلَيْمانَ قالَ: حدَّثَني ابنُ وَهْبٍ: أخْبَرَني عَمْرٌو: أنَّ بُكَيْرًا حدَّثَهُ أنَّ عاصِمَ ابنَ عُمَرَ بنِ قَتادَةَ حدَّثَهُ أنَّهُ سَمِعَ عُبَيْدَاللهِ الخَوْلانِيَّ، أنَّهُ سَمِعَ عُثْمانَ ابنَ عَفَّانَ يَقُولُ عِنْدَ قَوْلِ النَّاسِ فيهِ حِينَ بَنَى مَسْجِدَ الرَّسُولِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّمَ: إنَّكُمْ أكْثَرْتُمْ وإنِّي سَمِعْتُ النَّبِيَّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّمَ يَقُولُ (مَنْ بَنَى مَسْجِدًا، قالَ بُكَيْرٌ: حَسِبْتُ أنَّهُ قالَ: يَبْتَغِي بِهِ وَجْهَ اللهِ، بَنَى اللهُ لَهُ مِثْلَهُ في الجَنَّةِ) -

ส่วนที่ 66 ขณะที่ผ่านมัสยิดให้จับปลายธนูเอาไว้

باب يأخذ بنصول النبل إذا مر في المسجد -

(442) จากอัมรฺ เล่าว่า ฉันเคยได้ยินญาบิรฺ อิบนุ อับดุลลอฮฺ กล่าวว่า มีชายคนหนึ่งผ่านไปที่มัสยิดโดยมีคันธนูติดตัวไปด้วย ท่านรสูล ﷺ ได้กล่าวกับเขา ว่า จงจับปลายมันไว้

٤٤٢ - حدثنا قتيبة قال: حدثنا سفيان قال: قلت لعمرو: أسمعت جابر بن عبد الله يقول: مر رجل في المسجد ومعه سهام، فقال له رسول الله صلى الله عليه وسلم (أمسك بنصالها) -

ส่วนที่ 67 การเดินผ่านเข้าไปในมัสยิด

باب المرور في المسجد -

(443) จาก อบู บุรดะฮฺ อิบนุ อับดุลลอฮฺ เล่าจากบิดาของเขาว่า ท่านรสูล ﷺกล่าวว่า บุคคลใดผ่านเข้าไปในมัสยิดหรือตลาดของเรา โดยมีสิ่งติดตัวเช่นลูกธนู (หรืออาวุธอื่นใด) เขาจงได้จับปลายธนูเอาไว้ เพื่อจะไม่เป็นอันตรายต่อมุสลิมอื่นหากเอามือจับไว้

٤٤٣ - حدثنا موسى بن إسماعيل قال: حدثنا عبد الواحد قال: حدثنا أبو بردة بن عبد الله قال: سمعت أبا بردة عن أبيه عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: (من مر في شيء من مساجدنا أو أسواقنا بنبل فليأخذ على نصالها، لا يعقر بكفه مسلما) -

ส่วนที่ 68 การกล่าวลำนำกลอนในมัสยิด

باب الشعر في المسجد -

(444) จากหัสซาน อิบนุษาบิต อัลอันศอรี ได้กล่าวยืนยันกับอบู ฮุรอยเราะฮฺว่า สาบานต่ออัลลอฮฺ (จงบอกความจริง)ว่า ท่านเคยได้ยิน

٤٤٤ - حدثنا أبو اليمان الحكم بن نافع قال: أخبرنا شعيب، عن الزهري، قال أخبرني أبو سلمة بن عبد الرحمن ابن عوف: أنه سمع حسان بن ثابت

ท่านนบี ﷺ กล่าวหรือเปล่าว่า โอ้หัสซาน ได้โปรดตอบรับในนามท่านรสูลลุลลอฮฺ ﷺ โอ้ อัลลอฮฺ ขอได้โปรดให้วิญญาณบริสุทธิ์ช่วยเขาด้วยเถิด อบู ฮุรอยเราะฮฺตอบว่า ใช่(เคยกล่าว)

ส่วนที่ 69 ผู้มีหอกสั้นในมัสยิด

(445)จากอาอิชะฮฺ เล่าว่า ในวันหนึ่ง ณ ประตูบ้านของฉัน ฉันเห็นท่านรสูล ﷺ มองดูชาวเอธิโอเปียกำลังเล่นอยู่ในมัสยิด ท่านรสูล ﷺ ได้เอาผ้ามากำบังตัวฉันไว้เพื่อให้ฉันดูพวกนั้นเล่นกัน อาอิชะฮฺเล่าอีกว่า ฉันเห็นท่านนบี ﷺ และชาวเอธิโอเปียกำลังเล่นหอกสั้นของพวกเขาอยู่

ส่วนที่ 70 เรื่องการซื้อขายบนมิมบัรในมัสยิด

(446) จาก อาอิชะฮฺ เล่าว่า บะรีเราะฮฺได้มาหาเธอ ถามถึงเรื่องพันธะในการเป็นทาสของเธอ อาอิชะฮฺตอบว่า หากเธอประสงค์เช่นนั้น ฉันก็จะจ่ายค่าไถ่ตัวแก่ครอบครัวของนายเธอ แต่สิทธิในการปกครอง(1)ก็ตกอยู่กับฉันครองครัวของนายเธอกล่าวว่า หากเธอประ

(1) ดูอภิธานศัพท์ อัลวะลาอฺ

الأنصارى يستشهد أبا هريرة :
أنشدك الله، هل سمعت النبى صلى الله
عليه وسلم يقول : (يا حسان أجب عن
رسول الله صلى الله عليه وسلم، اللهم أيده
بروح القدس) . قال أبو هريرة : نعم -

باب أصحاب الحراب فى المسجد -

٤٤٥ - حدثنا عبد العزيز بن عبدالله
قال : حدثنا إبراهيم بن سعد، عن صالح،
عن ابن شهاب . قال : أخبرنى عروة
ابن الزبير أن عائشة قالت : لقد رأيت
رسول الله صلى الله عليه وسلم يوما فى
باب حجرتى والحبشة يلعبون
فى المسجد . ورسول الله صلى الله عليه
وسلم يسترنى بردائه أنظر إلى لعبهم .
وزاد إبراهيم بن المنذر : حدثنا ابن
وهب، أخبرنى يونس، عن ابن شهاب،
عن عروة، عن عائشة قالت : رأيت
النبى صلى الله عليه وسلم والحبشة
يلعبون بحرابهم -

باب ذكر البيع والشراء على المنبر فى المسجد -

٤٤٦ - حدثنا على بن عبد الله قال :
حدثنا سفيان، عن يحيى، عن عمرة،
عن عائشة قالت : أتتها بريرة تسألها
فى كتابتها. فقالت : إن شئت أعطيت
أهلك ويكون الولاء لى. وقال أهلها :

إن شئت أعطيتها ما بقي، وقال سفيان مرة: إن شئت أعتقتها ويكون الولاء لنا. فلما جاء رسول الله صلى الله عليه وسلم ذكرته ذلك فقال: ابتاعيها فأعتقيها فإن الولاء لمن أعتق، ثم قام رسول الله صلى الله عليه وسلم على المنبر. وقال سفيان مرة: فصعد رسول الله صلى الله عليه وسلم على المنبر فقال: ما بال أقوام يشترطون شروطا ليس في كتاب الله: من اشترط شرطا ليس في كتاب الله فليس له وإن اشترط مائة مرة. ورواه مالك عن يحيى، عن عمرة أن بريرة، ولم يذكر فصعد المنبر. قال علي: قال يحيى وعبد الوهاب، عن يحيى، عن عمرة، وقال جعفر بن عون، عن يحيى قال: سمعت عمرة قالت: سمعت عائشة رضي الله عنها.

ลงค์ก็ให้เธอจ่ายค่าไถ่ตัวที่เหลือ มีครั้งหนึ่งสุฟยานกล่าวว่า หากเธอประสงค์ก็ให้ปลอดปล่อยให้นางเป็นอิสระเกิด ส่วนสิทธิในการปกครองอยู่กับเรา ครั้นเมื่อท่านรสูล ﷺ มาเธอก็เล่าเรื่องดังกล่าวให้ท่านฟัง ท่านกล่าวว่า เธอจงจ่ายเงินซื้อตัวมา แล้วปล่อยเป็นอิสระ ส่วนสิทธิในการปกครองนั้นเป็นกรรมสิทธิของผู้ปลดปล่อยให้เป็นอิสระ หลังจากนี้ท่านรสูล ﷺ ได้ขึ้นบนมิมบัร มีอีกครั้งที่สุฟยานเล่าว่าท่านรสูล ﷺ ได้ขึ้นบนมิมบัร แล้วกล่าวว่า พวกนี้เป็นอย่างไร จึงชอบตั้งเงื่อนไขที่ไม่มีในคัมภีร์ของอัลลอฮฺ ผู้ที่ตั้งเงื่อนไขนอกเหนือจากคัมภีร์ของอัลลอฮฺแล้ว เงื่อนไขนั้นก็ไม่สมบูรณ์ แม้ว่าจะตั้งเงื่อนไขสักรอยครั้งก็ตาม

باب التقاضي والملازمة في المسجد.

ส่วนที่ 71 การปฏิบัติตามสัญญา (ชำระหนี้)และการจับลูกหนี้ในมัสยิด

٤٤٧ - حدثنا عبد الله بن محمد قال: حدثنا عثمان بن عمر قال: أخبرنا يونس، عن الزهري، عن عبد الله بن كعب بن مالك، عن كعب: أنه تقاضى ابن أبي حدرد دينا كان له عليه في المسجد، فارتفعت أصواتهما حتى سمعهما رسول الله

(447) จาก กะอฺบ เล่าว่า ความจริงเขาเคยขอร้องให้อิบนุ อบูฮัดร็อดชดใช้หนี้เขาซึ่งเป็นหนี้ในมัสยิด เสียงพูดจาของเราเริ่มดังขึ้นได้ยินไปถึงท่านรสูล ﷺ ซึ่งท่านอยู่ที่บ้านของท่าน ท่านจึงได้ออกหาทั้งสองคนนั้น แย้มม่านของท่านแล้ว

صلى الله عليه وسلم وهو في بيته، فخرج إليهما حتى كشف سجف حجرته، فنادى: يا كعب، قال: لبيك يا رسول الله. فقال: ضع من دينك هذا، وأومأ إليه أي الشطر. قال: لقد فعلت يا رسول الله قال: قم فاقضه.

เรียก กะอฺบ เขาตอบท่านว่า โอ้ท่านรสูล ﷺ ฉันขอปฏิบัติตามท่าน ท่านกล่าวว่า ลดจำนวนหนี้ของท่านลงครึ่งหนึ่งแล้วท่านก็ได้ให้สัญญาณด้วยมือให้เขาไว้ว่า หมายถึงยอมรับสัญญาครึ่งหนึ่งของจำนวนนั้น กะอฺบ กล่าวว่า โอ้ท่านรสูล ﷺ ฉันยินยอมตามนั้น ท่านจึงกล่าว (แก่อิบนุ อบู ฮัดร็อด)ว่าจงลุกขึ้นแล้วไปดำเนินการชดใช้กัน (ข้างนอกมัสยิด)

باب كنس المسجد والتقاط الخرق والقذى والعيدان.

ส่วนที่ 72 การกวาดการเก็บเศษวัสดุสิ่งสกปรก และเศษเสื่อออกจากมัสยิด

٤٤٨ - حدثنا سليمان بن حرب قال: حدثنا حماد بن زيد، عن ثابت، عن أبي رافع، عن أبي هريرة أن رجلا أسود أو امرأة سوداء كان يقم المسجد فمات فسأل النبي صلى الله عليه وسلم عنه فقالوا: مات. قال: أفلا كنتم آذنتموني به؟ دلوني على قبره، أو قال قبرها، فأتى قبرها فصلى عليها.

(448)จากอบู ฮุรอยเราะฮฺ เล่าว่า ชายผิวดำหรือหญิงผิวดำเคยทำหน้าที่กวาดมัสยิด แล้วเขาได้ตายไป ท่านนบี ﷺ ได้ถามถึงเขา ได้รับคำตอบว่า ตายไปแล้วท่านจึงกล่าวว่า ทำไมพวกท่านจึงไม่บอกฉัน จงไปชี้หลุมศพของเขาซิ ท่านนบี ﷺ จึงไปที่หลุมศพ แล้วละหมาดให้เธอ

باب تحريم تجارة الخمر في المسجد.

ส่วนที่ 73 ห้ามค้าขายสุราในมัสยิด

٤٤٩ - حدثنا عبدان، عن أبي حمزة، عن الأعمش، عن مسلم،

(449) จากอาอิชะฮฺ เล่าว่า เมื่ออายะฮฺที่เกี่ยวกับดอก

عَنْ مَسْرُوقٍ، عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: لَمَّا أُنْزِلَتِ الآيَاتُ مِنْ سُورَةِ الْبَقَرَةِ فِي الرِّبَا خَرَجَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم إِلَى الْمَسْجِدِ فَقَرَأَهُنَّ عَلَى النَّاسِ ثُمَّ حَرَّمَ تِجَارَةَ الْخَمْرِ -

เบี้ย (ริบา)(1) ในสูเราะฮฺอัลบะเกาะเราะฮฺ ได้ถูกประทานลงมา ท่านนบี ﷺ ได้ออกไปที่มัสยิด ท่านได้อ่านอายะฮฺนั้นให้ประชาชนได้ทราบ หลังจากนั้นท่านก็ห้ามการขายสุรา (ขณะนั้นการดื่มสุรายังเป็นที่อนุมัติ)

بَابُ الْخَدَمِ لِلْمَسْجِدِ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ: نَذَرْتُ لَكَ مَا فِي بَطْنِي مُحَرَّرًا لِلْمَسْجِدِ يَخْدُمُهُ -

ส่วนที่ 74 คนรับใช้เพื่อกิจการมัสยิด

อิบนุ อับบาสได้อ้างถึงอายะฮฺที่ว่า “ ฉันขอบนบานต่อพระองค์ว่าสิ่งที่มีอยู่ในครรภ์ของฉันนี้ ขอถวายเป็นอิสระ ” (3:35) นั้นเป็นการรับใช้พระองค์เพื่อมัสยิด

٤٥٠(أ) - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ وَاقِدٍ قَالَ: حَدَّثَنَا حَمَّادٌ، عَنْ ثَابِتٍ، عَنْ أَبِي رَافِعٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ امْرَأَةً أَوْ رَجُلًا كَانَ يَقُمُّ الْمَسْجِدَ وَلَا أُرَاهُ إِلَّا امْرَأَةً، فَذَكَرَ حَدِيثَ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم أَنَّهُ صَلَّى عَلَى قَبْرِهِ -

(450)ก. จากรอเฟียะอฺว่า อบู ฮุรอยเราะฮฺเล่าว่า มีหญิงหรือชายคนหนึ่งเคยทำความสะอาดมัสยิด (ผู้รายงานกล่าวว่า มีความเป็นไปได้มากกว่าเป็นหญิง) แล้วต่อมาเขาได้เล่าหะดีษของท่านนบี ﷺ ว่า ท่านได้ละหมาดให้เธอที่หลุมศพของเธอ

بَابُ الأَسِيرِ أَوِ الْغَرِيمِ يُرْبَطُ فِي الْمَسْجِدِ

ส่วนที่ 75 เชลยสงครามและลูกหนี้ถูกล่ามอยู่ในมัสยิด

٤٥٠(ب) - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ: أَخْبَرَنَا رَوْحٌ، وَمُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ،

(450)ข. จาก อบู ฮุรอยเราะฮฺ เล่าว่าท่านนบี ﷺ ได้กล่าว

(1) ดูอภิธานศัพท์ ริบา

عن شعبة، عن محمد بن زياد، عن أبي هريرة، عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: إن عفريتا من الجن تفلت علي البارحة - أو قال كلمة نحوها - ليقطع علي الصلاة فأمكنني الله منه، فأردت أن أربطه إلى سارية من سواري المسجد حتى تصبحوا وتنظروا إليه كلكم، فذكرت قول أخي سليمان - رب اغفر لي وهب لي ملكا لا ينبغي لأحد من بعدي - قال روح: فرده خاسئا -

ว่า มีญินตนหนึ่งมาทำลับ ๆล่อกับฉันตอนกลางคืนวานนี้ หรือท่านนบี ﷺ ได้กล่าวคำอย่างนั้น เพื่อล่อหลอกให้ฉันหยุดละหมาดแต่อัลลอฮฺทรงให้ฉันหนักแน่น ฉันเองอยากจะจับมันผูกล่ามไว้กับเสามัสยิดหนึ่ง จากบรรดาเสาทั้งหลาย จนกระทั่งพวกท่านได้ตื่นมาในช่วงเช้าแล้วพวกท่านทั้งหมดจะได้ดูมัน ฉันนึกถึงคำพูดของพี่น้องฉันคือ นบีสุลัยมานที่กล่าวว่า "โอ้พระผู้เป็นเจ้าของฉันได้โปรดอภัยให้กับฉันเถิดและโปรดมอบอาณาจักรให้กับฉันเถิด ซึ่งจะไม่มีผู้ใดคู่ควรภายหลังจากฉัน" (38:35) เรา (ผู้รายงานคนหนึ่ง) ได้กล่าวคือ แล้วมันก็ถูกไล่ออกไปอย่างหมดความปรานี

باب الاغتسال إذا أسلم، وربط الأسير أيضا في المسجد. وكان شريح يأمر الغريم أن يحبس إلى سارية المسجد -

ส่วนที่ 76 การอาบน้ำทั่วร่างกายเมื่อเข้ารับอิสลามและการล่ามเชลยศึกไว้ในมัสยิด ปรากฏว่าสุรอยหฺ เคยสั่งให้ล่ามเชลยศึกหรือลูกหนี้ไว้ในมัสยิด

٤٥١ - حدثنا عبد الله بن يوسف قال: حدثنا الليث قال: حدثنا سعيد بن أبي سعيد أنه سمع أبا هريرة قال: بعث النبي صلى الله عليه وسلم خيلا قبل نجد فجاءت برجل من بني حنيفة

(451) จาก อบู ฮุรอยเราะฮฺ เล่าว่า ท่านนบี ﷺ เคยส่งทหารม้าไปที่เมืองนัจดฺ เมื่อกองทหารกลับมาก็นำชายคนหนึ่งจากเผ่าหะนีฟะฮฺ ที่ซื่อเรียกกันว่าษุมามะฮฺ

يُقَالُ لَهُ ثُمَامَةُ بْنُ أُثَالٍ، فَرَبَطُوهُ بِسَارِيَةٍ مِنْ سَوَارِي الْمَسْجِدِ، فَخَرَجَ إِلَيْهِ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم فَقَالَ: أَطْلِقُوا ثُمَامَةَ، فَانْطَلَقَ إِلَى نَخْلٍ قَرِيبٍ مِنَ الْمَسْجِدِ فَاغْتَسَلَ ثُمَّ دَخَلَ الْمَسْجِدَ فَقَالَ: أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللهِ -

อิบนุ อุษาล (เป็นเชลย) พวกเขาได้ล่ามไว้ที่เสาหนึ่งจากบรรดาเสาในมัสยิด ท่านนบี ﷺ ได้ออกมา (ดู) และกล่าวว่า พวกท่านจงแก้มัดษุมามะฮฺออกเสีย เมื่อแก้แล้ว เขาก็ได้เดินไปที่ต้นอินทผลัมที่อยู่ใกล้กับมัสยิด เขาได้อาบน้ำและเข้าไปในมัสยิดแล้วเขากล่าวว่า “ ฉันขอปฏิญาณว่าไม่มีพระเจ้าอื่นใดเว้นแต่อัลลอฮฺและมุหัมมัดเป็นรสูลของอัลลอฮฺจริง ”

بَابُ الْخَيْمَةِ فِي الْمَسْجِدِ لِلْمَرْضَى وَغَيْرِهِمْ -

ส่วนที่ 77 การกางกระโจมไว้ในมัสยิดเพื่ออนุเคราะห์ คนป่วยและบุคคลอื่น

٤٥٢ - حَدَّثَنَا زَكَرِيَّا بْنُ يَحْيَى قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ بْنُ نُمَيْرٍ قَالَ: حَدَّثَنَا هِشَامٌ، عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: أُصِيبَ سَعْدٌ يَوْمَ الْخَنْدَقِ فِي الْأَكْحَلِ فَضَرَبَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم خَيْمَةً فِي الْمَسْجِدِ لِيَعُودَهُ مِنْ قَرِيبٍ فَلَمْ يَرُعْهُمْ وَفِي الْمَسْجِدِ خَيْمَةٌ مِنْ بَنِي غِفَارٍ إِلَّا الدَّمُ يَسِيلُ إِلَيْهِمْ. فَقَالُوا: يَا أَهْلَ الْخَيْمَةِ، مَا هَذَا الَّذِي يَأْتِينَا مِنْ قِبَلِكُمْ؟ فَإِذَا سَعْدٌ يَغْذُو جُرْحُهُ دَمًا فَمَاتَ فِيهَا -

(452) จากอาอิชะฮฺ เล่าว่า ในสงครามคอนดัก สะอฺดได้รับบาดเจ็บที่แขน ท่านนบี ﷺ สั่งให้กางกระโจมในมัสยิดเพื่อจะได้เยี่ยมอย่างใกล้ชิดในมัสยิดนั้นเอง ก็มีกระโจมของพวกตระกูลฆิฟารด้วย (ไม่มีอะไรอื่น)นอกจากเลือดที่ไหลไปยังพวกเขา พวกเขาจึงกล่าวขึ้นว่า ผู้ที่อาศัยอยู่ในกระโจมทั้งหลายมีอะไรเกิดขึ้น ที่มาถึงเราแต่พบว่า สะอฺด มีบาดแผลและบาดแผลของเขามีเลือดออกมากที่สุดทำให้เขาสิ้นชีวิต

ส่วนที่ 78 การนำอูฐเข้าไปนอนในมัสยิดเนื่องมาจากเหตุหนึ่งเหตุใด

อิบนุ อับบาสกล่าวว่า ท่านนบี ﷺ ได้ฏอวาฟโดยขี่อูฐ

بابُ إدخالِ البعيرِ في المسجدِ للعلةِ . وقالَ ابنُ عبَّاسٍ : طافَ النَّبيِّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم على بعيرٍ -

(453) จากอุมมุ สะละมะฮฺ เล่าว่า เธอได้เคยร้องเรียนต่อท่านรสูล ﷺ กรณีฉันป่วย ท่านกล่าวว่า การฏอวาฟของเธอให้อยู่ข้างหลังคนอื่นโดยขี่พาหนะ ฉันจึงได้ฏอวาฟ และท่านรสูล ﷺ ก็ละหมาดอยู่ข้างๆ บัยตุลลอฮฺ ท่านอ่านสูเราะฮฺ อัฏฏูร(สูเราะฮฺที่ 52)

٤٥٣ - حدثنا عبدُ اللهِ بنُ يوسفَ قالَ : أخبرَنا مالكٌ ، عنْ محمدِ بنِ عبدِ الرحمنِ بنِ نوفلٍ ، عنْ عروةَ ، عنْ زينبَ بنتِ أبي سلمةَ عنْ أمِّ سلمةَ ، قالتْ : شكوتُ إلى رسولِ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم أنِّي أشتكي ، قالَ : طوفي منْ وراءِ الناسِ . وأنتِ راكبةٌ . فطفتُ ورسولُ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّمَ يصلِّي إلى جنبِ البيتِ يقرأُ بالطُّورِ وكتابٍ مسطورٍ -

ส่วนที่ 79

بابٌ :-

(454) จากอนัส อิบนุ มาลิก เล่าว่า มีเศาะฮาบะฮฺชายสองคนออกมาหาท่านนบี ﷺ ในคืนที่มืดสนิท ทั้งสองเหมือนกับมีตะเกียงส่องแสงนำทางของเขา เมื่อทั้งสองแยกทางกันก็กลายเป็นว่าแต่ละคนมีตะเกียงคนละหนึ่งดวงจนกระทั่งเดินทางกลับไปหาครอบครัวของเขา (เป็นเรื่องที่อัลลอฮฺทรงบันดาลให้และเป็นสิ่งมหัศจรรย์ของท่านนบี ﷺ)

٤٥٤ . حدثنا محمدُ بنُ المثنَّى قالَ : حدثنا معاذُ بنُ هشامٍ قالَ : حدثني أبي عنْ قتادةَ قالَ : حدثنا أنسٌ أنَّ رجلينِ منْ أصحابِ النبيِّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم خرجا منْ عندِ النبيِّ صلَّى اللهُ عليهِ وسلَّمَ في ليلةٍ مظلمةٍ ومعهما مثلُ المصباحينِ يضيئانِ بينَ أيديهما فلمَّا افترقا صارَ معَ كلِّ واحدٍ منهما واحدٌ حتَّى أتى أهلَهُ -

ส่วนที่ 80 ประตูเล็กและทางผ่านเข้ามัสยิด

بابُ الخوخةِ والممرِّ في المسجدِ -

(455) จาก อบู สะอีด อัลคุดรี เล่าว่า ท่านนบี ﷺ ได้กล่าวคุฏบะฮฺโดยกล่าวว่า แท้จริงอัลลอฮฺทรงให้บ่าวได้เลือกเอาระหว่างโลกดุนยานี้กับการอยู่กับอัลลอฮฺ (เมื่อท่านกล่าวถึงช่วงนี้) อบู บะกัร ร้องไห้ ฉันนึกในใจว่า มีเหตุผลอะไรที่ทำให้ผู้อาวุโสคนนี้ร้องไห้ หากว่าอัลลอฮฺทรงให้บ่าวได้เลือกระหว่างดุนยาและอยู่กับอัลลอฮฺ ท่านรสูล ﷺ ก็คือบ่าวคนหนึ่ง และอบู บะกัร ก็รู้ดียิ่งกว่าพวกเราเสียอีก ท่านรสูล ﷺ จึงกล่าวกับ อบู บะกัรว่า โอ้ อบู บะกัรอย่าร้องไห้เลย เพราะแท้จริงคนที่เสียสละยิ่งสำหรับฉัน ทั้งการเป็นเพื่อนและการเสียสละทรัพย์สินต่างๆ ก็คืออบู บะกัร หากฉันจะเลือกเฟ้นคนผู้เป็นคอลีลฺ[1]แท้สักคนหนึ่งในบรรดาประชาชาติของฉัน แล้วฉันก็จะต้องเลือก อบู บะกัร โดยที่เขาเป็นทั้งพี่น้องร่วมศาสนา และเป็นทั้งเพื่อนรักแท้อีกด้วย จงปิดประตูของมัสยิดทั้งหมด นอกจากประตูของอบู บะกัร

٤٥٥ - حدثنا محمد بن سنان قال: حدثنا فليح قال: حدثنا أبو النضر عن عبيد الله بن حنين، عن بسر بن سعيد، عن أبي سعيد الخدري قال: خطب النبي صلى الله عليه وسلم فقال: إن الله خير عبدا بين الدنيا وبين ما عنده فاختار ما عند الله، فبكى أبو بكر رضي الله عنه، فقلت في نفسي: ما يبكي هذا الشيخ؟ إن يكن الله خير عبدا بين الدنيا وبين ما عنده فاختار ما عند الله، فكان رسول الله صلى الله عليه وسلم هو العبد، وكان أبو بكر أعلمنا فقال: يا أبا بكر، لا تبك، إن أمن الناس علي في صحبته وماله أبو بكر، ولو كنت متخذا خليلا من أمتي لاتخذت أبا بكر، ولكن أخوة الإسلام ومودته، لا يبقين في المسجد باب إلا سد إلا باب أبي بكر -

(456) จาก อิบนุ อับบาส เล่าว่า เมื่อท่านรสูล ﷺ ล้มป่วย

٤٥٦ - حدثنا عبد الله بن محمد الجعفي قال: حدثنا وهب بن جرير

(1) ดูอภิทานศัพท์ คอลีลฺ

และเป็นครั้งที่เสียชีวิตนั้น ท่านได้ออกมาที่มัสยิด โดยมีผ้าพันไว้ที่ศีรษะ ท่านได้นั่งบนมิมบัร กล่าวสรรเสริญและสดุดีอัลลอฮฺ แล้วจึงกล่าวว่า ความจริงไม่มีใครจะเสียสละทั้งกายและทรัพย์สินมากกว่า อบู บะกัร อิบนุ อบู กุฮาฟะฮฺหาก ฉันจะเลือกผู้เป็นเพื่อนแท้สักคน ฉันจะต้องเลือกอบู บะกัรเป็นเพื่อน แต่เพื่อนในอิสลามด้วยกันนั้นประเสริฐยิ่งกว่าพวกท่าน จงปิดทางเข้าออกทุก ๆ ทางในมัสยิดนี้นอกจากทางเข้าของ อบู บะกัร

قَالَ : حَدَّثَنَا أَبِى قَالَ : سَمِعْتُ يَعْلَى ابْنَ حَكِيمٍ ، عَنْ عِكْرِمَةَ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ : خَرَجَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلّم فى مَرَضِهِ الَّذِى مَاتَ فِيهِ عَاصِبًا رَأْسَهُ بِخِرْقَةٍ ، فَقَعَدَ عَلَى الْمِنْبَرِ فَحَمِدَ اللهَ و أَثْنَى عَلَيْهِ ، ثُمَّ قَالَ : إِنَّهُ لَيْسَ مِنَ النَّاسِ أَحَدٌ أَمَنَّ عَلَىَّ فى نَفْسِهِ وَمَالِهِ مِنْ أَبِى بَكْرِ بْنِ أَبِى قُحَافَةَ ، وَلَوْ كُنْتُ مُتَّخِذًا مِنَ النَّاسِ خَلِيلاً لاتَّخَذْتُ أَبَا بَكْرٍ خَلِيلاً ، وَلَكِنْ خُلَّةُ الإِسْلامِ أَفْضَلُ ، سُدُّوا عَنِّى كُلَّ خَوْخَةٍ فى هذَا الْمَسْجِدِ ، غَيْرَ خَوْخَةِ أَبِى بَكْرٍ -

ส่วนที่ 81 ประตูต่าง ๆ และที่ปิดอัลกะอฺบะฮฺและปิดมัสยิดต่าง ๆ

อบู อัลดุลลอฮฺ กล่าวว่า อับดุลลอฮฺ อิบนุ มุหัมมัด กล่าวกับฉัน ตามที่สุฟยานเล่ามาจาก อิบนุ ญุรอยจ กล่าวว่า อิบนุ อบี มุลัยกะฮฺ กล่าวกับฉันว่า โอ้ อับดุล มาลิก ฉันอยากให้ท่านเห็นมัสยิดของอิบนุ อับบาสและประตูต่าง ๆ ของมัสยิด

بَابُ الأَبْوَابِ وَالْغَلَقِ لِلْكَعْبَةِ وَالْمَسَاجِدِ ـ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللهِ : و قَالَ لِى عَبْدُ اللهِ بْنُ مُحَمَّدٍ : حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ قَالَ : قَالَ لِى ابن أَبِى مُلَيْكَةَ : يَا عَبْدَالْمَلِكِ لَوْ رَأَيْتَ مَسَاجِدَ ابْنِ عَبَّاسٍ و أَبْوَابَهَا -

(457) จากนาเฟียะอฺ จากอิบนุ อุมัร เล่าว่า เมื่อท่านนบีﷺ ได้มาถึงมักกะฮฺ ได้เรียกหาอุษมาน อิบนุ ฏอลหะฮฺให้ให้เขาเปิดประตู (อัลกะอฺบะฮฺ)แล้วท่านนบีﷺบิล้าล

٤٥٧ - حَدَّثَنَا أَبُوالنُّعْمَانِ و قُتَيْبَةُ ابْنُ سَعِيدٍ قَالاَ : حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ ، عَنْ أَيُّوبَ ، عَنْ نَافِعٍ ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ النَّبِىَّ صلى اللهُ عليه وسلّم قَدِمَ مَكَّةَ فَدَعَا عُثْمَانَ بْنَ طَلْحَةَ فَفَتَحَ الْبَابَ

فدخل النبى صلى الله عليه وسلم و بلال، و أسامة بن زيد، و عثمان بن طلحة، ثم أغلق الباب فلبث فيه ساعة، ثم خرجوا. قال ابن عمر: فبدرت فسألت بلالا فقال: صلى فيه. فقلت: فى أى؟ قال: بين الأسطوانتين. قال ابن عمر: فذهب على أن أسأله كم صلى -

อุสามะฮฺ อิบนุ ซัยดฺและอุษมาน อิบนุ ฏอลหะฮฺได้เข้าไป ต่อมาประตูก็ปิด พวกเขาได้อยู่ในนั้นชั่วขณะหนึ่งจึงได้พากันออกมา อิบนุ อุมัรกล่าวว่า ฉันปรี่เข้าไปถามบิล้าลว่าท่านนบี ﷺ ละหมาดที่นั่นหรือ ฉันถามว่าที่ไหน เขาตอบว่า ระหว่างช่วงเสาสองต้น อิบนุ อุมัรกล่าวอีกว่า ฉันลืมถามเขาว่า ท่านละหมาดจำนวนมากน้อยเท่าใด

باب دخول المشرك المسجد -

ส่วนที่ 82 พวกมุชริกเข้ามัสยิด

٤٥٨ - حدثنا قتيبة قال: حدثنا الليث، عن سعيد بن أبي سعيد أنه سمع أبا هريرة يقول: بعث رسول الله صلى الله عليه وسلم خيلا قبل نجد فجاءت برجل من بنى حنيفة يقال له ثمامة بن أثال فربطوه بسارية من سوارى المسجد -

(458)จากอบู ฮุรอยเราะฮฺ เล่าว่า ท่านนบี ﷺ เคยส่งทหารม้าไปที่เมืองนัจดฺ แล้วพวกนี้ได้นำเอาเชลยชายจากตระกูลหะนีฟะฮฺมาคนหนึ่ง ชื่อว่า ษุมามะฮฺ อิบนุ อุษาล พวกเขาได้ล่ามไว้กับเสาต้นหนึ่งของมัสยิด

باب رفع الصوت فى المسجد -

ส่วนที่ 83 การส่งเสียงดังอีกทึกในมัสยิด

٤٥٩ - حدثنا على بن عبد الله قال: حدثنا يحيى بن سعيد قال: حدثنا الجعيد بن عبد الرحمن قال: حدثنى يزيد بن خصيفة، عن السائب بن يزيد قال: كنت قائما فى المسجد، فحصبنى رجل

(459) จาก อัลสาอิบ อิบนุ ยะซีดเล่าว่า ครั้งหนึ่ง ฉันยืนอยู่ในมัสยิด มีชายคนหนึ่งขว้างก้อนหินมาที่ฉัน ฉันมองไป เห็นอุมัร อิบนุ อัลคอฏฏอบ เขากล่าว (กับฉัน)

نظرتُ فإذا عمرُ بنُ الخطّاب، فقال: اذهب فأتني بهذين، فجئته بهما، فقال: من أنتما؟ أو من أين أنتما؟ قالا: من أهل الطائف، قال: لو كنتما من أهل البلد لأوجعتكما، ترفعان أصواتكما في مسجد رسول الله صلى الله عليه وسلم -

ว่า จงไปพาสองคนนั้นมาหาฉัน ฉันจึงได้ไปนำคนทั้งสองมา อุมัรถามว่า ท่านทั้งสองเป็นใครหรือ ท่านทั้งสองมาจากไหน ทั้งสองกล่าวว่า มาจากชาวฏออีฟ อุมัรกล่าวว่า หากท่านทั้งสองเป็นชาวเมือง (มะดีนะฮฺ) แล้วฉันจะเฆี่ยน ด้วยเหตุที่ทั้งสองส่งเสียงดังอึกทึกในมัสยิดของท่านรสูล ﷺ

٤٦٠ - حدّثنا أحمدُ قال: حدّثنا ابنُ وهبٍ قال: أخبرني يونسُ بنُ يزيد، عن ابن شهابٍ قال: حدّثني عبدُ الله ابنُ كعبِ بنِ مالك، أنّ كعبَ بنَ مالكٍ أخبره أنّه تقاضى ابنَ أبي حدردٍ دَينًا له عليه في عهد رسول الله صلى الله عليه وسلم في المسجد، فارتفعت أصواتُهما حتى سمعها رسولُ الله صلى الله عليه وسلم وهو في بيته، فخرج إليهما رسولُ الله صلى الله عليه وسلم حتى كشف سجفَ حجرته ونادى كعبَ بنَ مالك، قال: لبّيك يا رسولَ الله، فأشار بيده أن ضعِ الشطرَ من دَينك، قال كعبٌ: قد فعلتُ يا رسولَ الله، قال رسولُ الله صلى الله عليه وسلم قُم فاقضِه -

(460) จากกะอฺบ อิบนุ มาลิก เล่าว่า ในสมัยท่านรสูล ﷺ ฉันได้ทวงหนี้จาก อิบนุ อบู ฮัดร้อด ในมัสยิด การโต้เถียงของทั้งสองดังจนกระทั่งท่านรสูล ﷺ ได้ยินทั้งๆ ที่ท่านอยู่ในบ้าน ท่านรสูล ﷺ จึงออกมาพบกับทั้งสอง เปิดม่านในบ้านดู และได้เรียกกะอฺบ อิบนุ มาลิก เขาตอบว่าโอ้ท่านรสูล ﷺ (ฉัน) ยอมเชื่อฟังและปฏิบัติตามท่าน แล้วได้ทำสัญญาณด้วยมือเพื่อให้ลดจำนวนหนี้เหลือครึ่งหนึ่ง กะอฺบกล่าวว่า โอ้ ท่านรสูล ﷺ ฉันพร้อมที่จะปฏิบัติเช่นนั้น ท่านรสูล ﷺ จึงกล่าว(แก่อิบนุ อบู ฮัดร้อด)ว่า จงลุกขึ้นแล้วไปจัดการชดใช้หนี้ (นอกมัสยิด)

ส่วนที่ 84 การนั่งจัดวง และการนั่งอื่นๆ ในมัสยิด

باب الحلق والجلوس في المسجد

(461) จากนาเฟียะอฺ จากอิบนุ อุมัรเล่าว่า มีชายคนหนึ่งถามท่านนบี ﷺ ขณะที่ท่านนบี ﷺ อยู่บนมิมบัรว่า การละหมาดในเวลากลางคืนเป็นอย่างไร ท่านตอบว่า ครั้งละสอง (รอกาอัต) สอง(รอกาอัต) หากเกรงว่า จะพลาดเวลาศุบฮฺ (ก็ให้ละหมาด) หนึ่ง (รอกาอัต) กล่าวคือสิ่งที่ทำไปนั้นถือเป็นละหมาดวิติร เพราะอิบนุ อุมัรเคยกล่าวว่า รอกาอัตสุดท้ายของการละหมาดกลางคืน คือจำนวนคี่เพราะท่านนบี ﷺ เองก็สั่งให้ทำเช่นนั้น

٤٦١ - حدثنا مسدد قال: حدثنا بشر بن المفضل، عن عبيد الله، عن نافع عن ابن عمر قال: سأل رجل النبي صلى الله عليه وسلم وهو على المنبر: ما ترى في صلاة الليل؟ قال: مثنى مثنى، فإذا خشي الصبح صلى واحدة، فأوترت له ما صلى وإنه كان يقول اجعلوا آخر صلاتكم وترا، فإن النبي صلى الله عليه وسلم أمر به.

(462) จาก อิบนุ อุมัร เล่าว่า มีชายคนหนึ่งมาหาท่านนบี ﷺ ขณะที่ท่านกำลังกล่าวคุฏบะฮฺอยู่ชายคนนั้นกล่าวว่า ละหมาดช่วงกลางคืนเป็นอย่างไร ท่านตอบว่า สอง(รอกาอัต) สอง(รอกาอัต) แต่หากเกรงว่าจะพลาดเวลาศุบฮฺ(ก็ให้ละหมาด) หนึ่งรอกาอัตโดยถือเป็นวิติรสำหรับท่าน อุบัยดุลลอฮฺ อิบนุ อับดุลลอฮฺ อิบนุ อุมัร เล่าอีกว่า มีชายคนหนึ่งร้องเรียกท่านนบี ﷺ ขณะที่ท่านนบี ﷺ อยู่ในมัสยิด

٤٦٢ - حدثنا أبو النعمان قال: حدثنا حماد، عن أيوب، عن نافع، عن ابن عمر أن رجلا جاء إلى النبي صلى الله عليه وسلم وهو يخطب فقال: كيف صلاة الليل؟ قال: مثنى مثنى، فإذا خشيت الصبح فأوتر بواحدة توتر لك ما قد صليت - قال الوليد ابن كثير: حدثني عبيد الله بن عبد الله بن عمر، حدثهم أن رجلا نادى النبي صلى الله عليه وسلم وهو في المسجد.

(463)จากอบู วากิด อัลลัยษี เล่าว่า ขณะที่ท่านรสูล ﷺ นั่งอยู่ในมัสยิด มีชายสามคนมุ่งหน้ามา สองคนมุ่งหน้าไปหาท่านรสูล ﷺ เหลืออีกคน (ไปทางอื่น) หนึ่งในสองที่ไปหาท่านนบี ﷺ เมื่อมีที่ว่างก็ได้นั่งลงในวง อีกคนหนึ่งไปนั่งอยู่ข้างหลัง ส่วนคนหลังไปที่อื่น ครั้นเมื่อท่านเสร็จ (จากการสอน) ท่านกล่าวว่า เอาไหม ฉันจะบอกให้ทราบถึงเรื่องสามคนนี้ คือคนหนึ่งแสวงหาที่พำนัก ณ อัลลอฮฺ และอัลลอฮฺก็ทรงมอบที่พักพิงแก่เขา อีกคนหนึ่งขี้อาย อัลลอฮฺก็ทรงกระทำเช่นเดียวกัน และทรงคุ้มครองเขา ส่วนอีกคนซึ่งเป็นคนสุดท้ายผินห่างจากอัลลอฮฺ อัลลอฮฺก็ทรงผินห่างจากเขา

٤٦٣ - حدثنا عبد الله بن يوسف قال: أخبرنا مالك عن إسحاق بن عبد الله بن أبي طلحة، أن أبا مرة مولى عقيل بن أبي طالب أخبره عن أبي واقد الليثي قال: بينما رسول الله صلى الله عليه وسلم في المسجد فأقبل ثلاثة نفر، فأقبل اثنان إلى رسول الله صلى الله عليه وسلم وذهب واحد. فأما أحدهما فرأى فرجة فجلس، وأما الآخر فجلس خلفهم، وأما الآخر فأدبر ذاهبا. فلما فرغ رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: ألا أخبركم عن الثلاثة؟ أما أحدهم فأوى إلى الله فآواه الله، وأما الآخر فاستحيا فاستحيا الله منه، وأما الآخر فأعرض فأعرض الله عنه.

ส่วนที่ 85 การนอนหงายในมัสยิด

باب الاستلقاء في المسجد.

(464) จาก อับบาด อิบนุ ตะมีมเล่าว่า ลุงของท่านกล่าวว่า เขาเคยเห็นท่านรสูล ﷺ นอนหงายอยู่ในมัสยิดโดยเอาเท้าอีกข้างหนึ่งทับอีกข้าง จากสะอีด อิบนุ อัลมุซัยยับเล่าว่า ทั้งอุมัรและอุษมานก็เคยทำอย่างนั้น (นอนหงายในมัสยิด)

٤٦٤ - حدثنا عبد الله بن مسلمة، عن مالك، عن ابن شهاب، عن عباد بن تميم، عن عمه أنه رأى رسول الله صلى الله عليه وسلم مستلقيا في المسجد، واضعا إحدى رجليه على الأخرى. وعن ابن شهاب، عن سعيد بن المسيب، قال: كان عمر وعثمان يفعلان ذلك.

ส่วนที่ 86 มัสยิดที่อยู่กลางถนนต้องไม่กีดขวางทางประชาชน ทั้งอัลหะซัน,อัยยูบ และ มาลิก ก็มีความเห็นเช่นนั้น

بَابُ الْمَسْجِدِ يَكُونُ فِي الطَّرِيقِ مِنْ غَيْرِ ضَرَرٍ بِالنَّاسِ، وَبِهِ قَالَ الْحَسَنُ وَأَيُّوبُ وَمَالِكٌ -

(465) จากอาอิชะฮฺ ผู้เป็นภริยาของท่านนบี ﷺ เล่าว่า ฉันเห็นบิดามารดาของฉันยอมรับอิสลามตั้งแต่ฉันย่างเข้าสู่วัยเจริญพันธ์ ไม่มีสักวันที่ผ่านไปโดยที่ท่านรสูล ﷺไม่ได้มาหาพวกเรา ไม่ว่าจะเวลาเช้าหรือเวลาเย็น อบูบะกัร ครุ่นคิดและได้สร้างมัสยิดที่สนามหน้าบ้านของเขา แล้วเขาก็ได้ละหมาดอ่านกุรอานที่นั่น บรรดาหญิงชาวมุชริกและบรรดาลูกๆ ของพวกเขาได้มุงดูด้วยความประหลาดใจ ส่วนอบู บะกัรเป็นบุคคลที่ร้องไห้ง่าย เขาไม่อาจจะยับยั้งการร้องไห้ได้เมื่อเขาได้อ่านอัลกุรอาน ดังนั้นจึงสร้างความหวาดหวั่นแก่หัวหน้ามุชริกชาวกุรอยชฺเป็นที่ยิ่ง

٤٦٥ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ قَالَ: حَدَّثَنَا اللَّيْثُ، عَنْ عُقَيْلٍ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ، قَالَ: أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ عَائِشَةَ زَوْجَ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلّم قَالَتْ: لَمْ أَعْقِلْ أَبَوَيَّ إِلاَّ وَهُمَا يَدِينَانِ الدِّينَ، وَلَمْ يَمُرَّ عَلَيْنَا يَوْمٌ إِلاَّ يَأْتِينَا فِيهِ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلّم طَرَفَيِ النَّهَارِ بُكْرَةً وَعَشِيَّةً، ثُمَّ بَدَا لأَبِي بَكْرٍ فَابْتَنَى مَسْجِدًا بِفِنَاءِ دَارِهِ، فَكَانَ يُصَلِّي فِيهِ وَيَقْرَأُ الْقُرْآنَ فَيَقِفُ عَلَيْهِ نِسَاءُ الْمُشْرِكِينَ وَأَبْنَاؤُهُمْ يَعْجَبُونَ مِنْهُ وَيَنْظُرُونَ إِلَيْهِ، وَكَانَ أَبُو بَكْرٍ رَجُلاً بَكَّاءً لاَ يَمْلِكُ عَيْنَيْهِ إِذَا قَرَأَ الْقُرْآنَ، فَأَفْزَعَ ذَلِكَ أَشْرَافَ قُرَيْشٍ مِنَ الْمُشْرِكِينَ -

ส่วนที่ 87 การละหมาดในมัสยิดที่อยู่ในตลาด อิบนุ อาวฟฺ ได้เคยละหมาดที่มัสยิดแห่งหนึ่ง ในบ้านที่ประตูปิดอยู่

بَابُ الصَّلاَةِ فِي مَسْجِدِ السُّوقِ. وَصَلَّى ابْنُ عَوْنٍ فِي مَسْجِدٍ فِي دَارٍ يُغْلَقُ عَلَيْهِمُ الْبَابُ -

(466)จากอบู ฮุรอยเราะฮฺ เล่าว่า ท่านนบี ﷺ กล่าวว่า การละหมาดร่วมกันจะเพิ่มผลตอบแทนมากกว่าการละหมาดในบ้าน หรือละหมาดคนเดียวในตลาดถึงยี่สิบห้าลำดับ กล่าวคือเมื่อใครคนใดในหมู่พวกท่าน ได้อาบน้ำละหมาดอย่างสมบูรณ์แล้วไปมัสยิด โดยที่เขาไม่ต้องการอะไรนอกจากการละหมาดเท่านั้น ก้าวเท้าแต่ละก้าวจะไม่เสียเปล่า นอกจากอัลลอฮฺจะทรงยกระดับให้เขาหนึ่งระดับและลบล้างความผิดหนึ่งความผิด จนกระทั่งเขาเข้ามัสยิด เมื่อได้เข้ามามัสยิดแล้วถือว่า เขาอยู่ในสภาวะละหมาดแล้ว มะลาอิกะฮฺจะขออภัยให้เขาตราบที่เขายังนั่งอยู่ในที่ที่ละหมาดว่า โอ้ อัลลอฮฺ ขอได้โปรดอภัยโทษให้แก่เขาด้วยเถิด โอ้อัลลอฮฺขอได้โปรดเมตตาเขาด้วยเถิด ตราบใดที่เขายังไม่เสียน้ำละหมาด
(ดูหะดีษ ที่ 620)

٤٦٦- حدثنا مسدد قال: حدثنا أبو معاوية، عن الأعمش، عن أبي صالح، عن أبي هريرة، عن النبي صلى الله عليه وسلم قال (صلاة الجميع تزيد على صلاته في بيته وصلاته في سوقه خمسا وعشرين درجة، فإن أحدكم إذا توضأ فأحسن وأتى المسجد لا يريد إلا الصلاة لم يخط خطوة إلا رفعه الله بها درجة وحط عنه خطيئة حتى يدخل المسجد، وإذا دخل المسجد كان في صلاة ما كانت تحبسه، وتصلي عليه الملائكة ما دام في مجلسه الذي فيه، اللهم اغفر له، اللهم ارحمه ما لم يحدث).

ส่วนที่ 88 การประสานนิ้วมือในมัสยิดรวมทั้งเรื่องอื่น

باب تشبيك الأصابع في المسجد وغيره.

(467) จากอิบนุ อุมัร หรือ อิบนุ อัมรฺ เล่าว่าท่านรสูล ﷺ กล่าวว่า ท่านนบี ﷺ เคยประสาน

٤٦٧ - حدثنا حامد بن عمر، عن بشر قال: حدثنا عاصم قال: حدثنا واقد عن أبيه، عن ابن عمر أو ابن عمرو: قال: شبك النبي صلى الله عليه وسلم

นิ้วมือของท่าน ในรายงานของอับดุลลอฮฺ มีว่า ท่านรสูล ﷺ กล่าวว่า โอ้ อับดุลลอฮฺ อิบนุ อัมรฺ ท่านจะมีสภาพอย่างไร หากตกอยู่ในสภาพที่ตกต่ำอย่างนี้

(468)จากอบู มูซาเล่าว่า ท่านนบี ﷺ กล่าวว่า แท้จริง ผู้ศรัทธามั่นกับผู้ศรัทธามั่นประหนึ่งอิฐที่ยึดติดกันของกำแพง แล้วท่านได้ประสานนิ้วของท่าน

(469) จากอิบนุ สิรีน จากอบูฮุรอยเราะฮฺ เล่าว่า ท่านนบี ﷺ ได้นำพวกเราละหมาดหนึ่งในสองละหมาดคือละหมาดซุฮฺรและอศัรฺ อิบนุ สิรีน เล่าว่า อบู ฮุรอยเราะฮฺได้บอกชื่อละหมาดด้วย แต่ฉันลืมไป เขาเล่าว่า ท่านได้ละหมาดกับพวกเราสองรอกาอัต แล้วจึงให้สลาม แล้วท่านก็ได้ไปยืนเกาะที่พาลัยของมัสยิด ท่านยืนอยู่ที่ประตูหนึ่งประหนึ่งท่านโกรธท่านวางมือขวาทับมือซ้ายแล้วประสานนิ้วซึ่งกันและกัน เอาแก้มขวาแนบกับหลังมือซ้าย บุคคลที่รีบร้อนก็ออกไปทางประตูของมัสยิด ต่างกล่าวกันว่าละหมาดถูกย่อหรือเปล่า ในกลุ่มนั้นมีอบู บะกัรและอุมัรด้วย ซึ่งทั้งสอง

أصابعه. وقال عاصم بن علي: حدثنا
عاصم بن محمد: سمعت هذا الحديث
من أبي فلم أحفظه. فقومه لي
واقد عن أبيه، قال: سمعت أبي وهو
يقول قال عبد الله: قال رسول الله
صلى الله عليه وسلم: يا عبد الله بن
عمرو: كيف بك إذا بقيت في حثالة
من الناس بهذا؟

٤٦٨ - حدثنا خلاد بن يحيى قال:
حدثنا سفيان، عن أبي بردة بن عبد الله
ابن أبي بردة، عن جده، عن أبي موسى،
عن النبي صلى الله عليه وسلم قال:
(إن المؤمن للمؤمن كالبنيان يشد
بعضه بعضا، وشبك صلى الله عليه
وسلم أصابعه) -

٤٦٩ - حدثنا إسحاق قال: حدثنا
ابن شميل: أخبرنا ابن عون، عن ابن
سيرين، عن أبي هريرة قال: صلى بنا
رسول الله صلى الله عليه وسلم إحدى
صلاتي العشي، قال ابن سيرين: قد
سماها أبو هريرة، ولكن نسيت أنا.
قال: فصلى بنا ركعتين ثم سلم.
فقام إلى خشبة معروضة في المسجد
فاتكأ عليها كأنه غضبان، ووضع
يده اليمنى على اليسرى، وشبك بين
أصابعه. ووضع خده الأيمن على
ظهر كفه اليسرى، وخرجت السرعان

ก็ไม่กล้าที่จะพูดจาอะไรกับท่าน ในกลุ่มนี้มีชายคนหนึ่งที่มือของเขายาวเรียกกันว่า ซุลยะดัยนฺ เขาได้ถามว่า โอ้ท่านรสูล ﷺ ท่านลืมหรือท่านย่อละหมาดกันแน่ ท่านตอบว่าไม่ได้ลืมและไม่ได้ย่อ แล้วท่านถามว่า เป็นความจริงตามที่ซุลยะดัยนฺกล่าวหรือ พวกเขากล่าวตอบว่า ใช่ ท่านจึงก้าวออกไป แล้วละหมาดที่ยังเหลืออยู่ แล้วจึงให้สลาม แล้วตักบีรลงสุญูดเหมือนกับสุญูดของท่านหรือนานกว่า แล้วสุญูดอีกก็เหมือนกับสุญูดของท่านแต่นานกว่า แล้วเงยศีรษะขึ้น กล่าวตักบีร บางครั้งพวกเขายังถาม อิบนุ สิรีนว่า(ในหะดีษมีข้อถามว่า)ต่อจากนั้นแล้วท่านได้ให้สลามหรือ อิบนุ สิรีนตอบว่า ฉันได้เล่าต่อมาว่า อันที่จริงอิมรอน อิบนุ หุศอยนฺกล่าวว่า เสร็จแล้วท่านให้สลาม

ن أبواب المسجد فقالوا : أقصرت الصلاة ؟ و في القوم أبو بكر و عمر فهابا أن يكلماه ، و في القوم رجل في يديه طول يقال له ذو اليدين ، ن : يا رسول الله ، أنسيت أم قصرت الصلاة ؟ قال : لم أنس ولم تقصر . فقال : أكما يقول ذو اليدين ؟ فقالوا : نعم ، فتقدم فصلى ما ترك ثم سلم ثم كبر و سجد مثل سجوده أو أطول ، ثم رفع رأسه و كبر ، ثم كبر و سجد مثل سجوده أو أطول ، ثم رفع رأسه و كبر فربما سألوه ثم سلم فيقول نبئت أن عمران بن حصين قال : ثم سلم -

ส่วนที่ 89 บรรดามัสยิดที่อยู่ตามเส้นทางไปเมืองมะดีนะฮฺและที่อื่นๆ ที่ท่านนบี ﷺ ได้เคยละหมาด

باب المساجد التي على طرق المدينة ، و المواضع التي صلى فيها النبي صلى الله عليه وسلم -

(470) จากฟุฎอยลฺ อิบนุ สุลัยมาน เล่าว่า มูซา อิบนุ อุกบะฮฺ กล่าวว่า ฉันเคยเห็น ซาลิม อิบนุ อับดุลลอฮฺเสาะหาสถานที่ตามทาง

٤٧٠ - حدثنا محمد بن أبي بكر المقدمي قال : حدثنا فضيل بن سليمان قال : حدثنا موسى بن عقبة قال : رأيت سالم بن عبد الله يتحرى أماكن من الطريق فيصلي فيها . و يحدث

أنَّ أباهُ كانَ يُصَلِّي فيها، وأنَّهُ رأى النبيَّ صلى الله عليه وسلم يُصَلِّي في تِلْكَ الأمْكِنَةِ. وحدَّثني نافعٌ، عن ابنِ عُمَرَ - رضي الله عنهما - أنَّهُ كانَ يُصَلِّي في تِلْكَ الأمْكِنَةِ، وسَأَلْتُ سالِمًا فلا أعْلَمُهُ إلاَّ وافَقَ نافِعًا في الأمْكِنَةِ كُلِّها إلا أنَّهُما اخْتَلَفا في مَسْجِدٍ بِشَرَفِ الرَّوْحاءِ.

แล้ว เขาก็ละหมาดที่นั่น เขาเล่าว่าบิดาของเขาเองก็เคยละหมาดที่นั่น และเขาเองก็เห็นท่านนบี ﷺ ละหมาดที่นั่นด้วย นาเฟียะอฺได้เล่าให้ฉันฟังจากอิบนุ อุมัร เขาเคยละหมาดในที่นั่น ฉันได้ถามซาลิมแล้ว ฉันมีความเห็นสอดคล้องกับนาเฟียะอฺ ในเรื่องดังกล่าวทั้งหมด เว้นแต่ทั้งสองมีเรื่องไม่ตรงกันก็คือมัสยิดแห่งหนึ่งที่อยู่บริเวณที่ราบสูงอัรเราฮาอฺ

٤٧١ - حدَّثنا إبْراهيمُ بنُ المُنْذِرِ قالَ: حدَّثنا أنَسُ بنُ عِياضٍ قالَ: حدَّثنا مُوسَى بنُ عُقْبَةَ، عنْ نافِعٍ، أنَّ عَبْدَ اللهِ أخْبَرَهُ أنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم كانَ يَنْزِلُ بِذِي الحُلَيْفَةِ حِينَ يَعْتَمِرُ، وفي حَجَّتِهِ حِينَ حَجَّ تَحْتَ سَمُرَةٍ في مَوْضِعِ المَسْجِدِ الذي بِذِي الحُلَيْفَةِ، وكانَ إذا رَجَعَ مِنْ غَزْوٍ - كانَ في تِلْكَ الطَّرِيقِ - أوْ في حَجٍّ، أوْ عُمْرَةٍ، هَبَطَ مِنْ بَطْنِ وادٍ، فإذا ظَهَرَ مِنْ بَطْنِ وادٍ أناخَ بالبَطْحاءِ التي على شَفِيرِ الوادي الشَّرْقِيَّةِ فَعَرَّسَ ثَمَّ، حتى يُصْبِحَ لَيْسَ عِنْدَ المَسْجِدِ الذي بِحِجارَةٍ ولا على الأكَمَةِ التي عليها المَسْجِدُ، كانَ ثَمَّ خَلِيجٌ يُصَلِّي عَبْدُ اللهِ عِنْدَهُ في بَطْنِهِ كُثُبٌ، كانَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم ثَمَّ يُصَلِّي، فَدَحا

(471) หะดีษนี้รายงานโดยอับดุลลอฮฺ อิบนุ อุมัร ระบุถึงสถานที่ต่างๆ ตามรายทางจากเมืองมะดีนะฮฺ ถึงเมืองมักกะฮฺที่ท่านรสูล ﷺ เคยละหมาดแต่ตำแหน่งของสถานที่ไม่อาจจะแปลได้

จากอับดุลลอฮฺ อิบนุ อุมัร เล่าว่า ท่านนบี ﷺ เคยลงพักที่ซีฎวา แล้วท่านได้นอนพักที่นั่งจนรุ่งสาง ละหมาดศุบุฮฺ เมื่อจะเข้าเมืองมักกะฮฺที่ที่ท่านรสูล ﷺ ละหมาดข้างต้นเป็นเนินเขาขรุขระซึ่งไม่ใช่ที่สร้างมัสยิดแต่อย่างใด แต่อยู่ต่ำลงมาจากมัสยิดที่จะสร้าง แต่ก็มีเป็นขุระขระ

فِيهِ السَّيْلُ بِالْبَطْحَاءِ حَتَّى دَفَنَ ذَلِكَ
الْمَكَانَ الَّذِي كَانَ عَبْدُ اللهِ يُصَلِّي فِيهِ .
وَأَنَّ عَبْدَ اللهِ بْنَ عُمَرَ حَدَّثَهُ أَنَّ النَّبِيَّ
صلى اللهُ عليهِ وسلَّم صَلَّى حَيْثُ الْمَسْجِدُ
الصَّغِيرُ الَّذِي دُونَ الْمَسْجِدِ الَّذِي بِشَرَفِ
الرَّوْحَاءِ ، وَقَدْ كَانَ عَبْدُ اللهِ يَعْلَمُ
الْمَكَانَ الَّذِي كَانَ صَلَّى فِيهِ النَّبِيُّ صلى اللهُ
عليهِ وسلَّم يَقُولُ : ثَمَّ عَنْ يَمِينِكَ حِينَ
تَقُومُ فِي الْمَسْجِدِ تُصَلِّي . وَذَلِكَ
الْمَسْجِدُ عَلَى حَافَةِ الطَّرِيقِ الْيُمْنَى وَأَنْتَ
ذَاهِبٌ إِلَى مَكَّةَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْمَسْجِدِ
الأَكْبَرِ رَمْيَةٌ بِحَجَرٍ أَوْ نَحْوَ ذَلِكَ .
وَأَنَّ ابْنَ عُمَرَ كَانَ يُصَلِّي إِلَى الْعِرْقِ
الَّذِي عِنْدَ مُنْصَرَفِ الرَّوْحَاءِ . وَذَلِكَ
الْعِرْقُ انْتِهَاءُ طَرَفِهِ عَلَى حَافَةِ الطَّرِيقِ
دُونَ الْمَسْجِدِ الَّذِي بَيْنَهُ وَبَيْنَ
الْمُنْصَرَفِ وَأَنْتَ ذَاهِبٌ إِلَى مَكَّةَ ،
وَقَدْ ابْتُنِيَ ثَمَّ مَسْجِدٌ فَلَمْ يَكُنْ
عَبْدُ اللهِ يُصَلِّي فِي ذَلِكَ الْمَسْجِدِ ، كَانَ
يَتْرُكُهُ عَنْ يَسَارِهِ وَوَرَاءَهُ وَيُصَلِّي
أَمَامَهُ إِلَى الْعِرْقِ نَفْسِهِ . وَكَانَ عَبْدُ اللهِ
يَرُوحُ مِنَ الرَّوْحَاءِ فَلَا يُصَلِّي الظُّهْرَ
حَتَّى يَأْتِي ذَلِكَ الْمَكَانَ فَيُصَلِّي فِيهِ الظُّهْرَ ،
وَإِذَا أَقْبَلَ مِنْ مَكَّةَ فَإِنْ مَرَّ بِهِ
قَبْلَ الصُّبْحِ بِسَاعَةٍ أَوْ مِنْ آخِرِ
السَّحَرِ عَرَّسَ حَتَّى يُصَلِّي بِهَا الصُّبْحَ .
وَأَنَّ عَبْدَ اللهِ حَدَّثَهُ أَنَّ النَّبِيَّ صلى اللهُ
عليهِ وسلَّم كَانَ يَنْزِلُ تَحْتَ سَرْحَةٍ
ضَخْمَةٍ دُونَ الرُّوَيْثَةِ عَنْ يَمِينِ الطَّرِيقِ

وَوِجَاهَ الطَّرِيقِ فِي مَكَانٍ بَطْحٍ سَهْلٍ
حَتَّى يُفْضِيَ مِنْ أَكَمَةٍ دُوَيْنَ بَرِيدِ
الرُّوَيْثَةِ بِمِيلَيْنِ، وَقَدْ انْكَسَرَ أَعْلاهَا
فَانْثَنَى فِي جَوْفِهَا وَهِيَ قَائِمَةٌ عَلَى سَاقٍ
وَفِي سَاقِهَا كُثُبٌ كَثِيرَةٌ، وَأَنَّ عَبْدَ اللهِ
ابْنَ عُمَرَ حَدَّثَهُ أَنَّ النَّبِيَّ صلى اللهُ عليهِ
وسلَّم صَلَّى فِي طَرَفِ تَلْعَةٍ مِنْ وَرَاءِ
العَرْجِ . وَأَنْتَ ذَاهِبٌ إِلَى هَضْبَةٍ عِنْدَ
ذلكَ المَسْجِدِ قَبْرَانِ أَوْ ثَلاثَةٌ، عَلَى
القُبُورِ رَضْمٌ مِنْ حِجَارَةٍ عَنْ يَمِينِ
الطَّرِيقِ عِنْدَ سَلَمَاتِ الطَّرِيقِ، بَيْنَ
أُولَئِكَ السَّلَمَاتِ كَانَ عَبْدُ اللهِ يَرُوحُ
مِنَ العَرْجِ بَعْدَ أَنْ تَمِيلَ الشَّمْسُ
بِالهَاجِرَةِ فَيُصَلِّي الظُّهْرَ فِي ذَلِكَ
المَسْجِدِ . وَأَنَّ عَبْدَ اللهِ بْنَ عُمَرَ حَدَّثَهُ
أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم نَزَلَ
عِنْدَ سَرَحَاتٍ عَنْ يَسَارِ الطَّرِيقِ فِي مَسِيلٍ
دُونَ هَرْشَى، ذَلِكَ المَسِيلُ لاصِقٌ بِكُرَاعِ
هَرْشَى بَيْنَهُ وَبَيْنَ الطَّرِيقِ قَرِيبٌ مِنْ
غَلْوَةٍ . وَكَانَ عَبْدُ اللهِ يُصَلِّي إِلَى سَرْحَةٍ
هِيَ أَقْرَبُ السَّرَحَاتِ إِلَى الطَّرِيقِ، وَهِيَ
أَطْوَلُهُنَّ، وَأَنَّ عَبْدَ اللهِ بْنَ عُمَرَ حَدَّثَهُ
أَنَّ النَّبِيَّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم كَانَ يَنْزِلُ
فِي المَسِيلِ الَّذِي فِي أَدْنَى مَرِّ الظَّهْرَانِ
قِبَلَ المَدِينَةِ حِينَ يَهْبِطُ مِنَ الصَّفْرَاوَاتِ
يَنْزِلُ فِي بَطْنِ ذَلِكَ المَسِيلِ عَنْ يَسَارِ
الطَّرِيقِ وَأَنْتَ ذَاهِبٌ إِلَى مَكَّةَ لَيْسَ

بَيْنَ مَنْزِلِ رَسُولِ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم
وَبَيْنَ الطَّرِيقِ إِلاَّ رَمْيَةٌ بِحَجَرٍ. وأَنَّ
عَبْدَ اللهِ بنَ عُمَرَ حدَّثَهُ أنَّ النَّبِيَّ صلى الله
عليهِ وسلَّم كانَ يَنْزِلُ بِذِي طُوًى وَيَبِيتُ
حتَّى يُصْبِحَ يُصَلِّي الصُّبْحَ حينَ يَقْدَمُ
مَكَّةَ، ومُصَلَّى رَسُولِ اللهِ صلى اللهُ عليه
وسلَّم ذلكَ عَلَى أكَمَةٍ غَلِيظَةٍ لَيْسَ
في المَسْجِدِ الذي بُنِيَ ثَمَّ، ولكِنْ أَسْفَلَ
مِنْ ذَلكَ عَلَى أكَمَةٍ غَلِيظَةٍ. وأنَّ
عَبْدَ اللهِ حدَّثَهُ أنَّ النَّبِيَّ صلى اللهُ عليهِ
وسلَّم اسْتَقْبَلَ فُرْضَتَيِ الجَبَلِ الذي
بَيْنَهُ وَبَيْنَ الجَبَلِ الطَّوِيلِ نَحْوَ الكَعْبَةِ.
فَجَعَلَ المَسْجِدَ الذي بُنِيَ ثَمَّ يَسَارَ
المَسْجِدِ بِطَرَفِ الأَكَمَةِ، ومُصَلَّى
النَّبِيِّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم أسْفَلَ مِنْهُ
عَلَى الأَكَمَةِ السَّوْدَاءِ تَدَعُ مِنَ الأَكَمَةِ
عَشَرَةَ أذْرُعٍ أوْ نَحْوَهَا. ثُمَّ تُصَلِّي
مُسْتَقْبِلَ الفُرْضَتَيْنِ مِنَ الجَبَلِ الذي
بَيْنَكَ وَبَيْنَ الكَعْبَةِ.

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

บทที่9 ว่าด้วยส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวกับขอบเขตของที่ละหมาด

ส่วนที่ 1 เขตของอิมาม(สุตเราะฮฺ)[1] ถือเป็นเขตของผู้อยู่ข้างหลังด้วย

بَابٌ سُتْرَةُ الإِمَامِ سُتْرَةُ مَنْ خَلْفَهُ ـ

(472) จาก อิบนุ อับบาส เล่าว่า ครั้งหนึ่งฉันได้ขี่ลาตัวเมียมา ขณะนั้นฉันย่างเข้าวัยหนุ่ม ท่านรสูลﷺได้นำประชาชนละหมาดที่มินาโดยไม่มีรั้วใด ๆ กั้นด้านหน้า ฉันได้ผ่านเข้าไปในบางแถว ลงมาจากพาหนะ โดยปล่อยลาออกไปห่าง ๆ หลังจากนั้นฉันได้เข้าไปยืนอยู่ในแถวละหมาด ไม่มีใครสักคนที่ปฏิเสธฉัน

٤٧٢ ـ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ : أَخْبَرَنَا مَالِكٌ ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ ، عَنْ عُبَيْدِ اللهِ بْنِ عَبْدِ اللهِ بْنِ عُتْبَةَ ، عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ عَبَّاسٍ أَنَّهُ قَالَ : أَقْبَلْتُ رَاكِبًا عَلَى حِمَارٍ أَتَانٍ وَأَنَا يَوْمَئِذٍ قَدْ نَاهَزْتُ الاحْتِلَامَ وَرَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي بِالنَّاسِ بِمِنًى إِلَى غَيْرِ جِدَارٍ ، فَمَرَرْتُ بَيْنَ يَدَيْ بَعْضِ الصَّفِّ فَنَزَلْتُ فَأَرْسَلْتُ الأَتَانَ تَرْتَعُ وَدَخَلْتُ فِي الصَّفِّ فَلَمْ يُنْكِرْ ذَلِكَ عَلَيَّ أَحَدٌ ـ

(473) จาก อิบนุ อุมัร เล่าว่า เมื่อท่านรสูล ﷺ ออกไปในวันอีดท่านใช้ให้หาหอกสั้น ๆ มาปักไว้ข้างหน้า แล้วท่านก็ละหมาดโดยมีประชาชนละหมาดตาม

٤٧٣ ـ حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ قَالَ : حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ بْنُ نُمَيْرٍ قَالَ : حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللهِ ، عَنْ نَافِعٍ ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ : أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا خَرَجَ يَوْمَ الْعِيدِ أَمَرَ بِالْحَرْبَةِ فَتُوضَعُ بَيْنَ

---

(1) ดูอภิธานศัพท์ สุตเราะฮฺ

يَدَيْهِ، فَيُصَلِّي إِلَيْهَا وَالنَّاسُ وَرَاءَهُ، وَكَانَ يَفْعَلُ ذَلِكَ فِي السَّفَرِ، فَمِنْ ثَمَّ اتَّخَذَهَا الأُمَرَاءُ.

หลังท่านและท่านก็เคยทำอย่างนี้ขณะที่เดินทาง ด้วยเหตุนี้ผู้ปกครองเมืองมุสลิมทั้งหลายก็ได้นำไปปฏิบัติตาม

٤٧٤ - حَدَّثَنَا أَبُو الوَلِيدِ قَالَ: حَدَّثَنَا شُعْبَةُ، عَنْ عَوْنِ بْنِ أَبِي جُحَيْفَةَ قَالَ: سَمِعْتُ أَبِي أَنَّ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم صَلَّى بِهِمْ بِالبَطْحَاءِ، وَبَيْنَ يَدَيْهِ عَنَزَةٌ، الظُّهْرَ رَكْعَتَيْنِ، وَالعَصْرَ رَكْعَتَيْنِ، تَمُرُّ بَيْنَ يَدَيْهِ المَرْأَةُ وَالحِمَارُ.

(474) จาก อาวนฺ อิบนุ อบี ญุหัยฟะฮฺ เล่าว่า ฉันเคยได้ยินบิดาของฉันกล่าวว่า ท่านนบี ﷺ เคยนำประชาชนละหมาดที่บัฏฮาอฺ โดยมีหอกสั้นปักอยู่ข้างหน้าละหมาดซุฮฺรสองรอกาอัตและละหมาดอศัรฺสองรอกาอัต (ย่อ-รวม) มีพวกผู้หญิง และลาเดินผ่านอยู่ข้างหน้า

بَابُ قَدْرِ كَمْ يَنْبَغِي أَنْ يَكُونَ بَيْنَ المُصَلِّي وَالسُّتْرَةِ؟

ส่วนที่ 2 จุดที่แสดงเขตและสภาพละหมาดควรมีกำหนดเท่าไร

٤٧٥ - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ زُرَارَةَ قَالَ: أَخْبَرَنَا عَبْدُ العَزِيزِ بْنُ أَبِي حَازِمٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ سَهْلٍ قَالَ: كَانَ بَيْنَ مُصَلَّى رَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم وَبَيْنَ الجِدَارِ مَمَرُّ الشَّاةِ.

(475) จาก สะฮฺล อิบนุ สะอฺด เล่าว่า ระหว่างที่ละหมาดของท่านนบี ﷺ และจุดที่ฝากั้นห่างกันเพียงแพะเดินได้

٤٧٦ - حَدَّثَنَا المَكِّيُّ قَالَ: حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ أَبِي عُبَيْدٍ، عَنْ سَلَمَةَ قَالَ: كَانَ جِدَارُ المَسْجِدِ عِنْدَ المِنْبَرِ مَا كَادَتِ الشَّاةُ تَجُوزُهَا.

(476) จาก สะละมะฮฺ เล่าว่า ระยะห่างระหว่างฝามัสยิดกับมิมบัร แคบจนแพะเดินผ่านเกือบไม่ได้

ส่วนที่ 3 การละหมาดโดยมีหอกสั้นปักอยู่

بابُ الصلاةِ إلى الحَرْبَةِ -

(477) จาก อับดุลลอฮฺ เล่าว่า ท่านนบี ﷺ เคยใช้หอกปัก (ข้างหน้า) แล้วท่านละหมาด (ข้างหลังหอก)

٤٧٧ - حدَّثنا مُسَدَّدٌ قالَ: حدَّثنا يَحْيَى، عَنْ عُبَيْدِ اللهِ: أخبرني نافعٌ، عَنْ عَبْدِ اللهِ أنَّ النَّبِيَّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم كانَ يُرْكَزُ لَهُ الحَرْبَةُ فَيُصَلِّي إليها -

ส่วนที่ 4 การละหมาดโดยมีไม้เท้าปักอยู่

بابُ الصلاةِ إلى العَنَزَةِ

(478) จาก อาวนฺ อิบนุ อบี ญุฮัยฟะฮฺ ซึ่งได้ยินมาจากบิดาของเขาว่า ท่านรสูล ﷺ ได้ออกมาหาพวกเราในช่วงเที่ยงวัน มีน้ำถูกนำมาให้ท่าน ท่านได้อาบน้ำละหมาด แล้วนำพวกเราละหมาดซุฮฺรและอศัรฺ (ย่อ-รวม) โดยที่ข้างหน้าของท่านนบี ﷺ มีไม้เท้าปักอยู่ มีผู้หญิงและลาเดินผ่าน(นอกเขต)

٤٧٨ - حدَّثنا آدَمُ قالَ: حدَّثنا شُعْبَةُ قالَ: حدَّثنا عَوْنُ بنُ أبي جُحَيْفَةَ قالَ: سَمِعْتُ أبي قالَ: (خَرَجَ علينا رَسُولُ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم بالهاجِرَةِ فأُتِيَ بِوَضُوءٍ فَتَوَضَّأَ فَصَلَّى بِنا الظُّهْرَ والعَصْرَ، وبَيْنَ يَدَيْهِ عَنَزَةٌ، والمَرْأَةُ والحِمارُ يَمُرُّونَ مِنْ وَرائِها) -

(479) จาก อนัส อิบนุ มาลิกเล่าว่า เมื่อท่านนบี ﷺ จะออกไปถ่ายทุกข์ ฉันและเด็กอีกคนหนึ่งได้ตามท่านไป โดยเราทั้งสองเตรียมไม้เท้า ไม้ตะพด และหอกสั้นไปด้วย รวมทั้งภาชนะมีน้ำ ครั้นเมื่อท่านเสร็จจากการถ่ายทุกข์ เราได้นำภาชนะที่มีน้ำให้ท่าน

٤٧٩ - حدَّثنا مُحَمَّدُ بنُ حاتِمِ بنِ بَزِيعٍ قالَ: حدَّثنا شاذانُ، عَنْ شُعْبَةَ، عَنْ عَطاءِ بنِ أبي مَيْمُونَةَ قالَ: سَمِعْتُ أنَسَ بنَ مالِكٍ قالَ: (كانَ النَّبِيُّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم إذا خَرَجَ لِحاجَتِهِ تَبِعْتُهُ أنا وغُلامٌ، ومَعَنا عُكَّازَةٌ أو عَصًا أو عَنَزَةٌ، ومَعَنا إداوَةٌ، فإذا فَرَغَ مِنْ حاجَتِهِ ناوَلْناهُ الإداوَةَ) -

ส่วนที่ 5 วัตถุที่แสดงขอบเขตละหมาดที่มักกะฮฺและที่อื่น ๆ

باب السترة بمكة وغيرها

(480) จาก อบู ญุหัยฟะฮฺ เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ ได้ออกไปในช่วงเที่ยงวันไปที่บัฏฮาอฺ ได้ละหมาดซุฮฺรและอศัรฺ (ย่อ-รวม) อย่างละสองรอกาอัต ท่านได้เอาหอกปักไว้ข้างหน้า ท่านได้อาบน้ำละหมาด และประชาชนก็ได้เอาน้ำที่เหลือจากการอาบน้ำละหมาดของท่านลูบตามร่างกาย

٤٨٠ - حدثنا سليمان بن حرب قال: حدثنا شعبة، عن الحكم، عن أبي جحيفة قال: (خرج رسول الله صلى الله عليه وسلم بالهاجرة فصلى بالبطحاء الظهر والعصر ركعتين، ونصب بين يديه عنزة وتوضأ، فجعل الناس يتمسحون بوضوئه).

ส่วนที่ 6 การละหมาดที่ผินหน้าไปทางเสา อุมัรกล่าวว่า ผู้ละหมาดทั้งหลายมีสิทธิที่จะละหมาดห่างหลังเสาซึ่งดีกว่า ที่จะละหมาดข้างหลังกลุ่มที่คุยกัน เมื่ออุมัรเห็นผู้ใดละหมาดระหว่างเสาสองต้น เขา (อุมัร) ดึงให้เข้าใกล้เสาและกล่าวว่า จงละหมาดหลังเสา

باب الصلاة إلى الأسطوانة. وقال عمر: المصلون أحق بالسواري من المتحدثين إليها. ورأى عمر رجلا يصلي بين أسطوانتين فأدناه إلى سارية، فقال: صل إليها -

(481) จากยะซีด อิบนุ อบี อุบัยดฺ เล่าว่า ฉันเคยร่วมเดินทางกับสะละมะฮฺ อิบนุ อักวะฮฺ สะละมะฮฺ ได้ละหมาดที่เสาที่อัล-กุรอานวางอยู่ ฉันจึงได้กล่าวว่า โอ้ อบู มุสลิม ฉันเห็นท่านพยายามที่จะละหมาดใกล้เสาต้นนั้น

٤٨١ حدثنا المكي بن إبراهيم قال: حدثنا يزيد بن أبي عبيد قال: كنت آتي مع سلمة بن الأكوع فيصلي عند الأسطوانة التي عند المصحف. فقلت: يا أبا مسلم، أراك تتحرى

الصَّلَاةَ عِنْدَ هَذِهِ الْأُسْطُوَانَةِ. قَالَ: فَإِنِّي رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَحَرَّى الصَّلَاةَ عِنْدَهَا -

(มีเหตุผลอะไร) ท่านตอบว่า ความจริงฉัน เคยเห็นท่านนบี ﷺ ก็ได้พยายามละหมาดใกล้เสาต้นนี้

٤٨٢ - حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ قَالَ: حَدَّثَنَا سُفْيَانُ، عَنْ عَمْرِو بْنِ عَامِرٍ، عَنْ أَنَسٍ، قَالَ: لَقَدْ رَأَيْتُ كِبَارَ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَبْتَدِرُونَ السَّوَارِيَ عِنْدَ الْمَغْرِبِ ـ وَزَادَ شُعْبَةُ، عَنْ عَمْرٍو، عَنْ أَنَسٍ حَتَّى يَخْرُجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ -

(482) จาก อนัส เล่าว่า เป็นที่แน่นอนว่า ฉันเคยเห็นเศาะฮาบะฮฺอาวุโสของท่านรีบเร่งที่จะละหมาดประจำที่เสาต้นนี้ขณะที่ (อะซาน) ละหมาดมัฆริบ และชัวะอุบะฮฺได้รายงานเพิ่มอีก โดยนำมาจากอัมรฺ จากอนัส ว่า จนกระทั่งท่านนบี ﷺ ได้ออกมาจากบ้านเพื่อมาละหมาด(ที่เสาต้นนี้)

بَابُ الصَّلَاةِ بَيْنَ السَّوَارِي فِي غَيْرِ جَمَاعَةٍ -

ส่วนที่ 7 การละหมาดระหว่างเสาแต่ไม่ได้ละหมาดร่วมกัน

٤٨٣ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ قَالَ: حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَةُ، عَنْ نَافِعٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: (دَخَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْبَيْتَ وَأُسَامَةُ بْنُ زَيْدٍ، وَعُثْمَانُ بْنُ طَلْحَةَ، وَبِلَالٌ فَأَطَالَ ثُمَّ خَرَجَ. كُنْتُ أَوَّلَ النَّاسِ دَخَلَ عَلَى أَثَرِهِ، فَسَأَلْتُ بِلَالًا: أَيْنَ صَلَّى؟ قَالَ: بَيْنَ الْعَمُودَيْنِ الْمُقَدَّمَيْنِ) -

(483) จาก อิบนุ อุมัร เล่าว่า ท่านนบี ﷺ ได้เข้าไปที่บัยตุลลอฮฺ รวมทั้ง อุสามะฮฺ อิบนุ ซัยดฺ อุษมาน อิบนุ ฏอลหะฮฺ และบิล้าล ซึ่งได้เข้าไปเป็นเวลานานแล้ว ท่านจึงออกมาปรากฏว่า ฉันเป็นคนแรกที่เข้าไปทางนั้น ฉันจึงได้ถามบิล้าลว่า ท่านนบี ﷺ ละหมาดตรงไหน เขาตอบว่า ระหว่างเสาสองต้นที่อยู่ข้างหน้าทั้งคู่

(484) จาก นาเฟียะอฺ จากอับดุลลอฮฺ อิบนุ อุมัร เล่าว่า เมื่อท่านรสูล ﷺ ได้เข้ามักกะฮฺ รวมทั้ง อุสามะฮฺ อิบนุ ซัยดฺ บิล้าล, และ อุษมาน อิบนุ ฏอลหะฮฺ อัลหะญะบีและได้ปิดประตู ท่านได้หยุดอยู่ในนั้นชั่วขณะหนึ่ง ฉันจึงได้ถามบิล้าลขณะที่ออกมาว่า ท่านนบี ﷺ ทำอะไรในนั้น เขาตอบว่า ท่านได้ละหมาดที่เสาต้นหนึ่งอยู่ทางขวา อีกต้นหนึ่งอยู่ทางซ้ายของท่าน และเสามีอีกสามต้นอยู่ข้างหลังท่าน ซึ่งบัยตุลลอฮฺขณะนั้นมีเสาอยู่หกต้น ท่านได้ละหมาด อิสมาอีลได้กล่าวกับเราว่า มาลิกเคยเล่าให้ฉันฟังว่าทางขวามือของท่านมีเสาสองต้น

٤٨٤ - حدثنا عبدُالله بنُ يوسفَ قالَ : أخبرَنا مالكٌ ، عنْ نافعٍ ، عنْ عبدِالله بنِ عمرَ : أنَّ رسولَ الله صلى الله عليه وسلَّم دخلَ الكعبةَ وأسامةُ بنُ زيدٍ وبلالٌ وعثمانُ بنُ طلحةَ الحجبي فأغلقَها عليه ، ومكثَ فيها. فسألتُ بلالاً حينَ خرجَ ، ماصنعَ النَّبيُّ صلى الله عليه وسلَّم ؟ قالَ :جعلَ عمودًا عنْ يسارِه ، وعمودًا عنْ يمينِه ، وثلاثةَ أعمدةٍ وراءَهُ . وكان البيتُ يومئذٍ على ستةِ أعمدةٍ ثمَّ صلَّى . وقالَ لنا إسماعيلُ حدثني مالكٌ . وقالَ : عمودينِ عنْ يمينِه -

ส่วนที่ 8 จาก นาเฟียะอฺ เล่าว่า อับดุลลอฮฺ เคยเข้าไปในกะอฺบะฮฺ โดยเดินไปข้างหน้าขณะที่จะเข้าแล้วเข้าทางประตูแล้วปล่อยประตูอ้าอยู่เขาเดินไปมาจนกระทั่งระหว่างเขาและฝาผนังมีระยะห่างสามศอกเห็นจะได้ เขาได้ละหมาด แต่ก่อนละหมาดก็ได้พยายามหาที่ที่บิล้าลบอกเขาไว้ว่า ท่านนบี ﷺ ได้ละหมาดตรงนั้น เขากล่าวว่า ไม่มีข้อ

بابٌ حدثنا إبراهيمُ بنُ المنذرِ قالَ : حدثنا أبوضمرةَ قالَ : حدثنا موسى ابنُ عقبةَ، عنْ نافعٍ أنَّ عبدَ الله كانَ إذا دخلَ الكعبةَ مشَى قِبَلَ وجهِهِ وحينَ يدخلُ ، وجعلَ البابَ قِبَلَ ظهرِه ، فمشَى حتى يكونَ بينَه وبينَ الجدارِ الذي قِبَلَ وجهِهِ قريبًامنْ ثلاثِ أذرعٍ صلَّى، يتوخَّى المكانَ الَّذي أخبرَهُ به بلالٌ أنَّ النَّبيَّ صلى الله عليه وسلَّم صلَّى فيه. قالَ : وليسَ على أحدِنا بأسٌ إنْ صلَّى في أيِّ نواحي البيتِ شاءَ -

ห้ามใดที่จะละหมาดตรงส่วนไหน (ด้านใน) ของกะอฺบะฮฺ

ส่วนที่ ๑ การละหมาดบนยานพาหนะบนอูฐ ต้นไม้ และสัตว์ที่บรรทุกเสบียง

بابُ الصَّلاةِ إلى الراحِلَةِ والبَعيرِ والشَّجَرِ والرَّحْلِ.

(485) จาก นาเฟียะอฺ จากอิบนุ อุมัร เล่าว่า ท่านนบีﷺเคยใช้พาหนะซึ่งเป็นอูฐตัวเมียหมอบขวางกั้นแล้วท่านละหมาดโดยหันหน้าไปทางมัน (ซึ่งเป็นทิศกิบลัต) ฉัน (อุบัยดุลลอฮฺ) เคยถามเขา (นาเฟียะอฺ) ว่า ได้กรุณาบอกให้ฉันทราบด้วยว่า หากสัตว์นั้นถูกรบกวนและย้ายที่ไปจะทำอย่างไร เขาตอบว่า ท่านก็จะเอาอานอูฐมาวางแทนข้างหน้าท่าน แล้วท่านก็จะละหมาดผินหน้าไปด้านหลังของมัน หรือเขากล่าวว่าตำแหน่งสุดท้ายของมันและปรากฏว่า อิบนุ อุมัร ก็เคยทำเช่นนี้ (เป็นที่กั้นเขตละหมาด)

٤٨٥ حدَّثنا مُحَمَّدُ بنُ أبي بَكْرٍ المُقَدَّمي قالَ: حدَّثنا مُعْتَمِرٌ، عَنْ عُبَيْدِ اللهِ، عَنْ نافعٍ، عَنِ ابنِ عُمَرَ، عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلَّم أنَّهُ كانَ يُعَرِّضُ راحِلَتَهُ فيُصَلِّي إلَيْها. قُلْتُ: أفَرَأيْتَ إذا هَبَّتِ الرِّكابُ؟ قالَ: كانَ يَأخُذُ هذا الرَّحْلَ فيُعَدِّلُهُ فيُصَلِّي إلى آخِرَتِهِ، أوْ قالَ مُؤْخِرِهِ وكانَ ابنُ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ يَفْعَلُهُ.

ส่วนที่ 10 การละหมาดโดยมีเตียงอยู่ข้างหน้า

بابُ الصَّلاةِ إلى السَّريرِ.

(486) จาก อาอิชะฮฺ เล่าว่า พวกท่านทำให้พวกผู้หญิงเหมือนกับสุนัข และลาหรือ ขณะที่ฉันนอนตะแคงอยู่บนเตียงนอน ท่านรสูล ﷺ ได้เข้ามาแล้วละหมาดโดยหันหน้าไปตรงช่องกลางเตียง ฉันเห็นว่า ไม่เป็นการดีที่จะอยู่ข้างหน้าท่าน ในขณะที่ท่านละหมาด ฉันจึงได้กระเถิบตัวไปปลายเท้าเตียง จนฉันได้พ้นความรู้สึกที่ไม่ดี

٤٨٦ - حدثنا عثمان بن أبي شيبة قال: حدثنا جرير، عن منصور، عن إبراهيم، عن الأسود، عن عائشة قالت: أعدلتمونا بالكلب والحمار؟ لقد رأيتني مضطجعة على السرير فيجيء النبي صلى الله عليه وسلم فيتوسط السرير فيصلي فأكره أن أسنحه فأنسل من قبل رجلي السرير حتى أنسل من لحافي -

ส่วนที่ 11 ผู้ละหมาดมีสิทธิขัดขวางคนที่เดินผ่านรัศมีละหมาดของเขา

อิบนุ อุมัร เคยขัดขวางผู้เดินผ่านขณะที่ท่านนั่งตะชะฮุด และขณะที่ละหมาด กะอฺบเขากล่าวว่า หากดื้อถึงขนาดต้องใช้กำลังก็ต้องใช้

باب يرد المصلي من مر بين يديه، ورد ابن عمر في التشهد وفي الكعبة وقال إن أبى إلا أن يقاتله قاتله -

(487) จาก อบู สะอีด เล่าว่า ท่านนบี ﷺ กล่าวว่าดังเช่นหะดีษที่ 488

٤٨٧ - حدثنا أبو معمر قال: حدثنا عبد الوارث قال: حدثنا يونس، عن حميد بن هلال، عن أبي صالح أن أبا سعيد قال: قال النبي صلى الله عليه وسلم -

(488) จาก อบู ศอและหฺ อัสสัมมาน เล่าว่า ในวันศุกร์ฉันเคยเห็น อบู สะอีด อัลคุดรี กำลังละหมาดอยู่หลังวัตถุซึ่งถือเป็นสิ่งกั้นคนเดินผ่านไว้ มีชายหนุ่มคนหนึ่งจากตระกูลอบู มุอัยฏ ต้องการที่จะผ่านมาทางข้างหน้า อบู สะอีด

٤٨٨ - حدثنا آدم قال: حدثنا سليمان بن المغيرة قال: حدثنا حميد بن هلال العدوي قال: حدثنا أبو صالح السمان قال: رأيت أبا سعيد الخدري في يوم جمعة يصلي إلى شيء يستره

จึงได้ผลักที่อกของชายผู้นั้น ชายหนุ่มคนนั้นได้เพ่งดูไม่พบทางผ่านได้นอกจากข้างหน้าอบู สะอีด เขาจึงได้กลับออกไปเพื่อจะผ่านเข้ามาใหม่ อบู สะอีด ก็ผลักอกอีกแรงกว่าครั้งแรก ชายคนนั้นได้พูดตำหนิอบู สะอีด ต่อจากนั้นจึงไปหามัรวาน แล้วร้องทุกข์ต่อมัรวานถึงกระทำของอบู สะอีด ขณะเดียวกันอบู สะอีด ก็ได้ตามหลังเขาเข้าไปหามัรวานด้วย มัรวานจึงถามว่ามีอะไรเกิดขึ้น ระหว่างท่านและลูกของน้องชายท่านหรือ อบู สะอีด ตอบว่า ฉันเคยได้ยินท่านนบี ﷺ กล่าวว่า เมื่อใครคนใดในหมู่พวกท่านละหมาดอยู่ข้างหลังสิ่งใดที่กั้นเขาอยู่กับคนอื่น ๆ แล้วมีคนหนึ่งพยายามที่จะผ่านหน้าแล้ว ให้ผลักเขาได้ หากดื้อก็จงใช้การต่อสู้ เพราะพฤติกรรมเช่นนี้ เป็นของมารร้าย

مِنَ النَّاسِ ، فَأَرَادَ شَابٌّ مِنْ بَنِي أَبِي مُعَيْطٍ أَنْ يَجْتَازَ بَيْنَ يَدَيْهِ ، فَدَفَعَ أَبُو سَعِيدٍ فِي صَدْرِهِ فَنَظَرَ الشَّابُّ فَلَمْ يَجِدْ مَسَاغًا إِلاَّ بَيْنَ يَدَيْهِ ، فَعَادَ لِيَجْتَازَ فَدَفَعَهُ أَبُو سَعِيدٍ أَشَدَّ مِنَ الأُولَى فَنَالَ مِنْ أَبِي سَعِيدٍ ، ثُمَّ دَخَلَ عَلَى مَرْوَانَ فَشَكَا إِلَيْهِ مَالَقِيَ مِنْ أَبِي سَعِيدٍ ، وَدَخَلَ أَبُو سَعِيدٍ خَلْفَهُ عَلَى مَرْوَانَ ، فَقَالَ : مَالَكَ وَلاِبْنِ أَخِيكَ يَا أَبَا سَعِيدٍ ؟ قَالَ : سَمِعْتُ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم يَقُولُ (إِذَا صَلَّى أَحَدُكُمْ إِلَى شَيْءٍ يَسْتُرُهُ مِنَ النَّاسِ فَأَرَادَ أَحَدٌ أَنْ يَجْتَازَ بَيْنَ يَدَيْهِ ، فَلْيَدْفَعْهُ فَإِنْ أَبَى فَلْيُقَاتِلْهُ فَإِنَّمَا هُوَ شَيْطَانٌ) -

ส่วนที่ 12 ความผิดของผู้ที่เดินผ่านหน้าผู้ละหมาด

بَابُ إِثْمِ الْمَارِّ بَيْنَ يَدَيِ الْمُصَلِّي -

(489) จาก บุสรฺ อิบนุ สะอีด เล่าว่า ซัยดฺ อิบนุ คอลิดได้ใช้ให้เขาไปหา อบู ญุฮัยมฺ เพื่อซัก

٤٨٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ : أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي النَّضْرِ مَوْلَى

ถามเขาว่า เขาได้ยินอะไร จากท่านรสูล ﷺ ในเรื่องที่ผู้เดินผ่านหน้าผู้ละหมาด อบู ญุฮัยมฺ กล่าวว่า ท่านรสูล ﷺ กล่าวว่า หากผู้ที่เดินผ่านหน้าผู้ละหมาดรู้ (ถึงโทษ) ที่มีต่อเขาแล้ว การที่เขาจะหยุดยืนคอยอยู่ถึงสี่สิบก็จะดีกว่าที่จะผ่านหน้าผู้ละหมาดนั้น อบู นะฎีร กล่าวว่า ฉันไม่ทราบแน่ชัดว่า ท่านนบี ﷺ กล่าวว่า สี่สิบวัน หรือสี่สิบเดือน หรือสี่สิบปี

عُمَرَ بْنِ عُبَيْدِ اللهِ، عَنْ بُسْرِ بْنِ سَعِيدٍ أَنَّ زَيْدَ بْنَ خَالِدٍ أَرْسَلَهُ إِلَى أَبِي جُهَيْمٍ يَسْأَلُهُ: مَاذَا سَمِعَ مِنْ رَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم فِي الْمَارِّ بَيْنَ يَدَيِ الْمُصَلِّي، فَقَالَ أَبُو جُهَيْمٍ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: (لَوْ يَعْلَمُ الْمَارُّ بَيْنَ يَدَيِ الْمُصَلِّي مَاذَا عَلَيْهِ لَكَانَ أَنْ يَقِفَ أَرْبَعِينَ خَيْرًا لَهُ مِنْ أَنْ يَمُرَّ بَيْنَ يَدَيْهِ). قَالَ أَبُو النَّضْرِ: لَا أَدْرِي أَقَالَ أَرْبَعِينَ يَوْمًا أَوْ شَهْرًا أَوْ سَنَةً -

ส่วนที่ 13 บุคคลที่ละหมาด หันหน้าไปทางเพื่อนหรือคนอื่น (ซึ่งอยู่ทางทิศกิบลัต)

بَابُ اسْتِقْبَالِ الرَّجُلِ الرَّجُلَ فِي صَلَاتِهِ وَهُوَ يُصَلِّي

อุษมานรังเกียจที่จะหันหน้าไปทางผู้ที่กำลังละหมาดเพราะเกรงว่าจะทำให้เขาไขว้เขว อนึ่งกรณีที่ไม่วุ่นวายไขว้เขว กรณีนี้ ซัยดฺ อิบนุษาเบ็ต กล่าวว่า บุคคลคนนั้นก็ไม่ได้ทำให้บุคคลอีกคนหนึ่งขาดตอนในการละหมาด

وَكَرِهَ عُثْمَانُ أَنْ يُسْتَقْبَلَ الرَّجُلُ وَهُوَ يُصَلِّي؛ وَإِنَّمَا هَذَا إِذَا اشْتَغَلَ بِهِ. فَأَمَّا إِذَا لَمْ يَشْتَغِلْ بِهِ فَقَدْ قَالَ زَيْدُ بْنُ ثَابِتٍ: مَا بَالَيْتُ إِنَّ الرَّجُلَ لَا يَقْطَعُ صَلَاةَ الرَّجُلِ -

(490) จาก อาอิชะฮฺ เล่าว่า มีสิ่งหนึ่งที่ทำให้ขาดตอน (เสียละหมาด) ถูกบอกต่อหน้าฉัน พวกเขากล่าวว่า ทั้งสุนัข ลาและ

٤٩٠ - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ خَلِيلٍ: حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ مُسْهِرٍ، عَنِ الْأَعْمَشِ، عَنْ مُسْلِمٍ، عَنْ مَسْرُوقٍ، عَنْ عَائِشَةَ أَنَّهُ ذُكِرَ عِنْدَهَا مَا يَقْطَعُ الصَّلَاةَ

فقالوا : يقطعها الكلب والحمار والمرأة . قالت : لقد جعلتمونا كلابا . لقد رأيت النبي صلى الله عليه وسلم يصلي وإني لبينه وبين القبلة وأنا مضطجعة على السرير ، فتكون لي الحاجة وأكره أن أستقبله فأنسل انسلالا . وعن الأعمش ، عن إبراهيم ، عن الأسود ، عن عائشة نحوه .

ผู้หญิง มีส่วนทำให้เสียละหมาด เธอกล่าวว่าเป็นที่แน่นอนว่าพวกท่านเห็นพวกเรา (ผู้หญิง) ประหนึ่งสุนัข ฉันเองก็เคยเห็นท่านนบี ﷺ ละหมาดโดยที่ฉันนอนตะแคงอยู่ระหว่างท่าน และกิบลัต แล้วฉันมีธุระจึงค่อยๆ ออกไปโดยไม่มองหน้าท่าน

باب الصلاة خلف النائم .

ส่วนที่ 14 การละหมาดข้างหลังผู้นอนหลับ

٤٩١ - حدثنا مسدد قال : حدثنا يحيى قال : حدثنا هشام قال : حدثني أبي عن عائشة قالت : كان النبي صلى الله عليه وسلم يصلي وأنا راقدة معترضة على فراشه . فإذا أراد أن يوتر أيقظني فأوترت .

(491) จากอาอิชะฮฺ เล่าว่า ท่านนบี ﷺ ละหมาดขณะที่ฉันนอนขวางอยู่บนที่นอนของท่าน ครั้นเมื่อท่านต้องการละหมาดวิติร ท่านจะปลุกฉันขึ้นมา แล้วฉันก็ได้ละหมาดวิติร

باب التطوع خلف المرأة .

ส่วนที่ 15 การละหมาดสุนัตข้างหลังผู้หญิงซึ่งกำลังนอนหลับ

٤٩٢ - حدثنا عبد الله بن يوسف قال : أخبرنا مالك عن أبي النضر مولى عمر بن عبيد الله ، عن أبي سلمة ابن عبد الرحمن ، عن عائشة زوج النبي صلى الله عليه وسلم أنها قالت : كنت أنام بين يدي رسول الله صلى الله عليه وسلم ورجلاي في قبلته . فإذا

(492) จาก อาอิชะฮฺ ผู้เป็นภริยาของท่านนบี ﷺ เล่าว่า ฉันได้นอนอยู่ข้างหน้าท่านรสูล ﷺ โดยที่มีเท้าทั้งสองของฉันอยู่ในทิศที่ท่านหันหน้าไป ครั้นเมื่อท่านสุญูดก็จะถูกเท้าของฉัน ฉันจึงหดเท้า เมื่อท่านยืนฉันก็จะยืนเท้า

سَجَدَ غَمَزَنِى فَقَبَضْتُ رِجْلَىَّ فَإِذَا قَامَ بَسَطْتُهُمَا . قَالَتْ وَالْبُيُوتُ يَوْمَئِذٍ لَيْسَ فِيهَا مَصَابِيحُ -

ไปอีก เธอเล่าว่า ขณะนั้นในบ้านไม่มีตะเกียงเลย

بَابُ مَنْ قَالَ لَا يَقْطَعُ الصَّلَاةَ شَيْءٌ -

ส่วนที่ 16 บุคคลที่กล่าวว่า ไม่มีสิ่งใดที่ทำให้เสียละหมาด

٤٩٣ - حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ قَالَ: حَدَّثَنَا أَبِي قَالَ : حَدَّثَنَا الأَعْمَشُ قَالَ : حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ عَنِ الأَسْوَدِ عَنْ عَائِشَةَ . قَالَ الأَعْمَشُ : وَحَدَّثَنِي مُسْلِمٌ عَنْ مَسْرُوقٍ ، عَنْ عَائِشَةَ ، ذُكِرَ عِنْدَهَا مَا يَقْطَعُ الصَّلَاةَ : الْكَلْبُ وَالْحِمَارُ وَالْمَرْأَةُ . فَقَالَتْ عَائِشَةُ : شَبَّهْتُمُونَا بِالْحُمُرِ وَالْكِلَابِ . وَاللَّهِ لَقَدْ رَأَيْتُ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم يُصَلِّي وَإِنِّي عَلَى السَّرِيرِ بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْقِبْلَةِ مُضْطَجِعَةً فَتَبْدُو لِي الْحَاجَةُ فَأَكْرَهُ أَنْ أَجْلِسَ فَأُوذِيَ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم فَأَنْسَلُّ مِنْ عِنْدِ رِجْلَيْهِ -

(493) จากอาอิชะฮฺ เล่าว่า สิ่งต่าง ๆ ที่ทำให้เสียละหมาดได้ถูกนำมาบอกกับฉันคือ สุนัข ลาและผู้หญิง อาอิชะฮฺกล่าวว่า พวกท่านทั้งหลายนำเอาพวกเรา (บรรดาหญิง) เปรียบเทียบกับลา สุนัขแล้วหรือ ขอสาบานต่ออัลลอฮฺว่า ฉันเคยเห็นท่านนบี ﷺ ละหมาดโดยที่ฉันอยู่บนเตียง ฉันนอนตะแคงอยู่ระหว่างท่านและกิบลัต ต่อมาฉันมีธุระบางอย่าง ฉันไม่ชอบที่จะนั่งเพราะจะรบกวนสมาธิของท่าน ฉันได้ถอยออกมาทางเท้าของท่านอีกด้านหนึ่ง

٤٩٤ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ قَالَ : أَخْبَرَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ: حَدَّثَنِي ابْنُ أَخِي ابْنِ شِهَابٍ أَنَّهُ سَأَلَ عَمَّهُ عَنِ الصَّلَاةِ يَقْطَعُهَا شَيْءٌ؟ فَقَالَ لَا يَقْطَعُهَا شَيْءٌ . أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ عَائِشَةَ زَوْجَ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم قَالَتْ : لَقَدْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم يَقُومُ فَيُصَلِّي مِنَ اللَّيْلِ وَإِنِّي لَمُعْتَرِضَةٌ بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْقِبْلَةِ عَلَى فِرَاشِ أَهْلِهِ -

(494) จาก อาอิชะฮฺ ผู้เป็นภริยาของท่านนบี ﷺ เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ ลุกขึ้นละหมาดในเวลากลางคืน ฉันเองนอนขวางระหว่างท่านและกิบลัตบนที่นอนของครอบครัว

ส่วนที่ 17 เมื่อได้อุ้มเด็กหญิงไว้บนบ่าขณะละหมาด

بَابٌ أَذَا حَمَلَ جَارِيَةً صَغِيرَةً عَلَى عُنُقِهِ فِي الصَّلَاةِ .

(495) จากอบู กอตาดะฮฺ อัลอันศอรี เล่าว่า อันที่จริง ท่านรสูล ﷺ เคยละหมาดโดยอุ้มอุมามะฮฺ บุตรสาวของซัยหนับซึ่งเป็นบุตรสาวของท่านรสูล ﷺ ซึ่งอุมามะฮฺเป็นบุตรสาวของ อบูอัลบาส อิบนุ คอเซียะฮฺ อิบนุ อับดุซัมฮฺ เมื่อท่านรสูล ﷺ สุญูด ท่านก็จะวางเด็กลง และเมื่อท่านยืนขึ้นก็จะอุ้มต่อ

٤٩٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ: أَخْبَرَنَا مَالِكٌ، عَنْ عَامِرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ ابْنِ الزُّبَيْرِ، عَنْ عَمْرِو بْنِ سُلَيْمٍ الزُّرَقِيِّ عَنْ أَبِي قَتَادَةَ الْأَنْصَارِيِّ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يُصَلِّي وَهُوَ حَامِلٌ أُمَامَةَ بِنْتَ زَيْنَبَ بِنْتِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلِأَبِي الْعَاصِ ابْنِ رَبِيعَةَ بْنِ عَبْدِ شَمْسٍ، فَإِذَا سَجَدَ وَضَعَهَا وَإِذَا قَامَ حَمَلَهَا .

ส่วนที่ 18 การละหมาดหันหน้าไปทางเตียงซึ่งมีหญิงมีรอบเดือนอยู่

بَابٌ إِذَا صَلَّى إِلَى فِرَاشٍ فِيهِ حَائِضٌ

(496) จาก มัยมูนะฮฺ บินติ อัลฮาริษ เล่าว่า ที่นอนของฉันอยู่ใกล้ชิดกับที่ละหมาดของท่านนบี ﷺ มีบางครั้งที่อาภรณ์ของท่านมาถูกตัวฉัน ขณะที่ฉันอยู่บนที่นอนของฉัน

٤٩٦ - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ زُرَارَةَ قَالَ: أَخْبَرَنَا هُشَيْمٌ، عَنِ الشَّيْبَانِيِّ، عَنْ عَبْدِ اللهِ ابْنِ شَدَّادِ بْنِ الْهَادِ قَالَ: أَخْبَرَتْنِي خَالَتِي مَيْمُونَةُ بِنْتُ الْحَارِثِ قَالَتْ: كَانَ فِرَاشِي حِيَالَ مُصَلَّى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرُبَّمَا وَقَعَ ثَوْبُهُ عَلَيَّ وَأَنَا عَلَى فِرَاشِي -

(497) จาก มัยมูนะฮฺ เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ เคยละหมาดขณะที่ฉันนอนอยู่ข้างๆ ท่าน ครั้นเมื่อท่านสุญูดผ้าของท่านก็กระทบกับฉันโดยที่ฉันมีประจำเดือน

٤٩٧ - حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ زِيَادٍ قَالَ: حَدَّثَنَا الشَّيْبَانِيُّ سُلَيْمَانُ: حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ بْنُ شَدَّادٍ قَالَ: سَمِعْتُ مَيْمُونَةَ تَقُولُ: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي وَأَنَا إِلَى جَنْبِهِ نَائِمَةٌ فَإِذَا سَجَدَ أَصَابَنِي ثَوْبُهُ وَأَنَا حَائِضٌ .

ส่วนที่ 19 บุคคลที่ใช้นิ้วมือสะกิดภริยา ขณะสุญูดเพื่อให้ลงสุญูดได้ กรณีนี้จะใช้ได้หรือไม่

بَابٌ هَلْ يَغْمِزُ الرَّجُلُ امْرَأَتَهُ عِنْدَ السُّجُودِ لِكَيْ يَسْجُدَ ؟

(498) จาก อาอิชะฮฺ เล่าว่า เป็นเรื่องไม่เหมาะสมที่จะนำพวกผู้หญิงของเราเปรียบเทียบกับสุนัข และลาตามความเป็นจริงตัวฉันเองได้นอนตะแคงขวางอยู่ระหว่างท่านรสูล ﷺ กับกิบลัต ขณะที่ท่านรสูล ﷺ กำลังละหมาดอยู่ ครั้นเมื่อท่านรสูล ﷺ ต้องการสุญูด ท่านก็สะกิดเท้าฉัน ฉันจึงได้ถอยเท้าออกมาทั้งสองเท้า

٤٩٨ - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ قَالَ: حَدَّثَنَا يَحْيَى قَالَ: حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللهِ قَالَ: حَدَّثَنَا القَاسِمُ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا قَالَتْ: بِئْسَمَا عَدَلْتُمُونَا بِالْكَلْبِ وَالحِمَارِ، لَقَدْ رَأَيْتُنِي وَرَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم يُصَلِّي وَأَنَا مُضْطَجِعَةٌ بَيْنَهُ وَبَيْنَ القِبْلَةِ فَإِذَا أَرَادَ أَنْ يَسْجُدَ غَمَزَ رِجْلَيَّ فَقَبَضْتُهُمَا -

ส่วนที่ 20 ผู้หญิงที่หยิบสิ่งโสโครกจากผู้ละหมาดโยนออกไป

بَابٌ المَرْأَةِ تَطْرَحُ عَنِ المُصَلِّي شَيْئًا مِنَ الأَذَى -

(499) จาก อัมรฺ อิบนุ มัยมูน จากอับดุลลอฮฺ (อิบนุ มัสอูด) เล่าว่า ขณะที่ท่านรสูล ﷺ ยืนละหมาดอยู่ที่กะอฺบะฮฺ มีชาวกุเรชนั่งกันเป็นกลุ่มอยู่ มีคนหนึ่งในกลุ่มนั้นกล่าวว่า พวกท่านเห็นคนโอ้อวดคนนี้ไหม จะมีใครในกลุ่มพวกท่านไปโรงเชือดสัตว์ของกลุ่มคนนั้น ๆ เพื่อจะได้ไปเอาไส้ เอาเลือด และเอาของสกปรก นำมาใส่ไว้ที่บ่าทั้งสองของเขา มีคนหนึ่งเลวที่สุดใน

٤٩٩ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ إِسْحَاقَ السُّورْمَارِيُّ قَالَ: حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللهِ بْنُ مُوسَى قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ عَمْرِو بْنِ مَيْمُونٍ، عَنْ عَبْدِ اللهِ قَالَ: بَيْنَمَا رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم قَائِمٌ يُصَلِّي عِنْدَ الكَعْبَةِ وَجَمْعٌ مِنْ قُرَيْشٍ فِي مَجَالِسِهِمْ. إِذْ قَالَ قَائِلٌ مِنْهُمْ: أَلَا تَنْظُرُونَ إِلَى هَذَا المُرَائِي؟

أَيُّكُمْ يَقُومُ إِلَى جَزُورِ آلِ فُلَانٍ فَيَعْمِدُ
إِلَى فَرْثِهَا وَدَمِهَا وَسَلَاهَا فَيَجِيءُ بِهِ
ثُمَّ يُمْهِلُهُ حَتَّى إِذَا سَجَدَ وَضَعَهُ بَيْنَ
كَتِفَيْهِ ؟ فَانْبَعَثَ أَشْقَاهُمْ ، فَلَمَّا سَجَدَ
رَسُولُ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم وَضَعَهُ بَيْنَ
كَتِفَيْهِ ، وَثَبَتَ النَّبِيُّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم
سَاجِدًا فَضَحِكُوا حَتَّى مَالَ بَعْضُهُمْ
إِلَى بَعْضٍ مِنَ الضَّحِكِ . فَانْطَلَقَ مُنْطَلِقٌ
إِلَى فَاطِمَةَ وَهِيَ جُوَيْرِيَةٌ فَأَقْبَلَتْ
تَسْعَى وَثَبَتَ النَّبِيُّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم
سَاجِدًا حَتَّى أَلْقَتْهُ عَنْهُ ، وَأَقْبَلَتْ عَلَيْهِمْ
تَسُبُّهُمْ . فَلَمَّا قَضَى رَسُولُ اللهِ صلى اللهُ
عليهِ وسلَّم الصَّلَاةَ قَالَ : اللَّهُمَّ عَلَيْكَ
بِقُرَيْشٍ اللَّهُمَّ عَلَيْكَ بِقُرَيْشٍ
اللَّهُمَّ عَلَيْكَ بِقُرَيْشٍ . ثُمَّ سَمَّى
اللَّهُمَّ عَلَيْكَ بِعَمْرِو بْنِ هِشَامٍ ، وَعُتْبَةَ
ابْنِ رَبِيعَةَ ، وَشَيْبَةَ بْنِ رَبِيعَةَ ، وَالْوَلِيدِ
ابْنِ عُتْبَةَ ، وَأُمَيَّةَ بْنِ خَلَفٍ ، وَعُقْبَةَ
ابْنِ أَبِي مُعَيْطٍ وَعُمَارَةَ بْنِ الْوَلِيدِ . قَالَ

กลุ่มเขาก็ได้ไปเอามา เมื่อท่านรสูล ﷺ ลงสุญูด มันผู้นี้ก็นำไปวางที่บ่าของท่าน แต่ท่านนบี ﷺ เองก็ได้ก้มลงสุญูดอย่างปกติ พวกเขาพากันหัวเราะเยาะ จนมีบางคนหัวเราะจนกลิ้ง มีคนออกเดินไปหาฟาติมะฮฺ คือญุวัยริยะฮฺ และฟาติมะฮฺก็ได้ไปหาท่านนบี ﷺ แล้วเอาสิ่งนั้นออกจากท่านนบี ﷺ แล้วหันไปด่าทอพวกเขา เมื่อท่านรสูล ﷺ ละหมาดเสร็จแล้ว ท่านกล่าวว่า โอ้อัลลอฮฺ ขอท่านได้โปรดลงโทษชาวกุเรช โอ้ อัลลอฮฺ ขอท่านได้โปรดลงโทษชาวกุเรช โอ้ อัลลอฮฺ ขอท่านได้โปรดลงโทษชาวกุเรช ขอท่านได้โปรดลงโทษชาวกุเรช ต่อจากนั้นท่านก็ได้ กล่าวชื่อออกมาด้วยคือ โอ้ อัลลอฮฺ ขอท่านได้โปรดลงโทษ อัมรฺ อิบนุ ฮิชาม, อุตบะฮฺ อิบนุ รอบีอะฮฺ, ชัยบะฮฺ อิบนุ รอบีอะฮฺ อัลวะลีด อิบนุ อุตบะฮฺ, อุมัยยะฮฺ อิบนุ คอลัฟ , อุกบะฮฺ อิบนุ อบี มุอัยฏ และอุมาเราะฮฺ อิบนุ วะลีด

عَبْدُ اللهِ : فَوَاللهِ لَقَدْ رَأَيْتُهُمْ صَرْعَى يَوْمَ بَدْرٍ ، ثُمَّ سُحِبُوا إِلَى الْقَلِيبِ قَلِيبِ بَدْرٍ ، ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللهِ صلى اللهُ عليه وسلم: وَأُتْبِعَ أَصْحَابُ الْقَلِيبِ لَعْنَةً ٠

อับดุลลอฮฺ กล่าวว่า ขอสาบานต่ออัลลอฮฺ เป็นที่แน่ว่า ฉันได้เห็นพวกเขาทั้งหมดนอนตายอยู่ในศึกบะดัร ต่อมาก็ถูกลากไปที่หลุมที่อยู่ที่บะดัร เสร็จแล้วท่านรสูล ﷺ กล่าวว่า ขอวอนให้ผู้ที่อยู่ที่หลุมนั้นได้รับการสาปแช่งตลอดไป

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

บทที่10 ว่าด้วยเวลาและความประเสริฐของการละหมาดในเวลา

بَاب مَوَاقِيتِ الصَّلَاةِ وَفَضْلِهَا
وَقَوْلِهِ - إِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ
كِتَابًا مَوْقُوتًا - وَقَّتَهُ عَلَيْهِمْ -

ส่วนที่ 1 เวลาละหมาด และความประเสริฐของการรักษาเวลา

อัลลอฮฺดำรัสว่า"เพราะแท้จริงการละหมาดเป็นข้อบัญญัติที่ถูกกำหนดเวลาไว้แก่ บรรดามวลชนผู้มีศรัทธาทั้งหลาย" (4:130) กล่าวคืออัลลอฮฺได้ทรงกำหนดเวลาให้แก่พวกเขา

٥٠٠ (أ) - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ بنُ مَسْلَمَةَ
قَالَ : قَرَأْتُ عَلَى مَالِكٍ ، عَنِ ابنِ شِهَابٍ
أَنَّ عُمَرَ بنَ عَبْدِ العَزِيزِ أَخَّرَ الصَّلَاةَ
يَوْمًا فَدَخَلَ عَلَيْهِ عُرْوَةُ بنُ الزُّبَيْرِ
فَأَخْبَرَهُ أَنَّ المُغِيرَةَ بنَ شُعْبَةَ
أَخَّرَ الصَّلَاةَ يَوْمًا وَهُوَ بِالعِرَاقِ فَدَخَلَ
عَلَيْهِ أَبُو مَسْعُودٍ الأَنْصَارِيُّ فَقَالَ : مَا
هَذَا يَامُغِيرَةُ ؟ أَلَيْسَ قَدْ عَلِمْتَ أَنَّ

(500) จาก อิบนุ ชิฮาบ เล่าว่า มีอยู่วันหนึ่ง อุมัร อิบนุ อับดุลอะซีซ ได้ล่าเวลาละหมาด ขณะเดียวกับอุรวะฮฺ อิบนุ อัลซุบัยรฺ ก็ได้เข้ามา บอกกับเขาว่า วันหนึ่ง อัลมุฆีเราะฮฺ อิบนุ ชัวะบะฮฺ ก็ได้เคยล่าเวลากล่าวคือ เรื่องนี้เกิดขึ้นที่อิรัก แล้ว อบู มัสอูด อัสอันศอรี ก็ได้เข้ามาพลางกล่าวว่า มุฆีเราะฮฺ อะไรกัน ที่ท่านเองไม่รู้หรือว่า ญิบรีลได้ลงมาละหมาด(ศุบฺฮฺ) และท่านรสูลﷺ ก็ได้ละหมาดร่วมด้วย เสร็จแล้วได้ละหมาดซุฮฺร ซึ่งท่านรสูล ﷺ ก็ได้

جِبْرِيلَ صلى الله عليه وسلم نزلَ فَصلى فَصَلَّى رسولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم، ثم صلى فَصَلَّى رسولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم. ثم صلى فَصَلَّى رسولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم، ثم صلى فَصَلَّى رسولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم، ثم صلى فَصَلَّى رسولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم. ثم قالَ: بِهَذَا أُمِرْتُ. فَقَالَ عُمَرُ لِعُرْوَةَ: اعْلَمْ مَا تُحَدِّثُ بِهِ، أَوَ إِنَّ جِبْرِيلَ هُوَ أَقَامَ لِرَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم وَقْتَ الصَّلاةِ ؟ قَالَ عُرْوَةُ: كَذَلِكَ كَانَ بَشِيرُ بْنُ أَبِي مَسْعُودٍ يُحَدِّثُ عَنْ أَبِيهِ قَالَ عُرْوَةُ وَلَقَدْ حَدَّثَتْنِي عَائِشَةُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم كَانَ يُصَلِّي الْعَصْرَ وَالشَّمْسُ فِي حُجْرَتِهَا قَبْلَ أَنْ تَظْهَرَ.

ละหมาดด้วยเสร็จแล้วได้ละหมาดอศัรฺ ซึ่งท่านรสูล ﷺ ก็ได้ละหมาดด้วยเสร็จแล้วได้ละหมาดมัฆริบ ซึ่งท่านรสูล ﷺ ก็ได้ละหมาดด้วยเสร็จแล้วได้ละหมาดอิชาอฺ ซึ่งท่านรสูล ﷺ ได้ละหมาดด้วยเช่นกัน แล้วญิบรีลจึงกล่าวว่า ตามที่กล่าวมานี้ใช่ไหมละที่ฉันถูกสั่ง (ให้สาธิตให้ท่านดู) อุมัรกล่าวกับอุรวะฮฺว่า จงรู้ไว้สิ่งที่ท่านพูดว่าญิบรีลได้นำท่านรสูล ﷺ ละหมาดตรงตามเวลาหรือ อุรวะฮฺกล่าวว่า บะชีร อิบนุ อบี มัสอูดก็กล่าวเช่นนี้ โดยรับรายงาน มาจากบิดาของเขา

จากอุรวะฮฺ เล่าว่า อาอิชะฮฺ เคยเล่าให้ฉันฟังว่า ท่านรสูล ﷺ เคยละหมาดอศัรฺ ขณะที่ดวงอาทิตย์สาดแสงไปยังห้องของเธอ(กล่าวคือละหมาดต้นเวลาอศัรฺ)

بَابٌ - مُنِيبِينَ إِلَيْهِ وَاتَّقُوهُ وَأَقِيمُوا الصَّلاةَ وَلا تَكُونُوا مِنَ الْمُشْرِكِينَ -

ส่วนที่ 2 คำดำรัสของอัลลอฮฺที่ว่า "โดยพวกท่านต้องกลับคืนไปหาพระองค์และพวกท่านจงยำเกรงในพระองค์เถิด และพวกท่านจงดำรงละหมาด และอย่าได้เป็นผู้หนึ่งในกลุ่มผู้ตั้งภาคี" (30 : 31)

٥٠١ - حدثنا قُتَيْبَةُ بنُ سعيدٍ قالَ: حدثنا عَبَّادٌ (هُوَ ابنُ عَبَّادٍ) عَنْ أَبِي جَمْرَةَ، عَنِ ابنِ عَبَّاسٍ قالَ: قَدِمَ

(501)จาก อิบนุ อับบาส เล่าว่า ครั้งที่คณะผู้แทนของ อับดุลกอยซฺมาหาท่านรสูล ﷺ พวกเขา

กล่าวว่า พวกเราเป็นคนกลุ่มหนึ่งจากเผ่ารอบีอะฮฺ ไม่อาจจะติดต่อกับท่านได้ นอกจากในเดือนที่ต้องห้าม ดังนั้นได้กรุณาสั่งกับพวกเราด้วย สิ่งใดๆ ซึ่งพวกเราจะนำจากท่านไปประกาศให้กับผู้ที่ไม่ได้มาท่านรสูล ﷺ จึงกล่าวว่าฉันขอสั่งใช้พวกท่าน 4 ประการ กล่าวคือ (สิ่งที่สั่งใช้) ท่านได้สั่งให้ศรัทธามั่นในอัลลอฮฺ แล้วท่านอธิบายในเรื่องการศรัทธานี้ว่า

1. การกล่าวสัตย์ปฏิญาณว่าไม่มีพระเจ้าอื่นใด เว้นแต่อัลลอฮฺ และฉันเป็นรสูลของพระองค์จริง

2. ให้ดำรงละหมาด (ตามเวลาที่กำหนดให้)

3. ให้จ่ายซะกาต

4. ให้พวกท่านจัดจ่ายคุมุส[1]ที่พวกท่านได้มาจากศึกสงครามให้กับฉันและสิ่งต้องห้ามอีก 4 ประการ คือ

1. อัดดุบาอฺ
2. อัลหันตัม
3. อัลมุกอยยัรฺ
4. อัลนะกีร

(ทั้งหมดเป็นชื่อของภาชนะสำหรับผลิตเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ไว้ดื่ม)

وَفْدُ عَبْدِ القَيْسِ عَلَى رَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم فَقَالُوا: إِنَّا مِنْ هذا الحَيِّ مِنْ رَبِيعَةَ وَلَسْنَا نَصِلُ إِلَيْكَ إِلاَّ فِي الشَّهْرِ الحَرَامِ فَمُرْنَا بِشَيْءٍ نَاخُذُهُ عَنْكَ وَنَدْعُوا إِلَيْهِ مَنْ وَرَاءَنَا. فَقَالَ: آمُرُكُمْ بِأَرْبَعٍ وَأَنْهَاكُمْ عَنْ أَرْبَعٍ: الايمانِ باللهِ ثُمَّ فَسَّرَهَا لَهُمْ شَهَادَةَ أَنْ لا إِلهَ إِلاَّ اللهُ وَأَنِّي رَسُولُ اللهِ وَإِقَامُ الصَّلاةِ وَإِيتَاءُ الزَّكَاةِ وَأَنْ تُؤَدُّوا إِلَيَّ خُمُسَ مَا غَنِمْتُمْ، وَأَنْهَى عَنِ الدُّبَّاءِ وَالحَنْتَمِ وَالمُقَيَّرِ وَالنَّقِيرِ.

---

(1) ดูอภิธานศัพท์ คุมุส

ส่วนที่ 3 การให้สัตยาบันในเรื่องละหมาด

باب البيعة على إقام الصلاة

(502) จาก ญาบิรฺ อิบนุ อับดุลลอฮฺ เล่าว่า ฉันได้เคยให้สัญญากับท่านรสูล ﷺ ในเรื่องของการดำรงละหมาด การบริจาคซะกาต และการตักเตือนในเรื่องดีต่อบรรดามุสลิมทุกคน

٥٠٢ - حدثنا محمد بن المثنى قال: حدثنا يحيى قال: حدثنا إسماعيل قال: حدثنا قيس عن جرير بن عبد الله قال: بايعت رسول الله صلى الله عليه وسلم على إقام الصلاة، وإيتاء الزكاة، والنصح لكل مسلم.

ส่วนที่ 4 การละหมาดก็คือการลบล้างโทษบาป

باب الصلاة كفارة

(503) จาก ชะกีก เล่าว่า ฉันได้ยินหุซัยฟะฮฺกล่าวว่า ครั้งหนึ่งฉันได้นั่งอยู่กับอุมัรแล้วอุมัรได้กล่าวว่า มีใครในหมู่พวกท่านจดจำคำของท่านรสูล ﷺ เกี่ยวกับเรื่องโทษบาป ฉันจึงกล่าวว่า ฉันนี่แหละที่จดจำ อุมัรจึง กล่าวว่า ท่านเป็นผู้ที่กล้าหาญ ฉันจึงกล่าวว่าโทษบาปของบุคคลหนึ่ง ๆ นั้นเนื่องมาจากครอบครัว ทรัพย์สิน ลูกหลานและเพื่อนบ้าน ซึ่งทั้งหมดถูกลบล้างด้วยการละหมาดการถือศีลอด การทำทาน และการห้ามการชั่ว ใช้ให้ทำดี อุมัรจึงกล่าวต่อไปว่าสิ่งนั้น (ที่จดจำ) ไม่ใช่ความ

٥٠٣ - حدثنا مسدد قال: حدثنا يحيى، عن الأعمش قال: حدثني شقيق قال: سمعت حذيفة قال: كنا جلوسا عند عمر رضي الله عنه فقال: أيكم يحفظ قول رسول الله صلى الله عليه وسلم في الفتنة؟ قلت: أنا كما قاله. قال: إنك عليه أو عليها لجريء. قلت: فتنة الرجل في أهله وماله وولده وجاره، تكفرها الصلاة والصوم والصدقة والأمر والنهي. قال: ليس هذا أريد، ولكن الفتنة التي تموج كما يموج البحر، قال: ليس

عَلَيْكَ مِنْهَا بَأْسٌ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ. إِنَّ بَيْنَكَ وَبَيْنَهَا بَابًا مُغْلَقًا. قَالَ أَيُكْسَرُ أَمْ يُفْتَحُ؟ قَالَ: يُكْسَرُ. قَالَ إِذًا لَا يُغْلَقُ أَبَدًا، قُلْنَا: أَكَانَ عُمَرُ يَعْلَمُ الْبَابَ؟ قَالَ: نَعَمْ كَمَا أَنَّ دُونَ الْغَدِ اللَّيْلَةَ، إِنِّي حَدَّثْتُهُ بِحَدِيثٍ لَيْسَ بِالْأَغَالِيطِ فَهِبْنَا أَنْ نَسْأَلَ حُذَيْفَةَ فَأَمَرْنَا مَسْرُوقًا فَسَأَلَهُ فَقَالَ: الْبَابُ عُمَرُ.

ประสงค์ของฉัน แต่ฉันประสงค์ถึงเรื่องความมีโทษบาปที่แผ่ขยายประหนึ่งคลื่นในทะเล หุซัยฟะฮฺได้กล่าวว่า โอ้-ผู้นำแห่งปวงผู้ศรัทธาทั้งหลาย สำหรับตัวท่านถือว่าไม่เป็นปัญหาใดๆ เพราะระหว่างท่านและระหว่างโทษบาปนั้นมีประตูที่ปิดตายอยู่ อุมัรถามว่า ประตูนี้จะถูกทำให้แตกออกหรือเปิด ฉันตอบว่า สักวันหนึ่งก็คงแตกออก อุมัรกล่าวว่า ถ้าเช่นนั้นประตูก็คงไม่ได้ปิดตลอดไป พวกเรากล่าวว่า อุมัรจะรู้หรือไม่ว่า ประตูนั้นเป็นประตูอะไร ฉันตอบว่า ใช่ อุมัรต้องรู้ประหนึ่งว่าก่อนเช้าพรุ่งนี้ต้องมีกลางคืน ฉันได้รายงานหะดีษมาโดยไม่ได้เพิ่มเติมใดๆ พวกเราเข้าใจจึงจะต้องถามหุซัยฟะฮฺในเรื่องนี้ จึงได้ให้พวกเราใช้มัสรูกเป็นผู้ถาม แล้วเขาจึงได้ถาม แล้วท่านตอบว่า ประตูนั้นก็คือ อุมัร นั่นเอง

٥٠٤ ـ حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ قَالَ: حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ، عَنْ سُلَيْمَانَ التَّيْمِيِّ، عَنْ أَبِي عُثْمَانَ النَّهْدِيِّ، عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ أَنَّ رَجُلًا أَصَابَ مِنَ امْرَأَةٍ قُبْلَةً فَأَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرَهُ.

(504) จาก อิบนุ มัสอูด เล่าว่า มีชายคนหนึ่งได้หอมแก้มหญิงคนหนึ่ง (ภริยา ช่วงกลางวันเดือนรอมะฎอน) เขาจึงได้ไปหาท่านนบี ﷺ แล้วเล่าเรื่องนี้ให้ท่านนบี ﷺ ฟัง อัลลอฮฺ จึงได้ประทานอายะฮฺมาว่า "ท่านจงปฏิบัติละหมาดทั้ง

فَأَنْزَلَ اللهُ - أَقِمِ الصَّلَاةَ طَرَفَيِ النَّهَارِ وَزُلَفًا مِنَ اللَّيْلِ إِنَّ الْحَسَنَاتِ يُذْهِبْنَ السَّيِّئَاتِ - فَقَالَ الرَّجُلُ: يَا رَسُولَ اللهِ، أَلِي هَذَا؟ قَالَ: لِجَمِيعِ أُمَّتِي كُلِّهِمْ.

เวลาเช้าและเย็น และช่วงหนึ่งของเวลากลางคืน แน่แท้ความดีก็จะลบล้างความชั่ว" (11 : 114) ชายคนนี้ถามว่า โอ้ ท่านรสูล ﷺ อายะฮฺนี้สำหรับฉันคนเดียวหรือ ท่านรสูล ﷺ ตอบว่า สำหรับประชาชาติของฉันทั้งมวล

بَابُ فَضْلِ الصَّلَاةِ لِوَقْتِهَا.

ส่วนที่ 5 ความประเสริฐของการละหมาดตรงเวลา

٥٠٥ - حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ هِشَامُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ قَالَ: حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ الْوَلِيدُ ابْنُ الْعَيْزَارِ أَخْبَرَنِي قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا عَمْرٍو الشَّيْبَانِيَّ يَقُولُ: حَدَّثَنَا صَاحِبُ هَذِهِ الدَّارِ، وَأَشَارَ إِلَى دَارِ عَبْدِ اللهِ، قَالَ: سَأَلْتُ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم أَيُّ الْعَمَلِ أَحَبُّ إِلَى اللهِ؟ قَالَ: الصَّلَاةُ عَلَى وَقْتِهَا. قَالَ: ثُمَّ أَيٌّ؟ قَالَ: ثُمَّ بِرُّ الْوَالِدَيْنِ. قَالَ: ثُمَّ أَيٌّ؟ قَالَ: الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللهِ. قَالَ حَدَّثَنِي بِهِنَّ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم وَلَوِ اسْتَزَدْتُهُ لَزَادَنِي.

(505) จาก อับดุลลอฮฺ เล่าว่า ฉันได้ถามท่านนบี ﷺ การกระทำใดที่เป็นที่พึงใจที่สุดสำหรับอัลลอฮฺ ท่านตอบว่าการละหมาดในเวลา เขาถามอีกว่า ต่อจากนั้นเป็นอะไร ท่านตอบว่า การทำดีกับบิดามารดา เขาถามอีกว่า ต่อจากนั้นเป็นอะไร ท่านตอบว่า คือการญิฮาดในหนทางของอัลลอฮฺ อับดุลลอฮฺรายงานต่ออีกว่า ท่านรสูล ﷺ ก็ได้สนทนากับฉันอีก หากฉันถามท่าน ท่านก็คงเพิ่มเติมให้ฉันอีก (ลำดับความพึงใจต่าง ๆ)

بَابٌ الصَّلَوَاتُ الْخَمْسُ كَفَّارَةٌ.

ส่วนที่ 6 การละหมาดห้าเวลาถือเป็นการลบล้างความผิด

(506) จาก อบู ฮุรอย-เราะฮฺ เล่าว่า เขาเคยได้ยินท่านรสูล ﷺ กล่าวว่า หากมีแม่น้ำสายหนึ่งไหลผ่านหน้าบ้านของบุคคลใด ในหมู่พวกท่านแล้วได้ลงอาบน้ำทุก ๆ วัน วันละ 5 ครั้ง ท่านจะกล่าวได้ไหมว่า มีความสกปรกอะไรหลงเหลืออยู่อีก พวกเขากล่าวว่า แน่นอนคงไม่มีความสกปรกใด ๆ หลงเหลืออยู่เลย ท่านรสูล ﷺจึงกล่าวว่า ก็คงเฉกเช่นเดียวกับการละหมาดห้าเวลาซึ่งอัลลอฮฺ จะทรงลบล้างความผิดของผู้ทำสิ้น

٥٠٦ - حدَّثنا إبرَاهيمُ بنُ حَمزة قالَ : حدَّثني ابنُ أبي حازمٍ والدَّرَاوردِيُّ ، عَنْ يَزيدَ بنِ عبدِ اللهِ ، عَنْ مُحمَّدِ بنِ إبراهيمَ ، عَنْ أبي سَلَمَةَ بنِ عَبْدِ الرَّحمنِ ، عَنْ أبي هُرَيْرَةَ أنَّه سَمِعَ رَسُولَ اللهِ صلى اللهُ عليه وسلَّم يَقُولُ: أرَأيتُم لَوْ أنَّ نَهرًا ببابِ أحدِكم يَغتَسِلُ فيهِ كُلَّ يَوْمٍ خَمْسًا ، ما تَقُولُ ذَلكَ يُبقِي مِنْ دَرَنِهِ؟ قالُوا لا يُبقي مِنْ دَرَنِهِ شَيْئًا ، قالَ : فَذَلكَ مِثْلُ الصَّلَوَاتِ الخَمْسِ يَمْحُو اللهُ بِهِ الخَطايا .

ส่วนที่ 7 การปล่อยปละละเลยเวลาละหมาด

بابُ تضييعِ الصَّلاة عَنْ وَقْتِها.

(507) จากฆอยลาน เล่าว่า อนัสกล่าวว่า ฉันไม่เคยพบสิ่งใด (ขณะนี้) เท่ากับพบในสมัยท่านรสูล ﷺ (กล่าวคือมีการปฏิบัติดีและตรงเวลา) มีคนกล่าวขึ้นว่า ก็ละหมาด (ก็ยังคงเหมือนเดิม) อนัสจึงกล่าวว่า สิ่งที่พวกท่านปฏิบัตินั้นไม่ใช่สิ่งที่ปฏิบัติในเวลาอีกหรือ รายงานจากอัซซุฮฺร กล่าวอีกว่าฉันได้เคยเข้าไปเยี่ยม อนัส อิบนุ มาลิก ที่เมืองดามัสกัส ขณะนั้นท่านกำลังร้องไห้อยู่ ฉันจึงกล่าวว่า ท่านร้องไห้

٥٠٧ - حدَّثنا مُوسَى بنُ إسماعيلَ قالَ : حدَّثنا مَهْدِيٌّ عَنْ غَيْلانَ ، عَنْ أنسٍ قالَ: ما أعرِفُ شَيْئًا مِمَّا كانَ عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم ، قِيلَ : الصَّلاةُ قالَ: أليْسَ صَنَعْتُم ما صَنَعْتُم فِيها. حدَّثنا عَمْرُو بنُ زُرَارَةَ قالَ: أخبرَنا عَبْدُ الوَاحدِ بنُ وَاصِلٍ أبو عُبَيْدَةَ الحدَّادُ ، عَنْ عُثْمانَ بنِ أبي رَوَّادٍ أخُو عَبْدِ العَزيزِ قالَ : سَمِعْتُ الزُّهْرِيَّ يَقُولُ : دَخَلْتُ عَلَى أنَسِ ابنِ مالكٍ بِدِمَشْقَ وَهُوَ يَبْكِي فَقُلْتُ: مايُبْكِيكَ؟

فقال: لا أعرف شيئا مما أدركت إلا هذه الصلاة وهذه الصلاة قد ضيعت. وقال بكر بن خلف: حدثنا محمد بن بكر البرساني: أخبرنا عثمان ابن أبي رواد نحوه.

ด้วยเหตุใด ท่านกล่าวว่า ฉันไม่เคยรู้สิ่งใดในสิ่งที่ฉันได้เคยรู้มาในตลอดชีวิตของท่านรสูล ﷺ นอกจากได้มีการละหมาดที่ถูกละเลยต่อเวลาของมันนี้ (กล่าวคือไม่ได้ปฏิบัติในเวลาที่ควรปฏิบัติ)

باب المصلي يناجي ربه عز وجل

ส่วนที่ 8 ผู้ละหมาดนั้นประหนึ่งได้สนทนาเป็นการส่วนตัวกับพระเจ้าผู้ทรงอนุภาพและเกรียงไกรยิ่งของเขา

٥٠٨ - حدثنا مسلم بن إبراهيم قال: حدثنا هشام، عن أنس قال: قال النبي صلى الله عليه وسلم (إن أحدكم إذا صلى يناجي ربه فلا يتفلن عن يمينه ولكن تحت قدمه اليسرى. وقال سعيد عن قتادة: لا يتفل قدامه أو بين يديه ولكن عن يساره أو تحت قدميه. وقال شعبة: لا يبزق بين يديه ولا عن يمينه ولكن عن يساره أو تحت قدمه. وقال حميد عن أنس عن النبي صلى الله عليه وسلم: (لا يبزق في القبلة ولا عن يمينه؛ ولكن عن يساره أو تحت قدمه).

(508) จาก อนัสเล่าว่า ท่านนบี ﷺ กล่าวว่า อันที่จริงบุคคลใดในหมู่พวกท่านเมื่อได้ละหมาดก็ประหนึ่งเขาได้สนทนากับพระเจ้าของเขา ดังนั้นจึงอย่าได้ถ่มน้ำลายไปทางขวา แต่ให้ถ่มน้ำลายไปที่ใต้เท้าซ้ายของเขา สะอีดรายงานจากกอตาดะฮฺ ว่า ผู้ละหมาดต้องไม่ถ่มน้ำลายไปทางข้างหน้า แต่ให้ถ่มไปทางซ้ายหรือไม่ก็ใต้เท้าทั้งสองของเขา และชัวะอฺบะฮฺกล่าวว่า เขาจะไม่ถ่มน้ำลายไปข้างหน้าหรือทางขวา แต่จะถ่มไปทางซ้ายหรือไม่ก็ใต้เท้าของเขา หุมัยดฺเล่าจากอนัส จากท่านนบี ﷺ กล่าวว่า ผู้ละหมาดจะต้องไม่ถ่มน้ำลายไปทางกิบลัต หรือทางขวา แต่ให้ถ่มไป

ทางซ้ายหรือไม่ก็ใต้เท้าของเขา

(509) จาก อนัส เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ กล่าวว่า พวกท่านอย่าได้หมอบราบในการสุญูด จะต้องไม่เอาสองข้อศอกราบกับพื้นประหนึ่งสุนัขนอน และเมื่อจะถ่มน้ำลาย ก็อย่าถ่มไปข้างหน้า หรือข้างขวา เพราะขณะนั้น (ผู้ละหมาด) เขากำลังสนทนากับพระเจ้าของเขา

٥٠٩ - حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ قَالَ: حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ: حَدَّثَنَا قَتَادَةُ، عَنْ أَنَسٍ، عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم قَالَ: (اعْتَدِلُوا فِي السُّجُودِ، وَلَا يَبْسُطْ ذِرَاعَيْهِ كَالْكَلْبِ، وَإِذَا بَزَقَ فَلَا يَبْزُقَنَّ بَيْنَ يَدَيْهِ وَلَا عَنْ يَمِينِهِ فَإِنَّمَا يُنَاجِي رَبَّهُ).

ส่วนที่ 9 เมื่ออากาศร้อนจัด หากจะละหมาดซุฮฺรก็ให้คอยให้อากาศเย็นลงก่อน

بَابُ الْإِبْرَادِ بِالظُّهْرِ فِي شِدَّةِ الْحَرِّ.

(510) จาก อบู ฮุรอยเราะฮฺ และนาเฟียะอฺ ซึ่งเป็นทาสของ อับดุลลอฮฺ อิบนุ อุมัร เล่าจาก อับดุลลอฮฺ อิบนุ อุมัรว่า เขาทั้งสองได้เคยสนทนากับท่านรสูล ﷺ ท่านรสูล ﷺ กล่าวว่า(หากจะละหมาดซุฮฺร) แต่อากาศร้อนจัด ก็ให้คอยจนอากาศค่อยเย็นเสียก่อน (แล้วจึงละหมาด) เพราะความร้อนจัดเป็นส่วนหนึ่งจากเปลวไฟนรก

٥١٠ - حَدَّثَنَا أَيُّوبُ بْنُ سُلَيْمَانَ قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرٍ، عَنْ سُلَيْمَانَ. قَالَ صَالِحُ ابْنُ كَيْسَانَ: حَدَّثَنَا الْأَعْرَجُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ وَغَيْرُهُ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، وَنَافِعٌ مَوْلَى عَبْدِ اللهِ بْنِ عُمَرَ، عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّهُمَا حَدَّثَاهُ عَنْ رَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم أَنَّهُ قَالَ: (إِذَا اشْتَدَّ الْحَرُّ فَأَبْرِدُوا بِالصَّلَاةِ، فَإِنَّ شِدَّةَ الْحَرِّ مِنْ فَيْحِ جَهَنَّمَ).

(511) จาก อบู ซัร เล่าว่า ผู้อะซานได้อะซานเพื่อให้ท่านนบี ﷺ ได้ละหมาดซุฮฺรนั้น ท่านนบี ﷺ จึง

٥١١ - حَدَّثَنَا ابْنُ بَشَّارٍ قَالَ: حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ قَالَ: حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنِ الْمُهَاجِرِ أَبِي الْحَسَنِ: سَمِعَ زَيْدَ بْنَ وَهْبٍ عَنْ

أبي ذرٍّ قال: (أذَّنَ مُؤَذِّنُ النبيِّ صلى الله عليه وسلم الظُّهرَ فقال: أبرِدْ أبرِدْ، أو قال: انتظِرْ انتظِرْ. وقال: شدَّةُ الحرِّ من فَيحِ جهنَّمَ؛ فإذا اشتدَّ الحرُّ فأبرِدُوا عن الصلاةِ حتى رأينا فَيْءَ التُّلُولِ).

กล่าวว่า จงรอให้อากาศเย็นอีกหน่อย จงรอให้อากาศเย็นอีกหน่อย หรือท่านกล่าวว่า จงรออีกหน่อย จงรออีกหน่อย พลางท่านก็กล่าวว่า ความร้อนจัดนั้นเป็นส่วนหนึ่งจากเปลวไฟนรก ดังนั้นเมื่ออากาศร้อนจัด ก็จงรอคอยให้เย็นลงหน่อยจนกระทั่งพวกเราได้เห็นร่มเงาของเนินเขา

٥١٢ - حدَّثنا عليُّ بنُ عبدِ الله قال: حدَّثنا سُفيانُ قال: حفِظناهُ من الزُّهريِّ عن سعيدِ بنِ المسيَّبِ عن أبي هريرةَ عن النبيِّ صلى الله عليه وسلم قال: (إذا اشتدَّ الحرُّ فأبرِدُوا بالصلاةِ فإنَّ شدَّةَ الحرِّ من فَيحِ جهنَّمَ، واشتكتِ النارُ إلى ربِّها فقالت: يا ربِّ أكلَ بعضي بعضاً، فأذِنَ لها بنفَسَينِ، نفَسٍ في الشتاءِ ونفَسٍ في الصيفِ أشدُّ ما تجِدُونَ من الحرِّ وأشدُّ ما تجدُونَ من الزَّمهريرِ).

(512) จาก อบู ฮุรอยเราะฮฺ จากท่านนบี ﷺ เล่าว่า เมื่ออากาศร้อนจัด ก็จงรอคอยให้เย็นลงหน่อย (จึงละหมาดซุฮฺร) เพราะความร้อนจัดนั้นเป็นส่วนหนึ่งจากเปลวไฟนรก และไฟนี้ก็ได้ร้องทุกข์ต่อพระเจ้าของเขาว่า โอ้พระเจ้าของฉัน บางส่วนของฉันได้เผาอีกบางส่วน อัลลอฮฺจึงได้ทรงอนุญาตให้ไฟระบายความร้อนสองครั้ง ครั้งหนึ่งเป็นฤดูหนาวอีกครั้งหนึ่งเป็นฤดูร้อน เมื่อถึงฤดูร้อน พวกท่านก็จะพบกับความร้อน และเมื่อถึงฤดูหนาวพวกท่านก็จะพบกับความหนาวเย็น

٥١٣ - حدَّثنا عمرُ بنُ حفصٍ قال: حدَّثنا أبي قال: حدَّثنا الأعمشُ: حدَّثنا أبو صالحٍ، عن أبي سعيدٍ قال: قال

(513) จาก อบู สะอีด เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ กล่าวว่า จงคอยให้อากาศเย็นลงเสียก่อน จึงละ-

رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم (أَبْرِدُوا بِالظُّهْرِ فَإِنَّ شِدَّةَ الْحَرِّ مِنْ فَيْحِ جَهَنَّمَ) تَابَعَهُ سُفْيَانُ ، وَيَحْيَى ، وَأَبُو عَوَانَةَ عَنِ الأَعْمَشِ .

หมาดซุฮฺร เพราะความร้อนจัดเป็นส่วนหนึ่งจากเปลวไฟนรก

بَابُ الإِبْرَادِ بِالظُّهْرِ فِي السَّفَرِ .

ส่วนที่ 10 ขณะที่เดินทางให้รอคอยให้อากาศเย็นเสียก่อนจึงละหมาดซุฮฺร

٥١٤ - حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ قَالَ: حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ: حَدَّثَنَا مُهَاجِرٌ أَبُو الْحَسَنِ مَوْلًى لِبَنِي تَيْمِ اللهِ قَالَ: سَمِعْتُ زَيْدَ بْنَ وَهْبٍ عَنْ أَبِي ذَرٍّ الْغِفَارِيِّ قَالَ: (كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم فِي سَفَرٍ فَأَرَادَ الْمُؤَذِّنُ لِلظُّهْرِ فَقَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم : أَبْرِدْ ، ثُمَّ أَرَادَ أَنْ يُؤَذِّنَ فَقَالَ لَهُ: أَبْرِدْ حَتَّى رَأَيْنَا فَيْءَ التُّلُولِ . فَقَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم: إِنَّ شِدَّةَ الْحَرِّ مِنْ فَيْحِ جَهَنَّمَ ، فَإِذَا اشْتَدَّ الْحَرُّ فَأَبْرِدُوا بِالصَّلَاةِ) . وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ: تَتَفَيَّأُ ، تَتَمَيَّلُ .

(514) จาก อบู ซัร อัลฆิฟารี เล่าว่า พวกเราร่วมเดินทางครั้งหนึ่งกับท่านนบี ﷺ แล้วผู้อาซานก็ประสงค์จะอะซานเพื่อละหมาดซุฮฺร ท่านนบี ﷺ จึงกล่าวว่า จงรอคอยให้อากาศเย็นอีกหน่อย ต่อมาผู้อะซานก็ประสงค์จะอะซานอีก ท่านก็กล่าวอีกว่า จงรอคอยให้อากาศเย็นอีกหน่อย จนกระทั่งพวกเราได้เห็นเงาของเนินเขาแล้วท่านนบี ﷺ ก็กล่าวว่า ความร้อนจัดนั้นเป็นส่วนหนึ่งจากเปลวไฟนรก หากอากาศร้อนจัดก็จงรอคอยให้อากาศเย็นลงก่อน (แล้วจึงละหมาดซุฮฺร)

بَابُ وَقْتُ الظُّهْرِ عِنْدَ الزَّوَالِ .

ส่วนที่ 11 เวลาของละหมาดซุฮฺร คือเวลาดวงอาทิตย์คล้อย(หลังครึ่งวัน)

وَقَالَ جَابِرٌ : كَانَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم يُصَلِّي بِالْهَاجِرَةِ .

ญาบิรกล่าวว่า ท่านรสูล ﷺ เคยละหมาดซุฮุรหลังเที่ยงวันแล้ว (ดวงอาทิตย์คล้อยไปทางทิศที่ดวงจันทร์ปรากฏอยู่ทางตะวันตก)

(515) จาก อนัส อิบนุ มาลิก เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ ได้ออกไป (มัสยิด) ขณะที่ดวงอาทิตย์คล้อยแล้ว ท่านได้ละหมาดซุฮุร เสร็จแล้วขึ้นยืนบนมิมบัร แล้วกล่าวถึงเรื่องวันกิยามะฮฺ

ท่านกล่าวว่า ในวันกิยามะฮฺนั้นมีภาวะการณ์อันยิ่งใหญ่แล้วจึงกล่าวอีกว่า บุคคลใดพอใจที่จะถามปัญหาใดก็ให้ถามได้ ฉันก็จะตอบพวกท่านนานเท่าที่ฉันยังยืนอยู่ที่นี่ (มิมบัร) ประชาชนทั้งหลายก็ร้องไห้ และมีจำนวนมากท่านก็กล่าวว่า ให้ถามฉันซิ อับดุลลอฮฺ อิบนุ หุซาฟะฮฺ อัลซะฮฺมีลุกขึ้นแล้วถามว่าใครเป็นบิดาของฉัน ท่านรสูล ﷺ ตอบว่า บิดาของท่านคือหุซาฟะฮฺ ท่านนบี ﷺ กล่าวซ้ำว่า ถามฉันมาซิ ดังนั้น อุมัรจึงได้คลานเข้าไปหาท่านแล้ว กล่าวว่า พวกเรายินดีถืออัลลอฮฺว่าเป็นพระเจ้า ถือว่าอิสลามเป็นศาสนา และถือว่ามุหัมมัดเป็นนบี ท่านรสูล ﷺ ก็เงียบแล้วกล่าวว่า สวรรค์และ

٥١٥ - حدَّثنا أبُو اليمانِ قالَ: أخبرَنا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قالَ: أخبرَنى أنَسُ ابنُ مالكٍ أنَّ رَسُولَ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم خرَجَ حِينَ زَاغَتِ الشَّمْسُ فَصَلَّى الظُّهْرَ فقامَ عَلَى المِنْبرِ فَذَكَرَ السَّاعةَ فَذَكَرَ أنْ فِيها أُمُوراً عِظاما. ثُمَّ قالَ: مَنْ أحَبَّ أنْ يَسْألَ عَنْ شَيْءٍ فَلْيَسْألْ فَلا تَسْألُونِى عَنْ شَىءٍ إلاَّ أخبَرْتُكُمْ مادُمْتُ فى مقامى هذَا. فأكثَرَ النَّاسُ فى البكاءِ وَأكثَرَ أنْ يَقُولَ سَلُونى. فقامَ عَبْدُاللهِ بنُ حُذَافَةَ السَّهْمِيُّ فقالَ: مَنْ أبى؟ قالَ: أبُوكَ حُذَافَةَ. ثمَّ أكثَرَ أنْ يقُولَ سَلُونى، فبرَكَ عمَرُ عَلى رُكْبَتَيْهِ فقالَ: رَضِينا باللهِ رَبًّا، وَبالإسْلام دينا، وبِمُحَمَّدٍ نَبِيًّا، فَسَكَتَ ثمَّ قالَ: عُرِضَتْ عَلَيَّ الجَنَّةُ والنَّارُ آنِفاً فى عُرْضِ هذا الحائطِ فلَمْ أرَ كالخيرِ وَالشَّرِّ.

นรกได้ถูกนำเสนอต่อหน้าฉันบนกำแพงนี้ ขณะเดียวกันฉันก็ไม่เคยเห็นสิ่งใดดีกว่า(สวรรค์) และไม่เคยเห็นสิ่งใดเลวกว่า (นรก)

(516) จาก อบู อัลมินฮาล จากอบู บัรซะฮฺ เล่าว่า ปรากฏว่า ท่านนบี ﷺ ได้ละหมาดศุบฮฺ (ในเวลา) ที่หนึ่งในพวกเรายังจำอีกคน หนึ่งที่นั่งข้าง ๆได้ (หลังเสร็จละหมาดแล้ว) และท่านรสูล ﷺ ก็เคยอ่านอัลกุรอาน (60-100) อายะฮฺ ท่านเคยละหมาดซุฮฺร ขณะที่ดวงอาทิตย์คล้อย (ในช่วงเที่ยงวัน) และละหมาดอศัรฺในช่วงเวลาที่หนึ่งในพวกเราเดินไปให้ไกลที่สุดจากมะดีนะฮฺ แล้วกลับมาพบว่าดวงอาทิตย์ยังสาดแสงร้อนอยู่ ผู้รายงานกล่าวว่า ส่วนเวลามัฆริบฉันลืมคำพูดที่ได้กล่าวไว้ และท่านก็ไม่ถือเป็นเรื่องเสียหายที่จะล่าละหมาดอิชาอฺออกไปจนถึงหนึ่งในสามของคืนหรือกล่าวว่าครึ่งคืน

٥١٦ - حدَّثنا حَفْصُ بن عُمَرَ قالَ: حدَّثنا شُعْبَةُ عَنْ أبي المِنْهال ، عَنْ أبي بَرْزَةَ كانَ النَّبيُّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم يُصَلِّي الصُّبْحَ وَأحَدُنا يَعْرِفُ جَليسَهُ ويَقْرَأُ فيها ما بَيْنَ السِّتِّينَ إلى المِائَةِ ، وَيُصَلِّي الظُّهْرَ إذَا زَالَتِ الشَّمْسُ وَالعَصْرَ وَأحَدُنا يَذْهَبُ إلى أقصى المَدينَةِ رَجَعَ وَالشَّمْسُ حَيَّةٌ ؛ وَنَسيتُ ما قالَ في المَغْرِبِ ، وَلا يُبَالي بتأخيرِ العِشَاءِ إلى ثُلُثِ الليْلِ. ثمَّ قالَ إلى شَطْرِ الليلِ. وَقالَ مُعاذٌ : قالَ شُعْبَةُ : لَقيتُهُ مَرَّةً فقالَ: أو ثُلُثِ اللَّيْلِ.

(517) จาก อนัส อิบนุ มาลิก เล่าว่า เมื่อพวกเราได้ละหมาดซุฮฺร ข้างหลังท่านรสูล ﷺ พวกเราได้สุญูดไปบนผ้าของพวกเรา (เพื่อป้องกัน) ที่สัมผัสกับความร้อน

٥١٧ - حدَّثنا مُحمدٌ يَعْني ابنَ مُقاتِلٍ ، قالَ: أخبرَنا عَبْدُ اللهِ قالَ: أخبرَنا خالِدُ بنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ. قالَ: حدَّثني غالِبٌ القَطَّانُ عَنْ بَكْرِ بنِ عَبْدِ اللهِ المُزَنيِّ ، عَنْ أنَسِ بنِ مالكٍ قالَ: كُنَّا إذَا صَلَّيْنا خَلْفَ رَسُولِ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم بِالظَّهائرِ سَجَدْنا عَلى ثِيابِنا اتِّقاءَ الحَرِّ.

ส่วนที่ 12 การล่าละหมาดซุฮฺรจนถึงละหมาดอศัรฺ

باب تأخير الظهر إلى العصر.

(518) จาก อิบนุ อับบาส เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ ได้ละหมาดแปดรอกาอัต และเจ็ดรอกาอัตที่เมืองมะดีนะฮฺ กล่าวคือ ละหมาดซุฮฺรกับอศัรฺ และมัฆริบกับอิชาอฺ อัยยูบกล่าวว่า คงเป็นคืนที่ฝนตกหนัก อนัสกล่าวว่า อาจเป็นได้

٥١٨ - حدثنا أبو النعمان قال: حدثنا حماد هو ابن زيد، عن عمرو بن دينار، عن جابر بن زيد، عن ابن عباس أن النبي صلى الله عليه وسلم صلى بالمدينة سبعا وثمانيا الظهر والعصر والمغرب والعشاء، فقال أيوب: لعله في ليلة مطيرة، قال: عسى.

ส่วนที่ 13 ก. เวลาละหมาดอศัรฺ

อบู อุสามะฮฺรายงานจากฮิชาม (ว่าอาอิชะฮฺเล่าว่า) ละหมาดอศัรฺขณะที่แสงอาทิตย์ยังส่องมาที่ห้องของเธอ

باب وقت العصر، وقال أبو أسامة عن هشام: من قعر حجرتها.

(519) จาก อาอิชะฮฺ เล่าว่า ท่านรสูล ﷺเคยละหมาดอศัรฺขณะแสงจากดวงอาทิตย์ไม่ได้หมดไปจากห้องของเธอเลย

٥١٩ - حدثنا إبراهيم بن المنذر قال: حدثنا أنس بن عياض، عن هشام، عن أبيه أن عائشة قالت: كان رسول الله صلى الله عليه وسلم يصلي العصر والشمس لم تخرج من حجرتها.

(520) จาก อาอิชะฮฺ เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ ได้ละหมาดอศัรฺ ในขณะที่แสงอาทิตย์ยังส่องอยู่ในห้องของเธอและเงาของห้องก็ยังไม่ปรากฏชัด

٥٢٠ - حدثنا قتيبة قال: حدثنا الليث، عن ابن شهاب، عن عروة، عن عائشة أن رسول الله صلى الله عليه وسلم صلى العصر والشمس في حجرتها لم يظهر الفيء من حجرتها.

٥٢١ - حدثنا أبو نعيم قال: أخبرنا ابن عيينة عن الزهري، عن عروة، عن عائشة قالت: كان النبي صلى الله عليه وسلم يصلي صلاة العصر والشمس طالعة في حجرتي، لم يظهر الفيء بعد. وقال مالك ويحيى بن سعيد وشعيب وابن أبي حفصة: والشمس قبل أن تظهر.

(521) จาก อาอิชะฮฺ เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ เคยละหมาดอศัรฺในขณะที่แสงอาทิตย์ยังส่องอยู่ในห้องของเธอ หลังจากนั้นเงาของห้องก็ยังไม่ปรากฏชัด

มาลิก , ยะหฺยา อิบนุ สะอีด ชุอัยบฺ , และ อิบนุ อบู หัฟเศาะฮฺ กล่าวว่าก่อนที่ดวงอาทิตย์จะปรากฏชัด (ภายในห้องที่เห็นจากห้อง)

٥٢٢ - حدثنا محمد بن مقاتل قال: أخبرنا عبد الله قال أخبرنا عوف عن سيار بن سلامة قال: دخلت أنا وأبي على أبي برزة الأسلمي فقال له أبي: كيف كان رسول الله صلى الله عليه وسلم يصلي المكتوبة؟ فقال: كان يصلي الهجير التي تدعونها الأولى حين تدحض الشمس ويصلي العصر، ثم يرجع أحدنا إلى رحله في أقصى المدينة والشمس حية، ونسيت ما قال في المغرب، وكان يستحب أن يؤخر العشاء التي تدعونها العتمة، وكان يكره النوم قبلها والحديث بعدها، وكان ينفتل من صلاة الغداة حين يعرف الرجل جليسه ويقرأ بالستين إلى المائة.

(522) จาก สัยยาร อิบนุ สะลามะฮฺ เล่าว่า ฉันและบิดาได้เข้าไปหาอบูบัรซะฮฺ อัลอัศละมี บิดาของฉันกล่าวกับเขาว่า ท่านรสูล ﷺ ละหมาดห้าเวลาในเวลาอย่างไร

อบู บัรซะฮฺ กล่าวตอบว่า ท่านรสูล ﷺ เคยละหมาดซุฮฺร ขณะที่ประชาชนทั้งหลายเรียกเวลานั้นว่าเป็นเวลาแรกกล่าวคือ ขณะที่ดวงอาทิตย์คล้อย และท่านได้ละหมาดอศัรฺในช่วงเวลาที่หากคนหนึ่งจากพวกเราได้ละหมาดเสร็จแล้วและการเดินทางไปบ้านที่ไกลที่สุดที่มะดีนะฮฺและกลับมาแสงอาทิตย์ยังร้อนอยู่ ผู้รายงานกล่าวว่า ฉันเองลืมคำกล่าวเกี่ยวกับเวลามัฆริบ ท่านนบี ﷺ ชอบที่จะล่าละหมาดอิชาอฺ จนถึงเวลาที่ประชาชนทั้งหลายเรียกว่า เวลาอัลอะตะมะ (เวลากลางคืนดึก) และ

ท่านรังเกียจที่จะนอนก่อนละหมาดอิชาอฺ หรือพูดคุยหลังจากละหมาดอิชาอฺแล้ว (และเวลาศุบฮฺ) เป็นเวลาที่ท่านได้ละหมาด เมื่อขณะละหมาดเสร็จบุคคลที่ร่วมละหมาดพอจำคนที่นั่งข้าง ๆ ได้ และท่านได้อ่าน 60 - 100 อายะฮฺ (ในละหมาดศุบฮฺ) จากอัลกุรอาน

(523) จาก อนัส อิบนุ มาลิก เล่าว่า พวกเราได้เคยละหมาดอศัรฺ และหลังจากนั้น ผู้ที่ละหมาดก็ได้ออกไปที่ชนเผ่า บนู อัมรฺ อิบนุ อาวฟฺ พวกเราพบว่าพวกเขากำลังละหมาดอศัรฺอยู่

٥٢٣ ـ حدَّثنا عبدُ اللهِ بنُ مَسْلَمَةَ عن مالكٍ، عنْ إسحاقَ بنِ عبدِ اللهِ بنِ أبي طَلْحَةَ، عنْ أنسِ بنِ مالكٍ قالَ: كُنَّا نُصَلِّي العَصْرَ ثُمَّ يَخْرُجُ الإِنْسانُ إلى بَني عمرِو بنِ عوْفٍ فنَجِدُهُمْ يُصَلُّونَ العَصْرَ.

(524) จาก อบู บะกัร อิบนุ อุษมาน อิบนุ สะฮัล อิบนุ หุนัยฟฺ เล่าว่า ฉันเคยได้ยิน อบู อุมามะฮฺกล่าวว่า พวกเราได้เคยละ-หมาดซุฮฺรร่วมกับอุมัร อิบนุ อับดุล อะซีซ เสร็จแล้วพวกเราก็ได้ออกไปหา อนัส อิบนุ มาลิก พบว่าเขากำลังละหมาดอศัรฺอยู่ ฉันจึงกล่าวถามว่า โอ้ ท่านลุง ท่านละหมาดอะไร ท่วนตอบว่า อศัรฺ และนี่แหละคือ(เวลา)ละหมาดของท่านรสูล ﷺ ซึ่งพวกเราได้เคยละหมาดพร้อมกับท่าน

٥٢٤ ـ حدَّثنا ابنُ مُقاتِلٍ قالَ: أخبرَنا عبدُ اللهِ قالَ: أخبرَنا أبو بكرِ بنُ عُثْمانَ ابنِ سَهْلِ بنِ حُنَيْفٍ قالَ: سَمِعْتُ أبا أُمامَةَ يَقُولُ: صَلَّيْنا مَعَ عُمَرَ بنِ عبدِ العَزيزِ الظُّهْرَ ثُمَّ خرَجْنا حتى دَخَلْنا على أنسِ بنِ مالكٍ فوَجَدْناهُ يُصَلِّي العَصْرَ، فقُلْتُ: يا عَمِّ ما هذهِ الصَّلاةُ التي صَلَّيْتَ؟ قالَ: العَصْرُ، وهذهِ صلاةُ رسولِ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّمَ التي كُنَّا نُصَلِّي معَهُ.

ส่วนที่ 13 ข. เวลาละหมาดอศัรฺ

باب وَقْتِ العَصْرِ .

(525) จาก อนัส อิบนุ มาลิก เล่าว่า ท่านรสูลﷺได้ละหมาดอศัรฺ ขณะที่ดวงอาทิตย์ยังร้อนจัดและสูงอยู่ ดังนั้นผู้ที่ไปที่อะวาลี (เป็นชื่อสถานที่หนึ่งที่เมืองมะดีนะฮฺ) ถึงที่นั่น ขณะที่ดวงอาทิตย์อยู่สูง สถานที่แห่งนี้ห่างจากมะดีนะฮฺ 4 ไมล์โดยประมาณ

٥٢٥ ـ حدَّثنا أبُو اليَمان قالَ: أخْبَرَنا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِي قالَ: حدَّثني أنَسُ ابنُ مالكٍ قالَ: كانَ رَسُولُ اللهِ صلى اللهُ عليه وسلَّم يُصَلِّي العَصْرَ والشَّمْسُ مُرْتَفِعَةٌ حَيَّةٌ فَيَذْهَبُ الذَّاهِبُ إلى العَوالي فَيَأْتِيهِم والشَّمْسُ مُرْتَفِعَةٌ . وبَعْضُ العَوالي مِنَ المَدينَةِ عَلى أرْبَعَةِ أمْيالٍ أو نَحْوِهِ .

(526) จาก อนัส อิบนุ มาลิก เล่าว่า พวกเราเคยละหมาดอศัรฺ หลังจากนี้ หนึ่งในพวกเราได้ไปที่กุบาอฺ ขณะที่ถึงดวงอาทิตย์ยังอยู่สูง

٥٢٦ ـ حدَّثنا عَبْدُاللهِ بنُ يُوسُفَ قالَ: أخْبَرَنا مالكٌ ، عَنِ ابنِ شِهابٍ ، عَنْ أنَسِ بنِ مالكٍ قالَ: كُنَّا نُصَلِّي العَصْرَ ثُمَّ يَذْهَبُ الذَّاهِبُ مِنَّا إلى قُباءٍ فَيَأْتِيهِم والشَّمْسُ مُرْتَفِعَةٌ .

ส่วนที่ 14 ถือเป็นโทษสำหรับบุคคลที่ละเลยละหมาดอศัรฺ (โดยตั้งใจ)

بابُ إثْمِ مَنْ فاتَتْهُ العَصْرُ ـ

(527) จาก อิบนุ อุมัร เล่าว่า ท่านรสูลﷺกล่าวว่า ผู้ที่ละเลยละหมาดอศัรฺ(โดยตั้งใจ) เท่ากับสูญสิ้นครอบครัวและทรัพย์สมบัติของเขาทั้งมวล

٥٢٧ ـ حدَّثنا عَبْدُاللهِ بنُ يُوسُفَ قالَ: أخْبَرَنا مالكٌ عَنْ نافِعٍ، عَنِ ابنِ عُمَرَ أنَّ رَسُولَ اللهِ صلى اللهُ عليه وسلَّم قالَ: الذي تَفُوتُهُ صَلاةُ العَصْرِ كأنَّما وُتِرَ أهْلَهُ ومالَهُ .

ส่วนที่ 15 บุคคลที่ละทิ้งละหมาดอศัรฺ (โดยเจตนา)[1]

بابُ مَنْ تَرَكَ العَصْرَ .

---

(1) บุคคลที่ขาดละหมาดอศัรฺโดยตั้งใจ แล้วเวลาได้ผ่านไปแล้ว ถือได้ว่าผ่านไปแล้ว และถ้าหากเขาปฏิบัติหลังจากเวลาผ่านไปก็ถือว่าสูญเปล่า

(528) จาก อบู อัลมะลิหฺ เล่าว่า พวกเราได้อยู่ร่วมกับบุรอยดะฮฺในศึกครั้งหนึ่ง ขณะนั้นมีเมฆปกคลุมจัด แล้วบุรอยดะฮฺ กล่าวว่า พวกท่านจงปฏิบัติละหมาดอศัรฺในต้นเวลา เพราะท่านรสูล ﷺ กล่าวว่า บุคคลใดขาดละหมาดอศัรฺ ความดีของเขาทั้งมวลก็ถูกลบหายสิ้น

٥٢٨ - حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ: حَدَّثَنَا هِشَامٌ قَالَ: حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَبِي الْمَلِيحِ قَالَ: كُنَّا مَعَ بُرَيْدَةَ فِي غَزْوَةٍ فِي يَوْمٍ ذِي غَيْمٍ فَقَالَ: بَكِّرُوا بِصَلَاةِ الْعَصْرِ فَإِنَّ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم قَالَ: مَنْ تَرَكَ صَلَاةَ الْعَصْرِ فَقَدْ حَبِطَ عَمَلُهُ.

ส่วนที่ 16 ความประเสริฐของการละหมาดอศัรฺ

بَابُ فَضْلِ صَلَاةِ الْعَصْرِ.

(529) จาก กอยสฺ จาก ญาบิรฺ เล่าว่า ครั้งเมื่อพวกเราได้อยู่ร่วมกับท่านนบี ﷺ คืนหนึ่งท่านนบี ﷺ ได้จ้องมองดวงจันทร์ กล่าวคือจันทร์เพ็ญ แล้วท่านกล่าวว่า แท้จริงพวกท่านทั้งหลายจะได้เห็นพระผู้เป็นเจ้าของพวกท่านประหนึ่งพวกท่านเห็นดวงจันทร์นี้ และจะไม่มีปัญหาใดในการมองเห็นพระองค์ท่านเลย ดังนั้นหากพวกท่านมีความสามารถแล้วก็อย่าได้หลีกเลี่ยงการละหมาด (ด้วยการนอนหลับหรือทำธุระใดๆ) ก่อนที่การขึ้นของดวงอาทิตย์ (ละหมาดศุบฮฺ) และการละหมาดก่อนดวงอาทิตย์ลับของฟ้า (คือละหมาดอศัรฺ) ดังนี้พวกท่านจงได้ปฏิบัติเถิด

٥٢٩ - حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ قَالَ: حَدَّثَنَا مَرْوَانُ بْنُ مُعَاوِيَةَ قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ، عَنْ قَيْسٍ، عَنْ جَرِيرٍ قَالَ: كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم فَنَظَرَ إِلَى الْقَمَرِ لَيْلَةً - يَعْنِي الْبَدْرَ - فَقَالَ: إِنَّكُمْ سَتَرَوْنَ رَبَّكُمْ كَمَا تَرَوْنَ هَذَا الْقَمَرَ لَا تُضَامُّونَ فِي رُؤْيَتِهِ فَإِنِ اسْتَطَعْتُمْ أَنْ لَا تُغْلَبُوا عَلَى صَلَاةٍ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ غُرُوبِهَا فَافْعَلُوا. ثُمَّ قَرَأَ - وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ الْغُرُوبِ - قَالَ إِسْمَاعِيلُ: افْعَلُوا لَا تَفُوتَنَّكُمْ.

แล้วท่านจึงอ่าน "และจงกล่าวสดุดีพระบริสุทธิคุณ พร้อมทั้งสรรเสริญพระผู้อภิบาลของท่านก่อนดวงอาทิตย์ขึ้นและก่อนดวงอาทิตย์ตก" (50 : 39)

อิสมาอีล กล่าวว่า พวกท่านทั้งหลายจงปฏิบัติ(ละหมาดทั้งสอง) พวกท่านอย่าได้ให้ขาดตกบกพร่องอย่างเด็ดขาด

(530) จากอบู ฮุรอยเราะฮฺ เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ กล่าวว่า บรรดามะลาอิกะฮฺจะผลัดเปลี่ยนกันมาหาท่านเพื่อติดตามทั้งกลางวันและกลางคืน และ(ทั้งผลัดกลางวันและกลางคืน) จะอยู่ร่วมกันในเวลาศุบฮฺและเวลาอัศรฺ (ขณะละหมาด) หลังจากนี้ มะลาอิกะฮฺจะผลัดเปลี่ยนขึ้นไปสู่เบื้องบนแล้วอัลลอฮฺจะทรงถามพวกเขาว่า พวกท่านได้จากบ่าวของฉันมาในสภาพอย่างไร เหล่ามะลาอิกะฮฺจะกล่าวตอบว่า เมื่อพวกเราจากมาพวกเขาก็ได้ละหมาดกัน แล้วเมื่อไปหาพวกเขา พวกเขาก็ได้ละหมาดกัน

٥٣٠ - حدَّثنا عَبْدُ اللهِ بنُ يُوسُفَ قالَ: حدَّثنا مالكٌ عَنْ أبي الزِّنادِ، عَنِ الأعْرَجِ، عَنْ أبي هُرَيْرَةَ أنَّ رَسُولَ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم قالَ: يَتَعاقَبُونَ فيكُمْ مَلائِكَةٌ باللَّيْلِ ومَلائِكَةٌ بالنَّهارِ ويَجْتَمِعُونَ في صَلاةِ الفَجْرِ وصَلاةِ العَصْرِ، ثُمَّ يَعْرُجُ الَّذينَ باتُوا فيكُمْ فَيَسْألُهُمْ وهوَ أعْلَمُ بِهِمْ: كَيْفَ تَرَكْتُمْ عِبادي؟ فَيَقُولُونَ: تَرَكْناهُمْ وهُمْ يُصَلُّونَ وأتَيْناهُمْ وهُمْ يُصَلُّونَ.

ส่วนที่ 17 บุคคลที่ได้ทันหนึ่งรอกาอัตของละหมาดอัศรฺก่อนดวงอาทิตย์ลับขอบฟ้า

باب مَنْ أدْرَكَ رَكْعَةً مِنَ العَصْرِ قَبْلَ الغُرُوبِ.

(531) จาก อบู ฮุรอยเราะฮฺ เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ กล่าวว่าเมื่อคนหนึ่งคนใดในหมู่พวกท่านทันหนึ่งรอกาอัตของละหมาดอศัรฺก่อนที่ดวงอาทิตย์จะลับขอบฟ้าแล้ว ก็ให้เขาปฏิบัติละหมาดอศัรฺให้สมบูรณ์ต่อไป และหากได้หนึ่งรอกาอัตของละหมาดศุบฺฮฺ ก่อนที่ดวงอาทิตย์จะขึ้นก็ให้เขาปฏิบัติละหมาดศุบฺฮฺให้สมบูรณ์

٥٣١ - حدثنا أبو نعيم قال: حدثنا شيبان، عن يحيى، عن أبي سلمة، عن أبي هريرة قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم (إذا أدرك أحدكم سجدة من صلاة العصر قبل أن تغرب الشمس فليتم صلاته، وإذا أدرك سجدة من صلاة الصبح قبل أن تطلع الشمس فليتم صلاته).

(532) จาก สาลิม อิบนุ อับดุลลอฮฺ จากบิดาของเขา เล่าว่า เขาได้ยินท่านรสูล ﷺ กล่าวว่า แท้จริงเวลาที่เหลืออยู่ของพวกท่านเปรียบเทียบกับเวลาของพวกก่อนพวกท่านจากบรรดาประชาชาติทั้งหลายเหมือนกับ ช่วงเวลาละหมาดอศัรฺกับเวลาที่ดวงอาทิตย์ลับขอบฟ้า ชาวคัมภีร์เตารอตถูกประทานคัมภีร์แล้วพวกเขาก็ปฏิบัติตามคัมภีร์นั้น จนกระทั่งครึ่งวันแล้ว พวกเขาก็หมดแรง เช่นนี้พวกเขาได้ถูกมอบให้หนึ่งกีรอต(1) (จากทอง) แก่แต่ละคน

٥٣٢ - حدثنا عبد العزيز بن عبد الله قال: حدثني إبراهيم بن سعد عن ابن شهاب، عن سالم بن عبد الله، عن أبيه أنه أخبره أنه سمع رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: إنما بقاؤكم فيما سلف قبلكم من الأمم كما بين صلاة العصر إلى غروب الشمس. أوتي أهل التوراة التوراة فعملوا بها حتى إذا انتصف النهار عجزوا فأعطوا قيراطا قيراطا. ثم أوتي أهل الإنجيل الإنجيل فعملوا إلى صلاة العصر ثم

---

(1) กีรอตในที่นี้ เป็นสัญญลักษณ์ของรางวัล

عَجَزُوا فَأُعْطُوا قِيرَاطًا قِيرَاطًا. ثُمَّ أُوتِينَا الْقُرْآنَ فَعَمِلْنَا إِلَى غُرُوبِ الشَّمْسِ فَأُعْطِينَا قِيرَاطَيْنِ قِيرَاطَيْنِ . فَقَالَ أَهْلُ الْكِتَابَيْنِ : أَيْ رَبَّنَا ، أَعْطَيْتَ هَؤُلَاءِ قِيرَاطَيْنِ قِيرَاطَيْنِ وَأَعْطَيْتَنَا قِيرَاطًا قِيرَاطًا وَنَحْنُ كُنَّا أَكْثَرَ عَمَلًا . قَالَ : قَالَ اللهُ عَزَّ وَجَلَّ : هَلْ ظَلَمْتُكُمْ مِنْ أَجْرِكُمْ مِنْ شَيْءٍ؟ قَالُوا: لَا، قَالَ: فَهُوَ فَضْلِي أُوتِيهِ مَنْ أَشَاءُ).

ต่อมาภายหลังชาวคัมภีร์อินญีลก็ถูกประทานคัมภีร์อินญีล แล้วพวกเขาก็ได้ปฏิบัติตามคัมภีร์นั้น เช่นนี้ พวกเขาได้ปฏิบัติจนถึงเวลาอัศร์จนพวกเขาหมดแรงเช่นนี้ พวกเขาได้ถูกมอบให้หนึ่งกีรอต (จากทอง) แก่แต่ละคน ครั้นต่อมาพวกเราได้ถูกประทานอัลกุรอานลงมา พวกเราก็ได้ปฏิบัติตามจนดวงอาทิตย์ลับขอบฟ้า เช่นนี้ จึงได้ถูกให้พวกเราสองกีรอต เมื่อเป็นดังนี้กลุ่มพวกชาวคัมภีร์ทั้งสองจึงได้กล่าวว่า โอ้-พระเจ้าของเรา ท่านประทานให้พวกเขา (ชาวคัมภีร์กุรอาน) ถึงสองกีรอต แต่ท่านได้ประทานให้พวกเราเพียงหนึ่งกีรอต ทั้งที่พวกเราปฏิบัติมากกว่า ผู้รายงาน เล่าอีกว่า อัลลอฮฺผู้ทรงอนุภาพ และสูงส่งยิ่งตรัสว่า หรือว่าฉันริดรอนสิทธิของพวกท่าน (ชาวคัมภีร์ทั้งสอง) กล่าวว่า ไม่หรอกอัลลอฮฺจึงตรัสว่านี่เป็นความประเสริฐของฉันที่ฉันจะประทานให้ใครก็ได้ตามที่ฉันประสงค์

٥٣٣ - حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ، عَنْ بُرَيْدٍ، عَنْ أَبِي بُرْدَةَ، عَنْ أَبِي مُوسَى، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ (مَثَلُ الْمُسْلِمِينَ وَالْيَهُودِ وَالنَّصَارَى كَمَثَلِ رَجُلٍ اسْتَأْجَرَ قَوْمًا يَعْمَلُونَ

(533) จาก อบู มูสา เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ กล่าวว่า มุสลิม ยิว และคริสเตียน ท่านก็อุปมัยดังบุคคลหนึ่งที่ว่าจ้างแรงให้ทำงานแก่เขาตั้งแต่เช้าจนถึงกลางคืน เมื่อได้

لَـهُ عَمَـلاً إلى اللَّيْـلِ فَـعَمِلوا إلى نِصْفِ النَّهارِ فقالُـوا لا حاجَةَ لَنا إلى أجْرِكَ ، فاسْتَأجَرَ آخَرِينَ فَقَالَ : أكْمِلُوا بَقِيَّةَ يَوْمِكُمْ وَلَكُمُ الَّذِي شَرَطْتُ ، فَعَمِلُوا حتى إذَا كانَ حِينَ صَلاةِ العَصْرِ قالُوا : لكَ ما عَمِلْنا ، فاسْتَأجَرَ قَوْما فَعَمِلُوا بَقِيَّةَ يَوْمِهِمْ حتى غابَتِ الشَّمْسُ وَاسْتَكْمَلُوا أجْرَ الفَرِيقَيْنِ) .

ทำงานถึงเที่ยงวันแล้วกล่าวว่า เราไม่ต้องการสินจ้างจากท่าน ดังนั้นชายผู้ว่าจ้างจึงได้จ้างแรงงานใหม่แล้วกล่าวว่า จงทำงานนี้ให้เสร็จแล้วท่านจะได้สินจ้างเต็มวัน (เอาสินจ้างของกลุ่มแรก) คนกลุ่มหลังได้ทำงานจนได้เวลาอศัร เวลาละ-หมาดอศัร พวกเขาจึงกล่าวว่า สิ่งที่เราทำจะมอบให้ท่าน ดังนั้นเขาจึงจ้างแรงงานใหม่ พวกเขาจึงได้ปฏิบัติในเวลาที่เหลืออยู่ตามวันของพวกเขา จนกระทั่งดวงอาทิตย์ลับขอบฟ้า พวกเขาก็รับสินจ้างทั้งของตัวเองและของที่บอกเลิก[1]

بابُ وَقْتِ المَغْرِبِ. وَقالَ عَطَاءٌ: يَجمعُ المَرِيضُ بَيْنَ المَغْرِبِ وَالعِشاءِ

ส่วนที่ 18 เวลาละหมาดมัฆริบ

อะฏออฺกล่าวว่า ให้ผู้ที่ป่วยไข้รวมละหมาดระหว่างละหมาดมัฆริบกับละหมาดอิชาอฺ

---

(1) การเปรียบเทียบมุสลิมซึ่งยอมรับทางนำแห่งอัลลอฮฺและสุนนะฮฺของท่านรสูลﷺ กับการยอมรับของพวกยิวและคริสเตียน ซึ่งพวกนี้บิดเบือนคัมภีร์และปฏิเสธรสูลﷺ ผู้มาหลังพระเยซู เราจะสังเกตได้ว่าการที่ยิวและคริสต์อ้างตามหะดีษที่ 532 เพราะกลุ่มหลังศรัทธาและตายก่อนท่านรสูลﷺ ด้วยเหตุนี้สินจ้างของมุสลิมจึงต่างจากกลุ่มอื่น

(534) จาก รอฟิอฺ อิบนุ คอดีจญ เล่าว่า พวกเราได้เคยละหมาดมัฆริบร่วมกับท่านนบีﷺ ครั้นเมื่อละหมาดเสร็จ หากคนใดจากพวกเราเดินออกไป พอมองเห็นประหนึ่งเป้ายิงธนู

٥٣٤ - حدَّثنا مُحَمَّدُ بنُ مِهْرَانَ قالَ: حدَّثنا الوَلِيدُ قالَ: حدَّثنا الأوْزَاعِيُّ قالَ: حدَّثنا أبُو النَّجاشِيِّ مَوْلَى رَافِعِ بنِ خَدِيجٍ، هُوَ عَطاءُ بنُ صُهَيْبٍ قالَ: سَمِعْتُ رَافِعَ بنَ خَدِيجٍ يَقُولُ: (كُنَّا نُصَلِّي المَغْرِبَ مَعَ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلَّم فَيَنْصَرِفُ أحَدُنا وإنَّهُ لَيُبْصِرُ مَوَاقِعَ نَبْلِهِ).

(535) จาก ญาบิรฺ อิบนุ อับดุลลอฮฺ เล่าว่า ท่านนบีﷺ เคยละหมาดซุฮฺรเมื่อตอนครึ่งวันและละหมาดอศัรฺขณะที่ดวงอาทิตย์ยังส่องแสงจ้าอยู่ ละหมาดมัฆริบหลังจากดวงอาทิตย์ลับขอบฟ้าแล้ว และละหมาดอิชาอฺในเวลาที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอด กล่าวคือ เมื่อท่านเห็นประชาชนมารวมกัน (เพื่อละหมาดอิชาอฺ) ท่านก็จะรีบละหมาด หากประชาชนมากัน ล่าท่านก็จะล่าเวลาละหมาดอิชาอฺออกไป ส่วนละหมาดศุบฮฺนั้น ทั้งพวกเขา (พวกประชาชน) และท่านนบีﷺละหมาดขณะที่ยังมืดอยู่ (ยังไม่สว่างชัด)

٥٣٥ - حدَّثنا مُحَمَّدُ بنُ بَشَّارٍ قالَ: حدَّثنا مُحَمَّدُ بنُ جَعْفَرٍ قالَ: حدَّثنا شُعْبَةُ، عَنْ سَعْدٍ، عَنْ مُحَمَّدِ بنِ عَمْرِو ابنِ الحَسَنِ بنِ عَلِيٍّ قالَ: قَدِمَ الحَجَّاجُ فَسَأَلْنا جابِرَ بنَ عَبْدِ اللهِ فَقالَ: (كانَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلَّم يُصَلِّي الظُّهْرَ بِالهاجِرَةِ، والعَصْرَ والشَّمْسُ نَقِيَّةٌ، والمَغْرِبَ إذا وَجَبَتْ، والعِشاءَ أحْيانًا وأحْيانًا إذا رَآهُمُ اجْتَمَعُوا عَجَّلَ. وإذا رَآهُمْ أبْطَؤُوا أخَّرَ. والصُّبْحَ كانُوا أوْ كانَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلَّم يُصَلِّيها بِغَلَسٍ).

(536) จากสะละมะฮฺ เล่าว่า พวกเราได้เคยละหมาดมัฆริบรวมกับท่านนบี ﷺ ขณะที่ดวงอาทิตย์ลับขอบฟ้าแล้ว

٥٣٦ - حدَّثنا المَكِّيُّ بنُ إبْراهِيمَ قالَ: حدَّثنا يَزِيدُ بنُ أبي عُبَيْدٍ، عَنْ سَلَمَةَ قالَ: كُنَّا نُصَلِّي مَعَ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلَّم المَغْرِبَ إذا تَوارَتْ بِالحِجابِ.

(537) จากอิบนุอับบาส เล่าว่า ท่านนบี ﷺ เคยละหมาดเจ็ดรอกาอัต(มัฆริบ-อิชาอฺ) รวมกัน และละหมาดแปดรอกาอัต(ซุฮฺร-อศัร)

٥٣٧ - حدثنا آدم قال: حدثنا شعبة قال: حدثنا عمرو بن دينار قال: سمعت جابر بن زيد، عن ابن عباس قال: (صلى النبي صلى الله عليه وسلم سبعا جميعا وثمانيا جميعا).

ส่วนที่ 19 บุคคลที่รังเกียจที่จะเรียกมัฆริบว่าอิชาอฺ

باب من كره أن يقال للمغرب العشاء.

(538) จาก อับดุลลอฮฺ อัลมุซันนี เล่าว่า ท่านนบี ﷺ เคยกล่าวว่า พวกท่านตกอยู่ใต้อิทธิพลของพวกอรับเบดูอินในการขนานนามละหมาดมัฆริบ ผู้รายงานกล่าวว่า พวกอรับเบดูอินจะเรียก (มัฆริบ) ว่า อิชาอฺ

٥٣٨ - حدثنا أبو معمر - هو عبد الله ابن عمرو. قال: حدثنا عبد الوارث، عن الحسين قال: حدثنا عبد الله بن بريدة قال: حدثني عبد الله المزني أن النبي صلى الله عليه وسلم قال (لا تغلبنكم الأعراب على اسم صلاتكم المغرب. قال: وتقول الأعراب هي العشاء).

ส่วนที่ 20 การกล่าวถึงเวลาอิชาอฺ และ เวลาอะตะมะฮฺ (ดึก) และบุคคลที่มีความเห็นว่า (เวลาอิชาอฺ) เป็นช่วงเวลาละหมาดที่กว้าง

อบู ฮุรอยเราะฮฺ เล่าว่า ท่านนบี ﷺ กล่าวว่า ละหมาดที่เป็นเรื่องหนักหนาของพวกกลับกลอก คือ ละหมาดอิชาอฺ และละหมาดศุบฮฺ (โดยเป็นละหมาดญะมาอะฮฺ) เขากล่าวเพิ่มเติมว่า หากพวกนี้รู้ว่าผลตอบแทนของละหมาดอิชาอฺ และละหมาดศุบฮฺ แล้วเขาก็จะต้องไปแม้จะคลานก็ตาม

باب ذكر العشاء والعتمة ومن رآه واسعا. وقال أبو هريرة عن النبي صلى الله عليه وسلم: أثقل الصلاة على المنافقين العشاء والفجر. وقال: لو يعلمون ما في العتمة والفجر، قال أبو عبد الله: والاختيار أن يقول العشاء، لقوله تعالى - ومن بعد صلاة العشاء - ويذكر عن أبي موسى قال: كنا نتناوب النبي صلى الله عليه وسلم عند صلاة العشاء فاعتم بها. وقال ابن عباس وعائشة: أعتم النبي صلى الله عليه وسلم بالعشاء. وقال بعضهم عن عائشة: أعتم النبي صلى الله عليه وسلم بالعتمة.

وقال جابر: كان النبي صلى الله عليه وسلم يصلي العشاء. وقال أبو برزة: كان النبي صلى الله عليه وسلم يؤخر العشاء. وقال أنس: أخر النبي صلى الله عليه وسلم العشاء الآخرة. وقال ابن عمر وأبو أيوب وابن عباس: صلى النبي صلى الله عليه وسلم المغرب والعشاء.

มีคำอธิบายอีกเล็กน้อยเกี่ยวกับมัฆริบ อะตะมะฮฺและอิชาอฺ ซึ่งได้มีการกล่าวซ้ำ ในหัวข้อนี้นำกลับมาก่อนในที่นี้อีก

٥٣٩ - حدثنا عبدان قال: أخبرنا عبد الله، قال: أخبرنا يونس عن الزهري قال سالم: أخبرني عبد الله قال: صلى لنا رسول الله صلى الله عليه وسلم ليلة صلاة العشاء وهي التي يدعو الناس العتمة ثم انصرف عليه الصلاة والسلام فأقبل علينا فقال: أرأيتم ليلتكم هذه، فإن رأس مائة سنة منها لا يبقى ممن هو على ظهر الأرض أحد.

(539) จาก อับดุลลอฮฺ เล่าว่า คืนหนึ่งท่านรสูล ﷺ นำพวกเราละหมาดอิชาอฺ และการละหมาดครั้งนี้เรียกกันทั่วไปว่า อะตะมะฮฺ เมื่อการละหมาดได้สิ้นสุดลง ท่านได้หันหน้ามาหาพวกเราแล้วกล่าวว่า ท่านรู้ถึงความสำคัญของคืนนี้ไหม คืนนี้จะไม่มีใครอยู่บนพื้นแผ่นดินนี้อีกเลยนับแต่นี้อีกร้อยปีข้างหน้า

باب وقت العشاء إذا اجتمع الناس أو تأخروا.

ส่วนที่ 21 เวลาละหมาดอิชาอฺ เมื่อประชาชนได้มาร่วมละหมาด(เร็ว) หรือ หากมาร่วมล่า

٥٤٠ - حدثنا مسلم بن إبراهيم قال: حدثنا شعبة عن سعد بن إبراهيم، عن محمد بن عمرو، هو ابن الحسن بن علي، قال سألنا جابر بن عبد الله عن صلاة النبي صلى الله عليه وسلم فقال: كان يصلي الظهر بالهاجرة، والعصر والشمس حية، والمغرب إذا وجبت، والعشاء إذا كثر الناس عجل وإذا قلوا أخر، والصبح بغلس.

(540) จาก มุหัมมัด อิบนุ อัมรฺ เล่าว่า ฉันเคยถามญาบิรฺ อิบนุ อับดุลลอฮฺถึงเรื่องละหมาดของท่านนบี ﷺ เขาตอบว่า ท่านนบี ﷺ เคยละหมาดซุฮฺรขณะเที่ยงวันและละหมาดอศัรฺขณะที่แสงดวงอาทิตย์ยังร้อนอยู่ ส่วนละหมาดมัฆริบได้กระทำหลังจากดวงอาทิตย์ลับขอบฟ้าแล้ว (ในช่วงเวลาของมัฆริบ) และได้ละหมาดอิชาอฺในช่วงต้น

เวลาหากประชาชนมากันมาก ท่านก็จะรีบละหมาด หากประชาชนมาร่วมกันน้อย ท่านก็จะล่าออกไปและละหมาดศุบฮฺ ขณะที่ยังมืดอยู่ (ยังไม่สว่าง)

ส่วนที่ 22 ความประเสริฐของละหมาดอิชาอฺ

باب فضل العشاء

(541) จากอาอิชะฮฺ เล่าว่า คืนหนึ่งท่านรสูลﷺได้ล่าละหมาดอิชาอฺออกไป เหตุการณ์เช่นนี้ เกิดขึ้นขณะที่ศาสนาอิสลามยังไม่เผยแพร่ออกไปมากนัก โดยที่ท่านยังไม่ออกมา จนกระทั่งอุมัรมาบอกว่า สตรีและเด็กได้นอนกันแล้ว ท่านนบีﷺ จึงได้ออกมา (นำละหมาด) แล้วท่านก็ได้กล่าวกับผู้ที่อยู่ในมัสยิดว่า ไม่มีใครสักคนจากชาวโลกที่จะคอยละหมาด (อิชาอฺ) นอกจากพวกท่าน

٥٤١ - حدثنا يحيى بن بكير قال: حدثنا الليث، عن عقيل، عن ابن شهاب، عن عروة أن عائشة أخبرته قالت: (أعتم رسول الله صلى الله عليه وسلم ليلة بالعشاء، و ذلك قبل أن يفشو الإسلام فلم يخرج حتى قال عمر: نام النساء والصبيان، فخرج فقال لأهل المسجد ما ينتظرها أحد من أهل الأرض غيركم).

(542) จาก อบู มูสา เล่าว่า ฉันเองและเพื่อน ๆ ของฉันซึ่งทั้งหมดอยู่พร้อมกับฉันในเรือ แล้วฉันได้ขึ้นฝั่งท่าที่เรียกว่า บะเกียอฺ บุฏฮานขณะที่ท่านนบีﷺอยู่ที่เมืองมะดีนะฮฺ ทุก ๆ คืนในระหว่างอิชาอฺหนึ่งในหมู่พวกเรา เคยไปหาท่าน

٥٤٢ - حدثنا محمد بن العلاء قال: أخبرنا أبو أسامة، عن بريد، عن أبي بردة، عن أبي موسى قال: كنت أنا وأصحابي الذين قدموا معي في السفينة نزولا في بقيع بطحان والنبي صلى الله عليه وسلم بالمدينة فكان يتناوب النبي صلى الله عليه وسلم عند صلاة العشاء كل

لَيْلَةٍ نَفَرٌ مِنْهُمْ، فَوَافَقْنَا النَّبِيَّ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَا وَأَصْحَابِي وَلَهُ بَعْضُ الشُّغْلِ فِي بَعْضِ أَمْرِهِ فَأَعْتَمَ بِالصَّلَاةِ حَتَّى ابْهَارَّ اللَّيْلُ، ثُمَّ خَرَجَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم فَصَلَّى بِهِمْ، فَلَمَّا قَضَى صَلَاتَهُ قَالَ لِمَنْ حَضَرَهُ: عَلَى رِسْلِكُمْ، أَبْشِرُوا إِنَّ مِنْ نِعْمَةِ اللهِ عَلَيْكُمْ أَنَّهُ لَيْسَ أَحَدٌ مِنَ النَّاسِ يُصَلِّي هَذِهِ السَّاعَةَ غَيْرُكُمْ أَوْ قَالَ: مَا صَلَّى هَذِهِ السَّاعَةَ أَحَدٌ غَيْرَكُمْ؛ لَا يَدْرِي أَيَّ الْكَلِمَتَيْنِ قَالَ. قَالَ أَبُو مُوسَى: فَرَجَعْنَا فَرِحَى بِمَا سَمِعْنَا مِنْ رَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم.

นบี ﷺ รวมทั้งกลุ่มที่นั่งอยู่กับพวกเรา มีอยู่ครั้งหนึ่งท่านนบี ﷺ ง่วนอยู่กับธุรกิจส่วนตัว ทำให้การละหมาดอิชาอฺล่าออกไปถึงเที่ยงคืน ท่านจึงได้เดินออกมานำพวกเราละหมาด หลังละหมาดเสร็จแล้ว ท่านนบี ﷺ จึงได้กล่าวกับประชาชนที่นั่นว่า จงอดทน อย่าเพิ่งรีบไป ด้วยความอดทนของท่าน ท่านจะได้รับความพึงใจ นั่นคือความโปรดปรานของอัลลอฮฺ ในเมื่อไม่มีบุคคลใดเว้นแต่พวกท่านที่ได้ละหมาดอิชาอฺ ญามาอะฮฺยามดึก หรือมีอีกสำนวนหนึ่งว่า ไม่มีบุคคลใดเว้นแต่พวกท่านที่ได้ละหมาดในเวลานี้ อบู มูสา กล่าวเพิ่มเติมว่า ดังนั้นพวกเราจึงกลับไปด้วยความดีใจ หลังจากที่ได้ยินท่านนบี ﷺ กล่าว

بَابُ مَا يُكْرَهُ مِنَ النَّوْمِ قَبْلَ الْعِشَاءِ.

ส่วนที่ 23 เป็นที่น่ารังเกียจที่จะนอนก่อนละหมาดอิชาอฺ

٥٤٣ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ قَالَ: أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ الثَّقَفِيُّ قَالَ: حَدَّثَنَا خَالِدٌ الْحَذَّاءُ، عَنْ أَبِي الْمِنْهَالِ، عَنْ أَبِي بَرْزَةَ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم كَانَ يَكْرَهُ النَّوْمَ قَبْلَ الْعِشَاءِ وَالْحَدِيثَ بَعْدَهَا.

(543) จากอบู บัรซะฮฺ เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ รังเกียจการนอนก่อนละหมาดอิชาอฺ และรังเกียจที่จะพูดคุยหลังละหมาดอิชาอฺแล้ว

بَابُ النَّوْمِ قَبْلَ الْعِشَاءِ لِمَنْ غُلِبَ.

ส่วนที่ 24 การนอนก่อนละหมาดอิชาอฺสำหรับผู้ที่ง่วงจัด

(544) จาก อิบนุ ชิฮาบ รายงานจากอุรวะฮฺ ว่า อาอิชะฮฺ กล่าวว่า ครั้งหนึ่งท่านนบีﷺล่าละหมาดอิชาอฺออกไปจนกระทั่งอุมัรได้เรียนท่านว่า "ละหมาด" ขณะนั้นทั้งผู้หญิงและเด็กนอนหมดแล้ว ท่านนบี ﷺจึงได้ออกมาแล้วกล่าวว่า ไม่มีใครในพื้นพิภพนี้จะรอคอยละหมาดนอกจากพวกท่าน อุรวะฮฺกล่าวว่า ไม่มีที่ไหนหรอก นอกจากที่เมืองมะดีนะฮฺที่ผู้ละหมาดได้เคยปฏิบัติกัน (ในยุคนั้น) เขากล่าวอีกว่า พวกเขารวมทั้งท่านรสูล ﷺ ได้เคยละหมาดอิชาอฺ ระหว่างช่วงที่มืดสนิทจนถึงช่วงสุดท้ายของหนึ่งในสามแรกของคืน

٥٤٤ - حدثنا أيوب بن سليمان قال: حدثني أبو بكر، عن سليمان: قال صالح ابن كيسان: أخبرني ابن شهاب، عن عروة أن عائشة قالت: أعتم رسول الله صلى الله عليه وسلم بالعشاء حتى ناداه عمر: الصلاة، نام النساء والصبيان، فخرج فقال: ما ينتظرها أحد من أهل الأرض غيركم. قال ولا تصلى يومئذ إلا بالمدينة. قال: وكانوا يصلون العشاء فيما بين أن يغيب الشفق إلى ثلث الليل الأول.

(545) จาก อิบนุ ญุรอยจฺ จากนาเฟียะอฺ เล่าว่า อับดุลลอฮฺ อิบนุ อุมัรกล่าวว่า ครั้งหนึ่งท่านรสูลﷺ เคยมีธุระยุ่ง (ในช่วงเวลาอิชาอฺ) ท่านจึงได้ล่าละหมาดออกไปจนกระทั่งพวกเราได้หลับไปในมัสยิด แล้วพวกเราตื่นขึ้น แล้วหลับไปอีกแล้วตื่นขึ้นอีก ท่านนบี ﷺ จึงได้ออกมานำพวกเราละหมาด เมื่อเสร็จแล้ว ท่านจึงกล่าวว่าไม่มีใครสักคนในพื้นพิภพนี้ที่จะรอคอยละหมาดนอกจากพวกท่าน ปรากฏว่า อิบนุ

٥٤٥ (ا)- حدثنا محمود قال: أخبرنا عبد الرزاق قال: أخبرني ابن جريج قال: أخبرني نافع قال: حدثنا عبد الله ابن عمر أن رسول الله صلى الله عليه وسلم شغل عنها ليلة فأخرها حتى رقدنا في المسجد ثم استيقظنا، ثم رقدنا ثم استيقظنا ثم خرج علينا النبي صلى الله عليه وسلم ثم قال: ليس أحد من أهل الأرض ينتظر الصلاة غيركم. وكان ابن عمر لا يبالي أقدمها أم أخرها إذا كان لا يخشى أن يغلبه النوم عن وقتها، وكان يرقد قبلها.

٥٤٥(ب) قال ابنُ جُرَيْجٍ : قُلْتُ لِعَطاءٍ فقال : سَمِعْتُ ابنَ عَبَّاسٍ يَقُولُ : أعتَمَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلّم لَيْلَةً بالعِشاءِ حتّى رَقَدَ النّاسُ واستَيقَظُوا ، ورَقَدُوا واستَيقَظُوا ، فقامَ عُمَرُ بنُ الخطّابِ فقالَ : الصَّلاةَ ، قالَ عَطاءٌ : قالَ ابنُ عَبّاسٍ : فخَرَجَ نَبِيُّ اللهِ صلى الله عليه وسلّم كأنّي أنظُرُ إليهِ الآنَ يَقطُرُ رَأسُهُ ماءً واضِعاً يَدَهُ على رأسِهِ ، فقالَ : لَوْلا أنْ أشُقَّ على أُمّتي لأمَرْتُهُمْ أنْ يُصَلُّوها هكذا ، فاستَثْبَتُّ عَطاءً : كَيْفَ وَضَعَ النّبيُّ صلى الله عليه وسلّم على رأسِهِ يَدَهُ كما أنبَأهُ ابنُ عبّاسٍ فبَدَّدَ لي عَطاءٌ بَيْنَ أصابِعِهِ شَيْئاً مِنْ تَبْدِيدٍ ، ثُمَّ وَضَعَ أطرافَ أصابِعِهِ على قَرْنِ الرَّأسِ ، ثُمَّ ضَمَّها يُمِرُّها كذلكَ على الرَّأسِ حتّى مَسَّتْ إبهامُهُ طَرَفَ الأُذُنِ مِمّا يَلِي الوَجْهَ على الصُّدْغِ وناحِيَةِ اللِّحْيَةِ ، لا يُقَصِّرُ ولا يَبْطُشُ إلاّ كذلكَ . وقالَ : لَوْلا أنْ أشُقَّ على أُمّتي لأمَرْتُهُمْ أنْ يُصَلُّوا هكذا .

อุมัรไม่ถือเป็นความผิดที่ละหมาด (อิชาอฺ)จะปฏิบัติเร็วหรือล่าออกไป แต่ที่กลัวนักคือการนอนหลับจะทำให้ไม่ได้ละหมาด (อิชาอฺ)บางทีท่านได้นอนก่อนที่จะละหมาด อิบนุ ญุรอยจฺ กล่าวว่า ฉันเคยถาม อะฏออฺ ว่า ฉันเคยได้ยิน อิบนุ อับบาส เล่าว่า คืนหนึ่งท่านรสูล ﷺ ได้ล่าละหมาดอิชาอฺออกไปจนประชาชนทั้งหลายได้นอนกันแล้วตื่นขึ้น แล้วนอนอีกแล้วตื่นขึ้น จนกระทั่งอุมัร อิบนุ อัลคอฏฏอบ ได้ไปกล่าวกับท่านว่า ละหมาด อะฏออฺ กล่าวว่า อิบนุ อับบาส เล่าต่อไปว่า หลังจากนั้นท่านนบี ﷺ ได้ออกมา ฉันรู้สึกประหนึ่งฉันกำลังมองยังท่านขณะนี้ โดยที่ศีรษะของท่านมีน้ำอยู่ ท่านได้เอามือวางไว้ที่ศีรษะพลาง กล่าวว่า หากไม่เป็นการยากลำบากแก่ประชาชาติของฉันแล้ว ฉันจะสั่งให้พวกเขาละหมาด (อิชาอฺ) ในเวลานี้

ฉันจึงได้สอบถามอะฏออฺอีกว่า ท่านนบี ﷺได้เอามือวางไว้บนศีรษะตามที่อิบนุ อับบาสได้บอกไว้อย่างไร (อะฏออฺจึงได้บอกพลางทำให้ดู) โดย อะฏออฺ ได้แยกนิ้วมือและทำท่าอย่างช้า ๆแล้วใช้ปลายนิ้ว

ลูบด้านข้างของศีรษะลงมาโดยให้หัวแม่มือสัมผัสปลายหู เรื่อยมาถึงขมับและเครา ไม่ทำอะไรให้ช้าหรือเร็วไปกว่านี้ และท่านรสูล ﷺ กล่าวว่า หากว่าไม่เป็นการยากลำบากแก่ประชาชาติของฉันแล้วฉันจะสั่งให้พวกเขาละหมาด(อิชาอฺ) ในเวลานี้

ส่วนที่ 25 เวลาของละหมาดอิชาอฺมีไปถึงครึ่งคืน

بابُ وَقتِ العِشاءِ إلى نِصفِ اللَّيلِ.

อบู บัรซะฮฺ กล่าวว่า ปรากฏว่าท่านนบี ﷺ ชอบที่จะละหมาดอิชาอฺล่า ๆ ออกไป

وقالَ أبُو بَرْزَةَ: كانَ النَّبِيُّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم يَسْتَحِبُّ تأخيرَها.

(546) จาก อนัส เล่าว่า ท่านนบี ﷺ ได้ล่าละหมาดอิชาอฺไปถึงเวลาเที่ยงคืนแล้วท่านจึงได้ละหมาดแล้วกล่าวว่าเป็นที่แน่นอนว่า ประชาชนทั้งหลายได้ละหมาดและได้นอนกันแล้ว แต่สำหรับพวกท่านการรอคอย(ละหมาด)ของพวกท่านถือว่าอยู่ในละหมาด

อนัสเล่าอีกว่าขณะนี้ฉันรู้สึกประหนึ่งฉันกำลังเห็นแสงขาววับ ๆ จากแหวนของท่านรสูล ﷺ ใน คืนนั้น

٥٤٦ - حدَّثنا عَبْدُ الرَّحيمِ المُحارِبِيُّ قالَ: حدَّثنا زائِدَةُ، عَنْ حُمَيْدٍ الطَّويلِ، عَنْ أنَسٍ قالَ: أخَّرَ النَّبِيُّ صلى اللهُ عليه وسلَّم صَلاةَ العِشاءِ إلى نِصفِ اللَّيلِ، ثُمَّ صَلَّى، ثُمَّ قالَ: قَدْ صَلَّى النَّاسُ ونامُوا. أما إنَّكُمْ في صَلاةٍ ما انْتَظَرْتُمُوها. وَزادَ ابنُ أبي مَرْيَمَ: أخبَرَنا يَحيى بنُ أيُّوبَ، حدَّثني حُمَيْدٌ، سَمِعَ أنَساً كأنِّي أنظُرُ إلى وَبيصِ خاتَمِهِ لَيْلَتَئِذٍ.

ส่วนที่ 26 ความประเสริฐของละหมาดศุบฮฺ

بابُ فَضْلِ صَلاةِ الفَجْرِ.

(547) จาก ญาบิรฺ อิบนุ อับดุลลอฮฺ ในคืนวันเพ็ญพวกเราได้อยู่กับท่านนบีﷺเมื่อท่านนบีﷺเฝ้าดูจันทร์เพ็ญ แล้วท่านกล่าวว่า ต่อไปพวกท่านจะต้องเห็นพระเจ้าของท่านประหนึ่งการเห็นจันทร์เพ็ญนี้ และจะไม่มีข้อขัดขวางใดในการแลเห็นพระองค์ท่าน หากพวกท่านสามารถ พวกท่านก็จงละหมาดก่อนที่ดวงอาทิตย์จะขึ้น (ละหมาดศุบฮฺ) และก่อนดวงอาทิตย์จะลับขอบฟ้า (ละหมาดอศัร) พวกท่านจะต้องปฏิบัติ หลังจากนั้นท่านนบีﷺก็กล่าวอายะฮฺว่า"และจงกล่าวสดุดีพระบริสุทธิคุณ พร้อมทั้งสรรเสริญพระผู้อภิบาลของท่าน ก่อนดวงอาทิตย์ขึ้นและก่อนดวง อาทิตย์ตก" (50 : 39)

٥٤٧ - حدَّثنا مُسَدَّدٌ قالَ: حدَّثنا يَحْيى عَنْ إسماعيلَ: حدَّثنا قَيْسٌ عَنْ جَريرِ بنِ عَبْدِاللهِ: كُنَّا عِنْدَ النَّبيِّ صلى الله عليه وسلَّم إذْ نَظَرَ إلى القَمَرِ لَيْلَةَ البَدْرِ فقالَ: أمَا إنَّكُمْ سَتَرَوْنَ رَبَّكُمْ كما تَرَوْنَ هذا لا تُضامُّونَ أوْ لا تُضاهُونَ في رُؤْيَتِهِ، فإنِ استَطَعْتُمْ أنْ لا تُغْلَبُوا على صَلاةٍ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وقَبْلَ غُرُوبِها فافْعَلُوا. ثُمَّ قالَ: ﴿فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وقَبْلَ غُرُوبِها﴾.

(548) จาก อบู บะกัร อิบนุ อบี มูสา จากบิดา ของเขาเล่าว่า ท่านรสูลﷺกล่าวว่า บุคคลใดละหมาดในเวลาที่เยือกเย็นทั้งสอง (อศัรฺ และ ศุบฮฺ) เขาก็จะได้เข้าสวรรค์

٥٤٨ - حدَّثنا هُدْبَةُ بنُ خالِدٍ قالَ: حدَّثنا هَمَّامٌ قالَ: حدَّثني أبُو جَمْرَةَ عَنْ أبي بَكْرِ بنِ أبي مُوسى عَنْ أبيهِ أنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلَّم قالَ: (مَنْ صَلَّى البَرْدَيْنِ دَخَلَ الجَنَّةَ). وقالَ ابنُ رَجاءٍ: حدَّثنا هَمَّامٌ عَنْ أبي جَمْرَةَ أنَّ أبا بَكْرِ بنِ عَبْدِاللهِ بنِ قَيْسٍ أخْبَرَهُ بهذا. حدَّثنا إسحاقُ عَنْ حَبَّانَ قالَ: حدَّثنا هَمَّامٌ قالَ: حدَّثنا أبُو جَمْرَةَ عَنْ أبي بَكْرِ بنِ عَبْدِاللهِ عَنْ أبيهِ عَنِ النَّبيِّ صلى الله عليه وسلَّم مِثْلَهُ.

ส่วนที่ 27 เวลาละหมาดศุบุฮฺ

باب وَقْتِ الْفَجْرِ.

(549) จาก อนัส เล่าว่า ซัยดฺ อิบนุ ษาเบ็ต เล่าให้ฟังว่า พวกเขาได้เคยร่วมรับประทานอาหารดึก (ขณะที่ถือศีลอด) พร้อมกับท่านนบีﷺแล้ว ไปละหมาดช่วงเช้ามืด ฉันจึงถามท่านนบีﷺว่า ระหว่างรับประทานอาหารดึกกับเวลาที่ปฏิบัติละหมาดห่างกันเท่าไร เขาตอบว่า ประมาณอ่านกุรอาน 50 - 60 อายะฮฺ

٥٤٩ - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَاصِمٍ قَالَ: حَدَّثَنَا هَمَّامٌ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ أَنَسٍ أَنَّ زَيْدَ بْنَ ثَابِتٍ حَدَّثَهُ أَنَّهُمْ تَسَحَّرُوا مَعَ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم ثُمَّ قَامُوا إِلَى الصَّلَاةِ. قُلْتُ: كَمْ بَيْنَهُمَا؟ قَالَ: قَدْرُ خَمْسِينَ أَوْ سِتِّينَ، يَعْنِي آيَةً.

(550) จาก กอตาดะฮฺ จาก อนัส อิบนุ มาลิก กล่าวว่า ทั้งท่านนบีﷺและซัยดฺ อิบนุ ษาเบ็ต ได้ร่วมรับประทานอาหารดึก (ถือศีลอด) ครั้นเมื่อรับประทานเสร็จท่านนบีﷺ ได้ลุกขึ้นไปละหมาด (ศุบฮฺ) และได้ละหมาดกันทั้งสองคน ฉันจึงได้ถามอนัสว่า ระหว่างที่เสร็จจากรับประทานจนถึงที่เข้าเวลาละหมาดนั้นนานสักเท่าไร เขาตอบว่า ประมาณที่คน ๆ หนึ่งอ่านอัลกุรอาน 50 อายะฮฺ

٥٥٠ - حَدَّثَنَا حَسَنُ بْنُ صَبَّاحٍ: سَمِعَ رَوْحًا قَالَ: حَدَّثَنَا سَعِيدٌ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ نَبِيَّ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم وَزَيْدَ بْنَ ثَابِتٍ تَسَحَّرَا فَلَمَّا فَرَغَا مِنْ سَحُورِهِمَا قَامَ نَبِيُّ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم إِلَى الصَّلَاةِ فَصَلَّيَا. قُلْتُ لِأَنَسٍ: كَمْ كَانَ بَيْنَ فَرَاغِهِمَا مِنْ سَحُورِهِمَا وَدُخُولِهِمَا فِي الصَّلَاةِ؟ قَالَ: قَدْرُ مَا يَقْرَأُ الرَّجُلُ خَمْسِينَ آيَةً.

(551) จาก สะฮฺลฮัล อิบนุ สะอฺด เล่าว่า ฉันเคยร่วมรับประทานอาหารดึก (ถือศีลอด) พร้อมกับ

٥٥١ - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي أُوَيْسٍ عَنْ أَخِيهِ، عَنْ سُلَيْمَانَ، عَنْ أَبِي حَازِمٍ أَنَّهُ سَمِعَ سَهْلَ بْنَ سَعْدٍ يَقُولُ: كُنْتُ

أتسحر في أهلي ثم يكون سرعة بي أن أدرك صلاة الفجر مع رسول الله صلى الله عليه وسلم.

ครอบครัว แล้วความรีบของฉันก็เกิดขึ้นเพื่อจะได้ไปทันละหมาดศุบุฮฺพร้อมกับท่านรสูลﷺ

٥٥٢ - حدثنا يحيى بن بكير قال: أخبرنا الليث، عن عقيل، عن ابن شهاب قال: أخبرني عروة بن الزبير أن عائشة أخبرته قالت: كن نساء المؤمنات يشهدن مع رسول الله صلى الله عليه وسلم صلاة الفجر متلفعات بمروطهن ثم ينقلبن إلى بيوتهن حين يقضين الصلاة لا يعرفهن أحد من الغلس.

(552) จาก อาอิชะฮฺ เล่าว่า มีอยู่ครั้งหนึ่ง ปรากฏว่าบรรดาหญิงผู้ศรัทธามั่นทั้งหลายได้ละหมาดศุบุฮฺพร้อมกับท่านรสูลﷺ ครั้นเมื่อเสร็จละหมาด พวกเธอจะกลับบ้าน ไม่มีใครที่จะจำใครได้ด้วยความมืด

باب من أدرك من الفجر ركعة

ส่วนที่ 28 บุคคลที่ทันหนึ่งรอกาอัตในเวลาของละหมาดศุบุฮฺ

٥٥٣ - حدثنا عبد الله بن مسلمة عن مالك، عن زيد بن أسلم، عن عطاء بن يسار، وعن بسر بن سعيد، وعن الأعرج يحدثونه عن أبي هريرة أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: (من أدرك من الصبح ركعة قبل أن تطلع الشمس فقد أدرك الصبح، ومن أدرك ركعة من العصر قبل أن تغرب الشمس فقد أدرك العصر).

(553) จาก อบู ฮุรอยเราะฮฺ เล่าว่า บุคคลใดทันละหมาดศุบุฮฺเพียงหนึ่งรอกาอัตก่อนที่ดวงอาทิตย์จะขึ้น ถือว่าได้ละหมาดศุบุฮฺแล้ว และบุคคลใดทันละหมาดอศัรฺเพียงหนึ่งรอกาอัตก่อนที่ดวงอาทิตย์จะลับขอบฟ้า ก็ถือว่าได้ละหมาดอศัรฺแล้ว

باب من أدرك من الصلاة ركعة.

ส่วนที่ 29 บุคคลที่ทันหนึ่งรอกาอัตในเวลาของละหมาดนั้น

٥٥٤ - حدثنا عبد الله بن يوسف قال: أخبرنا مالك عن ابن شهاب، عن

(554) จาก อบู ฮุรอยเราะฮฺ เล่าว่า ท่านรสูลﷺกล่าวว่า

أبي سلمة بن عبد الرحمن، عن أبي هريرة أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: (من أدرك ركعة من الصلاة فقد أدرك الصلاة).

บุคคลใดทันหนึ่งรอกาอัตในเวลาของละหมาดนั้น ๆ ก็ถือว่าเขาได้ละหมาดนั้นแล้ว

باب الصلاة بعد الفجر حتى ترتفع الشمس -

ส่วนที่ ๓๐ การละหมาดหลังละหมาดศุบุฮฺจนถึงเวลาที่ดวงอาทิตย์ขึ้น

٥٥٥ - حدثنا حفص بن عمر قال: حدثنا هشام، عن قتادة، عن أبي العالية، عن ابن عباس قال: (شهد عندي رجال مرضيون وأرضاهم عندي عمر أن النبي صلى الله عليه وسلم نهى عن الصلاة بعد الصبح حتى تشرق الشمس، وبعد العصر حتى تغرب).

(555) จาก อุมัร เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ ห้ามละหมาดหลังละหมาดศุบุฮฺแล้ว จนกว่าดวงอาทิตย์จะขึ้น และห้ามละหมาดหลังละหมาดอศัรฺ จนกว่าดวงอาทิตย์จะลับขอบฟ้า

٥٥٦ - حدثنا مسدد قال: حدثنا يحيى، عن شعبة، عن قتادة قال: سمعت أبا العالية عن ابن عباس قال: حدثني ناس بهذا.

(556) จาก อิบนุ อับบาส เล่าว่า มีประชาชนคนอื่นได้บอกฉันเช่นเดียวกับหะดีษข้างต้น (หะดีษที่ 555)

٥٥٧(أ) - حدثنا مسدد قال: حدثنا يحيى بن سعيد عن هشام قال: أخبرني أبي قال: أخبرني ابن عمر قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم (لا تحروا بصلاتكم طلوع الشمس ولا غروبها)

(557/ก) จากบิดาของอิชาม เล่าว่า อิบนุ อุมัร กล่าวว่า พวกท่านอย่าคอยจ้องจะละหมาดขณะที่ดวงอาทิตย์กำลังขึ้น และขณะที่ดวงอาทิตย์กำลังลับขอบฟ้า

٥٥٧(ب) وقال: حدثني ابن عمر قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: (إذا طلع حاجب الشمس فأخروا الصلاة حتى ترتفع، وإذا غاب حاجب الشمس فأخروا الصلاة حتى تغيب) تابعه عبدة.

(557/ข) จาก อิบนุ อุมัร เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ กล่าวว่า เมื่อบางส่วนดวงอาทิตย์โผล่ขึ้น พวกท่านจงล่าละหมาดออกไปก่อน

จนกว่าจะขึ้นสูง และเมื่อมันกำลังลับขอบฟ้า พวกท่านก็จงล่าละหมาดออกไปก่อนจนกว่าจะลับไป

٥٥٨ - حدثنا عبيد بن إسماعيل، عن أبي أسامة عن عبيد الله، عن خبيب بن عبد الرحمن، عن حفص بن عاصم، عن أبي هريرة (أن رسول الله صلى الله عليه وسلم نهى عن بيعتين وعن لبستين وعن صلاتين؛ نهى عن الصلاة بعد الفجر حتى تطلع الشمس وبعد العصر حتى تغرب الشمس، وعن اشتمال الصماء، وعن الاحتباء في ثوب واحد يفضي بفرجه إلى السماء، وعن المنابذة والملامسة).

(558) จาก อบู ฮุรอยเราะฮฺ เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ ห้ามการซื้อขายสองแบบ ห้ามการแต่งกายสองแบบ และห้ามการละหมาดสองเวลา กล่าวคือ ห้ามละหมาดใดๆ (สุนัต) หลังจากละหมาดศุบฮฺแล้ว จนกว่าดวงอาทิตย์จะขึ้น และห้ามละหมาดใดๆ (สุนัต) หลังจากละหมาดอศัรฺ จนกว่าดวงอาทิตย์จะลับขอบฟ้าแล้ว และท่านนบี ﷺ ยังห้ามแต่งกายโดยใช้ผ้าผืนเดียวคลุมกายนั่งชันเข่าโดยประสานมือกันเปิดที่ว่างส่วนบนให้อวัยวะเพศเผย และซื้อขายองุ่นเพื่อไปทำเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และการซื้อขายที่ตัวสินค้าที่ไม่เห็นชัดเจน

باب لا تتحرى الصلاة قبل غروب الشمس:

ส่วนที่ 31 ไม่มีการจ้องคอยละหมาดก่อนที่ดวงอาทิตย์จะลับขอบฟ้า

٥٥٩ - حدثنا عبد الله بن يوسف قال: أخبرنا مالك، عن نافع، عن ابن عمر أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: (لا يتحرى أحدكم فيصلي عند طلوع الشمس ولا عند غروبها).

(559) จาก อิบนุ อุมัร เล่าว่าท่านรสูล ﷺ กล่าวว่า บุคคลใดในหมู่พวกท่านอย่าได้จ้องคอยละหมาดขณะที่ดวงอาทิตย์กำลังขึ้น และขณะที่ดวงอาทิตย์กำลังลับขอบฟ้า

(560) จาก อบู สะอีด อัลคุดรี เล่าว่า ฉันเคยได้ยินท่านรสูล ﷺ กล่าวว่า ไม่มีการละหมาดใด ๆ หลังละหมาดศุบฮฺ จนกว่าดวงอาทิตย์จะได้ขึ้นสูงแล้ว และไม่มีการละหมาดใด ๆ หลังละหมาดอศัรฺ จนกว่าดวงอาทิตย์จะได้ลับขอบฟ้าแล้ว

٥٦٠ - حدثنا عبد العزيز بن عبد الله قال: حدثنا إبراهيم بن سعد عن صالح، عن ابن شهاب قال: أخبرني عطاء بن يزيد الجندعي أنه سمع أبا سعيد الخدري يقول: سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: لا صلاة بعد الصبح حتى ترتفع الشمس، ولا صلاة بعد العصر حتى تغيب الشمس.

(561) จาก มุอาวิยะฮฺ เล่าว่า เป็นที่แน่แท้สำหรับพวกท่านว่า ท่านจะพึงใจต่อการละหมาดซึ่งไม่เป็นที่พึงใจสำหรับท่านนบี ﷺ เพราะเมื่อคราวที่เราอยู่ร่วมกับท่านนบี ﷺ นั้น ท่านได้ห้ามเราอย่างเด็ดขาดที่จะละหมาดสุนัตสองรอกาอัตหลังละหมาดอศัรฺ

٥٦١ - حدثنا محمد بن أبان قال: حدثنا غندر قال: حدثنا شعبة عن أبي التياح قال: سمعت حمران بن أبان يحدث عن معاوية قال: إنكم لتصلون صلاة لقد صحبنا رسول الله صلى الله عليه وسلم فما رأيناه يصليها ولقد نهى عنها، يعني الركعتين بعد العصر.

(562) จาก อบู ฮุรอยเราะฮฺ เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ ห้ามละหมาดสองช่วงเวลาคือ

1. หลังละหมาดศุบฮฺแล้วจนกว่าดวงอาทิตย์จะขึ้น

2. หลังละหมาดอศัรฺจนกว่าดวงอาทิตย์จะลับขอบฟ้าแล้ว

٥٦٢ - حدثنا محمد بن سلام قال: حدثنا عبدة، عن عبيد الله، عن خبيب، عن حفص بن عاصم، عن أبي هريرة قال: نهى رسول الله صلى الله عليه وسلم عن صلاتين: بعد الفجر حتى تطلع الشمس، وبعد العصر حتى تغرب الشمس.

ส่วนที่ 32 ผู้ที่ไม่รังเกียจละหมาดนอกจากการละหมาดช่วงหลังละหมาดอศัรฺและศุบฮฺแล้ว

باب من لم يكره الصلاة إلا بعد العصر والفجر. رواه عمر، وابن عمر، وأبو سعيد، وأبو هريرة.

มีรายงานทั้งของอุมัร , อิบนุ อุมัร , อบู สะอีด และ อบู ฮุรอยเราะฮฺ

(563) จาก อิบนุ อุมัร เล่าว่า ฉันได้ละหมาดเหมือนบรรดาเพื่อนๆ ของฉันได้ละหมาด ฉันเองก็ไม่เคยห้ามใครที่จะละหมาดทั้งเวลากลางคืนและกลางวัน ตามแต่ที่เขาต้องการ นอกจากการที่คอยจ้องจะละหมาดในช่วงที่ดวงอาทิตย์กำลังขึ้นและขณะลับขอบฟ้า

٥٦٣ - حدثنا أبو النعمان : حدثنا حماد بن زيد، عن أيوب، عن نافع، عن ابن عمر قال: أصلي كما رأيت أصحابي يصلون ، لا أنهى أحدا يصلي بليل ولا نهار ما شاء غير أن لا تحروا طلوع الشمس ولا غروبها.

ส่วนที่ 33 กรณีปฏิบัติละหมาดของผู้ที่พลาดเวลาหรือกรณีคล้าย ๆ กัน

باب ما يصلى بعد العصر من الفوائت ونحوها. وقال كريب عن أم سلمة: صلى النبي صلى الله عليه وسلم بعد العصر ركعتين . وقال: شغلني ناس من عبد القيس عن الركعتين بعد الظهر.

กุรอยบฺรายงานจาก อุมมุสะละมะฮฺว่า ท่านนบี ﷺ เคยละหมาดสุนัตสองรอกาอัตหลังละหมาดอศัรฺแล้ว ท่านนบี ﷺ กล่าวว่า มีกลุ่มคนบางกลุ่มของเผ่าอับดุลกอยซฺทำให้ฉันมีกิจธุระยุ่งจนลืมละหมาดสุนัตหลังละหมาดซุฮฺร (จึงได้มาชดเชยหลังอศัรฺ)

(564) จาก อาอิชะฮฺ เล่าว่า ขอสาบานต่ออัลลอฮฺ พระผู้ทรงพรากท่านรสูล ﷺ ไปว่า ท่านรสูล ﷺ ไม่เคยพลาดละหมาดสุนัตสองรอกาอัตหลังอศัรฺ จนกระทั่ง

٥٦٤ - حدثنا أبو نعيم قال: حدثنا عبد الواحد بن أيمن قال: حدثني أبي أنه سمع عائشة قالت: والذي ذهب به ما تركهما حتى لقي الله وما لقي الله تعالى حتى ثقل عن الصلاة . وكان يصلي كثيرا من صلاته قاعدا، تعني

الرَّكْعَتَيْنِ بَعْدَ الْعَصْرِ، وَكَانَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم يُصَلِّيهِمَا وَلَا يُصَلِّيهِمَا فِي الْمَسْجِدِ مَخَافَةَ أَنْ يُثَقِّلَ عَلَى أُمَّتِهِ، وَكَانَ يُحِبُّ مَا يُخَفِّفُ عَنْهُمْ.

ท่านได้เข้าเฝ้าพระองค์ท่าน(สิ้นชีวิต) และท่านจะไม่เข้าเฝ้าพระองค์ท่าน จนกว่าท่านจะได้รู้สึกถึงความยากลำบากในการละทิ้งละหมาดดังกล่าว ละหมาดมีบ่อยครั้งที่ท่านนั่งละหมาดที่บ้านมาก กล่าวคือ ละหมาดสุนัตสองรอกาอัตหลังอศัรฺที่บ้าน ท่านนบีﷺได้ละหมาดทั้งสองรอกาอัตโดยไม่ได้ละหมาดที่มัสยิด โดยเกรงว่าจะเป็นเรื่องที่หนักหนาสำหรับประชาชาติของท่าน และท่านพอใจที่จะให้ง่ายๆ กับบรรดาประชาชาติ

٥٦٥ - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى قَالَ: حَدَّثَنَا هِشَامٌ قَالَ: أَخْبَرَنِي أَبِي قَالَ: قَالَتْ عَائِشَةُ: ابْنَ أُخْتِي مَا تَرَكَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم السَّجْدَتَيْنِ بَعْدَ الْعَصْرِ عِنْدِي قَطُّ.

(565) จากบิดาของฮิชาม เล่าว่า อาอิชะฮฺได้กล่าวกับฉันว่า โอ้ ลูกของพี่น้องฉัน ท่านนบี ﷺ นั้นไม่เคยพลาดสองสุญูด (ละหมาดสุนัตสองรอกาอัต) หลังละหมาดอศัรฺขณะที่อยู่ที่บ้านฉัน[1]

٥٦٦ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ قَالَ: حَدَّثَنَا الشَّيْبَانِيُّ قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الْأَسْوَدِ، عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: رَكْعَتَانِ لَمْ يَكُنْ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم يَدَعُهُمَا سِرًّا وَلَا عَلَانِيَةً: رَكْعَتَانِ قَبْلَ الصُّبْحِ وَرَكْعَتَانِ بَعْدَ الْعَصْرِ.

(566) จาก อาอิชะฮฺ เล่าว่า สองรอกาอัต (ละหมาดสุนัต) ที่ท่านรสูลﷺไม่เคยพลาดเลยทั้งที่ลับและที่แจ้งคือ สองรอกาอัตก่อนละหมาดศุบฮฺและสองรอกาอัตหลังละหมาดอศัรฺ

---

(1) ดูส่วนที่ 33 หะดีษที่ 563

(567) จาก อาอิชะฮฺ เล่าว่า เมื่อท่านนบี ﷺ ได้มาหาฉันในวันหนึ่ง หลังละหมาดอศัรฺแล้ว ท่านก็จะละหมาดสุนัตสองรอกาอัต

٥٦٧ - حدثنا محمد بن عرعرة قال: حدثنا شعبة عن أبي إسحاق قال: رأيت الأسود ومسروقا شهدا على عائشة قالت: ما كان النبي صلى الله عليه وسلم يأتيني في يوم بعد العصر إلا صلى ركعتين.

ส่วนที่ 34 การละหมาดอศัรฺก่อนเวลาขณะที่มีเมฆมืดครึ้ม

باب التبكير بالصلاة في يوم غيم.

(568) จาก อบู อัลมาเลียะหฺ เล่าว่า ในวันหนึ่งมีเมฆครึ้ม ฉันได้อยู่ร่วมกับบุรอยดะฮฺ บุรอยดะฮฺ ได้กล่าวว่า ท่านทั้งหลายจงรีบละหมาด(อศัรฺ) เพราะท่านนบี ﷺ ได้เคยกล่าวว่า บุคคลที่ละทิ้งละหมาดอศัรฺนั้น ความดีต่างๆ ของเขาพินาศสิ้น

(ดูหะดีษที่ 527 และ 528)

٥٦٨ - حدثنا معاذ بن فضالة قال: حدثنا هشام عن يحيى هو ابن أبي كثير، عن أبي قلابة أن أبا المليح حدثه قال: كنا مع بريدة في يوم ذي غيم فقال: بكروا بالصلاة فإن النبي صلى الله عليه وسلم قال: من ترك صلاة العصر حبط عمله.

ส่วนที่ 35 การอะซานละหมาดหลังจากเวลานั้นๆ ได้ผ่านพ้นไปแล้ว

باب الأذان بعد ذهاب الوقت

(569) จาก อับดุลลอฮฺ อิบนุ อบี กอตาดะฮฺ จากบิดาของเขาเล่าว่า คืนหนึ่ง พวกเราได้เดินทางร่วมกับท่านนบี ﷺ และมีบางคนในกลุ่มกล่าวขึ้นว่า โอ้ท่านรสูล ﷺ พวกเราปรารถนาที่จะให้ท่านได้พักอยู่กับพวกเรา ในช่วงสุดท้ายของคืน ท่านกล่าวว่า ฉันเกรงว่าพวก

٥٦٩ - حدثنا عمران بن ميسرة قال: حدثنا محمد بن فضيل قال: حدثنا حصين، عن عبد الله بن أبي قتادة، عن أبيه قال: سرنا مع النبي صلى الله عليه وسلم ليلة فقال بعض القوم: لو عرست بنا يا رسول الله، قال: أخاف أن تناموا عن الصلاة. قال بلال: أنا أوقظكم.

ท่านจะนอนหลับ (และละทิ้ง) ละหมาด (ศุบฮฺ) บิล้าลจึงกล่าวขึ้นว่า ฉันจะเป็นคนปลุกพวกท่าน ดังนั้นพวกเขาจึงได้นอนแล้วบิล้าลก็กลับไปพักผ่อนโดยพิงหลังกับพาหนะของเขา ดวงตาของเขาเคลิ้มแล้วหลับไป(อย่างเต็มอิ่ม) ต่อมาท่านนบีﷺได้ตื่นขึ้น ขณะที่ดวงอาทิตย์ขึ้นแล้ว ท่านจึงกล่าวกับบิล้าลว่า บิล้าลว่าอย่างไร สิ่งที่ท่านพูดไว้ บิล้าลจึงกล่าวว่า ฉันยังไม่เคยนอนหลับสนิทอย่างครั้งนี้เลย ท่านรสูลﷺจึงกล่าวว่า อัลลอฮฺทรงนำวิญญาณของพวกท่านกลับไปตามที่พระองค์ทรงประสงค์ และจะทรงคืนกลับมาให้ตามที่พระองค์ทรง ประสงค์เช่นกัน บิล้าลเอ๋ยจงยืนขึ้น แล้วอะซานเรียกประชาชนให้มาละหมาด ท่านรสูลﷺได้อาบน้ำละหมาด ขณะนั้นดวงอาทิตย์ก็ขึ้นสูงจนกลายเป็นสว่างจ้าแล้ว ท่านได้ยืนขึ้นละหมาดศุบฮฺ

فَاضْطَجَعُوا وَأَسْنَدَ بِلَالٌ ظَهْرَهُ إِلَى رَاحِلَتِهِ فَغَلَبَتْهُ عَيْنَاهُ فَنَامَ فَاسْتَيْقَظَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم وَقَدْ طَلَعَ حَاجِبُ الشَّمْسِ. فَقَالَ: يَا بِلَالُ، أَيْنَ مَا قُلْتَ؟ قَالَ: مَا أُلْقِيَتْ عَلَيَّ نَوْمَةٌ مِثْلُهَا قَطُّ. قَالَ: إِنَّ اللهَ قَبَضَ أَرْوَاحَكُمْ حِينَ شَاءَ، وَرَدَّهَا عَلَيْكُمْ حِينَ شَاءَ، يَا بِلَالُ قُمْ فَأَذِّنْ بِالنَّاسِ بِالصَّلَاةِ. فَتَوَضَّأَ، فَلَمَّا ارْتَفَعَتِ الشَّمْسُ وَابْيَاضَّتْ قَامَ فَصَلَّى.

ส่วนที่ 36 ผู้ที่นำประชาชนละหมาดร่วมกันขณะนั้นพ้นเวลาละหมาดแล้ว

باب مَنْ صَلَّى بِالنَّاسِ جَمَاعَةً بَعْدَ ذَهَابِ الْوَقْتِ.

(570) จาก ญาบิรฺ อิบนุ อับดุลลอฮฺ วันหนึ่งในศึกคอนดัก

٥٧٠ - حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ فَضَالَةَ قَالَ: حَدَّثَنَا هِشَامٌ، عَنْ يَحْيَى، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ،

عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ جَاءَ يَوْمَ الْخَنْدَقِ بَعْدَ مَا غَرَبَتِ الشَّمْسُ فَجَعَلَ يَسُبُّ كُفَّارَ قُرَيْشٍ، قَالَ: يَا رَسُولَ اللهِ مَا كِدْتُ أُصَلِّي الْعَصْرَ حَتَّى كَادَتِ الشَّمْسُ تَغْرُبُ. قَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم: وَاللهِ مَا صَلَّيْتُهَا، فَقُمْنَا إِلَى بُطْحَانَ فَتَوَضَّأَ لِلصَّلَاةِ وَتَوَضَّأْنَا لَهَا، فَصَلَّى الْعَصْرَ بَعْدَ مَا غَرَبَتِ الشَّمْسُ ثُمَّ صَلَّى بَعْدَهَا الْمَغْرِبَ.

อุมัร อิบนุ อัลคอฏฏอบได้มา หลังจากที่ดวงอาทิตย์ลับขอบฟ้าแล้ว ท่านได้ด่าทอพวกกุฟฟารฺ กุรอยชฺ แล้วกล่าวกับท่านรสูลﷺว่า โอ้ ท่านรสูลﷺ ฉันได้รับการกีดกันที่ฉันจะละหมาดอศัรจนกระทั่งดวงอาทิตย์ใกล้จะลับขอบฟ้า ท่านนบีﷺจึงกล่าวว่า ขอสาบานต่ออัลลอฮฺ ฉันเองก็ยังไม่ได้ละหมาด (อศัรฺ)

ดังนั้นพวกเราจึงได้ไปที่บุฏฮาน ท่านได้อาบน้ำละหมาดเพื่อจะละหมาด พวกเราก็ได้อาบน้ำละหมาด ท่านรสูลﷺได้ละหมาดอศัรฺหลังจากที่ดวงอาทิตย์ลับขอบฟ้าแล้ว ท่านจึงได้ละหมาดมัฆริบ (ต่อจากนั้น)

بَابُ مَنْ نَسِيَ صَلَاةً فَلْيُصَلِّ إِذَا ذَكَرَهَا وَلَا يُعِيدُ إِلَّا تِلْكَ الصَّلَاةَ. وَقَالَ إِبْرَاهِيمُ: مَنْ تَرَكَ صَلَاةً وَاحِدَةً عِشْرِينَ سَنَةً لَمْ يُعِدْ إِلَّا تِلْكَ الصَّلَاةَ الْوَاحِدَةَ.

ส่วนที่ 37 บุคคลที่ลืมละหมาดก็ให้ละหมาด เมื่อนึกขึ้นได้และไม่ต้องละหมาดอื่นๆ(คือสุนัต)เว้นแต่ละหมาด(ประจำเวลา) ที่ลืม อิบรอฮีมกล่าวว่า บุคคลใดที่ละทิ้งละหมาดหนึ่งโดยไม่ตั้งใจ เมื่อ 20 ปีที่แล้ว ก็ไม่จำเป็นต้องกลับมาละหมาดใหม่ แต่ให้ปฏิบัติละหมาดนั้น (ที่ลืม)

٥٧١ - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ وَمُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ قَالَا: حَدَّثَنَا هَمَّامٌ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ أَنَسٍ عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم قَالَ:

(571) จาก อนัส เล่าว่า ท่านนบีﷺเคยกล่าวว่า บุคคลใดลืมละหมาด ก็ให้เขาละหมาดเมื่อนึก

ขึ้นได้ โดยไม่มีการชดเชยใด ๆ นอกจากปฏิบัติส่วนที่ลืมนั้นและเขาได้อ่านอายะฮฺอัลกุรอานที่ว่า "และท่านจงปฏิบัติละหมาด เพื่อการระลึกถึงฉัน" (20 : 14)

مَنْ نَسِيَ صَلَاةً فَلْيُصَلِّ إِذَا ذَكَرَ، لا كَفَّارَةَ لَهَا إِلَّا ذَلِكَ - و أَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي - قَالَ مُوسَى قَالَ هَمَّامٌ سَمِعْتُهُ يَقُولُ بَعْدُ - وَأَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي - وقَالَ حَبَّانُ: حَدَّثَنَا هَمَّامٌ، حَدَّثَنَا قَتَادَةُ، حَدَّثَنَا أَنَسٌ عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم نَحْوَهُ.

ส่วนที่ 38 การชดเชยละหมาด

(กอฎออฺ หมายถึง การชดใช้หรือการชดเชยสิ่งที่ศาสนากำหนดให้ทำในเวลาที่กำหนดแต่ไม่ได้ทำนำมาทำในช่วงหลังโดยไม่ใช่เวลาของการกระทำนั้น)

بَابُ قَضَاءِ الصَّلَاةِ ·

(572) จาก ญาบิรฺ เล่าว่า วันหนึ่งในศึกคอนดักอุมัรได้มาด่าทอพวกกุฟฟาร แล้วอุมัรได้กล่าว ว่า ฉันถูกกีดกันที่จะละหมาดอศัรฺ จนกระทั่งดวงอาทิตย์ลับขอบฟ้า ผู้รายงานเล่าอีกว่า ดังนั้นพวกเราจึงลงไปที่บุฏฮานแล้วได้ละหมาด (อศัรฺ) หลังจากดวงอาทิตย์ได้ลับขอบฟ้าแล้ว แล้วจึงได้ละหมาดมัฆริบ

٥٧٢ - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ: حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ هِشَامٍ قَالَ: حَدَّثَنَا يَحْيَى هُوَ ابْنُ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ، عَنْ جَابِرٍ قَالَ: جَعَلَ عُمَرُ يَوْمَ الْخَنْدَقِ يَسُبُّ كُفَّارَهُمْ: وَقَالَ مَا كِدْتُ أُصَلِّي الْعَصْرَ حَتَّى غَرَبَتِ الشَّمْسُ قَالَ: فَنَزَلْنَا بُطْحَانَ فَصَلَّى بَعْدَ مَا غَرَبَتِ الشَّمْسُ ثُمَّ صَلَّى الْمَغْرِبَ.

ส่วนที่ 39 การพูดคุยกันหลังละหมาดอิชาอฺถือว่าเป็นสิ่งน่ารังเกียจ

อัสสามิรฺ มาจากคำว่า อัสสะมะรฺ พหูพจน์ คือ อัสสุมารฺ แต่ในที่นี้ อัสสามิรฺ วางอยู่ในตำแหน่ง พหูพจน์ รากศัพท์เดิมมาจากคำว่า อัสสะมะรฺ นั่นเอง ความหมายเดิมว่า สีของแสง

بَابُ مَا يُكْرَهُ مِنَ السَّمَرِ بَعْدَ الْعِشَاءِ · السَّامِرُ مِنَ السَّمَرِ والْجَمْعُ السُّمَّارُ، والسَّامِرُ هَهُنَا فِي مَوْضِعِ الْجَمْعِ، وأَصْلُ السَّمَرِ: ضَوْءُ لَوْنِ الْقَمَرِ وكَانُوا يَتَحَدَّثُونَ فِيهِ.

นวลแห่งดวงจันทร์ แต่ในที่นี้หมายถึงการพูดคุยสนทนากัน

(573) จาก อบู อัลมินฮาล เล่าว่า ฉันได้ไปหา อบู บัรซะฮฺ อัลอัสละมีพร้อมกับบิดาของฉัน บิดาของฉันกล่าวกับท่านว่า จงบอกให้พวกเราทราบหน่อยว่าท่านรสูลﷺ ละหมาดห้าเวลาอย่างไร ท่านตอบว่า ท่านรสูลﷺได้ละหมาดซุฮฺร ซึ่งเรียกเวลานี้ว่าเป็นเวลาแรก ขณะดวงอาทิตย์คล้อย ละหมาดอศัรฺในเวลาที่ (เปรียบเทียบ) หนึ่งในพวกเราได้กลับบ้านที่ไกลที่สุดของเมืองมะดีนะฮฺแล้วขณะที่ดวงอาทิตย์ยังร้อนอยู่ ฉัน (ผู้รายงาน) ลืมคำพูดของอบู บัรซะฮฺ ที่กล่าวถึงเวลามัฆริบ และท่านรสูล ﷺ ยอมที่จะล่าละหมาดอิชาอฺออกไป และรังเกียจที่จะนอนก่อนละหมาดอิชาอฺ และพูดคุยหลังละหมาดอิชาอฺแล้ว และท่านได้เคยกลับหลังจากละหมาดศุบฮฺแล้วขณะที่พวกเราพอจำหน้าคนที่อยู่ข้างๆ ได้โดยที่ท่านรสูลﷺได้อ่าน 60 - 100 อายะฮฺ จากอัลกุรอานในละหมาดศุบฮฺ

٥٧٣ ـ حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ: حَدَّثَنَا يَحْيَى قَالَ: حَدَّثَنَا عَوْفٌ قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو الْمِنْهَالِ قَالَ: انْطَلَقْتُ مَعَ أَبِي إِلَى أَبِي بَرْزَةَ الأَسْلَمِيِّ فَقَالَ لَهُ أَبِي: حَدِّثْنَا كَيْفَ كَانَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم يُصَلِّي الْمَكْتُوبَةَ. قَالَ: كَانَ يُصَلِّي الْهَجِيرَ وَهِيَ الَّتِي تَدْعُونَهَا الأُولَى حِينَ تَدْحَضُ الشَّمْسُ، وَيُصَلِّي الْعَصْرَ ثُمَّ يَرْجِعُ أَحَدُنَا إِلَى أَهْلِهِ فِي أَقْصَى الْمَدِينَةِ وَالشَّمْسُ حَيَّةٌ، وَنَسِيتُ مَا قَالَ فِي الْمَغْرِبِ. قَالَ: وَكَانَ يَسْتَحِبُّ أَنْ يُؤَخِّرَ الْعِشَاءَ. قَالَ: وَكَانَ يَكْرَهُ النَّوْمَ قَبْلَهَا وَالْحَدِيثَ بَعْدَهَا، وَكَانَ يَنْفَتِلُ مِنْ صَلَاةِ الْغَدَاةِ حِينَ يَعْرِفُ أَحَدُنَا جَلِيسَهُ، وَيَقْرَأُ مِنَ السِّتِّينَ إِلَى الْمِائَةِ.

ส่วนที่ 40 การพูดคุยเรื่องนิติศาสตร์อิสลามและเรื่องดีๆหลังละหมาดอิชาอฺ

بَابُ السَّمَرِ فِي الْفِقْهِ وَالْخَيْرِ بَعْدَ الْعِشَاءِ

(574) จากกุรเราะฮฺ อิบนุ คอลิด เล่าว่า ครั้งหนึ่งพวกเราได้คอยอัลหะซัน และเขาก็ไม่ได้แสดงอะไรต่อพวกเรา พวกเราใกล้จะเข้าเวลายืนละหมาดเขาจึงมา และเขากล่าวว่า เพื่อนบ้านของเราได้เชื้อเชิญพวกเรา เสร็จแล้วเขาเล่าว่า อนัสได้กล่าวว่า คืนหนึ่งพวกเราได้คอยท่านนบีﷺจนถึงเที่ยงคืนหรือใกล้จะเที่ยงคืน ท่านได้มาแล้วได้ละหมาด (อิชาอฺ)พร้อมกับพวกเรา หลังจากเสร็จแล้ว ท่านได้กล่าวปาฐกถากับพวกเราว่า จงได้ทราบเถิดว่า แท้จริงประชาชนทั้งหลายได้ละหมาดแล้วก็นอนหลับ และแน่แท้พวกท่านคงยังอยู่ในภาวะละหมาดตราบที่ท่านกำลังรอคอยการละหมาด อัลหะซันกล่าวว่า แน่แท้ประชาชนจะยังคงเฝ้าคอยในการทำดีตราบที่เขายังเฝ้าคอยเพื่อกระทำการดี

٥٧٤ - حدَّثنا عَبْدُ الله بنُ الصبَّاحِ قالَ: حدَّثنا أبُو عليٍّ الحنَفيُّ قالَ: حدَّثنا قُرَّةُ بنُ خالِدٍ قالَ: انتَظَرْنا الحَسَنَ وراثَ علَيْنا حتَّى قرُبْنا مِنْ وَقْتِ قِيامِهِ فجاءَ فقالَ: دَعانا جيرانُنا هؤُلاءِ. ثُمَّ قالَ: قالَ أنَسٌ نظَرْنا النَّبيَّ صلى الله عليهِ وسلَّم ذاتَ لَيْلةٍ حتَّى كانَ شَطْرُ اللَّيْلِ يبْلُغُهُ فجاءَ فصَلَّى لَنا ثُمَّ خطَبَنا فقالَ: ألاَ إنَّ النَّاسَ قدْ صَلَّوْا ثُمَّ رَقَدُوا وإنَّكُمْ لمْ تزَالُوا في صلاةٍ ما انتَظَرْتُمْ الصَّلاةَ. قالَ الحَسَنُ: و إنَّ القَوْمَ لا يزَالُونَ بخَيْرٍ ما انتَظَرُوا الخيْرَ. قالَ قُرَّةُ: هُوَ مِنْ حَديثِ أنَسٍ عنِ النَّبيِّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم.

(575) จาก อับดุลลอฮฺ อิบนุ อุมัร เล่าว่า ท่านนบี ﷺได้เคยละหมาดอิชาอฺครั้งหนึ่งในบั้นปลายชีวิตของท่าน เมื่อได้ให้สลามแล้วท่านได้ยืนขึ้นกล่าวว่า พวกท่านรู้ไหมคืนนี้สำคัญอย่างไร บุคคลที่มีชีวิตอยู่ในคืนนี้จะไม่มีชีวิตอยู่ในอีก

٥٧٥ - حدَّثنا أبواليَمانِ قالَ: أخبَرَنا شُعَيْبٌ، عنِ الزُّهْريِّ قالَ: حدَّثني سالمُ بنُ عبْدِالله بنِ عُمَرَ، و أبُو بكْرِ ابنُ أبي حَثْمَةَ أنَّ عبْدَالله بنَ عُمَرَ

ร้อยปีข้างหน้า นับแต่คืนนั้นไป ประชาชนได้เข้าใจผิดถึงความหมายในคำกล่าวของท่านนบี ﷺ ที่ว่า "จากนี้อีกร้อยปี" แต่ท่านนบี ﷺ กล่าวย้ำอีกว่า ในอีกหนึ่งร้อยปีข้างหน้าจะไม่มีใครที่มีชีวิตอยู่ในคืนนี้ นั่น หมายความว่า เมื่อหนึ่งศตวรรษได้ผ่านพ้นไป [1]

قال: صلى النبي صلى الله عليه وسلم صلاة العشاء في آخر حياته. فلما سلم قام النبي صلى الله عليه وسلم فقال: أرأيتكم ليلتكم هذه، فإن رأس مائة لا يبقى ممن هو اليوم على ظهر الأرض أحد. فوهل الناس في مقالة رسول الله عليه السلام إلى ما يتحدثون في هذه الأحاديث عن مائة سنة، وإنما قال النبي صلى الله عليه وسلم: لا يبقى ممن هو اليوم على ظهر الأرض، يريد بذلك أنها تخرم ذلك القرن.

ส่วนที่ 41 การพูดคุยกับครอบครัวและแขกที่มาหลังละหมาดอิชาอฺเสร็จ

باب السمر مع الأهل والضيف

(576) จาก อบู อุษมาน เล่าว่า อับดุรเราะหฺมาน อิบนุ อบู บะกัร กล่าวว่า ความจริงชาวศุฟฟะฮฺ เป็นคนที่ยากจนและท่านนบี ﷺ ได้กล่าวว่า บุคคลใดมีอาหารพอรับประทานสองคนก็ให้รับไปเป็นคนที่สามด้วย และหากบุคคลใดมีอาหารพอสี่คนก็ให้รับไปอีกคน หรือสองคน อบู บะกัรได้นำคนมาสามคนและท่านนบี ﷺ ได้นำมาสิบคน อับดุรเราะหฺมาน เล่าเพิ่มเติมว่า ทั้งบิดา-มารดาของฉันและฉันอยู่ที่ (บ้าน) ผู้รายงานต่อมาไม่ทราบว่า

٥٧٦ - حدثنا أبو النعمان قال: حدثنا معتمر بن سليمان قال: حدثنا أبي قال: حدثنا أبو عثمان عن عبد الرحمن بن أبي بكر أن أصحاب الصفة كانوا أناسا فقراء، وأن النبي صلى الله عليه وسلم قال: من كان عنده طعام اثنين فليذهب بثالث، وإن أربع فخامس أو سادس. وأن أبا بكر جاء بثلاثة وانطلق النبي صلى الله عليه وسلم بعشرة. قال: فهو أنا وأبي وأمي، فلا أدري قال: وامرأتي وخادم بيننا وبين

(1) นี่เป็นเครื่องบ่งบอกความเป็นนบี ﷺ ซึ่งเป็นการพิสูจน์คำกล่าวของท่านนบี ﷺ เพราะเศาะฮาบะฮฺคนสุดท้ายที่มีนามว่า อบู ฏุฟัยลฺ อมีร อิบนุ วฺาษิละฮฺ ได้ถึงแก่ชีวิตหนึ่งร้อยปีหลังท่านนบี ﷺ โดยที่ขณะนั้นเขามีอายุ 110 ปี

อับดุรเราะหฺมานกล่าวว่า ภริยาของฉัน และคนใช้ของฉันอยู่ที่บ้านของเราหรืออยู่ที่บ้านของอบู บะกัร อบู บะกัร รับประทานอาหารเย็นร่วมกับท่านนบี ﷺ และอยู่ที่นั่นจนละหมาดอิชาอฺได้ผ่านพ้นไป อบู บะกัรได้ไปที่บ้านนบี ﷺ อยู่ที่นั่นจนกระทั่งท่านนบี ﷺ รับประทานอาหาร ต่อมา อบู บะกัร ได้กลับมาบ้านตนเอง ขณะที่ดึกมากแล้ว ตามที่อัลลอฮฺทรงประสงค์ ภริยาของอบู บะกัรกล่าวว่า ท่านได้กักขังแขกไว้หรือแขกของท่าน อบู บะกัรกล่าวว่า เธอไม่ได้บริการพวกเขาหรือ เธอกล่าวว่า พวกเขาไม่ยอมรับประทานอาหารจนกว่าท่านจะกลับมาซึ่งอาหารได้ถูกจัดไว้เรียบร้อยแล้ว แต่พวกเขาปฏิเสธ อับดุรเราะหฺมาน (ผู้รายงานหะดีษกล่าวเพิ่มเติมว่า ฉันจึงได้หลบซ่อนอยู่ เพราะเกรงอบู บะกัร) ขณะนั้นอบู บะกัรได้เรียกฉัน ฆุนซัรเอย (เป็นคำหยาบ) ทั้งคำเรียกฉันหยาบและโกรธ พลางกล่าว (กับภริยา)ว่า จงรับประทาน มิฉะนั้นจะไม่ต้อนรับพวกท่าน เขากล่าวว่า เขาสาบานว่าจะไม่กินอาหารนั้น แม้แต่คำเดียว ผู้รายงานกล่าว เพิ่มเติมว่า มันเพิ่มพูนขึ้นมาจากข้างล่าง พวก

بَيْتِ أَبِي بَكْرٍ ، وَإِنَّ أَبَا بَكْرٍ تَعَشَّى عِنْدَ النَّبِيِّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم ثُمَّ لَبِثَ حَيْثُ صُلِّيَتِ العِشَاءُ ثُمَّ رَجَعَ فَلَبِثَ حَتَّى تَعَشَّى النَّبِيُّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم فَجَاءَ بَعْدَ مَا مَضَى مِنَ اللَّيْلِ مَا شَاءَ اللهُ . قَالَتْ لَهُ امْرَأَتُهُ : وَمَا حَبَسَكَ عَنْ أَضْيَافِكَ ، أَوْ قَالَتْ ضَيْفِكَ ؟ قَالَ : أَوَ مَا عَشَّيْتِيهِمْ ؟ قَالَتْ : أَبَوْا حَتَّى تَجِيءَ قَدْ عُرِضُوا فَأَبَوْا . قَالَ : فَذَهَبْتُ أَنَا فَاخْتَبَأْتُ ، فَقَالَ يَا غُنْثَرُ فَجَدَّعَ وَسَبَّ . وَقَالَ : كُلُوا لَا هَنِيئًا ، فَقَالَ وَاللهِ لَا أَطْعَمُهُ أَبَدًا وَايْمُ اللهِ مَا كُنَّا نَأْخُذُ مِنْ لُقْمَةٍ إِلَّا رَبَا مِنْ أَسْفَلِهَا أَكْثَرُ مِنْهَا . قَالَ : وَشَبِعُوا وَصَارَتْ أَكْثَرَ مِمَّا كَانَتْ قَبْلَ ذَلِكَ فَنَظَرَ إِلَيْهَا أَبُو بَكْرٍ فَإِذَا هِيَ كَمَا هِيَ أَوْ أَكْثَرُ مِنْهَا . فَقَالَ لِامْرَأَتِهِ : يَا أُخْتَ بَنِي فِرَاسٍ ، مَا هَذَا ؟ قَالَتْ : لَا وَقُرَّةِ عَيْنِي لَهِيَ الآنَ أَكْثَرُ مِنْهَا قَبْلَ ذَلِكَ بِثَلَاثِ مَرَّاتٍ . فَأَكَلَ مِنْهَا أَبُو بَكْرٍ وَقَالَ : إِنَّمَا كَانَ ذَلِكَ مِنَ الشَّيْطَانِ يَعْنِي يَمِينَهُ : ثُمَّ أَكَلَ مِنْهَا لُقْمَةً ثُمَّ حَمَلَهَا إِلَى النَّبِيِّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم فَأَصْبَحَتْ عِنْدَهُ ، وَكَانَ بَيْنَنَا وَبَيْنَ قَوْمٍ عَقْدٌ فَمَضَى الأَجَلُ فَفَرَّقَنَا اثْنَا عَشَرَ رَجُلًا مَعَ كُلِّ رَجُلٍ مِنْهُمْ أُنَاسٌ اللهُ أَعْلَمُ كَمْ مَعَ كُلِّ رَجُلٍ ، فَأَكَلُوا مِنْهَا أَجْمَعُونَ ، أَوْ كَمَا قَالَ .

เขาได้รับประทาน และอาหารก็ได้เพิ่มขึ้นมากกว่าปกติ

อบู บะกัร มองไปที่อาหารและพบว่าอาหารยังไม่ได้ลดปริมาณลง และอาจเพิ่มขึ้นไปอีก พลางกล่าวกับภริยาว่า โอ้น้องสาวของบนู ฟิรอส เกิดอะไรขึ้น นางกล่าวว่าเป็นความพอใจในสายตาของฉันเพราะอาหารได้เพิ่มขึ้นกว่าเดิมถึงสามเท่า อบู บะกัร จึงเริ่มรับประทานอาหาร พลางกล่าวคำสาบานนั้นว่ามาจากมารร้ายกล่าวคือเป็นการปฏิเสธอาหารโดยไม่ยอมรับประทาน เขาจึงได้รับประทานเต็มปาก และแยกส่วนไปให้ท่านนบี ﷺ ด้วยอาหารส่วนนั้นก็ไปอยู่ที่ท่านนบี ﷺ และระหว่างพวกเรากับกลุ่มนั้นมีข้อผูกพันกัน เมื่อเวลาตามข้อผูกพันได้ผ่านไปซึ่งท่านนบี ﷺ ได้แยกพวกเราออกเป็นสิบสองกลุ่ม โดยแต่ละกลุ่มมีผู้นำหนึ่งคน ด้วยอัลลอฮฺทรงทราบยิ่งว่าแต่ละกลุ่มมีกี่คน พวกเขาเหล่านั้นได้รับประทานร่วมกันทั้งหมด หรือเขาเล่ารายละเอียดในทำนองนี้

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

บทที่ 11 ว่าด้วยอะซาน

ส่วนที่ 1 การเริ่มใช้อะซานเรียกมารวม หรือกำหนดเวลาละหมาดคำดำรัสของอัลลอฮฺที่ว่า "และเมื่อพวกท่านเรียกร้อง(อะซาน) ให้มาทำละหมาด พวกเขาก็เอามัน (อะซานละหมาดนั้น)มาเย้ยหยันมาเป็นเครื่องล้อเล่น(เห็นเป็นสนุก) นั้นเป็นกลุ่มชนที่ไม่มีปัญญาเลย" (5:61) และ "เมื่อมีการประกาศให้ทำละหมาดในวันศุกร์" (62: 9)

بَابُ بَدْءِ الأَذَانِ، وَقَوْلِهِ عَزَّ وَجَلَّ - وَإِذَا نَادَيْتُمْ إِلَى الصَّلاَةِ اتَّخَذُوهَا هُزُوًا وَلَعِبًا ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لاَ يَعْقِلُونَ - وَقَوْلِهِ - إِذَا نُودِيَ لِلصَّلاَةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ -

(577) จาก อนัส เล่าว่า ประชาชนทั้งหลายกล่าวถึงเรื่องไฟ กล่าวถึงระฆัง(เสนอแนะใช้เป็นสัญญาณเพื่อการละหมาด) โดยที่พวกเขากล่าวว่า เป็นของพวกยิวและคริสต์ ดังนั้นบิล้าลจึงได้ถูกสั่งให้ประกาศการอะซานซ้ำสองครั้ง และอิกอมะฮฺเพียงครั้งเดียว(ในการกล่าวประโยค)

٥٧٧ - حَدَّثَنَا عِمْرَانُ بْنُ مَيْسَرَةَ قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ قَالَ: حَدَّثَنَا خَالِدٌ الْحَذَّاءُ عَنْ أَبِي قِلاَبَةَ، عَنْ أَنَسٍ قَالَ: ذَكَرُوا النَّارَ وَالنَّاقُوسَ فَذَكَرُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى، فَأُمِرَ بِلاَلٌ أَنْ يَشْفَعَ الأَذَانَ وَأَنْ يُوتِرَ الإِقَامَةَ.

(578) จาก อิบนุ อุมัร เล่าว่า เมื่อครั้งที่บรรดามุสลิมมาถึงที่เมืองมะดีนะฮฺ พวกเขาได้มารวมกันละหมาด พวกเขาได้แต่

٥٧٨ - حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلاَنَ قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ قَالَ: أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ: أَخْبَرَنِي نَافِعٌ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ كَانَ يَقُولُ: كَانَ الْمُسْلِمُونَ حِينَ قَدِمُوا الْمَدِينَةَ يَجْتَمِعُونَ فَيَتَحَيَّنُونَ

الصَّلاةَ لَيْسَ يُنَادَى لَهَا، فَتَكَلَّمُوا يَوْماً فِي ذَلِكَ فَقَالَ بَعْضُهُمْ: اتَّخِذُوا نَاقُوساً مِثْلَ نَاقُوسِ النَّصَارَى، وَقَالَ بَعْضُهُمْ: بَلْ بُوقاً مِثْلَ قَرْنِ الْيَهُودِ، فَقَالَ عُمَرُ: أَوَلاَ تَبْعَثُونَ رَجُلاً يُنَادِي بِالصَّلاةِ: فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: يَا بِلالُ قُمْ فَنَادِ بِالصَّلاةِ.

เพียงคาดเดาเวลาละหมาดเอา ไม่มีการประกาศเวลาอย่างชัดเจน วันหนึ่งพวกเขาได้วิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับเรื่องนี้ บางคนก็เสนอว่าควรใช้ระฆังเหมือนกับพวกคริสต์ใช้ แต่บางคนก็เห็นว่าควรใช้ปี่ที่ทำจากเขาสัตว์ของพวกยิว แต่อุมัรกล่าวเป็นคนแรกว่า ควรใช้คนผู้ชายเป็นผู้ประกาศเวลาละหมาด ท่านรสูลﷺ จึงกล่าวว่า บิล้าลจงยืนขึ้นแล้วประกาศเพื่อการละหมาด

بَابٌ الأَذَانُ مَثْنَى.

ส่วนที่ 2 การอะซานใช้ประโยคซ้ำสอง

٥٧٩ - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ قَالَ: حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ، عَنْ سِمَاكِ بْنِ عَطِيَّةَ، عَنْ أَيُّوبَ، عَنْ أَبِي قِلابَةَ، عَنْ أَنَسٍ، قَالَ: أُمِرَ بِلالٌ أَنْ يَشْفَعَ الأَذَانَ وَأَنْ يُوتِرَ الإِقَامَةَ إِلاَّ الإِقَامَةَ.

(579) จาก อนัส เล่าว่า บิล้าลได้รับคำสั่งใช้ประโยคซ้ำสองในการอะซาน แต่ใช้ประโยคเดียวในการอิกอมะฮฺเว้นแต่

قدقامت الصلاة

٥٨٠ - حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ وَهُوَ ابْنُ سَلامٍ قَالَ: حَدَّثَنِي عَبْدُ الْوَهَّابِ الثَّقَفِيُّ قَالَ: حَدَّثَنَا خَالِدٌ الْحَذَّاءُ، عَنْ أَبِي قِلابَةَ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: لَمَّا كَثُرَ النَّاسُ قَالَ: ذَكَرُوا أَنْ يُعْلِمُوا وَقْتَ الصَّلاةِ بِشَيْءٍ يَعْرِفُونَهُ، فَذَكَرُوا أَنْ يُورُوا نَاراً أَوْ يَضْرِبُوا نَاقُوساً، فَأُمِرَ بِلالٌ أَنْ يَشْفَعَ الأَذَانَ وَأَنْ يُوتِرَ الإِقَامَةَ.

(580) จาก อนัส อิบนุมาลิก เล่าว่า เมื่อมีจำนวนผู้นับถือศาสนาอิสลามมากขึ้น พวกเขาได้อภิปรายและวิพากย์วิจารณ์กันถึงว่าจะทำอย่างไร พวกเขาจึงจะรู้เวลาละหมาดซึ่งเป็นวิธีที่พวกเขารู้จักกันดี บางคนเสนอแนะให้ใช้ไฟเป็นเครื่องหมาย หรือการใช้วิธีตีระฆัง

ดังนั้นบิล้าลจึงได้รับคำสั่งใช้ให้อะซานด้วยประโยคคู่ และอิกอมะฮฺเป็นประโยคเดี่ยว

بَابٌ الإِقَامَةُ وَاحِدَةٌ، إِلاَّ قَوْلَهُ قَدْ قَامَتِ الصَّلاَةُ.

ส่วนที่ 3 การอิกอมะฮฺใช้กล่าวครั้งเดียวเว้นแต่ประโยค

قدقامت الصلاة

٥٨١ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللهِ قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ: حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ أَبِي قِلاَبَةَ، عَنْ أَنَسٍ قَالَ: أُمِرَ بِلاَلٌ أَنْ يَشْفَعَ الأَذَانَ وَأَنْ يُوتِرَ الإِقَامَةَ. قَالَ إِسْمَاعِيلُ فَذَكَرْتُ لِأَيُّوبَ فَقَالَ: إِلاَّ الإِقَامَةَ.

(581) จาก อบู กิลาบะฮฺ เล่าว่า อนัสกล่าวว่า บิล้าลรับคำสั่งใช้ให้อะซานคู่ และอิกอมะฮฺดี่ อิสมาอีล (ผู้รายงานคนหนึ่ง) กล่าวว่า ฉันได้กล่าวกับอัยยูบ โดยเพิ่มว่า เว้นแต่ประโยคว่า

قدقامت الصلاة

(ให้ใช้คู่ในการอิกอมะฮฺ)

بَابٌ فَضْلِ التَّأْذِينِ.

ส่วนที่4 ความประเสริฐของการอะซาน

٥٨٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ: أَخْبَرَنَا مَالِكٌ، عَنْ أَبِي الزِّنَادِ، عَنِ الأَعْرَجِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ: (إِذَا نُودِيَ لِلصَّلاَةِ أَدْبَرَ الشَّيْطَانُ لَهُ ضُرَاطٌ حَتَّى لاَ يَسْمَعَ التَّأْذِينَ، فَإِذَا قَضَى النِّدَاءَ أَقْبَلَ حَتَّى إِذَا ثُوِّبَ بِالصَّلاَةِ أَدْبَرَ،

(582) จาก อบู ฮุรอยเราะฮฺ เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ กล่าวว่า เมื่อมีเสียงประกาศให้มาละหมาด ชัยตอนทั้งหลายก็จะหันหลังให้ แล้วปล่อยเสียงตดจนกลบเสียงประกาศนั้น ครั้นเมื่อกล่าวประกาศเสร็จ พวกมันจึงหันกลับมา จนเมื่อได้กล่าวอิกอมะฮฺอีก มันก็หันหลังให้อีก

จนกระทั่งเสร็จอิกอมะฮฺ มันจึงหันกลับมาอีก จนกระทั่งสร้างความสับสนในใจของบุคคล ซึ่งพวกมันจะกล่าวว่า พวกท่านจงนึกถึงเรื่องนั้นๆ จงนึกถึงเรื่องนั้นในเรื่องที่บุคคลนั้นไม่ได้นึกถึงมาก่อน จนกระทั่งบุคคลนั้นไม่รู้ว่าเขาละหมาดได้เท่าไร (กี่รอกาอัต)

حَتَّى إِذَا قَضَى التَّثْوِيبَ أَقْبَلَ حَتَّى يَخْطُرَ بَيْنَ الْمَرْءِ وَنَفْسِهِ، يَقُولُ: اذْكُرْ كَذَا، اذْكُرْ كَذَا لِمَا لَمْ يَكُنْ يَذْكُرُ حَتَّى يَظَلَّ الرَّجُلُ لا يَدْرِي كَمْ صَلَّى).

ส่วนที่ 5 การใช้เสียงดังเมื่ออะซาน

بَابُ رَفْعِ الصَّوْتِ بِالنِّدَاءِ .

อุมัร อิบนุ อับดุลอะซีซ ได้กล่าว (กับผู้อะซาน) ว่า ให้อะซานด้วยเสียงที่ชัดเจน หากไม่ทำเช่นนั้นก็ต้องกลับมากล่าวซ้ำ

وَقَالَ عُمَرُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ: أَذِّنْ أَذَانًا سَمْحًا وَإِلاَّ فَاعْتَزِلْنَا.

(583) จาก อับดุรเราะหฺมาน เล่าว่า อบู สะอีด อัลคุดรีได้บอกกับบิดาของฉันว่า ฉันเห็นว่าท่านเป็นบุคคลที่รักแพะ และป่าเขาลำเนาไพร ดังนั้นเมื่อท่านอยู่ท่ามกลางฝูงแพะหรืออยู่กลางป่า แล้วท่านได้อะซานเพื่อละหมาด ก็จงใช้เสียงให้ดัง ๆ ในการประกาศนั้น เพราะจะไม่มีใครหรือสิ่งใดได้ยินเสียงของผู้อะซานไม่ว่าจะเป็นญินหรือมนุษย์หรือสิ่งใดก็ตาม นอกจากพวกนั้นจะเป็นพยานให้แก่เขาในวันกิยามะฮฺ อบู สะอีด รายงานเพิ่มเติมว่า ฉันเองได้เคยได้ยินคำพูดนี้จากท่านรสูล ﷺ โดยตรง

٥٨٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ: أَخْبَرَنَا مَالِكٌ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ابْنِ عَبْدِ اللهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي صَعْصَعَةَ الأَنْصَارِيِّ ثُمَّ الْمَازِنِيِّ، عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ أَخْبَرَهُ أَنَّ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ قَالَ لَهُ: إِنِّي أَرَاكَ تُحِبُّ الْغَنَمَ وَالْبَادِيَةَ، فَإِذَا كُنْتَ فِي غَنَمِكَ أَوْ بَادِيَتِكَ فَأَذَّنْتَ بِالصَّلاةِ فَارْفَعْ صَوْتَكَ بِالنِّدَاءِ فَإِنَّهُ لا يَسْمَعُ مَدَى صَوْتِ الْمُؤَذِّنِ جِنٌّ وَلا إِنْسٌ وَلا شَيْءٌ إِلاَّ شَهِدَ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ. قَالَ أَبُو سَعِيدٍ: سَمِعْتُهُ مِنْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

ส่วนที่ 6 หยุดพักการต่อสู้เมื่อได้ยินเสียงอะซาน

(584) จาก ฮุมัยดฺ เล่าว่า อนัส อิบนุ มาลิกเล่าว่า เมื่อท่านนบี ﷺ ออกไปพร้อมกับพวกเราเพื่อทำศึกกับกลุ่มหนึ่ง ท่านจะยังไม่เข้าตีจนกว่าจะรุ่งสางโดยจะเฝ้าคอยอยู่ หากท่านรสูล ﷺ ได้ยินเสียงอะซาน ท่านก็สั่งให้เลื่อนการโจมตีออกไป หากไม่ได้ยินเสียงอะซานท่านก็จะสั่งให้โจมตี อนัสเล่าอีกว่า พวกเราได้ออกไปถึงคอยบัรฺในคืนหนึ่ง ครั้นเมื่อรุ่งสาง ท่านไม่ได้ยินอะซาน ท่านจึงขี่พาหนะต่อไป ฉันก็ขี่ตามหลัง อบู ฏอลหะฮฺ และเท้าของฉันได้ไปกระทบเท้าท่านนบี ﷺ ประชาชนที่อาศัยอยู่ที่คอยบัรฺ ได้ออกมาหาพวกเราพร้อมกับตระกร้าและเสียม ครั้นเมื่อพวกเขาเห็นท่านนบี ﷺ พวกเขากล่าวว่า สาบานต่ออัลลอฮฺ มุหัมมัด มุหัมมัดพร้อมกับกองกำลัง อนัสเล่าอีกว่า เมื่อท่านนบี ﷺ เห็นพวกเรา ท่านก็กล่าวว่า " อัลลอฮุอักบัร อัลลอฮุอักบัร " คอยบัรเสียหายแล้ว แท้จริงพวกเราได้มาถึงกลุ่มของศัตรูแล้ว แห่งรุ่งเช้าของผู้ได้รับการตักเตือนจะได้รับเคราะห์

بَابُ مَا يَحْقِنُ بِالأَذَانِ مِنَ الدِّمَاءِ .

٥٨٤ - حَدَّثَنِي قُتَيْبَةُ قَالَ : حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ ، عَنْ حُمَيْدٍ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم كَانَ إِذَا غَزَا بِنَا قَوْمًا لَمْ يَكُنْ يَغْزُو بِنَا حَتَّى يُصْبِحَ وَيَنْظُرَ ، فَإِنْ سَمِعَ أَذَانًا كَفَّ عَنْهُمْ ، وَإِنْ لَمْ يَسْمَعْ أَذَانًا أَغَارَ عَلَيْهِمْ . قَالَ : فَخَرَجْنَا إِلَى خَيْبَرَ فَانْتَهَيْنَا إِلَيْهِمْ لَيْلًا ، فَلَمَّا أَصْبَحَ وَلَمْ يَسْمَعْ أَذَانًا رَكِبَ وَرَكِبْتُ خَلْفَ أَبِي طَلْحَةَ وَإِنَّ قَدَمِي لَتَمَسُّ قَدَمَ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم قَالَ : فَخَرَجُوا إِلَيْنَا بِمَكَاتِلِهِمْ وَمَسَاحِيهِمْ فَلَمَّا رَأَوُا النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم قَالُوا : مُحَمَّدٌ وَاللَّهِ مُحَمَّدٌ وَالْخَمِيسُ ، قَالَ : فَلَمَّا رَآهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ : اللَّهُ أَكْبَرُ ، اللَّهُ أَكْبَرُ خَرِبَتْ خَيْبَرُ ، إِنَّا إِذَا نَزَلْنَا بِسَاحَةِ قَوْمٍ فَسَاءَ صَبَاحُ الْمُنْذَرِينَ .

ส่วนที่ 7 ประโยคที่จะต้องกล่าวเมื่อได้ยินอะซาน

باب ما يقول إذا سمع المنادي .

(585) จาก อบู สะอีด อัลคุดรี เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ กล่าวว่า เมื่อพวกท่านได้ยินเสียงอะซาน พวกท่านจงกล่าวตามเหมือนกับผู้อะซานกล่าว

٥٨٥ - حدثنا عبد الله بن يوسف قال : أخبرنا مالك، عن ابن شهاب ، عن عطاء بن يزيد الليثي ، عن أبي سعيد الخدري ، أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال : إذا سمعتم النداء فقولوا مثل ما يقول المؤذن .

(586) จาก อีซา อิบนุ ฏอลหะฮฺ เล่าว่า วันหนึ่งเขาได้ยินมุอาวิยะฮฺกล่าวตามประโยค อะซานที่ว่า واشهدان محمدارسول الله

٥٨٦ - حدثنا معاذ بن فضالة قال : حدثنا هشام ، عن يحيى، عن محمد بن إبراهيم بن الحارث ، قال : حدثني عيسى بن طلحة أنه سمع معاوية يوما فقال مثله إلى قوله : وأشهد أن محمدا رسول الله .

(587) จากยะหฺยา เล่ามาเหมือนหะดีษที่ 586 แต่ได้รายงานเพิ่มเติมอีกว่า บางคนจากพี่น้องของเขาได้บอกกับฉันว่า ฮิชามได้กล่าวว่า ขณะที่ผู้อะซานกล่าวว่า حى على الصلاة

เขาจะกล่าวว่า

لاحول ولاقوة الابالله

และรายงานเพิ่มเติมอีกว่า การกล่าวเช่นนี้แหละที่พวกเราได้ยินท่านนบี ﷺ ของพวกท่านกล่าว

٥٨٧ - حدثنا إسحاق بن راهويه قال : حدثنا وهب بن جرير قال: حدثنا هشام، عن يحيى نحوه ، قال : يحيى : وحدثني بعض إخواننا أنه قال : لما قال : حي على الصلاة قال: لا حول ولا قوة إلا بالله ، و قال : هكذا سمعنا نبيكم صلى الله عليه وسلم يقول.

ส่วนที่ 8 บทดุอาอฺขณะอะซานเสร็จ

بَابُ الدُّعَاءِ عِنْدَ النِّدَاءِ.

(588) จาก ญาบิรฺ อิบนุ อับดุลลอฮฺ เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ กล่าวว่า บุคคลใดกล่าวขณะที่ได้ยินอะซานจบแล้วว่า

اللهم رب هذه الدعوة التامة

.... وعدته

٥٨٨ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَيَّاشٍ قَالَ: حَدَّثَنَا شُعَيْبُ بْنُ أَبِي حَمْزَةَ، عَنْ مُحَمَّدِ ابْنِ الْمُنْكَدِرِ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ: (مَنْ قَالَ حِينَ يَسْمَعُ النِّدَاءَ: اللَّهُمَّ رَبَّ هَذِهِ الدَّعْوَةِ التَّامَّةِ وَالصَّلَاةِ الْقَائِمَةِ، آتِ مُحَمَّدًا الْوَسِيلَةَ وَالْفَضِيلَةَ، وَابْعَثْهُ مَقَامًا مَحْمُودًا الَّذِي وَعَدْتَهُ حَلَّتْ لَهُ شَفَاعَتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ).

ส่วนที่ 9 การจับฉลากเพื่ออะซาน

มีกล่าวกันว่า แท้จริงมีกลุ่มหนึ่งแย่งกันอะซาน สะอฺดจึงได้ให้พวกเขาจับฉลากกัน

بَابُ الِاسْتِهَامِ فِي الْأَذَانِ. وَيُذْكَرُ أَنَّ أَقْوَامًا اخْتَلَفُوا فِي الْأَذَانِ فَأَقْرَعَ بَيْنَهُمْ سَعْدٌ

(589) จาก อบู ฮุรอยเราะฮฺ เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ กล่าวว่า หากประชาชนทั้งหลายรู้สิ่งที่ได้ (ผลตอบแทน) จากการอะซานและการละหมาดร่วมกันในแถวแรก และพวกเขาไม่วิธีอื่น นอกจากจะจับฉลากกันแล้วพวกเขาจะจับฉลากกัน หากพวกเขารู้ถึงสิ่งที่ได้ (ผลตอบแทน) จากการละหมาดซุฮฺรต้นเวลาแล้วพวกเขาก็จะชิงกัน และหากพวกเขารู้สิ่งที่ได้ (ผลตอบแทน) จากการละหมาดอิชาและละหมาดศุบฺฮฺ (โดยละหมาดรวมกัน) แล้วพวกเขาก็จะมาทำรวมกันถึงแม้จะคลานมาก็ตาม

٥٨٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ: أَخْبَرَنَا مَالِكٌ، عَنْ سُمَيٍّ مَوْلَى أَبِي بَكْرٍ، عَنْ أَبِي صَالِحٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ (لَوْ يَعْلَمُ النَّاسُ مَا فِي النِّدَاءِ وَالصَّفِّ الْأَوَّلِ ثُمَّ لَمْ يَجِدُوا إِلَّا أَنْ يَسْتَهِمُوا عَلَيْهِ لَاسْتَهَمُوا. وَلَوْ يَعْلَمُونَ مَا فِي التَّهْجِيرِ لَاسْتَبَقُوا إِلَيْهِ. وَلَوْ يَعْلَمُونَ مَا فِي الْعَتَمَةِ وَالصُّبْحِ لَأَتَوْهُمَا وَلَوْ حَبْوًا).

ส่วนที่ 10 การพูดระหว่างที่อะซาน

สุลัยมาน อิบนุ ศุรอดได้ในขณะอะซาน และอัลหะซันกล่าวว่า ไม่เป็นไรที่จะหัวเราะขณะที่อะซานหรืออิกอมะฮฺ

بابُ الكَلامِ فى الاَذانِ . وتَكَلَّمَ سُلَيْمانُ بنُ صُرَدٍ فى أَذانِهِ . و قالَ الحَسَنُ : لا بَأْسَ أنْ يَضْحَكَ و هُوَ يُؤَذِّنُ أو يُقِيمُ .

(590) จาก อับดุลลอฮฺ อิบนุ อัลฮาริษ เล่าว่า ครั้งหนึ่งวันที่หมอกมืดครึ้ม อิบนุ อับบาสได้กล่าวคุตบะฮฺกับพวกเรา เมื่อผู้อะซาน ได้กล่าวอะซานถึงประโยคว่า حى على الصلاة อิบนุ อับบาสจึงได้สั่งผู้อะซานให้ (ประชาชน) ละหมาดที่บ้านกลุ่มหนึ่งก็เหลียวมองอีกกลุ่มหนึ่ง อิบนุ อับบาส จึงกล่าวขึ้นว่า บุคคลที่ดีกว่าเขา (ท่านรสูล ﷺ) ก็เคยทำเช่นนี้ และมันเป็นสิ่งที่อนุญาต

٥٩٠ - حدَّثَنا مُسَدَّدٌ قالَ : حدَّثَنا حَمَّادٌ عَنْ أيُّوبَ وَعَبْدِ الحَمِيدِ صاحِبِ الزِّيادِيِّ وعاصِمٍ الاَحْوَلِ عَنْ عَبْدِ اللهِ ابنِ الحارِثِ قالَ : خَطَبَنا ابنُ عبَّاسٍ فى يَوْمٍ رَزْغٍ فَلَمَّا بَلَغَ المُؤَذِّنُ حَيَّ عَلَى الصَّلاةِ فَأَمَرَهُ أنْ يُنادِيَ الصَّلاةُ فى الرِّحالِ ، فَنَظَرَ القَوْمُ بَعْضُهُمْ إلى بَعْضٍ فَقالَ : فَعَلَ هذا مَنْ هُوَ خَيْرٌ مِنْهُ و إنَّها عَزْمَةٌ .

ส่วนที่ 11 การอะซานของคนตาบอด เมื่อมีคนได้บอกข่าว (การเข้าเวลาละหมาด)

بابُ أذانِ الاَعْمَى إذا كانَ لَهُ مَنْ يُخْبِرُهُ .

(591) จาก สาลิม อิบนุ อับดุลลอฮฺ เล่าจากบิดาของเขาว่า ท่านรสูล ﷺ กล่าวว่า บิล้าลได้อะซานในเวลากลางคืน ดังนั้นพวกท่านจงรับประทานอาหารและจงดื่ม (อาหารดึก-สุหุร) จนกว่า อิบนุ อุมมุ

٥٩١ - حدَّثَنا عَبْدُ اللهِ بنُ مَسْلَمَةَ ، عَنْ مالِكٍ ، عَنْ ابنِ شِهابٍ ، عَنْ سالِمِ بنِ عَبْدِ اللهِ عَنْ أبِيهِ أنَّ رَسُولَ اللهِ صلى اللهُ عليه وسلَّمَ قالَ : إنَّ بِلالاً يُؤَذِّنُ بِلَيْلٍ فَكُلُوا وَاشْرَبُوا حتَّى يُنادِيَ ابنُ أُمِّ مَكْتُومٍ . قالَ : وكانَ رَجُلاً أعمَى لا يُنادِي حتَّى يُقالَ لَهُ أصْبَحْتَ أصْبَحْتَ .

มักตูม ได้อะซานอีก สาลิม เล่าอีกว่า อุมมุ มักตูมเป็นชายตาบอด เขาจะไม่อะซานจนกว่าจะมีคนบอกเขาว่า รุ่งอรุณแล้ว รุ่งอรุณแล้ว

ส่วนที่ 12 การอะซานหลังรุ่งอรุณ

باب الأذان بعد الفجر.

(592) จากฮัฟเศาะฮฺ เล่าว่า เมื่อผู้อะซานได้อะซานเพื่อละหมาดศุบฮฺ และเวลารุ่งอรุณปรากฏชัดเจนแล้ว ท่านรสูล ﷺ จะละหมาด(สุนัต) ก่อนอย่างเร็วสองรอกาอัตก่อนจะอิกอมะฮฺ

٥٩٢ - حدثنا عبد الله بن يوسف قال: أخبرنا مالك، عن نافع، عن عبد الله ابن عمر قال: أخبرتني حفصة أن رسول الله صلى الله عليه وسلم كان إذا اعتكف المؤذن للصبح وبدا الصبح صلى ركعتين خفيفتين قبل أن تقام الصلاة.

(593) จาก อาอิชะฮฺ เล่าว่า ปรากฏว่าท่านนบี ﷺ ได้ละหมาด (สุนัต) สองรอกาอัตอย่างเร็วระหว่างอะซาน และอิกอมะฮฺ ก่อนละหมาดศุบฮฺ

٥٩٣ - حدثنا أبو نعيم قال: حدثنا شيبان، عن يحيى، عن أبي سلمة، عن عائشة: كان النبي صلى الله عليه وسلم يصلي ركعتين خفيفتين بين النداء والإقامة من صلاة الصبح.

(594) จาก อับดุลลอฮฺ อิบนุ อุมัร เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ กล่าวว่า บิล้าลได้อะซานในเวลากลางคืน ดังนั้นพวกท่านจงรับประทานและจงดื่ม (อาหาร-สุหุร) จนกว่าอิบนุ อุมมุ มักตูม ได้อะซานอีก

٥٩٤ - حدثنا عبد الله بن يوسف قال: أخبرنا مالك، عن عبد الله بن دينار، عن عبد الله بن عمر أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: (إن بلالا ينادي بليل فكلوا واشربوا حتى ينادي ابن أم مكتوم).

ส่วนที่ 13 การอะซานก่อนรุ่งอรุณ

باب الأذان قبل الفجر

(595) จาก อับดุลลอฮฺ อิบนุ มัสอูด เล่าว่า ท่านนบี ﷺ กล่าวว่า การอะซานของบิล้าลไม่ทำให้หมดเขตเวลาอาหารสุหุรของคนหนึ่งของพวกท่านหรือคนหนึ่งจากพวกท่าน แต่เขาอะซานหรือประกาศในคืนนั้น ๆ ก็เพื่อให้ผู้คนละหมาด (ตะฮัดญุด) ช่วงล่าของคืนซึ่งไม่ได้หมายความว่าเป็นช่วงรุ่งอรุณหรือเพื่อละหมาดศุบฮฺ และท่านนบี ﷺ ได้กล่าวด้วยการแสดงท่าทางด้วยนิ้วมือชี้ไปบน (ท้องฟ้า)และเลื่อนกลับไปชี้ต่ำ (ที่ดิน) เหมือนที่ (อิบนุ มัสอูด ได้เลียนแบบท่าทางของท่านนบี ﷺ) ซุฮัยรฺกล่าว (ท่าทาง) เลียนแบบโดยใช้สองนิ้วของเขามาวางไขว้กันชี้ไปทางขวา และทางซ้าย (การแสดงท่าทางอย่างนี้เป็นลักษณะของรุ่งอรุณปรากฏขึ้น ซึ่งมักกระจายไปทางขวาและทางซ้ายของขอบฟ้ารุ่งอรุณที่ปรากฏเช่นนี้ไม่ใช่รุ่งอรุณที่แท้จริง)

٥٩٥ - حدثنا أحمد بن يونس قال: حدثنا زهير قال: حدثنا سليمان التيمي، عن أبي عثمان النهدي، عن عبد الله بن مسعود، عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: لا يمنعن أحدكم أو أحدا منكم أذان بلال من سحوره، فإنه يؤذن أو ينادي بليل، ليرجع قائمكم، ولينبه نائمكم، وليس أن يقول الفجر أو الصبح. وقال بأصابعه ورفعها إلى فوق، وطأطأ إلى أسفل حتى يقول هكذا. وقال زهير بسبابتيه إحداهما فوق الأخرى ثم مدها عن يمينه وشماله.

(596) จากอาอิชะฮฺ เล่าว่าท่านนบี ﷺ กล่าวว่า บิล้าลได้อะซาน ในเวลากลางคืน ดังนั้นจึงให้พวกท่านรับประทานอาหารและดื่ม จนกระทั่งอิบนุ อุมมุ มักตูมได้อะซาน

٥٩٦ - حدثني إسحاق قال: أخبرنا أبو أسامة، قال عبيد الله: حدثنا عن القاسم بن محمد، عن عائشة، وعن نافع، عن ابن عمر أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال، وحدثني يوسف بن عيسى المروزي، قال: حدثنا الفضل قال: حدثنا عبيد الله بن عمر، عن القاسم بن محمد، عن عائشة عن النبي صلى الله عليه وسلم أنه قال: إن بلالا يؤذن بليل فكلوا واشربوا حتى يؤذن بن أم مكتوم.

ส่วนที่ 14 จะมีเวลาห่างกันเท่าไรระหว่างอะซาน และอิกอมะฮฺและบุคคลที่คอยเพื่ออิกอมะฮฺ

بابُ كَمْ بَيْنَ الأَذانِ والإقامَةِ ومَنْ يَنْتَظِرُ الإقامَةَ.

(597) จาก อับดุลลอฮฺ อิบนุ มุฆอฟฟัล อัลมุซันนีเล่าว่า ท่านรสูล ﷺ กล่าวสามครั้งว่า ระหว่างเวลาสองอะซาน (อะซานและอิกอมะฮฺ) เป็นเวลาสำหรับผู้ที่ประสงค์ (จะละหมาดสุนัต)

٥٩٧ - حدَّثنا إسحاقُ الواسطيُّ قالَ: حدَّثنا خالدٌ، عَنِ الجُرَيْرِيِّ، عَنِ ابنِ بُرَيْدَةَ، عَنْ عَبْدِاللهِ بنِ مُغَفَّلٍ المُزَنِيِّ أنَّ رَسُولَ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم قالَ: (بَيْنَ كُلِّ أذانَيْنِ صَلاةٌ ثَلاثاً لِمَنْ شاءَ).

(598) จากอนัส อิบนุ มาลิกเล่าว่า เมื่อผู้อะซานได้อะซานประชาชนซึ่งเป็นส่วนหนึ่ง จากบรรดาเศาะฮาบะฮฺของท่านนบี ﷺ ได้เดินไปที่เสาต่าง ๆ (ของมัสยิด) เพื่อละหมาดจนกระทั่งท่านนบี ﷺ ได้ออกมา โดยที่พวกเขากำลังละหมาด (สุนัต) สองรอกาอัตก่อนละหมาดมัฆริบ ซึ่งมีเวลาไม่มากนักระหว่างอะซานและอิกอมะฮฺ ชัวะอฺบะฮฺกล่าวว่า ไม่มีอะไรมากนักระหว่างอะซานและอิกอมะฮฺนอกจากเวลาเล็กน้อย

٥٩٨ - حدَّثنا مُحَمَّدُ بنُ بَشارٍ قالَ: حدَّثنا غُنْدَرٌ قالَ: حدَّثنا شُعْبَةُ قالَ: سَمِعْتُ عَمْرَو بنَ عامرٍ الأنْصاريَّ عَنْ أنَسِ بنِ مالكٍ قالَ: كانَ المُؤَذِّنُ إذا أذَّنَ قامَ ناسٌ مِنْ أصْحابِ النَّبِيِّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم يَبْتَدِرُونَ السَّوارِيَ حتَّى يَخْرُجَ النَّبِيُّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم وهُمْ كَذلِكَ يُصَلُّونَ الرَّكْعَتَيْنِ قَبْلَ المَغْرِبِ ولَمْ يَكُنْ بَيْنَهُما شَيْءٌ قالَ: وقالَ عُثمانُ بنُ جَبَلَةَ وأبُو داوُدَ عَنْ شُعْبَةَ: لَمْ يَكُنْ بَيْنَهُما إلاَّ قَليلٌ.

ส่วนที่ 15 บุคคลที่รอคอยอิกอมะฮฺเพื่อละหมาด

بابُ مَنِ انْتَظَرَ الإقامَةَ.

(599) จากอาอิชะฮฺ เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ ได้ละหมาดสุนัตสองรอกาอัตอย่างเร็วก่อนละหมาดศุบฮฺในขณะรุ่งอรุณปรากฏแล้ว และเป็นช่วงที่ผู้อะซานได้อะซานแล้ว หลังจากนั้นท่านจึงได้นอนตะแคงขวา จนกระทั่งผู้อะซานได้กล่าวอิกอมะฮฺ

٥٩٩ - حدَّثنا أبو اليمان قال: أخبرنا شُعَيبٌ عن الزُّهرى قال: أخبرنى عُروَةُ بنُ الزُّبيرِ أنَّ عائشةَ قالتْ: كانَ رَسُولُ اللهِ صلى اللهُ عليه وسلَّم إذا سَكَتَ المؤذِّنُ بالأُولَى مِنْ صلاةِ الفَجرِ قامَ فرَكَعَ ركعتَيْنِ خفيفتَيْنِ قبلَ صلاةِ الفجرِ بعدَ أنْ يَستَبِينَ الفجرُ ثُمَّ اضطجَعَ على شِقِّهِ الأيمنِ حتى يأتيَهُ المؤذِّنُ للإقامةِ.

ส่วนที่ 16 ทุกช่วงเวลาระหว่างสองอะซาน (อะซานและอิกอมะฮฺ) มีละหมาดสุนัตสำหรับบุคคลที่ประสงค์จะละหมาด

باب: بَيْنَ كُلِّ أذانَيْنِ صلاةٌ لِمَنْ شاءَ.

(600) จาก อับดุลลอฮฺ อิบนุ มุฆอฟฟัล เล่าว่า ท่านนบี ﷺ กล่าวว่า ช่วงเวลาระหว่างสองอะซาน (อะซานและอิกอมะฮฺ) นั้นท่านละหมาด (สุนัต) ช่วงเวลาระหว่างสองอะซาน(อะซานและอิกอมะฮฺ) นั้นท่านนบี ﷺ ได้ละหมาดสองรอกาอัด (สุนัต) หลังจากนี้ท่านได้กล่าวเป็นครั้งที่สามกับบุคคลที่ประสงค์จะละหมาด (สุนัต)

٦٠٠ - حدَّثنا عبدُ اللهِ بنُ يزيدَ قال: حدَّثنا كَهْمَسُ بنُ الحسَنِ، عن عبدِ اللهِ ابنِ بُرَيدةَ، عن عبدِ اللهِ بنِ مُغَفَّلٍ قال: قال النبيُّ صلى اللهُ عليه وسلَّم (بينَ كُلِّ أذانَيْنِ صلاةٌ، بينَ كُلِّ أذانَيْنِ صلاةٌ. ثُمَّ قالَ في الثالثةِ لِمَنْ شاءَ).

ส่วนที่ 17 บุคคลที่กล่าวว่าให้มีผู้อะซานเพื่อทำการอะซานเพียงคนเดียวขณะที่เดินทาง

باب: مَنْ قالَ لِيُؤَذِّنْ في السَّفَرِ مُؤَذِّنٌ واحدٌ.

(601) จากมาลิก อิบนุ อัลหุวัยริษ เล่าว่า ฉันได้มาหาท่านนบี ﷺ พร้อมกับคนกลุ่มหนึ่งจากเผ่าของฉัน และได้พักอยู่กับท่านถึงยี่สิบคืน ท่านกรุณาและเมตตาต่อพวกเรา ครั้นเมื่อท่านเรียกพวกเราไปพบและถามถึงครอบครัว ท่านกล่าวว่า จงกลับไปหาครอบครัวและแนะนำศาสนากับพวกเขา จงละหมาดโดยให้คนหนึ่งกล่าวอะซาน และเมื่อละหมาดก็ให้มีผู้อาวุโสสูงสุดเป็นอิมาม

٦٠١ - حَدَّثَنَا مُعَلًّى بْنُ أَسَدٍ قَالَ: حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ، عَنْ أَيُّوبَ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ مَالِكِ بْنِ الْحُوَيْرِثِ أَتَيْتُ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم فِي نَفَرٍ مِنْ قَوْمِي فَأَقَمْنَا عِنْدَهُ عِشْرِينَ لَيْلَةً وَكَانَ رَحِيمًا رَفِيقًا، فَلَمَّا رَأَى شَوْقَنَا إِلَى أَهَالِينَا قَالَ: ارْجِعُوا فَكُونُوا فِيهِمْ وَعَلِّمُوهُمْ وَصَلُّوا فَإِذَا حَضَرَتِ الصَّلَاةُ فَلْيُؤَذِّنْ لَكُمْ أَحَدُكُمْ. وَلْيَؤُمَّكُمْ أَكْبَرُكُمْ.

ส่วนที่ 18 หากมีผู้เดินทางมากและต้องการละหมาดรวมกัน ก็ให้มีทั้งอะซานและอิกอมะฮฺเช่นเดียวกันกับกรณีพักอยู่ที่อะรอฟะฮฺ และมุซดะลีฟะฮฺ (ขณะที่บำเพ็ญหัจญ์) และขณะที่อากาศเย็นจัดหรือฝนตกหนักในเวลากลางคืนให้ผู้อะซานกล่าวประกาศว่าให้ผู้ละหมาดปฏิบัติละหมาดที่บ้านได้

بَابُ الْأَذَانِ لِلْمُسَافِرِينَ إِذَا كَانُوا جَمَاعَةً وَالْإِقَامَةِ، وَكَذَلِكَ بِعَرَفَةَ وَجَمْعٍ. وَقَوْلِ الْمُؤَذِّنِ الصَّلَاةُ فِي الرِّحَالِ فِي اللَّيْلَةِ الْبَارِدَةِ أَوِ الْمَطِيرَةِ.

(602) จาก อบู ซัร เล่าว่า พวกเราได้ร่วมเดินทางกับท่านนบี ﷺ ครั้งหนึ่งผู้อะซานประสงค์ที่จะอะซานละหมาด ท่านจึงกล่าวกับเขาว่า รอให้อากาศเย็นอีกหน่อย ต่อมาเขาประสงค์จะอะซาน

٦٠٢ - حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ: حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنِ الْمُهَاجِرِ بْنِ أَبِي الْحَسَنِ، عَنْ زَيْدِ بْنِ وَهْبٍ عَنْ أَبِي ذَرٍّ قَالَ: كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم فِي سَفَرٍ فَأَرَادَ الْمُؤَذِّنُ أَنْ يُؤَذِّنَ فَقَالَ لَهُ:

أبْرِدْ. ثُمَّ أَرَادَ أَنْ يُؤَذِّنَ فَقَالَ لَهُ: أبْرِدْ. ثُمَّ أَرَادَ أَنْ يُؤَذِّنَ فَقَالَ لَهُ أَبْرِدْ. حَتَّى سَاوَى الظِّلُّ التُّلُولَ، فَقَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم: إِنَّ شِدَّةَ الْحَرِّ مِنْ فَيْحِ جَهَنَّمَ.

อีก ท่านก็กล่าวกับเขาอีกว่า รอให้อากาศเย็นอีกหน่อย จนกระทั่งเงาของเนินเขาตรงมาที่นี่ และท่านนบี ﷺ กล่าวอีกว่า อันที่จริงความร้อนจัดนั้นมาจากเปลวของไฟนรก

٦٠٣ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ قَالَ: حَدَّثَنَا سُفْيَانُ، عَنْ خَالِدٍ الْحَذَّاءِ، عَنْ أَبِي قِلَابَةَ، عَنْ مَالِكِ بْنِ الْحُوَيْرِثِ قَالَ: أَتَى رَجُلَانِ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم يُرِيدَانِ السَّفَرَ فَقَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم: إِذَا أَنْتُمَا خَرَجْتُمَا فَأَذِّنَا ثُمَّ أَقِيمَا ثُمَّ لِيَؤُمَّكُمَا أَكْبَرُكُمَا.

(603) จาก มาลิก อิบนุ ฮุวัยริษ เล่าว่า มีชายสองคนมาหาท่านนบี ﷺ ทั้งสองประสงค์ที่จะเดินทาง ท่านรสูล ﷺ จึงกล่าวกับเขาว่า เมื่อท่านทั้งสองออกเดินทาง ให้ท่านทั้งสองกล่าวอะซานแล้วอิกอมะฮฺ และให้ผู้ที่อาวุโสกว่าเป็นอิมาม

٦٠٤ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ قَالَ: حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ قَالَ: حَدَّثَنَا مَالِكٌ قَالَ: أَتَيْنَا إِلَى النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم وَنَحْنُ شَبَبَةٌ مُتَقَارِبُونَ فَأَقَمْنَا عِنْدَهُ عِشْرِينَ يَوْمًا وَلَيْلَةً، وَكَانَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم رَحِيمًا رَفِيقًا فَلَمَّا ظَنَّ أَنَّا قَدِ اشْتَهَيْنَا أَهْلَنَا أَوْ قَدِ اشْتَقْنَا سَأَلَنَا عَمَّنْ تَرَكْنَا بَعْدَنَا فَأَخْبَرْنَاهُ. قَالَ: ارْجِعُوا إِلَى أَهْلِيكُمْ فَأَقِيمُوا فِيهِمْ وَعَلِّمُوهُمْ وَمُرُوهُمْ؛ وَذَكَرَ أَشْيَاءَ أَحْفَظُهَا أَوْ لَا أَحْفَظُهَا. وَصَلُّوا كَمَا رَأَيْتُمُونِي أُصَلِّي فَإِذَا حَضَرَتِ الصَّلَاةُ فَلْيُؤَذِّنْ لَكُمْ أَحَدُكُمْ وَلْيَؤُمَّكُمْ أَكْبَرُكُمْ.

(604) จาก มาลิกเล่าว่า พวกเรายังหนุ่มรุ่นราวคราวเดียวกันได้พากันไปหาท่านนบี ﷺ โดยพักอยู่กับท่านยี่สิบวันยี่สิบคืน ท่านรสูล ﷺ เมตตากรุณาต่อพวกเรามาก เมื่อท่านนบี ﷺ ได้เรียกพวกเรา ก็ได้ถามถึงครอบครัวของพวกเรา รวมทั้งความเป็นอยู่ของประชาชนในหมู่ของพวกเรา พวกเราจึงได้เล่าให้ท่านฟัง แล้วท่านก็บอกพวกเราว่า เมื่อกลับไปแล้วให้แนะนำพวกเขาให้ปฏิบัติสิ่งที่ดีและสิ่งอื่นๆที่ฉันลืมกล่าวในที่นี้(ในช่วงที่พักอยู่ที่นี่ 20 วัน) ท่านนบี ﷺ กล่าว

ต่อไปว่า ให้พวกท่านละหมาดอย่างที่เห็นฉันละหมาด โดยให้คนหนึ่งจากพวกท่านอะซาน และให้ผู้ที่อาวุโสเป็นอิมาม

(605) จาก นาเฟียะอฺ เล่าว่า คืนหนึ่งเป็นคืนที่หนาวจัด ณ เทือกเขาฎอญจนาน อิบนุ อุมัร ได้อะซาน แล้วกล่าวว่า ให้พวกท่านละหมาดที่บ้านของพวกท่าน และเขาได้บอกกับพวกเราถึงเรื่องที่ท่านรสูล ﷺ เคยสั่งใช้ผู้อะซานอะซาน แล้วให้ประกาศว่า ให้ละหมาดที่บ้านของพวกท่าน ในช่วงสุดท้ายของการอะซานในคืนที่หนาวจัด และฝนตกขณะเดินทาง

٦٠٥ - حدَّثنا مُسَدَّدٌ قالَ: أخبرَنا يَحيى، عَنْ عُبَيْدِ اللهِ بنِ عُمَرَ قالَ: حدَّثني نافِعٌ قالَ: أذَّنَ ابنُ عُمَرَ فى لَيْلَةٍ بارِدةٍ بِضَجْنانَ. ثُمَّ قالَ: صَلُّوا فى رِحالِكُمْ وَأخبرَنا أنَّ رَسُولَ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم كانَ يَأمُرُ مُؤَذِّنًا يُؤَذِّنُ ثُمَّ يَقُولُ عَلى إثْرِهِ: ألا صَلُّوا فى الرِّحالِ فى اللَّيْلَةِ البارِدَةِ أوِ المَطِيرَةِ فى السَّفَرِ.

(606) จาก อาวนฺ อิบนุ อบี หุอัยฟะฮฺ จากบิดาของเขา เล่าว่า ฉันเคยเห็นท่านรสูล ﷺ อยู่ที่อับเฏาะหฺ (สภาพพื้นทราย) แล้วบิลาลได้เข้ามาหา เรียกให้ท่านละหมาดแล้วบิลาลได้ออกไปพร้อมกับไม้เท้าหัวงอ พลางปักไม้เท้านั้นต่อหน้าท่านที่พื้นทราย แล้วท่านก็ละหมาด

٦٠٦ - حدَّثنا إسحاقُ قالَ: أخبرَنا جَعْفَرُ بنُ عَوْنٍ قالَ: حدَّثنا أبُو العُمَيْسِ، عَنْ عَوْنِ بنِ أبي جُحَيْفَةَ، عَنْ أبيهِ قالَ: رَأيْتُ رَسُولَ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم بالأبْطَحِ فَجاءَهُ بِلالٌ فآذَنَهُ بالصَّلاةِ ثُمَّ خَرَجَ بِلالٌ بالعَنَزَةِ حتَّى رَكَزَها بَيْنَ يَدَيْ رَسُولِ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم بالأبْطَحِ وَأقامَ الصَّلاةَ.

ส่วนที่ 19 ผู้อะซานต้องให้ปากตามไปที่นั่นที่นี่ไหม (หันจากข้างหนึ่งไปอีกข้างหนึ่งสลับไป) และจะต้องหันไปทางขวาหรือทางซ้ายไหม ถูกระบุเกี่ยวกับบิล้าลว่า ให้เอาสองนิ้วแนบกับสองหู ปรากฏว่าอิบนุ อุมัรไม่ได้เอาสองนิ้วแนบกับสองหู อิบรอฮีมกล่าวว่า ไม่เป็นไรที่จะอะซานโดยไม่มีน้ำละหมาด อะฏออฺระบุว่า การอาบน้ำละหมาดเป็นสิทธิ์และเป็นสุนนะฮฺ และอาอิชะฮฺกล่าวว่า ปรากฏว่า ท่านนบี ﷺ จะระลึกถึงอัลลอฮฺในทุก ๆ สภาวะ

بَابٌ هَلْ يَتَتَبَّعُ الْمُؤَذِّنُ فَاهُ هَاهُنَا وَهَاهُنَا؟ وَهَلْ يَلْتَفِتُ فِي الأَذَانِ؟ وَيُذْكَرُ عَنْ بِلاَلٍ أَنَّهُ جَعَلَ إِصْبَعَيْهِ فِي أُذُنَيْهِ وَكَانَ ابْنُ عُمَرَ لاَ يَجْعَلُ إِصْبَعَيْهِ فِي أُذُنَيْهِ. وَقَالَ إِبْرَاهِيمُ: لاَ بَأْسَ أَنْ يُؤَذِّنَ عَلَى غَيْرِ وُضُوءٍ. وَقَالَ عَطَاءٌ: الْوُضُوءُ حَقٌّ وَسُنَّةٌ. وَقَالَتْ عَائِشَةُ: كَانَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم يَذْكُرُ اللَّهَ عَلَى كُلِّ أَحْيَانِهِ.

(607) จาก อาวนฺ อิบนุ อบี หุยัยฟะฮฺ จากบิดาเขาเล่าว่า เขาเคยเห็นบิล้าลอะซานโดยหันปากไปทางนั้นทางนี้

٦٠٧ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ قَالَ: حَدَّثَنَا سُفْيَانُ، عَنْ عَوْنِ بْنِ أَبِي جُحَيْفَةَ، عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ رَأَى بِلاَلاً يُؤَذِّنُ فَجَعَلْتُ أَتَتَبَّعُ فَاهُ هَاهُنَا وَهَاهُنَا بِالأَذَانِ.

ส่วนที่ 20 คำพูดของบุคคลหนึ่งที่ว่า พวกเราพลาดเวลาละหมาด (เริ่มพร้อมกัน) นั้นน่ารังเกียจไหม อิบนุ สิรีนรังเกียจที่จะกล่าวว่า พวกเราพลาดเวลาละหมาด (ที่จะเริ่มพร้อมกัน)แต่ให้กล่าวว่าพวกเราไม่สามารถที่จะละหมาดทัน (พร้อมกัน) และคำของท่านนบี ﷺ พวกเราพลาดเวลาละหมาด (เริ่มพร้อมกัน) นั้นถูกต้อง

بَابُ قَوْلِ الرَّجُلِ فَاتَتْنَا الصَّلاَةُ.

وَكَرِهَ ابْنُ سِيرِينَ أَنْ يَقُولَ: فَاتَتْنَا الصَّلاَةُ وَلَكِنْ لِيَقُلْ: لَمْ نُدْرِكْ وَقَوْلُ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم أَصَحُّ.

(608) จากอับดุลลอฮฺ อิบนุ อบี กอตาดะฮฺจากบิดาของเขา เล่าว่า ขณะที่พวกเราได้ละหมาดร่วมกับท่านนบี ﷺ อยู่นั้นพลันท่านนบี ﷺ ได้ยินเสียงของประชาชน ครั้นเมื่อละหมาดเสร็จแล้วท่านนบี ﷺ จึงกล่าวว่า มีอะไรเกิดขึ้น ประชาชนตอบว่า พวกเรากำลังวิ่งจะไปละหมาด ท่านจึงกล่าวอีกว่า พวกท่านอย่าทำอย่างรีบร้อน เมื่อพวกท่านจะมาละหมาดต้องมาด้วยความสำรวม แล้วจึงละหมาดไปเท่าที่จะร่วมกันได้ ส่วนที่ขาดก็ให้ทำให้สมบูรณ์

٦٠٨ - حدَّثنا أبو نُعَيم قال: حدَّثنا شَيْبانُ، عن يَحيى، عن عبدِ الله بنِ أبي قَتادةَ، عن أبيه قال: بَينَما نحنُ نُصلِّي مع النبيِّ صلى الله عليه وسلَّم إذْ سَمِعَ جَلَبةَ الرِّجالِ فلمّا صلَّى قال: ما شأنُكم؟ قالوا: استَعْجَلْنا إلى الصَّلاةِ، قال: فلا تَفعَلوا، إذا أتَيتُمُ الصَّلاةَ فعلَيكُم بالسَّكينةِ، فما أدرَكتُم فصَلُّوا، وما فاتَكُم فأتِمُّوا.

ส่วนที่ 21 อย่าได้รีบไปละหมาด (รวมกัน) แต่ให้ไปด้วยความสำรวม และมั่นคงหากพวกท่านละหมาดร่วมกันได้ ก็ให้ละหมาดและสิ่งที่พวกท่านขาดไป (มาไม่ทัน) ก็ให้ทำ (ส่วนที่ขาด)ให้สมบูรณ์ อบู กอตาดะฮฺ ได้รายงานจากท่านนบี ﷺ (เช่นนี้)

بابٌ لا يَسعَى إلى الصَّلاةِ ولْيَأتِها بالسَّكينةِ والوَقارِ. وقال: ما أدرَكتُم فصَلُّوا وما فاتَكُم فأتِمُّوا، قالَه أبو قَتادةَ عنِ النبيِّ صلى الله عليه وسلَّم.

(609) จาก อบู ฮุรอยเราะฮฺ เล่าจากท่านนบี ﷺ ว่า เมื่อพวกท่านได้ยินอิกอมะฮฺ ให้พวกท่านไปละหมาดด้วยอาการสำรวมและมั่นคงแต่ก็ไม่ต้องร้อนรนหากทันเท่าไรก็ให้ละหมาดไป ส่วนที่ขาด

٦٠٩ - حدَّثنا آدمُ قال: حدَّثنا ابنُ أبي ذِئبٍ قال: حدَّثنا الزُّهريُّ، عن سعيدِ بنِ المُسيَّبِ، عن أبي هُرَيرةَ، عنِ النبيِّ صلى الله عليه وسلَّم وعنِ الزُّهريِّ، عن أبي سَلَمةَ، عن أبي هُرَيرةَ، عنِ النبيِّ صلى الله عليه وسلَّم قال: إذا سَمِعتُمُ الإقامةَ فامشُوا إلى الصَّلاةِ، وعلَيكُم

(ไม่ทัน) ก็ให้เพิ่มให้สมบูรณ์ (หลังอิมามให้สลามแล้ว)

بالسَّكِينَةِ والوَقارِ ولا تُسْرِعُوا فما أدْرَكْتُمْ فَصَلُّوا وما فاتَكُمْ فأتِمُّوا

ส่วนที่ 22 เมื่อไรผู้คนจะต้องลุกขึ้นไปละหมาด เมื่อพวกเขาเห็นอิมามขณะอิกอมะฮหรือไม่

بابٌ مَتى يَقُومُ النّاسُ إذا رَأوُا الإمامَ عِنْدَ الإقامَةِ ؟.

(610) จากอับดุลลอฮฺ อิบนุ อบี กอตาดะฮฺ จากบิดาของเขาเล่าว่า ท่านรสูลﷺกล่าวว่า เมื่อได้อิกอมะฮฺ พวกท่านอย่าเพิ่งยืนตรงจนกว่าพวกท่านจะเห็นฉัน

٦١٠ - حدَّثَنا مُسْلِمُ بنُ إبْراهيمَ قالَ: حدَّثَنا هِشامٌ قالَ: كَتَبَ إلَيَّ يَحْيى ابنُ أبي كَثيرٍ، عَنْ عبدِ اللهِ بنِ أبي قَتادَةَ، عَنْ أبيهِ قالَ: قالَ رَسُولُ اللهِ صلى اللهُ عليه وسلَّم: إذا أُقيمَتِ الصَّلاةُ فَلا تَقُومُوا حتّى تَرَوْني.

ส่วนที่ 23 จะต้องไม่ลุกขึ้นยืนละหมาดด้วยอาการรีบร้อน แต่ให้ลุกขึ้นยืน ละหมาดด้วยอาการสำรวมและมั่นคง

بابٌ لايَقُومُ إلى الصَّلاةِ مُسْتَعْجِلاً ولْيَقُمْ بِالسَّكِينَةِ والوَقارِ.

(611) จาก อับดุลลอฮฺ อิบนุ อบี กอตาดะฮฺ จากบิดาของเขาเล่าว่า ท่านรสูล ﷺ กล่าวว่า หากท่านอิกอมะฮฺแล้ว อย่าลุกขึ้นยืนจนกว่าจะเห็นฉัน (อยู่ข้างหลัง) และให้กระทำด้วยความสำรวม

٦١١ - حدَّثَنا أبو نُعَيمٍ قالَ: حدَّثَنا شَيْبانُ عَنْ يَحْيى، عَنْ عَبْدِ اللهِ بنِ أبي قَتادَةَ، عَنْ أبيهِ قالَ: قالَ رَسُولُ اللهِ صلى اللهُ عليه وسلَّم: إذا أُقيمَتِ الصَّلاةُ فَلا تَقُومُوا حتّى تَرَوْني، وعَلَيْكُم بالسَّكِينَةِ. تابَعَهُ عَلِيُّ بنُ المُبارَكِ.

ส่วนที่ 24 จะออกไปนอกมัสยิดได้หรือไม่เมื่อมีเหตุ

بابٌ هَلْ يَخْرُجُ مِنَ المَسْجِدِ لِعِلَّةٍ.

(612) จาก อบู ฮุรอยเราะฮฺ เล่าว่าท่านรสูล ﷺ ได้ออกไป (จากมัสยิด) ขณะที่อิกอมะฮฺและแถวได้จัดให้ตรงแล้วขนาดที่ท่านรสูล ﷺ ได้ยืนอยู่ที่ที่ละหมาดแล้ว พวกเรารอคอยท่านรสูล ﷺ ที่จะเริ่มละหมาด โดยการตักบีร (แต่ท่าน) ก็ได้ละออกไปแล้วกล่าว (กับพวกเรา) ว่าให้อยู่กับที่ของพวกท่าน พวกเขาจึงอยู่กับที่จนท่านรสูล ﷺ กลับมาในสภาพที่มีหยดน้ำที่ศีรษะของท่านเนื่องจากอาบน้ำ(ญะนาบะฮฺ)

٦١٢ - حدثنا عبدُ العزيزِ بنُ عبدِ الله قال: حدثنا إبراهيمُ بنُ سعدٍ، عن صالحِ بنِ كيسان، عن ابنِ شهاب، عن أبي سلمةَ عن أبي هريرةَ: أنَّ رسولَ الله صلى الله عليه وسلم خرجَ وقد أُقيمتِ الصلاةُ. وعُدِّلَتِ الصفوفُ حتى إذا قامَ في مُصلاهُ انتظرنا أن يُكبِّرَ انصرفَ، قال: على مكانِكم. فمكثْنا على هيئتِنا حتى خرجَ إلينا ينطِفُ رأسُهُ ماءً وقد اغتسلَ.

ส่วนที่ 25 เมื่ออิมามได้กล่าวว่าให้หยุดอยู่กับที่จนกว่าฉันจะกลับมาซึ่งพวกเราได้รอคอยท่านอยู่

بابٌ إذا قالَ الإمامُ مكانَكم حتى رجعَ انتظروهُ.

(613) จากอบู ฮุรอยเราะฮฺ เล่าว่า เมื่อได้อิกอมะฮฺ และประชาชนได้ตั้งแถวของพวกเขาแล้ว ท่านรสูล ﷺ ได้ออกไปแล้วก้าวออกไปทำละหมาดโดยที่ท่านมีญะนาบะฮฺ แล้วท่านได้กล่าวว่า ให้อยู่ที่ที่ของพวกท่าน ท่านได้กลับออกไปอาบน้ำแล้วจึงออกมาใหม่โดยที่ศีรษะของท่านมีหยดน้ำอยู่แล้วท่านได้นำพวกเขาละหมาดต่อไป

٦١٣ - حدثنا إسحاقُ قال: حدثنا محمدُ بنُ يوسفَ قال: حدثنا الأوزاعيُّ عن الزهريِّ، عن أبي سلمةَ بنِ عبدِ الرحمن، عن أبي هريرةَ قال: أُقيمتِ الصلاةُ فسوّى الناسُ صفوفَهم فخرجَ رسولُ الله صلى الله عليه وسلم فتقدَّمَ وهو جُنُبٌ ثم قال: على مكانِكم، فرجعَ فاغتسلَ ثم خرجَ ورأسُهُ يقطُرُ ماءً فصلّى بهم.

ส่วนที่ 26 คำพูดของบุคคลหนึ่งกับท่านรสูล ﷺ ที่ว่า "พวกเรายังไม่ได้ละหมาด"

بَابُ قَوْلِ الرَّجُلِ لِلنَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم : مَا صَلَّيْنَا .

(614) จาก ญาบิร อิบนุ อับดุลลอฮฺ เล่าว่า วันหนึ่งในศึกคอนดัก อุมัร อิบนุ อัลคอฏฏอบได้มาหาท่านนบี ﷺ กล่าวกับท่านว่า โอ้ท่านรสูล ﷺ ขอสาบานต่ออัลลอฮฺ ฉันยังไม่ได้ละหมาด (อศัร) จนดวงอาทิตย์ลับขอบฟ้า (อุมัร) ได้บอกกับท่านรสูล ﷺ หลังจากถือศีลอดละศีลอดแล้ว ท่านนบี ﷺ จึงกล่าวว่า ขอสาบานต่ออัลลอฮฺ ฉันเองก็ยังไม่ได้ละหมาด ท่านจึงได้ไปที่บุฏฮานพร้อมกับฉัน ท่านได้อาบน้ำละหมาด และละหมาดอศัร หลังจากนั้นท่านจึงได้ละหมาดมัฆริบ

٦١٤ - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ قَالَ: حَدَّثَنَا شَيْبَانُ، عَنْ يَحْيَى قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا سَلَمَةَ يَقُولُ: أَخْبَرَنَا جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللهِ أَنَّ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم جَاءَهُ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ يَوْمَ الْخَنْدَقِ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللهِ، وَاللهِ مَا كِدْتُ أَنْ أُصَلِّيَ حَتَّى كَادَتِ الشَّمْسُ تَغْرُبُ وَذَلِكَ بَعْدَ مَا أَفْطَرَ الصَّائِمُ. فَقَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم: وَاللهِ مَا صَلَّيْتُهَا، فَنَزَلَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم إِلَى بُطْحَانَ، وَأَنَا مَعَهُ فَتَوَضَّأَ ثُمَّ صَلَّى الْعَصْرَ بَعْدَ مَا غَرَبَتِ الشَّمْسُ، ثُمَّ صَلَّى بَعْدَهَا الْمَغْرِبَ.

ส่วนที่ 27 เมื่ออิมามมีธุระใดหลังจากอิกอมะฮฺ

بَابُ الْإِمَامِ تَعْرِضُ لَهُ الْحَاجَةُ بَعْدَ الْإِقَامَةِ.

(615) จาก อนัส เล่าว่า ครั้งหนึ่งได้อิกอมะฮฺแล้ว ท่านนบี ﷺ ยังคุย (เสียงค่อยๆ) อยู่กับชายคนหนึ่งข้างๆมัสยิด ท่านยังไม่ได้มานำละหมาดจนกระทั่งมีกลุ่มของผู้คนได้หลับไป

٦١٥ - حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ عَبْدُ اللهِ ابْنُ عَمْرٍو قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ صُهَيْبٍ، عَنْ أَنَسٍ قَالَ: أُقِيمَتِ الصَّلَاةُ وَالنَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم يُنَاجِي رَجُلًا فِي جَانِبِ الْمَسْجِدِ فَمَا قَامَ إِلَى الصَّلَاةِ حَتَّى نَامَ الْقَوْمُ.

ส่วนที่ 28 การพูดคุยหลังจากอิกอมะฮฺ

باب الكلام إذا أقيمت الصلاة.

(616) จาก อนัส อิบนุ มาลิก เล่าว่า ครั้นหนึ่งได้มีการอิกอมะฮฺแล้ว มีชายคนหนึ่งได้มาหาท่านนบี ﷺ แล้วชายคนนั้นได้หน่วงท่านรสูล ﷺ ไว้หลังจากอิกอมะฮฺแล้ว

٦١٦ - حدثنا عياش بن الوليد قال: حدثنا عبد الأعلى قال: حدثنا حميد قال: سألت ثابتا البناني عن الرجل يتكلم بعد ما تقام الصلاة، فحدثني عن أنس بن مالك قال: أقيمت الصلاة فعرض للنبي صلى الله عليه وسلم رجل فحبسه بعد ما أقيمت الصلاة.

ส่วนที่ 29 จำเป็นต้องละหมาดร่วมกัน

อัลหะซันกล่าวว่า หากมารดาของเขาห้ามเขามาละหมาดอิชาอฺร่วมกันด้วยเหตุที่เมตตาสงสารเขาแล้ว เขาจะไม่ปฏิบัติตาม

باب وجوب صلاة الجماعة.

وقال الحسن: إن منعته أمه عن العشاء في الجماعة شفقة عليه لم يطعها -

(617) จาก อบู ฮุรอยเราะฮฺ เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ กล่าวว่า ขอสาบานด้วยชีวิตของข้าฯอยู่ในอานุภาพของพระองค์ท่านว่า ความจริงฉันมีความตั้งใจที่จะให้หาฟืนเพื่อเป็นเชื้อเพลิงแล้วใช้ให้อีกคนหนึ่งละหมาดร่วมกัน โดยให้เขาอะซานเพื่อละหมาด แล้วใช้ให้อีกคนหนึ่งเป็นอิมามนำผู้คนละหมาด หลังจากนั้นฉันก็จะละทิ้งไปหาผู้คน (ที่ไม่ได้ละหมาดร่วมกัน) แล้วฉันจะสั่งให้เผาบ้านพวกเขา ขอสาบานด้วยชีวิตของข้าฯซึ่งอยู่ในอานุ

٦١٧ - حدثنا عبد الله بن يوسف قال: أخبرنا مالك عن أبي الزناد عن الأعرج، عن أبي هريرة أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: والذي نفسي بيده، لقد هممت أن آمر بحطب ليحطب ثم آمر بالصلاة فيؤذن لها، ثم آمر رجلا فيؤم الناس، ثم أخالف إلى رجال فأحرق عليهم بيوتهم. والذي نفسي بيده لو يعلم أحدهم أنه يجد عرقا سمينا أو مرماتين حسنتين لشهد العشاء.

ภาพของพระองค์ว่า หากผู้ใดคนหนึ่งในหมู่ของพวกเขาจะได้พบกับกระดูกที่ติดมัน หรือเนื้อสองชิ้นระหว่างซี่โครงสองชิ้นแล้ว เขาก็จะมาปรากฏตัวละหมาดอิชาอฺ(ร่วมกัน)

ส่วนที่ 30 ความประเสริฐของการละหมาดร่วมกัน ปรากฏว่า อัสวัดเคยขาดละหมาดร่วมกัน เขาไปละหมาดร่วมกันที่มัสยิดอื่น ครั้งหนึ่ง อนัสมาที่มัสยิดซึ่งผู้ละหมาดได้ละหมาดเสร็จแล้ว เขาจึงได้อะซานแล้วอิกอมะฮฺแล้ว ละหมาดญะมาอะฮฺ (ร่วมคนอื่นด้วย)

بابُ فَضْلِ صَلاةِ الجَماعَةِ . وكانَ الأسْوَدُ إذَا فاتَتْهُ الجَماعَةُ ذَهَبَ إلى مَسْجِدٍ آخَرَ. وَجاءَ أنَسٌ إلى مَسْجِدٍ قَدْ صُلِّيَ فِيهِ فأذَّنَ وأقامَ وَصَلَّى جَماعَةً .

(618) จาก อับดุลลอฮฺ อิบนุ อุมัร เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ กล่าวว่า การละหมาดร่วมกันนั้นประเสริฐกว่าละหมาดคนเดียวถึง 27 ระดับ (เท่า)

٦١٨ - حدَّثَنا عَبْدُاللهِ بنُ يُوسُفَ قالَ: أخبَرَنا مالِكٌ، عَنْ نافِعٍ، عَنْ عبدِ اللهِ ابنِ عُمَرَ أنَّ رَسُولَ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّمَ قالَ: صَلاةَ الجَماعَةِ تَفْضُلُ صَلاةَ الفَذِّ بِسَبْعٍ وَعِشْرِينَ دَرَجَةً.

(619) จาก อบู สะอีด อัลคุดรี เล่าว่าท่านรสูล ﷺ กล่าวว่า การละหมาดรวมกันประเสริฐกว่าละหมาดคนเดียวถึง 25 ระดับ (เท่า)

٦١٩ - حدَّثَنا عَبْدُاللهِ بنُ يُوسُفَ قالَ: حدَّثَني اللَّيْثُ قالَ: حدَّثَني ابنُ الهادِ عَنْ عَبْدِاللهِ بنِ خَبَّابٍ، عَنْ أبِي سعيدٍ الخُدْرِيِّ أنَّهُ سمعَ النَّبِيَّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّمَ يَقُولُ: صَلاةُ الجَماعَةِ تَفْضُلُ صَلاةَ الفَذِّ بِخَمْسٍ وعِشْرِينَ دَرَجَةً.

(620) จาก อบู ฮุรอยเราะฮฺเล่าว่า ท่านรสูล ﷺ กล่าวว่า การละหมาดของบุคคลหนึ่งในสภาพที่ร่วมกันจะได้มากกว่า 25 เวลา ของบุคคลที่ละหมาดคนเดียวที่บ้านหรือที่ตลาด กล่าวคือบุคคลผู้นั้นได้อาบน้ำละหมาดอย่างดีออกไปมัสยิด แล้วไปมัสยิดโดยตั้งใจที่จะละหมาด เป็นผลได้ทุกย่างก้าวที่เขาก้าวไป ศักดิ์ของเขาถูกยกขึ้นให้สูง ความผิดของเขาถูกลบไป และเมื่อเขาละหมาดมะลาอิกะฮฺจะร่วมเศาะละวาตให้เขา ตราบที่เขายังอยู่ในที่ละหมาดว่า “โอ้-อัลลอฮฺ จงได้โปรดประทานความสุขแก่เขา โอ้-อัลลอฮฺ จงได้โปรดประทานความเมตตาแก่เขา” ตราบที่เขายังคอยอยู่ในละหมาดและรอคอยเวลาละหมาด

٦٢٠ - حدَّثنا مُوسَى بنُ إسماعِيلَ قالَ: حدَّثنا عَبْدُ الوَاحِدِ قالَ: حدَّثنا الأعمَشُ قالَ: سَمِعْتُ أبا صالحٍ يقُولُ: سَمِعْتُ أبا هُرَيْرَةَ يقُولُ: قالَ رَسُولُ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم: صَلاةُ الرَّجُلِ في الجَمَاعَةِ تُضَعَّفُ على صَلاتِهِ في بَيْتِهِ وَفي سُوقِهِ خَمْسًا وَعِشْرِينَ ضِعْفًا وَذلكَ أنَّهُ إذا تَوَضَّأَ فأحْسَنَ الوُضُوءَ ثُمَّ خَرَجَ إلى المَسْجِدِ لا يُخْرِجُهُ إلاَّ الصَّلاةُ، لم يَخْطُ خَطْوَةً إلاَّ رُفِعَتْ لَهُ بِها دَرَجَةٌ وَحُطَّ عَنْهُ بِها خَطِيئَةٌ. فإذا صَلَّى لم تَزَلِ المَلائِكَةُ تُصَلِّي عَلَيْهِ مادامَ في مُصَلاَّهُ: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيْهِ، اللَّهُمَّ ارْحَمْهُ. ولا يَزَالُ أحَدُكُم في صَلاةٍ ما انْتَظَرَ الصَّلاةَ.

ส่วนที่ 31 ความประเสริฐของการละหมาดศุบุฮฺร่วมกัน

بابُ فَضْلِ صَلاةِ الفَجْرِ في جَمَاعَةٍ.

(621) จาก อบูสะละมะฮฺ อิบนุ อับดุรเราะหฺมาน เล่าว่า อบูฮุรอยเราะฮฺกล่าวว่า ฉันเคยได้ยินท่านรสูล ﷺ กล่าวว่า การละหมาดร่วมกันของบุคคลใด ๆ นั้นประเสริฐกว่าละหมาดคนเดียวถึง 25 เท่า

٦٢١ - حدَّثنا أبُو اليَمانِ قالَ: أخبرَنا شُعَيْبٌ، عَنِ الزُّهْرِيِّ، قالَ: أخبرَنِي سَعِيدُ بنُ المُسَيَّبِ وأبُو سَلَمَةَ بنُ عبدِ الرَّحْمنِ أنَّ أبا هُرَيْرَةَ قالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم يقُولُ: تَفْضُلُ صَلاةُ الجَمِيعِ صَلاةَ أحَدِكُم وَحْدَهُ

بِخَمْسٍ وَعِشْرِينَ جُزْءًا، وَتَجْتَمِعُ مَلَائِكَةُ اللَّيْلِ وَمَلَائِكَةُ النَّهَارِ فِي صَلَاةِ الْفَجْرِ ثُمَّ يَقُولُ أَبُو هُرَيْرَةَ: فَاقْرَءُوا إِنْ شِئْتُمْ - إِنَّ قُرْآنَ الْفَجْرِ كَانَ مَشْهُودًا - قَالَ شُعَيْبٌ: وَحَدَّثَنِي نَافِعٌ عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ عُمَرَ قَالَ: تَفْضُلُهَا بِسَبْعٍ وَعِشْرِينَ دَرَجَةً.

ทั้งมวลมะลาอิกะฮฺประจำกลางคืนและประจำกลางวันจะมาร่วมอยู่ในเวลาละหมาดศุบฮฺ อบู ฮุรอยเราะฮฺ เล่าต่อไปอีกว่า จงท่องจำ (อ่าน) อัลกุรอานหากพวกท่านประสงค์ เพราะการท่องจำ (อ่าน) อัลกุรอานในช่วงเวลาศุบฮฺจะเป็นพยานให้เรา (ซึ่งทำหน้าที่โดยดูแลมนุษยชาติทั้งกลางวันและกลางคืน ตามนัยแห่งอายะฮฺที่ 18 สูเราะฮฺที่17) จากอับดุลลอฮฺ อิบนุ อุมัร กล่าวว่า ความประเสริฐของการละหมาดร่วมกันมีถึง 27 ระดับ (เท่า) เมื่อเปรียบเทียบกับการละหมาดคนเดียว

٦٢٢ - حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ قَالَ: حَدَّثَنَا أَبِي قَالَ: حَدَّثَنَا الأَعْمَشُ قَالَ: سَمِعْتُ سَالِمًا قَالَ: سَمِعْتُ أُمَّ الدَّرْدَاءِ تَقُولُ: دَخَلَ عَلَيَّ أَبُو الدَّرْدَاءِ وَهُوَ مُغْضَبٌ فَقُلْتُ: مَا أَغْضَبَكَ؟ فَقَالَ: وَاللهِ مَا أَعْرِفُ مِنْ أُمَّةِ مُحَمَّدٍ صلى الله عليه وسلم شَيْئًا إِلَّا أَنَّهُمْ يُصَلُّونَ جَمِيعًا.

(622) จาก สะลิมเล่าว่า ฉันเคยได้ยิน อุมมุ อัดดัรดาอฺ กล่าวว่า อบู อัดดัรดาอฺได้เข้ามาหาฉันขณะที่เขาอยู่ในอาการที่โกรธ ฉันจึงถามเขาว่า ท่านโกรธเรื่องอะไร เขาตอบว่า ขอสาบานต่ออัลลอฮฺ ฉันไม่เคยพบประชาชาติของมุหัมมัด (ﷺ) ใดเลย (ที่ทำดี) นอกจากพวกเขาจะละหมาดร่วมกัน (เหตุการณ์นี้เกิดขึ้นในช่วงปลายชีวิตของ อบู อัดดัรดาอฺ และเป็นปลายสมัยของเคาะลีฟะฮฺอุษมาน)

٦٢٣ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ بُرَيْدِ بْنِ عَبْدِ اللهِ،

(623) จาก อบู มูสา เล่าว่า ท่านนบีﷺกล่าวว่า ถือมีค่า

عَنْ أبي بُرْدَةَ عَنْ أبي مُوسَى قال : قالَ النَّبِيُّ صلىالله عليه وسلَّمَ : أعْظَمُ النَّاسِ أجْرًا في الصَّلاةِ أبْعَدُهُمْ فأبْعَدُهُمْ مَمْشًى والَّذي يَنْتَظِرُ الصَّلاةَ حتَّى يُصَلِّيَها مَعَ الإمامِ أعْظَمُ أجْرًا مِنَ الَّذي يُصَلِّي ثُمَّ يَنامُ.

ตอบแทนอันยิ่งใหญ่สุดที่บุคคลหนึ่งเดินทาง (จากบ้าน-มัสยิด) ที่ไกลที่สุดและพวกกลุ่มที่ไกลสุด (ก็ได้ค่าตอบแทนเป็นรางวัล) มากที่สุดและบุคคลรอคอยเพื่อละหมาด (รวมกัน)พร้อมกับอิมามเช่นนี้ยิ่งใหญ่ (มีค่าตอบแทน) มากกว่าผู้ซึ่งที่ละหมาด(คนเดียวที่บ้าน) แล้วนอน

بابُ فَضْلِ التَّهْجِيرِ إلى الظُّهْرِ.

ส่วนที่ 32 ความประเสริฐของละหมาดซุฮุรฺต้นเวลา

٦٢٤ - حدَّثنا قُتَيْبَةُ عَنْ مالكٍ ، عَنْ سُمَيٍّ مَوْلى أبي بَكْرٍ ، عَنْ أبي صالحٍ السَّمَّانِ ، عَنْ أبي هُرَيْرَةَ أنَّ رَسُولَ اللهِ صلىالله عليه وسلَّم قالَ : بَيْنَما رَجُلٌ يَمْشِي بِطَرِيقٍ وَجَدَ غُصْنَ شَوْكٍ عَلى الطَّرِيقِ فأخَذَهُ فَشَكَرَ اللهُ لَهُ فَغَفَرَ لَهُ . ثُمَّ الشُّهَداءُ خَمْسَةٌ : المَطْعُونُ، والمَبْطُونُ والغَرِيقُ، وصاحِبُ الهَدْمِ، والشَّهِيدُ في سَبيلِ اللهِ وقالَ : لَوْ يَعْلَمُ النَّاسُ ما في النِّداءِ والصَّفِّ الأوَّلِ ، ثُمَّ لَمْ يَجِدُوا إلاَّ أنْ يَسْتَهِموا عَلَيْهِ . ولَوْ يَعْلَمُونَ ما في التَّهْجِيرِ لاسْتَبَقُوا إلَيْهِ . ولَوْ يَعْلَمُونَ ما في العَتَمَةِ والصُّبْحِ لأتَوْهُما ولَوْ حَبْوًا.

(624) จากอบู ฮุรอยเราะฮฺ เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ กล่าวว่า ขณะที่บุคคลใดเดินไปตามถนนพบกิ่งไม้ขวางทางแล้วเขาก็เอาออก ดังนั้นอัลลอฮฺจะทรงขอบคุณเขาและทรงให้อภัยแก่เขา และเป็นหนึ่งในผู้ตายชะฮีด 5 ประเภทคือ ตายโรค ระบาด ตายโดยท้องร่วง ตายจม น้ำตาย ตายเพราะแผ่นดินถล่มและตายในหนทางของอัลลอฮฺ

ท่านนบี ﷺ กล่าวอีกว่า หากผู้คนทั้งหลายรู้ว่า (ผลตอบแทน) ของการอะซานและแถวแรกของการละหมาดร่วมกันแล้ว และไม่มีใครอื่นใดได้กระทำสิ่งนี้ นอกจากพวกเขาจะลากเสียงในการอะซาน หากพวกเขารู้ถึงผลของการละหมาด

ต้นเวลา พวกเขาก็จะรอคอยเวลานั้น และหากพวกเขารู้ถึงผลของการละหมาดอิชาอฺในเวลาดึก และละหมาดศุบฮฺร่วมกันแล้ว เขาจะไม่ทิ้งสิ่งทั้งสองนี้แม้จะเป็นการคลานมาก็มา

ส่วนที่ 33 ทุกย่างก้าวที่ไปเพื่อกระทำดี (ไปมัสยิด) มีรางวัลทั้งสิ้น

بابُ احتِسابِ الآثارِ

(625) จาก ฮุมัยดฺ เล่าว่า อนัส กล่าวว่า ท่านนบี ﷺ กล่าวว่า บนู สะลีมะฮฺ เอ๋ย ท่านคิดไหมว่าทุกย่างก้าวเท้าของท่าน (เมื่อไปละหมาดที่มัสยิดนั้น) มีรางวัลทั้งสิ้น มุญาฮิด กล่าวตามคำดำรัสของอัลลอฮฺว่า "และเราบันทึกสิ่งที่พวกเขาได้กระทำล่วงหน้าและร่องรอย(ผลงาน) ของพวกเขาไว้" (36:12) คำว่า ร่องรอย หมายถึง ย่างก้าวเท้าของพวกเขา และอนัสกล่าวอีกว่า อันที่จริง กลุ่ม บนู สะลีมะฮฺ ต้องการจะย้ายบ้านของเขาไปสร้างใกล้กับบ้านของท่านนบี ﷺ แต่เขา (อนัส) กล่าวว่า แต่ท่านรสูล ﷺ ไม่ชอบที่พวกเขามีความคิดจะไม่อาศัยที่บ้านของพวกเขา (เมืองเดิม) ท่านจึงกล่าวว่า พวกท่านคิดหรือไม่ว่า ทุกย่างก้าวเท้าของท่านเมื่อไปละหมาดที่มัสยิดมี

٦٢٥ ـ حدَّثنا مُحَمَّدُ بنُ عَبْدِ اللهِ بنِ حَوشَبٍ قالَ: حدَّثنا عَبْدُ الوَهَّابِ قالَ: حدَّثنا حمَيْدٌ، عَنْ أنَسٍ قالَ: قالَ النَّبِيُّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم: يا بَنِي سَلِمَةَ، ألا تَحْتَسِبُونَ آثارَكُمْ؟ وقالَ مُجاهِدٌ في قَوْلِهِ - ونَكْتُبُ ما قَدَّمُوا وآثارَهُمْ. قالَ خُطاهُمْ. وقالَ ابنُ أبي مَرْيَمَ: أخبرَنا يَحْيى بنُ أيُّوبَ قالَ: حدَّثني أنَسٌ أنَّ بَنِي سَلِمَةَ أرادُوا أنْ يَتَحَوَّلُوا عَنْ مَنازِلِهِمْ فيَنْزِلُوا قَرِيباً مِنَ النَّبِيِّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم. قالَ: فكَرِهَ رَسُولُ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم أنْ يُعْرُوا المدينَةَ فقالَ: ألا تَحْتَسِبُونَ آثارَكُمْ؟ وقالَ مُجاهِدٌ: خُطاهُمْ آثارُهُمْ والمَشْيُ في الأرْضِ بأرْجُلِهِمْ.

รางวัลทั้งสิ้น มุญาฮิด กล่าวว่า ย่างก้าวเท้าหมายถึงการก้าวเท้าของพวกเขาออกไปเดินในพื้นแผ่นดิน

ส่วนที่ 34 ความประเสริฐของการละหมาดอิชาอฺร่วมกัน

بابُ فضلِ صلاةِ العشاءِ في الجماعةِ.

(626) จาก อบู ฮุรอยเราะฮฺ เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ กล่าวว่า ไม่มีละหมาดใดที่เป็นภาระหนักของผู้กลับกลอกยิ่งไปกว่าการละหมาดศุบฺฮฺและการละหมาดอิชาอฺ (ร่วมกัน) และหากว่า พวกเขารู้ถึงรางวัลในการละหมาดทั้งสอง เขาจะไปร่วมละหมาด (ที่มัสยิด) แม้จะคลานไปก็ตาม (ท่านรสูล ﷺ กล่าวเพิ่มเติมอีกว่า) ที่จริงฉันตั้งใจที่จะใช้ให้ผู้อะซานอะซานแล้วจึงอิกอมะฮฺ ให้อีกคนหนึ่งเป็นอิมามนำผู้คนละหมาดเสร็จ แล้วจึงสั่งให้หาเชื้อไฟไปเผา (บ้าน) ของบุคคลที่ไม่ได้ไปละหมาดที่อยู่ไกลออกไป

٦٢٦ - حدَّثنا عُمَرُ بنُ حفصٍ قالَ: حدَّثنا أبي قالَ: حدَّثنا الأعمشُ قالَ: حدَّثني أبو صالحٍ، عنْ أبي هُرَيْرَةَ قالَ: قال النَّبيُّ صلى الله عليه وسلَّم: ليْسَ صلاةٌ أثقلَ على المنافِقِينَ منَ الفجْرِ والعِشاءِ. ولَوْ يعْلَمُونَ ما فيهما لأتَوْهُما ولَوْ حبْوا. لقدْ همَمْتُ أنْ آمُرَ المؤذِّنَ فيُقيمَ، ثُمَّ آمُرَ رجُلا يؤُمُّ النَّاسَ، ثُمَّ آخُذَ شُعَلاً منْ نارٍ فأُحَرِّقَ على منْ لا يخْرُجُ إلى الصَّلاةِ بَعْدُ.

ส่วนที่ 35 การละหมาดร่วมกันสองคนหรือมากกว่า

بابُ اثنانِ فما فوقَهُما جماعةٌ.

(627) จาก มาลิก อิบนุ อัลหุวัยริษ จากท่านนบี ﷺ กล่าว (กับบุคคลสองคน) ว่า เมื่อเข้าเวลา

٦٢٧ - حدَّثنا مُسَدَّدٌ قالَ: حدَّثنا يزيدُ بنُ زُرَيْعٍ قالَ: حدَّثنا خالدٌ، عنْ

أبي قلابة، عن مالك بن الحويرث، عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: إذا حضرت الصلاة فأذنا وأقيما ثم ليؤمكما أكبركما.

ละหมาด ให้อะซานและอิกอมะฮฺ แล้วเอาบุคคลที่อาวุโสกว่าหนึ่งในสองเป็นอิมาม

باب من جلس في المسجد ينتظر الصلاة وفضل المساجد.

ส่วนที่ 36 บุคคลที่นั่งในมัสยิดเพื่อรอคอยละหมาดญะมาอะฮฺ และความประเสริฐของมัสยิด

٦٢٨ - حدثنا عبد الله بن مسلمة، عن مالك، عن أبي الزناد، عن الأعرج، عن أبي هريرة: أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: الملائكة تصلي على أحدكم ما دام في مصلاه ما لم يحدث، اللهم اغفر له، اللهم ارحمه، لا يزال أحدكم في صلاة ما دامت الصلاة تحبسه لا يمنعه أن ينقلب إلى أهله إلا الصلاة.

(628) จาก อบู ฮุรอยเราะฮฺ เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ กล่าวว่า มวลมะลาอิกะฮฺจะเศาะละวาดให้กับบุคคลใดก็ตามที่ยังคงอยู่ที่ที่ละหมาดตราบที่ยังไม่พูดคุยว่า "โอ้-อัลลอฮฺ ขอได้ทรงโปรดยกโทษให้เขา ขอได้ทรงเมตตาเขา" คนหนึ่งในพวกท่านยังคงอยู่ในละหมาดนานเท่ากับที่เขาคอยละหมาดในเมื่อการละหมาดกักเขาไว้ที่จะกลับไปหาครอบครัวของเขา

٦٢٩ - حدثنا محمد بن بشار قال: حدثنا يحيى عن عبيد الله قال: حدثني خبيب بن عبد الرحمن، عن حفص ابن عاصم، عن أبي هريرة عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: سبعة يظلهم الله في ظله يوم لا ظل إلا ظله: الإمام العادل. وشاب نشأ في عبادة ربه. ورجل قلبه معلق في المساجد. ورجلان تحابا

(629) จาก อบู ฮุรอยเราะฮฺ เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ กล่าวว่า มีบุคคล 7 ประเภทที่อัลลอฮฺทรงให้พวกเขาอยู่ในร่มเงาของอัลลอฮฺในวันที่ไม่มีร่มเงาอื่นใดอีกแล้วนอกจากร่มเงาของอัลลอฮฺ กล่าวคือ ผู้ปกครองที่ยุติธรรม หนุ่มสาวที่มุ่งมั่นทำอิบาดะฮฺต่อพระเจ้าของเขา บุคคลที่หัวใจของเขาผูกพันอยู่กับมัสยิด(เพื่อละหมาดญะมาอะฮฺ) บุคคล

สองคนที่รักกันก็เพื่ออัลลอฮฺรวมกันก็เพื่ออัลลอฮฺและจากกันก็เพื่ออัลลอฮฺ ชายหนุ่มที่ปฏิเสธการเรียกหาของหญิงสาวสคาญ (เพื่อละเมิดประเวณี) แต่ชายนั้นกลับตอบว่า แท้จริงฉันเกรงกลัวอัลลอฮฺ บุคคลที่ทำงานอย่างลับ ๆจนขนาดที่มือซ้ายไม่ทราบสิ่งที่มือขวาบริจาคไป และบุคคลที่ระลึกถึงอัลลอฮฺ ด้วยความสันโดษ และดวงตาของเขานองไปด้วยน้ำตา

فى الله اجتمعا عليه وتفرقا عليه. ورجل طلبته ذات منصب وجمال فقال إنى أخاف الله. ورجل تصدق أخفى حتى لا تعلم شماله ما تنفق يمينه. ورجل ذكر الله خاليا ففاضت عيناه.

(630) จาก ฮุมัยดฺ เล่าว่า ครั้งหนึ่ง อนัสถูกถามว่า ท่านรสูล ﷺ สวมแหวนหรือไม่ อนัส ตอบว่าสวม ท่านรสูล ﷺ ได้ล่าละหมาดอิชาอฺออกไปจนถึงเที่ยงคืน หลังจากละหมาดเสร็จแล้วท่านได้หันมาทางพวกเราและกล่าวว่า ผู้คนละหมาดแล้วก็หลับไปและท่านยังคงละหมาดอยู่นานเท่ากับการรอคอยเพื่อละหมาด อนัส เพิ่มเติมว่าประหนึ่งว่า ฉันได้สังเกตประกายแหวนที่นิ้วของท่านนบี ﷺ

٦٣٠ - حدثنا قتيبة قال: حدثنا إسماعيل بن جعفر عن حميد قال: سئل أنس: هل اتخذ رسول الله صلى الله عليه وسلم خاتما؟ فقال: نعم: أخر ليلة صلاة العشاء إلى شطر الليل، ثم أقبل علينا بوجهه بعد ما صلى فقال: صلى الناس ورقدوا ولم تزالوا فى صلاة منذ انتظرتموها. قال: فكأنى أنظر إلى وبيص خاتمه.

ส่วนที่ 37 ความประเสริฐของการไปมัสยิด (ทุก) เช้า บ่ายและเย็นเพื่อละหมาดร่วมกัน

باب فضل من غدا إلى المسجد ومن راح.

٦٣١ - حدثنا علي بن عبد الله قال: حدثنا يزيد بن هارون قال: أخبرنا محمد بن مطرف عن زيد بن أسلم، عن عطاء بن يسار، عن أبي هريرة، عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: من غدا إلى المسجد وراح أعد الله له نزله من الجنة كلما غدا أو راح.

(631) จาก อบู ฮุรอยเราะฮฺ เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ กล่าวว่า บุคคลใดไปมัสยิด (ทุก) เช้า บ่ายและเย็น เพื่อละหมาดร่วมกันแล้ว อัลลอฮฺจะทรงตระเตรียมที่อยู่ ที่มีเกียรติยิ่งในสวรรค์ (ให้เขาได้ทำอะไรได้ตามต้องการ) เมื่อย่างเข้าไปทุกเช้าและบ่าย

باب إذا أقيمت الصلاة فلا صلاة إلا المكتوبة.

ส่วนที่ 38 เมื่อได้มีอิกอมะฮฺ จะไม่มีละหมาดใดนอกจากละหมาดฟัรฎูห้าเวลา

٦٣٢ - حدثنا عبد العزيز بن عبد الله قال: حدثنا إبراهيم بن سعد، عن أبيه، عن حفص بن عاصم، عن عبد الله بن مالك بن بحينة قال: مر النبي صلى الله عليه وسلم برجل قال: وحدثني عبد الرحمن قال: حدثنا بهز بن أسد قال: حدثنا شعبة قال: أخبرني سعد ابن إبراهيم قال: سمعت حفص بن عاصم قال: سمعت رجلا من الأزد يقال له مالك بن بحينة أن رسول الله صلى الله عليه وسلم رأى رجلا وقد أقيمت الصلاة يصلي ركعتين، فلما انصرف رسول الله صلى الله عليه وسلم لاث به الناس وقال له رسول الله صلى الله عليه وسلم: الصبح أربعا؟ الصبح أربعا، تابعه غندر ومعاذ عن شعبة عن مالك. وقال: ابن إسحاق عن سعد، عن حفص، عن عبد الله بن بحينة. وقال حماد: أخبرنا سعد، عن حفص، عن مالك.

(632) จาก มาลิก อิบนุบุหัยนะฮฺ เล่าว่า ท่านนบี ﷺ ได้เดินผ่านไปที่ชายคนหนึ่งซึ่งกำลังละหมาดสุนัตสองรอกาอัตหลังอิกอมะฮฺ ครั้นเมื่อท่านนบี ﷺ ละหมาดเสร็จแล้ว ประชาชนทั้งหลายได้มาห้อมล้อมท่าน ท่านรสูล ﷺ ได้กล่าวกับเขาว่า ละหมาดศุบุฮฺมีสี่รอกาอัตหรือ

ละหมาดศุบุฮฺมีสี่รอกาอัตหรือ

ส่วนที่ 39 มีข้อสำคัญอย่างไรสำหรับผู้ป่วยที่จะไปละหมาดญะมาอะฮฺ

باب حد المريض أن يشهد الجماعة.

(633) จาก อัลอัสวัด เล่าว่า พวกเราได้อยู่ร่วมกับอาอิชะฮฺ พวกเราได้กล่าวถึงการละหมาดที่สม่ำเสมอ และทำอย่างสง่า เธอกล่าวว่า เมื่อครั้งที่ท่านรสูล ﷺ ป่วยและการป่วยที่ถึงขั้นสิ้นชีวิตนั้น เมื่อเข้าเวลาละหมาดโดยมีเสียงอะซานเกิดขึ้นแล้ว ท่านกล่าวว่า พวกท่านจงพากันไปสั่งให้ อบู บะกัร นำประชาชนละหมาด มีคนกล่าวกับท่านว่า อบู บะกัร เป็นบุคคลที่มีจิตใจอ่อนไหว เมื่อได้ยืนในตำแหน่งของท่าน (ตำแหน่งอิมาม) เขาจะไม่สามารถนำละหมาดได้ ท่านรสูล ﷺ จึงได้สั่งใช้อีก พวกเขาก็กลับพูดเช่นนั้นกับท่านรสูล ﷺ อีก ทำเช่นนี้ถึงสามครั้ง แล้วท่านรสูล ﷺ จึงกล่าวว่า อันที่จริงพวกเธอเป็นสหายของยูสุบจงได้ไปสั่งใช้ให้อบูบะกัรนำผู้คนละหมาด อบู บะกัรจึงได้ออกไป แล้วนำผู้คนทั้งหลายละหมาด ระหว่างนั้นสภาพของท่านนบี ﷺ ดีขึ้นเล็กน้อย ท่านจึงได้เดินออกมา โดยมีสองคนพยุงมือ ฉันเห็นคล้ายกับว่า เท้าทั้งสองของท่านลากไปกับพื้น อบู บะกัร

٦٣٣ - حدثنا عمر بن حفص قال: حدثني أبي قال: حدثنا الأعمش عن إبراهيم: قال الأسود قال: كنا عند عائشة رضي الله عنها فذكرنا المواظبة على الصلاة والتعظيم لها، قالت: لما مرض رسول الله صلى الله عليه وسلم مرضه الذي مات فيه فحضرت الصلاة فأذن. فقال: مروا أبا بكر فليصل بالناس، فقيل له إن أبا بكر رجل أسيف إذا قام في مقامك لم يستطع أن يصلي بالناس. وأعاد فأعادوا له، فأعاد الثالثة فقال، إنكن صواحب يوسف، مروا أبا بكر فليصل بالناس. فخرج أبو بكر فصلى فوجد النبي صلى الله عليه وسلم من نفسه خفة فخرج يهادى بين رجلين كأني أنظر رجليه تخطان من الوجع، فأراد أبو بكر أن يتأخر

فَأَوْمَأَ إِلَيْهِ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم أَنْ مَكَانَكَ، ثُمَّ أُتِيَ بِهِ حَتَّى جَلَسَ إِلَى جَنْبِهِ. فَقِيلَ لِلأَعْمَشِ وَكَانَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم يُصَلِّي وَأَبُو بَكْرٍ يُصَلِّي بِصَلاَتِهِ ، وَالنَّاسُ يُصَلُّونَ بِصَلاَةِ أَبِي بَكْرٍ ، فَقَالَ بِرَأْسِهِ نَعَمْ. رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ ، عَنْ شُعْبَةَ ، عَنِ الأَعْمَشِ بَعْضَهُ. وَزَادَ أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنِ الأَعْمَشِ: جَلَسَ عَنْ يَسَارِ أَبِي بَكْرٍ فَكَانَ أَبُو بَكْرٍ يُصَلِّي قَائِمًا.

ประสงค์ที่จะล่าละหมาดออกไป ท่านรสูล ﷺ ได้ผงกศีรษะให้อยู่ในที่ของท่าน ท่านรสูล ﷺ ได้ถูกพยุงจนมานั่งข้างๆอบู บะกัรมีผู้ถามอะอฺมัชว่า ท่านนบี ﷺ ได้เป็นอิมาม(หรือ) อบู บะกัร ละหมาดตามท่าน แล้วผู้คนต่างก็ได้ละหมาดตามท่านหรือเปล่าอะอฺมัชตอบว่า ใช่ โดยผงกศีรษะ อบู มุอาวิยะอฺ ได้เพิ่มเติมจากรายงานของอะอฺมัชว่า ท่านนบี ﷺ ได้มานั่งข้างซ้ายอบู บะกัร ซึ่งอบู บะกัรยืนละหมาด

٦٣٤ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى قَالَ: أَخْبَرَنَا هِشَامُ بْنُ يُوسُفَ ، عَنْ مَعْمَرٍ، عَنِ الزُّهْرِيِّ ، قَالَ: أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: قَالَتْ عَائِشَةُ: لَمَّا ثَقُلَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم وَاشْتَدَّ وَجَعُهُ اسْتَأْذَنَ أَزْوَاجَهُ أَنْ يُمَرَّضَ فِي بَيْتِي فَأَذِنَّ لَهُ. فَخَرَجَ بَيْنَ رَجُلَيْنِ تَخُطُّ رِجْلاَهُ الأَرْضَ. وَكَانَ بَيْنَ الْعَبَّاسِ وَرَجُلٍ آخَرَ. قَالَ عُبَيْدُ اللَّهِ: فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لاِبْنِ عَبَّاسٍ مَا قَالَتْ عَائِشَةُ. فَقَالَ لِي. وَهَلْ تَدْرِي مَنِ الرَّجُلُ الَّذِي لَمْ تُسَمِّ عَائِشَةُ ؟ قُلْتُ: لاَ. قَالَ هُوَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ.

(634) จาก อาอิชะฮฺ เล่าว่า เมื่อครั้งที่ท่านนบี ﷺ ป่วยหนัก ท่านได้ขออนุญาตภรรยาทั้งหลายที่จะอยู่พยาบาลที่บ้านของฉัน ซึ่งภรรยาทั้งหลายก็ได้อนุญาต ท่านจึงออกไปโดยมีชายสองคนพยุงไป โดยมีอับบาสและชายอีกคนพยุง

อุบัยดุลลอฮฺ กล่าวว่า ฉันได้เล่าเรื่องนี้กับอับบาสตามที่อาอิชะฮฺได้เล่าไว้แล้ว เขากล่าวกับฉันว่า ท่านจำชื่อชายคนนั้นได้หรือไม่ ซึ่งอาอิชะฮฺเองก็ไม่ได้ระบุชื่อไว้ ฉันกล่าวตอบว่า ไม่จำ อิบนุ อับบาสจึงกล่าวว่า ชายคนนั้นคือ อลี อิบนุ อบีฏอเลิบ

ส่วนที่ 40 ข้อผ่อนผันให้ละหมาดที่บ้านกรณีที่มีฝนตกและเหตุอื่นๆ

باب الرُّخْصَةِ فِي الْمَطَرِ وَالْعِلَّةِ أَنْ يُصَلِّيَ فِي رَحْلِهِ.

(635) จาก นาเฟียะอฺ เล่าว่า คืนหนึ่งขณะที่มีพายุและเย็นจัด อิบนุ อุมัร ได้ประกาศในอะซานสำหรับผู้ที่จะละหมาดร่วมกันที่มัสยิดว่า ให้พวกท่านละหมาดที่บ้าน แล้วจึงกล่าวขึ้นว่า ท่านรสูล ﷺ ก็เคยใช้ให้ผู้อะซานประกาศเมื่อปรากฏว่าคืนใดเย็นจัดและมีฝนตกว่าพวกท่านจงละหมาดที่บ้าน

٦٣٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ: أَخْبَرَنَا مَالِكٌ، عَنْ نَافِعٍ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ أَذَّنَ بِالصَّلَاةِ فِي لَيْلَةٍ ذَاتِ بَرْدٍ وَرِيحٍ. ثُمَّ قَالَ: أَلَا صَلُّوا فِي الرِّحَالِ. ثُمَّ قَالَ: إِنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم كَانَ يَأْمُرُ الْمُؤَذِّنَ إِذَا كَانَتْ لَيْلَةٌ ذَاتُ بَرْدٍ وَمَطَرٍ يَقُولُ: أَلَا صَلُّوا فِي الرِّحَالِ.

(636) จาก มะหมูด อิบนุ อัรรอเบียะอฺ อัลอันศอรี เล่าว่า อิตบาน อิบนุ มาลิก ได้เป็นอิมามนำพวกเขาละหมาด ซึ่งอิตบานเป็นคนตาบอด มีอยู่ครั้งหนึ่งท่านได้กล่าวกับรสูล ﷺ ว่า โอ้-ท่านรสูล ﷺ ขณะนี้มืดสนิทและน้ำเอ่อขึ้นท่วม (ในหมู่บ้าน) และฉันเป็นคนตาบอด โอ้ท่านรสูล ﷺ จงได้โปรดนำละหมาดในบ้านของฉันเถอะ ซึ่งฉันได้ทำเป็นที่ละหมาด ท่านรสูล ﷺ จึงกล่าวว่าตรงไหนที่พอใจจะให้ฉันละหมาด อิตบานจึงชี้ไปที่จุดหนึ่งในบ้านแล้วท่านรสูล ﷺ ก็ได้ละหมาด

٦٣٦ - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ: حَدَّثَنِي مَالِكٌ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ: عَنْ مَحْمُودِ بْنِ الرَّبِيعِ الْأَنْصَارِيِّ أَنَّ عِتْبَانَ بْنَ مَالِكٍ كَانَ يَؤُمُّ قَوْمَهُ وَهُوَ أَعْمَى، وَأَنَّهُ قَالَ لِرَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم يَا رَسُولَ اللهِ إِنَّهَا تَكُونُ الظُّلْمَةُ وَالسَّيْلُ وَأَنَا رَجُلٌ ضَرِيرُ الْبَصَرِ، فَصَلِّ يَا رَسُولَ اللهِ فِي بَيْتِي مَكَانًا أَتَّخِذُهُ مُصَلًّى، فَجَاءَهُ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم فَقَالَ: أَيْنَ تُحِبُّ أَنْ أُصَلِّيَ؟ فَأَشَارَ إِلَى مَكَانٍ مِنَ الْبَيْتِ فَصَلَّى فِيهِ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم.

بابٌ هَلْ يُصَلِّي الإمامُ بمَنْ حَضَرَ؟ وَهَلْ يَخْطُبُ يَوْمَ الجُمُعَةِ في المَطَرِ؟

ส่วนที่ 41 อิมามจะต้องนำบุคคลที่มาละหมาดไหม และจะต้องกล่าวคุตบะฮฺในวันศุกร์หรือไม่ (ทั้งสองกรณี) เมื่อมีฝนตก

٦٣٧ - حدَّثنا عَبْدُ اللهِ بنُ عَبْدِ الوَهَّابِ قالَ: حدَّثنا حمَّادُ بنُ زَيْدٍ قالَ: حدَّثنا عَبْدُ الحَميدِ صاحبُ الزِّيادي قالَ: سَمِعتُ عَبْدَ اللهِ بنَ الحارِثِ قالَ: خَطَبَنا ابنُ عبَّاسٍ في يَوْمٍ ذي رَدْغٍ فَأَمَرَ المُؤَذِّنَ لما بَلَغَ حَيَّ على الصَّلاةِ قالَ: قُلِ الصَّلاةُ في الرِّحالِ. فَنَظَرَ بَعْضُهُمْ إلى بَعْضٍ كأنَّهُمْ أنْكَرُوا. فقالَ: كأنَّكُمْ أنْكَرْتُمْ هذا. إن هذا فَعَلَهُ مَنْ هُوَ خَيْرٌ مِنِّي - يعني النَّبِيَّ صلى اللهُ عليه وسلَّم - إنَّها عَزْمَةٌ وَإنِّي كَرِهْتُ أنْ أُخْرِجَكُمْ. وَعَنْ حَمَّادٍ، عَنْ عاصِمٍ، عَنْ عَبْدِ اللهِ ابنِ الحارِثِ، عَنْ ابنِ عبَّاسٍ نَحْوَهُ غَيْرَ أنَّهُ قالَ: كَرِهْتُ أنْ أُؤَثِّمَكُمْ فَتَجيئُونَ تَدُوسُونَ الطِّينَ إلى رُكَبِكُمْ.

(637) จาก อับดุลลอฮฺ อิบนุ อัลฮาริษ เล่าว่า อิบนุ อับบาส ได้กล่าวคุตบะฮฺกับพวกเราในวันที่มืดครึ้ม ท่านจึงได้สั่งให้ผู้อะซานว่า เมื่ออะซานถึง

حى على الصلاة

แล้วให้กล่าวว่า ให้ละหมาดที่บ้าน บางคนก็เลยมองหน้ากันประหนึ่งว่าพวกเขาไม่ชอบวิธีนี้ อิบนุ อับบาส กล่าวว่า ประหนึ่งว่า พวกท่านไม่ชอบวิธีนี้ แต่ว่าวิธีนี้ อิบนุ อับบาส กล่าวว่า ประหนึ่งว่า พวกท่านไม่ชอบวิธีนี้ แต่ว่าวิธีนี้นั้น บุคคลที่ดีกว่าฉันก็ได้ทำมาแล้ว คือท่านนบี ﷺ วิธีนี้ เป็นที่อนุญาตและฉันเองก็รังเกียจที่จะนำพวกท่านออกไปละหมาดร่วมกัน อิบนุ อับบาสได้เล่าคล้ายๆ กันกับข้างต้น โดยกล่าวว่า ฉันเองก็รังเกียจที่จะให้พวกท่านได้รับบาป โดยที่มามัสยิดขณะที่เข่าเต็มไปด้วยดินโคลน

٦٣٨ - حدَّثنا مُسْلِمٌ قالَ: حدَّثنا هِشامٌ، عَنْ يَحْيى، عَنْ أبي سَلَمَةَ، قالَ: سألْتُ أبا سَعيدٍ الخُدْرِيَّ فَقالَ: جاءَتْ سَحابَةٌ فَمَطَرَتْ حتَّى

(638) จาก อบู สะอีด อัลคุดรี เล่าว่า ขณะที่เมฆครึ้ม

และฝนตก หลังคารั่ว ซึ่งหลังคาก็ทำจากกิ่งอินทผลัม ฉันจึงเห็นรสูล ﷺ สุญูดในน้ำและในดินโคลน จนกระทั่งเห็นรอยโคลนที่หน้าผากของท่าน

سال السَّقْفُ، وَكَانَ مِنْ جَرِيدِ النَّخْلِ، فَأُقِيمَتِ الصَّلاةُ، فَرَأَيْتُ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم يَسْجُدُ فِي الْمَاءِ وَالطِّينِ حَتَّى رَأَيْتُ أَثَرَ الطِّينِ فِي جَبْهَتِهِ.

(639) จาก อนัส อิบนุ สิรีน เล่าว่า ฉันเคยได้ยินอนัสกล่าวว่า มีชายชาวอันศอรฺคนหนึ่งกล่าวว่า ฉันไม่สามารถร่วมละหมาดกับท่านได้ ด้วยเหตุที่ฉันเป็นคนอ้วน เขาเป็นคนตระเตรียมอาหารให้ท่านนบี ﷺ โดยเชิญท่านนบี ﷺ ไปที่บ้านของเขา คลี่เสื่อออกเช็ดริมเสื่อแล้วท่านรสูล ﷺ ได้ละหมาดสองรอกาอัตบนเสื่อนั้น มีชายคนหนึ่งจากครอบครัวของอัลญารูดกล่าวถามอนัสว่า ท่านรสูล ﷺ ได้ละหมาดอัฎฮาหรือเปล่า อนัสกล่าวว่า ฉันไม่เห็นท่านละหมาดนอกจากวันนี้

٦٣٩ - حَدَّثَنَا آدَمُ قَالَ: حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ: حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ سِيرِينَ قَالَ: سَمِعْتُ أَنَسًا يَقُولُ: قَالَ رَجُلٌ مِنَ الأَنْصَارِ: إِنِّي لا أَسْتَطِيعُ الصَّلاةَ مَعَكَ، وَكَانَ رَجُلاً ضَخْمًا، فَصَنَعَ لِلنَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم طَعَامًا فَدَعَاهُ إِلَى مَنْزِلِهِ فَبَسَطَ لَهُ حَصِيرًا، وَنَضَحَ طَرَفَ الْحَصِيرِ فَصَلَّى عَلَيْهِ رَكْعَتَيْنِ فَقَالَ رَجُلٌ مِنْ آلِ الْجَارُودِ لأَنَسٍ: أَكَانَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم يُصَلِّي الضُّحَى؟ قَالَ: مَا رَأَيْتُهُ صَلاهَا إِلاَّ يَوْمَئِذٍ.

ส่วนที่ 42 เมื่อมีอาหารเตรียมไว้แล้วและละหมาดก็เริ่มขึ้น (จะทำอย่างไร)

อิบนุ อุมัรเคยเริ่มละหมาดขณะที่อาหารเย็น อบู อัดดัรดาอฺ กล่าวอีกว่า เป็นเรื่องวิจารณาญาณของแต่ละบุคคลที่จะทำได้หรือไม่ โดยที่การละหมาดยังดำรงอยู่ด้วยใจมั่น

بَابٌ إِذَا حَضَرَ الطَّعَامُ وَأُقِيمَتِ الصَّلاةُ. وَكَانَ ابْنُ عُمَرَ يَبْدَأُ بِالْعَشَاءِ. وَقَالَ أَبُو الدَّرْدَاءِ: مِنْ فِقْهِ الْمَرْءِ إِقْبَالُهُ عَلَى حَاجَتِهِ حَتَّى يُقْبِلَ عَلَى صَلاتِهِ وَقَلْبُهُ فَارِغٌ.

(640) จากอาอิชะฮฺ เล่าว่า ท่านนบี ﷺ กล่าวว่า เมื่ออาหารเย็นได้เตรียมไว้แล้ว ขณะที่มีการอิกอมะฮฺ ก็ให้ท่านอาหารเย็นก่อน

٦٤٠ - حدثنا مسدد قال: حدثنا يحيى، عن هشام، قال: حدثني أبي قال: سمعت عائشة عن النبي صلى الله عليه وسلم أنه قال: إذا وضع العشاء وأقيمت الصلاة فابدءوا بالعشاء.

(641) จาก อนัส อิบนุ มาลิก เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ กล่าวว่า เมื่ออาหารเย็นได้เตรียมแล้ว ให้รับประทานอาหารเสียก่อนที่จะละหมาดมัฆริบและไม่ต้องรีบร้อนรับประทาน (ให้เสร็จๆไป)

٦٤١ - حدثنا يحيى بن بكير قال: حدثنا الليث عن عقيل عن ابن شهاب، عن أنس بن مالك أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: إذا قدم العشاء فابدءوا به قبل أن تصلوا صلاة المغرب ولا تعجلوا عن عشائكم.

(642) จากนาเฟียะอฺ จากอิบนุ อุมัร เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ กล่าวว่า เมื่ออาหารเย็นได้เตรียมการไว้แล้ว และมีอิกอมะฮฺ จงรับประทานอาหารเย็นก่อน โดยไม่ต้องรีบร้อนจนกว่าจะอิ่มเรียบร้อย ปรากฏว่าครั้งหนึ่งมีอาหารมาวางเรียบร้อยแล้วสำหรับอิบนุ อุมัร และขณะนั้นได้มีอิกอมะฮฺ ท่านจะไม่ไปละหมาดจนกว่าจะรับประทานอาหารเสร็จทั้งๆที่ท่านก็ได้ยินเสียงการอ่านของอิมาม (ในละหมาดมัฆริบ)อิบนุ อุมัรเล่าอีกว่า ท่านนบี ﷺ กล่าวว่า เมื่ออาหารได้ตระเตรียมไว้เรียบร้อยแล้วก็ไม่ต้องรีบร้อนจนกว่าจะเสร็จ(รับประทานอาหาร) แม้ละหมาดจะเริ่มแล้วก็ตาม

٦٤٢ - حدثنا عبيد بن إسماعيل، عن أبي أسامة، عن عبيد الله، عن نافع، عن ابن عمر قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: إذا وضع عشاء أحدكم وأقيمت الصلاة فابدءوا بالعشاء ولا يعجل حتى يفرغ منه ــ وكان ابن عمر يوضع له الطعام وتقام الصلاة فلا يأتيها حتى يفرغ وإنه ليسمع قراءة الإمام وقال زهير ووهب بن عثمان عن موسى بن عقبة، عن نافع، عن ابن عمر قال: قال النبي صلى الله عليه وسلم: إذا كان أحدكم على الطعام فلا يعجل حتى يقضي حاجته منه وإن أقيمت الصلاة. رواه إبراهيم بن المنذر عن وهب ابن عثمان، ووهب مديني.

ส่วนที่ 43 เมื่ออิมามถูกเรียกให้ไปนำละหมาดขณะที่มือยังมีอาหารอยู่ (รับประทานอาหาร)

بَابٌ إِذَا دُعِيَ الإِمَامُ إِلَى الصَّلَاةِ وَبِيَدِهِ مَا يَأْكُلُ .

(643) จาก ยะอฺฟัร อิบนุ อัมรฺ อิบนุ อุมัยยะฮฺ เล่าว่า บิดาของเขาเล่าว่า ฉันเคยเห็นท่านรสูล ﷺ กำลังรับประทานเนื้อสะโพกแกะ ขณะเดียวกันท่านก็ได้ถูกเชิญให้นำละหมาด ท่านได้ยืนขึ้นวางมีดลงแล้วละหมาดโดยที่ไม่ได้อาบน้ำละหมาดใหม่

٦٤٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللهِ قَالَ: حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ، عَنْ صَالِحٍ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ: أَخْبَرَنِي جَعْفَرُ بْنُ عَمْرِو بْنِ أُمَيَّةَ أَنَّ أَبَاهُ قَالَ: رَأَيْتُ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم يَأْكُلُ ذِرَاعًا يَحْتَزُّ مِنْهَا فَدُعِيَ إِلَى الصَّلَاةِ فَقَامَ فَطَرَحَ السِّكِّينَ فَصَلَّى وَلَمْ يَتَوَضَّأْ .

ส่วนที่ 44 บุคคลที่ยุ่งอยู่กับงานในครอบครัวขณะเดียวกับอิกอมะฮฺก็เริ่มขึ้น เขาก็ออกไปละหมาด (ร่วม)

بَابٌ مَنْ كَانَ فِي حَاجَةِ أَهْلِهِ فَأُقِيمَتِ الصَّلَاةُ فَخَرَجَ .

(644) จาก อัลอัสวัด เล่าว่า ฉันเคยถามอาอิชะฮฺว่า ท่านนบี ﷺ มีกิจที่จะต้องทำที่บ้านอะไรไหม เธอตอบว่า ท่านทำงานต่าง ๆ ในครอบครัวด้วยตัวของท่านเอง กล่าวคือบริการในครอบครัว ครั้นเมื่อได้เวลาละหมาดท่านก็จะออกไปละหมาด

٦٤٤ - حَدَّثَنَا آدَمُ قَالَ: حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ: حَدَّثَنَا الْحَكَمُ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ، عَنِ الأَسْوَدِ قَالَ: سَأَلْتُ عَائِشَةَ: مَا كَانَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم يَصْنَعُ فِي بَيْتِهِ؟ قَالَتْ: كَانَ يَكُونُ فِي مِهْنَةِ أَهْلِهِ، تَعْنِي خِدْمَةَ أَهْلِهِ، فَإِذَا حَضَرَتِ الصَّلَاةُ خَرَجَ إِلَى الصَّلَاةِ

ส่วนที่ 45 ผู้ที่นำละหมาดเป็นผู้ที่ไม่ประสงค์นอกจากจะแนะนำผู้คนให้เข้าใจถึงการละหมาดของท่านนบี ﷺ และแนวทางของท่าน

بَابٌ مَنْ صَلَّى بِالنَّاسِ وَهُوَ لَا يُرِيدُ إِلَّا أَنْ يُعَلِّمَهُمْ صَلَاةَ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم وَسُنَّتَهُ .

(645) จากอัยยูบ จากอบู กิลามะฮฺเล่าว่า ครั้งหนึ่งมาลิก อิบนุ อัลฮุวัยริษได้ไปที่มัสยิดของพวกเรา แล้วท่านได้กล่าวว่า ฉันจะละหมาดข้างหน้าพวกท่าน โดยที่ในใจไม่ได้ประสงค์ที่จะนำพวกท่านละหมาด แต่ฉันจะละหมาดตามที่ฉันเคยเห็นท่านนบี ﷺ ละหมาด ฉัน (อัยยูบ) จึงได้กล่าวกับอบู กิลามะฮฺว่า ท่านนบี ﷺ เคยละหมาดอย่างไร ท่านตอบว่า เหมือนๆกับผู้อาวุโสของพวกเรานี่แหละและกล่าวว่า ผู้อาวุโสได้นั่งเมื่อเงยศีรษะขึ้นจากสุญูดก่อนที่จะเสร็จสิ้นรอกาอัตแรก

٦٤٥ - حدَّثنا مُوسَى بنُ إسماعِيلَ قالَ: حدَّثنا وُهَيْبٌ قال: حدَّثنا أيُّوبُ عَنْ أبي قِلابَةَ قالَ: جاءَنا مالِكُ بنُ الحُوَيْرِثِ في مَسْجِدِنا هذا فقالَ: إنِّي لأُصَلِّي بِكُمْ وَما أُرِيدُ الصَّلاةَ. أُصَلِّي كَيْفَ رَأيْتُ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلَّم يُصَلِّي فقُلْتُ لأبي قِلابَةَ: كَيْفَ كانَ يُصَلِّي؟ قالَ: مِثْلَ شَيْخِنا هذا. قالَ وكانَ شَيْخُنا يَجْلِسُ إذا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ السُّجُودِ قَبْلَ أنْ يَنْهَضَ في الرَّكْعَةِ الأولى.

ส่วนที่ 46 กลุ่มผู้รู้ศาสนาและกลุ่มผู้ประเสริฐมีสิทธิที่จะได้เกียรติเป็นอิมามนำละหมาด

بابُ أهْلُ العِلْمِ والفَضْلِ أحَقُّ بالإمامَةِ.

(646) จากอบู มูสา เล่าว่า เมื่อครั้งที่ท่านนบี ﷺ ป่วยและอาการป่วยหนักขึ้น ท่านได้กล่าวขึ้นว่า จงไปหาอบู บะกัรและให้อบู บะกัรนำประชาชนละหมาด อาอิชะฮฺกล่าวว่า อบู บะกัร เป็นคนที่จิตใจอ่อนไหว เมื่อได้ยืนในตำแหน่งของท่านแล้ว คงไม่สามารถนำประชาชนละหมาดได้ ท่านนบี ﷺ จึงได้กล่าวอีกว่า จงไปหาอบู บะกัร สั่งให้เขา

٦٤٦ - حدَّثنا إسحاقُ بنُ نَصْرٍ قالَ: حدَّثنا حُسَيْنٌ، عَنْ زائِدَةَ، عَنْ عَبْدِ المَلِكِ بنِ عُمَيْرٍ، قالَ: حدَّثني أبو بُرْدَةَ، عَنْ أبي مُوسَى قالَ: مَرِضَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلَّم فاشْتَدَّ مَرَضُهُ فقالَ: مُرُوا أبا بَكْرٍ فَلْيُصَلِّ بالنَّاسِ. قالَتْ عائِشَةُ: إنَّهُ رَجُلٌ رَقِيقٌ إذا قامَ مَقامَكَ لَمْ يَسْتَطِعْ أنْ يُصَلِّيَ بالنَّاسِ.

قال: مُرُوا أبا بكرٍ فليُصلِّ بالنَّاسِ. فعادت. فقال: مُرِي أبا بكرٍ فليُصلِّ بالناسِ فإنكنَّ صواحبُ يوسفَ. فأتاه الرسولُ فصلى بالنَّاسِ في حياةِ النبيِّ صلى اللهُ عليه وسلم.

นำประชาชนละหมาด อาอิชะฮฺได้กลับมาอีก ท่านนบี ﷺ กล่าวอีกว่า จงไปบอกให้อบู บะกัร นำประชาชนละหมาด พวกเธอทั้งหลายก็เป็นเพื่อนของยูสุบ แล้วท่านนบี ﷺก็ไปหาท่านอบู บะกัรให้นำประชาชนละหมาดในขณะที่ท่านนบี ﷺยังมีชีวิตอยู่

٦٤٧ - حدثنا عبدُ اللهِ بنُ يوسفَ قال: أخبرنا مالكٌ، عن هشامِ بنِ عروةَ، عن أبيه، عن عائشةَ أمِّ المؤمنين أنها قالت: إنَّ رسولَ اللهِ صلى اللهُ عليه وسلم قال في مرضِه: مُرُوا أبا بكرٍ يُصلِّي بالنَّاسِ. قالت عائشةُ: قلتُ إنَّ أبا بكرٍ إذا قامَ في مقامِك لم يُسمِعِ الناسَ من البكاءِ، فمُرْ عمرَ فليُصلِّ بالناسِ. فقالت عائشةُ: فقلتُ لحفصةَ قولي له إنَّ أبا بكرٍ إذا قامَ في مقامِك لم يُسمِعِ الناسَ من البكاءِ فمُرْ عمرَ فليُصلِّ للنَّاسِ. ففعلت حفصةُ، فقال رسولُ اللهِ صلى اللهُ عليه وسلم: مَهْ إنكنَّ لأنتنَّ صواحبُ يوسفَ. مُرُوا أبا بكرٍ فليُصلِّ بالنَّاسِ. فقالت حفصةُ لعائشةَ: ما كنتُ لأُصيبَ منكِ خيرًا.

(647) จากอาอิชะฮฺ อุมมุลมุอฺมินีน เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ ได้กล่าวขณะที่อยู่ในอาการป่วยว่า จงไปบอกให้อบู บะกัรนำประชาชนละหมาด อาอิชะฮฺกล่าวว่า ฉันได้กล่าวกับท่านนบี ﷺ ว่า หากอบู บะกัรยืนในตำแหน่งอิมาม เขาจะไม่ทำให้ประชาชนได้ยินเสียงของท่าน ฉันจึงได้ขอร้องให้อุมัรนำประชาชนละหมาด อาอิชะฮฺกล่าวว่า ฉันได้กล่าวคำพูดของฉันกับฮัฟเศาะฮฺว่า ที่จริงหาก อบู บะกัร ยืนอยู่ในตำแหน่งผู้นำละหมาดแล้วเขาจะไม่ทำให้ประชาชนได้ยินเสียง (ฉันจึงได้) บอกกับอุมัรให้นำประชาชนละหมาด ฮัฟเศาะฮฺได้ทำเช่นนี้ท่านรสูล ﷺ จึงกล่าวว่า อยู่เฉย ๆแท้จริงพวกเธอก็เป็นเพื่อนของยูสุบแล้วพวกเธอจงไปบอกอบู บะกัร นำประชาชนละหมาด ฮัฟเศาะฮฺกล่าวกับอาอิชะฮฺ ว่า ฉันยังไม่พบเหตุการณ์ดี ๆจากเธอเลย

٦٤٨ - حدثنا أبو اليمان قال: أخبرنا شعيب عن الزهري قال: أخبرني أنس بن مالك الأنصاري وكان تبع النبي صلى الله عليه وسلم وخدمه وصحبه، أن أبا بكر كان يصلي لهم في وجع النبي صلى الله عليه وسلم الذي توفي فيه حتى إذا كان يوم الاثنين وهم صفوف في الصلاة فكشف النبي صلى الله عليه وسلم ستر الحجرة ينظر إلينا وهو قائم كأن وجهه ورقة مصحف، ثم تبسم يضحك فهممنا أن نفتتن من الفرح برؤية النبي صلى الله عليه وسلم فنكص أبو بكر على عقبيه ليصل الصف وظن أن النبي صلى الله عليه وسلم خارج إلى الصلاة، فأشار إلينا النبي صلى الله عليه وسلم أن أتموا صلاتكم وأرخى الستر، فتوفي من يومه.

(648) จาก อัซซุฮฺรี เล่าว่า อนัส อิบนุ มาลิก อัลอันศอรี ได้บอกกับฉันว่า เขาได้เคยติดตามท่านนบี ﷺ ในฐานะผู้รับใช้และในฐานะเพื่อนปรากฏว่า อบู บะกัร ได้นำประชาชนละหมาดในครั้งที่ท่านนบี ﷺ ป่วยถึงแก่กรรมในวันจันทร์ โดยพวกเขาได้จัดแถว ท่านนบี ﷺ ได้เปิดม่านห้องยืนมองดูพวกเรา ใบหน้าของท่านนบี ﷺ ประหนึ่งหน้ากระดาษอัลกุรอาน ต่อมาท่านยิ้มแล้วหัวเราะ พวกเราตั้งใจจะเร้าให้เกิดความปิติด้วยการเห็นท่านนบี ﷺ อบู บะกัรได้ถอยออกมาละหมาดในแถวโดยคาดว่า ท่านนบี ﷺ จะออกมานำละหมาด ท่านนบี ﷺ ได้ให้สัญญาณกับพวกเราให้ละหมาดต่อไปได้ แล้วท่านขยับม่านปิดแล้ว ท่านได้ถึงแก่ชีวิตในวันนั้น

٦٤٩ - حدثنا أبو معمر قال: حدثنا عبد الوارث قال: حدثنا عبد العزيز عن أنس قال: لم يخرج النبي صلى الله عليه وسلم ثلاثا، فأقيمت الصلاة فذهب أبو بكر يتقدم فقال نبي الله صلى الله عليه وسلم بالحجاب فرفعه فلما وضح وجه النبي صلى الله عليه وسلم ما رأينا منظرا كان أعجب إلينا من وجه النبي صلى الله عليه وسلم

(649) จากอนัส เล่าว่า ท่านนบี ﷺ ไม่ได้ออกมาละหมาดรวมกันถึงสามวัน ดังนั้นเมื่อประชาชนได้มาละหมาดกันแล้ว อบูบะกัร จึงได้ทำหน้าที่อิมาม ท่านนบี ﷺ ได้กล่าวจากที่กั้น ท่านยกผ้ากั้นออก ใบหน้าของท่านปรากฏให้เห็น เราไม่เคยเห็นม่านอะไรที่ทำให้พวกเราสุขใจเท่ากับที่เห็นใบหน้าที่

ปรากฏ ขณะที่ปรากฏให้พวกเราเห็น ท่านนบี ﷺ ได้ให้สัญญาณด้วยมือเพื่อให้ อบู บะกัรนำประชาชนละหมาดท่านนบี ﷺ ได้ปิดม่านลง (แล้วพวกเรา)ไม่เห็นท่านนบี ﷺ อีกเลยจนกระทั่งท่านสิ้นชีวิต

حِينَ وَضَحَ لَنَا، فَأَوْمَأَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم بِيَدِهِ إِلَى أَبِي بَكْرٍ أَنْ يَتَقَدَّمَ، وَأَرْخَى النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم الحِجَابَ فَلَمْ يُقْدَرْ عَلَيْهِ حَتَّى مَاتَ.

(650)จาก ฮัฟเศาะฮฺ อิบนุ อับดุลลอฮฺจากบิดาของเขา เล่าว่า ครั้งเมื่อท่านนบี ﷺ ป่วยหนักมีคนกล่าวกับท่านว่าได้เวลาละหมาดแล้ว ท่านจึงกล่าวว่าจงไปบอกอบู บะกัร ให้นำประชาชนละหมาด อาอิชะฮฺ กล่าวว่า อันที่จริงอบู บะกัร เป็นบุคคลที่ใจอ่อน ท่านจะระงับใจไว้ไม่อยู่ (ร้องไห้) หากได้ยินอัลกุรอาน ท่านนบี ﷺ ก็กล่าวอีกว่า จงไปบอกให้อบู บะกัร นำละหมาดในเมื่อพวกเธอก็เป็นเพื่อนของยูสุบ

٦٥٠ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ قَالَ: حَدَّثَنِي يُونُسُ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ حَمْزَةَ بْنِ عَبْدِ اللهِ أَنَّهُ أَخْبَرَهُ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: لَمَّا اشْتَدَّ بِرَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم وَجَعُهُ، قِيلَ لَهُ فِي الصَّلَاةِ فَقَالَ: مُرُوا أَبَا بَكْرٍ فَلْيُصَلِّ بِالنَّاسِ. قَالَتْ عَائِشَةُ إِنَّ أَبَا بَكْرٍ رَجُلٌ رَقِيقٌ إِذَا قَرَأَ غَلَبَهُ الْبُكَاءُ. قَالَ: مُرُوهُ فَلْيُصَلِّ. فَعَاوَدَتْهُ قَالَ: مُرُوهُ فَلْيُصَلِّ، إِنَّكُنَّ صَوَاحِبُ يُوسُفَ — تَابَعَهُ الزُّبَيْدِيُّ، وَابْنُ أَخِي الزُّهْرِيِّ، وَإِسْحَاقُ بْنُ يَحْيَى الْكَلْبِيُّ عَنِ الزُّهْرِيِّ. وَقَالَ عُقَيْلٌ وَمَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ، عَنْ حَمْزَةَ عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم.

ส่วนที่ 47 บุคคลที่ยืนข้างๆ อิมามด้วยเหตุที่แท้จริง

بَابُ مَنْ قَامَ إِلَى جَنْبِ الإِمَامِ لِعِلَّةٍ.

(651) จากบิดาของอุรวะฮฺ เล่าว่า อาอิชะฮฺ เคยเล่าว่า ท่านรสูล ﷺ ได้สั่งให้อบู บะกัร นำประชาชนละหมาดขณะที่ท่านรสูล ﷺ ป่วย แล้วอบู บะกัร ก็ได้ปฏิบัติตาม

٦٥١ - حَدَّثَنَا زَكَرِيَّاءُ بْنُ يَحْيَى قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ نُمَيْرٍ قَالَ: أَخْبَرَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: أَمَرَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم أَبَا بَكْرٍ أَنْ يُصَلِّيَ بِالنَّاسِ فِي مَرَضِهِ فَكَانَ يُصَلِّي بِهِمْ. قَالَ عُرْوَةُ: فَوَجَدَ

رَسُولُ اللهِ صلى اللهُ عليه وسلَّم فى نَفْسِهِ خِفَّةً فَخَرَجَ فإذا أبُو بَكْرٍ يَؤُمُّ النَّاسَ، فَلَمَّا رَآهُ أبُو بَكْرٍ اسْتَأْخَرَ فأشارَ إليهِ أنْ كما أنتَ، فَجَلَسَ رَسُولُ اللهِ صلى اللهُ عليه وسلَّم حِذَاءَ أبي بَكْرٍ إلى جَنْبِهِ، فَكانَ أبُو بَكْرٍ يُصَلِّي بِصَلاةِ رَسُولِ اللهِ صلى اللهُ عليه وسلَّم والنَّاسُ يُصَلُّونَ بِصَلاةِ أبي بَكْرٍ.

อุรวะฮฺ ผู้รายงานคนหนึ่งเล่าเพิ่มเติมว่า ขณะที่ท่านนบี ﷺ อาการดีขึ้นแล้วก็ออกมาขณะที่อบู บะกัรนำประชาชนละหมาดอยู่ ครั้นเมื่ออบู บะกัรเห็นท่าน ท่านจึงได้ล่าละหมาดออกไปอีกโดยถอยออกมา (จากตำแหน่งอิมาม)แต่ท่านรสูล ﷺ ก็ชี้ให้ท่านอยู่ในตำแหน่งของท่าน ท่านรสูล ﷺ ได้นั่งลงข้างอบู บะกัร อบู บะกัรได้ละหมาดตามท่านรสูล ﷺ และประชาชนทั้งหลายก็ได้ละหมาดตามอบู บะกัร

بابٌ مَنْ دَخَلَ لِيَؤُمَّ النَّاسَ فَجاءَ الإمامُ الأوَّلُ فتَأخَّرَ الأوَّلُ أو لمْ يَتَأخَّرْ جازَتْ صَلاتُهُ. فيهِ عائِشَةُ عَنِ النَّبِيِّ صلى اللهُ عليه وسلَّم.

ส่วนที่ 48 หากมีคนหนึ่งกำลังทำละหมาด ขณะนั้นเห็นอิมามที่เคยปฏิบัติปกติได้มาเป็นผู้นำละหมาดอยู่ให้เลือกว่า จะอยู่ในตำแหน่งหรือจะถอยออกมา ในเรื่องนี้มีรายงานจากอาอิชะฮฺจากนบี ﷺ

٦٥٢ - حدَّثنا عَبْدُ اللهِ بنُ يُوسُفَ قالَ: أخبرَنا مالكٌ، عَنْ أبي حازِمِ بنِ دِينارٍ، عَنْ سَهْلِ بنِ سَعْدٍ السَّاعِدِيِّ أنَّ رَسُولَ اللهِ صلى اللهُ عليه وسلَّم ذَهَبَ إلى بَنِي عَمْرِو بنِ عَوْفٍ لِيُصْلِحَ بَيْنَهُمْ فَحانَتِ الصَّلاةُ فَجاءَ المُؤَذِّنُ إلى أبي بَكْرٍ فَقالَ: أتُصَلِّي لِلنَّاسِ فأُقِيمُ؟ قالَ: نَعَمْ، فَصَلَّى أبُو بَكْرٍ، فَجاءَ رَسُولُ اللهِ صلى اللهُ عليه وسلَّم والنَّاسُ فى الصَّلاةِ فَتَخَلَّصَ حتَّى وَقَفَ فى الصَّفِّ

(652) จาก ซะฮฺล อิบนุ สะอฺด อัสสาอิดี เล่าว่า ครั้งหนึ่งท่านรสูล ﷺ ได้ไปทำสัญญาสงบศึกกับกลุ่มบนู อัมรฺ อิบนุ อาวฟฺ ขณะนั้นได้เวลาละหมาด ผู้อะซานได้เข้าไปหาอบู บะกัร กล่าวกับท่านว่า ท่านจะนำละหมาดไหม ฉันจะได้อิกอมะฮฺ ท่านตอบว่า ละหมาดซิ อบู บะกัร ได้ละหมาด ท่านรสูล ﷺ ได้เข้ามาขณะประชาชนอยู่ในละหมาด ท่านจึงได้

เข้าไปในแถวที่ประชาชนละหมาดจนได้ไปยืนที่แถวหน้าประชาชน ที่ยืนละหมาดได้ตีมือ อบู บะกัรเองก็ไม่ได้ผละออกมา ต่อมาประชาชนก็ได้ตีมือมากขึ้น ท่านจึงผละออกมาเห็นท่านรสูลﷺ ท่านรสูล ﷺ จึงได้ชี้ออกไปให้หยุดอยู่ที่นี่ อบู บะกัรจึงได้ยกมือขึ้นกล่าวสรรเสริญอัลลอฮฺ ตามที่ท่านรสูล ﷺ ได้สั่งให้เขาเป็นอิมามนำละหมาดล่าละหมาดออกไปจนแถวได้จัดตรงแล้ว ท่านรสูล ﷺ ได้ก้าวขึ้นไปข้างหน้า(ตำแหน่งอิมาม) นำประชาชนละหมาด ครั้นเมื่อเสร็จแล้วท่านรสูล ﷺ จึงกล่าวว่า อบู บะกัรเอ๋ย มีสิ่งใดห้ามท่านตามที่ฉันมอบหมายท่าน(นำละมาด)อบู บะกัรตอบว่าอิบนุ อบีกุฮาฟะฮฺ (อบูบะกัร) จะมีความสามารถได้อย่างไร เมื่อได้ละหมาดต่อ ท่านรสูล ﷺท่านรสูล ﷺ จึงกล่าวว่า ทำไมจะต้องตีมือกันมาก หากมีอะไรเกิดขึ้นในละหมาดแล้วให้กล่าวว่า สุบหานัลลอฮฺ[1] เมื่อได้กล่าวสุบหานัลลอฮฺแล้วเขาก็จะนึกได้ ส่วนการตีมือนั้น(เอามือปรบหลังมือซ้าย) ใช้กรณีที่เป็นหญิง

تصفيق الناس. وكان أبوبكر لا يلتفت في صلاته. فلما أكثر الناس التصفيق التفت فرأى رسول الله صلى الله عليه وسلم فأشار إليه رسول الله صلى الله عليه وسلم أن امكث مكانك، فرفع أبوبكر رضي الله عنه يديه فحمد الله على ما أمره به رسول الله صلى الله عليه وسلم من ذلك ثم استأخر أبوبكر حتى استوى في الصف وتقدم رسول الله صلى الله عليه وسلم فصلى، فلما انصرف قال : يا أبابكر، ما منعك أن تثبت إذ أمرتك؟ فقال أبوبكر: ما كان لابن أبي قحافة أن يصلي بين يدي رسول الله صلى الله عليه وسلم. فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم : مالي رأيتكم أكثرتم التصفيق من رابه شيء في صلاته فليسبح، فإنه إذا سبح التفت إليه، وإنما التصفيق للنساء.

ส่วนที่ 49 เมื่อมีความชำนาญจดจำ

باب إذا استووا في القراءة فليؤمهم أكبرهم.

(1) ดูอภิธานศัพท์ สุบหานัลลอฮฺ

อัลกุรอานเท่ากันแล้วให้ผู้อาวุโสกว่าเป็นอิมาม

(653) จาก มาลิก อิบนุ อัลฮุวัยริษ เล่าว่า พวกเราอยู่ในช่วงวัยหนุ่มได้เข้าไปหาท่านนบี ﷺ พักอยู่กับท่านถึงยี่สิบคืนปรากฏว่า ท่านได้เมตตากับพวกเรา แล้วกล่าวว่า หากพวกท่านกลับไปยังบ้านเมืองของพวกท่านจงได้แนะนำสั่งสอนครอบครัว (ชาวเมืองนั้น) บอกพวกเขาให้ละหมาดอย่างนี้เวลานั้นๆ และละหมาดอย่างนั้นเวลานี้ๆและเมื่อเข้าเวลาละหมาดก็ให้คนใดคนหนึ่งอะซานแล้วให้ผู้อาวุโสเป็นอิมาม

٦٥٣ - حدثنا سليمان بن حرب قال: حدثنا حماد بن زيد، عن أيوب، عن أبي قلابة، عن مالك بن الحويرث قال: قدمنا على النبي صلى الله عليه وسلم ونحن شببة، فلبثنا عنده نحواً من عشرين ليلة. وكان النبي صلى الله عليه وسلم رحيماً فقال: لو رجعتم إلى بلادكم فعلمتموهم، مروهم فليصلوا صلاة كذا في حين كذا. وصلاة كذا في حين كذا. وإذا حضرت الصلاة فليؤذن لكم أحدكم وليؤمكم أكبركم.

ส่วนที่ 50 เมื่ออิมามได้ออกไปเยี่ยมกลุ่มใดก็ให้เป็นอิมามให้กับกลุ่มของพวกเหล่านั้น

باب إذا زار الإمام قوماً فأمهم.

(654) จากอิตบาน อิบนุ มาลิก อัลอันศอรี เล่าว่าครั้งหนึ่งท่านนบี ﷺ ขออนุญาตเข้าไปในบ้านฉัน ฉันได้อนุญาตให้ท่าน ท่านกล่าวว่า บริเวณไหนที่พอใจจะให้ฉันละหมาดได้ ฉันจึงได้ชี้ไปที่ที่ฉันพอใจ ท่านได้ละหมาด และพวกเราได้จัดแถวละหมาดข้างหลังท่าน ท่านได้ให้สลามพวกเราได้ให้สลามด้วย

٦٥٤ - حدثنا معاذ بن أسد قال: أخبرنا عبد الله قال: أخبرنا معمر عن الزهري قال: أخبرني محمود بن الربيع قال: سمعت عتبان بن مالك الأنصاري قال: استأذن النبي صلى الله عليه وسلم فأذنت له فقال: أين تحب أن أصلي من بيتك؟ فأشرت له إلى المكان الذي أحب. فقام وصففنا خلفه ثم سلم وسلمنا.

ส่วนที่ 51 แท้จริงการเป็นอิมามก็คือผู้ที่ถูกตาม

ท่านนบี ﷺ ได้ละหมาดในครั้งที่ป่วยถึงแก่ชีวิต ได้อนุญาตให้ประชาชนละหมาดโดยที่ท่านนั่ง (ประชาชนยืนละหมาด) อิบนุ มัสอูด กล่าวว่า เมื่อบุคคลใดเงยขึ้นก่อนอิมามเขาต้องก้มลงอีกครั้งนานเท่าที่เขาเงยหน้าขึ้นล่วงหน้าอิมามเป็นเวลาเท่ากันจากนั้นก็ให้เป็นปกติ อัลหะซัน กล่าวว่า บุคคลใดร่วมทำสองรอกาอัตพร้อมกับอิมาม และเขาไม่ทันสุญูด ดังนั้นเขาต้องสุญูดอื่นอีกในช่วงรอกาอัตสุดท้ายเพื่อให้เป็นหนึ่งรอกาอัตด้วยการสุญูดของเขาและหากบุคคลลืมสุญูด โดยยืนขึ้นเขาก็จะต้องสุญูด

بابٌ إنما جُعِلَ الإمامُ ليُؤتَمَّ به. وَصَلَّى النبيُّ صلى الله عليه وسلم في مَرَضِهِ الذي تُوُفِّيَ فيه بالناسِ وَهُوَ جالسٌ. وقالَ ابنُ مسعودٍ: إذا رَفَعَ قبلَ الإمامِ يعودُ فيَمكُثُ بقَدْرِ ما رَفَعَ ثمَّ يَتبَعُ الإمامَ. وقالَ الحسنُ فيمَن يَركَعُ معَ الإمامِ ركعتَينِ ولا يَقدِرُ على السُّجودِ يَسجُدُ للركعةِ الآخِرَةِ سجدتَينِ ثمَّ يَقضِي الركعةَ الأُولى بسُجودِها. وفيمَن نَسِيَ سجدةً حتى قامَ يَسجُدُ.

(655) จาก อุบัยดุลลอฮฺ อิบนุ อับดุลลอฮฺ อิบนุ อุตบะฮฺ เล่าว่า ฉันได้เข้าไปหาอาอิชะฮฺ ฉันได้กล่าวถาม (เธอ) ถึงเรื่องการป่วยของท่านรสูล ﷺ เธอตอบว่า ได้ซิ เมื่อท่านนบี ﷺ ป่วยหนัก ท่านกล่าวว่า ประชาชนละหมาดกันหรือยัง พวกเรากล่าวว่า ยัง โอ้ท่านรสูล ﷺ พวกเขายังคอยท่านอยู่ ท่านจึงกล่าวว่า ให้เอาน้ำเทลงในอ่างให้ฉันซิ อาอิชะฮฺกล่าวว่า พวกเราจึงได้ช่วย

٦٥٥ - حدَّثنا أحمدُ بنُ يونسَ قالَ: حدَّثنا زائدةُ، عن موسى بنِ أبي عائشةَ، عن عُبَيدِ اللهِ بنِ عبدِ اللهِ بنِ عُتبةَ قالَ: دَخَلتُ على عائشةَ فقُلتُ ألا تُحَدِّثيني عن مَرَضِ رسولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم؟ قالَت: بلى، ثَقُلَ النبيُّ صلى الله عليه وسلم فقالَ: أصَلَّى الناسُ؟ فقُلنا: لا يا رسولَ اللهِ وهُم يَنتظِرونَكَ. قالَ: ضَعُوا لي ماءً في المِخضَبِ. قالَت: ففَعَلنا، فاغتَسَلَ فذَهَبَ ليَنُوءَ فأُغمِيَ عليه ثمَّ أفاقَ. فقالَ صلى الله عليه وسلم أصَلَّى الناسُ؟

قُلْنا: لا، هُمْ يَنْتَظِرُونَكَ يا رَسُولَ اللهِ. قالَتْ: قالَ: ضَعُوالى ماءً فى المِخْضَبِ. فَقَعَدَ فاغْتَسَلَ ثُمَّ ذَهَبَ لِيَنُوءَ فَأُغْمِيَ عَلَيْهِ. ثُمَّ أفاقَ فَقالَ: أصَلَّى النّاسُ؟ قُلْنا، لا، هُمْ يَنْتَظِرُونَكَ يارَسُولَ اللهِ. فَقالَ: ضَعُوا لِى ماءً فى المِخْضَبِ فَقَعَدَ فاغْتَسَلَ فَذَهَبَ لِيَنُوءَ فَأُغْمِيَ عَلَيْهِ. ثُمَّ أفاقَ فَقالَ: أصَلَّى النّاسُ؟ فَقُلْنا: لا، هُمْ يَنْتَظِرُونَكَ يا رَسُولَ اللهِ وَالنّاسُ عُكُوفٌ فى المَسْجِدِ يَنْتَظِرُونَ النَّبِيَّ عَلَيْهِ الصَّلاةُ وَالسَّلامُ لِصَلاةِ العِشاءِ الآخِرَةِ، فَأرْسَلَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلَّم، إلى أبِي بَكْرٍ بانْ يُصَلِّيَ بالنّاسِ. فأتاهُ الرَّسُولُ فقالَ: إنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلَّم يَأمُرُكَ أنْ تُصَلِّيَ بالنّاسِ. فَقالَ أبُو بَكْرٍ، وَكانَ رَجُلاً رَقِيقا،

กันทำ ท่านได้อาบน้ำแล้วพยายามจะลุกขึ้น แต่ก็หมดสตินิ่งไปแล้วฟื้นขึ้นมาพลางกล่าวว่าประชาชนละหมาดกันหรือยัง พวกเราตอบว่ายัง ยังคอยท่านอยู่ โอ้ท่านรสูล ﷺ ท่านจึงกล่าวว่า เอาน้ำเทลงในอ่างให้ฉันซิ เธอเล่าว่า ท่านได้นั่งแล้วอาบน้ำแล้วพยายามจะลุกขึ้นแต่ก็หมดสติแล้วฟื้นขึ้นอีก กล่าวว่า ประชาชนละหมาดกันหรือยัง พวกเราตอบว่า ยังคอยท่านอยู่ โอ้ท่านรสูล ﷺ ท่านก็กล่าวอีกว่า เอาน้ำเทใส่อ่างให้ฉันซิ ท่านได้นั่งแล้วอาบน้ำพยายามจะลุกขึ้นแต่ก็หมดสติไปและได้ฟื้นขึ้นแล้วถามว่าประชาชนละหมาดกันหรือยัง พวกเราตอบว่า ยัง ยังคอยท่านอยู่ โอ้ท่านรสูล ﷺ และประชาชนทั้งหลายก็หยุดเอียะติกาฟอิชาอฺในช่วงท้ายของเวลา ต่อมาท่านนบี ﷺ ได้ให้อบูบะกัร นำประชาชนละหมาด แล้วท่านรสูล ﷺ ก็ออกตามมาพลางกล่าวว่า อันที่จริงผู้เป็นรสูล ﷺ ของอัลลอฮฺสั่งใช้ให้ท่านนำประชาชนละหมาด อบู บะกัร กล่าวว่า ฉันเองเป็นบุคคลที่ใจอ่อน ขอท่านสั่ง (อบูบะกัร)ใช้ให้อุมัรนำประชาชละหมาด อุมัรกล่าวกับท่านว่า ท่านเองนั่นแหละที่มีสิทธิยิ่งในเรื่องนี้ ดังนั้น อบูบะกัร จึงได้นำประชาชนละหมาด

ในวันนั้น ต่อมาเมื่อท่านนบี ﷺ มีอาการดีขึ้น ท่านจึงได้ออกมา โดยมีชายสองคนพยุงหนึ่งในสองคน คืออับบาส ท่านมาละหมาดซุฮฺร ขณะที่อบูบะกัรนำประชาชนละหมาด ครั้นเมื่ออบู บะกัร เห็นท่านจึงถอยออกมาเพื่อจะล่าละหมาดออกไปท่านกล่าวว่า จงเอาฉันไปนั่งใกล้ ๆ อบู บะกัร ทั้งสองจึงนำท่านนบี ﷺ ไปนั่งข้าง ๆ อบู บะกัร ผู้รายงานเล่าต่อไปอีกว่า อบู บะกัรได้ละหมาดตามท่านนบี ﷺ และประชาชนทั้งหลายก็ละหมาดตามอบู บะกัร ท่านนบี ﷺ นั่งละหมาด อุบัยดุลลอฮฺเล่าอีกว่า ฉันไปหาอับดุลลอฮฺ อิบนุ อับบาส และเขาบอกว่า ท่านอยากทราบไหม ฉันจะบอกให้ถึงเรื่องการป่วยของท่านนบี ﷺ ที่อาอิชะฮฺได้บอกกับฉัน อิบนุ อับบาสกล่าวว่า เล่าไปเลย ฉันจึงบอกเขาว่าตามที่เธอเล่าให้ฟัง ส่วนตัวเขาก็ไม่ทราบอื่นใด นอกจากเขาจะเล่าอีกว่า ชายที่พยุงท่านนบี ﷺ พร้อมกับอับบาสเป็นใคร ฉันจึงกล่าวว่า ไม่ทราบ แต่เขาก็กล่าวว่า คือ อลี

يا عُمَرُ: صَلِّ بالناسِ. فقالَ لَهُ عُمَرُ: أنتَ أحقُّ بذلكَ. فصلّى أبو بكرٍ تلكَ الأيّامَ. ثُمَّ إنَّ النَّبيَّ صلى الله عليه وسلَّم وَجَدَ مِنْ نَفْسِهِ خِفَّةً فخَرَجَ بَيْنَ رَجُلَيْنِ أحدُهما العبّاسُ لِصلاةِ الظُّهْرِ وأبو بكرٍ يُصلّي بالنّاسِ فلمّا رآهُ أبو بكرٍ ذَهَبَ ليتأخَّرَ فأومَأَ إليهِ النَّبيُّ صلى الله عليه وسلَّم بأنْ لا يتأخَّرَ. قالَ: أجلِساني إلى جَنْبِهِ، فأجلَساهُ إلى جَنْبِ أبي بكرٍ قالَ: فجَعَلَ أبو بكرٍ يُصلّي وهُوَ يأتَمُّ بصلاةِ النَّبيِّ صلى الله عليه وسلَّم والنّاسُ بصلاةِ أبي بكرٍ، والنَّبيُّ صلى الله عليه وسلَّم قاعدٌ، قالَ عُبَيْدُ اللهِ: فدَخَلْتُ على عبدِ اللهِ بنِ عبّاسٍ فقُلْتُ لَهُ: ألا أعرِضُ عليكَ ما حدَّثَتْني عائشةُ عَنْ مَرَضِ النَّبيِّ صلى الله عليه وسلَّم؟ قالَ: هاتِ. فعَرَضْتُ عليهِ حديثَها فما أنكَرَ منهُ شيئًا غيرَ أنَّهُ قالَ: أسَمَّتْ لكَ الرَّجُلَ الذي كانَ معَ العبّاسِ؟ قُلْتُ: لا، قالَ: هُوَ عَلِيٌّ.

(656) จาก อาอิชะฮฺ อุมมุลมุอฺมินีนเล่าว่า ขณะที่ท่านรสูล ﷺ ป่วยอยู่นั้น ท่านได้ละหมาด

٦٥٦ - حدَّثنا عبدُ اللهِ بنُ يوسفَ قالَ: أخبرَنا مالكٌ، عَنْ هِشامِ بنِ عُرْوَةَ، عَنْ أبيهِ، عَنْ عائشةَ أُمِّ المؤمنينَ

أنها قالت: صلى رسول الله صلى الله عليه وسلم في بيته وهو شاك، فصلى جالسا وصلى وراءه قوم قياما، فأشار إليهم أن اجلسوا، فلما انصرف قال: إنما جعل الإمام ليؤتم به، فإذا ركع فاركعوا، وإذا رفع فارفعوا، وإذا قال سمع الله لمن حمده فقولوا ربنا ولك الحمد، وإذا صلى جالسا فصلوا جلوسا.

ที่บ้านของเธอ โดยนั่งและมีกลุ่มหนึ่งละหมาดยืนตามหลัง ท่านรสูล ﷺ ชี้ไปที่พวกเขาเพื่อให้นั่งลง ครั้นเมื่อเสร็จแล้ว ท่านได้กล่าวว่าการเป็นอิมามคือการถูกให้ตาม ดังนั้นเมื่ออิมามรุกัวะอฺพวกท่านก็จงรุกัวะอฺ เมื่อเงยศีรษะขึ้นก็จงเงยขึ้นตาม และเมื่ออิมามกล่าว سمع الله لمن حمده ก็ให้กล่าว ربنا ولك الحمد เมื่ออิมามนั่งละหมาดพวกท่านก็จงนั่งละหมาด (1)

٦٥٧ - حدثنا عبد الله بن يوسف قال: أخبرنا مالك عن ابن شهاب عن أنس بن مالك أن رسول الله صلى الله عليه وسلم ركب فرسا فصرع عنه فجحش شقه الأيمن فصلى صلاة من الصلوات وهو قاعد فصلينا وراءه قعودا. فلما انصرف قال: إنما جعل الإمام ليؤتم به، فإذا صلى قائما فصلوا قياما، فإذا ركع فاركعوا، وإذا رفع فارفعوا، وإذا قال سمع الله لمن حمده. فقولوا ربنا ولك الحمد.

(657) จาก อนัส อิบนุ มาลิก เล่าว่า ครั้งหนึ่งท่านรสูล ﷺ ขี่ม้าพลาดตกลงมามีบาดแผลที่สีข้างขวา แล้วท่านก็นั่งละหมาดครั้งหนึ่ง โดยที่พวกเราก็ได้นั่งละหมาดตามข้างหลังท่าน ครั้นเมื่อเสร็จแล้ว ท่านกล่าวว่า อิมามคือผู้ถูกตาม เมื่ออิมามทำละหมาดยืน ก็ให้พวกท่านยืนละหมาดตาม เมื่อรุกัวะอฺก็ให้รุกัวะอฺตาม เมื่อเงยศีรษะขึ้นก็ให้เงยศีรษะตาม เมื่ออิมามกล่าว سمع الله لمن حمده ก็ให้กล่าว ربناولك الحمد เมื่ออิมามยืนละหมาด ก็ให้เขายืน

(1) ดูหะดีษที่ 657 ที่กล่าวถึงเรื่องนี้โดยตรง ซึ่งเป็นข้อชี้ขาด

ละหมาดตาม เมื่ออิมามนั่งละหมาด ก็ให้นั่ง พวกท่านทั้งหมดนั่งละหมาดตาม อัลฮุมัยดี เล่าว่า คำพูดของท่านรสูล ﷺ ที่ว่า "เมื่ออิมามนั่งละหมาด ก็ให้พวกท่านนั่งละหมาดตาม" เป็นคำกล่าวในการป่วยครั้งก่อนของท่าน ต่อจากนั้นท่านก็นั่งละหมาด (ในการป่วยครั้งสุดท้าย) ส่วนประชาชนผู้ตามยืนละหมาด รวมทั้งท่านเองก็ไม่ได้สั่งให้ประชาขนทั้งหลายนั่งละหมาด กรณีนี้จึงเป็นพฤติกรรมสุดท้ายในการกระทำ (เป็นตัวอย่าง) ของท่านนบี ﷺ

وَإِذَا صَلَّى قَائِمًا فَصَلُّوا قِيَامًا وَإِذَا صَلَّى جَالِسًا فَصَلُّوا جُلُوسًا أَجْمَعُونَ. قَالَ أَبُو عَبْدِ اللهِ قَالَ: الْحُمَيْدِيُّ: قَوْلُهُ (إِذَا صَلَّى جَالِسًا فَصَلُّوا جُلُوسًا) هُوَ فِي مَرَضِهِ الْقَدِيمِ ثُمَّ صَلَّى بَعْدَ ذَلِكَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم جَالِسًا. وَالنَّاسُ خَلْفَهُ قِيَامٌ لَمْ يَأْمُرْهُمْ بِالْقُعُودِ وَإِنَّمَا يُؤْخَذُ بِالْآخِرِ فَالْآخِرِ مِنْ فِعْلِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم.

ส่วนที่ 52 ผู้ที่ตามจะลงสุญูดได้เมื่อไร

อนัสเล่าว่า เมื่ออิมามสุญูดก็จงลงสุญูดตาม

بَابٌ مَتَى يَسْجُدُ مَنْ خَلْفَ الْإِمَامِ؟ وَقَالَ أَنَسٌ: فَإِذَا سَجَدَ فَاسْجُدُوا.

(658) จาก อับบัรรออฺ ผู้ที่ถือว่า ไม่มุสา เล่าว่า เมื่อท่านรสูล ﷺ กล่าวว่า سمع الله لمن حمده (ยืนตรงแล้ว) พวกเราจะไม่งอหลัง (ลงสุญูด) จนกว่าท่านนบี ﷺ จะสุญูด พวกเราจะลงสุญูดทีหลัง

٦٥٨ - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ: حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ سُفْيَانَ قَالَ: حَدَّثَنِي أَبُو إِسْحَاقَ قَالَ: حَدَّثَنِي عَبْدُ اللهِ بْنُ يَزِيدَ قَالَ: حَدَّثَنِي الْبَرَاءُ وَهُوَ غَيْرُ كَذُوبٍ. قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم إِذَا قَالَ (سَمِعَ اللهُ لِمَنْ حَمِدَهُ) لَمْ يَحْنِ أَحَدٌ مِنَّا ظَهْرَهُ حَتَّى يَقَعَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم سَاجِدًا ثُمَّ نَقَعُ سُجُودًا بَعْدَهُ.

(659) จาก อบู อิสหาก เล่าเหมือนหะดีษ ข้างต้น (658)

٦٥٩ - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ، عَنْ سُفْيَانَ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ نَحْوَهُ بِهَذَا.

ส่วนที่ 53 โทษของพวกที่เงยศีรษะก่อนอิมาม

بابُ إِثمِ مَنْ رَفَعَ رَأسَهُ قَبْلَ الإمامِ.

(660) จากอบู ฮุรอยเราะฮฺ เล่าว่า ท่านนบี ﷺ กล่าวว่า คนหนึ่งจากพวกท่านจะกลัวหรือไม่กลัว เมื่อเงยศีรษะขึ้นก่อนอิมามแล้ว อัลลอฮฺจะทรงให้ศีรษะของเขาเป็นหัวลา หรืออัลลอฮฺจะทรงให้รูปร่างของเขาเหมือนลา

٦٦٠ - حدَّثنا حَجَّاجُ بنُ مِنْهالٍ قال: حدَّثنا شُعْبَةُ، عَنْ مُحَمَّدِ بنِ زِيادٍ قال: سَمِعْتُ أباهُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلَّم قال: أما يَخْشَى أحَدُكُمْ، أوْلا يَخْشَى أحَدُكُمْ إذا رفَعَ رَأسَهُ قَبْلَ الإمامِ أنْ يَجْعَلَ اللهُ رَأسَهُ رَأسَ حِمارٍ؟ أوْ يَجْعَلَ اللهُ صُورَتَهُ صُورَةَ حِمارٍ؟

ส่วนที่ 54 การเป็นอิมามระหว่างทาสกับนาย

بابُ إِمامَةِ العَبْدِ وَالمَوْلَى.

ปรากฏว่า อาอิชะฮฺ เคยให้ทาสของเธอเป็นอิมามนำละหมาด ชื่อซักวานซึ่งอ่านกุรอานได้ (ไม่ใช่จำกุรอานทั้งหมด) ส่วนเด็กที่เกิดจากการละเมิดประเวณี อรับชนบทตลอดจนเด็กๆ ซึ่งไม่สู่วัยเจริญพันธุ์นำละหมาดได้ไหม (อนุญาต) ตามคำกล่าวของท่านรสูล ﷺ ที่ว่า ผู้เป็นอิมามของพวกเราก็คือผู้ที่รู้อัล-กุรอานมากกว่าผู้อื่นในพวกเรา

وكانَتْ عائِشَةُ يَؤُمُّها عَبْدُها ذَكْوانُ مِنَ المُصْحَفِ، وَوَلَدِ البَغِيِّ وَالأعْرابِيِّ والغُلامِ الَّذِي لمْ يَحْتَلِمْ لِقَوْلِ النَّبِيِّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم: يَؤُمُّهُمْ أقْرَؤُهُمْ لِكِتابِ اللهِ.

(661) จาก อิบนุ อุมัร เล่าว่า เมื่อกลุ่มผู้อพยพรุ่นแรกมาถึงอัลอุสบะฮฺ ซึ่งเป็นสถานที่หนึ่งที่กุบาอฺก่อนการมาถึงของท่านนบี ﷺ สาลิมผู้เป็นพี่ของอบู ฮุซัยนะฮฺ ได้ทำหน้าที่นำพวกเราละหมาด เขาเป็นผู้รู้อัลกุรอานมากกว่าคนอื่นๆ

٦٦١ - حدَّثنا إبْراهيمُ بنُ المُنْذِرِ قالَ: حدَّثنا أنَسُ بنُ عِياضٍ، عَنْ عُبَيْدِ اللهِ، عَنْ نافِعٍ، عَنْ ابنِ عُمَرَ قالَ: لمَّا قَدِمَ المُهاجِرونَ الأوَّلُونَ العُصْبَةَ، مَوْضِعٌ بِقُباءٍ، قَبْلَ مَقْدَمِ رَسُولِ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم كانَ يَؤُمُّهُمْ سالِمٌ مَوْلَى أبي حُذَيْفَةَ. وكانَ أكْثَرَهُمْ قُرْآنًا.

(662) จากอนัส เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ กล่าวว่า พวกท่านจะเชื่อฟังและปฏิบัติตาม (ผู้นำของพวกท่าน) แม้จะเป็นทาสเอธิโอเปียที่มีศีรษะเหมือนผลองุ่นก็ตาม(ผมหยิก)

٦٦٢ - حدَّثنا مُحمَّدُ بنُ بشَّارٍ قالَ: حدَّثنا يَحيى قالَ: حدَّثنا شُعْبةُ قالَ: حدَّثني أبو التَّيَّاحِ، عنْ أنَسٍ، عنِ النَّبيِّ صلى الله عليه وسلَّم قالَ: اسمَعُوا وأطيعُوا وإنِ استُعمِلَ عبدٌ حبَشيٌّ كأنَّ رأسَهُ زَبيبةٌ.

ส่วนที่ 55 เมื่ออิมามไม่อาจทำให้ผู้ตามสมบูรณ์ได้ ผู้ตามก็ต้องทำให้สมบูรณ์ (กรณีมัสบูก) หรือกรณีที่อิมามผละการเป็นอิมาม

بابٌ إذا لمْ يُتِمَّ الإمامُ وأتَمَّ مَنْ خلْفَهُ.

(663) จาก อบู ฮุรอยเราะฮฺ เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ กล่าวว่า ถ้าอิมามทำละหมาดอย่างถูกต้อง ดังนั้นเขาและท่านก็จะได้รับผลตอบแทน หากอิมามนำละหมาดผิดพลาด ท่านก็จะได้ผลตอบแทน แต่บาปโทษจะเป็นของเขา (อิมาม)

٦٦٣ - حدَّثنا الفَضْلُ بنُ سَهْلٍ قالَ: حدَّثنا الحَسَنُ بنُ مُوسَى الأشْيَبُ قالَ: حدَّثنا عبْدُ الرَّحمنِ بنُ عبْدِ اللهِ بنِ دينارٍ، عنْ زيْدِ بنِ أسْلَمَ، عنْ عطاءِ ابنِ يَسارٍ، عنْ أبي هُرَيرةَ أنَّ رسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلَّم قالَ: يُصلُّونَ لكُمْ فإنْ أصابُوا فلَكُمْ ولهُمْ وإنْ أخطَؤوا فلَكُمْ وعلَيْهِمْ.

ส่วนที่ 56 การละหมาดตามอิมามที่พิการ เนื่องจากโรคภัยไข้เจ็บหรือและบุคคลที่ยึดแนวทางอื่นจาก อัซซุนนะฮฺ วัลญะมาอะฮฺ

อัลหะซัน กล่าวว่า สามารถละหมาดตามพวกนี้ได้ อบูอุบัยดิลลอฮฺ อิบนุ อะดี อิบนุ คิยาร เล่าว่า เขาได้ไปหาอุษมาน อิบนุ อัฟฟาน ขณะที่ท่านถูกรุมล้อมอยู่

بابُ إمامةِ المَفْتُونِ والمُبْتَدِعِ.

وقالَ الحسَنُ: صَلِّ وعلَيْهِ بِدْعَتُهُ. قالَ أبو عبْدِ اللهِ: وقالَ لنا مُحمَّدُ بنُ يُوسُفَ: حدَّثنا الأوْزاعيُّ، حدَّثنا الزُّهْريُّ، عنْ حُمَيْدِ بنِ عبْدِ الرَّحمنِ، عنْ عُبَيْدِ اللهِ بنِ عَدِيِّ بنِ خِيارٍ أنَّهُ دخَلَ علَى عُثمانَ بنِ عفَّانَ رضيَ اللهُ عنْهُ وهُوَ محصُورٌ فقالَ: إنَّكَ إمامُ عامَّةٍ ونزَلَ بكَ ما ترَى ويُصلِّي لنا إمامُ فِتْنةٍ ونتَحرَّجُ. فقالَ: الصَّلاةُ

أحسنُ ما يعملُ الناسُ فإذا أحسنَ الناسُ فأحسِنْ معهم. وإذا أساءوا فاجتنبْ إساءتَهم. وقالَ الزُّبيديُّ: قالَ الزُّهريُّ: لا نرى أن يُصلَّى خلفَ المخنَّثِ إلا من ضرورةٍ لا بُدَّ منها.

มาก และได้กล่าวกับเขาว่า ท่านเป็นผู้นำมุสลิมทั่วไป ท่านไม่เห็นหรือว่า มีอะไรบังเกิดกับตัวท่าน พวกเราได้ถูกนำละหมาดด้วยอิมามที่พิการพวกเราเกรงว่าจะได้รับโทษในการตามเขา อุษมานกล่าวตอบว่า การละหมาดนั้นเป็นกิจกรรมที่ดีที่สุดที่มนุษย์จะต้องกระทำ ดังนั้นหากมนุษย์กระทำความดีก็จงกระทำตามเขา และหากเขาทำความชั่วก็จงหลีกห่างเสีย อัซซุฮิริ กล่าวว่า เราจะไม่ละหมาดตามกระเทยเว้นแต่จะไม่มีทางเลือกอีกแล้ว

٦٦٤ - حدَّثنا مُحمَّدُ بنُ أبانَ: حدَّثنا غُنْدَرٌ، عَنْ شُعْبَةَ، عَنْ أبي التَّيَّاحِ أنَّهُ سَمِعَ أنسَ بنَ مالكٍ، قالَ النَّبيُّ صلى الله عليه وسلَّم لأبي ذرٍّ: اسمعْ وأطِعْ ولَوْ لحَبَشِيٍّ كأنَّ رأسَهُ زَبيبةٌ.

(664) จาก อนัส อิบนุ มาลิก เล่าว่า ท่านนบี ﷺ กล่าวกับอบูซัรรฺว่า จงเชื่อฟังและปฏิบัติตาม (ผู้ปกครอง) แม้จะเป็นชาวเอธิโอเปียที่มีศีรษะคล้ายผลองุ่นก็ตาม

بابٌ يقومُ عَنْ يمينِ الإمامِ بحِذائِهِ سَواءً إذا كانا اثنينِ.

ส่วนที่ 57 ให้ยืนข้างขวาอิมามหากจะละหมาดกันเพียงสองคน

٦٦٥ - حدَّثنا سُليمانُ بنُ حَرْبٍ قالَ حدَّثنا شُعْبةُ، عَنِ الحكَمِ قالَ: سَمِعْتُ سعيدَ بنَ جُبَيرٍ، عَنِ ابنِ عبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ عنهُما قالَ: بِتُّ في بيتِ خالتي مَيْمُونةَ فصلَّى رسولُ اللهِ صلى الله

(665) จาก อิบนุ อับบาส กล่าวว่า คืนหนึ่งฉันได้ค้างที่บ้านน้าของฉันคือ มัยมูนะฮฺ ท่านรสูล ﷺ ได้ละหมาดอิชาอฺ (ที่มัสยิด) แล้วกลับมาบ้านละหมาด (สุนัต) สี่รอกา

อัตแล้วนอน ต่อจากนั้นท่านตื่นขึ้นละหมาดและฉันได้ไปยืนละหมาดข้างซ้ายของท่าน ท่านได้จับฉันให้มาอยู่ข้างขวาของท่าน ท่านได้ละหมาดห้ารอกาอัตและละหมาดสองรอกาอัตเสร็จแล้วท่านได้นอนขนาดที่ฉันได้ยินเสียงกรนหรือผู้รายงานว่าเสียงหายใจหลังจากนั้นท่านได้ออกมาละหมาดศุบุฮฺ

عليه وسلَّم العِشاءَ، ثُمَّ جاءَ فَصلَّى أرْبَعَ رَكَعاتٍ ثُمَّ نامَ، ثُمَّ قامَ فَجِئْتُ فَقُمْتُ عَنْ يَسارِهِ فَجَعَلَنِي عَنْ يَمِينِهِ فَصلَّى خَمْسَ رَكَعاتٍ، ثُمَّ صلَّى رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ نامَ حتَّى سَمِعْتُ غَطِيطَهُ أوْ قالَ خَطِيطَهُ، ثُمَّ خَرَجَ إلى الصَّلاةِ.

ส่วนที่ 58เมื่อมีคนหนึ่งยืนข้างซ้ายอิมาม อิมามได้จับให้ไปอยู่ข้างขวาทั้งสองไม่ถือว่าเสียละหมาด

بابٌ إذَا قامَ الرَّجُلُ عَنْ يَسارِ الإمامِ فَحَوَّلَهُ الإمامُ إلى يَمِينِهِ لَمْ تَفْسُدْ صَلاتُهُما.

(666) จาก อิบนุ อับบาส เล่าว่า คืนหนึ่งฉันนอนค้างที่บ้านของน้าของฉัน คือ มัยมูนะฮฺ และท่านนบี ﷺ ก็ค้างอยู่ด้วยในคืนนั้น ท่านได้อาบน้ำละหมาดและละหมาด ฉันก็ได้ไปยืนละหมาดอยู่ข้างซ้าย ท่านได้จับฉันมาไว้ข้างขวาของท่าน แล้วละหมาดสิบสามรอกาอัต เสร็จแล้วท่านเข้านอนจนกระทั่งมีลมออกมาทางปาก โดยปรากฏว่าท่านนอนแล้วมีเสียงลมออกมาทางปาก ผู้อะซานได้มาหาท่านแล้วท่านก็ออกไปแล้วละหมาดศุบุฮฺ โดยที่ไม่ได้อาบน้ำละหมาดใหม่

٦٦٦ - حدَّثَنا أحْمَدُ قالَ: حدَّثَنا ابنُ وَهْبٍ قالَ: حدَّثَنا عَمْرٌو عَنْ عَبْدِ رَبِّهِ بْنِ سَعِيدٍ، عَنْ مَخْرَمَةَ بْنِ سُلَيْمانَ، عَنْ كُرَيْبٍ مولى ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُما قالَ: نِمْتُ عِنْدَ مَيْمُونَةَ وَالنَّبِيُّ صلى الله عليه وسلَّم عِنْدَها تِلْكَ اللَّيْلَةَ فَتَوَضَّأَ ثُمَّ قامَ يُصَلِّي فَقُمْتُ عَنْ يَسارِهِ فَأخَذَنِي فَجَعَلَنِي عَنْ يَمِينِهِ فَصلَّى ثَلاثَ عَشْرَةَ رَكعةً ثُمَّ نامَ حتَّى نَفَخَ وكانَ إذَا نامَ نَفَخَ ثُمَّ أتاهُ المُؤَذِّنُ فَخَرَجَ فَصلَّى وَلَمْ يَتَوَضَّأْ. قالَ عَمْرٌو: فَحَدَّثْتُ بِهِ بُكَيْرًا فَقالَ: حدَّثَنِي كُرَيْبٌ بِذَلكَ.

ส่วนที่ 59 เมื่ออิมามไม่มีเจตนาจะเป็นอิมามแต่มีกลุ่มหนึ่งมาละหมาดตามแล้วจึงได้เป็นอิมามให้กับพวกเขา

بَابٌ إِذَا لَمْ يَنْوِ الإِمَامُ أَنْ يَؤُمَّ ثُمَّ جَاءَ قَوْمٌ فَأَمَّهُمْ.

(667) จาก อิบนุ อับบาส เล่าว่า คืนหนึ่งฉันพักค้างที่บ้านของน้าของฉัน คือมัยมูนะฮฺ ท่านนบี ﷺ ได้ตื่นขึ้นแล้วละหมาดในเวลากลางคืนฉันก็ได้ยืนขึ้นละหมาดพร้อมกับท่านโดยยืนอยู่ข้างซ้ายของท่าน ท่านได้จับศีรษะฉัน เอาฉันมายืนข้างขวาของท่าน

٦٦٧ ـ حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَيُّوبَ، عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: بِتُّ عِنْدَ خَالَتِي مَيْمُونَةَ فَقَامَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم يُصَلِّي مِنَ اللَّيْلِ فَقُمْتُ أُصَلِّي مَعَهُ، فَقُمْتُ عَنْ يَسَارِهِ فَأَخَذَ بِرَأْسِي فَأَقَامَنِي عَنْ يَمِينِهِ.

ส่วนที่ 60 เมื่ออิมามละหมาดนานๆ โดยที่มีบางคนที่ละหมาดตามมีธุระก็ให้เขาขาดตอนจากอิมามแล้วไปละหมาดคนเดียว

بَابٌ إِذَا طَوَّلَ الإِمَامُ وَكَانَ لِلرَّجُلِ حَاجَةٌ فَخَرَجَ فَصَلَّى.

(668) จาก มุอาซฺ อิบนุ ญะบัล เล่าว่า เขาได้ละหมาดอิชาอฺ ร่วมกับท่านนบี ﷺ แล้วกลับผละออกไปเป็นอิมามให้กับกลุ่มของเขา

٦٦٨ ـ حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ قَالَ: حَدَّثَنَا شُعْبَةُ، عَنْ عَمْرٍو، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ أَنَّ مُعَاذَ بْنَ جَبَلٍ كَانَ يُصَلِّي مَعَ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم ثُمَّ يَرْجِعُ فَيَؤُمُّ قَوْمَهُ

(669) จาก อัมรฺ จาก ญาบิรฺ อิบนุ อับดุลลอฮฺ เล่าว่ามุอาซฺ อิบนุ ญะบัล ได้ละหมาดพร้อมกับท่านนบี ﷺ แล้วผละออกไปเป็นอิมามให้กับกลุ่มของเขา เขาได้ละหมาดอิชาอฺ เขาได้ละหมาดโดย

٦٦٩ ـ قَالَ: وَحَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ قَالَ: حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ قَالَ: حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَمْرٍو قَالَ: سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللهِ قَالَ: كَانَ مُعَاذُ بْنُ جَبَلٍ يُصَلِّي مَعَ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم ثُمَّ يَرْجِعُ فَيَؤُمُّ قَوْمَهُ، فَصَلَّى الْعِشَاءَ فَقَرَأَ

อ่านสูเราะฮฺ อัลบะเกาะรอฮฺ มีบางคนก็ผละออกมา มุอาซฺได้ตำหนิพวกนี้ในเรื่องดังกล่าว เมื่อข่าวนี้ทราบถึงท่านนบี ﷺ ท่านจึงกล่าวกับมุอาซฺว่า ท่านทรมานประชาชน ท่านทรมานประชาชน ท่านทรมานประชาชน ซ้ำสามครั้งแล้วสั่งให้มุอาซฺอ่านสองส่วนจากส่วนกลางของสูเราะฮฺ อัล มุฟัศศอล อัมรฺกล่าวว่า ฉันเองก็ไม่ได้จำชื่อสูเราะฮฺเหล่านั้น

بالبقرة. فانصرف الرجل فكان معاذ ينال منه، فبلغ النبي صلى الله عليه وسلم فقال، فتان، فتان، فتان ثلاث مرار. أو قال: فاتنا، فاتنا، فاتنا وأمره بسورتين من أوسط المفصل. قال عمرو: لا أحفظهما.

ส่วนที่ 61 การยืนช่วงสั้นๆของอิมาม แต่ต้องให้สมบูรณ์ทั้งรุกัวะอฺและสุญูด

باب تخفيف الإمام في القيام وإتمام الركوع والسجود.

(670)จากอบู มัสอูดเล่าว่า มีชายคนหนึ่งกล่าวว่า โอ้ท่านรสูล ﷺ ขอสาบานต่ออัลลอฮฺ แท้จริงฉันล่าละหมาดศุบฺฮฺออกไปด้วยเหตุที่อิมามนำละหมาดนานมาก ผู้รายงานเล่าต่อไปว่า ฉันไม่เคยเห็นท่านรสูล ﷺ โกรธในการที่จะให้คำแนะนำมากไปกว่าวันนี้เลยโดยท่านกล่าวว่า มีบางคนทำให้ผู้คนรังเกียจความดี (การละหมาดร่วมกัน)บุคคลใดก็ตามที่ทำหน้าที่เป็นอิมาม ก็จงทำให้เร็ว เพราะในหมู่ผู้ตามนั้นมีทั้งผู้อ่อนแอ มีทั้งคนแก่และมีทั้งผู้มีธุระ

٦٧٠ - حدثنا أحمد بن يونس قال: حدثنا زهير قال: حدثنا إسماعيل قال: سمعت قيسا قال: أخبرني أبو مسعود أن رجلا قال: والله يا رسول الله إني لأتأخر عن صلاة الغداة من أجل فلان مما يطيل بنا، فما رأيت رسول الله صلى الله عليه وسلم في موعظة أشد غضبا منه يومئذ ثم قال: إن منكم منفرين، فأيكم ما صلى بالناس فليتخفف فإن فيهم الضعيف والكبير وذا الحاجة

باب إذا صلى لنفسه فليطول ما شاء.

ส่วนที่62 เมื่อละหมาดคนเดียวให้ทำให้ยาวนานอย่างไรก็ได้ตาม แต่ประสงค์

٦٧١ - حدثنا عبد الله بن يوسف قال: أخبرنا مالك، عن أبي الزناد، عن الأعرج، عن أبي هريرة أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: إذا صلى أحدكم للناس فليخفف. فإن فيهم الضعيف والسقيم والكبير. وإذا صلى أحدكم لنفسه فليطول ما شاء.

(671)จากอบู ฮุรอยเราะฮฺ เล่าว่าท่านรสูล ﷺกล่าวว่า เมื่อคนหนึ่งคนใดในหมู่พวกท่านเป็นอิมามนำประชาชนละหมาด จงทำให้เร็ว เพราะในหมู่ผู้ตามมีทั้งผู้ที่อ่อนแอ คนป่วย คนแก่ แต่หากละหมาดคนเดียวจะทำให้นานเท่าไรก็ได้ตามแต่ประสงค์

باب من شكا إمامه إذا طول.
وقال أبو أسيد: طولت بنا يا بني.

ส่วนที่63 บุคคลที่ร้องทุกข์ว่าอิมามละหมาดนาน

อบู อุสัยดฺกล่าวว่า โอ้ลูกของฉันท่านได้นำพวกเราละหมาดนานเหลือเกิน

٦٧٢ - حدثنا محمد بن يوسف قال: حدثنا سفيان عن إسماعيل بن أبي خالد، عن قيس بن أبي حازم، عن أبي مسعود قال: قال رجل: يا رسول الله إني لأتأخر عن الصلاة في الفجر مما يطيل بنا فلان فيها. فغضب رسول الله صلى الله عليه وسلم، ما رأيته غضب في موضع كان أشد غضبا منه يومئذ. ثم قال: يا أيها الناس إن منكم منفرين. فمن أم الناس فليتجوز فإن خلفه الضعيف والكبير وذا الحاجة.

(672)จากอบู มัสอูดเล่าว่า มีชายคนหนึ่งกล่าวว่า โอ้ท่านรสูล ﷺฉันนี้ได้ล่าละหมาดศุบฺฮฺออกไปด้วยเหตุที่มีอิมามนำละหมาดนานๆ (ท่านรสูลﷺได้ฟังดังนั้น)ท่านโกรธและฉันเองก็ไม่เคยเห็นท่านรสูล ﷺ โกรธมากเท่ากับวันนี้ แล้วท่านได้กล่าวว่า โอ้มนุษย์ทั้งหลาย แท้จริงมีบางคนในหมู่พวกท่านทำให้ผู้คนรังเกียจความดี(การทำละหมาดร่วมกัน) ดังนั้นบุคคลใดเป็นอิมามก็จงละหมาดให้สั้นๆ เพราะข้างหลังเขานั้นมีทั้งผู้อ่อนแอ คนแก่และผู้มีธุระ

(673) จากญาบิรฺ อิบนุ อับดุลลอฮฺ อัลอันศอรีเล่าว่า ครั้งหนึ่งมีชายคนหนึ่งกำลังขี่อูฐสองตัว (กรณีใช้ในการทำเกษตร)มืดพอดี เขาได้พบมุอาซฺกำลังละหมาด เขาจึงได้ให้อูฐคุกเข่า เขาไปละหมาดร่วมกับมุอาซฺ มุอาซฺได้อ่านสูเราะฮฺอัลบะเกาะรอฮฺ(2)และสูเราะฮฺอันนิซาอฺ(4)มีชายคนหนึ่งผละออกจากละหมาดเดินออกไป ข่าวนี้ได้แพร่ไปถึงท่านนบี ﷺว่ามุอาซฺได้ติเตียนชายคนนั้น เขาจึงได้ไปหาท่านนบี ﷺแล้วร้องทุกข์ในเรื่องของมุอาซฺให้ท่านนบีﷺได้ทราบ ท่านนบี ﷺ จึงกล่าวกับมุอาซฺว่าโอ้มุอาซฺท่านเป็นผู้ทรมานประชาชน กล่าวซ้ำสามครั้งหากจะให้ดีกว่า ท่านควรอ่านสูเราะฮฺอัลอะอฺลา(87) สูเราะฮฺอัชชัมซฺ(91) หรือสูเราะฮฺอัลลัยลฺ(92) เมื่อมีคนแก่คนอ่อนแอหรือคนที่มีธุระตามหลัง ญาบิรฺกล่าวว่า มุอาซฺอ่านสูเราะฮฺอัลบะเกาะรอฮฺ(2) แบบดูตัวในการละหมาดอิชาอฺ

٦٧٣ ـ حدَّثنا آدمُ بنُ أبي إياسٍ قالَ: حدَّثنا شُعْبَةُ قالَ: حدَّثنا مُحارِبُ بنُ دِثارٍ قالَ: سَمِعْتُ جابِرَ بنَ عَبْدِ اللهِ الأنْصارِيَّ قالَ: أقْبَلَ رَجُلٌ بِناضِحَيْنِ وقَدْ جَنَحَ اللَّيْلُ فَوافَقَ مُعاذاً يُصَلِّي فَتَرَكَ ناضِحَهُ وأقْبَلَ إلى مُعاذٍ فَقَرَأَ بِسُورَةِ البَقَرَةِ أوِ النِّساءِ فانْطَلَقَ الرَّجُلُ، وبَلَغَهُ أنَّ مُعاذاً نالَ مِنْهُ فَأتَى النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم فَشَكا إلَيْهِ مُعاذاً فَقالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم: يا مُعاذُ، أفَتَّانٌ أنْتَ؟ أوْ أفاتِنٌ؟ ثَلاثَ مَرَّاتٍ. فَلَوْلا صَلَّيْتَ بِسَبِّحِ اسْمَ رَبِّكَ الأعْلَى، والشَّمْسِ وضُحاها، واللَّيْلِ إذا يَغْشَى، فإنَّهُ يُصَلِّي وراءَكَ الكَبِيرُ والضَّعِيفُ وذُو الحاجَةِ، أحْسِبُ هذا في الحَدِيثِ. قالَ أبُو عَبْدِ اللهِ، وتابَعَهُ سَعِيدُ بنُ مَسْرُوقٍ ومِسْعَرٌ والشَّيْبانِيُّ. قالَ عَمْرٌو، وعُبَيْدُ اللهِ بنُ مِقْسَمٍ، وأبُو الزُّبَيْرِ عَنْ جابِرٍ: قَرَأَ مُعاذٌ في العِشاءِ بالبَقَرَةِ، وتابَعَهُ الأعْمَشُ عَنْ مُحارِبٍ.

(674) จากอนัส เล่าว่า ปรากฏว่า ท่านนบี ﷺ เคยทั้งละหมาดเร็วและละหมาดนานอย่างสมบูรณ์

٦٧٤ ـ حدَّثنا أبُو مَعْمَرٍ قالَ: حدَّثنا عَبْدُ الوارِثِ قالَ: حدَّثنا عَبْدُ العَزِيزِ عَنْ أنَسٍ قالَ: كانَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم يُوجِزُ الصَّلاةَ ويُكْمِلُها.

ส่วนที่ 64 บุคคลที่ละหมาดอย่างเร็วขณะที่ได้ยินเสียงร้องของเด็ก

(675) จากอับดุลลอฮฺ อิบนุอบี กอตาดะฮฺจากบิดาของเขาเล่าว่า ท่านนบีﷺกล่าวว่า เมื่อฉันยืนละหมาด (เป็นอิมาม) ก็ตั้งใจว่าจะละหมาดให้นานแต่หากได้ยินเสียงร้องของเด็กๆฉันละหมาดเร็วขึ้น ด้วยเหตุที่รังเกียจต่อความยุ่งยากของแม่เด็กนั้น

(676) จากอนัส อิบนุมาลิก เล่าว่า ฉันได้เลยละหมาดตามหลังอิมามที่เร็วหรือนานมากไปกว่าละหมาดตามหลังท่านนบี ﷺ และเมื่อท่านได้ยินเสียงร้องของเด็ก ท่านจะละหมาดให้เร็วโดยเกรงว่า แม่ของเด็กจะเกิดวุ่นวายใจ

(677) จากอนัส อิบนุมาลิก เล่าว่า ท่านนบี ﷺ กว่าว่า เมื่อฉันเริ่มละหมาด (เป็นอิมาม) นั้นฉันก็ตั้งใจที่จะทำนาน ครั้งเมื่อฉันได้ยินเสียงร้องของเด็ก ฉันจะทำให้การละหมาดของฉันเร็ว เพราะฉันรู้ดีว่าแม่ของเด็กมีความวุ่นวายยิ่งเมื่อพบเหตุการณ์เช่นนี้

بَابُ مَنْ أَخَفَّ الصَّلاَةَ عِنْدَ بُكَاءِ الصَّبِيِّ.

٦٧٥ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى قَالَ: أَخْبَرَنَا الْوَلِيدُ قَالَ: حَدَّثَنَا الأَوْزَاعِيُّ، عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي قَتَادَةَ عَنْ أَبِيهِ أَبِي قَتَادَةَ عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم قَالَ: إِنِّي لأَقُومُ فِي الصَّلاَةِ أُرِيدُ أَنْ أُطَوِّلَ فِيهَا فَأَسْمَعُ بُكَاءَ الصَّبِيِّ فَأَتَجَوَّزُ فِي صَلاَتِي كَرَاهِيَةَ أَنْ أَشُقَّ عَلَى أُمِّهِ. تَابَعَهُ بِشْرُ بْنُ بَكْرٍ، وَابْنُ الْمُبَارَكِ وَبَقِيَّةُ عَنِ الأَوْزَاعِيِّ.

٦٧٦ - حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ مَخْلَدٍ قَالَ، حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ بِلاَلٍ قَالَ: حَدَّثَنِي شَرِيكُ ابْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يَقُولُ: مَا صَلَّيْتُ وَرَاءَ إِمَامٍ قَطُّ أَخَفَّ صَلاَةً وَلاَ أَتَمَّ مِنَ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم وَإِنْ كَانَ لَيَسْمَعُ بُكَاءَ الصَّبِيِّ فَيُخَفِّفُ مَخَافَةَ أَنْ تُفْتَنَ أُمُّهُ.

٦٧٧ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ قَالَ: حَدَّثَنَا سَعِيدٌ قَالَ: حَدَّثَنَا قَتَادَةُ أَنَّ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ حَدَّثَهُ: أَنَّ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم قَالَ: إِنِّي لأَدْخُلُ فِي الصَّلاَةِ وَأَنَا أُرِيدُ إِطَالَتَهَا فَأَسْمَعُ بُكَاءَ الصَّبِيِّ فَأَتَجَوَّزُ فِي صَلاَتِي مِمَّا أَعْلَمُ مِنْ شِدَّةِ وَجْدِ أُمِّهِ مِنْ بُكَائِهِ.

٦٧٨ - حدَّثنا مُحمَّدُ بنُ بشَّارٍ قالَ: حدَّثنا ابنُ أبي عَدِيٍّ عَن سَعيدٍ، عَن قَتادَةَ، عَن أنسِ بنِ مالكٍ. عَنِ النَّبيِّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم قالَ: إنِّي لأدخُلُ في الصَّلاةِ فأُريدُ إطالَتَها فأسمَعُ بُكاءَ الصَّبيِّ فأتجوَّزُ ممَّا أعلَمُ مِن شِدَّةِ وَجْدِ أُمِّهِ مِن بُكائِهِ. و قالَ مُوسَى: حدَّثنا أبانُ، حدَّثنا قَتادَةُ قالَ: حدَّثنا أنسٌ عَنِ النَّبيِّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم مِثلَهُ.

(678) จากอนัส อิบนุ มาลิก เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ กล่าวว่า เมื่อฉันเริ่มละหมาด ฉันตั้งใจจะทำนานๆ ครั้งเมื่อฉันได้ยินเสียงร้อง ฉันก็ละหมาดให้สั้นลงเพราะเสียงร้องเด็กนั้นทำให้แม่ของเด็กวุ่นวาย

بابٌ إذا صَلَّى ثُمَّ أمَّ قَوماً.

ส่วนที่ 65 เมื่อบุคคลได้ละหมาดแล้วผละออกไปนำประชาชนอื่นละหมาดตาม (กรณีละหมาดซ้ำหรือกรณีอื่นๆ)

٦٧٩ - حدَّثنا سُلَيمانُ بنُ حَربٍ وأبُو النُّعمانِ قالا: حدَّثنا حَمَّادُ بنُ زَيدٍ. عَن أيُّوبَ، عَن عَمرِو ابنِ دِينارٍ. عَن جابِرٍ قالَ: كانَ مُعاذٌ يُصَلِّي مَعَ النَّبيِّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم ثُمَّ يأتي قَومَهُ فيُصَلِّي بِهِم.

(679) จากญาบิร อิบนุ อับดุลลอฮฺ เล่าว่า มุอาซฺเคยละหมาดพร้อมกับท่านนบี ﷺ ต่อมาเขาได้ผละออกมา แล้วเขาได้นำกลุ่มนี้ละหมาด

بابٌ مَن أسمَعَ النَّاسَ تَكبيرَ الإمامِ.

ส่วนที่ 66 บุคคลที่สั่งให้ผู้ตามอิมามกล่าวตักบีรใหม่ (กรณีอิมามที่จริงจริงมานำละหมาด)

٦٨٠ - حدَّثنا مُسَدَّدٌ قالَ: حدَّثنا عَبدُ اللهِ بنُ داوُدَ قالَ: حدَّثنا الأعمَشُ، عَن إبراهيمَ، عَنِ الأسوَدِ، عَن عائشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنها قالَت: لمَّا مَرِضَ النَّبيُّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم مَرَضَهُ الَّذي ماتَ فيهِ أتاهُ يُؤذِنُهُ بالصَّلاةِ. فقالَ: مُرُوا أبا بَكرٍ فليُصَلِّ. قُلتُ: إنَّ أبا بَكرٍ رَجُلٌ أسيفٌ إن يَقُمْ مَقامَكَ يَبكي فلا يَقدِرُ عَلى القِراءَةِ. قالَ: مُرُوا

(680) จากอาอิชะฮฺ เล่าว่า ครั้งเมื่อท่านนบี ﷺ ป่วยถึงแก่ชีวิตนั้น มีคนหนึ่งแจ้งเวลาละหมาดกับท่าน ท่านจึงกล่าวว่า พวกท่านจงบอกให้ อบู บะกัร (นำประชาชน) ละหมาด ฉันจึงได้กล่าวขึ้นว่า อันที่จริงอบู บะกัรนั้นเป็นคนที่จิตใจอ่อน หากอยู่ในตำแหน่งที่เป็นอิมามของท่าน

เขาจะร้องไห้ และจะไม่จำอัลกุรอานเลย ท่านนบีﷺ ก็กล่าวอีกว่า พวกท่านจงไปบอกอบู กะบัร (นำประชาชน)ละหมาด ฉันก็ได้กล่าวอย่างที่ได้กล่าวมาแล้ว ท่านนบีﷺ ได้กล่าวเช่นนี้เป็นครั้งที่สาม หรือครั้งที่สี่ (และกล่าวอีกว่า) พวกเธอทั้งหลายเป็นเพื่อนกับยูสุบ จงไปบอกให้อบู บะกัร (นำประชาชน) ละหมาด อบู บะกัรจึงได้ไปนำประชาชน ขณะนั้นท่านนบี ﷺ ได้ออกมาโดยมีชายสองคนพยุง ฉันเห็นประหนึ่งว่า เท้าทั้งสองของท่านลากดิน ครั้งเมื่ออบู บะกัร เห็นเช่นนั้น ถอยออกมาล่าละหมาดไว้ ท่านนบีﷺจึงได้ชี้ไปที่เขาแล้วสั่งให้ละหมาด อบู บะกัร ได้ล่าละหมาดออกไป ท่านนบีﷺได้มานั่งข้างๆอบู บะกัร อบู บะกัร สั่งให้ประชาชนทั้งหลายกล่าวตักบีรใหม่

أبا بكر فليصل، فقلت مثله. فقال في الثالثة أو الرابعة: إنكن صواحب يوسف، مروا أبا بكر فليصل. فصلى وخرج النبي صلى الله عليه وسلم يهادى بين رجلين كأني أنظر إليه يخط برجليه الأرض، فلما رآه أبو بكر ذهب يتأخر فأشار إليه أن صل، فتأخر أبو بكر رضي الله عنه وقعد النبي صلى الله عليه وسلم إلى جنبه وأبو بكر يسمع الناس التكبير.

تابعه محاضر عن الأعمش.

ส่วนที่ 67 หากคนหนึ่งละหมาดตามอิมามแล้ว และมีอีกบุคคลหนึ่งมาละหมาดตามคนนี้(กรณีนี้ยังเป็นเรื่องที่ถูกต้องอยู่)

باب الرجل يأتم بالإمام. ويأتم الناس بالمأموم. ويذكر عن النبي صلى الله عليه وسلم: ائتموا بي وليأتم بكم من بعدكم.

ท่านนบี ﷺ กล่าวว่า พวกท่านจงละหมาดตามฉัน และคนอื่นๆที่อยู่ข้างหลังท่าน ก็ให้ละหมาดตามท่าน

(681) จากอาอิชะฮฺ เล่าว่า ครั้งหนึ่งท่านรสูล ﷺ ป่วยหนัก บิล้าลได้มาบอกท่านถึงเวลาละหมาด ท่านได้กล่าวว่า จงไปบอกอบู บะกัรนำประชาชนละหมาด ฉันจึงกล่าวขึ้นว่า โอ้ท่านรสูล ﷺ อบู บะกัรนั้นเป็นบุคคลที่ใจอ่อน หากเขาได้ยืนในตำแหน่ง(อิมาม)ของท่าน เขาจะไม่ทำให้ประชาชนทั้งหลายได้ยินเสียงเขาได้ (อ่านไม่ได้ -ตื่นตัน)ขอได้โปรดให้ท่านสั่งใช้อุมัรเถิด ท่านรสูล ﷺ กล่าวอีกว่า พวกท่านจงไปบอกอบู บะกัรนำประชาชนละหมาดฉันจึงได้กล่าวกับฮัฟเศาะฮฺ ตามที่ฉันได้กล่าวกับท่านรสูล ﷺ ว่า อบู บะกัรเป็นคนที่ใจอ่อน เมื่อไรที่ยืนในตำแหน่ง(อิมาม)ในที่ของท่านรสูล ﷺ แล้วประชาชนจะไม่ได้ยินเสียงของท่าน ขอให้ท่านได้ไปสั่งใช้อุมัรเถิด และท่านรสูล ﷺ กล่าวอีกว่า พวกเธอทั้งหลายเป็นเพื่อนกับยูสุบไปบอกให้อบู บะกัรเป็นอิมามนำประชาชนละหมาด ครั้นเมื่ออบู บะกัรได้เข้าทำหน้าที่แล้ว ท่านรสูล ﷺ มีอาการดีขึ้นลุกขึ้นให้ชายสองคนพยุงท่านมาโดยที่เท้าทั้งสองลากกับพื้นจนกระทั่งเข้ามาในมัสยิด เมื่ออบู บะกัรได้ยินเสียงที่ท่านเดินมา เขาได้ถอยออกมาพยายามล่าละหมาดออกไป

٦٨١ - حدثنا قتيبة بن سعيد قال: حدثنا أبو معاوية، عن الأعمش، عن إبراهيم، عن الأسود، عن عائشة قالت: لما ثقل رسول الله صلى الله عليه وسلم جاء بلال يؤذنه بالصلاة. فقال: مروا أبا بكر يصلي بالناس. فقلت: يا رسول الله إن أبا بكر رجل أسيف، وإنه متى ما يقم مقامك لا يسمع الناس، فلو أمرت عمر. فقال: مروا أبا بكر أن يصلي بالناس، فقلت لحفصة: قولي له إن أبا بكر رجل أسيف. وإنه متى يقم مقامك لم يسمع الناس فلو أمرت عمر فقال: إنكن لأنتن صواحب يوسف، مروا أبا بكر أن يصلي بالناس. فلما دخل في الصلاة وجد رسول الله صلى الله عليه وسلم في نفسه خفة فقام يهادى بين رجلين ورجلاه تخطان في الأرض حتى دخل المسجد، فلما سمع أبو بكر حسه ذهب أبو بكر يتأخر فأومأ إليه رسول الله صلى الله عليه وسلم فجاء رسول الله صلى الله عليه وسلم حتى جلس عن يسار أبي بكر، فكان أبو بكر يصلي قائما. وكان رسول الله صلى الله عليه وسلم يصلي قاعدا، يقتدي أبو بكر بصلاة رسول الله صلى الله عليه وسلم. والناس يقتدون بصلاة أبي بكر رضي الله عنه

ท่านรสูล ﷺ ได้ชี้ที่อบู บะกัร(เพื่อให้หยุดอยู่ตรงนั้น)ท่านรสูล ﷺ ได้ไปนั่งอยู่ข้างซ้ายของอบู บะกัร อบู บะกัรยืนละหมาด ส่วนท่านรสูล ﷺ นั่งละหมาดนำประชาชนละหมาด(เป็นอิมาม)อบู บะกัรได้ละหมาดตามท่านรสูล ﷺ และประชาชนทั้งหลายก็ละหมาดตามอบู บะกัร

باب مَنْ يَأْخُذُ الإمامُ إذا شكَّ بِقَوْلِ النَّاسِ؟

ส่วนที่ 68 อิมามจะทำอย่างไรหากผู้ละหมาดตามมีข้อสงสัย

٦٨٢ - حدَّثنا عَبْدُ اللهِ بنُ مَسْلَمَةَ، عَنْ مالكِ بنِ أنَسٍ، عَنْ أيُّوبَ بنِ أبي تَمِيمَةَ السخْتيانيّ، عَنْ محمدِ بنِ سيرينَ، عَنْ أبي هُرَيْرَةَ أنَّ رَسُولَ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم انصَرَفَ مِن اثْنَتَيْنِ. فقالَ لَهُ ذُو اليَدَيْنِ: أقَصُرَتِ الصَّلاةُ أمْ نَسِيتَ يا رَسُولَ اللهِ؟ فقالَ رَسُولُ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم: أصَدَقَ ذُو اليَدَيْنِ؟ فقالَ النَّاسُ: نَعَمْ، فقامَ رَسُولُ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم فَصَلَّى اثْنَتَيْنِ أخْرَيَيْنِ ثُمَّ سَلَّمَ ثُمَّ كَبَّرَ فَسَجَدَ مِثْلَ سُجُودِهِ أوْ أطْوَلَ.

(682)จากอบู ฮุรอยเราะฮฺ เล่าว่า ครั้งหนึ่งท่านรสูล ﷺ ได้ละหมาดสองรอกาอัต(แทนที่จะละหมาดสี่รอกาอัต)เมื่อเสร็จแล้ว ซุลยะดัยได้ถามท่านว่า โอ้ท่านรสูล ﷺ ท่านย่อละหมาดหรือว่าลืม ท่านรสูล ﷺ ตอบว่า ซุลยะดัยพูดจริงหรือ ประชาชนทั้งหลายก็ตอบว่าจริง ๆ ท่านรสูล ﷺ จึงได้ยืนขึ้นแล้วละหมาดอีกสองรอกาอัตให้สลามแล้วท่านกล่าวว่า อัลลอฮุ อักบัร ลงสุญูดเหมือนสุญูดทั่ว ๆ ไปแต่นานกว่า

٦٨٣ - حدَّثنا أبُو الوَليدِ قالَ حدَّثنا شُعْبَةُ، عَنْ سَعْدِ بنِ إبْراهيمَ، عَنْ أبي سَلَمَةَ، عَنْ أبي هُرَيْرَةَ قالَ: صَلَّى النَّبِيُّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم الظُّهْرَ رَكْعَتَيْنِ. فَقِيلَ: صَلَّيْتَ رَكْعَتَيْنِ، فَصَلَّى رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ سَلَّمَ ثُمَّ سَجَدَ سَجْدَتَيْنِ.

(683)จากอบู ฮุรอยเราะฮฺ เล่าว่า ครั้งหนึ่งท่านนบี ﷺ ได้ละหมาดซุฮฺรฺสองรอกาอัต (แทนที่จะละหมาดสี่รอกาอัต)แล้วมีคนกล่าวว่า ท่านละหมาดเพียงสองรอกาอัตเท่านั้น หรือท่านจึงได้ละหมาดต่ออีกสองรอกาอัตให้สลามแล้วลงสุญูดสองครั้ง

ส่วนที่69 เมื่ออิมามร้องไห้ในละหมาด (ละหมาดของเขาจะสมบูรณ์ไหม)

อับดุลลอฮฺ อิบนุ ชัดดาดกล่าวว่า ฉันเคยเห็นอุมัรร้องไห้ขณะที่ฉันอยู่แถวหลังสุดขณะที่ท่านอ่าน "...อันที่จริง ฉันเพียงแต่ปรารมภ์ทุกข์และความเศร้าโศกของฉันต่ออัลลอฮฺ..."(12:86)

بابٌ إذا بَكى الإمامُ في الصلاة.

وقالَ عبدُ الله بنُ شدَّاد: سَمِعتُ نَشيجَ عُمَرَ وأنا في آخرِ الصُّفُوفِ يقرأ - إنَّما أشكُو بثِّي وحُزني إلى الله -.

(684) จากอาอิชะฮฺ อุมมุลมุอฺมินีน เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ เคยกล่าวในครั้งที่ท่านป่วยว่า พวกท่านจงไปบอกอบู บะกัรให้นำประชาชนไปละหมาด อาอิชะฮฺ เล่าว่า ฉันได้กล่าวว่า อันที่จริง อบู บะกัรอาจยืนอยู่ในตำแหน่งของท่าน (นบีﷺนำละหมาด) ประชาชนผู้ร่วมละหมาดจะไม่ได้ยินเสียงของเขาด้วยเหตุที่มีเสียงร้อง(ฉัน)จึงขอให้ท่านได้สั่งให้อุมัรนำประชาชนละหมาด แต่ท่านนบี ﷺ ก็กล่าวว่า จงไปบอกให้อบู บะกัรนำประชาชนละหมาดเถิด อาอิชะฮฺเล่าว่า ฉันได้เล่าเรื่องนี้ให้ฮัฟเศาะฮฺฟังตามคำของฉันที่กล่าวกับท่านนบี ﷺว่า อบู บกัรเป็นบุคคลที่ใจอ่อน เมื่อได้ยืนในที่ของท่าน (นบีﷺ -ตำแหน่งอิมาม) ประชาชนจะไม่ได้ยินเสียงท่านด้วยเหตุที่เสียงร้อง (ฉันจึงขอให้) สั่งใช้อุมัรให้นำประชาชนละหมาด

٦٨٤ - حدَّثنا إسماعيلُ قالَ: حدَّثنا مالكُ بنُ أنسٍ، عَنْ هشامِ بنِ عُروةَ، عَنْ أبيهِ، عَنْ عائشةَ أُمِّ المؤمنينَ، أنَّ رسولَ الله صلى الله عليه وسلّم قالَ في مَرَضِهِ: مُرُوا أبا بكرٍ يُصلِّي بالنَّاسِ. قالتْ عائشةُ: قُلتُ إنَّ أبا بكرٍ إذا قامَ في مَقامِكَ لمْ يُسمِعِ النَّاسَ مِنَ البُكاءِ فمُرْ عُمَرَ يُصلِّي بالنَّاسِ. فقالَ: مُرُوا أبا بكرٍ فليُصلِّ للنَّاسِ. فقالتْ عائشةُ: فقُلتُ لحفصةَ: قُولي لهُ إنَّ أبا بكرٍ رجلٌ أسيفٌ إذا قامَ مَقامَكَ لمْ يُسمِعِ النَّاسَ مِنَ البُكاءِ فمُرْ عُمَرَ فليُصلِّ للنَّاسِ، ففعلتْ حفصةُ. فقالَ رسولُ الله صلى الله عليه وسلّم: مَهْ، إنَّكُنَّ لأنتُنَّ صَواحِبُ يُوسُفَ، مُرُوا أبا بكرٍ فليُصلِّ للنَّاسِ. قالتْ حفصةُ لعائشةَ: ما كُنتُ لأُصيبَ مِنكِ خيرًا.

بَابُ تَسْوِيَةِ الصُّفُوفِ عِنْدَ الإِقَامَةِ وَبَعْدَهَا.

٦٨٥ - حَدَّثَنَا أَبُو الوَلِيدِ هِشَامُ بْنُ عَبْدِ المَلِكِ قَالَ: حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ: حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ مُرَّةَ قَالَ: سَمِعْتُ سَالِمَ بْنَ أَبِي الجَعْدِ قَالَ: سَمِعْتُ النُّعْمَانَ ابْنَ بَشِيرٍ يَقُولُ: قَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم: لَتُسَوُّنَّ صُفُوفَكُمْ أَوْ لَيُخَالِفَنَّ اللهُ بَيْنَ وُجُوهِكُمْ.

٦٨٦ - حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الوَارِثِ، عَنْ عَبْدِ العَزِيزِ بْنِ صُهَيْبٍ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم قَالَ: أَقِيمُوا الصُّفُوفَ فَإِنِّي أَرَاكُمْ خَلْفَ ظَهْرِي.

بَابُ إِقْبَالِ الإِمَامِ عَلَى النَّاسِ عِنْدَ تَسْوِيَةِ الصُّفُوفِ.

٦٨٧ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَبِي رَجَاءٍ قَالَ: حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ بْنُ عَمْرٍو قَالَ: حَدَّثَنَا زَائِدَةُ بْنُ قُدَامَةَ قَالَ: حَدَّثَنَا حُمَيْدٌ الطَّوِيلُ قَالَ: حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ قَالَ: أُقِيمَتِ الصَّلَاةُ فَأَقْبَلَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم بِوَجْهِهِ فَقَالَ: أَقِيمُوا صُفُوفَكُمْ وَتَرَاصُّوا فَإِنِّي أَرَاكُمْ مِنْ وَرَاءِ ظَهْرِي.

อัฟเศาะฮฺเองก็ทำเช่นกัน แต่ท่านรสูล ﷺ กล่าวว่า หยุดเถอะ อันที่จริงเพื่อเธอก็เป็นเพื่อนของยูสุบ จงไปบอกให้อบู บะกัรนำประชาชนละหมาด อัฟเศาะฮฺได้กล่าวกับ อบูบะกัรว่า ฉันไม่เคยได้รับสิ่งดีจากเธอเลย

ส่วนที่ 70 การจัดแถวละหมาดให้ตรงขณะที่อิกอมะฮฺหรือหลังจากนั้น

(685) จากอันนัวะอฺมาม อิบนุ ยาชีรเล่าว่า ท่านรสูล ﷺ กล่าวว่า พวกท่านจะต้องจัดแถวให้ตรงหรือจะให้อัลลอฮฺหมุนหน้าของพวกท่านไว้ข้างหลัง (1)

(686) จากอนัส เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ กล่าวว่า จงจัดแถวละหมาดให้ตรงเพราะว่า ฉันเห็นพวกท่านจากข้างหลังของฉัน

ส่วนที่ 71 การหันหน้าของอิมามมาดูประชาชนที่ละหมาดตามขณะที่กำลังจัดแถว

(687) จากอนัส อิบนุ มาลิก เล่าว่า ครั้งหนึ่งเมื่ออิกอมะฮฺได้เริ่มขึ้นแล้ว ท่านรสูล ﷺ ได้หันหน้ามาทางพวกเรา แล้วกล่าวว่า จงจัดแถวของท่านให้ตรงและยืนให้ชิดกัน เพราะฉันมองเห็นพวกท่านจากด้านหลังของฉัน

(1) นี่เป็นคำเตือนที่สำคัญ หากท่านไม่จัดแถวให้ตรง อัลลอฮฺจะทรงเปลี่ยนใบหน้าให้เป็นส่วนเช่นลาฯลฯ

ส่วนที่ 72 แถวแรก

باب الصف الأول.

(688) จากอบู ฮุรอยเราะฮฺเล่าว่า ท่านรสูล ﷺ กล่าวว่าคนที่ตายในแนวทางของอัลลอฮฺมีดังนี้ ตายเพราะจมน้ำตาย ตายเพราะโรคระบาด ตายเพราะโรคท้องร่วง และตายเพราะแผ่นดินถล่ม (รวมอาคารบ้านเรือน) และท่านรสูล ﷺ ได้กล่าวเพิ่มเติมอีกว่า หากพวกเขารู้ถึงสิ่งที่มีอยู่ในเวลาละหมาดซุฮฺรที่ร้อนจัดแล้ว พวกเขาจะต้องชิดกันทำ หากพวกเขารู้ถึงสิ่งที่มีอยู่ในละหมาดอิชาอฺและซุฮฺร พวกเขาจะต้องมาละหมาด(ญะมาอะฮฺ) ถึงแม้จะคลานมาก็ตาม และหากพวกเขารู้ถึงสิ่งที่มีอยู่ในการละหมาดแถวแรกแล้วพวกเขาจะต้องจับฉลากกัน

٦٨٨ - حدثنا أبو عاصم، عن مالك، عن سمي، عن أبي صالح، عن أبي هريرة قال: قال النبي صلى الله عليه وسلم: الشهداء: الغرق، والمطعون، والمبطون، والهدم. وقال: ولو يعلمون ما في التهجير لاستبقوا. ولو يعلمون ما في العتمة والصبح لأتوهما ولو حبوا، ولو يعلمون ما في الصف المقدم لاستهموا.

ส่วนที่ 73 การจัดแถวให้ตรงเป็นส่วนหนึ่งของการละหมาดที่สมบูรณ์

باب إقامة الصف من تمام الصلاة.

(689) จากอบู ฮุรอยเราะฮฺเล่าว่า ท่านรสูล ﷺ กล่าวว่า ผู้เป็นอิมามก็คือผู้ถูกตามนั่นเอง ดังนั้นพวกท่านอย่าได้ทำแตกต่างจากอิมามรุกัวะอฺ ก็ให้รุกัวะอฺ เมื่ออิมามกล่าว سمع الله لمن حمده ก็ให้กล่าว ربناولك الحمد เมื่ออิมามสุญูดก็สุญูด เมื่ออิมามนั่งละหมาดก็ให้ทั้งหมดนั่งละหมาด และให้จัดแถวละหมาดให้ตรงเพราะ

٦٨٩ - حدثنا عبد الله بن محمد قال: حدثنا عبد الرزاق قال: أخبرنا معمر، عن همام، عن أبي هريرة، عن النبي صلى الله عليه وسلم أنه قال: إنما جعل الإمام ليؤتم به فلا تختلفوا عليه، فإذا ركع فاركعوا، وإذا قال: سمع الله لمن حمده، فقولوا ربنا لك الحمد. وإذا سجد فاسجدوا. وإذا صلى جالسا فصلوا جلوسا أجمعين. وأقيموا الصف في الصلاة فإن إقامة الصف من حسن الصلاة.

٦٩٠ - حدثنا أبو الوليد قال: حدثنا شعبة، عن قتادة، عن أنس، عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: سووا صفوفكم فإن تسوية الصفوف من إقامة الصلاة.

การทำเช่นนั้นเป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์ในการละหมาด

(690) จากอนัส อิบนุ มาลิก เล่าว่า ท่านนบี ﷺ กล่าวว่า พวกท่านจงจัดแถวละหมาดของพวกท่านให้ตรง เพราะการจัดแถวให้ตรงเป็นส่วนหนึ่งของการละหมาดที่สมบูรณ์และถูกต้อง

باب إثم من لم يتم الصفوف.

ส่วนที่ 74 โทษของผู้ที่ไม่ร่วมแถวให้เต็ม

٦٩١ - حدثنا معاذ بن أسد قال: أخبرنا الفضل بن موسى قال: أخبرنا سعيد بن عبيد الطائي عن بشير بن يسار الأنصاري، عن أنس بن مالك أنه قدم المدينة فقيل له: ما أنكرت منذ يوم عهدت رسول الله صلى الله عليه وسلم؟ قال: ما أنكرت شيئا إلا أنكم لا تقيمون الصفوف. وقال عقبة بن عبيد عن بشير بن يسار: قدم علينا أنس بن مالك المدينة بهذا.

(691) จากอนัส อิบนุ มาลิก เล่าว่า เมื่อครั้งที่เขามาถึงเมืองมะดีนะฮฺนั้น มีคนกล่าวกับเขาว่า ท่านพบข้อเปลี่ยนแปลงใดๆ หรือไม่ในขณะที่ท่านอยู่กับท่านนบี ﷺ เขาตอบว่า ฉันไม่พบข้อเปลี่ยนแปลงใดๆเลย นอกจากพวกท่านไม่ได้จัดแถวให้ตรงในเวลาละหมาด

باب إلزاق المنكب بالمنكب، والقدم بالقدم في الصف. وقال النعمان ابن بشير: رأيت الرجل منا يلزق كعبه بكعب صاحبه.

ส่วนที่ 75 การยืนให้บ่าและเท้าชิดกันในละหมาด

อัลนัวะอุมาม อิบนุ บะชีร กล่าวว่า ฉันเคยเห็นชายคนหนึ่งในหมู่พวกเรายืนละหมาด โดยให้ตาตุ่มชิดตาตุ่มในหมู่พวกเขา

٦٩٢ - حدثنا عمرو بن خالد قال: حدثنا زهير، عن حميد، عن أنس، عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: أقيموا صفوفكم فإني أراكم من وراء ظهري. وكان أحدنا يلزق منكبه بمنكب صاحبه وقدمه بقدمه.

(692) จากอนัส อิบนุ มาลิก เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ กล่าวว่า พวกท่านจงจัดแถวละหมาดให้ตรง เพราะฉันเห็นพวกท่านละหมาดข้าง

หลังของฉัน และปรากฏว่า ในหมู่พวกเราได้ยืนบ่าชิดบ่า ตาตุ่มชิดตาตุ่มของเพื่อนเขา

ส่วนที่ 76 เมื่อมีคนหนึ่งยืนอยู่ข้างซ้ายของอิมาม อิมามได้ดึงให้ไปยืนอยู่ทางด้านขวา จึงจะทำให้การละหมาดของเขาสมบูรณ์

(693) จากอิบนุ อับบาส เล่าว่า คืนหนึ่งฉันได้ยืนละหมาดอยู่ทางซ้ายของท่านนบี ﷺ ท่านได้ดึงศีรษะของฉันจากหลังมายืนด้านขวาของท่าน ท่านก็ได้นำละหมาดเสร็จแล้วท่านก็หลับ ผู้อะซานได้มา ท่านได้ลุกขึ้นละหมาด โดยไม่ได้อาบน้ำละหมาดใหม่

ส่วนที่ 77 ผู้หญิงคนเดียวสามารถเป็นหนึ่งแถวได้

(694) จากอนัส อิบนุ มาลิกเล่าว่า ฉันและเด็กกำพร้าอีกคนได้ละหมาดที่บ้านของฉันข้างหลังท่านนบี ﷺ(ละหมาดญะมาอะฮฺ) ต่อจากนั้นมีแม่ของฉันและอุมมุสลีมตั้งแถวอยู่พวกเรา

ส่วนที่ 78 ซีกด้านขวาของมัสญิดและส่วนข้างขวาของอิมาม

(695) จากอิบนุอับบาส เล่าว่า คืนหนึ่งฉันละหมาดตามท่านนบี ﷺ อยู่ทางด้านซ้ายท่าน ท่านได้จับมือฉันหรือช่วงบ่าของฉัน จนทำ

بَابٌ إِذَا قَامَ الرَّجُلُ عَنْ يَسَارِ الإِمَامِ، وَحَوَّلَهُ الإِمَامُ خَلْفَهُ إِلَى يَمِينِهِ تَمَّتْ صَلاتُهُ.

٦٩٣ - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ قَالَ: حَدَّثَنَا دَاوُدُ، عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ، عَنْ كُرَيْبٍ مَوْلَى ابْنِ عَبَّاسٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا قَالَ: صَلَّيْتُ مَعَ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم ذَاتَ لَيْلَةٍ فَقُمْتُ عَنْ يَسَارِهِ فَأَخَذَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم بِرَأْسِي مِنْ وَرَائِي فَجَعَلَنِي عَنْ يَمِينِهِ فَصَلَّى وَرَقَدَ، فَجَاءَهُ الْمُؤَذِّنُ فَقَامَ يُصَلِّي وَلَمْ يَتَوَضَّأْ.

بَابٌ الْمَرْأَةُ وَحْدَهَا تَكُونُ صَفًّا.

٦٩٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ: حَدَّثَنَا سُفْيَانُ، عَنْ إِسْحَاقَ، عَنْ أَنَسِ ابْنِ مَالِكٍ قَالَ: صَلَّيْتُ أَنَا وَيَتِيمٌ فِي بَيْتِنَا خَلْفَ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم وَأُمِّي أُمُّ سُلَيْمٍ خَلْفَنَا.

بَابُ مَيْمَنَةِ الْمَسْجِدِ وَالإِمَامِ.

٦٩٥ - حَدَّثَنَا مُوسَى: حَدَّثَنَا ثَابِتُ ابْنُ يَزِيدَ، حَدَّثَنَا عَاصِمٌ، عَنِ الشَّعْبِيِّ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا قَالَ: قُمْتُ لَيْلَةً أُصَلِّي عَنْ يَسَارِ النَّبِيِّ

صلى الله عليه وسلم فأخذ بيدي أو بعضدي حتى أقامني عن يمينه. وقال بيده من ورائى.

ให้ฉันมายืนอยู่ทางด้านขวาของท่าน ผู้รายงานขยายความต่อไปว่า ท่านใช้มือของท่าน อ้อมทางด้านหลังของฉัน

باب إذا كان بين الإمام وبين القوم حائط أو سترة. وقال الحسن لا بأس أن تصلي وبينك وبينه نهر. وقال أبو مجلز: يأتم بالإمام وإن كان بينهما طريق أو جدار إذا سمع تكبير الإمام.

ส่วนที่ 79 กรณีที่มีกำแพงหรือฉากกั้นระหว่างอิมาม และกลุ่มผู้ละหมาดตาม

อัลหะสัน กล่าวว่า อาจจะมีแม่น้ำมาขวางกั้นระหว่างท่านและเขา(อิมาม) ก็ไม่เป็นไร อบู มิจลัซ กล่าวว่า สามารถตามอิมามได้แม้จะมีถนนหรือฝากั้น ดราบที่ยังได้ยินอิมามกล่าวตักบีร

٦٩٦ - حدثني محمد قال: أخبرنا عبدة عن يحيى بن سعيد الأنصاري، عن عمرة، عن عائشة قالت: كان رسول الله صلى الله عليه وسلم يصلي من الليل في حجرته وجدار الحجرة قصير، فرأى الناس شخص النبي صلى الله عليه وسلم فقام ناس يصلون بصلاته فأصبحوا فتحدثوا بذلك، فقام ليلة الثانية فقام معه ناس يصلون بصلاته، صنعوا ذلك ليلتين أو ثلاثا حتى إذا كان بعد ذلك جلس رسول الله صلى الله عليه وسلم فلم يخرج، فلما أصبح ذكر ذلك الناس فقال: إني خشيت أن تكتب عليكم صلاة الليل.

(696) จากอาอิชะฮฺ เล่าว่า คืนหนึ่งท่านรสูล ﷺ ได้ละหมาดที่ห้องของเขามีฝาเตี้ยๆกั้น ห้องอยู่ ผู้ที่ละหมาดตามได้เห็นอากัปกิริยาของท่านนบี ﷺ มีบางคนได้ลุกขึ้นละหมาดตามท่าน ครั้งเมื่อรุ่งสาง พวกเขาก็ได้สนทนากันถึงเรื่องนี้ ต่อมาในคืนที่สองก็ยังมีบางคนลุกขึ้นละหมาดพร้อมกับท่าน พวกเขาได้ทำเช่นนี้สองหรือสามคืน จนกระทั่งท่านรสูล ﷺ ไม่ออกมาละหมาด ครั้งเมื่อรุ่งสางอีก ประชาชนก็ได้แต่พูดกันถึงเรื่องนี้ ท่านรสูล ﷺ กล่าวว่า แท้จริงฉันเกรงว่า พวกท่านจะเข้าใจว่า เป็นสิ่งจำเป็นกรณีการละหมาดกลางคืน

ส่วนที่ 80 การละหมาดในเวลากลางคืน

بابُ صَلاةِ اللَّيْلِ.

(697) จากอาอิชะฮฺ เล่าว่า ท่านนบี ﷺ มีเสื่ออยู่ผืนหนึ่ง แล้วใช้ปูในเวลากลางวันและจะใช้สื่อเป็นเครื่องกั้นในเวลากลางคืน ดังนั้นประชาชนจำนวนหนึ่งจะพากันมารวมอยู่ในเวลากลางคืนต่อหน้าท่าน และพวกเขาละหมาดตามหลังท่านนบี ﷺ

٦٩٧ - حدَّثَنا إبراهيمُ بنُ المُنْذِرِ قالَ: حدَّثَنا ابنُ أبي الفُدَيْكِ قالَ: حدَّثَنا ابنُ أبي ذِئْبٍ، عَنِ المَقْبُرِيِّ، عَنْ أبي سَلَمَةَ بنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، عَنْ عائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْها أنَّ النَّبِيَّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم كانَ لَهُ حَصِيرٌ يَبْسُطُهُ بالنَّهارِ ويَحْتَجِرُهُ باللَّيْلِ. فَثابَ إلَيْهِ ناسٌ فَصَلَّوْا وَراءَهُ.

(698) จากซัยดฺ อิบนุ ษาบิต เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ ได้ทำห้องหนึ่งขึ้น ฉันคิดว่าห้องที่ ซัยดฺ อิบนุ ษาบิต กล่าวถึงคงหมายถึงเรื่องที่ท่านได้ละหมาดที่เสื่อนี้ในบางคืน และก็มีเศาะฮาบะฮฺบางคนละหมาดตามท่าน ครั้งเมื่อท่านรู้เรื่องของพวกเข่า(พวกเขาตั้งใจจะมาละหมาดรวมกันในช่วงเวลาเช้า)ท่านจึงได้ออกไปหาพวกเขา แล้วกล่าวกับพวกเขาว่า ฉันรู้อย่างแน่ใจต่อการกระทำของพวกท่าน โอ้ประชาชนทั้งหลาย พวกท่านจงละหมาดในบ้านของพวกท่านเถิด เพราะแท้จริงการละหมาดที่ประเสริฐสุดคือการที่บุคคลหนึ่งละหมาดในบ้านของเขาเว้นแต่การละหมาด 5 เวลา

٦٩٨ - حدَّثَنا عَبْدُ الأعلى بنُ حَمَّادٍ قالَ: حدَّثَنا وُهَيْبٌ قالَ: حدَّثَنا مُوسَى ابنُ عُقْبَةَ عَنْ سالِمٍ أبي النَّضْرِ، عَنْ بُسْرِ ابنِ سعيدٍ، عَنْ زيدِ بنِ ثابِتٍ أنَّ رَسُولَ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم اتَّخَذَ حُجْرَةً: قالَ: حَسِبْتُ أنَّهُ قالَ مِنْ حَصِيرٍ، في رَمَضانَ فَصَلَّى فيها لَيالِيَ فَصَلَّى بِصَلاتِهِ ناسٌ مِنْ أصْحابِهِ، فَلَمَّا عَلِمَ بِهِمْ جَعَلَ يَقْعُدُ فَخَرَجَ إلَيْهِمْ فَقالَ: قَدْ عَرَفْتُ الذي رأيْتُ مِنْ صَنِيعِكُمْ فَصَلُّوا أيُّها النَّاسُ في بُيُوتِكُمْ فإنَّ أفْضَلَ الصَّلاةِ صلاةُ المَرْءِ في بَيْتِهِ إلاَّ المَكْتُوبَةَ. قالَ: عَفَّانُ: حدَّثَنا وُهَيْبٌ قالَ: حدَّثَنا مُوسَى قالَ: سَمِعْتُ أبا النَّضْرِ، عَنْ بُسْرٍ، عَنْ زَيْدٍ، عَنِ النَّبِيِّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم.

بسم الله الرحمن الرحيم

บทที่ 12

ว่าด้วยลักษณะการละหมาด

ส่วนที่ 1 จำเป็นต้องกล่าวตักบีรและการเริ่มต้นละหมาด

(699) จาก อนัส อิบนุ มาลิก อัลอันศอรี เล่าว่า ท่านรสูลﷺ เคยขี่ม้าแล้วผลัดตกลงมาซีกด้านขวามีบาดแผล อนัสเล่าอีกว่า วันหนึ่งท่านได้ละหมาดเวลาหนึ่งโดยนั่งละหมาด ซึ่งพวกเราก็ได้นั่งละหมาดตามหลังท่าน ครั้นเมื่อให้สลามแล้วท่านก็กล่าวว่า อิมามนั้นถูกตั้งมาให้เป็นผู้ถูกตาม (1) ดังนั้นอิมามยืนละหมาดก็ให้พวกท่านยืนละหมาดตามอิมาม รุกัวะอฺก็ให้รุกัวะอฺตาม เมื่ออิมามเงยศีรษะขึ้นก็ให้เงยศีรษะตาม เมื่ออิมามสุญูดก็ให้สุญูดตามและเมื่ออิมามกล่าว

سمع الله لمن حمده

ก็ให้กล่าวว่า

ربناولك الحمد

بَابُ إِيجَابِ التَّكْبِيرِ وَافْتِتَاحِ الصَّلاَةِ.

٦٩٩ - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ قَالَ: أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ، عَنِ الزُّهْرِيِّ، قَالَ: أَخْبَرَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ الأَنْصَارِيُّ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم رَكِبَ فَرَسًا فَجُحِشَ شِقُّهُ الأَيْمَنُ. قَالَ أَنَسٌ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ: فَصَلَّى يَوْمَئِذٍ صَلاَةً مِنَ الصَّلَوَاتِ وَهُوَ قَاعِدٌ فَصَلَّيْنَا وَرَاءَهُ قُعُودًا. ثُمَّ قَالَ لَمَّا سَلَّمَ: إِنَّمَا جُعِلَ الإِمَامُ لِيُؤْتَمَّ بِهِ فَإِذَا صَلَّى قَائِمًا فَصَلُّوا قِيَامًا وَإِذَا رَكَعَ فَارْكَعُوا. وَإِذَا رَفَعَ فَارْفَعُوا. وَإِذَا سَجَدَ فَاسْجُدُوا. وَإِذَا قَالَ سَمِعَ اللهُ لِمَنْ حَمِدَهُ فَقُولُوا رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ.

---

(1) ให้ดูหะดีษที่ 657 เพื่อเป็นแนวปฏิบัติตามท่านรสูล ﷺ ซึ่งท่านนำละหมาดด้วยการนั่งโดยมีมุศลิมเป็นมะอฺมูมด้วยการยืนละหมาด

(700) จากอนัส อิบนุ มาลิก เล่าว่า ครั้งหนึ่งท่านรสูล ﷺ ได้ผลัดตกจากหลังม้าเกิดบาดแผลขึ้น ท่านได้นั่งนำละหมาด และพวกเราก็นั่งละหมาดตาม ครั้นเมื่อละหมาดเสร็จแล้ว ท่านได้กล่าวว่าแท้จริงการเป็นอิมามหรือแท้จริงอิมามนั้นถูกตั้งมาให้เป็นผู้ถูกตามเมื่ออิมามตักบีร ก็ให้ตักบีรตาม เมื่อรุกัวะอฺก็ให้รุกัวะอฺตาม เมื่อเงยศีรษะก็ให้เงยตาม เมื่ออิมามกล่าว سمع الله لمن حمده ก็ให้กล่าวว่า ربناولك الحمد และเมื่ออิมามสุญูดก็ให้สุญูดตาม

٧٠٠ - حدَّثنا قُتَيْبَةُ بنُ سَعيدٍ قالَ: حدَّثنا لَيْثٌ، عَنِ ابنِ شِهابٍ، عَنْ أنَسِ ابنِ مالكٍ أنَّهُ قالَ: خَرَّ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليهِ وسلَّمَ عَنْ فَرَسٍ فَجُحِشَ فَصَلَّى لنا قاعِداً فصَلَّيْنا مَعَهُ قُعُوداً فلَمَّا انْصَرَفَ قالَ: إنَّما الإمامُ أوْ إنَّما جُعِلَ الإمامُ لِيُؤْتَمَّ بِهِ. فإذا كَبَّرَ فَكَبِّرُوا. وإذا رَكَعَ فارْكَعُوا. وإذا رَفَعَ فارْفَعُوا. وَإذا قالَ سمعَ اللهُ لمَنْ حَمِدَهُ، فَقُولُوا رَبَّنا لكَ الحَمْدُ، وَإذا سَجَدَ فاسْجُدُوا.

(701) จาก อบู ฮุรอยเราะฮฺ เล่าว่าท่านนบีﷺ กล่าวว่า แท้จริงอิมามถูกตั้งให้ถูกตาม เมื่ออิมามตักบีร ก็ให้ตักบีรตาม เมื่อรุกัวะอฺก็ให้รุกัวะอฺตาม เมื่ออิมามกล่าว سمع الله لمن حمده. ก็ให้กล่าว ربناولك الحمد เมื่ออิมามสุญูดก็ให้สุญูดตามทั้งหมด เมื่ออิมามละหมาดโดยนั่ง ก็จงนั่งละหมาดทั้งหมด

٧٠١ - حدَّثنا أبُو اليَمانِ قالَ: أخبَرَنا شُعَيْبٌ قالَ: حدَّثني أبُو الزِّنادِ، عَنِ الأعْرَجِ، عَنْ أبي هُرَيْرَةَ قال: قالَ النَّبيُّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّمَ: إنَّما جُعِلَ الإمامُ لِيُؤْتَمَّ بِهِ، فإذا كَبَّرَ فَكَبِّرُوا. وَإذا رَكَعَ فارْكَعُوا، وَإذا قالَ سَمِعَ اللهُ لمَنْ حَمِدَهُ فَقُولُوا رَبَّنا وَلكَ الحَمْدُ، وَإذا سَجَدَ فاسْجُدُوا، وَإذا صَلَّى جالسا فَصَلُّوا جلوسا أجمَعُونَ.

ส่วนที่ 2 การยกมือทั้งสองข้างเท่าๆ กันขณะกล่าวตักบีรพร้อมกับการเริ่มละหมาด

بابُ رَفعِ اليَدَيْنِ في التَّكْبيرَةِ الأُولى معَ الافْتِتاحِ سَوَاءً.

(702) จาก สาลิม อิบนุ อับดุลลอฮฺ จากบิดาของเขาเล่าว่า ท่านรสูล ﷺ ยกมือทั้งสองข้างขึ้นระดับบ่าสองบ่าเมื่อเริ่มละหมาด และจะตักบีรลงรุกัวะอฺ และเมื่อเงยศีรษะขึ้นจากรุกัวะอฺก็จะยกมือทั้งสองขึ้นเช่นเดียวกัน พลางกล่าวว่า سمع الله لمن حمده ربناولك الحمد แต่ท่านจะไม่ทำเช่นนี้ในขณะลงและขึ้นจากสุญูด

٧٠٢ - حدَّثنا عبدُ الله بنُ مَسْلَمَةَ، عنْ مالكٍ: عنِ ابنِ شهابٍ، عنْ سالمِ ابنِ عبدِ الله، عنْ أبيه أنَّ رسولَ الله صلى الله عليه وسلَّم كانَ يرفعُ يديهِ حذْوَ منكبيهِ إذا افتتحَ الصَّلاةَ، وإذا كبَّرَ للرُّكوعِ. وإذا رفعَ رأسَهُ منَ الرُّكوعِ رفعهُما كذلكَ أيضاً. وقالَ: سَمعَ اللهُ لمنْ حَمِدَهُ، ربَّنا ولكَ الحمْدُ. وكانَ لا يفعلُ ذلكَ في السُّجودِ.

ส่วนที่ 3 การยกสองมือขณะกล่าวตักบีรขณะรุกัวะอฺ และขณะเงยขึ้นจากรุกัวะอฺ

بابُ رفعِ اليدينِ إذا كبَّرَ وإذا ركعَ وإذا رفعَ.

(703) จาก อับดุลลอฮฺ อิบนุ อุมัร เล่าว่า ฉันเห็นท่านรสูล ﷺ ขณะที่ยืนละหมาดจะยกสองมือจนทั้งสองถึงบ่าทั้งสองและท่านจะทำเช่นนี้ขณะตักบีรลงรุกัวะอฺและขณะเงยศีรษะจากรุกัวะอฺจะกล่าวว่า
سمع الله لمن حمده
แต่จะไม่ทำเช่นนี้ (ยกมือ) ขณะที่จะขึ้น-ลงสุญูด

٧٠٣ - حدَّثنا محمَّدُ بنُ مقاتلٍ قالَ: أخبرَنا عبدُ الله قالَ: أخبرَنا يونسُ عنِ الزُّهريِّ قالَ: أخبرَني سالمُ بنُ عبدِ الله، عنْ أبيهِ أنَّه قالَ: رأيتُ رسولَ الله صلى الله عليه وسلَّم إذا قامَ في الصَّلاةِ رفعَ يديهِ حتَّى تكونا حذْوَ منكبيهِ، وكانَ يفعلُ ذلكَ حينَ يُكبِّرُ للرُّكوعِ، ويفعلُ ذلكَ إذا رفعَ رأسَهُ منَ الرُّكوعِ، ويقولُ: سَمعَ اللهُ لمنْ حَمِدَهُ. ولا يفعلُ ذلكَ في السُّجودِ.

(704) จาก อบู กิลาบะฮฺ เล่าว่าเขาเคยเห็น มาลิก อิบนุ อัลฮุวัยริษตักบีร เมื่อละหมาดโดยยกทั้งสองมือและ เมื่อประสงค์จะ

٧٠٤ - حدَّثنا إسحاقُ الواسطيُّ قالَ: حدَّثنا خالدُ بنُ عبدِ الله، عنْ خالدٍ، عنْ أبي قلابةَ أنَّهُ رأى مالكَ بنَ الحويرثِ إذا صلَّى كبَّرَ ورفعَ يديهِ. وإذا

أَرَادَ أَنْ يَرْكَعَ رَفَعَ يَدَيْهِ وَإِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ الرُّكُوعِ رَفَعَ يَدَيْهِ، وحدَّثَ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم صَنَعَ هكَذَا.

รุกัวะอุก็จะยกสองมือ เมื่อเงยขึ้นจากรุกัวะอุจะยกสองมือ มาลิก อิบนุ อัลฮุวัยริษเล่าอีกว่าท่านนบี ﷺ ก็จะทำเช่นนี้

بَابٌ إِلَى أَيْنَ يَرْفَعُ يَدَيْهِ؟ وقالَ أَبُو حُمَيْدٍ فِي أَصْحابِهِ : رَفَعَ النَّبِيُّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم حَذْوَ مَنْكِبَيْهِ.

ส่วนที่ 4 จะยกมือขึ้นถึงระดับใด

อบู ฮุมัยดฺ ไว้กล่าวในฐานะเป็นเศาะฮาบะฮฺของท่านว่า ท่านนบี ﷺ ยก (สองมือ) สูงถึงระดับบ่าทั้งสอง

٧٠٥ ـ حدَّثَنا أَبُو اليَمانِ قالَ: أخبرَنا شُعَيْبٌ، عَنِ الزُّهْرِيِّ، قالَ: أخبرَنا سالِمُ بنُ عَبْدِ اللهِ أَنَّ عَبْدَ اللهِ بنَ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُما قالَ: رَأَيْتُ النَّبِيَّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم افْتَتَحَ التَّكْبِيرَ في الصَّلاةِ فَرَفَعَ يَدَيْهِ حِينَ يُكَبِّرُ حَتَّى يَجْعَلَهُما حَذْوَ مَنْكِبَيْهِ، وَإِذَا كَبَّرَ لِلرُّكُوعِ فَعَلَ مِثْلَهُ، وَإِذَا قالَ سَمِعَ اللهُ لِمَنْ حَمِدَهُ فَعَلَ مِثْلَهُ، وقالَ رَبَّنا ولكَ الحَمْدُ، ولا يَفْعَلُ ذلكَ حِينَ يَسْجُدُ ولا حِينَ يَرْفَعُ رَأْسَهُ مِنَ السُّجُودِ.

(705) จากอับดุลลอฮฺ อิบนุ อุมัร เล่าว่าฉันเคยเห็นท่านนบี ﷺ เริ่มละหมาดด้วยการกล่าวตักบีร พร้อมกับยกมือทั้งสองขึ้นขณะกล่าวตักบีร จนกระทั่งสองมือถึงบ่าทั้งสอง เมื่อขณะลงรุกัวะอุก็จะกล่าวตักบีร และทำเช่นเดียวกัน (ยกมือทั้งสอง) ครั้นเมื่อเงยขึ้นจากรุกัวะอุจะกล่าวพร้อมกับทำเช่นนั้น (ยกมือทั้งสอง) เมื่อตรงแล้วจะกล่าวอีกแต่จะไม่ทำเช่นนั้น (ยกมือทั้งสองขณะลงสุญูดและเงยจาสุญูด)

بَابُ رَفْعِ اليَدَيْنِ إِذَا قامَ مِنَ الرَّكْعَتَيْنِ.

ส่วนที่5 การยกสองมือขึ้น เมื่อจะยืนขึ้นมารอกาอัตที่สอง (เพื่อทำรอกาอัตที่สาม)

٧٠٦ ـ حدَّثَنا عَيَّاشٌ قالَ: حدَّثَنا عَبْدُ الأَعْلَى قالَ: حدَّثَنا عُبَيْدُ اللهِ، عَنْ نافِعٍ، أَنَّ ابنَ عُمَرَ كانَ إِذَا دَخَلَ

(706) จากนาเฟียะฮฺ เล่าว่า เมื่ออิบนุ อุมัร เริ่มละหมาด

ด้วยการตักบีรพร้อมทั้งยกมือทั้งสองขึ้น เมื่อรุกัวะอุก็จะยกมือทั้งสองขึ้น เมื่อกล่าวว่า(เงยขึ้น)

سمع الله لمن حمده

จะยกมือทั้งสอง และเมื่อจะยืนขึ้นจากรอกาอัตที่สองก็จะยกมือทั้งสองขึ้น อิบนุ อุมัร กล่าวว่า ท่านนบี ﷺ ก็ยกมือเช่นนี้

فِى الصَّلَاةِ كَبَّرَ وَرَفَعَ يَدَيْهِ ، وَإِذَا رَكَعَ رَفَعَ يَدَيْهِ ، وَإِذَا قَالَ سَمِعَ اللهُ لِمَنْ حَمِدَهُ رَفَعَ يَدَيْهِ . وَإِذَا قَامَ مِنَ الرَّكْعَتَيْنِ رَفَعَ يَدَيْهِ . وَرَفَعَ ذَلِكَ ابْنُ عُمَرَ إِلَى النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم رَوَاهُ حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ ، عَنْ أَيُّوبَ ، عَنْ نَافِعٍ ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم. وَرَوَاهُ ابْنُ طَهْمَانَ ، عَنْ أَيُّوبَ وَمُوسَى بْنِ عُقْبَةَ مُخْتَصَرًا.

ส่วนที่ 6 การเอามือขวาทับมือซ้าย (ขณะกอดอก)

بَابُ وَضْعِ الْيُمْنَى عَلَى الْيُسْرَى.

(707) จากซะฮฺล อิบนุ สะอฺด เล่าว่า ปรากฏว่าประชาชนทั้งหลายได้รับคำสั่งว่าให้ผู้ชาย (กอดอก) โดยใช้มือขวาจับที่ข้อศอกซ้ายในละหมาด อบู ฮาซิมกล่าวว่า ฉันรู้คำสั่งเช่นนี้มาจากท่านนบี ﷺ

٧٠٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ بْنُ مَسْلَمَةَ ، عَنْ مَالِكٍ ، عَنْ أَبِي حَازِمٍ ، عَنْ سَهْلِ ابْنِ سَعْدٍ قَالَ : كَانَ النَّاسُ يُؤْمَرُونَ أَنْ يَضَعَ الرَّجُلُ يَدَهُ الْيُمْنَى عَلَى ذِرَاعِهِ الْيُسْرَى فِى الصَّلَاةِ ، قَالَ أَبُو حَازِمٍ : لَا أَعْلَمُهُ إِلَّا يَنْمِى ذَلِكَ إِلَى النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم. وَقَالَ إِسْمَاعِيلُ : يُنْمَى ذَلِكَ وَلَمْ يَقُلْ يَنْمِى .

ส่วนที่ 7 การสำรวมในละหมาด

بَابُ الْخُشُوعِ فِى الصَّلَاةِ .

(708) จากอบู ฮุรอยเราะฮฺ เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ กล่าวว่า ท่านเห็นหรือว่ากิบลัตของฉันอยู่ที่นี่ ขอสาบานต่ออัลลอฮฺ การรุกัวะอฺและการสำรวมไม่ใช่เรื่องปิดบังสำหรับฉัน แท้จริงฉันเห็นพวกท่านจากทางข้างหลังของฉัน

٧٠٨ - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ : حَدَّثَنِى مَالِكٌ ، عَنْ أَبِي الزِّنَادِ ، عَنِ الْأَعْرَجِ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ : هَلْ تَرَوْنَ قِبْلَتِى هَاهُنَا؟ وَاللهِ مَا يَخْفَى عَلَىَّ رُكُوعُكُمْ وَلَا خُشُوعُكُمْ ، وَإِنِّى لَأَرَاكُمْ مِنْ وَرَاءِ ظَهْرِى.

(709) จาก อนัส อิบนุ มาลิก เล่าว่า ท่านนบี ﷺ กล่าวว่าพวกท่านจงปฏิบัติรุกัวะอฺและสุญูด ขอสาบานต่ออัลลอฮฺว่า แท้จริงฉันเห็นพวกท่านจากข้างหลังของฉัน (ขณะที่รุกัวะอฺหรือสุญูด) บางครั้งมีรายงานระบุว่าจากหลังของข้างหลังฉัน เมื่อพวกท่านรุกัวะอฺและสุญูด

٧٠٩ ـ حدثنا محمد بن بشار قال: حدثنا غندر قال: حدثنا شعبة قال: سمعت قتادة، عن أنس بن مالك، عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: أقيموا الركوع والسجود، فوالله إني لأراكم من بعدي. وربما قال: من بعد ظهري إذا ركعتم وسجدتم.

ส่วนที่ 8 จะกล่าวอะไรหลังจากตักบีรแล้ว

باب ما يقول بعد التكبير

(710) จาก อนัส อิบนุ มาลิก เล่าว่า ที่จริงทั้งท่านนบี ﷺ อบู บะกัร และอุมัรจะเริ่มอ่านในละหมาดด้วย الحمدلله رب العالمين

٧١٠ ـ حدثنا حفص بن عمر قال: حدثنا شعبة، عن قتادة، عن أنس أن النبي صلى الله عليه وسلم وأبا بكر وعمر رضي الله عنهما كانوا يفتتحون الصلاة بالحمد لله رب العالمين.

(711) จาก อบู ฮุรอยเราะฮฺ เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ หยุดนิ่งชั่วครูระหว่างตักบีรกับการอ่านอัลกุรอานฟาติหะฮฺ (ช่วงการเริ่มละหมาด) เขาเน้นอีกว่าเขาได้ประมาณเวลาที่หยุดโดยกล่าวว่า ชั่วสักครูหนึ่ง ฉันจึงได้กล่าวกับท่านรสูล ﷺ ว่า โอ้ท่านรสูล ﷺ ด้วยบิดา-มารดาของฉันเป็นพลีช่วงที่ท่านหยุดสักครู่ระหว่างตักบีรกับการอ่านอัลกุรอาน-ฟาติหะฮฺ นั้นท่านอ่านอะไร ท่านรสูล ﷺ ตอบว่าฉันอ่าน اللهم باعدبيني.....والبرد

٧١١ ـ حدثنا موسى بن إسماعيل قال: حدثنا عبد الواحد بن زياد قال: حدثنا عمارة بن القعقاع قال: حدثنا أبو زرعة قال: حدثنا أبو هريرة قال: كان رسول الله صلى الله عليه وسلم يسكت بين التكبير وبين القراءة إسكاتة، قال: أحسبه قال: هنية. فقلت: بأبي وأمي يا رسول الله، إسكاتك بين التكبير والقراءة ما تقول؟ قال: أقول: اللهم باعد بيني وبين خطاياي كما باعدت بين المشرق والمغرب. اللهم نقني من الخطايا كما ينقى الثوب الأبيض من الدنس. اللهم اغسل خطاياي بالماء والثلج والبرد.

ส่วนที่ 9

(712) จาก อัสมาอฺ บินติ อบี บักร เล่าว่า เมื่อครั้งที่ท่านนบี ﷺ ละหมาดเนื่องมาจากการจับคราส (ดวงอาทิตย์หรือดวงจันทร์) ท่านยืนนาน รุกัวะอฺนาน เสร็จแล้วเงยขึ้นมายืนนาน รุกัวะอฺอีกนานแล้วจึงเงยขึ้น หลังจากนั้นก็สุญูด โดยสุญูดนานแล้วเงยขึ้น หลังนั้นลงสุญูดครั้งที่สองนานๆ แล้วจึงลุกขึ้นมายืนนาน แล้วลงรุกัวะอฺนานอีก เงยขึ้นมายืน แล้วจึงรุกัวะอฺนานอีก จึงเงยขึ้นมาแล้วจึงสุญูดนานแล้ว เงยขึ้น แล้วสุญูดอีกนานหลังจากนั้นก็เสร็จ ท่านกล่าวว่า สวรรค์ใกล้ชิดกับฉันยิ่ง จนฉันสามารถดึงผลองุ่นในสวรรค์นำมาให้พวกท่านได้ และนรกก็ใกล้ชิดฉัน จนฉันกล่าวได้ว่า โอ้-อัลลอฮฺ ฉันจะอยู่ร่วมกับพวกเขาอย่างไร ทันใดนั้น (ฉันเห็น) หญิงคนหนึ่ง ฉันคาดว่าเขา (ผู้รายงาน) เล่าว่า แมวได้ขีดข่วนเธอ ด้วยเล็บของมัน ฉันจึงกล่าว มีอะไรเกิดขึ้น พวกเขากล่าวว่า เธอได้ขังแมวไว้ จนมันตายด้วยความหิวไม่ได้ให้อาหารมัน และไม่ได้ปล่อยให้เป็นอิสระ (เพราะหากปล่อยให้เป็นอิสระแล้วมันจะเลี้ยงตัวเองได้)

باب:-

٧١٢ - حدثنا ابنُ أبي مريمَ قالَ: أخبرنا نافعُ بن عُمرَ قالَ: حدثني ابنُ أبي مُليكةَ، عنْ أسماءَ بنتِ أبي بكرٍ أنَّ النبيَّ صلى الله عليه وسلم صلّى صلاةَ الكسوفِ فقامَ فأطالَ القيامَ، ثمَّ ركعَ فأطالَ الركوعَ، ثمَّ قامَ فأطالَ القيامَ، ثمَّ ركعَ فأطالَ الركوعَ، ثمَّ رفعَ ثمَّ سجدَ فأطالَ السجودَ، ثمَّ رفعَ ثمَّ سجدَ فأطالَ السجودَ. ثمَّ قامَ فأطالَ القيامَ. ثمَّ ركعَ فأطالَ الركوعَ، ثمَّ رفعَ فأطالَ القيامَ، ثمَّ ركعَ فأطالَ الركوعَ، ثمَّ رفعَ فسجدَ فأطالَ السجودَ، ثمَّ رفعَ، ثمَّ سجدَ فأطالَ السجودَ ثمَّ انصرفَ فقالَ: قدْ دنتْ منّي الجنّةُ حتى لو اجترأتُ عليها لجئتُكمْ بقطافٍ منْ قطافها، ودنتْ منّي النّارُ حتى قلتُ أيْ ربِّ أوْ أنا معهمْ؟ فإذا امرأةٌ، حسبتُ أنّهُ قالَ: تخدشُها هرّةٌ. قلتُ: ما شأنُ هذهِ؟ قالوا: حبستْها حتى ماتتْ جوعاً، لا هي أطعمتْها ولا أرسلتْها تأكلُ. قالَ نافعٌ: حسبتُ أنّهُ قالَ: منْ خشيشِ أوْ خشاشِ الأرضِ.

นาเฟียะอฺ กล่าวว่า ฉันคิดว่าเขากล่าวว่า ให้มันกินหญ้าหรือกินพืชพันธ์บนหน้าแผ่นดิน

ส่วนที่ 10 การมองอิมามขณะละหมาด

باب رفع البصر إلى الإمام في الصلاة

อาอิชะฮฺ กล่าวว่า ท่านนบีﷺ กล่าวในละหมาดคราสว่า ฉันเห็นนรกที่ส่วนหนึ่งทำให้บางส่วนทลายลงขณะที่พวกท่านเห็นฉันถอยออกมา (ขณะละหมาด)

وقالت عائشة: قال النبي صلى الله عليه وسلم في صلاة الكسوف: رأيت جهنم يحطم بعضها بعضا حين رأيتموني تأخرت.

(713) จาก อบู มะอฺมัร เล่าว่า พวกเราได้เคยถามคอบบาบว่า ท่านรสูล ﷺ เคยอ่านอัลกุรอานในละหมาดซุฮฺรและอศัรฺหรือไม่ เขาตอบว่า อ่าน พวกเราจึงกล่าวอีกว่า ท่านรู้ได้อย่างไร เขาตอบว่า สังเกตจากการเคลื่อนไหวของเครา

٧١٣ - حدثنا موسى قال: حدثنا عبد الواحد قال: حدثنا الأعمش، عن عمارة بن عمير، عن أبي معمر قال: قلنا لخباب: أكان رسول الله صلى الله عليه وسلم يقرأ في الظهر والعصر؟ قال: نعم. فقلنا: بم كنتم تعرفون ذاك قال: باضطراب لحيته.

(714) จาก อัลบัรรอฮฺ และบุคคลผู้นี้ไม่ใช่ผู้มุสา เล่าว่า ครั้งที่พวกเขาได้ร่วมละหมาดกับท่านนบี ﷺ ท่านได้เงยศีรษะขึ้นจากรุกัวะอฺ พวกเขาก็ได้ลุกขึ้น (เงย) มายืนตรงจนกระทั่งพวกเขาเห็นท่านลงสุญูด

٧١٤ - حدثنا حجاج قال حدثنا شعبة قال: أنبأنا أبو إسحاق قال: سمعت عبد الله بن يزيد يخطب قال: حدثنا البراء، وكان غير كذوب، أنهم كانوا إذا صلوا مع النبي صلى الله عليه وسلم فرفع رأسه من الركوع قاموا قياما حتى يرونه قد سجد.

(715) จาก อับดุลลอฮฺ อิบนุ อับบาส เล่าว่าครั้งหนึ่งดวงอาทิตย์จับคราสในสมัยท่านนบี ﷺ ท่านได้ละหมาดคราสแล้วเศาะฮาบะฮฺได้กล่าวกับท่านรสูล ﷺ ว่า โอ้ท่านรสูล ﷺ พวกเราเห็นท่านพยายามที่จะทำสิ่งหนึ่งขณะที่ยืนอยู่ในที่ที่ของท่าน แล้วพวกเราก็เห็นอีกว่า ท่านถอยออกมา ท่านรสูล ﷺ จึงกล่าวว่า แท้จริง ฉันเห็นสวรรค์ ฉันจึงอยากจะเอาผลไม้ในนั้น หากฉันเอามันก็เพื่อจะให้พวกท่านได้กินตลอดไปในโลกนี้

٧١٥ - حدثنا إسماعيل قال: حدثني مالك، عن زيد بن أسلم، عن عطاء ابن يسار، عن عبد الله بن عباس رضي الله عنهما قال: خسفت الشمس على عهد رسول الله صلى الله عليه وسلم فصلى فقالوا: يا رسول الله، رأيناك تناول شيئا في مقامك ثم رأيناك تكعكعت. فقال: إني أريت الجنة فتناولت منها عنقودا ولو أخذته لأكلتم منه ما بقيت الدنيا.

(716) จาก อนัส อิบนุ มาลิก เล่าว่า ท่านนบี ﷺ ได้นำพวกเราละหมาด หลังจากเสร็จแล้วท่านขึ้นไปบนมิมบัร ท่านใช้มือทั้งสองชี้ไปทางทิศกิบลัตของมัสยิด แล้วกล่าวว่า เมื่อฉันได้นำพวกท่านละหมาด ฉันเห็นทั้งสวรรค์และนรกที่ผนังของมัสยิด ฉันไม่เคยเห็นสิ่งดีและสิ่งชั่วเหมือนเช่นวันนี้เลย ท่านได้กล่าวซ้ำเช่นนี้สามครั้ง

٧١٦ - حدثنا محمد بن سنان قال: حدثنا فليح قال: حدثنا هلال بن علي، عن أنس بن مالك قال: صلى لنا النبي صلى الله عليه وسلم ثم رقي المنبر فأشار بيديه قبل قبلة المسجد. ثم قال: لقد رأيت الآن منذ صليت لكم الصلاة الجنة والنار ممثلتين في قبلة هذا الجدار، فلم أر كاليوم في الخير والشر، ثلاثا.

ส่วนที่ 11 การมองไปยังเบื้องบน (ฟ้า) ขณะละหมาด

باب رفع البصر إلى السماء في الصلاة.

(717) จาก อนัส อิบนุ มาลิก เล่าว่า ท่านรสูลﷺ กล่าวว่า จะเป็นอย่างไรหรือกลุ่มที่มองฟ้า ในขณะละหมาด คำพูดของท่านนบีﷺ ค่อนข้างรุนแรงมากในเรื่องนี้ จนขนาดกล่าวว่า จำเป็นที่พวกนั้นจะต้องยุติการกระทำเช่นนั้นหรือไม่ตาของพวกเขาก็จะต้องถูกควักออก

٧١٧ - حدثنا علي بن عبد الله قال: اخبرنا يحيى بن سعيد قال: حدثنا ابن أبي عروبة قال: حدثنا قتادة أن أنس ابن مالك حدثهم قال: قال النبي صلى الله عليه وسلم (ما بال أقوام يرفعون أبصارهم إلى السماء في صلاتهم؟ فاشتد قوله في ذلك حتى قال: لينتهين عن ذلك أو لتخطفن أبصارهم).

ส่วนที่ 12 การหันขวาซ้ายในละหมาด

باب الالتفات في الصلاة.

(718) จากอาอิชะฮฺ เล่าว่า ฉันเคยถามท่านรสูลﷺ ถึงมองซ้ายมองขวาในการละหมาด ท่านตอบว่า การทำเช่นนั้นเป็นการสอดแทรกที่มารร้ายจะกระทำในละหมาดของบ่าว

٧١٨ - حدثنا مسدد قال: حدثنا أبو الأحوص قال: حدثنا أشعث بن سليم، عن أبيه، عن مسروق، عن عائشة قالت: سألت رسول الله صلى الله عليه وسلم عن الالتفات في الصلاة. فقال: هو اختلاس يختلس الشيطان من صلاة العبد.

(719) จาก อาอิชะฮฺ เล่าว่า ครั้งหนึ่ง ท่านรสูลﷺ ได้ละหมาดด้วยเสื้อที่มีลวดลาย ท่านกล่าวว่า เสื้อที่มีลวดลายตัวนี้ทำให้ฉันพะวง พวกท่านจงนำเสื้อตัวนี้ไปให้กับอบูญะฮมฺ แล้วเอาเสื้อเรียบๆมาให้ฉัน

٧١٩ - حدثنا قتيبة قال: حدثنا سفيان، عن الزهري عن عروة، عن عائشة أن النبي صلى الله عليه وسلم صلى في خميصة لها أعلام فقال: شغلتني أعلام هذه، إذهبوا بها إلى أبي جهم وائتوني بانبجانية.

ส่วนที่ 13 การจะหันขวาหันซ้ายมองดูคนข้างๆจะได้หรือไม่ หรือว่าผู้ที่ละหมาดจะมองสิ่งใดหรือจะถ่มน้ำลายไปในทางทิศกิบลัตได้หรือไม่

باب هل يلتفت لأمر ينزل به؟ أو يرى شيئا أو بصاقا في القبلة؟ وقال سهل: التفت أبو بكر رضي الله عنه فرأى النبي صلى الله عليه وسلم.

ซะฮุลได้กล่าวว่า อบู บะกัร ได้ละหมาดโดยแลขวาและซ้ายแล้วเห็นท่านนบี ﷺ

(720) จาก อิบนุ อุมัร เล่าว่า ท่านนบี ﷺ ได้เห็นเสมหะในทิศกิบลัตของมัสยิดขณะที่ท่านนำประชาชนละหมาด ท่านจึงได้ขูดออก เมื่อละหมาดเสร็จแล้วท่านกล่าวว่า ขณะที่บุคคลใดละหมาดก็ประหนึ่งว่าอัลลอฮฺอยู่ต่อหน้าเขา จึงอย่าได้ถ่มน้ำลายไปข้างหน้าของการละหมาด

٧٢٠ - حدثنا قتيبة بن سعيد قال: حدثنا ليث، عن نافع، عن ابن عمر أنه رأى النبي صلى الله عليه وسلم نخامة في قبلة المسجد وهو يصلي بين يدي الناس فحتها. ثم قال حين انصرف: إن أحدكم إذا كان في الصلاة فإن الله قبل وجهه فلا يتنخمن أحد قبل وجهه في الصلاة. رواه موسى ابن عقبة وابن أبي رواد عن نافع.

(721) จาก อนัส เล่าว่า ขณะที่มุสลิมทั้งหลายกำลังละหมาดศุบฮฺ ไม่มีอะไรปรากฏแก่พวกเขาเลย ในทันทีทันใด นอกจากท่านรสูล ﷺ ได้เปิดม่านห้องของอาอิชะฮฺแล้ว ท่านได้มองพวกเขา โดยพวกเขากำลังจัดแถวละหมาดกันอยู่ ท่านรสูล ﷺ ได้ยิ้มและหัวเราะ อบู บะกัร ได้ถอยออกมาร่วมแถวที่ถัดมา โดยคิดว่าท่านรสูล ﷺ จะออกมา บรรดามุสลิมทั้งหลายก็ปรารถนาในละหมาดพวกเขา ท่านรสูล ﷺ จึงได้ชี้ไปที่พวกเขาว่าให้ทำละหมาดให้สมบูรณ์ แล้วท่านก็ปิดม่านท่านก็ได้ถึงแก่ชีวิตในช่วงสุดท้ายของวันนั้น

٧٢١ - حدثنا يحيى بن بكير قال: حدثنا ليث بن سعد، عن عقيل، عن ابن شهاب قال: أخبرني أنس قال: بينما المسلمون في صلاة الفجر لم يفجأهم إلا رسول الله صلى الله عليه وسلم كشف ستر حجرة عائشة، فنظر إليهم وهم صفوف فتبسم يضحك، ونكص أبو بكر رضي الله عنه على عقبيه ليصل له الصف، فظن أنه يريد الخروج وهم المسلمون أن يفتتنوا في صلاتهم، فأشار إليهم، أن أتموا صلاتكم وأرخى الستر وتوفي من آخر ذلك اليوم.

ส่วนที่ 14 จำเป็นที่อิมามและมะอฺมูมจะต้องอ่านอัลกุรอาน(ฟาติหะฮฺ) ในทุกๆ ละหมาด แม้จะละหมาดที่บ้านหรือเดินทางก็ตาม และสิ่งที่อ่านดังและอ่านค่อยในละหมาด

بابُ وُجُوبِ القِرَاءَةِ لِلإِمامِ وَالمَأمُومِ فى الصَّلَوَاتِ كُلِّها، فى الحَضَرِ وَالسَّفَرِ، وما يُجْهَرُ فيها وما يُخافَتُ.

(722) จาก ญาบิรฺ อิบนุ สะมุเราะฮฺ เล่าว่า ชาวกูฟะฮฺได้ร้องทุกข์เกี่ยว สะอฺดต่ออุมัรว่าให้ปลดเขาออกจากตำแหน่งอิมามแล้วแต่งตั้งอับบาสเป็นอิมามพวกเขา พวกเขาร้องทุกข์จนขนาดที่ว่าสะอฺด ละหมาดไม่ดีเลย อุมัรจึงได้ไปหาเขา เขาได้กล่าวว่า โอ้-อบู อิสหาก คนพวกนี้กล่าวอ้างว่าขอสาบานต่ออัลลอฮฺ ฉันเองก็ได้นำพวกเขาละหมาดเหมือนกับละหมาดของท่านรสูล ﷺ ฉันก็ไม่เคยประดิษฐ์อะไรใหม่ขึ้นมา ฉันได้ละหมาดนานในช่วงสองรอกาอัตของละหมาดอิชาอฺ และละหมาดสั้นๆ ในช่วงสองรอกาอัตหลังของอิชาอฺ อุมัรกล่าวว่า โอ้-อบู อิสหาก ฉันเองก็คาดว่าเป็นเช่นนั้นเหมือนกัน ดังนั้นจึงได้ส่งคนอีกคนหนึ่งหรือหลายคนไปพร้อมๆกับเขาที่กูฟะฮฺ เขาได้ถามเรื่องนี้กับชาวกูฟะฮฺ เมื่อพวกเขาได้ไปที่นั่น เขาก็ไม่ได้ละทิ้งมัสยิดนอกจากจะมีคำถามเกี่ยวกับเขา ประชาชนพร้อมใจกัน

٧٢٢ - حدثنا موسى قال: حدثنا أبو عوانة قال: حدثنا عبد الملك بن عمير عن جابر بن سمرة قال: شكا أهل الكوفة سعدا إلى عمر رضي الله عنه فعزله واستعمل عليهم عمارا. فشكوا حتى ذكروا أنه لا يحسن يصلي، فأرسل إليه فقال: يا أبا إسحاق، إن هؤلاء يزعمون أنك لا تحسن تصلي. قال: أبو إسحاق: أما أنا والله فإني كنت أصلي بهم صلاة رسول الله صلى الله عليه وسلم، ما أخرم عنها، أصلي صلاة العشاء فأركد فى الأوليين، وأخف فى الأخريين. قال: ذلك الظن بك يا أبا إسحاق. فأرسل معه رجلا أو رجالا إلى الكوفة، فسأل عنه أهل الكوفة، ولم يدع مسجدا إلا سأل عنه ويثنون معروفا، حتى دخل مسجدا لبني عبس، فقام رجل منهم يقال له أسامة بن قتادة - يكنى أبا سعدة - قال: أما إذ نشدتنا فإن سعدا كان لا يسير بالسرية، ولا يقسم

بالسَّوِيَّةِ ، ولا يَعْدِلُ فى القَضِيَّةِ : قالَ سَعْدٌ : أما واللهِ لأَدْعُوَنَّ بِثَلاثٍ : اللَّهُمَّ إنْ كانَ عَبْدُكَ هذَا كاذِبًا ، قامَ رِياءً وسُمْعَةً ، فأطِلْ عُمْرَهُ ، وأطِلْ فَقْرَهُ ، وعَرِّضْهُ بالفِتَنِ قالَ : فكانَ بَعْدُ إذَا سُئِلَ يَقُولُ : شَيْخٌ كَبِيرٌ مَفْتُونٌ أصابَتْنى دَعْوَةُ سَعْدٍ . قالَ عَبْدُ المَلِكِ : فأنا رَأَيْتُهُ بَعْدُ قَدْ سَقَطَ حاجِباهُ عَلَى عَيْنَيْهِ مِنَ الكِبَرِ ، وإنَّهُ لَيَتَعَرَّضُ للجَوَارِى فى الطُّرُقِ يَغْمِزُهُنَّ .

สรรเสริญเขาด้วยความดีจนกระทั่งเข้ามัสยิดของบนู อับซฺ มีชายคนหนึ่งจากพวกเขาได้ยืนขึ้น อุษมะฮฺ อิบนุ กอตาดะฮฺ ได้กล่าวถึงเขา ด้วยชื่อรองว่า อบู ซะอฺดะฮฺ เขาจึงได้ยืนขึ้นแล้วพูดว่า เท่ากับท่านได้สาบานว่า แท้จริงสะอฺดไม่เคยออกศึกไม่เคยแบ่งทรัพย์ที่ได้มาและไม่มีความยุติธรรมในการตัดสิน สะอฺดกล่าวว่า ฉันได้วิงวอนต่ออัลลอฮฺด้วยเหตุสามสิ่งว่า โอ้ อัลลอฮฺ หากว่าบ่าวของท่านคนนี้พูดเท็จลุกขึ้นเพื่อแสดงออกเพื่อความโอ้อวด ขอจงให้เขาอายุยืน และเพิ่มทรัพย์สินแก่เขารวมทั้งการทดสอบเขา (และสิ่งนั้นก็เกิดขึ้น) ต่อมาบุคคลนั้นก็ถูกถามว่าเขาเป็นอย่างไรแล้ว เขาตอบว่าเป็นคนอาวุโสที่อยู่ในการทดสอบตามคำวอนของสะอฺด อับดุลมาลิกเล่าว่า ฉันได้เห็นเขาในเวลาต่อมาคิ้วสูง ดวงตาแก่กว่าวัย เขาเคยยุแย่และทำร้ายหญิงสาวตามทางเดินของเธอ

٧٢٣ - حدَّثَنا عَلِىُّ بنُ عَبْدِ اللهِ قالَ : حدَّثَنا سُفْيانُ قالَ : حدَّثَنا الزُّهْرِىُّ عَنْ مَحْمُودِ بنِ الرَّبِيعِ ، عَنْ عُبادَةَ بنِ الصَّامِتِ أنَّ رَسُولَ اللهِ صلى اللهُ عليه وسلَّمَ قالَ : لا صَلاةَ لِمَنْ لَمْ يَقْرَأْ بِفاتِحَةِ الكِتابِ .

(723) จากอุบาดะฮฺ อิบนุ อัศศอมิตเล่าว่า ท่านรสูล ﷺ กล่าวว่า บุคคลที่ไม่อ่านฟาติหะฮฺในเวลาละหมาดถือว่า ไม่เป็นการละหมาด

(742) จาก อบู ฮุรอยเราะฮฺ เล่าว่า ครั้งหนึ่งท่านรสูล ﷺ ได้เข้าไปในมัสยิด และมีชายอีกคนหนึ่งได้เข้าไป ชายคนนี้ได้ละหมาด แล้วก็ให้สลามกับท่านนบี ﷺ ท่านนบี ﷺ ได้รับสลามเขาแล้วกล่าวว่า จงกลับไปละหมาดใหม่ (เพราะที่ละหมาด) ไม่ใช่ละหมาด ชายคนนั้นจึงได้กลับไปละหมาดเหมือนกับที่เขาละหมาดครั้งก่อนแล้วจึงมาหาท่านนบี ﷺ ให้สลามกับท่านนบี ﷺ ท่านนบี ﷺ ก็กล่าวอีกว่า จงกลับไปละหมาดใหม่ เพราะท่านยังไม่ได้ละหมาด กล่าวซ้ำเช่นนี้อยู่สามครั้ง ชายคนนั้นจึงได้กล่าวว่าขอสาบานต่อผู้ที่ได้ทรงส่งท่านมาด้วยสัจจธรรม ฉันเองไม่สามารถจะทำละหมาดได้ดีกว่านี้แล้ว ขอได้โปรดช่วยสอนให้ด้วยเถิด ท่านนบี ﷺ จึงกล่าวว่า เมื่อละหมาดให้กล่าวตักบีร และอ่านอัลกุรอานในสิ่งที่ง่ายสำหรับท่าน รุกัวะอฺจนสงบนิ่งชั่วครู่ เงยขึ้นมายืนตรง สุญูดจนสงบนิ่งชั่วครู่ แล้วเงยขึ้นมานั่ง ท่านจงทำเช่นนี้ในละหมาดของท่านทั้งหมด

٧٢٤ ـ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ قَالَ: حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللهِ قَالَ: حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ أَبِي سَعِيدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم دَخَلَ الْمَسْجِدَ فَدَخَلَ رَجُلٌ فَصَلَّى فَسَلَّمَ عَلَى النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم فَرَدَّ. فَقَالَ: ارْجِعْ فَصَلِّ فَإِنَّكَ لَمْ تُصَلِّ، فَرَجَعَ يُصَلِّي كَمَا صَلَّى، ثُمَّ جَاءَ فَسَلَّمَ عَلَى النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم فَقَالَ: ارْجِعْ فَصَلِّ فَإِنَّكَ لَمْ تُصَلِّ، ثَلَاثًا. فَقَالَ: وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ مَا أُحْسِنُ غَيْرَهُ، فَعَلِّمْنِي. فَقَالَ: إِذَا قُمْتَ إِلَى الصَّلَاةِ فَكَبِّرْ، ثُمَّ اقْرَأْ مَا تَيَسَّرَ مَعَكَ مِنَ الْقُرْآنِ، ثُمَّ ارْكَعْ حَتَّى تَطْمَئِنَّ رَاكِعًا، ثُمَّ ارْفَعْ حَتَّى تَعْتَدِلَ قَائِمًا، ثُمَّ اسْجُدْ حَتَّى تَطْمَئِنَّ سَاجِدًا، ثُمَّ ارْفَعْ حَتَّى تَطْمَئِنَّ جَالِسًا، وَافْعَلْ ذَلِكَ فِي صَلَاتِكَ كُلِّهَا.

ส่วนที่ 15 การอ่านในละหมาดซุฮฺร

بَابُ الْقِرَاءَةِ فِي الظُّهْرِ.

(725) จาก ญาบิรฺ อิบนุ สะมุเราะฮฺ เล่าว่า สะอฺด กล่าวว่า

٧٢٥ ـ حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ قَالَ:

ฉันเองเคยละหมาดร่วมกับพวกเขาเหมือนกับการละหมาดของท่านรสูล ﷺ (ละหมาดซุฮฺรและอศัรฺ) โดยที่ไม่ได้ตัดทอนใดๆเลย ซึ่งในสองรอกาอัตแรกทำนานๆ ส่วนสองรอกาอัตหลังทำเร็วๆ อุมัรกล่าว (กับสะอฺด) ว่า นี่เป็นเรื่องนี่พวกเราคะเนสำหรับท่าน

حدثنا أبو عوانة عن عبد الملك بن عمير، عن جابر بن سمرة قال: قال سعد: كنت أصلي بهم صلاة رسول الله صلى الله عليه وسلم صلاتي العشي لا أخرم عنها. كنت أركد في الأوليين وأحذف في الأخريين. قال عمر: ذاك الظن بك.

(726) จาก อับดุลลอฮฺ อิบนุ อบี กอตาดะฮฺ จากบิดาของเขาเล่าว่า ปรากฏว่า ท่านนบี ﷺ ได้อ่านฟาติหะฮฺในสองรอกาอัตแรกของละหมาดซุฮฺร และอ่านอีกสองสูเราะฮฺ รอกาอัตแรกอ่านสูเราะฮฺยาว ส่วนรอกาอัตที่สองอ่านสูเราะฮฺสั้นๆ บางครั้งอ่านดังจนฟังได้ยิน และท่านได้อ่านฟาติหะฮฺ และสองสูเราะฮฺโดยรอกาอัตแรกอ่านนานกว่าอ่านในละหมาดศุบฺฮฺ และอ่านสูเราะฮฺ สั้นๆ ในรอกาอัตที่สอง

٧٢٦ - حدثنا أبو نعيم قال: حدثنا شيبان، عن يحيى، عن عبد الله بن أبي قتادة، عن أبيه، قال: كان النبي صلى الله عليه وسلم يقرأ في الركعتين الأوليين من صلاة الظهر بفاتحة الكتاب وسورتين يطول في الأولى ويقصر في الثانية، ويسمع الآية أحيانا، وكان يقرأ في العصر بفاتحة الكتاب وسورتين، وكان يطول في الركعة الأولى من صلاة الصبح، ويقصر في الثانية.

(727) จากอบู มะอฺมัรเล่าว่า พวกเราได้เคยถามคอบบาบว่า ท่านนบี ﷺ อ่านอัลกุรอานในละหมาดซุฮฺรและอศัรฺหรือเปล่า เขาตอบว่าอ่าน พวกเราจึงได้ถามต่อไปว่าท่านรู้ได้อย่างไร เขาตอบว่า สังเกตจากการเคลื่อนไหวของเครา

٧٢٧ - حدثنا عمر بن حفص قال: حدثنا أبي قال: حدثنا الأعمش قال: حدثني عمارة، عن أبي معمر قال: سألنا خبابا، أكان النبي صلى الله عليه وسلم يقرأ في الظهر والعصر؟ قال: نعم. قلنا: بأي شيء كنتم تعرفون ذلك؟ قال: باضطراب لحيته.

ส่วนที่ 16 การอ่านอัลกุรอานในละหมาดอศัรฺ

بابُ القِرَاءةِ فى العَصْرِ .

(728) จาก อบู มะอฺมัร เล่าว่า ฉันเคยถามคอบบาบ อิบนุ อัลอะรอตฺว่า ท่านนบีﷺ อ่านกุรอานในละหมาดซุฮฺรและอศัรฺหรือเปล่า เขาตอบว่าอ่าน แล้วฉันถามต่อไปอีกว่าพวกท่านรู้ได้อย่างไรว่าท่านอ่าน เขาตอบว่าสังเกตจากเคราของท่าน

٧٢٨ ـ حدَّثنا مُحَمَّدُ بنُ يُوسُفَ قالَ: حدَّثنا سُفْيانُ، عَنِ الأعمَشِ، عَنْ عُمارَةَ ابنِ عُمَيرٍ، عَنْ أبي مَعْمَرٍ قالَ: قلتُ لخبَّابِ بنِ الأرَتِّ، أكانَ النَّبيُّ صلى الله عليه وسلَّم يَقرَأُ فى الظُّهرِ والعَصْرِ؟ قالَ: نَعَمْ. قالَ: قُلْتُ بأيِّ شَيْءٍ كُنتُمْ تَعلَمُونَ قِراءَتَهُ؟ قالَ: باضْطِرابِ لحيَتِهِ .

(729) จาก อับดุลลอฮฺ อิบนุ อบี กอตาดะฮฺจากบิดาของเขาเล่าว่า ท่านนบี ﷺ เคยอ่านฟาติหะฮฺและสูเราะฮฺอื่น อีกโดยอ่านนาน ๆ ซึ่งพวกเราได้ยิน

٧٢٩ ـ حدَّثنا مكِّيُّ بنُ إبراهيمَ، عَنْ هِشامٍ، عَنْ يَحيَى بنِ أبي كَثيرٍ، عَنْ عبدِ اللهِ بنِ أبي قَتادَةَ عَنْ أبيهِ قالَ: كانَ النَّبيُّ صلى الله عليه وسلَّم يَقرَأُ فى الرَّكعَتَينِ مِنَ الظُّهرِ والعَصْرِ بفاتحةِ الكِتابِ، وسُورَةٍ سُورَةٍ، ويُسمِعُنا الآيةَ أحيانًا .

ส่วนที่ 17 การอ่านกุรอานในละหมาดมัฆริบ

بابُ القِراءةِ فى المَغرِبِ .

(730) จาก อิบนุ อับบาส เล่าว่า อุมมุอัลฟัฎลฺ(มารดาของฉัน)ได้ฟังเขาอ่านสูเราะฮฺ อัล มุลลาด แล้วกล่าวกับฉันว่า โอ้ลูกเอ๋ยขอสาบานต่ออัลลอฮฺว่า การอ่านอัลกุรอานของท่านสูเราะฮฺนี้ทำให้ฉันนึกถึงสูเราะฮฺสุดท้ายที่ฉันได้ยินจากท่านรสูล ﷺ ที่อ่านในละหมาดมัฆริบ

٧٣٠ ـ حدَّثنا عبدُ اللهِ بنُ يُوسُفَ أخبرَنا مالكٌ، عَنِ ابنِ شِهابٍ، عَنْ عُبَيدِ اللهِ بنِ عبدِ اللهِ بنِ عُتْبَةَ، عَنِ ابنِ عبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ عنهُما أنَّهُ قالَ: إنَّ أُمَّ الفَضْلِ سَمِعَتْهُ وهُوَ يَقرَأُ ـ والمُرْسَلاتِ عُرْفًا ـ فقالَتْ: يا بُنَيَّ واللهِ لقَدْ ذَكَّرْتَني بقِراءَتِكَ هذهِ السُّورَةَ، إنَّها لآخِرُ ما سَمِعتُ مِنْ رَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلَّم، يَقرَأُ بها فى المَغرِبِ .

(731) จาก มัรวาน อิบนุ อัลหะกัม เล่าว่า ซัยดฺ อิบนุษาบิต ได้กล่าวกับฉันว่า มีเหตุใดที่ทำให้ท่านอ่านสั้นในละหมาดมัฆริบ ขณะที่ฉันเคยได้ยินท่านรสูล ﷺ อ่านยาวกว่าขนาดยาวของสองสูเราะฮฺ มิใช่หรือ

٧٣١ - حدثني أبو عاصم، عن ابن جريج، عن ابن أبي مليكة، عن عروة ابن الزبير، عن مروان بن الحكم قال: قال لي زيد بن ثابت، مالك تقرأ في المغرب بقصار، وقد سمعت النبي صلى الله عليه وسلم يقرأ بطولى الطوليين؟

ส่วนที่ 18 การอ่านอัลกุรอานดังในละหมาดมัฆริบ

باب الجهر في المغرب.

(732) จาก ญุบัยรฺ อิบนุ มุฏอิม จากบิดาของเขาเล่าว่า ฉันเคยได้ยินท่านรสูล ﷺ อ่านสูเราะฮฺอัฏฏูร (52) ในละหมาดมัฆริบ

٧٣٢ - حدثنا عبد الله بن يوسف قال: أخبرنا مالك، عن ابن شهاب، عن محمد بن جبير بن مطعم، عن أبيه قال: سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم قرأ في المغرب بالطور.

ส่วนที่ 19 การอ่านอัลกุรอานดังในละหมาดอิชาอฺ

باب الجهر في العشاء.

(733) จาก อบู รอเฟียะฮฺ เล่าว่า ฉันเคยละหมาดอิชาอฺร่วมกับอบู ฮุรอยเราะฮฺ ท่านได้อ่านสูเราะฮฺอัลอินชิกอก (84) แล้วจึงสุญูด ฉันจึงได้กล่าวกับเขา(ถึงหลักการของการสุญูด) แล้วเขาก็กล่าวว่า ฉันเคยสุญูดหลังอบู กอเซ็ม(ท่านนบี ﷺ อ่านสูเราะฮฺนั้น) ฉันก็ยังคงสุญูดอยู่ ด้วยเหตุของการอ่านสูเราะฮฺนั้นจนกว่าฉันจะได้พบเขา(เปรียบเทียบการเสียชีวิต)

٧٣٣ - حدثنا أبو النعمان قال: حدثنا معتمر، عن أبيه، عن بكر، عن أبي رافع قال: صليت مع أبي هريرة العتمة فقرأ - إذا السماء انشقت - فسجد. فقلت له، قال: سجدت خلف أبي القاسم صلى الله عليه وسلم فلا أزال أسجد بها حتى ألقاه.

(734) จาก อัลบัรรอฮฺ เล่าว่า ครั้งหนึ่งท่านนบี ﷺ ได้เดินทาง ท่านอ่านในรอกาอัตแรกของละหมาดอิชาอฺด้วยสูเราะฮฺอัตตีน(95)

٧٣٤ - حدثنا أبو الوليد قال: حدثنا شعبة، عن عدي قال: سمعت البراء أن النبي صلى الله عليه وسلم كان في سفر فقرأ في العشاء في إحدى الركعتين بالتين والزيتون.

ส่วนที่ 20 การอ่านในสุญูดชะญะดะฮฺในละหมาดอิชาอฺ

باب القراءة في العشاء بالسجدة.

(735) จาก อบู รอเฟียะอฺ เล่าว่าครั้งหนึ่งฉันได้ละหมาดอิชาอฺร่วมกับอบู ฮุรอยเราะฮฺ และท่านได้อ่านสูเราะฮฺอัลอินชิกอก (84) แล้วจึงลงสุญูด ฉันจึงได้ถามว่านี่คืออะไร ท่านตอบว่า ฉัยเคยสุญูดเช่นนี้ข้างหลังอบู กอเซ็ม (ท่านนบี ﷺ) เมื่อท่านได้อ่าน (สูเราะฮฺนี้) และฉันก็จะสุญูดเช่นนี้ต่อไป จนกระทั่งพบเขา(เปรียบเทียบกรเสียชีวิต)

٧٣٥ - حدثني مسدد قال: حدثنا يزيد بن زريع قال: حدثنا التيمي، عن بكر، عن أبي رافع قال: صليت مع أبي هريرة العتمة فقرأ - إذا السماء انشقت - فسجد فقلت: ما هذه؟ قال: سجدت فيها خلف أبي القاسم صلى الله عليه وسلم فلا أزال أسجد فيها حتى ألقاه.

ส่วนที่ 21 การอ่านอัลกุรอานในละหมาดอิชาอฺ

باب القراءة في العشاء.

(736) จาก อัลบัรรอฮฺ เล่าว่า ฉันเคยได้ยินท่านรสูล ﷺ อ่านสูเราะฮฺอัตตีน (95) ในละหมาดอิชาอฺ และฉันเองก็ไม่เคยได้ยินเสียงใครไพเราะจับใจหรือการอ่าน (ที่ไพเราะจับใจ)

٧٣٦ - حدثنا خلاد بن يحيى قال: حدثنا مسعر قال: حدثنا عدي بن ثابت أنه سمع البراء رضي الله عنه قال: سمعت النبي صلى الله عليه وسلم يقرأ - والتين والزيتون - في العشاء. وما سمعت أحدا أحسن صوتا منه أو قراءة.

ส่วนที่22 ให้อ่านยาวในสองรอกาอัตแรก แต่ให้อ่านสั้นในสองรอกาอัตหลัง

بابٌ يُطَوِّلُ فِى الأُولَيَيْنِ وَيَحْذِفُ فِى الأُخْرَيَيْنِ .

(737) จาก ญาบิรฺ อิบนุ สะมุเราะฮฺ เล่าว่าอุมัรได้กล่าวกับสะอฺด ว่า แท้จริงมีประชาชนมาร้องทุกข์ต่อท่านในทุกๆ สิ่งแม้แต่เรื่องละหมาด สะอฺดกล่าวตอบว่าที่จริงแล้วฉันเคยละหมาดนานๆ ในสองรอกาอัตแรก และละหมาดสั้น ๆ ในสองรอกาอัตสุดท้าย และฉันไม่เคยละหมาดสั้นๆ ขณะที่ฉันละหมาดตามท่านรสูล ﷺ อุมัรได้กล่าวว่า ท่านพูดจริงๆ แล้วอย่างนี้แหละที่ฉันคาดการไว้สำหรับท่านหรือฉันคาดการเช่นนี้กับท่าน

٧٣٧ - حدَّثنا سُليمانُ بنُ حَرْبٍ قالَ: حدَّثنا شُعْبَةُ، عَنْ أبي عَوْنٍ قالَ: سمعْتُ جابرَ بنَ سَمُرَةَ قالَ: قالَ عُمَرُ لِسَعْدٍ: لقَدْ شَكَوْكَ فى كُلِّ شَيْءٍ حتّى الصَّلاةِ. قالَ: أمَّا أنا فأمُدُّ فى الأُولَيَيْنِ وأحْذِفُ فى الأُخْرَيَيْنِ ولا آلُو ما اقْتَدَيْتُ بهِ مِنْ صَلاةِ رَسُولِ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم قالَ: صَدَقْتَ، ذاكَ الظَّنُّ بِكَ، أوْ ظَنِّي بِكَ.

ส่วนที่ 23 การอ่านอัลกุรอานในละหมาดศุบฺฮฺ

อุมมุ สะละมะฮฺ กล่าวว่า ท่านรสูล ﷺ อ่านสูเราะฮฺอันนูร (52) ในละหมาด(ศุบฺฮฺ)

بابُ القِراءَةِ فى الفَجْرِ. وقالَتْ أُمُّ سَلَمَةَ: قَرَأَ النَّبِيُّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم بالطُّورِ.

(738) จาก ซัยยาร อิบนุ สะละมะฮฺเล่าว่า บิดาของฉันพร้อมกับฉันได้ไปหาอบู บัรซะฮฺอัลอัสละมี แล้วได้ถามถึงเรื่องเวลาละหมาด

٧٣٨ - حدَّثنا آدَمُ قالَ: حدَّثنا شُعْبَةُ قالَ: حدَّثنا سَيّارُ بنُ سَلامَةَ قالَ: دَخَلْتُ أنا وأبي على أبي بَرْزَةَ الأسْلَمِيِّ فسألْناهُ عَنْ وَقْتِ الصَّلاةِ فقالَ: كانَ

النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم يُصَلِّي الظُّهْرَ حِينَ تَزُولُ الشَّمْسُ، وَالعَصْرَ وَيَرْجِعُ الرَّجُلُ إلى أقْصَى المَدِينَةِ وَالشَّمْسُ حَيَّةٌ. وَنَسِيتُ ما قالَ في المَغْرِبِ، وَلا يُبالِي بِتَأخِيرِ العِشاءِ إلى ثُلُثِ اللَّيْلِ، وَلا يُحِبُّ النَّوْمَ قَبْلَها وَلا الحَدِيثَ بَعْدَها:

وَيُصَلِّي الصُّبْحَ وَيَنْصَرِفُ الرَّجُلُ فَيَعْرِفُ جَلِيسَهُ. وَكانَ يَقْرَأُ في الرَّكْعَتَيْنِ أوْ إحْداهُما مابَيْنَ السِّتِّينَ إلى المِائَةِ.

เขากล่าวว่าท่านนบี ﷺ ได้ละหมาดซุฮฺรขณะที่ดวงอาทิตย์คล้อยจากแนวตรง และละหมาดอศัรฺ (ในเวลาที่คะเนว่าผู้ละหมาดเสร็จ) หากเขาได้เดินทางออกไปไกลที่สุดในเมืองมะดีนะฮฺ และกลับมาดวงอาทิตย์ยังร้อนอยู่ ส่วนเวลาละหมาดมัฆริบ เขา(ผู้รายงาน) ไม่ได้จดจำและท่านรสูล ﷺ ก็ไม่เคยพบอุปสรรคใดที่จะล่าละหมาดอิชาอฺออกไปจนถึงช่วงหนึ่งในสามของคืน ท่านรังเกียจที่จะนอนก่อนละหมาดอิชาอฺและพูดคุยหลังละหมาดอิชาอฺแล้ว ท่านเคยละหมาดศุบฺฮฺ เมื่อคนหนึ่งได้ละหมาดเสร็จแล้วยังจำเพื่อนของเขาในตำแหน่งที่นั่งอยู่ (ไม่มืดจนเกินไป) ท่านจะอ่านในสองรอกาอัตหรือหนึ่งในสองรอกาอัต ระหว่าง 60-100 อายะฮฺ

٧٣٩ ـ حَدَّثَنا مُسَدَّدٌ قالَ: حَدَّثَنا إسْماعِيلُ بْنُ إبْراهِيمَ قالَ: أخْبَرَنا ابْنُ جُرَيْجٍ قالَ: أخْبَرَنِي عَطاءٌ أنَّهُ سَمِعَ أبا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ يَقُولُ: في كُلِّ صَلاةٍ يُقْرَأُ، فَما أسْمَعَنا رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم أسْمَعْناكُمْ. وَما أخْفَى عَنّا أخْفَيْنا عَنْكُمْ، وَإنْ لَمْ تَزِدْ عَلَى أُمِّ القُرْآنِ أجْزَأَتْ وَإنْ زِدْتَ فَهُوَ خَيْرٌ.

(739) จาก อบู ฮุรอยเราะฮฺ เล่าว่า อัลกุรอานได้ถูกอ่านทุกๆ ละหมาด และผู้ละหมาดเหล่านั้นได้ละหมาดร่วมกับท่านรสูล ﷺ ซึ่งท่านได้อ่านดัง พวกเราก็อ่านดัง เมื่อพวกท่านและผู้ที่ละหมาดกับท่านรสูล ﷺ ซึ่งท่านอ่านค่อย พวกเราก็อ่านค่อยด้วย หากจะอ่านฟาติหะฮฺอย่างเดียว ก็เป็นการ

เพียงพอแล้ว แต่ถ้าอ่านส่วนอื่นๆ (สูเราะฮฺอื่น) อีกก็จะเป็นการดี

ส่วนที่ 24 การอ่านดังในละหมาด

ศุบฮฺ อุมมุ สะละมะฮฺ กล่าวว่า ฉันเคยฏอวาฟตามหลังประชาชนทั้งหลาย ขณะที่ท่านนบี ﷺ กำลังละหมาดโดยอ่านสูเราะฮฺอัฏฏูร (52)

بَابُ الْجَهْرِ بِقِرَاءَةِ صَلاَةِ الصُّبْحِ.

وَقَالَتْ أُمُّ سَلَمَةَ: طُفْتُ وَرَاءَ النَّاسِ وَالنَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم يُصَلِّي وَيَقْرَأُ بِالطُّورِ.

(740) จาก อิบนุ อับบาส เล่าว่า ท่านนบี ﷺ ได้ออกไปโดยตั้งใจจะไปที่ตลาดอุกาซกับเศาะฮาบะฮฺกลุ่มหนึ่ง ขณะนั้นมีสิ่งกีดขวางข่าวดี (วะหฺยู) จากสวรรค์ด้วยมารร้าย แต่มารร้ายถูกขับไล่ด้วยเปลวเพลิง พวกเขาจึงเดินทางกลับไปหาพวกเขากันเอง พวกเขาได้ถามว่า เกิดอะไรขึ้นกับพวกท่าน พวกนั้นจึงกล่าวว่า ได้เกิดสิ่งกีดขวางระหว่างพวกเรากับข่าว (วะหฺยู) และเปลวเพลิงถูกขว้างมาอย่างไร พวกมารร้ายเดิมกล่าวว่า สิ่งที่กีดขวางระหว่างพวกเขากับข่าว(วะหฺยู) จากสวรรค์เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเป็นปกติ จงไปทางทิศตะวันออก-ตก แล้วพยายามพิเคราะห์ว่า อะไรเป็นสิ่งกีดขวางระหว่างท่านกับข่าวจากสวรรค์ กลุ่มที่มุ่งหน้าไปที่ติฮามะฮฺได้มาพบกับท่านนบี ﷺ ณ

٧٤٠ - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ، عَنْ أَبِي بِشْرٍ، عَنْ سَعِيدِ ابْنِ جُبَيْرٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا قَالَ: انْطَلَقَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم فِي طَائِفَةٍ مِنْ أَصْحَابِهِ عَامِدِينَ إِلَى سُوقِ عُكَاظٍ. وَقَدْ حِيلَ بَيْنَ الشَّيَاطِينِ وَبَيْنَ خَبَرِ السَّمَاءِ، وَأُرْسِلَتْ عَلَيْهِمُ الشُّهُبُ فَرَجَعَتِ الشَّيَاطِينُ إِلَى قَوْمِهِمْ فَقَالُوا: مَا لَكُمْ؟ فَقَالُوا: حِيلَ بَيْنَنَا وَبَيْنَ خَبَرِ السَّمَاءِ، وَأُرْسِلَتْ عَلَيْنَا الشُّهُبُ. قَالُوا: مَا حَالَ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ خَبَرِ السَّمَاءِ إِلاَّ شَيْءٌ حَدَثَ، فَاضْرِبُوا مَشَارِقَ الأَرْضِ وَمَغَارِبَهَا فَانْظُرُوا مَا هَذَا الَّذِي حَالَ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ خَبَرِ السَّمَاءِ. فَانْصَرَفَ أُولَئِكَ الَّذِينَ تَوَجَّهُوا نَحْوَ تِهَامَةَ إِلَى النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم وَهُوَ

นักละฮฺ ขณะที่อยู่ระหว่างทางไปตลาด โดยท่านนบี ﷺ กำลังละหมาดศุบฮฺ ครั้นเมื่อพวกมารร้ายได้ฟังอัลกุรอานแล้ว ตั้งใจฟังพลางกล่าวว่าขอสาบานต่ออัลลอฮฺ นี่คือสิ่งกีดขวางระหว่างเรากับข่าวที่มาจากสวรรค์ พวกเขาจึงเดินทางไปยังกลุ่มของเขา แล้วกล่าวว่าโอ้พวกเรา พวกเราได้ยินอัลกุรอานอย่างประหลาดที่ชี้ทางนำอย่างถูกต้อง ซึ่งเราเชื่อมั่นในสิ่งนี้ ดังนั้นพวกเขาและพวกเราจะไม่ตั้งภาคีใดต่อพระเจ้าของพวกเรา อัลลอฮฺจึงประทานกับนบีของพระองค์ว่า (สูเราะฮฺญิน)จงกล่าวเถิด(มุหัมมัด) สิ่งที่ถูกวะหฺยูมายังฉัน--และสิ่งที่ถูกประทานมากับเขานั้นเป็นคำพูดของญินเชื่อมั่นในสิ่งนี้

بِنَخْلَةَ عَامِدِينَ إِلَى سُوقِ عُكَاظٍ وَهُوَ يُصَلِّي بِأَصْحَابِهِ صَلَاةَ الْفَجْرِ، فَلَمَّا سَمِعُوا الْقُرْآنَ اسْتَمَعُوا لَهُ. فَقَالُوا: هَذَا وَاللَّهِ الَّذِي حَالَ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ خَبَرِ السَّمَاءِ. فَهُنَالِكَ حِينَ رَجَعُوا إِلَى قَوْمِهِمْ فَقَالُوا: يَا قَوْمَنَا - إِنَّا سَمِعْنَا قُرْآنًا عَجَبًا يَهْدِي إِلَى الرُّشْدِ فَآمَنَّا بِهِ وَلَنْ نُشْرِكَ بِرَبِّنَا أَحَدًا - فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَلَى نَبِيِّهِ صلى الله عليه وسلم - قُلْ أُوحِيَ إِلَيَّ - وَإِنَّمَا أُوحِيَ إِلَيْهِ قَوْلُ الْجِنِّ.

(741) จาก อิบนุ อับบาส เล่าว่า ท่านนบี ﷺ อ่านเสียงดังในละหมาดที่ท่านได้รับบัญชาให้อ่านดังและอ่านค่อยในละหมาดที่ท่านได้รับบัญชาให้อ่านค่อย และพระเจ้าของท่านจะไม่ทรงอยู่ในสภาพที่ลืม " อันที่จริงในศาสทูตแห่งอัลลอฮฺย่อมมีแบบฉบับอันดีงามสำหรับพวกท่าน "(21:33)

٧٤١ - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ: حَدَّثَنَا أَيُّوبُ، عَنْ عِكْرِمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَرَأَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم فِيمَا أُمِرَ وَسَكَتَ فِيمَا أُمِرَ - وَمَا كَانَ رَبُّكَ نَسِيًّا - لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ -.

ส่วนที่ 25 การอ่านสองสูเราะฮฺในรอกาอัตเดียวกันและการอ่านช่วงสุดท้ายของสูเราะฮฺหรืออ่านสูเราะฮฺเป็นลำดับ และอ่านต้นสูเราะฮฺ

بَابُ الْجَمْعِ بَيْنَ السُّورَتَيْنِ فِي الرَّكْعَةِ، وَالْقِرَاءَةِ بِالْخَوَاتِيمِ، وَبِسُورَةٍ قَبْلَ سُورَةٍ، وَبِأَوَّلِ سُورَةٍ.

จากอับดุลลอฮฺ อิบนุ อัสสาอิบ เล่าว่า ท่านนบี ﷺ อ่านอัลมุอฺมินูน (23) ในละหมาดศุบุฮฺและเมื่ออ่านไปถึงเรื่องของมูซา แล้วท่านนบี ﷺ ก็กระแอมไอจึงลงรุกัวะอฺและอุมัรได้อ่าน 120 อายะฮฺ จากสูเราะฮฺ อัลบาเกาะรอฮฺ(2) ในรอกาอัตแรก และในรอกาอัตที่สองได้อ่านสูเราะฮฺที่มีจำนวนอายะฮฺน้อยกว่าหนึ่งร้อยอายะฮฺ อะหฺนับได้อ่านสูเราะฮฺอัลกะหฺฟี(18) ในรอกาอัตแรก ส่วนรอกาอัตที่สองอ่านสูเราะฮฺ ยูสุบ(12) หรือสูเราะฮฺยูนุส(10) และยังกล่าวต่อไปอีกว่าเขาได้เคยละหมาดศุบุฮฺร่วมกับอุมัรซึ่งอุมัรก็อ่านสูเราะฮฺเหมือนนี้ อิบนุ มัสอูด เคยอ่าน 40 อายะฮฺจากสูเราะฮฺ อัลอัมฟาล (8) (ในรอกาอัตแรก ส่วนรอกาอัตที่สองอ่านสูเราะฮฺ อัลมุฟัศศอล คือสูเราะฮฺที่เริ่มด้วยกอฟ (50) ในช่วงสุดท้ายของอัลกุรอาน) กอตาดะฮฺ ได้กล่าวเกี่ยวกับบุคคลคนหนึ่งที่อ่านสูเราะฮฺโดยแบ่งระหว่างสองรอกาอัตหรืออ่านซ้ำสองรอกาอัต ด้วยสูเราะฮฺเดียว

وَيُذْكَرُ عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ السَّائِبِ: قَرَأَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم الْمُؤْمِنُونَ فِي الصُّبْحِ حَتَّى إِذَا جَاءَ ذِكْرُ مُوسَى وَهَارُونَ أَوْ ذِكْرُ عِيسَى أَخَذَتْهُ سَعْلَةٌ فَرَكَعَ. وَقَرَأَ عُمَرُ فِي الرَّكْعَةِ الأُولَى بِمِائَةٍ وَعِشْرِينَ آيَةً مِنَ الْبَقَرَةِ. وَفِي الثَّانِيَةِ بِسُورَةٍ مِنَ الْمَثَانِي. وَقَرَأَ الأَحْنَفُ بِالْكَهْفِ فِي الأُولَى، وَفِي الثَّانِيَةِ بِيُوسُفَ، أَوْ يُونُسَ، وَذَكَرَ أَنَّهُ صَلَّى مَعَ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ الصُّبْحَ بِهِمَا. وَقَرَأَ ابْنُ مَسْعُودٍ بِأَرْبَعِينَ آيَةً مِنَ الأَنْفَالِ، وَفِي الثَّانِيَةِ بِسُورَةٍ مِنَ الْمُفَصَّلِ. وَقَالَ قَتَادَةُ فِيمَنْ يَقْرَأُ بِسُورَةٍ فِي رَكْعَتَيْنِ، أَوْ يُرَدِّدُ سُورَةً وَاحِدَةً فِي رَكْعَتَيْنِ:

ซึ่งเขาอาจจะอ่านทุกอายะฮฺที่มีจากอัลกุรอาน

อนัสกล่าวว่า มีชายคนหนึ่งชาวอันศอรเป็นอิมามนำพวกเขาละหมาดที่มัสยิดกุบาอฺ เขาอ่านสูเราะฮฺเกี่ยวพระเจ้าองค์เดียวเป็นนิสัย (สูเราะฮฺอัลอิคลาส112 หลังจากสูเราะฮฺอัลฟาติหะฮฺ1) เมื่อเขาต้องการอ่านในละหมาด ครั้นเมื่อเสร็จแล้วก็ได้อ่านสูเราะฮฺอื่นๆ อีก เขาได้ทำเช่นนี้ทุกๆ รอกาอัต เพื่อนๆของเขาได้พูดคุยกันแล้วกล่าวว่า ท่านอ่านสูเราะฮฺนี้โดยไม่พิจารณาคุณค่าอย่างพิเคราะห์ แล้วไปอ่านสูเราะฮฺอื่น ท่านควรอ่านเพียงสูเราะฮฺเดียวหรือไม่อ่านสูเราะฮฺนั้น แต่อ่านสูเราะฮฺอื่น

เขากล่าวว่า ฉันจะไม่ทิ้งสูเราะฮฺนี้ หากท่านประสงค์จะให้ฉันเป็นอิมาม ฉันก็จะทำเช่นนี้หากท่านรังเกียจ ฉันก็จะไม่เป็นอิมามให้พวกท่าน แต่ประชาชนทั้งหลายรู้ว่าท่านเป็นคนดีที่สุดและก็รังเกียจที่จะให้คนอื่นเป็นอิมาม ครั้นเมื่อท่านนบี ﷺ มาหาพวกเขาตามปกติ พวกเขาจึงได้เล่าเรื่องนี้ให้ฟัง ท่านนบี ﷺ จึงบอกพวกเขาว่า โอ้พวกท่านมีสิ่งใดที่ห้ามไม่ให้ท่านทำตามสิ่งที่ท่านประสงค์ ทำไมท่านจึงอ่านสูเราะฮฺเดียว เป็นประจำใน

كُلُّ كِتَابِ اللهِ. وَقَالَ عُبَيْدُ اللهِ بْنُ عُمَرَ، عَنْ ثَابِتٍ، عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ: كَانَ رَجُلٌ مِنَ الأَنْصَارِ يَؤُمُّهُمْ فِ مَسْجِدِ قُبَاءٍ. فَكَانَ كُلَّمَا افْتَتَحَ سُورَةً يَقْرَأُ بِهَا لَهُمْ فِ الصَّلاَةِ مِمَّا يَقْرَأُ بِهِ، افْتَتَحَ بِقُلْ هُوَ اللهُ أَحَدٌ، حَتَّى يَفْرُغَ مِنْهَا. ثُمَّ يَقْرَأُ بِسُورَةٍ أُخْرَى مَعَهَا. وَكَانَ يَصْنَعُ ذَلِكَ فِ كُلِّ رَكْعَةٍ، فَكَلَّمَهُ أَصْحَابُهُ فَقَالُوا: إِنَّكَ تَفْتَتِحُ بِهَذِهِ السُّورَةِ ثُمَّ لاَ تَرَى أَنَّهَا تُجْزِئُكَ حَتَّى تَقْرَأَ بِأُخْرَى فَإِمَّا أَنْ تَقْرَأَ بِهَا وَإِمَّا أَنْ تَدَعَهَا وَتَقْرَأَ بِأُخْرَى. فَقَالَ: مَا أَنَا بِتَارِكِهَا، إِنْ أَحْبَبْتُمْ أَنْ أَؤُمَّكُمْ بِذَلِكَ فَعَلْتُ. وَإِنْ كَرِهْتُمْ تَرَكْتُكُمْ. وَكَانُوا يَرَوْنَ أَنَّهُ مِنْ أَفْضَلِهِمْ. وَكَرِهُوا أَنْ يَؤُمَّهُمْ غَيْرُهُ. فَلَمَّا أَتَاهُمُ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم أَخْبَرُوهُ الْخَبَرَ فَقَالَ: يَا فُلاَنُ، مَا يَمْنَعُكَ أَنْ تَفْعَلَ مَا يَأْمُرُكَ بِهِ أَصْحَابُكَ؟ وَمَا يَحْمِلُكَ عَلَى لُزُومِ هَذِهِ السُّورَةِ فِ كُلِّ رَكْعَةٍ؟ فَقَالَ: إِنِّي أُحِبُّهَا. فَقَالَ: حُبُّكَ إِيَّاهَا أَدْخَلَكَ الْجَنَّةَ.

ทุกๆ รอกาอัต เขากล่าวว่า ฉันรักสูเราะฮฺนี้ ท่านนบี ﷺ กล่าวว่า การที่ท่านรักสูเราะฮฺนี้จะทำให้ท่านขึ้นสวรรค์

(742) จากอบู วาอิล เล่าว่า มีชายคนหนึ่งไปหาอิบนุ มัสอูด แล้วกล่าวว่า ฉันได้เคยอ่านสูเราะฮฺอัลมุฟัศศอลในรอกาอัตหนึ่งของการละหมาดหนึ่งอิบนุ มัสอูด กล่าวว่า การอ่านเช่นนั้นเหมือนการท่องจำบทกวี ฉันก็ได้จำสูเราะฮฺที่ท่านนบี ﷺ เคยท่องจำเป็นคู่เป็นคู่ๆ อิบนุ มัสอูดกล่าวว่าอายะฮฺที่ 20 ของสูเราะฮฺอัลมุฟัศศอลรวมทั้งสองสูเราะฮฺในกลุ่มที่ขึ้นต้นด้วยฮามีม ซึ่งท่านเคยอ่านแต่ละรอกาอัต

٧٤٢ - حدَّثنا آدمُ قالَ : حدَّثنا شُعْبَةُ عَنْ عَمْرِو بنِ مُرَّةَ قالَ : سمعْتُ أبا وائلٍ قالَ : جاءَ رَجُلٌ إلى ابنِ مَسْعُودٍ فقالَ : قرَأْتُ المُفَصَّلَ اللَّيْلَةَ في رَكْعَةٍ . فقالَ : هذًّا كَهَذِّ الشِّعْرِ . لقَدْ عرَفْتُ النَّظائرَ الَّتي كانَ النَّبيُّ صلى اللهُ عليه وسلَّم يَقْرُنُ بَيْنَهُنَّ ، فذَكَرَ عِشْرِينَ سُورَةً مِنَ المُفَصَّلِ ، سُورَتَيْنِ مِنْ آلِ حم في كُلِّ رَكْعَةٍ .

ส่วนที่ 26 การอ่านเพียงฟาติหะฮฺอย่างเดียวในสองรอกาอัตสุดท้ายในละหมาดที่มี 4 รอกาอัต

بابٌ يَقْرَأُ في الأُخْرَيَيْنِ بِفاتِحَةِ الكِتابِ .

(743) จากอับดุลลอฮฺ อิบนุ อบี กอตาดะฮฺจากบิดาของเขาเล่าว่า ท่านนบี ﷺ จะอ่านอัลฟาติหะฮฺและสองสูเราะฮฺในสองรอกาอัตแรกในละหมาดซุฮฺริ ส่วนสองรอกาอัตหลัง จะอ่านเฉพาะอัลฟาติหะฮฺอย่างเดียว แต่บางครั้งพวกท่าน

٧٤٣ - حدَّثنا مُوسَى بنُ إسْماعيلَ قالَ : حدَّثنا هَمَّامٌ ، عَنْ يَحْيَى ، عَنْ عَبْدِ اللهِ بنِ أبي قَتادَةَ ، عَنْ أبيهِ أنَّ النَّبيَّ صلى اللهُ عليه وسلَّم كانَ يَقْرَأُ في الظُّهْرِ في الأُولَيَيْنِ بِأُمِّ الكِتابِ وسُورَتَيْنِ . وفي الرَّكْعَتَيْنِ الأُخْرَيَيْنِ بِأُمِّ الكِتابِ ،

ได้ยินการอ่านในลักษณะที่ว่า ในรอกาอัตแรกยาวกว่าการอ่านในรอกาอัตที่สอง ที่กล่าวนี้คือละหมาดอศัรฺและศุบฺฮฺ

وَ يُسْمِعُنَا الآيَةَ. وَ يُطَوِّلُ فِى الرَّكْعَةِ الأُولَى مَالَا يُطِيلُ فِى الرَّكْعَةِ الثَّانِيَةِ. وَ هَكَذَا فِى الْعَصْرِ. وَ هَكَذَا فِى الصُّبْحِ.

ส่วนที่ 27 ผู้ที่อ่านอัลกุรอาน อ่านเร็ว ๆ ในละหมาดซุฮฺรฺและอศัรฺ

بَابُ مَنْ خَافَتَ الْقِرَاءَةَ فِى الظُّهْرِ وَالْعَصْرِ.

(744) จาก อบู มะอฺมัร เล่าว่า พวกเราได้เคยถามคอบบาบว่า ท่านรสูล ﷺ อ่านในละหมาดซุฮฺรฺและอศัรฺหรือไม่ เขาตอบว่า อ่าน เราจึงได้ถามอีกว่ามีวิธีการอย่างไรที่ท่านรู้ว่าท่านรสูล ﷺ อ่าน เขาตอบว่า สังเกตจากเครากระดิก

٧٤٤ ـ حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ قَالَ: حَدَّثَنَا جَرِيرٌ، عَنِ الأَعْمَشِ، عَنْ عُمَارَةَ ابْنِ عُمَيْرٍ، عَنْ أَبِى مَعْمَرٍ قَالَ: قُلْنَا لِخَبَّابٍ، أَكَانَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْرَأُ فِى الظُّهْرِ وَالْعَصْرِ؟ قَالَ: نَعَمْ، قُلْنَا: مِنْ أَيْنَ عَلِمْتَ؟ قَالَ: بِاضْطِرَابِ لِحْيَتِهِ.

ส่วนที่ 28 (กรณีที่ละหมาดเสียงค่อย) เมื่ออิมามอ่านให้ได้ยิน

بَابٌ إِذَا أَسْمَعَ الإِمَامُ الآيَةَ.

(745) จาก อับดุลลอฮฺ อิบนุ อบี กอตาดะฮฺจากบิดาของเขาเล่าว่า ท่านนบีﷺได้อ่านอัลฟาติหะฮฺและอีกหนึ่งสูเราะฮฺพร้อมกันในสองรอกาอัตแรกของละหมาดซุฮฺรฺและอศัรฺซึ่งทั้งสองกรณีพวกเราได้ยินทันทีแต่ในรอกาอัตแรกจะอ่าน(สูเราะฮฺ)นานกว่า

٧٤٥ ـ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ قَالَ: حَدَّثَنِى الأَوْزَاعِىُّ قَالَ: حَدَّثَنِى يَحْيَى ابْنُ أَبِى كَثِيرٍ: حَدَّثَنِى عَبْدُ اللهِ بْنُ أَبِى قَتَادَةَ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ النَّبِىَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقْرَأُ بِأُمِّ الْكِتَابِ وَ سُورَةٍ مَعَهَا فِى الرَّكْعَتَيْنِ الأُولَيَيْنِ مِنْ صَلَاةِ الظُّهْرِ وَ صَلَاةِ الْعَصْرِ، وَ يُسْمِعُنَا الآيَةَ أَحْيَانًا. وَ كَانَ يُطَوِّلُ فِى الرَّكْعَةِ الأُولَى.

ส่วนที่ 29 การอ่านนานในรอกาอัตแรก

بابٌ يُطَوِّلُ فى الرَّكْعَةِ الأُولَى .

(746) จากอับดุลลอฮฺ อิบนุ อบี กอตาดะฮฺ จากบิดาของเขาเล่าว่า ท่านรสูล ﷺ จะอ่านนานในรอกาอัตแรกของละหมาดซุฮฺร ส่วนรอกาอัตที่สองจะอ่านสั้นกว่า และทำเช่นนี้เหมือนกันในการละหมาดศุบฮฺ (กรณีอ่านสูเราะฮฺอื่นจากอัลฟาติหะฮฺ)

٧٤٦ - حدَّثنا أبُو نُعَيْمٍ قالَ: حدَّثنا هِشامٌ، عَنْ يَحْيَى بنِ أبي كَثِيرٍ، عَنْ عَبْدِ اللهِ بنِ أبي قَتَادَةَ، عَنْ أبِيهِ: أنَّ النَّبِيَّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم كانَ يُطَوِّلُ فى الرَّكْعَةِ الأُولَى مِنْ صَلاةِ الظُّهْرِ، ويُقَصِّرُ فى الثَّانِيَةِ، ويَفْعَلُ ذلكَ فى صَلاةِ الصُّبْحِ .

ส่วนที่ 30 การกล่าว อามีน ดัง ๆ ของอิมาม

بابُ جَهْرِ الإمامِ بالتَّأمِينِ . وقالَ عَطاءٌ: آمِينَ دُعاءٌ، أمَّنَ ابنُ الزُّبَيْرِ ومَنْ وَرَاءَهُ حتَّى إنَّ لِلْمَسْجِدِ لَلَجَّةً. وكانَ أبُو هُرَيْرَةَ يُنادِي الإمامَ: لا تَفُتْنِي بآمِينَ . وقالَ نافِعٌ: كانَ ابنُ عُمَرَ لا يَدَعُهُ ويَحُضُّهُمْ، وسَمِعْتُ مِنْهُ فى ذلكَ خَيْرًا .

อะฏออฺกล่าวว่า อามีนคือการขอ อิบนุ อัซซุบัยรฺได้กล่าวอามีน และบุคคลที่ตามอยู่ข้างหลังเขา ก็กล่าวอามีนดังๆ จนกระทั่งในมัสยิดมีเสียงก้องไปหมด และปรากฏว่า อบู ฮุรอยเราะฮฺได้เคยพูดกับอิมามว่า อย่าได้กล่าวอามีนก่อนฉัน นาเฟียะอฺกล่าวอีกว่า อิบนุ อุมัร ไม่ละทิ้งการกล่าวอามีนเลย และยังกระตุ้นให้ประชาชนกล่าวอีก และฉันก็เคยได้ยินจากเขาในเรื่องดังกล่าวที่ถือว่าเป็นเรื่องดี

(747) จาก อบู ฮุรอยเราะฮฺ เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ กล่าวว่า เมื่ออิมามกล่าว อามีน ให้พวกท่านกล่าว

٧٤٧ - حدَّثنا عَبْدُ اللهِ بنُ يُوسُفَ قالَ: أخبرَنا مالكٌ عَنِ ابنِ شِهابٍ، عَنْ سَعِيدِ بنِ المُسَيَّبِ وأبي سَلَمَةَ بنِ

عبد الرحمن أنهما أخبراه عن أبي هريرة أن النبي صلى الله عليه وسلم قال: إذا أمن الإمام فأمنوا فإنه من وافق تأمينه تأمين الملائكة غفر له ما تقدم من ذنبه. قال ابن شهاب: وكان رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول آمين.

อามีน เพราะว่าบุคคลที่กล่าวอามีนของเขาตรงกับการกล่าวอามีนของมะลาอิกะฮฺแล้ว จะได้รับการอภัยโทษในบรรดาโทษที่แล้ว ๆมา อิบนุชิฮาบกล่าวว่า ปรากฏว่า ท่านรสูล ﷺ ได้กล่าวอามีม(เสมอ ๆ)

باب فضل التأمين.

ส่วนที่ 31 ความประเสริฐของการกล่าว อามีน

٧٤٨ - حدثنا عبد الله بن يوسف قال: أخبرنا مالك، عن أبي الزناد عن الأعرج، عن أبي هريرة رضي الله عنه أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: إذا قال أحدكم آمين وقالت الملائكة في السماء آمين، فوافقت إحداهما الأخرى غفر له ما تقدم من ذنبه.

(748) จาก อบู ฮุรอยเราะฮฺ เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ ได้กล่าวว่า เมื่อคนหนึ่งคนใดกล่าวอามีนแล้ว มะลาอิกะฮฺบนฟากฟ้าก็กล่าวอามีนด้วย ดังนั้นหากการกล่าวดังกล่าวตรงกัน โทษของเขาแต่ก่อน ก็ได้รับการอภัยสิ้น

باب جهر المأموم بالتأمين.

ส่วนที่ 32 การกล่าวอามีนดัง ๆ ของมะอฺมูม (ผู้ตาม)

٧٤٩ - حدثنا عبد الله بن مسلمة، عن مالك، عن سمي مولى أبي بكر، عن أبي صالح، عن أبي هريرة أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: إذا قال الإمام - غير المغضوب عليهم ولا الضالين - فقولوا: آمين فإنه من وافق قوله قول الملائكة غفر له ما تقدم من ذنبه. تابعه محمد بن عمرو، عن أبي سلمة، عن أبي هريرة، عن النبي صلى الله عليه وسلم. ونعيم المجمر عن أبي هريرة رضي الله عنه.

(749) จาก อบู ฮุรอยเราะฮฺ เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ กล่าวเมื่ออิมามอ่านถึง

غير المغضوب عليهم ولا الضالين

แล้วพวกท่านจงได้กล่าวอามีน เพราะว่า บุคคลใดที่กล่าวอามีนด้วยคำกล่าวของเขา ตรงกับคำกล่าวของมะลาอิกะฮฺแล้ว โทษแต่ก่อน ๆ จะได้รับการอภัยสิ้น

باب' إذا ركع دون الصف .

ส่วนที่ 33 เมื่อก้มลงรุกัวะอฺขณะที่ยังไม่ได้อยู่ในแถวละหมาด(กรณีที่ยังอยู่นอกมัสยิดยังไม่ได้ร่วมอยู่ในแถวละหมาด)

٧٥٠ - حدثنا موسى بن إسماعيل قال: حدثنا همام، عن الأعلم وهو زياد، عن الحسن، عن أبي بكرة أنه انتهى إلى النبي صلى الله عليه وسلم وهو راكع فركع قبل أن يصل إلى الصف، فذكر ذلك للنبي صلى الله عليه وسلم فقال: زادك الله حرصا ولا تعد.

(750) จาก อบู บักรอฮฺ เล่าว่า ครั้งหนึ่งเขาได้มาถึงขณะที่ท่านนบี ﷺ ได้ลงรุกัวะอฺแล้ว เขาเองก็จึงได้รุกัวะอฺลงก่อนที่จะเข้าไปอยู่ในแถวละหมาด เขาจึงได้เล่าเรื่องนี้ให้ท่านนบี ﷺ ทราบ ท่านนบี ﷺ กล่าวว่า บางครั้งอัลลอฮฺจะเพิ่มพูลความรักของท่านต่อการที่ทำดีแต่ก็ไม่ต้องกลับมารุกัวะอฺอีก

باب' إتمام التكبير في الركوع.

ส่วนที่ 34 การกล่าวตักบีรเมื่อก้มลงรุกัวะอฺ

قال ابن عباس عن النبي صلى الله عليه وسلم، وفيه مالك بن الحويرث .

٧٥١ - حدثنا إسحاق الواسطي قال: أخبرنا خالد، عن الجريري، عن أبي العلاء، عن مطرف، عن عمران ابن حصين قال: صلى مع علي رضي الله عنه بالبصرة فقال: ذكرنا هذا الرجل صلاة كنا نصليها مع رسول الله صلى الله عليه وسلم، فذكر أنه كان يكبر كلما رفع وكلما وضع.

(751) จากอิมรอน อิบนุ ฮุศอยนฺเล่าว่า เขาได้ละหมาดพร้อมกับอลีที่เมืองบัศรอฮฺเขาเล่าอีกว่า ชายคนนี้ได้ทำให้พวกเรานึกถึงละหมาดที่พวกเราได้ละหมาดร่วมกับท่านนบี ﷺ แล้วกล่าวต่อไปว่า อลีกล่าวตักบีรทุกครั้งที่เงยขึ้นและก้มลง

٧٥٢ - حدثنا عبد الله بن يوسف

(752) จาก อบู สะละมะฮฺ เล่าว่า เมื่ออบู ฮุรอยเราะฮฺนำพวก

قال: أخبرنا مالك، عن ابن شهاب، عن أبي سلمة، عن أبي هريرة أنه كان يصلي بهم فيكبر كلما خفض ورفع، فإذا انصرف قال: إني لأشبهكم صلاة برسول الله صلى الله عليه وسلم.

เราละหมาด ท่านได้กล่าวตักบีรทุกครั้งที่ก้มลงและเงยขึ้น ครั้นเมื่อเสร็จละหมาดเขาได้กล่าวว่า ฉันเองได้ทำให้ละหมาดของพวกท่านเหมือนกับการละหมาดของท่านรสูล ﷺ

باب إتمام التكبير في السجود.

ส่วนที่ 35 การกล่าวตักบีรเมื่อลงสุญูด

٧٥٣ - حدثنا أبو النعمان قال: حدثنا حماد، عن غيلان بن جرير، عن مطرف بن عبد الله قال: صليت خلف علي بن أبي طالب رضي الله عنه أنا وعمران بن حصين، فكان إذا سجد كبر، وإذا رفع رأسه كبر، وإذا نهض من الركعتين كبر، فلما قضى الصلاة أخذ بيدي عمران بن حصين فقال: قد ذكرني هذا صلاة محمد صلى الله عليه وسلم، أو قال: لقد صلى بنا صلاة محمد صلى الله عليه وسلم.

(753) จากมุฏ็อรริฟ อิบนุ อับดุลลอฮฺ เล่าว่า ฉันและอิมรอน อิบนุ ฮุศอยนฺ ได้ละหมาดข้างหลังอลี อิบนุ อบี ฏอเล็บ ปรากฏว่าเมื่ออลีได้สุญูดเขาก็กล่าวตักบีร เมื่อเงยศีรษะขึ้นก็กล่าวตักบีร เมื่อลุกขึ้นจากรอกาอัตที่สองก็กล่าวตักบีร ครั้นเมื่อเสร็จละหมาดแล้วอิมรอน อิบนุ ฮุศอยนฺได้จับมือของฉัน แล้วกล่าวว่า นี่แหละ (อลี) ได้ให้ฉันนึกถึงการละหมาดของท่านบีมุหัมมัด ﷺ หรือเขากล่าวว่า แท้ที่จริงเขาได้ละหมาดนำพวกเราเช่นเดียวกับการละหมาดของท่านนบีมูหัมมัด ﷺ

٧٥٤ - حدثنا عمرو بن عون قال: حدثنا هشيم عن أبي بشر، عن عكرمة قال: رأيت رجلا عند المقام يكبر في كل خفض ورفع، وإذا قام وإذا وضع، فأخبرت ابن عباس

(754) จากอิกริมะฮฺ เล่าว่า ฉันเคยเห็นชายคนหนึ่งกำลังละหมาดที่มะกอมอิบรอมฮีม และเขาก็ได้กล่าวตักบีรทุกๆครั้งที่ก้มลงและทุกๆ ครั้งที่เงยขึ้น ลุกขึ้นมายืน

ตรงและลงไปนั่ง ดังนั้นฉันจึงได้บอก (ถาม) อิบนุ อับบาส (เกี่ยวกับการละหมาด) เขาจึงได้แนะนำตักเตือนฉันว่าหรือว่าไม่ใช่การละหมาดของท่านนบี ﷺ ดอกหรือ

رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَقَالَ : أَوَلَيْسَ تِلْكَ صَلَاةَ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم لَا أُمَّ لَكَ .

ส่วนที่ 36 การกล่าวตักบีรขณะที่เงยจากสุญูด

بَاب التَّكْبِيرِ إِذَا قَامَ مِنَ السُّجُودِ .

(755) จากอิกริมะฮฺ เล่าว่า ครั้งหนึ่งฉันได้เคยละหมาดข้างหลังผู้อาวุโสที่มักกะฮฺ ในระหว่างละหมาดเขาได้กล่าวตักบีร 22 ครั้ง ฉันจึงได้มาบอกกับอิบนุ อับบาส ว่าเขาคงเป็นบุคคลที่เขลาที่สุด อิบนุ อับบาสกล่าวเตือนฉันว่า นี่เป็นแนวปฏิบัติของอบู กอเซ็มและอบู ฮุรอยเราะฮฺเล่าอีกว่า ขณะที่ท่านรสูล ﷺ ยืนละหมาด ท่านจะกล่าวตักบีรเมื่อเริ่มละหมาด เมื่อก้มลงเมื่อเงยขึ้นจากการก้มลงแล้วจึงกล่าว

سمع الله لمن حمده

ขณะที่เงยหลังจากรุกัวะอฺมายืนตรง แล้วกล่าวตักบีรอีกขณะที่ลงสุญูด (ครั้งที่ 2)และเงยขึ้นจากสุญูด (ครั้งที่ 2) ท่านทำเช่นนี้จนเสร็จละหมาด สมบูรณ์ และจะกล่าวตักบีร ขณะยืนขึ้นจากรอกาอัตที่สอง หลังจากนั่ง (ตะฮียะฮฺครั้งแรก) แล้ว

٧٥٥(أ) - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ قَالَ : حَدَّثَنَا هَمَّامٌ ، عَنْ قَتَادَةَ ، عَنْ عِكْرِمَةَ قَالَ : صَلَّيْتُ خَلْفَ شَيْخٍ بِمَكَّةَ فَكَبَّرَ ثِنْتَيْنِ وَعِشْرِينَ تَكْبِيرَةً ، فَقُلْتُ لِابْنِ عَبَّاسٍ إِنَّهُ أَحْمَقُ ، فَقَالَ : ثَكِلَتْكَ أُمُّكَ ، سُنَّةُ أَبِي الْقَاسِمِ صلى الله عليه وسلم .

٧٥٥(ب) - وَقَالَ مُوسَى حَدَّثَنَا أَبَانُ : حَدَّثَنَا قَتَادَةُ قَالَ حَدَّثَنَا عِكْرِمَةُ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ قَالَ : حَدَّثَنَا اللَّيْثُ ، عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ : أَخْبَرَنِي أَبُو بَكْرِ ابْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَارِثِ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ يَقُولُ : كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم إِذَا قَامَ إِلَى الصَّلَاةِ يُكَبِّرُ حِينَ يَقُومُ ثُمَّ يُكَبِّرُ حِينَ يَرْكَعُ ، ثُمَّ يَقُولُ سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ حِينَ يَرْفَعُ صُلْبَهُ مِنَ الرُّكُوعِ ثُمَّ يَقُولُ وَهُوَ قَائِمٌ : رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ . قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ صَالِحٍ ، عَنِ اللَّيْثِ : وَلَكَ الْحَمْدُ ، ثُمَّ يُكَبِّرُ حِينَ يَهْوِي ، ثُمَّ يُكَبِّرُ حِينَ يَرْفَعُ رَأْسَهُ ، ثُمَّ يُكَبِّرُ حِينَ يَسْجُدُ ، ثُمَّ يُكَبِّرُ حِينَ يَرْفَعُ رَأْسَهُ ، ثُمَّ يَفْعَلُ ذَلِكَ فِي الصَّلَاةِ كُلِّهَا حَتَّى يَقْضِيَهَا ، وَيُكَبِّرُ حِينَ يَقُومُ مِنَ الثِّنْتَيْنِ بَعْدَ الْجُلُوسِ .

ส่วนที่ 37 การวางฝ่ามือที่เข่าขณะที่ก้มรุกัวะอฺ อบู ฮุมัยดฺ กล่าวต่อเพื่อนของเขาว่า ท่านนบี ﷺ ได้วางฝ่ามือทั้งสองที่เข่าทั้งสอง(ขณะรุกัวะอฺ)

بَابُ وَضْعِ الأَكُفِّ عَلَى الرُّكَبِ فِي الرُّكُوعِ . وَقَالَ أَبُو حُمَيْدٍ فِي أَصْحَابِهِ : أَمْكَنَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم يَدَيْهِ مِنْ رُكْبَتَيْهِ .

(756) จาก มุศอับ อิบนุ สะอฺด เล่าว่า ฉันเคยละหมาดข้างๆ บิดาของฉัน และฉันได้เอามือทั้งสองวางไว้ที่ขาอ่อนทั้งสองแต่บิดาของฉันได้บอกฉันไม่ให้ทำเช่นนั้นโดยกล่าวว่า เขาคงเคยทำเช่นนั้นแต่ถูกท่านนบี ﷺ ห้ามและสั่งให้วางมือไว้ที่หัวเข่า

٧٥٦ - حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ قَالَ : حَدَّثَنَا شُعْبَةُ ، عَنْ أَبِي يَعْفُورٍ قَالَ : سَمِعْتُ مُصْعَبَ بْنَ سَعْدٍ يَقُولُ : صَلَّيْتُ إِلَى جَنْبِ أَبِي فَطَبَّقْتُ بَيْنَ كَفَّيَّ ثُمَّ وَضَعْتُهُمَا بَيْنَ فَخِذَيَّ فَنَهَانِي أَبِي وَقَالَ : كُنَّا نَفْعَلُهُ فَنُهِينَا عَنْهُ وَأُمِرْنَا أَنْ نَضَعَ أَيْدِيَنَا عَلَى الرُّكَبِ .

ส่วนที่ 38 ขณะที่ยังรุกัวะอฺไม่สมบูรณ์

بَابٌ إِذَا لَمْ يُتِمَّ الرُّكُوعَ .

(757) จาก ซัยดฺ อิบนุ วะฮฺบฺ เล่าว่า ฮุซัยฟะฮฺได้เห็นบุคคลหนึ่งรุกัวะอฺและสุญูดยังไม่สมบูรณ์ (ไม่สงบนิ่งชั่วครู่) เขาจึงกล่าว (กับเขา) ว่า ท่านยังไม่ได้ละหมาดนี่ หากท่านต้องตายไป ท่านก็จะตายไปนอกศาสนาซึ่งอัลลอฮฺได้ทรงสร้างสวรรค์แก่มุหัมมัด ﷺ

٧٥٧ - حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ قَالَ : حَدَّثَنَا شُعْبَةُ ، عَنْ سُلَيْمَانَ ، قَالَ : سَمِعْتُ زَيْدَ بْنَ وَهْبٍ قَالَ : رَأَى حُذَيْفَةُ رَجُلاً لاَ يُتِمُّ الرُّكُوعَ وَالسُّجُودَ فَقَالَ : مَا صَلَّيْتَ وَلَوْ مُتَّ مُتَّ عَلَى غَيْرِ الْفِطْرَةِ الَّتِي فَطَرَ اللَّهُ مُحَمَّدًا صلى الله عليه وسلم .

ส่วนที่ 39 จัดหลังให้ตรงระนาบขณะรุกัวะอฺ

بَابُ اسْتِوَاءِ الظَّهْرِ فِي الرُّكُوعِ .

وقالَ أبو حُمَيْدٍ في أصحابِهِ: رَكَعَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم ثُمَّ هَصَرَ ظَهْرَهُ، وحَدُّ إتمامِ الرُّكُوعِ والاعتدالِ فيهِ والاطْمَأنِينَةِ.

อบู อุมัยดฺได้กล่าวกับเพื่อนของเขาว่าท่านบี ﷺ ได้รุกัวะอฺโดยหลังตรงระนาบ การกำหนดขอบเขตของความสมบูรณ์ในรุกัวะอฺและเอียะอฺติดาลก็คือการสงบนิ่งชั่วครู่

٧٥٨ - حدَّثنا بَدَلُ بنُ المُحَبَّرِ قالَ: حدَّثنا شُعْبَةُ قالَ: أخبرنا الحَكَمُ عَنِ ابنِ أبي لَيْلَى، عَنِ البَرَاءِ قالَ: كانَ رُكُوعُ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم وسُجُودُهُ، وبَيْنَ السَّجْدَتَيْنِ، وإذا رَفَعَ مِنَ الرُّكُوعِ ما خَلا القِيامَ والقُعُودَ قَرِيبًا مِنَ السَّوَاءِ.

(758) จาก อัลบัรรออฺ เล่าว่า ปรากฏว่าการรุกัวะอฺ การสุญูด การนั่งระหว่างสองสุญูด เมื่อเงยขึ้นมาจากรุกัวะอฺ (เอียะอฺติดาล) ซึ่งที่ไม่ใช่การยืนตรงปกติและการนั่ง (ในช่วงระหว่างสองสุญูด) จะใช้เวลาเกือบเท่าๆ กัน

بابُ أمْرِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم الَّذِي لا يُتِمُّ رُكُوعَهُ بالإعادَةِ.

ส่วนที่ 40 คำสั่งใช้ของท่านนบี ﷺ ให้ผู้ที่รุกัวะอฺไม่สมบูรณ์ให้กลับทำใหม่ (หมายถึงให้ละหมาดใหม่)

٧٥٩ - حدَّثنا مُسَدَّدٌ قال: أخبرَني يَحْيَى بنُ سَعِيدٍ، عَنْ عُبَيْدِ اللهِ قالَ: حدَّثنا يَحْيَى بنُ سَعِيدٍ، عَنْ عُبَيْدِ اللهِ قالَ: حدَّثنا سَعِيدٌ المَقْبُرِيُّ، عَنْ أبيهِ عَنْ أبي هُرَيْرَةَ أنَّ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم دَخَلَ المَسْجِدَ فَدَخَلَ رَجُلٌ فَصَلَّى، ثُمَّ جاءَ فَسَلَّمَ عَلَى النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم، فَرَدَّ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم عَلَيْهِ السَّلامَ. فقالَ: ارْجِعْ فَصَلِّ فإنَّكَ لَمْ تُصَلِّ، فَصَلَّى ثُمَّ جاءَ فَسَلَّمَ عَلَى النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم

(759) จาก อบู ฮุรอยเราะฮฺ เล่าว่า ครั้งหนึ่งท่านนบี ﷺ ได้เข้ามาในมัสยิด ต่อมามีชายคนหนึ่งได้เข้ามาในมัสยิดแล้วละหมาด เสร็จแล้วได้กล่าวสลามกับท่านนบี ﷺ ท่านได้รับสลามแล้วกล่าวว่า จงกลับไปแล้วจงละหมาดใหม่ เพราะท่านยังไม่ได้ละหมาด ชายคนนั้นจึงได้ละหมาดใหม่ เสร็จแล้วมาให้สลามกับท่านนบี ﷺ อีก ท่านนบี ﷺ ก็

กล่าวว่า จงกลับไป แล้วจงไปละหมาดใหม่ เพราะท่านยังไม่ได้ละหมาด พฤติกรรมเช่นนี้ถึง 3 ครั้ง ชายคนนั้นจึงกล่าวว่า ขอสาบานต่อพระผู้ซึ่งทรงแต่งตั้งท่านมาด้วยสัจธรรม ฉันไม่อาจจะทำได้สวยงามกว่านี้อีกแล้ว ขอได้โปรดแนะนำฉันด้วยเถิด ท่านนบี ﷺ จึงกล่าวแนะนำว่า เมื่อท่านยืนละหมาดให้กล่าวตักบีร อ่านบทที่ง่ายที่สุดสำหรับท่านจากอัลกุรอาน แล้วรุกัวะอฺจนมีสภาพ สงบนิ่งชั่วครู่ เสร็จแล้วเงยขึ้นมายืนตรง แล้วจึงสุญูดจนมีสภาพสงบนิ่งชั่วครู่ แล้วจึงเงยศีรษะขึ้นมานั่งแล้วสุญูด (ครั้งที่ 2) จนมีสภาพสงบนิ่งชั่วครู่ ต่อจากนั้นก็ให้ท่านทำเหมือนที่กล่าวนี้ในทุกๆ ละหมาดของท่าน

فَقَالَ ارْجِعْ فَصَلِّ، فَإِنَّكَ لَمْ تُصَلِّ، ثَلاثًا. فَقَالَ: وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ مَا أُحْسِنُ غَيْرَهُ، فَعَلِّمْنِي. قَالَ: إِذَا قُمْتَ إِلَى الصَّلاةِ فَكَبِّرْ، ثُمَّ اقْرَأْ مَا تَيَسَّرَ مَعَكَ مِنَ الْقُرْآنِ، ثُمَّ ارْكَعْ حَتَّى تَطْمَئِنَّ رَاكِعًا، ثُمَّ ارْفَعْ حَتَّى تَعْتَدِلَ قَائِمًا، ثُمَّ اسْجُدْ حَتَّى تَطْمَئِنَّ سَاجِدًا، ثُمَّ ارْفَعْ حَتَّى تَطْمَئِنَّ جَالِسًا، ثُمَّ اسْجُدْ حَتَّى تَطْمَئِنَّ سَاجِدًا ثُمَّ افْعَلْ ذَلِكَ فِي صَلاتِكَ كُلِّهَا.

ส่วนที่ 41 การขอดุอาอฺในรุกัวะอฺ

بَابُ الدُّعَاءِ فِي الرُّكُوعِ.

(760) จากอาอิชะฮฺ เล่าว่า ท่านนบี ﷺ ได้กล่าวในรุกัวะอฺและสุญูดของท่านว่า

سبحانك اللهم ربناوبحمدك

اللهم اغفرلى

٧٦٠ ـ حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ قَالَ: حَدَّثَنَا شُعْبَةُ، عَنْ مَنْصُورٍ، عَنْ أَبِي الضُّحَى، عَنْ مَسْرُوقٍ، عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم يَقُولُ فِي رُكُوعِهِ وَسُجُودِهِ: سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا وَبِحَمْدِكَ، اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي.

ส่วนที่ 42 สิ่งที่อิมามกล่าว และบุคคลที่ตามหลัง (กล่าว) เมื่อได้เงยศีรษะขึ้นจากรุกัวะอฺ

بَابُ مَا يَقُولُ الإِمَامُ وَمَنْ خَلْفَهُ إِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ الرُّكُوعِ.

(761) จาก อบู ฮุรอยเราะฮฺ เล่าว่า ขณะที่ท่านนบี ﷺ กล่าวว่า

سمع الله لمن حمده

เขาก็จะกล่าวอีกว่า

اللهم ربناولك الحمد

และขณะที่ท่าน นบี ﷺ รุกัวะอฺหรือเงยศีรษะขึ้น (จากสุญูด) ท่านจะกล่าวตักบีร รวมทั้งเมื่อท่านจะเงยขึ้นจากสุญูดครั้งที่สองท่านก็จะกล่าวตักบีร

٧٦١ - حدَّثنا آدَمُ قالَ : حدَّثنا ابنُ أبي ذئبٍ ، عَن سَعيدٍ المَقبُرِي ، عَن أبي هُرَيْرةَ قالَ: كانَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلَّم إذا قال سَمِعَ اللهُ لِمَنْ حَمِدَهُ ، قالَ: اللَّهُمَّ رَبَّنا و لَكَ الحَمْدُ . و كان النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلَّم إذا رَكَعَ و إذا رَفَعَ رَأسَهُ يُكَبِّرُ . و إذا قام مِنَ السَّجْدَتَينِ قالَ : الله أكبرُ .

ส่วนที่ 43 ความประเสริฐของคำกล่าวว่า اللهم ربناولك الحمد

بابُ فَضلِ اللَّهُمَّ رَبَّنا لكَ الحَمْدُ

(762) จาก อบู ฮุรอยเราะฮฺ เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ กล่าวว่า เมื่ออิมามได้กล่าวว่า

سمع الله لمن حمده

แล้วพวกท่านจงกล่าว

اللهم ربناولك الحمد

เพราะว่าบุคคลที่คำกล่าวของเขาตรงกับคำกล่าวของมะลาอิกะฮฺ แล้วเขาจะได้รับการอภัยโทษที่ผ่านพ้นมาสิ้น

٧٦٢ - حدَّثنا عَبْدُ اللهِ بنُ يُوسُفَ قالَ : أخبرنا مالكٌ عَنْ سُمَيّ ، عَنْ أبي صَالحٍ ، عَنْ أبي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه و سلَّم قالَ : إذَا قالَ الإمامُ سَمِعَ اللهُ لِمَنْ حَمِدَهُ ، فَقُولُوا : اللَّهُمَّ رَبَّنا لَكَ الحَمْدُ . فإنَّهُ مَنْ وَافَقَ قَولُهُ قَوْلَ المَلائِكَةِ غُفِرَ لَهُ ما تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ .

ส่วนที่ 44 จาก อบู สะละมะฮฺเล่าว่า อบู ฮุรอยเราะฮฺกล่าวว่าไม่มีข้อสงสัยใดๆเลยว่าการละหมาดของฉันเหมือนกับการละหมาดของท่านนบี ﷺ

بابٌ حدَّثنا مُعاذُ بنُ فَضالةَ قال : حدَّثنا هِشامٌ ، عَن يَحيى ، عَن أبي سَلمةَ ، عَنْ أبي هُرَيْرَةَ قالَ : لأُقَرِّبَنَّ صَلاةَ النَّبِيِّ صلى اللهُ عليهِ

وسلم : فكان أبو هريرة رضي الله عنه يقنت في الركعة الآخرى من صلاة الظهر وصلاة العشاء وصلاة الصبح بعد ما يقول (سمع الله لمن حمده) فيدعو للمؤمنين ويلعن الكفار .

อบู ฮุรอยเราะฮฺได้เคยอ่านดุอาอฺกุนูต หลังจากได้กล่าว

سمع الله لمن حمده

แล้วในรอกาอัตสุดท้ายของละหมาดซุฮฺร อิชาอฺและศุบฺฮฺ และท่านได้ขอดุอาอฺให้บรรดาผู้ศรัทธาทั้งหลาย แต่สาปแช่งพวกปฏิเสธ

٧٦٣ - حدثنا عبد الله بن أبي الأسود قال : حدثنا إسماعيل ، عن خالد الحذاء ، عن أبي قلابة ، عن أنس رضي الله عنه ، قال : كان القنوت في المغرب والفجر .

(763)จาก อนัส เล่าว่า เคยมีการดุอาอฺกุนูตทั้งในละหมาดมัฆริบและศุบฺฮฺ

٧٦٤ - حدثنا عبد الله بن مسلمة عن مالك ، عن نعيم بن عبد الله المجمر ، عن علي بن يحيى بن خلاد الزرقي ، عن أبيه ، عن رفاعة بن رافع الزرقي قال : كنا يوما نصلي وراء النبي صلى الله عليه وسلم فلما رفع رأسه من الركعة قال : سمع الله لمن حمده . قال رجل وراءه . ربنا ولك الحمد حمدا كثيرا طيبا مباركا فيه . فلما انصرف قال من المتكلم ؟ قال : أنا ، قال : رأيت بضعة وثلاثين ملكا يبتدرونها ، أيهم يكتبها أول .

(764) จาก ริฟาอะฮฺ อิบนุ รอเฟียะอฺ อัซซุรอกี เล่าว่า วันหนึ่งพวกเราได้ละหมาดตามหลังท่านนบี ﷺ เมื่อท่านได้เงยศีรษะของท่านจากการก้มรุกัวะอฺ ท่านจะกล่าวว่า

سمع الله لمن حمده

ผู้ที่อยู่ข้างหลังท่านก็จะกล่าวว่า

ربناولك الحمد حمداكثيراطيبامباركا فيه

ครั้นเมื่อละหมาดเสร็จแล้ว ท่านกล่าวถามว่า ใครกล่าวประโยคนี้ผู้ที่ละหมาดตามหลังท่านจะตอบว่า ฉันเอง ท่านนบี ﷺ จึงกล่าวว่า ฉันเห็นมะลาอิกะฮฺเกินกว่าสามสิบท่านแย่งกันที่จะบันทึกความดี (ให้กับผู้กล่าว) เป็นคนแรกๆ

باب الاطمأنينة حين يرفع رأسه من الركوع . وقال أبو حميد :

ส่วนที่ 45 การหยุดชั่วครู่ขณะที่เงยศีรษะขึ้นจากรุกัวะอฺ

رَفَعَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم رَأْسَهُ وَاسْتَوَى حَتَّى يَعُودَ كُلُّ فَقَارٍ مَكَانَهُ.

อบู ฮุมัย กล่าวว่า ท่านนบี ﷺ ได้เงยศีรษะขึ้นจากการก้มมายืนตรง ท่านได้ทำให้ตรงจนกระทั่งว่าทุกส่วนได้กลับมาอยู่ที่เดิมตามธรรมชาติ

٧٦٥ - حَدَّثَنَا أَبُو الوَلِيدِ قَالَ: حَدَّثَنَا شُعْبَةُ، عَنْ ثَابِتٍ قَالَ: كَانَ أَنَسٌ يَنْعَتُ لَنَا صَلَاةَ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم فَكَانَ يُصَلِّي، فَإِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ الرُّكُوعِ قَامَ حَتَّى نَقُولَ قَدْ نَسِيَ.

(765) จากษาบิต เล่าว่า มีอยู่ครั้งหนึ่งอนัสได้เคยสาธิตการละหมาดของท่านบี ﷺ ให้พวกเราดู ขณะที่กำลังสาธิตอยู่นั้น เขาได้เงยศีรษะขึ้นจากรุกัวะอฺมายืน(นาน) จนกระทั่งพวกเราพากันกล่าวว่าเขาคงลืมแน่แล้ว (ยืนในช่วงหยุดนิ่งก่อนลงสุญูด)

٧٦٦ - حَدَّثَنَا أَبُو الوَلِيدِ قَالَ: حَدَّثَنَا شُعْبَةُ، عَنِ الحَكَمِ، عَنِ ابْنِ أَبِي لَيْلَى عَنِ البَرَاءِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ رُكُوعُ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم وَسُجُودُهُ، وَإِذَا رَفَعَ مِنَ الرُّكُوعِ وَبَيْنَ السَّجْدَتَيْنِ قَرِيبًا مِنَ السَّوَاءِ.

(766) จากอัลบัรรออฺ เล่าว่า การรุกัวะอฺและสุญูดของท่านนบี ﷺ มีปรากฏว่าช่วงเวลาที่ท่านเงยขึ้นจากรุกัวะอฺมายืนตรง และช่วงเวลาที่นั่งระหว่างสองสุญูดเป็นช่วงเวลาที่นั่งระหว่างสองสุญูดเป็นช่วงเวลาที่เท่าๆ กัน

٧٦٧ - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ قَالَ: حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ، عَنْ أَبِي قِلَابَةَ قَالَ: كَانَ مَالِكُ بْنُ الحُوَيْرِثِ يُرِينَا كَيْفَ كَانَ صَلَاةُ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم وَذَاكَ فِي غَيْرِ وَقْتِ الصَّلَاةِ. فَقَامَ

(767) จากอัยยูบ อบู กิลาบะฮฺ เล่าว่ามาลิก อิบนุ อัลฮุวัยริษ เคยสาธิตการละหมาดของท่านนบี ﷺ ให้พวกเราดูในช่วงเวลาที่ไม่ใช่ละหมาด(ฟัรฎู) กล่าวคือ เขาได้ยืนตรงอย่างมั่นคง (แล้วอ่านตาม

فامكن القيام، ثم ركع فامكن الركوع، ثم رفع رأسه فانصت هنية، قال أبو قلابة: فصلى بنا صلاة شيخنا هذا أبي يزيد. و كان أبو يزيد إذا رفع رأسه من السجدة الآخرة استوى قاعدا ثم نهض.

ที่กำหนด) ต่อมารุกัวะอฺอย่างมั่นคง แล้วเงยศีรษะขึ้นมาหยุดพักชั่วครู่ อบู กิลาบะฮฺกล่าวเพิ่มเติมว่า มาลิก อิบนุ อัลฮุวัยริษได้ปฏิบัติละหมาดเหมือนกับผู้อาวุโสในหมู่พวกเราปฏิบัติ ผู้อาวุโสในที่นี้คือ อบู ยะซีด ซึ่ง อบู ยะซีดนั้น เมื่อเงยศีรษะจากสุญูดครั้งสุดท้าย (ครั้งที่ 2)ท่านจะนั่งชั่วขณะหนึ่งแล้วจึงลุกขึ้น

باب يهوي بالتكبير حين يسجد. و قال نافع: كان ابن عمر يضع يديه قبل ركبتيه.

ส่วนที่ 46 ให้กล่าวตักบีรขณะที่จะสุญูด

นาเฟียะอฺกล่าวว่า (ขณะที่สุญูด) อิบนุ อุมัรจะวางมือทั้งสอง (วางที่พื้น)ก่อน แล้วกลับมาวางที่หัวเข่าทั้งสอง(กรณีมานั่ง)

٧٦٨(١)- حدثنا أبو اليمان قال: حدثنا شعيب، عن الزهري قال: أخبرني أبو بكر بن عبد الرحمن بن الحارث بن هشام، و أبو سلمة بن عبد الرحمن أن أبا هريرة كان يكبر في كل صلاة من المكتوبة و غيرها في رمضان و غيره. فيكبر حين يقوم ثم يكبر حين يركع، ثم يقول سمع الله لمن حمده. ثم يقول: ربنا و لك الحمد قبل أن

(768) จากอบู บะกัร อิบนุ อับดุรเราะหฺมาน อิบนุ อัลฮาริษ อิบนุ ฮิชาบและอบู สะละมะฮฺ อิบนุ อัรดุรเราะหมาน เล่าว่า อบู ฮุรอยเราะฮฺ ได้กล่าวตักบีรทุกๆ ละหมาดฟัรฎูและละหมาดสุนัตทั้งในเดือนรอมะฎอนและเดือนอื่นๆ ท่านกล่าวตักบีรขณะที่ยืนตรง ขณะที่รุกัวะอฺ และกล่าว

سمع الله لمن حمده

แล้วจึงกล่าว

ربناولك الحمد

يَسْجُدَ . ثُمَّ يَقُولُ : اللهُ أَكْبَرُ حِينَ يَهْوِى ساجدًا. ثُمَّ يُكَبِّرُ حِينَ يَرْفَعُ رَأْسَهُ مِنَ السُّجُودِ ثُمَّ يُكَبِّرُ حِينَ يَسْجُدُ. ثُمَّ يُكَبِّرُ حِينَ يَرْفَعُ رَأْسَهُ مِنَ السُّجُودِ : ثُمَّ يُكَبِّرُ حِينَ يَقُومُ مِنَ الجُلُوسِ فى الاثْنَتَيْنِ . و يَفْعَلُ ذلكَ فى كُلِّ رَكْعَةٍ حَتَّى يَفْرُغَ مِنَ الصَّلاةِ . ثُمَّ يَقُولُ حِينَ يَنْصَرِفُ : والذى نَفْسِي بِيَدِهِ إِنِّى لأَقْرَبُكُمْ شَبَهًا بِصَلاةِ رَسُولِ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم إِنْ كانَتْ هذهِ لَصَلاتُهُ حَتَّى فارَقَ الدُّنْيا. قالا :

ก่อนที่จะลงสุญูด ขณะที่จะลงสุญูด ก็จะกล่าวตักบีรอีกกล่าวขณะที่เงยจากสุญูดกล่าวขณะที่จะสุญูดครั้งที่สอง และกล่าวขณะที่จะเงยขึ้นสุญูดครั้งที่สองแล้วขณะที่จะยืนขึ้นรอกาอัตที่สอง ท่านทำเช่นนี้ทุกๆ รอกาอัต จนกระทั่งเสร็จสิ้นการละหมาด และได้กล่าวขณะที่เสร็จละหมาดว่า ขอสาบานต่อผู้ที่ตัวของฉันอยู่ในอำนาจของพระองค์ว่า ไม่ต้องสงสัยใดๆ เลยว่า การละหมาดของฉันที่สาธิตต่อพวกท่าน คล้ายที่สุดกับการละหมาดของท่าน จนกระทั่งท่านสิ้นชีวิต

٧٦٨(ب)- و قالَ أَبُو هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ : و كانَ رَسُولُ اللهِ صلى اللهُ عليه وسلَّم حِينَ يَرْفَعُ رَأْسَهُ يَقُولُ: سَمِعَ اللهُ لِمَنْ حَمِدَهُ ، رَبَّنا و لكَ الحَمْدُ ، يَدْعُو لِرِجالٍ فَيُسَمِّيهِمْ بأسمائهِمْ. فَيَقُولُ: اللَّهُمَّ أَنْجِ الوَلِيدَ ابنَ الوَلِيدِ، و سَلَمَةَ بنَ هِشامٍ و عَيَّاشَ ابنَ أَبِى رَبِيعَةَ، و المُسْتَضْعَفِينَ مِنَ المُؤْمِنِينَ. اللَّهُمَّ اشْدُدْ وَطْأَتَكَ عَلَى مُضَرَ وَاجْعَلْها عَلَيْهِمْ سِنِينَ كَسِنِي يُوسُفَ، و أَهْلُ المَشْرِقِ يَوْمَئِذٍ مِنْ مُضَرَ مخالِفُونَ لَهُ .

อบู ฮุรอยเราะฮฺกล่าวว่า ขณะที่ท่านรสูล ﷺ เงยศีรษะขึ้นจากการก้มรุกัวะอฺ ท่านจะกล่าวว่า سمع الله لمن حمده ربناولك الحمد แล้วท่านได้ขอต่ออัลลอฮฺให้กับกลุ่มคนที่ท่านเอยนามพวกเขา โดยกล่าวว่า โอ้อัลลอฮฺขอได้โปรดปกป้องคุ้มครองอัลวะลีด อิบนุ อัลวะลีด , สะละมะฮฺ อิบนุ ฮิชาบ, อียาซ อิบนุ อบีรอบีอะฮฺ และผู้ที่อ่อนแอ ในหมู่ผู้ศรัทธาทั้งหลายให้ได้พ้นภัยด้วยเถิด โอ้-อัลลอฮฺขอได้โปรดให้มีความหนักแน่นต่อชนเผ่ามุฎอรฺและขอให้พวกเขาได้อดทนในปีที่ยากแค้นเช่นเดียวกับในช่วงเวลาของนบียูสุบ ซึ่งใน

วันดังกล่าวกลุ่มพวกเขาที่อาศัยอยู่ทางทิศตะวันออกของชนเผ่ามุฎอรฺได้เกิดการขัดแย้งกัน

(769) จาก อนัส อิบนุ มาลิก เล่าว่า ครั้งหนึ่งท่านรสูล ﷺ เคยผลัดตกลงมาจากหลังม้าซีกด้านขวาของท่านมีบาดแผล บางครั้งสุฟยานก็เล่าว่า"จากม้า"ทำให้หน้าแข้งขวาของท่านเป็นแผล พวกเราจึงได้เข้าไปหาท่าน ขอร้องถึงเรื่องสุขภาพ ขณะที่เป็นเวลาละหมาด ท่านได้นั่งนำพวกเราละหมาดและพวกเราก็นั่งละหมาด

อบู สุฟยานได้เล่าย้ำอีกครั้งว่าพวกเราได้นั่งละหมาด ครั้นเมื่อละหมาดเสร็จแล้วท่านกล่าวว่า แท้จริงการเป็นอิมามนั้นก็คือให้ถูกตาม ดังนั้นเมื่ออิมามตักบีรก็ให้ตักบีรตามเมื่อรุกัวะอฺก็ให้รุกัวะอฺตาม เมื่อเงยศีรษะขึ้นก็ให้เงยตาม เมื่ออิมามกล่าวว่า سمع الله لمن حمده ก็ให้กล่าวว่า ربناولك الحمد เมื่อสุญูดก็ให้สุญูดตาม[1] สุฟยานได้รายงานเหมือนกับมะอฺมัร อิบนุ ญุรัยจฺ กล่าวว่า (บาดแผล) เกิดที่หน้าแข้งขวาของท่านรสูล ﷺ

٧٦٩ - حدَّثنا عليُّ بنُ عبدِ الله قال: حدَّثنا سُفيانُ غيرَ مرَّةٍ عن الزُّهريِّ قال: سمعتُ أنسَ بنَ مالكٍ يقولُ: سقطَ رسولُ الله صلى اللهُ عليهِ وسلَّم عن فرسٍ وربَّما قال سُفيانُ من فرسٍ فجُحِشَ شِقُّهُ الأيمنُ، فدخلنا عليهِ نعودُهُ فحضرتِ الصَّلاةُ فصلَّى بنا قاعدًا وقعدنا. وقال سُفيانُ مرَّةً: صلَّينا قعودًا. فلمَّا قضى الصَّلاةَ قال: إنَّما جُعِلَ الإمامُ ليُؤتمَّ بهِ فإذا كبَّرَ فكبِّروا وإذا ركعَ فاركعوا، وإذا رفعَ فارفعوا وإذا قالَ سمعَ اللهُ لمن حمدَهُ فقولوا: ربَّنا ولكَ الحمدُ. وإذا سجدَ فاسجدوا. قالَ سُفيانُ: كذا جاءَ بهِ معمرٌ. قلتُ: نعمْ، قالَ: لقدْ حفِظَ كذا قالَ الزُّهريُّ: ولكَ الحمدُ حفِظتُ من شِقِّهِ الأيمنِ فلمَّا خرجنا من عندِ الزُّهريِّ قالَ ابنُ جُريجٍ وأنا عندَهُ فجُحِشَ ساقُهُ الأيمنُ.

---

(1) ดูหะดีษที่ 657 มีข้อเท็จจริงระบุไว้

ส่วนที่ 47 ความประเสริฐของการสุญูด

بَابُ فَضْلِ السُّجُودِ .

(770) จาก อบู ฮุรอยเราะฮฺ เล่าว่า มีประชาชนกล่าวถามท่านรสูล ﷺ ว่า โอ้ท่านรสูล ﷺ พวกเราจะเห็นอัลลอฮฺไหม ในวันกิยามะฮฺ ท่านตอบว่าพวกท่านยังจะสงสัยอยู่อีกหรือในการเห็นดวงจันทร์ในคืนวันเพ็ญ ขณะที่ท้องฟ้าแจ่มกระจ่างพวกเขากล่าวว่า โอ้ท่านรสูล ﷺ ไม่สงสัยหรอก ท่านรสูล ﷺ กล่าวอีกว่า พวกท่านจะยังสงสัยอีกหรือในการเห็นดวงอาทิตย์ขณะที่ท้องฟ้าแจ่มกระจ่างพวกเขาตอบว่า ไม่สงสัยหรอก ท่านรสูล ﷺ จึงกล่าวว่า แท้จริงพวกท่านก็จะเห็นเช่นนั้นในวันกิยามะฮฺ ประชาชนจะมาอยู่ร่วมกัน อัลลอฮฺจะทรงถามประชาชนว่า พวกเขาทั้งหลายกราบไหว้อะไร บางกลุ่มก็จะตอบว่า กราบไหว้ดวงอาทิตย์ บางกลุ่มก็กราบไหว้ดวงจันทร์ บางกลุ่มก็กราบไหว้สิ่งอื่นที่ยกขึ้นเป็นพระเจ้า มีเฉพาะประชาชาติอิสลามที่มีพวกหนึ่งยังกลับกลอกอยู่แล้วอัลลอฮฺผู้ทรงอนุภาพและอำนาจยิ่งจะมาหาพวกเขาแล้วดำรัสว่าเรานี่แหละเป็นพระเจ้าของพวกท่าน

٧٧٠ ـ حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ قَالَ : أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ : أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ ، وَعَطَاءُ ابْنُ يَزِيدَ اللَّيْثِيُّ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ أَخْبَرَهُمَا أَنَّ النَّاسَ قَالُوا : يَا رَسُولَ اللهِ هَلْ نَرَى رَبَّنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ ؟ قَالَ : هَلْ تُمَارُونَ فِي الْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ لَيْسَ دُونَهُ سَحَابٌ ؟ قَالُوا : لَا يَا رَسُولَ اللهِ . قَالَ : فَهَلْ تُمَارُونَ فِي الشَّمْسِ لَيْسَ دُونَهَا سَحَابٌ ؟ قَالُوا : لَا . قَالَ : فَإِنَّكُمْ تَرَوْنَهُ كَذَلِكَ . يُحْشَرُ النَّاسُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَيَقُولُ مَنْ كَانَ يَعْبُدُ شَيْئًا فَلْيَتَّبِعْ . فَمِنْهُمْ مَنْ يَتَّبِعُ الشَّمْسَ ، وَمِنْهُمْ مَنْ يَتَّبِعُ الْقَمَرَ ، وَمِنْهُمْ مَنْ يَتَّبِعُ الطَّوَاغِيتَ ، وَتَبْقَى هَذِهِ الْأُمَّةُ فِيهَا مُنَافِقُوهَا ، فَيَأْتِيهِمُ اللهُ عَزَّ وَجَلَّ فَيَقُولُ : أَنَا رَبُّكُمْ .

พวกเขาก็จะกล่าวว่าพวกเราจะพักอยู่ตรงนี้จนกว่าพระเจ้าของพวกเราจะมาหาเรา ครั้นเมื่อพระเจ้าของเราได้มาแล้ว พวกเราจำพระองค์ท่านได้ ครั้นต่อมาอัลลอฮฺทรงมาหาพวกเขาอีกพลางตรัสว่า ฉันนี่แหละเป็นพระเจ้าของท่าน พวกเขาก็จะกล่าวว่า ท่านเป็นพระเจ้าของเรา อัลลอฮฺถึงทรงเรียกพวกเขาขณะที่สะพานได้วางพาดนรกและฉัน(มุฮัมมัด) จะเป็นรสูลﷺท่านแรกที่เดินผ่านพ้นไปพร้อมด้วยผู้ติดตาม และจะไม่มีใครสักคนที่สามารถพูดได้ในวันนั้นนอกจากท่านรสูลﷺแต่เขาทั้งหลายจะพูดได้เพียงว่า โอ้-อัลลอฮฺ โปรดได้ประทานความปลอดภัยกับพวกเราด้วยเถิด โอ้-อัลลอฮฺ โปรดได้ประทานความปลอดภัยกับพวกเราด้วยเถิด

ในนรกจะมีเหล็กแหลมงอคล้ายๆเขาสัตว์หรือหนามของต้นไม้ ท่านเคยเห็นหนามไหมพวกเขาตอบว่า เคย ท่านนบีﷺกล่าวอีกว่าเหล็กแหลมงอนี้จะเหมือนกับหนามของต้นไม้ แต่ว่าไม่มีใครที่จะรู้ความยิ่งใหญ่ของขนาดได้เลยเว้นแต่อัลลอฮฺ สิ่งนี้ทำให้ประชาชนหวาดหวั่น บางคนก็ล้มลงพำนัก

فَيَقُولُونَ: هٰذَا مَكَانُنَا حَتَّى يَأْتِيَنَا رَبُّنَا، فَإِذَا جَاءَ رَبُّنَا عَرَفْنَاهُ. فَيَأْتِيهِمُ اللهُ فَيَقُولُ: أَنَا رَبُّكُمْ. فَيَقُولُونَ: أَنْتَ رَبُّنَا فَيَدْعُوهُمْ وَيُضْرَبُ الصِّرَاطُ بَيْنَ ظَهْرَانَيْ جَهَنَّمَ فَأَكُونُ أَوَّلَ مَنْ يَجُوزُ مِنَ الرُّسُلِ بِأُمَّتِهِ، وَلَا يَتَكَلَّمُ يَوْمَئِذٍ أَحَدٌ إِلَّا الرُّسُلُ. وَكَلَامُ الرُّسُلِ يَوْمَئِذٍ: اللّٰهُمَّ سَلِّمْ سَلِّمْ. وَفِي جَهَنَّمَ كَلَالِيبُ مِثْلُ شَوْكِ السَّعْدَانِ، هَلْ رَأَيْتُمْ شَوْكَ السَّعْدَانِ؟ قَالُوا: نَعَمْ. قَالَ: فَإِنَّهَا مِثْلُ شَوْكِ السَّعْدَانِ غَيْرَ أَنَّهُ لَا يَعْلَمُ قَدْرَ عِظَمِهَا إِلَّا اللهُ، تَخْطَفُ النَّاسَ بِأَعْمَالِهِمْ فَمِنْهُمْ مَنْ يُوبَقُ

بِعَمَلِهِ ، وَمِنْهُمْ مَنْ يُخَرْدَلُ ، ثُمَّ يَنْجُو
حَتَّى إِذَا أَرَادَ اللهُ رَحْمَةَ مَنْ أَرَادَ مِنْ
أَهْلِ النَّارِ أَمَرَ اللهُ الْمَلَائِكَةَ أَنْ يُخْرِجُوا
مَنْ كَانَ يَعْبُدُ اللهَ ، فَيُخْرِجُونَهُمْ
وَيَعْرِفُونَهُمْ بِآثَارِ السُّجُودِ . وَحَرَّمَ اللهُ
عَلَى النَّارِ أَنْ تَأْكُلَ أَثَرَ السُّجُودِ .
فَيَخْرُجُونَ مِنَ النَّارِ فَكُلُّ ابْنِ آدَمَ
تَأْكُلُهُ النَّارُ إِلَّا أَثَرَ السُّجُودِ فَيَخْرُجُونَ
مِنَ النَّارِ قَدِ امْتَحَشُوا فَيُصَبُّ عَلَيْهِمْ
مَاءُ الْحَيَاةِ فَيَنْبُتُونَ كَمَا تَنْبُتُ الْحَبَّةُ
فِي حَمِيلِ السَّيْلِ . ثُمَّ يَفْرُغُ اللهُ مِنَ
الْقَضَاءِ بَيْنَ الْعِبَادِ ، وَيَبْقَى رَجُلٌ بَيْنَ
الْجَنَّةِ وَالنَّارِ . وَهُوَ آخِرُ أَهْلِ النَّارِ
دُخُولاً الْجَنَّةَ ، مُقْبِلٌ بِوَجْهِهِ قِبَلَ
النَّارِ . فَيَقُولُ : يَا رَبِّ اصْرِفْ وَجْهِي
عَنِ النَّارِ فَقَدْ قَشَبَنِي رِيحُهَا ، وَأَحْرَقَنِي
ذَكَاؤُهَا . فَيَقُولُ : هَلْ عَسَيْتَ إِنْ فُعِلَ
ذَلِكَ بِكَ أَنْ تَسْأَلَ غَيْرَ ذَلِكَ ؟ فَيَقُولُ :
لَا وَعِزَّتِكَ ، فَيُعْطِي اللهَ مَا يَشَاءُ مِنْ

อยู่ในนรกชั่วกาลนาน และบางคนก็รับโทษโดยถูกฉีดเป็นชิ้นเล็ก แล้วนำออกมาจากนรก จนกระทั่งอัลลอฮฺทรงมีความเมตตาต่อชาวนรก อัลลอฮฺจะทรงมีบัญชาให้มะลาอิกะฮฺนำพวกเขาออกมาจากนรก เพราะความโปรดปรานนั้นมิได้เฉพาะพระองค์เท่านั้น มะลาอิกะฮฺจะดึงเขาออกมาจากแถวสุญูด ในเมื่ออัลลอฮฺได้ทรงห้ามไฟนรกมิให้เผาไหม้ พวกเขาจึงได้มีโอกาสออกมาจากไฟๆ นรกจะเผาไหม้ทุกส่วนของร่างกายเว้นแต่ส่วนที่สัมพันธ์กับการสุญูด ต่อมาพวกเขาได้ออกจากนรกในสภาพที่มีแต่กระดูก แล้วมีน้ำแห่งชีวิตได้รินรดลงไป ทำให้ส่วนต่างๆ สมบูรณ์ ประหนึ่งเมล็ดพืชที่งอกงามริมตลิ่งท่ามกลางน้ำไหลริน หลังจากนี้แล้วอัลลอฮฺได้ทรงเสร็จสิ้นการชำระโทษต่อบ่าวทั้งหลาย ยังมีบุคคลหนึ่งที่อยู่นรกและสวรรค์ ซึ่งเป็นชาวนรกคนสุดท้ายที่จะได้เข้าสวรรค์ เขาเผชิญกับนรกแล้วกล่าวว่า โอ้-อัลลอฮฺ จงเบนหน้าฉันจากไฟด้วยเถิด ซึ่งลมของมันแห้งผาดละอองทำให้ฉันไหม้ อัลลอฮฺจะทรงถามเขาว่า ท่านจะขออะไรอีก ในสิ่งทำให้ท่านพึงใจ เขากล่าวว่า ไม่ละ ด้วยอำนาจของ

عَهْدٍ و مِيثاقٍ فَيَصْرِفُ اللهُ وَجْهَهُ عَنِ النَّارِ . فإذَا أقْبَلَ بِهِ عَلَى الجَنَّةِ رَأى بَهْجَتَها سَكَتَ ما شاءَ اللهُ أنْ يَسْكُتَ ثُمَّ قالَ: يا رَبِّ قَدِّمْنى عِنْدَ بابِ الجَنَّةِ . فَيَقُولُ اللهُ لَهُ : ألَيْسَ قَدْ أعْطَيْتَ العُهُودَ وَالمَوَاثِيقَ أنْ لا تَسْألَ غَيْرَ الَّذى كُنْتَ سَألْتَ ؟ فَيَقُولُ: يا رَبِّ لا أكُونُ أشْقَى خَلْقِكَ . فَيَقُولُ : فَما عَسَيْتَ إنْ أُعْطِيتَ ذلكَ أنْ لا تَسْألَ غَيْرَهُ؟ فَيَقُولُ : لا و عِزَّتِكَ . لا أسْألُ غَيْرَ ذلكَ ، فَيُعْطِى رَبَّهُ ماشاءَ مِنْ عَهْدٍ و مِيثاقٍ ، فَيُقَدِّمُهُ إلى بابِ الجَنَّةِ . فإذَا بَلَغَ بابَها فَرَأى زَهْرَتَها وما فِيها مِنَ النَّضْرَةِ والسُّرورِ . فَيَسْكُتُ ما شاءَ اللهُ أنْ يَسْكُتَ . فَيَقُولُ: يا رَبِّ أدْخِلْنى الجَنَّةَ . فَيَقُولُ اللهُ تَعالى: وَيْحَكَ

พระองค์ฉันไม่ขออะไรแล้ว แต่พระองค์ประสงค์ตามเงื่อนไขที่พระองค์จะทรงกำหนด อัลลอฮฺจะทรงเบนหน้าออกจากไฟ ครั้นเมื่อเขาเผชิญกับสวรรค์ เขาก็เห็นความงามแห่งสวรรค์ตราบเท่าที่อัลลอฮฺทรงประสงค์ให้เห็น และเขาจะกล่าวว่า โอ้ พระผู้เป็นเจ้าของฉันขอให้ฉัน ได้เข้าไปในประตูสวรรค์ดังนี้ อัลลอฮฺจะทรงถามเขาอีกว่าท่านจะให้ข้าให้อะไรกับท่านด้วยเงื่อนไขอย่างไร เพื่อจะได้ไม่ต้องขอเกินกว่าที่ขอมาแล้ว เขาจะกล่าวว่าโอ้พระผู้เป็นเจ้าของฉันขอได้โปรดอย่าทำให้ฉันต้องรับเคราะห์มากที่สุดในบรรดาบ่าวของท่าน อัลลอฮฺจะทรงกล่าวว่าถ้าข้าให้เพียงนี้แล้วจะไม่ขอสิ่งอื่นอีกไหม เขาจะกล่าวว่าไม่-ฉันจะไม่ขออีกต่อไปแล้ว หลังจากนี้เขาได้กำหนดสิ่งที่ต้องการตามเงื่อนไข แล้วอัลลอฮฺก็ทรงให้เขาก้าวเข้าประตูสวรรค์ เมื่อถึงประตูเขาได้เห็นความเป็นอยู่ ความงดงามและความเพลิดเพลิน ซึ่งเขาจะมีโอกาสลิ้มรสมันตามที่อัลลอฮฺทรงประสงค์ เขาจะกล่าวว่า โอ้อัลลอฮฺได้โปรดให้ฉันเข้าไปในสวรรค์เถิด แล้วอัลลอฮฺจะทรงกล่าวว่า ขออัลลอฮฺทรงเมตตาท่านเถิด โอ้ลูกหลานของ

يَا ابْنَ آدَمَ، مَا أَغْدَرَكَ؟ أَلَيْسَ قَدْ أَعْطَيْتَ الْعَهْدَ وَالْمِيثَاقَ أَنْ لَا تَسْأَلَ غَيْرَ الَّذِي أُعْطِيتَ؟ فَيَقُولُ: يَا رَبِّ لَا تَجْعَلْنِي أَشْقَى خَلْقِكَ. فَيَضْحَكُ اللهُ عَزَّ وَجَلَّ مِنْهُ. ثُمَّ يَأْذَنُ لَهُ فِي دُخُولِ الْجَنَّةِ. فَيَقُولُ: تَمَنَّ، فَيَتَمَنَّى حَتَّى إِذَا انْقَطَعَتْ أُمْنِيَّتُهُ، قَالَ اللهُ عَزَّ وَجَلَّ: زِدْ مِنْ كَذَا وَكَذَا: أَقْبَلَ يُذَكِّرُهُ رَبُّهُ حَتَّى إِذَا انْتَهَتْ بِهِ الْأَمَانِيُّ، قَالَ اللهُ تَعَالَى: لَكَ ذَلِكَ وَمِثْلُهُ مَعَهُ. قَالَ أَبُو سَعِيدٍ الْخُدْرِيُّ لِأَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا: إِنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ: قَالَ اللهُ عَزَّ وَجَلَّ: لَكَ ذَلِكَ وَعَشَرَةُ أَمْثَالِهِ. قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ: لَمْ أَحْفَظْ مِنْ رَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم إِلَّا قَوْلَهُ: لَكَ ذَلِكَ وَمِثْلُهُ مَعَهُ. قَالَ أَبُو سَعِيدٍ: إِنِّي سَمِعْتُهُ يَقُولُ: ذَلِكَ لَكَ وَعَشَرَةُ أَمْثَالِهِ.

อาดัม ท่านได้รับการอบรมอย่างไร ท่านได้ถูกประทานความพึงใจเกินกว่าที่ท่านพึงขออย่างไร เขาจะกล่าวว่าโอ้พระเจ้าของฉัน อย่าให้ฉันได้รับเคราะห์กรรมสูงสุดที่บรรดาบ่าวของท่าน(ได้รับ) และอัลลอฮฺ ทรงพระสรวลและอนุญาตให้เขาเข้าสวรรค์ อัลลอฮฺก็ทรงอนุญาตให้เขาขอเท่าที่เขาประสงค์ แล้วเขาก็จะขอเท่าที่เขาประสงค์อย่างครบถ้วนอัลลอฮฺจะทรงกล่าวว่า จงขอเพิ่มอีก ขอเพิ่มอีก อัลลอฮฺได้ทรงตอบสนองเขาจนพอใจแล้ว ก็ตรัสว่า สำหรับท่านอย่างนี้ และต่อไปก็เพิ่มขึ้น อบู สะอีด อัลคุดรี กล่าวกับอบู ฮุรอยเราะฮฺว่า ท่านรสูล ﷺ กล่าวว่า อัลลอฮฺตรัสว่าสิ่งนี้สำหรับท่าน และจะเพิ่มอีกสิบเท่า อบู ฮุรอยเราะฮฺกล่าวว่า ฉันจำไม่ได้เว้นแต่คำพูดที่ว่า สำหรับท่านอย่างนี้และเพิ่มขึ้นอีกเท่า อบู สะอีด กล่าวว่า ฉันได้ยินเขากล่าวว่า สิ่งนี้สำหรับท่านและจะเพิ่มอีกสิบเท่าอย่างนี้

بَابٌ يُبْدِي ضَبْعَيْهِ وَيُجَافِي فِي السُّجُودِ.

ส่วนที่ 48 ขณะที่สุญูดให้กางสองแขนออกและแขม้วท้องน้อย

(771) จากอับดุลลอฮฺ อิบนุ มาลิก อิบนุ บุหัยนะฮฺ เล่าว่า เมื่อท่านนบี ﷺ ละหมาด (ขณะสุญูด) ท่านจะเผยแขนทั้งสองข้างจนเห็นรักแร้ขาว

٧٧١ - حدثنا يحيى بن بكير قال: حدثني بكر بن مضر، عن جعفر، عن ابن هرمز، عن عبد الله بن مالك ابن بحينة أن النبي صلى الله عليه وسلم كان إذا صلى فرج بين يديه حتى يبدو بياض إبطيه. و قال الليث: حدثني جعفر بن ربيعة نحوه.

ส่วนที่ 49 ให้ปลายนิ้วเท้าหันไปทางกิบลัต

باب يستقبل القبلة بأطراف رجليه قاله أبو حميد الساعدي، عن النبي صلى الله عليه وسلم.

อบู ฮุมัยดฺ อัสสาอิดีได้รายงานจากท่านนบี ﷺ

ส่วนที่ 50 เมื่อสุญูดไม่สมบูรณ์

باب إذا لم يتم السجود.

(772) จาก อบู วาอิล เล่าว่า ฮุซัยฟะฮฺกล่าวว่า ฉันเคยเห็นบุคคลหนึ่งรุกัวะอฺและสุญูดไม่สมบูรณ์ (หมายถึงไม่มีการหยุดชั่วครู่ครั้นเมื่อละหมาดเสร็จแล้ว) ฮุซัยฟะฮฺได้กล่าวกับเขาว่า ท่านยังไม่ได้ละหมาดนี่ ฮุซัยฟะฮฺกล่าวอีกว่า ฉันคิดว่าฮุซัยฟะฮฺคงกล่าวเพิ่มเติมอีกว่า หากว่าท่านสิ้นชีวิตไปในสภาพที่นอกแนวทางของนบีมุหัมมัด ﷺ

٧٧٢ - حدثنا الصلت بن محمد قال: حدثنا مهدي، عن واصل، عن أبي وائل، عن حذيفة أنه رأى رجلا لا يتم ركوعه ولا سجوده، فلما قضى صلاته قال له حذيفة: ما صليت. قال: و أحسبه قال: لو مت مت على غير سنة محمد صلى الله عليه وسلم.

ส่วนที่ 51 การสุญูดที่สัมผัสเจ็ดส่วนอวัยวะ

باب السجود على سبعة أعظم.

(773) จาก อิบนุ อับบาส เล่าว่า ท่านนบี ﷺ ได้สั่งใช้ให้สุญูด

٧٧٣ - حدثنا قبيصة قال: حدثنا.

ครบทั้งเจ็ดส่วนอวัยวะ ต้องไม่มีผม หรือผ้ามาปิดกั้น (1) (ขณะละหมาด) ทั้งเจ็ดนั้นคือหน้าผาก สองฝ่ามือ สองเข่าและสองปลายเท้า

سُفْيَانُ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ، عَنْ طَاوُسٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ: أُمِرَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم أَنْ يَسْجُدَ عَلَى سَبْعَةِ أَعْضَاءٍ، وَلَا يَكُفَّ شَعَرًا وَلَا ثَوْبًا - الْجَبْهَةِ، وَالْيَدَيْنِ وَالرُّكْبَتَيْنِ وَالرِّجْلَيْنِ.

(774) จาก อิบนุ อับบาส เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ กล่าวว่า เราได้ถูกสั่ง (จากอัลลอฮฺ) ให้สุญูดด้วยอวัยวะทั้งเจ็ดส่วน โดยต้องไม่มีผมหรือผ้ามากั้น

٧٧٤ - حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ. قَالَ: حَدَّثَنَا شُعْبَةُ، عَنْ عَمْرٍو، عَنْ طَاوُسٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم قَالَ: أُمِرْنَا أَنْ نَسْجُدَ عَلَى سَبْعَةِ أَعْظُمٍ، وَلَا نَكُفَّ ثَوْبًا وَلَا شَعَرًا.

(775) จาก อัลบัรรอฮ อิบนุ อาซิบ ซึ่งถือว่าไม่ใช่บุคคลที่กล่าวเท็จเล่าว่า ครั้งหนึ่งพวกเราได้ละหมาดข้างหลังท่านนบี ﷺ เมื่อท่านนบี ﷺ กล่าวแล้วไม่มีใครก้มหลังลงไปเลย จนกระทั่งท่านนบี ﷺ ได้วางหน้าผากที่พื้นแล้ว

٧٧٥ - حَدَّثَنَا آدَمُ قَالَ: حَدَّثَنِي إِسْرَائِيلُ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ، عَنْ عَبْدِ اللهِ ابْنِ يَزِيدَ الْخَطْمِيِّ قَالَ: حَدَّثَنَا الْبَرَاءُ ابْنُ عَازِبٍ وَهُوَ غَيْرُ كَذُوبٍ قَالَ: كُنَّا نُصَلِّي خَلْفَ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم فَإِذَا قَالَ: سَمِعَ اللهُ لِمَنْ حَمِدَهُ لَمْ يَحْنِ أَحَدٌ مِنَّا ظَهْرَهُ حَتَّى يَضَعَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم جَبْهَتَهُ عَلَى الْأَرْضِ.

ส่วนที่ 52 การสุญุดด้วยจมูก

بَابُ السُّجُودِ عَلَى الْأَنْفِ.

(776) จาก อิบนุ อับบาส เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ กล่าวว่า ฉันได้ถูกสั่งใช้ (จากอัลลอฮฺ) ให้สุญูดด้วยส่วนอวัยวะทั้งเจ็ด เช่นหน้าผาก และท่านได้ชี้ไปที่จมูก สองฝ่ามือ สองเข่าและบรรดานิ้วเท้าทั้งหมด ทั้งนี้ต้องไม่มีผ้าหรือผมมากั้น

٧٧٦ - حَدَّثَنَا مُعَلَّى بْنُ أَسَدٍ قَالَ: حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ، عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ طَاوُسٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم: أُمِرْتُ أَنْ أَسْجُدَ عَلَى سَبْعَةِ أَعْظُمٍ: عَلَى الْجَبْهَةِ، وَأَشَارَ بِيَدِهِ عَلَى أَنْفِهِ، وَالْيَدَيْنِ وَالرُّكْبَتَيْنِ وَأَطْرَافِ الْقَدَمَيْنِ، وَلَا نَكْفِتَ الثِّيَابَ وَالشَّعَرَ

---

(1) ขณะที่ละหมาดไม่ควรที่จะจัดเสื้อผ้าหรือผม แต่ควรจะแสดงตนในสภาวะละหมาดอย่างจำนน

ส่วนที่ 53 การสุญูดด้วยจมูกและการสุญูดบนดินโคลน

بابُ السُّجُودِ عَلَى الأَنْفِ والسُّجُودِ عَلَى الطِّينِ .

(777) จากอบู สะละมะฮฺ เล่าว่า ครั้งหนึ่งฉันได้ไปหา อบู สะอีด อัลคุดรี และได้ถามเขาว่า ท่านจะมาพร้อมกับพวกเราไหม ณ ต้นอินทผลัมเพื่อพวกเราจะได้สนทนากันจากนั้น อบู สะอีด จึงได้ออกมาฉันจึงถามเขาว่า จงบอกฉันหน่อยซิถึงเรื่องที่ท่านได้ยินจากท่านรสูล ﷺ ในคืนอัลกอดรฺ อบู สะอีดเล่าว่า ท่านรสูล ﷺ ได้เอิยะหฺติกาฟในสิบวันแรกของเดือนรอมะฎอน และพวกเราก็ได้เอิยะหฺติกาฟร่วมกับท่าน และญิบรีลได้มาหาท่านพลางกล่าวว่า (ในช่วงเวลากลางคืน) แท้จริงคืนที่ท่านเฝ้าคอยอยู่ข้างหน้าแล้ว จากนั้นท่านนบี ﷺ ก็ได้เอิยะหฺติกาฟในสิบส่วนที่สองของเดือนรอมะฎอน และพวกเราก็ร่วมเอิยะหฺติกาฟ (1) กับท่านด้วย

ญิบรีลได้มาอีก และกล่าวว่า คืนที่เฝ้าคอยอยู่ข้างหน้าท่านแล้ว ตอนเช้าวันที่20ของเดือนรอมะฎอน ท่านได้ยืนขึ้นแล้วกล่าวธรรมกถาว่า

٧٧٧ - حدَّثنا مُوسَى قَالَ : حدَّثنا هَمَّامٌ، عَنْ يَحْيَى، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ قَالَ: انْطَلَقْتُ إِلَى أَبِي سَعِيدٍ الخُدْرِيِّ فَقُلْتُ: أَلا تَخْرُجُ بِنَا إِلَى النَّخْلِ نَتَحَدَّثُ؟ فَخَرَجَ. قَالَ: قُلْتُ: حَدِّثْنِي مَا سَمِعْتَ مِنَ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم فِي لَيْلَةِ القَدْرِ. قَالَ: اعْتَكَفَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم العَشْرَ الأُوَلَ مِنْ رَمَضَانَ، وَاعْتَكَفْنَا مَعَهُ، فَأَتَاهُ جِبْرِيلُ فَقَالَ: إِنَّ الَّذِي تَطْلُبُ أَمَامَكَ. فَاعْتَكَفَ العَشْرَ الأَوْسَطَ فَاعْتَكَفْنَا مَعَهُ. فَأَتَاهُ جِبْرِيلُ فَقَالَ: إِنَّ الَّذِي تَطْلُبُ أَمَامَكَ. فَقَامَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم خَطِيبًا صَبِيحَةَ عِشْرِينَ مِنْ رَمَضَانَ فَقَالَ :

(1) ดูอภิธานศัพท์ เอิยะหฺติกาฟ

มัน كان اعتكف مع النبي صلى الله عليه وسلم فليرجع فإني أريت ليلة القدر وإني نسيتها وإنها في العشر الأواخر في وتر. وإني رأيت كأني أسجد في طين وماء، وكان سقف المسجد جريد النخل وما نرى في السماء شيئا، فجاءت قزعة فأمطرنا، فصلى بنا النبي صلى الله عليه وسلم حتى رأيت أثر الطين والماء على جبهة رسول الله صلى الله عليه وسلم وأرنبته، تصديق رؤياه.

บุคคลใดที่ร่วมเอียะหฺติกาฟกับฉันก็จงทำต่อไปเพราะฉันได้แสดงถึงคืออัลกอดรฺแล้ว แต่ฉันลืมกำหนดแน่นอน แต่ต้องอยู่ในช่วงวันเลขคี่ของสิบวันสุดท้าย ฉันฝันเห็นว่า ฉันสุญูดในโคลนและน้ำ ซึ่งหลังคาของมัสยิดทำด้วยกิ่งอินทผลัม ค่ำนั้นเราก็ไม่เห็นอะไรบนท้องฟ้าเลย แต่กลับปรากฏว่า มีเมฆและฝนตกอย่างกระทันหัน ท่านนบี ﷺ ได้นำพวกเราละหมาด ฉันได้เห็นรอยโคลนและน้ำที่หน้าผากและดั้งจมูก นี่เป็นการยืนยันถึงความฝันอันนั้น

باب عقد الثياب وشدها، ومن ضم إليه ثوبه إذا خاف أن تنكشف عورته.

ส่วนที่ 54 การเอาผ้าพันคอในละหมาดอย่างมิดชิด ด้วยเกรงว่าส่วนจะต้องปิดเปิดเผยขึ้น

٧٧٨ - حدثنا محمد بن كثير قال: أخبرنا سفيان، عن أبي حازم، عن سهل بن سعد قال: كان الناس يصلون مع النبي صلى الله عليه وسلم وهم عاقدوا أزرهم من الصغر على رقابهم. فقيل للنساء: لا ترفعن رءوسكن حتى يستوي الرجال جلوسا.

(778) จาก ซะฮฺล อิบนุ สะอฺด เล่าว่าประชาชนเคยละหมาดร่วมกับท่านนบีﷺได้พยายามพันผ้ารอบคอ ด้วยเหตุที่ผ้าเล็กเกินไปและบรรดาหญิงต้องการที่จะเงยขึ้นหลังจากชายเงยขึ้นและนั่งตรงแล้ว

باب لا يكف شعرا.

ส่วนที่ 55 ต้องไม่ให้ผมถูกรัดขณะละหมาด

(779) จาก อิบนุ อับบาส เล่าว่า ท่านนบี ﷺ ได้รับคำสั่ง (จากอัลลอฮฺ) ให้สุญูดในสภาพที่อวัยวะทั้งเจ็ดส่วนสัมผัสพื้น โดยต้องไม่มีผ้าหรือผมปิดกัน

٧٧٩ - حدَّثنا أبو النُّعمانِ قالَ: حدَّثنا حمَّادٌ - هوَ ابنُ زيدٍ - عنْ عمرِو بنِ دينارٍ، عنْ طاوُسٍ، عنِ ابنِ عبَّاسٍ قالَ: أُمِرَ النَّبيُّ صلى الله عليه وسلم أنْ يسجُدَ على سبْعةِ أعْظُمٍ، ولا يكُفَّ ثوبَهُ ولا شعَرَهُ.

ส่วนที่ 56 จะต้องไม่มีผ้าปิดกั้น (อวัยวะ)ที่สุญูดในละหมาด

بابٌ لا يكُفُّ ثوبَهُ في الصَّلاةِ.

(780) จาก อิบนุ อับบาส เล่าว่า ท่านนบี ﷺกล่าวว่า ฉันได้รับสั่ง(จากอัลลอฮฺ) ให้สุญูดด้วยอวัยวะทั้งเจ็ดส่วน โดยต้องไม่มีผมหรือผ้ามากั้น

٧٨٠ - حدَّثنا موسى بنُ إسماعيلَ قالَ: حدَّثنا أبو عوانةَ، عنْ عمرٍو، عنْ طاوُسٍ، عنِ ابنِ عبَّاسٍ رضيَ اللهُ عنهُما، عنِ النَّبيِّ صلى الله عليه وسلم قالَ: أُمِرتُ أنْ أسجُدَ على سبْعةٍ، لا أكُفُّ شعَرًا ولا ثوبًا.

ส่วนที่ 57 การกล่าวตัสเบียะหฺและดุอาอฺในสุญูด

بابُ التَّسبيحِ والدُّعاءِ في السُّجودِ.

(781) จาก อาอิชะฮฺ เล่าว่า ท่านนบีﷺกล่าวตักบีรในขณะลงรุกัวะอฺ และสุญูด โดยกล่าวในขณะนั้นว่า سبحانك اللهم ربناوبحمدك اللهم اغفرلي
การกระทำเช่นนี้เป็นการกระทำที่มีระบุไว้ในอัลกุรอาน

٧٨١ - حدَّثنا مُسدَّدٌ قالَ: حدَّثنا يحيى، عنْ سُفيانَ قالَ: حدَّثني منصورُ بنُ المُعتمِرِ، عنْ مُسلمٍ، عنْ مسروقٍ، عنْ عائشةَ رضيَ اللهُ عنها أنَّها قالتْ: كانَ النَّبيُّ صلى الله عليه وسلم يُكثِرُ أنْ يقولَ في ركوعِهِ وسجودِهِ: سُبحانكَ اللَّهُمَّ ربَّنا وبحمدِكَ، اللَّهُمَّ اغفِرْ لي. يتأوَّلُ القرآنَ.

ส่วนที่ 58 การหยุดชั่วครู่ในขณะนั่งระหว่างสองสุญูด

بابُ المكثِ بينَ السَّجدتينِ.

(782) จากอบู กิลาบะฮฺเล่าว่า ครั้งหนึ่งมาลิก อิบนุ อัลหุวัยริษกล่าวกับเพื่อนของเขาว่า ฉันจะแสดงการละหมาดของท่านรสูล ﷺ ให้พวกท่านดูจะเอาไหม เขากล่าวว่า มันเป็นละหมาดที่ไม่ใช่ละหมาดฟัรฎู เขาจึงได้ยืนขึ้น (อ่านฟาติหะฮฺ) ก้มลงรุกัวะอฺพร้อมกับกล่าวตักบีรเงยศีรษะขึ้นมายืนตรงขณะหนึ่ง แล้วจึงลงสุญูด แล้วเงยศีรษะมาหยุดนิ่งชั่วครู่ นี่เขาได้ละหมาดคล้ายกับการละหมาดของผู้อาวุโสของเขาคือ อัมรฺ อิบนุ สะละมะฮฺ อัยยูบกล่าวว่า เขาได้ทำสิ่งหนึ่งที่ฉันเองไม่เคยเห็นประชาชนทำสิ่งนั้นเลย กล่าวคือ เขานั่งในรอกาอัตที่สามและที่สี่ มาลิก อิบนุ อัลฮุวัยริษ กล่าวอีกว่า พวกเราได้เคยไปหาท่านรสูล ﷺ (หลังจากเข้ารับอิสลามแล้ว) ได้ยืนอยู่กับท่าน ท่านได้กล่าวกับพวกเราว่า หากท่านกลับไปหาครอบครัวของพวกท่าน แล้วจงบอกพวกท่านละหมาดดังเช่นละหมาดนี้ เวลาอย่างนี้ แล้วพวกท่านจงละหมาดเวลานี้ เมื่อเข้าเวลาละหมาดให้ใครคนใดคนหนึ่งอะซาน แล้วให้ผู้อาวุโสสุดเป็นอิมาม

٧٨٢ - حدثنا أبو النعمان قال: حدثنا حماد بن زيد عن أيوب، عن أبي قلابة أن مالك بن الحويرث قال لأصحابه: ألا أنبئكم صلاة رسول الله صلى الله عليه وسلم؟ قال: وذاك في غير حين صلاة. فقام ثم ركع فكبر، ثم رفع رأسه، فقام هنية ثم سجد، ثم رفع رأسه هنية فصلى صلاة عمرو بن سلمة شيخنا هذا. قال أيوب: كان يفعل شيئا لم أرهم يفعلونه. كان يقعد في الثالثة والرابعة. قال: فأتينا النبي صلى الله عليه وسلم فأقمنا عنده. فقال: لو رجعتم إلى أهليكم صلوا صلاة كذا، في حين كذا، صلوا صلاة كذا في حين كذا. فإذا حضرت الصلاة فليؤذن أحدكم وليؤمكم أكبركم.

(783) จาก อัลบัรรออฺ เล่าว่า ปรากฏว่า ทั้งสุญูด รุกัวะอฺและการนั่งระหว่างสองสุญูดของท่านนบี ﷺ ใช้เวลาใกล้เคียงกัน (นาน)

٧٨٣ ـ حدثنا محمد بن عبد الرحيم قال: حدثنا أبو أحمد محمد بن عبد الله الزبيري قال: حدثنا مسعر، عن الحكم، عن عبد الرحمن بن أبي ليلى، عن البراء قال: كان سجود النبي صلى الله عليه وسلم وركوعه وقعوده بين السجدتين قريبا من السواء.

(784) จากษาบิต เล่าว่า อนัสกล่าวว่า หากฉันเป็นผู้นำพวกท่านละหมาด ฉันจะให้พวกเขาละหมาดให้สั้น เหมือนกับที่ฉันเห็นท่านนบี ﷺ นำพวกเราละหมาด ษาบิตกล่าวต่อไปว่า อนัสได้กระทำในสิ่งที่ฉันไม่เคยเห็นใครทำมาก่อน กล่าวคือ เมื่อท่านเงยศีรษะขึ้นจากรุกัวะอฺ มายืนจนกระทั่งมีผู้กล่าวว่า ท่านต้องลืม และระหว่างนั่งสองสุญูดจนมีผู้กล่าวว่า ท่านต้องลืม

٧٨٤ ـ حدثنا سليمان بن حرب قال: حدثنا حماد بن زيد، عن ثابت، عن أنس رضي الله عنه قال: إني لا آلوا أن أصلي بكم كما رأيت النبي صلى الله عليه وسلم يصلي بنا. قال ثابت: كان أنس يصنع شيئا لم أركم تصنعونه. كان إذا رفع رأسه من الركوع قام حتى يقول القائل: قد نسي، وبين السجدتين حتى يقول القائل: قد نسي.

ส่วนที่ 59 จะต้องไม่ให้แขนทั้งสองแนบกับพื้นขณะที่สุญูด

باب لا يفترش ذراعيه في السجود.

อบู ฮุมัยดฺกล่าวว่า ท่านนบี ﷺ สุญูดโดยไม่ได้วางข้อศอกทั้งสองราบกับพื้นและไม่ได้แนบให้ชิดลำตัว

وقال أبو حميد سجد النبي صلى الله عليه وسلم ووضع يديه غير مفترش ولا قابضهما.

(785) จาก อนัส อิบนุ มาลิก เล่าว่าท่านนบี ﷺ กล่าวว่า พวกท่านจงให้ตรง (หลัง) ในสุญูด อย่าได้แผ่สองข้อศอกกับพื้นเช่นสุนัข (นอน)

٧٨٥ ـ حدثنا محمد بن بشار قال: حدثنا محمد بن جعفر قال: حدثنا شعبة قال: سمعت قتادة، عن أنس ابن مالك، عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: اعتدلوا في السجود، ولا يبسط أحدكم ذراعيه انبساط الكلب.

ส่วนที่ 60 การนั่งให้ตรงๆ ในละหมาดรอกาอัตคี่แล้วจึงลุกขึ้น

بَابُ مَنِ اسْتَوَى قَاعِدًا فِي وِتْرٍ مِنْ صَلَاتِهِ ثُمَّ نَهَضَ .

(786) จาก มาลิก อิบนุ อัลฮุวัยริษ อัลลัยษีเล่าว่า ฉันเคยเห็นท่านนบี ﷺ กำลังละหมาดในส่วนที่เป็นรอกาอัตคี่ ท่านจะนั่งสักครู่หนึ่งแล้วจึงลุกขึ้น

٧٨٦ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الصَّبَّاحِ قَالَ : أَخْبَرَنَا هُشَيْمٌ قَالَ : أَخْبَرَنَا خَالِدٌ الْحَذَّاءُ ، عَنْ أَبِي قِلَابَةَ قَالَ : أَخْبَرَنَا مَالِكُ بْنُ الْحُوَيْرِثِ اللَّيْثِيُّ أَنَّهُ رَأَى النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم يُصَلِّي فَإِذَا كَانَ فِي وِتْرٍ مِنْ صَلَاتِهِ لَمْ يَنْهَضْ حَتَّى يَسْتَوِيَ قَاعِدًا .

ส่วนที่ 61 จะนั่งให้แนบพื้นอย่างไรขณะที่จะยืนจากรอกาอัตหนึ่งๆนั้น

بَابٌ كَيْفَ يَعْتَمِدُ عَلَى الْأَرْضِ إِذَا قَامَ مِنَ الرَّكْعَةِ .

(787) จาก อัยยุบ เล่าว่า อบู กิลาบะฮฺ กล่าวว่า มาลิก อิบนุ อัลฮุวัยริษ ได้มาที่พวกเราแล้วนำพวกเราละหมาด แต่ที่จริงฉันเองไม่ประสงค์จะละหมาด แต่ต้องการแสดงให้พวกท่านเห็นรูปแบบการละหมาดของท่านนบี ﷺ ว่าท่านละหมาดของท่านอย่างไร ฉันจึงถามอบู กิลาบะฮฺว่าการละหมาดของมาลิก อิบนุ อัลฮุวัยริษ ทำอย่างไร เขาตอบว่า เหมือนการละหมาดของผู้อาวุโสแห่งเรา คือ อัมรฺ อิบนุ สะละมะฮฺ กล่าวคืออัมรฺ จะกล่าวตักบีรอย่างสมบูรณ์ และขณะที่เงยขึ้นจากสุญูดครั้งที่สอง นั่งขณะหนึ่งจนมั่นคงกับพื้นแล้วจึงยืนขึ้น

٧٨٧ - حَدَّثَنَا مُعَلَّى بْنُ أَسَدٍ قَالَ : حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ ، عَنْ أَيُّوبَ ، عَنْ أَبِي قِلَابَةَ قَالَ : جَاءَنَا مَالِكُ بْنُ الْحُوَيْرِثِ فَصَلَّى بِنَا فِي مَسْجِدِنَا هَذَا ، فَقَالَ : إِنِّي لَأُصَلِّي بِكُمْ وَمَا أُرِيدُ الصَّلَاةَ وَلَكِنِّي أُرِيدُ أَنْ أُرِيَكُمْ كَيْفَ رَأَيْتُ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم يُصَلِّي . قَالَ أَيُّوبُ : فَقُلْتُ لِأَبِي قِلَابَةَ : وَكَيْفَ كَانَتْ صَلَاتُهُ ؟ قَالَ : مِثْلَ صَلَاةِ شَيْخِنَا هَذَا - يَعْنِي عَمْرَو بْنَ سَلِمَةَ - قَالَ أَيُّوبُ : وَكَانَ ذَلِكَ الشَّيْخُ يُتِمُّ التَّكْبِيرَ وَإِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ عَنِ السَّجْدَةِ الثَّانِيَةِ جَلَسَ وَاعْتَمَدَ عَلَى الْأَرْضِ ثُمَّ قَامَ .

ส่วนที่ 62 ให้กล่าวตักบีรขณะลุกขึ้นจากสุญูด

อิบนุ อัซซุบัยรฺ กล่าวตักบีรขณะที่ขึ้นจากสุญูดมายืนตรง

بابُ يُكَبِّرُ وهُوَ يَنْهَضُ مِنَ السَّجْدَتَيْنِ . وكَانَ ابنُ الزُّبَيْرِ يُكَبِّرُ فِي نَهْضَتِهِ .

(788) จาก สะอีด อิบนุ อัลฮาริษ เล่าว่า อบู สะอีดได้นำพวกเราละหมาดและกล่าวตักบีรเสียงดัง ขณะที่เงยขึ้นจากสุญูด ขณะลงสุญูด ขณะเงยขึ้นอีก (กรณีที่ไม่ได้ยืนตรง) และขณะที่จะยืนขึ้นจากรอกาอัตที่สองไปรอกาอัตที่สาม อบู สะอีดกล่าวว่า ฉันก็เห็นท่านนบี ﷺ ทำเช่นนี้

٧٨٨ - حدَّثنا يَحْيى بنُ صالحٍ قالَ: حدَّثنا فُلَيْحُ بنُ سُلَيْمانَ ، عَنْ سَعِيدِ ابنِ الحارِثِ قالَ : صَلَّى لَنا أبُو سَعِيدٍ فَجَهَرَ بالتَّكْبِيرِ حِينَ رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ السُّجُودِ، وحِينَ سَجَدَ، وحِينَ رَفَعَ، وحِينَ قامَ مِنَ الرَّكْعَتَيْنِ . وقالَ : هكَذا رَأيْتُ النَّبِيَّ صلَّى اللهُ عليهِ وسلَّم .

(789) จาก มุฏัรริฟ เล่าว่า อิมราน และฉันได้เคยละหมาดอยู่ข้างหลัง อลี อิบนุ อบี ฏอเล็บ ท่านได้กล่าวตักบีร เมื่อจะสุญูด กล่าวตักบีร เมื่อเงยจากสุญูด และกล่าวตักบีร เมื่อจะยืนขึ้นจากรอกาอัตที่สองไปทำรอกาอัตที่สาม ครั้งเมื่อให้สลามแล้ว อิมรอนได้เข้ามาจับมือฉันพลางกล่าวว่า แท้จริงที่เขา (อลี) ละหมาดกับพวกเรานี้ก็คือการละหมาดของท่านนบี ﷺ นั้นเองหรือกล่าวว่า เขา (อลี) ทำให้ฉันนึกถึงการละหมาดของท่านนบีมุหัมมัด ﷺ

٧٨٩ - حدَّثنا سُلَيْمانُ بنُ حَرْبٍ قالَ: حدَّثنا حَمَّادُ بنُ زَيْدٍ قالَ: حدَّثنا غَيْلانُ بنُ جَرِيرٍ عَنْ مُطَرِّفٍ : قالَ : صَلَّيْتُ أنا وعِمْرانُ صَلاةَ خَلْفَ عَلِيِّ ابنِ أبي طالِبٍ فَكانَ إذا سَجَدَ كَبَّرَ ، وإذا رَفَعَ كَبَّرَ ، وإذَ نَهَضَ مِنَ الرَّكْعَتَيْنِ كَبَّرَ . فَلَمَّا سَلَّمَ أخَذَ عِمْرانُ بِيَدِي فَقالَ: لَقَدْ صَلَّى بِنا هذا صَلاةَ مُحَمَّدٍ صلَّى اللهُ عليهِ وسلَّم أوْ قالَ : لَقَدْ ذَكَّرَنِي هذا صَلاةَ مُحَمَّدٍ صلَّى اللهُ عليهِ وسلَّم .

بابُ سُنَّةِ الجُلُوسِ فِي التَّشَهُّدِ

وكانَتْ أُمُّ الدَّرْدَاءِ تَجْلِسُ في صَلاتِها جِلْسَةَ الرَّجُلِ، وكانَتْ فَقِيهَةً .

ส่วนที่ 63 แนวทางของท่านรสูล ﷺ (สุนัต) ให้นั่งตะชะฮุด

และปรากฏว่า อุมมุ อัรดัรดาอฺ จะนั่งตะชะฮุดในละหมาด เหมือนการนั่งการละหมาดของผู้ชายและเธอก็เป็นหญิงที่เชี่ยวชาญหลักนิติศาสตร์อิสลาม

٧٩٠ - حدَّثنا عَبْدُ اللهِ بنُ مَسْلَمَةَ، عَنْ مالكٍ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بنِ القاسِمِ، عَنْ عَبْدِ اللهِ بنِ عَبْدِ اللهِ أنَّهُ أخبرَهُ أنَّهُ كانَ يَرَى عَبْدَ اللهِ بنَ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُما يَتَرَبَّعُ في الصَّلاةِ إذا جَلَسَ، فَفَعَلْتُهُ وأنا يَوْمَئِذٍ حَديثُ السِّنِّ فَنَهاني عَبْدُ اللهِ بنُ عُمَرَ . وقالَ إنَّما سُنَّةُ الصَّلاةِ أنْ تَنْصِبَ رِجْلَكَ اليُمْنَى، وتَثْنِيَ اليُسْرَى . فَقُلْتُ : إنَّكَ تَفْعَلُ ذلكَ . فقالَ : إنْ رِجْلَيَّ لا تَحْمِلانِي .

(790) จากอบู อับดุลลอฮฺ อิบนุ อับดุลลอฮฺเล่าว่า ฉันเคยเห็นอับดุลลอฮฺ อิบนุ อุมัรนั่งขาไขว้กันขณะที่ละหมาดและฉันเองขณะนั้นก็หนุ่มกว่าเดี๋ยวนี้ก็ทำเหมือนกับเขา อับดุลลอฮฺ อิบนุ อุมัรได้ห้ามฉันที่จะทำเช่นนั้น พลางกล่าวว่าที่จะเป็นสุนัตในการละหมาดก็คือให้นั่งเก็บเอาเท้าขวาทับเท้าซ้าย ฉันจึงได้กล่าวในขณะนั้นว่า แต่ท่านก็ทำอย่างที่กล่าวแล้วนี่ เขาจึงกล่าวว่า (ที่ฉันทำ) ขาของฉัน (ข้างขวา) ไม่รับน้ำหนักใดๆ

٧٩١ - حدَّثنا يَحْيَى بنُ بُكَيْرٍ قالَ: حدَّثنا اللَّيْثُ ~~عن خالدٍ~~ عَنْ سَعِيدٍ، عَنْ مُحَمَّدِ بنِ عَمْرِو بنِ حَلْحَلَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بنِ عَمْرِو بنِ عَطاءٍ . وحدَّثنا اللَّيْثُ عَنْ يَزِيدَ بنِ أبي حَبِيبٍ، ويَزِيدَ بنِ مُحَمَّدٍ، عَنْ مُحَمَّدِ بنِ عَمْرِو بنِ حَلْحَلَةَ، عَنْ مُحَمَّدِ بنِ عَمْرِو بنِ عَطاءٍ أنَّهُ كانَ جالِسًا مَعَ نَفَرٍ مِنْ أصْحابِ النَّبِيِّ صلى اللهُ عليه وسلَّم فَذَكَرْنا صَلاةَ النَّبِيِّ صلى اللهُ عليه وسلَّم، فقالَ أبو حُمَيْدٍ السَّاعِدِيُّ: أنا كُنْتُ أحْفَظَكُمْ لِصَلاةِ رَسُولِ اللهِ صلى اللهُ عليه وسلَّم، رَأَيْتُهُ إذا كَبَّرَ جَعَلَ يَدَيْهِ حِذاءَ مَنْكِبَيْهِ . وإذا رَكَعَ

(791) จากมุหัมมัด อิบนุ อุมัร อิบนุ อะฏออฺเล่าว่า ฉันได้นั่งร่วมอยู่กับกลุ่มหนึ่งจากเศาะฮาบะฮฺของท่านนบี ﷺ พวกเราได้พูดคุยกันถึงเรื่องการละหมาดของท่านนบี ﷺ อบู ฮุมัยดฺ อัสสาอิดี พูดว่า ฉันจะจดจำการละหมาดของท่าน

รสูล ﷺ ดีกว่าพวกท่าน กล่าวคือฉันเห็นท่านกล่าวตักบีรโดยยกมือถึงสองบ่า เมื่อรุกัวะอฺเอาสองมือจับสองเข่าโดยทำให้หลังตรงระนาบเมื่อเงยศีรษะขึ้นมายืนตรง จนกลับมาอยู่ในสภาพเดิม ครั้นเมื่อสุญูดท่านจะไม่วางแขนกับพื้น ส่วนนิ้วเท้าจะใช้ยันปลายนิ้วไปทางกิบลัต เมื่อท่านนั่งบนเท้าซ้ายส่วนเท้าขวายันขึ้นในการนั่งจากรอกาอัตที่สอง สำหรับนั่งในรอกาอัตสุดท้ายจะนั่งโดยเลื่อนเท้าซ้ายโดยก้นสัมผัสพื้น

ส่วนที่ 64 มีบางคนเห็นว่าการนั่งตะชะฮุดครั้งแรกไม่จำเป็นเพราะว่ามีอยู่ครั้งหนึ่งท่านนบี ﷺ ได้ยืนขึ้นจากรอกาอัตสอง โดยไม่ได้นั่งตะชะฮุดและไม่ได้กลับมาทำใหม่อีก

(792) จากอับดุลลอฮฺ อิบนุ บุหัยนะฮฺเป็นคนหนึ่งในตระกูลอฺซดฺ ชานูอะฮฺซึ่งเป็นตระกูลอับดุลมะนาฟและเป็นคนหนึ่งในบรรดาเศาะฮาบะฮฺ ท่านนบี ﷺ เล่าว่า ท่านนบี ﷺ ได้ละหมาดซุฮฺรร่วมกับพวกเขา ท่านได้ยืนขึ้นจากรอกาอัตที่สองโดยที่ไม่ได้นั่ง(ตะชะฮุด)บรรดาประชาชนก็ได้ลุกขึ้นยืนตาม จนกระทั่งเสร็จละหมาดแล้ว ประชาชน

أَمْكَنَ يَدَيْهِ مِنْ رُكْبَتَيْهِ، ثُمَّ هَصَرَ ظَهْرَهُ. فَإِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ اسْتَوَى حَتَّى يَعُودَ كُلُّ فَقَارٍ مَكَانَهُ. فَإِذَا سَجَدَ وَضَعَ يَدَيْهِ غَيْرَ مُفْتَرِشٍ وَلَا قَابِضِهِمَا وَاسْتَقْبَلَ بِأَطْرَافِ أَصَابِعِ رِجْلَيْهِ الْقِبْلَةَ. فَإِذَا جَلَسَ فِي الرَّكْعَتَيْنِ جَلَسَ عَلَى رِجْلِهِ الْيُسْرَى وَنَصَبَ الْيُمْنَى. وَإِذَا جَلَسَ فِي الرَّكْعَةِ الْآخِرَةِ قَدَّمَ رِجْلَهُ الْيُسْرَى وَنَصَبَ الْأُخْرَى وَقَعَدَ عَلَى مَقْعَدَتِهِ. وَسَمِعَ اللَّيْثُ يَزِيدَ بْنَ أَبِي حَبِيبٍ، وَيَزِيدُ بْنَ مُحَمَّدِ بْنِ حَلْحَلَةَ، وَابْنُ حَلْحَلَةَ، مِنَ ابْنِ عَطَاءٍ. وَقَالَ أَبُو صَالِحٍ عَنِ اللَّيْثِ: كُلُّ فَقَارٍ. وَقَالَ ابْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَيُّوبَ قَالَ: حَدَّثَنِي يَزِيدُ بْنُ أَبِي حَبِيبٍ أَنَّ مُحَمَّدَ بْنَ عَمْرِو بْنِ حَلْحَلَةَ حَدَّثَهُ: كُلُّ فَقَارٍ.

بَابُ مَنْ لَمْ يَرَ التَّشَهُّدَ الْأَوَّلَ وَاجِبًا لِأَنَّ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم قَامَ مِنَ الرَّكْعَتَيْنِ وَلَمْ يَرْجِعْ.

٧٩٢ - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ قَالَ: أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ، عَنِ الزُّهْرِيِّ، قَالَ: حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ هُرْمُزَ مَوْلَى بَنِي عَبْدِ الْمُطَّلِبِ. وَقَالَ مَرَّةً مَوْلَى رَبِيعَةَ ابْنِ الْحَارِثِ أَنَّ عَبْدَ اللهِ بْنَ بُحَيْنَةَ وَهُوَ مِنْ أَزْدِ شَنُوءَةَ وَهُوَ حَلِيفٌ لِبَنِي عَبْدِ مَنَافٍ، وَكَانَ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم: أَنَّ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم صَلَّى بِهِمُ الظُّهْرَ،

فَقَامَ فِي الرَّكْعَتَيْنِ الأُولَيَيْنِ لَمْ يَجْلِسْ، فَقَامَ النَّاسُ مَعَهُ حَتَّى إِذَا قَضَى الصَّلاَةَ وَانْتَظَرَ النَّاسُ تَسْلِيمَهُ كَبَّرَ وَهُوَ جَالِسٌ، فَسَجَدَ سَجْدَتَيْنِ قَبْلَ أَنْ يُسَلِّمَ ثُمَّ سَلَّمَ.

ทั้งหลายก็คอยที่จะให้สลาม แต่ท่านได้กล่าวตักบีรขณะที่ยังนั่งอยู่ แล้วลงสุญูดสองครั้งก่อนที่จะให้สลามแล้วจึงให้สลาม

بَابُ التَّشَهُّدِ فِي الأُولَى.

ส่วนที่ 65 การอ่านตะชะฮุดในการนั่งตะชะฮุดครั้งแรก

٧٩٣ - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ قَالَ، حَدَّثَنَا بَكْرٌ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ رَبِيعَةَ، عَنِ الأَعْرَجِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَالِكٍ ابْنِ بُحَيْنَةَ قَالَ: صَلَّى بِنَا رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم الظُّهْرَ، فَقَامَ وَعَلَيْهِ جُلُوسٌ، فَلَمَّا كَانَ فِي آخِرِ صَلاَتِهِ سَجَدَ سَجْدَتَيْنِ وَهُوَ جَالِسٌ.

(793) จากอับดุลลอฮฺ อิบนุ มาลิก อิบนุ บุหัยนะฮฺ ครั้งหนึ่งท่านรสูล ﷺ ได้ละหมาดซุฮฺรร่วมกับพวกเรา(เมื่อเสร็จจากรอกาอัตที่สอง)ท่านได้ยืนขึ้นโดยที่ท่านควรจะนั่งตะชะฮุด (ครั้งแรก) ครั้นเมื่อถึงช่วงสุดท้ายของการละหมาด ท่านได้สุญูดสองครั้งขณะที่ยังนั่งอยู่ (นั่งตะชะฮุดครั้งสุดท้าย)

بَابُ التَّشَهُّدِ فِي الآخِرَةِ.

ส่วนที่ 66 การอ่านตะชะฮุดในการนั่งตะชะฮุดครั้งสุดท้าย (รอกาอัตสุดท้ายของการละหมาด)

٧٩٤ - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ قَالَ: حَدَّثَنَا الأَعْمَشُ عَنْ شَقِيقِ بْنِ سَلَمَةَ قَالَ: قَالَ عَبْدُ اللَّهِ: كُنَّا إِذَا صَلَّيْنَا خَلْفَ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم قُلْنَا: السَّلاَمُ عَلَى جِبْرِيلَ وَمِيكَائِيلَ، السَّلاَمُ عَلَى فُلاَنٍ وَفُلاَنٍ. فَالْتَفَتَ إِلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم فَقَالَ: إِنَّ اللَّهَ هُوَ السَّلاَمُ، فَإِذَا صَلَّى أَحَدُكُمْ فَلْيَقُلِ: التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ، وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ. السَّلاَمُ عَلَيْكَ

(794) จาก ชะกีก อิบนุ สะละมะฮฺ เล่าว่าอับดุลลอฮฺ กล่าวว่า ครั้งเมื่อพวกเราได้ละหมาดข้างหลังท่านนบี ﷺ พวกเราได้กล่าว(ขณะนั่งตะชะฮุดครั้งสุดท้าย) ว่า "ขอความสันติจงประสพแด่ญิบรีล มีกาอีล และคนนั้นคนนั้น" ต่อมาท่าน

นบี ﷺ ได้หันมาที่พวกเราแล้วกล่าวว่า แท้จริงอัลลอฮฺคือผู้ทรงให้สันติสุข ดังนั้นเมื่อพวกท่านละหมาดก็จงกล่าวว่า

التحيات لله ... ورسوله

ส่วนที่ 67 การขอดุอาอฺก่อนให้สลาม

(795) จาก อาอิชะฮฺ ผู้เป็นภริยาของท่านนบี ﷺ เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ จะขอดุอาอฺในละหมาดว่า

اللهم اعوذبك .... المغرم

มีคนหนึ่งกล่าวกับเขาว่า ทำไมท่านจึงขอความคุ้มครองป้องกันให้ปลอดจากหนี้สินมากมายเหลือเกิน ท่านตอบว่า คนที่มีหนี้สินนั้นเมื่อพูดก็จะโกหก เมื่อสัญญาก็จะปิดพริ้ว อาอิชะฮฺเล่าต่อไปอีกว่า ฉันเคยได้ยินท่านรสูล ﷺ ขอความคุ้มครองจากภัยของดัชญาล

(796) จาก อบู บะกัร อิศศิดดีก เล่าว่า ท่านได้เคยของร้องให้ท่านรสูล ﷺ แนะนำฉันในบทดุอาอฺ ที่ฉันจะใช้ในละหมาดของฉัน ท่านรสูล ﷺ ตอบว่า ให้กล่าวว่า

اللهم .... الرحيم

أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ. السَّلَامُ عَلَيْنَا، وَعَلَى عِبَادِ اللهِ الصَّالِحِينَ، فَإِنَّكُمْ إِذَا قُلْتُمُوهَا أَصَابَتْ كُلَّ عَبْدٍ لِلَّهِ صَالِحٍ فِي السَّمَاءِ وَالأَرْضِ. أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ. وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

بَابُ الدعاءِ قَبْلَ السَّلَامِ.

٧٩٥ - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ قَالَ: أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ: أَخْبَرَنَا عُرْوَةُ ابْنُ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صلى اللهُ عليه وسلَّم أَخْبَرَتْهُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى اللهُ عليه وسلَّم كَانَ يَدْعُو فِي الصَّلَاةِ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ. وأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الْمَسِيحِ الدَّجَّالِ، وأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الْمَحْيَا وفِتْنَةِ الْمَمَاتِ. اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْمَأْثَمِ وَالْمَغْرَمِ. فَقَالَ لَهُ قَائِلٌ: مَا أَكْثَرَ مَا تَسْتَعِيذُ مِنَ الْمَغْرَمِ، فَقَالَ: إِنَّ الرَّجُلَ إِذَا غَرِمَ حَدَّثَ فَكَذَبَ، وَوَعَدَ فَأَخْلَفَ. وعَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ: أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا قَالَتْ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صلى اللهُ عليه وسلَّم يَسْتَعِيذُ فِي صَلَاتِهِ مِنْ فِتْنَةِ الدَّجَّالِ.

٧٩٦ - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ قَالَ: حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ، عَنْ أَبِي الْخَيْرِ، عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ عَمْرٍو، عَنْ أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ لِرَسُولِ اللهِ صلى اللهُ عليه وسلَّم: عَلِّمْنِي دُعَاءً أَدْعُو بِهِ فِي صَلَاتِي: قَالَ:

ส่วนที่ 68 บทดุอาอฺที่ได้รับการคัดเลือกหลังอ่านตะชะฮุดแล้วแต่ก็ไม่ใช่สิ่งจำเป็น

(797) จาก อับดุลลอฮฺ เล่าว่า เมื่อครั้งที่เราได้ละหมาดพร้อมกับท่านรสูล ﷺ พวกเราเคยกล่าวว่า السلام على الله من عباده السلام على فلان وفلان

ท่านนบี ﷺ กล่าวว่าพวกท่านอย่าได้กล่าวว่า السلام على الله เพราะแท้จริงอัลลอฮฺเป็นผู้ทรงให้ความสันติสุขแต่ให้พวกท่านกล่าวว่า

التحيات لله..... الصالحين

เพราะว่าแท้จริงแล้วการที่ท่านกล่าวเช่นนี้จะทำให้พบกับบ่าวทุกคนในฟากฟ้าและระหว่างฟากฟ้าและแผ่นดิน

اشهدان لا اله الا الله،
واشهدان محمداعبده ورسوله

หลังจากนี้ให้ท่านเลือกบทดุอาอฺที่ท่านชอบที่สุดและให้อ่าน(ดูหะดีษที่ 794,795,769)

ส่วนที่ 69 บุคคลที่ไม่เช็ดหน้าผากและจมูกของเขาจนกว่าจะได้ละหมาด

อบู อับดุลลอฮฺ กล่าวว่า ฉันเคยเห็น อัลฮุมัยดีได้ทำเครื่องหมายหะดีษนี้(800)เพื่อสนับสนุนข้อที่ว่าไม่จำเป็นต้องเช็ดหน้าในละหมาด

قُلِ اللَّهُمَّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي ظُلْمًا كَثِيرًا وَلَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ، فَاغْفِرْ لِي مَغْفِرَةً مِنْ عِنْدِكَ، وَارْحَمْنِي إِنَّكَ أَنْتَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ.

بَابُ مَا يُتَخَيَّرُ مِنَ الدُّعَاءِ بَعْدَ التَّشَهُّدِ، وَلَيْسَ بِوَاجِبٍ.

٧٩٧ - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ: حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنِ الْأَعْمَشِ قَالَ: حَدَّثَنِي شَقِيقٌ، عَنْ عَبْدِ اللهِ قَالَ: كُنَّا إِذَا كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم فِي الصَّلَاةِ قُلْنَا: السَّلَامُ عَلَى اللهِ مِنْ عِبَادِهِ، السَّلَامُ عَلَى فُلَانٍ وَفُلَانٍ. فَقَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم: لَا تَقُولُوا السَّلَامُ عَلَى اللهِ، فَإِنَّ اللهَ هُوَ السَّلَامُ. وَلَكِنْ قُولُوا: التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ. وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ، السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللهِ الصَّالِحِينَ. فَإِنَّكُمْ إِذَا قُلْتُمْ ذَلِكَ أَصَابَ كُلَّ عَبْدٍ فِي السَّمَاءِ أَوْ بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ. أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ. ثُمَّ لِيَتَخَيَّرْ مِنَ الدُّعَاءِ أَعْجَبَهُ إِلَيْهِ فَيَدْعُو.

بَابُ مَنْ لَمْ يَمْسَحْ جَبْهَتَهُ وَأَنْفَهُ حَتَّى صَلَّى. قَالَ أَبُو عَبْدِ اللهِ: رَأَيْتُ الْحُمَيْدِيَّ يَحْتَجُّ بِهَذَا الْحَدِيثِ أَنْ لَا يَمْسَحَ الْجَبْهَةَ فِي الصَّلَاةِ.

(798) จาก อบู สะอีด อัลคุดรี เล่าว่า ฉันเคยเห็นท่านรสูล ﷺ สุญูดลงไปที่น้ำและโคลนขนาดที่เห็นรอยโคลนติดที่หน้าผาก

٧٩٨ - حدثنا مسلم بن إبراهيم قال: حدثنا هشام، عن يحيى عن أبي سلمة قال: سألت أبا سعيد الخدري فقال: رأيت رسول الله صلى الله عليه وسلم يسجد في الماء والطين حتى رأيت أثر الطين في جبهته.

ส่วนที่ 70 การให้สลามในละหมาด (ทั้งขวาและซ้ายพร้อมกับกล่าว) السلام عليكم เมื่อจะเสร็จสิ้นละหมาด

باب التسليم.

(799) จากอิบนุ สะละมะฮฺ เล่าว่า เมื่อท่านรสูล ﷺ ได้เสร็จสิ้นการละหมาด โดยการให้สลามแล้ว บรรดาหญิงก็จะยืนขึ้นขณะที่ท่านนบี ﷺ ให้สลามแล้วท่านได้หันไปหยุดอยู่ด้านซ้ายก่อนที่จะลุกขึ้นยืน (ผู้ชาย)อิบนุ ชิฮาบ กล่าวว่าฉันคิดว่าอัลลอฮฺทรงทราบดีว่า การหยุดของท่านรสูล ﷺ นั้นเพื่อให้ประสงค์ให้ผู้หญิงออกไปก่อนที่ผู้ชายจะเสร็จแล้วออกไป

٧٩٩ - حدثنا موسى بن إسماعيل قال: حدثنا إبراهيم بن سعد قال: حدثنا الزهري، عن هند بنت الحارث أن أم سلمة رضي الله عنها قالت: كان رسول الله صلى الله عليه وسلم إذا سلم قام النساء حين يقضي تسليمه ومكث يسيرا قبل أن يقوم. قال ابن شهاب: فأرى والله أعلم أن مكثه لكي ينفذ النساء قبل أن يدركهن من انصرف من القوم.

ส่วนที่ 71 ให้สลามขณะที่อิมามให้สลาม

อิบนุ อุมัรชอบที่จะให้สลามหลังอิมาม (แล้วกล่าวว่า) เมื่ออิมามให้สลามก็ให้บุคคลที่อยู่หลังอิมามให้สลามตาม

باب يسلم حين يسلم الإمام.

وكان ابن عمر رضي الله عنهما يستحب إذا سلم الإمام أن يسلم من خلفه.

(800)จากอิตบาน อิบนุ มาลิก เล่าว่า มีอยู่ครั้งหนึ่งฉันได้ละหมาดพร้อมท่านนบี ﷺ พวกเราได้ให้สลามขณะที่ท่านนบี ﷺ ให้สลาม

٨٠٠ - حدَّثنا حِبَّانُ بنُ مُوسَى قالَ: أخبرَنا عَبْدُ اللهِ قالَ: أخبرَنا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ، عَنْ مَحْمُودِ بنِ الرَّبِيعِ، عَنْ عِتْبَانَ بنِ مالِكٍ قالَ: صَلَّيْنا مَعَ النَّبِيِّ صلى اللهُ عليه وسلَّم فَسَلَّمْنا حِينَ سَلَّمَ.

ส่วนที่ 72 บุคคลที่ไม่รับสลาม

(หมายถึงเมื่ออิมามให้สลามแล้ว)

بابُ مَنْ لَمْ يَرُدَّ السَّلامَ عَلَى الإمامِ، واكْتَفَى بِتَسْليمِ الصَّلاةِ.

(801)จากมะหฺมูด อิบนุ อัรรอเบียะฮฺเล่าว่า จำได้อย่างมั่นใจว่าท่านรสูล ﷺ มีน้ำอยู่เต็มปากด้วยการเอามาจากกระป๋องในบ้านของพวกเราแล้วได้บ้วนออกมา(ที่ฉัน) มะหฺมูดกล่าวอีกว่า ฉันได้ยินอิตบาน อิบนุ มาลิก อัศอันศอรีซึ่งเป็นคนหนึ่งในกลุ่มบนูสาลิมกล่าวว่า ฉันเคยละหมาดกับกลุ่มของบนู สาลิม เสร็จแล้วฉันได้ไปหาท่านนบี ﷺ ฉันกล่าวกับท่านว่า สายตาของฉันไม่ดีประกอบกับน้ำท่วมระหว่างฉันกับมัสยิดของฉัน เนื่องจากฝนตกและเคยปรารถนาให้ท่านได้มาที่บ้านของฉันแล้วมาละหมาดในบ้านของฉันซึ่งจะได้จัดเป็นที่ละหมาด เขากล่าวว่า แล้วแต่พระประสงค์แห่งอัลลอฮฺ (ที่จะให้ฉันสมประสงค์เช่นนั้น) วันต่อมาท่านรสูล ﷺ และอบู บะกัร ได้มาที่บ้านฉัน ขณะที่ดวงอาทิตย์

٨٠١ - حدَّثنا عَبْدانُ قالَ: أخبرَنا عَبْدُ اللهِ قالَ: أخبرَنا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قالَ: أخبرَني مَحْمُودُ بنُ الرَّبِيعِ، وَزَعَمَ أنَّهُ عَقَلَ رَسُولَ اللهِ صلى اللهُ عليه وسلَّم وَعَقَلَ مَجَّةً مَجَّها مِنْ دَلْوٍ كانَ فِي دارِهِمْ قالَ: سَمِعْتُ عِتْبانَ بنَ مالِكٍ الأنْصارِيَّ، ثُمَّ أحَدَ بَنِي سالِمٍ قالَ: كُنْتُ أُصَلِّي لِقَوْمِي بَنِي سالِمٍ، فَأتَيْتُ النَّبِيَّ صلى اللهُ عليه وسلَّم فَقُلْتُ: إنِّي أنْكَرْتُ بَصَرِي وإنَّ السُّيُولَ تَحُولُ بَيْنِي وبَيْنَ مَسْجِدِ قَوْمِي، فَلَوَدِدْتُ أنَّكَ جِئْتَ فَصَلَّيْتَ فِي بَيْتِي مَكانًا حَتَّى أتَّخِذَهُ مَسْجِدًا. فَقالَ: أفْعَلُ إنْ شاءَ اللهُ. فَغَدَا عَلَيَّ رَسُولُ اللهِ صلى اللهُ عليه وسلَّم وأبُو بَكْرٍ مَعَهُ بَعْدَ ما اشْتَدَّ النَّهارُ. فاسْتَأْذَنَ النَّبِيُّ صلى اللهُ عليه وسلَّم فأذِنْتُ لَهُ فَلَمْ يَجْلِسْ حَتَّى قالَ: أيْنَ تُحِبُّ أنْ أُصَلِّيَ مِنْ بَيْتِكَ؟ فَأشارَ إلَيْهِ مِنَ المَكانِ الَّذِي أحَبَّ أنْ يُصَلِّيَ فِيهِ. فَقامَ فَصَفَفْنا خَلْفَهُ ثُمَّ سَلَّمَ وَسَلَّمْنا حِينَ سَلَّمَ.

ขึ้นสูงแล้ว(ร้อนจัด) ท่านขออนุญาตที่จะเข้ามาในบ้าน ฉันได้เชิญท่านเข้ามาท่านยังไม่นั่งแต่กล่าวว่า ตรงส่วนไหนของบ้านที่พอใจจะให้ฉันละหมาดเขา (เจ้าของบ้าน) จึงได้ชี้ไปส่วนที่พอใจยิ่งที่จะให้ท่านละหมาด ท่านจึงยืนขึ้นละหมาด พวกเราก็ได้จัดแถวละหมาดข้างหลังท่าน ต่อมาท่านให้สลาม พวกเราก็ให้สลามขณะที่ท่านให้สลาม

ส่วนที่ 73 การซิกิรหลังละหมาด

بَابُ الذِّكْرِ بَعْدَ الصَّلَاةِ .

(802) จากอบู อะฮฺมัด ซึ่งเป็นทาสของอิบนุ อับบาสเล่าว่า อิบนุ อับบาสได้บอกกับฉันว่า ในยุคสมัยของท่านรสูล ﷺ นั้นมีการกล่าวซิกิรเสียงดังๆ หลังจากที่ประชาชนเสร็จสิ้นการละหมาดห้าเวลา อิบนุ อับบาสกล่าวอีกว่า เมื่อฉันได้ยินซิกิรครั้งใดแสดงว่า พวกเราได้ละหมาดเสร็จแล้ว

٨٠٢ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ نَصْرٍ قَالَ : حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ قَالَ : أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ : أَخْبَرَنِي عَمْرٌو أَنَّ أَبَا مَعْبَدٍ مَوْلَى ابْنِ عَبَّاسٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا أَخْبَرَهُ أَنَّ رَفْعَ الصَّوْتِ بِالذِّكْرِ حِينَ يَنْصَرِفُ النَّاسُ مِنَ الْمَكْتُوبَةِ كَانَ عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ . وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ : كُنْتُ أَعْلَمُ إِذَا انْصَرَفُوا بِذَلِكَ إِذَا سَمِعْتُهُ .

(803) จากอิบนุ อับบาสเล่าว่า ฉันยังจำได้ดีว่า การเสร็จสิ้นการละหมาดของท่านนบี ﷺ แล้วจะมีเสียงกล่าวตักบีร

٨٠٣ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللهِ قَالَ : حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ : أَخْبَرَنِي أَبُو مَعْبَدٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا قَالَ : كُنْتُ أَعْرِفُ انْقِضَاءَ صَلَاةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالتَّكْبِيرِ .

٨٠٤ - حدثنا محمد بن أبي بكر قال: حدثنا معتمر، عن عبيد الله، عن سمي، عن أبي صالح عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: جاء الفقراء إلى النبي صلى الله عليه وسلم فقالوا: ذهب أهل الدثور من الأموال بالدرجات العلا والنعيم المقيم، يصلون كما نصلي، ويصومون كما نصوم. ولهم فضل من أموال يحجون بها، ويعتمرون ويجاهدون، ويتصدقون. فقال: ألا أحدثكم بما إن أخذتم أدركتم من سبقكم ولم يدرككم أحد بعدكم وكنتم خير من أنتم بين ظهرانيه إلا من عمل مثله، تسبحون، وتحمدون، وتكبرون خلف كل صلاة ثلاثا وثلاثين. فاختلفنا بيننا، فقال بعضنا: نسبح ثلاثا وثلاثين، ونحمد ثلاثا وثلاثين، ونكبر أربعا وثلاثين. فرجعت إليه، فقال: تقول سبحان الله والحمد لله والله أكبر، حتى يكون منهن كلهن ثلاثا وثلاثين.

(804) จาก อบู ฮุรอยเราะฮฺ เล่าว่า มีกลุ่มผู้ยากไร้กลุ่มหนึ่งได้มาหาท่านนบี ﷺ พลางกล่าวว่า ผู้ที่มั่นคงด้วยศฤงคารต่าง ๆจะมีศักดิ์สูงมีความสมบูรณ์พูลสุขที่มั่นคง แต่พวกเขาละหมาดเหมือนพวกเราละหมาด ถือศีลอดเหมือนพวกเราถือศีลอด พวกเขามีทรัพย์สินเหลือเพื่อที่จะบำเพ็ญหัจญ์ บำเพ็ญอุมเราะฮฺ ญิฮาดและได้ทำทาน ท่านรสูล ﷺ กล่าวว่า จะเอาไหม ฉันจะบอกพวกท่าน ถึงสิ่งที่พวกท่านทำแล้วพวกท่านจะได้รับเช่นบุคคลที่ก่อนพวกท่าน ซึ่งไม่มีใครหลังจากพวกท่านจะได้รับเว้นแต่จะได้ทำเช่นนี้ กล่าวคือพวกท่านกล่าวตัสเบียะหฺ ตะหฺมีด และตักบีรทุก ๆหลังละหมาด(ฟัรฎู)สามสิบสามครั้ง(อย่างละ)พวกเราได้ขัดแย้งกันบางคนในพวกเราก็กล่าวว่า พวกเรากล่าว ตัสเบียะหฺสามสิบสามครั้ง กล่าวตะหฺมีดสามสิบสามครั้งและกล่าวตักบีรสามสิบสี่ครั้ง และกล่าวว่า ให้ท่านกล่าว ตัสเบียะหฺ ตะหฺมีด และตักบีรรวมกันสามสิบสามครั้ง

٨٠٥ - حدثنا محمد بن يوسف قال: حدثنا سفيان عن عبد الملك بن عمير، عن وراد كاتب المغيرة بن شعبة قال: أملى علي المغيرة بن شعبة في كتاب إلى معاوية أن النبي صلى الله عليه وسلم

(805)จากวัรรอด ผู้เป็นเสมียนหนังสือของอัลมุฆีเราะฮฺ อิบนุ ชัวะอฺบะฮฺ เล่าว่า ครั้งหนึ่ง

อัลมุฆีเราะฮฺ ได้สั่งให้ฉันเขียนจดหมายถึงมุอาวียะฮฺว่า ท่านนบีﷺ เคยกล่าวทุกๆครั้ง หลังละหมาดฟัรฎูว่า

لا اله الا الله وحده لاشريك له

.... منك الجد

อัล หะซัน กล่าวว่า อัลญัดดุ หมายถึงความร่ำรวยมั่งคั่ง

ส่วนที่ 74 ให้อิมามหันไปหาประชาชน(ผู้ตาม)หลังจากให้สลามแล้ว

(806) จากสะมุเราะฮฺ อิบนุ ญุนดุบเล่าว่า ท่านนบี ﷺ เคยหันหน้ามาทางพวกเรา เมื่อได้ละหมาดเสร็จสมบูรณ์แล้ว

(807) จากซัยดฺ อิบนุ คอลิด อัลญุหะนี เล่าว่าท่านนบีﷺได้นำพวกเราละหมาดศุบฮฺที่ฮุดัยบียะฮฺในคืนที่ฝนตก เมื่อได้เสร็จละหมาดแล้วท่านได้หันหน้ามาหาประชาชน (ผู้ตามละหมาด) แล้วกล่าวว่า ท่านรู้ไหมว่าพระผู้เป็นเจ้าของท่านดรัส (วะหฺยู) ว่าอย่างไร ประชาชนกล่าวว่า อัลลอฮฺและรสูลทรงรู้และรู้ยิ่ง เขากล่าวว่า อัลลอฮฺตรัสว่า รุ่งเช้านี้บ่าวของข้าบางส่วนกลายเป็นผู้ศรัทธาต่อข้า และอีกบางพวกก็ปฏิเสธ

كانَ يَقُولُ فِي دُبُرِ كُلِّ صَلاةٍ مَكْتُوبَةٍ : لا إِلَهَ إِلاَّ اللهُ وَحْدَهُ لا شَرِيكَ لَهُ ، لَهُ المُلْكُ وَلَهُ الحَمْدُ ، وهوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ. اللَّهُمَّ لا مانِعَ لِمَا أَعْطَيْتَ، وَلا مُعْطِيَ لِمَا مَنَعْتَ، وَلا يَنْفَعُ ذَا الجَدِّ مِنْكَ الجَدُّ . و قَالَ شُعْبَةُ عَنْ عَبْدِ المَلِكِ بِهَذَا عَنِ الحَكَمِ بنِ عُمَيْرٍ ، عَنِ القاسِمِ بنِ مُخَيْمِرَةَ، عَنْ وَرَّادٍ بِهَذَا. وقالَ الحَسَنُ : جَدٌّ : غَنِيٌّ .

بابٌ يَسْتَقْبِلُ الإمامُ النَّاسَ إِذَا سَلَّمَ .

٨٠٦ - حدَّثَنا مُوسَى بنُ إسماعِيلَ قالَ : حدَّثَنا جَرِيرُ بنُ حازِمٍ قالَ : حدَّثَنا أَبُو رَجاءٍ ، عَنْ سَمُرَةَ بنِ جُنْدَبٍ قالَ : كانَ النَّبِيُّ صلى اللهُ عليه وسلَّم إِذَا صَلَّى صَلاةً أَقْبَلَ عَلَيْنا بِوَجْهِهِ .

٨٠٧ - حدَّثَنا عَبْدُ اللهِ بنُ مَسْلَمَةَ ، عَنْ مالِكٍ عَنْ صالِحِ بنِ كَيْسانَ ، عَنْ عُبَيْدِ اللهِ بنِ عَبْدِ اللهِ بنِ عُتْبَةَ بنِ مَسْعُودٍ ، عَنْ زَيْدِ بنِ خالِدٍ الجُهَنِيِّ أَنَّهُ قالَ : صَلَّى لَنا النَّبِيُّ صلى اللهُ عليه وسلَّم صَلاةَ الصُّبْحِ بالحُدَيْبِيَةِ عَلَى إِثْرِ سَماءٍ كانَتْ مِنَ اللَّيْلَةِ ، فَلَمَّا انْصَرَفَ أَقْبَلَ عَلَى النَّاسِ فَقالَ : هَلْ تَدْرُونَ ماذا قالَ رَبُّكُمْ ؟ قالُوا : اللهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ. قالَ : أَصْبَحَ مِنْ عِبادِي مُؤْمِنٌ بِي وكافِرٌ .

อนึ่งผู้ที่กล่าวว่า ฝนที่ตกลงมายังพวกเราด้วยความโปรดปรานและความเมตตาของอัลลอฮฺ เช่นนี้ถือว่าเป็นผู้ศรัทธาต่อข้า และผู้ที่ไม่ศรัทธาในเรื่องดวงดาว ส่วนผู้ที่กล่าวว่าฝนตกเกี่ยวกับเรื่องดวงดาวแล้ว เขาก็ไม่ศรัทธาในตัวข้าฯ แต่ศรัทธาในเรื่องดวงดาว

فأمَّا مَنْ قالَ مُطِرْنا بِفَضْلِ اللهِ وَرَحْمَتِهِ فَذلكَ مُؤْمِن بي كافِر بالكَوْكَبِ. وَأمَّا مَنْ قالَ بِنَوْءِ كَذا وكَذا، فَذلكَ كافِرٌ بي وَمُؤْمِنٌ بالكَوْكَبِ.

(808) จากอนัส เล่าว่า ครั้งหนึ่งท่านนบี ﷺ ได้ล่าละหมาดอิชาอฺออกไปจนกระทั่งเที่ยงคืนและได้ออกมาหาพวกเรา ครั้นเมื่อท่านได้ละหมาดเสร็จแล้ว ท่านจะหันหน้ามาหาพวกเราพลางกล่าวว่า แท้จริงประชาชนได้ละหมาดและได้หลับไปแล้ว แต่พวกท่านยังคงอยู่เพื่อรอคอยละหมาด

٨٠٨ - حدَّثنا عبدُالله: سَمِعَ يَزيدَ قالَ: أخبرَنا حُمَيْدٌ، عَنْ أنَسٍ قالَ: أخَّرَ النَّبِيُّ صلى اللهُ عليه وسلَّم الصَّلاةَ ذاتَ لَيْلَةٍ إلى شَطْرِ اللَّيْلِ ثُمَّ خَرَجَ عَلَيْنا. فَلَمَّا صَلَّى أقْبَلَ عَلَيْنا بِوَجْهِهِ فَقالَ: إنَّ النَّاسَ قَدْ صَلَّوْا وَرَقَدُوا وإنَّكُمْ لَنْ تَزالُوا في صَلاةٍ ما انْتَظَرْتُمُ الصَّلاةَ.

ส่วนที่ 75 การหยุดอยู่ที่กับที่ (ที่ละหมาด) ของอิมามเมื่อละหมาดเสร็จ (ให้สลามแล้ว)

بابُ مُكْثِ الإمامِ في مُصَلاَّهُ بَعْدَ السَّلامِ. وقالَ لَنا آدَمُ: حدَّثنا شُعْبَةُ، عَنْ أيُّوبَ، عَنْ نافِعٍ قالَ: كانَ ابنُ عُمَرَ يُصَلِّي في مَكانِهِ الَّذي صَلَّى فيهِ فَريضَةً وَفَعَلَهُ القاسِمُ. وَيُذْكَرُ عَنْ أبي هُرَيْرَةَ رَفَعَهُ: لا يَتَطَوَّعُ الإمامُ في مَكانِهِ، وَلَمْ يَصِحَّ.

จากนาเฟียะฮฺเล่าว่า อิบนุอุมัรเคยละหมาดสุนัตที่ที่ละหมาดที่เคยละหมาดฟัรฎู อัลกอเซ็ม (อิบนุมุหัมมัด อิบนุ อบี บะกัร) ก็ได้ทำเช่นนี้เหมือนกันมีรายงานจากอบู ฮุรอยเราะฮฺ (จากท่านนบี ﷺ) อีกว่าการที่ไม่อนุญาตให้อิมามละหมาดสุนัตในที่ที่อิมามละหมาดฟัรฎูถือว่า เป็นหลักที่ไม่ถูกต้อง

٨٠٩ - حدّثنا أبو الوليد قال: حدّثنا إبراهيم بن سعد قال: حدّثنا الزهري، عن هند بنت الحارث، عن أم سلمة أن النبي صلى الله عليه وسلّم كان إذا سلّم يمكث في مكانه يسيرا. قال ابن شهاب: فنرى - والله أعلم - لكي ينفذ من ينصرف من النساء. وقال ابن أبي مريم: أخبرنا نافع بن يزيد قال: حدّثني جعفر بن ربيعة أن ابن شهاب كتب إليه قال: حدّثتني هند ابنة الحارث الفراسية، عن أم سلمة زوج النبي صلى الله عليه وسلّم وكانت من صواحباتها قالت: كان يسلّم فينصرف النساء فيدخلن بيوتهن من قبل أن ينصرف رسول الله صلى الله عليه وسلّم. وقال ابن وهب، عن يونس، عن ابن شهاب: أخبرتني هند الفراسية. وقال عثمان بن عمر: أخبرنا يونس عن الزهري: حدّثتني هند القرشية. وقال الزبيدي: أخبرني الزهري أن هند بنت الحارث القرشية أخبرته وكانت تحت معبد بن المقداد وهو حليف بني زهرة وكانت تدخل على أزواج النبي صلى الله عليه وسلّم. وقال شعيب عن الزهري: حدّثتني هند القرشية. وقال ابن أبي عتيق عن الزهري، عن هند الفراسية. وقال الليث: حدّثني يحيى بن سعيد: حدّثه ابن شهاب، عن امرأة من قريش حدّثته عن النبي صلى الله عليه وسلّم.

(809) จากอบู สะละมะฮฺ เล่าว่า หลังจากเมื่อท่านนบี ﷺ ละหมาดเสร็จแล้วด้วยการให้สลามท่านเคยหยุดคอยู่ที่ที่ละหมาดนั้นขณะหนึ่ง อิบนุ ชิฮาบกล่าวว่า ฉันคิดว่า อัลลอฮฺทรงรู้ยิ่ง เขาเคยคอยที่จะแยกตัวออกไปจากผู้หญิงที่ได้มาละหมาด (รวมกัน) อิบนุ ชิฮาบ ได้มีบันทึกถึงเขาว่า เขาได้ยินเรื่องนี้จาก ฮินดฺ บินติ อัลหาริษ อัลฟิรอซีจากอุมมุ สะละมะฮฺ ผู้เป็นภริยาของท่านนบี ﷺ (ฮินดฺเป็นเพื่อนของสะละมะฮฺ) เธอกล่าวว่าท่านนบี ﷺ ได้เสร็จละหมาดด้วยการให้สลามแล้ว บรรดาผู้หญิงก็จะแยกตัวออกไปกลับบ้านของตนก่อนที่ท่านนบี ﷺ จะออกไป

ส่วนที่ 76 บุคคลที่เห็นอิมามละหมาดแล้วนึกถึงธุระของตนเองได้ ให้ออกไปทำธุระได้

باب من صلى بالناس فذكر حاجة فتخطاهم.

(810) จากอุกบะฮฺ เล่าว่า ฉันเคยละหมาดอศัรฺตามหลังท่านนบี ﷺ ที่มะดีนะฮฺ ครั้นเมื่อท่านให้สลามแล้ว ท่านได้ลุกขึ้นอย่างรวดเร็ว ท่านก็ได้ก้าวข้ามแถวของประชาชนไปที่ห้องภริยาของท่าน(เมื่อประชาชนเห็นดังนั้น) เมื่อเสร็จแล้วก็ออกไปเช่นกัน

ต่อมาท่านนบี ﷺ ได้กลับออกมาจากบ้าน เห็นพวกเขาที่พวกประหลาดใจด้วยการที่ออกไปอย่างรวดเร็ว ท่านจึงกล่าวว่า ฉันนึกขึ้นได้ว่าลืมทอง ส่วนหนึ่งไว้ในบ้านของฉันซึ่งฉันรังเกียจที่จะเก็บมันไว้ ฉันได้สั่งให้นำเอาไปแบ่งกันทำทาน

٨١٠ - حدثنا محمد بن عبيد قال: حدثنا عيسى بن يونس، عن عمر بن سعيد قال: أخبرني ابن أبي مليكة، عن عقبة قال: صليت وراء النبي صلى الله عليه وسلم بالمدينة العصر فسلم فقام مسرعا فتخطى رقاب الناس إلى بعض حجر نسائه، ففزع الناس من سرعته فخرج عليهم فرأى أنهم قد عجبوا من سرعته، فقال: ذكرت شيئا من تبر عندنا فكرهت أن يحبسني فأمرت بقسمته.

ส่วนที่ 77 การผินไปทางขวาและทางซ้ายหลังเสร็จละหมาด

อนัส อิบนุ มาลิกเคยหันไปทางขวาและทางซ้ายและเคยวิจารณ์ว่า บุคคลที่หันออกหรือบุคคลที่เจตนาหันไปทางขวา

باب الانفتال والانصراف عن اليمين والشمال. وكان أنس بن مالك ينفتل عن يمينه وعن يساره، ويعيب على من يتوخى أو من يعمد الانفتال عن يمينه.

(811) จากอับดุลลอฮฺ เล่าว่า คนหนึ่งคนใดจากพวกท่าน

٨١١ - حدثنا أبو الوليد قال: أخبرنا شعبة، عن سليمان، عن عمارة بن

อย่าได้ให้มารร้ายเข้าแทรกแซงได้เลยในละหมาดที่จะให้เห็นว่ามันเป็นของที่จะไม่ผินไปทางใด (หลังละหมาดเสร็จ) นอกจากทางขวาอย่างเดียว แต่ฉันเองก็เคยเห็นท่านนบี ﷺ ส่วนใหญ่จะหันไปทางซ้ายด้วย

نُمَيْرٍ، عَنِ الأَسْوَدِ قَالَ: قَالَ عَبْدُ اللهِ لَا يَجْعَلْ أَحَدُكُمْ لِلشَّيْطَانِ شَيْئًا مِنْ صَلَاتِهِ يَرَى أَنَّ حَقًّا عَلَيْهِ أَنْ لَا يَنْصَرِفَ إِلَّا عَنْ يَمِينِهِ. لَقَدْ رَأَيْتُ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم كَثِيرًا يَنْصَرِفُ عَنْ يَسَارِهِ.

ส่วนที่ 78 เรื่องเกี่ยวกับกระเทียม (ดิบ-ไม่เข้าไฟ)หัวหอม ต้นหอม

คำของท่านนบี ﷺ ว่า บุคคลใดรับประทานกระเทียมหรือหัวหอมด้วยความหิวหรือด้วยเหตุอื่นๆ แล้ว อย่าได้เข้าใกล้มัสยิดของพวกเรา

بَابُ مَا جَاءَ فِي الثُّومِ النِّيءِ وَالْبَصَلِ وَالْكُرَّاثِ. وَقَوْلِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم: مَنْ أَكَلَ الثُّومَ أَوِ الْبَصَلَ مِنَ الْجُوعِ أَوْ غَيْرِهِ فَلَا يَقْرَبَنَّ مَسْجِدَنَا.

(812) จากอิบนุ อุมัร เล่าว่า ในระหว่างศึกคอยบัร ท่านนบี ﷺ ได้กล่าวว่า บุคคลใดรับประทานพืชชนิดนี้ กล่าวคือ กระเทียมอย่าได้เข้าใกล้มัสยิดของพวกเรา

٨١٢ - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ: حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللهِ قَالَ: حَدَّثَنِي نَافِعٌ: عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم قَالَ فِي غَزْوَةِ خَيْبَرَ: مَنْ أَكَلَ مِنْ هَذِهِ الشَّجَرَةِ - يَعْنِي الثُّومَ - فَلَا يَقْرَبَنَّ مَسْجِدَنَا.

(813) จาก อะฏออฺ เล่าว่า ฉันเคยได้ยินญาบิรฺ อิบนุ อับดุลลอฮฺ กล่าวว่า ท่านนบี ﷺ กล่าวว่าบุคคลใดรับประทานพืชชนิดนี้ ผู้รายงานหมายถึงกระเทียมจะต้องทำตนให้ออกห่างจากมัสยิดของพวกเรา ฉันจึงได้กล่าวว่า หมายความว่าอย่างไร เขากล่าวว่า หมายความว่ากระเทียมดิบไม่เข้าไฟ

٨١٣ - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللهِ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ قَالَ: أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ: أَخْبَرَنِي عَطَاءٌ قَالَ: سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللهِ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم: مَنْ أَكَلَ مِنْ هَذِهِ الشَّجَرَةِ - يُرِيدُ الثُّومَ - فَلَا يَغْشَانَا فِي مَسْجِدِنَا. قُلْتُ: مَا يَعْنِي بِهِ؟ قَالَ: مَا أُرَاهُ يَعْنِي إِلَّا نِيئَهُ. وَقَالَ مَخْلَدُ بْنُ يَزِيدَ، عَنِ

ابنِ جُرَيْجٍ : إلاَّ نَتْنَهُ. و قالَ أحْمَدُ بنُ صالحٍ عَنِ ابنِ وَهْبٍ أُتِيَ بِبَدْرٍ. قالَ ابنُ وَهْبٍ يَعْنِي طَبَقًا فِيهِ خَضِرَاتٌ ولمْ يَذْكُرِ اللَّيْثُ وَأبُو صَفْوَانَ عَنْ يُونُسَ قِصَّةَ القِدْرِ ، فَلا أدْرِي هُوَ مِنْ قَوْلِ الزُّهْرِيِّ أوْ في الحَدِيثِ .

٨١٤ - حدَّثنا سَعِيد بنُ عُفَيْرٍ قالَ : حدَّثنا ابنُ وَهْبٍ ، عَنْ يُونُسَ ، عَنِ ابنِ شِهابٍ : زَعَمَ عَطاءٌ أنَّ جابِرَ بنَ عَبْدِ اللهِ زَعَمَ أنَّ النَّبِيَّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم قالَ: مَنْ أكَلَ ثُومًا أوْ بَصَلاً فَلْيَعْتَزِلْنا، أوْ فَلْيَعْتَزِلْ مَسْجِدَنا أوْ لِيَقْعُدْ في بَيْتِهِ . و أنَّ النَّبِيَّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم أُتِيَ بِقِدْرٍ فيهِ خَضِرَاتٌ مِنْ بُقُولٍ فَوَجَدَ لَهَا رِيحًا فَسَأَلَ فَأُخْبِرَ بِما فِيها مِنَ البُقُولِ فَقالَ قَرِّبُوها إلى بَعْضِ أصْحابِهِ كانَ مَعَهُ . فَلَمَّا رَآهُ كَرِهَ أكْلَها قالَ : كُلْ فإنِّي أُناجِي مَنْ لا تُناجِي . و قالَ أحْمَدُ بنُ صالحٍ بَعْدَ حَدِيثِ يُونُسَ عَنِ ابنِ شِهابٍ و هُوَ يُثْبِتُ قَوْلَ يُونُسَ .

(814) จากญาบิรฺ อิบนุ อับดุลลอฮฺ เล่าว่า ท่านรสูล ﷺกล่าวว่า บุคคลใดรับประทานกระเทียมหรือหัวหอมให้อยู่ห่างจากพวกเราหรืออยู่ห่างจากมัสยิดของพวกเราหรือไม่เช่นนั้นก็หยุดอยู่ที่บ้าน ญาบิรฺ อิบนุ อับดุลลอฮฺ(ในฐานะผู้รายงาน)ได้กล่าวอีกว่า ครั้งหนึ่งมีแกงหม้อใหญ่ที่มีผักที่ถูกนำมาในนั้น มีกลิ่นที่ไม่เหมาะสมโชยมา ท่านนบี ﷺ จึงถามว่ามันเป็นอะไร เขาได้บอกกับท่านถึงชื่อผักต่าง ๆในหม้อนั้น ท่านนบี ﷺ ว่า ให้นำมาใกล้ๆบางส่วนของเศาะฮาบะฮฺที่มาพร้อม ๆ กับท่าน ครั้นเมื่อท่านรสูล ﷺเห็นว่าเป็นสิ่งที่ท่านไม่ชอบที่จะทาน ท่านจึงกล่าวว่า จงรับประทาน(ส่วนที่ฉันไม่รับประทาน) เพราะฉันเองต้องพูดคุยกับบุคคลที่ท่านไม่มีโอกาสจะพูดคุย (หมายถึงมะลาอิกะฮฺ)

٨١٥ - حدَّثنا أبُو مَعْمَرٍ قالَ حدَّثنا عَبْدُ الوَارِثِ عَنْ عَبْدِ العَزِيزِ قالَ :

(815) จากอับดุลอาซีซ เล่าว่า มีชายคนหนึ่งได้ถามอนัสใน

เรื่องที่ได้ยินมาจากท่านรสูลﷺเกี่ยวกับกระเทียมว่าอย่างไร เขากล่าวว่า ท่านนบี ﷺ กล่าวว่า บุคคลใดรับประทานพืชชนิดนี้ (กระเทียม) แล้วอย่าได้เข้าใกล้พวกเราหรืออย่าได้ร่วมละหมาดกับพวกเรา

سَأَلَ رَجُلٌ أَنَسًا ، مَا سَمِعْتَ نَبِيَّ اللهِ صلى الله عليه وسلم فِي الثُّومِ ؟ فَقَالَ : قَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم : مَنْ أَكَلَ مِنْ هَذِهِ الشَّجَرَةِ فَلَا يَقْرَبَنَّا أَوْ لَا يُصَلِّيَنَّ مَعَنَا

ส่วนที่ 79 การอาบน้ำละหมาดของเด็ก (ที่รู้เดียงสา)และเมื่อไรพวกเด็กจึงจำเป็นต้องอาบน้ำที่จำเป็น การทำความสะอาด การละหมาดรวมกัน การละหมาดอีดทั้งสอง การละหมาดให้ผู้ตายและการจัดแถวละหมาด

بَابُ وُضُوءِ الصِّبْيَانِ ، وَمَتَى يَجِبُ عَلَيْهِمُ الْغُسْلُ وَالطُّهُورُ وَحُضُورِهِمُ الْجَمَاعَةَ وَالْعِيدَيْنِ وَالْجَنَائِزَ وَصُفُوفِهِمْ ؟

(816) จากสุลัยมาน อัชชัยบานี เล่าว่า ฉันเคยได้ยินอัชชะอฺบีกล่าวว่า บุคคลใดที่ผ่านหลุมฝังศพที่ร้างแล้ว (ถูกแบ่งออกจากส่วนจริง) ท่านจึงได้นำพวกเขาละหมาดและพวกเขาได้จัดการละหมาดฉันจึงได้กล่าวว่า โอ้-อบูอัมรฺ ใครพูดกับท่าน เขาตอบว่า อิบนุ อับบาส

٨١٦ - حَدَّثَنَا ابْنُ الْمُثَنَّى قَالَ : حَدَّثَنِي غُنْدَرٌ قَالَ : حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ : سَمِعْتُ سُلَيْمَانَ الشَّيْبَانِيَّ قَالَ : سَمِعْتُ الشَّعْبِيَّ قَالَ : أَخْبَرَنِي مَنْ مَرَّ مَعَ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم عَلَى قَبْرٍ مَنْبُوذٍ فَأَمَّهُمْ وَصَفُّوا عَلَيْهِ فَقُلْتُ : يَا أَبَا عَمْرٍو مَنْ حَدَّثَكَ؟ فَقَالَ : ابْنُ عَبَّاسٍ .

(817) จากอบู สะอีด อัลคุครี เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ กล่าวว่า การอาบน้ำในวันศุกร์ถือเป็นจำเป็นต้องกระทำทุก ๆคนที่บรรลุศาสนาภาวะ โดยการฝันเปียกแล้ว

٨١٧ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللهِ قَالَ : حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ : حَدَّثَنِي صَفْوَانُ بْنُ سُلَيْمٍ ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ ، عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم قَالَ : الْغُسْلُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَاجِبٌ عَلَى كُلِّ مُحْتَلِمٍ .

(818) จากอิบนุ อับบาส เล่าว่า คืนหนึ่งฉันได้นอนหลับที่บ้านของน้าสาวของฉัน คือมัยมูนะฮฺท่านนบี ﷺ ก็ได้นอน ครั้นเมื่อถึงครึ่งคืน ท่านรสูล ﷺ ก็ได้ลุกขึ้นแล้วอาบน้ำละหมาดจากน้ำในถุงหนังที่แขวนเพื่อไว้ใช้ในการอาบน้ำละหมาดซึ่งท่านได้อาบน้ำละหมาดอย่างรวดเร็ว อัมรฺ (ซึ่งเป็นผู้รายงานอันดับหนึ่ง)ก็ได้อาบน้ำละหมาดอย่างรวดเร็วใช้น้ำเพียงน้อยนิด ต่อมาท่านรสูล ﷺ ได้ละหมาด ฉันก็ได้อาบน้ำละหมาดเหมือนกับที่ท่านอาบน้ำละหมาดแล้วจึงไปร่วมละหมาดอยู่ข้างซ้ายของท่าน ท่านจึงจับฉันให้มาอยู่ทางขวาของท่าน มากที่อัลลอฮฺทรงประสงค์จะให้เขาละหมาดเช่นนั้น (เมื่อท่านรสูล ﷺ ละหมาดสุนัตศุบฺฮฺเสร็จ) ท่านจึงล้มนอนตะแคงหลับจนกระทั่งได้ยินเสียงหายใจ(กรน) ต่อมาผู้อะซานได้มาแจ้งเวลาละหมาดศุบฺฮฺกับท่าน ท่านรสูล ﷺ จึงได้ลุกขึ้นละหมาดพร้อมกับผู้อะซานโดยที่ไม่ได้อาบน้ำละหมาดใหม่ พวกเราได้กล่าวกับอุมัรฺว่า แท้จริงมนุษย์ทั้งหลายได้เคยกล่าวกันว่า ท่านนบี ﷺ ดวงตาจะหลับแต่หัวใจท่านไม่หลับ อัมรฺกล่าวตอบว่า อุบัยดฺ อิบนุ อุมัยรฺ กล่าวว่า ความฝันของบรรดานบีเป็นวะหฺยู

١١٨ - حدَّثنا عليُّ بنُ عبدِ اللهِ قالَ : أخبرَنا سُفْيانُ عَنْ عَمْرٍو قالَ : أخبرَني كُرَيْبٌ ، عَنِ ابنِ عبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُما قالَ : بِتُّ عِنْدَ خالَتِي مَيْمُونَةَ لَيْلَةً فَنامَ النَّبِيُّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم ، فلَمَّا كانَ في بَعْضِ اللَّيْلِ قامَ رَسُولُ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم فتَوَضَّأَ مِنْ شَنٍّ مُعَلَّقٍ وضُوءًا خَفِيفًا، يُخَفِّفُهُ عَمْرٌو و يُقَلِّلُهُ جِدًّا . ثُمَّ قامَ يُصَلِّي فقُمْتُ فتَوَضَّأْتُ نَحْوًا مِمَّا تَوَضَّأَ . ثُمَّ جِئْتُ فقُمْتُ عَنْ يَسارِهِ فحَوَّلَني فجَعَلَني عَنْ يَمِينِهِ . ثُمَّ صَلَّى ما شاءَ اللهُ . ثُمَّ اضْطَجَعَ فنامَ حتَّى نَفَخَ. فأتاهُ المُنادِي يُؤْذِنُهُ بالصَّلاةِ . فقامَ مَعَهُ إلى الصَّلاةِ فصَلَّى ولَمْ يَتَوَضَّأْ . قُلْنا لِعَمْرٍو: إنَّ ناسًا يَقُولُونَ إنَّ النَّبِيَّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم تَنامُ عَيْنُهُ ولا يَنامُ قَلْبُهُ. قالَ عَمْرٌو : سَمِعْتُ عُبَيْدَ بنَ عُمَيْرٍ يَقُولُ : إنَّ رُؤْيا الأنْبِياءِ وَحْيٌ ثُمَّ قَرَأَ - إِنِّي أَرَى فِي المَنامِ أَنِّي أَذْبَحُكَ . -

แล้วเขาจึงอ่าน "แท้จริงฉันเห็นในความฝันของฉันว่า ฉันทำการเชือดเจ้า" (37:102)

(819) จากอนัส อิบนุ มาลิก เล่าว่า ย่าของฉันคือมุลัยกะฮฺได้เชิญท่านรสูล ﷺ มาร่วมรับประทานอาหารซึ่งเธอได้ตระเตรียมไว้สำหรับท่านรสูล ﷺ ท่านรสูล ﷺ ได้รับประทานอาหารบางส่วนแล้วกล่าวว่า โปรดลุกขึ้นยืน ฉันจะทำหน้าที่นำพวกท่านละหมาด ฉัน (อนัส) จึงไปนำเสื่อมาให้พวกเรา เสื่อมีสีดำคล้ำเนื่องจากการใช้มานานแล้วจึงได้เอาน้ำเช็ดเสื่อท่านรสูล ﷺ ได้ยืนขึ้นนำละหมาด ต่อมามีเด็กกำพร้า และฉัน (อยู่แถวแรก) ต่อมามีคนแก่อยู่ข้างหลังพวกเรา ท่านรสูล ﷺ ได้ละหมาดร่วมกับพวกเราสองรอกาอัต

٨١٩ - حدَّثنا إسماعيلُ قالَ: حدَّثني مالكٌ عَنْ إسحاقَ بنِ عبدِ اللهِ بنِ أبي طلحةَ، عَنْ أنسِ بنِ مالكٍ أنَّ جدَّتَهُ مُلَيْكَةَ دَعَتْ رسولَ اللهِ صلى اللهُ عليه وسلَّم لطعامٍ صنعَتْهُ فأكلَ منهُ فقالَ: قُومُوا فلأُصَلِّيَ بكُم. فقُمْتُ إلى حصيرٍ لنا قدِ اسْوَدَّ مِنْ طولِ ما لُبِثَ فنضَحْتُهُ بماءٍ، فقامَ رسولُ اللهِ صلى اللهُ عليه وسلَّم واليتيمُ معي والعجوزُ مِنْ ورائِنا فصلَّى بنا ركعتَيْنِ.

(820) จากอิบนุ อับบาส เล่าว่า ครั้งหนึ่งฉันได้ขี่อยู่บนลาตัวเมีย ขณะนั้นฉันอายุย่างบรรลุศาสนภาวะ ด้วยการฝันเปียกแล้ว ท่านรสูล ﷺ ได้นำประชาชนละหมาดที่มินา

٨٢٠ - حدَّثنا عبدُ اللهِ بنُ مسلمةَ، عَنْ مالكٍ، عَنِ ابنِ شهابٍ، عَنْ عُبَيْدِ اللهِ بنِ عبدِ اللهِ بنِ عُتْبَةَ، عَنِ ابنِ عبَّاسٍ رضيَ اللهُ عنهُما أنَّهُ قالَ: أقبَلْتُ راكِباً على حمارٍ أتانٍ وأنا يومئذٍ قدْ ناهزْتُ الاحتلامَ ورسولُ اللهِ صلى اللهُ عليه وسلَّم يُصَلِّي بالنَّاسِ بمِنًى إلى غيرِ جدارٍ، فمرَرْتُ بينَ يدَيْ بعضِ الصَّفِّ فنزَلْتُ وأرسَلْتُ الأتانَ ترتَعُ ودخَلْتُ في الصَّفِّ فلَمْ يُنكِرْ ذلكَ عليَّ أحدٌ.

٨٢١ - حدَّثنا أبُو اليمانِ قالَ: أخبرَنا شُعَيبٌ، عنِ الزُّهرِيِّ قالَ: أخبرَنِي عُروةُ بنُ الزُّبيرِ أنَّ عائشةَ قالتْ: أعتَمَ النَّبيُّ صلى الله عليه وسلَّم. وقالَ عيَّاشٌ: حدَّثنا عبدُ الأعلى قالَ: حدَّثنا معمَرٌ، عنِ الزُّهرِيِّ، عن عُروةَ، عن عائشةَ رضيَ اللهُ عنها قالتْ: أعتَمَ رسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلَّم في العِشاءِ حتَّى نادَى عُمَرُ: قدْ نامَ النِّساءُ والصِّبيانُ. فخرَجَ رسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلَّم فقالَ: إنَّهُ ليسَ أحدٌ من أهلِ الأرضِ يُصَلِّي هذهِ الصَّلاةَ غيرَكُم ولم يكُنْ أحدٌ يومَئذٍ يُصَلِّي غيرَ أهلِ المدينةِ.

(821)จากอาอิชะฮฺ เล่าว่า ครั้งหนึ่งท่านนบี ﷺ ได้ล่าละหมาดอิชาอฺ ออกไปจนกระทั่งอุมัรได้มาบอกว่า ทั้งหญิงและเด็กได้นอนหมดแล้ว ท่านรสูลﷺ จึงได้ออกมาพลางกล่าวว่า แท้จริงจะไม่มีใครในแผ่นดินนี้ที่ (จะรอคอย) ละหมาดนี้ นอกจากพวกท่าน และจะไม่มีใครสักคนที่จะละหมาดนอกจากชาวมะดีนะฮฺ

٨٢٢ - حدَّثنا عمرُو بنُ عليٍّ قالَ: حدَّثنا يحيى قالَ: حدَّثنا سُفيانُ قالَ: حدَّثني عبدُ الرَّحمنِ بنُ عابسٍ: سمعتُ ابنَ عبَّاسٍ رضيَ اللهُ عنهُما قالَ لهُ رجُلٌ: شهِدتَ الخُروجَ معَ رسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلَّم؟ قالَ: نعَمْ، ولولا مكاني منهُ ما شهِدتُهُ، يعني من صِغَرِهِ، أتى العَلَمَ الَّذي عندَ دارِ كثيرِ بنِ الصَّلتِ ثُمَّ خطَبَ ثُمَّ أتى النِّساءَ فوعَظَهُنَّ وذكَّرَهُنَّ وأمرَهُنَّ أن يتصدَّقنَ، فجعلَتِ المرأةُ تَهوِي بيدِها إلى حلْقِها تُلقي في ثوبِ بلالٍ. ثُمَّ أتى هوَ وبلالٌ البيتَ.

(822) จากอับดุรเราะหฺมาน อิบนุ อาบิส เล่าว่าฉันได้ยิน อิบนุ อับบาส เล่าว่า มีชายคนหนึ่งกล่าวกับอิบนุ อับบาสว่า ท่านเคยละหมาด (อีด) พร้อมกับท่านรสูล ﷺ ไหม เขากล่าวว่า เคย และแม้ว่าจะไม่มีที่ของฉันที่จะปรากฏอยู่ (กล่าวคือ ด้วยความเป็นเด็กของเขา) ท่านรสูล ﷺ จึงไปทำเครื่องหมายตำแหน่ง (ที่ยืนของเด็ก) ที่ใกล้กับบ้านของกะษีร อิบนุ อัศศอลตฺ ต่อมาท่านได้กล่าวคุตบะฮฺ แล้วจึงไปที่กลุ่มผู้หญิง ได้กล่าวตักเตือน กล่าวแนะนำพวกเธอ และใช้ให้พวกเธอทำทาน ดังนั้นพวกเธอจึงเอามือจับที่คอถอดสร้อยคอออกมาวางไว้ที่ผ้าของบิล้าล หลังจากนั้นท่านรสูล ﷺ และบิล้าลก็ได้กลับบ้าน

ส่วนที่ 80 การที่หญิงออกไปมัสยิดในเวลากลางคืนและเวลามืด ๆ

بابُ خُرُوجِ النِّساءِ إلى المَساجِدِ باللَّيْلِ والغَلَسِ .

(823)จากอาอิชะฮฺเล่าว่า ครั้งหนึ่งท่านรสูล ﷺ ได้ล่าละหมาดอิชาอฺออกไปจนกระทั่งอุมัรได้เรียกท่าน ขณะนั้นทั้งหญิงและเด็กก็ได้นอนกันแล้ว ท่านนบี ﷺ จึงได้ออกมาแล้วกล่าวว่า ไม่มีใครในแผ่นดินนี้ที่จะรอคอยละหมาดนอกจากพวกท่านและในวันนี้ก็จะไม่มีการละหมาด เว้นแต่ในเมืองมะดีนะฮฺซึ่งปรากฏว่า พวกเขาจะละหมาดอิชาอฺในเวลาระหว่างความมืดปรากฏชัดจนกระทั่งไปถึงหนึ่งในสามของครึ่งคืน

٨٢٣ ـ حدَّثنا أبُواليَمانِ قالَ: أخبَرَنا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قالَ: أخبَرَنِي عُرْوَةُ بنُ الزُّبَيْرِ، عَنْ عائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْها قالَتْ: أعتَمَ رَسُولُ اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم بالعَتَمَةِ حتَّى ناداهُ عُمَرُ: نامَ النِّساءُ والصِّبْيانُ. فَخَرَجَ النَّبِيُّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم فَقالَ: ما يَنْتَظِرُها أحَدٌ غَيرُكُمْ مِنْ أهْلِ الأرْضِ ولا يُصَلِّى يَوْمَئِذٍ إلاَّ بالمَدِينَةِ . وكانُوا يُصَلُّونَ العَتَمَةَ فِيما بَيْنَ أنْ يَغِيبَ الشَّفَقُ إلى ثُلُثِ اللَّيْلِ الأوَّلِ .

(824)จากอิบนุ อุมัร เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ กล่าวว่า เมื่อบรรดาภริยาของพวกท่านขออนุญาตไปมัสยิดในเวลากลางคืน ให้พวกท่านจงอนุญาตให้พวกเธอ

٨٢٤ ـ حدَّثنا عُبَيْدُاللهِ بنُ مُوسَى، عَنْ حَنْظَلَةَ، عَنْ سالِمِ بنِ عَبْدِاللهِ، عَنِ ابنِ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُما، عَنِ النَّبِيِّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم قالَ: إذا اسْتَأْذَنَكُمْ نِساؤُكُمْ باللَّيْلِ إلى المَسْجِدِ فأْذَنُوا لَهُنَّ . تابَعَهُ شُعْبَةُ، عَنِ الأعْمَشِ عَنْ مُجاهِدٍ، عَنِ ابنِ عُمَرَ، عَنِ النَّبِيِّ صلى اللهُ عليهِ وسلَّم .

ส่วนที่ 81 การรอคอยของประชาชน เพื่อการแนะนำความรู้ทางศาสนาของอิมามที่จะยืนขึ้นแนะนำหลังละหมาดเสร็จแล้ว

بابُ انْتِظارِ النَّاسِ قِيامَ الإمامِ العالِمِ .

(825) จากอุมมุ สะละมะฮฺ ผู้เป็นภริยาของท่านนบี ﷺ เล่าว่า บรรดาผู้หญิงในสมัยของท่านรสูล ﷺ นั้น เมื่อเธอได้ให้สลามหลังละหมาดฟัรฎูแล้ว เธอจะยืนขึ้นท่านรสูล ﷺ และบรรดาผู้ชายที่ได้ละหมาดก็จะหยุดอยู่ที่ที่ตามที่อัลลอฮฺทรงประสงค์ ครั้นเมื่อท่านรสูล ﷺ ยืนขึ้น ผู้ชายทั้งหลายก็จะยืนขึ้น

٨٢٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ: حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ عُمَرَ قَالَ: أَخْبَرَنَا يُونُسُ، عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ: حَدَّثَتْنِي هِنْدُ بِنْتُ الْحَارِثِ أَنَّ أُمَّ سَلَمَةَ زَوْجَ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم أَخْبَرَتْهَا أَنَّ النِّسَاءَ فِي عَهْدِ رَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم كُنَّ إِذَا سَلَّمْنَ مِنَ الْمَكْتُوبَةِ قُمْنَ وَثَبَتَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم وَمَنْ صَلَّى مِنَ الرِّجَالِ مَا شَاءَ اللهُ. فَإِذَا قَامَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم قَامَ الرِّجَالُ.

(826) จากอาอิชะฮฺเล่าว่า เมื่อท่านรสูล ﷺ ได้เสร็จละหมาดศุบฮฺ บรรดาหญิงทั้งหลายก็จะคลุมหน้าเดินออกไปโดยที่ไม่ใครจำใครได้ ด้วยเหตุยังมืดอยู่

٨٢٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ بْنُ مَسْلَمَةَ، عَنْ مَالِكٍ ح وَحَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ: أَخْبَرَنَا مَالِكٌ، عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ، عَنْ عَمْرَةَ بِنْتِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: إِنْ كَانَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم لَيُصَلِّي الصُّبْحَ فَيَنْصَرِفُ النِّسَاءُ مُتَلَفِّعَاتٍ بِمُرُوطِهِنَّ مَا يُعْرَفْنَ مِنَ الْغَلَسِ.

(827) จากอัลดุลลอฮฺ อิบนุ กอตาดะฮฺ อัลอันศอรีเล่าว่า ท่านรสูล ﷺ กล่าวว่าเมื่อฉันเริ่มละหมาด ฉันก็ตั้งใจที่จะละหมาดให้นานๆ (กรณีเป็นอิมาม) แต่หากว่า ได้ยินเสียงร้องของเด็ก ฉันจะทำละหมาดของฉันสั้นๆโดยที่รังเกียจที่เกิดความยุ่งยากกับมารดาของเด็ก

٨٢٧ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مِسْكِينٍ قَالَ: حَدَّثَنَا بِشْرٌ قَالَ: أَخْبَرَنَا الْأَوْزَاعِيُّ قَالَ: حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ أَبِي كَثِيرٍ، عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ أَبِي قَتَادَةَ الْأَنْصَارِيِّ، عَنْ أَبِيهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: إِنِّي لَأَقُومُ إِلَى الصَّلَاةِ وَأَنَا أُرِيدُ أَنْ أُطَوِّلَ فِيهَا فَأَسْمَعُ بُكَاءَ الصَّبِيِّ فَأَتَجَوَّزُ فِي صَلَاتِي كَرَاهِيَةَ أَنْ أَشُقَّ عَلَى أُمِّهِ.

(828) จากอาอิชะฮฺเล่าว่า แม้ว่าท่านรู้ในสิ่งที่บรรดาหญิงจะพูดคุยกันแล้วท่านก็จะห้ามปรามพวกเธอเช่นดียวกับบรรดาหญิงของท่านบนีอิสรออีลได้เคยถูกห้ามปรามมาแล้ว ฉัน (ยะหฺยา อิบนุ สะอีด)ผู้รายงานลำดับสอง ได้กล่าวกับอัมเราฮฺว่า หรือว่าพวกเธอถูกห้ามมาแล้ว เธอตอบว่า ใช่ เคยถูกห้ามมาแล้ว

٨٢٨ - حدثنا عبد الله بن يوسف قال: أخبرنا مالك، عن يحيى بن سعيد، عن عمرة بنت عبد الرحمن، عن عائشة رضي الله عنها قالت: لو أدرك النبي صلى الله عليه وسلم ما أحدث النساء لمنعهن كما منعت نساء بني إسرائيل. قلت لعمرة: أو منعن؟ قالت: نعم.

ส่วนที่ 82การละหมาดของหญิงข้างหน้าหลังชาย

باب صلاة النساء خلف الرجال.

(829) จากอุมมุ สะละมะฮฺ เล่าว่า เมื่อท่านรสูล ﷺ ได้ให้สลามละหมาดแล้ว บรรดาผู้หญิงก็ได้ลุกขึ้นยืนเมื่อได้ให้สลามแล้วท่านรสูลﷺ หยุดอยู่กล่าวคือหยุดอยู่ในตำแหน่งข้างซ้าย ก่อนที่ท่านจะยืนขึ้นผู้รายงานหลัง (อัซซุฮฺริ) ได้เล่าอีกว่า พวกเราคิดว่าอัลลอฮฺผู้ทรงยิ่ง แท้จริงการกระทำดังกล่าวก็เพื่อว่าเมื่อหญิงเสร็จสิ้นการละหมาดก่อนที่ชายคนใดๆจะกระทบกับพวกเธอ (จึงให้กลับก่อน)

٨٢٩ - حدثنا يحيى بن قزعة قال: حدثنا إبراهيم بن سعد، عن الزهري، عن هند بنت الحارث، عن أم سلمة رضي الله عنها قالت: كان رسول الله صلى الله عليه وسلم إذا سلم قام النساء حين يقضي تسليمه ويمكث هو في مقامه يسيرا قبل أن يقوم. قال: نرى - والله أعلم - أن ذلك كان لكي ينصرف النساء قبل أن يدركهن أحد من الرجال.

(830) จากอนัสเล่าว่า ท่านนบี ﷺ ได้ละหมาดที่บ้านของอุมมุ สุลีมและฉันได้ยืนละหมาด

٨٣٠ - حدثنا أبو نعيم قال: حدثنا ابن عيينة، عن إسحاق، عن أنس رضي الله عنه قال: صلى النبي صلى الله

عليه وسلم في بيت أم سليم فقمت ويتيم خلفه وأم سليم خلفنا .

อยู่หลังท่าน ขณะเดียวกัน อุมมุสุลัยม์ ก็ได้ยืนละหมาดอยู่ข้างหลังของพวกเรา

باب سرعة انصراف النساء من الصبح وقلة مقامهن في المسجد .

ส่วนที่ 83 การรีบกลับของหญิงเมื่อเสร็จละหมาดศุบฮฺและส่วนน้อยที่หยุดที่มัสยิด

٨٣١ - حدثنا يحيى بن موسى قال: حدثنا سعيد بن منصور قال: حدثنا فليح، عن عبد الرحمن بن القاسم، عن أبيه عن عائشة رضي الله عنها: أن رسول الله صلى الله عليه وسلم كان يصلي الصبح بغلس فينصرفن نساء المؤمنين لا يعرفن من الغلس أو لا يعرف بعضهن بعضا .

(831) จากอาอิชะฮฺ เล่าว่า ท่านรสูล ﷺ เคยละหมาดศุบฮฺขณะที่ยังมืดอยู่ ครั้นเมื่อสตรีที่มั่นคงในศรัทธาได้เสร็จละหมาด พวกเธอก็ยังจำฉันไม่ได้เนื่องจากความมืด หรือบางคนจากพวกเธอก็จำหน้าอีกบางคนไม่ได้

باب استئذان المرأة زوجها بالخروج إلى المسجد .

ส่วนที่ 84 การขออนุญาตของภริยาต่อสามีเพื่อออกไปมัสยิด

٨٣٢ - حدثنا مسدد قال: حدثنا يزيد بن زريع، عن معمر، عن الزهري، عن سالم بن عبد الله، عن أبيه، عن النبي صلى الله عليه وسلم: إذا استأذنت امرأة أحدكم فلا يمنعها .

(832) จากสาลิม อิบนุ อับดุลลอฮฺ จากบิดาของเขา เล่าว่า ท่านนบี ﷺ กล่าวว่า เมื่อภริยาของพวกท่านขออนุญาตไปมัสยิด ท่านอย่าได้ห้ามพวกเธอ

تم الجزء الأول

บันทึก